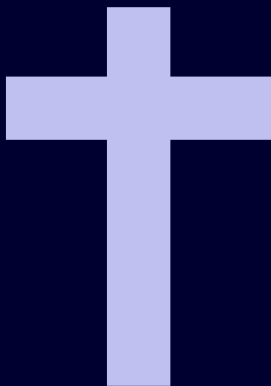


Yti sbywáñú
sagı



Nuni, Southern: Yti sbywáñú sagı New Testament

Yu suywánó sagı
Nuni, Southern: Yu suywánó sagı New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa

Contents

Matiə	1
Marəkə	69
Likə	110
Zwan	181
Tütunan	233
Romə tián	301
1 Korəntə tián	335
2 Korəntə tián	366
Galasi tián	387
Efəzə tián	399
Filipə tián	411
Kolosə tián	419
1 Tesalonikə tián	427
2 Tesalonikə tián	434
1 Timote	438
2 Timote	448
Titə	455
Filemon	460
Ebərə-ba	462
Zwakə	487
1 Piyerə	496
2 Piyerə	505
1 Zwan	511
2 Zwan	519
3 Zwan	521
Zwidə	523
Apokalisə	526

**Zwezi-Kərisə
suywánú sagi tə,
Matie
nə púpóní
Matie sagi tə yuu
wa sugu**

*Liù tə, v nə púpóní sagi
ku tə*

Matie yin lanpolnu. Zwezi kúrí wá, sə v ya v karbiu. Marəkə də Likə yà boŋə wá Levi ba suywánú tə wa. Matie yi *Zwifə v jigə *Kərisə liù. V yəə Zwifə-ba Yui saga zəni, v ga yəə ba yofwamınan tə də.

*Lià tə nə, Matie nə
púpóní*

V púpóní suywánú tə, v buri *Zwifə-ba nə jigə Kərisə lià tə nə.

Sagi tə wa sugu

Ba mù *Zwifə-ba tə yəə Yui sagi nədwan tə zəni. Matie buri də, Zwezi yi liù tə, ba nə mē, sə ba twá v nə, ba ma lwarı cwəŋə də nətu, ba nə mē, sə ba twá ka nə. Zwifə-ba yjuncwəŋə tə yáá tián tə ba kàrà təntə yáá yoo swə. Matie yà ja Zwezi v boŋə *Kərisə, nə à yəə *Davidə nàú, nə à yəə Zwifə-ba piú tə. Lià tə, ba nə sèe də, Zwezi yi liù tə, Yui nə tun, Yui wá jon ba ba cuna wa, də ba nə yi Zwifə-ba, nə à yəə də ba nə tà Zwifə-ba. Zwezi bwin v nan tian wa. V yi *Yuu-Tiu tə, v nə wulə də nəba ku ja vəli luv zanɔ.

V jon bara də kana ba cuna wa, v ga zwèe ba yayıran. V kwen ba cuna tə, v li ba mù də Yui pwərə wa. V tə wulə v jonə nəba nə cuna wa, zən ku tə də. Zwezi karbiu tə də wàri yìèn təntə mama ba janı ba cıci con. Ba də dàń mē, sə ba buri Yui sonu tə luv mama nə, də Yui-*Sıju tə diàn ndə Zwezi nə.

*Zwezi dwii dəkuu
(Likə 3.23-38)*

¹ Nəń, Zwezi-*Kərisə dwii tə dəkuu nə yi nətu: Zwezi-Kərisə yi piú *Davidə nàú, Davidə yi *Abərahəmə nàú.

² Abərahəmə luri *Yızakə, Yızakə luri *Zwakəbə, Zwakəbə luri Zwida də v nubia.

³ Zwida də v kan Tamərə luri Pere də Zera. Pere luri Esəron.

Esəron ma luri Aramə. ⁴ Aramə ma luri Amınadabə. Amınadabə luri Nasun.

Nasun luri Saləma. ⁵ Saləma də v kan Rahabə luri Bozə.

Bozə də v kan Rutə ma luri ɔbedə.

⁶ ɔbedə luri Yızayi.

Yızayi luri Davidə. Piú Davidə də Yiri kan tə ma luri Salumun.

⁷ Salumun luri Rubəmə. Rubəmə luri Abia. Abia luri Aza.

⁸ Aza luri Zwəzafatə. Zwəzafatə ma luri Yoramə. Yoramə luri ɔziəsə.

⁹ ɔziəsə ma luri Yotamə. Yotamə ma luri Ahazə. Ahazə luri Ezekiasə.

¹⁰ Ezekiasə luri Manase. Manase ma luri Amun. Amun luri Zwəziəsə.

¹¹ Zwəziəsə ma luri Yekunıa, də v nubia tə

Yizərayelə lià tə ka
pèe ka ja va *Babilonə
máǵá tə wa.

12 Ba Babilonə vəli kwa nə,
Yekunia luru Swalətiele.
Swalətiele ma luru
Zurubabelə.

13 Zurubabelə luru Abiudə.
Abiudə ma luru Elhakimə.
Elhakimə ma luru Azorə.

14 Azorə luru Sadokə.

Sadokə luru Ahimə.

Ahimə luru Elvudə.

15 Elvudə ma luru Eliazarə.

Eliazarə luru Matanə.

Matanə ma luru Zwakobə.

16 Zwakobə luru Zwuzefə
Mari bari.

Mari tə nə luru Zwezi, ba nə
bonə Kərisə.

17 Yizərayelə lià dwíá fugə
bania nə wulə Abərahamə
də Davidə pwərə wa, tə fugə
bania də ga ya Davidə də
Yizərayelə lià tə ka pèe ka
ja va Babilonə pwərə wa, tə
fugə bania duən də yi tə zigi
ku mü Babilonə vəli təntə ku
ja va Kərisə luru.

Mari pùé tə yoo

*(Likə 2.1-7; Galasi tián
4.4)*

18 Nəń nətu, ba nə luru
Zwezi-*Kərisə. U nuu Mari
yà yi Zwuzefə bwàlú, v nə
càri, sə v swe. Ku twá Yu-
*Sinu tə diàn nə, Mari ma ja
pùé, də v də Zwuzefə tə yèri
duən ndə kan də bæe nə. 19 U
bari Zwuzefə v nə yi cíǵá
tiú, yà ba pià, sə v kə cavira
Mari nə. Ku mü nə pin, v yà
pià, sə v twá tia tia v ma yá
wá.

20 Zwuzefə yà nə jə ka
pubuŋa təntə, *Yuu-Tiu
*malika twi, ka swin v
con v pandwia wa, ka wú:
«*Davidə nàu Zwuzefə, Mari

biú tə pùé tə, v nə jə, yi ka
twi də Yu-Sinu tə diàn. Ku
mü nə pin, dàn ká pa fən ja
mú, sə n ti wá ndə n kan nə.
21 U wá lura bibee, n ga wá
kə v yiri Zwezi, ku mü dèń
nə yi v wá jon *Yizərayelə
lià ba cuna wa».

22 Tə mü yièn təntə mama
twi tə tun, sə Yuu-Tiu sugu
tə, v nə twá v nii *sùsùnə tə
nə, v ma swin tə nii ma sú.
U swin, v wú:

23 «Nəń, kacun tə, v nə tə
yèri bæe, wá ja pùé, v
wá lura biú, ba ga wá
bon wá Emanuwelə».
(Ku mü dèń nə yi: <Yi wulə
də nəba>.)

24 Zwuzefə nə zàn dwian
nə, v twá ku tə nə, Yuu-Tiu
malika tə nə swin, v ga ja
v kan tə v kə v con. 25 Yá
ba dāń nə wà duən yəni ndə
kan də bæe nə, ku ja va Mari
biú tə, v nə dıga v yiri Zwezi
tə, luru.

2

*Yənu tián twi, sə ba na
Zwezi*

(Likə 2.22-38)

1 Máǵá tə, ba nə luru Zwezi
Betələhemə nə, ku nə wulə
Zwide nagwanaa wa, ku yi
piú *Erodə pàri máǵá wa.
Yənu tián nan yi yiptan
con, ba bà *Zwerizalemə wa.
2 Yənu tián tə bwe ba wú:
«*Zwifə-ba piú tə, ba nə luru
tə wa yèn? Nə ni v kacilaco
yi yiptan con, mə nə twi, sə
nə pa wá dun».

3 Piú Erodə nə ni ŋwen
təntə, v də Zwerizalemə tiu
lià mama pwii cùgù. 4 U ken
Zwifə-ba Yu *jonwana yun

tían dē Yū nii *yənu tían tē mama duən nē, sē v bwe ba v lwarı bwálı tē, ba nē mē, sē ba lura *Kərisē. ⁵ Ba ma swın v con, ba wú: «Kv yı Betələhemə tiv nē, kv nē wulə Zwıde nagwanaa wa, ndē Yū nii *sùsùnù tē nē púpúnı nətı tē, v swın v wú:

⁶ «Kv mù Betələhemə tēntē, kv nē wulə Zwıda luv wa kv cıgá jē funē Zwıda tıan tēntē wa, Kv mù wa nē pıú wá nan, sē v yırı *Yızərayelə là tē nē yı à mù Yū là.»

⁷ Erodē dān ma twá tıa tıa v bon yənu tían tē, sē v bwe ba zəni v lwarı kacılacō tē nanı máná. ⁸ Yá v dān tıv ba Betələhemə nē, v wú: «Á vələ á bwe á lwarı bısıná tē yoo zəni. Á nē nı wá, sē á pıı á bà á swın à con, sē à dē va à pa wá dun».

⁹ Ba nē cvgv pıú tē nii ba zwēe, ba kēen ba zv cwəŋə. Yá kacılacō tē, ba nē nı yı yıpıan con tē, wulə ba yáá kv vėli. Máná tē, kv nē yı bısıná tē yıpaa bwálı, kv cən kv zıgı. ¹⁰ Ba nē nı kacılacō tē, ba pwıı poli zənzən. ¹¹ Ba zıa diè tē wa, ba ga na bısıná tē dē v nuu Mari. Ba tıa tıa bısıná tē yáá con, ba pa wá dun. Ba kərı ba zıla, ba lı wıən tē, tē kwənə nē dáá, ba ma dē zilé bısıná tē yuu wa. Ba pın wá sían dē tıralı yırē duən, ba nē ma bonə <ansansə> dē <mirə>.

¹² Kv kwa nē, Yū dān bırı ba ba pandwıa wa, dē ba kúv dān ká twá Erodē con ba

ma vıı. Ba dān ma tı cwəŋə don ba va ba luv.

Zwızeŋə-ba dərı ba va Ezwıpətə luv

¹³ Yənu tían tē viru kwa nē, *Yuu-Tıu *malıka nan ka swın Zwızeŋə con v pandwıa wa, ka wú: «Zàn, n tı bısımaa tē dē v nuu, n ja dərı, n va *Ezwıpətə luv wa. Vėli, n ya lá, dē n ma dānı à kori, *Erodē nē wá pıà wá, sē v pa ba gv tē yııı». ¹⁴ Zwızeŋə zàn tıtın nē, v tı bısımaa tē dē v nuu v ja va Ezwıpətə luv. ¹⁵ U yın lá kv ja va kv yı Erodē tıan, sē kv tē Yuu-Tıu nē twá v nii *sùsùnù tē nē, v ma swın tē nii sú. Yū nii sùsùnù tē swın Zwezı yoo, v wú: «Á bon à bıú à lı Ezwıpətə luv wa».

Erodē pın ba zàn bısımaa gvrı nē

¹⁶ Máná tē wa, *Erodē nē twı v bà v lwarı dē, yənu tían tē yı ba gıgarı wá, v lıŋa zàn zənzən. U dān tıv, sē ba gv Betələhemə dē kv luv nii bısımabarı tē mama, ba nē yı bına bələ dē ba tē, ba nē tē wá yı. Erodē fwa kv nətı, ndē v nē nı yənu tían tē nii nē.

¹⁷ Mē kv twá nətı, Yū nii *sùsùnù Zweremi svgv tē nii ma sú. U swın, v wú:

¹⁸ «Ba nı bubwıə Rama tıv wa, kwırə dē zıra. Kv yı bısıná tē nuu Raselə nē kwi v bısıná nē, yá v ga ba sēe, sē ba kərı wá, ba kúv nē tėlé luv wa yııı».

*Zwuzefə-ba piì ba nan
Ezzipətə luv
(Likə 2.39-40)*

¹⁹ Ku kwa nè, Erode tuga. Yá *Yuu-Tiu *malika twi Zwuzefə con v pandwĩa wa *Ezzipətə luv wa, ka swìn v con, ka wú: ²⁰ «Zàn, n ti bisımaa tē dē v nuu n ja va *Yızərayelə luv. Lià tē, ba yà nè pià, sē ba li bisımaa tē mu tē, ba tuga».

²¹ Zwuzefə ma zàn, v ti bisımaa tē dē v nuu v ja va Yızərayelə luv. ²² Fən jin wá, sē v jèñ Zwide nagwanaa wa, v nè nì dē, Arəkelayisə nè jèé v nyına *Erode padav tē yuu wa yiri. Yá Yu kwè Zwuzefə v pandwĩa wa, dē v vèli Galile nagwanaa. ²³ V vèli v jèñ tiv don nè, ba nè bonə <*Nazaretə>. Mə ku twá nətə Yu nii *sùsùná tē sugv tē nii ma sú, ba swìn Zwezi yoo, ba wú: «Ba wá bon wá Nazaretə tíú».

3

*Zwan-Batisə kàrà tē yoo
(Marəkə 1.1-8; Likə 3.1-18; Zwan 1.19-28; Tvtvnan 19.4)*

¹ Máná don wa, bēe don yin lá, v yiri nè yi *Zwan-Batisə. Ku bēe tēntə twi v nan Zwide kasoo lanworu tē wa, v kàrì Yu yoo, v biri lià nè. ² V yà swìn, v wú: «Máná bwələ, sē Yu dé v pàrì tē lià mama yuu wa. Ku mù nè pin, á vèvərə á kwa, á ma sá á cuna!» ³ Mə Zwan-Batisə yoo nè Yu nii *sùsùnù

*Ezayi yà swìn Yu sagi tē wa, v wú:

«Ku yi bēe nè bubwi kasoo lanworu wa, v wú: <Á kwìán *Yuu-Tiu cwənjə tē, sē á cēe v cwəmını tē, sē tē ya mənə mənə>».

⁴ Zwan yà zua nyuguma kuran gànù, v ga vwa tànù voru v tàná* nè. V yà dō jərən dē tvran. ⁵ Ku nè zigi *Zwerizalemə, ku ja va Zwide nagwanaa, ku va ku kıkarı Zwurəden mɔnaa tē nii mama, lià yà twi v con. ⁶ Ba dān swìn ba cuna tē, ba biri Zwan, yá v ga ziga lá v li ba Zwurəden mɔnaa tē wa, ku twá dē Yu yiri.

⁷ Zwan-Batisə nè ni *Farızian-ba dē *Sadısan-ba dē, ba nè twi zənzən v con, sē v lə ba dē níá tē wa, v swìn ba con, v wú: «Á mù dəkwaá dwíi-ba! Wàá nè biri aba dē, á wáá á dərí á jén Yu lıja tē yáá nè, tē nè bìnə? ⁸ Ku nè yi nətə, sē á twá á tvtvnan nè, á ma biri dē, á vèvəri á kwa á ma sá á cuna. ⁹ Á jə cígá, sē á swìn dē, *Abərahame yi á nıbēe, yá ku cıci tē wà yí. À mù nè swìn ku á con dē, Yu wáá kapana tē tē v lwání, v pin tē jì Abərahame nıán. ¹⁰ Nə wáá ku nətə tē nè tì, nè ma maɔa ndə dərí nè manwarı ku wulə tıán dəkurən nè. Tıú tē mama, ku bıa nè ba ywán, ba wá gonji ku, ba kə mən nè. ¹¹ À mù li aba níá wa, sē ku ma biri dē, á wulə á vèvəri á kwa, sē á ma sá á

* 3:4 3.4 Mə nətə nè, Yu nii sùsùná tē yà zwı tanan ganan dē ba vve tanan vwərən ba tàná nè.

cuna. Yá liù don, v diàn nē dáá, tē doni nē, wà pú à kwa v bà. À jùn mùrì, sē à tì v nē natura, à ja pú v kwa. U mù nē wá lē aba Yü-*Siju dē mēn wa. ¹² U jē v wocēri fiyav v jìàn wa, v kwēn v cēri v wobia tē, v pwēe tē dē wopulē tē, v li duēn wa. U pēe wobia tē, v kē v pulu wá, v ga svri wosanañ tē mēn wa, tē nē ba dēñi».

Zwan-Batisē lēgē Zwezi níá wa

(*Marəkə 1.9-11; Likə 3.21-22; Zwan 1.32-34*)

¹³ Zwezi dāñ ma nan Galile nagwanaa, v bà *Zwan-Batisē con Zwurēden munaā tē nii nē, sē Zwan lē wá níá wa, kv twá dē Yü yiri. ¹⁴ Yá Zwan yà ba pià, sē v sēe, v swìn, v wú: «À mù nē mē, sē n lē nē níá tē wa, mē kv nē n mù nē pií n bà à con?» ¹⁵ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sē kv ya nētv sívn nē, kv nē mē, sē nē tvn won tē mama, kv nē zìēn kv pa Yü nē yiri». Zwan dāñ ma sēe.

¹⁶ Yá máñá tē, v nē lēgē Zwezi níá tē wa, v nan v zwēe, dē nēñ, lanworu nē kv súri, Zwezi ga na Yü-*Siju tē, kv cwí v yuu wa ndē gunpwēnē nē. ¹⁷ Yá kori dāñ ga nan Yü sàñ nē, kv wú: «D tē yi à biswēnē tē, v nē poli à pùé».

4

Sitana dédén Zwezi
(*Marəkə 1.12-13; Likə 4.1-13; Ebərə-ba 4.15*)

¹ Yü-*Siju tē dāñ ma ja Zwezi, kv ja va kasōo lanworu wa, sē *Sitana dédén, sē v yigu wá, v pa v tvn yokukwivun. ² U vwē nii diān sapwilē, yicav dē titv, yá niēn dāñ jvn wá. ³ Sitana ma boli v nii, v swìn v con, v wú: «Dē n nē yi Yü-Biu cígá mama, sē n pa nii, sē kapana tē tē jì wodiu». ⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Kv púpúní Yü sagi tē wa, kv wú:

«Kv tà wodiu cíci nē wáá mi kv pvn liù nē. Kv yi svgu tē dē mama, kv nē nañja Yü nii, nē pvn mi liù nē.»

⁵ Sitana dāñ ma ja wá, v va tv* tē, kv nē yi Yü nyiēn tē wa, v tvn *Zwifē-ba Yü *diē tē yuu wa, ⁶ v ga swìn v con, v wú: «Kv púpúní Yü sagi tē wa, kv wú:

«Kv tē, kv nē yi n yoo, Yü wá pa nii v *malike nē, sē tē tì mú tē jìàn wa, n naa dān ká mà kapan nē».

Kv mù yiri nē, n nē yi Yü-Biu cígá mama, sē n fan n tv tia». ⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «Kv kúv púpúní Yü sagi tē wa, kv wú:

«N wá mē, sē n dédén, sē n yigu n *Yuu-Tiu tē, v nē yi Yü, n pa v tvn yokukwivun.»

⁸ Sitana ma kúv ja wá, v di paan nēdarv nēdarv yuu wa, v ga pa v ywāñ v na lvv pàrì dē tē zēni tē mama. ⁹ U ga swìn v con, v wú: «À wá pa mú wiēn tē tē mama, dē

* 4:5 4.5 Kv yi *Zwerizalemē yoo nē kv swìn.

n nə tva à yáá con, n pa nə dun». ¹⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Kèéñ lá nə, Sítana! Kú púpúní Yú sagi tē wa, kú wú:

«Pa dun n Yuu-Tiu nə, v nə yí n Yú, sē n dàn ká tūn won don, dē kú nə tà kú tē cici, v nə swə.»

¹¹ Sítana dán ma yá Zwezi, malike ga fàrú tē yí Zwezi yíra, tē tūŋa tē pín wá.

Zwezi wulə v tvtvŋi tē wa Galile nagwanaa tē wa
(Marəkə 1.14-15; Likə 4.14-15)

¹² Zwezi twi v nì máŋá don wa dē, ba ken Zwan bān diè wa. Kú mù nə pín, v zàn v va Galile nagwanaa wa. ¹³ U nan *Nazarətə, v va v jəé Kaperənayimə nə, kú nə bwələ Galile muna tē nii Zabulon dē Nefətali nagwanə tē wa. ¹⁴ U tūn kú nətv tē, sē Yú nii *sùsùnù *Ezayi sugv tē nii ma sú, ndē v nə swìn, v wú:

¹⁵⁻¹⁶ «Ba mù lià təntə, ba yà nə jəé yikunu wa Zabulon dē Nefətali nagwanə tē wa, tē nə wulə muna tē cwəŋə tē vān nə, dē Zwurəden muna tē kwa con, dē ba tē, ba nə wulə Galile nagwanaa tē wa, kú nə yí lià tē, ba nə tà *Zwifə-ba, bwálí, dán nı poni nəfarv. Poni nan ba lià təntə nə, ba yà nə jəé kú yikunu luv nii†

tē wa, kú nə yí tian bwálí».

¹⁷ Kú mù máŋá təntə wa nə, Zwezi zàn v wulə v kàrì, v wú: «Máŋá bwələ, sē Yú dé v pàrì tē lià mama yuu wa. Kú mù nə pín, á vəvərə á kwa, á ma sá á cuna!»

Zwezi bon fəlijana bania
(Marəkə 1.16-20; Likə 5.1-11)

¹⁸ Zwezi nə wulə Galile muna tē nii nə, v vəli, v nı nubia bələ, ba nə yí fəlijana. Kú mù nə yí Simon tē, ba nə bonə Piyerə, dē v nubiu Andərə. Ba dán yà wulə ba dılı ba fələ gəgəlù muna tē wa, ba ma janı fələ. ¹⁹ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á biàn á twá à nə, à dán wá pa, á pià lià, sē ba twá à mù Zwezi nə».

²⁰ Lala dē ba dvgv ba fələ gəgələn tē lá, ba ga twá v nə. ²¹ U kèéñ lá, v va yáá mancın, dē v na lià bələ duən dē, ba nə yí nubia. Kú mù nə yí Zwakə dē Zwan, ba nə yí Zebede bia. Ba dē ba nyına Zebede yà wulə níá yuu bori wa, ba kwen ba fələ gəgələn. Zwezi ma bon ba. ²² Lala dē, ba dē kúv yá ba níá yuu bori tē dē ba nyına tē, ba ga twá v nə.

²³ Kú kwa nə, Zwezi jiru Galile nagwanaa tē mama wa, v ma kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tē wa. U dán swìn suywánú tē, v bırı dē, Yú wá dé v pàrì tē lià mama yuu wa. Yá v ga zwèe yayıran

† 4:15-16 4.15-16 Lià tē mama, ba yà nə wulə tē nagwanə tēsntə wa, yà yí ndē ba wulə yikunu wa, ba yà nə yèri Yú yoo yırı. Zwezi nə vəli ba con, v súri ba yíá, v pa ba lwarı Yú.

mama, v ga pin yazurə ba tə nə, ba nandaran nə wà ce. ²⁴ U yiri nan Siri luv nii tə mama wa. Ba dān ga ja lià tə mama, ba nə dé càn, ba twi v con. Ku mù nə yi lià tə, yayiran yiri mama nə jə, də lià tə, *zinə nə jə, də ba tə, ba nə twi kwaran, də gwanu. Zwezi dān ga zwèe ba mama yayiran tə. ²⁵ Laluv nan Galile nagwanaa wa, də Tian Fugə nagwanaa tə wa, də Zwide nagwanaa wa, də *Zwerizalemə wa, də Zwurəden muna tə vān don nə, ku bà, ku twá v nə.

5

Zwezi kàrà paan yuu wa

¹ Ku máǵá tə wa, Zwezi ni laluv. U dān ma di v jèé paan yuu wa. U karbia tə fàrú ba yí v yira. ² Yá v dān wulə v twá yìèn tə tə nə, v ma kàrì ba.

Pupwən lià yoo

(Likə 6.20-26)

³ Zwezi swìn, v wú:

«Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yèé də, ba yi zura Yu yáá con, Yu pàrì tə nə yi ba mù nyiən yiri!

⁴ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yi pucvni lià, Yu nə wá zùrì ba bicanu yiri!

⁵ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yi pubwanu tìán, ba nə wá tni luv yiri!

⁶ Pupwən lià nə yi lià tə, ka tən Yu fira nə yi ndə wodiu nə, ku niən

nə jə ba, ku ga yi ndə níá nə, ku nanyvni nə jə ba, ba mù lià təntə yira nə wá zùrì yiri!

⁷ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə dəri ləzwəne yinəgə zənzən, Yu nə wá dəri ba də yinəgə zənzən yiri!

⁸ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yi bɪcapon lià, ba nə wá na Yu də ba yíá yiri!

⁹ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə pìà, sə nimarv ya lá, Yu nə wá ja ba v bon v bia yiri!

¹⁰ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə twá Yu cígá tə nə, ku pa ba dé càn, Yu pàrì tə nə yi ba mù nyiən yiri!

¹¹ Á yana pupwən wa, máǵá tə wa, ba nə twin aba, ba nə ken aba càn wa, ba nə swìn kunkun yolwan yiri mama, ba pin aba, à mù yiri.

¹² Á pian á sú də pupwən, á ŋwírán nə dáá, tə dānì aba Yu con yiri. Yu nii *sùsùnà tə, ba nə yin á yáá, mə nətv nə ba ken ba càn wa».

Zwezi karbia tə ya ndə nakwan nə

(Marəkə 9.50; Likə 14.34-35)

¹³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á yi ndə nakwan nə luv wa, sə ku ma ya ywánì. Yá nakwan nyaŋa nə nan, bèèè nə ba kúv wá fwa, sə ka ma ja nii? Ka kúv ba funə jə, də ku nə tà, ba wá dli ka kàrá wa, sə lià niŋi ba kèèñ».

*Zwezi karbia tē yi ndə
poni nə*

(1 Piyerə 2.9-12)

¹⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á yi ndə poni nə luv wa. Ba nə lwè tiv paan yuu wa, ku tiv tē wàrì ku sègè.

¹⁵ Ba bá surv cànú, ba tì, ba sègè cənbo dèñ. Ku yi ba yàá tì ku ba zigi canzìlv yuu, sè ku poni pìrè ba tē mama, ba nə wulè diè tē wa.

¹⁶ Mə nətuv nə á poni tē mē, sè ku pəpəli ləzoni yáá con. Ku mē, sè ba na á zəni tē, á nə fwa, sè ba ma pa dun á nyina Yu tē nə, v nə wulè Yu *sàñ nə».

*Yu nii tē, v nə pìn Moyizə
nə, yuu wa kàrà*

*(Romə tián 8.3-4; Likə
24.44)*

¹⁷ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á dànà ká bún dē, à yi à twi, sè à pa Yu *nii tē, v nə pìn *Moyizə nə tē, dē Yu nii *sùsùnà tē kàrà tē jén. Ku tà à twi, sè à pa tē jén, ku yi à twi, sè à pa tē cígá.

¹⁸ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Mánjá tē mama, lanworu dē tia tē mē nə wá yá lá, Yu nii tē, v nə pìn Moyizə nə, tē wa yobiə dē tətə wàrì ka li, halì ka nə swə ka yi nəmənbiə nətuv mama, ku ja vələ tē nii ka sú. ¹⁹ Ku mù nə pìn, liù tē mama, v nə pìn Yu nii təntə wa yobiə dē tətə jén, v ga kwè lià duən, sè ba fwa ndə v nə, v mù liù təntə wá jì talukwa liù Yu *sàñ nə. Yá liù tē, v nə twá tē nii nə, v

ga swìn, sè ba sèe tē nii, ku tíu tē wá yá ləzwənfaru Yu sàñ nə. ²⁰ Ku mù nə pìn, á nə ba Yu cígá tē nə twá, á doni *Zwifə-ba Yu nii *yənu tián tē dē *Farizian-ba, á bá zv Yu pàrì tē wa, abada».

Zwezi kàrì lɪŋa yoo

*(Likə 12.57-59; 1 Zwan
3.15)*

²¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á nì dē, ba swìn nɪbara-ba tē con* nə, ba wú: <N wá mē, sè n gv liù. Liù tē, v nə gva liù, ku mē, sè ba buri v bura, sè ba cugè wá.> ²² Yá à mù swìn ku á con: Liù mama lɪŋa nə zàn v nubiu yuu wa, ku mē, sè ba buri v bura, sè ba cugè wá. Dē liù nə twìn v don, v wú: <N yi lakokwɪvɔn>, v mē, sè ba buri v bura *Zwifə-ba yun tián, ba nə buri *bura tē, yáá con. Dē liù nə wú v don <yuu təlɔ>, v mē, sè v va mən diè wa. ²³ Mə ku mù nə pìn, n nə pià, sè n fwa n *jɔŋi Zwifə-ba Yu *diè wa, n ga bún dē, n nubiu ziga n nə, ²⁴ n mē, sè n yá n jɔŋi tē Yu diè tē wa, n ga va n dē n nubiu tē kə duən nə. Ku kwa nə, n dāñ wáá n twi, n fwa n jɔŋi tē.

²⁵ Kə cígá, sè n mù dē n jarì don kə duən yuu, mánjá tē wa, á nə wulə cwəŋə wa, á ma vèli lià tē nə buri bura yáá con, sè v dān ká kə mú ba jìàn wa. Ku dān ká yá talukwa ku pa mú, dē ba nə wá kə mú bàn diè nəcira jìàn wa, sè ba kə mú bàn diè

* 5:21 5.21 Yu sagi tē wa, ku yoo təntə púpúní Yu *nii tē wa, v nə pìn *Moyizə nə.

wa. ²⁶ Cígá mama, à mù nè swìn ku n con: N bá nan ka bán diè tǎntǎ wa, dǎ nè wà ku jɪɪ tǎntǎ talíkwa darɪsɪ mama ɲwín n zwèe».

Zwezi kàrì ka cwàrì yuu wa
(Marəkə 9.43-48)

²⁷ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á nì dǎ, ba swìn, ba wú: <N wà mɛ, sǎ n cwàrì>. ²⁸ Yá à mù swìn ku á con ɲǎ dǎ: Bɛɛ mama nè wá ywǎn kan, v fira ga zv wá, v mù bɛɛ tǎntǎ dí yáá v cwàrì dǎ ku kan tǎ v waa con. ²⁹ Ku nè yɪ, ku wá twá n jɪzǎn yii nè, n ma tɪn cɪna, ku mɛ, sǎ n vuru ku n dɔgv yɪɪɪ dǎ mú. Ku kukwa ku pa mú, dǎ n nè zva Yɪ *sǎn tǎ wa dǎ yii nǎdv, ku doni dǎ, n nè zva mǎn diè dǎ n yira tǎ mama. ³⁰ Dǎ ku nè kúv wá twá n jɪzǎn nè, sǎ n ma tɪn cɪna, sǎ n gwǎɲǎ ku n dɔgv yɪɪɪ dǎ mú. Ku kukwa ku pa mú, dǎ n nè zva Yɪ sǎn tǎ wa dǎ jɪkuku ku doni dǎ, n nè zva mǎn diè dǎ n yira tǎ mama».

Zwezi kàrì ka dɔgv kana yoo
(Matie 19.9; Marəkə 10.2-12; Likə 16.18)

³¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Ku tǎ swìn, ku sùrí lá: <Liù tǎ, v nè dɔgv v kan, v mɛ, sǎ v pa wá v dɔgv tǎ sagɪ.> ³² Yá à mù dǎn swìn ku á con: Bɛɛ tǎ, v nè dɔgv v kan, ku ga tà v cwàrì, ku pɪn cwǎɲǎ, sǎ kan tǎ fwa kacwan, dǎ v nè swe bɛɛ don nè. Yá liù tǎ, v

nè tì kan, bɛɛ don nè dɔgv, v dǎ tǎtǎ cwàrì dǎ ku kan tǎ».

Zwezi kàrì ka dù dǔrǎ yoo
(Matie 12.36; 23.16-22; Zwakə 5.12)

³³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á nì dǎ, ba swìn nɪbara-ba tǎ con† nè, ba wú: <N wà mɛ, sǎ n dù dǎ won tǎ, n nè yèé dǎ, n bá fwa. Dǎ n nè duǎ, n wà mɛ, sǎ n kwíán n nii *Yuu-Tiu yáá con.> ³⁴ Yá à mù dǎn swìn á con dǎ, á wà mɛ, sǎ á dù. Á dǎnà ká tì lanworu tǎ á ma dù, ku nè yɪ Yɪ padau tǎ yɪɪ. ³⁵ Á dǎnà ká tì tɪa tǎ á ma dù, ku nè yɪ Yɪ nè tuɲǎ v nɛɛ lá yɪɪ. Á dǎnà ká tì *Zwerizalemə yɪɪ á ma dù, ku mù nè nè yɪ pìú nǎfaru‡ tǎ tɪv yɪɪ. ³⁶ Dǎn ká dù n kǎ n tìán yuu wa, n nè wàrì n yukuv nǎdv tǎtǎ, n pa ka pìrì, nè à yèé ka beri tǎ yɪɪ. ³⁷ Á nè mɛ, sǎ á swíán ndǎ awo, á swìn ndǎ awo. Á nè kúv mɛ, sǎ á swíán ndǎ ɔn ɔn, á swìn ndǎ ɔn ɔn. Á nè sùrí yoo don lá, ku yɪ ku nan *Sɪtana».

Zwezi kàrì ka bulɪ duǎn nè yoo
(Likə 6.27-36)

³⁸ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á nì dǎ, ba swìn, ba wú: <Dǎ liù nè lá n yii, sǎ n dǎ lá v yii. Dǎ liù nè kén n yeli, sǎ n dǎ kén v yeli.> ³⁹ Yá à mù dǎn wú: Á dǎnà ká zɪɪ wulwanyɪna tǎ nè. Dǎ liù nè mà n jɪzǎn pɪpara nè, sǎ n vǎvǎri n jɪgwíǎ nyiǎn tǎ, dǎ

† 5:33 5.33 Yɪ sagɪ tǎ wa, ku yoo tǎntǎ púpúní Yɪ *nii tǎ wa. ‡ 5:35 5.35 Pìú nǎfaru tǎntǎ nè yɪ Yɪ.

n pa v mà kv nè. ⁴⁰ Də liù nè pià, sə v pa ba bùrì n bùrà, sə v ma jon n gànù, yá kv tíú, sə v jon n gasɔɔ də. ⁴¹ Də liù kálú mú, sə n ja wá n va kilometərə nədù§, sə n ja wá n va kilometərə bələ. ⁴² Pa liù tənə, v nə lòrì won n con. Dàn ká vi, sə n jɪŋa liù tənə, v nə pià, sə v jɪŋa won n con».

Ka sóní dɔŋa kàrà

(*Likə 6.27-28, 32-36; Romə tián 12.17-21*)

⁴³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á nì də, ba swìn, ba wú: <N mɛ, sə n sóní n yira liù tənə, n ga zɪɪ n dɔŋv nə>. ⁴⁴ Yá à mù dān swìn á con, à wú: Á swənə á dɔŋa, á ga lòrì Yɪ á pa ba tənə, ba nə keni aba càn wa. ⁴⁵ Kv nətɔ nə wá pa, á wàní á ya á nyina Yɪ tənə, v nə wulə Yɪ *sàñ nə, bia. Kv yɪ cígá, v mù Yɪ tənə n pɪn yɪcav pɛn wulwanyina də pubwanv tián mama yuu wa. V pa dwà nì ba tənə yuu wa, ba nə yɪ cígá tián, də ba tənə, ba nə yɪ kunkun yìèn tián yuu wa. ⁴⁶ Də kv nə yɪ ba tənə, ba nə swə aba cɪcɪ nə á swə, kv ba ŋwírán jə, á nə mɛ, sə á dān Yɪ con. Lanpolina tətə də fwa kv nətɔ. ⁴⁷ Də á nə jùnì ba tənə yɪ á nubia *Kərisə yɪrɪ cɪcɪ, kv nətɔ ba liù mama gwárí. Ba tənə, ba nə yèrì Yɪ tətə, də fwa kv nətɔ tənə. ⁴⁸ Á mɛ, sə á ya lià tənə, á yoo mama nə zìèn, ndə á nyina Yɪ tənə nə wulə Yɪ sàñ nə, yoo mama nə zìèn nətɔ».

6

Zwezi kàrì ka pa won zɔra nə yoo

(*Likə 12.1-2; Kolosə tián 3.23-24*)

¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á cia á tián nə, sə á dānà ká tɔn á cígá yìèn tənə ləzoni mama yáá con, sə lià mama na aba. Də á nə fwa kv nətɔ, á bá na ŋwírán á nyina Yɪ tənə con, v nə wulə Yɪ *sàñ nə.

² Də n nə pià, sə n pa yɪlori won, dān ká fwa zuzugu, sə kv pa lià mama yíá ya n yuu wa, ndə níé bələ tián tənə nə fwa nətɔ *Zwifə-ba *jéré dii tənə wa, də conjɪ yuu. Mə ba fwa nətɔ, sə ləzoni ma pa ba dun. Cígá mama, à mù nə swìn kv á con: Ba lià tɛntə dí yáá ba na ba ŋwírán, ba zwèe. ³ Də n dān nə pià, sə n pa yɪlori won, fwa ndə n jɪgwíə tənə wà mɛ, sə ka lwarɪ won tənə, n jɪzən tənə nə fwa. ⁴ Pa, sə yɪlori won tɛntə, n nə pɪn, ya yosəgu n mù də n nyina Yɪ cɪcɪ pwərə wa. Yá n nyina Yɪ tənə, v nə nɪ kv tənə, n nə sègè n fwa tənə, wá pa n ŋwírán».

Zwezi kàrì yɪjɔnɪ yoo

(*Matie 18.21-35; Likə 11.2-4*)

⁵ Zwezi kúv swìn, v wú: «Máná tənə wa, á nə jùnì Yɪ, á dānà ká ya ndə níé bələ tián tənə, ba nə swə, sə ba zàn ba zɪɪ yɪ nə *Zwifə-ba *jéré dii tənə wa, də conjɪ yuu, ba jɔn Yɪ, sə lià mama

§ 5:41 5.41 Kv yoo tɛntə yɪ, *Romə-ba pamana tənə də ba yun tián nə jə nɪ, sə ba kálí *Zwifə-ba liù, ba pa v bɪrɪ ba cwəŋə, nə á yèè sə v zɪn ba zula.

na ba. Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Ba dí yáá ba na ba ñwírán, ba zwèe. ⁶ N mù dàn nè pìà, sè n jùn Yü, zu n dèyaa wa, n pùn n mimii, n ga jùn n nyina Yü tèt, v nè wulè ku yisègè bwálí tètè wa. Yá n nyina Yü tèt, v nè ni ku tèt, n nè sègè n fwa tèt, wá pa n ñwírán.

⁷ Dè á nè jùnì Yü, mánjá tèt wa, á dànà ká pa á níé sùrán tèt doni jùn, ndè ba tèt nè, ba nè yèrì Yü. Ba mù nè buja dè, ba níé sùrán ka bwé dè ka bwé nè wá pa, sè Yü le ba. ⁸ Á dànà ká ya ndè ba nè, á nyina Yü tèt nè dí yáá v yèò ku tèt, ku nè mè dè aba, dè á tèt wá ku lòrì v con tèt yiri. ⁹ Á nèjè, á nè mè, sè á jùn Yü nètv:

Nè nyina Yü tèt, n nè wulè Yü *sàñ nè! N yiri mè dè dun. ¹⁰ Bàá, n dé n pàrì tèt tia yuu wa. N fira tèt mè, sè ku tun tia yuu wa, ndè Yü sàñ nè. ¹¹ Pa nèba nè zèn nii wodiu, ku nè mè nèba. ¹² Kwen nè cuna, n li nè mù dè n mù pwèrè wa, ndè nè dè nè kwen lwanì tèt, li nè nè tun nè yira, nè li nè mù dè ba pwèrè wa. ¹³ N dàn jon nèba ku tèt wa, ku nè lwara*. Dàn ká pa yoo yí nèba, ku nè wá yigu nèba, ku kè yokukwìun wa. [N mù nè ti pàrì, dè diàn,

dè dun, tèt nè ba zwèe abada. Amuna!]

¹⁴ Á nyina Yü tèt, v nè wulè Yü sàñ nè, v wá kwen á cuna v li á mù dè wá pwèrè wa, dè á dè nè kwen ba tèt, ba nè cùgò á nè, cuna á li á mù dè ba pwèrè wa. ¹⁵ Yá á nè víga, sè á kwen ba cuna tèt, á li á mù dè ba pwèrè wa, á nyina Yü dè bá kwen á cuna tèt v li á mù dè wá pwèrè wa».

Zwezi kàrì nivori yoo

¹⁶ Zwezi kùd swìn, v wú: «Mánjá tèt wa, á nè vwè á nii, á dànà ká cùgò á yáá, ndè níé bèlè tián tèt nè. Ba mù yáá lwanì ba yéé, sè lià mama yèni dè, ba vwè ba níé. Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Ba dí yáá ba na ba ñwírán, ku zwèe. ¹⁷ Yá n mù, mánjá tèt wa, n nè vwè n nii, sè n pùlì n yáá, n ga zàjá n yuu, ¹⁸ sè lià dàn ká yèni dè, n vwè n nii, dè ku nè tà n nyina Yü cici, v nè wulè ku yisègè bwálí tètè wa. Yá n nyina Yü tèt, v nè ni ku tèt, n nè sègè n fwa tèt, wá pa n ñwírán».

Jijè yoo

(Likè 12.33-34; 1 Timote 6.9-10)

¹⁹ Zwezi kùd swìn, v wú: «Á dànà ká pa tia ka tèt yuu wa wièn tèt, tèt kwèné nè dáá, ka pìà nè ja á bian nè. Wièn tètè mama wá zwèe, ndè kwìù nè dí tèt, ndè lugu nè siri ku pu nè. Ñwina dè wáá tèt ba zwì ba ñwìn diè

* **6:13** 6.13 Yü saga duèn wa bwálí ku tèt wa, ku yiri: jon nèba *Sitana jùn wa.

tə wa. ²⁰ Á pià jìjə tə, ku nə wulə Yui con, á tún á tiàn nə, ku mù nə kwiù wàrì ku dé, ku ga ba sını ndə lugu nə ku pu. Nwına də wàrì ku ba zwì ba nwìn Yui *sàñ tə wa. ²¹ N wiən tə, tə kwəñə nə dáá, tə wulə lá nə, n waa də yáa ya lá».

Ləzwəñə yía nə yi v cànú
(*Likə 11.34-36*)

²² Zwezi kúv swìn, v wú: «Ləzwəñə yía tə ya ndə n yira cànú nə. Də n yía tə nə zurə, n yira tə mama yáa pìrì də poni. ²³ Yá də n yía tə nə ba zìən, n yira tə mama yáa ya yikunu wa. Də n poni təntə, ku nə wulə n yira wa, nə yi yikunu, tə yikunu tə yiri lwara».

Á jèlé Yui yuu wa
(*Likə 16.13; 12.22-31*)

²⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù təlè, v nə wáá v tɔŋa, v pɪn yun tián bələ nə. V nə fwa ku, v wá sóní v don, v ga dún v don tə. V wá sèe v don nii, v ga v v don nii. Á wàrì á twá duən, á tɔŋa á pɪn Yui də tia yuu jìjə nə. ²⁵ Ku mù nə pɪn, à wú: Á dànà ká pa, á mu tə twara ja aba, də ku tə, á nə wá dé, nə à yèé á nə wá nyu, nə à yèé də ku tə, á nə wá zv á yira nə. Á mu tə jə funə ku doni wodiu. Yá á yira tə də jə funə tə doni gànù. ²⁶ Á ywàŋá zənbii, tə nə pəri yui nə! Tə ba dwì, tə ga ba ce, tə ba pèe, tə keni təkələ wa. Yá á nyina Yui tə, v nə wulə Yui *sàñ nə, pɪn tə nii wodiu.

Á ba zənbii kukwa zənzən, naaa? ²⁷ Á wá twara tə, v nə jə nə wáá v mu tə, ku tənì mancın tətə?

²⁸ Bèèèe dān nə pɪn, á pa gànù twara jə aba? Á ywàŋá á jén kárí gapunə nə naŋa nətɔ, tə ba tɔŋa, tə ma ba gànù də swì. ²⁹ Á mù nə swìn ku á con də, pìv *Salumun tətə də v jìjə tə mama, v wá gànù zwì, ku nə zìən ku doni tə gapunə təntə nədu də. ³⁰ Yá Yui dān nə ywàŋá tə mù gɛɛ təntə yuu, tə nə yi tutɔ, də á mù á nə ja funə zənzən á doni tə, v wá ywàñ á yuu nətə? Tə mù gau, tə nə wulə kárí wa zən, wá kù, ba kə mən wa jwian nə, Yui dān wá zv aba də ganan nətə. Á wá á waa ken à nə wuuu! ³¹ Á kúv dānà ká pa twara ja aba, də ku tə, á nə wá dé, də ku tə, á nə wá nyu, də ku tə, á nə wá zv á yira nə. ³² Tə wiən təntə yi ba tə, ba nə yèrì Yui nə pià tə, ba ba sií. Yá á mù nyina Yui tə, v nə wulə Yui sàñ nə, yèé ku tə nə me aba. ³³ Á kəñə dīàn á dí yáá, á pià Yui pàrì tə də v cígá tə, yá ku kwa nə, Yui wá pa aba tətə mama, tə nə mùrì aba. ³⁴ Á dànà ká pa twara ja aba də jwian yoo, jwian nə wá ja ku yoo, ku ja bà yiri. Dui mama də ku yoo!»

7

Á dànà ká buri duən bura
(*Likə 6.37-42*)

¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á dànà ká buri duən bura, sə

Yü dë dän ká bürì á bürà.
 2 Ba wá bürì á dë bürà, ndë á në bürì lià tã duën bürà nëtü. Won tã, á në ja manja, á pün lià tã në, kü mü në Yü wá ja man, v pa á dë në. 3 Bëëë në pün, n ywànjá gabiü tã, kü në wulë n nubiu yii wa, yá n ga ba banja tã na, ka në wulë n mü yii tã wa?
 4 N dän wá twá nëtë, n ma swìn n nubiu con, n wú: «Yá, sè à li gabiü tã n yii wa», n ga jë banja tã n tëtë yii tã wa?
 5 Níé bälë tíú! Dí yáá, n li banja tã n yii tã wa. Kü kwa në, n yíá wá na lá zëni, sè n ma li n nubiu tã yii gabiü tã.

6 Á dänà ká pa wiën, tã në ya Yü nyiën, kukuri në, sè tã ma pií tã dñjü aba. Á dänà ká dilí á kana bian zanan twërën yáá në, tã në wá nñja tã, tã kè tã nëë dëñ yiri».

*Á jðná á nyina Yü
 (Likë 11.5-13; 18.1-7)*

7 Zwezi kúð swìn, v wú: «Á lwërë, yá ba wá pa aba! Á pià, yá á wá na! Á mà mimii në, yá ba wá súrí, ba pa, á zú! 8 Liù mama në lòrì, ba wá pa mú. Liù mama në pià v wá na. Yá ba ga wá súrí, ba pa liù tã në, v në mà mimii në. 9 Á wàà në wulë lá, v në wá sèë, v ti kapan v pa v biú në, dë v biú tã në lòrì wodiü v con? 10 Në à yèé v wá pa wá dën, dë v në lòrì wá fëli? 11 Á mü lëzwënwulönyina-ba, á në yèé ka pa wozëjë á bisíná në, kü dän wá yà nëtë kü pa á nyina Yü tã në, v në wulë Yü *sàñ në, dë á në

lòrì wá won? V mü dän wá pa aba wiën tã, tã në ziën tã doni.

12 Kü tã, á në pià, sè ba fwa á yira, á dë fwa kü á duën yira. Më nëtü në Yü *nii tã, v në pün *Moyizë në, saga tã, dë Yü nii *sùsùnà saga tã, biri, sè ba fwa».

*Mimii piþian
 (Likë 13.23-28)*

13-14 Zwezi kúð swìn, v wú: «Mimifarü wulë, kü cwëjë në wala, kü twagu në yí mwálí mwálí. Yá kü ja aba, kü vëlë jíún bwálí në, lià zënzën ga dáá ba në twá kü. Mimii piþian dë ga wulë, kü cwëjë tã twagu në cà. Yá kü mü në ja aba, kü vëli mü bwálí në, kü në ba zwëë Yü con. Yá lià ga ba dáá, ba në twá kü. Á dän twá mimii piþian tã, á ma zú!»

*Tíú bia në biri, kü yiri në
 yí nëtü*

*(Likë 6.43-45; 2 Timote
 3.5-9; 2 Piyerë 2.1-3)*

15 Zwezi kúð swìn, v wú: «Á cia á tiän në dë kunkun sùsùnà-ba! Ba wá bà á con ndë pee në vëli pee con, yá ba ga yí ndë buyurën nyankwan në, tã në wá ja pee tã. 16 Á wá twá ba tutünnë në, á ma lwarü ba. Ba ba lwë, në à yèé kacan kwe casü yü wa. 17 Tizëjü yáá zün bizëjë. Yá tikukwüñ dë yáá zün bia kukwüñ. 18 Tizëjü wàrì bia kukwüñ kü züja, yá tikukwüñ dë wàrì bia tã në ziën, kü züja. 19 Tíú tã mama, kü në ba bia, tã në

ziən zija yi, ba wá gwəŋə ku, ba di mən nə. ²⁰ Mə nətə nə, á wá twá, á ma yəni là tə, ba nə yi kunkun sùsùnà tə».

Á fwa ku tə, á nə swìn!
(*Likə 6.46; 13.25-27*)

²¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Ku tà ba tə mama, ba nə boŋə nə <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu> nə wá zv Yu pàrì tə wa. Ku yi ba tə cici, ba nə fwa à nyina Yu fira tə, v nə wulə Yu *sàh nə. ²² Yu bərə tə diun nə wá yí, là zənzən wá swìn, ba wú: <Yuu-Tiu, Yuu-Tiu! Nə wà n yiri tə, nə twá, nə ma swìn Yu nii sùràn, naaa? Nə wà n yiri tə, nə twá, nə ma li *zinə là yuu wa, naaa? Nə wà n yiri tə, nə twá, nə ma fwa yomilan, naaa?> ²³ Ku kwa nə, à dàh wá swìn də ba nəpon nəpon, à wú: <À mù wà aba yəni, abada. Á vələ kwa à səpuni nə, á mù yokukwɪnan-ba!> »

Pìv yuu diè də kasɪv yuu diè yoo

(*Likə 6.47-49*)

²⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Ku mù nə pɪn, liù tə mama, v nə cuga à sùràn tə, v ga twá tə nii nə, v wá yà ndə wɔbɔŋa tíu nə, v nə lwè v diè pìv yuu wa. ²⁵ Dwà nəfarv nə twi, bun sú tə palı. Dwà vuv nəfarv tə firv diè tə, yá won mama wà ka fwa, ka dəkuu nə zıga pìv tə yuu wa yiri. ²⁶ Yá liù tə, v nə cuga à sùràn tə tə, à nə swìn

sún, v ga ba tə nii nə twá, v wá yà ndə ləyigə nə, v nə lwè v diè kasɪv yuu wa. ²⁷ Dwà nəfarv nə twi, bun sú tə palı. Dwà vuv nəfarv ma fulı, ku zıgı ka diè tə nə, ka lán ka tv, bɔɔɔ! Ka cùgù míámíán».

²⁸ Máná tə wa, Zwezi nə swìn tə yìèn təntə, v zwèe, ku gwárí là tə zənzən də ku kàrà təntə yiri. ²⁹ Ka də Yu nii *yənu tìán tə kàrì tə nə tà nədv yiri. Zwezi kàrà tə yà bırı də, Yu nə ken diàn v jıun wa, sə v swìn tə sùràn təntə.

8

Zwezi zwèe bæ don dayan
(*Marəkə 1.40-45; Likə 5.12-16*)

¹ Zwezi nan paan yuu, v cú. Yá lalv dàh púv v kwa. ² Ku máná tə wa, də nəh dayanv don nə ku twi, v tv v yáá con, v ga wú: «*Yuu-Tiu, də n nə swə, n wáá n pɪn à dayan* tə zwèe, sə à də jì ləzwənzəŋu». ³ Zwezi ma te v jıun v nə, v dwen v yira, v ga wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». Lala də v dayan tə zwèe. ⁴ Zwezi ga swìn v con, v wú: «Ja n nii zəni! Dàn ká swìn ku liù con. N dàh nə vəli, n bırı n tìán *Zwifə-ba Yu *jɔŋwanv tə. N dàh ga pa wiən tə, v nə wá ja fwa *jɔŋi tə, ndə Yu *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, nə bırı Yu sagı tə wa, sə dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe. Ku mù nə

* 8:2 8.2 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yi ba yáá li wá ba dwíi wa. V dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jɔŋi, v nə mèe, sə v fwa, sə v ma piı, v zv v dwíi tə wa.

wá bırı də, n dayan tə cígá zwèe».

Zwezi zwèe pamanv yuu tíu don tótunbiu yayıgv

(Likə 7.1-10)

⁵ Mánjá tə wa, Zwezi nə zwı Kaperənayimə, *Romə-ba pamana bíı yuu tíu don twı, v lòrì wá sanv, ⁶ v wú: «*Yuu-Tiu, à tótunbiu tégó sàñ nə, v nandε tıga, v ga dé càn zənzən». ⁷ Zwezi ma swın, v wú: «Á wá va, à zwèe v yayıgv tə». ⁸ Pamana yuu tíu tə ma swın, v wú: «Yuu-Tiu, à juun mùrì, sə n zv à diè wa. N dän pa nii cıı, yá à tótunbiu tə yayıgv tə wá zwèe. ⁹ Á də tətə yı lià duən nə ti nə, à də ga ti pamana duən. Á nə swın pamanv tə don con, à wú: «Vəli!» U wá va. Á nə bon wà don, à wú: «Báá!» U wá bà. Yá à nə swın à tótunbiu con, à wú: «Fwa kv tə!» U wá fwa kv».

¹⁰ Mánjá tə, Zwezi nə ni tə sùràn təntə, tə poli v pùé zənzən, v ga swın ba tə con, ba nə twá v nə, v wú: «Cígá mama, à mù nə swın kv á con: Liù təl é *Yızərayelə luv nii tə wa, v nə ken v waa Yı nə, ndə bεε wà tə nə. ¹¹ Á mù nə tə swın kv, á con nə: Lià zənzən, ba nə tà *Zwifə-ba, ndə Romə-ba pamana yuu tíu wà tə nə, wá nan yı yıptan con də yı yizwıa con, ba bà ba jèn Yı pàrì tə wa də *Abərahəmə də *Yızəkə də *Zwakəbə. ¹² Yá Yızərayelə lià tə, Yı *sàñ tə yà nə kwən, kv tún ba nə, wá na də, ba dıı ba kàrá wa yıkuu tə wa. Kv bwálı

təntə wa, ba wá bubwi, ba ga dııa ba jıfwı ba fıfaga.»

¹³ Zwezi dän ma swın pamana yuu tíu tə con nə, v wú: «Vəli n bwálı! Yoo tə n nə lòrì, kv wá tun, n nə ken n waa à nə, tə yırı». Yá mə kv mù mánjá təntə wa nə, pamana yuu tíu tə tótunbiu tə ni v tiàn.

Zwezi zwèe Piyerə tınkan yayıgv

(Marəkə 1.29-34; Likə 4.38-41)

¹⁴ Kv kwa nə, Zwezi vələ Piyerə sàñ. Mánjá tə wa, v nə zva Piyerə diè, v ni də, waran jə Piyerə tınkan, v ga tégó. ¹⁵ Zwezi dwen v juun nə, yá waran tə zwèe, v ga nyı v zàn lala, v wulə v tanı, sə v ma lı Zwezi vəri.

¹⁶ Mánjá tə, dədəni nə yı, ba ja lià zənzən, *zinə nə wulə ba yuu wa, ba bà Zwezi con. U nii sugv cıı nə ken tə zinə təntə mama cwəñə nə, yá yayıran tə tiàn mama ga zwèe. ¹⁷ Mə kv twá nətv, Yı nii *sùsùnù *Ezayi nii tə ma sú, ndə v nə swın, v wú: «U mù nə jon nə càn, də nə yayıran mama v zin.»

Ba tə ba nə pıà, sə ba twá Zwezi nə yoo

(Likə 9.57-62)

¹⁸ Zwezi ni də laluv twá v kwa. U dän ma pa nii v karbıa tə nə, sə ba ben muna tə bəbərı tə don nə. ¹⁹ Kv mánjá təntə wa, Yı nii *yənu tíu don ma fàrú v yı v yıra, v ga swın, v wú: «Karnına, à mù wá twá n nə, bwálı mama, n nə vələ». ²⁰ Zwezi ma le wá, v

wó: «Cilēcərən jə tə bəran tə zwɪ, zənbii də ma jə tə pwalan, yá *Ləzwənə-Biu† tə mù ba bwálí ja, ʋ nə wá kə ʋ yuu lá». ²¹ ʋ karbiu don də ma swɪn, ʋ wó: «*Yuu-Tiu, pa nə cwəŋə, sə à dé yáá à va à gùrì à nyɪna, sə à ga fwa ʋ luə». ²² Zwezi ma le wá, ʋ wó: «Twá à nə! Yá, sə tɪga tə tián tə, ba nə ba mu tə, ku nə ba zwèe Yu con, jə gùrì ba tɪga».

Zwezi pɪn, mɔnaa ʋʋʋ nəfaru zɪgɪ
(Marəkə 4.35-41; Likə 8.22-25)

²³ Ku kwa nə, Zwezi də ʋ karbia tə dɪgà níá yuu bori wa, sə ba bən vən tə don nə. ²⁴ Naa nədu, ʋʋʋ nəfaru nə ku zàn, ku jə níá tə, ku mà ku pwí níá yuu bori tə yuu nə. Yá Zwezi mù yà dwèe. ²⁵ ʋ karbia tə dàń ma yí ʋ yɪra, ba zìn wá, ba ga wó: «*Yuu-Tiu, jon nəba, nə pià, sə nə tɪ!» ²⁶ Zwezi ma le ba, ʋ wó: «Bèèèe nə pɪn, fən jə aba nətu? Á ba á waa keni à nə wuuu, naaa?» ʋ ma zàn, ʋ baa ʋʋʋ tə, də mɔnaa tə nii nə. Tə dàń ma zɪgɪ. Yá bwálí tə mɛ sii. ²⁷ Ku gwárí lià tə mama ku bwálí tə wa, ba ga bwe ba tián, ba wó: «Bɛɛ wà tə tà ndə lià mɛ nə. ʋʋʋ də mɔnaa mɛ zɪlí ʋ nii!»

Zwezi li zinə bara bələ yuu wa

(Marəkə 5.1-20; Likə 8.26-39; 1 Zwan 3.8)

²⁸ Ku kwa nə, Zwezi galɪ mɔnaa tə, ʋ le ʋ zu Gadara

nagwanaa wa. Ku máńá tə wa, də nəń bara bələ *zinə nə jə, ba twi ba jérí Zwezi. Ba mù bara təntə yà yɪ ba wulə pìràn bəran wa, ba nə kua, ba ma kəni tɪga. Yá liù də mama yà kwàrí ku bwálí təntə wa ʋ twá ba yɪrɪ, ba yà nə tɪŋa yolwan zənzən yɪrɪ. ²⁹ Ba dàń ma bubwi, ba wó: «Yu-Biu, bèèèe nə n pià də nəba? Ku yɪ n twi, sə n kə nəba càn wa, də ku máńá tə wà yí, naaa?»

³⁰ Twərən zənzən yà wulə yáá nə, tə dé wodirən. ³¹ Zinə tə ma lòrì Zwezi, tə wó: «Də n nə wá dɪŋa nəba, sə n yá, sə nə va nə zu twərən tə». ³² Zwezi ma le tə, ʋ wó: «Á vələ!» Tə dàń ma nan tə yá ba bara bələ tə, tə va tə zu twərən tə wa. Lala twərən tə dəru, tə bəbəlì paan tə yuu, tə tu mɔnaa tə níá tə wa, tə tɪ.

³³ Twərən nəcɪra tə dəri, ba va tɪv tə wa. Ba vəlì, ba man ku tə mama, ku nə yí ba, də ba mù bara bələ təntə. ³⁴ Tɪv tə tián mama dàń nan, ba va ba jérí Zwezi. Yá ba nə twi, ba na Zwezi, ba dàń lòrì wá, sə ʋ nan, ʋ yá ba tɪv tə nə.

9

Zwezi zìn gwànú don

(Marəkə 2.1-12; Likə 5.17-26)

¹ Zwezi kùb pií ʋ zu níá yuu bori tə, ʋ bən mɔnaa tə, ʋ va ʋ yí ʋ tətə tɪv Kapərənayimə. ² Ba jɪn gwànú don, ba bà ʋ con tɪtaʋ

† 8:20 8.20 Zwezi yɪ ʋ tətə yoo nə ʋ swɪn.

wa. Mánjá tē, Zwezi nē nɪ dē, lià tēntē ken ba waa v nē, v swìn gwànú tē con, v wú: «À dabεε, pa n juun dān! À kwēn n cūna tē, à li n mù dē Yɪ pwērē wa». ³ Kɪ mù tēntē yɪrɪ Yɪ nii *yēnu tián tē dān ma swìn ba waa con, ba wú: «Bεε wà tē swìn, v twɪn Yɪ nē!»

⁴ Zwezi nē lwarɪ ba pubɔŋɪ tē, v dān ma bwe ba, v wú: «Bēēē nē pɪn, á ma jē pubɔŋɪ tētē yiri á waa nē?» ⁵ Kɪ kwà nē yɪ mwálí, kɪ doni kɪ don, dē à nē swìn, à wú: «À kwēn n cūna, à li n mù dē Yɪ pwērē wa, nē à yèé dē à nē wú: Zàn yɪ nē, n va!» ⁶ À yɪ à pià, sē á yēni dē, Yɪ ken dián *Ləzwənə-Biu* juun wa, tia yuu wa yəbē, sē v kwēn cūna, v li lià dē Yɪ pwērē wa». V dān ma swìn gwànú tē con, v wú: «Zàn yɪ nē, n ti n titav tē, n va n sán!» ⁷ Bεε tē nyí v zàn, v vələ v sán. ⁸ Mánjá tē, lalɔv tē nē nɪ kɪ nētɔ, fən zwa lià tē. Ba dān ga wulə ba pɪn dun Yɪ nē, v nē ken dián nētɔ ləzwənə dē nyan don juun wa.

Zwezi bon Matie, sē v twá v nē
(Marəkə 2.13-17; Likə 5.27-32; Matie 4.18-22)

⁹ Zwezi nē kēēn v vələ yáá, v nɪ bεε don, ba nē boŋə Matie†, dē v jēé v joŋə lan-poo v tutɔnan diè wa. Zwezi ma swìn v con, v wú: «Zàn

n bà, n twá à nē!» Matie ma zàn, v twá v nē.

¹⁰ Zwezi dē v karbɪa tē vəlɪ Matie sán. Ba nē wulə v diè wa, ba dé mánjá tē wa, lanpolɪna tē duən tē cūna lià tē duən dē twi ba yà wulə ba dé dē ba. ¹¹ *Farɪzɪan-ba tē nɪ ba nētɔ, ba dān bwe Zwezi karbɪa tē, ba wú: «Bēēē nē pɪn, á karnyɪna tē ma dé dē lanpolɪna dē cūna lià tē?»

¹² Zwezi nē nɪ kɪ, v le ba, v wú: «Lià tē, ba yɪra nē zurə nē ba dɪmɔtɔrɔv pià. Kɪ yɪ yayɪŋa nē pià dɪmɔtɔrɔv». ¹³ Zwezi ma kúv swìn, v súrí lá, v wú: «Á vələ, á pià Yɪ sagɪ tē wa yoo tē dēn, kɪ nē wú: «À swə, sē á dəri duən yinəgə zənzən, à ba á *joŋɪ won pià.» Cígá, kɪ tà à twi, sē à bon cígá tián, kɪ yɪ à twí, sē à bon cūna lià tē».

Zwezi birɔv kàrà nədɔn nivori yuu wa
(Marəkə 2.18-22; Likə 5.33-39)

¹⁴ Zwan‡ karbɪa twi Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: «Bēēē nē pɪn, nē mù dē *Farɪzɪan-ba tē yáá vwe nē níé, yá n mù karbɪa tē ga ba ba níé vwe?» ¹⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Bεε nē pià v vwa v kan fúru, v dabara yáá bà, sē ba twá ba dé fúru tē diŋə tē. Á buŋa dē, ba wá vwe ba níé, ba dān ká dé wodiɔ tē, yá fúru bεε ga wulə dē ba? Yá mánjá dān wá bà, fúru bεε tē bá ya lá. Kɪ mù mánjá

* 9:6 9.6 Zwezi yɪ v tētē yoo nē v swìn. † 9:9 9.9 Matie yɪrɪ don nē yɪ Levi.

‡ 9:14 9.14 Kɪ mù Zwan tēntē nē yɪ *Zwan-Batisə, v nē li lià níá wa, kɪ twá dē Yɪ yɪrɪ.

təntə wa, ba dān wá vwa ba níá.

¹⁶ Liù təlól, v nə wá tì gantwandun, v ma pú gangwírú, gantwandun tē nə wá vuri gangwírú tē vān don yírí, yá kv buu tē dān wá doni dé yáá tē tətə. ¹⁷ Ba ma ba swana, tē nə wulə tē zaŋa, lwé ba kəni purəš nədwarə wa. Kv nətú tē nə fwa, purə tē wá pwin. Swana tē mama wá lwá tía, yá purə tē wá va bwáná. Ba mε, sə ba kə swana, tē nə wulə tē zaŋa, purə nədura wa, sə swana tē, də purə tē mε dān ká cògù».

Zwezi bwin búa don, v ga zwèe kan don yayıgv

(Marəkə 5.21-43; Likə 8.40-56; Zwan 5.21, 28)

¹⁸ Də Zwezi tē nə zıga lá, v swın tē sùrān təntə *Zwan-Batısə karbıa tē con, *Zwifə-ba *jéré diè don yuu tíú don twi, v tv Zwezi yáá con, v ga wú: «Á búa tıga, kv nə díán mancın. Yá n ya bà, n tún n jìàn v yuu wa, sə v mu ga ya luv». ¹⁹ Zwezi də v karbıa tē ma zàn ba pú v kwa.

²⁰ Kv máŋá tē wa, kan don yı lá, v tǎŋá nə twi, ka ba zıga, kv nə yı bına fugə bələ. U ma twá Zwezi kwa, v fàrú v yı v yıra, v ga dwen v gànù nii nə. ²¹ Kan tē yá swın v waa con: «Á nə ken cígá, à dwen v gànù tē cıci nə, à yayıgv tē wá zwèe».

²² Zwezi nə píi v vèvəri, v na wá, v swın, v wú: «Á nakva, dān n jìàn! N ken n waa

à nə, kv mù nə pın, n na yazurə». Də naa nədu, kan tē yayıgv tē zwèe.

²³ Zwezi ma kèen, v yı jéré diè tē yuu tíú tē sǎn. Kv máŋá tē wa, də wuwurə də laluv, ba nə bubwi, yá súé lá nə. Zwezi ma swın, v wú: ²⁴ «Á naŋa lá nə, búa tē wá tı, kv yı v dwèe». Lià tē dān yá ma wulə ba muŋa Zwezi. ²⁵ Máŋá tē wa, ba nə l laluv tē kàrá wa, Zwezi zva diè tē wa. U jun búa tē jun nə, búa tē ga nyı v zàn. ²⁶ Kv mù yoo təntə kùú súé tía mama.

Zwezi sùrí lilirən bələ yía
(Marəkə 8.22-26; 10.46-53)

²⁷ Máŋá tē, Zwezi nə nan *Zwifə-ba *jéré diè yuu tíú tē kàrá wa, v vırí, lilirən bələ duən dəri, ba bubwi v kwa, ba wú: «Pìú *Davidə nàú, dəri nə yinəgə!» ²⁸ Zwezi nə yı sǎn, máŋá tē wa, lilirən tē fàrú ba yı v yıra. U dān ma bwe ba, v wú: «Á pın cígá də, à wáá kv yoo tē à tuŋa naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo, *Yuu-Tiu». ²⁹ Zwezi dān ma dwen ba yía nə, v ga swın, v wú: «Kv nətú tē wá twá á nə ken á waa à nə, kv ma tun».

³⁰ Lala də ba yía tē sùrí, tē na lá. Zwezi ma dù sú ba nii nə, v wú: «Á cuga zəni, á dānà ká pa liù mama ni kv». ³¹ Yá ba tē vəli, ba swın Zwezi yoo, ba sú tía mama.

Zwezi pın bəru nii póri

32 Máná tē wa, Zwezi nē viri, ba jun bēru, ba bà v con. Bēru tē yā wàri ku swin, *zini yā nē bēbēni wá yiri. 33 Zwezi ma li ku mù zini tēntē, bēru tē nii ga pōri, v wulē v swin. Ku yoo tē yā gwári lià tē, ba dān ga swin, ba wú: «Nē tē wā ku tē don ni *Yizərayelē lūv nii wa!» 34 *Farizian-ba dān ma swin, ba wú: «Ku yi zinē yuu tíu tē nē pin wá nii, v ma li zinē tē!»

Zwezi dēri lià tē yinēgē
(Matie 4.23-25; Marəkē 6.34; 3.7-12)

35 Zwezi jiru tifarān tē dē tian tē mama wa, v swin Yu sūywānjú tē. U biri dē, Yu wá dé v pàri lià mama yuu wa. U yāá zwī v kàri *Zwifē-ba *jéré dii tē wa. Yā v ga zwēe yayiŋa yayiran yiri mama, v ga pin yazurē ba tē nē, ba nandaran nē wā cé. 36 U nē ni lià tē, ba yinēgē jun wá, lià tē jian yā nē gwāri, ba pwii ga cūgū tē yiri. Ba yā yi ndē pee nē, tē nē ba payuru jē. 37 U dān ma swin v karbia tē con, v wú: «Kará tē wiēn bīga zēnzēn, yā tūtōnā ga ba dáá. 38 Á dān wá lòri kára tē tíu, sē v tun tūtōnā, sē ba za v wiēn tē».

10

Zwezi kúri v tūntūna fugē
bēlē tē
(Marəkē 3.13-19; Likē 6.12-16)

1 Dun don nē, Zwezi bon v karbia fugē bēlē tē, sē ba bà, sē v ken diān ba jun wa, sē ba wāri ba li *zinē. Yā ba ga zwēe yayiŋa yayiran, ba ga pin yazurē ba tē nē, ba nandaran nē wā cé. 2 U karbia fugē bēlē tē, ba nē yi v *tūntūna, tē yira nē nētēn: Ba tēntēn liū nē yi Simon, ba nē boŋē Piyerē, dē v nubiu Andere. Ku sūri Zwakē dē v nubiu Zwan nē, ba nē yi Zebede bia.

3 Ku sūri Filipē dē Barotelemi dē Toma dē Matie, v nē yi lanpoluv. Ku sūri Alēfe biū Zwakē dē Tade, 4 dē Simon tē, ba nē boŋē <Kananitē* >. Ku sūri Yisəkariyotē Zwidasē, v nē jun Zwezi v pa v dūŋa nē.

Zwezi tun ba tūntūna fugē
bēlē tē
(Marəkē 6.7-13; Likē 9.1-6; 10.1-12)

5 Zwezi tun ba *tūntūna fugē bēlē tē, v ga pa ba nii, v wú: «Á dānā ká va lià tē, ba nē tā *Zwifē-ba con, nē à yēō Samari tiān tian tē wa. 6 Á vələ *Yizərayelē lià tē ci ci con, ba nē nyin ndē pee nē, tē nē jén. 7 Á vələ, á swin ba con dē, máná tē bwələ, sē Yu dé v pàri tē lià tē mama yuu wa. 8 Á pin yayiŋa yayiran zwēe, á bwīēn tīga, sē á zwēe dayaran dayan, sē ba

* 10:4 10.4 Kananitē yi lià tē, ba nē zīga *Romē-ba nē, ba nē jon ba lūv nii tē yiri. Ba yiri don dē nē yi *Zelotē. Ywān Likē 6.15 dē Tūtūnan 1.13.

jì ləzwənzəŋə, á ga li *zinə
lià yuu wa. Á pian tutu, ba
nə pin aba tutu yiri. ⁹ Á
dàná ká ti səbiu, ba nə fwa
də síán, nə à yèé ba nə fwa
də cunia, nə à yèé səbimuni
á ganjiga wa. ¹⁰ Á dàná ká
ti lòò, nə à yèé gànù don, á
súrí ku tə nə, á nə zua. Á
dàná ká ti natura duən, nə à
yèé daduu, tütùnù nə wá na
u nii wodiu yiri.

¹¹ Á nə yí tifarv, nə à yèé
tu, sə á pià liù tə, u nə me,
á zuri ku tiú bwálí nə, ku ja
vələ á viru. ¹² Diè tə, á nə
zua ka wa, sə á jun lià tə, ba
nə wulə ka wa. ¹³ Də ka mù
diè təntə lià tə nə wá sèe ba
jon aba, sə Yui pa á jùnà tə
pa ba bicani sió. Yá ba nə
viga aba, sə ku tə Yui nə pin
tə, pii ku bà á con. ¹⁴ Ku nə
ya diè wa, nə à yèé tu wa,
ba nə viga, sə ba pa á zu,
nə à yèé, sə ba cugu á sùrán
tə, á virə ku bwálí tə nə, á
ga zwarí á nɛɛ purən† á lwá
ba yuu wa. ¹⁵ Cígá mama, à
mù nə swìn ku á con: Ku mù
tu təntə bürà tə bürù dùn
nə *Sodómə də Gomorə lià
bá na càn, ndə ku tu tə tián
nə».

Wɔwɔlv tə nə biàn
(*Marəkə 13.9-13; Likə*
12.11-12; 21.12-17)

¹⁶ Zwezi kúv swìn, u wú:
«Á cuga zəni! Á tuja
aba ndə pee nə buyurən
nyankwan tətəŋi wa. Ku
mù təntə yiri, á cia á tián
nə ndə dùja nə, sə á ga yà
sənbwen ndə gunponi nə.

¹⁷ Ba wá ja aba, ba va lià
tə nə bürì bürà yáá con. Yá
ba ga wá mà aba də fifiran
*Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Ku
mù nə pin, á cia á tián nə
də lià tə. ¹⁸ Ba wá ja aba,
ba va pèegá tə də yáá tián
tə, piú nəfarv tə nə li u tún,
con à mù Zwezi yiri. Ku
nətu tə wá tun, sə ku ma
biri ba tətə, də dwié tə duən
mama luu mama wa, ba nə
tà Zwifə-ba, ku tə, Yui nə
fwa. ¹⁹ Yá ba nə jun aba, ba
va lià tə nə bürì bürà yáá
con, á dàná ká pa ku tə, á
nə wá swìn twara ja aba. Ku
máná tə wa, Yui nə wá kə
ku tə, á nə me, sə á swìn, á
nii wa. ²⁰ Ku tà á mù nə wá
swìn, ku wá yà á nyina Yui
*Siju tə, ku nə wulə də aba,
nə wá swìn ku pa aba.

²¹ Lià wá ja ba nubia ba
pa, sə ba gu, yá bia nyina-ba
də wá tun ku nyinyiga də ba
bia. Bia wá zàn, ba zigi ba
nyina-ba nə, ba gu ba. ²² Lià
tə mama wá dùn aba à mù
yiri. Yá liù tə, u nə wá ja
pínú, u zigi u dián ku yoo
tə, ku va ku zwèe, ku tiú wá
na mu tə, ku nə ba zwèe Yui
con. ²³ Ba nə fifin aba tu
wa, sə á dəri á nan á va ku
don. Cígá mama, à mù nə
swìn ku á con: Á bá wání
*Yizərayelə tian tə mama, á
va, də *Ləzwənə-Biu tə wá
pii u bà.

²⁴ Karbiu təlɛ, u nə dwə
u karnyina. Tutunbiu təlɛ,
u nə dwə u yuu tiú. ²⁵ Yá
karbiu nə ya ndə u karnyina

† 10:14 10.14 Ku nətu tə biri də, Yui wá njwín ku tə, ba nə tun tə jun ba yira.

nə, ku cici me. Tɔtɔnbiu də nə ya ndə v yuu tiú nə, ku cici me. Yá ba nə jun diè tiú, ba bon Beləzebile, ba wá pa yira tə nə dwə nətɔ v diè lià nə?»

Liù tə, á nə me, sə á dəri v fən

(Likə 12.2-7)

²⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á dānà ká dəri ləzoni! Ku tə mama nə sègè nə wá nan poni nə yiri. Yá ku tə nə yi diè yoo wá nan kàrá. ²⁷ Ku tə, à nə swìn á con yikunu wa, sə á swìn ku yicav wa. Ku tə, á nə nì á zian wa, sə á cèrí ku dəyun wa. ²⁸ Á dānà ká dəri ba tə, ba nə wáá yira tə cici ba gwí, ba ga wàri jèré tə won ba fwa. Yá á dərə liù‡ tə mù, v nə wáá á yira tə, də á jèré tə v cùgà mən diè wa. ²⁹ Ba ba zənbii bələ yoli səbilugu nədv, naaa? Yá ku nədv tətə wàri tia ku twi, də á nyina Yü nə wà nii pın. ³⁰ Yá Yü gəlì á yukoran tə mama á yuu wa. ³¹ Á dānà ká pa fən ja aba. Á kəkwa zənbii tə nə dáá».

Liù tə Zwezi nə yəə

(Likə 12.8-9)

³² Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù tə mama, v nə wá swìn lià yáá con nə də, v yəə à mù Zwezi, à də wá biri à nyina Yü, v nə wulə Yü *sán nə, də v yi à mù cígá nə ti wá. ³³ Yá liù tə, v nə biri lià yáá con də, v yèrì nə, à də wá biri à nyina Yü yáá con, v

nə wulə Yü sán nə, də à də yèrì wá».

Zwezi yi pwia liù

(Likə 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á dānà ká bún də, ku yi à twi, sə à kə bican sié tia yuu wa. Ku tà à twi ku mù yiri, ku yi laguri siú nə, à ja bà. ³⁵ Á twi, sə à kə pwia lià pwərə wa: Sə biú zigı v nyina nə, sə bùá zigı v nuu nə, sə bikını zigı v bari nuu nə. ³⁶ Liù duja wá yà v diè lià. ³⁷ Liù tə, v nə swə v nuu də v nyina, v doni nə, ku tiú tə wà me, sə v ya à karbia tə wa liù. Liù tə, v nə swə v biú, nə à yəə v bùá v doni nə, ku tiú tə wà me, sə v ya à karbia tə wa liù. ³⁸ Liù tə, v nə pià, sə v twá nə, ku tiú me, sə v sèe v dé càn də nə, ku ja vèli v tian dagarv tə yuu wa. Ku nə tà nətɔ, v wà me, sə v ya à karbia tə wa liù. ³⁹ Liù tə, v nə pià, sə v jon v mu tə, v wá kwìn ku nə. Yá liù tə, v nə wá kwìn v mu tə nə à mù yiri, v wá na mu, ku nə ba zwèe Yü con».

Yü nwírán

(Marəkə 9.41)

⁴⁰ Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù tə, v nə sèe aba, ku tiú sèe nə. Yá liù tə, v nə sèe nə, ku tiú sèe liù tə, v nə tun nə. ⁴¹ Liù tə, v nə jun Yü nii *sòsòndò tə zəni, v nə yi Yü nii sòsòndò yiri, Yü wá pa wá Yü nii sòsòndò nwírán. Yá liù tə, v nə jun cígá tiú tə zəni, v nə yi cígá tiú yiri, Yü wá

‡ 10:28 10.28 Ku yi Yü.

pa wá cígá tíú ñwírán. ⁴² Liù nè kwán nazunè wùrú zɔŋa tətə, ɔ pa à karbiu tə don jumurinyuga tətə nè, ɔ nè yɪ à karbiu tə yɪrɪ, cígá mama, à mù nè swìn ku á con: U bá kwìn ɔ ñwírán nè Yɪ con».

11

¹ Máná tə wa, Zwezi biri kàrà təntə ɔ karbia fugə bələ tə nè, ɔ zwèe, ɔ dàñ lɛ ɔ va, sə ɔ kàrɪ Yɪ sùràn tə nè yɪ nətɔ, ɔ biri lià tə nè, ku mù nagwanaa təntə tian tə wa.

Zwan-Batisə tɔn ɔ karbia tə Zwezi con

(Likə 7.18-35; Zwan 5.35-36)

² Ku máná təntə wa, də Zwan* wulə bán diè wa. U zɪɣɪ ɔ bán diè tə wa, ɔ nì də, ba swìn Zwezi-*Kərisə tutɔŋɪ tə yoo. U dàñ ma li ɔ karbia tə duən, sə ba va ba bwe Zwezi, ba jén: ³ «Nè nè yɪ liù tə, Yɪ nè swìn də, ɔ wá bà, nè à yèó nè mɛ, sə nè diàn ɔ don?» ⁴ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Á vələ á man á biri Zwan nè ku tə, á nè nì, á ga na də, à fwa: ⁵ Lilirən yíá sùrí, gwàní vèli, dayaran dayan zwèe, ba ga jì ləzwənzəŋə, zɪbɔŋa zɪan sùrí, tɪga bwin ba naŋa. Yá zura də ga nèn Yɪ soywánjɔ tə. ⁶ Pupwən lià nè ya lià tə, ba nè bá vɪ nè, ba dɔɣɔ ku tə yɪrɪ, à nè fwa».

Máná tə wa, Zwan karbia tə nè vií, Zwezi zàn ɔ wulə ɔ swìn Zwan yoo, ɔ biri lalɔɔ tə nè, ɔ wú: ⁷ «Ləzwənyiri

nətə nè, á vèli á balɪ kasɔɔ lanworu tə wa? Ku tà liù tə, ɔ nè nyɪn ndə man-canɪ nè, vɔvɔ nè vuvugə.

⁸ Ləzwənyiri nətə nè, á dàñ vèli á na? Ku tà liù tə, ɔ nè zwa ganmɔla. Ba tə, ba nè zwi ganmɔla, tà ba wulə pèegá dii wa naaa?

⁹ Ləzwənyiri nətə nè, á dàñ vèli á na? Ku tà Yɪ nii *sùsùndù, naaa? Awo! À mù nè swìn ku á con də, ku liù təntə dwə Yɪ nii sùsùndù tətə. ¹⁰ Ku liù təntə yoo púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «Nèn, à mù Yɪ nè tɔn à tütùndù, sə ɔ dé n yáá, sə ɔ kwɛn n cwəŋə tə ɔ pa mú».

¹¹ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Lɔv ləzoni wa, ba nè lɔrɪ, liù wà lá yɪn, ɔ nè doni Zwan-Batisə. Yá liù tə, ɔ nè yɪ ləzoni tə mama nəmanbiə Yɪ pàrɪ tə wa, tə dwə wá. ¹² Ku nè zɪɣɪ Zwan-Batisə máná tə wa, ku ja bà zèn, lià pià, sə ba dé Yɪ pàrɪ tə ba pa ba tiàn nè də diàn. Yá ku yɪ lià tə, ba nè yɪ diàn tiàn nè nɪ ku. ¹³ Yɪ pàrɪ tə yoo dí yáá ku púpúní Yɪ *nii tə, ɔ nè pɪn *Moyizə nè, sagɪ tə wa. Yɪ nii sùsùndà tə mama ga swìn ku yoo, ku ja bà ku yí Zwan máná tə. ¹⁴ Də á nè pià, sə á sèe à nii, Zwan yɪ ku mù Eli tə, ba nè dí yáá ba swìn ɔ yoo. ¹⁵ Liù mama dàñ mɛ, sə ɔ kə diàn, ɔ sùrí ɔ zɪan, ɔ cɔɣɔ zəni!»

¹⁶ Zwezi ma kúv swìn, ɔ wú: «Zən ləzoni tə yɪ à wá ti ba, à ma man də bèèè?»

* **11:2** 11.2 Ku mù Zwan təntə nè yɪ *Zwan-Batisə, ɔ nè li lià níá wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ.

Ba nyin ndə bisíná nə, ba nə jèé yəə kanporu wa, ba ga bonə duən, ba wú: ¹⁷ <Nə wúru wii nə kə á nə, sə á sa, á ga wà sèè! Nə nun pucvni nunjə nə pa aba, á ga wà kwi!> ¹⁸ Mə zən là tə də yí nətú. Zwan nə twi, v ma ba wodiu nəzənu dé, v ga ba swana nywìn, ba swìn, ba wú, də *zinə nə jə wá. ¹⁹ Kú kwa nə, *Ləzwənə-Biu† tə nə twi, v mù ma dé wodiu nəzənu, v ga nywìn swana, ba kúè swìn, ba wú: <Nəń, bæe wà tə, v yoyuu nə yí ka dé, də ka nyw swana, ka sú. V yí lanpolina tə də cuna là tə dabæ!> Yá wəbunə tíú yí v yáá twá v yofwanə nə, v ma biri də, v jə wəbunə».

Tian tə, tə là nə viga Zwezi

(*Likə 10.13-15; 12.47-48*)

²⁰ Zwezi dán wulə v caga là tə nii nə, v nə tun v yomilan tə zoni ba tian wa, ba ga wà ba kwa vəvəri, ba ma sá ba cuna tə yiri.

²¹ Zwezi kúè swìn, v wú: «Yomilan tə, tə nə fwa á pwərə wa, yiri yà nə fwa Tirə də Sidon tian tə wa, tə tian təntə là yà wá zu pucvni ganən, ba ga piri ba yira də tònù. Kú mù nə pín, càn wá tu á mù Korazin tian yuu wa! Kú mù nə pín, càn wá tu á mù Betəsayida tian yuu wa! ²² Mə kú mù nə pín, à swìn kú á con: Bùrà tə bùrù dùn nə, Tirə də Sidon tian càn ba yí á mù tian bələ təntə là. ²³ Sə á mù

Kapərənayimə tian, á bunə də, á yuu wá dwen yu nə, naaa? Abada! Yomilan tə, tə nə fwa á pwərə wa yiri, yà nə fwa *Sodómə wa, Yu yà bá cùgù kú tu tə. Kú mù nə pín, á wá mùrì, á cú á yí mən diè. ²⁴ Mə kú mù nə pín, à swìn kú á con: Bùrà tə bùrù dùn nə wá yí, á wá dé càn, á doni Sodómə tian».

Bican sié yoo

(*Likə 10.21-24; 1 Korəntə tian 1.26-29*)

²⁵ Kú máńá tə wa, Zwezi swìn Yu con, v wú: «À nyina tə, n nə ti lanworu də tia, à kəni n lèèè. N biri yien tətə là tə nə, ba nə mun ba tian. Yá n ga sègè tə ba tə nə bunə də, ba yí wəbunə də yənu tian yáá nə. ²⁶ À nyina, n mù cigá nə swə, sə kú nətú tə tun».

²⁷ Zwezi kúè swìn, v wú: «À nyina Yu ken wiən tə mama à juən wa. Liù mama yəri Yu-Biu‡ tə, də kú nə tà à nyina Yu tə. Liù də mama ma yəri à nyina Yu tə, də kú nə tà Yu-Biu tə, də liù tə, Yu-Biu tə nə swə, sə v súrí v yía v biri wá.

²⁸ Á biən à con, á mù là tə mama, á nə zin á yun zila á gwàri! Yá à wá pa aba sié.

²⁹ Á yá, sə à kə aba cwənjə nə, ndə nian nə, tə tíú nə ken dav tə bian nə, v vanə, à nə yí pubwanu, də ka mun tian nə à jə tə yiri. Á ga wá na sié á pa á tian nə. ³⁰ Á bian dav tə, kú nə wá kə aba

† **11:19** 11.19 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn. ‡ **11:27** 11.27 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

cwəŋə nə, tə ba dun jə. Yá ku zɪɥ ga ba cà də».

12

Zwezi nə ti sié dɪn tə
(*Marəkə 2.23-28; Likə 6.1-5*)

¹ Dɪn təntə nii nə, Zwezi də ɥ karɓɪa tə twá kári wa, ba kèen *Zwifə-ba *sié dɪn nə. ɥ karɓɪa tə kén mɪna yun, ba dɪɲɪ, niən yá nə jə ba yɪɪ. ² Ku máŋá tə wa, *Farɪzɪan-ba nə nɪ ku nətu, ba swɪn Zwezi con, ba wú: «Nə́n, n karɓɪa tə nə fwa ku tə, ku nə wà mɛ, sə ba fwa sié dɪn nə».

³ Zwezi ma le ba, ɥ wú: «Á wà Yɪ sagɪ tə kàrì, á na ku tə, pìú *Davidə tətə nə fwa dɪn don nə, də ɥ kwa là tə, də niən nə jɪn ba, naaa? ⁴ ɥ zwa Yɪ *diè tə wa. Yá ɥ mù də ɥ kwa là tə dí dipen tə, ku nə wulə Yɪ diè tə wa, ku yá ga wà mɛ, sə ba dé ku. Yá nə Yɪ *nii tə, ɥ nə pɪn *Moyizə nə, yá ga pa cwəŋə Yɪ *joŋwana tə cɪcɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen tətə. ⁵ Nə à yəó, ku yɪ á wà Yɪ nii tə, ɥ nə pɪn Moyizə nə, sagɪ tə kàrì, á na də, Yɪ joŋwana tə ba sié dɪn tə nii zɪlí, ku ga tà cɪna ba tun Yɪ yáá con, də tutunan tə, ba nə tunɔa Yɪ diè tə wa, ku dɪn təntə nə, naaa? ⁶ Yá à mù dàń nə swɪn ku á con də, won don wulə yəbə, ku nə dwə Yɪ diè tə. ⁷ Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «Á ba á *joŋɪ pià, à nə pià, sə á yá là tə, á nə dəri yinəgə zənzən». Də á yá nə nì sùrán təntə

dəń, á yá bá manwarɪ á b̀̀r̀̀r̀̀ là tə duən, ba nə wà c̀̀g̀̀, b̀̀r̀̀r̀̀ á zwèe. ⁸ *Ləzwənə-Biu tə nə ti sié dɪn tə».

Bɛɛ don, ɥ jɪn nə tɪga yoo
(*Marəkə 3.1-6; Likə 6.6-11*)

⁹ Zwezi kùú nan lá, ɥ va *Zwifə-ba *jéré diè don wa. ¹⁰ Bɛɛ don yá wulə lá, ɥ jɪn nə tɪga. Là duən ma bwe Zwezi, ba wú: «N jə cwəŋə, sə n zwèe yayɪɥ *sié dɪn nə, naaa?» Yá ku yá yɪ ba pià, sə ba twá nətu, ba ma swɪn ba zɪɥ Zwezi nə. ¹¹ Zwezi ma le ba, ɥ wú: «Liù təĺ á wa, ɥ nə jə piə nədu cɪcɪ, ka ga tu gwálú wa, ku nə lù, sié dɪn nə, yá ɥ ga yá ka, ɥ bá li. ¹² Sə ləzwənə ba piə kukwa zənzən, naaa? Ku mù nə pɪn, nə jə cwəŋə, sə nə fwa ku tə nə zɪən, sié dɪn nə». ¹³ Zwezi dàń mə swɪn bɛɛ tə con, ɥ wú: «Làrí n jɪn tə à con!» Bɛɛ tə ma làrì ku, ku ga jì nəzəŋu ndə ku don tə nə.

¹⁴ *Farɪzɪan-ba nə nɪ ku nətu, ba nan ba víí. Ba dàń vəli ba kə duən nə, ba vuru ba jón, ba nə wá twá nətu, ba ma gu Zwezi.

T̀̀t̀̀ǹ̀nd tə, Yɪ nə kúrí yoo

¹⁵ Máŋá tə, Zwezi nə lwarɪ ku nətu, ɥ kèen ku bwálí təntə wa. Yá lalɥ púé ɥ kwa. ɥ pɪn yazurə yayɪɔa tə mama nə. ¹⁶ Yá ɥ dàń ga dù sú ba nii nə, sə ba dàn ká swɪn ku tə, ɥ nə yɪ ba bɪɪ là. ¹⁷ Mə ku twá nətu, Yɪ nii *s̀̀s̀̀ǹ̀nd *Ezayí nii s̀̀r̀̀ǹ̀nd tə ma sú:

18 «Nèh, à tütònù tə nə, à nə kúrí, v m̀ù nə yí liù tə, à nə swə, v nə poli à pùé. À wá pa à *Siñu tə wá. Yá v ga wá birí à cígá tə luv dwíé tə mama nə. 19 U də liù bá tütòní duən, v ga bà zìn v kori, v kə yí nə. Ba bá na wá də v ziga conj yuu, v swìn sùràn. 20 U bá cùgù liù tə, v nə ba diàn jə, v nə nyin ndə miu nə, ku nə kén ku zìè. Yá v bá sèe v cùgù liù tə, v nə nyin ndə cànú nə, v mən nə ba dáá. Mə nətə nə, v wá tun wuu, ku ja vələ, lià tə nə wá sèe Yí cígá tə. 21 Yá luv dwíé tə də mama wá kə ba yala v yuu wa».

Zwezi le v dɔŋa tə
(*Marəkə 3.22-30; Lik 11.14-23; 12.10*)

22 Ku kwa nə, ba jin bæ don, ba bà Zwezi con. Bæ təntə yà yí *zinə nə ja, v ga yí liliu də bəru. Zwezi pɪn wá yazurə, yá v súrí v nii v wulə v swìn, v ga na wiən. 23 Ku gwárí laluv tə. Yá lià tə mama dān ga swìn Zwezi yoo, ba wú: «D yí piú *Davidə nàú tə naaa?» 24 Yá *Farizian-ba tə nə ni ku nətə, ba swìn, ba wú: «D wáá *zinə v li lià yuu wa, ku nə yí Beləzəbilə, v nə yí zinə tə mama piú, nə pɪn wá tə diàn təntə yiri». 25 Zwezi nə yəé ba pubɔŋi təntə, v

dān le ba, v wú: «Payuu lià nə ziga duən nə, ku payuu tə wá cùgù. Tɪv, nə à yəé diè tiàn nə ziga duən nə, tə tɪri nə ga. 26 Də *Sitana nə diŋi Sitana, v yí v ziga v tətə nə. Yá v ga yí v tətə payuu nə v cùgà. 27 Á wú, də ku yí Beləzəbilə, zinə piú tə nə pɪn nə diàn tə. Ku m̀ù nə pɪn, à wáá zinə à li lià yuu wa. Sə á bia tə də yí wáá diàn nə, ba ma li zinə tə? Mə ku m̀ù nə pɪn, á bia tə tətə nə wá b̀r̀i á b̀rà. 28 Yá ku cígá nə yí ku twá Yí-**Siñu tə diàn, à ma li zinə tə, ku nətə tə birí də, Yí dé v pàri lià yuu wa á tətəŋi wa.*

29 Liù tələ, v nə wá zu ladia diè, v ŋv v wiən, ku nə tà v dí yáá, v vwa ladia tə v tún. Ku kwa nə, v dān wá wàní v pèe ku tíú tə diè wiən tə mama.

30 Liù tə, v nə tələ à kwa, ziga à nə. Yá liù tə, v nə ba à nə saŋa, v kəni duən nə, ku tíú yí v làgà.

31 Mə ku m̀ù nə pɪn, à swìn ku á con: Yí wá kwən ləzoni cuna yiri mama, də ba tɪran yiri mama, ba nə twɪn v m̀ù Yí, v li v m̀ù də ba pwərə wa. Yá liù tə, v nə twɪn Yí-Siñu tə, v cuna ba kwən tə nan, abada. 32 Liù tə mɛ, v nə wá swìn sugv, ku nə ziga *Ləzwənə-Biu* tə nə, ku tíú wáá v cuna kwɪɪv v ni. Yá liù tə, v nə swìn sugv v zigi Yí-Siñu tə nə, ku tíú wàri v cuna kwɪɪv v ni, zèn də jwɪan, abada».

* 12:32 12.32 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

Tiú dæ kv bia
(*Likø 6.43-45; Ebərə-ba*
6.4-8; 10.26-29)

³³ Zwezi kúð swìn, v wú: «Tiú yi ba twá kv bia nə, ba ma lwarı kv tiyiri. Ku mù nə pın, tiú nə ziən, kv bia dæ ziən, tiú nə ba ziən, kv bia dæ ba ziən. ³⁴ Á nyın ndə dækwaaw dwíı nə! Á wulıjıv tə nə pın, á wàri yozəjıv á swìn á nii wa. Á tətə yəé dæ, nii sugv nə yáá bırı kv tə, kv nə wulə waa nə. ³⁵ Ləzwənzəjıv yáá pın yozəjıv naıa v waa con. Yá ləzwənkukwıv dæ yi yokukwınan nə, v yáá pın tə naıa v waa con. ³⁶ Á mù nə swìn kv á con: Bùrà tə bùrù dıv nə, Yıv wá bùrì ləzoni bùrà ba şùràn tə mama yırı, ba nə swìn, tə nə yi tvıv. ³⁷ Kv dån yi kv wá twá n nii şùràn nə, ba ma yəni dæ, n yi cıgá tíú Yıv yáá con. Yá n nii şùràn nə wá pa, ba lwarı dæ, Yıv wá bùrì n bùrà, sə v cùgù mú».

Yıv diàn mimıv yoo
(*Marəkə 8.11-12; Likø*
11.29-32; *Matie 16.1-4*)

³⁸ *Zwifə-ba Yıv nii *yənu tián tə duən dæ *Farızıan-ba tə duən twı, ba yı Zwezi, ba swìn, ba wú: «Karnyına, fwa Yıv diàn mimıv, sə nə yıá na kv!» ³⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù zèn lià tə! Á yi lakukwınan, á ba Yıv cıv nə twá. Yá á mù nə pià, sə á na Yıv diàn mimıv. Á bá na mimıv nədv dæ tətə, dæ kv nə tà yoo tə, kv nə yı Yıv nii *sùsùnù Zwunasə. ⁴⁰ Kv Zwunasə təntə nə fwa

dıan batwa, titın dæ yıcau, fəli pùé wa. Mə nətıv nə, *Ləzwənə-Bıv tə dæ wá fwa ləbəri wa. ⁴¹ Bùrà tə bùrù dıv nə, Ninivə tián wá zàn ba zıgı zèn lià ba tə nə. Ba wá bùrì á bùrà, sə ba cùgù aba, ba mù nə sèe, ba vəvərə ba kwa ba ma sá ba cuna, Zwunasə nə bırı ba Yıv sugv tə yırı. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Zwunasə. ⁴² Etiyopi pakan tə wá ja zıgı v dån, sə v ma nan yıjıvı, v bà v cıgıv pıú *Salımın yənu şùràn tə. Bùrà tə bùrù dıv nə, kv mù kan təntə wá zıgı á mù, zèn lià ba tə nə, v wá bırı aba dæ, á təl é cıgá wa. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Salımın».

Zini nə viı, kv ga piı kv bà
yoo

(*Likø 11.24-26*)

⁴³ Zwezi kúð swìn, v wú: «Máná tə wa, *zini nə nan kv yá liù, kv yáá jıjiri kasıv lanworı wa, kv ma pià bwalı, sə kv kə kv yuu lá, yá kv bá yızwıa bwalı na. ⁴⁴ Kv mù nə pın, kv yáá swìn, kv wú: «Á wá piı, à va à diè tə wa, à nə nan à yá.» Kv piı kv biàn, dæ diè tə zwarı, kv kwen zəni zəni kv tın lá. Yá liù ga təl é kv wa. ⁴⁵ Kv dån wá va, kv ja zinə barpe duən, tə waa nə lııa tə doni kv, kv súrı kv tiàn nə. Tə dån wá zv tə jèé, yá v mù liù təntə dí yáá wá kukwanı v síún. Mə kv wá yə nətıv, kv pa zèn lakukwınan tə nə».

Zwezi nubia tē dē v nuu yoo

(Marəkə 3.31-35; Likə 8.19-21; Ebərə-ba 2.11-13)

⁴⁶ Ku kwa nē, Zwezi zua diè wa. Máná tē wa, v nē wulə v swìn dē lià tē, v nubia dē v nuu twi, ba ziga kàrá wa, sē ba na wá. ⁴⁷ Liù don ma swìn Zwezi con, v wú: «Cugv zēni, n nuu dē n nubia wulə kàrá wa, ba pià, sē ba swìn n con». ⁴⁸ Zwezi ma le ku tiú tē, v wú: «Wàà nē yi à nuu, bèré ga nē yi à nubia?» ⁴⁹ Zwezi ma zìn v jün, v làrì v karbia tē con, v ga swìn, v wú: «Á ywàñá, à nuu dē à nubia nē, ba wulə yəbē. ⁵⁰ Ku yi liù tē mē, v nē fwa ku tē, à nyina Yu tē, v nē wulə Yu *sán nē pià, ku tiú nē yi à nubiu, dē à nakua, dē à nuu».

13

Wodùrú zwansisara

(Marəkə 4.1-9; Likə 8.4-8;

1 Korētə tián 3.9)

¹ Ku diin tēntē nē, Zwezi nan diè tē wa, v va v jèé muna tē nii nē. ² Lià zēnzēn kúv púé v yuu nē. U dàñ ma kúv zàn, v zu níá yuu bori wa, v jèé lá. Lalv tē kúv púé níá tē nii nē. ³ U dàñ ma twá zwansisari nē, v ma kàrì ba yìèn zēnzēn, v wú:

⁴ «Wodùrú don nē nan, sē v dù. U nē yí v mí wobia tē kàrá tē wa, tē wobia tē vàn don tua cwəjə yuu. Zēnbii ma bà, tē dé tē. ⁵ Tē vàn don dē tua kapataran tia wa, tīran nē ba dáá lá. Ku bwálí tē nē, wobia tē nan

lala, ku nē yi titalv yiri. ⁶ Máná tē, yu nē biga, ku dí tē wobii tē, tē ga ti tē kù, tē dəkurən nē wà tia zw zēni yiri. ⁷ Wobia tē vàn don dē kúv tua casuran tia wa. Tē nē pēn máná tē wa, casuran tē boru tē pú wobii tē yuu nē, tē dàñ ga sìnì tē ti. ⁸ Yá wobia tē vàn don tua tia nēzəju wa, tē mù wobia tēntē zàn tē zín bia. Tē duən zín bia bíí. Tē duən dē zín bia sapwítwa. Tē duən dē zín bia fítwa. ⁹ Liù mama dàñ mē, sē v kē diàn, v súrí v zian, v cugv zēni!»

Yoo tē nē pín, Zwezi swìn dē zwansisari

(Marəkə 4.10-12; Likə 8.9-10)

¹⁰ Zwezi karbia tē fàrí ba yí v yura, ba bwe wá, ba wú: «Bèèèè nē pín, n twá zwansisari nē, n ma swìn lià tē con?» ¹¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù wàá Yu pàrì yìèn tē, tē nē sègè tē dēñ, á nì á pín á tiàn nē. Yá ba duən tē ba ku pubuŋa tēntē jē. ¹² Ku mù nē pín, liù tē, v nē jē pubuŋa mancín, Yu wá súrí ku, v ga wá yà pubuŋa tiú. Yá liù tē, v nē ba pubuŋa jē, Yu wá jon mancín tē tētē, v nē jē. ¹³ Mē ku mù nē pín, à twá zwansisari à ma swìn lià tē con, ba yíá nē cē lá, ba ga ba na, ba cuga, yá ba ga ba ku dēñ nēñ tē yiri. ¹⁴ Mē ku twá nētv, Yu nii *sùsùndù *Ezayi nii tē ma sú. U swìn, v wú:

<Á zian wá nì zēni, á ga ba nì tē dēñ. Á wá ywàñá zēni, á ga ba

won mama na. ¹⁵ Ba lià tǎntǎ yáá tǎlé dǎ won mama. Ba zian swin. Ba yíá pú. Ba ba pià, sǎ ba yíá dǎ na won mama. Ba ga ba pià, sǎ ba ni yoo. Ba mù nǎ ba pià, sǎ ba lwarí yoo ba pubuŋa wa. Ba mù nǎ kùò bá vǎvǎrǎ ba kwa ba ma sá ba cuna, sǎ à mù Yui zwǎe ba yayiran tǎ.»

¹⁶ Zwezi kùò swin v karia tǎ con, v wú: «Á mù dǎn yi pupwǎn lià, á mù yíá nǎ na lá, á zian dǎ ga nǎn tǎ yiri. ¹⁷ Cígá mama, à mù nǎ swin ku á con: Yui nii *sùsùnà dǎ cígá tián dáá, ba nǎ sǎnǎ, sǎ ba yà na ku tǎ, á nǎ na á ga nǎn. Yá ba ga wà ku ni, ba ga wà tǎ ni dǎ.»

Zwezi gwin wodùrú tǎ zwansisara tǎ dǎn
(Marǎkǎ 4.13-20; Likǎ 8.11-15)

¹⁸ Zwezi kùò swin, v wú: «Á nǎŋǎ, wodùrú tǎ zwansisara tǎ dǎn: ¹⁹ Liù tǎ mama, v nǎ cuga Yui pǎrǎ sùrǎn tǎ, v ga ba ku dǎn nǎn, yi ndǎ cwǎŋǎ tǎ nǎ, wobia tǎ nǎ tua ka nii nǎ. *Sitana yáá bà, v li ku tǎ, ku nǎ tua ba waa nǎ.

²⁰ Wobia tǎ nǎ tua kapataran tia tǎ wa, nǎ yi ndǎ liù tǎ nǎ, v nǎ ni Yui sugu tǎ, v sǎe lala dǎ pupoli. ²¹ Yá Yui sugu tǎ wà v mù liù tǎntǎ pubuŋa tǎ wa zwǎ zǎnzǎn, v ga ba diàn jǎ ku wa. Yá cǎn nǎ yí wá, nǎ à yǎé ba nǎ wǎwalǎ wá Yui sugu tǎ yiri, v yáá pií v yá Yui cwǎŋǎ.

²² Wobia tǎ nǎ tua casuran tǎ wa, nǎ yi ndǎ liù tǎ nǎ, v nǎ ni Yui sugu tǎ, yá luv wiǎn twara dǎ ka pià jǎŋǎ nǎ súé v pubuŋa tǎ. Tǎ wiǎn tǎntǎ mǎ dǎn yá pú Yui sugu yuu nǎ. Ku mù liù tǎntǎ con, Yui sugu tǎ wà dǎn jin ku pa wá.

²³ Yá wobia tǎ nǎ tua tia nǎzǎŋu tǎ wa, nǎ yi ndǎ liù tǎ nǎ, v yáá cugu sugu tǎ, v ga sǎe ku zǎni. V dǎn yáá tuŋa yozǎŋǎ, ndǎ wobia nǎ zǎŋa bia nǎtu. Ku don zin bia bíí. Ku don dǎ zin bia sapwitwa. Ku don zin bia fitwa.»

Gakukwion don zwansisara
(Matie 13.36-43, 49-50; 1 Korǎntǎ tián 4.5)

²⁴ Zwezi kùò biri zwansisara don, v wú: «Á nǎŋǎ, ku tǎ nǎ nyin dǎ Yui pǎrǎ tǎ. Bǎe don dùè wodwii nǎzǎŋu v kǎrá wa. ²⁵ Titin don nǎ, lià nǎ dwǎe mǎŋá wa, v mù bǎe tǎntǎ duŋu twi, v dù gakukwion bia kǎrá tǎ wa, v ga lǎ. ²⁶ Mǎŋá tǎ, wiǎn tǎ nǎ yí pwii janu, gakukwion tǎ dǎ nan, ku zǎga. ²⁷ Bǎe tǎ tǔtǔnà ma bà, ba swin v con, ba wú: <Yuu tiú, n yá dùè wozǎŋǎ n kǎrá tǎ wa, sǎ gakukwion ku tǎ dǎ nan yǎn nǎ?> ²⁸ V ma le ba, v wú: <Ku yi duŋu nǎ fwa ku>. Tǔtǔnà tǎ ma pií ba bwe wá, ba wú: <N ba pià, sǎ nǎ va nǎ mùrǎ ku gav tǎntǎ, naaa?> ²⁹ Bǎe tǎ ma le ba, v wú: <Ŋn ŋn! Á nǎ mùrǎ gakukwion tǎ, á wá mùrǎ mina tǎ dǎ, á kǎ lá. Ku mù yiri nǎ, á dǎnà kǎ fwa ku! ³⁰ Á yaga tǎ mama, á pa,

tə bɪ. Yá tə zagv mánjá nə yí, à dàń wá swìn wocerə tə con, à wú: Á díó yáá, á gian gamv tə, á vwa púlé púlé, sə nə kə mən nə! Á dàń ga kén muna tə, á kə pulu wa!»

Wobiu nəmanbiə don yuu wa zwansisara
(*Marəkə 4.30-32; Likə 13.18-19*)

³¹ Zwezi kúv bɪrɪ zwansisara don, v wú: «Yɪ pàrì tə yɪ ndə wobiu nəmaa nə, liù nə tì v dù v kára wa. ³² Kú m̀wò wobiu nəmaa tə nə yɪ wobɪa mama wa nəmaa. Yá kú dàń nə pén, kú yuu yáá doni tɪbii tə mama yun. Kú yáá fwa tìv, zənbii bà, tə fwa tə pwalan kú yuu wa».

Sabwari yuu wa zwansisara
(*Likə 13.20-21*)

³³ Zwezi kúv bɪrɪ zwansisara don, v wú: «Yɪ pàrì tə yɪ ndə sabwari nə, kan nə ken mun zɔŋɪ batwa wa. Tə mama dàń ga zàn tə fɔlɪ».

Zwezi bɪrɪ kú tə nə pɪn, v twá zwansisari, v ma kàrì lià

³⁴ Tə yìèn tə mama yɪ Zwezi twá zwansisari nə, v ma bɪrɪ tə lià tə nə. V yáá ba yoo swìn, də kú nə tà v twá zwansisari nə. ³⁵ V fwa kú nətɔ, sə Yɪ nii *sùsùndù tə sùràn tə nii ma sú. V nə swìn, v wú:

«À wá súrí à nii, à ma twá zwansisari, nə à bɪrɪ ba yìèn tə, tə nə sègè,

mánjá tə wa, Yɪ nə fwa luv».

Zwezi gwin gakukwɪvɔn tə zwansisara tə dèń

(*Matie 13.24-30, 49-50*)

³⁶ Zwezi kèen v yá laluv tə, v ga va sàń. V karbɪa tə ma pú v kwa, ba va ba yí wá, ba ga wú: «Gwin kára tə gakukwɪvɔn tə zwansisara tə dèń, n bɪrɪ nəba». ³⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «Liù tə, v nə dwì muna nəzəŋə tə, nə yɪ *Ləzwənə-Biu* tə. ³⁸ Kára tə nə yɪ luv. Wodwii nəzəŋu tə nə yɪ Yɪ pàrì lià tə. Gakukwɪvɔn tə nə yɪ *Sɪtana lià tə. ³⁹ Dɔŋv tə, v nə dwì kú m̀wò gav təntə nə, yɪ Sɪtana. Wocerɪ tə nə yɪ luv zəŋv. Tùtùnà tə, ba nə za wiən tə, nə yɪ Yɪ *malɪkə tə. ⁴⁰ Nətɔ ba nə pùrɪ gakukwɪvɔn tə, ba kəni mən nə, mə kú wá yà nətɔ, luv zəŋv dɪv nə. ⁴¹ Ləzwənə-Biu wá tvn v malɪkə. Tə wá li lià tə mama v pàrì tə wa, ba nə pɪn lià duən twá ba nə, ba ma dugv Yɪ tə, ba jén, də ba tə, ba nə tvŋa yokukwɪnən tə. ⁴² Yá tə ga wá dɪlɪ ba mən bwálí wa. Kú bwálí təntə wa, ba wá bubwi, ba ga dɪŋa ba jɪfwɪ ba fifaga. ⁴³ Yá ba tə, ba nə yɪ cígá tìán, ba wá pəpəli ndə yɪcav nə ba nyɪna Yɪ pàrì tə wa. Liù mama dàń mɛ, sə v kə diàn, v súrí v zɪan, v cvgɔ zəni!»

Wiən tə, tə kwənə nə dáá nə sègè zwansisara
(*Ebərə-ba 11.24-26*)

* 13:37 13.37 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

⁴⁴ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yü pàrì tē nyin ndə wiən tē, tē kwənə nə dáá, tē nə sègè kárá don wa. Βεε ma na tē, v tì v kwèn v sègè. U pùè nə poli zənzən tē, v vəli v yè ku tē mama, v nə jə, v dé, v ga pií v bà, v yè ku kárá təntə».

*Kana bian zanan
zwansisara
(Filipə tián 3.7-11)*

⁴⁵ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yü pàrì tē nyin ndə bayolu nə fwa nət, də v nə pià kana bian zanan nəzəŋə. ⁴⁶ Máná tē, v nə ni ku nədu, ku nə ziən zənzən, v vəli v yoli v wiən mama, v nə jə, v ga bà, v yè ku mù kana bian zəŋú təntə».

*Fəlijanv gəgəlù yuu wa
zwansisara*

⁴⁷ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yü pàrì tē kúò nyin ndə fəlijana nə. Ba yàá dil gəgəlù muu wa, ku ga janí fəlè yiri mama. ⁴⁸ Máná tē, ku nə súé, fəlijana tē yàá van, ku ba li bəbəru yuu, ba ga jèn tia, ba kúrí fəlè tē. Ba kəni fəlizəŋə tē fɪyaran wa, ba ga dɔga tē tē, tē nə ba ziən. ⁴⁹ Mə nət, nə, ku wá yà luu zəŋv máná wa. *Malike wá bà, tē pwèe wɔlɔnyina də cígá tián duən nə, ⁵⁰ sə tē ma dil ba mən bwálí tē wa. Ku bwálí təntə wa, ba wá bubwi, ba ga diŋa ba jifwí ba fifaga».

Sívn də dí yáá jɪjə

⁵¹ Máná tē wa, Zwezi nə zwèe zwansisari tē, v bwe v karbiá, v wú: «Á ni tē yìèn

tə mama dèh?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo». ⁵² U dàh ma swìn ba con, v wú: «*Zwifə-ba Yü nii *yənu tiú mama, v nə jigə Yü pàrì tē karbiu, nyin ndə diè tiú nə, v nə li wodɔra də wodwara v wiən tē, tē kwənə nə dáá, wa».

*Nazarətə tián wà ba waa
ken Zwezi nə
(Marəkə 6.1-6; Likə 4.16-30; Zwan 1.11)*

⁵³ Máná tē wa, Zwezi nə swìn zwansisari təntə v zwèe, v le ku bwálí tē wa, v vií. ⁵⁴ U dàh vəli v nyina tiv. U nə vəli v yí lá, v zua *Zwifə-ba *jóré diè wa, v wulə v kàrì lantə. Yá ku dàh gwárí lià tē mama, ba nə yin ku bwálí təntə wa. Ba ma swìn, ba wú: «Yèn nə nə v ni wɔbɔŋa ku tē? Yá ku yí ku twá nət, v ma fwa yomilan tē tē? ⁵⁵ Ku tà v mù nə yí kapənta tē biú tē, naaa? U nuu tē yiri nə tà Mari, naaa? Zwakə də Zwuzefə də Simon də Zwidə tà v nubia, naaa? ⁵⁶ Yá v nakwana tē mama mù tətə yà təlè nə tətəŋi wa, naaa? Yèn nə nə v ni tē diən təntə?» ⁵⁷ Yá ku mù təntə dàh pin, ba yà ba wá sèe. Zwezi dàh ma swìn ba con, v wú: «Ba yàá zilí Yü nii *sùsùnù bwálí mama nə, yá v nyina tiv nə də v diè wa, ba ba wá zilí». ⁵⁸ Ku bwálí tē wa, Zwezi wà yomilan zənzən fwa, ba nə ba Yü nii sèe tē yiri.

Zwan-Batisə gʊri tə yoo
(*Marəkə 6.14-29; Likə 9.7-9*)

¹ Ku mù máǵá təntə wa, *Erodə, ʋ nə yɪ Galile nag-wanaa tə yáá tíú, nì də, ba swìn Zwezi yoo. ² ʋ swìn ʋ kwa lià con, ʋ wú: «Ku yɪ *Zwan-Batisə nə pìi ʋ bwin ʋ nan. Mə ku mù nə pɪn, ʋ wáá yomulan ʋ fwa».

³ Ku yɪ cíǵá, Erodə yà pɪn, ba ja Zwan, ba vwa ba kə bǎn diè wa. Erodə yà fwa nətʋ, ʋ zʊnʋ Filipə kan Erodɪadə yɪrɪ. ⁴ Zwan yà swìn Erodə con, ʋ wú: «Ku wà mɛ, sə n jon Erodɪadə n ma fwa n kan».

⁵ Erodə yà pià cwəŋə, sə ʋ ma gu Zwan, yá lalʋ tə fən yà jə wá, ba yà nə buŋa də, Zwan ya Yɪ nii *sùsùnə tə yɪrɪ.

⁶ Diɪn don twi ku yí, ku nə yɪ Erodə lɔrʋ cǎnà diɪn. Erodɪadə bùá dǎn ma sa candərə tə yáá con, Erodə pùé ga poli zənzən. ⁷ ʋ dǎn ma dù, ʋ wú, ʋ wá pa wá ku tə mama, ʋ nə pià. ⁸ Bùá tə nuu nə nì ku, ʋ swìn bùá tə con, sə ʋ va ʋ swìn Erodə con, ʋ wú: «Á pià, sə n kə Zwan-Batisə yuu zŋa wa, n pa nə yəbə!»

⁹ Ku cùgù piú Erodə pùé, yá ku nə twá ʋ nikanɪ tə nə candərə tə yáá con, ʋ pɪn nii, sə ba pa ku bùá tə nə. ¹⁰ ʋ dǎn ma tɔn liù, sə ʋ gwəŋə Zwan yuu bǎn diè wa. ¹¹ Ba tún ʋ yuu tə zŋa wa, ba ja bà, ba pa bùá tə nə, ʋ ma jon ku, ʋ pa ʋ nuu nə. ¹² Zwan karbɪa ma bà, ba tì ʋ tɪǵi tə,

ba gùrì. Yá ba ga va ba swìn Zwezi con, ku tə nə tɔn.

Zwezi pùli dipen ʋ pa bara m̀r̀r̀ò bonu nə

(*Marəkə 6.30-44; Likə 9.10-17; Zwan 6.1-14*)

¹³ Máǵá tə nə, Zwezi nə nì ku yoo təntə, ʋ nan lá nə. ʋ vèli ʋ zʋ níá yuu bori, ʋ va bwálí nə, ku nə vǎn ku nan kwa, ʋ cɪcɪ. Yá lalʋ tə nì ku. Ba dǎn ma nan tɪan tə wa də nɛɛ, ba pú Zwezi kwa, ba vələ níá tə nii nə. ¹⁴ Máǵá tə wa, Zwezi nə nan níá yuu bori tə wa, ʋ nɪ lalʋ tə. Ba lià tə yinəgə jɪn wá. ʋ dǎn ma wulə ʋ zwèe ba yayɪŋa yayɪran.

¹⁵ Máǵá tə, tɪa nə yí, Zwezi karbɪa tə fǎrú ba yí ʋ yɪra, ba wú: «Máǵá wulə ka lɛ, yá bwálí tə ga ba yigə. Pa lalʋ tə pií, ku va tɪan tə wa, ku yə wodiu». ¹⁶ Zwezi ma le ba, ʋ wú: «Ba wà mɛ, sə ba vií. Á tətə pɪan ba wodiu, sə ba dé!» ¹⁷ Yá ba swìn ʋ con, ba wú: «Nə mù yɪ dipen bonu də fələ bələ cɪcɪ, nə nə jə». ¹⁸ Zwezi ma swìn ba con, ʋ wú: «Á jana tə, á ja bà yəbə!»

¹⁹ Ku kwa nə, ʋ dǎn ma pa nii lalʋ tə nə, ʋ wú, ku jənə gav tə yuu wa. ʋ dǎn ma tì dipen bonu tə də fələ bələ tə, ʋ zɪn ʋ yáá ʋ kə yɪ nə, ʋ ga kə Yɪ lèèè. ʋ fɔ dipen tə, ʋ ga tì ʋ pa ʋ karbɪa tə nə, ba tàrì lalʋ tə. ²⁰ Ba liù mama dí ʋ sú. Yá Zwezi karbɪa tə ga pèe tə mumunə tə, ba sú fɪyaran fugə bələ. ²¹ Ba tə mama nə dí nii yí ndə bara m̀r̀r̀ò bonu

nə, kana də bîsíná nii ba lá nə dé.

Zwezi vëli munaá níá yuu wa
(*Marəkə 6.45-52; Zwan 6.16-21*)

²² Kú kwa nə, lala Zwezi kálú v karbia tə, v pa ba zú níá yuu bori tə wa. U pià, sə ba dí yáá, ba va ba diàn wá munaá tə bəbərú tə don nii nə, sə v ga kə lalvú tə cwəŋə nə. ²³ Yá máŋá tə nə, v nə dvgv lià tə, v diğà paan yuu bwálí nə, kú nə nan kwa con, sə v juŋ Yü. Tia yí, də v cici nə jəŋ lá.

²⁴ Níá yuu bori tə yà man-wari, kú wulə munaá tə tətəŋi wa. Níkulə tə yà wulə tə mà kú, vuv tə yà nə fuli kú ziga ba nə yiri. ²⁵ Tıbınakuvun wa, Zwezi zàn v ziga níá tə yuu wa, v ma vëli v karbia tə con. ²⁶ Yá máŋá tə, ba nə ni wá, v vëli níá tə yuu wa, fən zva ba zənzən, ba ga swìn, ba wú: «Kú yı wojjiru!» Ba dän ma wulə ba mà bayalan níé, fən nə zva ba yiri. ²⁷ Zwezi ma swìn ba con lala, v wú: «Á dəná á jian! Kú yı à mù! Á dänà ká pa fən ja aba!»

²⁸ Piyerə ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, kú nə yı n mù cígá, pa, sə à də va níá tə yuu wa, à bà n con». ²⁹ Zwezi ma swìn, v wú: «Bàá yəbə!» Piyerə nan níá yuu bori tə wa, v va níá tə yuu, v vələ Zwezi con. ³⁰ Yá máŋá tə nə, v nə ni də vuv tə dáá, fən zva wá. Yá máŋá tə, v nə wulə v mürì níá tə

wa, v mà nii, v wú: «Yuu-Tiu, jon nə!»

³¹ Lala, Zwezi te v juŋ, v ja wá, v ga swìn, v wú: «Nəŋ, n nə wà n waa ken à nə wuuu, nətv! Bèèèe nə pin, n ma bèèé?»

³² Ba mama bələ ma pèe duən, ba zú níá yuu bori tə wa. Yá vuv tə də zigi. ³³ Zwezi karbia tə mama, ba nə yin níá yuu bori tə wa, tua v yáá con, ba ga wú: «N cígá yı Yü-Biu!»

Zwezi zwèe yayıŋa yayıran Zwenezaretə nə
(*Marəkə 6.53-56*)

³⁴ Ba nə galv munaá tə, ba zwèe, ba zva Zwenezaretə nagwanaa wa. ³⁵ Ba nə yı tia ba zwèe də kú bwálí təntə, lià tə lwarı Zwezi. Ba dän ma man bwálí mama nə də, Zwezi twi. Ba ja yayıŋa zənzən, ba bà v con. ³⁶ Ba lèrì wá, sə v yá, sə ba dwen v gànù cici nii nə. Yá lià tə mama, ba nə dwen kú nə, ba yàà na yazurə.

15

Nıbara yofwamunan yuu wa kàrà
(*Marəkə 7.1-13; Likə 11.37-41*)

¹ Kú kwa nə, *Farızian-ba də *Zwifə-ba Yü nii *yənu tiàn nan *Zwerizalemə, ba bà, ba bwe Zwezi, ba wú: ² «N karbia tə, ba ba ba jian sın, ba ma dé wodiu, ndə kú nə mə nətv. Bèèèe nə pin, ba ba nə nıbara yofwamunan tə nii zili?»

³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù dän yı, bèèèe nə pin,

á dē ba Yū *nii tē, v nē pɪn *Moyizē nē, nii zilí, á yofwamɪnan tē yɪrɪ? ⁴ Yū yā swɪn, v wú: <Zilí n nuu dē n nyɪna. Yá liù tē, v nē zɪrɪ v kē v nuu dē v nyɪna nē, v mē, sē ba gɔ wá>. ⁵ Yá á mù bɪrɪ dē, liù nē swɪn v nuu dē v nyɪna con nē, v wú: <N tori tē, à yā nē wá ma san mú, yɪ à tún, sē kɔ ya *jonjɪ, kɔ pa Yū nē>. Kɔ mù tíú tēntē kúò tà kálú, sē v zilí v nuu dē v nyɪna. ⁶ Mē nētɔ nē á gonjɪ Yū sugɔ tē, á dɔga, sē á ga twá á yofwamɪnan tē nē. ⁷ Níé bēlē tíán-ba! Yū nii *sùsùndù *Ezayi yā jē cígá dē, v nē dí yáá v swɪn á yoo, fuən mama, v wú:

⁸ <Lià-ba tē yɪ ba zilí à mù Yū dē ba nii cɪcɪ. Yá ba waa ga ɲúná dē nē. ⁹ Ba yɪjɔnɪ tē yɪ tɔtɔ. Kɔ tē, ba nē kàrɪ ba bɪrɪ, nē yɪ lēzonɪ kàrà dē ba yofwamɪnan nē, tē yɪrɪ.>»

Wiən tē nē pɪn, lēzwənə bɪcan yɪ nēzonu Yū yáá con (Marəkə 7.14-23)

¹⁰ Kɔ kwa nē, Zwezi bon lalɔ tē, v ga swɪn ba con, v wú: «Á cɔga, á ga nì kɔ tē! ¹¹ Kɔ tà won tē, kɔ nē zwɪ lēzwənə nii, nē pɪn, v bɪcan yɪ nēzonu Yū yáá con. Kɔ yɪ won tē, kɔ nē naɲa v nii wa nē pɪn, v bɪcan yɪ nēzonu Yū yáá con».

¹² Zwezi karbɪa tē dàñ ma fàrú ba yí v yɪra, ba ga swɪn, ba wú: «N yèé dē, n sugɔ tē dí *Farɪzɪan-ba tē?» ¹³ Zwezi ma le, v wú: «Á nyɪna Yū tē, v nē wulə Yū *sàñ nē,

wá múrɪ tìú tē mama, v nē wà cwén. ¹⁴ Á yaga Farɪzɪan-ba! Ba yɪ ndə lilirən nē vaɲa lilirən nē. Yá dē liliu nē van v don liliu, ba mama bēlə wá tɔ gwálú wa».

¹⁵ Piyerə ma swɪn v con, v wú: «Bɪrɪ zwansɪsara tē dēñ nēba!»

¹⁶ Zwezi ma swɪn, v wú: «Á dē tē yɪ lià tē, á nē wàrɪ yoo dēñ á nì? ¹⁷ Á yèrɪ dē, kɔ tē mama nē zwɪ liù nii, yáá va v pùé wa. Kɔ kwa nē, kɔ yɪ v yáá twa kɔ, v dɔgɔ kaduəyuu bwálí nē. ¹⁸ Yá kɔ tē nē naɲa nii wa, yɪ kɔ zɪgɪ waa kɔ ma naɲa. Mē kɔ mù dàñ nē pɪn, lēzwənə bɪcan yɪ nēzonu Yū yáá con. ¹⁹ Kɔ yɪ lēzwənə waa nē, pubɔɲɪ kukwɪnan yáá nan, tē yugə wá, tē pɪn v gwɪ lià, tē pɪn v cwàrɪ, tē pɪn v ɲwɪn, tē pɪn v kɔnɪ kɔnkɔn, v keni lià nii nē, tē pɪn v kukɔlɪ Yū yɪrɪ tē. ²⁰ Mē tē mù nē pɪn, lēzwənə bɪcan yɪ nēzonu Yū yáá con. Kɔ tà ka dē, dē n nē wà n jìàn sɪn nē, wáá kɔ pɪn, lēzwənə bɪcan yanɪ nēzonu Yū yáá con».

Kavee don ken v waa Zwezi nē (Marəkə 7.24-30)

²¹ Kɔ kwa nē, Zwezi le lá nē, v va nagwanaa tē wá, Tírə dē Sidon tían tē nē wulə kɔ wa. ²² Kan don, v nē yɪ Kanan lɔv nii tíán bùá, nan bwálí tēntē wa, v bà Zwezi con, v ga bubwɪ, v wú: «*Yuu-Tiu, pìú *Davidə nàù, dəri à yinégə! *Zini wɔwɔlɪ à bùá, kɔ kəni càn v nē zənzən».

wà yoo swìn. U karbia tē ma fàrú ba yí v yira, ba lòrì wá, ba wú: «Swìn v con, sē v vii! U nē púé nē kwa, v fwa zuzugu tē yiri». ²⁴ Zwezi ma le, v wú: «Yi tun nē *Yizərayelə dwíi tē cici con, ba nē yi ndə pee nē, tē nē jén». ²⁵ Yá kan tē twi, v tu v yáá con, v ga swìn, v wú: «Yuu-Tiu, san nē!» ²⁶ Zwezi ma le, v wú: «Kv wà mē, sē ba ti bisíná wodi, ba dil kukurbii yáá». ²⁷ Kan tē ma kúò swìn, v wú: «Awo, kv yi cígá Yuu-Tiu, yá kukurbii tē dān nē dé mumunə tē, tē nē naŋa tē tián tē jun, tē twi tia». ²⁸ Zwezi dān ma pií v le wá, v wú: «Kan, n cígá ken n waa à nē, míámíán. Kv tē, n nē pià tē wá jì». Kv máŋá tēntə wa, də v búa tē ni yazurə.

Zwezi zwèe yayiran zənzən
(Marəkə 7.31-37)

²⁹ Zwezi kúò zàn, v vii tē bwálá tēntə wa. U vèli Galile munaa tē nii nē, v di paan don yuu wa, v jèé lá. ³⁰ Lalv dān ga twi v con, də ba wa gwánán, də lilirən, də ləzwənkıkaran, də bərən, də yayıŋa duən zənzən. Ba jin ba mama ba va Zwezi yáá con, yá v ga zwèe ba yayiran. ³¹ Kv gwári lalv tē zəni, də máŋá tē, ba nē ni bərən tē swìn, ləzwənkıkaran wiən nē twe, gwánán nē vèli, də lilirən nē na. Ba dān wulə ba bwı *Yizərayelə Yi tē nē.

Zwezi pùlù dipen v pa bara mürò bania nē
(Marəkə 8.1-10; Matie 14.15-21)

³² Zwezi dān bon v karbia tē, v swìn ba con, v wú: «Lalv tē yinəgə jə nē, ba nē wulə də nē dian batwa nətən, ba ga ba won jə, ba dé tē yiri. À ba pià, sē à pa ba vii də niən. Ba diən wáá tē zwèe cwəŋə yuu, ba twi». ³³ Karbia tē ma bwe wá, ba wú: «Yèn nē, nē wá na wodi, nē pa lalv kv tē mama dé kv sú, bwálı kv tē wa, won mama nē tələ?» ³⁴ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalı nē, á jə?» Ba ma le wá, ba wú: «Dipen barpe də fəlibii mancin nē wulə».

³⁵ Kv kwa nē, v dān pin nii lalv tē nē, sē ba jəñ tia. ³⁶ U dān ma ti dipen barpe tē, də fələ tē, v kə Yi lèèèè, v fu fu tē, v pa v karbia tē nē, ba ma tàrà lalv tē. ³⁷ Ba liù mama dí v sú. Karbia tē ga pèe tē mumunə, tē nē ga, ba sú tií barpe. ³⁸ Ba tē mama, ba nē dí tē yí, ndə bara mürò bania nē. Kana də bisíná nii ba lá nē dé. ³⁹ Zwezi nē pa, lalv tē vii kwa nē, v zva níá yuu bori tē wa, v va Magadan nagwanaa wa.

16

Lìà pià, sē ba ja Zwezi dèñ nē

(Marəkə 8.11-13; Likə 12.54-56; Matie 12.38-42)

¹ *Farızian-ba də *Sadıstan-ba fàrú ba yí Zwezi yira, sē ba ma wàní ba ja v dèñ nē. Ba lòrì wá, sē

υ twá mımınu nə, υ ma bıru ba də, υ diàn tə yi tə nan Yı con. ² Zwezi ma swın ba con, υ wú: «Də yıcaυ nə pià, kv zv, á yáá swın, á wú: <Tıa tə wá yà zəni, lanworu tə nə yi nəsián yırı.> ³ Yá jıjυ fuən fuən, á yáá swın, á wú: <Dwà wá nà zèn, tia tə yáá nə beri yırı.> Á wàá tia yáá nə yi nətv á lwarı, yá á ga wàrì síún máńá kv tə Yı mımınan tə dèń á lwarı. ⁴ Á mù zèn lià tə, á yi lakukwınan, á ba Yı cíci nə twá. Yá á mù nə pià, sə á na Yı diàn mımınu. Á bá na mımınu nədv də tətə, də kv nə tà yoo tə, kv nə yí Zwónasə*». U dıgv ba lá, υ ga ja kv υ le υ vii.

Farızian-ba də Sadısián-ba sabwarı
(Marəkə 8.14-21)

⁵ Máńá tə nə, karbıa tə nə le múnna tə bəbəru tə don nə, ba yà swèéé, sə ba ti dipen, ba kə ba yuu. ⁶ Yá Zwezi swın ba con, υ wú: «Á zurə á yıra, á cia á tiàn nə zəni də *Farızian-ba də *Sadısián-ba sabwarı təl!» ⁷ Karbıa tə ma swın duən con, ba wú: «U swın nətv, nə nə wà dipen ti tə yırı». ⁸ Zwezi yəni kv tə, ba nə swın, υ dāń ma bwe ba, υ wú: «Bèèèè nə pın, á swın də, kv yi á nə wà dipen jın, á ja bà tə nə pın, à swın sabwarı yoo? Á na, á nə ba á waa keni à nə míámían nətv! ⁹ Á tə ba nəń, naaa?

Á lie á tiàn dipen bonu tə yoo, à nə pwèè à pa lià mùrù bonu tə nə. Sə á líi dipen fıyaran tə nii, á nə pèè, á ja vii! ¹⁰ Yá á tə lie á tiàn dipen barpe tə yoo, à nə pwèè à pa lià mùrù banıa tə nə. Sə á líi dipen tíi tə nii, á nə pèè, á ja vii! ¹¹ Bèèèè nə pın, á wà ni də, kv tà dipen tətə yoo nə, à swın á con? Á cia á tiàn nə də Farızian-ba də Sadısián-ba sabwarı tə».

¹² Karbıa tə dāń lwarı də, kv tà dipen sabwarı nə, Zwezi swın, sə ba cí ba tiàn nə də kv, kv yi Farızian-ba də Sadısián-ba kàrà tə yoo, nə υ swın.

Pıyerə bıru də, Zwezi yi Yı nə kúrí
(Marəkə 8.27-30; Likə 9.18-21; Zwan 6.66-69)

¹³ Zwezi vəli nagwanaa don wa, kv nə bwələ tiv don, ba nə bońə <Filipə Sezare>. U bwe υ karbıa tə, υ wú: «Bèèèè nə lià tə swın *Ləzwənə-Bıu† tə yuu wa?» ¹⁴ Ba ma le, ba wú: «Lià duən wú, n yi *Zwan-Batisə, ba duən wú, n yi Yı nii *sùsùnə Eli, ba duən də ga wú, n yi Yı nii sùsùnə Zweremi, nə à yəə Yı nii sùsùnà tə don». ¹⁵ Zwezi ma bwe ba, υ wú: «Sə á mù con nə, wàà nə á wú, à yi?» ¹⁶ Simon Pıyerə ma le, υ wú: «N yi *Kərisə, Yı tə, υ nə wulə mıı wa, tə bıú».

¹⁷ Zwezi ma swın υ con, υ wú: «Zwónasə bıú Simon, n yi pupwən liù, kv nə tà

* 16:4 16.4 Kv Zwónasə təntə nə fwa dıan batwa fəli pùè wa, υ nə wà Yı nii zılı tə yırı. † 16:13 16.13 Zwezi yi υ tətə yoo nə υ swın.

læzwənə nə biri mú kú yoo tə yiri. Kú yí à nyina Yú tə, v nə wulə Yú *sàñ nə. ¹⁸ Yá à mù nə swìn kú n con: N yiri nə yí Piyerə, kú dən nə yí pìù. À wá kə à lià tə púlí tə kú mù pìù təntə yuu wa, ndə liù nə tún diè dəkúu pìù yuu nətú. Tían də tə diàn mama, tə ba wání tə cùgù kú púlí təntə. ¹⁹ À wá pa mú Yú pàrì borbí tə. Kú tə, n nə wá v tía yuu wa, kú wá yà nətú Yú *sàñ də nə. Kú tə, n nə wá sèe tía yuu wa, kú wá yà nətú Yú sàñ də nə».

²⁰ Kú kwa nə, Zwezi dùè sú v karbí tə nii nə, sə ba dàn ká swìn kú, ba pa liù mama yəni də, v mù nə yí Kərisə.

Zwezi swìn v tían tə, də v ka bwìn ka nan tə yoo
(Marəkə 8.31-9.1; Likə 9.22-27; 14.25-27)

²¹ Kú nə zigi kú májá təntə wa, Zwezi swìn v karbí tə con, də kú yí kálú, sə v va *Zwerizalemə. Mə kú mù tifarú tə wa, v wá dé càn zənzən *Zwifə-ba *nəkwina, də ba Yú *jəjwana yun tían, də ba Yú nii *yənu tían-ba yáá con. Ba wá gú wá, yá diàn batwa nii nə, v wá pìù v bwìn v nan.

²² Piyerə dən ma bon Zwezi, v ja nan kwa, v ga caga v nii nə, v wú: «*Yuu-Tiu, Yú dàn ká ja bà! Kú tə bá yí mú, abada». ²³ Yá Zwezi dən pìí v vəvəri, v swìn Piyerə con, v wú: «Ja pià bwálí, *Sítana! N cìgà à

cwəjə nə, n nə ba buja ndə Yú nə, n nə yí n buja ndə læzoni nə tə yiri».

²⁴ Zwezi ma kúù swìn v karbí tə con, v wú: «Liù tə mama nə pià, sə v bà v twá à nə, sə kú tíú kúù dàn ká tí v tiàn, v ma fwa v təntian puswənə. Kú tíú mē, sə v sèe, v twá v dé càn, də nə kú ja vələ v tían dagarú tə yuu wa. ²⁵ Liù tə, v nə pià, sə v jon v mu tə, v wá kwìn kú nə. Yá liù tə, v nə wá dugú v mu tə à mù yiri, kú tíú wá na mu, kú nə ba zwèe Yú con. ²⁶ Kú funə wa yèn nə kú pa liù nə, də v nə ni tía yuu jìjə tə mama, yá v ga kwìn mu tə nə, kú nə ba zwèe Yú con? Won wulə læzwənə nə wá pa, sə kú ma yè v mu tə kú jon, naaa? ²⁷ *Læzwənə-Biu‡ tə wá bà, v nyina Yú dun tə wa də v *malike. Yá v wá ŋwín liù mama, ndə v nə tun nətú. ²⁸ Cígá mama, à mù nə swìn kú á con: Ba tə duən, ba nə wulə yəbə bá tí də ba nə wá Læzwənə-Biu tə ni, v twi də v pàrì tə».

17

Zwezi lwàn v tiàn
(Marəkə 9.2-13; Likə 9.28-36; 2 Piyerə 1.16-18)

¹ Dian bardú kwa nə, Zwezi jun Piyerə də Zwakə, v súrí Zwakə nubiu Zwan nə, v ja ba v va paan nədarú yuu, v də ba cici. ² U lwàn v tiàn ba yíá yuu, v yáá wulə ka pəpəli, ndə yicav nə. Yá v ganan də lwàn nəpwənə, ndə poni nə. ³ Yá v karbí

‡ 16:27 16.27 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

tə dān na *Moyizə də Yı nii *sùsùnù Eli, ba swìn də Zwezi. ⁴ Piyerə dān ma swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, ku zien də, nə nə wulə yəbə. Də n nə pià, à wá pú gansilə batwa yəbə. N mù nədù, Moyizə nədù, Eli də nədù».

⁵ V nə wulə v swìn máǵá tə wa, də bakwan ku nə cıclı twi, ku pú ba yuu nə. Yá kori ga nan ku wa, ku wú: «D tə yi à biswənə tə, v nə poli à pùé. Á cuga v nii!» ⁶ Máǵá tə nə, karbia tə nə ni kori təntə, fən jun ba zənzən, ba tu tia ba yáá yuu. ⁷ Zwezi fàrú v yí, v dwen ba yıra, v ga swìn, v wú: «Á zaǵa yu nə! Á dānà ká pa fən ja aba!» ⁸ Ba nə zìn ba yéé, ba kə yu nə, ba kúò wà liù don ni, ba sùrí Zwezi nə.

⁹ Ba nə nan paan tə yuu ba cwi, Zwezi pun ba nii, v wú: «Á dānà ká swìn yoo ku tə, á biri liù mama nə, ku jə vələ, *Ləzwənə-Biu* tə tian də v ka pií ka bwin».

¹⁰ Zwezi karbia tə dān ma bwe wá, ba wú: «Bèèèè nə pun, *Zwifə-ba Yı nii *yənu tian tə wú, də Eli nə wá dí yáá, v bà?» ¹¹ V ma le ba, v wú: «Eli mə, sə v cígá bà, v kwen tə mama. ¹² Á mù dān nə swìn ku, á con: Eli manwarı v bà, lià tə ga wə lwarı. Yá ba ti wá, ba ma fwa ba tə swə tə. Mə nətə nə, ba wá kə Ləzwənə-Biu tə càn wa».

¹³ Karbia tə dān ma lwarı də, ku yi *Zwan-Batisə yoo

nə v swìn.

Zwezi li zini biú don yuu wa
(Marəkə 9.14-29; Likə 9.37-42)

¹⁴ Máǵá tə, ba nə yí bwálı tə, laluv tə nə wulə, bæ don fàrú v yí Zwezi yıra, v tu v nadwana yuu v yáá con, v ga swìn, v wú: ¹⁵ «*Yuu-Tiu dəri à biú tə, v nə twi kwaran, tə yinəgə, v na càn zənzən. Ku nə zàn v wáá, v twi mən wa, nə à yəé níá wa. ¹⁶ Á ja wá, à bà n karbia tə con, yá ba wə wá wàní ba pa, v na yazurə». ¹⁷ Zwezi ma swìn, v wú: «Á mù zən lià-ba, á tə nə ba Yı nii sèe, á ga fwa yotələn! Dian bagalı nə à tə wá yà də aba? Ku yi à wá ja pínú ku mə nətə də aba? Á jana bisımaa tə, á ja bà à con!» ¹⁸ Zwezi ma swìn v zıgı *zini tə nə. Ku ma nan ku yá bisımaa tə, v ga na yazurə, naa nədù.

¹⁹ Karbia tə ma fàrú ba yí Zwezi tətə yıra, ba bwe wá, ba wú: «Bèèèè nə pun, nə wə wàní nə li zini tə?» ²⁰ Zwezi ma le, v wú: «Ku yi á nə ba á waa keni à nə wuuu tə yırı. Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də á nə ken á waa à nə, ka nə dáá ndə gabıu nəmanbiə nə, á wá wàní á swìn paan ka tə con: <Zàn yəbə, n pəń lá con>, yá ku ga wá zàn. Won təlél, á nə ba wàní, á fwa».

[²¹ Yá ku dān nə yi yjɔnı də nivori nə nə ku wá twá, ba ma li ku zini yiri ku tə.]

* 17:9 17.9 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

Zwezi kùd swìn v tian tē,
dē v ka bwin ka nan tē yoo
(Marəkə 9.30-32; Lik
9.44-45)

²² Máná tē, Zwezi dē
v karbia tē nē wulē ba
vəli Galile nagwanaa tē wa,
Zwezi swìn ba con, v wú:
«*Ləzwənə-Biu† tē mē, sē ba
ja wá, ba kē ləzoni jìàn wa.
²³ Ba wá gu wá, yá dīan
batwa nii nē, v wá pīi v bwin
v nan». Karbia tē pwīi cùgù
zənzən ku yoo təntē yiri.

*Yi diè lanpoo tē ηwírán
yoo*

(1 Korəntē tián 10.32;
Matie 22.15-22)

²⁴ Máná tē wa, Zwezi
dē v karbia tē nē yí
Kaperənayimə, *Zwifə-ba
Yi *diè lanpolina tē fàrú
ba yí Piyerə yira, ba ga bwe
wá, ba wú: «Á karnyina
tē ηwín Yi diè lanpoo tē,
naaa?» ²⁵ Piyerə ma le, v wú:
«Awo, v ηwín ku». Máná
tē wa, Piyerə nē zwī diè
tē wa, Zwezi nē təntən v
swìn, v wú: «Simon‡ bēēē
nē n buŋa yoo ku tē yuu wa?
Wàà nē ηwín lanpoo, v pīn
tia yuu pègá nē? Wàà nē
yáá lá wiən, v pīn tia yuu
pègá nē? Ku ya tiv tián,
nē à yèə vərə nē yáá fwa
ku?» ²⁶ Piyerə ma le, v wú:
«Vərə nē». Zwezi swìn v
con, v wú: «Ku nətv tē nē,
tiv tián tē mù ti ba tiàn,
ba ba won ηwín. ²⁷ Yá, sē
nē dān ká cùgù lanpolina tē
pwīi nē, vəli mūnaa tē wa, n
dīl gwala níá tē wa. Təntən

fəli tē nii, n nē wá ja, sūrí ku
nii, n wá na səbiu lá, ku nē
wá ηwín à dē mú lanpoo».

18

*Wàà nē wá doni nē mama
Yi pàrì tē wa?*

(Marəkə 9.33-37; Lik
9.46-48; 22.24-27)

¹ Ku máná tē wa, karbia tē
fàrú ba yí Zwezi yira, ba bwe
wá, ba wú: «Wàà nē dwē
nē mama Yi pàrì tē wa?»

² Zwezi ma bon bisumaa, v
zigī wá ba tətəŋi wa, ³ v ga
swìn, v wú: «Cígá mama, à
mù nē swìn ku á con: Á nē
wá lwàñ, á jì ndə bisiná nē,
á bá zv Yi pàrì tē wa. ⁴ Liù
tē, v nē wá doni á mama Yi
pàrì tē wa, yi liù tē, v nē
wá mun v tiàn, v ga jì ndə
bisumaa nē. ⁵ Liù tē, v nē jūn
bisumabiə zəni, ndə wà tē nē
à mù yiri, ku yi à mù tətə nē,
ku tíu jūn zəni».

*Cuna nē ba zīən nətv
(Matie 5.29-30; Marəkə
9.42-48; Lik 17.1-12)*

⁶ Zwezi kùd swìn, v wú:
«Yá liù tē, v nē pīn, labwana
təntə, ba nē keni ba waa à
nē wuuu, don twá v nē, v
dugv Yi cwəŋə tē, ka jén, ku
wá kukwanī ku tíu con nē,
dē ba nē vwə kapan nəfarv
v bīan nē, ba ja va ba dī muv
níá dēñ nē. ⁷ Lēə wá yà tia
yuu dē yìèn nē dáá, tē nē
pīn ləzoni fwa cuna! Tē mù
yìèn təntə dē wàrì, tē zwēe
tia yuu wa. Yá lēə dāñ nē wá
yí liù tē, v nē wá pa, v don
fwa cuna.

† 17:22 17.22 Zwezi yi v tətə yoo nē v swìn. ‡ 17:25 17.25 Simon yi Piyerə yiri don.

⁸ Ku nè yi dè ku wá twá n jün nè, nè à yèè n naa nè, sè n ma fwa cuna, gwøñè tè n dilu yijuna dè mú. Ku kukwa ku pa mú, dè n nè ni mu tè Yu con, dè jün kuku, nè à yèè dè naa kuku, ku doni, dè n nè jø jàn tè mama, nè à yèè nè tè mama, ba ga ti mú ba dilu mæn wa, tè nè ba dønø. ⁹ Ku nè kùb yi ku twá n yii nè, n ma fwa cuna, ja ku, n lu n dugv yijuna dè mú. Ku kukwa ku pa mú, dè n nè ni mu Yu con dè yii nèdv, ku doni, dè n nè jø yía bælø, ba ga ti mú ba dilu mæn diè tè wa».

Piè tè nè jén tè yuu wa zwansisara
(*Likø 15.3-7*)

¹⁰ Zwezi kùb swìn, v wú: «À mù nè swìn ku á con nè: Á cia á tiàn nè, á dànà ká gwien labwana tè, ba nè ba dun jø. Ba wa ladva dè tètø. Mánjá mama ba *malike nè ziga à nyina Yu yáá con, v nè wulø Yu *sàn nè yiri. ¹¹ [**Løzwønø-Biu** tè twi tia yuu, sè v jon lià tè, ba nè jén, v pa Yu nè.]

¹² Dè liù nè jø pee bíí, ka nèdv ga jén, v wá yá tè sapwina dè fugø dè nvgv tè duøn tè paan tè yuu wa, v ga va v pià ka tè, ka nè jén tè. Bèèè nè á buja ku yuu wa? ¹³ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: U ga nè ni ka, v pùé wá poli, ku mù piè tètø yiri, ku doni tè sapwina dè fugø dè nvgv tè duøn tè, tè

nè wà jén tè. ¹⁴ Mè nøtv nè, á nyina Yu tè, v nè wulø Yu sàñ nè, dè ba pià, sè ba mù labwana tètø nèdv jén».

N nubiu nè cùgò nè yoo
(*Galasi tiàn 6.1; 2*
Tesalonikø tiàn 3.14-15)

¹⁵ Zwezi kùb swìn, v wú: «Dè n nubiu nè cùgò, n nè vèli n yí wá, n ga biri wá v cuna tè, n mù dè wá bælø pwørø wa. U nè cugv n nii, dè n jon wá, n kè cwønø nè. ¹⁶ Yá v dån nè nè viga, sè v cugv n nii, ti liù nèdv, nè à yèè lià bælø, n súrí n tiàn nè, sè ku ma yà ndø ku nè púpúní Yu sagi tè wa, ku wú: «Ku me, sè ku ja lià bælø, ba nè yèè ku yoo tè, nè à yèè lià batwa.» ¹⁷ Yá v tè nè viga, sè v cugv ba nii, sè n swìn ku *Kørisø lià púlí tè con. Yá v tè nè viga, sè v cugv lià tètø, sè n ti wá, n ma fwa ndø liù tè nè, v nè yèri Yu, nè à yèè ndø lanpolnu nè».

Zwezi kàri yijuni yoo

¹⁸ Zwezi kùb swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Ku tè, á nè wá vi tia yuu wa, ku wá yà nøtv Yu *sàn dè nè. Ku tè, á nè wá sèe tia yuu wa, ku wá yà nøtv Yu sàñ dè nè.

¹⁹ Cígá mama, à mù nè kùb swìn ku á con: Ku nè ya á lià bælø, dè nè ken duøn nè tia yuu wa, sè á ma lørì won mama yijuni wa, à nyina Yu tè, v nè wulø Yu sàñ nè, wá pa ku aba. ²⁰ Cígá, bwálí tè nè, lià bælø, nè à yèè batwa

* 18:11 18.11 Zwezi yi v tètø yoo nè v swìn.

nə ken duən nə à mù yiri tə nə, à wulə ba tətəŋi wa».

Nətv liù nə mε, sə v sèe v kwən yoo v li v də v don pwərə wa

(*Matie 6.12, 14-15; Efezə tián 4.32; Zwakə 2.13*)

²¹ Piyerə dàń ma fàrú v yí Zwezi yira, v ga bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, nεε bagali nə à mε, sə à sèe à kwən yoo à li à mù də à don pwərə wa, v nə cùgù à nə, mánjá mama wa? Sə ku ya nεε barpe, naaa?» Zwezi ma le wá, v wú: ²² «À wà swìn də nεε barpe nə mε, à wú, sə ku ya nεε sapwítwa də fugə dəkurən barpe.

²³ Ku mù nə pín, Yu pàrì tə nyin ndə pìú don nə zàn, sə v ma jon v juja v tütònà con, v kə duən nə. ²⁴ U nə wulə v gəlì mánjá tə wa, ba jun tütònù tə don, ba bà v con, v juji nə yí síán sèbikulan† mùrù fugə (10 000). ²⁵ Ku bæε təntə yà ba won jə, sə v ma ηwín sèbiu təntə. U yuu tíú tə ma pa nii, sə ba ja wá ba yè ndə yonju nə, sə ba ga yè v kan də v bia də ku tə mama, v nə jə, sə juji tə ma wàní ku ηwín. ²⁶ Tütònù təntə ma tu tíú tə yáá con, v ga lòrì wá, v wú: «Ja pínú də nə! À wá ηwín n juji tə mama!» ²⁷ U yuu tíú tə dəri v yinəgə. U yá juji tə, v pa wá. Yá v ga dugu wá, v pa v vií.

²⁸ Tütònù təntə nə nan, v jərí v tütònù don, v cɪna sèbikulan‡ bíí nə wulə v yuu wa, v pùrì v kələrú nə v kaŋa, ndə v ka gu wá, v ga wú: «Nwín à juji tə, ku nə wulə n yuu wa!» ²⁹ U tütòndon tə ma tu v nεε nə v yáá con, v lòrì wá, v wú: «Ja pínú də nə! À wá ηwín mú!» ³⁰ Yá v wà ku sèe. U pín ba ja wá, ba kə bán diè, sə v ya lá, ku ja vələ, v nə wá ηwín juji tə. ³¹ Mánjá tə wa, tütònà tə duən nə ni ku nətv tə, ba pwíí cùgù zənzən. Yá ba ga va ba tún ku mama, ba biri ba yuu tíú tə. ³² Yuu tíú tə dàń ma pa, ba ja ku tütònù təntə ba bà, v ga wú: «Tütònwòlonyian! À yá à juji tə, à pa mú, n nə lòrì nə, sə à fwa ku yiri. ³³ N də yà mε, sə n dəri n twadon tə yinəgə, ndə à nə dəri n yinəgə nətv.» ³⁴ Yuu tíú tə luja zàn zənzən, v ma pa, ba ja tütònù təntə, sə ba mà wá, ku ja vələ, v nə wá ηwín juji tə».

³⁵ Zwezi dàń ma sùrí lá, v wú: «Mə nətv nə à nyina Yu tə, v nə wulə Yu *sàń nə, wá tun aba, də á liù mama nə wà sèe v kwən v də v don yìèn v li ba pwərə wa, də v waa mama».

19

Zwezi kàrì ka kwa kasweri yoo

(*Marəkə 10.1-12; Matie 5.31-32*)

† **18:24** 18.24 Síán sèbikulò nədú yi yituri mùrù bardú (6 000) tütòŋi ηwírán.

‡ **18:28** 18.28 Cɪna sèbikulò nədú yi yituri nədú tütòŋi ηwírán.

1 Mánjá tē wa, Zwezi nē kàrì v zwèe, v nan Galile nagwanaa tē wa, v va Zwide nagwanaa wa, Zwurøden munaa tē vàn don nē. ² Laluv púé v kwa, v ga zwèe ba yayiŋa yayuran, ku bwálí tēntē wá.

³ *Farizian-ba tē duən fàrú ba yí v yira, ba bwe wá, sē ba ma ja v dēñ nē, ba wú: «Ku me, sē beε dugv v kan yoo mama dēñ nē, naaa?»

⁴ Zwezi ma le, v wú: «Á wà kàrì, ku nē púpúní Yü sagi tē wa, ku wú: «Mánjá tē, Yü nē fwa luv, v fwa beε dē kan, ⁵ v ga swìn, v wú: Ku mù yiri nē, beε wá nan v yá v nuu dē v nyina, v ga vwa v tiàn v kan nē. Yá ba me bēlē dāñ wá jì won nēdv.» ⁶ Zwezi swìn v súrí lá, v wú: «Yá ba kúv ba yá lià bēlē, ba dāñ wá yá won nēdv. Ləzwənə mama kúv wa me, sē v dāñ ká pwèe ku tē, Yü nē vwə duən nē!»

⁷ Farizian-ba ma bwe wá, ba wú: «Bēēē dāñ nē pün Yü *nii tē, v nē pün *Moyizə nē, ma pa nii dē, beε nē pià v dugv v kan, sē v pa wá ka kwa kasweri sagi?» ⁸ Zwezi ma le, v wú: «Moyizə pün cwəŋə, sē á dugv á kana tē, á zibaniun tē yiri. Yá mánjá tē wa, Yü nē fwa luv, ku yá tà nētv. ⁹ Á mù nē swìn ku á con: Beε tē, v nē dugv v kan, ku ga tà v jin wá kacwan wa, v ga swe kan don, v mù beε tēntē fwa bacwan».

¹⁰ U karbia tē ma swìn v con, ba wú: «Dē ku nē yì nētv ku pa beε nē v kan con nē, v nē wá swe nē kükwa».

¹¹ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Lià mama wàrì ku yoo tēntē dēñ ba nì, dē ku nē tà ba tē, Yü nē pün, sē ba nì ku dēñ, cici. ¹² Yièn dáá zənzən, tē nē kánjá lià nē, sē ba dāñ ká swe. Ba duən yì ba luri ba nētv. Ba duən dē yì lià nē pün, ba jì batani ba wàrì kan ba swe. Ba talikwa lià tē yì ba tē, ba nē tà Yü pàrì yièn tē yiri, ba ba swe. Liù tē, v nē wáá ku dēñ v nì, sē v nì!»

Zwezi dē bisíná yoo
(Marəkə 10.13-16; Likə 18.15-17)

¹³ Lià jin bisíná, ba bà Zwezi con nē, sē v tún v jìàn ba yuu wa, v lòrì Yü v pa ba. Yá v karbia tē dāñ wulə ba caga ba nii nē. ¹⁴ Zwezi dāñ ma swìn, v wú: «Á yaga bisíná tē, sē ba bà à con nē! Á dāñ ká cì ba nē! Yü pàrì tē nē yì ba tē, ba nē nyin ndə ba nē tē nyiən». ¹⁵ U nē tún v jìàn ba yuu v zwèe, v zàn ku bwálí tē nē, v vii.

Jijə balandvrv don yoo
(Marəkə 10.17-31; Likə 18.18-30; 1 Timote 6.9-10, 17-19)

¹⁶ Beε don fàrú v yí Zwezi yira, v ga bwe wá, v wú: «Karnyina, bēēē nē à me, sē à tvn, ku nē ziən, sē à ma na mi tē, ku nē ba zwèe Yü con?» ¹⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «Bēēē nē pün, n ma bwe nē ku tē yuu wa, ku nē ziən? Liù nēdv cici nē ziən. Dē n nē pià, sē n na mi tē, ku nē ba zwèe Yü con, sē n twá Yü *nii yièn tē nē, v nē pün *Moyizə nē». U ma bwe

wá, v wú: «Yi nii yoo ku kaa tətə?»¹⁸ Zwezi ma le, v wú: «Dàn ká gv liù!

Dàn ká cwàrì!

Dàn ká ηv!

Dàn ká kùna kunkun, n kə liù nii nə!

¹⁹ Zilì n nuu də n nyina nii!

Sóní n yira liù ndə n tətə nə!»

²⁰ Balandrv tə ma swìn v con, v wú: «À twá Yi nii yìèn təntə mama nə. Bèèè don nə à kùd me, sə à fwa?»

²¹ Zwezi ma le wá, v wú: «Də n nə pià, sə n ya liù tə, Yi yìèn tə nə bɪga n yuu wa, vèli n ti n wiən tə mama, n nə jə, n yoli, n ga pa səbiu tə zura nə. Yá n wá na wiən tə, tə kwənə nə dáá, Yi *sàñ nə. Ku kwa nə, n dàñ bà n twá à nə!»

²² Yá máñá tə wa, balandrv tə nə nì tə mù yìèn təntə, v vii də pucvni, v nə yi jɪjə nəfarv tíú tə yiri.

²³ Zwezi dàñ ma swìn v karbia tə con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku cà zənzən ku pa jɪjə tíú nə, sə v zv Yi pàrì tə wa. ²⁴ Yá à mù nə swìn ku á con nə: Nyuguma ka twá gancun buv ku nan yi mwálí, ku doni jɪjə tíú nə pià, sə v zv Yi pàrì tə wa».

²⁵ Máñá tə nə, karbia tə nə nì tə yìèn təntə, ku gwári ba zəni. Yá ba ga swìn, ba wú: «Də ku nə yi nətə, wàà dàñ nə wá wàní v na mu tə, ku nə ba zwèè Yi con?»

²⁶ Zwezi ma ywàñ ba, v ga swìn ba con, v wú: «Ləzoni

mù con ku wàrì! Yá tə me wáá Yi mù con».

²⁷ Piyerə dàñ ma swìn, v wú: «Ywàñ, nə dugv won mama, nə ga twá n nə. Ku dàñ wá yà nətə ku pa nəba?»

²⁸ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Máñá

wá bà, *Ləzwənə-Biu* tə nə wá jèñ v dun padav tə yuu, luv nədvn tə wa. Á mù karbia fugə bələ tə, á nə twá à nə, á də wá jèñ padaran yuu wa. Ku máñá tə wa,

á də wá buri *Yizərayelə dwii dəkurən fugə bələ tə

lià bərə. ²⁹ Yá liù tə me, v nə wá taa à mù yiri, v nan v

yá v dii, nə à yəə v nubia, nə à yəə v nakwana, nə à yəə v

nuu, nə à yəə v nyina, nə à yəə v

bisíná, nə à yəə v kárí, v wá na ηwírán nɛɛ bíí. Ku

tə nə súrí lá, v wá na mu tə, ku nə ba zwèè Yi con.

³⁰ Təntən lià dáá, ba nə wá yá talikwa lià. Yá talikwa

lià də ga dáá, ba nə wá yá təntən lià».

20

Jɪv tətònà də yicav tətònà də dədəni tətònà ηwírán zwansisara

(Matie 19.30)

¹ Zwezi kùd swìn, v wú: «Nèñ, Yi pàrì tə nə nyin

nətə: Kára tíú don nan jɪv fuən fuən, sə v pià tətònà, v

kə v kára wa. ² Máñá tə, v nə ni ba, v sèe, sə v ηwín ba

cɪna səbikvlu* nədə, ndə

* 19:28 19.28 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. * 20:2 20.2 Cɪna səbikvlu nədə yi yitvri nədə tətəni ηwírán.

ku nə me nətu tə dɪn mama. Yá v ga tun ba, sə ba va ba tun v kára tə wa. ³ U tə pii v nan lugu nɔɔv máná wa jju nə, v kúv na ba duən ba jèé tutu. ⁴ U ma swìn ba con, v wú: <Á vələ, sə á də tun à kára tə wa. Yá à ga wá pa á də nə, ndə ku nə me nətu!> ⁵ Ba də ma kèén ba va lá nə. Yıcau lugu fugə bələ máná wa, bæ tə kúv nan. Dədəni lugu batwa máná wa, v kúv v nan v fwa, ndə dí yáá tə nə. ⁶ Yá ku nə kúv yí dədəni lugu bonu, v nan v ma kúv na ba duən, ba nə zıga. U ma bwe ba, v wú: <Bèèè nə pın, á zıga yəbə jju tə mama, á ga ba won fwa?> ⁷ Ba le wá, ba wú: <Ku yı liù nə wà nəba tì, sə nə tun.> U ma swìn ba con, v wú: <Haya! Á də vələ, á tun à kára tə wa!>

⁸ Dədəni nə twi ku yí, kára tə tíu swìn v liù tə, v nə ywáná v tutunan tə yuu con, v wú: <Bon tütònà tə, sə n pa ba liù mama v ñwírán. N wá zıgı talıkwà lià tə, à nə tì tə, n ja va ba tə, à nə dí yáá à tì tə.> ⁹ Ba tə, ba nə vèli dədəni nii lugu bonu máná wa, ba tun tə twi ba yí. Ba liù mama nı cııa səbikulu nədu nədu. ¹⁰ Máná tə, ba tə, ba nə təntən ba tun tə nə twi, ba yà buja də, ba wá na ba doni ba duən tə. Yá ba dän pın ba də liù mama nə, cııa səbikulu nədu nədu, ndə nətu tə, ba nə pın ba duən tə nə. ¹¹ Ba na nı ku nətu, ba wulə ba ñwınwın kára tə tíu yuu wa, ¹² ba ga

swìn, ba wú: <Tütònà tə, n nə talıkwà n tì tə, tun lugu nədu cııı, yá n ga ñwín ba ndə nə nə. Nə mù ga tun nə gwàrì dɪn tə mama wa, yıcau tə nyua nə yuu wa, jju tə mama.> ¹³ Yá kára tə tíu dän le ba wá don, v wú: <Á dabɛɛ, à wà mú gıgıı. N sɛɛ, sə n tun cıııa səbikulu nədu yıra dɪn wa, ku tà nətu, naaa?> ¹⁴ Jon n ñwírán, n ja kèén lá nə! À wá pa talıkwà liù tə də ñwírán ndə n nə. ¹⁵ À ba cwəñə jə, sə à fwa ku tə, à nə swə, də à səbiu, naaa? Nə à yèé ku yı à nə yı pubwanu tíu tə nə pın n jə wəgwıv də nə?> » ¹⁶ Zwezi ma swìn v súrı, v wú: «Mə nətu nə, təntən lià wá yà talıkwà lià, yá talıkwà lià də wá yà təntən lià».

Zwezi kúv pii v swìn v tian tə, də v ka bwın ka nan tə yoo

(Marəkə 10.32-34; Likə 18.31-34)

¹⁷ Dɪn don nə, Zwezi zua cwəñə, v vələ *Zwerizalemə. Máná tə wa, v nə wulə cwəñə tə yuu wa, v bon v karbıa fugə bələ tə, v ja nan kwa, v ga swìn ba con, v wú: ¹⁸ «Á cıga zəni, nə wulə cwəñə wa, nə ma vələ Zwerizalemə. Mə tuv təntə wa nə, ba wá ja *Ləzwənə-Bıu† tə, ba kə *Zwifə-ba Yı *jɔɱwana yun tıán, də Yı nii *yənu tıán jıán wa. Ba wá bürı v bürá, sə ba gv wá. ¹⁹ Ba wá kə wá lià tə, ba nə yèrı Yı, jıán

† 20:18 20.18 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

wa. Ba wá mun wá, ba wá mà wá, v yira lá, ba ga wá paa wá dagarv yuu wa. Yá dian batwa nii nè, Yu wá pii v bwin wá, v li tian wa».

Zwakə də Zwan nuu lòri tə yoo

(*Marəkə 10.35-45; Likə 22.24-27*)

²⁰ Ku kwa nè, Zebede bia tə nuu dān ma fārú v yí Zwezi yira də v bia tə. U tua v yáá yuu, sə v lòri won v con. ²¹ Zwezi ma bwe wá, v wú: «Bèèè nè n pìà?» Kan tə ma le, v wú: «À pìà, sə n pa nii də, à bia bələ tə, ba nè ziga, wá jèñ ladva n jizən nè, v don n jigwiə nè, n pàrì tə máńá wa». ²² Zwezi ma le kan tə də v bia tə, v wú: «Á yèrì ku tə, á nè lòri. Á wá wàní á zigi á dàn càn tə, à nè wá dé naaa?» Ba ma swìn v con, ba wú: «Nə wáá». ²³ Zwezi ma swìn, v wú: «Á cígá wá zigi á dàn tə. Yá ku tà à mù nè mē, sə à pa nii də, liù wà tə nè wá jèñ à jizən nè, nè à yèé à jigwiə nè. Tə bwálá təntə yi à nyina Yu nè kwèn, sə v pa lià tə nè, tə nè mē də ba, ku tà à mù».

²⁴ Máńá tə nè, karbia fugə tə duən tə nè nì ku, ba lɔ́ɔ zàn ba nubia bələ tə yuu wa. ²⁵ Zwezi dān ma bon ba mama tə, v kə duən yáá, v ga wú: «Á yèé də, luv pèegá yáá jèé ba lià yuu wa, ba fifin ba. Yá də ləzwənfaran tə də yáá dé pàrì ba lià yuu wa də diàn. ²⁶ Yá nətɔ nè wà

mē, sə ku fwa á mù pwərə wa. Á liù tə, v nè pìà, sə v yà ləzwənfaru, v mē, sə v yà á tətɔnbui. ²⁷ Yá á liù tə, v nè pìà, sə v yà á yáá tíú, v mē, sə v yà á yonɔ. ²⁸ Mə nətɔ nè, *Ləzwənə-Biu‡ tə tà v twi, sə v pa lià tɔn, ba pa wá. U yi v twi, sə v tɔn v pa lià nè. Yá v ga pa v mu tə ndə ɔwírán nè, sə v ma jon lià kapɔv ba cuna wa».

Zwezi súri lilirən bələ yía
(*Marəkə 10.46-53; Likə 18.35-43*)

²⁹ Máńá tə wa, Zwezi də v karbia tə nè nanɔ Zw-eriko, lalɔv púé Zwezi kwa. ³⁰ Lilirən bələ tə nè jèé cwəɔnə nii nè nì də, Zwezi twi v le. Ba dān ma wulə ba bubwi, ba wú: «*Yuu-Tiu, pìú *Davidə nàú, dəri nè yinəgə!» ³¹ Lià tə yà wulə, ba caga ba nii nè, də ba táńá ba níé. Yá ba dān tə kwèn ba bubwi zənzən, ba wú: «Yuu-Tiu, pìú Davidə nàú, dəri nè yinəgə!» ³² Zwezi ma zigi, v bon ba, v ga bwe ba, v wú: «Bèèè nè á pìà, sə à fwa á pa aba?»

³³ Ba ma le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, pa, sə nè yía tə na lá». ³⁴ Zwezi dəri ba yinəgə, v ga dwen ba yía nè. Lala də ba bara bələ təntə yía tə súri. Yá ba dān ga pú v nè.

21

Zwezi vəli Zwerizalemə
(*Marəkə 11.1-11; Likə 19.28-40; Zwan 12.12-19*)

‡ 20:28 20.28 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn.

¹ Zwezi də v karbia dān vəli, ba bwələ *Zwerizalemə. Máná tē, ba nə yí Bətəfazwe nə, ku nə wulə *oliviye tián paan tē con, Zwezi li v karbia tē bələ, v tūn, ² v ga swin ba con, v wú: «Á vələ yáá tiv tē wa, á wá na bínakan də ku biú, tē nə vwə. Á kura tē, á ja bà à con. ³ Liù nə bwe aba, sə á swin də, *Yuu-Tiu nə pià tē. Yá ba dān wá yá aba, ba pa á ja tē á vii lala».

⁴ Mə nətv nə, ku twá, sə Yui nii *sùsùnù tē sùràn tē nii ma sú. U swin, v wú:

⁵ «Á swián Siyon* lià con nə: Nəh, n piú tē nə v biàn n con. U súde də bicabwanv. U diğà bínakan yuu. U diğà binabiə yuu, ka nə yi binakan tē, ka nə mi zila zıjv, biú.»

⁶ Karbia tē dān ma va, ba fwa ku tē, Zwezi nə pin ba nii, sə ba fwa. ⁷ Ba jun bínakan tē də binabiə tē, ba ja bà, ba li ba ganan ba tún tē yuu, ba pa Zwezi di v jèé. ⁸ Laluv tē wa lià zənzən ləri ba ganan cwəŋə tē wa. Ba duən də ga za tián vuran, ba tunə cwəŋə† tē wa. ⁹ Lià tē, ba nə wulə Zwezi yáá ba vəli, də ba tē, ba nə wulə v kwa tē, zìn ba kwərə yui nə, ba ma bwı Zwezi nə, ba wú: «Ozana‡ piú *Davidə nàú tē yuu wa! Yui wá fwa

zəni liù tē yira, v nə biàn Yuu-Tiu yiri yuu wa! Ozana Yui sàñ nə!»

¹⁰ Máná tē nə, Zwezi nə zva Zwerizalemə wa, lià tē mama wulə ba kukuri, də ba bwe, ba wú: «Wàà nə yi ku bæə wà tē?» ¹¹ Laluv tē le, ku wú: «Ku yi Yui nii *sùsùnù Zwezi tē, v nə nan *Nazaretə, ku nə wulə Galile nagwanaa wa».

Zwezi zva Yui diè tē wa (Marəkə 11.15-19; Likə 19.45-48; Zwan 2.13-17)

¹² Ku kwa nə, Zwezi zva *Zwifə-ba Yui *diè dəwoo tē wa, v ga duji lià tē mama, ba nə yoli, də ba tē nə yè ku bwálí tē wa. U yigu tabılan tē, lià tē nə lári səbia§ tē yuu, v vəvəri v pí tia. U ga yigu lià tē, ba nə yoli nasara gunponi* tē, gwələ v di tia. ¹³ U dān ma swin ba con, v wú: «Ku púpúní Yui sagı tē wa, ku wú: «Ba wá bon à diè tē «yijvni diè».» Yá á mù janı ka, á ma fwa ŋwına yisəgə bwálí!»

¹⁴ Lilirən də gwàní fàrú ba yí v yira Yui diè dəwoo tē wa. Yá v ga zwèe ba yayıran. ¹⁵ Zwifə-ba Yui *jonwana yun tián tē, də Yui nii *yənu tián tē, nə ni yomulan tē, v nə fwa, bisíná tē ga wulə Yui diè dəwoo tē wa, ba bubwi, ba wú: «Ozana† piú *Davidə nàú tē

* **21:5** 21.5 Siyon yi paan tē Zwerizalemə nə lwè ku yuu wa, yiri nədwan.

† **21:8** 21.8 Ku nətv biri də, lià tē pin dun Zwezi nə. ‡ **21:9** 21.9 Ku dāñ nə yi «Dun me wa Yui con!».

§ **21:12** 21.12 Ku yi ba ma ŋwın Yui diè tē yuu lanpoo. *

21:12 21.12 Nasara gunponi yi ba ma fwa *jonı ba pa Yui nə. † **21:15** 21.15 Ku dāñ nə yi «Dun me wa Yui con!».

yuu wa!» Ku zìn ba lɔ̃ɔ.
 16 Ba dān swìn Zwezi con,
 ba wú: «N nēn̄ ku tē, bisíná
 tē nē swìn?» Zwezi ma le
 ba, v wú: «Awo, à yēé ku
 dēn̄. Á wà ku tē kàrì, ku nē
 púpúní Yü sagi tē wa, naaa?
 Ku púpúní, ku wú: «N pün
 bisíná dē bisíní tētē dē pa
 mú dun.»»

17 Ku kwa nē, v yá ba, v ga
 nan *Zwerizalemē nē, v va
 Betani. Mē ku tɔ̃v tē wa, v
 vèli v ju.

*Zwezi ziri v kē kapiru
 don nē*
 (Marəkē 11.12-14, 20-24;
 Likē 13.6-9)

18 Ku tɔ̃puru tē nē, máná
 tē wa, Zwezi nē pií v biàn
 *Zwerizalemē wa, niēn yá
 jē wá. 19 U ni kapiru don
 cwə̃jə tē vān nē, v ma fàrú
 v yí ku nii, yá ku yi vuran
 cɔ̃cɔ̃ nē, v ni ku yuu wa. U
 dān ma swìn kapiru tē con,
 v wú: «N kúv ba pií n zín
 bia, abada!» Lala dē kapiru
 tē kwa nəkuru.

20 Karbia tē nē ni ku nētu
 tē, ku gwári ba zənzən. Ba
 dān ma bwe Zwezi, ba wú:
 «Ku yi ku twá nēth, kapiru
 tē ma kù lala nētu?» 21 Zwezi
 ma le ba, v wú: «Cígá mama,
 à mù nē swìn ku á con: Dē á
 nē keni á waa à nē wuuu, á
 nē ba bēéé, ku tà ku tē, à nē
 fwa kapiru tē yira, cɔ̃cɔ̃ nē, á
 wá wānì á fwa. Yá á dān wá
 wānì á swìn paan ka tē con,
 á wú: «Zàn lá, n va, n tu muv
 wa!» Yá ku yoo tē wá tɔ̃n.
 22 Dē á nē keni á waa à nē
 wuuu, á wá na ku tē mama,
 á nē lòrì Yü con.»

*Wàà nē ken diàn Zwezi
 juun wa?*

(Marəkē 11.27-33; Likē
 20.1-8)

23 Zwezi zua *Zwifə-ba Yü
 *diè tē wa, v wulə v kàrì.
 Ku máná tē wa, Zwifə-ba Yü
 *jonwana yun tiàn tē, dē ba
 *nəkwinā fàrú ba yí v yira,
 ba ga bwe wá, ba wú: «Wàà
 tētē diàn nē, n ma fwa yìen̄
 tē tē ba? Wàà nē ken diàn
 tētē n juun wa?» Zwezi ma
 le ba, v wú: 24 «À dē kúv wá
 bwe aba yoo nēdu cɔ̃cɔ̃. Á nē
 le nē, ku kwa nē, à dē dān
 wá swìn liù tē, v nē ken diàn
 à juun wa, à ma fwa tē yìen̄
 tē. 25 Wàà nē ken diàn Zwan
 juun wa, sē v lē lià níá wa, ku
 twá dē Yü yiri tē? Ku ya Yü,
 nē à yēé ləzoni?»

Ku pün ba dān wulə ba
 tótùnì duən, ba ga swìn
 duən con, ba wú: «Nē nē
 le, nē wú: «Ku ya Yü nē
 ken diàn Zwan juun wa», v
 wá bwe nēba, v wú: «Bēéé
 dān nē pün, á ma wá cígá à
 sugu tē nē pün?» 26 Nē ma
 nē kúv swìn, nē wú: «Ku
 yi ləzoni nē ken diàn v juun
 wá», nē mē, sē nē dəri laluv
 tē fən, lià tē mama nē buja
 dē, Zwan yi Yü nii *sùsùnù
 tē yiri». 27 Ba dān ma le
 Zwezi, ba wú: «Nē yèrì». Zwezi
 dē ma le ba, v wú: «À
 dē bá swìn liù tē, v nē ken
 diàn à juun wa, à ma fwa tē
 yìen̄ tētē».

*Bēé don bia bələ yuu wa
 zwansisara*

28 Zwezi kúv sùrí
 zwansisara tē don lá, v wú:
 «Á wá biri aba zwansisara

don, sə á swìn ku tə, á nə buɲa ku yuu wa: Βεε don yà jə bɪa bələ. U dān ma swìn təntən biú tə con, v wú: «À biú, vèli à kárá tə wa, n tun zèn ku tə!»²⁹ U ma le, v wú: «À ba vələ». Yá ku nə vèli yáá, v pií v lwàn pubuɲa, v ga vu kárá tə wa.³⁰ Ku kwa nə, nyina tə ma swìn biú tə don tə con, ku mù yoo nədu tə. U də ma le wá, v wú: «À nyina, à wá va». Yá v wà vèli.³¹ Bèèèè nə á buɲa ku yoo tə yuu wa? Á mù con nə, ba wàà nə twá v nyina tə fɪra nə?» Ba le, ba wú: «Ku yi təntən liú tə nə».

Zwezi dān ma swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Lanpolina tə də kacwaran tə wá dé yáá, ba zɔ Yu pàrì tə wa.³² Zwan‡ yi v twi á con nə, sə v birɪ aba cígá cwəɲə tə. Yá á ga wà cígá pin v sugv tə nə. Yá lanpolina tə də kacwaran tə mù pin cígá v sugv tə nə. Yá də á nə ni ku tə kwa nə, á tə wà á kwa vəvəri, á ma sá á cuna, sə á ma pa cígá v sugv tə nə».

Vala wɔlvnyina duən zwansisara

(Marəkə 12.1-12; Likə 20.9-19)

³³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á cuga zwansisara don! Kárá tíú don cwen diven tián kárá. U kɪkarɪ ka də dabwau. U kù gwàlú kap-ataw wa, sə ba ma kanɪ diven tián bɪa tə. Yá v dān ga lwà vuun, sə ba ma cì kárá tə nə.

Ku kwa nə, v tì kárá tə, v yá vala duən jìàn wa, v ga va cwəɲə.³⁴ Mánǵá tə, diven tián bɪa koru nə yí, v tun v tètònà, v pa ba va vala tə con, sə ba jon v tori.³⁵ Yá vala tə dān jin v tètònà tə, ba mà v don, ba gv v don, ba ga dɪlɪ batwa nii liú tə də kapana ba gv.³⁶ Kárá tə tíú tə kúv tun tètònà tə duən, də ba nə dáá ba doni dí yáá tètònà tə. Yá vala tə tə tun ba, də ndə ba nə dí yáá ba tun nɔtv.³⁷ U dān ma tun v tətə bilvra ba con, v ga bún v waa con, v wú: «Ba wá zilí à biú tə». ³⁸ Yá mánǵá tə wa, vala tə nə ni biú tə, ba dān swìn duən con, ba wú: «Á nɔɲə liú tə, v nə wá bà v tun kárá tə. Nə gwɪa wá, yá nə wá tun v kárá tə». ³⁹ Ba dān ma ja wá, ba dɪlɪ kárá tə kwa con, ba ga gv wá».

⁴⁰ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Mánǵá tə nə, kárá tə tíú nə wá bà, bèèèè nə v wá fwa vala tə?» ⁴¹ Ba ma le wá, ba wú: «U wá gv ba ləzwənlwan təntə, v bá dəri ba yinəgə. U dān ga wá jon v kárá tə, v pa vala duən nə, ba nə wá li v tori wozagu mánǵá wa».

⁴² Zwezi dān swìn, v wú: «Á wà kàrì ku tə, ku nə púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú:

«Kapan tə, dəlwərə tə yà nə vɪga ba dugv vən nə, nə pií ku jì diè nig-wancun wárí, ku yoo nə cà. Ku yi *Yuu-Tiu

‡ 21:32 21.32 Ku mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yu yiri.

nə fwa ku. Yá ku yi
 yozəŋu ku pa nəba>»
 43 Zwezi kúú swìn, v súrí lá,
 v wú: «Mə ku mù nə pín, à
 mù nə swìn ku á con: Yü wá
 lí aba v pàrì tə wa, v ga pa
 dwíí don lwàn ku ya lá, ku
 nə sèe v nii, yá ku ga tɔŋa
 zəni. 44 Liù tə mama, v nə
 wá tu ku kapan tə, dəlwərə
 tə yà nə dugv vàn nə, yuu
 wa, v wá nyonyugv v tiàn ku
 nə. Yá ku nə kúú tua liù yuu
 wa, də ku wá titaga wá!»

45 *Zwifə-ba Yü *jɔŋwana
 yun tiàn-ba, də *Farizian-
 ba cugv Zwezi zwansisari
 təntə, ba ga lwarì də, ku yi
 ba mù nə, v swìn. 46 Ba dān
 pià cwəŋə, sə ba ma ja wá.
 Yá ba ga dəri laluv tə yíá, ba
 nə ti Zwezi, ba ma fwa ndə
 Yü nii *sùsùnù nə tə yiri.

22

*Wodiu nəfarv don
 zwansisara
 (Likə 14.15-24; Matie
 20.16)*

1 Zwezi tə kúú twá
 zwansisari nə, v swìn ba
 con, v wú: 2 «Á nəŋə, Yü
 pàrì tə nə yi nətv: Píú don
 bon lià v biú fúú diŋə nə.
 3 U tun v tütònà, sə ba bon
 lià tə, sə ba bà diŋə tə bwálí
 nə. Yá ba wà sèe, sə ba
 bà boŋə tə. 4 U ma ku tun
 tütònà tə duən də nii ku tə,
 v wú: «Á swián lià tə con
 də, à wodiu tə fwa ku zwèe.
 À gva à nabɛɛ də à váná tə,
 tə nə jə nugə, tə mama sírí
 ken ku zwèe. Á biàn fúú
 diŋə təl!» 5 Yá lià tə, v nə
 bon tə, tà nə wà ku yoo tə

tì, ba ma fwa kaka, ba ga
 zàn, ba va ba yìèn kwìvɔn
 nə. U don va v kárá wa, v
 don va v yolu. 6 Ba duən tə
 jün tütònà tə, ba fifin ba, ba
 gu. 7 Píú tə lɔŋa dān zàn. U
 tun v pamana, v pa ba va,
 ba gu ku mù lagura təntə, ba
 ga surv ba tiv. 8 U dān ma
 swìn v tütònà tə con nə, v
 wú: «Fúú tə wodiu fwa ku
 zwèe. Yá lià tə, à nə bon tə,
 wà ku diŋə mɛ. 9 Á dān vələ
 cwəywərə tə wa, á bon ba
 tə mama, á nə nɪ lá, sə ba
 bà wodiu tə nə.» 10 Tütònà
 tə vəli conjì tə yuu, ba kə lià
 tə mama duən nə, ba nə nɪ
 lá. Ba ken ləzwənzəŋə də
 ləzwənkukwɪnan duən nə.
 Mə ku twá nətv, fúú tə diŋə
 diè nii ma sú də lià.

11 Píú tə dān zva, sə v
 ywàn lià tə, ba nə twi boŋə
 tə. Yá v dān nɪ liù don, v
 nə wà gànù zwi, ku nə mɛ
 də fúú tə. 12 U ma swìn v
 con, v wú: «À dabɛɛ, ku yi
 n twá nətv, n ma zv yəbə, n
 ga wà gànù zwi, ku nə mɛ
 də fúú tə?» Yá ku bɛɛ tə
 táŋjì v nii. 13 Píú tə dān ma
 swìn v tütònà tə con, v wú:
 «Á vwíə v nɛɛ də v jìàn, á ga
 ti wá, á dɪlɪ kárá wa yikunu
 tə wa. Ku bwálí təntə wa, v
 wá bubwi, v ga diŋə v jɪfwɪ
 v fifaga>» 14 Zwezi ma kúú
 swìn, v wú: «Yü boŋə lià
 zənzən. Yá ba mancɪn nə,
 Yü yáá kúrí».

*Lanpoo ka ŋwín ka pa
 Romə-ba píú nəfarv nə yoo
 (Marəkə 12.13-17; Likə
 20.20-26)*

15 *Farizian-ba tē dān vuvu, ba kē duən nē, sē ba jēn, ba nē wá fwa nētu, ba ma ja Zwezi ku tē, v nē wá swìn, yuu wa. 16 Ba dān ma tun ba lià, dē *Erodē kwa lià, sē ba va, ba swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyina, nē yèé dē, n yi cígá tíú. N ga biri Yu cwəŋə tē dē cígá, n ga ba liù yii dəri, n yáá nē təlél dē dun tē ləzoni nē jē yiri. 17 Biri nēba n pubuŋa yoo ku tē yuu wa: Yu *nii pin cwəŋə, sē nē ŋwín, nē à yèé, sē nē dān ká ŋwín lanpoo, nē pa *Romə-ba piú nēfaru tē nē?»

18 Yá Zwezi dān nē lwaru ba wubəŋu pubuŋi tē, v le ba, v wú: «Níé bələ tiàn-ba, bēèè nē pin, á maŋa, sē á ja à dēn nē? 19 Á bira nē səbikulu tē, ba nē ma ŋwín lanpoo tē». Ba ma li cina səbikulu* don, ba kē v yáá con. 20 Zwezi dān ga bwe ba, v wú: «Wàà yuu dē v yiri nē ba púpúní yəbə?» 21 Ba ma le wá, ba wú: «Romə-ba piú nēfaru tē nē». Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Á ŋwíán ku tē nē yi Romə-ba piú nēfaru tē nyiən, á pa wá, sē á ga ŋwín ku tē nē yi Yu nyiən, á pa Yu dē nē».

22 Máná tē nē, ba nē ni ku liu təntə, ku gwári ba zənzən. Ba ma yá wá, ba ga vii.

Ka ti ka piú ka bwin ka nan tē yuu wa bwiə
(Marəkə 12.18-27; Likə

20.27-40; 2 Timote 3.7-9)

23 *Sadisian-ba mù biri dē, tiga ba piú ba bwin ba nanə. Dun don nē, ba wa lià duən twi Zwezi con. Ba bwe wá, ba wú: 24 «Karnyina, nēn ku tē, ku nē púpúní Yu *nii tē wa, v nē pin *Moyizə nē. Ku swìn, ku wú: «Bee nē tiga, dē v ba biú jə, v nyánú me, sē v dé v kadənu tē, sē v mù lura biú, v pa wá». 25 Nē dān jin nubia barpe dē nēba. Təntən tíú tē swe, v ti v yá kan tē, v pa v nyánú don nē, dē v tē wá biú, v nē luri. 26 Mə ku yi nētu, ku pa bələ nii liù tē, dē batwa tíú tē, ku ja va ku gúrí ba mama barpe tē. 27 Ba mama tē tian kwa nē, kan tē dē twi, v bà, v ti. 28 Dun tē nē, tiga nē wá bwin ba nan, ba wàà nē wá tun kan tē ba barpe tē wa? Ba mama tē jin wá, ba fwa ba kan».

29 Zwezi ma le ba, v wú: «Á dwə á tiàn, á nē yèrì Yu sagi tē dē Yu diàn tē dēn yiri. 30 Máná tē, tiga nē wá piú ba bwin ba nan, bara dē kana bá swe duən nē. Yá ba dān wá yà ndə *malike nē Yu *sàñ wa. 31 Á wà kàrì ku tē, Yu nē swìn tiga ka bwin ka nan tē yuu wa, naaa? U swìn, v wú: 32 «À yi Yu tē, *Abərahəmə dē *Yizəkə dē *Zwakəbə nē jùnì».» Zwezi ma swìn, v súrì lá, v wú: «Ku nētu biri dē, Yu yi lià tē, ba nē wulə mu wa Yu, v tà tiga Yu».

33 Ku gwári lià tē, ba nē cugu v kàrà tē.

* 22:19 22.19 Cina səbikulu nədu yi yituri nədu tutuŋi ŋwírán.

Yi nii yoo tē, kv nē dwē tē mama
(*Marəkē 12.28-34; Likē 10.25-37*)

³⁴ Mánǵá tē wa, *Farizian-ba nē ni dē, v pɪn *Sadisian-ba tē nii pú, ba bon ba kē duēn nē. ³⁵ Ba wa liù don, v nē yi *Zwifē-ba Yi nii *yēnu tiú bwe Zwezi yoo don, sē v ma ja v dēn nē, v bwe wá, v wú: ³⁶ «Karnyina, sē Yi *nii yìèn tē, v nē pɪn *Moyizē nē wa, nēfarv nē yi kv kwa?» ³⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «*<N mē, sē n sóní *Yuu-Tiu, v nē yi n Yi dē n waa mama. N sóní kv tē nē zìèn kv pa Yi nē. N búñ Yi yoo mánǵá mama>*. ³⁸ Mē kv mù nē yi Yi nii yoo tē, kv nē yi tē wa nēfarv, kv nē dwē tē mama. ³⁹ Nēñ kv tē, kv nē púé kv kwa, kv dē yoo nē cà zēnzēn: *<N mē, sē n sóní n yira liù ndē n nē swē n tētē nēt>*. ⁴⁰ Yi nii tē, v nē pɪn Moyizē nē, saga tē, dē Yi nii *sùsùnà saga tē kàrì tē mē yi tē twá tē mù Yi nii yìèn bēlē tētē kwa».

Kərisə yi Davidə nàú, v ga yi v Yuu-Tiu

(*Marəkē 12.35-37; Likē 20.41-44*)

⁴¹ *Farizian-ba yà kun duēn nē, Zwezi dāñ ma bwe ba bwìē kv tē: ⁴² «Bēēē nē á bɪŋa *Kərisə yuu wa? U yi wàà nàú?» Ba ma le wá, ba wú: «U yi pìú *Davidə nàú». ⁴³ Zwezi kúú ma bwe ba, v

wú: «Kv dāñ yi nētē, Yi-**Siŋu tē ma pa, Davidə bon Kərisə <*Yuu-Tiu>? Davidə swìn, v wú:*

⁴⁴ *<Yuu-Tiu Yi swìn à Yuu-Tiu con, v wú: Bāá, jēñ à jizən† nē, dē à ma kəni n dɪŋa n nēē dēñ nē!>*

⁴⁵ Dē Davidə nē bon wá v Yuu-Tiu, kv dāñ yi Kərisə wá twá nēt, v ma kúú yà Davidə nàú dē?»

⁴⁶ Ba liù nēdv dē kúú wá wànì v le wá yoo, kv kwa nē. Yá kv nē zìgì kv dɪn tētē nē, liù kúú wá dédēn, sē v bwe wá bwìē.

23

Zwezi swìn v zìgì Yi nii yēnu tián tē dē Farizian-ba tē nē

(*Matie 6.1-5, 16; Marəkē 12.38-39; Likē 11.43, 46; 14.7; 20.45-46*)

¹ Zwezi dāñ ma swìn lalv tē dē v karbua tē con, v wú: ² «*Zwifē-ba Yi nii *yēnu tián tē dē *Farizian-ba tē yi ba twi ba jon *Moyizē yuu nē. Ba mù nē mē, sē ba gwìn Yi *nii tē, v nē pɪn Moyizē nē, dēñ ba bɪrɪ. ³ Kv mē, sē á zilí ba nii, á ga tɪn kv tē mama, ba nē swìn á con nē. Yá á nē dānà ká fwa, ndē ba tē fwa tē, ba nē ba kv tē, ba nē bɪrɪ tē, nii nē twá yɪrɪ. ⁴ Kv yi, ndē ba nē vve zila tē nē dù, ba tì ba kəni lià vaparan wa. Yá ba ga ba sēē, ba dwēn tē yira dē ba jɪfva tētē. ⁵ Ba fwa ba

† 22:44 22.44 Ka jēñ pìú jizən vān nē yi dɪn bwálì. * 23:5 23.5 Saga nēmanbii tē ya Yi sagì tē wa púpúná nē wulē tē wa. Tē mù saga tē dē lulonjē nēmanbii tē yi, Zwifē-ba pià ba ma bɪrɪ dē, ba twá Yi zəni.

tutunεe mama, sə lià ma na ba. Ku mù nè pɪn, ba kəni Yɪ saga ba tóló* nè, nè à yèé ba vànà nè, tə nè dwə. Ba ganan nyanu yi nəwalan nəwalan, tə níé ga jə lulonjə nəmanbii. ⁶ Də ba nè vəli diŋə bwálí nè, ba swə tətəŋi yíjǎá. Də ba nè vəli Zwifə-ba *jéré dii wa, ba swə dun gwələ yuu jǎá. Ba swə, sə lià tu tia ba jun ba kanporu wa. ⁷ Ba ga swə, sə lià bon ba <karnyina-ba>. ⁸ Yá á mù, á dànà ká pa, ba ja aba, ba bon <karnyina-ba>, á mama tə nè yi nubia *Kərisə yɪrɪ, yá á karnyina də ga yi nədu tə yɪrɪ. ⁹ Á dànà ká bon liù mama tia yuu wa <à nyina>, á nyina nè yi nədu, á nè jə, wà tə, v nè wulə Yɪ *sǎn nè yɪrɪ. ¹⁰ Á dànà ká pa, ba bon aba <yáá tián>, á yáá tiú tə, á nè jə, nè yi nədu, v mù nè yi Kərisə, tə yɪrɪ. ¹¹ Á wa ləzwənfaru tə, v nè dwə ba duən tə, mε, sə v mù nè yá á tutunbiu. ¹² Liù tə, v nè zìn v tián, Yɪ wá mun ku tiú. Yá liù tə, v nè mun v tián, Yɪ wá zìn wá yɪ nè».

Yɪ nii yənu tián tə də Farizian-ba níé bələ tə yoo (Marəkə 12.40; Likə 11.39-46, 52; 20.47)

¹³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Lεε wá yí aba, *Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tián-ba də *Farizian-ba, á nè yi níé bələ tián tə yɪrɪ! Á cìgà lià tə yáá nè, ba dàn ká zv Yɪ pàrì tə wa. Á tətə ba zwɪ, á

ga ba yá á pɪn lià tə, ba nè pià ba zv nè, sə ba zv.

¹⁴ [Lεε wá yí aba, Yɪ nii yənu tián-ba də Farizian-ba, á nè yi níé bələ tián tə yɪrɪ! Á yɪrɪ kadənə wiən, á ga fwa yɪjɔnɪ á ba zwè ləzoni yáá con, sə á ma bɪrɪ də, á yi ləzwənzəŋə. Mə ku mù nè pɪn, Yɪ wá bɪrɪ á bɪrà, v ga cògù aba míámíán!]

¹⁵ Lεε wá yí aba, Yɪ nii yənu tián-ba də Farizian-ba, á nè yi níé bələ tián tə yɪrɪ! Á vəli muv tə də tia tə yuu mama, á ma pià ladva tətə, v nè wá sèe v zv á Zwifə-ba *yɪjɔncwəŋə tə wa. Yá á nè nɪ ku liù, á yáá pa, v jì mən diè liù, nεε bələ v doni aba.

¹⁶ Lεε wá yí aba, á mù ləzwənlilirən-ba! Á wú: <Liù nè twá Zwifə-ba Yɪ *diè tə yɪrɪ nè, v ma dù, ku dùrè tə ba wá dé. Yá ku nè yi Yɪ diè sían tə yɪrɪ nè, v ma dù, ku dùrè tə wáá wá, ku dé>. ¹⁷ Ləyigi də lilirən-ba! Ku kwà nè jə funə ku doni ku don? Sían tə nè dwə naaa, nè à yèé Yɪ diè tə, ka nè pɪn, tə mù sían tə jì Yɪ nyiən, nè dwə? ¹⁸ Á tə kúv wú: <Liù nè nè twá Yɪ *jɔŋi kúrí tə nè, v ma dù, ku dùrè tə wàrì wá ku dé. Yá v nè nè twá də jɔŋi won tə nè, ku nè wulə jɔŋi kúrí tə yuu wa, v ma dù, ku dùrè tə wáá wá ku dé>. ¹⁹ Lilirən-ba! Ku kwà nè jə funə ku doni ku don? Jɔŋi won tə mù naaa, nè à yèé jɔŋi kúrí tə, ku nè pɪn, jɔŋi won tə yi Yɪ nyiən tə nè dwə? ²⁰ Liù tə, v nè dùè jɔŋi kúrí tə, v dùè də ku yuu

wiën tē mama. ²¹ Liù tē, v nē dùè dē Yū diè tē, v yī v dùè dē ka mù dē Yū tē, v nē wulə ka wa. ²² Liù tē, v nē dùè dē Yū *sàn tē v yī, v dùè dē Yū padav tē, dē Yū tətə, v nē jèé ku yuu wa.

²³ Lεε wá yí aba, Yū nii yənu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bələ tián tē yiri! Á pın á fugə nii nyiən† Yū nē, dē ku nē swə, ku yī dənjə wiën nəmanbii tətə. Yá á yáá ga təlél dē yìèn tē yoo nē dé lá, Yū nii tē nē biri. Tē mù nē yī cígá dē ka dəri yinəgə zənzən dē ka twá Yū dē pùé nədú. Mə tē mù yà nē á mε, sə á tun, á ga kəni á yáá tē duən tē dē con. ²⁴ Ləzwənlilirən-ba! Á loni bunbunı á nanywıa wa. Yá á ga ləri nyuguma mù punji!

²⁵ Lεε wá yí aba, Yū nii yənu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bələ tián tē yiri! Á yáá sın wùrú zɔŋa dē zɔŋa kwa, yá tē waa ga sú dē ŋwìràn wiën dē á pusioni wokukwınan. ²⁶ Farizian liliu! Dí yáá n sın wùrú zɔŋa tē waa tē. Yá ku kwa tē dē wá yá zəni.

²⁷ Lεε wá yí aba, Yū nii yənu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bələ tián tē yiri! Á yī ndə ləbərə nē, ba nē piri tē kwa zəni. Yá tē waa tē ga sú dē tıga kurən dē wopuponan yiri mama. ²⁸ Mə á dē yī nətú. Kàrá con, á yī cígá tián. Yá á waa con

á yī níé bələ tián, á ga sú dē yokukwınan!»

Zwezi swìn càn tē yoo tē nē biàn
(Likə 11.47-51)

²⁹ Zwezi kúè swìn, v wú: «Lεε wá yí aba, *Zwifə-ba Yū nii *yənu tián-ba dē *Farizian-ba, á nē yī níé bələ tián tē yiri! Á lwè Yū nii *sùsùnà tē ləbərə, á ga kwen lià tē, ba nē yī cígá tián, ləbərə. ³⁰ Yá á dān swìn, á wú: «Ku nē yī nē yın lá nē nıbara-ba máŋá wa, nē yá bá sèe, nē twá ba nē, nē gu Yū nii sùsùnà tē». ³¹ Ku mù tē yiri, á tətə biri dē, á yī ba tē, ba nē gua Yū nii sùsùnà tē, dwíi tē lià. ³² Ku mù nē pın, á dānà ká yá, á fwa ku tē, á nıbara-ba tē nē dıga ku dēn, ba fwa tē, á zwèe! ³³ Á nyın ndə dıŋa nē, ndə dəkwa dwíi nē! Ku yī á buŋa dē, á wá twá nətə, á ma jén mən diè tē bürà tē yáá nē? ³⁴ Á cuga zəni! Ku mù nē pın, á wá tun Yū nii sùsùnà dē wobuŋa tián dē Yū nii yənu tián. Á wá gu ba duən, á paa ba duən daganan yuu wa. Á wá mà ba duən dē dē fifıran Zwifə-ba *jéré dii tē wa. Yá á ga wá dıŋa ba kwa, á ja twá á tıfaran tē wa, á vələ. ³⁵ Ku nətú tē nē wá tun, sə ku pa Yū tütùnà tē mama guri tē ya á yuu zılı. Ku nē zıgı cígá tíú Abelə nē, ku ja va Zakari, Baraswi biù tē, á nē gua Yū

† 23:23 23.23 Yū nii tē, v nē pın Moyizə nē wa, Yū biri, sə Zwifə-ba mama pa ba won mama fugə nii nyiən.

diè tē dē Yū *jonji kúrí tē tētēji wa. ³⁶ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Ba lià tētē mama gurí tē càn tē wá tu á mù, zèn lià tē yuu wa!»

Zwezi kwi Zwerizalemə lià tē yiri

(Likə 13.34-35; 19.41-44)

³⁷ Zwezi kúò swìn, v wú: «*Zwerizalemə tián-ba, Zwerizalemə tián-ba! Á mù lià tē, á nē gwí Yū nii *sùsùnà tē, á ga dli ba tē, Yū nē tun á con, dē kapana! Nēε bagalı nē à sóní, sē à kē aba à sēpuni nē, ndē cērú nē yáá kē ku cēbii ku vānà dēñ nē, yá á ga wà ku sēe! ³⁸ Á nēñə, Yū dōgv v *diè tē, ka nē wulə á con, míámíán. ³⁹ Yá dē ku mama, à mù nē swìn ku á con: Ku nē mē síún nē, á kúò bá na nē, ku ja vələ, á nē wá swìn, á wú: <Yū wá fwa zēni liù tē yira, v nē biàn *Yuu-Tiu yiri yuu wa!»

24

Zwezi swìn Yū diè tē cvna yoo

(Marəkə 13.1-2; Likə 21.5-6)

¹ Ku kwa nē, Zwezi nan *Zwifə-ba Yū *diè tē wa, v virí. Ku mánjá tē wa, v karbía tē fărú ba yí v yira, sē ba pa v ywǎn Yū diè tē nē lwè nētū. ² Zwezi dǎn swìn, v wú: «Á ba ku nētū tē na? Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Kapan nēdu tētē bá ga yēbē, ku nē wá pēñ ku don yuu wa. Tē mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa mánjá tē yoo
(Marəkə 13.3-13; Likə 21.7-19; Matie 10.17-22)

³ Ku kwa nē, Zwezi nē jèé *oliviye tián paan yuu wa, v karbía tē fărú ba yí v yira, ba mù dē wá cici. Ba taa v yira ba bwe wá, ba wú: «Biri nēba mánjá tē, ku yoo tē nē wá tun, dē muminan, tē nē wá biri nēba dē, n pii n biàn dē luv zañv mánjá yí».

⁴ Zwezi le ba, v wú: «Á cia á tián nē, sē liù mama dǎn ká gıgarı aba. ⁵ Lià zēnzēn wá ja à yiri, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, v wú: <À mù nē yí *Kərisə>. Yá ba ga wá gıgarı lià zēnzēn. ⁶ Á wá dí yáá, á ni kúò yoo dē ku bwələ. Yá á tē kúò wá ni dē, kúò tē yí. Á dǎnà ká pa fēn ja aba. Ku mē, sē ku nētū tē yí. Yá ku tà luv zañv mánjá nē yí. ⁷ Dwíé tē luv mama wa wá ta tē zıgı duən nē. Yá payuu wá ta ku zıgı ku don payuu nē. Niən dē tia sēsəgu wá yà bwálá kapupv nē. ⁸ Tē mù yìèn tētē mama wá yà, ndē kan pùé tētēn yırja nē, v lurı mánjá wa.

⁹ Yá ləzoni wá pa, ba ja aba, ba kē càn wa, ba ga wá gv aba. Lià mama míámíán wá dún aba à mù yiri. ¹⁰ Ku mù mánjá tētē wa, lià zēnzēn wá pii, ba yá nē. Ba wá gwın duən dēñ, ba ga wá dún duən. ¹¹ Kunkun nii sùsùnà zēnzēn wá nan, ba ga wá gıgarı lià zēnzēn. ¹² Yokukwınan wá sú tia, ku pa lakapupv sonu

fu ku mun. ¹³ Yá liù tē, v nē jin pínú wuuu, v dàn ká pīi v kē v kwa, v va v gúrí, v wá na mi, ku nē ba zwēe Yū con. ¹⁴ Ba wá kàrì sɔyɔwájú tē, ku nē bɪrɪ, Yū nē wá dé v pàrì tē nētɔ, lià yuu wa. Luu mama wa, ba wá bɪrɪ ku lià tē mama nē, sē ba ni ku. Ku kwa nē, luu dàn wá zàn».

Wokwkwɪɔn tē, Yū nē zvni yoo

(Marəkə 13.14-23; Likə 21.20-24)

¹⁵ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á wá na ku tē, ba nē ma boŋə <wokwkwɪɔn> tē, ku nē cògà. Yū nii *sòsònò Daniyelə swìn ku yoo dē, ku wá jèn *Zwifə-ba Yū *diè tē wa. (Sē liù tē, v nē kàrì, zùrì v yɪrɪ!) ¹⁶ Ku mánjá tē wa, sē lià tē, ba nē wá yà Zwide nagwanaa con, dərɪ ba di pɛɛn. ¹⁷ Liù tē, v nē wá yà dəyuu wa, kúò dàn ká cú, v ti v diè wiən, v ja vii. ¹⁸ Yá liù tē dē, v nē wá yà kárá wa, dàn ká pīi v va sàń, sē v ti v gànò don. ¹⁹ Ku wá yà lɛɛ mánjá tɛntə wa, ku pa kana tē nē, ba nē jə pwii, dē ba tē nē, bia nē ŋwà ba nyɔni nē! ²⁰ Á lòrì Yū, sē á dərɪ tē dàn ká ya waran mánjá wa, nē à yèé Zwifə-ba *sié dɪn nē, ²¹ ku mánjá tɛntə càn tē nē ba don ja yɪrɪ. Tē yiri wà lá yun luu nē jèn ku juu mama, ku ja bà ku yí zèn. Yá tē yiri don dē ga bá yà lá, abada. ²² Ku nē tà Yū pɪn nii, sē tē mánjá tē pwàrì ka mun

yɪrɪ, liù yà bá yà lá v na mi, ku nē ba zwēe Yū con. Yá tē mánjá tē dàn fva ka mun lià tē yɪrɪ, Yū nē kúrí.

²³ Liù dàn nē swìn á con, v wú: «Á ywàŋá, *Kərisə wulə yəbə!» Nē à yèé: «U wulə lá con!» Á dànà ká sèe ku tíú nii. ²⁴ Kunkun Kərisə-ba dē kunkun nii sòsònà wá bà. Ba wá tun yikunu diàn mɪmɪnan nē dáá dē yomɪlan, sē ba ma gɪgarɪ lià tē tətə, Yū nē kúrí tē. Dē ku nē wáá, sē ba li ba Yū con. ²⁵ Á cuga zəni! Á mù nē dí yáá, à swìn ku á con nē.

²⁶ Dē liù nē swìn á con nē, v wú: «Á nənə, v wulə kasɔɔ lanworu wa!» Á dànà ká va lá nē! Nē à yèé liù nē swìn á con nē, v wú: «Á nənə, v sègè diè wa!» Á dànà ká sèe ku tíú nii. ²⁷ Ndə dwà pɪpɪv nē yáá pìrè lanworu, ku zɪgɪ yɪ yɪpɪan, ku ja va yɪ yizwɪa tē, mē nētɔ *Ləzwənə-Biu* tē wá pīi v bà. ²⁸ Ku wá yà, ndə ku nē swìn, ku wú: «Bwálí tē nē wotɪgɔ nē wulə, dilən yáá kun duən nē lá.»

Nətɔ Ləzwənə-Biu tē wá pīi v bà tia yuu wa

(Marəkə 13.24-27; Likə 21.25-28)

²⁹ Zwezi kúò swìn, v wú: «Ku mánjá tɛntə càn tē kwa nē, yɪcav tē wá jì yikunu. Cànà tē kúò bá ja poni. Kacɪlace wá nan lanworu wa, tē tv. Yá diàn tē, tē nē wulə lanworu tē wa dē wá gugurə. ³⁰ Ku kwa nē, mɪmɪnɔ wá nan lanworu

* **24:27** 24.27 Zwezi yɪ v tətə yoo nē v swìn. † **24:30** 24.30 Zwezi yɪ v tətə yoo nē v swìn.

wa, ku nə biri *Ləzwənə-Biu† túrí tē. Tia yuu ləzoni mama dān wá bubwi, ba wá na Ləzwənə-Biu tē bakwan tē wa, də ʋ biàn də diàn də dun, tē nə dáá. ³¹ Nabwana kori nəfaru wá wúru. Yá ʋ ga wá tun ʋ *malike tē tia sapanan bania tē mama nə. Tē wá kə lià tē, ʋ nə kúrí tē me duən nə».

Zwezi kàrì kapiru yoo

(*Marəkə 13.28-31; Likə 21.29-33*)

³² Zwezi kúv swìn, ʋ wú: «Á nəŋə, yoo tē, à nə pià, sə à twá kapiru tē kàrà tē, nə à swìn: Mánjá tē nə, ku nəε tē nə yi wabwalan, yá ku ga twè vuran, á yèé də, sii bwələ. ³³ Ku nətu tē pià ku biri də, á dān nə ni tē mù wiən tē də tē yí, á me, sə á lwarì də, yoo tē bwələ, sə ku tun. ³⁴ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku yoo tēntə wá tun, də zèn lià tē mama, ba nə wulə tia yuu wa, tē wá ti, ba zwèe. ³⁵ Lanworu də tia me wá jén, yá à sùràn tē mù bá jén, abada!»

Yi ci ci nə yèé luv zanv mánjá

(*Marəkə 13.32-37; Likə 17.26-30, 34-36*)

³⁶ Zwezi kúv swìn, ʋ wú: «Liù mama yèrì diun tē, nə à yèé mánjá tē, yièn tēntə nə wá tun. *Malike tē Yi *sàñ nə, də Yi-Biu‡ tē tətə yèrì ku. À nyina Yi ci ci nə yèé ku. ³⁷ Mánjá tē *Ləzwənə-Biu§ tē nə wá pií ʋ bà, yièn tē wá yà, ndə tē nə yin nətu

Nowe mánjá tē wa. ³⁸ Ku yi nətu, mánjá tēntə wa, də dwà nəfaru tē, tē nə wá twi. Ku mánjá tē wa, lià tē yá dé, ba nywìn, ba swe duən nə, də ba swe ba bwí lià yuu wa, ku ja va diun tē, Nowe nə zua níá yuu bori nəfaru tē wa. ³⁹ Ba wá yoo mama bèeé, ku ja va ku yí mánjá tē, dwà nəfaru tē nə twi, ku pèe ba mama.

Mə ku wá yà nətu də Ləzwənə-Biu tē nə wá pií ʋ bà. ⁴⁰ Ku mánjá tē wa, bara bələ wá yá kárí wa. Yi wá ti ʋ don, ʋ ga yá ʋ don lá. ⁴¹ Kana bələ wá gá mun duən nə, nuŋv yuu wa. Yi wá ti ʋ don, ʋ ga yá ʋ don lá. ⁴² Á dānà ká dwèe, á nə yèrì mánjá tē, á *Yuu-Tiu tē nə wá bà yiri. ⁴³ Á cuga ku tē zəni: Də diè tíú yá nə yèé mánjá tē, ŋwiàn nə wá bà titin nə, ʋ bá dwèe. Yá ʋ ga bá yá, sə ŋwiàn tē kén ʋ diè tē, ʋ zu ka wa. ⁴⁴ Mə ku mù nə pin, á də kənə á sírí, Ləzwənə-Biu tē nə wá bà mánjá tē wa, á nə ba buŋa yiri».

Tvtunzəŋu də tvtunkukwivun yoo

(*Likə 12.42-48*)

⁴⁵ Zwezi kúv swìn, ʋ wú: «Wàà dān nə yi ku mù tütònù tēntə, ʋ nə sèe nii də pùé nədu, ʋ ga cì ʋ tiàn nə, ʋ yuu tíú nə pin wá cwəŋə, sə ʋ ywán tütònà tē duən tē yuu, sə ʋ pa ba wodiu, mánjá tē nə, ku nə me? ⁴⁶ Ku tütònù tēntə wá yá pupwən

‡ 24:36 24.36 Zwezi yi ʋ tətə yoo nə ʋ swìn. § 24:37 24.37 Zwezi yi ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

wa, dɛ yuu tíú tɛ ka píi ka bà diè wa nè, ɔ nè yí wá, dɛ ɔ wulɛ ku tutuŋi tɛ wa!
 47 Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Yuu tíú tɛ wá pa wá cwɛŋɛ, sɛ ɔ ywàñ ɔ wiɛn tɛ mama yuu. 48 Yá dɛ ku mù tètùnɔ̀ tɛntɛ nè yi lakukwɛɛn, ɔ wá swìn ɔ waa con, ɔ wú: «À yuu tíú tɛ dání, ɔ bá bà síún». 49 Yá ɔ ga zàn, ɔ tu ɔ duɛn tètùnà tɛ yuu wa, ɔ mà ba, ɔ ga zu diŋu dɛ sanyɔra wa, ɔ mù dɛ sanyɔra tɛ duɛn. 50 Ku mù nè wá pa, ɔ yuu tíú tɛ wá bà diɛn don nè, ɔ di ɔ yuu, máná tɛ wa, ɔ nè ba wá dànì. 51 U dàn wá kɛ ku tètùnɔ̀ tɛntɛ càn wa zɛnzɛn. Yá ɔ ga wá pa, ɔ ti níé bɛlɛ tián tori, bwálí tɛntɛ nè, ɔ nè wá bubwi, ɔ ga diŋa ɔ jɛfwɛ ɔ fifaga».

25

Kacian fugə zwansisara

(*Matie 24.42-44; Likɛ 12.35-40; 13.25-28; Apokalisɛ 3.1-5; 19.6-9*)

1 Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Yu pàrì tɛ kúù wá yà ndɛ kacian fugə nè, ba ti ba cànán ba nan, sɛ ba jérí bɛɛ don, ɔ nè pià, sɛ ɔ vwa ɔ kan fúru. 2 Ba wə kacian bonu yà yi ləyigi, ba bonu tɛ duɛn dɛ ga yi wubnyina tɛ. 3 Ba tɛ, ba nè yi ləyərən tɛ, ti ba cànán tɛ, ba ga wà nuga ti, sɛ ba ma ci ba tián nè. 4 Yá ba tɛ mù, ba nè yi wubnyina tɛ, ti nuga kunkoli dɛ ba cànán.

5 Bɛɛ tɛ dàn nè dání, ɔ ba twi, kacian fugə tɛ mama twá duɛn, ba dwɛɛ. 6 Tɛ nè gwɛŋɛ ka tàrà máná wa, kori bubwi, ku wú: «Á nɛŋɛ, fúru bɛɛ tɛ nè! Á nanɛ, á va á jérí wá!» 7 Kacian tɛ dàn ma wùru ba zàn, ba wulɛ ba kwen ba cànán. 8 Ba wa ləyərən tɛ swìn ba wubnyina tɛ con, ba wú: «Á pian nɛba á nuga tɛ mancɛn, nè cànán tɛ nè wulɛ tɛ dɛŋi yiri». 9 Ba wubnyina tɛ ma swìn, ba wú: «Abada, ku wàri, ka nè bá yí nè mù, dɛ á mama kənu yiri. Á vɛlɛ, á yè yəə wa!» 10 Ba dàn ma kɛɛn ba va, sɛ ba yè nuga tɛ. Ku máná tɛntɛ wa, fúru bɛɛ tɛ twi, ɔ yí, ba tɛ bonu tɛ, ba nè ken ba sírí ba zwɛɛ, ba dànì wà tɛ. Ba twá ɔ nè, ba zu fúru diè tɛ wa, sɛ ba dé fúru diŋɛ tɛ. Yá liù ga tagu mimii tɛ. 11 Ku kwa nè, kacian tɛ duɛn tɛ twi, ba yí, ba ga bubwi, ba wú: «Yuu tíú, yuu tíú, sírí mimii tɛ, sɛ nè zu!» 12 Yá fúru bɛɛ tɛ le, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: À yèrì abal!»

13 Zwezi dàn ma sírí lá nè, ɔ wú: «Á dànà ká dwɛɛ, á nè yèrì diɛn tɛ, nè à yèé máná tɛ, *Ləzwənə-Biu* tɛ nè wá píi ɔ bà».

Tètùnà batwa duɛn zwansisara
 (*Likɛ 19.11-27*)

14 Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Yu pàrì tɛ kúù yi, ndɛ bɛɛ don nè pià, ɔ va cwɛŋɛ. U

* 25:13 25.13 Zwezi yi ɔ tɛtɛ yoo nè ɔ swìn.

dàñ ma bon v tùtònà, v ti v jɔ, v pa ba. ¹⁵ U pɔn síán sɛbikulan† bonu v don nɛ, v pa síán sɛbikulan bɛlɛ v don dɛ nɛ, v ga pa síán sɛbikulɔ nɛdɔ talikwa liù tɛ nɛ. Ba liù mama jon kv tɛ nɛ mɛ v diàn. U dàñ ga vii. ¹⁶ Tùtònò tɛ, v nɛ nɛ síán sɛbikulan bonu tɛ, vɛli lala v yolu dɛ kv sɛbiu tɛ, v na síán sɛbikulan bonu duɛn, v súrí lá nɛ. ¹⁷ U tɛ dɛ, v nɛ nɛ síán sɛbikulan bɛlɛ tɛ, dɛ fwa nɛtɔ, v dɛ ga na síán sɛbikulan bɛlɛ duɛn, v súrí. ¹⁸ Yá v tɛ, v nɛ nɛ síán sɛbikulɔ nɛdɔ tɛ, tíu vɛli v kù bɔv tɛ, v sɛgɛ v yuu tíu sɛbiu tɛ lá.

¹⁹ Kv nɛ dián dián, tùtònà tɛ yuu tíu pií, v bà. U dàñ ken v tùtònà tɛ duɛn nɛ, sɛ v jón, bɛɛɛ nɛ ba fwa dɛ v sɛbiu tɛ. ²⁰ U tɛ, v nɛ nɛ síán sɛbikulan bonu tɛ fàrú v yí v yira, v ga bɔri wá síán sɛbikulan bonu tɛ duɛn tɛ, v nɛ nɛ v súrí lá tɛ, v ga wú: <Yuu tíu, n yá pɔn nɛ síán sɛbikulan bonu. Nèñ, tɛ bonu duɛn nɛ, à nɛ à súrí lá nɛ>. ²¹ U yuu tíu ma swìn v con, v wú: <Kv zìɛn, n yɛ tɔtɔnzɛɔ, n ga sɛɛ à nii dɛ pùɛ nɛdɔ. N tɔɔa zɛni wiɛn tɛ wa, tɛ nɛ ba funɛ jɛ zɛnzɛn. Kv mù tɛ yɔri, à dàñ wá pa n ywán wiɛn tɛ yuu wa, tɛ nɛ jɛ funɛ zɛnzɛn. Bàá, n ga yá pupwɛn wa dɛ nɛ>. ²² Tùtònò tɛ, v nɛ nɛ síán sɛbikulan bɛlɛ tɛ dɛ fàrú v yí, v dɛ ga wú: <Yuu tíu, n yá

pɔn nɛ síán sɛbikulan bɛlɛ. Nèñ, tɛ bɛlɛ duɛn nɛ, à nɛ à súrí lá nɛ>. ²³ U yuu tíu ma swìn v con, v wú: <Kv zìɛn, n yɛ tɔtɔnzɛɔ, n ga sɛɛ à nii dɛ pùɛ nɛdɔ. N tɔɔa zɛni wiɛn tɛ wa, tɛ nɛ ba funɛ jɛ zɛnzɛn. Kv mù tɛ yɔri, à dàñ wá pa n ywán wiɛn tɛ yuu wa, tɛ nɛ jɛ funɛ zɛnzɛn. Bàá, n ga yá pupwɛn wa dɛ nɛ>.

²⁴ Kv kwa nɛ, tùtònò tɛ, v nɛ nɛ síán sɛbikulɔ nɛdɔ tɛ dɛ fàrú v yí, v ga wú: <Yuu tíu, à yá yɛɛ dɛ, n yɛ liù tɛ, n yoo nɛ dà. N yáá za bwálí tɛ nɛ, n nɛ wá dwì. N ganɛ bwálí tɛ nɛ, n nɛ wá wobɛa mí. ²⁵ Fɛn jɔn nɛ, yá à vɛli à kù tɛ, à sɛgɛ n sɛbiu tɛ lá. Nèñ, n sɛbiu tɛ nɛ, n jon>. ²⁶ U yuu tíu ma swìn v con, v wú: <Tɔtɔnkɔkwɔn! Yayɔnyɔn! N yɛɛ dɛ, à za bwálí tɛ nɛ, à nɛ wá dwì. À ganɛ bwálí tɛ nɛ, à nɛ wá wobɛa mí. ²⁷ Kv nɛ yɛ nɛtɔ tɛ, n yá wá tún à sɛbiu tɛ sɛbiu daka wa. Yá à túrí tɛ wa nɛ, à yá wá jon à sɛbiu tɛ dɛ kv yuu nywarɛ>. ²⁸ Yuu tíu tɛ dàñ ma swìn v lià tɛ con, v wú: <Á jonɛ síán sɛbikulɔ nɛdɔ tɛ v con, á pa liù tɛ nɛ jɛ síán sɛbikulan fugɛ tɛ nɛ. ²⁹ Ba wá pa liù tɛ nɛ, v nɛ jɛ, yá kv tíu wá yá jɔ tɛ. Yá liù tɛ, v nɛ ba jɛ, ba wá jon mancɛn tɛ dɛ, v nɛ jɛ. ³⁰ Kv mù tɔtɔnkɔkwɔn tɛntɛ, á dɛla wá kàrá wa yikunu tɛ wa. Kv bwálí tɛntɛ wa, v wá

† 25:15 25.15 Síán sɛbikulɔ nɛdɔ yɛ yɔtɔri mùrò bardɔ (6 000) tɔtɔɔi ɔwírán.

bubwi, v ga dɔŋa v jɔfwɪ v fɪfaga>.»

Bòrà bòrì dɪn tɔ yoo

(Zwan 5.22, 27-29;
Apokalisè 20.11-15)

³¹ Zwezi kùb swìn, v wú: «Máná tɔ nɔ, *Ləzwənə-Biu‡ tɔ nɔ wá bà dɔ v dun dɔ v *malɪkɛ tɔ mama, v wá jèñ v dun padau tɔ yuu wa. ³² Luv dwié tɔ mama wá kun duən nɔ v yáá con. Yá v dàñ wá pwèè lià tɔ duən wa, ndə payɪv nɔ pwèè pee dɔ bòní duən wa. ³³ U wá kə pee tɔ v jɪzən^S nɔ, v ga kə bòní tɔ dɔ v jɪgwɪə nɔ. ³⁴ U mù più tɔ dàñ wá swìn ba tɔ con, ba nɔ wulə v jɪzən nɔ, v wú: «Á mù lià tɔ, à nyina Yɪ nɔ pià, sɔ v fwa zəni á yɪra, á bɪàn, á tɪnɪ Yɪ pàrì tɔ. Yɪ kwen ku v tún lá nɔ, sɔ v pa aba, luv nɔ fwa máná tɔ wa. ³⁵ Niən jɪn nɔ, yá á ga pa nɔ wodiu. Nanyɔnɪ jɪn nɔ, yá á ga pa nɔ níá, à nyɔ. À yɪn vee, yá á ga ja nɔ, á kə á con. ³⁶ À yɪn yatanwala tíú, yá á ga pa nɔ gànù, à zv. À yɪn yayɪv, yá á ga ywarɪ nɔ. À yɪn bàn diè wa, yá á twi á na nɔ».

³⁷ Cígá tián tɔ dàñ wá le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, máná kwà wa nɔ, nɔ nɪ mú dɔ niən jə, nɔ ga pa mú wodiu, n dɔ. Nɔ à yèé dɔ nanyɔnɪ jə, nɔ ga pa mú níá, n nyɔ? ³⁸ Máná kwà wa nɔ, nɔ jɪn mú, nɔ kə nɔ con nɔ, dɔ n yɪ vee, yá nɔ ga zv mú gànù, dɔ n yɪ yatanwala? ³⁹ Máná

kwà wa nɔ, nɔ nɪ mú dɔ n yɪ, nɔ à yèé dɔ n wulə bàn diè wa, nɔ ga va nɔ na mú?» ⁴⁰ U mù più tɔ dàñ wá le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nɔ swìn ku á con: Nɛɛ tɔ mama, á yá nɔ fwa ku à nubiu tɔ nɔdu yɪra, v nɔ swə v yɪ ba mɛ labwanv dɔ tətə, ku yɪ à mù yɪra nɔ, á fwa ku.»

⁴¹ Ku kwa nɔ, v mù più tɔ wá swìn ba tɔ con nɔ, ba nɔ wulə v jɪgwɪə nɔ, v wú: «Á fàrá, á nan kwa à yɪra! Á mù lià tɔ, Yɪ nɔ zɪrɪ, v kə á nɔ, á vələ mən tɔ wa, tɔ nɔ ba dənə, tɔ nɔ kwen tɔ tégé lá nɔ tɔ pa *Sitana dɔ v malɪkɛ nɔ! ⁴² Niən jɪn nɔ, yá á ga wà nɔ pɪn à dɔ, nanyɔnɪ jɪn nɔ, á ga wà nɔ pɪn à nyɔ. ⁴³ À yɪn vee, á ga wà nɔ jɪn, á kə á con. À yɪn yatanwala tíú, á ga wà nɔ gànù pɪn à zv. À yɪn yayɪv, à yɪ bàn diè wa, á ga wà nɔ nɪ». ⁴⁴ Ba dɔ kùb wá le, ba wú: «Yuu-Tiu, máná kwà wa nɔ, nɔ nɪ mú dɔ niən jə, nɔ à yèé dɔ nanyɔnɪ jə, nɔ à yèé dɔ n yɪ vee, nɔ à yèé dɔ n yɪ yatanwala, nɔ à yèé dɔ n yɪ yayɪv, nɔ à yèé dɔ n wulə bàn diè wa. Yá nɔ ga wà mú san?» ⁴⁵ U mù più tɔ wá le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nɔ swìn ku á con: Nɛɛ tɔ mama, á nɔ wá ku fwa liù nɔdu yɪra, v nɔ swə v yɪ labwanv dɔ, ku yɪ à mù yɪra nɔ, á wà ku fwa. ⁴⁶ Ba mù dàñ wá va càn bwálí nɔ, tɔ nɔ ba zwèè. Yá cígá tián tɔ

‡ 25:31 25.31 Zwezi yɪ v tətə yoo nɔ v swìn. § 25:33 25.33 Ka jèñ più jɪzən vàn nɔ yɪ dun bwálí.

wá na mu tɔ, ku nə ba zwèe Yɪ con.»

26

*Lìà vuvu, sə ba gu Zwezi
(Marəkə 14.1-2; Likə 22.1-2; Zwan 11.47-53)*

¹ Mánǎ tɔ wa, Zwezi nə fwa v kàrì tɔ mama, v zwèe, v swìn v karbia tɔ con, v wú: ² «Á yə̀ò də, ku ga dian bələ, sə *Pakə cànà dɔ́. Ba wá twá cànà tɔntə nə, ba ma ja *Ləzwənə-Biu* tɔ, ba pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa, sə v tɪ.»

³ *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián də ba *nəkwina dǎn kun duən nə Kayifə Yɪ jonwana yun tián nəkwia dəwoo wa. ⁴ Ba vuvu ba kə duən nə, sə ba tun yía swian, ba ja Zwezi, ba gu. ⁵ Ba swìn, ba wú: «Nə wà mɛ, sə nə ja wá cànà tɔ mánǎ wa, sə guregure dǎn ká zàn lalvu tɔ tətəɲi wa.»

*Kan don lwá tɪralɪ Zwezi
yuu wa*

(Marəkə 14.3-9; Likə 7.36-50; Zwan 12.1-8)

⁶ Zwezi yà wulə Betani nə, Simon tɔ, v yà nə yɪ dayarv, diè wa. ⁷ Kan don fàrú v yí v yira. U yà jə pìv kapan kunkoli, ba nə boɲə «alibatırı». Ku nii yà súé də tɪralɪ nuga, ku kwənə nə dáá. U lwá ku mù tɪralɪ nuga tɔntə Zwezi yuu wa də mánǎ tɔ, ba nə wulə ba dɔ́.

⁸ Mánǎ tɔ wa, Zwezi karbia tɔ nə ni ku mù tɔntə, ku wà ywání yɪ ku pa ba, ba ga swìn duən con, ba

wú: «Bèèèe nə pɪn, v ma cùgù wofarv ku tɔ? ⁹ Ba yà wáá ku tɪralɪ nuga tɔ ba yoli səbifarv. Yá ba ga pɪn səbiu tɔ zura nə». ¹⁰ Zwezi dǎn lwarı də, ku yɪ nətv nə ba swìn, v ga swìn ba con, v wú: «Bèèèe yiri nə á ma cùgà kan tɔ pùò nə? Ku tɔ, v nə tun v pa nə, ku zìən. ¹¹ Zura wulə də aba mánǎ mama. Yá à mù ga bá ya də aba mánǎ mama. ¹² Kan tɔ lwá tɪralɪ nuga tɔ à yira, sə v ma kwən nə à ləbəri wa. ¹³ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Bwálí tɔ mama wa, ba nə wá swìn ku suywǎɲú tɔntə, luv mama wa, ba wá man ku tɔ, kan wà tɔ nə tun, sə ba ma wá líí v nə.»

*Zwidasə ken siri, sə v ja
Zwezi v pa v dɔɲa nə*

(Marəkə 14.10-11; Likə 22.3-6)

¹⁴ Zwezi karbia fugə bələ tɔ wa ladva don, ba nə ma boɲə Zwidasə Yisəkariyotə, vəli v yí *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián tɔ. ¹⁵ U vəli v swìn ba con, v wú: «Bèèèe nə á wá pa nə, də à nə ken Zwezi á jìàn wa?» Ba dǎn ma galà cɪnɪ səbikulan fitwa, ba pa wá. ¹⁶ Ku nə zıgı ku mánǎ tɔntə nə, Zwidasə dǎn yà pìà cwəɲə nəzəɲu, sə v ma kə Zwezi ba jìàn wa.

*Zwezi də v karbia tɔ dɔ́
Pakə cànà wodiu*

(Marəkə 14.12-21; Likə 22.7-14, 21-23; Zwan 13.21-30)

* 26:2 26.2 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

17 Ku yi cànà tē dūn tē nē, *Zwifə-ba dé dipen tē, ku nē ba sabwarı kəni. Ku təntən dūn tē nē, Zwezi karbia tē twi, ba bwe wá, ba wú: «Yən nē n pìà, sē nē tanı *Pakə cànà wodiü tē?» 18 Zwezi dān ma swın ba con, v wú: «Á vələ tiv tē wa, liü don con, á swın ku tíú con, də karnyına wú: «À tian mánjá yí. Ku yi n mù bwálí nē nē, à wá dé Pakə cànà tē də à karbia tē».» 19 Karbia tē fwa ku tē, Zwezi nē pın nii, sē ba fwa. Ba tıña, ba ga tanı Pakə wodiü tē.

20 Mánjá tē dədəni nē yí, Zwezi də v karbia fugə bələ tē dān twi, ba jəñ duən nē, ba wulə ba dé. 21 Mánjá tē wa, ba nē wulə ba dé, Zwezi swın, v wú: «Cígá mama, à mù nē swın ku á con: Á liü don wá ja nē v pa». 22 Karbia tē pwíí cügə zənzən. Ba dān ma bwe wá ladu ladu, ba wú: «*Yuu-Tiu, ku ya à mù, naaa?» 23 Zwezi ma le, v wú: «Liü tē, v nē kuli v dipen tē də nē zıña tē wa, mə ku tíú nē wá ja nē v pa. 24 *Ləzwənə-Biu† tē wá ti, ndə ku nē púpúní Yu sagı tē wa nətv. Yá ku dān wá yà càn ku pa liü təntə nē, v nē wá ja Ləzwənə-Biu tē, v pa. Ba yà nē wà ku bæe tē lırı, ku yà kukwa!» 25 Zwidasə, v mù liü tē, v nē wá ja Zwezi, v pa tē swın, v wú: «Karnyına, ku yi à mù, naaa?» Zwezi ma le, v wú: «Mə ku nē n swın, n mù nē!»

Yuu-Tiu nımarv wodiü tē yoo

(Marəkə 14.22-26; Likə 22.14-20; 1 Korəntə tian 11.23-25)

26 Mánjá tē wa, Zwezi də v karbia nē wulə ba dé, Zwezi ti dipen, v kə Yu lèèèe ku yırı. Ku kwa nē, v fva fva ku, v ti v pa v karbia tē nē, v ga swın ba con, v wú: «Á jonə ku tē, á dé! Ku yi à yıra tē nē». 27 Ku kwa nē, v ti diven wúrú zıña, v kə Yu lèèèe ka yırı. Ku kwa nē, v ti ka, v pa ba, v ga wú: «Á mama tē nywıan diven tē! 28 Cígá, ku tē yi à mù jana nē. Jana təntə nē bırı á də Yu *nımarv tē. Jana təntə nē wá nan lià zənzən yırı, sē Yu kwen ba cuna v li v mù də ba pwərə wa. 29 Á mù nē swın ku á con: Ku nē me zən, à kúv bá nyv diven ku tē, ku ja vələ dūn tē, à nē kúv wá nyv ku də aba à nyına Yu *sàn nē».

30 Ba nun cànà tē nunji. Ku kwa nē, ba dān ga pèe duən, ba va *oliviye tian paan tē yuu wa.

Zwezi bırı də, Piyerə wá swın də, v yèrì wá

(Marəkə 14.27-31; Likə 22.31-34; Zwan 13.36-38)

31 Zwezi dān ma swın v karbia tē con nē, v wú: «Á mama wá vi nē á dugv tıtın ku tē tətə nē. Ku púpúní Yu sagı tē wa, ku wú: «Á wá gu payırv tē, yá v pee tē wá laga duən yáá nē».» 32 Zwezi ma kúv swın, v wú: «Yá mánjá

† 26:24 26.24 Zwezi yi v tətə yoo nē v swın.

tə wa, à nə wá pií à bwin à nan, ku kwa nə, à wá va à diàn aba Galile nagwanaa wa». ³³ Piyerə ma swìn, v wú: «Ba duən tə mama nə wá vi mú ba dɔgv, à mù bá mú vi à dɔgv, abada». ³⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku n con: Zèn titin ku tə tətə mama, də cəbu tə wà kwi, n wá ten nɛɛ batwa də, n yèrì nə». ³⁵ Piyerə ma le wá, v wú: «À bá ten mama də, à yèrì mú, də ku nə swə ku yi, à wá ti də mú». U karbia tə duən tə də swìn ku mù yoo nədu təntə.

Zwezi jun Yui Zwesemane nə
(*Marəkə 14.32-42; Likə 22.39-46; Zwan 18.1; Ebərə-ba 5.7-8*)

³⁶ Zwezi də v karbia tə dàñ vèli ba yí bwálí don, ba boŋə <Zwesemane>. U dàñ ma swìn ba con, v wú: «Á jənə yəbə, də à vələ yáá, sə à jun Yui». ³⁷ U dàñ ma ja Piyerə də Zebede‡ bia bələ tə, v kə v kwa. Yá pucvni nəfarv wulə ku zwí wá. ³⁸ U dàñ ma swìn ba con, v wú: «Tian pucvni súé nə. Á jənə yəbə, á dàná ká dwèe, ndə à nə ba dwèe nətv».

³⁹ U dàñ ma va yáá mancın, v tv tia v yáá yuu, v ga lòrì Yui, v wú: «À nyina, də ku nə wàá ku tunja, sə n twiən n li yacara tə tə, n yá nə. Ku nə tà, sə ku twá, ndə à mù nə nə pià nətv. Yá ku dàñ mɛ, sə ku yà, ndə n

mù nə nə swə nətv». ⁴⁰ Ku kwa nə, v pií v bà v karbia batwa tə con, yá v ni də, ba dwèe. U ma swìn Piyerə con, v wú: «Á wà wàní, sə á súrí á yía á yà də nə lugu nədu də tətə? ⁴¹ Á súré á yía, á ga lòrì Yui, sə v san aba, sə *Sitana dàn ká wàní aba, v dédón, sə v yigu v pa á tun yokukwiun. Ləzwənə pubuŋa mù yáá pià, sə ku fwa zəni, yá v yira tə ga ba diàn jə ku fwa ku».

⁴² U ma kúv pií v va nɛɛ bələ nii nə, v tə kúv lòrì Yui, v wú: «À nyina, də yacara tə nə wàrì tə lɛ, də à nə wà tə dí, sə n mù puswənə tə nə tun!»

⁴³ U ma kúv pií v bà v karbia tə con, yá v kúv ni də, ba dwèe, ba wàrì ba yía ba súrí, dwian tə yiri. ⁴⁴ Zwezi ma kúv lɛ, v yá ba, v va yijuna. U kúv lòrì Yui nɛɛ batwa tə nii nə, v tə ga bwé tə sùràn təntə tətə.

⁴⁵ U kúv pií v bà v karbia tə con, v ga wú: «Á tə yi á tégé, á dwèe? Á nəŋə, máŋá tə, ba nə wá ja *Ləzwənə-Biuŝ tə, ba kə cuna lià tə jìàn wa, tə bwələ. ⁴⁶ Á zaŋa, nə vii! Á nəŋə, bɛɛ tə, v nə wá ja nə, v pa tə nə, v bwələ!»

Zwezi janv tə yoo
(*Marəkə 14.43-52; Likə 22.47-53; Zwan 18.3-12*)

⁴⁷ Zwezi yà tə wulə v swìn, də Zwidasə yí. U yà yi v karbia fugə bələ tə wa, liù don. Lalv yà wulə v kwa

‡ 26:37 26.37 Zebede bia bələ tə nə ya Zwakə də Zwan. § 26:45 26.45 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

də ba jìàn lagurì sian də dangwələn. Ba yì *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tian tə də ba *nəkwina tə nə tun ba. ⁴⁸ Liù tə, v nə wá ja Zwezi v pa tə yà biri ku mù lià təntə, ba nə púé v kwa tə, mumuv tə, v nə wá twá, sə v ma biri Zwezi. U dān ma swìn, v wú: «Liù tə, à nə wá kukwalì tə, mə v mù nə, á pià. Á jana ku liù təntə». ⁴⁹ Zwidasə fàrú lala v yì Zwezi yira, v ga swìn v con, v wú: «À jònì mú, karnyina!» U dān ga kukwalì wá. ⁵⁰ Zwezi dān ma swìn v con, v wú: «À dabεε, ku tə, n nə twi, sə n fwa, fwa ku lala».

Ba duən tə dān ma fàrú ba yì, ba ja Zwezi. ⁵¹ Liù don, v nə yin də Zwezi cùrú v lagurì sùú, v ma za Yü jonwana yun tian nəkwia tütònò zùn, v gwəjə. ⁵² Zwezi ma swìn ku tiú tə con, v wú: «Lià tə mε, ba nə cùrì lagurì sùú, ba ma gwì, ba də yì lagurì sùú nə wá gv. Ku mù tə yiri, pií, n kə n lagurì sùú tə ku bwálì nə. ⁵³ N yəri də, à wáá à nyina Yü sanv à lòri, v ga wáá v tɔja *malike kapɔv púlé fugə bələ lala, naaa? ⁵⁴ Yá ku dān nə yin nətɔ, ku nə púpúnì Yü sagi tə wa, nii wá fwa nətə ku ma sú. Də tə nə swìn də, ku wá twá nətɔ, ku ma tun».

⁵⁵ Zwezi dān ma swìn labv tə con nə, v wú: «Á twi də lagurì sian də dangwələn, sə á ma ja nə, ndə à yì nwiàn tə, à nə gwì lià. Diun mama, à jəni

*Zwifə-ba Yü *diè tə wa, à kàrì lá nə, á ga ba nə janì. ⁵⁶ Yá tə yìèn tə mama dān yì, sə ku tə nə púpúnì Yü nii *sùsùnà saga tə wa, nii ma sú».

U karbia tə mama dān ma dəri, ba yá wá.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tian tə, ba nə buri bura yaa con

(*Marəkə 14.53-65; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷ Lià tə, ba nə jun Zwezi tə ja wá, ba va *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tian nəkwia Kayifə con. Lantə nə, Yü nii *yənu tian tə də Zwifə-ba *nəkwina tə yà kun duən nə. ⁵⁸ Piyerə yin Zwezi kwa yɔɔna, v ja va Yü jonwana yun tian nəkwia tə dəwoo wa. U vèli v zv v jəò kàrá tə wa, v də Yü jonwana yun tian nəkwia tə tütònà, sə v ma na nətɔ tə, ku nə wá zwèe.

⁵⁹ Yü jonwana yun tian tə də Zwifə-ba yun tian tə, ba nə buri *bura tə mama yá pià lià, ba nə wá swìn kunkun yoo, ba kə Zwezi yuu wa, sə ba ma gv wá. ⁶⁰ Lià zənzən nan, ba kuni kunkun ba keni Zwezi nii nə. Yá də ku mama ba wá yoo ni, sə ba kə v yuu wa. Talikwa, talikwa nə, bara bələ duən nan ba zigì tətəŋi wa, ⁶¹ ba ga wú: «Bεε wá tə swìn, v wú: «À wáá Yü *diè tə à mà, à ga pií à lwà ka dian batwa nii nə»». ⁶² Yü jonwana yun tian nəkwia tə zàn, v swìn Zwezi con, v wú: «N ba yoo

le, naaa? Bèèèe nè lià ba tē swìn, ba kēni n yuu wa?»
 63 Yá Zwezi púé v nii. Yu jonwana yun tián nēkwia tē ma kúè swìn, v wú: «À lòri mú, taa Yu tē, v nè wulə mi wa tē yiri, n le nēba, dē n cigá nè yi *Kērisə, Yu-Biu».

64 Zwezi ma le wá, v wú: «Mə ku yi nətə, ndə n tətə nè swìn tē. Yá à mù nè swìn ku á con, à sūrí lá: Ku nè zigi síún, á wá na *Ləzwənə-Biu* tē, v jèé Yu tē, v nè wulə tē me yuu wa, jizən† vàn nè. Á wá na wá dē, v naŋa lanworu bakwan tē wa, v biàn». 65 Yu jonwana yun tián nēkwia tē dān ma ciw v gànù dē lɪŋa, v ga swìn, v wú: «D twìn Yu! Nə kúè ba lià pià, sə ba biri nēba yoo don! Á nì síún ku tē, v nè twìn Yu. Bèèèe nè á buŋa ku yuu wa?» 66 Ba le wá, ba wú: «D me, sə ba gu wá».

67 Ba dān ma pi muman, ba lwá v yáá wa. Yá ba ga mà wá dē jigungulə. Ba duən farv v pipara nè, 68 ba ga wú: «Kērisə, lwarɪ liù tē, v nè mà mú!»

Piyerə swìn dē, v yèri Zwezi
 (Marəkə 14.66-72; Likə 22.56-62; Zwan 18.15-18, 25-27)

69 Piyerə yà jèé dəwoo tē wa. Tútunbua don fàrú v yí v yira, v ga wú: «N dē yà wulə dē Zwezi Galile tiú tē». 70 Yá v ten lià tē mama yáá con nè, v wú: «À yèri

ku tē, n nè pià, sə n swìn». 71 Ku kwa nè, v nè zàn, v vələ dəwoo tē mimii kwélé wa, tətunbua tē don dē kúè ni wá, v ma swìn lià tē con, ba nè wulə ku bwálí tē nè, v wú: «D tē yi dē Zwezi *Nazaretə tiú tē». 72 Piyerə ma kúè ten, v dù, v wú: «À mù yèri ku bēe təntə». 73 Ku nè fwa mancun, ba tē, ba nè ziga lá tē fàrú ba yí Piyerə yira, ba ga swìn, ba wú: «Cígá mama, n yi ba wa liù. N nii sugu tətə biri bwálí tē, n nè nan». 74 Piyerə ma ku sūrí v nii, v wulə v dwi dē v poli v kēni v tián nè, v wú: «À yèri ku bēe təntə!» Ku máná təntə tətə wa nè, cəbiw kwi.

75 Yá Piyerə dān líi ku tē, Zwezi nè swìn v con nè, v wú: «Də cəbiw tē nè wà kwi, n wá ten nēe batwa, dē n yèri nè!» U dān nan, v ga kwi yinənkurə.

27

Ba jin Zwezi, ba va Pilatə con
 (Marəkə 15.1; Likə 23.1-2; Zwan 18.28-32)

1 Jju fuən fuən *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tē mama dē ba *nēkwina tē kun duən nè, ba vurv, sə ba gu Zwezi. 2 Ba jin wá, ba vwa ba ja va ba pa *Pilatə nè, v nè yi yáá tiú, piú nēfarv tē nè li v tún.

Zwidasə tian tē yoo
 (Tútunan 1.16-20)

* 26:64 26.64 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn. † 26:64 26.64 Ka jəñ piú jizən vàn nè yi dun bwálí.

³ Mánǵá tǝ wa, Zwidasǝ, ʋ nǝ jun Zwezi ʋ pa, tǝ nǝ ni dǝ, ba wá gu Zwezi, ʋ zwa pucunǝ nǝfarʋ wa. ʋ dǎn ma piǝ ʋ ja sǝbikulǝn fitwa tǝ, ʋ ja va ʋ pa *Zwifǝ-ba Yǝ *jonwana yun tiǎn tǝ dǝ ba *nǝkwǝna tǝ nǝ. ⁴ ʋ swǝn ba con, ʋ wú: «Á cǝgǝ, à nǝ pin, ba gu liù tǝ, ʋ nǝ wǎ yoo cǝgǝ tǝ yǝrǝ». Yá ba dǎn le wá, ba wú: «Nǝ mù yáá tǝlǝ, ku ywǎǵá mú!»

⁵ Zwidasǝ dulǝ sǝbiu tǝ Zwifǝ-ba Yǝ *diǝ tǝ wa, ʋ ga viǝ. ʋ væli ʋ kǝrú ʋ tiǎn. ⁶ Yǝ jonwana yun tiǎn tǝ ti sǝbiu tǝ, ba ga wú: «Ku culǝ, sǝ nǝ kǝ ku nǝ Yǝ diǝ sǝbiu daka wa, ku nǝ yǝ sǝbiu tǝ, ba nǝ nǝwǝn, ba ma gu lǝzwǝnǝ yǝrǝ».

⁷ Ba nǝ vǝrv ba kǝ duǝn nǝ, ku kwa nǝ, ba ti ku sǝbiu tǝntǝ, ba ma yǝ nǝkǝnmarʋ don kǎrá, sǝ ba ma fwa vǝrǝ lǝbǝrǝ bwǎlí. ⁸ Mǝ ku mù nǝ pin, ku kǎrá tǝntǝ yǝrǝ nǝ yǝ «jana kǎrá», ku ja bà, ku yǝ zǝn. ⁹ Mǝ ku twá nǝtv Yǝ nii *sǝsǝnǝ Zweremi sǝrǎn tǝ nii ma sú, ʋ nǝ wú: «Ba ti sǝbikulǝn fitwa tǝ, ku mù nǝ yǝ sǝbiu tǝ, *Yǝzǝrayǝlǝ lià tǝ nǝ jǝn ba vǝrv, ba nǝwǝn ba pa wá. ¹⁰ Yá ba ti ku, ba ma yǝ nǝkǝnmarʋ tǝ kǎrá, ndǝ nǝtv tǝ *Yuu-Tiu nǝ pin nǝ nii, sǝ à swǝn».

Ba ja Zwezi ba va Pilatǝ con

(*Marǝkǝ 15.2-5; Likǝ 23.3-5, 13-25; Zwan 18.33-38*)

¹¹ Ku kwa nǝ, ba ja Zwezi ba va yáá tiú *Pilatǝ con, piú nǝfarʋ tǝ nǝ li ʋ tǝn. Yáá tiú dǎn ma wulǝ wá ʋ bwe,

ʋ wú: «N mù nǝ yǝ *Zwifǝ-ba piú tǝ?» Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Mǝ ku yǝ nǝtv, ndǝ n nǝ swǝn tǝ». ¹² Zwezi ga wǎ yoo mama le yǝn tǝ yuu wa, Zwifǝ-ba Yǝ *jonwana yun tiǎn tǝ dǝ ba *nǝkwǝna tǝ nǝ swǝn, ba ja zǝgi ʋ nǝ. ¹³ Pilatǝ dǎn ma swǝn ʋ con, ʋ wú: «N ba tǝ tǝ mama nǝn, ba nǝ swǝn, ba ja zǝga n nǝ, naaa?» ¹⁴ Yá Zwezi kǝv wǎ wá le ku yoo tǝ yuu wa miámǝn. Ku dǎn ga gwǎri yáá tiú tǝ zǝnzǝn.

Ba bǝrǝ Zwezi bǝrǝ, sǝ ba gu wá

(*Marǝkǝ 15.6-15; Likǝ 23.13-25; Zwan 18.39-40; 19.4-16*)

¹⁵ *Pakǝ cǎnǝ mama nǝ yǝ, yáá tiú tǝ yáá pa, ba dǝgu bǎn diǝ liù tǝ, lǎlv ʋ nǝ lǝrǝ, sǝ ʋ dǝgu. ¹⁶ Yá ku mù mǎǵá tǝntǝ wa, bǎn diǝ liù don yǝn lá, ba nǝ bonǝ Barabasǝ, ʋ yǝrǝ nǝ nan zǝnzǝn. ¹⁷ Yáá tiú *Pilatǝ dǎn ma bwe lià tǝ nǝ kun duǝn nǝ tǝ, ʋ wú: «Wǎà nǝ á pià, sǝ à dǝgu: Barabasǝ, nǝ à yǝǝ Zwezi tǝ, ba nǝ bonǝ *Kǝrisǝ tǝ?» ¹⁸ Cǝgá, Pilatǝ yǝ yǝǝ, ba nǝ ja Zwezi, ba bà ʋ con, tǝ dǝn. Ku yǝ wǝgwǝv yǝrǝ nǝ.

¹⁹ Mánǵá tǝ wa, Pilatǝ nǝ wulǝ bǝrǝ tǝ bwǎlí nǝ, ʋ kan pin liù bà, ʋ swǝn ʋ con, ʋ wú: «Tǝtin ku tǝ nǝ, à dí cǎn zǝnzǝn cǝgá tiú wǎ tǝ yǝrǝ à pandwǝa wa. Ku mù yǝrǝ nǝ, dǎn kǎ kǝ n tiǎn ʋ yǝn wa!»

²⁰ *Zwifǝ-ba Yǝ *jonwana yun tiǎn tǝ dǝ ba *nǝkwǝna tǝ vǝvǝri lià tǝ pubǝǵa, ba

kə ba con, ba pa ba lòri Barabasə ba dɔɔ, ba ga pià, sə ba ɔɔ Zwezi mù. ²¹ Yáá tíú tɛ bwe ba, ɔ wú: «Ba wàà tɛtɛ nə á pià, sə à dɔɔ ba bɛlɛ tɛ wá?» Ba ma le, ba wú: «Barabasə!» ²² Pilatə ma bwe, ɔ wú: «Kɔ dàń yí à wá fwa Zwezi tɛ, ba nə boŋə Kərisə tɛ nɛtə?» Ba mama ma le, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarɔ yuu wa!» ²³ Yáá tíú ma bwe, ɔ wú: «Bèèè yokukwɔn nə ɔ fwa?» Yá ba dàń ken ba diàn mama lá, ba bubwi, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarɔ yuu wa!»

²⁴ Máná tɛ, Pilatə ni dɛ, ɔ wàri won mama ɔ fwa, yá là tɛ ga kwen ba cəri ba súrí lá, ɔ tì níá, ɔ ma sɔn ɔ jìàn lalɔ tɛ yáá con, ɔ ga wú: «À yáá twá ka tɛlɛ cígá tíú wá tɛ tɛ tɛn tɛ wá! Kɔ yí á mù yoo!» ²⁵ Lalɔ tɛ mama le, ba wú: «D tɛn tɛ yoo wá tɛ nə mù, dɛ nə bɛa yuu wa!»

²⁶ Pilatə dàń ma dɔɔ Barabasə. ɔ pa ba mà Zwezi dɛ kafɛran, ɔ yɛra lá, ba ga tì wá, ba pa, sə ba paa dagarɔ tɛ yuu wa.

Pamana mun Zwezi
(Marəkə 15.16-20; Zwan 19.1-3)

²⁷ Yáá tíú *Pilatə pamana tɛ jɔn Zwezi, ba va bɔrà diè. Yá pamana tɛ duən tɛ mama dàń twi, ba kun ɔ yuu nə. ²⁸ Ba jɔn ɔ ganan tɛ, ba li, ba ga zɔ wá dɛ ɔɔ nɛstɛn. ²⁹ Kɔ kwa nə, ba dàń sɔa casɔran yupuu, ba pú ɔ yuu nə. Yá ba ga kɛ mɔv daduu ɔ jɛzɛn wa. Ba dàń ga tɛ ba nadwana nii nə, ɔ yáá con,

ba mun wá, ba wú: «Nə jòndù mú, *Zwifə-ba piú!»

³⁰ Ba pi mɔmɔn ba lwá ɔ nə, ba ga jɔn mɔv daduu tɛ, ba ma mà ɔ yuu wa. ³¹ Máná tɛ wá, ba nə mun wá, ba zwèè, ba jɔn ɔɔ tɛ ba li, ba ga kúv pií ba zɔ wá ɔ tɛtɛ ganan tɛ. Ba dàń ga ja wá ba va, sə ba paa dagarɔ yuu wa.

Ba paa Zwezi dagarɔ yuu wa

(Marəkə 15.21-32; Lik 23.26-43; Zwan 19.17-27)

³² Pamana tɛ nə ja Zwezi, ba nanɔa tɛ tɛ nii wa, ba jóri bɛɛ don, ɔ yɛri nə yí Simon, ɔ nə yí Sirenə tíú. Pamana tɛ kálú wá, ba pa ɔ zɔn Zwezi dagarɔ tɛ. ³³ Ba yí bwálí don, ba nə boŋə <Golɔɔta>, kɔ dèń nə yí <yuzɔnɔa bwálí>. ³⁴ Yá lá nə, ba pɔn divɛn, ba nə gúlí yacara tìú, kɔ nə cà, tɛ wá, Zwezi nə, sə ɔ nyɔ. ɔ nə dódɛn kɔ ɔ nii nə, ɔ vɛga, sə ɔ nyɔ kɔ.

³⁵ Ba paa wá dagarɔ tɛ yuu wa, ba ga tá kwé, ba ma tara ɔ ganan. ³⁶ Ba ga kori ba jèé lá, sə ba cì ɔ nə. ³⁷ ɔ yuu con nə, ba ken púpúná duən lá nə, tɛ nə bɛri won tɛ, kɔ nə pɔn, ba ma ɔ wá. Tɛ wú: «D tɛ nə yí Zwezi, *Zwifə-ba piú tɛ». ³⁸ Ba pa ŋwɛna bɛlɛ, ba nə gwɛ là tɛ, kɔ máná tɛ wá, kɔ bwálí tɛntɛ nə dɛ Zwezi. ɔ don yí Zwezi jɛzɛn yuu, ɔ don tɛ yí ɔ jɔgwɛ yuu.

³⁹ Là tɛ, ba nə twá lá, ba le yáa vuvugu ba yuu, ba ga twɛn wá. ⁴⁰ Ba yáá swɛn ɔ con, ba wú: «N mù liù tɛ, n yá nə pià, sə n mà Zwifə-ba

YU *diè tē, n ga lwà ka dīan batwa nii nē. N tētē dān jon n tiàn, dē n nē ya YU-Biu, sē n nan dagarv tē yuu wa, n cú!»

41 Zwifē-ba YU *jonwana yun tiàn tē, dē YU nii *yēnu tiàn-ba tē dē *nēkwina tē dē yà wulē ba mūḡa Zwezi, ba ga wú: 42 «D wáá lià duēn v jonḡ, yá v wàrì v tētē v jonḡ! U tà *Yizərayelē piú, naaa? U dān nan dagarv tē yuu, v cú síún, sē nē ga kē nē waa v nē. 43 U pin v tiàn YU nē. YU nē swē wá, sē v jon wá, síún nē. U swìn dē, v yí YU-Biu».

44 Yá ḡwina tē, ba nē ḡwì lià tē, ba nē paa dagaran tē yuu v sēpuni nē, dē wulē ba twìn wá, ndē ba duēn tē nē.

Zwezi tian tē yoo

(Marəkə 15.33-41; Likə 23.44-49; Zwan 19.28-37)

45 Ku nē zīgì lugu fugē bēlē māḡá wa, yikunu púé tia tē mama nē, ku ja va dēdēni lugu batwa. 46 Lugu batwa tē nē yí, Zwezi bubwi v kē yu nē dē v luv sugv, v wú: «Eli, Eli, lama sabatanu!» Ku dēn nē yí: «À YU, à YU, bēēē nē pin, n ma vi nē n dūḡv?» 47 Lià tē duēn yà nē wulē lá nì v kori, ba ga swìn, ba wú: «D bonḡ YU nii *sùsùndē Eli!»

48 Ba wa don dēri lala, v va v ti confinsv v lē diven nyunv wa. U ti ku v vwa miv nii nē, v làrì Zwezi nē, sē v

nyv. 49 Yá ba duēn tē dān swìn, ba wú: «Zīgì, nē wá na dē, Eli nē wá bà, v jon wá!» 50 Zwezi ma bubwi v kē yu nē, v ga ti.

51 Yá *Zwifē-ba YU *diè tē wa, mimii ḡàndē tē zīgì yu nē, ku cirì*, ku cú ku ja tia, ku pwēē bēlē. Tia tē sēsēgi, pīran kapana ga lwa. 52 Lēbērē sūrú, yá lià tē zēnzēn, ba nē yí YU nē ti, ba yà nē tīga, pí ba bwin, ba nan tīga wa. 53 Zwezi bwiun tē kwa nē, lià tētē nan lēbērē tē wa, ba va tiv† tē, ku nē yí YU nyiēn wa. Yá lià zēnzēn ga na ba lá nē.

54 *Romē-ba pamana bíi yuu tíú dē pamana tē, ba nē cì Zwezi nē, tē mama ni tia tē sēsēgu tē, dē ku tē mē, ku nē yí. Fēn dān jīn ba zēnzēn, ba ga wú: «D cīgá yà yí YU-Biu». 55 Kana, ba nē dáá, dē yà twá Zwezi kwa, dē v tē yà wulē Galile nagwanaa wa, sē ba tun ba pa wá. Ba dē yà zīga yīḡona, ba ga ywāḡá. 56 Ba wa kana duēn nē yí: Mari Madēlēnē, dē Mari, v nē yí Zwakē dē Zwōzefē nuu, dē kan don, v nē yí Zebede bia tē nuu.

Zwezi lēbēri wa kēnu yoo

(Marəkə 15.42-47; Likə 23.50-56; Zwan 19.38-42)

57 Dēdēni nē twi ku yí, jījē tíú don twi, v nē nan Ari-mate, v yírì nē ya Zwōzefē. U dē yà yí Zwezi karbiu.

* 27:51 27.51 Mimii ḡàndē tētē nē pwēē bwálì tē, YU jonwana yun tiàn nēkwina tē cirì nē yáá zv, v fwa *jonjì tē v pin YU nē, dē lià tē duēn tē nē zwì, ba mē lá tē duēn nē. ḡàndē tētē cirì tē burì dē, liù mama dān wáá YU yira, v yí.

† 27:53 27.53 Ku yí *Zwerizalemē yoo nē ku swìn.

58 U vèli v yí *Pilatè, v ga lèri cwəŋə, sə v gùri Zwezi. Pilatè dàń ma pa cwəŋə, sə ba pa wá Zwezi. 59 U ma tí wá, v pəpəni v kə ganpon wa, 60 v ja wá v va v tún ləbəri nədun wa, v nə pa ba kù pìv kapan wa, v tətə yiri. Kù kwa nè, v bəbəli pìv kapan nəfaru, v ma pú ləbəri tē nii nè, v ga vii. 61 Mari Madələnə tē, dē Mari tē don dē yà yin lá. Ba yà jèn ləbəri tē nii nè.

Pamana cìgà Zwezi ləbəri tē nè

62 Kù tikuní yà yi *Zwifə-ba *sié dún tē. Yá Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tē, dē *Farizian-ba twá duən, ba va ba yí Pilatè. 63 Ba ga swìn, ba wú: «Yuu tíu, nè yèé dē, kù mù kunkunu təntə, máŋá tē wa, v tē nè wà tí tē, v yà swìn, v wú: <Dian batwa nii nè, à wá píí à bwin à nan tian wa>. 64 Kù mù tē yiri, pa nii, sə ba cì ləbəri tē nè, kù ja vèlè dian batwa. U karbia tē dān ká bà, ba ŋè wá. Yá kù kwa nè, ba ga swìn laluv tē con nè, ba wú: <U píí v bwin, v nan tiga wa>. Kù mù talikwa kunkun təntən cān wá doni dí yáa nyiən tē». 65 Pilatè ma swìn, v wú: «Á nəŋə, pamana nè, sə ba cì ləbəri tē nè. Á vèlè á cì ləbəri tē nè, ndə á nè pià nətə».

66 Ba dāń ma va, ba kwen ba sun ləbəri tē nii zəni, ba tún pamana lá, sə ba cì kù nè.

28

Zwezi píí v bwin v nan (Marəkə 16.1-11; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-18; Tvtvnan 2.24-38; 1 Korəntə tián 15.1-4)

1 *Zwifə-ba *sié dún tē nè zwe kwa nè, Mari Madələnə, dē Mari tē don twi jju fuən fuən, sə ba na ləbəri tē. 2 Naa nədú, dē tua tē səsəgi zənzən, *Yuu-Tiu *malika nan yu nè, ka cú ka bəbəli kapan tē, ka tún vān nè, ka ga jèn kù yuu wa. 3 Malika tē yà nyin ndə dwà pipilv nè. Yá ka ganān tē yi nəpwənə ndə janfinpon nè. 4 Fən tí pamana tē, ba wulə ba vuvaga, ba ga tí, ba kù yu nè. 5 Malika tē ma swìn kana tē con, ka wú: «Á dānà ká pa fən ja aba. Á yèé dē, á pià Zwezi, liù tē, ba nə paa dagarv tē yuu wa. 6 U təlè yəbə, v píí v bwin v nan tian wa, ndə v yà nè swìn kù nətə. Á biān, á ywāń bwálí tē, v yà nè pèn. 7 Á dāń vèlè lala, á swìn v karbia tē con, dē Zwezi píí v bwin v nan tian wa. U dāń ga dí yáá v vèlè, sə v dān ba Galile nagwanaa wa, síún nè. Mə lá nè, ba wá na wá. Mə kù tē nè à jə, sə à swìn á con».

8 Ba kēén lala, ba vii ləbəri tē nii nè, dē fən dē pupoli nəfaru. Ba ga dəri ba va, ba pa ŋwen təntə Zwezi karbia tē nè.

9 Naa nədú, dē Zwezi twi v jəri ba, v ga wú: «Á jùnì aba!» Kana tē fărú ba yí v yira, ba tv ba nadwana nii nè, ba ja v nəə nè, ba ga pa

wá dun. ¹⁰ Zwezi dân ma swìn ba con, v wú: «Á dân à ká pa fən ja aba. Á vələ, á swìn à nubia tē con, ndə ba vələ Galile nagwanaa. Mə lá nə, ba wá na nə».

*Pamana tē, ba nə cìgà
Zwezi ləbəri tē nə nii tuju
(Matie 27.62-66)*

¹¹ Máná tē wa, kana tē nə pií ba vəri, pamana tē duən, ba nə cì ləbəri tē nə, pií ba bà *Zwerizalemə wa. Ba swìn *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tē con, kv tē mama, kv nə yí. ¹² Yü jonwana yun tián tē bon jéré ba mù də Zwifə-ba *nəkwina tē. Ba nə vuru ba kə duən nə, ba zwèe kwa nə, ba pin səbifarv pamana tē nə, ¹³ ba ga swìn ba con, ba wú: «Á wá swìn də, Zwezi karbia tē nə twi titun nə, ba nù wá, də á dwèe. ¹⁴ Də yáá tíú, pìú nəfarv tē nə li v tún, tē nì kv, nə yèé nə tē wá swìn v con nət, sə wuwala dân ká yí aba».

¹⁵ Pamana tē jon səbiu tē, ba ga twá ba nii nə, ndə ba nə swìn nət. Mə nət nə, kv yoo tē carv kv sú Zwifə-ba pwərə wa, kv ja bà zèn.

*Zwezi birv v tián v karbia
fugə nədv tē nə
(Marəkə 16.12-20; Likə
24.13-53; Zwan 20.19-29;
21.1-23; Tvtvnan 1.1-12; I
Korentə tián 15.5-8)*

¹⁶ Zwezi karbia fugə nədv tē vèli Galile paan tē yuu, Zwezi nə birv ba. ¹⁷ Máná tē nə, ba nə ni wá, ba pin wá dun. Ba wa là duən ga

bèéé, də kv yi v mù. ¹⁸ Zwezi fàrú v yí, v ga swìn, v wú: «Yü ken dân tē mama Yü *sàn nə, də tia yuu wa à juu wa. ¹⁹ Á vələ, á yí dwíé tē mama luv mama wa, sə á ja ba, á fwa à karbia. Á liə ba níá wa, kv twá də nyina Yü, də Yü-Biu tē, də Yü-*Siñu tē yiri. ²⁰ Á ga kàrì ba, sə ba twá kv tē mama nii nə, à nə birv aba. Á cuga zəni, à wá yà də aba, dùn mama, kv ja vələ luv zanju».

**Zwezi-Kərisə
suywánú sagi tə,
Marəkə
nə púpúní
Marəkə sagi tə
yuu wa sugu**

*Lìù tə, v nə púpúní sagi
ku tə*

Marəkə nə púpúní ku mù
Zwezi suywánú tə. Marəkə
yà tà Zwezi karbiu, v yi v dí
yáá v tun də *tuntunu Polə.
U dān yin də Piyerə də Yü
tutunji tə wa. Mə tə vələ tə
wa nə, v nì Zwezi tutunan tə,
də v yìèn tə mɛ, v nə fwa tə
yoo Piyerə con. Ku kwa nə,
v púpúní tə tə, v nə nì.

*Lìa tə nə, Marəkə nə
púpúní*

Marəkə púpúní v sagi tə v
pa lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-
ba, ba nə tələ *Yizərayelə
lbu nii wa.

Sagi tə wa sugu

Marəkə biri ba də, Zwezi
nə yi *Kərisə tə, Yü nə tun,
*Zwifə-ba dwíi tə yà nə dānì.
U mù Kərisə təntə yi Yü-Biu
tə, v nə swə zənzən. Yìèn tə,
Marəkə nə zən v swə, ku yi
Zwezi tutunan tə yoo, də v
mɛ yìèn də v nii sùràn tə. U
tutunan tə biri də, v cígá yi
Yü nə ti.

*Zwan-Batisə kàrà tə yoo
(Matìə 3.1-12; Likə 3.1-18)*

¹ Ku yi máná tə, Yü-Biu
Zwezi-*Kərisə suywánú tə
nə twi. ² Yü nii *sùsùnə
*Ezayi sagi tə wa, Yü swìn
Zwezi yoo:

«Ywàn, à tun à tuntunu n
yáá nə, sə v kwen
cwənjə v pa mú. ³ Ku
yi bæe nə bubwi kasɔɔ
lanworu wa, v wú:
«Á kwìán *Yüu-Tiu
cwənjə tə, sə á cɛ v
cwəmɪnɪ tə, sə tə ya
mənə mənə.»

⁴ Ku mù tuntunu təntə yi
*Zwan-Batisə. Nətu nə v
nan kasɔɔ tə wa, v swìn Yü
yoo v biri lià nə, v wú: «Á
vəvərə á kwa á ma sá á cuna.
Á pian, ba lə aba níá wa,
ku twá də Yü yiri. Yá Yü
dān wá kwen á cuna tə, v
li á mù də wá pwərə wa».

⁵ Zwide nagwanaa lià mɛ də
Zwerizalemə tiv lià twi v
con. Ba dān swìn ba cuna ba
biri Zwan, yá v ga zɪgá lá v li
ba Zwurəden mɔnaa tə wa,
ku twá də Yü yiri. ⁶ Zwan
yà zva nyuguma kuran gànə,
v ga vwa tànə voru v tənǵá*
nə. U yà dó jərən də turan.
⁷ U dān kàrì Yü yoo v biri
lià tə nə, v wú: «Lìù don,
v diàn nə dáá tə doni nə, v
pú à kwa v bà. À jɪn mùrì,
sə à tu à nadwana nii nə, sə
à kurv† v natura. ⁸ À mù
lөгə aba níá wa, ku twá də
Yü yiri, yá v mù wá pa, Yü-
*Sijnə tə sú aba».

* **1:6** 1.6 Mə nətu nə, Yü nii sùsùnə tə yà zwì tanan ganan, də ba vwə tanan
vwərən ba tənǵá nə. † **1:7** 1.7 *Zwifə-ba con, ba yáá pa yonju, nə à yəó liù tə,
ba nə ba wá dun pin, sɪn liù nɛɛ, sə ku biri də, ba sɛe wá, ndə ba vee nə ba
diè wa, nə à yəó, sə ku biri də, v yi dun tíú.

Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(*Matíə 3.13-17; Likə 3.21-22*)

⁹ Zwezi dàń nan *Nazarətə tɪw wa, Galile nagwanaa wa, ɔ̀ bə *Zwan con. Zwan ləgə wá Zwurəden mɔ̀naa tə wa. ¹⁰ Mánǵá tə, Zwezi nə nanǵa níá tə wa, ɔ̀ nɪ lanworu də kɔ̀ súrí, yá Yɪ-*Sɪnju tə cúé ɔ̀ yuu wa ndə gunpwənə nə. ¹¹ Kori dàń ga nan Yɪ sàń nə, kɔ̀ wú: «N yɪ à biswənə tə, ɔ̀ nə poli à pùé».

Sɪtana dédén Zwezi

(*Matíə 4.1-11; Likə 4.1-13*)

¹² Kɔ̀ kwa nə, Yɪ-*Sɪnju tə yigu Zwezi, kɔ̀ pa ɔ̀ va kasɔɔ lanworu wa. ¹³ U yɪ kasɔɔ tə wa dɪan sap-wilə. Kɔ̀ bwálí tə nə, *Sɪtana dédén, sə ɔ̀ yigu wá, ɔ̀ pa ɔ̀ tun yokɔkwɔn. Zwezi də ganǵa yà nə wulə duən nə. *Malɪkə dàń yà ga tɔ̀ǵa tə pɪn wá.

Zwezi wulə Galile nagwanaa wa
(*Matíə 4.12-17; Likə 4.14-15*)

¹⁴ Kɔ̀ kwa nə, ba nə ken Zwan bǵń diè wa, Zwezi vəli Galile nagwanaa. U swɪn ɔ̀ kàrì Yɪ suywǵǵú tə lá, ¹⁵ ɔ̀ ga swɪn, ɔ̀ wú: «Mánǵá tə, Yɪ nə lɪ ɔ̀ tún, tə yí. Yá mǵǵá bwələ, sə Yɪ dé ɔ̀ pàrì tə lià mama yuu wa. Kɔ̀ mù nə pɪn, á vəvərə á kwa, á ma sá á cɔ̀na, á ga sèe Yɪ suywǵǵú tə».

Zwezi bon fəlijana banɪa

(*Matíə 4.18-22; Likə 5.1-3, 10-11; Zwan 1.35-43*)

¹⁶ Zwezi nə wulə Galile mɔ̀naa tə nii nə ɔ̀ vəli, ɔ̀ nɪ Simon də ɔ̀ nubiu Andəre, ba nə yɪ fəlijana. Ba dàń yà wulə ba dɪlɪ ba fələ gəgə̀lù mɔ̀naa tə wa, ba ma janɪ fələ. ¹⁷ Zwezi ma swɪn ba con, ɔ̀ wú: «Á biàn à mù con, à dàń wá pa, á pià lià, sə ba twá à mù Zwezi nə». ¹⁸ Lala də ba dugɔ̀ ba fələ gəgə̀lèn tə lá, ba ga twá ɔ̀ nə. ¹⁹ U nə kèen ɔ̀ va yáá mancɪn də ɔ̀ na Zwakə də ɔ̀ nubiu Zwan, ba nə yɪ Zebede bɪa. Ba yà wulə ba níá yuu bori wa, ba kwɛn ba fələ gəgə̀lèn. ²⁰ Lala də Zwezi bon Zwakə də Zwan. Ba nan ba yá ba nyɪna Zebede də ɔ̀ tütònà tə níá yuu bori tə wa, ba ga twá Zwezi nə.

Zwezi dɪɲɪ zini ɔ̀ lɪ bæe don yuu wa

(*Likə 4.31-37*)

²¹ Zwezi də ɔ̀ karbɪa tə yí Kapərənayimə tɪw. *Zwifə-ba *siè dɪn nə, Zwezi zɔ̀a Zwifə-ba *jéré diè wa, ɔ̀ ga wulə ɔ̀ kàrì. ²² Lià tə cɔ̀ga wá, ɔ̀ kàrà tə gwárí ba zənzən. U yɪ ɔ̀ kàrì ba də diàn, Yɪ nə ken ɔ̀ juɪn wa. Kɔ̀ mù nə pɪn, ɔ̀ nə ba yɪ ndə Yɪ nii *yənu tiàn tə nə.

²³ Kɔ̀ mǵǵá tə wa, bæe don, *zini yà nə jə, zɔ̀a Zwifə-ba jéré diè tə wa. Zini tə bubwi, kɔ̀ wú: ²⁴ «Bèeèe nə n pià fwa nə yɪra, *Nazarətə Zwezi? N yɪ n twi, sə n cògù nəba. À yèé mú. N ya liù, ɔ̀ nə lɪ ɔ̀ tún Yɪ cɪcɪ yɪrɪ». ²⁵ Zwezi dàń caga zini tə nii nə, ɔ̀ wú: «Pú n nii, n ga

nan n yá bæe tə!»²⁶ Zini tə vuvugu bæe tə, ku ga nan də ku mà nii.²⁷ Ku kələ lià tə mama, ba ga bwe duən: «Bèèèe nə yi ku tə? Kàrà dòn ku pın də diàn. Ku mù bæe təntə pın zini zilí v nii wa».²⁸ Naa nədu, Zwezi yırı súé tia mama Galile nagwanaa tə wa.

Zwezi zwèe lià zənzən yayıran

(*Matıə 8.14-17; Likə 4.38-41; Tutvnan 10.38*)

²⁹ Zwezi də v karbıa tə nan *Zwifə-ba *jórə diə wa, ba ga va Simon də Andəre sán. Zwakə də Zwan də yà wulə də ba.³⁰ Waran yà jə Simon tınkan, v ga tógó. Mánjá tə Zwezi nə yí, ba swın v yoo ba bıri wá.³¹ Zwezi fàrú v yí v yıra, v ja v jın nə, v van wá v zın gədoos tə yuu. U waran tə zwèe, v ga zàn, v wulə v tanı, sə v ma lı Zwezi vəri.

³² Mánjá tə dədəni nə yí, yu nə zua kwa nə, lià tə mama ti ba yayıŋa də lià tə *zini nə jə, ba ja va Zwezi yáa nə.³³ Tıv tə lià mama yà kun diə tə mimii yáa nə.³⁴ Zwezi dən zwèe lià kapıpv yayıran tə yirə yirə yà nə jə ba, v ga dıŋı zinə zənzən v lı lià yuu wa. U wə yá v pa zinə tə swın, v yà nə yəə də, tə yəə wá yırı.

Zwezi kàrà Galile nagwanaa wa
(*Likə 4.42-44*)

³⁵ Ku tia nə purı, Zwezi zàn v nan tıv tə wa, də tıblakıvıv tə wə yí. U vəli bwalı tə, won mama nə tələ. Lantə nə, v dən zıga v jùnı Yu.³⁶ Simon də karbıa tə duən zàn ba bıbarı, ba tıwarı v nəe.³⁷ Mánjá tə wa, ba nə nı wá, ba swın v con: «Lià tə mama pıà mú».³⁸ Zwezi ma le ba, v wú: «Nə vələ bwála tə duən də səpuni tıan tə wa. À pıà, sə à kàrı lantə də, mə ku yırı nə à twi».³⁹ Zwezi dən ma jıru Galile nagwanaa tə mə wa, v ma kàrı *Zwifə-ba *jórə dii tə wa, yá v ga dıŋı *zinə v lı lià yuu wa.

Zwezi zwèe bæe don dayan
(*Matıə 8.1-4; Likə 5.12-16; 17.12-19*)

⁴⁰ Dayarv don twi Zwezi con, v tv v nadwana nii nə v yáa con, v ga lıri wá, v wú: «N nə swə, n wáa n pın à dayan‡ tə zwèe, sə à də jı ləzwənzəŋı».⁴¹ U yınəgə jın Zwezi, v te v jın v nə, v dwen v yıra, v ga swın, v wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe».⁴² Lala də dayan tə zwèe.⁴³ Ku kwa nə, Zwezi pın bæe tə vii, v ga bıri wá yıən tə nə cə, v nə mə, sə v va v tın.⁴⁴ U ga swın v con, v wú: «Ja n nii zəni! Dən ká swın ku liü con. N dən nə vəli, n bıri n tıàn *Zwifə-ba Yu *jonwanıv tə nə. N dən ga pa wiən tə, v nə wá ma fwa *jonı tə, ndə Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, nə bıri

‡ **1:40** 1.40 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liü, v yi ba yáa lı wá ba dwıi wa. U dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jonı, v nə məe, sə v fwa, sə v ma pıı, v zv v dwıi tə wa.

Yı sagı tə wa, sə dayaran pa, də ba dayan tə nə zwəe».

⁴⁵ Yá bæe tə vəli, v man bwálí mama ku tə, ku nə yí wá. Ku mù yırı, Zwezi yà ku wàri v vəli v naña tiv mama wa, pwənə pwənə. U yàá me kwa con, bwálá tə, lià nə ba bwələ. Yá ba ga tə naña bwálá mama, ba twi v con.

2

Zwezi zìn gwànú don

(*Matie 9.1-8; Likə 5.17-20*)

¹ Ku kwa nə, Zwezi pií v va Kapərənayimə, yá lià dān ni də v wulə diè don wa. ² Lià zənzən twi ba kun duən nə. Halı bwálí mama yá súé, yá bwálí ya kúb təl kàrá wa, mimii tə yáá nə. Zwezi yà wulə ba v kàri Yı soywájú tə. ³ Lià duən twi də gwànú don, ba wa bara banıa ga zıña gwànú tə.

⁴ Lià tə nə dáá tə pın, ba yà wàri wá Zwezi nə ba bıri. Ba dān ma di ba poru buv dəyuu tə wa, ku me də bwálí tə Zwezi nə wulə. Ba dān ga twá buv tə, ba cú gwànú tə nə tégə v titav tə wa, diè tə wa. ⁵ Zwezi nə ni də, bara tə ken ba waa v nə, v dān swın gwànú tə con, v wú: «À dabəe, à kwen n cuna tə, à li n mù də Yı pwərə wa».

⁶ Yı nii *yənu tıán yà nə jə lá, yà buña ba waa con nə, ba wú: ⁷ «Bèèèe nə pın, bæe wà tə swın nətən? Ku yı Yı nə, v twın! Wàà nə wàá cuna v kwen v li v mù də Yı pwərə wa? Ku yı

Yı cıcı!» ⁸ Zwezi zəzən v lwarı ku tə, ba nə buña, v waa con, yá v ga swın ba con, v wú: «Bèèèe nə pın, á ma jə pubuñı tətə yiri á waa con? ⁹ Də à nə swın gwànú tə con, à wú: «À kwen n cuna tə, à li à mù də Yı pwərə wa», nə à yèé, à nə wú: «Zàn yı nə, n ti n titav, n vii!» Ku kwa nə yı mwálí? ¹⁰ Yá à dān pià, sə á yəni də, Yı ken diàn *Ləzwənə-Biu* jun wa tia yuu wa, sə v kwen cuna, v li v mù də Yı pwərə wa». Zwezi dān ga swın sùràn tətə gwànú tə con, v wú: ¹¹ «À mù nə swın ku n con nə: Zàn, n ti n titav, n va n sán». ¹² Májá tə wa, lià tə mama yà nə wulə ba ywəñá, lala də bæe tə zàn, v ti v titav, v viri. Ku gwári ba mama, ba dān ga bıri Yı nə, ba ga swın, ba wú: «Nə tə wà ku tə ba tə nyınyıga ni!»

Zwezi bon Levi, sə v twá v nə

(*Matie 9.9-13; Likə 5.27-32*)

¹³ Zwezi pií v va Galile muna tə nii nə. Lalıv zənzən yá twi v con, v kàri ba. ¹⁴ U nə kèeñ, v ni Aləfe biú Levi, də v jèé v jonə lanpoo. Zwezi ma swın v con, v wú: «Zàn, n bà, n twá à nə!» Levi dān zàn, v twá v nə.

¹⁵ Ku kwa nə, Zwezi də v karbıa tə vələ Levi sán nə, sə ba dé wodiu. Lià tə, ba nə jonə lanpoo, də cuna lià duən, ba yà wulə ba dé də

* 2:10 2.10 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın.

ba. Ba mù læzwənyirə tə yà dáá, ba nə pwí v kwa. ¹⁶ Yü nii *yənu tián tə, ba yà nə wulə *Farızian-ba kwa də yà wulə lá nə. Ba nı Zwezi də v wulə v dé də là tə, ba nə jonə lanpoo, də cuna là duən. Ba dān swin Zwezi karbia tə con, ba wú: «Bèèèe nə pın, v ma dé də là tə, ba nə jonə lanpoo, də cuna là tə?» ¹⁷ Zwezi ma nı ku, yá v dān swin ba con, v wú: «Là tə, ba yira nə zurə, ba dimuturu pià, ku yı yayıya nə pià dimuturu. À wà twi, sə à bon cígá tián, yá cuna là tə».

Zwezi birv kàrà nədvn nivori yuu wa

(*Matıə 9.14-17; Likə 5.33-39*)

¹⁸ Dın don nə, Zwan† karbia də *Farızian-ba yà vwə ba níé. Là dān twi ba bwe Zwezi, ba wú: «Bèèèe nə pın Zwan karbia də Farızian-ba tə yáá vwe ba níé, yá n mù karbia tə ga ba ba níé vwe?» ¹⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Bèèe nə pià v vwa v kan fúru, v dabara yáá bà, sə ba twá ba dé fúru tə dijə tə. Á buya də, ba wá vwe ba níé, ba dān ká dé wodiu tə, yá fúru bæ ga wulə də ba?» ²⁰ Yá mángá dān wá bà, fúru bæe tə nə ba ya lá. Ku mù mángá təntə wa, ba dān wá vwə ba níé.

²¹ Liù tələ, v nə wá fu gantwandun v ma pú gangwıru. Ku nətv tə nə fwa, gandun tə wá vuri gangwıru tə vān

don, yá buv tə dān wá doni dé yáá tə tətə. ²² Yá liù mama ba swana tə nə wulə tə zaŋa lwé v kəni purə nədwara wa. Ku nətv tə nə fwa, tə mù swana tə wá pa purə tə pwin, yá swana tə də purə tə me wá va bwáná. Ku me, sə ba kə swana tə nə wulə tə zaŋa purə nədura wa».

Zwezi nə ti sié dın tə (Matıə 12.1-8; Likə 6.1-5)

²³ *Zwifə-ba *sié dın don nə, Zwezi yá twá kári wa v kèen. V karbia tə ma vəli də ba kén mına yun tə cwəŋə tə nii nə. ²⁴ *Farızian-ba tə dān ma swin Zwezi con, ba wú: «Ywān, bèèèe nə pın, n karbia tə fwa ku tə, ku nə wà me, sə ku fwa sié dın nə?» ²⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Á tə wà kəri pıú *Davidə yoo naaa? Bèèèe nə v fwa mángá tə wa, niən tə nə jin v də v kwa là tə, yá wodiu də ga tələ ba dé?» ²⁶ V zua Yü *diè tə wa, v dé dipen tə, ku nə wulə lá nə. Abıatarə yá nə yı *Zwifə-ba Yü *jonwanu yuu tíu ku mángá tə wa. Yá Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, yá pın cwəŋə Yü jonwana tə cıı nə, sə ba mù nə dé Yü diè dipen təntə. Yá Davidə ti tə, v dé v ga li tə duən v pa v là tə nə». ²⁷ Zwezi kúv swin ba con, v wú: «Yü yá v fwa sié dın, sə ku ma kwen læzoni, læzwənə tà ba fwa sié dın yırı. ²⁸ Ku mù nə pın, *Ləzwənə-Biu‡ tə ma ti sié dın tə də tətə».

† 2:18 2.18 Ku mù Zwan təntə nə yı *Zwan-Batisə, v nə li là níá wa, ku twá də Yü yırı. ‡ 2:28 2.28 Zwezi yı v tətə yoo nə v swin.

3

BEE don v juun nə tıga yoo
(*Matıə 12.9-14; Likə 6.6-11*)

¹ Kú kwa nə, Zwezi píı v zú *Zwifə-ba *jéré diè tə wa. Yá bEE don yá wulə lá, v juun nə tıga. ² Lià duən yá pàli Zwezi, ba ga cuga v nə, sə ba jén v nə wá pa v yayıgú tə zwèe Zwifə-ba *siə dıun tə nə. Ba yá pià, sə ba twá nətú, ba ma swın, ba zıgı Zwezi nə. ³ Zwezi swın bEE tə, v juun nə tıga, tə con, v wú: «Zàn yı nə, lià tə me yáá con!» ⁴ U dän ga bwe lià tə, ba nə ywàñá tə, v wú: «Bèèè nə Yı *nii tə swın, sə ba fwa sié dıun nə? Yozəñu nə à yèé yolwan? Kú me, sə à jon bEE tə mı, à kə lú, nə à yèé, sə à yá wá v cùgù?» Yá ba yá ba le. ⁵ Zwezi ywàn ba me də lıñ. U púé ga cùgù zənzən ba yuu wa, ba pubunkükwınan tə yırı. U dän ma swın bEE tə con, v wú: «Làrí n juun tə à con!» U ma làrì kú, kú ga lwàn kú jì juun nəzəñu.

⁶ *Farızian-ba tə zàn ba nan ba víı. Ba vèli ba na *Erodə kwa lià, ba vuru ba jén, ba nə wá twá nətú, ba ma gu Zwezi.

Lià twi Zwezi con
(*Matıə 12.15-21; Likə 6.17-19*)

⁷ Zwezi də v karbıa tə nan lià tə wa, ba va Galile múnna tə nii nə. Lalú tə púé v kwa. Ba yá nañá Galile də Zwide nagwanEE, ⁸ də *Zwerizalemə tıv, də Yidime nagwanaa, də

nagwanaa tə, kú nə wulə Zwurəden múnna tə vàn tə don nə, də lúv tə, kú nə bwələ Tirə də Sidon tián tə. Lalú təntə me yá twi Zwezi con, ba yá nə nı kú tə mama, v nə fwa tə yırı.

⁹ Zwezi dän ma swın v karbıa tə con, sə ba kwen níá yuu bori nəmanbiə ba tın lá v nə, lià tə dän ká nyin wá yırı. ¹⁰ Kú yı cígá, yayıñá tə mama fàrú ba yı, sə ba dwen v yıra, v nə wulə v zwèe lià zənzən yayıran yırı. ¹¹ Yá máñá tə nə, *zinə tə nə yáá na wá, lià tə, zinə tə nə jə, tə yáá tı v yáá nə ba mà nii, ba ga wú: «N yı Yı-Biu». ¹² Yá Zwezi dän yáá caga zinə tə nii nə, sə tə dän ká swın kú tə, v nə yı.

Zwezi kúru v karbıa fugə bələ

(*Matıə 10.1-4; Likə 6.12-16; Tıtvnan 1.13*)

¹³ Kú kwa nə, Zwezi dıgá paan don yuu wa, v ga bon lià tə, v nə pià, kú tián ma bà. ¹⁴ U lı ba wa lià fugə bələ. U kúrí ba, sə ba ya də wá, ¹⁵ sə v pa ba va ba swın Yı sugú tə. U pa ba dián, sə ba ma wánı ba dıñá *zinə ba lı lià yuu wa. ¹⁶ Ba lià fugə bələ tə nə yı: Simon, Zwezi nə ken v yırı Piyerə, ¹⁷ Zebede bıa Zwakə də Zwan, Zwezi pın ba yırı Bwanerəzwesə, kú dän nə yı: «ləzoni, ba nə nyın ndə dwá baga nə», ¹⁸ Andəre, də Filipə, də Barətelemi, də Matıə, də Toma, də Aləfe bıú Zwakə, də Tade, də Kananiə Simon, ¹⁹ də Yisəkariyotə

Zwidasə, v tə v nə jɪn Zwezi
v pa v duŋa nə tə.

*Zwezi lià twi, sə ba ja wá,
ba ja vii*

²⁰ Kɔ kwa nə, Zwezi pii v
va sàń. Lià tə dáá kɔ pa
Zwezi də v karɓia tə yà wàri
ba dó. ²¹ U diè lià nə ni tə
yìèn tə, máǵá tə nə, ba zàn
ba bà, sə ba ja wá. Ba yà wú:
«D yuu təló».

*Zwezi diàn tə naŋa Yɪ
(Matie 12.22-32; Liké
11.14-23)*

²² *Zwifə-ba Yɪ nii *yənu
tían tə yà nə nan *Zwer-
izalemə ba bà lá yà swìn,
ba wú: «*Zinə piú tə, ba nə
boŋə <Beləzəbilə>, nə wulə v
yira, v mù ga nə ti wá. Kɔ yɪ
zinə tə mama piú tə nə pɪn
wá diàn, sə v ma li zinə tə
lià yuu wa».

²³ Zwezi dàń ma bon ba, v
swìn ba con də zwansari:
«Nətə nə *Sitana wá wàní v
duŋa v tətə? ²⁴ Á ywàǵá á
jón: Payuu lià nə ziga duən
nə, kɔ payuu tə tɔri nə ga.
²⁵ Diè tiàn nə ziga duən nə,
kɔ tɔri nə ga. ²⁶ Kɔ mù tə
yiri, Sitana nə tɛ v tiàn, v
lɔv tə nə pwèe, v diàn tə
wàri lá tə yanɪ, tə wá zwèe.
²⁷ Liù mama wàri ladia diè
wa v zwɪ v ŋwìn v wiən, də
v diàn nə ba wá dwə, sə v dí
yáá v vwa wá. Kɔ kwa nə,
v dàń wáá won mama v ti v
diè tə wa.

²⁸ Cígá mama, à mù nə
swìn kɔ á con: Yɪ wá kwen
ləzoni cɔna yiri mama, də
ba tɔran yiri mama, ba nə
twɪn v mù Yɪ, v li v mù də

ba pwərə wa. ²⁹ Yá liù tə
mɛ, v nə wá twɪn Yɪ-*Siŋu
tə, Yɪ ba kɔ tíú cɔna kwen
v li v mù də wá pwərə wa,
mama. Kɔ cɔna təntə ba
zwèe, abada».

³⁰ Zwezi swìn ba con nətɔ,
ba yà nə swìn də, zinə wulə
v yira tə yiri.

*Zwezi nubia tə də v nuu
yoo*

*(Matie 12.46-50; Liké
8.19-21)*

³¹ Kɔ kwa nə, Zwezi nubia
də v nuu twi, ba zɪga kàrá
wa, ba ga tɔn liù, sə v bon
wá. ³² Lalɔv yà jə ba kɪkari
Zwezi, yá ba ga swìn v con,
ba wú: «Cɔgv zəni, n nuu
də n nubia wulə kàrá wa, ba
bwe n yoo». ³³ U ma le, v
wú: «Wàà nə yɪ à nuu, bèré
ga nə yɪ à nubia?» ³⁴ U dàń
ga ywàń lià tə, ba nə jə ba
kɪkari wá, v ga swìn, v wú:
«Á ywàǵá, à nuu də à nubia
nə ba wulə yəbə. ³⁵ Kɔ yɪ
liù tə mɛ, v nə zilí Yɪ nii nə
yɪ à nubiu, də à nakɔa, də à
nuu».

4

*Wodùrú zwansari
(Matie 13.1-9; Liké 8.1-8)*

¹ Dɪn don nə, Zwezi
yà kúv wulə v kàri Galile
mɔnaa tə nii nə. Lià zənzən
twi ba kɪkari wá, kɔ pa v
zàn v zv níá yuu bori wa v
jèé. Kɔ níá yuu bori tə yà
zɪga mɔnaa tə wa bəbəru tə
nii nə. Lià tə mù ga jèé tia,
buu tə bəbəru nə. ² Zwezi yà
twá zwansari, v ma bɪri ba
yìèn zənzən. U kàrà tə wa, v
wú: ³ «Á cɔga, wodùrú nan,

sə v dù. ⁴ U dān nə wulə v mí wodwii tə, kv vān don tua cwəŋə yuu. Zənbii twi tə dé tə.

⁵ Kv vān don tua kapatau tia wa, tiran nə ba dáá lá. Kv bwálí tə nə, wobia tə nan lala, kv nə yi titalv yiri.

⁶ Máná tə, yi nə bɪga, kv dí wobii tə, tə ga ti tə kù, tə ŋunan nə wà tia zwí zəni yiri.

⁷ Wodwii tə vān don tua casuran tia wa. Tə nə pən máná tə nə, casuran tə boru tə pú wobii tə yuu nə, tə dān ga sìnì tə ti. Tə wà won mama fwa.

⁸ Yá tə duən tua tia nəzəŋu wa, tə boru tə kwən, tə zin bia: Tə duən zin bia fitwa, tə duən sapwítwa, yá tə duən bíí». ⁹ Zwezi dān ma swìn v sùrí lá, v wú: «Liù mama dān mɛ, sə v kə diàn, v sùrí v zian, v cɔgv zəni!»

Yoo tə nə pɪn, Zwezi swìn də zwansısarı
(*Matıə 13.10-15; Likə 8.9-10*)

¹⁰ Máná tə, Zwezi yá nə ŋúná də lià tə, ba tə, ba nə boli v nii, də v karbia fugə bələ tə lòrì, sə v gwın zwansısara tə dēñ v bırı ba. ¹¹ U ma le ba, v wú: «Á mù wàá Yı pàrì yìèn tə, tə nə sègè tə dēñ á nì, á pɪn á tiàn nə. Yá lià tə, ba nə ba à nə twá, tə mù yi zwansısarı nə, ba wá twá ba ma nì yìèn tə mama. ¹² Kv dān wá pa, ba ywàñ, ba ga ba na. Kv wá pa ba cɔgv, ba ga ba kv dēñ nēñ. Ba yá nə nēñ kv dēñ, ba yá wá lwàñ ba pubuŋa, ba ga va Yı con. Yá Yı yá

wá kwən ba cuna tə v li ba mù də wá pwərə wa».

Zwezi gwın wodùrú zwansısara tə dēñ
(*Matıə 13.18-23; Likə 8.11-15*)

¹³ Kv kwa nə, Zwezi swìn v karbia tə con v wú: «Á yèrì zwansısara ka tə dēñ? Nətə nə á dān wá fwa á ma yəni tə duən tə mɛ?»

¹⁴ Wodùrú tə nə dwi tə yi ndə liù tə nə, v nə swìn Yı sugv tə. ¹⁵ Ləzoni duən yi ndə cwəŋə tə nii nə, wodwii tə yáá nə tv kv wa. Ba nə zəzən ba nì Yı sugv tə, lala də *Sıtana twi, v li kv ba waa. ¹⁶ Yá ba duən də yáá yi ndə kapatau tia nə, wodwii tə nə tua kv wa. Ba mù yáá nə nì sugv tə, ba yáá sèe kv lala də pupoli. ¹⁷ Yá Yı sugv tə wà ba mù lià təntə pubuŋa tə wa zwí zənzən, ba ga ba diàn jə kv waa. Ba nə dí càn, də ba nə wɔwalı ba Yı sugv tə yiri, ba yáá pıı ba yá Yı cwəŋə. ¹⁸ Ba duən də yi ndə casuran tia nə, wodwii tə nə tua lá. Ba yáá nì sugv tə, ¹⁹ yá luv kv tə wiən twara jə ba zənzən. Ba swə ka pìà jıjə. Luv wiən duən də fıra jə ba. Tə wiən təntə mɛ yáá pú Yı sugv tə yuu nə, tə pa sugv tə kúv wàrì won kv fwa. ²⁰ Ləzoni duən yi ndə tızəŋu nə, wodwii tə nə tua lá. Ba yáá nì sugv tə, ba sèe kv. Kv mù nə pɪn, ba yi ndə wobia nə, tə nə zıŋa bia. Ba duən zin bia fitwa, ba duən sapwítwa, yá ba duən bíí».

*Cànú yuu wa zwansisara
(Likə 8.16-18)*

²¹ Ku kwa nə, Zwezi kúù swìn v karbia tə con, v wú: «Lìù tèlé, v nə wá suru cànú v tún garwa dèñ nə, nə à yèè gədoò dèñ nə. Ku yi v wá tún ku canzilv yuu wa. ²² Won tə mama nə sègè wá na, yá won tə mama yà nə wulə yikunu wa, wá nan poni nə». ²³ Zwezi dàñ ma swìn v sùrí lá, v wú: «Lìù mama dàñ mɛ, sə v kə diàn, v sùrí v zian, v cugv zəni!» ²⁴ Zwezi kúù swìn ba con, v wú: «Á cia á tiàn nə də ku tə, á nə nèn. Yu wá pa aba ku tə, á də nə pın lià duən nə. Yá v ga wá pa aba, v doni ku tə, á nə pın. ²⁵ Ba wá pa liù tə nə, v nə jə ba sùrú lá. Yá v tə nə ba jə, ba wá jon mancın tə tətə, ku nə wulə v con».

*Wobia nə pén tə ga zaŋa
yuu wa zwansisara*

²⁶ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á ywànjá nətə tə, Yu nə dé v pàri tə. Ku yi ndə bɛɛ don nə dùè v kárá. ²⁷ Ku kwa nə, v pəni də v zaŋa diın mama, yá ku mánjá tə wa, wobia tə pén, tə ga bori. Bɛɛ tə yèri nətə tə, ku nə fwa. ²⁸ Tia tə yáa pa wobia tə pén tə bori ka tətə nə. Sısv yáa dé yáa ku nan. Ku kwa nə, ku yáa lura, ku ga kə bia. ²⁹ Mánjá tə, wobia tə nə bıga, bɛɛ tə yáa zàn, v za wiən tə də v siú. Ku nətə tə bıri də, wiən zagv mánjá yí».

*Wobiu nəmanbiə don yuu
wa zwansisara
(Matıə 13.31-32, 34-35;
Likə 13.18-19)*

³⁰ Zwezi kúù swìn, v wú: «Bèèè nə nə wáa nə ma maŋa Yu pàri tə? Bèèè zwansisara nə nə wáa nə ti nə ma maŋa ku? ³¹ Ku yi ndə wobiu nəmanbiə nə, ba nə dùè. Ku mù nə yi wobia tə mama nəmaa. Yá ku dwiu kwa nə, ku yáa pén. ³² Ku yáa boru, ku jì nədarv, ku doni dəvuran mama. Ku nɛɛ tə yáa dara, zənbii tətə wáa tə pwalan tə kəni ku yuu wa». ³³ Nətə nə Zwezi yá twá də zwansisari zənzən, ndə tə tə nə, v ma swìn Yu sugv tə v bıri lià tə nə. U yáa swìn Yu sugv tə ba con ndə nətə tə, ba nə wá wàní ba ni ku dèñ. ³⁴ U yáa ba swìn, də ku nə tà də zwansisari. Yá v dàñ nə wulə də karbia tə cıci, v yáa yá zwansisari tə, v ga gwin tə yìèn tə mama v bıri ba.

*Zwezi pın, munaə vuv
nəfarv zigı*

(Matıə 8.23-27; Likə 8.22-25)

³⁵ Ku diın tə tətə nə ku dədəni nə, Zwezi swìn v karbia tə con, v wú: «Nə vələ munaə tə vàn tə don nə!» ³⁶ Ba dàñ nan lalv tə wa. U karbia tə jin wá də níá yuu bori tə, v nə wulə ku wa, ba ja víi. Níá yuu bwərə duən yá bwələ də wá. ³⁷ Ku kwa nə, vuv nəfarv zàn, ku mà níá ku kəni níá yuu bori tə wa, ku pa ku swí. ³⁸ Zwezi yá tégé ku kwa con, v dwèe v ganpuri yuu wa. U karbia tə ma zın wá, ba swìn v con,

ba wú: «Karnyina, nə wá tı! Ku yoo ba mú jə?»³⁹ Zwezi ma zàn, v baa vuu tə nii nə, yá v ga swìn múnnaa níá tə con, v wú: «Pa n zəzugu tə nyu lá!» Ku máńá tə wa, vuu tə zıgı. Yá bwálı tə me zùrì siii.⁴⁰ Zwezi dån ga swìn v karbıa tə con, v wú: «Bèèèe nə pın, fən jə aba nətı? Á ba á waa kəni à nə wuuu, naaa?»⁴¹ Yá fən yá jə ba zənzən. Ba dån swìn duən con, ba wú: «Bee wà tə tà ndə lià me nə. Vuu də múnnaa me zilı v nii!»

5

Zwezi li zinə bee don yuu wa
(*Matıə 8.28-34; Likə 8.26-39*)

¹ Ku kwa nə, Zwezi yı Galile múnnaa tə vån don nə, Zwerazenıan-ba nagwanaa wa. ²⁻³ Ba nan níá yuu bori tə wa. Ku máńá tə wa, bee don twi v jəri Zwezi. *Zini yá jə ku bee təntə. U yı v nan pıràn buran wa. U yá wulə tə pıràn buran tə wa, ba nə kva, ba ma kəni tıga. Liù yá tələ, v nə wàá wá v vve də banzala tətə. ⁴ Ku nee ce duən, ba nə vwə v nee də lugu ɲoni, ba vwə v jıàn də banzala, yá v kàrú banzala tə də lugu ɲoni tə. Liù mama diàn yá wá wá yı. ⁵ Máńá mama, tıtın də yıcau, v yáá jírı tıga pıràn buran ba tə wa də pəen yuu wa. U mà nii də v bıri v yıra v kàrı də kapana.

⁶ U nı Zwezi yıɲona, v dån ma dəri v bà, v tu v yáá

con. ⁷ U ga bubwi zənzən, v kə yı nə, v wú: «Zwezi, Yı tə, v nə wulə tə me yuu wa, bıú, bèèèe nə n pıà à con nə? Á lòri mú, sə n taa Yı yıri, dån ká kə nə càn wa». ⁸ Zwezi yá swìn v con, v wú: «Zini, n nan bee tə yıra!» ⁹ Zwezi dån ma bwe, v wú: «N yıri nə ya bèèèe?» Ku ma le wá, ku wú: «Á yıri nə yı <buruburu>.» Ku yı cígá, zinə zənzən yá dáá bee yuu wa. ¹⁰ Yá ku dån lòri pwəpwə, sə v dån ká dıɲa tə, v li luv nii tə wa.

¹¹ Twərən zənzən yá wulə ku bwálı tə nə paan yıra, tə dé wodirən. ¹² Zinə tə ma lòri Zwezi, sə v kə tə twərən tə yıra. ¹³ Zwezi ma pa tə cwəɲə. Zinə tə dån ma nan bee tə yıra, tə zu twərən tə. Tə yı mùrù bələ. Tə mama míámıán nan paan tə yuu, tə tv múnnaa tə wa, tə tı.

¹⁴ Twərən nəcıra tə dån dəri, ba va ba swìn ku yoo tə tu tə də tıbii tə wa. Lià dån zàn ba va ba ywàn ku tə, ku nə tun. ¹⁵ Ba twi ba yı Zwezi də bee tə, v yá nə jə zinə buruburu tə. U yá jəé, v zu ganan, v yıá ga na tıa. Fən zva ba. ¹⁶ Twərən nəcıra tə man ku tə mama, ba nə nı ba bıri lià tə. Ba man ku tə nə yı bee tə, zinə tə yá nə jə, tə ma nan tə zu twərən tə. ¹⁷ Ba dån ma lòri Zwezi, sə v nan ba nagwanaa tə wa.

¹⁸ Zwezi nə pıà, sə v zu níá yuu bori tə, bee tə, v yá nə jə zinə zənzən, tə lòri wá, sə v yá v pa v twá v nə. ¹⁹ Yá Zwezi dån vıga, v ga

swìn v con, v wú: «Pií, n va n diè n lià con, n man ku tē mama, *Yuu-Tiu nē dēri n yinēgə zənzən v ma fwa v pa mú». ²⁰ Βεε tē ma va nagwanaa tē wa, ba nē bojē <Tian-Fugə> tē, v man won tē mama, Zwezi nē tvn v pa wá. Ku gwári lià tē mama, ba nē cūgv v nii svgv tē.

Zwayirisə b̀á bwiun dē kan don yayıgv ka zwèe yoo
(*Matıə 9.18-26; Likə 8.40-56*)

²¹ Zwezi pií v va muna tē vān tē don nē dē níá yuu bori tē. Lalbv twi, ku kıkarı wá, dē v zıga muna tē nii nē. ²² *Zwifə-ba *jéré diè don yuu tíu twi v con. U yırı nē yi Zwayirisə. U nē ni Zwezi, v tua v nē nē, ²³ v ga l̀ri pwəpwə, sē v san v nē. U swìn, v wú: «À b̀á wulə v ti». U dān l̀ri wá, v wú: «Báá, n tún n j̀an v yuu wa, sē n ma jon wá tian jun wa, sē v mu ga ya lvb».

²⁴ Zwezi vəli dē Zwayirisə. Lalbv púv v kwa dē ku niıı v nē nē. ²⁵ Yá kan don yá wulə ba wa, v tãjá nē twi ka ba zıga, ku nē yí bına fugə bələ. ²⁶ U dí cān zənzən máńá tē wa, v nē ywarı v t̀an dımutura zənzən con. U cūgv wıən tē mē, v nē jə, ku ga tē ba kıkwa. Ku dān yá kwēn ku jə wá zənzən. ²⁷ U ni Zwezi ŋwen. U dān twi lalbv tē wa, v twá Zwezi kwa con, v dwēn v gānù nē. ²⁸ U yá swìn, v wú: «À nē kən cígá, à dwēn v ganān tē cıı nē, à yayıgv tē wá

zwèe». ²⁹ Naa nēdv, dē v jana tē lwagv tē zıga, v ga na v t̀an, v yayıgv tē nē zwèe yırı. ³⁰ Ku máńá tē wa, Zwezi lwarı dē diān nan v yıra. U dān vəvəri lalbv tē tətəıi wa, v bwe, v wú: «Wàà nē dwēn à ganān nē?» ³¹ U karbıa tē ma swìn v con, ba wú: «N na dē, lalbv tē wulə mú ku yugə tia tē mama, yá n ga bwe, dē wàà nē dwēn n yıra». ³² Yá Zwezi yá wulə v ywāńá, sē v lwarı liù tē nē fwa ku nētv tē. ³³ Fən zva kan tē, v dān ga vıvaga, v yá nē yəé yoo tē nē yí wá yırı. U dān ma bà v tv Zwezi nē nē, v swìn cígá mama v con. ³⁴ Zwezi ma swìn, v wú: «À nakva, n nē ken n waa à nē tē yırı, Yu jon mú. Vəli dē bıcan sıé, n yayıgv tē zwèe míámıán».

³⁵ Zwezi nē wulə v swìn nētv tē, dē lià nan jéré diè yuu tíu tē sān, ba bà ba swìn v con, ba wú: «N b̀á tē mu zwèe. N kúv wə me, sē n wuwalı karyına tvtv». ³⁶ Yá Zwezi wə s̀rān təntə con tan, v swìn jéré diè yuu tíu tē con, v wú: «Dān ká pa fən ja mú, kə n waa cıı à nē». ³⁷ U wə yá v pa liù mama kwé ba, dē ku nē tà Pıyerə, dē Zwakə, dē v nyánú Zwan.

³⁸ Ba nē yí jéré diè yuu tíu tē sān, Zwezi ni lià tē, ba yá wulə ba fwa zəzugu, ba kwi, dē ba mà nii. ³⁹ U zva diè tē wa, v swìn ba con, v wú: «Bèèèe yırı nē á fwa zəzugu nətən, yá á ga kwi? Bisımaa tē wə ti, v yi v dwèe». ⁴⁰ Ba

dàn wulə ba muŋa wá. U ma pa ba mama nan, v ga yá búa tē nuu də v nyina, də ba tē, ba yà nē yin də wá. U dàn zua bwálí tē, bisumaa tē nē wulə. ⁴¹ U jin búa tē jin nē, v ga swìn v con də v luv svu, v wú: «Talita kumi!» - Ku dēn nē yi: Bisumakana, à mù nē swìn ku n con: Zàn yu nē! ⁴² Bisumakana tē zəzən v nyí v zàn v vèli. U yà jə buna fugə bələ. Ba nē ni ku nətə tē, ku gwárí ba mama, ku nē diğá ba yuu zənzən yiri.

⁴³ Yá Zwezi dàn dùè súú ba nii nē, də ba dàn ká pa, sə liù mama lwarí ku. Ku kwa nē, v swìn ba con, v wú: «Á pian wodiú búa tē nē, sə v dól!»

6

Ba viğa Zwezi Nazaretə nē
(*Matie 13.54-58; Likə 4.16-30*)

¹ Zwezi nan ku mù bwálí tē nē, v va v nyina sàñ. U karbia yà kwé wá. ² *Zwifə-ba *sió diin nē, v yà wulə v kàrì Zwifə-ba *jéré diè wa. Lià zənzən yà nē cuga wá, ku gwárí ba, yá ba ga swìn, ba wú: «Yèn nē v yèè yìèn tətə mama? Bèèè nē yi wəbuŋa ku tē, v nē jə, də yomilan tē tē mē, v nē tuŋa? ³ Ku tà v mù nē yi kapənta tē, v nē yi Mari biú tē naaa? Ku tà v mù nē yi Zwakə də Zwoze də Zwidə də Simon zənv tē naaa? U nakwana tē təlél nē wa yəbə naaa?» Yá ku nətə dàn pin, ba yà ba wá sèe. ⁴ Zwezi dàn ma swìn ba

con, v wú: «Ba yàá zilí Yü nii *sòsònù bwálí mama nē, yá v nyina sàñ nē də v dwíí tián wa, də v diè wa, ba ba wá zilí». ⁵ Zwezi wà wàní v fwa yomilan duən lá, də ku nē tà, v nē tún v jìàn yayiŋa mancun yuu wa, v ma zwèe ba yayıran. ⁶ Ba yà nē wà Yü *nii sèe, tē gwárí wá.

Ku kwa nē, Zwezi jírú v kàrì bwálí tətə tian tē mama wa.

Zwezi tun v karbia fugə bələ tē, bələ bələ

(*Matie 10.1, 5-14; Likə 9.1-6; 10.1-20*)

⁷ U dàn ma bon v karbia fugə bələ tē, v tun ba bələ bələ. U pin ba diàn, sə ba li *zinə lià yuu wa. ⁸⁻⁹ U pin ba nii, v wú: «Á dànà ká ti won mama á kə á yuu. Á dànà ká ja wodiú də lòò də səbiú á ganjigi wa, á ja nan cwəŋə. Á tiə daduu, á kənə natura, á nē dànà ká zə ganan bələ».

¹⁰ U swìn ba con, v wú: «Mánjá tē, á nē yí tiv wa, sə á mé diè tē wa, á nē zua, ku jə vèli á nē wá nan ku mù tiv tətə wa. ¹¹ Tiv don lià nē viğa, sə ba ja aba, nē à yèé, sə ba cugu aba, á naŋa lá. Á zwara á nē purən, sə ku ya ba yuu yoo». ¹² U karbia tē dàn ma va ba kàrì lià, ba wú, ba mē, sə ba bà Yü con, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna. ¹³ Ba diŋi zinə zənzən ba li, ba zwèe yayiŋa zənzən yayıran də ba kəni nuğa ba yuu wa.

Zwan-Batisə gvri tē yoo
(*Matie 14.1-12; Likə 3.19-20; 9.7-9*)

14 Zwezi ηwen súé bwálí mama, yá piú *Erodə də dān yà nì v yoo. Lià duən yà swìn də, Zwezi tətə nə yi *Zwan-Batisə v nə pií v bwin, v nan tian wa. Mə ku mù nə pın, v jə diàn, v ma tija yomilan. 15 Yá ba duən də yà wú, v yi Yu nii *sùsùnù Eli. Ba duən də wú, v yi fuən Yu nii sùsùnà tə wa liù don. 16 Erodə nì ku, v ga swìn, v wú: «Kv yi Zwan nə! À pın ba gwəηə v yuu, yá v pií v bwin».

17 Kv yi cígá, Erodə tətə yà nə pın ba ja Zwan, ba vwa, ba kə bán diè wa. Erodə yà fwa nətv, v zunu Filipə kan Erodıadə yiri, v nə jon. 18 Zwan yà ma swìn, v wú: «Kv wà mə, sə n jon n zunu kan». 19 Kv yiri nə Erodıadə luja yà zaŋa zənzən Zwan yuu wa, v yà ga jə ku v bican wa. U yà pià cwəηə, sə v ma gv Zwan. Yá v yà wàri. 20 Erodə yà dəri Zwan, v yà nə yəé də, v yi cígá tiú, v ga yi Yu nə ti tə yiri. U dān ma cì v nə. U yàá nə cuga v sùràn tə, ku yàá gwárí wá, yá v yàá cugu wá də puswənə.

21 Erodə luri dun canà nə twi ku yí, ku yin yuywanu ku pa Erodıadə nə. Erodə dān zàn v fwa wodirən zənzən, v pa ləzwənfaran tə nə, də pamana yun tián tə nə, də Galile nagwanaa yáá tián tə nə. 22 Erodıadə bùá zua v sa. U sv tə yin ywání ku pa Erodə də v candərə tə nə. Piú Erodə dān ma swìn bùá

tə con, v wú: «Lòri won tə mama, n nə pià, à wá pa kv mú». 23 U dān ga wú, v düh: «À wá pa mú won tə mama, n nə pià, kv nə swə kv yi à luv tə fan də». 24 Bùá tə dān ma nan, v bwe v nuu: «Béééə nə à mə, sə à lóri?» U nuu ma wú: «Swìn ndə Zwan-Batisə yuu nə n pià». 25 Bùá tə ma dəri v va v swìn piú tə con, v wú: «À pià, sə n gwəηə Zwan-Batisə yuu tə síún síún n kə zija wa n pa nə». 26 Piú pié cügù, yá v yà ba pià, sə v vi, v nə düh v candərə tə yáá con tə yiri. 27 U dān ma zəzən v tun pamanu don, sə v va v gwəηə Zwan yuu v ja bà. Pamanu tə nan v va bán diè tə wa, v gwəηə Zwan yuu. 28 U ti ku v kə zija wa, v ja bà v pa bùá tə nə. Bùá tə ja nan v pa v nuu nə.

29 Máná tə Zwan karbia tə nə nì ku, ba twi, ba ti v tigi tə ba gùri.

Zwezi piú dipen v pa bara mbrò bonu nə
(Matıə 14.13-21; Likə 9.10-17; Zwan 6.1-14; Marəkə 8.1-9)

30 Zwezi *təntəna tə pií ba bà v con. Ba man ba bırv wá won tə mama, ba nə fwa, də ba nə kàri lià tə nətv. 31 Lià tə nə twi, də ba piú ba viri, tə yà dáá zənzən, kv pa ba wàri wodiu ba jəni ba dé. Kv mù nə pın, v ma swìn ba con, v wú: «Á twaga à nə, sə nə nan kwa con bwálí tə nə, liù nə təlé, sə á wání á siı mancın». 32 Ba dān zàn ba ti níá yuu bori tə, ba va bwálí

tø, lià nè ba bwølø. ³³ Yá lià zènzèn ni ba, ba ga lwarì ba. Ba nan tian tø mama, ba va bwáli tø nè dè nèε, dè Zwezi dè v karbia tø tø wà lá yí.

³⁴ Zwezi dè v karbia tø nè nan níá yuu bori tø wa máǵá tø, v ni lià tø mama, ba yinøgø jun wá, ba yà nè yí ndø pee nè, tø nè ba payírv jø yírv. U dán ma zàn v kàri ba yìèn zènzèn. ³⁵ Máǵá tø wa, tia nè ja kv yí, Zwezi karbia tø fàri ba yí, ba swìn v con, ba wú: «Tia yí, yá won mama tølé bwáli kv tø wa. ³⁶ Pa, sè lià tø pii ba va tiv tø wa dè tibii tø wa, ba yè wodiu». ³⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «Á tètø pian ba wodiu, sè ba dé!» Ba dán ma swìn v con, ba wú: «Nè ba sèbiu zènzèn jø, sè nè ma yè wodiu nè pa lià ba tø nè». ³⁸ Zwezi dán ma bwe ba, v wú: «Dipen bagali nè wulø á con? Vølø á jèn!» Ba nè ywàn tø kwa nè, ba twi ba swìn v con, ba wú: «Nè jø dipen bonu dè følø bølø».

³⁹ Kv kwa nè, Zwezi pin nii v karbia tø nè, v wú: «Á pian lià tø jèn púlé púlé galv tø yuu wa!» ⁴⁰ Ba dán ma pa ba jèn tia, bíí bíí, dè finu finu. ⁴¹ Kv kwa nè, Zwezi ti dipen bonu tø dè følø bølø tø, v zìn v yáá yí nè, v kè Yí lèèèè. U fú fú dipen tø v pa karbia tø nè, sè ba ma tara lalv tø. U tàri følø bølø tø, dè v pa ba me nè. ⁴² Ba liù mama dí v sú. ⁴³ Ba pèè dipen tø dè følø tø mumunø, tø nè súé fíyaran fugø bølø. ⁴⁴ Bara yí mòrò

bonu ba wa, ba nè dí wodiu tø.

Zwezi vøli níá yuu wa
(*Matìø 14.22-33; Zwan 6.15-22*)

⁴⁵ Kv kwa nè, Zwezi zèzèn v pa v karbia tø zv níá yuu bori tø wa, sè ba dé yáá, ba galv múnna tø vàn don nè Bètəsayida tiv con. U mù tètø dán wá kè lià tø cwøǵø nè. ⁴⁶ U nè pin ba vii tø máǵá wa, v dígà paan don yuu wa, sè v jun Yí. ⁴⁷ Tia yí máǵá tø nè, níá yuu bori tø dè karbia tø yà wulø múnna tø tètøǵi wa, yá Zwezi cici ga wulø tia. ⁴⁸ U ni dè, v karbia tø na càn dè níá yuu bori tø ka va, vuv yà nè fuli kv naǵa bwáli tø, ba nè vølø tø yírv. Tiblakuv nii nè, v zàn v wulø níá tø yuu wa ba sèpuni nè, v vøli mancín mancín. ⁴⁹ Yá máǵá tø nè, karbia tø nè ni wá dè, v vøli níá tø yuu wa, ba bún dè, kv yí wøjijíru. Ba dán ma mà nii, ⁵⁰ føn yà nè zva ba zènzèn yírv. Zwezi ma v swìn ba con lala, v wú: «Á dǵá á jiàn! Kv yí à mù nè! Á dànà ká pa føn ja aba!» ⁵¹ Kv kwa nè, v dán zva níá yuu bori tø wa, ba sèpuni nè, yá vuv tø ga zigi. Kv gwári v karbia tø zènzèn. ⁵² Ba nè ni Zwezi dè, v fva dipen tø, ba yà tø wà v diàn tø dèn lwarì. Ba pubøǵi yà wà yí.

Zwezi zwèè yayíǵa yayíran Zwenezaretø nè
(*Matìø 14.34-36*)

⁵³ Zwezi dè v karbia tø galv múnna tø ba zwèè, ba cú

tia Zwenezaretø nagwanaa wa. Lantø nø, ba zıgı ba nı́a yuu bori tø. ⁵⁴ Ba nø cúó, dø lià tø zøzø n ba lwarı Zwezi. ⁵⁵ Bwálı tø mama lià nø nı dø, Zwezi wulø lià tø yáa nan nagwanaa tø mama, ba janı yayıŋa ba ja twı ba tıtaran yuu wa. ⁵⁶ Bwálı tø mama Zwezi nø vøli, ku yı tıan wooo, tıfaran wooo, tıbii wooo, lià yáa ja ba yayıŋa, ba va ba tún jérø bwálá nø. Ba yáa lørı wá, sø v yá v pa ba dwen v gånø nii nø. Liù tø mama yáa nø dwen v gånø tø nii nø, ku tíú yayıgı yáa zwèe.

7

Kàrà nødwan tø yoo, ku nø kwen nø dø Yı yièn duøn nø
(*Matıø 15.1-9; Likø 11.37-41*)

¹ *Farıztıan-ba dø Yı nii *yønu tıán duøn nø nan *Zwerizalemø ba bà. Ba twı ba kıkarı Zwezi. ² Ba mını dø, Zwezi karbıa tø duøn yáa dø wodıu dø ba jıdurøn. Ku døn nø yı, ba wà ba jıàn sın ndø nøtv tø nø, ku nø mε. ³ Farıztıan-ba dø *Zwıfø-ba tø duøn mε yà twá yofwamınan tø nø, ba nyına-ba nø yá ba pa ba. Ba yà ba dø, dø ba nø wà ba jıàn sın zøni. ⁴ Ba nø nan jérø bwálı dø ba bà, ba yáa dø yáa ba sın ba jıàn, ba dån ga dø. Ba twá dí yáa nø zønzø n, sø ba dø Yı yièn ma kwen duøn nø, ndø ka sın wùrú zwıın, dø lugu zwıın, dø nøkøni nø. ⁵ Farıztıan-ba dø Yı nii yønu tıán tø

dån ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèèe nø pın n karbıa tø ba nyına-ba yofwamınan tø nø twá? Ba dø wodıu dø jıàn, tø nø wà sın».

⁶ Zwezi ma le ba, v wú: «Yı nii *sùsùnø *Ezayi yà jø cígá, dø v nø dí yáa v swın á mù níé bølø tıán tø yoo, ndø ku yà nø púpúnı nøtøn:

«Lià-ba tø yı ba zilı à mù
Yı dø ba nii cıci, yá
ba waa ga ŋúná dø nø.
⁷ Ba yıjıı tø yı tıtv,
ku tø, ba nø kàrı ba
bırı nø yı læzoni kàrà,
dø ba yofwamınan tø
yııı.»

⁸ Zwezi swın ba con, v wú: «Á yá Yı bıra tø kwa, á ga twá læzoni yofwamınan nø».

⁹ Zwezi dån ga súrı lá, v wú: «Á vıga Yı bıra tø mwálı mwálı, sø á ga twá á tètø yofwamınan nø. ¹⁰ Yı *nii tø, v nø pın *Moyızø nø, cígá swın, ku wú: «Zilı n nuu dø n nyına! Yá liù tø, v nø zırı v kø v nuu dø v nyına nø, v mε, sø ba gu wá». ¹¹⁻¹² Yá á mù bırı dø, liù wáa v swın v nuu dø v nyına con, v wú: «N torı tø, à yà nø wá ma san mú tø yı à tún, sø ku yı *jııŋı ku pa Yı nø». Ku døn nø yı «kørøban» dø Zwıfø-ba sugı. Yá á dån pın cwøŋø liù nø, sø v dån ká kúv san v nuu dø v nyına nø. ¹³ Mø á yofwamınan tø, á nø kàrı lià tø nø nø, á twá á ma lı Yı sugı tø nywarı. Á fwa yièn duøn zønzø n tø nø nyın ndø tø nø».

Wiən tə nə cùgà ləzwənə
Yı yáá nə

(Matıə 15.10-20)

¹⁴ Zwezi ma kúv bon lià tə, v swın ba con, v wú: «Á mama cuga, á ga ni ku tə dən. ¹⁵ Won tə mama nə naŋa kàrá con, ku zwi ləzwənə wa, wàri wá ku cùgà. Won tə nə naŋa ləzwənə waa, ku mù won tə nə wáá wá ku cùgà». ¹⁶ [Liù mama dän mə, sə v kə diàn, v sùri v zıan, v cugv zəni!]

¹⁷ Máná tə, Zwezi nə nan lià tə wa v zv diè, v karbıa tə bwe wá ku zwansısara təntə dən nə. ¹⁸ U dän ma swın, v wú: «Á də tə yı lià tə, á nə wàri yoo dən á ni? Á ba nəñ də, won tə nə twá ni ku zv liù waa wàri wá ku cùgà? ¹⁹ Á yèri də, wodiü tə ba v pubuŋa tə wa zwi. Ku yı v pùé wa nə ku zwi, yá ku kwa nə, v yáá twa ku v dugv kaduəyuu bwálı nə». Tə mù sùràn tə nə nə Zwezi twá v ma swın də, wodiü təlél, ku nə jə durən Yı yáá con. ²⁰ Yá v ga kúv swın, v wú: «Won tə, ku nə naŋa ləzwənə yıra nə pın v bıcan yı nəzonu Yı yáá con. ²¹ Liù waa con nə pubuŋı kukwınan yáá nan, tə pın v cwàri, v ŋwın, v gwı, ²² v pià lià kana, lià duən wiən jə yimən tə pa wá, v tuŋa wuləŋv, v gıgarı lià, v kukulı Yı yıri tə, v yiı zwi lià wiən, v cəgə lià, v fwa fwıə, v ga yèri v yáá. ²³ Tə mù yokukwınan tə mama yı ləzwənə waa nə tə naŋa, yá

tə ga pın v bıcan yı nəzonu Yı yáá con».

Kavee don ken v waa
Zwezi nə

(Matıə 15.21-28)

²⁴ Ku kwa nə, Zwezi kèen lá, v va nagwanaa don wa, Tirə tiv tə nə wulə lá. U zva diè don wa, yá v ga ba pià, sə liù lwarı v niı nə, yá v dän nə wà wàni v cı, sə ba dän ká ni v ŋwen. ²⁵ Kan don yá ni Zwezi yoo. U yá jə bùá, *zini yá wulə ku bùá təntə yuu wa. U dän ma zàn v bà v tv Zwezi nəe nə. ²⁶ Kan tə yá yı *Gərekə. Ba lıri wá Fenisi nagwanaa wa, Siri nə ti lá. U lıri Zwezi, sə v duŋı zini tə v li v bùá tə yuu wa. ²⁷ Yá Zwezi swın kan tə con, v wú: «Də yáá n yá n pa diè lià də ba sú, ka ti bisıná wodiü ka dilı kukurbii yáá, nə ba zıen yıri». ²⁸ U ma le wá, v wú: «Karnyına, ku yı cígá! Yá kukuri tə yáá də wodimumunə tə, bisıná tə nə yá ba pın tə twı tia nə». ²⁹ Zwezi ma swın v con, v wú: «N nə le nə nətv tə yıri, n wáá n piı n virı, zini tə nan n bùá tə yıra». ³⁰ U piı v va v sán, v na v bisımaa tə də v tégə gədoö yuu wa. Zini tə ga nan v yıra.

Zwezi sùrú bəru don zıan
v ga purı v niı

(Matıə 15.29-31)

³¹ Zwezi nan nagwanaa tə wa, Tirə tiv nə wulə lá, v twá Sidon tiv. U zıgı lá v va v twá Tian-Fugə nagwanaa tə wa, v va Galile muna tə vàn nə. ³² Ba jin bəe don v zıan nə bwın, v ga bəbe ba

ja va v con. Ba lòri Zwezi, sə v tún v juu bæe tə yuu wa. ³³ Zwezi ma ja v cici v ja nan là tə wa, v va yuḡna. U ti v jifwi v tiri bæe tə zian wa. U li mumian, v ma dwen bæe tə nəndəli nə. ³⁴ U zìn v yáa yu nə, v sií fubn, v ga swìn də v luv sugv, v wú: «Efata!» - Ku dən nə yu: «Súrí n tiàn.» ³⁵ Naa nədu də bæe tə zian tə súrí, v nəndəli kòlù, v ga swìn zəni. ³⁶ Zwezi ma swìn là tə mama con də, ba dān ká man ku, ba biri liù nə. Yá ba tə zəzəgi ku, ba pa ku nan kàrá wa. ³⁷ Ku dān ga gwárí là zəni. Ba dān yáa swìn, ba wú: «Won tə mama, v nə fwa zian zəni. U pın zibḡja nəń, bəren ga swìn».

8

Zwezi pùlù dipen v pa là mərə̀ banya nə
(Matie 15.32-39; Marəkə 6.35-44)

¹ Ku máḡá tə wa, là zənzən yá kúv kun duən nə, ba yá ga ba won mama jə, sə ba dé. Zwezi dān bon v karbia tə, v swìn ba con, v wú: ² «Laluv tə yinəgə jə nə, nə ba nə wulə də nə dian batwa nətən, yá ba ga ba won jə, ba dé tə yiri. ³ À nə pın ba vií də niən, ba diàn wá zwèe, ba nan ba tu cwəḡə yuu, ba wa là duən nə nan yuḡna yiri.» ⁴ U karbia tə ma le wá, ba wú: «Nə wàri ba dipen nə pın, ba dé ba swí, bwálí ku tə wa, won mama nə təló.» ⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalı nə á jə?» Ba ma le,

ba wú: «Dipen barpe». ⁶ U dān ma pa nii laluv tə nə, sə ba jən tia. U dān ga ti dipen barpe tə, v kə Yu lèèèe, v fu fu tə, v pa v karbia tə nə, ba ma tara là tə.

⁷ Ba yá tə jə fəlibii də. Zwezi ken Yu lèèèe fələ tə yiri, v ga swìn v karbia tə con, sə ba tarà tə ba pa là tə nə. ⁸ Ba liù mama dí v sú. Karbia tə ga pèe tə mumunə, tə nə ga, ba sú tíí barpe. ⁹ Yá ba yá ga yí là mərə̀ banya. Zwezi dān pın ba vií.

¹⁰ Ku kwa nə, Zwezi də v karbia tə zəzən ba zu níá yuu bori tə, ba va Daləmanuta nagwanaa wa.

Farizian-ba pià, sə Zwezi biri ba v diàn
(Matie 16.1-4; 12.38-39; Likə 11.16, 29)

¹¹ *Farizian-ba tə twi, ba wulə ba swìn də Zwezi. Ba pià, sə ba ja v dən nə. Ba lòri wá, sə v tun yomlv don v ma biri ba də, v diàn tə yu tə nan Yu con. ¹² Zwezi sií fubn v kə v waa, v ga swìn, v wú: «Bèèèe nə pın zən là ma pià, sə à fwa Yu diàn mumunv à biri ba? Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: À bá fwa Yu diàn mumunv mama à biri ba.» ¹³ Zwezi dān kèen v ga yá ba, v pií v zu níá yuu bori tə wa, v va munaə tə vān don nə.

Zwezi karbia tə wà lwarı won tə, v nə yı
(Matie 16.5-12)

¹⁴ U karbia tə yá swèèe, sə ba ti wodiu. Ba yá jə dipen nədu cici níá yuu bori tə wa. ¹⁵ Zwezi dān ma swìn

ba con, v wú: «Á zurə á yıra, á cia á tiàn nə zəni də *Farızian-ba sabwarı tə. Á cia á tiàn nə də *Erodə sabwarı tə». ¹⁶ U karbia tə ma swın ba pwərə wa, ba wú: «Kv yi nə nə ba dipen jə, tə nə pın v ma swın nətu». ¹⁷ Zwezi lwarv kv tə, ba nə wú, v dān ma bwe ba, v wú: «Bēēē nə pın á ma wú: <Kv yi nə nə ba dipen jə tə yırı nə>? Á tə wà lwarv! Á tə wà kv dēn nì! Á pubwja wà yí! ¹⁸ Á jə yía, tə ba lá na! Á jə zıan tə ba nēn! Á tə wà lí! ¹⁹ Máná tə wa, à nə fva dipen bonu tə à pa bara mürò bonu tə nə, á pèe tə mumunə á sú fıyaran bagalı?» U karbia tə le, ba wú: «Fıyaran fugə bələ». ²⁰ «Sə máná tə wa, à nə fva dipen barpe tə à pa lià mürò banıa tə nə, dipen mumunə tíı bagalı nə á tíı?» Ba le wá, ba wú: «Tíı barpe». ²¹ Zwezi dān ma swın ba con, v wú: «Yá á ga tə ba nēn?»

Zwezi súrú liliu don yía Betəsayıda nə

(*Marəkə 10.46-53; Zwan 9.1-11*)

²² Zwezi də v karbia tə dān vəli ba yí Betəsayıda tv. Lantə nə, lià jin liliu don, ba ja bə Zwezi con, ba lörı wá, sə v dwen v yıra, sə v súrı v yía tə. ²³ Zwezi jin liliu tə jin nə, v van wá v ja nan tv tə kwa con. U dān ga li mumıan mancın v kə bεε tə yía yuu wa. U tın v jıàn v yuu, v ga bwe wá, v wú: «N

wàá won n nı?» ²⁴ Liliu tə súrı v yía, v ga le, v wú: «Á na ləzoni, à na ba ndə tiàn nə, yá ba ga vəli». ²⁵ Zwezi kúv tın v jıàn bεε tə yía yuu. Liliu tə nə ywān v yáá mənə mənə, v yía tə dān na wiən tə mama pwənə pwənə. U nı yazurə. ²⁶ Zwezi dān ma swın, v wú: «Vəli n sán! Dān ká va tv tə wa!»

Piyerə swın də, Zwezi nə yi Kərisə

(*Matıə 16.13-20; Likə 9.18-21*)

²⁷ Zwezi də v karbia dān ja ba yáá ba man Filipə Sezare tıan tə con. Ba nan cwənjə yuu, v ma bwe ba, v wú: «Bēēē nə lià tə swın à yuu wa?» ²⁸ Ba ma le wá, ba wú: «Ba duən wú, n yi *Zwan-Batisə. Ba duən wú, n yi Yıı nıi *süsünə Eli. Ba duən də wú, n yi Yıı nıi süsünə tə wa liü don». ²⁹ Zwezi ma kúv bwe ba, v wú: «Sə á mür con nə? Wàə nə á wú, à yi?» Piyerə ma le, v wú: «N yi *Kərisə». ³⁰ Zwezi dān ma dü súa ba nıi nə, sə ba dān ká swın kv liü mama con.

Zwezi swın v tıan də v ka bwin ka nan yoo

(*Matıə 16.21-23; Likə 9.22*)

³¹ Kv kwa nə, Zwezi yá wulə v kərı v karbia tə, v wú: «*Ləzwənə-Bıu* mε, sə v dé cān zənzən. *Zwıfə-ba *nəkwına, də Yıı *jɔɔwana yun tián, də Yıı nıi *yənu tián wá vı wá ba dvgv. Ba wá gv wá, kv nə yí dıan batwa, v wá pıı v bwin».

* 8:31 8.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swın.

³² U yáa maŋa ku, u biri ba pwənə pwənə. Piyerə dān ma bon wá u ja nan kwa con, u wulə u caga u nii nə. ³³ Yá Zwezi dān pií u vəvəri, u ywán u karbia tə duən tə, u ga caga Piyerə nii nə, u wú: «Ja pià bwálí, *Sitana, n nə yí n buŋa ndə ləzoni nə, n ba buŋa ndə Yü nə tə yiri».

Zwezi ka twá ŋwírán

(*Matie 16.24-28; Likə 9.23-27*)

³⁴ Ku kwa nə, Zwezi bon u karbia tə də lià tə, u kə duən nə, u swin ba con, u wú: «Liù tə mama nə pià, sə u bà u twá à nə, ku tiú kúv dān ká fwa u təntian puswənə. Ku tiú mə, sə u sèe u twá u dé cān də nə, ku ja vələ u tian dagarv tə yuu wa. ³⁵ Ku yí cígá, liù tə, u nə pià, sə u jon u mu tə, u wá kwìn ku nə. Yá liù tə, u nə wá dugv u mu tə à mù yiri də Yü suywájú tə swin yiri, ku tiú wá jon u mu. ³⁶ Ku funə wa yèn nə ku pa liù nə, də u nə ni tia yuu jujə tə mama, yá u ga kwìn mu tə nə, ku nə ba zwèe Yü con?»

³⁷ Won wulə ləzwənə nə wá pa, sə ku ma yə u mu tə ku jon, naaa? ³⁸ Zən ləzoni tə yáa tələ də Yü, ba ba Yü nii zilí. Yá liù dān nə dəri cavira, sə u biri də, u ya à mù nə ti, u ga dəri cavira, sə u swin à suywájú tə, *Ləzwənə-Biu† tə bá sèe u jon ku tiú, máŋá tə, u nə wá pií u bà də *malike u nyina tə dun tə wa».

9

¹ Zwezi kúv swin ba con, u wú: «Cígá mama, à mù nə swin ku á con: Lià duən, ba nə wulə yəbə, bá ti, də ba nə wà Yü pàrì tə ni də, ku biàn də diàn».

Zwezi lwán u tiàn
(*Matie 17.1-13; Likə 9.28-36; 2 Piyerə 1.16-18*)

² Ku dian bardv kwa nə, Zwezi bon Piyerə də Zwakə də Zwan, u ja di paan nəfarv yuu, ba də wá cici. Ba nə diğá ba yí lá, u lwán u tiàn ba yía yuu wa. ³ U ganan tə yà cici. Tə yà piri tə doni nətv tə, ləzwənə nə wáa ka pin tə piri tia yuu wa. ⁴ Ku kwa nə, Yü nii *sùsùnù Eli də *Moyizə nan u karbia batwa tə nə. Ba yá wulə ba swin də Zwezi. ⁵ Piyerə dān swin Zwezi con, u wú: «Karnyina, ku ziən də, nə nə wulə yəbə. Nə dān wá pú gansilə batwa, n mù nədv, Moyizə nədv, Eli də nədv». ⁶ Piyerə yá yəri ku tə dən, u nə swin, u də karbia tə duən yá nə zəzəgə zənzən yiri. ⁷ Bakwan don nan ku pəri Moyizə də Eli yuu nə. Bakwan tə wa Yü kori swin lá, ku wú: «D tə nə yí à biswənə, á cvga u nii sugv». ⁸ Naa nədv, də karbia tə ywán ba səpuni nə, yá ba kúv wà liù mama ni. Zwezi yá yí u cici də ba.

⁹ Ba nə naŋa paan tə yuu ba cwí, Zwezi pin karbia tə nii, u wú: «Á dānà ká man ku tə, á nə ni tə, á birv liù

† 8:38 8.38 Zwezi yí u tətə yoo nə u swin.

mama. Á jana ku á nii nə, ku ja yələ *Ləzwənə-Biu* tə ka püi ka bwin tıga wa». ¹⁰ Ba zilí v nii, yá ba dān yá bwe duən, ba wú: «Ka tı ka püi ka bwin, tə dēn nə yı bēēē?»

¹¹ Karbıa tə dān ma bwe Zwezi, ba wú: «Bēēē nə pın Yı nii *yənu tıan tə ma wú, də Yı nii səsənə Eli nə wá dé jonu tə yáá v bà luv?»

¹² U ma le ba, v wú: «Eli nə me, sə v dé yáá v bà v kwen wiən tə me v kə duən nə. Ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: <Ləzwənə-Biu wá dé cān zəni. Lià ga wá nyáná wá. Tə də yìèn tə wá tun cıgá.> ¹³ Yá à mù nə swın ku á con: Eli cıgá nə twi, lià duən ja wá, ba ma fwa ku tə, ba nə pià, ndə ku nə púpúnı nətv tə!»

Zwezi li bisımaa don yuu zini, ku nə wəwalı wá (Matıə 17.14-21; Likə 9.37-43)

¹⁴ Ku kwa nə, Zwezi də v karbıa batwa tə, Piyerə də Zwakə də Zwan püi ba va karbıa tə duən tə con. Máná tə, ba nə twi ba yı, lià zənzən yá kıkarı karbıa tə duən tə. Yı nii *yənu tıan yá wulə ba tútúnı də karbıa tə. ¹⁵ Máná tə wa, lià tə nə nı Zwezi, ba zəzəgə, yá ba ga dəri ba va, sə ba jun wá. ¹⁶ Zwezi bwe ba, v wú: «Bēēē nə á wulə á tútúnı duən pwərə wa?» ¹⁷ BEE don ma le lià tə wa, v wú: «Karnyına, à biú nə à ja bà n con. *Zini jə wá, ku pa v nii dənjə. ¹⁸ Máná tə mama,

zini tə nə zàn v nə, ku yáá dı wá tıa. U mımıan pàli, v yələ ga za duən nə, v ga yáá ku. Á lòri n karbıa tə, sə ba li zini tə v yuu wa, ba ga wá ku diàn jun».

¹⁹ Zwezi ma swın karbıa tə con, v wú: «Á mù zən lià-ba, á tə nə ba Yı nii sēe. Dian bagalı nə à tə wá yá də aba? Ku yı à wá ja pınú ku me nətə də aba? Á jana wá, á ja bà à con!» ²⁰ Ba jun biú tə, ba pa wá. Máná tə, zini tə nə nı Zwezi, ku vuvugu biú tə zəni. Biú tə tua tıa v bəbəli, yá v mımıan ga pàli. ²¹ Zwezi dān ma bwe biú tə nyına, v wú: «Ku dian bagalı nə v yı nətən?» U nyına tə ma swın, v wú: «Ku yı v bisını mama nə. ²² NEE kapupu, zini tə yáá yigu wá, ku dı mən wa, nə à yèé níá wa, sə ku gu wá. Yá n nə wáá won n fwa, sə n dəri nə yinəgə, n ga san nə nə». ²³ Zwezi ma swın, v wú: «Bēēē nə pın n le də, à nə wáá won à fwa? Won mama wáá ku pa liú tə nə, v nə kenı v waa Yı nə». ²⁴ Naa nədv də biú tə nyına cəri v kə yı nə, v wú: «À ken à waa Yı nə, yá n dān nə san nə, sə à kúv dān ká bēēé».

²⁵ Zwezi nə na də, lià dəri ba twi ba nə tə, v baa zini tə nii nə, v wú: «Zini tə nə cı ku pın liú ba swın də liú ba nəñ, à mù nə pın nii, sə n nan biú tə yıra. N kúv dān ká püi n zv wá mama!» ²⁶ Zini tə mà nii, ku vuvugu

* 9:9 9.9 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın.

bìu tə zənzən, ku ga nan. Bìu tə yà yì ndə v tìga, ku pa, lià duən yà nè zìga lá, yà swìn də, v tìga. ²⁷ Yá Zwezi jùn v jùn nè, v van wá v zìn. Bìu tə zàn v zìga yu nè.

²⁸ Zwezi nè vèli sàñ mánjá tə nè, v də v karbìa tə cìcì nè wulə, ba dāñ bwe wá, ba wú: «Bèèèè nè pìn, nè wà wàní nè li zini tə?» ²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Ku yì yìjùn cìcì nè wáá zini ku tə yiri ku li!»

Zwezi kúv swìn v tian tə də v ka bwin tə yoo

(Matìə 17.22-23; Likə 9.43-45; Marəkə 8.31-33)

³⁰ Zwezi də v karbìa tə nan lantə, ba twá Galile nag-wanaa. Zwezi yà ba pià, sə ba lwarì v bwálí, ³¹ v yà nè kàrì v karbìa tə yiri. U swìn ba con, v wú: «Lià wá tì *Ləzwəñə-Biu†. U wá zù ləzoni jìàn wa. Ba wá gu wá. Ku dñan batwa dñn nè, v wá pií v bwin». ³² Yá v karbìa tə wà sugu tə dəñ nì, ba ga dəri fən, sə ba bwe wá.

Wàà nè wá yà nè yuu wa?

(Matìə 18.1-5; Likə 9.46-48; Marəkə 10.42-45)

³³ Zwezi də v karbìa tə dāñ yì Kapərənayimə tiv. Mánjá tə, ba yà nè wulə diè wa, Zwezi bwe v karbìa tə, v wú: «Bèèèè dəñ nè nè á tútòní duən, də nè nè wulə cwəñə tə yuu wa?» ³⁴ Ba yà piú ba nii, ba yà nè yì ba tútòní duən, sə ba lwarì liù tə, v nè wá yà ba yuu wa yiri. ³⁵ Zwezi dāñ ma jèñ tia, v ga bon v karbìa fugə bələ tə, sə

ba boli v yira. U swìn ba con, v wú: «Liù tə, v nè pià, sə v yà yuu wa, ku tíu tə mē, sə v ya ba mama wa nəmaa. U ga mē, sə v tun v pa ba mē nè». ³⁶ U dāñ ga ti bisumabiə, v zìgì ba yáá con. U kəkwalì wá v kə v nyùnì nè, v ga swìn, v wú: ³⁷ «Liù tə, v nè jùn bisumabii ba tə don zəni à mù yiri, ku yì à mù tətə nè ku tíu jùn zəni. Yá liù tə, v nè jùn nè zəni, ku tíu buri də, v jùn liù tə, v nè tun nè, zəni».

Liù tə, v nè ba nè nè zìga, yì nè liù

(Likə 9.49-50)

³⁸ Zwan swìn Zwezi con, v wú: «Karnyina, nè ni bēē don v ja n yiri tə, v ma li *zinə, yá v ga tələ də nəba. Nə yà swìn də, v ba cwəñə jə, sə v fwa ku, v nè tələ də nəba tə yiri». ³⁹ Yá Zwezi dāñ le ba, v wú: «Á dānà ká cì v nè, á yaga wá, sə v fwa! Liù tə, v nè wá twá à yiri tə nè, v ma fwa yomulə, v wàrì à yolwan v pií v swìn síún síún. ⁴⁰ Cígá, liù tə, v nè ba nè nè zìga, yì nè liù. ⁴¹ Liù nè pìn aba wùrú zəña də níá, á nè yì à mù *Kərisə lià yiri, cígá mama, à mù nè swìn ku á con, ku liù təntə bá kwìn v ŋwírán nè Yu con».

Ka də càn kəkwa cəna fəñú

(Matìə 18.6-11; 5.29-30; Likə 17.1-2)

⁴² Ku kwa nè, Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù tə, v nè pìn, labwana təntə, ba nè

† 9:31 9.31 Zwezi yì v tətə yoo nè v swìn.

keni ba waa à nè wuuu, don twá v nè, v dugv Yui cwəŋə tə, ka jén, kv wá kəkwanı kv tíú con nè, də ba nè vwə kapan nəfarv v bıan nè, ba ja va, ba dı muv wa. ⁴³ Də kv nè wá twá n jıun nè, n ma tun cuna, sə n gwəŋə kv. N nè zva mıı tə wa, kv nè ba zwèe Yui con, də jıun nədv, kv kəkwa n nè zva mən diè wa də jìàn bələ. Tə mən təntə nè ba dəŋi. ⁴⁴ Lantə, zunzuran wulə, tə nə dé yıra, tə ga ba tı, yá mən tə ga ba dəŋi abada. ⁴⁵ Də kv nè wá twá n naa nè, n ma tun cuna, sə n gwəŋə ka. N nè zva mıı tə wa, kv nè ba zwèe Yui con, də naa nədv, kv kəkwa n jə nɛɛ bələ, yá n ga zv mən diè wa. ⁴⁶ [Lantə, zunzuran wulə, tə nə dé yıra, tə ga ba tı, yá mən tə ga ba dəŋi abada.] ⁴⁷ Də kv nè wá twá n yii nè, n ma tun cuna, sə n li kv dugv. N nè zva Yui pàrì wa də yii nədv, kv kəkwa n nə jə yía bələ, yá n ga zv mən diè wa. ⁴⁸ Lantə, zunzuran wulə, tə nə dé yıra, tə ga ba tı, yá mən tə də ga ba dəŋi abada. ⁴⁹ Càn mən wá cú liù mama yuu wa. Tə wá kwen liù mama tə li cuna wa. ⁵⁰ Nakwan yı won, kv nè zıən. Yá ka nyıŋa nè nan, á kúv wàrì ka á pın ka pıı ka janı nyıŋa. Á yana ndə nakwan nè, á ga ya də duən də bıcan sié».

10

Zwezi kàrì ka kwa

kasweri yoo

(Matıə 19.1-12; 5.31-32)

¹ Zwezi nan v yá kv bwálı tə. Kv kwa nè, Zwezi vəli Zwide nagwanaa wa, Zwurəden munaatə vàn don nè. Lià zənzən kúv twi ba pú v yuu nè. V yà kàrì ba, ndə v yáa nè fwa máŋá mama nətı. ² *Farızıan-ba duən fàrú ba yí wá, sə ba ja v dèñ nè. Ba dån bwe wá, ba wú: «*Zwıfə-ba Yui *nii yìèn tə, v nè pın *Moyizə nè, yáa pa cwəŋə bɛɛ nè, sə v dugv v kan?» ³ Zwezi ma pıı v bwe ba, v wú: «Kàrà kwà nè Moyizə bırv aba?» ⁴ Ba ma wú: «Moyizə pın cwəŋə bɛɛ nè, sə v púpúnı ka kwa kasweri sagı, v ga dugv v kan». ⁵ Zwezi ma swın, v wú: «Moyizə púpúnı kv mü bıra tə v pa aba, á zıbaniun tə yırv. ⁶ Yá kv nè zıgı máŋá tə nè, Yui nè fwa wıən mɛ, Yui fwa ləzwənə, v fwa bɛɛ də kan. ⁷ Mə nətı nè kv púpúnı, kv wú: «Kv mü yırv nè, bɛɛ wá nan v yá v nuu də v nyına, v ga vwa v tıàn v kan nè. ⁸ Yá ba mɛ bələ wá jı won nədv.»»

Zwezi swın v súrı lá, v wú: «Yá ba kúv bá yà lià bələ, ba dån wá yà won nədv. ⁹ Ləzwənə mama kúv wa mɛ, sə v pwèe won tə, Yui nè vwə duən nè».

¹⁰ Máŋá tə, ba nè zva diè, v karbıa tə kúv bwe wá tə mü yìèn tə yuu wa. ¹¹ V swın ba con, v wú: «Bɛɛ tə, v nè dugv v kan, v ga swe v don, kv yı bacwan nè v fwa də təntən kan tə. ¹² Nətı nè, kan də kúv nè dugv v bırvı,

u ga va u swe bæe don, u də kúv̄ yi kacwan nə u fwa».

Zwezi də bisíná yoo

(*Matie 19.13-15; Likə 18.15-17*)

¹³ Llà yà jun bisíná ba ja ba Zwezi con, sə u dwen ba yira. Yá u karbia tə dān wulə ba caga ba nii nə.

¹⁴ Zwezi nə ni ku, u luja zàn. U swìn u karbia tə con, u wú: «Á yaga bisíná tə, sə ba bà à con. Á dānà ká cì ba nə. Llà tə, ba nə yi ndə bisíná tə nə, nə wá yà də Yı u pàrì tə diñə wa. ¹⁵ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də liù nə ba sèe, u jì ndə bisumaa, u ba wàní Yı pàrì tə wa u zu abada».

¹⁶ Ku kwa nə, u kukwahl bisíná tə u kə u nyunı nə, yá u tún u jìàn ba yuu wa. U lòrì Yı u pa ba.

Jijə balandrv̄ don yoo

(*Matie 19.16-30; 6.19-21; Likə 18.18-30; Romə tìán 10.3*)

¹⁷ Zwezi yà ma v̄irì, də bæe don dəri, u yí wá. U tu u nadwana nii nə Zwezi yáá con, yá u ga bwe wá, u wú: «Karnyına, n yi pubwanu tíú. Bèèèe nə à mē, sə à fwa, sə à ma na mi tə, ku nə ba zwèe Yı con?» ¹⁸ Zwezi ma le wá, u wú: «Bèèèe nə pin, n ma boñə nə pubwanu tíú? Liù tələ, u nə yi pubwanu tíú, də ku nə tà Yı cici. ¹⁹ N yəð Yı *nii yìèn tə, u nə pin *Moyizə nə: <Dàn ká gu liù! Dàn ká cwàrì! Dàn ká n̄v̄! Dàn ká k̄na k̄nk̄n n kə liù nii nə! Dàn ká ḡgarı là! Zilí n nuu də n nyına

nii!» » ²⁰ Bæe tə ma le wá, u wú: «Karnyına, à zilí Yı nii yìèn təntə mē, də à tə yi bisumaa». ²¹ Zwezi ywàn bæe tə də sonu. U dān ma swìn u con, u wú: «Won nəv̄ nə ga, sə n fwa: Vəli n yè wiən tə mē nə wulə n con. N ti tə səbiu tə n pa zura nə. Yá n wá na wiən tə, kwənə nə dáá Yı *sàn nə. Ku kwa nə, n dān bà n twá à nə». ²² Yá máñá tə, bæe tə nə ni sùràn təntə, u yáá cùgù. U k̄eēn u v̄i, u yà nə yi wiən zənzən tíú yiri.

²³ Zwezi ywàn u karbia tə, də ba nə kəkəli wá, u dān ga swìn ba con, u wú: «Ku bá yà mwálí ku pa j̄jə tian nə, sə ba zu Yı pàrì tə wa». ²⁴ Sùràn tə gwárí u karbia tə zəni. Yá Zwezi kúv̄ píi u swìn ba con, u wú: «Á bia-ba, Yı pàrì tə wa zwıw cígá tà mwálí. ²⁵ Nyuguma ka twá gancın buu ku nan yi mwálí, ku doni j̄jə tíú nə pià, sə u zu Yı pàrì tə wa». ²⁶ Sùràn tə kwən tə gwárí u karbia tə, ba dān ga swìn duən nə, ba wú: «Ku nə yi nəv̄, liù tələ, Yı nə wá wàní u jon ku tíú u cuna wa». ²⁷ Zwezi ywàn ba u ga swìn, u wú: «Ku yi won tə, ləzoni nə wàrì ba fwa, yá ku tà Yı mù! Yı mù wáá won mama u fwa».

²⁸ Piyerə dān ma swìn u con, u wú: «Ywàn, nə dugu won mama, nə ga twá n nə». ²⁹ Zwezi ma le wá, u wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù nə taa à mù də Yı s̄ywan̄j̄v̄ tə yiri, u nan

u ga yá u sàń, nə à yèé u nubia, də u nuu, də u nyina, də u bia, də u kárí. ³⁰ Ku tíu wá na síun máńá ku tə wa dii, də nubia, də ninə, də bia, də kárí, ku nədu mama nəe bíí. Yá u ga wá dé càn də. Yá máńá tə, ku nə wulə yáá ku biàn, u wá na mi, ku nə ba zwèe Yu con. ³¹ Təntən lià dáá, ba nə wá yà talikwa lià. Yá talikwa lià də ga dáá, ba nə wá yà təntən lià».

Zwezi kúv pìi swìn u tian tə, də u ka pìi ka bwin ka nan tə yoo

(Matiə 20.17-19; Likə 18.31-34; Marəkə 8.31-33)

³² Zwezi də u karbia tə yà wulə cwəŋə yuu ba vələ *Zwerizalemə. Zwezi yà wulə ba yáá u vəli. U karbia tə pwíi cùgù, yá fən ga zu lià tə nə twá ba kwa. Zwezi kúv bon u karbia fugə bələ tə u kə duən nə. U man won tə nə wá yí wá síun nə, u biri ba. ³³ U swìn ba con, u wú: «Á coga zəni, nə wulə cwəŋə wa, nə ma vələ Zwerizalemə. Mə tiv təntə wa nə, ba wá ja *Ləzwənə-Biu* tə, ba kə Yu *joŋwana yun tián də Yu nii *yənu tián jìan wa. Ba wá buri u bura, sə ba gu wá. Ba wá kə wá lià tə, ba nə yəri Yu, jìan wa. ³⁴ Ba wá mun wá, ba pi mimian ba lwá u yuu wa. Ba wá mà wá u yira lá, yá ba ga gu wá. Yá dian batwa nii nə, Yu wá pìi u bwin wá, u li tian wa».

Zwakə də Zwan pìà, sə ba na dun

(Matiə 20.20-28; Likə 22.24-27; Zwan 13.3-17)

³⁵ Ku kwa nə, Zebede bia tə, Zwakə də Zwan, twi Zwezi bian nə, ba swìn u con, ba wú: «Karnyina, nə pìà, sə n tun ku tə, nə nə lori tə n pa nəba». ³⁶ Zwezi ma bwe ba, u wú: «Bèèè nə á pìà, sə à tun à pa aba?» ³⁷ Ba ma le, ba wú: «Máńá tə, n nə wá dé n pàri tə, pa nə jèn nə boli n yira dun gwələ yuu, u don n jizən nə, u don də n jiwie nə». ³⁸ Zwezi dàń ma swìn ba con, u wú: «Á yəri ku tə, á nə lori. Á wá wàni á zigi á dé càn tə, à nə wá dé naaa? Á ken á síri, sə á kə á tián yacara tə wa, ndə à nə naaa?» ³⁹ Ba dàń ma le wá, ba wú: «Nə wáá». Zwezi ma swìn ba con, u wú: «Ku yi cigá, á wá dé càn tə, à nə wá dé. Á wá kə á tián yacara tə wa, tə nə wá yí nə. ⁴⁰ Yá ku tà à mù nə me, sə à pa nii, də liù wà tə nə wá jèn à jizən nə, nə à yèé à jiwie nə. Yu nə kwen tə mù bwálá tə, u tún lià tə nə, tə nə me də ba, ku tà à mù».

⁴¹ Máńá tə u karbia fugə tə duən nə ni ku, ba lɔŋ zàn Zwakə də Zwan yuu.

⁴² Zwezi dàń ma bon ba mama u swìn, u wú: «Á yèé də lià tə, ba nə ti ba tián ndə pèegá nə, yáá wuwali ba lià tə, ba nə jèé ba yuu wa, ndə ba ywəŋə nə. Yá ladira tə yáá pa ba lwaru ba dián nii

* 10:33 10.33 Zwezi yi u tətə yoo nə u swìn.

nə. ⁴³ Yá kv mù nè wà mɛ, sɛ kv fwa á pwərə wa. Á liù tɛ, v nè pià, sɛ v yà ləzwənfərv, kv tíú mɛ, sɛ v yà á tutunbiu. ⁴⁴ Á liù tɛ, v nè pià, sɛ v yà á yáá tíú, kv tíú mɛ, sɛ v yà á mɛ yonju. ⁴⁵ *Ləzwənə-Biu† tɛ nè tà v twi, sɛ v jèñ, sɛ ba tun ba pa wá yiri. U yi v twi, sɛ v tun v pa lià nè, sɛ v pa v mu ndə ŋwírán nè, sɛ v ma jon lià kapɔv ba cuna wa».

Liliu Barətime lòri, sɛ v yía súrí

(*Matie 20.29-34; Likə 18.35-43*)

⁴⁶ Zwezi də v karbia tɛ dān vələ ba yí Zweriko tiv. Ba də lià zənzən nè nan tiv tɛntɛ wa, ba vələ *Zwerizalemə. Ba nè nan máǵá tɛ wa, də Time biú Barətime, liliu don, yà jə cwəŋə nii nè v lòri. ⁴⁷ U nè ni də, kv yi *Nazarətə Zwezi, v dān wulə v boŋə, v wú: «Zwezi, *Davidə nàv, dəri à yinəǵ!» ⁴⁸ Lià zənzən caga v nii nè, sɛ ba pa, v pú v nii. Yá v dān nè kwɛn v cərí v kəni yu nè, v wú: «Davidə nàv, dəri à yinəǵ!» ⁴⁹ Zwezi ma zigi v swin, v wú: «Á boŋə wá!» Ba dān ma bon liliu tɛ, ba ga swin v con, ba wú: «Pa n jìàn ja diàn, zàn yu nè, v boŋə mú». ⁵⁰ Liliu tɛ dɔgv v ganyav lala, v zàn v va Zwezi con. ⁵¹ Zwezi ma bwe wá, v wú: «Bèèè nè n pià, sɛ à fwa à pa mú?» Liliu tɛ ma le wá, v wú: «Karnyina pa, sɛ à yía tɛ kùv na». ⁵² Zwezi

ma swin v con, v wú: «N wáá n viri! N ni yazurə, n nè ken n waa à nè tɛ yiri». Naa nədv, də v na lá. U dān ma pú Zwezi kwa cwəŋə tɛ yuu wa.

11

Zwezi zwɪ Zwerizalemə
(*Matie 21.1-11, 14-17;*
Likə 19.28-44; Zwan 12.12-19)

¹ Zwezi də v karbia tɛ vəli ba yí *Zwerizalemə. Ba twá Bətəfazwe də Bətani tian tɛ wa *oliviye tian paan tɛ sɛpuni nè ba lɛ. Zwezi ma tun v karbia bələ. U swin ba con, v wú: ² «Á vələ tiv tɛ nè wulə á yáá. Á nè zəzən á yí, á wá na bɪnabiə də ka vwə. Liù mama tɛ wá ka yuu jèñ. Á kura ka á ja bà. ³ Yá liù nè bwe aba, v wú: «Bèèè nè pin, á ma fwa kv?», sɛ á swin v con: «*Yuu-Tiu nè pià ka». Á nè swin nətv, kv tíú tɛ wá yá v pa á ja ka á bà yəbə sívn sún».

⁴ Ba nè vəli ba cigá ni bɪnabiə kàrá wa cwəŋə yuu, də ka vwə diè don mimii nè. Ba ma kurv ka. ⁵ Lià tɛ duən yà nè wulə lá bwe ba, ba wú: «Bèèè nè á wulə á fwa? Bèèè yiri nè á ma kùrì bɪnabiə ka tɛ?» ⁶ Karbia tɛ ma le lià tɛ nətv, Zwezi yà nè swin ba con. Lià tɛ ma yá ba, ba vii.

⁷ Ba jun bɪnabiə tɛ ba ja va, ba pa Zwezi nè. Ba tún ba ganan bìnà tɛ yuu, Zwezi di v jèé. ⁸ Lià zənzən làri ba ganan cwəŋə tɛ wa. Ba

† **10:45** 10.45 Zwezi yi v tətə yoo nè v swin. * **11:8** 11.8 Kv nətv biri də, lià tɛ pin dun Zwezi nè.

duən də lărì tián vuran*, ba nə za ba kárí wa. ⁹ Lìà tə, ba nə wulə Zwezi yáá ba vèli, də ba tə, ba nə wulə v kwa, cèrí ba kəni yu nə, ba wú:

«Ozana† Yu *sàh nə! Yu wá fwa zəni liù tə yıra, v nə biàn Yuu-Tiu yırı yuu wa! ¹⁰ Yu wá fwa zəni pàrì tə yuu wa, kv nə biàn! Yu wá fwa zəni nə nibeε piú *Davidə pàrì tə yuu wa, kv nə kúv piú kv biàn! Dun mε wa Yu sàh nə v con».

¹¹ Kv kwa nə, Zwezi zva Zwerizalemə wa, v va Yu *diè tə wa. U nə ywàh wiən tə mε v zwèe, tia tə yí tə. U dàh nan v də v karbia fugə bələ tə va Betani.

Zwezi zırı v kə kapırv don nə
(*Matıə 21.18-22; Likə 13.6-9; Zwakə 5.16-18*)

¹² Kv tia nə pırv, Zwezi də v karbia tə nə naŋa Betani máŋá tə wa, niən jın Zwezi. ¹³ U nı kapırv don yıŋvna, kv yà nə jə vuran. U vèli v ywàh, sə v jón v wá na bia kv yuu. Máŋá tə, v nə yí tiú tə yıra, vuran cıci ya nə wulə, kapıra bıv máŋá yà tə nə wà yí yırı. ¹⁴ Zwezi dàh ma swın kapırv tə con, v wú: «N kúv ba zın bia, sə liù dé!» U karbia tə ni kv tə, v nə swın.

† 11:9 11.9 Kv dèh nə yı «Dun mε wa Yu con!» ‡ 11:15 11.15 Kv yı ba ma ŋwın Yu diè tə yuu lanpoo. § 11:15 11.15 Nasara gunponi yı ba ma fwa *jonjı ba pın Yu.

Zwezi dıŋı baywələ v li Yu diè tə wa
(*Matıə 21.12-13; Likə 19.45-48; Zwan 2.13-17*)

¹⁵ Kv kwa nə, Zwezi də v karbia tə yí *Zwerizalemə. Zwezi zva *Zwifə-ba Yu *diè dəwoo tə wa, v ga dıŋı lià tə mama, ba nə yoli, də ba tə, ba nə yə, kv bwálı tə wa. U dıŋı lià tə. U yigu ba tə nə lárı səbıa‡ tabılan, də ba tə, ba nə yoli nasara gunponı§ tə gwələ v dı tia. ¹⁶ U ga kúv ba yá v pın liù mama zıŋa won v ja twá Yu diè tə wa v le. ¹⁷ Kv kwa nə, Zwezi kàrì ba, v wú: «Kv púpúnı Yu sagı tə wa, kv wú: «Ba wá bon à diè tə «lvv dwıé tə mama yıŋvni diè».> Yá á mù janı ka á ma fwa ŋwına yısəgə bwálı!»

¹⁸ Zwezi kàrà tə yà zva lià tə zəni. Máŋá tə, Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián, də Yu nii *yənu tián nə ni kv mù təntə, v fən zva ba. Ba dàh pià nətv tə, ba nə wá twá ba ma pa ba gv Zwezi.

¹⁹ Dədəni nə yí, Zwezi də v karbia tə nan Zwerizalemə wa.

Á kəhə á waa Yu nə wuuu
²⁰ Kv tia nə pırv, jıjv fuən fuən, Zwezi də v karbia tə nə twá cwəŋə tə, ba nı kapırv tə, də kv kva kv yí kv ŋvnan. ²¹ Pıyerə ma liı kv tə, kv nə fwa dıan tə nə, v ma swın Zwezi con, v wú: «Karnyına, ywàh kapırv tə, n nə zırı n kə kv nə tə kva».

22 Zwezi ma swìn v karbia tē con, v wú: «Cígá mama, à swìn ku á con: Á kənə á waa Yü nē! 23 Liù wáá paan con v swìn, v wú: «Zàn lá n va, n tv muv wa». Dē v nē ba ku bēēé v waa con, dē v nē pın cígá dē, ku tē, v nē swìn tē mē, sē ku tvn, ku cígá wá tvn nētv. 24 Ku mù yırı nē, à ma swìn á con, à wú: Á nē jun Yü á ga lòrì won v con, á kənə á waa dē á nı ku won tēntē. Á ga wá na ku won tē. 25 Mánjá tē, á nē wulə á jònì Yü, á nē jə yoo dē liù, sē á kwen ku, á li á mù dē ku tíu pwərə wa. Á nē fwa ku nētv, á nyına Yü tē, v nē wulə Yü *sán nē, dē v wá kwen á cuna tē, v li á mù dē v mù pwərə wa. 26 [Yá á dān nē vıga, sē á kwen yoo, á li á mù dē lià tē pwərə wa, á nyına Yü tē dē, v nē wulə Yü sán nē, wá vı, sē v kwen á dē cuna tē, v li á mù dē v mù pwərə wa.»]

Zwezi diàn tē naŋa yèn?

(Matıə 21.23-27; Likə 20.1-8; Zwan 2.18-21)

27 Zwezi dē v karbia tē kùv pıi ba va *Zwerizalemə. Zwezi nē wulə *Zwifə-ba Yü *diē tē wa v vėli, mánjá tē nē, Yü *jonwana yun tián, dē Yü nii *yənu tián, dē Zwifə-ba *nəkwına vėli ba yı wá. 28 Ba bwe wá, ba wú: «Diàn taa nē, n ma fwa yìèn tē tē? Wáà nē pın mú cwəŋə, sē n fwa tē?»

29 Zwezi ma le ba, v wú: «À wá bwe aba yoo nēdv. Á nē wánı á le nē, à dē dān wá le aba. À wá man won

tē nē pın, à ma fwa yìèn tēntē. 30 Wáà nē ken diàn Zwan jun wa, sē v lə lià níá wa, ku twá dē Yü yırı tē? Ku yı Yü, nē à yèə ləzoni? Á nē wáá, sē á le nē!» 31 Ku pın, ba dān wulə ba tütònı duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nē nē le, nē wú: «Ku ya Yü nē ken diàn Zwan jun wa», v wá bwe nēba, v wú: «Bēēēe dān nē pın, á ma wá cígá v sugv tē nē pın?» 32 Yá nē ma wári nē le dē, ku yı ləzoni nē ken diàn v jun wa». Ba swìn nētv, ba yà nē dəri lià tē fən yırı. Lià tē mama yà yèə dē, Zwan yı Yü nii *sùsùnù cígá cígá. 33 Ba dān ma le Zwezi, ba wú: «Nē yèrì». Zwezi dē ma swìn ba con, v wú: «À dē bá swìn liù tē, v nē ken diàn à jun wa, à ma fwa tē yìèn tēntē».

12

Dıven tián kára vala wulənyına duən zwansısara
(Matıə 21.33-46; Likə 20.9-19)

1 Zwezi ma zàn v swìn *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tē, dē Yü nii *yənu tián tē, dē ba *nəkwına tē con dē zwansısara ka tē, v wú: «Bēē don cwən v diven tián kára. U kıkarı ka dē dabwəv. U kù gwálú kap-atav wa, sē ba ma kaŋı diven tián bıa tē. Yá v dān ga lwà vuun, sē ba ma cı kára tē nē. Ku kwa nē, v tı kára tē v yá vala duən jıàn wa, v ga va cwəŋə. 2 Mánjá tē, diven tián bıa tē koru nē yı, v tvn tòtònù don vala tē con. U pıà

υ diven tián bɪa tə vàn don.
³ Máná tə, υ nə yí lá, vala
 tə jɪn tətònù tə ba mà, ba
 pa υ pìi υ vii də υ jkɔrɪkɛ.

⁴ Kára tə tíú kúv pìi υ tun
 tətònù don, ba mà υ yuu ba
 kàrí, ba ga twɪn wá. ⁵ Kára
 tə tíú kúv pɪn tətònù don va,
 ba gva υ mù təntə. Ba ga tun
 kv nyɪnyɪga tətònà zənzən
 duən yɪra. Ba mà ba duən,
 ba gv ba duən.

⁶ Kv dàn yà ga bæe nədu
 cɪcɪ kára tíú tə con. U mù
 bæe tə nə yɪ υ biswənə. U
 dàn ma talɪkwa υ tun υ biú
 tə vala tə con. U dàn swɪn υ
 waa con, υ wú: «Ba wá zilí
 à biú tə!» ⁷ Yá vala tə də
 swɪn duən con, ba wú: «Á
 ywàǵá, υ tə nə wá bà υ tɪnɪ
 bwálí tə, υ nyɪna tɪan kwa
 nə. Nə gwɪa wá, sə nə dàn
 ga ja kára tə». ⁸ Ba dàn ma
 ja biú tə, ba gv wá, ba dilɪ υ
 tɪtɪ tə kára tə kwa con».

⁹ Zwezi dàn ma bwe, υ wú:
 «Bèèèe nə kára tə tíú dàn wá
 fwa? Kv yɪ, υ wá va υ kára tə
 wa, υ gv vala tə mama, υ ga
 tì kára tə υ kə lià duən jìàn
 wa. ¹⁰ Á kàrí Yɪ sagɪ tə wa,
 ba nə púpúní, kv wú:

«Kapan tə, dèlwèré tə yà nə
 vɪga ba dɔgv vàn nə,
 kv mù nə pìi kv jì diè
 nigwancɪn wárí, kv
 yoo nə cà. ¹¹ *Yuu-Tiu
 nə ken, sə kv ya nətɪ,
 yá kv yɪ yozəɲu kv pa
 nəba».

¹² Yɪ jonwana yun tián tə,
 də Yɪ nii yənu tián tə, də
 Zwifə-ba nəkwɪna tə yà yèé
 də, zwansɪsara tə yɪ, Zwezi
 ma swɪn ba mù con. Ba dàn

pìà, sə ba ja wá. Yá ba dàn
 yà nə dəri lià tə fən. Ba yá
 wá, ba ga vii.

*Ba dádán, sə ba pa Zwezi
 swɪn υ zɪɪ Romə-ba pìv tə
 nə*

*(Matie 22.15-22; Likə
 20.20-26)*

¹³ *Zwifə-ba Yɪ *jonwana
 yun tián, də Yɪ nii *yənu
 tián, də ba *nəkwɪna
 tun *Farɪzɪan-ba duən, də
 *Erodə kwa lià duən Zwezi
 con, sə ba ma ja υ dèñ nə də
 bwɪə don. ¹⁴ Ba twi ba swɪn
 υ con, ba wú: «Karnyɪna, nə
 yèé də, n yɪ cígá tíú. N ba
 liù yii dəri, n yáá nə təlè də
 dun tə ləzwənə nə jə yɪrɪ.
 Yá n ga bɪrɪ Yɪ cwəɲə tə də
 cígá. Swɪn bɪrv nəba: Yɪ
 nii pɪn cwəɲə, sə nə ɲwɪn,
 nə à yèé, sə nə dàn ká ɲwɪn
 lanpoo, nə pa *Romə-ba pìv
 nəfarv tə nə? Kv yɪ kálú, sə
 nə ɲwɪn kv mù naaa, nə à
 yèé kv wà mɛ?» ¹⁵ Yá Zwezi
 yà yèé də, ba yɪ níé bəlè
 tián. U ma swɪn ba con,
 υ wú: «Bèèèe nə pɪn á ma
 pìà, sə á ja à dèñ nə? Á pɪan
 nə cɪnɪa səbɪkɪlv nədu, sə à
 jén». ¹⁶ Ba ma ja kv don ba
 ja bà, Zwezi dàn ma bwe ba,
 υ wú: «Wàà yuu də υ yɪrɪ
 nə ba púpúní yəbə?» Ba ma
 le wá, ba wú: «Romə-ba pìv
 nəfarv tə nə!» ¹⁷ Zwezi dàn
 ma swɪn ba con, υ wú: «Á
 ɲwɪán kv tə nə yɪ Romə-ba
 pìv nəfarv tə nyɪən, á pa wá,
 sə á ga ɲwɪn kv tə nə yɪ Yɪ
 nyɪən, á pa Yɪ də nə!» U liu
 tə, υ nə le ba tə gwárí ba.

Ka ti ka piı ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə
(*Matiə 22.23-33; Likə 20.27-40*)

¹⁸ *Sadıstan-ba mù bırı də, tıga bá piı ba bwin ba nanja. Ba wa lià duən dän twi Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: ¹⁹ «Karnyına, *Moyizə púpóní Yı *nii ku tə, v pa nəba, v wú: «Bεε nə tıga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wà biú lırı, v nyánú mε, sə v ti kadənu tə. U lıra bıa v nə, v ma tın dwıı v pa v zınu tə nə tıga tə nə». ²⁰ Yá nubıa barpe duən yà nə wulə. Nəkwıa tə swe, v ti də v tə wà biú lırı. ²¹ Bələ tíú tə ti kadənu tə, v də tıga də v ba biú jə. Ku tətə nə tun batwa tíú tə də yıra, də ba duən tə mε. ²² Kadənu tə dí nubıa barpe tə mε duən kwa nə. Yá v də ba liú mama ga wà biú duən nə lırı. ²³ Ba mε barpe tə jin wá, ba ma fwa ba kan. Ku mù tə yıri, dıun tə nə tıga nə wá piı ba bwin, wàà nə wá tını kan tə?»

²⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Á dwá á tiàn. Á nə yèrì Yı sagı tə, á ma yèrì Yı diàn tə də yıri. ²⁵ Mánjá tə tıga nə wá piı ba bwin ba nan, bara də kana bá swe duən. Yá ba dän wá yà ndə *malıke nə Yı *sán wa. ²⁶ Á wà kàrì ku tə, Yı nə swın Moyizə sagı tə wa, tıga ka piı ka bwin ka nan tə yuu wa, naaa? U swın yoo tə, ku nə nan Moyizə nə tuni tə wa. Lá nə Yı swın Moyizə con, v wú: «Á yı Yı tə, *Abərahame də *Yızakə də *Zwakəbə nə

jònı».» ²⁷ Zwezi ma swın v súrı lá, v wú: «Ku nətu bıri də, Yı yı lià tə, ba nə wulə mu wa Yı, v tà tıga Yı. Á dwá á tiàn míámıán».

Yı nii yoo tə, ku nə dwə tə mama

(*Matiə 22.34-40; Likə 10.25-37; Romə tiàn 13.8-10*)

²⁸ Yı nii *yənu tíú don ni də, Zwezi də *Sadıstan-ba wulə ba tútónı duən. U yəni də, Zwezi le ba zəni. U dän ma fărú v yı v yıra v bwe wá, v wú: «Yı *nii yoo kwà nə dwə tə mama?» ²⁹ Zwezi ma le wá, v wú: «Nəñ yoo ku tə, nə dwə tə mama. «*Yızərayelə-ba, á cıga! *Yuu-Tiu don tələ, də ku nə tà Yı. U mù nə yı nə Yıu-Tiu. ³⁰ N mε, sə n sónı Yıu-Tiu, v nə yı n Yı də n waa mama. N sónı ku tə nə zıen ku pa Yı nə. N bın Yı yoo mánjá mama. N kə n kajaņa mama n pın Yı nə.» ³¹ N ga nəñ bələ nii nyıen: «N mε, sə n sónı n yıra liú, ndə n nə swə n tətə nətu». Yı nii yoo don kúú tələ, ku nə dwə tə tə bələ tə».

³² Yı nii yənu tíú tə ma swın Zwezi con, v wú: «Karnyına, ku zıen. Ku tə, n nə swın tə yı cígá cícı: Yı yı nədu, yá yıa duən tələ tə súrı v mù nə. ³³ Ləzwəne mε, sə v sónı Yı də n waa mε. U mε, sə v sónı ku tə nə zıen ku pa Yı nə. U mε, sə v bın Yı nə mánjá mama. U mε, sə v kə v kajaņa tə mama Yı nə. U mε, sə v sónı v yıra liú ndə v tətə nə. Ku mù nə kukwa ka gu vana ka sıru ka pa Yı nə, də

ka ηwán wiən yiri mama». ³⁴ Zwezi ni də, υ le də yənu, υ dàñ ma swìn, υ wú: «N ba ηúná də Yü pàrì tə». Ku kwa nə, liù mama waa diàn yà kùb wà yí, sə υ kùb bwe Zwezi bwiə don.

Kərisə yi pìv Davidə nàv, υ ga yi υ Yuu-Tiu də
(*Matìə 22.41-23.12; Likə 20.41-47*)

³⁵ Zwezi nə wulə υ kàrì lià *Zwifə-ba Yü *diè wa, υ dàñ bwe bwiə tə tə: «Nətə nə Yü nii *yənu tiàn tə wàá ba swìn ba wú, *Kərisə υ nə yi jonu tə, Yü nə kúrí, yi *Davidə nàv? ³⁶ Yü-*Siñu tə cúv Davidə tətə yuu wa, υ ga swìn, υ wú: «*Yuu-Tiu Yü swìn à Yuu-Tiu con, υ wú: «Bàá jèñ à jizən* nə, də à ma kəni n duηa n nəε dèñ nə, sə n nuηa ba!» > ³⁷ Də Davidə tətə nə ja Kərisə, υ ma boηə «Yuu-Tiu», υ dàñ wá twá nətə, υ ma kùb ya υ nàv də?»

Zwezi biri, sə lià tə cì ba tiàn nə də Yü nii yənu tiàn tə

Lià zənzən yà cuga Zwezi sùràn tə də pupoli. ³⁸ υ swìn ba tə con, υ nə kàrì tə, υ wú: «Á cia á tiàn nə də Yü nii *yənu tiàn tə. Ba mù nə swə, sə ba zv gandaran ba ja jìjiri. Ba ga swə, sə ba jùn ba jéré bwálá wa. ³⁹ Ba twá lá, ba kúrí gwələ tə, ba nə nàn zəni, *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Ba jəni bwálá nəzəηə nə, diηə nəfaran wa. ⁴⁰ Ba viri kadənə wiən, ba

ga fwa yjɔnɔ ba ba zwèe, ləzoni yáá con, sə ba ma biri də, ba yi ləzwənzəηə. Yü wá bürì ba bürà, υ ga cùgù ba míámíán».

Piri tə kadənu don nə pin
(*Likə 21.1-4; 2 Korəntə tiàn 8.1-5*)

⁴¹ Ku kwa nə, Zwezi jèñ Yü səbiu daka yikənə bwálí tə bian nə, *Zwifə-ba Yü *diè wa. Zwezi yà ywàñá nətə tə, lià nə kəni səbiu tə. Wiən tiàn yà pin səbiu zənzən. ⁴² Kadənu zuru don twi υ ti səbibii bələ υ kə lá. ⁴³ Zwezi dàñ ma bon υ karbia tə, υ swìn ba con, υ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Won tə, kan tə nə ken lá dáá, ku doni lià tə me nyiən. ⁴⁴ Ba duən tə yi səbiu tə nə pàlí nə ba ken lá. Yá υ mù də υ zuri tə me, υ ken ku tə mama, υ yà nə jə, ku tə, υ yà nə ma kuni υ tiàn».

13

Zwezi swìn Yü diè tə cvna yoo

(*Matìə 24.1-2; Likə 21.5-6*)

¹ Zwezi yà nə naηa *Zwifə-ba Yü *diè tə wa máñá tə nə, υ karbiu tə don swìn υ con, υ wú: «Karnyina, ywáñ Yü diè tə! Ku lwə zəni! Ku ziən yii wa! Ku lwə də kapana nəfaran!» ² Zwezi ma le wá, υ wú: «Dəfaran tə tə, n nə na, tə me wá tu tə pú dun don nə. Kapan nədu tətə bá pəñ ku don yuu wa. Tə mama míámíán wá lwá tia».

* 12:36 12.36 Ka jəñ pìv jizən vən nə yi dun bwálí.

Talikwa máǵá tə yoo

(*Matie 24.3-14; Likə 21.7-19*)

³ Zwezi jəñ *oliviye tian paan tə yuu wa. Ku paan tə wulə *Zwifə-ba Yui *diè tə yáá con. U karbia Piyerə də Zwakə də Zwan də Andere ci ci yà nə wulə də wá, ba bwe wá, ba wú: ⁴ «Man máǵá tə, ku nə wá tun n biri nəba, də won tə, ku nə yi miminu, ku nə biri máǵá tə, tə wiən təntə mama nə wá bà».

⁵ Zwezi ma le ba, u wú: «Á cia á tian nə, sə liù mama dàn ká gıgarı aba. ⁶ Lià zənzən wá ja à yiri ba bà. Ba liù mama ga wá swin, u wú: «Á mù nə yi *Kərisə!» Yá ba wá gıgarı lià zənzən. ⁷ Á nə ni kùè nwen də ku bwələ, á nə ni kùè nwen də ku njúná, fən dàn ká ja aba. Nətu nə ku me, sə ku tun, yá ku ga tə tà luv zanu nə. ⁸ Dwíé tə luv mama wa wá ta, tə zıgı duən nə. Yá payuu wá ta ku zıgı ku don payuu nə. Tıa wá səsəgi bwálá kapupu nə, niən də ga wá yá lá. Ku wá nyın ndə kapuə pùè yáá nə zàn ka yi, sə u lora.

⁹ Á cia á tian nə! Lià wá ja aba, ba ma buri bura. Ba wá mà aba də fıfıran *Zwifə-ba *jéré dii wa. Ba wá ja aba, ba ja va yáá tian, pıv nəfaru tə nə li u tın, də pèegá yáá con à mù yiri, sə á swin ku tə, á nə yəə á biri ba. ¹⁰ Yui soywánu tə me, sə ku mù nə dé yáá ku swin ku biri luv tə me nə, ku kwa nə, tə yien

tə wá bà. ¹¹ Yá máǵá tə nə, ba nə wá ja aba, sə ba ma buri bura, ku tə ba tə, á nə wá swin, á dànà ká dé yáá á pa, ku mù yoo ja aba. Ku máǵá tə wa, sə á swin sùran tə nə wá bà á nii wa, tə nə ba á mù naŋa, tə yi tə naŋa Yui *Siŋu tə yiri.

¹² Lià wá ja ba nubia ba pa, sə ba gu, yá bia nyina-ba də wá tun ku nyinyiga də ba bia. Bia wá zàn ba zıgı ba nyina-ba nə, ba gu ba. ¹³ Lià tə mama wá dún aba, à mù yiri. Yá liù tə, u nə wá ja pınu, u zıgı u diàn ku yoo tə, ku va ku zwèe, ku tíu wá na mu tə, ku nə ba zwèe Yui con.

Wokukwıun tə Yui nə zıni

(*Matie 24.15-28; Likə 17.20-37; 21.20-24*)

¹⁴ Á wá na wokukwıun tə nə cùgà, də ku wulə bwálı tə nə, ku nə wə me. (Sə liù tə, u nə kàri, zuri u yira!) Ku máǵá tə wa, sə lià tə, ba nə wá yá Zwide nagwanaa con, dəri ba di pəen. ¹⁵ Liù tə, u nə wá yá dəyuu wa, kúv dàn ká cú, u dàn ká zu u diè, u ti u zıla. ¹⁶ Yá liù tə də, u nə wá yá kári wa, dàn ká pıv u va sán u ti u gànù don. ¹⁷ Ku wá yá ləe máǵá təntə wa, ku pa kana tə nə, ba nə jə pwiı, də ba tə nə, bia nə nwa ba nyuni nə! ¹⁸ Á lori Yui, sə tə mù càn təntə dàn ká yı yidun wa. ¹⁹ Ku mù dian tə nii nə, càn tə wá doni càn tə me nə yi lá. Ku nə zıgı máǵá tə, Yui nə fwa luv, woyiri nətu

tə wà twi, yá càn yiri tǝntǝ dǝ kúv bǎ bǎ abada. ²⁰ *Yuu-Tiu nə wà dǝn tǝ nii li v ga ga, liù mama yǎ bǎ jon v mi. Yǎ v dǎn li tǝ nii v ga ga, v lià tǝ, v nə kúri, sǝ ba ya v nyiǝn tǝ yiri. ²¹ Liù dǎn nə swǝn á con, v wú: <Á ywǎǰǎ, *Kǝrisǝ wulǝ yǝbǝ!>, nə à yǝé: <Á ywǎǰǎ, v wulǝ lá con!> Á dǎnǎ kǎ sǝe ku tiú nii. ²² Kǝnkǝn Kǝrisǝ-ba dǝ kǝnkǝn nii sǝsǝnǎ wǎ bǎ. Ba wǎ tun yikunu dǝn mimǝnan dǝ yomǝlan. Dǝ ku nə wǎǎ, ba wǎ gǝgarǝ lià tǝ tǝtǝ, Yu nə kúri. ²³ Á mù dǎn ya cia á tiǎn nə! Á dí yǎǎ à man tǝ à biri aba.

Lǝzwǝnǝ-Biu túri tǝ yoo
(*Matǝ 24.29-31; Likǝ 21.25-33*)

²⁴ Ku mǎǰǎ tǝ nə, cǎn tǝntǝ kwa nə, yǝn zǝnzǝn wǎ tun: Yǝcǝv tǝ wǎ jǝ yikunu. Cǎnǎ tǝ kúv bǎ ja poni. ²⁵ Kacǝlǝcǝ wǎ nan lanworu wa tǝ tv. Yǎ dǝn tǝ, tǝ nə wulǝ lanworu tǝ wa, dǝ wǎ gugurǝ. ²⁶ Ba dǎn wǎ na *Lǝzwǝnǝ-Biu* tǝ bakwan tǝ wa, dǝ v biǎn dǝ dǝn tǝ nə dǎǎ, dǝ dun. ²⁷ V wǎ tun *malǝkǝ lvǝ sapara banǝ tǝ nə, lvǝ yǝe tǝ mǝ nə, sǝ ba kǝ lià tǝ, Yu nə kúri, tǝ duǝn nə».

Kapǝrv yuu wa kǎrà
(*Matǝ 24.32-35*)

²⁸ Zwezi kúv swǝn, v wú: <Á nəǰǝ yoo tǝ, à nə piǎ, sǝ à twǎ kapǝrv tǝ kǎrà tǝ nə, à swǝn: Mǎǰǎ tǝ nə, ku

νεε tǝ nə yi wobwalan, yǎ ku ga twǝ vǝran, á yǝé dǝ, sii bwǝlǝ. ²⁹ Mǝ ku yi nətv, dǝ á nə ni tǝ wiǝn tǝntǝ, à nə swǝn tǝ yoo, á mǝ, sǝ á lwarǝ dǝ, *Lǝzwǝnǝ-Biu[†] túri tǝ bwǝlǝ. V wulǝ cwǝǰǝ wa, v yi v zwǝe. ³⁰ Cǝgǎ mama, à mù nə swǝn ku á con: Ku yoo tǝntǝ wǎ tun, dǝ zǝn lià tǝ mama, ba nə wulǝ tia yuu wa, tǝ wǎ ti ba zwǝe. ³¹ Lanworu dǝ tia mǝ wǎ jǝn, yǎ à sǝrǎn tǝ mù bǎ jǝn, abada!»

Yu cǝci nə yǝé lvǝ zanv mǎǰǎ
(*Matǝ 24.36, 42; Likǝ 12.40-38*)

³² «Liù mama yǝri dǝn tǝ, nə à yǝé mǎǰǎ tǝ, yǝn tǝntǝ nə wǎ tun. *Malǝkǝ tǝ Yu *sǎn nə, dǝ Yu-Biu[‡] tǝ tǝtǝ yǝri ku. Á nyǝna Yu cǝci nə yǝé. ³³ Á cia á tiǎn nə, á dǎnǎ kǎ dwǝe, á nə yǝri mǎǰǎ tǝ ku nə wǎ tun yiri. ³⁴ Á vǝru dǝ à ka pii ka bà wǎ yǎ nətv: Bǝe don vǝlǝ cwǝǰǝ. V nan v yǎ v sǎn v pa v tǝtǝnǎ nə. V pin ba liù mama tutǝǰǝ. Yǎ v ga swǝn liù tǝ nə cǝ mimii tǝ nə, sǝ ku tiú sǝrǝ v yǝǎ zǝni. ³⁵⁻³⁶ Á dǎn sǝrǝ á yǝǎ zǝni, á nə yǝri mǎǰǎ tǝ, diǝ tiú nə wǎ pii v bà yiri. V nə pii v bà, v di á yuu, v wǎ mǝ, sǝ v na aba, dǝ á dwǝe. V túri tǝ wǎǎ dǝdǝni ku yanǝ, nə à yǝé titǝn kwǝvǝn nə, cǝbia kurǝ mǎǰǎ wa, nə à yǝé jǝv nə. ³⁷ Ku tǝ à nə swǝn á con yǝbǝ, ku mù nə à

* 13:26 13.26 Zwezi yi v tǝtǝ yoo nə v swǝn. † 13:29 13.29 Zwezi yi v tǝtǝ yoo nə v swǝn. ‡ 13:32 13.32 Zwezi yi v tǝtǝ yoo nə v swǝn.

swìn lià tə mə con: Á súrə á yíá!»

14

*Lìà vuv, sə ba gv Zwezi
(Matìə 26.1-5; Likə 22.1-2;
Zwan 11.47-53)*

¹ Ku ga dian bələ, sə *Pakə cànà tə dé. Ku mánjá tə wa nə, *Zwifə-ba tə yáá dé dipen tə, ku nə ba sabwarı kəni. *Zwifə-ba Yıı *jonwana yun tián, də Yıı nii *yənu tián yə pià, sə ba tun yíá swian, ba ja Zwezi ba gv. ² Ba yə swìn də duən, ba wú: «Nə wà mə, sə nə ja wá cànà tə mánjá wa, sə guregure dan ká zàn laluv tə tətəni wa».

*Kan don lwá tıralı nuga
Zwezi yuu wa*

(Matìə 26.6-13; Likə 7.36-50; Zwan 12.1-8)

³ Zwezi yə wulə Betani nə, Simon tə, v yə nə yı dayarv, diə wa. Mánjá tə wa, v wulə v dé, kan don zua. U yə jə piə kapan kunkoli, ba nə boŋə <alıbatırı>. Tıralı nuga yə wulə ku wa, ku yı ba fwa narədə paa tətə, yá ku kwənə də ga dáá. U lwə kunkoli tə, v ti tıralı nuga tə v lwá Zwezi yuu wa. ⁴ Ku wə ywánı yı ku pa lià tə duən yə nə jəé lá, yá ba dən swìn duən con, ba wú: «Tıralı nuga ku tə ka cügü tə ba dən jə. ⁵ Ba yə wáá ku ba ti ba yə cına səbikulan* biətwa, ba pın səbiu tə zura nə». Ba lıŋa dən zənı kan tə yuu wa. ⁶ Yá Zwezi swìn ba con,

v wú: «Á yaga wá sənbwen. Bèèèe yırı nə á ma cügà v püé nə? Ku tə, v nə fwa v pa nə, tə ziən. ⁷ Zura wulə də aba mánjá mama. Á wáá ba zəni á fwa mánjá tə, á nə swə. Yá à mù ga bá ya də aba mánjá mama. ⁸ U fwa v dián maŋa. U manwarı v lwé tıralı nuga à yıra nə, sə v ma kwen tə, tə nə wá zv ləbəri wa yırı. ⁹ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Bwálı tə mama wa, ba nə wá swìn Yıı soywánú tə luv mama wa, ba wá man ku tə, kan wə tə nə tun, sə ba ma líı v nə».

*Zwidasə ken sírı, sə v ja
Zwezi v pa v duŋa nə*

(Matìə 26.14-16; Likə 22.3-6)

¹⁰ Yisəkariyətə Zwidasə, Zwezi karbia fugə bələ tə wa liü don, dən vəli v swìn *Zwifə-ba Yıı *jonwana yun tián tə con də, v mù pià, sə v kə Zwezi ba jian wa. ¹¹ Ba nə ni ku nətv, ku poli ba püé. Ba dən ga swìn də, ba wá pa wá səbiu. Zwidasə dən yə wulə v pià cwəŋə nəzəŋu, sə v ma kə Zwezi ba jian wa.

*Zwezi də v karbia tə dé
Pakə cànà wodiu*

(Matìə 26.17-25; Likə 22.7-13, 21-23; Zwan 13.21-30)

¹² Ku yı cànà tə təntən diun tə nə, *Zwifə-ba nə dé dipen tə, ku nə ba sabwarı kəni. Ku diun tə nə, ba yáá gv pabii, sə ba ma fwa *Pakə cànà wodiu.

* 14:5 14.5 Cına səbikulu nədu yı yıtırı nədu tətəni ŋwírán.

Ku máǵá tə wa, Zwezi karbía tə bwe wá, ba wú: «Yèn nə n pià, sə nə va nə tanı Pakə cànà wodiu?»¹³ Zwezi dǎn ma tɔn v karbía bələ, v ga swın ba con, v wú: «Á vələ *Zwerizalemə wa. Á wá jǵrǵ bεε də v zuǵa nía kwàrá, sə á pú ku bεε tə kwa. ¹⁴ Bwálǵ tə, v nə zva, sə á swın diè tə tíú con, á wú: «Karnyına bwe, sə v jén diè tə, v də v karbía tə nə wá dé Pakə cànà wodiu ka wà tə, wa yèn?»¹⁵ U dǎn wá bırı aba dəyuu diè nəfaru don, də ba kwen ka də zıla, tə nə mε. Mə lá nə á wá tanı nə cànà tə wodiu». ¹⁶ U karbía tə vǵli tiv tə wa, ba ni tə yǵn tə, ndə Zwezi yà nə man v bırı ba nətv tə. Ba dǎn ga tanı Pakə cànà wodiu tə lá nə.

¹⁷ Máǵá tə dǵdǵni nə yǵ, Zwezi twi də v karbía fugə bələ tə. ¹⁸ Máǵá tə, ba nə jǵn, ba wulə ba dé tə, Zwezi swın, v wú: «Cǵgá mama, à mù nə swın ku á con: Á mù lià tə, á nə wulə á dé də nə, á liù don wá ja nə v pa». ¹⁹ U karbía tə mε pwǵi cǵgù, yá ba dǎn ga wulə wá, ba bwe duən dǵn nə, ba wú: «Ku ya à mù, naaa?» ²⁰ Zwezi ma le ba, v wú: «Ku yǵ á mù fugə bələ tə wa liù don nə. Ku tíú də twá v kuli v dipen tə də nə zuǵa nədv tə wa. ²¹ *Ləzwənə-Biu† wá ti, ndə ku nə pǵpǵnǵ Yǵ sagı tə wa nətv tə. Yá ku dǎn wá yà càn ku pa liù tǵntə nə, v nə wá ja Ləzwənə-Biu tə v pa. Ba

yà nə wà ku bεε tə lǵrı, ku yà kǵkwa».

Yuu-Tiu nimarv wodiu tə yoo

(*Matǵə 26.26-30; Likə 22.14-20, 39; 1 Korəntə tián 11.23-26; 10.16-17*)

²² Máǵá tə wa, ba nə wulə ba dé, Zwezi ti dipen, v kə Yǵ lǵèèè ku yǵrı. Ku kwa nə, v fva fva ku, v pa v karbía tə nə, v ga swın ba con, v wú: «Á jonə ku tə, ku yǵ à yǵra tə nə!» ²³ Ku kwa nə, v ti diven wǵrú zuǵa, v kə Yǵ lǵèèè ka yǵrı, v ga ti ka v pa ba. Ba mε nyva. ²⁴ Zwezi swın ba con, v wú: «Ku tə yǵ à mù jana nə. Jana tǵntə nə bırı á də Yǵ *nimarv tə. Jana tǵntə nə wá nan, lià zǵnzǵn yǵrı. ²⁵ Cǵgá mama, à mù nə swın ku á con: Á kǵù bá nyv diven ku tə, ku ja vələ diun tə, à nə kǵù wá nyv ku Yǵ *sǵn nə».

²⁶ Ku kwa nə, ba nun cànà tə nuǵi, ba ga zǵn ba va paan tə yuu wa, ba nə bonə <*oliviye tián paan>.

Zwezi bırı də, Piyerə wá swın də, v yǵrǵ wá

(*Matǵə 26.31-35; Likə 22.31-34; Zwan 13.36-38*)

²⁷ Zwezi swın v karbía tə con, v wú: «Á mama wá vi nə á dǵgv. Ku pǵpǵnǵ Yǵ sagı tə wa, ku wú: «Á wá gv payırv tə, pee tə wá laga duən yáá nə». ²⁸ Yá máǵá tə wa, à nə wá piǵ à bwın à nan, ku kwa nə, à wá va à dián aba Galile nagwanaa wa».

²⁹ Piyerə ma swın v con, v

† 14:21 14.21 Zwezi yǵ v tǵtə yoo nə v swın.

wú: «Lìà mama nə swə ba vɪ mú ba dʊɔ, à mù bá mú vɪ à dʊɔ». ³⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku n con: Zèn tɪtɪn ku tətə tətə mama, də cəbɪv tətə wà kwi nəɛ bələ, n wá ten nəɛ batwa də, n yèrì nə». ³¹ Piyerə ma kwen v swìn v kə yɪ nə, v wú: «À bá swìn mama də, à yèrì mú, də ku nə swə ku yɪ, à wá tɪ də mú». U karbɪa tətə duən tətə də swìn ku mù yoo nədɪ təntə.

Zwezi jun Yɪ Zwesemane nə
(*Matie 26.36-46; Likə 22.39-46; Zwan 18.1*)

³² Ku kwa nə, Zwezi də v karbɪa tətə dàñ vèli ba yí bwálí tətə, ba nə boŋə <Zwesemane>. Zwezi swìn v karbɪa tətə con, v wú: «Á jənə yəbə, də à vələ yáá, sə à jun Yɪ». ³³ U jun Piyerə də Zwakə də Zwan, v ja va yáá. Yá fən də pucvɪ wulə tətə zwi wá. ³⁴ U dàñ ma swìn ba con, v wú: «Tɪan pucvɪ súé nə. Á jənə yəbə, á dàná ká dwèe!» ³⁵ U dàñ ma va yáá mancɪn, v tu tɪa v yáá yuu, v ga lòrì Yɪ, v wú: «Ku yà nə wàá, sə càn máŋá ku tətə va yɪɔna ku yá nə». ³⁶ U swìn, v wú: «Baba, à nyɪna, wiən tətə mɛ wáá tətə tɪŋa n con nə. Pa, sə yacara tətə twiən tətə yá nə. Yá ku nə tà, sə ku tun, ndə à mù nə pià nətɪ, ku yɪ, sə ku tun ndə n mù nə nə pià nətɪ tətə».

³⁷ Ku kwa nə, v piɪ v bà v karbɪa batwa tətə con, də ba

dwèe. U ma bwe Piyerə, v wú: «Simon, n dwèe naaa? N wà wàní n sùrí n yíá, n diàn nə lugu nədɪ də tətə? ³⁸ Á sùré á yíá, á ga lòrì Yɪ, sə v san aba, sə *Sɪtana dàn ká wàní aba, v dódén, sə v yigu, v pa á tun yokukwɪɔn. Ləzwənə pubɔŋa mù yáá pià, sə ku fwa zəni, yá v yɪra ga ba diàn jə ku fwa ku».

³⁹ U kúv lɛ v va yɪɔna, v lòrì Yɪ, v tətə ga bwé tətə sùràn təntə tətə. ⁴⁰ U ga kúv piɪ v bà v karbɪa tətə con. U kúv yí də ba dwèe, ba wàri ba yíá ba sùrí dwɪan tətə yɪrɪ. Ba yá kúv yèrì yoo tətə, ba nə wá swìn v con. ⁴¹ U nə piɪ v bà ku batwa tətə nə, v swìn ba con, v wú: «Á tətə yɪ á tégé á dwèe? Ku mɛ nətɪ! Máŋá yí. Á nənə, ba wá ja *Ləzwənə-Biu‡, ba kə cuna lià tətə jìàn wa. ⁴² Á zaŋa yɪ nə, nə virə! Á nənə, bɛɛ tətə nə wá ja nə v pa, tətə bwələ yəbə».

Zwezi janv tətə yoo
(*Matie 26.47-56; Likə 22.47-53; Zwan 18.2-12*)

⁴³ Zwezi yà tətə wulə v swìn, lala də Zwidasə yí. U də yá yɪ v karbɪa fugə bələ tətə wa liù don. Lalɪv yá wulə v kwa də ba jìàn lagurɪ sɪán də dangwələn. Ba yɪ *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tián tətə, də Yɪ nii *yənu tián, də ba *nəkwɪna tətə yá nə tun ba. ⁴⁴ Zwidasə, bɛɛ tətə nə wá ja Zwezi v pa tətə, bɪrɪ lià tətə nətɪ tətə, v yá nə wá fwa: «Bɛɛ tətə, à

‡ 14:41 14.41 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn. § 14:44 14.44 Ku nətɪ tətə yɪ *Zwifə-ba yofwamɪɔn, də ba nə jérì duən, nə à yèə də ba nə vèli duən sàñ, sə ba na duən.

nə wá ja à kùkwah^S tē, mē v m̀ nē, á nē pià. Á jana wá, á cia v nē zəni». ⁴⁵ Máná tē Zwidasē nē yí, lala dē v fārú v yí Zwezi yira, v ga swin v con, v wú: «Karnyina!» U dān ga kùkwah wá. ⁴⁶ Ba duən tē dān ma ja Zwezi.

⁴⁷ Yá karbia tē yà nē wulə lá tē wa liù don cūri v laguri siú, v ma za Yü jonwana yun tián nəkwia tē tütònù zūn v gwəñə. ⁴⁸ Zwezi swin ba con, v wú: «Á twi dē laguri sián dē dangwələn, sə á ma ja nē, ndə à yi ŋwìàn tē, à nē gwì lià. ⁴⁹ Dūn mama, à yà wulə dē aba, à yà kàrì lià *Zwifə-ba Yü *diè tē wa, á ga wà nē jin. Yá kv tē dān tūn, sə kv tē nē púpúní Yü sagi tē wa nii ma sú». ⁵⁰ U karbia tē mē dān yá wá, ba ga dəri. ⁵¹ Balanduru don yà púé Zwezi kwa. Ganyau cici nē v yà bubarí. Lià tē yà pià, sə ba ja wá, ⁵² yá v pírú v jon, v dugv ganyau tē, v ga dəri dē v yaswələ.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tē, ba nē b̀r̀r̀ b̀r̀rà yáá con

(*Matie 26.57-68; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24*)

⁵³ Lià tē jin Zwezi, ba ja va *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián nəkwia tē sán. Yü jonwana yun tián tē, dē Zwifə-ba *nəkwina tē, dē Yü nii *yənu tián tē yà kun kv bwálí təntə nē. ⁵⁴ Piyerə yà púé Zwezi kwa yinuna.

U zva Yü jonwana yun tián nəkwia tē dəwoo wa. U jèé lantə dē Yü *diè lià tē nē cì ka nē, v ywèrì mən.

⁵⁵ Yü jonwana yun tián tē, dē yun tián tē duən mama, ba nē b̀r̀r̀ *b̀r̀rà tē, yà pià yoo, sə ba kə Zwezi yuu wa. Ba yà pià, sə ba gv wá, yá ba ba yoo mama na. ⁵⁶ Lià nē dáá yà kuni kunkun ba kəni Zwezi nii nē, yá ba níé yà ba duən twá. ⁵⁷ Ba duən dān ma zàn ba kuna kunkun tē tē, ba kə v nii nē, ba wú: ⁵⁸ «Nə ni dē, v swin, v wú: <À wá mà Zwifə-ba Yü diè ka tē, lià nē lwè. Dian batwa nii nē, à wá lwà ka don, ka nē bá yà ləzoni nē lwè>». ⁵⁹ Yá dē kv m̀ yoo təntə mē, ba níé yà tē ba duən twá.

⁶⁰ Yü jonwana yun tián nəkwia tē dān ma zàn lià tē mē yáá nē, v bwe Zwezi, v wú: «N ba yoo le, naaa? Bèèèè nē lià ba tē swin, ba kəni n yuu wa?» ⁶¹ Yá Zwezi púé v nii, v ga ba yoo swin. Yü jonwana yun tián nəkwia tē kúè bwe wá, v wú: «N yi *Kərisə tē, v nē yi Yü tē, ba nē bwí, v nē biú naaa?» ⁶² Zwezi ma le, v wú: «À m̀ nē yi wá. Á ga wá na *Ləzwənə-Biu*, dē v jèé Yü tē, v nē wulə tē mē yuu wa, jizən† nē. Á wá na wá dē v naŋa lanworu bakwan tē wa, v biàn».

⁶³ Yü jonwana yun tián nəkwia tē dān ma cūrv v gānù dē lɔŋa, v ga swin, v wú: «Nə kúè ba lià pià,

* **14:62** 14.62 Zwezi yi v tətə yoo nē v swin. † **14:62** 14.62 Ka jəñ piú jizən vān nē yi dun bwálí.

sə ba biri nəba yoo don.
⁶⁴ Á nì, v nə swìn v twìn
 Yı nətü. Bèèè nè á buja
 ku yuu wa?» Ba me dån
 ma swìn də, v me, sə ba
 bürì v bürà, sə ba gv wá.
⁶⁵ Ba duən dån ga pi mimian
 ba lwá Zwezi yuu wa. Ba
 pú v yía nè, ba mà wá də
 jıgungulə, yá ba ga swìn v
 con, ba wú: «Lwarı liù tē nè
 fwa mú ku tē!» Yı diè lià tē
 nè cì ka nè tē jin Zwezi, ba
 farv v pıpara nè.

*Piyerə swìn də, v yèrì
 Zwezi*
 (Matıə 26.69-75; Likə
 22.56-62; Zwan 18.15-18, 25-
 27)

⁶⁶ Piyerə yá tē nè wulə
 dəwoo tē wa, də nēñ Yı
 *joŋwana yun tián nəkwıa
 tē tutunbua nè v yí. ⁶⁷ U nı
 Piyerə, də v wulə v ywèrì
 mən tē, v ywän wá zəni, v
 ga swìn v con, v wú: «N mù,
 n də yá wulə də *Nazarətə
 Zwezi tē». ⁶⁸ Yá Piyerə dån
 ten, v wú: «Á yèrì ku tē, n nè
 wulə n swìn tē, à ba ku dən
 nēñ». U nə zàn v nan dəwoo
 tē wa, v zv kwələ wa, cəbıv
 nə ku kwi.

⁶⁹ Yá tutunbua tē nè nı wá
 kúv zàn v swìn lià tē, yá nè
 wulə lá tē con, v wú: «Bèè
 wá tē yı ba wa liù don». Piyerə
 ma kúv ten ku. ⁷⁰ Ku
 fwa mée, də lià tē, ba nè
 wulə lá, tē kúv swìn Piyerə
 con, ba wú: «N də cígá yı
 ba wa liù don, n də nè yı
 Galile tíú tē yırı». ⁷¹ Piyerə
 dån ma dù, v wú: «Sə Yı
 cùgù nè, də à nè kını. Á dùè
 də, à yèrì bèè tē, á nè swìn

v yoo». ⁷² Ku máŋá tē nè,
 də cəbıv tē kúv kwi nəè bələ
 nii nè. Piyerə dån ma liı ku
 tē, Zwezi yá nè swìn v con,
 v wú: «Də cəbıv tē nè wá
 kwi nəè bələ, n wá ten nəè
 batwa də, n yèrì nè». U dån
 ma wulə v kwi.

15

*Ba ja Zwezi, ba va Pilatə
 yáa con*

(Matıə 27.1-2, 11-14; Likə
 22.66-71; 23.1-5; Zwan 18.28,
 33-38)

¹ Jıv fuən fuən, *Zwifə-
 ba Yı *joŋwana yun tián,
 də ba *nəkwına, də Yı nii
 *yənu tián, də yun tián tē
 duən me, ba nè bürì *bürà
 tē, kun duən nè, ba vuv, sə
 ba na won tē, ba nè wá ma
 fwa Zwezi. Ba jin wá, ba
 vwa ba ja va ba pa *Pilatə
 nè. ² Pilatə dån bwe wá, v
 wú: «N mù nè yı Zwifə-ba
 pıv tē?» Zwezi ma le wá, v
 wú: «Mə ku yı nətü, ndə n
 nè swìn tē!» ³ Yı joŋwana
 yun tián yá jə yìèn, ba ja
 zıga Zwezi nè. ⁴ Pilatə ma
 kúv kwen v bwe wá, v wú:
 «N nēñ yìèn tē, ba nè kəni n
 yuu wa! N bá svu jə?» ⁵ Yá
 Zwezi kúv wá yoo mama le,
 ku pa ku gwárí Pilatə.

*Ba bürì Zwezi bürà, sə ba
 gv wá*

(Matıə 27.15-26; Likə
 23.13-25; Zwan 18.39-19.1,
 4-16)

⁶ *Pakə cànà mama nè yı,
 *Pilatə yáa dıgv bán diè liù
 don, wá tē lià tē mama nè
 yáa lòrì, sə v dıgv. ⁷ Bèè
 don, ba nè boŋə Barabasə,

yà wulə bàn diè wa. U yà wulə lá də lià duən, v də ba nə sugu lià, ba kə *Romə-ba yáá tián tə nə, máńá don wa, yá ba ga gu liù yırı. ⁸ Laluv tə dǎn ma di Pilatə con. Ba ma lóri wá ku tə, v yáa nə fwa v pa ba Pakə cànà máńá mama wa, sə v fwa ku v pa ba. ⁹ Pilatə ma bwe ba, v wú: «Á pià, sə à dugv *Zwifə-ba più tə naaa?» ¹⁰ U yà yèə Yı *jonwana yun tián tə nə ja Zwezi ba bà v con tə dèń. Ba pın wá Zwezi, ba yà nə jə wəgwıv də wá tə yırı.

¹¹ Yá Yı jonwana yun tián tə sugu laluv tə, sə ba lóri Pilatə, sə v dugv Barabasə mùú. ¹² Pilatə ma kúv bwe lià tə, v wú: «Bèèèe nə á dǎn pià, sə à ja v tə, á nə ma bonə <Zwifə-ba più> tə, à ma fwa?» ¹³ Ba ma le wá, də ba cərí, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!» ¹⁴ Pilatə ma bwe ba, v wú: «Bèèèe yokvkwıv nə v fwa?» Yá ba ku kwen ba cərí, ba kə yı nə, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!» ¹⁵ Pilatə yà pià, sə v poli laluv tə più, v dǎn ma zàn v dugv Barabasə, v pa ba. Ku kwa nə, v pın ba mà Zwezi də fifıran, v ga tı wá v pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa.

Pamana mɔŋa Zwezi

(*Matıə 27.27-31; Zwan 19.2-3*)

¹⁶ Pamana tə jın Zwezi, ba ja zu yáá tíú tə dəwoo wa, bürà diè tə nə wulə lá. Ba dǎn ga bon ba duən pamana

tə mɛ. ¹⁷ Ba tı ganstan mwin, ba ma zu Zwezi, ba sv casıran yupuu, ba tın v yuu wa. ¹⁸ Ba dǎn ga wulə ba jùnı wá, ba wú: «Nə jùnı mú, *Zwifə-ba più!» ¹⁹ Ba dǎn ga mà v yuu nə də mıv. Ba pi mımıan ba lwá v yuu wa. Ba dǎn ga toli ba nadwana yuu, ba kwé tia v yáá con. ²⁰ Ba nə mın wá ba zwèe, ba lı ganstan mwin tə, ba ga kúv piı ba zu wá v tətə ganan tə. Ku kwa nə, ba jın wá ba va, sə ba paa dagarv yuu wa.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa

(*Matıə 27.32-44; Likə 23.26-43; Zwan 19.17-27*)

²¹ Máńá tə, Zwezi də pamana tə nə wulə cwəŋə wa, ba jérı bɛɛ don, ba nə bonə Sirene Simon. U yı Alekəzandərə də Rifisə* nyına. U yà yı v naŋa v kára wa. Pamana tə kálú ba pa v zın Zwezi dagarv tə. ²² Ba jın Zwezi ba ja va bwálı don, ba nə bonə <Goləguta>. Ku dèń nə yı <yuzıŋa bwálı>. ²³ Ba yà pià, sə ba pa wá diven, ba nə gúlı yacara tíú, ba nə bonə <mirə> tə wa, yá Zwezi vıga.

²⁴ Ku kwa nə, ba paa wá dagarv tə yuu wa. Ba tá kwé ba ma tara v ganan, sə ba na ku tə, ba liù mama nə wá tı. ²⁵ Ba paa wá jıv lugu nıgv máńá wa. ²⁶ Dav tə yuu, ba ken púpúná duən lá nə, tə nə bırı won tə, ku nə pın, ba ma gu wá. Ku púpúnı, ku

* 15:21 15.21 Ywán Romə tián 16.13.

wú: <*Zwifə-ba pìú>. ²⁷ Ba paa ηwina bələ duən, ba nə gwı lià, ku máná tə wa ku bwálí təntə nə də Zwezi. U don yi v jizən yuu, v don tə yi v jigwiə yuu. ²⁸ [Ku tun nətə, sə ku tə nə púpúní Yu sagı tə wa, nii ma sú: «Ba gəlì wá ba kə yolwanfwana wa».]

²⁹ Lià tə, ba nə twá lá, ba le yáá vuvugu ba yuu, ba ga twın wá: «Həyi! N mù liù tə, n yà nə pià, sə n mà Zwifə-ba Yu *diè tə, n ga lwà ka don dian batwa nii nə. ³⁰ N tətə dān jon n tiàn! Nan dagarv tə yuu n cú». ³¹ Zwifə-ba Yu *jonwana yun tiàn tə, də Yu nii *yənu tiàn tə də yà mɔŋa Zwezi, ba ga swìn duən con, ba wú: «U wáá lià duən v jonə, yá v wàri v tətə v jonə. ³² U mù liù tə, v nə wú, v yi *Kərisə tə, v nə yi *Yizərayelə pìú, v dān nan dagarv tə yuu v cú síún. Nə nə ni ku mù təntə, nə dān wá kə nə waa v nə». Lià tə, ba yà nə paa Zwezi səpuni nə də yà twın wá.

Zwezi tian tə yoo

(Matie 27.45-56; Likə 23.44-49; Zwan 19.28-30)

³³ Yikunu púé tia tə mɛ nə, ku nə zıgı yıcau lugu fugə bələ máná, ku ja va dədəni lugu batwa. ³⁴ Yá lugu batwa máná nə yí, Zwezi bubwi v kə yi nə də v luv svə, v wú: «Eloyi, Eloyi, lama sabatanı?» Ku dən nə yi: «À

Yu, à Yu, bèèè nə pın, n ma vi nə n dugv?» ³⁵ Lià tə duən yà nə wulə lá ni v kori, ba ga swìn, ba wú: «Á cəga, v boŋə Yu nii *sòsòndə Eli». ³⁶ Ba liù don dəri v va v ti canfinsıv, v lə diven nyənu wa. U ti ku v vwa mıv nii nə, v làri Zwezi nə, sə v nyv. U ga swìn, v wú: «Á zıga, nə wá na də, Eli nə wá bà v cú wá dagarv tə yuu». ³⁷ Yá Zwezi bubwi v kə yi nə, v mı ga zwèe. ³⁸ *Zwifə-ba Yu *diè tə wa, mimii gànə zıgı yi nə, ku cıri† ku cú tia, ku pwèe bələ. ³⁹ *Romə-ba pamana bíi yuu tíú yà nə zıga Zwezi yáá con, ni nətə v nə tıga, v swìn, v wú: «Bee tə cigá yà yi Yu-Biu!»

⁴⁰ Kana duən də yà zıga yıŋəna, ba ywəŋá. Mari Madəlenə, də Zwakə nəmaa də Zwoze nuu Mari, də Salome də yà wulə ba wa. ⁴¹ Ba kana təntə yà púé Zwezi kwa, máná tə, v yà nə wulə Galile nagwanaa wa, ba tɔŋa ba pın wá. Kana duən də yà wulə lá, ba nə twá v nə ba va *Zwerizalemə.

Zwezi ləbəri wa kənu

(Matie 27.57-61; Likə 23.50-56; Zwan 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Dədəni twi ku yí, ba ga wulə ba kəni *Zwifə-ba *sié diın tə síri. Ku máná tə wa, Arimate Zwəzefə yí bwálí tə wa, ba nə paa Zwezi. Zwəzefə yà wulə lià tə wa, ba nə bəri bəri tə.

† 15:38 15.38 Mimii gànə təntə nə pwèe bwálí tə, Yu jonwana yun tiàn nəkwia tə cıci nə yáá zv, v fwa *jonı tə v pın Yu nə, də lià tə duən tə nə zwı, ba mɛ lá tə duən nə. Gànə təntə cıv tə bıri də, liù mama dān wáá Yu yira, v yí.

U yà yɪ liù tə lià mɛ nə zilí. U yà dàni Yɪ pàrì tə, kɪ nə wá bà wiən tə mɛ yuu wa. Zwɔzɛfə wà fən dəri, sə ɔ va *Pilətə con, ɔ lòrì cwəŋə, sə ɔ gùrì Zwezi. ⁴⁴ Mánǵá tə wa, Pilətə nə nì də Zwezi manwarɪ ɔ tɪ, tə gwárì wá zəni. U dàñ ma tun ba bon pamana yuu tíú, sə ɔ bwe wá: «Zwezi cíǵá tǵa kɪ díán naaa?» ⁴⁵ Mánǵá tə, pamana yuu tíú tə nə le wá, ɔ dàñ pɪn cwəŋə Zwɔzɛfə nə, sə ɔ tì Zwezi. ⁴⁶ Zwɔzɛfə vɛli ɔ yə ganpon. U cú Zwezi dagarɔ tə yuu wa. U pəpəni wá də gànù tə, ɔ ja va ɔ tún ləbəri wa, ba nə kva pìù kapan wa. Kɪ kwa nə, ɔ yigu kapan nəfarɔ, ɔ ma sun bɔɔ tə nii nə. ⁴⁷ Mari Madələnə, də Zwoze nuu Mari yà wulə ba ywàǵá bwálí tə, ba nə kəni Zwezi.

16

Malika swìn kana tə con də, Zwezi bwin ɔ nan tian wa
(*Matiə 28.1-8; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-10; Tɔtɔnan 2.23-32; 26.8*)

¹ *Zwifə-ba *siə dɪn tə nə kɛən, Mari Madələnə, də Zwakə nuu Mari, də Salome yə tɪralɪ, ba ja kɪ ba va, sə ba ma tùrì Zwezi yira. ² Kɪ dɪn tə jɪɔ fuən fuən, yɪ pírún mánǵá wa, ba zàn ba va ləbəri tə bwálí nə. ³ Ba yà swìn duən con, ba wú: «Wàà nə wá bəbəli kapan, tə nə wulə ləbəri tə nii nə, ɔ pa nəba?» ⁴ Yá mánǵá tə, ba nə ywàń, ba nɪ də, ba bəbəli kapan nəfarɔ tə ba tún səpuni nə.

⁵ Ba dàñ nə zva ləbəri tə wa, ba nɪ balandɔrɔ don, də ɔ jə jɪzən yuu, ɔ zɔ gandarɔ nəpon. Fən ma zɔ ba. ⁶ Yá ɔ dàñ swìn ba con, ɔ wú: «Á dàná ká pa fən ja aba. *Nazarətə Zwezi tə, ba nə paa dagarɔ yuu nə, á pìà? U pìi ɔ bwin ɔ nan tian wa, ɔ kúù tələ yəbə. Á ywàǵá bwálí tə, ba yà nə ken wá. ⁷ Á dàñ vələ á swìn Piyerə, də ɔ karbɪa tə duən tə con, də ɔ dí yáá ɔ vələ, sə ɔ dàn aba Galile nagwanaa wa. Mə lá nə, á wá na wá, ndə ɔ yà nə swìn á con nətɔ tə». ⁸ Ba dàñ nan ləbəri tə wa, ba dəri ba va yɪɔna, ba yà nə yɪ ba vɪvaga tə yɪrɪ. Fən yà jə ba. Yá ba ga wà yoo liù mama con swìn, fən yà nə jə ba tə yɪrɪ.

Zwezi bɪrɪ ɔ tìàn Mari Madələnə nə

(*Matiə 28.9-10, 16-20; Likə 24.36-53; Zwan 20.11-29; 1 Korəntə tìàn 15.3-8*)

⁹ [Zwezi bwin ɔ nan *Zwifə-ba *siə dɪn tɪkɔnɪ jɪɔ fuən fuən, ɔ dí yáá ɔ bɪrɪ ɔ tìàn Mari Madələnə nə. Kɪ mù Mari tə yira nə ɔ yà dɪŋɪ *zinə barpe tə. ¹⁰ Mari jɪn kɪ ŋwen tə ɔ va ɔ man ɔ bɪrɪ ba tə, ba yà nə yɪ də Zwezi. U twi də ba yà wulə ba kwi, ba pwíí yà nə cùgù yɪrɪ. ¹¹ Ba nə nì də, Zwezi wulə mɪ wa, yá də Mari nɪ wá, ba wà kɪ sɛə.

Zwezi bɪrɪ ɔ tìàn ɔ karbɪa bələ duən nə

(*Likə 24.13-35*)

¹² Kɪ kwa nə, Zwezi kúù pìi lwàń yiri don, ɔ bɪrɪ ɔ

tìàn v karbia tə bələ duən nə. Ba yá wulə cwəŋə yuu ba vəli gav. ¹³ Ba mò pìi ba bà, ba man kv, ba bɪrv ba duən tə nə. Ba də tə wà sɛe.

saŋa ba tutuŋi tə wa, v ga twá Yui diàn muminan nə v bɪri ba də, sugv tə yi cígá.]

Zwezi bɪri v tìàn v karbia fugə də nədv tə nə

¹⁴ Kv zwɪv wa, Zwezi pìi v bɪri v tìàn v karbia fugə də nədv tə nə, də ba wulə ba dé. U caga ba nii nə, ba nə ba Yui nii sɛe, də ba zɪbaniun tə yɪri, ba nə vɪga míámíán, sə ba sɛe lià tə nii, ba nə ni Zwezi, v bwiun tə kwa nə yɪri.

¹⁵ U dàń ma swìn ba con, v wú: «Á vələ lɒv tə mama wa, á swìn Yui sɒywáŋú tə á bɪri lià mɛ nə. ¹⁶ Liù tə nə ken v waa Yui nə, yá ba ga lə kv tíú níá wa, kv twá də *Kərisə yɪri, Yui wá jon wá v cɒna wa. Yá liù tə, v nə bá kə v waa Yui nə, Yui wá bɪrɪ kv tíú bɪrà, v ga cùgù wá. ¹⁷ Á nəŋə Yui diàn muminan tə, tə nə wá twá ba tə nə, ba nə ken ba waa Yui nə: Ba wá li *zinə lià yɪra à yɪri yuu nə. Ba wá swìn sùràn yiri duən tə, ba nə yèrɪ. ¹⁸ Ba nə jun dɪŋa, nə à yèé ba nə nyɒa fanan, tə bá fwa ba won mama. Ba wá tún ba jìàn yayɪŋa yuu wa, ba yayɪran ga wá zwɛe».

Zwezi pìi v va Yui sàń

¹⁹ *Yuu-Tiu nə swìn ba con tə kwa nə, v diğà yui. U jèé Yui jɪzən* vàn nə. ²⁰ U karbia tə dàń zàn, sə ba va ba swìn Yui sɒywáŋú tə bwálí mama nə. Yuu-Tiu yà

* 16:19 16.19 Ka jèń pìv jɪzən vàn nə yi dun bwálí.

**Zwezi-Kərisə
suywáŋú sagi tə,
Likə
nə púpúní
Likə sagi tə yuu
wa sugu**

*Liù tə, v nə púpúní sagi
ku tə*

Likə nan dwíí don yofwamınan wa, tə mù də Matıə də Marəkə də Zwan ba dwíí tə yofwamınan tə nə tà nədü. Likə tətə tà Zwifə, v ga ji *Kərisə liù. Ku nə twá nətü tə, ba nə kàrì wá də v ləzwənyiri tə nə yi nətü, v yi liù tə, v nə pià yənu. Yá v ga swə yìèn tə nə tún, tə lə. Nə zén nə yèé də, v yi dımütürv.

Lià tə duən tə, ba nə púpúní suywáŋán tə, yà yi lià tə, ba nə ni tə yìèn tə də ba yíá. Likə mù yà wà tə ni də v yíá. V yi v bwe tə yìèn tə nəe nə zəni zəni, lià tə con, ba nə ni tə də ba yíá. V sóni nətü, ba nə lürı Zwezi tə də yoo.

U mù də *tuntunv Polə ken duən, ba va bwálá, máŋá tə wa, Polə nə vəli, sə v swìn suywáŋú tə, v bırı lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba nə.

Likə púpúní saga bələ. V sagi tə don yi suywáŋú sagi ku tə, ku don tə də yi tuntuna tutunan sagi tə.

Lià tə nə, Likə nə púpúní

Likə yi v pià, v swìn Zwezi suywáŋú tə, v bırı lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba tə. Ba lià

təntə swìn *Gərekə-ba sugu, ba ga tələ *Yızərayelə luv ni wa. V gwin Zwifə-ba sùràn tə, tə dèñ niun nə cà, də Zwifə-ba yofwamınan tə, ba nə yèrì, v bırı ba. Yá ku dāñ pın lià tə, ba nə tà Zwifə-ba luv mama wa wáá ba lwarı də, Zwezi yi liù tə, v nə jon ba.

Sagi tə wa sugu

Likə bırı də, Zwezi yi liù tə, v jonə lià ba cuna wa, v ga yi *Yuu-Tiu. Zwezi swə lià tə, ba nə muŋə ba: Ku mù nə yi cuna lià, də bìsíná də zura də yayıŋa.

*Likə bırı v sagi tə nətən
(Marəkə 1.1; Tutunan 1.1-3)*

¹⁻³ À yáá tíú Teofilə, yìèn tə, tə nə tún nə pwərə wa, lià zənzən dédén, sə ba púpúní tə, ba tún. Ba tún yìèn təntə, ndə tə tián tə nə ni tə, ku máŋá tə wa, tə nə tún. Ku ga ya ba yuu zıı, sə ba swìn Yuı sugu tə. Mə ku mù nə pın, ku nə yí à də, à də ma bwe zəni yìèn tə yuu wa, tə nə tún, ku máŋá tə nə. Yá ku ya ziən, ku pa à mù nə, sə à púpúní tə à pa aba, ndə ku nə zıgı nətü. ⁴ À fwa ku nətü tə, sə n ma wàní n lwarı kàrà tə cıgá tə, n nə ni tə.

*Malıka swìn Zwan-Batısə
lürv tə yoo*

⁵ Máŋá tə wa, *Erodə nə yi Zwide nagwanaa tə wa più, Yuı *jonwanv don yà yi lá, ba ma bonə Zakari. V də yi Abıa púlí tə wa Yuı

jonwanu don. U kan yiri nə Elizabetə. U ya *Aron Yu jonwanu nəkwia dwíí tə wa búá. ⁶ Ba me bələ yà yi cígá tián Yu yáá con, ba ga zilí yìèn tə mama, Yu nə nə pɪn v *nii tə yuu wa zəni. Ba ba yoo jə, ba nə wá caga ba nii nə kv yiri. ⁷ Elizabetə yà yi kadɪŋv. Kv mù nə pɪn, ba yà ba biú jə, yá ba me bələ tə də ga kwɪn.

⁸ Dɪn don nə, kv yà twi kv yí Zakari dwíí púlí tə, sə ba tun Yu tutuŋi tə. Kv mù nə pɪn, Zakari yà wulə *Zwifə-ba Yu *diè tə wa, v fwa kv tutuŋi tə, ⁹ ndə kv nə yi Yu jonwana tə yofwamiu nə. Kv tua Zakari yuu wa, sə v zv bwálí tə wa, kv nə yi Yu nyiən nə, v suri tɪrali v pa Yu nə. ¹⁰ Mánjá tə wa, v nə wulə v suri tɪrali tə, lalvu tə mama yà zɪga kàrá wa, ba jònì Yu.

¹¹ *Yuu-Tiu *malika twi, ka nan Zakari nə. Ka twi ka zɪga *jonji kúrí tə jizən nə. ¹² Mánjá tə, Zakari nə ni ka, v bican dɪŋi, v ga zəzəgə. ¹³ Yá malika tə dān swìn v con, ka wú: «Dān ká pa fən ja mú, Zakari. Yu nì n yulori tə: N kan Elizabetə wá lɪri bibɛɛ v pa mú, n ga wá kə v yiri Zwan. ¹⁴ U wá yà pupwən nəfarv, v pa mú. Yá lià zənzən də ga wá jwe v lɪri tə yiri. ¹⁵ U wá yà ləzwənfərv Yuu-Tiu yáá nə. U bá nyu diven, nə à yèé swana yiri mama. U wá sú də Yu-*Siŋu tə, də v tə wulə v nuu pùé wa. ¹⁶ U wá van

*Yizərayelə lià zənzən, v ja bà Yuu-Tiu tə con, v nə yi ba Yu. ¹⁷ U tətə nə wá va v tiàn nə, Yu yáá nə, də Yu-Siŋu diàn tə, tə nə yi də Yu nii *sùsùnù Eli. U wá pa nyina də bia kə duən nə. U wá ja ba tə, ba nə vi nii, v ja bà cígá tián tə, ba nə jə wubɔŋa con. U wá tanɪ lià tə, v pa ba ma diàn Yuu-Tiu».

¹⁸ Zakari dān ma swìn malika tə con, v wú: «Á wá twá nətə à ma lwarɪ də, kv yi cígá? Á də à kan mama nə kwɪn». ¹⁹ Malika tə ma le wá, ka wú: «Á yiri nə ya Gabəriyelə. Á mù nə wulə Yu yáá nə, à tuŋa à pɪn wá. U tun nə, sə à swìn n con, sə à ga pa mú soywájú kv tə. ²⁰ Yá n wá à sùràn tə cígá pɪn, tə nii ga wá sú, də tə mánjá nə yí. Mə kv mù nə pɪn, nèn n wá jì bəru, n bá wàní n swìn, kv ja va dɪn tə, tə yìèn tə nii nə wá sú».

²¹ Kv mánjá təntə wa, kv gwárilalvu tə, kv yà nə dānì Zakari kàrá wa, v dánú tə yiri Yu diè tə wa. ²² Yá v nə nan mánjá tə wa, v yà kúv wàri də ba v swìn. Lià tə dān ma lwarɪ də, kv ya v ni won, kv nə nan Yu, Yu diè tə wa. U jìàn nə, v ma swìn ba con, v nii ga dèŋə.

²³ Zakari dān tun Yu diè tə wa v zwèe, v píi v va v sàñ. ²⁴ Kv nə twi kv bà, kv dānì kwa nə, v kan Elizabetə jin pùé, yá v dān yi diè wa cànì bonu. Kv mánjá tə wa, v swìn v tiàn con, v wú: ²⁵ «Nèn kv tə, Yuu-Tiu nə pìà, sə v fwa v pa nə: Sín

nə v pìà, sə v li nə, kv tə wa, kv nə yi nə kana cavıra lià yáá con».

Malika swìn Zwezi lbrv tə yoo

(Matıə 1.18-23)

²⁶ Elizabetə pùé tə janv cànì bardv mánjá wa, Yuı tıv *malika Gabəriyelə Galile nagwanaa tıv don nə, ba nə boŋə <*Nazaretə>. ²⁷ U tıv wá kacıv don con, v tə nə yèrì bæε, v yıv nə yi Mari. U yi Zwızeƒə bwàlú, v nə pìà, sə v swe. Zwızeƒə tə nan pìú *Davidə dwíí tə wa.

²⁸ Malika tə yí, ka swìn Mari con, ka wú: «Ya pupwəv wa, Yuı fwa pubwanv n yıra. *Yuu-Tıu wulə də mú». ²⁹ Tə yièn tə wəwalı Mari zənzən, v ga bwe v tiàn yoo tə, kv mù jıv təntə nə pìà kv swìn v con. ³⁰ Malika tə dān swìn v con, ka wú: «Mari, dān ká pa fən ja mú. Yuı fwa pubwanv n yıra. ³¹ Nèñ n wá ja pùé, n ga wá lbra biú, n wá kə v yıv Zwezi. ³² U wá yà ləzwənfərv, ba ga wá bon wá <Yuı tə, v nə wulə tə mə yuu wa, biú>. Yuı-Tıu Yuı wá pa v jì pìú, ndə v nıbəε Davidə nə. ³³ Yá v ga wá tıv də pàrì *Yızerayelə lià tə yuu wa mánjá mama. U pàrì tə bá zwèe də mama».

³⁴ Mari mə swìn malika tə con, v wú: «Kv nətə tə ya kv wá zıgı nətə, sə à nə yèrì bæε?» ³⁵ Malika tə ma le Mari, ka wú: «Yuı-*Sıju tə wá bà n yuu wa. Yá Yuı tə, v nə wulə tə mə yuu wa,

dìàn tə wá pú n yuu nə, ndə ywárí nə. Mə kv mù nə wá pa bisımaa tə, n nə wá lbra tə, ya Yuı nə tı, ba ga wá bon wá Yuı-Bıu. ³⁶ Elizabetə, v nə yi n dwíí tíú, də wá lbra biú tə don, də v kazıv tə mama. Ba yà wú, v wàrì biú v lbrı, yá síún nə, v wulə v pùé cànì bardv wa. ³⁷ Won tələ, Yuı nə wàrì v fwa». ³⁸ Mari dān ma swìn, v wú: «Nèñ à yi Yuı-Tıu tıv tıvba, sə kv fwa nətə, ndə n nə swìn kv». Malika tə dān ma kèñ ka yá wá.

Mari vəli, sə v na Elizabetə

³⁹ Kv kwa nə, Mari bıbarı, v zàn v zv cwəŋə, v ma vələ lala tıv don nə, kv nə wulə Zwıde nagwanaa vān tə con, kv nə jə pəen tə. ⁴⁰ U vəli v yí, v zv Zakari diè wa, v jıv v kan Elizabetə. ⁴¹ Mánjá tə wa, Elizabetə nə nı Mari jònà tə, Elizabetə bisımaa tə lulugu v pùé wa. Elizabetə ga sú də Yuı-*Sıju tə, ⁴² v bubwi v kə yıv nə, v ga wú: «Yuı fwa zəni n yıra, n duən kana wa. Yuı wá fwa zəni n bisımaa tə yıra, n nə wá lbra! ⁴³ À mù də nə yi wàà, *Yuu-Tıu nuu ma bà à sán? ⁴⁴ Nèñ mánjá tə, à nə nı n jònà tə, à bisımaa tə lulugu də pupwəv à pùé wa. ⁴⁵ N pıv cígá kv tə, nə Yuı-Tıu nə pıv, ba swìn n con də, kv nıv tə wá sú. Kv mù nə pıv, n yi pupwəv tíú».

Mari bəà Yuı nə

⁴⁶ Mari dān ma swìn, v wú:

«À bwɪ *Yuu-Tiu nə. ⁴⁷ À pùé poli, Yɪ nə jon nə à cuna tə wa yɪɾɪ. ⁴⁸ Yɪ bún à də nyiən don yoo, ndə ɔ tutɔnbua nə. Cígá, síún dǎn nə, lɔɔ ləzwənə dwíí mama wá swìn də, à mù yɪ pupwən tíú. ⁴⁹ Yɪ tə, ɔ nə wulə tə mɛ yuu wa, fwa yìèn, tə nə ziən zəni, ɔ pa nə. U yɪɾɪ ziən, kɔ ba don ja. ⁵⁰ U wá dəri lià tə nə zìlí wá yinəgə zənzən, mǎǎ́ də mǎǎ́, kɔ nə ba zwèe. ⁵¹ U tun yìèn nəfaran, ɔ ma bɪɾɪ ɔ dǎn tə. U dɪɾɪ ləzoni tə, ba nə jə fwiə, ba dəri ba jén duən yáá nə. ⁵² U zìn pègá tə nə jə dǎn, ba padaran yuu ɔ dɪ, ɔ ga zìn ba tə, ba nə mun ba tiàn, ɔ kə yɪ nə. ⁵³ U pɪn wiən zənzən, ba tə nə, ba nə ba jə ba dé. U pɪn, jɪjə tiàn pìí ba víí də jɪkɔɾɪkɛ. ⁵⁴ U twi, sə ɔ san *Yizərayelə lià nə, ba nə yɪ ɔ tutɔnbua. U líí mǎǎ́ mama, sə ɔ dəri ba yinəgə zənzən. ⁵⁵ U kàn nii nə nɪbara-ba con də, kɔ wá yà nətɔ mǎǎ́ mama. U kàn kɔ mù nii təntə, ɔ pa *Abərahame də ɔ dwíí nə».

⁵⁶ Mari fwa ndə cànì batwa nə Elizabetə con. Kɔ kwa nə, ɔ ma píí, ɔ va ɔ sǎn.

Zwan-Batisə lɔrv tə yoo
(Likə 1.13-17; 2.25-32; 3.4-9)

⁵⁷ Elizabetə lɔrv mǎǎ́ nə yí, ɔ twi ɔ bà, ɔ lɔɾɪ bibɛɛ. ⁵⁸ Elizabetə yɪɾɪ lià də ɔ dwíí tiàn nì də, *Yuu-Tiu dəri ɔ yinəgə zənzən. Ba də pùé dǎn ma poli də wá, kɔ yoo tə yɪɾɪ.

⁵⁹ Ba *goŋɪ bɪsɪná tə, ɔ dɪan nana dɪn nə. Kɔ mǎǎ́ tə wa, ba yà pià, sə ba pa wá ɔ nyɪna Zakari yɪɾɪ. ⁶⁰ U nuu dǎn ma swìn, ɔ wú: «Ōn ɔn! À wà sèe. U yɪɾɪ wá yà Zwan». ⁶¹ Ba ma swìn ɔ con, ba wú: «Liù mama təlɛ n dwíí tə wa, ɔ nə jə kɔ mù yɪɾɪ təntə». ⁶² Ba dǎn ma bwe ɔ nyɪna də jìàn, sə ba jén, bèèèe yɪɾɪ nə ɔ wá pa ɔ biù tə nə. ⁶³ Zakari ma lòri ba, sə ba pa wá púpúnú daborubiə, ɔ dǎn ma púpúní kɔ yuu wa, ɔ wú: «U yɪɾɪ nə yɪ Zwan». Kɔ gwáɾí ba mama míámíán. ⁶⁴ Kɔ mǎǎ́ tə wa, Zakari nii kúò póri, kɔ wáá yìèn kúò swìn. U sùrí ɔ nii ɔ kə yɪ nə, ɔ ma bwɪ Yɪ nə.

⁶⁵ Kɔ dǐgà lià tə mama yuu, ba nə bwələ lá. Zwide nagwanaa pɛen yuu lià tə mama yà swìn tə mù yìèn təntə yoo. ⁶⁶ Ba tə mɛ, ba nə nèn tə yìèn təntə yà dwɪ tə yoo, ba ga bwe ba tiàn, ba wú: «Kɔ bisɪmaa təntə dǎn wá yà nətə?» Yɪ dǎn tə cígá yà wulə də wá.

Zakari bəà Yɪ nə

⁶⁷ Yɪ-*Siŋu tə sùé bisɪmaa tə nyɪna Zakari, kɔ pa ɔ

swìn Yıı nii sùràń tə tə, v wú:

68 «À wá bu *Yızərayelə lià *Yuu-Tiu Yıı tə nə. Yıı ywáń ba yuu, v ga yè ba v jon. 69 U tən liù, sə v li nəba nə yoo wa míámíán. Kú mù liù tə, v nə wá li nəba nə yoo tə wa, yıı v nan v tütònù pìú *Davidə dwíí tə wa, 70 ndə v nə twá v nii *sùsònà tə nə, v ma swìn, kú máńá nə ba yigə. 71 U yà kàn nii də, v wá li nəba nə dıńa də lià tə, ba nə culi nəba, jun wa. 72 Yıı líí v *nimarv tə yoo. U dəri nə nıbara tə yinəgə zənzən. 73 Yıı fwə kú nətv, v yà nə dùə də nə nıbɛɛ *Abərahəmə də, 74-75 v wá jon nəba nə dıńa tə diàn jun yıı. Kú nətv nə wá wàńí nə bu v nə də zílé. Kú nətv tə, sə nə ma wàńí nə yà lià tə, nə nə yıı Yıı nə ti, nə ga tə yıı cígá tiàn Yıı yáá con, diń mama, nə mıı tə wa. 76 N mù con nə, à biú, n wá va Yıı-Tiu yáá con nə, sə n ma kwən v cwəńə. Kú mù nə pın, ba wá bon mú Yıı tə, v nə wulə tə me yuu wa, nii *sùsònù. 77 Yá n mù, à biú, n wá bıı Yıı lià tə də, Yıı wá jon ba ba cuna wa v ga kwən tə, v li v mù də ba pwəɾə wa. 78 Nə Yıı tə swə nəba

zənzən, v ga dəri nə yinəgə zənzən. U wá pa poni nan yıı, kú pııpılı nə yuu con ndə yııcau nə pén. 79 Poni tə wá san ba tə nə wulə yıkunu wa, də ba tə nə wulə tiń fən wa. Kú mù poni tə nə wá kə nəba cwəńə tə wa, kú nə jə bııcan slé».

80 Bisımaa tə bori, yá v pubıńa də ga dańa kú súrı lá. U yıı kasoo lanworu wa, kú ja va diń tə, v nə bıı v tiàn Yızərayelə lià tə yáá con.

2

Mari bıı v biú Zwezi (Matıə 1.18-25)

1 Kú máńá təntə wa, pa-farv Ogisətə pın nii, sə ba gálà v luv ləzoni tə mama.

2 Kú mù təntən lagala tə fwa, də Kirinisə nə ya Siri nagwanaa tə yáá tíú, pìú nəfarv tə nə li v tın. 3 Lià tə mama vəli, ba púpúnı ba tiàn ba dəkuu bwálı nə.

4-5 Zwuzəfə də nan *Nazaretə nə, kú nə wulə Galile nagwanaa wa, v va Zwıde nagwanaa tə wa, pìú *Davidə tiv, ba nə bońə <Betələhemə>, v də v bwəlú Mari. Ba vəli lá, Zwuzəfə nə yıı Davidə nəú tə yıı. Mari tə, v nə pià, sə v swe Zwuzəfə nə, tə pùé yí. U də Zwuzəfə vəli lá, sə ba púpúnı ba tiàn. 6 Máńá tə wa, ba nə wulə Betələhemə nə, v biú tə bııv yí. 7 Mari bııv bııbɛɛ, v kacarı biú. Vəɾə dii tə mama yá súé.

Ku mù nè pɪn, Mari baa v biù də ganan, v ga ti wá v tún vana kurebori wa.

Malika nan lià nè cì vana nè

⁸ Ku mù nagwanaa təntə tətə wa, payra yà cì ba vana nè titin nè, gau wa. ⁹ *Yuu-Tiu *malika twi, ka nan ba nè. Yá Yu poni tə piri ba ku kɪkari, fən ga zv ba zənzən.

¹⁰ Yá malika tə swin ba con, ka wú: «Á dānà ká pa fən ja aba. À ja suywáŋú à bà, sə à pa aba, ku nè wá poli *Yizərayelə lià me pwii zənzən: ¹¹ Titin ku tə nè, ba luri liù tə, v nè wá jon aba á cuna wa, piú *Davidə tiv wa. U mù nè yi *Kərisə, v nè yi Yuu-Tiu. ¹² Á nəŋə nətə tə, á nè wá twá, á ma lwarı wá: Á wá na bisiná, ba nè baa wá də ganan, ba tún wá vana kurebori wa».

¹³ Naa nədu, malike kapupu nan Yu sán, tə bà tə sári ka tə nè, tə bwı Yu nè, tə wú:

¹⁴ «Dun wulə Yu con, v nè wulə v *sán nè, v bican sió tə wá yà tia yuu wa ləzoni tə, v mù Yu nè swə, pwərə wa».

Lià tə nè cì vana tə nè vəli Betələhemə

¹⁵ Máná tə wa, *malike tə nè piı tə di Yu *sán nè, payra tə swin duən con, ba wú: «Nə dān vələ nè yí Betələhemə nè. Ku me, sə nè na ku tə nè tun lá nè, ku tə *Yuu-Tiu nè piri nè yəni tə». ¹⁶ Ba twi lala ba yí lá, ba na Mari də Zwuzefə

də bisiná tə. Bisiná tə tégé vana kurebori tə wa. ¹⁷ Ba nè ni bisiná tə, ba tún ku tə mama, malika tə nè swin ba con, ku bisiná tə yuu wa. ¹⁸ Ku gwári ba tə mama, ba nè ni ku tə, payra tə nè swin ba con. ¹⁹ U mù Mari də jin tə yiən təntə mama v waa con, v ga buŋa tə nè də v waa mama. ²⁰ Ku kwa nè, payra tə piı ba viri də ba bwı Yu nè, ba ga piri wá dun tə tə mama yiri, ba nè ni ba ga na. Ba bwı v nè, yiən tə mama nè fwa nətə, ndə malika tə nè swin ba con, tə yiri.

Ba piri bisiná tə yiri Zwezi

²¹ Bisiná tə luri dian nana diin nè, ba *goni wá, ba ga kə v yiri Zwezi. Mə ku yiri təntə *malika tə biri də, v nuu tə wá v pié jin.

Ba ja Zwezi, ba va Zwifə-ba Yu diə wa

²² Ku kwa nè, máná yí, sə Mari də twá ku tə nè, Yu *nii tə, v nè piri *Moyizə nè, nè biri, sə ku fwa kan nè luri kwa nè. Zwuzefə də Mari dān ma ti bisimaa tə, ba ja va *Zwerizalemə nè, sə ba pa wá *Yuu-Tiu Yu nè. ²³ Ku yi ndə ku nè púpúni Yuu-Tiu nii tə wa nətə, ku wú: «Liù mama cári bisimabara yi, ba wá tún van nè, sə v ya Yu ciı nè ti». ²⁴ Ba də fwa ku *joni tə, ndə Yuu-Tiu nii tə nè pià nətə. Ku yi ku fwa də gunponi bələ, nè à yèə nasara gunpobii bələ.

*Simeyon búa Yu nè
(1 Piyerə 1.11)*

25 Bεε don yà wulə *Zw-erizalemə wa, ba ma boŋə Simeyon. Kɔ bεε təntə yà yɪ cígá tíú Yɪ yáá con, ɔ twá Yɪ cwəŋə tə zəni, ɔ yà ga dānì liù tə, ɔ nə wá zùrì *Yɪzərayelə lià tə bɪcanɪ. Yɪ-*Sɪŋu tə yà wulə də Simeyon. 26 Kɔ yà pɪn, ɔ yəni də, ɔ bá tɪ, də ɔ nə wà *Kərisə nɪ də ɔ yíá. Kərisə tə, *Yuu-Tiu nə kúrú, sə ɔ tɔn.

27 Yɪ-Sɪŋu tə nə pɪn, Simeyon lwarɪ də, ɔ mε, sə ɔ va *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa. Mánǎ tə, Zwezi nuu də ɔ nyɪna tə nə ja ba bisumaa tə, ba ja bà, sə ba ma fwa kɔ tə, Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, nə pià. 28 Simeyon tì wá, ɔ kə ɔ nyɔnɪ nə, ɔ ga pa dun Yɪ nə, ɔ wú:

29-30 «Síún nə, kɔ tə Yɪ nə swɪn də, kɔ wá tɔn tə jigə: Yuu-Tiu, à nɪ liù tə, n nə tɔn, sə ɔ jon lià ba cɔna wa, də à tətə yíá. Kɔ mù yɪrɪ nə, n dān wáá n tɔtɔnò tə n yá, sə ɔ tɪ də bɪcan síí. 31 N tant liù təntə lɔv ləzoni mε yíá yuu. 32 Kɔ liù təntə yɪ ndə poni nə, kɔ nə wá pa lɔv dwíé tə mama yəni mú. Kɔ ga wá pa dun Yɪzərayelə lià tə nə, ba nə yɪ n mù lià».

33 Simeyon yìèn tə, ɔ nə swɪn Zwezi yuu wa, yà gwárí Zwezi nuu də ɔ nyɪna zənzən. 34 Simeyon lòrì Yɪ, sə ɔ fwa zəni Zwezi də ɔ nuu də ɔ nyɪna yuu wa. U

swɪn Zwezi nuu Mari con, ɔ wú: «Yɪ kúrú bisumaa ka tə, sə ɔ twá ɔ nə, ɔ ma bùrì Yɪzərayelə lɔv lià zənzən bùrà, ɔ ga sèe ba duən də zənzən. U wá yà liù tə, ɔ nə wá bɪrɪ də, Yɪ tɔŋa ɔ pɪn ləzoni nə, yá ba ga vɪ wá. Bisumaa tə wá pa pubɔŋɪ, tə nə wulə waa, nan poni nə. 35 Yá n mù, biù tə nuu, n wá na càn. Tə càn tə wá cùgò n bɪcan míámíán, ndə lagɔrɪ síú nə pórì won nə. U wá pa lià zənzən swɪn kɔ tə, kɔ cígá nə wulə ba waa».

Anə, Yɪ nii sɔsɔnkana, bɔà Yɪ nə

36 Yɪ nii *sɔsɔnkana don, ɔ yɪrɪ nə yɪ Anə, də yɪ *Zwifə-ba Yɪ *diè wa. U yɪ Fanɔwelə bɔà, Azərə dwíí dəkuu tə wa. U bɪna yà dáá. U swe ɔ kacɪn mánǎ wa, yá bɪna barpe nii nə, ɔ barɪ tə tɪga ɔ yá wá. 37 U yà kúv ba barɪ jə. U bɪna dān yà dáá, ɔ yà jə bɪna sapwɪnta də banɪa. U yáá va ɔ wulə Yɪ diè tə wa, tɪtɪn də yɪcav, ɔ ma tɔŋa Yɪ tɔtɔŋɪ tə. U vwe ɔ nii, ɔ ga jònì Yɪ.

38 Anə də nə twi, ɔ zu Zwifə-ba Yɪ diè tə wa, də Zwezi də ɔ nuu də ɔ nyɪna wulə lá, ɔ də wulə ɔ pɪn dun Yɪ nə. U dān swɪn bisumaa tə yoo lià tə mama con, ba yà nə dānì, sə Yɪ yè *Yɪzərayelə lià ɔ jon.

Zwɔzefə-ba piú ba va Nazaretə

39 Mánǎ tə wa, Zwezi nuu də ɔ nyɪna tə nə tɔn kɔ tə mama, *Yuu-Tiu Yɪ *nii tə

nə pià tə, ba dàń pií, ba ja wá, ba va ba tɪ *Nazarətə, kɪ nə wulə Galile nagwanaa tə wa. ⁴⁰ Bisɪmaa tə bori, ɪ wɔbɔŋa ga sùrí. U yà jə wɔbɔŋa zənzən, yá Yɪ ga fwa ɪ pubwanɪ tə ɪ yɪra.

Zwezi wulə Zwifə-ba Yɪ diè tə wa

⁴¹ Bɪnɪ mama Zwezi nuu də ɪ nyɪna yáa va, ba dé *Pakə cànà tə *Zwerizaləmə wa. ⁴² Mánǎ tə wa, Zwezi nə jə bɪna fugə bələ, ɪ nyɪna-ba jɪn wá, ba ja kə lá, ba va cànà təntə, kɪ nə yɪ ba yofwamɪɪn. ⁴³ Cànà tə nə zwèe, ba pií ba vií, yá ba biú Zwezi mù mɛ Zwerizaləmə nə, ɪ nyɪna-ba yà ga wà kɪ lwarɪ. ⁴⁴ Ba yà bɔŋa də, Zwezi wulə ɪ twaduən tə con, cwəŋə tə yuu. Ba vəli diɪn piɪ, ba dàń ga zɪɪ lá, ba pià wá ba nubɪa də ba dabara con. ⁴⁵ Yá ba dàń ba wá na. Ba dàń ma ga ba pií ba va Zwerizaləmə, sə ba pià wá lá.

⁴⁶ Dian batwa nii nə, ba nɪ Zwezi *Zwifə-ba Yɪ *diè wa, də ɪ jəə Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tián tə tətəŋi wa. U wulə ɪ cɪga ba, yá ɪ ga bwe ba yièn. ⁴⁷ U yənu tə də yièn tə ka le gwári ba tə mama, ba yà nə cɪga wá.

⁴⁸ Mánǎ tə wa, ɪ nuu də ɪ nyɪna tə nə nɪ wá, kɪ yà gwári ba zəni. U nuu ma swɪn ɪ con, ɪ wú: «À biú, bɛɛɛ nə pɪn, n ma fwa nəba nətən? Nèń, n yoo yà jɪn à də n nyɪna zəni, nə ma twá lá, nə pià mú». ⁴⁹ U ma le, ɪ wú: «Bɛɛɛ nə pɪn, á pià

nə? Á mɛ, sə á lwarɪ də, à mɛ, sə à ywán à nyɪna yièn yuu nə». ⁵⁰ Yá ba wà kɪ tə dèn nɪ, ɪ nə pià, sə ɪ swɪn ba con nə.

⁵¹ Zwezi dàń ma pií, ɪ twá ba nə, ɪ va *Nazarətə. U sèe ɪ nyɪna-ba tə nii. U nuu jɪn tə yièn təntə mama ɪ waa nə, ɪ ga lií tə yoo. ⁵² Zwezi bori ɪ kəni lá, ɪ wɔbɔŋa də ga sùrí, ɪ dàń ga pɪn pupoli Yɪ də ləzoni nə.

3

Zwan-Batisə kàrà tə yoo

(*Matìə 3.1-12; Marəkə 1.1-8; Zwan 1.6-8, 19*)

¹⁻² Yɪ kori tə twi Zakari biú Zwan con nə, kasɔɔ lanworu tə wa, pafaru Tiberə pàrì tə bɪna fugə də bonu mánǎ wa. Kɪ mánǎ təntə wa, də Ponsə *Pilatə nə tɪ Zwide nagwanaa, piú *Erodə də ma tɪ Galile nagwanaa. Yá Erodə zunu, piú Filipə də yà tɪ Yitire nagwanaa də Təraconitə nagwanaa, piú Lisaniyasə də yà tɪ Abilənə nagwanaa. Anə də Kayifə də yà yɪ *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tián nəkwɪna. ³ Zwan dàń zàn ɪ jijiri Zwurəden mɔnaa tə yɪra nagwanaa tə mama wa. U dàń ma kàrì Yɪ yoo ɪ bɪrɪ lià nə, ɪ wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cɪna. Á piɪn ba lə aba níá wa, kɪ twá də Yɪ yɪrɪ. Yá Yɪ dàń wá kwɛn á cɪna tə, ɪ li á mù də ɪ mù pwərə wa.

⁴ Mə nətu nə, Yɪ nii *sùsùnnə *Ezayi púpúní ɪ sagɪ tə wa, ɪ wú:

«Ku yi bæ don nə bubwi kasɔɔ lanworu wa, v wú: «Á kwíán *Yuu-Tiu cwəŋə tə, sə á cɛ v cwəminu tə, sə tə ya mənə mənə. ⁵ Buu gwálú mama wá sùŋ, pɛɛn də dədwələn mama wá cú, tə mɛ də tia, cwəŋə gogwələn tə mama wá kwíán, cokukwínan tə mama wá pàrì, tə mɛ duən. ⁶ Yá lià mama wá na nɛtu, Yu nə wá jon ba ba cuna wa»».

⁷ Lià kapupu yà nə twi Zwan con, sə v lə ba níá wa, ku twá də Yu yiri. U dān yà swìn ba con, v wú: «Á mù dəkwaá dwíi-ba! Wàá nə biri aba də, á wàá á dərí á jén Yu lɔja tə yáá, tə nə biàn? ⁸ Ku nə yi nɛtu, sə á twá á tutunan nə, á ma biri də, á vɔvəri á kwa á ma sá á cuna. Á jə cígá, sə á swìn də, *Abərahámə yi á nɛɛɛ, yá ku cici tə wà yí. À mù nə swìn ku á con də, Yu wàá kapana tə tə v lwàní v pin, tə jì Abərahámə niàn. ⁹ Nə wáá ku nɛtu tə nə ti, nə ma maŋa ndə dərí nə manwaru ku wulə tián dəkurən nə. Tiú tə mama, ku bia nə ba ywán, ba wá goŋi ku, ba kə mən nə».

¹⁰ Lià tə dān ma bwe wá, ba wú: «Bɛɛɛ nə, nə dān mɛ, sə nə fwa?» ¹¹ U ma le ba, v wú: «Liù tə, v nə jə ganzubii bələ, v mɛ, sə v pa nɛtu v tə nə, v nə ba jə. Yá

v tə də, v nə jə wodiu v dé, v də mɛ, sə v fwa nɛtu».

¹² Lanpolna də twi, sə v lə ba də níá tə wa, ku twá də Yu yiri tə, ba ga bwe Zwan, ba wú: «Karnyina, nə mɛ, sə nə fwa nɛtə?» ¹³ U ma le ba, v wú: «Á dānà ká pa ba ŋwín, ba doni ku nii tə, ba nə ŋwín!»

¹⁴ Pamana də bwe wá, ba wú: «Nə mù dān yi bɛɛɛ nə, nə mɛ, sə nə fwa?» U ma le ba, v wú: «Á dānà ká kálú liù, nə à yèé á kuna á kə v nii nə, á ma jon ku tíú səbiu də diàn. Á dān pian á ŋwírán tə cici nə mɛ aba».

¹⁵ Lalɔu tə yà dānì də yala, yá ba liù də mama yà buŋa, v ga bwe v tiàn, də ku nə tà Zwan nə ya *Kərisə. ¹⁶ Zwan dān ma swìn ba mɛ con, v wú: «À mù li aba də níá, ku twá də Yu yiri, yá liù don v diàn nə dáá, tə doni nə, wá bà. À jun mùrì, sə à kùrù v nɛɛ natura*. U wá lə aba Yu-*Siŋu tə wa də mən. ¹⁷ U jə v wocəri fɔyav v jìàn wa, v kwen v cèrì v wobɔa tə, v pwèè tə də wopulə tə, v li duən wa. U pɛɛ wobɔa tə, v kə v pulu wa, v ga suri wasanaŋ tə mən wa, tə nə ba dɛŋə».

¹⁸ Yá ku tə ya, Zwan twá kwíè zənzən nə, v ma swìn Yu suywánú tə lalɔu tə con nə. ¹⁹ Ku máŋá tɛntə wa, Zwan vɛli v caga piú *Erodə nii nə, v nə jon v zɔnu kan Erodɔadə, v ma fwa v kan,

* **3:16** 3.16 Zwifə-ba con, ba yáá pa, yonɔ, nə à yèé liù tə, ba nə ba wá dun pin, sin liù nɛɛ, sə ku biri də, ba sɛɛ wá ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yèé, sə ku biri də, v yi dun tiú.

tə yırı, ku súrí v nə fwa yokokwınan duən, də tə nə dáá, yırı. ²⁰ Erodə dān tə súrí yolwan tə don lá, v pa, ba ja Zwan, ba kə bān diè wa.

Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(*Matie 3.13-17; Marəkə 1.9-11*)

²¹ Laluv tə mama níá tə liu kwa nə, Zwan ləgə Zwezi də níá tə wa. Ku kwa nə, v nə wulə v jùnì Yıı, lanworu tə súrí. ²² Yá Yıı-*Sıju tə cúó v yuu wa, ndə won nə, ku nə ja yıra, ndə gunpwənə nə. Yá kori dān ga nan Yıı *sān nə, ku wú: «N yı à biswənə tə, v nə poli à pùé.»

Zwezi nıbara dəkuu
(*Matie 1.1-17*)

²³ Zwezi dıga v tutuŋı tə dən, də v jə ndə bına fıtwə nə. V yà ya ndə ba nə buja tə, Zwuzefə biú.

Zwuzefə tə, v nə yı Eli biú,

²⁴ v nə yı Matatə biú,

v nə yı Levi biú,

v nə yı Meləki biú,

v nə yı Yanayi biú,

v nə yı Zwuzefə biú,

²⁵ v nə yı Matatıasə biú,

v nə yı Amosə biú,

v nə yı Nahumə biú,

v nə yı Esəli biú,

v nə yı Nagayi biú,

²⁶ v nə yı Maatə biú,

v nə yı Matatıasə biú,

v nə yı Səmeyin biú,

v nə yı Yoze biú,

v nə yı Yoda biú,

²⁷ v nə yı Yıanan biú,

v nə yı Reza biú,

v nə yı Zorobabelə biú,

v nə yı Swıalətıelə biú,

v nə yı Neri biú,

²⁸ v nə yı Meləki biú,

v nə yı Adi biú,

v nə yı Kuzamə biú,

v nə yı Eləmadamə biú,

v nə yı Erə biú,

²⁹ v nə yı Zwezi biú,

v nə yı Elıezərə biú,

v nə yı Yorımə biú,

v nə yı Matatə biú,

v nə yı Levi biú,

³⁰ v nə yı Sımeyon biú,

v nə yı Zwıda biú,

v nə yı Zwuzefə biú,

v nə yı Yonamə biú,

v nə yı Elıakımə biú,

³¹ v nə yı Meleya biú,

v nə yı Mena biú,

v nə yı Matata biú,

v nə yı Natan biú,

v nə yı *Davidə biú,

³² v nə yı Yızayi biú,

v nə yı Obədə biú,

v nə yı Bozə biú,

v nə yı Saləmon biú,

v nə yı Naason biú,

³³ v nə yı Amınadabə biú,

v nə yı Adəmin biú,

v nə yı Arəni biú,

v nə yı Esərımə biú,

v nə yı Pere biú,

v nə yı Zwıda biú,

³⁴ v nə yı *Zwakəbə biú,

v nə yı *Yızakə biú,

v nə yı *Abərahəmə biú,

v nə yı Tera biú,

v nə yı Nahərə biú,

³⁵ v nə yı Sərugə biú,

v nə yı Rehu biú,

v nə yı Pelegə biú,

v nə yı Eberə biú,

v nə yı Swıla biú,

³⁶ v nə yı Kayınamə biú,

v nə yı Arəfakəzadə biú,

v nə yi Semə biú,
 v nə yi Nowe biú,
 v nə yi Leməkə biú,
³⁷ v nə yi Matisalemə biú,
 v nə yi Enokə biú,
 v nə yi Yerədə biú,
 v nə yi Malelɛlə biú,
 v nə yi Kenamə biú,
³⁸ v nə yi Enosə biú,
 v nə yi Setə biú,
 v nə yi Adamə biú,
 v nə yi Yu biú.

4

Sıtana dádón Zwezi
(Matıə 4.1-11; Marəkə
1.12-13)

¹ Kú máńá tə wa, Zwezi nə súy də Yu-*Sıńu tə, v nan Zwurəden múnnaa tə con nə, də Yu-*Sıńu tə, kú nə wulə də wá. Kú jın wá, kú va kasɔɔ lanworu wa. ² *Sıtana dádón, sə v yigu wá, v pa v tun yokukwɪɪn lá dian sap-wilə. Tə dian tɛntə mama nə, v wə wodiu dí. Yá tə dən nə zwèe kwa nə, niən dən jın wá. ³ Sıtana dən swın v con, v wú: «Də n nə ya Yu-Biu cígá mama, sə n pa nii kapan kú tə nə, sə kú jı wodiu». ⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Kú púpúnı Yu sagı tə wa, kú wú: «Kú tà wodiu cıci nə wáá mı kú pın liú nə!» »

⁵ Sıtana ma ja wá, v va ban v súrı lá, v pa v ywán tia yuu pàrì tə mama, naa nədu, ⁶⁻⁷ v ga swın v con, v wú: «Ba pın nə tə wiən tə mama, à ga wáá tə à pın liú tə nə, à nə pià. N nə sèe, sə n tu à yáá con, n pa dun nə, à wá pa mú diən tə tə mama, də tə pàrì tə dun tə». ⁸ Zwezi

ma le wá, v wú: «Kú púpúnı Yu sagı tə wa, kú wú: «Pa dun n *Yuu-Tiu Yu tə nə, sə n dən ká tun won don, də kú nə tà kú tà cıci, v nə swə».»

⁹ Sıtana ma kúđ ja wá v va *Zwerizalemə, v tún *Zwifə-ba Yu *diè tə yuu wa, v ga swın, v wú: «Də n nə yi Yu-Biu cígá mama, sə n zıgı yəbə, n fan n tu tia. ¹⁰ Kú púpúnı Yu sagı tə wa, kú wú: «Yu wá pa nii v *malıke nə n yırı, sə tə cı n nə. ¹¹ Yá tə wá tí mú tə jıàn wa, sə n naa dən ká mə kapan nə».»

¹² Zwezi ma le wá, v wú: «Kú púpúnı Yu sagı tə wa, kú wú: «Dən ká dádón Yuu-Tiu tə, v nə yi n Yu, sə n yigu, ka pa v tun yokukwɪɪn!» »

¹³ V nə dádón Zwezi yigu yiri mama, sə v yigu, kú pa v tun yokukwɪɪn v zwèe, Sıtana kèen v vii v yá wá, də kú ma kúđ vəli máńá don, kú nə wá tu kú me.

Zwezi wulə v tvvııı tə wa
Galile nagwanaa tə wa

(Matıə 4.12-17; Marəkə
1.14-15)

¹⁴ Zwezi piı v va Galile nagwanaa tə wa də Yu-*Sıńu tə diən tə. Ba dən ma zàn, ba swın v yoo, kú nagwanaa tɛntə mama wa. ¹⁵ V yà kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tə wa nə, yá lià tə me yà wulə ba pın wá dun.

Ba vıga Zwezi Nazaretə
nə

(Matıə 13.53-58; Marəkə
6.1-6)

¹⁶ Zwezi vəli *Nazaretə. Mə kú bwálı tə nə nə, v bori. *Zwifə-ba *siə diın nə, v zva

ba *jéré diè wa, ndə ku nə ya v yofwamɪvɔn nə. U zàn yu nə, sə v kàrì Yu sagu tə. ¹⁷ Ba dān ma tì Yu nii *sùsùnù *Ezayi sagu tə, ba pa wá. U ja sagu tə v sùrí, v dān ga kàrì bwálí tə, ku nə púpúní, ku wú:

¹⁸ «*Yuu-Tiu Yu-*Siñu tə wulə à yuu wa. Ku kúrú nə, sə à pa sbywájú tə zura nə. U tun nə, sə à swìn bān diè là tə con də, Yu wá jon ba, sə à ga swìn lilirən con, də ba wá na lá, sə à swìn là tə, ba nə wulə càn wa, də Yu wá jon ba, ¹⁹ sə à swìn mánjá tə, Yuu-Tiu nə kúrí, sə v ma fwa pubwanv ba yira».

²⁰ Ku kwa nə, Zwezi púé sagu tə, v tì v pa jéré diè tütònú tə nə, v ga jəé. Là tə mama, ba nə wulə jéré diè tə wa, zìn ba yía, ba kə v yuu. ²¹ U dān ma swìn ba con, v wú: «Ku tə ba tə, Yu nə swìn ku bwálí təntə wa, à nə kàrì də á nə nì tə, nii dān sùé zèn ku tə, mánjá ku tə tətə wa, á nə nì ku».

²² Ba mama dān ga bwí Zwezi nə, v pubwanv sùràn tə yiri, v nə swìn, tə yà ga gwárí ba. Ba swìn, ba wú: «Ku tà v mù nə yì Zwuzəfə biù tə naaa?». ²³ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á yèé də, á wá swìn zwanssari ka tə à con nə: <Dimuturu, zwèe n tətə yayigv tə!> Á tə kúb wá swìn à con, á wú: <Nə nì ku tə, n nə

fwa Kaperənayimə tiv tə wa. Fwa tə mù yìèn təntə də yəbə n tiv tə wa».

²⁴ U ma kúb swìn v sùrí lá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Yu nii sùsùnù təlé, ba nə sèe wá v təntian tiv wa. ²⁵ Á mù nə swìn ku á con, ku yì cígá: Yu nii sùsùnù Eli mánjá tə wa, dwà wà nì, bina batwa də cànì bardv. Ku dān yà dıga niən nəfarv *Yızərayelə luv nii tə wa. Ku mánjá tə wa, kadənə yà dáá zənzən lá nə. ²⁶ Yá Yu wà Eli tiv ba ladva con, də ku nə tà kadənu tə con, v nə wulə Sarepəta tiv wa, ku nə wulə Sidon nagwanaa tə wa. ²⁷ Yu nii sùsùnù Elize mánjá tə wa, dayaran də zənzən yà wulə Yızərayelə luv nii tə wa. Yá ba wa ladva dayan wá zwèe, də v jì ləzwənzənu, də ku nə tà Naman cıci, v nə nan Siri nagwanaa wa».

²⁸ Là tə me Zwifə-ba jéré diè tə wa nə nì tə yìèn təntə tì lıŋa zənzən. ²⁹ Ba zàn ba van Zwezi, ba ja nan tiv tə wa, ku yà nə lwè paan don yuu wa, sə ba lı wá paan tə yuu, ba dıı tıa. ³⁰ U dān ma twá ba tətəŋi wa, v nan v vii.

BEE don zini nə wuwali wá
(Matıə 4.13-16; Marəkə 1.21-28)

³¹ Zwezi vəli Kaperənayimə tiv Galile nagwanaa wa. Yá v dān ma wulə ba v kàrì *Zwifə-ba *sié dıun nə. ³² U yà swìn də diàn, ku mù nə pın, ku gwárí là tə zənzən də v kàrà təntə yiri.

³³ Zwifə-ba *jəré diè tə wa, bæe don yà wulə lá, *zini yà nə wuwalt wá. U mà nii zənzən, v wú: ³⁴ «Aa! Bèèèe nə n pià fwa nə yira, *Nazaretə Zwezi? Nə yèé də, kv ya n twi, sə n cùgù nəba. À yèé zəni liù tə, n nə yi. N yi liù, v nə li v tún Yü cici yiri».

³⁵ Zwezi dàñ caga zini nii nə, v wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bæe təl!» Zini tə dilɩ wá tia, lià tə mɛ yáá nə, kv ga nan, kv yá wá, kv wà wá lwanɩ fwa. ³⁶ Kv diğà ba mama yuu zənzən, yá ba dàñ ga swìn duən con, ba wú: «Bèèèe sugu nə yi kv mù təntə? Kv mù bæe təntə yáá baa də diàn, v ga pin zinə zilí v nii wa, tə ga nanja də».

³⁷ Yá ba dàñ swìn Zwezi yoo, bwálí mama kv nagwanaa təntə wa.

Zwezi zwèe lià zənzən yayıran

(*Matie 8.14-17; Marəkə 1.29-34*)

³⁸ Zwezi nan *Zwifə-ba *jəré diè tə wa, v va Simon sañ. Waran yà ja Simon tɩnkan zənzən. Ba dàñ ma lori wá, sə v pa wá yazurə. ³⁹ U ma kwá v yuu con. Yá v ga baa v pa nii, sə waran tə zwèe. Waran tə zwèe tə yá wá, yá v zàn lala, v wulə v tantɩ, sə v ma li Zwezi vəri.

⁴⁰ Yü nə zva kwa nə, ba jin ba tə mama, yayıran yirə yirə nə ja, ba ja bà Zwezi con. U tún jìàn ba liù mama

yuu wa, v zwèe ba yayıran. ⁴¹ Zinə də nan tə yá yayıra zənzən, də tə bubwi, tə wú: «N yi Yü-Biu». Yá Zwezi dàñ baa tə nii nə də sùràn, tə nə dà. U pià, sə v cì tə nə, sə tə dàñ ká swìn, tə mù nə yèé də, v yi *Kərisə tə yiri.

Zwezi kàrì Zwide nagwanaa wa
(*Marəkə 1.35-39*)

⁴² Tia nə twi ka puru, Zwezi nan tɩv tə wa, v va kwa con bwálí tə, liù nə təlɩ. Lalɩv dàñ twá lá, ba pià wá. Mánjə tə, ba nə twi, ba na wá, ba yá kùv vɛli, sə ba cì v nə, v dàñ ká kèéñ v yá ba. ⁴³ Yá Zwezi swìn ba con, v wú: «À mɛ, sə à kàrì də à swìn sɔywánjɩ tə tian tə duən də wa, à biri də, Yü wá dɔ pàrì ba yuu wa. Mə kv yiri nə, Yü tun nə». ⁴⁴ U dàñ ma twá lá v kàrì Zwide* nagwanaa tə wa *Zwifə-ba *jəré dii tə wa.

5

Zwezi bon lià, sə ba ya v karbia

(*Matie 4.18-22; Marəkə 1.16-20; Zwan 21.1-11*)

¹ Dɩn don nə, Zwezi yá zıga Zwenezaretə mɩnaa tə nii nə, lalɩv tə ga kɩkari wá. Ba yugə duən, sə ba ma cugu Yü sɔywánjɩ tə. ² U ni níá yuu bwərə bələ bəbərə tə nii nə. Fəlijana tə yá nan ba níá yuu bwərə tə wa, ba cú, sə ba sɩn ba fələ gègèlən.

³ Zwezi diğà níá yuu bori tə

* **4:44** 4.44 Púpúná duən də biri də, kv yi Galile nagwanaa. * **5:3** 5.3 Simon yi Zwezi karbiu Piyerə yiri don.

don wa, ku tə nə yi Simon* nyiən, v ga lori wá, sə ba fàrú ba nan bəbərú tə yira, ba va yáá mancın nía tə wa. Máná tə wa, v nə jəń nía yuu bori tə wa v zwèe, v wulə v kàrì lià tə.

⁴ U nə kàrì v zwèe, v swìn Simon con, v wú: «Van nía yuu bori tə, n ja va nalunə bwálì nə. Ku kwa nə, sə á dilì á fələ gəgələn tə, sə á ma gwàn». ⁵ Simon ma le wá, v wú: «Karnyina, nə tun titun tə mama, nə ga wà won ni. Yá à wá twá n nii tə nə, à dilì fələ gəgələn tə».

⁶ Ba dān ma dilì tə, yá ba jin fələ zənzən. Ku pa ba gəgələn tə wulə tə kàrì. ⁷ Ba dān ma gwen ba twaduən tə, ba nə wulə nía yuu bori tə don wa, sə ba bà ba san ba. Ba nə twi, ba kòrì fələ, ba sú ba nía yuu bwərə tə me bələ. Tə ga tə pià, sə tə muri nía tə wa.

⁸⁻⁹ Máná tə wa, Simon Piyerə nə ni də, fələ tə nə dáá zənzən nətu, ba nə jin, ku dīgà v yuu zənzən, də ba tə me, ba nə yin də wá. U dān tva v nadwana nii nə Zwezi yáá con, v ga swìn, v wú: «Nan kwa, n ga yá nə, *Yuu-Tiu, à nə ya cuna liù yiri».

¹⁰ Ku yin nətu də Simon tutunduən tə, ba nə yi Zebede bia, ba nə bojə Zwakə də Zwan. Yá Zwezi dān swìn Simon con, v wú: «Dān ká pa fən ja mú. Ku nə

zigi síun nə, n wá pià lià, sə ba twá à mù Zwezi nə».

¹¹ Ba dān ma li ba nía yuu bwərə tə, ba tún bəbərú yuu nə. Ku kwa nə, ba yá tə me lá, ba ga twá Zwezi nə.

Zwezi zwèe bæe don dayan (Matie 8.2-4; Marəkə 1.40-45; Likə 17.12-19)

¹² Dūn don nə, Zwezi yá nə wulə tiv don nə. Də nəń, bæe don, v nə goji dayan, v zwèe miámíán twi v bà, v tu Zwezi yáá con, v ga lori wá, v wú: «*Yuu-Tiu, də n nə swə, n wáá n pin à dayan† tə zwèe, sə à jì ləzwənzənu».

¹³ Zwezi ma te v jin v nə, v dwen v yira, v ga wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». Lala də dayan tə zwèe, ka ga yá wá. ¹⁴ Zwezi ma pa nii ku tə wá, v wú: «Dān ká swìn ku yoo tə liù mama con. Yá n dān vəli n biri n tiàn n nə nyin nətu tə *Zwifə-ba Yü *jonwanu tə nə. N ga fwa *joni tə, ndə Yü *nii tə, v nə pin *Moyizə nə biri Yü sagi tə wa, sə ba fwa dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe. Ku mù nə biri wá də, n dayan tə cigá zwèe».

¹⁵ Də ku me, Zwezi yiri tə ga tə súú tia mama. Lalvu twi, ba kun v yuu nə, sə ba cugv wá, ba ga pa v zwèe ba yayiran. ¹⁶ Yá Zwezi dān yá li v tiàn, v ja va kasoo lanworu wa, v ma jùnì Yü.

† 5:12 5.12 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yi ba yáá li wá ba dwíí wa. U dayan tə nə zwèe də ku tə jə *joni, v nə mèe, sə v fwa, sə v ma píí, v zv v dwíí tə wa.

Zwezi zìn gwànú don
(*Matie 9.1-8; Marəkə 2.1-12*)

¹⁷ Dɪn don nə, Zwezi yà wulə v kàri. *Farizian-ba də Yɪ nii *yənu tián tə yà jəə v bɪan nə. Ba yà nan Galile nagwanaa tian tə mama wa, də Zwide nagwanaa tian tə mama wa, də *Zwerizalemə tə wa, ba bà. *Yuu-Tiu dián tə yà wulə də Zwezi tə ga pɪn v zwèe yayɪŋa yayɪran.

¹⁸ Bara duən zìn gwànú don titav wa, ba ja bà ba yí. Ba pià, sə ba ja wá, ba zɔ diè tə wa, ba tún Zwezi yáá con.

¹⁹ Yá ba yà yèri bwálí tə, ba nə wá twá, sə ba ja wá ba zɔ, lià tə dání tə yɪrɪ. Ba dǎn ma twá dəyuu wa, ba te wá, ba ga di ba poru dəyuu tə, ba twá lá nə, ba cú gwànú tə lalɔv tə tətəŋi wa Zwezi yáá con. ²⁰ Zwezi nə ni də, ba ken ba waa v nə, v dǎn swìn yayɪŋv tə con, v wú: «À dabεε, à kwen n cuna tə à li n mù də Yɪ pwərə wa».

²¹ Yɪ nii yənu tián tə də Farizian-ba tə wulə, ba buŋa ba waa con nə, ba wú: «Wàà nə yɪ ku bεε tə, v nə swìn nətv v twɪn Yɪ nə? Wàà nə wáá cuna v kwen v li v mù də Yɪ pwərə wa? Ku yɪ Yɪ cɪcɪ!» ²² Zwezi lwarɪ ba pubuŋi tə, v ga swìn ba con, v wú: «Bèèèe nə pɪn, á ma jə pubuŋi tə tə yiri á waa nə? ²³ Də à nə swìn, à wú: «À kwen n cuna à li à mù də Yɪ pwərə wa», nə à yəə, à nə wú: «Zàn yɪ nə, n va!» - Ku kwà nə yɪ mwálí?

²⁴ Yá à dǎn pià, sə á yəni də, Yɪ ken dián *Ləzwənə-Biu‡ juɪn wa tia yuu wa, sə v kwen cuna v li v mù də Yɪ pwərə wa». Zwezi dǎn ga swìn sùràn tətə gwànú tə con, v wú: «À mù nə swìn ku n con nə: Zàn n ti n titav, n va n sǎn!» ²⁵ Lala bεε tə zàn lià tə mε yáá con, v ti v titav tə, v yà nə tégé ku yuu wa tə, v ja kèen v sǎn, də v bwɪ Yɪ nə.

²⁶ Ku gwári ba mama zənzən. Ku də diğà ba mama yuu wa, ba dǎn ga bwɪ Yɪ nə, ba wú: «Nə zən ni yogwaran nə, tə nə wà ni abada».

Zwezi bon Levi, sə v twà v nə
(*Matie 9.9-13; Marəkə 2.13-17*)

²⁷ Ku kwa nə, Zwezi nan, v ga na lanpolɪnv. V yɪrɪ nə yɪ Levi, də v jəə v jonə lanpoo. Zwezi ma swìn v con, v wú: «Zàn n bà, n twá à nə!» ²⁸ Levi ma zàn, v yá v wiən mama, v ga twá v nə.

²⁹ Ku kwa nə, Levi bon Zwezi, sə v dé v diè wa. Lanpolɪna zənzən də lià duən də twi, yá yà wulə ba dé də ba. ³⁰ *Farizian-ba də Yɪ nii *yənu tián tə, ba nə wulə ba vǎn tə yuu tə ŋuŋwɪn, ba ga swìn Zwezi karbɪa tə con, ba wú: «Bèèèe nə pɪn, á ma dé də á nywìn də lanpolɪna-ba, də cuna lià?» ³¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Lià tə, ba yɪra nə zurə, ba dimuturu pià, ku ya yayɪŋa nə pià dimuturu. ³² À wà twi, sə à bon cígá

‡ 5:24 5.24 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

tíán. Kú ya cóna lià tē, à twí, sē à bon, sē ba vèvèri ba kwa, ba ma sá ba cóna tē».

*Zwezi biri kàrà nədɔn
nìvori yuu wa*

(*Matìè 9.14-17; Marəkè 2.18-22*)

³³ Lià duən swìn Zwezi con, ba wú: «Zwanš karbia tē mù yàá vwə ba níó nēe kapɔɔ, ba jùnì Yú, ndə *Farizian-ba fwa nətɔ. Yá n mù karbia tē mù ga dé də ba nywìn». ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bēē nē pià v vwa v kan fúru, v dabara yàá bà, sē ba twá ba dé fúru tē diɲə tē. Á buɲa də, ba wá vwe ba níó, ba dàn ká dé wodiu tē, yá fúru bēe ga wulə də ba? ³⁵ Yá máɲá dān wá bà, fúru bēe tē nē bá ya lá. Kú mù máɲá təntə wa, ba dān wá vwa ba níó».

³⁶ Zwezi dān ma swìn zwansisara ba con, v wú: «Liù təló, v nē wá cɪɔ gandɔn, v ma pú gandwan. Kú nətɔ tē nē fwa, v wá cògò gandɔn tē, yá gantwandɔn tē ga bá jəñ gandwan tē yuu wa. ³⁷ Yá liù mama ba swana, tē nē wulə tē zaɲa, lwé v kəni purə nədɔwara wa. Kú nətɔ tē nē fwa, tē mù swana tē wá pa, purə tē pwin. Swana tē mama wá lwá tia, yá purə tē wá va bwáná. ³⁸ Kú mē, sē ba kə swana, tē nē wulə tē zaɲa, purə nədɔra wa. ³⁹ Yá liù təló, v nē wá nyɔ swana, tē

nə zàn tē zwèe, v ga piì v lòrì swana, tē nē wulə tē zaɲa. Cígá, ba yàá swìn, ba wú: «Swana tē nē zàn tē zwèe, tē nē ywán*».

6

*Zwezi nə ti sié dɪn nə
(Matìè 12.1-8; Marəkè 2.23-28)*

¹ *Zwifə-ba *sié dɪn don nē, Zwezi twá kári wa v kèén, v karbia tē kén mɪna yun, tē ba pɔɔwaga ba jìàn wa, ba dɪɲi. ² *Farizian-ba tē duən dān ma swìn, ba wú: «Bēēē nē pɪn, á fwa kú tē, kú nē wá mē, sē ba fwa sié dɪn nē?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wá Yú sagi tē kàrì, á na kú tē, più *Davidə tətə nē fwa dɪn don nē, də v kwa lià tē, də niən nē jɪn ba naaa? ⁴ U zua Yú *diè tē wa, v ti dipen tē, kú nē wulə lá nē, v dé v ga li v pa v lià tē nē. Yá nē Yú *nii tē, v nē pɪn *Moyizə nē, yá ga pa cwəɲə Yú *jɔɲwana tē cɪɪ nē, sē ba mù nē dé Yú diè dipen təntə». ⁵ Zwezi tē kúv piì, v swìn ba con nē, v wú: «*Ləzwənə-Biu* tē nē ti sié dɪn tē tətə».

*Bēe don v jɪn nə tɪga yoo
(Matìè 12.9-14; Marəkè 3.1-6; Likè 14.1-6; 13.10-17)*

⁶ *Zwifə-ba *sié dɪn don nē, Zwezi zua ba *jéré diè don wa, v wulə lá v kàrì. Bēe don yá wulə lá, v jɪzən vān tē tɪga. ⁷ Zwifə-ba Yú nii

Š 5:33 5.33 Kú mù Zwan təntə nē yí *Zwan-Batisə, v nē li lià níá wa, kú twá də Yú yɪɪ. * 5:39 5.39 Swana tē, ba nē yàá fwa Yɪzərayelə lɔɔ nii tē wa, yɪ diven. Tē nē dání, tē ya ywán, tē doni máɲá tē, ba nē fwa tē. * 6:5 6.5 Zwezi yɪ v tətə yoo nē v swìn.

*yənu tián də *Farızian-ba tə yà pàlì Zwezi, ba ga cuga v nə, sə ba jén, də v nə wá zwèè liù yayıgυ ku sié dıın tə nə. Ba fwa ku nətu tə, ba yà pià cwəŋə, sə ba twá ku nə, ba kını ba kə v nii nə, ba nə zıga v nə yırı. ⁸ Yá Zwezi yà yəó ba pubuŋı tə zəni. U dān ma swın bεε tə con, v juın tə nə tıga, v wú: «Zàn yı nə, n zıgı yəbə lià tə me yáá con!» Bεε tə ma zàn v zıgı lá. ⁹ Ku kwa nə, Zwezi swın ba con, v wú: «À bwe aba yoo ku tə: Bèèèe nə Yı *nii tə swın, sə ba fwa sié dıın nə? Yozeŋu nə à yəó yolwan? Ku me, sə à jon bεε tə mı, à kə lıv, nə à yəó, sə à yá wá, v cùgù?» ¹⁰ U zın v yáá v ywàń ba me tə, v ga swın bεε tə con, v wú: «Làrí n juın tə à con!» U ma fwa ku, ku ga lwàń, ku jı juın nəzeŋu.

¹¹ Ba nə nı ku nətu tə, lıŋa súy Yı nii yənu tián tə də Farızian-ba, ba dān ga vırı ku tə yuu wa, ba nə wá fwa Zwezi.

Zwezi kúru v tontuna fugə bələ tə

(*Matıə 10.1-4; Marəkə 3.13-19; Tətvnan 1.13*)

¹² Ku máńá təntə wa, Zwezi dıgà paan yuu wa, v juın Yı wuuu tıtın tə mama, v wə dwèe. ¹³ Tıa nə twı ka pırı, v bon v karbia tə, v kúru ba wa lià fugə bələ, v kə ba yırı *tontuna: ¹⁴ Simon tə, v nə bon v yırı don Pıyerə, də v nubıu Andərə, də Zwakə, də Zwan, də Filipə, də Barətelemi,

¹⁵ də Matıə, də Toma, də Aləfe biú Zwakə, də Simon tə, ba nə bonə <*Zelotə>, ¹⁶ də Zwakə biú Zwidə, də Zwidasə Yısəkariyotə, v tə v nə wá ja Zwezi v pa v dıŋa nə.

Zwezi kàrì, v ga zwèè lià yayıran

(*Matıə 4.23-25*)

¹⁷ Zwezi nan paan tə yuu v cú, v də v karbia fugə bələ tə, ba ga va ba zıga bwálı don nə, ku nə me duən. Yá v karbia zənzən duən də lià duən zənzən yà wulə lá. Ba lià təntə yà nan Zwide nagwanaa də *Zwerizalemə tə wa də Tirə də Sidon mıv nii tıan tə mama. Ba yà twı, sə ba nı v kori, sə ba ga pa v zwèè ba yayıran. ¹⁸ Ba tə, *zinə nə wəwalı, nı yazurə. ¹⁹ Dıàn yà naŋa v yıra, tə zwèè yayıran. Ku mù nə pın, lılv tə mama kəni dıàn, sə ba dwen v yıra.

Pupwən də pıcvni yoo

(*Matıə 5.1-12*)

²⁰ Zwezi dān ma ywàń v karbia tə, v ga swın, v wú:

«Á yana pupwən wa, á mù, á nə yı zıra, Yı nə tı aba tə yırı.

²¹ Á yana pupwən wa, á mù niən nə jə síún, á nə wá dé wodıu á sú tə yırı.

Á yana pupwən wa, á mù lià tə, á nə kwi síún, á nə wá mıv tə yırı.

²² Á yana pupwən wa, á mù lià tə, ləzoni nə vıga ba dıgυ, ba twın aba, ba swın tə tə, tə nə

ba ywán ba pɪn aba,
*Ləzwənə-Biu† tə yɪɪ.

23 Á yana pupwən wa máǵá tə wa, də ku nətɔ nə yí, á faǵa də pupwən ɲwírán nəfarɔ nə dǎnì aba Yɪɪ *sǎn nə yɪɪ. Mə nətɔ nə ba nɪbara ba tə wɔwǎɪ Yɪɪ nii *sùsùná tə.

24 Lɛɛ nə wá yí á mù, á nə yɪ wɪən tíán, á nə dí yáá, á na á pupwən tə yɪɪ.

25 Á yana pucɔnɪ wa, á mù tə wodiu nə wà mùrì síún nə, niən nə wá ja aba yɪɪ.

Á yana pucɔnɪ wa, á mù, á nə mɔɲa, á nə wá yà luə wa, á ga wá kwi tə yɪɪ.

26 Á yana pucɔnɪ wa, də là mama nə bwɪ á nə. Mə ku ya nətɔ nə ba nɪbara tə də ba kɔnkɔn sùsùná tə fwa».

Ka sóní dɔɲa kàrà

(Matìə 5.38-48; 7.12;

Romə tíán 12.17-21)

27 «Á mù nə swìn ku á con, á mù tə ba, á nə cɔga nə: Á swənə á dɔɲa! Á fwa zəni ba tə yɪɪ, ba nə dɔɲa aba!

28 Á lòrì Yɪɪ, sə ɔ fwa zəni ba tə yuu wa, ba nə zɪɪ ba kəni á nə! Á lòrì Yɪɪ á pa là tə nə, ba nə wɔwǎɪ aba. 29 Də liù nə mà n pɪpara nədu nə, sə n vəvəri ku don tə, sə ɔ mà. Də liù nə tì n gasɔɔ, yá, sə ɔ tì n gambiə, də ɔ kə lá.

30 Pa liù tə mama nə, ɔ nə lòrì won n con. Yá liù nə tì ku tə, ku nə ya n mù nyiən,

dàn ká bwe wá ku yoo nə, sə ɔ kwan ku ɔ pa mú.

31 Ku tə, n də nə pìà, sə ba tɔn ba pa mú, tɔn ku, n pa ba duən tə nə.

32 Də á nə swə là tə, ba nə swə aba cɪɪ, bɛɛɛə jwɪan dɪn won nə, á wá diàn? Ba tə də tətə ba nə yɪ cuna là, də swə là tə, ba nə swə ba!

33 Də á nə fwa zəni ba tə cɪɪ yɪɪ, ba də nə fwa á ba zəni, á wá fwa nətɔ, á ma diàn jwɪan won? Ba tə də tətə, ba nə yɪ cuna là də fwa nətɔ!

34 Yá də á nə jɪɪ á wɪən ba tə cɪɪ, á nə yèé də, ba wá pìí ba pa aba ku tə, ba nə jɪɪ, á dǎn wá twá nətə, á ma na ku jwɪan won? Ba tə, ba nə yɪ cuna là, də yáá jɪɪ duən də səbiu, ba ga twí ba ɲwín, ndə nətɔ nə, ba nə jɪɪ ku.

35 Ku dǎn nə ya á mù: Á swənə á dɔɲa, á fwa ba zəni! Á jɪɪ á ga lɪ yala á waa də, ba wá ɲwín aba.

Á wá na ɲwírán tə nə dáá Yɪɪ con, á ga wá yà Yɪɪ tə, ɔ nə wulə tə me yuu wa, bia, Yɪɪ nə ywán, ɔ pa ləzwən-yəri-jwɪan də wulɔnyɪna-ba nə yɪɪ.

36 Á pɪan á dəri yinəgə zənzən, ndə á nyɪna Yɪɪ də nə dəri yinəgə zənzən nətɔ».

Á dǎnà ká bɔ̀rì duən bɔ̀rà
(Matìə 7.1-5, 15-20; 12.36-37; Zwakə 4.11-12)

37 Zwezi kúɔ swìn, ɔ wú: «Á dǎnà ká bɔ̀rì duən bɔ̀rà, sə Yɪɪ də dǎn ká bɔ̀rì á bɔ̀rà. Á dǎnà ká kə ba duən tə càn wa, Yɪɪ də bá kə aba càn wa.

† 6:22 6.22 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn.

Á kwíán ba duən tə yìèn tə, á lɪ á mù də ba pwərə wa, Yɪ də wá kwɛn á cuna tə, ɔ lɪ á mù də wá pwərə wa. ³⁸ Á pɪan ba duən nə, Yɪ də wá pa aba. U wá lwá á garwa tə wa maɲɔ tə, kɔ nə zìən, kɔ nə zuzugɔ, kɔ ga sú zəni kɔ pàlí. Yɪ wá ywàń á maɲɔ tə, á nə maɲa á pɪn ba duən tə nə, ɔ ma man ɔ pa á də nə».

³⁹ Zwezi ma kúù tì zwanstara kɔ tə, ɔ sɪarɪ ba, ɔ wú: «Liliu wàrì ɔ don liliu ɔ vaɲa, kɔ ya kɔnkɔn, naaa? Kɔ nə nə yɪn nətu, ba mama wá tu buu wa. ⁴⁰ Karbiu tɛ́lɛ́ ɔ nə dwə ɔ karnyɪna, yá ɔ dāń nə kálú ɔ tìàn ɔ kàrì ɔ zwèe, ɔ wá yà ndə ɔ karnyɪna nə.

⁴¹ Bèèèe nə pɪn, n ywàɲá gabɪu tə, kɔ nə wulə n nubɪu yɪi wa, yá n ga ba baɲa tə na, ka nə wulə n tətə yɪi tə wa?

⁴² N wá twá nətə, n ma swìn n nubɪu con, n wú: «À nubɪu, yá, sə à lɪ gabɪu kɔ tə, kɔ nə wulə n yɪi tə wa», n mù ga ba baɲa tə, ka nə wulə n tətə yɪi tə wa na? Níé bələ tíú, dí yáá n lɪ baɲa tə n yɪi tə wa. Yá n dāń wá na lá zəni, sə n ma lɪ gabɪu tə, kɔ nə wulə n nubɪu tə yɪi tə wa».

Tɪzəɲu də tɪkɔkwɪɔn ba duən nyɪn

(*Matɪə 7.16-20; 12.33-35*)

⁴³ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Tɪzəɲu ba biú kɔkwɪɔn zɪɲa, yá tɪkɔkwɪɔn ba biú nəzəɲu zɪɲa. ⁴⁴ Tìù mama yɪ kɔ biú nə nə, ba yáa ma lɪwari kɔ. Ba ba lɪwə nə à yə́é kacan kwe casɔɔ yuu wa. ⁴⁵ Ləzwənzəɲu

yáa pɪn yozəɲə naɲa kɔ tə nə súé ɔ waa con. Yá ləzwənkɔkwɪɔn də yɪ yokɔkwɪɔnan nə, ɔ yáa pɪn tə naɲa ɔ waa con. Ləzwəne nii yɪ kɔ tə nə súé ɔ waa nə, kɔ swìn».

Dii bələ tə yoo

(*Matɪə 7.21-27; Zwakə 1.22-25; 2 Piyerə 1.5-10*)

⁴⁶ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Á ja nə á boɲə <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu>, á ga ba fwa kɔ tə, à nə wú. ⁴⁷ Liù tə mama, ɔ nə twi à con, ɔ cuga à sùràn tə, yá ɔ ga twá tə nii nə, à wá bɪrɪ aba liù tə, ɔ də wá nə nyɪn duən. ⁴⁸ U ya ndə liù tə nə, ɔ nə wulə ɔ lwè diè. U kɔa tɪa tə zənzən, kɔ zɔ, yá ɔ ga tún ka dəkuu tə kapataɔ yuu wa. Dwà níá nə twi, navwə tə mà diè tə, yá kɔ wà wàní kɔ gùrì ka, ka nə lwè zəni yɪrɪ. ⁴⁹ Liù tə, ɔ nə cugu, ɔ ga wà kɔ nii nə twá yɪ ndə bɛɛ nə, ɔ nə tún ɔ diè dəkuu tɪtalɔ yuu wa, ɔ ga wà ka dəń kwì. Navwə nə twi kɔ mà ka, ka tɔa mwálí mwálí, yá ka cuna bwálí yɪn dání».

7

Zwezi zwèe pamana yuu tíú don tutɔnbiu yayɪgɔ

(*Matɪə 8.5-13; 15.21-28; Zwan 4.46-53*)

¹ Máná tə wa, Zwezi nə swìn lalɔɔ tə con, ɔ zwèe, ɔ kèéń ɔ va Kapərənayimə. ² Kɔ bwálí tə nə, *Romə-ba pamana bíí yuu tíú don yá jə ɔ tutɔnbiu don, ɔ yoo nə cà kɔ pa wá. Kɔ tutɔnbiu

təntə yà yì, v pìà, sə v tì.
 3 Mánǵá tē wa, pamana bíí
 yuu tíú tē nē nì Zwezi ŋwɛn,
 v tɔn *Zwifə-ba *nəkwɪna
 duən, sə ba lòrì wá, sə v bà
 v jon v tɔtɔnbiu tē mɪ, v kə
 lɔv wa. 4 Ba twi Zwezi con,
 ba ga lòrì wá pwə pwə, ba
 wú: «Kv bæε tē mε, sə n pa
 wá n sanɔ. 5 U swə nə lɔv lià
 tē, yá v mù nə pa, ba lwà nə
 *jéré diè tē».

6 Zwezi dàń ma pú ba kwa
 v kèèń. U nə bwələ pamana
 bíí yuu tíú tē diè tē, v zwèe,
 də pamana bíí yuu tíú tē tɔn
 v dabara Zwezi con, ba swìn
 v con, ba wú: «*Yuu-Tiu,
 dàń ká wɔwɔlɪ n tiàn n súrí
 lá, à jun nə mùrì, sə n zv à
 diè wa yɪrɪ. 7 Mə kv mù nə
 pɪn, à wà nɪ, sə à tətə bà n
 yáá con. N dàń pa nii cɪɪ,
 yá à tɔtɔnbiu tē yayɪɔv tē wá
 zwèe. 8 À də tətə yɪ lià duən
 nə tɪ nə, à də ga tɪ pamana
 duən. À nə swìn pamana tē
 don con, à wú: «Vəli!» U wá
 va. À nə bon wà don, à wú:
 «Bàá!» U wá bà. Yá à nə
 swìn à tɔtɔnbiu con, à wú:
 «Fwa kv təl!» U wá fwa kv».

9 Mánǵá tē nə, Zwezi nə nì
 tē sùràn təntə, tē poli v pùé.
 U pií v vəvəri, v ga swìn
 lalɔv tē con, ba nə twá v
 kwa, v wú: «À mù nə swìn
 kv á con: À tē wà liù nɪ
 *Yɪzərayələ lià tē wa, v nə
 keni v waa Yɪ nə wuuu, v
 dwən wà tē».

10 Lià tē, v nə tɔn tē ma
 pií, ba va pamana bíí yuu tíú

tē diè wa, ba na tɔtɔnbiu tē,
 də v jèé də yazurə.

*Zwezi bwin kadənu don
 biú*

(Likə 8.49-56)

11 Kv kwa nə, Zwezi vəli
 tɪv don, ba nə bonə «Nayɛn».
 U karbɪa tē də lià zənzən
 yá twá də wá. 12 Mánǵá tē
 nə, v nə bwələ tɪv tē nii,
 də ba ja tɪɔ don, ba vələ
 ləbərə bwálí wa. Kv tɪɔ tē
 yɪ kadənu don bidva. Tɪv
 tē lià yá dáá zənzən, ba nə
 wulə də kan tē. 13 Mánǵá tē
 *Yuu-Tiu nə nɪ kadənu tē, v
 yinəgə zva wá zəni, v ma
 swìn v con, v wú: «Dàn ká
 kwí!» 14 U ma fărú v yí,
 v dwen tɪga tɪtav tē yɪra,
 lià tē nə zɪɲa tɪɔ tē, ma
 zɪɔ. Zwezi ma swìn, v wú:
 «Bisɪmaa, à pɪn nii mú, zàn
 yɪ nə!» 15 Tɪɔ tē ma kwíán
 v zàn, v ga wulə v swìn.
 Zwezi ma tì wá, v pa v nuu
 nə. 16 Kv gwárí lià tē mama
 zənzən, ba dàń ga bwɪ Yɪ
 nə, ba wú: «Yɪ nii *sùsùnù
 nəfarv twi nə pwərə wa! Yá
 Yɪ twi, sə v san v lià nə tē
 nə». 17 Yá Zwide nagwanaa
 də kv tɪbii tē mama tē nə
 kɪkari kv lià nì kv tē, Zwezi
 nə fwa.

*Zwan-Batisə tɔn v karbɪa
 tē Zwezi con*

(Matìə 11.2-19)

18 Zwan* karbɪa tē swìn
 kv mama v con. 19 Zwan ma
 bon ba wa lià bələ. U tɔn
 *Yuu-Tiu con, sə ba bwe wá:
 «N mù nə yɪ liù tē, Yɪ nə
 swìn də, v wá bà, nə à yèé
 nə mε, sə nə diàn v don?»

* 7:18 7.18 Kv mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, kv twá
 də Yɪ yɪrɪ.

20 Ba nə vəli, ba yí Zwezi yıra, máǵá tə nə, ba swìn v con, ba wú: «Zwan-Batisə tun nəba n con nə, sə nə bwe mú, nə jén: <N mù nə yí liù tə, Yı nə swìn də, v wá bà tə, nə à yəé nə mε, sə nə diàn v don?> »

21 Kú máǵá təntə wa, Zwezi zwèe yayıŋa zənzən yayıran də ba nandatıran. U li *zinə ba yuu wa, v ga pın lilirən zənzən yía súrí. 22 Kú kwa nə, v dań ma le Zwan karbıa tə, v wú: «Á vələ á man á bırı Zwan nə kú tə, á nə nı, á ga nı də à fwa: Lilirən yía súrí, gwàní vəli, dayaran dayan zwèe, ba ga jı ləzwənzəŋə, zıbuŋa zıan súrí, tıga bwin ba naŋa. Yá zıra də ga nəń Yı sɔywáŋú tə. 23 Pupwən lià nə yı lià tə, ba nə ba nə vı nə, ba dıgv kú tə yırı, à nə fwa».

24 Máǵá tə wa, Zwan karbıa tə nə víí, Zwezi zàn v wulə v swìn Zwan yoo, v bırı lalv tə nə, v wú: «Ləzwənyırı nətə nə á vəli á balı kasɔɔ lanworu tə wa? Kú tà liù tə, v nə yı ndə mancanı nə, vuvugə. 25 Ləzwənyırı nətə nə á dań vəli á na? Kú tà bæε, v nə zva ganmıla. Lià tə, ba nə zwı ganmıla, ba ga wulə ywání wa, tà ba wulə pèegá dii wa, naaa? 26 Ləzwənyırı nətə nə á dań vəli á na? Kú tà Yı nii *sùsùndù, naaa? Awo! À mù nə swìn kú á con, də kú liù təntə dwə Yı nii sùsùndù tətə. 27 Kú liù tə yoo púpúnı Yı sagı tə wa, kú wú:

<Nəń, à mù Yı nə tun à tontvnb n yáá con, sə v kwen n cwəŋə tə, v pa mú>»

28 Zwezi kúv swìn v súrí lá, v wú: «À mù nə swìn kú á con: Lvb ləzoni wa, ba nə tırı, liù wà lá yın, v nə doni Zwan. Yá liù tə, v nə yı ləzoni tə mama nəmanbıə Yı pàrı tə wa, tə dwə wá. 29 Lalv tə mε, də lanpolına tə yá cıga wá. Ba lwarı də, Yı nə yı cígá, ba ga pa Zwan lə ba níá tə wa, kú twá də Yı yırı. 30 Yá *Farızıan-ba tə mù də Yı nii *yənu tıán tə mù vıga kú tə, Yı nə dí yáá v tanı v tún, sə v pa ba, ba ga vı, sə Zwan lə ba níá tə wa, kú twá də Yı yırı».

31 Zwezi ma kúv swìn, v wú: «Zèn ləzoni tə yı à wá tı ba, à ma man də bæεε? Ba yı ndə wàà nə? 32 Ba yı ndə bısíńá nə, ba nə jèé yəə kanporu wa, ba nə boŋə duən, ba swìn, ba wú: «Nə wúru wii nə kə á nə, sə á sa, á ga wà sèe. Nə nun pucvni nuŋı, nə pa aba, á ga wà kwi!» Mə zèn lià tə də yı nətı. 33 Zwan-Batisə nə twı, v ma ba wodınbv dé, v ga ba swana nywìn, á swìn, á wú: «Zinə nə jə wá». 34 Kú kwa nə, *Ləzwənə-Bıu† tə nə twı, v mù ma dé wodıu nəzəŋı, v ga nywìn swana, á kúv swìn, á wú: «Nəń, bæε wà tə, v yoyuu nə yı ka dé, də ka nyv swana ka sú. U yı lanpolına tə də cına lià tə dabεε!» 35 Kú twá də ba

† 7:34 7.34 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

tə, ba nə sɛe wá, Yı yənu tə ma bırı ku tiàn ndə cígá nə.

Zwezi zva Farızian Simon diə
(*Matie 26.6-13; Zwan 12.1-8*)

³⁶ Dın don nə, *Farızian don bon Zwezi, sə v də də wá. Zwezi ma va ku bæe tə bwálí nə, ba jəé wodiú tə yuu wa, sə ba dé. ³⁷ Kan don dań yà yın tıv tə wa, v yà nə yı kan tə, v nə yı cuna kan. Kan təntə ni də, Zwezi jəé Farızian tə bwálí nə, sə v dé. U dań ma ja pìv kapan kunkoli, ba nə bonjə <alibatırı>, v bà. Ku nii yà nə súé də tıralı nuga. ³⁸ U zıga Zwezi kwa con, v nəɛ‡ con nə. U wulə v kwi, v ga lwé v yinia v ma te Zwezi nəɛ, v ja v yukoran v ma pupugu tə mama. Ku kwa nə, v kukwalı Zwezi nəɛ tə v lwé tıralı nuga tə v nəɛ tə yuu wa.

³⁹ Farızian tə, v nə bon Zwezi, nə ni ku nətv, v dań swın v tiàn con nə, v wú: «Bəe wà tə yà nə ya Yı nii *sùsùnù, v yà wá yəni kan wà tə nə dwen v yıra nə ya liù tə: Kan tə yı cuna kan».

⁴⁰ Zwezi dań ma swın Farızian tə con, v wú: «Simon, à ja yoo à swın n con nə». Simon ma le, v wú: «Swın, karnyına!» ⁴¹ U dań ma swın, v wú: «Liù don jıja yà wulə lià bələ

yuu wa, v don yà jə cına səbikulanŞ biənu, v don də cına səbikulan finu. ⁴² U ni də, ba liù mama wàri jııı tə v ıwın. U yá tə, v ma ca ba bələ tə. Ba wàà nə wá sóní wá, v doni v don, ba bələ tə wa?» ⁴³ Simon ma le wá, v wú: «À buja də, ku wá yà wà tə, v jııı tə nə dáá tə tíú». Zwezi ma le wá, v wú: «N ja cígá!»

⁴⁴ U pıi v vəvəri v yáá v kə kan tə con, v ga swın Simon con, v wú: «N na kan wà tə? À zva n diə, n ga wà nə à nəɛ níá* pın. Yá ku kan wà tə mù ya v yinia nə, v ma te à nəɛ, v ga pupugu tə də v yukoran. ⁴⁵ N wà nə jérí n kukwalı† n kə n nyonı nə. Ku kan wà tə mù tə wà sıi də v nə kukwalı à nəɛ tə, à nə zva tə mama. ⁴⁶ N wà nuga lwé à yuu wa, yá v mù lwá tıralı nuga à nəɛ yuu wa! ⁴⁷ Mə ku mù nə pın, à wú: U sonu nəfarv tə, v nə bırı tə, nə pın, də v cuna tə mə, sə tə kwen tə nan. Yá liù tə, ba nə wà v cuna kwen zənzən ba lı, v də bá bırı sonu zənzən».

⁴⁸ Zwezi dań ma swın kan tə con, v wú: «N cuna tə kwen tə nan n mù də Yı pwəre wa». ⁴⁹ Ba tə, ba nə dé də wá tə wulə ba ıııwın ba tiàn con nə, ba wú: «Wàà nə yı liù tə, v wàá v kwen lià cuna, v lı ba mù də Yı

‡ 7:38 7.38 *Zwifə-ba con, ba yáá pəni ganpurə yuu wa, ba ma dé wodiú.

Ş 7:41 7.41 Cına səbikulə nədv yı yıtırv nədv tıtvııı ıwırán. * 7:44 7.44 Zwifə-ba con, ba yáá pa, yonju, nə à yəé liù tə, ba nə ba wá dun pın, sın liù nəɛ, sə ku bırı də, ba sɛe wá ndə ba vee nə ba diə wa, nə à yəé, sə ku bırı də, v yı dun tíú. † 7:45 7.45 Ku nətv tə yı Zwifə-ba yofwamıvıv, də ba nə jérí duən, nə à yəé də ba nə vəli duən sáń, sə ba na duən.

pwərə wa?»⁵⁰ Yá Zwezi dàń swìn kan tē con nē, v wú: «N keni n waa à nē wuuu, kv mù nē pɪn, Yɪ ma jon mú n cɔna wa. Ve dē bɪcan sié!»

8

Kana tē, ba nē twá Zwezi kwa

(*Marəkə 15.40-41*)

¹ Kv kwa nē, Zwezi vəli v twá tian tē dē tɪbii tē wa, v kàrì dē v swìn sɔywájú tē, v bɪrɪ dē, Yɪ dé pàrì ba yuu wa. Karɪa fugə bələ tē yà wulə v kwa. ² Kv sùrí kana duən nē, ba nē jon ba tiàn *zinə dē yayɪran juɪn. Kv yɪ Marì tē, ba nē bonə <Marì Madələnə>, Zwezi nē li zinə barpe v yuu wa, ³ dē Suza, v nē ywàǵá *Erodə tutɔnan tē yuu, kan Zwanə, dē Sɪzanə, dē kana duən, ba nē dáá. Ba mù kana təntə tì ba jɪjə, ba ma san Zwezi dē v karɪa tē nē.

Wodùrú zwansɪsara

(*Matìə 13.1-9; Marəkə 4.1-9*)

⁴ Lià tē naǵa tian dē tian, ba twì Zwezi con. Lià tē nē twì, ba kun duən nē ba dáá, máǵá tē wa, v tì zwansɪsara kv tē v sɪsarɪ ba, v wú: ⁵ «Wodùrú don nē nan, sē v dù wodwii. V dàń nē wulə v mí wodwii tē kárá tē wa nē, kv vàn don tua cwəǵə yuu. Ba nɪɲɪ kv yuu ba kèèń, yá zənbii dí kv. ⁶ Kv vàn don dē tua kapataɪ tɪa wa. Yá wobɪa tē nē nan tē zwèe, tē kwa, zuni nē wà tē yí yɪrɪ. ⁷ Wobɪa tē vàn don dē tua casɪran tɪa wa, tē dē casɪran tē mē twá duən, tē

boru, yá casɪran tē dàń púé wobii tē yuu nē, tē dàń ga sìnè tē tɪ. ⁸ Yá tē vàn don dē tua tɪzəǵu wa, wobɪa tē zàn tē bori tē kə yun. Kv nədɔ mama zin bɪa bíí». Zwezi dàń ma swìn v kə yɪ nē, v wú: «Liù mama dàń mē, sē v kə diàn, v sùrí v zɪan, v cɔǵu zəni!»

Yoo tē nē pɪn, Zwezi swìn dē zwansɪsarɪ

(*Matìə 13.10-17; Marəkə 4.10-12*)

⁹ Zwezi karɪa tē bwe wá, sē v gwin zwansɪsara tē dèń, v bɪrɪ ba. ¹⁰ V ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yɪ pàrì yìèn tē, tē nē sèǵè tē dèń, á nì, á pɪn á tiàn nē. Lià tē duən mù con nē, kv yɪ zwansɪsarɪ nē, à wá swìn ba con, ba yíá nē cè lá, ba ga ba na, ba cɔga, yá ba ga ba kv dèń nèń».

Zwezi gwin wodùrú tē zwansɪsara tē dèń

(*Matìə 13.18-23; Marəkə 4.13-20*)

¹¹ Zwezi dàń swìn, v wú: «Zwansɪsara tē dèń nē nətən: Wodwii tē yɪ ndə ya Yɪ sɔǵu tē nē. ¹² Lià duən yɪ ndə cwəǵə vàn nē, wobɪa nē twì lá: Ba nèń, yá *Sɪtana yáá bà, v li sɔǵu tē ba waa wa, sē v ma cì ba nē, sē ba dàń ká kə ba waa Yɪ nē, sē v ga jon ba ba cɔna wa. ¹³ Ba duən dē yɪ ndə kapataɪ tɪa nē. Ba nē nì Yɪ sɔǵu tē, ba yáá jon kv dē pupwən. Yá ba ba kv yá, ba pɪn kv zwì ba pubɔǵa wa. Ba yáá ken ba waa Yɪ nē, máǵá kukuə wa, yá dədəǵu nē yí ba, máǵá don wa, ba yáá tu. ¹⁴ Wobɪa

tə nə tua casuran tə wa, yɪ ndə ba tə nə, ba nə nən, yá ba ga yá ba pa twara, də ka pià jɪjə, də lɔv wiən fira jə ba, tə dən ga pú Yɪ sɔgv tə yuu nə ba waa. Sɔgv tə ba bia keni, tə nə wá wàní tə bi. ¹⁵ Wobia tə nə tua tɪzəɲu tə wa, yɪ ndə ba tə nə, ba nə cɔga Yɪ sɔgv tə, ba ga twá kv nə zəni də ba cígá mama. Kv tɪán tə yáá ja pínú wuuu, ba dən ká pií ba kə ba kwa, ba tɔɲa zəni, ndə wobia nə zɪɲa bia nətɔv».

Cànú yuu wa zwansisara
(*Matìə 4.21-26; Likè 11.33-36*)

¹⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù təlè, v nə wá sɔrv cànú, v tì v pú garwa dən nə, nə à yəè v tì v tún gədoo dən. Kv yɪ ba yáá tì kv ba tún canzɪv yuu, sə lià tə mɛ nə zwi diè tə wá na poni. ¹⁷ Won tə mama nə sègè wá na, yá won tə mama yà nə wulə yikunu wa, wá nan poni nə. Yá lià tə mama wá lwarɪ kv.

¹⁸ Á zurə á yɪra, də á cɔgv tə yiri tə, á nə cɔga: Ba wá pa v tə nə, v nə jə ba sùrí, yá ba wá jon mancɪn tə tətə v tə con, v nə buɲa də, v jə».

Zwezi nubia tə də v nuu yoo

(*Matìə 12.46-50; Marəkə 3.31-35*)

¹⁹ Zwezi nubia tə də v nuu twi ba na wá, yá ba ga wàri v yɪra ba yí, lalɔv tə nə dáá tə yiri. ²⁰ Ba ma swìn kv Zwezi con nə, ba wú: «N nuu tə də n nubia tə zɪga kàrá wa, ba ga pià, sə ba na

mú». ²¹ Yá Zwezi dən swìn ba mɛ con, v wú: «Á nuu də à nubia nə yɪ ba tə nə cɔga Yɪ sɔgv tə, ba ga twá kv nii nə».

Zwezi pin mɔnaa vɔv nəfarv zɪgɪ

(*Matìə 8.23-27; Marəkə 4.33-41*)

²² Dɪn don nə, Zwezi də v karbia tə vələ ba zva níá yuu bori wa. V swìn ba con nə, v wú: «Nə vələ mɔnaa tə vən tə don nə». Ba dən ma vií. ²³ Máná tə, ba nə wulə níá tə yuu wa, ba vèli, Zwezi mù tégé v dwèe. Naa nədv, vɔv nəfarv zàn kv fuli mɔnaa tə yuu wa. Níá yuu bori tə ja kv swí. Kv dən yá ga yɪ càn, kv pa ba pià ba tɪ.

²⁴ Karbia tə fàrv ba yí Zwezi yɪra ba zìn wá, ba ga swìn v con, ba wú: «Karnyina, karnyina! Nə wá tɪ!» Zwezi ma zàn, v baa vɔv tə də nakulə tə nii nə, tə ma tv. Yá bwálí tə mɛ zùri, siií.

²⁵ Zwezi ma swìn v karbia tə con, v wú: «Á ba á waa keni à nə wuuu, naaa?» Yá fən yá jə ba, də kv diğà ba yuu wa. Ba dən swìn duən con, ba wú: «Bɛɛ wà tə tà ndə lià mɛ nə. Vɔv də nakulə mɛ zìlí v nii!»

Zwezi li zinə bɛɛ don yuu wa

(*Matìə 8.28-34; Marəkə 5.1-20*)

²⁶ Ba yɪ də níá yuu bori, ba va ba yí Zwerazenian-ba nagwanaa wa, kv nə wulə mɔnaa tə vən tə don nə, Galile nagwanaa yáá nə. ²⁷ Zwezi nə cúé tɪa v zwèe, tɪv tə bɛɛ don twi, v jérí wá.

Zinø yà nè vøvøri kv bæe tæntø yuu. Kv nè ba yigø, kv bæe tæntø yà kùð ba gånð zwɪ, v ga ba diè dø zwɪ, v yà yɪ v wulø pìràn buran wa, ba nè kva, ba ma keni tɪga. ²⁸ Kv mánjá tæntø, bæe tæntø nɪ Zwezi, v mà bubwiø, v tv v yáá con, v ga zìn v kori v kə yu nè, v wú: «Zwezi, Yɪ tø, v nè wulø tø mɛ yuu wa, biú, bæèèè nè n pià à con nè? À lòri mú, dàn ká kə nè càn wal!»

²⁹ V swìn kv nøtv, Zwezi nè baa zini tø nii nè, sə kv nan kv yá wá yɪɪ. Kv zinø tø yáá di wá nɛɛ kapɔv. Ba dán yà yáá vwa bæe tø jìàn dø v nɛɛ dø banzala dø lugu ñoni, sə ba ma wàní ba ja wá ba tún. Yá v yáá karv banzala tø, zinø tø ga yáá van wá, kv ja va kasɔɔ lanworu wa. ³⁰ Zwezi ma bwe kv, v wú: «N yɪɪ nè ya bæèèè?» Kv ma le wá, kv wú: «À yɪɪ nè ya <buruburu>.» Kv yɪ cígá, zinø zənzən yà dáá v yuu wa. ³¹ Yá tø zinø tæntø yà lòri Zwezi, sə v dàn ká dɪŋa tø, v kə buv tø, kv dèñ nè lù zənzən.

³² Twørən zənzən yà wulø kv bwálí tø nè, tø pià wodiu paan don yuu wa. Zinø tø lòri Zwezi, sə v pa cwəŋə tø, sə tø va tø zv twørən tø yɪɪ. U ma pa tø cwəŋə. ³³ Zinø tø dán ma nan bæe tø con, tø va tø zv twørən tø. Twørən tø mama ma bæbəri tø cú, tø tv munaa tø wa, tø gv tø tiàn.

³⁴ Mánjá tø wa, lià tø, ba nè

cì twørən tø nè, nè nɪ kv mù tæntø kv tvn, ba dəri ba ja kv ñwen tæntø, ba va ba swìn tv tø dø tɪbii tø wa. ³⁵ Lià tø nan, sə ba jén won tø nè fwa. Ba yí Zwezi nii, ba nɪ bæe tø, zinø tø nè nan tø yá. U jèé Zwezi səpuni nè, v zv ganan, v ga yèé v yáá zəni. Fən ma zv ba. ³⁶ Ba tø, ba nè nɪ tø mɛ tø, swìn ba bɪɪ, kv nè fwa nøtv, zinø tø ma nan bæe tø yuu wa. ³⁷ Kv nagwanaa tø lià tø mama dán ma lòri Zwezi, sə v vií, fən zva ba zənzən yɪɪ. Zwezi ma zv níá yuu bori tø wa, sə v vií. ³⁸ Yá bæe tø, zinø tø nè nan tø yá, twi v lòri Zwezi, sə v yá v pa v twá v nè. Yá Zwezi pií wá, v ga wú: ³⁹ «Pií, n va n diè, sə n ga swìn n bɪɪ kv tø, Yɪ nè fwa n yɪɪ». Bæe tø dán ma pií v va, v swìn tv tø mɛ wa kv tø, Zwezi nè fwa v pa wá.

Zwayirisə b̀á tø dø kan tø nè dwen Zwezi gånð tø nè yoo

(Matíə 9.18-26; Marəkə 5.21-43; Likø 7.11-17)

⁴⁰ Mánjá tø nè, Zwezi nè pií v naŋa munaa tø bæbøru tø don nè, v biàn, lalv tø jóri wá, ba yà dànì wá yɪɪ. ⁴¹ Kv bwálí tø nè, bæe don, ba nè boŋə Zwayirisə, v yà nè yɪ *Zwifə-ba *jóré diè yuu tíú, twi v bà v tv Zwezi nɛɛ nè. U lòri Zwezi, sə v bà v sán nè, ⁴² v yà nè ja b̀á nødv, v bɪna nè yí ndø fugə bælə nè, v yà nè wulø v ti yɪɪ.

* **8:27** 8.27 Yɪzərayelə luv nii wa, tv mama jø kv kwì læbøø bwálí. Ba kwì tø yɪ ba tø pìràn wa.

Zwezi vələ lá máǵá tə wa, lalbu tə púé v yuu nə, də ba nuɲi v nəe nə. ⁴³ Yá kan don yà wulə ba wa, v tǎǵá nə twi ka ba zıǵa, ku nə yí bına fugə bələ. U yà cùǵè v wiən mama dimutúra con. Yá liù mama wà wǎní, sə v zwèe v yayıǵu tə. ⁴⁴ U ma twá Zwezi kwa con, v fǎrú v yí v yıra, v ga dwen v gǎnù nii nə. Naa nədu, də v jana tə lwagu tə zıǵa. ⁴⁵ Zwezi ma bwe, v wú: «Wàà nə dwen à yıra?» Ba mama tə wà sèe də, ba fwa yoo, Piyerə dǎn ma swìn, v wú: «Karnyına, lalbu tə nə púé n yuu nə, ba ga nuɲi n nəe nə». ⁴⁶ Yá Zwezi le, v wú: «Á nı də, dǎn nan à yıra. Ku mù nə pın, à yèé də, liù dwen à yıra». ⁴⁷ Kan tə nə nı də, ba jin v dèǵ nə, v twi v bà v tu Zwezi nəe nə, də v vıvaga. U dǎn ma tún lià tə me yáá con won tə, ku nə pın, v ma dwen Zwezi yıra, də ku nə twá nətu, v yayıǵu tə ma zwèe naa nədu. ⁴⁸ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Á nakua, n nə keni n waa à mù nə tə yıri, Yı jon mú. Vəli də bıcan sǐé!»

⁴⁹ Máǵá tə wa, Zwezi nə wulə v swìn nətu, liù don nan jéré diè yuu tíú tə sǎn, v bà v swìn v con, v wú: «N búa tə mu zwèe. N kúù dǎn ká wuwalı karnyına tutu». ⁵⁰ Zwezi nə nı ku tə, v swìn jéré diè yuu tíú tə con, v wú: «Dǎn ká pa fən ja mú! N ya kə waa cıci à mù nə wuuu, yá v wá na yazurə».

⁵¹ Máǵá tə wa, ba nə yí sǎn, Zwezi wà sèe, sə v pa lià

tə mama twá v nə v bá zu, də ku nə tà Piyerə də Zwan də Zwakə, də bisımaa tə nuu də v nyına. ⁵² Ba mama tə kwi, də ba zıra bisımaa tə yıri. Zwezi dǎn ma swìn, v wú: «Á dǎnà ká kwi. U wà tı, ku yı v dwèe!»

⁵³ Ba wulə ba muɲa Zwezi, ba nə yèé də, búa tə yı v tıga yıri. ⁵⁴ Yá Zwezi jin v jin nə, v ga swìn v kə yı nə, v wú: «Bisımaa, zǎn yı nə!» ⁵⁵ U pıi v bwın, v ga zǎn naa nədu. Zwezi ma pa nii, sə ba pa wá wodiú. ⁵⁶ Ku dǐgà v nyına-ba yuu zənzən, yá Zwezi swìn ba con də, ba dǎn ká swìn ku tə, ku nə tun liù mama con.

9

Zwezi tun v karbia fugə bələ tə

(*Matıə 10.5-15; Marəkə 6.7-13; Likə 10.1-16*)

¹ Zwezi ken v karbia fugə bələ tə duən nə, v ga pa ba nii də dǎn, sə ba lı *zinə lià yuu wa, sə ba ga zwèe yayıran. ² U dǎn ma tun ba, sə ba va ba kǎrì ba bıri də, Yı dé v pǎrì tə lià yuu wa, sə ba ga zwèe yayıra yayıran. ³ U swìn ba con nə, v wú: «Á dǎnà ká tı wiən tətə nətən á ja nan cwəŋə. Tə mù nə yı: Daduu, də lǒè, də wodiú, də səbiu, də ganzwıran bələ. ⁴ Bwǎlí tə mama á nə zıri, á yana ku diè tə wa, ku ja vələ á viru. ⁵ Bwǎlí tə mama, ba nə vıga, sə á zu, sə á nan, á yá ba tu.

Á ga zwarı * á nɛɛ purən, sə ku yà ba yuu yoo».

⁶ Karbıa tə ma vii, ba vəli tıan tə me pa wa, ba swın soywájú tə, ba ga zwèe yayıya yayıran.

Erodə twara tə yoo

(*Matıə 14.1-12; Marəkə 6.14-29*)

⁷⁻⁸ Máná tə, *Erodə, v nə yı Galile nagwanaa tə yáa tíú, nə nı ku tə nə wulə ku tıya, ku gwári wá zəni. Lìà duən yà wú: «Zwan† nə pıi, v bwin v nan tıan wa». Ba duən də wú: «Kv ya Yı nii *sùsùnə Eli nə pıi v bà». Ba duən də tə kúv wú: «Fuən Yı nii sùsùnə tə don nə pıi v bwin». Kv mú nə pın, Erodə yáa kúv yèrì ku tə, v nə wulə ku kwa. ⁹ Erodə dahn ma swın, v wú: «À pın ba gwənjə Zwan yuu. Wàà tətə dahn nə yı bɛɛ təntə à nə nən v nwen də ba swın nətən?» U dahn yà ga pià, sə v na Zwezi.

Zwezi pùli dipen v pa bara mürvə bonu nə

(*Matıə 14.13-21; 15.32-38; Marəkə 6.30-44; Zwan 6.1-14*)

¹⁰ Zwezi *tuntuna tə pıi ba bà v con, ba man kv tə mama, ba nə fwa, ba bıri wá. U ma ja ba, v də ba cıci ma va, ba nan kwa, tıv don nii nə, kv yıri nə yı Betəsayıda. ¹¹ Yá laluv tə lwarı kv, ba ma zàn ba pú v kwa. Zwezi ma jérı ba zəni, v swın Yı pàrì tə yoo, v bıri

ba. U zwèe ba tə, ba nə pià yazurə yayıran.

¹² Yı nə wulə kv zwı máná tə wa, tuntuna fugə bələ tə fàrv ba yı Zwezi yıra, ba ga wú: «Swın laluv tə con, sə ba va tıan tə də tıbiı tə wa, tə nə bwələ tıa lá, ba pià ba nii wodiu, də yipaa bwálı. Bwálı kv tə nə nə wulə lá, won mama tələ wa». ¹³ Yá Zwezi swın ba con, v wú: «Á tətə pıan ba wodiu, sə ba dé!» Ba ma le wá, ba wú: «Dipen bonu də fələ bələ cıci nə nə jə. Də nə nə pià nə pa wodiu lià tə mama nə, nə tətə nə me, sə nə va nə yè kv wodiu tə».

¹⁴ Bara mürvə bonu yà nə wulə kv bwálı təntə nə. Zwezi ma swın v karbıa tə con, v wú: «Á pıan ba jən ndə finu finu nə púlı mama wa».

¹⁵ Karbıa tə twá v nii nə, ba pa ba mama tə jən tıa. ¹⁶ Zwezi tı dipen bonu tə də fələ bələ tə, v zın v yáa, v kə yı nə, v ga kə Yı lèèè. U fu fu dipen tə, v pa karbıa tə nə, sə ba ma tara laluv tə. ¹⁷ Ba mama tə dí, ba sú, ba ga pèe dipen tə mumunə ba sú fıyaran fugə bələ.

Pıyerə swın də, Zwezi nə yı Kərisə

(*Matıə 16.13-19; Marəkə 8.27-29*)

¹⁸ Dıın don nə, Zwezi nə kwen v nan kwa v jùnı Yı, v karbıa tə ga wulə də wá, v bwe ba, v wú: «Bèèè nə lià tə swın à yuu wa?» ¹⁹ Ba

* 9:5 9.5 Kv nətə tə bıri də, ba yaga lià tə yièn me ba yuu wa. † 9:7-8 9.7-8 Kv mù Zwan təntə nə yı *Zwan-Batisə, v nə li lià nía wa, kv twá də Yı yıri.

ma le, ba wú: «Lìà duən wú, n yí *Zwan-Batisə, ba duən wú, n yí Yü nii *sùsùndè Eli, ba duən də ga kúv wú, ku yí Yü nii sùsùndè tə don nə pìí v bwin v nan». ²⁰ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Sə á mù con nə, wàà nə á wú à yí?» Piyerə ma le, v wú: «N yí *Kərisə tə, liù tə, Yü nə kúru v tun».

Zwezi swìn v ka tì də v ka pù ka bwin ka nan tə yoo

(Matìə 16.20-28; Marəkə 8.30-9.1)

²¹ Zwezi ma dù súú ba nii nə, sə ba dān ká swìn ku liù con. ²² V ga swìn v sùrí lá, v wú: «Ku mə sə, *Ləzwənə-Biu‡ tə dé càn zənzən. *Zwifə-ba *nəkwina tə, də Yü *jonwana yun tián, də Yü nii *yənu tián tə wá v wá, ba wá gu wá. Yá dian batwa nii nə, v wá pìí v bwin v nan».

²³ V ma swìn ba mama tə con, ku kwa nə, v wú: «Liù tə mama nə pià, sə v bà v twá à nə, ku tíú kúv dān ká fwa v təntian puswənə. V mə, sə v sèe v twá v dé càn də nə, diin mama, ku ja vələ v tian dagarv tə yuu wa. ²⁴ Ku yí cígá, liù tə, v nə pià, sə v jon v mu tə, v wá kwìn ku nə. Yá liù tə, v nə wá dɔgv v mu tə à mù yí, ku tíú wá jon v mu. ²⁵ Ku funə wa yèn nə, ku pa liù nə, də v nə ni tia yuu jìjə tə mama, yá v ga kwìn mu tə nə, ku nə ba zwèe Yü con, nə à yèé v nə cùgò. ²⁶ Liù nə dəri à mù də à sùràn tə

cavira, *Ləzwənə-Biu tə də wá dəri n cavira máǵá tə wa, v nə wá bà v dun tə wa, də v nyina Yü də v *malike tə dun tə wa. ²⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Á wa lià, ba nə wulə yəbə, mə bá tì, də ba nə wà Yü pàrì tə ni, də ku twi».

Zwezi lwan v tián

(Matìə 17.1-9; Marəkə 9.2-10; Zwan 1.14; 2 Piyerə 1.16-18)

²⁸ V swìn nətv ndə dian nana kwa nə, Zwezi jin Piyerə də Zwan də Zwakə, v ja di v con paan don yuu wa, sə v jun Yü. ²⁹ Máǵá tə nə, v nə jònì Yü, v yáá lwan. Yá v ganan jì nəpon tə pìpì. ³⁰ Də nèn, lià bələ, ba wulə ba ve də Zwezi. Ku yí *Moyizə də Eli, ³¹ nə nan də Yü dun tə. Ba wulə ba swìn də Zwezi, v nə mə, sə v ti v pìí v nan v va Yü con, ku yoo tə nə mə, sə ku tun nətv *Zwerizalemə wa. ³² Piyerə də karbia tə duən yá dwèe tətə, yá ba dān twi ba zàn, ba ga na Zwezi dun tə, də bara bələ tə, ba nə wulə də wá. ³³ Ba bara bələ tə dān nə pìrí, ba virí máǵá tə wa, Piyerə swìn Zwezi con nə, v wú: «Karnyina, ku zìen də, nə wulə yəbə. Nə wá pú gansilə batwa, n mù nədv, Moyizə nədv, Eli də nədv». V yá yèrì ku tə, v nə swìn.

³⁴ Máǵá tə wa, ba nə wulə ba swìn nətv, bakwan yiywara púé ba yuu nə. Fən zva karbia tə, də ba nə ni bakwan tə, ku púé ba yuu

‡ 9:22 9.22 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

nə. ³⁵ Karbia tə nì kori, ku nə swìn bakwan tə wa, ku wú: «Wàà tə ya à biù tə, à nə kúrú. Á cuga v kori!»

³⁶ Kori tə nə swìn ku zwèe kwa nə, Zwezi cici nə ba kúv na lá. Karbia tə púé ba nii. Ku máǵá tə wa, ba ba ku tə, ba nə ni tə, yoo swìn liù con.

Zwezi li biù don yuu zini
(*Matie 17.14-21; Marəkə 1.23-27; 9.14-29*)

³⁷ Ku tikvni nə, ba nə nan paan tə yuu ba cú máǵá tə, lalvu twi ba jéri Zwezi. ³⁸ BEE don bubwi lalvu tə tətəŋi wa, v wú: «Karnyuna, à lòrì mú, sə n ywàn à biù tə con! U mù nə yi à bidva. ³⁹ *Zini tə yàá ja wá, naa nədv ku pa, v mà nii ku zuzugv wá də diàn, v mumanpon ga sùrì. Ku yàá wəwalí wá, ku ga ba nanja mwálí mwálí. ⁴⁰ À lòrì n karbia tə, sə ba li zini tə v yuu wa, yá ba ga wà wàní».

⁴¹ Zwezi dǎn ma le, v wú: «Á mù zèn lià-ba, á tə nə ba Yu nii sèe, á ga fwa yotələn! Dian bagalı nə à tə wá yà də aba, sə à ga ja pínú də aba? Ja n biù tə n ja bà yəbə».

⁴² Biù tə nə fàró, sə v boli Zwezi yira, máǵá tə, zini tə jan wá, ku tanv tia, ku ga vuvugv wá zənzən. Yá Zwezi dǎn caga zini tə nii nə, v wú, ku nan ku yá biù tə. U ti wá, v pa v nyuna nə. ⁴³ Yá Yu diàn nə dáá nə tvn ku mù yoo təntə, ku dǎn gwári ba mama zənzən.

Zwezi più v swìn v tian tə də v ka più ka bwin ka nan tə yoo

(*Matie 17.22-23; Marəkə 9.30-32*)

Ndə yìèn tə mama Zwezi nə fwa, tə nə gwári liù mama, v swìn v karbia tə con nə, v wú: ⁴⁴ «Á jana ku tə, à nə wá swìn á con, síún nə zəni: Ba wá ja *Ləzwənə-Biuš tə, ba kə ləzoni jìàn wa, sə v dé càn». ⁴⁵ Ba wá ku sugv tə dǎn ni. Ku dǎn yá sègè ba con nə, sə ba dǎn ká wàní ku ba ni, yá ba yá kúv wàrì, sə ba bwe Zwezi ku sugv tə dǎn nə.

Wàà nə wá doni v don?
(*Matie 18.1-5; Marəkə 9.33-37*)

⁴⁶ Zwezi karbia tə dıga tútùnì, sə ba ma lwarì liù tə, v nə wá yá ba yuu wa. ⁴⁷ Zwezi lwarì ba pubuŋi tə. U dǎn ma ti bisımaa v kə v yira, ⁴⁸ v ga swìn, v wú: «Liù tə, v nə jun bisımbiə wà tə zəni à mù yiri, ku yi à mù tətə nə ku tíú jun zəni. Yá liù tə, v nə jun nə zəni, ku tíú jun liù tə, v nə tvn nə zəni. Liù tə, v nə ya nəmaa á mama wa, ku tíú nə ya yuu tíú».

Liù tə, v nə ba nə nə zıga yi nə liù

(*Marəkə 9.38-40*)

⁴⁹ Zwan ma swìn, v wú: «Karnyuna, nə ni bEE don v ja n yiri tə, v ma li *zinə. Nə yá swìn də, v ba cwəŋə jə, sə v fwa ku, v nə twá v tà nə wa liù tə yiri». ⁵⁰ Yá Zwezi le wá, v wú: «Á dǎn

ká cì v nə, á yaga wá, sə v fwa! Cígá, liù tə, v nə ba á nə zıga, yı á liù».

Samari tiv don lià vıga, sə ba ja Zwezi
(Zwan 4.9-20)

⁵¹ Zwezi ka ti də v ka di yu nə máná nə bwələ, v zıgı diàn, kv máná tə wa, sə v va *Zwerizalemə tə wa. ⁵² Zwezi dí yáá v tun lià v yáá nə. Ba dí yáá ba vu ba zv Samari nagwanaa tiv don wa, sə ba kwən bwálí lá ba pa wá. ⁵³ Yá kv tiv tə lià vıga, sə ba sèe Zwezi, v nə vələ Zwerizalemə tə con yırı. ⁵⁴ Máná tə nə, Zwakə də Zwan nə ni kv nətı, ba swın, ba wú: «*Yuu-Tiu n pìà, sə nə lòrì mən, sə tə nan yu tə cú, tə dí ba naaa?» ⁵⁵ Zwezi ma piı v vəvəri v caga ba nii nə. ⁵⁶ Ba ma le ba va tiv don nə.

Ba tə ba nə pìà, sə ba twá Zwezi nə yoo
(Matıə 8.19-22)

⁵⁷ Ba wulə cwəŋə yuu, də bæe don swın Zwezi con, v wú: «À wá twá n nə, bwálí mama, n nə vələ». ⁵⁸ Zwezi ma le wá, v wú: «Ciləcərən jə tə buran tə zwı, zənbii də ma jə tə pwalan, yá *Ləzwənə-Biu* tə mù ba bwálí ja, v nə wá kə v yuu lá».

⁵⁹ U ma swın bæe don con, v wú: «Twá à nə!» Yá bæe tə swın, v wú: «*Yuu-Tiu pa nə cwəŋə, sə à dé yáá à va à gùrì à nyına, sə à ga fwa

v luə». ⁶⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sə tıga tə tián tə, ba nə ba mu tə, kv nə ba zwèe Yu con, gùrì ba tıga. Yá n mù n wá va n swın Yu pàrì tə yoo n bırı».

⁶¹ Bæe don ma kùv swın, v wú: «Yuu-Tiu, à wá twá n nə, yá n dàñ nə yá nə, sə à va à jun à diè lià». ⁶² Zwezi ma le wá, v wú: «Kv yı ndə liù tə, v nə wulə v vərì də nıan varı, yá v ga piı v palı v kwa. Kv nətı bırı də, kv tíú jə pubuŋı bələ. U mù liù təntə yiri ba wàní Yu pàrì tə tətunən tə v tun».

10

Zwezi tun karbia sapwitwa də fugə də bələ tə

(Matıə 10.7-16)

¹ Kv kwa nə, *Yuu-Tiu kúrí bara duən sapwitwa* də fugə də bələ, v tun bələ bələ v yáá. U tun ba tıan tə me wa də bwálá tə me, v tətə yà nə me, sə v va lá. ² U swın ba con, v wú: «Kárá tə wiən tə bıga zənzən, yá wocərə ba dáá, sə ba kə tə diè wa. Á lorə kárá tə tíú, sə v tun wocərə v sùrí lá, sə ba kə v wiən tə diè wa. ³ À tunja aba cwəŋə yuu, ndə pabii nə buyurən tətəŋı wa. ⁴ Á dàna ká ti səbiu, nə à yèé lòv nə à yèé natura! Á dàna ká zıgı cwəŋə yuu, á jun liù. ⁵ Á nə zva sàñ wa, sə á dí yáá á swın, á wú: «Yu bıcan sié tə wá yà də aba». ⁶ Də liù nə wulə sàñ təntə wa, v nə pìà,

* **9:58** 9.58 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın. * **10:1** 10.1 Saga duən wa nə, kv yı karbia sapwitwa yoo nə kv swın.

sə Yu pa bican sié, á bican sié sugu tə wá yà də ku tíú. Ku nə tà ku mù, sə á kwìn á bican sié sugu tə. ⁷ Sàñ tə tián nə sèe aba, á yana ku sàñ tə wa, á dé, á ga nyu ku tə, ba nə pın aba lá, tütònò nə me, sə v dé v ɲwírán tə yırı. Á dànà ká twá dii wa á va! ⁸ Á nə zva tiv wa, ba ga sèe aba, sə á dé ku tə, ba nə pın aba. ⁹ Á zwiá ku tiv tə tián yayıɲa yayıran, á ga swìn ba con də, máná bwələ, sə Yu dé v pàrì tə lià mama yuu wa. ¹⁰ Yá máná tə, á nə zva tiv wa, ba ga wà aba sèe, á naɲa conji yuu, á ga swìn: ¹¹ «Nə pi† purən tə nə marv nə nɛɛ nə, á tiv tə wa, nə kəni á yuu wa. Yá á nə me, sə á lwarı zəni də, máná boli, sə Yu dé v pàrì tə á yuu wa». ¹² À mù nə swìn ku á con nə də, bərə tə bərə diun nə, Sodomə tiv càn tə bá yí ku mù tiv təntə».

*Tian tə, tə lià tə nə vıga
Zwezi*
(*Matıə 11.20-24*)

¹³ Zwezi ma kúv swìn, v wú: «Yomılan tə tə nə fwa á pwərə wa, yiri yà nə fwa Tirə də Sidon tian tə wa, tə tian təntə lià yà wá zv pucvni ganan, ba ga piri ba yıra də tònò. Ku nətv biri də, ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna. Ku mù nə pın, càn wá tv á mù Korazın tián yuu wa! Ku mù nə pın, càn

wá tv á mù Betəsayıda tián yuu wa! ¹⁴ Mə ku mù nə pın, bərə bərə diun nə, Tirə lià də Sidon tián càn tə ba yí á mù tián bələ təntə lià. ¹⁵ Sə á mù Kaperənyimə tián, á buɲa də, á yuu wá dwen yu nə, naaa? Abada! Á wá cú á yí tıga bwálı».

¹⁶ V kúv swìn v karbia tə con, v wú: «Liù tə, v nə cıgv á sugv, ku tíú cıgv á sugv. Liù tə, v nə vıga aba, ku tíú vıga á də. Yá liù tə, v nə vıga nə, ku tíú vıga liù tə, v nə tvn nə».

*Zwezi karbia sapwıtwa
də fugə də bələ tə ka pıi ka
bà tə yoo*

¹⁷ Ba karbia sapwıtwa‡ də fugə də bələ tə, Zwezi nə tvn tə, pıi ba bà də ba súy də pupwən, ba ga swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, ba *zinə də tətə sèe nə nii, də nə nə twá n yırı tə nə, nə ma pın tə nii». ¹⁸ Zwezi ma le ba, v wú: «À nı *Sıtana v tva tıa, ndə dwə pıpılv nə. ¹⁹ Á cıga: À pın aba nii, sə á va diɲa də niɲa yun wa, sə á ga tıtaga dıɲv tə də ba dián tə mama. Yá won tələ, ku nə wá fwa aba yoo. ²⁰ Á yana pupwən wa, á yıra nə púpúnı§ sagı tə wa Yu *sàñ nə yırı. Á nə dànà ká pa, á pwıi poli, zinə nə sèe á nii yırı».

Zwezi pupwən tə yoo
(*Matıə 11.25-27; 13.16-17*)

† **10:11** 10.11 Ku yi Zwifə-ba mimınu. Ba nə dıga liù, ba li ba tiv wa, v yáa pi v nɛɛ pıru, sə ku biri də, v li yoo v yuu wa, v kə ba yuu wa. ‡ **10:17** 10.17 Saga duən wa nə, ku yi karbia sapwıtwa yoo nə ku swìn. § **10:20** 10.20 Ku biri də, á ja bwálı Yu sàñ nə.

²¹ Ku máǵá tǝntǝ wa, Yu-
*Siǵu tǝ pɪn Zwezi sú dǝ
pupwǝn, ɔ ga swɪn, ɔ wú:
«À nyɪna tǝ, n nǝ tɪ lanworu
dǝ tɪa. À kǝni n lǝɛɛɛ. N
birɪ yìǝn tǝtǝ lià tǝ nǝ, ba
nǝ mun ba tiàn. Yá n ga
sǝgǝ tǝ ba tǝ nǝ buɲa dǝ, ba
yɪ wɔbuɲa dǝ yǝnu tiàn yáá
nǝ. À nyɪna, n mù cǐgá nǝ
swǝ, sǝ nǝtu tǝ tun.

²² À nyɪna Yu ken wiǝn tǝ
mama à juɪn wa. Liù mama
yǝrɪ Yu-Biu tǝ, dǝ ku nǝ tà à
nyɪna Yu tǝ. Liù dǝ mama
ma yǝrɪ à nyɪna Yu tǝ, dǝ ku
nǝ tà Yu-Biu tǝ, dǝ liù tǝ, Yu-
Biu tǝ nǝ swǝ, sǝ ɔ súrí ɔ yía
ɔ birɪ wá».

²³ Ku kwa nǝ, Zwezi piɪ ɔ
vǝvǝri ɔ yáá, ɔ kǝ ɔ karbiá
tǝ con, ɔ ma ga swɪn ba ciɪ
con nǝ, ɔ wú: «Á mù dàǵ yɪ
pupwǝn lià, ku tǝ á nǝ na
yɪrɪ. ²⁴ À mù nǝ swɪn ku á
con nǝ dǝ, Yu nii *sùsùná,
ba nǝ dáá, dǝ pǝɛgá sóní, sǝ
ba na ku tǝ, á nǝ na, yá ba
ga wà ku nɪ. Ba sóní, sǝ ba
nɪ ku tǝ, á nǝ nǝn. Yá ba ga
wà ku nɪ».

*Samari tíú don, ɔ nǝ yɪ
bɪcabwanɔ tíú
(Matǝ 7.12; Romǝ tiàn
13.8-10)*

²⁵ Yu nii *yǝnu tíú don dàǵ
ma zàn, ɔ bwe Zwezi yoo
don, sǝ ɔ ma ja ɔ dǝn nǝ,
ɔ wú: «Karnyɪna, bèɛɛɛ nǝ
à mǝ, sǝ à fwa, sǝ à ma na
mɪ tǝ, ku nǝ ba zwǝɛ Yu
con?» ²⁶ Zwezi ma swɪn ɔ
con, ɔ wú: «Bèɛɛɛ nǝ Yu
swɪn ɔ *nii tǝ wa, ɔ nǝ pɪn
*Moyizǝ? N nǝn ku nǝtǝ, dǝ

n nǝ kàrɪ ku?» ²⁷ U ma le, ɔ
wú: «N mǝ, sǝ n sóní *Yuu-
Tiu, ɔ nǝ yɪ n Yu, dǝ n waa
mama. N sóní ku tǝ nǝ zǝn,
ku pa Yu nǝ. N búɪn Yu yoo
máǵá mama. N kǝ n kajaɲa
tǝ mama n pɪn Yu nǝ. Yá n
tǝ mǝ, sǝ n sóní n yɪra liù
ndǝ n nǝ swǝ n tǝtǝ nǝtu».
²⁸ Zwezi dàǵ ma swɪn ɔ con,
ɔ wú: «N le zǝni! N nǝ fwa
nǝtu, n wá na mɪ tǝ, ku nǝ
ba zwǝɛ Yu con». ²⁹ Yá Yu
nii yǝnu tíú tǝ yá tǝ piá, sǝ
ɔ pa cǐgá ɔ tiàn nǝ. U dàǵ
ma bwe Zwezi, ɔ wú: «Wàà
nǝ yɪ à yɪra liù?»

³⁰ Zwezi ma le dǝ
zwansisara, ɔ wú: «Bɛɛ don
nan *Zwerizalemǝ, ɔ cwí
Zweriko. Máǵá tǝ wa, ɔ nǝ
wulǝ cwǝɲǝ tǝ wa, ɔ vǝli, dǝ
nǝn, ɲwɪnà, ba nǝ gwɪ lià
nǝ, ba fan, ba tu ɔ yuu wa,
ba vɪra wá, ba li ɔ ganan,
ba mà wá, ba ga kǝɛn ba
yá wá, ɔ belu ɔ tǝgǝ. ³¹ Ku
zàn ku tu ku mǝ, dǝ *Zwifǝ-
ba Yu *jonwanɔ don dǝ twá
cwǝɲǝ tǝntǝ ɔ cwí Zweriko.
Máǵá tǝ wa, ɔ nǝ nɪ bɛɛ tǝ,
ɔ lwǝ ɔ twá cwǝɲǝ tǝ vàn
nǝ ɔ le ɔ vii. ³² *Levitǝ dwíi
tǝ wa liù don dǝ kúvǝ twí, ɔ
bà ɔ yí ku bwálí tǝ. U nǝ nɪ
bɛɛ tǝ ɔ zwǝɛ, ɔ lwǝ ɔ twá
cwǝɲǝ tǝ vàn don, ɔ kǝɛn ɔ
vii. ³³ Yá Samari tǝ wa liù
don, ɔ dǝ nǝ vǝlǝ ɔ cwǝɲǝ,
dǝ twá bwálí tǝntǝ ɔ le. U
dǝ ma va ɔ yí bɛɛ tǝ, ba nǝ
mà tǝ yɪra. Máǵá tǝ wa, ɔ
nǝ nɪ wá ɔ yinǝgǝ juɪn wá
zǝnzǝn. ³⁴ U kwɛn ɔ fàrú ɔ
yí lá, ɔ lwá divɛn dǝ nuga ɔ
nuran tǝ yuu wa. U vwa tǝ
dǝ gantwan. Ku kwa nǝ, ɔ tɪ

wá, v kə v tətə wodɪv yuu wa. U ja vu, v tún vərə yipaa bwálí nə. U ywán v yuu nə. ³⁵ Ku tɪpɪrɪv nə, v li cɪnɪ səbikulan* bələ, v pa yipaa bwálí tə tíú nə, v ga swɪn, v wú: «Ywán, bɛɛ wà tə yuu nə. À nə píí à bà máŋá tə wa, à wá ŋwín mú ku tə, n nə cògù v yira à kwa nə.»

³⁶ Zwezi ma swɪn, v wú: «N mù waa con, sə ba batwa tə wa lá, wàà nə ya bɛɛ tə, v nə tva ŋònà tə tətəŋi wa, yira liù?» ³⁷ Yɪ nii yənu tíú tə ma le, v wú: «Ku yɪ liù tə, v nə dəri bɛɛ tə yinəgə zənzən». Zwezi dàŋ ma swɪn v con nə, v wú: «Mə n də vəli n tɪn nətɪ!»

Zwezi vəli Marətə də Mari bwálí nə
(Zwan 11.1-5; 12.1-7; Matie 6.33)

³⁸ Máŋá tə, Zwezi də v karbɪa tə nə píí ba zv cwəŋə, ba vəli v zv tɪv don wa. Kan, v yɪri nə Marətə ma ja ba zəni v sàŋ nə. ³⁹ Kan tə yà ja nyánú, ba ma boŋə Mari. Mari mù yà jəé Zwezi nɛɛ nə, v cɪga ku tə, v nə kàrɪ ba. ⁴⁰ Yá Marətə mù yà wulə v tɪŋa zənzən. U ma nan, v ga swɪn, v wú: «*Yuu-Tiu, ku ba mú yoo fwa də, à nyánú tə nə yá à cɪcɪ v pa à tɪŋa tɪtɪnan tə mama? Swɪn v con, sə v zàn v san nə». ⁴¹ Yuu-Tiu ma le wá, v wú: «Marətə, Marətə, twara ja mú, n ga wɔwɔli n tìàn. N wulə yɪ nə, n kəkəri wiən

nə dáá yira. ⁴² Yá won nədɪv nə jə dən. Mari mù kúrí ku tə, ku nə ziən, ku nə wàrɪ ku joŋə v con».

11

Zwezi birɪ yɪjɔni v karbɪa tə nə
(Matie 6.9-13; 7.7-11; Likə 18.1-8; Zwakə 1.5-7; 1 Zwan 5.14-15)

¹ Dɪn don nə, Zwezi jɔn Yɪ bwálí don nə. Máŋá tə wa, v nə jɔn v zwèe, v karbɪu tə don bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, birɪ nəba nə nə wá jɔn Yɪ nətɪ, ndə *Zwan* nə birɪ ku v karbɪa tə nə nətɪ». ² Zwezi ma le ba, v wú: «Máŋá tə nə, á nə jɔnɪ Yɪ, sə á swɪn ndə:

«Nə Nyɪna Yɪ! N yɪri mɛ də dun! Bàá, n dé n pàrɪ tə tɪa yuu wa.

³ Pa nəba nə nii wodɪu tə, ku nə mɛ nəba, dɪn mama. ⁴ Kwen nə cɪna n li nə mù də n mù pwərə wa, ndə nə də nə kwen lwanɪ tə, lià nə tɪn nə yira, nə li nə mù də ba pwərə wa. N dàn ká pa yoo yí nəba, ku nə wá yigu nəba, ku kə yokɔkwɪɪn wa.»

⁵⁻⁶ Zwezi kúv swɪn ba con nə, v wú: «Də á wa liù nə ja v dabɛɛ, v ma zàn v va v con tɪtɪn kwɪɪn nə, v swɪn v con, v wú: «À dabɛɛ don nan cwəŋə v bà, v dɪ à yuu, à ga ba won ja à pɪn wá. Ku mù nə yɪri nə, à dabɛɛ, jɪŋa nə dipɛn batwa!» ⁷ Də v də nə

* 10:35 10.35 Cɪnɪ səbikulan nədɪv yɪ yɪtɪrɪ nədɪv tɪtɪŋi ŋwírán. * 11:1 11.1 Ku mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yɪ yɪri.

zıgı v diè tə wa, v le, v wú: <Yá nə sənbnwen! Mimii tanjv kv zwèe, à də à bıa tégé nə zwèe. À kúv wàrì à zaŋa à pın mú dipen.> ⁸ Kv nətı tə! À mù nə swın kv á con nə də, v wá zàn v pa tə wá. Kv nə tà v nə yı v dabεε tə cıı yırı. Kv yı v nə ba vıı, v tə nə wá zıŋı lá, v mà mimii tə nə yırı. Mə kv mù yırı v wá zàn, v pa wá kv tə mama, v nə pıà. ⁹ À mù ga nə swın á con, à wú: Á lorə, yá ba wá pa aba! Á pıà, á ga wá na! Á mà mimii nə, yá ba wá súrı ba pa á zv. ¹⁰ Liù mama nə lòrı, ba wá pa wá. Liù mama nə pıà, v wá na. Yá ba ga ba wá súrı ba pa liù tə nə, v nə mà mimii nə. ¹¹ Də á wa liù nə ya nyına, v nə wà sèe, v pa dən v biù tə nə, də v biù nə lòrı wá fəli, naaa? ¹² Nə à yèé, v wá pa wá nèn, də v nə lòrı wá cacalı? ¹³ Á mù ləzwənwulənyına-ba, á nə yèé ka pa wozəŋə á bıa nə. Kv dən wá yá nətə, kv pa á nyına Yı tə nə, v nə wulə Yı *sán nə, də á nə lòrı wá won. V mù dən wá pa aba v *Sıju tə».

Zwezi le v dıŋa tə

(Matıə 9.32-34; 12.22-30; Marəkə 3.22-27)

¹⁴ Dıın don nə, Zwezi wulə v lı *zini bεε don yuu wa, kv nə pın bεε tə nii ba swın. Máná tə, zinə tə nə nan, bəru tə zàn, v wulə v swın. Kv dən gwárı laluv tə zənzən. ¹⁵ Ba wa lià swın, ba wú: «Kv ya Beləzəbilə, zinə tə mama pıú tə, nə pın

wá diàn, v ma lı zinə lià yuu wa».

¹⁶ Ba duən yá pıà ba ja v dən nə. Ba ma wú, v fwa yomılv v bırı ba, sə ba ma yəni də, v diàn tə naŋa Yı. ¹⁷ Zwezi yèé ba pubıŋı tə, v dən ma swın ba con, v wú: «Payuu lià nə zıgı duən nə, kv payuu tə wá cùgù, kv dii wá tv duən yuu nə. ¹⁸ Də *Sıtana nə pwèe v zıga v tətə nə, v payuu tə bá wàní kv yá lá. Á wú Beləzəbilə nə pın nə diàn, à ma lı zinə tə. ¹⁹ Kv nə yı Beləzəbilə nə pın nə diàn tə, kv mù nə pın, à wáá zinə à lı lià yuu wa. Sə á bıa tə də yı wáà diàn nə, ba ma lı zinə tə? Mə kv mù nə pın, á bıa tə tətə nə wá bürı á bürà. ²⁰ Cıgá, kv yı də Yı diàn nə, à ma lı zini tə, kv nətı tə bırı də, Yı dé v pàrı lià yuu wa á tətəŋı wa.

²¹ Ladıa nə cı v sán nə də v kwatara wiən, v jıjə wiən tégé tə bwálı nə, fən ga tələ. ²² Kv wáá kv yı də liù don, v də nə kúv yı ladıa, v donı twı. Kv tíú wá ja diè tə tíú də diàn, v jon v kwatara wiən tə, v yá nə jə tə diàn. Yá v dən wá wàní v pèe v wiən tə v tàrı. ²³ Liù tə, v nə tələ à kwa, zıga à nə. Yá liù tə, v nə ba nə saŋa, v keni duən nə, kv tíú yı v làgà».

Zini nə vıı, kv ga pıı kv bà yoo

(Matıə 12.43-45)

²⁴ Zwezi kúv swın, v wú: «Máná tə wa, *zini nə nan kv yá liù, kv yáá jıjiri kasəə lanworu wa, kv ma pıà

bwálí, sə ku kə ku yuu lá. Ku nə wà yizwɪa bwálí nɪ, ku yáá swìn, ku wú: «À wá pií, à va à diè tə wa, à nə nan, à yá.»²⁵ Ku pií ku biàn, də diè tə zwarɪ, ku kwɛn zəni zəni ku tún lá.²⁶ Ku dān wá va, ku ja zinə barpe duən, tə waa nə lɪŋa tə doni ku, ku súrɪ ku tiàn nə, ku ja bà ku tiú tə nə. Tə dān wá zɪ tə jəə, yá v m̀ù liù təntə dí yáá wá kəkwanɪ v síún».

Cígá pupwən yoo

²⁷ Zwezi swìn nətɪ, v va v zwèe, mánǵá tə wa, kan don swìn v con lià tə tətəŋi wa, v wú: «Pupwən wulə kan tə nə, v nə lɪrɪ mú, n nə ŋwà v yɪ!»²⁸ Yá Zwezi dān le, v wú: «Pupwən wa ba tə nə, ba nə cɪga Yɪ sugv tə, ba ga sèe ku nii!»

Yɪ diàn mɪmɪnv yoo

(*Matíə 12.38-42; 16.1-4*)

²⁹ Lalɪv tə nə púé Zwezi yuu nə, mánǵá tə wa, v zàn v swìn, v wú: «Á m̀ù zèn lià ba tə á nə yɪ lakəkwinan, á lòrɪ Yɪ diàn mɪmɪnv. Yá á bá na mɪmɪnv nədv də tətə, də ku nə tà mɪmɪnv tə, Yɪ nə twá də v nii *s̀ùs̀ùnù Zwónasə v bɪrɪ.³⁰ Ku tə Zwónasə nə fwa, ku yɪ mɪmɪnv ku pa lià nə, ba nə wulə Ninivə† tə wa. Mə nətɪ nə *Ləzwənə-Biu‡ tə də wá yá mɪmɪnv, v pa zèn lià tə nə.³¹ B̀ùr̀ì tə b̀ùr̀ù dɪn nə, Etiyopi pakan tə wá zàn v zɪɣɪ zèn lià ba tə nə. V wá b̀ùr̀ì á b̀ùr̀à, sə ba c̀ùg̀ù aba, v m̀ù nə nan bwálí

ku nə ŋúná v bà, sə v c̀ùg̀ù più *Salumun yənu s̀ùr̀àn tə yɪrɪ. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Salumun!³² B̀ùr̀à tə b̀ùr̀ù dɪn nə, Ninivə tiàn wá zàn ba zɪɣɪ zèn lià ba tə nə. Ba wá b̀ùr̀ì á b̀ùr̀à, sə ba c̀ùg̀ù aba, ba m̀ù nə s̀èe ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna, Zwónasə nə swìn Yɪ sugv tə ba con nə yɪrɪ. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Zwónasə!»

Ləzwənə yíá nə yɪ v c̀ànù

(*Matíə 5.15; 6.22-23; Likə 8.16-18*)

³³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Ləzwənə bá s̀èe v surv c̀ànù v ti v s̀əg̀ə, nə á yəə v ti v pú garwa dən. Də ku nə tà, sə v ti v tún canzɪlv yuu, sə ba tə, ba nə zwɪ, sə ba na poni.³⁴ Ləzwənə yíá tə ya ndə n yɪra tə c̀ànù nə. Də n yíá tə nə zurə, n yɪra tə mama yáá p̀ìr̀ì də poni. Yá də n yíá tə nə ba zɪən, n yɪra tə mama ya yikunu wa.³⁵ N dān nə z̀ùr̀ì n yɪra, sə poni tə nə wulə n yɪra tə dān ká jì yikunu.³⁶ Də n yɪra tə mama nə wulə poni wa, n bwálí ga wà ge, ku nə wulə yikunu wa ku mama pɪan wá yá poni wa, ndə c̀ànù nə p̀ìr̀ì mú də ku poni mɛ pɪan».

Zwezi swìn v zɪɣɪ Farɪzɪan-ba də Yɪ nii yənu tiàn tə nə

(*Matíə 23.1-36; Marəkə 7.1-16*)

³⁷ Zwezi nə swìn v zwèe, mánǵá tə nə, *Farɪzɪan don

† **11:30** 11.30 Ninivə yɪ tɪfarɪ, ku wa lià tə yá yɪ cuna lià zənzən Yɪ yáá con.

‡ **11:30** 11.30 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

bon wá, sə ʋ dé ʋ bwálí nə. Zwezi ma zʋ ʋ jə̀ə, sə ʋ dé.
 38 Kʋ gwárí Farızian tə də, ʋ nə nɪ Zwezi, ʋ dé ʋ ga wà ʋ jìàn sìn. 39 *Yuu-Tiu dàń ma swìn ʋ con, ʋ wú: «Nəń, á nə ya nətu á mù Farızian-ba tə. Á yàá sɪn wùrú zɪŋa tə də zɪŋa tə kwa, yá á waa con súé də ɲwìràn pubɔŋi də wɔɔɔɔ. 40 Á mù ləyigi-ba! Yɪ tə, ʋ nə fwa kwa tə, ʋ mù nə fwa waa tə də. 41 Á pɪan zura nə mù, kʋ tə nə wulə á wùrú zɪŋi wa də á zɪŋi wa. Kʋ máńá təntə wa, á bɪcanɪ yɪ nəpon Yɪ yáá con.

42 Càn wulə də aba, á mù Farızian-ba! Á pɪn wiən tə, á nə nɪ fugə nii nyiən, də davɔran yiri tətə mama fugə nii nyiən. Yá á ga ba cígá də sonu nə keni ndə Yɪ nə pià nətu. Kʋ ga ya mə kʋ mù nə á mə, sə á fwa, á yà wà mə, sə á dɔɔ kʋ kwa.

43 Càn wulə də aba Farızian-ba! Á swə, sə á jə̀n yáá gwələ yuu *Zwifə-ba *jéré diè wa, á ga swə, sə ba jɪn aba, ba zílí ba jéré bwálá wa. 44 Càn wulə də aba! Á ya ndə ləbərə nə, ba nə ba na, ba nə yèrì ba ga vəli tə yuu».

45 Yɪ nii *yənu tíú tə don ma swìn ʋ con, ʋ wú: «Karnyina, n nə swìn nətu, kʋ ya nə də nə n twɪn!»

46 Zwezi ma le, ʋ wú: «Càn wulə á də Yɪ nii yənu tián tə yuu wa, á nə zɪŋa lià də zɪla, tə nə wàrì tə zɪŋa, yá

á tətə ba tə yira janɪ də á jɪfwa nədu tətə yiri. 47 Càn wulə də aba, á nə wulə á lwè ləbərə nəzəŋə, á pɪn Yɪ nii *sùsùná tə nə. Ba mù Yɪ nii sùsùná təntə yɪ á nɪbara ba nə gwa! 48 Á twá nətu á ma bɪrɪ də, á də swə kʋ tə, á nɪbara-ba tə nə fwa tə, də pupwən. Ba gwa Yɪ nii sùsùná tə, yá á də wulə á lwè ba ləbərə. 49 Mə kʋ mù nə pɪn, Yɪ ma twá ʋ wɔɔɔɔ tə nə, ʋ ma swìn, ʋ wú: «Á wá tun Yɪ nii sùsùná də Yɪ *tɔntɔna ba nə. Ba wá gʋ ba wa lià duən, ba ga wá wɔwɔlɪ ba duən də.» 50 Kʋ mù tə yiri nə, ba wá bɪrì zən lià bɪrà Yɪ nii sùsùná tə mə gʋrɪ tə dəń nə ba nə gwa, də jɪɔ mama. 51 Kʋ nə zɪɪ Abelə gʋrɪ nə, kʋ ja va Zakari gʋrɪ tə nə, ba nə gwa Yɪ dəyaa tə də *jɔŋi kurə tə pwərə wa. Cígá, à mù nə swìn kʋ á con nə: Ba wá bɪrì zən lià bɪrà tə mù lagʋrɪ təntə mə yiri!

52 Càn wulə də aba, Yɪ nii yənu tián tə. Á lɪ bor-biu tə, kʋ nə wàá kʋ pɪn cwəŋə aba, sə á ma súrì yənu mimii. Á tətə ba zwɪ, á ga kʋ cígá lià tə nə, ba nə pià, sə ba zʋ».

53 Máńá tə nə, Zwezi nə vɪi kʋ bwálí tə nə, Yɪ nii yənu tián tə də Farızian-ba tə lɪŋa yɪn tə zàn Zwezi yuu wa. Ba dàń zàn, ba bwe wá bwɪə mama yoyirə yirə yuu wa, 54 sə ba ma kə cígá, ba twá ʋ nii sùràn nə, ba ma ja wá.

12

Ka cì tiàn nə də gɪgara yoo
(*Matie 10.12, 26-27; 16.6-12*)

¹ Lià tə twi, ku máǵá təntə wa, ba tu duən nə mùrù də mʉran, ba ga ba vəli duən nəe yun wa. Zwezi ma dí yáá, ʋ swìn ʋ karbɪa tə con, ʋ wú: «Á cia á tiàn nə də *Farizian-ba níó bələ tə nə, ku nə yi ndə sabwari nə, ku nə yáá ɲɛ̀nì.

² Ku tə mama, ku nə sègə, wá nan poni nə. Yá ku tə mama, ku nə yi diè yoo, wá nan kàrá. ³ Mə ku mù nə pin, ku tə me, á nə wá swìn yikunu wa, wá zəzəgi yicau wa. Yá ku tə á nə wá susɲi liù zɪn nə diè wa, ku nə sɪn, wá cèrí dəyun wa».

Liù tə nə me, sə á dəri ʋ fən
(*Matie 10.28-31*)

⁴ Zwezi kúù swìn, ʋ wú: «Á swìn ku á con, à dabara-ba: Á dànà ká dəri lià tə, ba nə gwɪ yɪra, yá ba ga wàri won don ku kwa nə, ba fwa ba súrí lá. ⁵ Á wá bɪri aba liù tə, á nə me, sə á dəri. Á dərə liù* tə, ʋ nə wáá aba, ʋ dil mən diè wa, də ʋ nə gwa aba kwa nə. Cígá, à swìn ku á con, mə ʋ mù nə á me, sə á dəri!

⁶ Ba ba zənbii bonu yoli səbilurən bələ, naaa? Yá Yɪ ga ba ka nədu nə swèé. ⁷ Yá Yɪ gəlì á yukʉran tə mama á yuu wa. Á dànà ká pa fən

ja aba. Á kukwa zənbii tə nə dáá!»

Ka twá Zwezi nə yoo
(*Matie 12.32; 10.19-20; 10.32-33*)

⁸ Zwezi kúù swìn, ʋ wú: «Á mù nə swìn ku á con nə: Də liù nə swìn lià yáá con nə, də ʋ yèə à mù Zwezi, *Ləzwənə-Biu† tə də wá bɪri Yɪ *malike tə yáá con də, ʋ yi ʋ mù cígá nə ti wá. ⁹ Yá liù tə, ʋ nə wá bɪri də, ʋ yèri nə, lià yáá con, Ləzwənə-Biu tə də wá bɪri Yɪ malike tə yáá con, də ʋ yèri wá.

¹⁰ Liù tə me, ʋ nə wá swìn sugʋ, ʋ zɪɪ Ləzwənə-Biu tə nə ku tíú wáá ʋ cuna kwɪɪn ʋ ni. Yá liù tə, ʋ nə wá twɪn Yɪ-*Siɲu tə, ku tíú wàri ʋ cuna kwɪɪn ʋ ni, abada.

¹¹ Ba wá ja aba ba va *Zwifə-ba *jéré dii wa, nə à yèə tuw tiàn yáá con nə, sə ba buri á bura. Ku máǵá tə wa, á dànà ká pa ku tə, á nə wá fwa, sə á ma jon á tiàn, nə à yèə ku tə, á nə wá swìn, yoo ja aba. ¹² Yɪ-Siɲu tə wá kàri aba, ku máǵá təntə wa, ku tə á nə me, sə á swìn».

Jɪə ləyərɪ tíú zwansisara
(*Matie 16.26; Likə 16.19-26*)

¹³ Lalʋ tə wa, liù don wulə ʋ swìn Zwezi con, ʋ wú: «Karnyɪna, swìn à nu-biu con, sə ʋ tàrà də nə, wiən tə nə nyɪna nə yá də nəba». ¹⁴ Zwezi le wá, ʋ wú: «Á dabɛɛ, wàà nə tún nə, sə à buri á wiən bura, nə à yèə, sə à tàrà á wiən?»

* 12:5 12.5 Ku yi Yɪ. † 12:8 12.8 Zwezi yi ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

15 U ma pii v swin ba me con nə, v wú: «Á zurə á yira, á cia á tiàn nə zəni də lià duən wiən ka ja yimən tə pa aba. Ləzwənə mu cígá tà ku wulə v wojan wa, də v nə swə v yá jujə tíu nəfaru də».

16 U dān ma sɪsari zwansɪsara ku tə ba con, v wú: «Bee don kári wodirən bɪga zəni. 17 U dān ma dū v ga swin v tiàn con, v wú: «Á wá fwa nətə? À ba bwálí jə, à keni à wodirən tə me lá».

18 U ma ga v swin v tiàn con, v wú: «Nəń, ku tə à nə wá fwa: À wá mà à təkələ tə, à pii à lwà nəfaran, à pèe à miɓia tə mama, də à wiən tə duən à kə tə wa. 19 Ku kwa nə, à dān wá swin à tiàn con, à wú: «Bii, n jə wiən zənzən, n dé ku nə ja vələ bina də bina, n dān wá piən, n sií n nyu, n dé cànà!» 20 Yá Yui swin v con, v wú: «Bee ləyərui! Tɪtɪn ku tə tətə nə, n mu wá zwèe! Yá wiən tə mama nə kwən n tún n tiàn nə wá jì liù don nyiən!» »

21 Zwezi ma sùrí lá, v wú: «Mə ku wá yà nətə ku pa liù tə nə, v nə pèe wiən tə, tə kwənə nə dáá, v pin v tiàn nə, yá v ga ba won ja Yui yáá con nə».

*Kəni á waa Yui nə
(Matie 6.22-34; 1 Timote
4.6-8; Ebərə-ba 13.5)*

22 Ku kwa nə, Zwezi swin v karɓia tə con, v wú: «Nəń, won tə nə pin à swin á con nə, à wú: «Á dānà ká pa á mu twara ja aba, də ku tə, á nə wá dé, nə à yèé də ku

tə, á nə wá zv á yira nə. 23 Á mu tə jə funə, ku doni wodiu. Yá á yira tə də jə funə, ku doni gànù. 24 Á ywàṅá batienkanan‡. Tə ba dwì, tə ma ba ce, tə ba pèe tə kəni təkələ wa. Yá Yui ga pin tə tə nii wodiu! Á kukwa zənbii tə mama zənzən! 25 Á wa twara tə, v nə jə, wáá v mu tə ku təni mancun tətə? 26 Də á nə wəri ku tə nə mun tətə á fwa, bèèèe dān nə pin yoo don twara jə aba? 27 Á ywàṅá á jón kári gapunə nə naɗa nətə, tə ba tɔɗa tə ma ba gànù də swi. À mù nə swin ku á con nə də, piú *Salumun tətə də v jujə tə mama, v wà gànù zwì, ku nə ziən ku doni gapunə təntə nədə də. 28 Yá Yui dān nə ywàṅá tə mù kári wa garan tətə yuu, tə nə yi tutu, də á mù, á nə jə funə zənzən á doni tə, v wá ywàń á yuu nətə? Tə mù garan wulə kári wa zən tə nə, wá kù, ba di mən nə jwian nə, Yui dān wá zv aba də ganan nətə! Á wá á waa ken à nə wuuu! 29 Á dānà ká gu á tiàn á pià máṅá mama ku tə, á nə wá dé, də ku tə, á nə wá nyu. 30 Ku ya lià tə, luv nə ti ba, ba nə yèrì Yui tə, nə gwì ba tiàn ba pià tə mù təntə máṅá mama. Yá á mù á ja nyina Yui, v nə yèé ku tə nə me aba. 31 Á təntən á kə á yáá lá, á pià Yui pàrì tə, yá ku kwa nə, Yui wá pa aba tə tə mama, tə nə mùrì aba».

‡ 12:24 12.24 Lià duən bonjə zənbii ku tə «sabakanan».

Yi sàñ jijə wiən
(*Matie 6.19-21*)

³² Zwezi kúv swìn, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú, pulibiə, kv nə ywán də á nyina tə yiri, sə v pa á twá á dé v pàrì tē. ³³ Á yəgə á wiən, á ga pa tē səbiu tē, á nə ni, zura nə! Á tíé səbia lwaran tē, tē nə ba cùgà. Á pià Yi *sàñ wozəñə tē mù wiən tē, tē nə wàrì tē jén, abada. Tē wiən tēntə ñnà nə wàrì tē ba yí, zunzuran də ga wàrì tē cùgà. ³⁴ Bwálí tē nə, á wiən tē, tē kwənə nə dáá, nə wulə lá, mə lá nə á waa tē də wulə».

Tùtònà tē, ba nə ba dwèe
(*Matie 24.36-44; 25.1-30; Marəkə 13.33-37*)

³⁵ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á vwie á tənǵá də voru, sə á sɔrv á canan, á ja! ³⁶ Á yana ndə lià tē nə, ba nə dànì ba yuu tíú, v naña fúru vwiu cànà v pií v biàn, v nə mà, sə ba súrú ba pa, v zv. ³⁷ Pupwən wá yà də tùtònù tē yuu tíú nə wá bà, v na də, ba nəñə! Cígá mama, à mù nə swìn kv á con: U wá vwa v tənǵá v pa, ba jèn wodiu yuu wa. Yá v ga twá ba ladva ladva nii nə, v pa ba, ba dé. ³⁸ U nə twi titn kwɔv nə, nə à yəə tɔbɔnakuv wa, yá v ga na də, ba nəñə, ba wá yà pupwən wa! ³⁹ Á wá tì, à ma man kv tē: Də diè tíú yà nə yəə mǵá tē, ñwiàn yáá nə wá bà, v yáá bá yá wá, v pa v zv diè tē wa. ⁴⁰ Á kənə á sírí,

á də nyiən nə. *Ləzwənə-Biuš tē wá bà, mǵá tē nə, á nə ba buña».

Tvtvzəñu də tvtvkvkwɔv
yoo
(*Matie 24.45-51*)

⁴¹ Piyerə dǵn ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, zwansɔsara tē yi nə cɔcɔ nyiən mù naaa, kv yi lià mama nyiən?» ⁴² Yuu-Tiu ma le, v wú: «Wàà dǵn nə yi kv mù tùtònù yuu tíú tēntə, v nə jə pùé nədv, v ga jə wɔbuña. U nə wá yà tùtònà tē duən tē yuu wa, sə v pa ba wodiu, mǵá tē nə, kv nə mə. ⁴³ Kv tùtònù tēntə wá yà pupwən wa, də yuu tíú tē ka pií ka bà diè wa nə, v nə yí wá də v wulə kv tvtvñi tē wa. ⁴⁴ Á mù nə swìn kv á con, cígá mama: Yuu tíú tē wá pa wá, v wiən tē mama yuu ywǵjú. ⁴⁵ Yá də kv mù tùtònù tēntə, nə swìn v tēntian con nə, v wú: <Á yuu tíú tē dání, v ba twi.> U dǵn zàn v tv v tvtvnduən tē yuu wa, v mà ba, v ga zv diñu də sanyvra wa, sə v bubvni. ⁴⁶ Kv mù tē wa nə, yuu tíú tē dǵn wá bà dɔv don nə, v di tùtònù tē yuu wa, mǵá tē wa, v nə ba wá dànì. U dǵn wá kə kv tùtònù tēntə càn wa zənzən, kv ja vèli v tian. U ga wá pa ba kə v mù də lià tē, ba nə yèrì Yi bwálí nədv.

⁴⁷ Tùtònù tē, v nə yəə kv tē, v yuu tíú nə pià, yá v ga ba v sírí keni, v ga ba kv tē fwa v yuu tíú nə pià, v wá na kafv yíá zənzən. ⁴⁸ Kv

ga nə ya tətùnù tē, v nə yèrì kù tē, v yuu tíú nə pià nə tòn, yìèn tē nə mē, sə ba mà wa tē yira ba wá mà kafu yíá mancín. Liù tē nə, ba nə pín zənzən, ba wá jon kù tíú con nə zənzən. Liù tē con nə, ba nə tún zənzən, ba wá bwe kù tíú con nə, ba jon ba pàlì lá».

*Zwezi yi pwia liù
(Matie 10.34-36)*

⁴⁹ Zwezi kùò swìn, v wú: «À yi à twi, sə à kə mən tia yuu wa. Yá à swə zənzən, sə tē manwarì tē sɔrv! ⁵⁰ À mē, sə ba kə nə càn wa, ndə ba nə ləgə liù níá wa. Yá à wulə pucvni zənzən wa, kù ja vələ máǵá tē, kù nii nə wá sú! ⁵¹ Á buǵa dē à twi, sə à kə bican sié tia yuu wa, yá kù tà nətɔ. À mù nə swìn kù á con dē, kù yi pwia, à wá kə tia yuu wa. ⁵² Kù nə zɪgɪ síún, lià nə yi bonu diè wa ba wá pwèè, batwa zɪgɪ bələ nə, bələ zɪgɪ batwa nə. ⁵³ Nyina wá zɪgɪ biù nə, biù wá zɪgɪ nyina nə. Nuw wá zɪgɪ b̀á nə, b̀á dē ga wá zɪgɪ nuw nə. Bari nuw wá zɪgɪ v bikɪni nə, bikɪni dē wá zɪgɪ v bari nuw nə».

*Ka lwarì máǵá tē tē dèn
yoo
(Matie 16.2-3)*

⁵⁴ Zwezi kùò swìn lalɔ tē con nə, v wú: «Máǵá tē wa, á nə nɪ bakwan, dē kù zaǵa yu yizwɪa con, dē á swìn, lala, á wú: <Dwà* wá nà>. Yá mē kù mù nə

yáá tɔn. ⁵⁵ Yá dē á nə nɪ vɔv kù fuli, kù naǵa jɪzən vàn yuu, á yáá swìn, á wú: <Tia tē wá cən>. Yá mē kù mù nə yáá tɔn. ⁵⁶ Níé bələ tián-ba! Á wáá lɔv yuu dē lanworu miminaǵ tətə mù dèn á lwarì. Kù dán ya nətə, á ma wàrì síún máǵá tē mù yáá á lwarì?»

*N dē n dɔɣv ka kə duən
nə yoo*

(Matie 5.25-26)

⁵⁷ Zwezi kùò swìn v sírì lá, v wú: «Bèèèè nə pín, á ba na á tiàn con nə, á tē mē, sə á tɔn nətɔ tē? ⁵⁸ Á nəǵə kù nyɪnyɪga: Kə cígá, sə n dē n jarì don kə duən nə, dē á tē nə wulə cwəǵə wa. Kù nə tà kù mù, kù wáá kù pín, v kəni mú liù tē nə b̀rì b̀rà tē jɪn wa. Sə kù dán ká yà talikwa kù pa mú, dē ba nə wá kə mú b̀án diè nəcɪrv jɪn wa, sə ba dɪlɪ mú b̀án diè wa. ⁵⁹ Kù ya cígá mama nə, à swìn n con: N bá nan ka b̀án diè təntə wa, dē n wá kù jɪɲɪ təntə talikwa tanya tē ɲwɪn».

13

*Ka vəvəri kwa ka ma sá
cvna nə à yəə ka ti*

(Zwan 8.24)

¹ Kù máǵá təntə wa, lià duən twi, ba swìn Zwezi con Galile nagwanaa lià tē yoo, *Pilatə nə pín ba gv. Máǵá tē wa, ba nə wulə ba gvɪ váná ba ma fwa *jwəǵə, ba pín Yu nə, ba gva ba dē. U guli ba jana dē váná tē jana duən wa. ² Zwezi ma le ba,

* 12:54 12.54 *Yizərayelə lɔv nii wa, dwà yi ka zɪga yu yizwɪa ka ma nì.

υ wú: «Á buŋa də, ba mù Galile tián təntə, ba nə gva nə, yà lià, ba nə yi cuna lià, ba dwən Galile tián tə duən tə, ku yoo təntə nə yí ba tə yiri, naaa? ³ À mù nə swìn ku á con də, á nə wà vəvəri á kwa, á ma sá á cuna, á də mama wá ti ndə ba nə. ⁴ Silowe béré naa tə ba nə lwè, ba ja di ban ban tə tua, ku mà lià fugə nana ku gv. Á buŋa də, ba mù nə cùgù, ba dwən *Zwerizalemə tián tə duən tə, naaa? ⁵ À mù nə swìn də aba, nətɔ dián. Yá də á nə wà vəvəri á kwa, á ma sá á cuna, á mama wá ti ndə ba nə».

Tíú ku nə ba bia zɪŋa tə zwansisara
(*Matie 21.18-19, 43; Romə tián 2.3-6*)

⁶ Ku kwa nə, Zwezi ma swìn zwansisara ku tə ba con nə, υ wú: «Bεε yá jə kapırv, ku nə wulə υ kára wa. U twi, sə υ kwa kapıra, yá υ ga wà won mama ni. ⁷ U dän ma swìn kára tə vala tə con nə, υ wú: «Nəń, bina batwa nə à yáá bà, à pià kapıra kapırv tə yuu wa, à ga ba won mama na. Gwəŋə ku! Ku jon bwálí tə tutv». ⁸ Yá kára tə valv tə le wá, υ wú: «Yuu tíú yá ku dèdèn ku tə, də à wá kù ku dèn tə mama, à kıkarı à kə bıbana. ⁹ Nətɔ diın don, ku wá zın bia bııı don nə. Ku nə tà nətɔ, sə n dän pa ba gwəŋə ku».)»

Zwezi kwìán kan don tɪŋá nə kwá
(*Matie 12.9-13; Likə 14.1-6*)

¹⁰ *Zwifə-ba *sié diın nə, Zwezi wulə υ kàrì ba *jéré diè don wa. ¹¹ Kayayırv don də yá wulə lá nə. Ku nə jə bına fugə də nana, *zini yá jin wá ku gori, ku pa υ yá kùv wàrì υ kwàní miámíán. ¹² Máná tə nə, Zwezi nə ni kan tə, υ bon wá, υ ga swìn, υ wú: «N jon n tián n yayıgv tə jin». ¹³ U tún υ jian υ yuu wa, yá lala υ kwìán, υ ga wulə υ bwı Yıı nə. ¹⁴ Yá jéré diè yuu tíú tə lıŋa zàn, də Zwezi nə zwèe ku mù kan təntə yayıgv tə sié diın nə. U dän ma swìn lalvv tə con, υ wú: «Diın bardv wulə á nə me, sə á tun, á bián tə mù diın təntə nə, á pa ba zwèe á yayıran tə, á ga yá sié diın tə!» *Yuu-Tiu ma le wá, υ wú: ¹⁵ «Níé bələ tián-ba! Sié diın nə, á ba yáá kùrì á nau, nə à yèé á bìnà, á pa ku nyv níá. ¹⁶ Sə ku mù kan wà tə, υ nə yi *Abərahəmə nàú *Sıtana nə vwə, bına fugə də nana, ku yá me, sə à kùrì wá υ ŋwanı tə wa, sié diın nə».

¹⁷ Zwezi liu tə ken υ dıŋa tə mama də cavıra, yá lalvv tə me pùè poli Zwezi tutvzəŋə tə me yuu wa, υ nə tıŋa.

Wobiu nəmanbiə don yuu wa zwansisara
(*Matie 13.31-32; Marəkə 4.30-32*)

¹⁸ Zwezi ma swìn, υ wú: «Yıı pàrì tə də bεεε nə nyın? Bεεε nə à wáá ku à ma maŋa? ¹⁹ Ku yi ndə wobiu nəmanbiə nə. Bεε don dän ti ku, υ dù υ dəŋə vara wa. Ku ma pén ku fwa

tù, zənbii də ga bà, tə fwa tə pwalan ku nɛɛ wa».

*Sabwari yuu wa
zwanɛsara
(Matie 13.33)*

²⁰ Zwezi ma kùb swìn, v wú: «Bèèè nə à wáá Yı̀ pà̀rì tə, à ma maɲa? ²¹ Ku yı̀ ndə sabwari nə, kan don nə ti mun zɔɲa yiə batwa, v kə ku wa. Tə mama dān ga zàn tə fɔlɪ».

*Mimii pɪpɪan yoo
(Matie 7.13-14, 21-23; 8.1-12)*

²² Zwezi twá tian də tɪbii wa, v kà̀rì v ga vələ *Zwerizalemə. ²³ Liù don ma bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, lià mancın nə wá jon ba tiàn, sə ba ja mu tə, ku nə ba zwèe Yı̀ con?» Zwezi ma le ba, v wú: ²⁴ «Á kənə diàn, sə á twá mimii pɪpɪan tə, á ma zu. Á mù nə swìn ku á con nə, lià zənzən wá pià, sə ba zu ba ga bá wàní. ²⁵ Mánjá tə nə, diè tíú nə wá zàn, v swaga v mimii, á wá ga kà̀rá wa. Á wá mà mimii nə, á ga swìn, á wú: <Yuu-Tiu, sùrú n pa nə zu!> V wá le aba, v wú: <À yèrì bwálí tə, á nə nan!»

²⁶ Á dān wá swìn v con, á wú: <Nə dí, nə ga nyu də mú. N kà̀rì nə tu conj wa>.

²⁷ V tə kùb wá swìn á con nə, v wú: <À yèrì bwálí tə, á nə nan. Á fà̀rá á nan kwa à bian nə, á mù mama, á nə tun yokukwınan>. ²⁸ Á vələ bwálí tə nə, á nə wá bubwi, á ga dıɲa á jıfwı á fıfaga, mánjá tə, á nə wá na á nıbara *Abərahame də *Yı̀zakə də *Zwakəbə də Yı̀ nii *sùsùnà

tə mama Yı̀ pà̀rì tə wa. Yá ba ga wá dıłı á mù béré kwa! ²⁹ Lià wá nan sapanan banıa tə me, ba bà ba fwa dıɲə Yı̀ pà̀rì tə wa. ³⁰ Ku mù nə pın, lià tə duən, ba nə ya talıkwa lià síún tə, dān wá yà təntən lià. Yá ba tə, ba nə ya təntən lià síún tə, wá yà talıkwa lià».

*Zwezi wulə cwəɲə wa, v
vələ Zwerizalemə
(Matie 23.34-39; Likə
19.41-44)*

³¹ Ku mánjá təntən wa, *Farıziyan-ba wa lià duən twi, ba yı́ Zwezi yı̀ra, ba ga wú: «Nan yəbə, n va bwálí don, *Erodə nə pià, sə v pa, ba gv mú yı̀rı». ³² Zwezi ma le ba, v wú: «Á vələ á swìn ku mù bæɛ təntə, v nə ja yı̀pı̀rı ndə zwəɲə də, à lı *zinə, à ga zwèe yayıran, zèn də jwıan. Yá dıan batwa nii nə, à wá zwèe à tutıɲı. ³³ Yá ku me, sə à le à va à cwəɲə tə zèn də jwıan də kaan, ku nə wá me, sə ba gv Yı̀ nii *sùsùnù bwálí don nə, də ku nə tà *Zwerizalemə nə yı̀rı.

³⁴ Zwerizalemə tiàn-ba, Zwerizalemə tiàn-ba, á mù lià tə, á nə gwı Yı̀ nii *sùsùnà tə, á ga dıłı ba tə, Yı̀ nə tun á con, də kapana! Nɛɛ bagalı nə, à sónı, sə à kə aba à səpuni nə, ndə cèrú nə yáá kə ku cəbii ku vànà dèń nə, yá á ga wá ku sèe! ³⁵ Á nəɲə, Yı̀ wá dıgv v *diè tə, ka nə wulə á con, míámıán. Yá də ku mama, á mù nə swìn ku á con: Á kùb bá na

nə, ku ja vələ, á nə wá swìn, á wú: <Yı wá fwa zəni liù tə yıra, v nə biàn *Yuu-Tiu yıri yuu wa!> »

14

*Zwezi zwèe yayırv yayıgv
Zwifə-ba sié dıın tə nə
(Likə 6.6-11; 13.10-17)*

¹ *Zwifə-ba *sié dıın don nə, Zwezi vəli *Farızian-ba yuu tíú don sàń, sə v dé wodiu. Yá ba yía ga wulə v yuu wa. ² Bεε don, yayıgv nə yáá fulı wá, zıga Zwezi yáá con nə. ³ Zwezi ma bwe Yı nii *yənu tián tə də Farızian-ba, v wú: «Nə Yı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, pın cwəñə, nə à yəé ku wà pın cwəñə, sə ba zwèe yayıgv nə sié dıın nə?» ⁴ Yá ba taıı ba nii. Zwezi dãn ma jə wá v zwèe v yayıgv tə, v ga pa v viı. ⁵ V dãn swìn ba con nə, v wú: «Á liù biú, nə à yəé v nav nə, tva vəli wa sié dıın nə, ku tíú yáá lı ku lala. Nə à yəé, ku tà nətv?» ⁶ Ba wà wàńı wá ba le ku yoo tə yuu wa.

*Ka kúrí bwálá yoo
(Matıə 23.5-12; Romə tián
12.3)*

⁷ Zwezi nı nətv lià tə, ba nə twi diñə tə nə, kúrí bwálá ba jəni. V dãn ma sısarı zwansısara ku tə, v ma swìn ba mama tə con, v wú: ⁸ «Də liù nə bon mú v fúru vwiu cànà wa, dãn ká va n jəń ləzwənfaran yijaa nə. Ba wáá ləzwənfary don ba bonə, v nə dwən mú. ⁹ Yá diè tə tíú, v nə bon á me bələ tə, wáá v twi, v swìn n con, v

wú: <Zàn n yá bwálı tə, n pa ku tíú nə>. Ku máńá tə wa, ku wá yà kaıv ku pa mú, sə n zàn də cavıra, n va n jəń kwa con nə. ¹⁰ Ku mù tə yıri nə, ba nə bon mú diñə, sə n va jəń kwa con, sə máńá tə wa, liù tə, v nə bon mú, nə wá bà, sə v swìn n con nə, v wú: <À dabεε, bàá, di yuu con bwálı nəzəıu nə!> Ku mù tə kwa nə, ku wá yà dun ku pa mú lià tə me yáá con, n də ba nə dé. ¹¹ Liù tə mama, v nə wá zın v tián yıı nə, v wá cú. Yá liù tə, v nə wá mun v tián, yuu wá kə yıı nə».

¹² Zwezi dãn ga swìn liù tə con, v nə bon wá diñə tə, v wú: «Máńá tə, n nə bon diñə, ku nə swə ku yı yıcaı, nə à yəé dədəni, dãn ká bon n dabara, nə à yəé n nubıa, nə à yəé n diè lià, nə à yəé n səpuni jıjə lià. Də n nə bon ba, ba də wá wàńı mú ba bon. Yá ba wá twá nətv, ba ma ıwın mú. ¹³ Yá n dãn nə fwa cànà wodiu, sə n bon zıra, də ləzwənkıkarı, də gwanan, də lilırən. ¹⁴ N pùó wá poli, ba nə bá wàńı tə ba ıwın yıı. Yı nə wá ıwın mú máńá tə wa, ba tə, ba nə yı cígá tián tə nə wá bwin ba nan».

*Wodiu nəfarv don
zwansısara
(Matıə 22.1-14)*

¹⁵ Tə yièn təntə kwa nə, liù tə, ba nə bon tə wa liù don swìn Zwezi con, v wú: «Pupwən wulə də liù tə, v nə wá dé wodırən cànà Yı pàrı tə wa!» ¹⁶ Zwezi sısarı

zwansisara ku tə, v swìn v con, v wú: «Bee don ken diŋə nəfarv, v ga bon lià zənzən. ¹⁷ Wodiu tə diŋə máŋá wa, v tun v tütònù, sə v swìn lià tə con, v nə bon tə, v wú: «Á biàn síún, wiən tə me sírí ken». ¹⁸ Yá ba ladva mama lwán v nii də, v bá bà bee tə con nə. Təntən bee tə swìn tütònù tə con, v wú: «À ni kárá yá ku me, sə à va à na ka. À lòrì mú, sə n yá nə, à ba wàní». ¹⁹ U don də swìn v con, v wú: «À yè nian fugə, à ga vələ, sə à dédén tə. À lòrì mú, sə n yá nə, à ba wàní». ²⁰ U don də kúù ma swìn, v wú: «Á dàń nə swe síún. Ku mù nə pín, à wàri lá à vèli».

²¹ Tütònù tə ma pií v va v yuu tíú tə con, v pa wá ba nə le nətv. Diè tíú tə luŋa zàn, v ga swìn v tütònù tə con, v wú: «Vèli lala tiv tə cwəŋə yuu, də kanporu wa, sə n ja zura də ləzwənkikaran, də lilirən, də gwanan, n ja bà». ²² Ku nə kèen mancın, tütònù tə twi, v swìn, v wú: «Yuu tíú, nə twá n nii tə nə, yá bwálí tə ga lá». ²³ Yuu tíú tə ma kúù swìn v tütònù tə con, v wú: «Vèli gav conji yuu dabwaran yura nə, sə n kálí lià tə, sə ba zv, sə à diè tə sú. ²⁴ À mù nə swìn ku á con: Lià tə, ba nə dí yáá, ba bon tə nədva də bá dé à wodiu tə!» »

*Nətə nə liù twá v ma ji
Zwezi karbiu
(Matie 10.37-39; 16.24-26;
Marəkə 9.49-51)*

²⁵ Lalvú piú Zwezi kwa cwəŋə yuu. U ma pií v vəvəri, v swìn ba con, v wú: ²⁶ «Liù tə, v nə twi à con, ku tíú me, sə v li v nuu, də v nyina, də v kan, də v bisiiná, də v nubia, də v nakwana, də v tə təntian mu tə sonu yoo v waa. Ku nə tà nətv, v bá yá à karbiu. ²⁷ Liù tə, v nə pià, sə v ya à karbiu, ku tíú me, sə v sèe v dé càn də nə. Ku càn təntə yin də v nə tuga dagarv yuu wa. ²⁸ Də á liù nə pià, sə v lwà béré naa, ku di ban ban, ku tíú me, sə v jəń tia v dí yáá, v pià diè tə səbiu nii, sə v ga jén, də v nə ja səbiu ku yí, sə v ma lwà ka v zwèe. ²⁹ Ku nə tà ku mù, v nə dıga ka dèń, v ga wà zwèe. Ba dàń tə me, ba nə wá na ku nətv, wá mun ku tíú, ³⁰ də ba swìn, ba wú: «Bee wà tə dıga v diè dèń, v ga wà zwèe.»

³¹ Zwezi kúù swìn, v wú: «Piú don nə pià, sə v va v ta v don piú. U dàń dí yáá v jəń, v bún v jén, də v nə wáá pamana mùrù fugə, v ma te v dıŋv tə pamana mùrù sapva. ³² U ni də, v wàri, v wá tun lià, sə ba pa kori più tə don tə nə də, v tə ba bwələ, sə sió ya ba pwərə wa».

³³ Zwezi ma kúù swìn, v wú: «Ku nətv tə nə, á liù mama wàri à karbiu v yanı, də ku tíú nə wà vi v wiən tə me, v nə jə».

*Nakwan ka nə ba funə jə
yoo
(Matie 5.13; 11.15;
Marəkə 9.50)*

³⁴ «Nakwan ya won, ku nə zïən. Yá ka nyɨŋa nə nan, ba kúù wàrì ka ba pɨn ka pɨ́ ka janɨ nyɨŋa. ³⁵ Ka kúù ba zïən, ka pa tia də nə, ka ma kúù wàrì kárá wa ka kəni, sə kárá tə wiən bi zəni. Ka dāñ ya ba wá dugu kárá wa. Liù mama dāñ mə, sə ɔ kə diàn, ɔ sùrí ɔ zian, ɔ cugu zəni!»

15

Piə tə nə jin zwansisara (Matïə 18.11-14)

¹ Lanpolina tə, də lià tə duən tə, ba nə yi cuna lià, tə mama fàrú ba yí Zwezi yira, sə ba cugu ɔ sugu. ² *Farizian-ba də *Zwifə-ba Yɨ nii *yənu tiàn tə nɨŋwɨn, ba wú: «Bɛɛ wà tə də cuna lià sɛɛ ba wulə duən nə, ɔ ga dé də ba». ³ Zwezi dāñ ma sisari zwansisara ku tə, ɔ ma sisari ba, ɔ wú: ⁴ «Bɛɛɛ nə á buŋa yoo ku tə yuu wa? Bɛɛ nə jə pee bíí, yá tə wa nədu ga jén. U wá yá tə sapwɨnta də fugə də nugu tə duən tə gav tə wa. U dāñ ga va ɔ pià ka tə, ka nə jén tə, wuuu ɔ va ɔ na ka. ⁵ U dāñ nə ni ka, ɔ pùé poli, ɔ ti ka ɔ kə ɔ para wa, ɔ ja va ɔ sàñ nə. ⁶ Mánǎ tə wa, ɔ nə yí ɔ sàñ nə, ɔ wá bon ɔ dabara də ɔ yira lià, ɔ swɨn, ɔ wú: «Á fwa pupwən, ndə à mù nə, à nə ni à piə tə, ka nə yá jén tə yiri». ⁷ Mə nətɔ nə, à swɨn á con nə, də pupwən wá yá Yɨ sàñ nə, də cuna liù nədu nə nə vəvəri ɔ kwa, ɔ ma sá ɔ cuna tə. Ku

dwən lià sapwɨnta də fugə də nugu, ba nə buŋa, də ba yi cigá tiàn, ba nə ba buŋa də ba mə, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tə».

Səbikulu tə nə jén

⁸ Zwezi kúù swɨn, ɔ wú: «Kan nə ja cɨnta səbikulan* fugə, nədu ga jén yoo. U dāñ surɔ cànú, ɔ zwarɔ diè tə, ɔ ga pià ku zəni, ɔ na. ⁹ U nə twi, ɔ bà ɔ na ku, ɔ bon ɔ budonən, də ɔ yira lià, ɔ ga swɨn, ɔ wú: «Á yana pupwən wa də nə, à nə ni à səbikulu tə, ku nə jén tə yiri!». ¹⁰ Mə ku nətɔ tə nə, à swɨn á con nə, də Yɨ *malike yáá na pupwən zənzən Yɨ *sàñ nə, də cuna liù nədu nə vəvəri ɔ kwa, ɔ ma sá ɔ cuna».

Biù tə, ɔ nə jén yoo (1 Zwan 3.1)

¹¹ Zwezi ma kúù swɨn, ɔ wú: «Bɛɛ don jə bia bələ. ¹² Ba wa nəmaa tíú tə swɨn ɔ nyina tə con, ɔ wú: «Á nyina, pa nə n jɨjə tori tə, à nə mə, sə à na». U nyina tə ma tàrà ɔ jɨjə wiən tə ɔ pa ɔ bia bələ tə nə. ¹³ Ku nə fwa diàn bələ, ba nəmaa tíú tə yè ɔ tori tə, ɔ dé ɔ ga nan, ɔ va lɔɔ, ku nə núná. Ku mù bwálí tə wa nə, ɔ cùgù ɔ jɨjə tə mama mu kukwɨn tə wa, ɔ nə ti ɔ tiàn ɔ kə.

¹⁴ Mánǎ tə wa, ɔ nə cùgù ɔ jɨjə tə mə ɔ zwèe, niən nəfarɔ twi, tə tu lɔɔ təntə wa, yá ɔ dāñ kúù ba won mama jə. ¹⁵ U dāñ ma va, ɔ pià tutɨŋi tiɔ tə liù don con.

* 15:8 15.8 Cɨnta səbikulu nədu yi yɨtɨri nədu tutɨŋi nɨwírán. † 15:15 15.15

*Zwifə-ba con, twərən yi vǎná tə, tə nə yi durən wiən.

Kv tíu ma tí wá, v pa v va v kárí wa, v pa v cì v twəren† nə. ¹⁶ U yà swə, sə v twá v dé twəren tə wodirən tə, yá liù mama ga ba tə wá pín.

¹⁷ U dàń ma jèn v bún v càn tə yuu wa, v ga swìn v tiàn con nə, v wú: <Á nyina tütònà tə mama dé wodirən ba γε, yá à ga tí də niən yəbè! ¹⁸ Á wá pií à va à nyina tə con, à ga wá swìn v con, à wú: Á nyina, à cògù Yü nə, à ma cògù n də nə. ¹⁹ Á kúv wà me, sə n ywàn nə ndə n biú nə. N dàń tí nə, n ma fwa ndə n tütònù tə don nə.> ²⁰ U dàń ma tu cwəŋə wa, v pií v biàn v nyina tə con.

Də v tə nə ŋúná də ba diè, v nyina ní wá, v yinəgə ga tí wá. U dəri v va v jérí wá, v pùrì wá v kə v nə, v ga kukwalí wá. ²¹ Biú tə dàń ma swìn v con nə, v wú: <Á nyina, à cògù Yü nə, à ma cògù n də nə. Á kúv wà me, sə n ja nə n bon n biú.> ²² Yá v nyina tə swìn v tütònà con, v wú: <Á jana gànù tə kv zəni, nə dwən tə duən tə mama, á ja bà lala, á ma zv wá. Á kənə jífúh‡ v jífva nə də natura v nəe nə. ²³ Á jana napwala tə, nə nə kùn, kv tún nuga tə, á ja bà á gv. Nə fwa pupwən diŋə. ²⁴ Á biú tə, á nə na, yà tıga, yá v dàń pií v bwín v nan tian wa, v yà jén, yá à pií à na wá.> Ba dàń ma wulə ba fwa pupwən diŋə.

²⁵ Kv máná təntə wa, də kv ɸεε tə biú nəkwia tə wulə kárí wa. Máná tə, v nə pií, v bà v bwələ sán, v nì gwaran kori, ba ga se. ²⁶ Máná tə, v yí sán, v bon v nyina tə tütönbiu tə don v bwe, sə v na kv tə nə fwa tə dèn. ²⁷ Tütönbiu tə ma le wá, v wú: <N nyánú tə nə pií v bà. N nyina ma pa, ba gv napwala tə, nə nə kùn ka jıgı tə, v nə pií v na v biú tə də v yira zurə yırı.> ²⁸ Biú nəkwia tə luja ma zàn, v ga vi, sə v zv diè tə wa. U nyina ma nan, sə v ja wá, v ja zv. ²⁹ Yá biú tə le v nyina, v wú: <Á nyina, cògv yəbè! Bina kapupu nə, à tunja à pín mú. Yá à ga wà n nii vi yoo nədu wa. Yá n ga wà nə buna tətə də pín, sə à ma fwa pupwən diŋə, sə à də à dabara dé. ³⁰ Yá máná tə, n biú wà tə nə pií v bà, v mù tə, v nə dí n jıjə tə mama v zwèe də kacwara, mə v mù tə nə nə n pa, ba gv napwala tə, ka nə ja nuga tə ba pa!> ³¹ U nyina tə ma swìn, v wú: <Á biú, n wulə máná mama də nə. Yá kv tə mama à nə ja yı n mù nyiən. ³² Yá nə me, sə nə fwa pupwən diŋə. N nyánú tə, n nə na tə, yà tıga. Yá v ma pií v bwín v nan tian wa. U yà jén, yá à ga pií à na wá!> »

16

Jıjə tíu don də liù tə, v nə ywàná v tütönan yuu swian

‡ 15:22 15.22 Kv yı, sə ba ma pa dun biú tə nə.

yoo

(1 *Timote* 6.17-19; 1 *Piyerə* 5.2; *Matie* 6.24)

¹ Zwezi swìn v karbia tə con, v wú: «Jijə tíú don nə wulə v yà jə liù, v nə ywàṅá v tutunan yuu. Ba ma bà ba swìn v con də, liù tə, v nə ywàṅá v tutunan yuu, tə gıgıı v wiən tə. ² Yuu tíú tə ma bon wá, v ga swìn, v wú: «Bèèèè nə, à nən n yuu wa? Bııı nə, n nə tun n tutunı tə nətv, n nə kúv wàrı à tutunan tə yuu n ywàṅá tə yırı». ³ Bèe tə ma swìn v tiàn con, v wú: «À yuu tíú tə wá dııı nə à tutunı tə wa. À dän wá fwa nətə? À ba diàn jə, sə à ma vara à dé, cavıra ga wá ja nə, sə à lòrı, à dé. ⁴ À yəé ku tə, à nə wá fwa. Máná tə nə, à nə wá kwìn à bwálı tə nə, sə lià wá ja nə, ba kə ba diè wa». ⁵ U dän ma pa, v yuu tíú jıııı tə mama bà nədv nədv. U ma swìn təntən tíú tə con, v wú: «Bagalı nə wulə n mù də à yuu tíú tə pwərə wa?» ⁶ U ma le wá, v wú: «Nuga barikiə bíı». Bèe tə ma swìn, v wú: «Nən n jııı sagı tə nə, jən tia lala, n púpúnı barikiə finu». ⁷ U ma kúv swìn v don də con, v wú: «Sə n mù, bagalı nə wulə n yuu wa?» U də ma le, v wú: «Mına ganlwaran biənu. Bèe tə ma swìn v con, v wú: «Nən, n jııı sagı tə, púpúnı biəna.» ⁸ Ku mù liù təntə, v nə ywàṅá tutunan tə yuu, v nə yı v nə tunja kunkun yien tə, yuu tíú tə bəà v nə, v nə fwa ku

swian təntə yırı. Ku yı cıgá, lià tə, ba nə yı luv ku tə nə ti ba, yəé swian ba doni lià tə, ba nə ya poni lià».

⁹ Zwezi ma súrı lá, v wú: «Yá à mù nə swìn á con, à wú: Á jana luv jııı ka tə, á ma pià dabara. Máná tə wa, á wiən tə nə twı tə zwèe, sə ba wánı ba sèe aba dii tə wa, tə nə bá cùgá. ¹⁰ Liù tə, v nə yı pùé nədv tíú yobii wa, v wá yà pùé nədv tíú yofaran tə də wa. Liù tə, v nə tunja kunkun yien yobii wa, v wá tun kunkun yien yofaran tə də wa. ¹¹ Də á nə wà pùé nədv tiàn yın á kunkun yien tətə, ka ja tun waa nə, wàà nə wá pa aba cıgá cıgá wozəṅə tə, naaa? ¹² Də á nə wà pùé nədv tiàn yın də liù don jııı wiən, wàà nə wá pa aba jııı wiən tə, tə nə yı á təntian nyien?»

¹³ Tutunbiu tələ, v nə wàà v tunja, v pın yun tiàn bələ nə. U nə fwa ku, v wá sónı v don, v ga dún v don. U wá sèe v don nii, v ga vı v don nii. Á wàrı á twá duən á tunja á pın Yıı, də tia yuu jııı nə».

Zwezi swìn yien duən yuu wa

(*Matie* 5.18, 31-32; 11.12-13; *Marəkə* 10.11-12)

¹⁴ *Farızian-ba tə, ba nə swə səbiu tə, cugv Zwezi sùràn tə, ba ga zàn ba wulə ba munja wá. ¹⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á yı lià tə, á nə bıı á tiàn də, á yı cıgá tiàn ləzoni yáá con, yá Yıı yəé á bıcan tə waa tə. Ku

tə kv nə jə funə ləzoni yáá con nə, ya wopùpùnù Yü yáá con nə.

¹⁶ Kv jju nə, kv yà yi Yü *nii tə, v nə pin *Moyizə nə saga tə, də Yü nii *sùsùnà saga tə yà nə tɔŋa. Kv twi kv zɪɪ Zwan* nə. Kv kwa nə, ba swìn sɔywanjú, ba wú, Yü wá dé v pàrì tə, yá liù də mama ya v kəni dɪàn, sə Yü dé pàrì v yuu wa.

¹⁷ Lanworu tə də tia wáà tə jén mwálí mwálí, yá won ga wàrì Yü nii tə mancɪn də kv cùgà.

¹⁸ Liù tə mama, v nə dɔgv v kan, v ga swe v don, v fwa bacwan. Yá liù tə, v nə swe kan tə, v barì nə dɔgv, v də fwa bacwan».

*Jijə tíú tə də Lazarə
(Likə 6.20-21, 24-25)*

¹⁹ Zwezi ma sɪsari, v wú: «Jijə tíú don nə yin lá, v nə zwɪ gansɪan mwin, də gankɪkalan nəpon tə dɪn mama. U yà wulə ywání wa, v ga dé kv tə, kv nə zɪən.

²⁰ Lalanv don də yin lá, ba nə bonə Lazarə, v yira nə súé də nɔran. U yà tégé jijə tíú tə diè mimii nə. ²¹ U yáà pià, sə v dé womunə tə, tə nə nanja wodiú tablv tə yuu nə, tə twi. Kv nə dwən nɔtv, kukuri twi, tə dàlì v yira nɔran tə.

²² Dɪn don nə, zɔrv tə twi v ti, yá *malɪkɛ tì wá, tə ja va Yü *sàñ, *Abərahəmə sɔpuni nə. Jijə tíú tə də twi v ti, ba ma gùrì wá.

²³ Jijə tíú tə wulə, v dé

càn zənzən tɪga bwálí tə nə. U zìn v yáá v kə yu, v ga na Lazarə, v jèé yɪŋɔnɪ Abərahəmə sɔpuni nə. ²⁴ U dàñ ma mà nii, v wú: «À nyɪna Abərahəmə dəri à yinəgə, à nə dé càn zənzən mən tətə wa yɪrɪ. Tɔn Lazarə, sə v kə v jɪfva nii níá wa, v ma zùrì à nəndəli». ²⁵ Yá Abərahəmə dàñ swìn, v wú: «À biú, lií n tiàn də, n ni wiən zənzən n tia yuu yanv tə wa. Yá Lazarə mù ya liù tə, v nə dí càn də càn v mu tə wa. Sɪún nə, v bɪcan dàñ zùrì, n mù ga wulə càn wa. ²⁶ Kv tə nə dwən tətə, woru nəfarv wulə nə də aba pwərə wa. Yá lià tə, ba nə pià, sə ba zɪɪ á con, ba bà nə con kv wàrì. Nə də ga wàrì á con nə vèli».

²⁷ Jijə tíú tə ma swìn, v wú: «À lòrì mú, à nyuna, sə n tɔn Lazarə à nyuna diè wa nə. ²⁸ À ja nubɪa bonu lá nə. Tɔn Lazarə, sə v va v swìn ba con, sə ba də dən ká bà càn bwálí kv tə nə».

²⁹ Abərahəmə ma le, v wú: «N nubɪa tə jə Yü *nii tə, v nə pin *Moyizə nə saga tə, də Yü nii *sùsùnà saga tə. Ba mɛ, sə ba twá sɔgv tə nii nə, kv nə púpúní saga tə wa». ³⁰ Jijə tíú tə swìn, v wú: «Kv cɪɪ wà yí, à nyuna Abərahəmə. Liù dàñ nə pií v nan tɪga con nə, v va v yí ba, ba wá vɔvəri ba kwa, ba ma sá ba cɔna». ³¹ Yá Abərahəmə tə swìn v con, v

* **16:16** 16.16 Kv mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, kv twá də Yü yɪrɪ.

wú: «Də ba nə bá sèe Yı nii tē, v nə pın Moyizə nə saga tē nii, də Yı nii sùsùnà saga tē nii, ba bá sèe liù don də nii, də kv tíú nə swə, sə v nan tıga wa də.»»

17

Ka píi ka yá Yı cwəŋə yoo
(*Matıə 18.6-9, 21-22;*
Marəkə 9.42; 1 Korəntə tıán
8.9-13; 10.32)

¹ Zwezi swın v karbıa tē con nə, v wú: «Yièn wá yà lá, tē nə wá pa lià dıgı Yı cwəŋə tē ka jén. Yá ləe wulə də liù tē, v nə pın ləzoni fwa cuna! ² Kv wá kvkwani kv tíú con nə, də ba nə vwə kapan nəfarı v bıan nə, ba dı muı nıá wa, də v nə pa ba labwana tın cuna. ³ Á cia á tıán nə zəni!

Də liù tē, v yı n nubiu *Kərisə yırı, nə fwa cuna, swın v con də n yaŋwıan mama. Yá də v nə vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tē, sə n kwen tē n li n də wá pwərə wa. ⁴ Də n nubiu nə cùgù n nə, nəe barpe də dıın nədu wa, yá də kv nəe təntə mama, v yáá bə v swın n con də, v pià, sə v vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tē, sə n də kwen tē n li v pwərə wa».

Kən n waa Zwezi nə
(*Matıə 17.20; Marəkə*
11.22-26)

⁵ *Tuntuna tē swın *Yuu-Tiu con, ba wú: «Pa nə waa tē, nə nə kəni n nə súrı wuu!» ⁶ V ma le, v wú: «Də á nə keni á waa Yı nə mancın tətə, yá kv ga yı ndə

wobiu nəmanbiə nə, á wàá tíú nəfarı con, á swın: «Gı n zàn n va n cwen muı tē wa!» Yá kv wá sèe á nii».

Tvtunbiu tvtunı

⁷ Zwezi kúə ma swın, v wú: «Á wa liù mama bá sèe, v fwa yoo kv tē: Liù nə jə tvtunbiu, v nə vəli kárá v vərı, nə à yəə v cı vana nə, də v nə píi v bıàn, kv tíú tē bá swın v con də, v bə lala, sə v dé. ⁸ V wá swın tvtunbiu tē con nə, v wú: «Kwen wodiu, n kə duən nə, zv n tvtunganan, n tı à wodiu, n tın n pa nə, à dé à ga nywın. Kv kwa nə, sə n də dən dé, n ga nyu».

⁹ Tvtunbiu tē bá ja jùnà v nə, v nə tun kv tvtunı tē, v pa wá tē yırı? ¹⁰ Mə kv yà nətu, kv pa á də nə: Májá tē nə, á nə wá fwa kv tē mama, ba nə yá bırı aba, á swıán, á wú: «Nə ya tvtunbia, kv ya nə tvtunı, nə nə tun muú.»»

Zwezi pın yazurə dayaran
fugə nə

(*Likə 5.12-14; Matıə 8.2-4)*

¹¹ Zwezi twá Samari də Galile nagwanee sısıwıan tē wa, v kèéı, v ma vəli *Zwerizalemə. ¹² V nə vəli v zv tıv don wa nə, v nə zwı, də dayaran* fugə nə tē bıàn, sə tē jérı wá. Ba twı, ba zıga yıŋuna, ba ga bubwi, ba wú: ¹³ «Karyına Zwezi, dəri nə yinəgə!» ¹⁴ Zwezi nı ba, v ga swın ba con, v wú: «Á vələ á bırı á tıán *Zwıfə-ba

* **17:12** 17.12 *Zwıfə-ba con, dayan nə jə liù, v yı ba yáá li wá ba dwıı wa. V dayan tē nə zwèe də kv tē jə *jonı, v nə mèe, sə v fwa, sə v ma píı, v zv v dwıı tē wa.

Yü *jonwana tə nə!» Mánjá tə wa, ba nə pií ba vələ lá nə, ba dayan tə zwèe, ba ga ji læzwənzəŋə.

¹⁵ Ba wa liù don nə ni də, v yira tə zùri, v pií v nəe tə nə, v biàn, v ga zìn v kori, v kə yü nə, v bwí Yü nə. ¹⁶ U twi v bà, v tv Zwezi nəe nə, v ga kə v lèèèe. Kù mù bɛɛ təntə yà yi Samari tiú. ¹⁷ Zwezi dàñ ma swìn, v wú: «Ba mama fugə tə ni yazurə. Kù tà cígá naaa? Sə ba nuɣu tə duən tə wa yèn? ¹⁸ Ba liù mama wà bún, sə v pií v bà v kə Yü lèèèe, kù nə tà də veə wà tə?» ¹⁹ Zwezi dàñ ma swìn v con, v wú: «Zàn, n va! N nə keni n waa à mù nə wuuu tə yiri, Yü jon mú».

Yü pàrì tə túrí yoo
(Matìə 24.3-42)

²⁰ Dün don nə, *Farizian-ba tə twi, ba bwe Zwezi, ba wú: «Mánjá kwa nə, Yü wá zıɣı v dé pàrì tə?» U ma le ba, v wú: «Yü pàrì tə yi kù yáá bà kù pa, ba wàní ba na kù. ²¹ Ba bá swìn, ba wú: «Á nəŋə, kù wulə yəbə!» Nə à yəə: «Kù wulə lá con!» Yü wulə v dé v pàrì tə á tətəŋi wa».

²² U dàñ ma swìn v karbiə tə con, v wú: «Mánjá don wá bà, á nə wá pià, sə á na *Ləzwənə-Biu† dıan tə tə wa dın nədu cıɣı, yá á bá wàní kù á na. ²³ Ba wá swìn á con,

ba wú: «Á ywàŋá yəbə!» Nə à yəə: «Á ywàŋá lá con!» Yá á dənà ká va lá, á dənà ká dəri á va lá nə. ²⁴ Ndə dwà pıɣıɣı nə yáá pıɣıɣı lanworu tə wa, kù zıɣı kù dənə nə, kù pıɣı kù ja va kù yuu nə, mə nətv tə Ləzwənə-Biu tə wá yá v dın tə nə, v nə wá pií v bà.

²⁵ Yá kù dàñ mə, sə v dé càn zənzən, sə zən lià ga vı wá. ²⁶ Mánjá tə, Ləzwənə-Biu tə nə wá pií v bà, yìèn tə wá yà ndə tə nə yın nətv Nowe‡ mánjá tə wa. ²⁷ Kù mánjá tə wa, lià tə yá dé, ba nywìn, ba swe duən nə, də ba swe ba bwí lià yuu wa, kù ja va dın tə, Nowe nə zva níá yuu bori nəfarv tə wa. Dwà nəfarv tə dàñ twi, kù gv ba mama. ²⁸ Kù wá yà ndə lià tə, ba nə yi lá Lotə§ mánjá tə wa. Lià tə yáá dé, ba nywìn, ba yə ba ga yoli, ba dwi, ba ga lwè dii. ²⁹ Yá mánjá tə, Lotə nə nan *Sodómə tiv wa, mənd də jirəbuu dwà twi tə nà, tə gv ba mama. ³⁰ Mə kù wá yá nətv, mánjá tə, Ləzwənə-Biu tə nə wá bà.

³¹ Kù mánjá tə nə, liù tə, v nə wá yá dəyuu wa, kúv wá mə, sə v cú, v zv diè wa, v ti v zıɣı tə nə wulə lá. Mə kù wá yá nətv, kù pa liù tə nə, v nə wá yá kára wa, v kúv wá mə, sə v pií v bà sàñ. ³² Á lie

† 17:22 17.22 Zwezi yü v tətə yoo nə v swìn. ‡ 17:26 17.26 Nowe mánjá lià tə yá ba Yü nii zılı. Kù mù yiri, Yü pın dwà nəfarv nà dıan sapwilə. Níá tə gva lià tə mama, kù va kù ga Nowe də v diè lià. Ba mù yın níá yuu bori wa. Nowe nə zılı Yü nii, v fwa. § 17:28 17.28 Lotə yi *Aberhamə nyánú biú. U mù tətə nə kúrí v ti, sə v va Sodómə wa. Kù mù tiv tətə lià tə ba Yü nii zılı. Kù mù nə pın, Yü pa mənd nan yü nə, tə bà tə dé tiv tə mama.

á tiàn Lotè kan tē yoo! ³³ Liù tē, v nē wá pià v tiàn nē, sē v jon v mu tē, v wá kwìn ku nē. Yá liù tē, v nē wá kwìn v mu tē nē, wá na mu, ku nē ba zwèe Yü con.

³⁴ À mù nē swìn ku á con, à wú: Ku titin tētē nē, lià bēlē wá piēn gēdoo yuu. Yü wá ti v don, v ga yá v don lá. ³⁵ Kana bēlē wá gā mun duēn nē nuḡv yuu wa. Yü wá ti v don, v ga yá v don lá. ³⁶ [Bara bēlē wá yà kárá wa, Yü wá ti v don, v ga yá v don lá.]» ³⁷ Karbiá tē ma bwe wá, ba wú: «*Yuu-Tiu yēn nē nē, ku mù tētē wá fwa?» U ma le, v wú: «Bwálí tē nē, wotigv nē wulē, dilēn dē yáá kun duēn nē lá».

18

Kadēnu tē dē liù tē, v nē buri bura tē zwansisara tē (Marəkè 7.24-30; Likè 11.5-10)

¹ Zwezi kúv sísari zwansisara ku tē. U biri v karbiá tē nē, sē ba ma lwarí dē, ba jìàn mē, sē tē dàn máná mama yijuní wa. ² U ma swìn, v wú: «Liù don nē wulē, v nē buri bura tiv don nē. U ba Yü zilí, v ga ba lēzwēnē tí, v ma fwa won tētē. ³ Ku mù tiv tētē wa, kadēnu don dē wulē lá nē, v twí, máná mama, v yí wá, sē v buri v bura. U yáá swìn bēe tē con nē, v wú: «Buri à dē à jarí don tē bura tē!»

⁴ Liù nē buri bura tē viga ku nēe kapuv. Ku kwa nē, v ma bà v swìn v tiàn con nē,

v wú: «À cígá ba Yü zilí, à ga ba lēzwēnē tí, à ma fwa won tētē. ⁵ Yá kadēnu wá tē nē wuwali nē tē yiri, à wá buri v bura tē. Ku nē tà ku mù, v wá bà máná mama, v ja à bian nē.» ⁶ Ku kwa nē, *Yuu-Tiu tē ma swìn, v wú: «Á cuga ku tē, liù wulonyin tē nē buri bura nē swìn! ⁷ Mē Yü wá twá nēv, v ma pa cígá tē, á nē lōrì v con titin dē yicav. U bá díán, v ma san ba. ⁸ À mù nē swìn ku á con nē dē, v wá pa ba cígá tē, ba nē pià tē lala. Yá máná tē, *Lēzwēnē-Biu* tē nē wá bà, v wá na lià, ba nē keni ba waa Yü nē lià tē wa, ba nē wulē tia yuu naaa?»

Farizian tē dē lanpolin v zwansisara tē (Zwakè 4.6, 9-10; 1 Piyerè 5.5-6)

⁹ Zwezi sísari zwansisara ku tē, v pa lià tē nē, ba nē buḡa dē, ba yi cígá tíú Yü yáá nē, ba ga ba ba duēn tē jēlē. ¹⁰ U swìn, v wú: «Bara bēlē vèlē *Zwifē-ba Yü *diē wa, sē ba jun Yü. U don yi *Farizian, v don ma yi lanpolin. ¹¹ Farizian tē ziga v cici, v ga jònì Yü, v wú: «Yü, à keni n lēèèe, à nē tà ndē lēzoni tē duēn nē, ba nē yi lià tē, ba nē viri lià wiēn dē diàn, dē lià, ba nē tuḡa kunkun yoo, dē lià, ba ga cwàrì tē yiri. À keni n lēèèe, à nē tà ndē lanpolin v tē nē yiri. ¹² À vwe à nii nēe bēlē dian barpe wa. Yá à ga pin mú won mama, à nē nu

* 18:8 18.8 Zwezi yi v tētē yoo nē v swìn.

fugə nii nyiən». ¹³ Lanpoluvu tə mǝ ga zɪga diè tə vǎn don nǝ. U wǎrì v yáá tətə v zìn, v keni yu nǝ. Yá v dǎn yu v wulə v zɛ v jǎn, v ga swìn, v wú: «Yu dǎri à yinǝgə à yu cǝna liù!» » ¹⁴ Zwezi ma kúð swìn, v wú: «À mǝ nǝ swìn ku á con dǝ, ku mǝ bæ tǝntə ni cígá Yu yáá con, v ja píi v va v diè. Yá ku nǝ tà Farizian tǝ mǝ. Liù tǝ mama, v nǝ wá zìn v tiàn ku tíu wá cú. Yá liù tǝ, ku tíu nǝ wá kǝ v tiàn tia, Yu wá zìn ku tíu yu nǝ».

Zwezi dǝ bisíná yoo

(*Matie 18.1-4; 19.13-15; Marəkə 10.13-16*)

¹⁵ Lià yà jǎn bisíná ba bà Zwezi con, sǝ v dwen ba yura. Zwezi karbia tǝ nǝ ni ku nǝtv, ba dǎn wulə ba caga ba nii nǝ. ¹⁶ Yá Zwezi pǎn ba ja bisíná tǝ, ba fǎrú ba yí lá, v ga swìn, v wú: «Á yágá bisíná tǝ, sǝ ba bà à con nǝ! Á dǎnà ká cì ba nǝ! Yu pǎrì tǝ nǝ yu ba tǝ, ba nǝ yu ndǝ ba nǝ nyiən. ¹⁷ Cígá mama, à mǝ nǝ swìn ku á con: Dǝ liù nǝ bá sǝe, v jǎ ndǝ bisímaa, v ba wǎnǐ Yu pǎrì tǝ wa v zǝ».

Jijə balandǝrv don yoo

(*Matie 19.16-30; Marəkə 10.17-31*)

¹⁸ *Zwifə-ba yuu tíu don lǝrì Zwezi, v wú: «Karnyina n yu pubwanu tíu. Bǝeèe nǝ à mǝ, sǝ à fwa, sǝ à ma na mu tǝ, ku nǝ ba zwèe Yu con?» ¹⁹ Zwezi ma le wá, v wú: «Bǝeèe nǝ pǎn, n ma bonǝ pubwanu tíu? Liù

tǝlé, v nǝ yu pubwanu tíu, dǝ ku nǝ tà Yu cici. ²⁰ N yǝé Yu *nii yǝn tǝ, v nǝ pǎn *Moyizə: «Dǎn ká cwǎrì! Dǎn ká gu! Dǎn ká ɲu! Dǎn ká kǝna kǝnkǝn, n kǝ liù nii nǝ! Zilí n nuu dǝ n nyina nii!» » ²¹ Bǝe tǝ le, v wú: «À twá tǝ mǝ Yii nii yǝn tǝntə mama nii nǝ, dǝ à tǝ ya bisímaa». ²² Zwezi nǝ ni ku mǝ tǝntə nǝtv, v swìn v con, v wú: «Won nǝdv tǝ nǝ ga, sǝ n fwa: Yǝ tǝ tǝ mǝ, n nǝ jǝ, n ga tǎrà sǝbiu tǝ n pa zǝra nǝ. Yá n wá na wiən tǝ, kwǝnə nǝ dáá, Yu *sǎn nǝ. Ku kwa nǝ, n dǎn bà, n twá à nǝ». ²³ Yá máɲá tǝ wa, bæ tǝ nǝ ni tǝ sǝrǎn tǝntə, v pǝé cǝgǝ míámíán, v yà nǝ yu jǝjǝ nǝfaru tíu yuri. ²⁴ Zwezi nǝ na dǝ, v pǝé cǝgǝ tǝ, v swìn, v wú: «Ku cǝ zǝni, ku pa jǝjǝ tiàn nǝ, sǝ ba zǝ Yu pǎrì tǝ wa. ²⁵ Nyuguma ka twá gancun buu ku nan, yu mwǎlí, ku doni jǝjǝ tíu nǝ pǝà, sǝ v zǝ Yu pǎrì tǝ wa». ²⁶ Lià tǝ, ba nǝ cǝga Zwezi tǝ, swìn, ba wú: «Ku nǝ yu nǝtv, wǎà nǝ wá na mu tǝ, ku nǝ ba zwèe Yu con?» ²⁷ Zwezi ma le, v wú: «Won tǝ, lǝzoni nǝ wǎrì ba fwa, Yu mǝ wǎá ku v fwa».

²⁸ Piyerə dǎn ma swìn, v wú: «Ywǎn, nǝ dugv nǝ wiən mǝ, nǝ ga twá n nǝ». ²⁹ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Cígá mama, à mǝ nǝ swìn ku á con: Liù nǝ taa Yu pǎrì tǝ yuri, v nan v ga yá v sǎn, nǝ à yǝé v kan, dǝ v nubia, dǝ v nuu, dǝ v nyina,

də v bia, ³⁰ kv tíú wá na v doni kv tə, v nə dɔgv tia yuu wa yəbə. Yá máǵá kv tə wa, də máǵá tə mɛ, kv nə bìàn, v wá na mu tə, kv nə ba zwèe Yü con».

Zwezi kúò píi v swìn v tian, də v ka píi ka bwin ka nan tə yoo

(*Matíə 20.17-19; Marəkə 10.32-34; Likə 9.22, 44-45*)

³¹ Zwezi jin v karbia fugə bələ tə, v kə v con, v ga swìn ba con, v wú: «Á cuga zəni, nə wulə cwəŋə wa, nə vələ *Zwerizalemə, yá mə lá nə, Yü nii *sùsùnà tə níó sùràn tə mama, ba nə swìn *Ləzwənə-Biu† tə yuu wá, nii wá sú. ³² Ba wá ja wá, ba pa là tə nə, ba nə ba nə yèrì Yü. Ba wá mun wá, ba twìn wá, ba pi mımian, ba kə v yuu wa. ³³ Ba wá mà wá, v yira lá, ba ga gv wá. Yá dian batwa nii nə, Yü wá píi v bwin wá, v li tian wa».

³⁴ Karbia tə wà kv dèñ ni mancın də. Tə sùràn təntə dèñ yà sègə. Yá ba yà ga yèrì yoo tə, Zwezi nə swìn.

Zwezi pın liliu don yía súri

(*Matíə 20.29-34; Marəkə 10.46-53*)

³⁵ Dıın don nə, Zwezi bwələ tiv, ba nə bonə <Zweriko>. Liliu don yà jèé cwəŋə yuu, v lòrì. ³⁶ V nì də, lalv tə nə lɛ tə, v ma bwe, v wú: «Bèèè nə?» ³⁷ Ba ma swìn v con də, kv yi Zwezi, v nə yi *Nazaretə tíú tə nə twá lá nə v lɛ. ³⁸ V dǎn ma bubwi, v kə v nə, v wú: «Píú

*Davidə nàú, Zwezi, dəri à yinəgə!» ³⁹ Ba tə, ba nə wulə yáá nə, ba vəli tə caga v nii nə, ba wú, v pú v nii lá. Yá v tə kwen v bubwi zənzən, v wú: «Davidə nàú dəri à yinəgə!» ⁴⁰ Zwezi ma zıgı, v ga pa, ba ja wá ba bà v con. Máǵá tə nə, ba nə jin wá, ba yí lá, Zwezi bwe wá, v wú: ⁴¹ «Bèèè nə n pià, sə à fwa à pa mú?» V ma le, v wú: «*Yuu-Tiu pa, sə à kúò na». ⁴² Zwezi ma swìn v con, v wú: «N kəni n waa à mù nə. Kv mù yiri nə, sə n yía tə píi tə na lá. Yü jon mú». ⁴³ Naa nədv, də v na lá, v ga twá Zwezi kwa, də v bwı Yü nə. Là tə mama ni kv nətv. Yá ba dǎn ga wulə ba bwı Yü nə.

19

Zwezi də Zaswe yoo

(*Likə 3.8; 5.32*)

¹ Zwezi yà twá Zweriko tiv wa, v lɛ. ² Bɛɛ don yà wulə lá, ba nə bonə Zaswe. V yà yi lanpolınv yuu tíú, v ga yi jıjə tíú. ³ V yà pià, sə v na liù tə, v nə yi Zwezi. Yá v nə yi ləzwənkukuə, tə pın v wàrì Zwezi v ni, lalv tə yà nə púé v yuu nə yiri. ⁴ Zaswe dǎn ma dəri, v va yáá cwəŋə tə yuu, Zwezi nə wá twá. V dı tıú yuu, sə v ma wàní v na Zwezi, v nə wá lɛ. ⁵ Zwezi nə twi, v yí kv bwálı təntə, v zın v yáá yü nə, v ga swìn Zaswe con, v wú: «Zaswe, cú tia lala! Kv mɛ, sə à zèn zırv n diè wa». ⁶ Zaswe dǎn

† 18:31 18.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

píi lala, v cú tia, v ga ja Zwezi v zv v diè də pupwən.

⁷ Lià tə mama nə ni ku nət, ba ŋəŋwɪn, ba ga swɪn, ba wú: «Bεε wà tə zàn v va v zɪrv cuna liù wà tə diè wa». ⁸ Zaswe dān ma fàrú v yí *Yuu-Tiu yira, v ga swɪn, v wú: «Yuu-Tiu nən, à wá pa à jɪjə tə fan zura nə. À nə gɪgɪrɪ liù, à jon v won, à wá píi à pa ku tíú tə, ku won tə nεε banɪa». ⁹ Zwezi ma swɪn Zaswe con, v wú: «Zèn ku tə, Yɪ jon lià tə, ba nə wulə diè təntə wa, ba cuna wa. Zaswe də bɪrɪ də, v yɪ *Abərahəmə nàù cígá. ¹⁰ *Ləzwənə-Biu* tə yɪ v twi, sə v pià, v ga jon lià tə, ba nə jén ba cuna wa».

Sían səbikulan fugə zwansisara
(Matie 25.14-30)

¹¹ Ba nə wulə, ba cuga tə yìèn təntə, Zwezi kúù sɪsari zwansisara, v sùrí lá. U bɪrv lià tə, ba nə bɪŋa də, v nə bwələ *Zwerizalemə, v nə yí lá nə v zwèe, Yɪ wá dé v pàrì tə síún síún. ¹² U dān swɪn, v wú: «Pabiu don nə vèli luv nii, ku nə ŋúná, sə ba pa wá pàrì, sə v ga píi v bà. ¹³ Sə v ga zɪgɪ lá nə, v vii v pɪn, v tütònà tə wa lià fugə bà v yáá nə. U ti sían səbikulv† nəd v nəd, v pa ba, v ga swɪn ba con, v wú: «Á ywələ də səbiu ku tə, də à ma píi à biàn».

¹⁴ Yá v luv nii lià tə ba wá swə. Ba dān ma twá v dān wa, ba tun lià, ba wú: «Nə ba bεε wà tə pià, sə v yà nə

pùù». ¹⁵ U píi v nan ku luv tə, v bà v pàrì tə píri kwa nə. U pa ba bon tütònà tə, v nə pɪn səbiu tə, sə v jén ku tə, ba nə ni.

¹⁶ Təntən liù tə fàrú v yí, v ga wú: «Yuu tíú, à ni sían səbikulan fugə nywarɪ də sían səbikulv nəd v tə, n nə pɪn nə». ¹⁷ Yuu tíú tə ma swɪn v con, v wú: «N yɪ tutunzəŋu, n ga sèe à nii də pùé nəd. N tun zəni wiən tə wa, tə nə ba funə jə zənzən. Ku mù tə yɪrɪ, à pɪn mú cwəŋə, sə n dé pàrì à tian fugə yuu wa».

¹⁸ Bələ nii liù tə də fàrú v yí lá nə, v ga wú: «Yuu tíú, à ni sían səbikulan bonu nywarɪ, à sùrí ku tə nə, n nə pɪn nə tə». ¹⁹ Yuu tíú tə ma kúù swɪn v də con, v wú: «N mù, à pɪn n də cwəŋə, sə n dé pàrì à tian bonu yuu wa».

²⁰ Tütònà tə wa liù don mù fàrú v yí, v ga wú: «Yuu tíú nən, n sían səbikulv tə nə. À ti ku à ja va, à pəpəni à sègə gànù nii nə. ²¹ N fən yà jə nə, n nə yɪ liù tə, n yoo nə dà tə yɪrɪ. N yɪ liù tə, n nə ti ku tə, n nə wà tún, n ga ce ku tə, n nə wà dwì». U yuu tíú tə ma le wá, v wú: ²² «N yɪ tutunkukwɪvɪn. À wá twá n nii sùràn tə nə, à ma bürì n bürà. N n yəé də, à yɪ liù tə, à yoo nə dà, də à ti ku tə, à nə wà tún, à ga ce ku tə, à nə wà dwì. ²³ Bèèèe dān nə pɪn, n wà à səbiu tə jɪŋɪ, n pa baywələ nə? À nə twi nətən,

* **19:10** 19.10 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swɪn. † **19:13** 19.13 Sían səbikulv nəd v yɪ yitura bíi (100) tɪtɪŋɪ ŋwírán.

à yà wá jon kv də kv yuu nywarı». ²⁴ U dān ma swìn lià tē con, ba nə wulə lá, v wú: «Á jonə síán səbikulv nədv tē v con, á pa liù tē nə jə síán səbikulan fugə tē nə». ²⁵ Ba dān ma swìn v con, ba wú: «Yuu tíú, sə v nə dé yáá v jə síán səbikulan fugə!» ²⁶ «Á mù nə swìn kv á con: Ba wá pa liù tē nə, v nə jə. Yá liù tē, v nə ba jə, ba wá jon mancın tē, də v nə jə. ²⁷ Á mù, á jana à dɔŋa tē, ba nə ba pià, sə à dé pàri ba yuu wa, á ja bà yəbə. Á gwıa ba á yía yuu!» »

Zwezi ma zwi Zwerizalemə wa bınabiə yuu wa (Matıə 21.1-11; Marəkə 11.1-11; Zwan 12.12-19)

²⁸ Zwezi nə swìn nətv kwa nə, v zàn v wulə lià tē yáá, v vələ *Zwerizalemə. ²⁹ U nə bwələ Betəfazwe də Betani tıan də paan tē nii nə, ba nə boŋə «*oliviye tián paan» tē, v li v karbıa tē wa lià bələ, v tun yáá, ³⁰ v ga swìn, v wú: «Á vələ tiv tē nə wulə yáá. Á nə vəli, á yí lá, á wá na bınabiə. Bìnà təntə, ka nə vwə lá, liù tē wà ka yuu jəñ. Á kùrà ka á ja bà yəbə. ³¹ Liù nə bwe aba, v wú: «Bèèèe nə, á pià, sə á ja ka á ma fwa?» Á swián kv tíú tē con də, kv ya *Yuu-Tiu nə pià ka».

³² Karbıa tē vəli, ba na bìnà tē ndə Zwezi nə swìn nətv. ³³ Ba nə wulə ba kùri bìnà tē, ka tián bwe ba, v wú: «Bèèèe nə pın, á kùri

bınabiə ka tə?» ³⁴ Ba ma le, ba wú: «Kv yı Yuu-Tiu nə pià ka». ³⁵ Ba dān ma ja bınabiə tē, ba va Zwezi con. Ba li ba ganan, ba tın ka təŋá wa. Ba dān pa Zwezi di v jəé tē yuu wa. ³⁶ Bınabiə tē nə zàn də Zwezi ka vıri, máŋá tē wa, lià tē làri ba ganan cwəŋə‡ tē wa. ³⁷ Zwezi nan oliviye tián paan tē yuu v zini v cú, v ba v bwələ Zwerizalemə nə. Kv máŋá tē wa, v karbıa tē yà dáá zənzən, ba ga sú də pupwən zənzən, ba zın ba kwərə, ba ma bwı Yıı nə yomulan tē mama yıri, ba nə nı. ³⁸ Ba yà bwı Yıı nə, ba wú:

«Yıı wá fwa zəni piú tē yıra, v nə bián v mù Yuu-Tiu yıri yuu wa! Bıcan sié də dun wulə liù tē con, v nə wulə Yıı *sàñ nə!»

³⁹ *Farızıan-ba wa lià duən, ba də yà nə wulə kv lalıv tē wa, swìn Zwezi con, ba wú: «Karnına, swìn n karbıa tē con, sə ba pí ba nii».

⁴⁰ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù nə swìn kv á con: Də ba nə swə ba pí ba nii, kv ba kwèe, kapana tē nə wá fwa kv zuzugu təntə».

Zwezi kwi Zwerizalemə nə

⁴¹ Máŋá tē nə, Zwezi nə bwələ *Zwerizalemə tē, v nə nı kv v zwèe, v kwi kv lià tē yıri, v ga swìn, v wú: ⁴² «Á mù Zwerizalemə tián, á yà wáá zən dun kv tē yəni, á ma lwarı yièn tē, á nə wá

‡ 19:36 19.36 Kv nətv bıri də, lià tē pın dun Zwezi nə.

twá tə nə, á ma na bɪcan sié! Yá síún nə, tə yìèn təntə sègè á yáá nə. Á yíá wàrì tə tə nɪ! ⁴³ Dɪan wá bà, tə tɪ á yun wa, n dɔŋa wá kù bɪran ba kɪkarɪ aba, ba wá kəkəli aba ba kə tətəŋi wa, ba ga pú á yun nə tɪa mama. ⁴⁴ Ba wá cùgù aba míámíán, ba ga pupugu Zwerizalemə tə, də lià tə mama, ba nə wulə ku wa. Ba bá yá kapan nədɔ, ku pèñ ku don yuu wa, á tɪ tə wa. Tə yìèn tə mɛ wá yí, á nə wà lwarɪ máŋá tə, Yɪ nə twi, sɛ ɔ san aba tə yɪrɪ!»

Zwezi dɪŋi baywələ ɔ li Zwifə-ba Yɪ diè tə wa

(Matie 21.12-17; Marəkə 11.15-19; Zwan 2.13-22)

⁴⁵ Zwezi zwa *Zwifə-ba Yɪ *diè dəwoo tə wa, ɔ dɪŋi baywələ lá nə, ⁴⁶ ɔ ga swìn ba con, ɔ wú: «Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «À diè tə mɛ, sɛ ka yà yɪjɔnɪ diè». Yá á mù janɪ ka, á ma fwa ŋwɪna yisəgə bwálí». ⁴⁷ Zwezi yà kàrì dɪn mama Yɪ diè tə wa. Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə, də lià tə, ba nə yɪ labɔ tə yáá tián tə, yà pià cwəŋə, sɛ ba pa ba gu Zwezi. ⁴⁸ Yá ba yà yèrì ku tə, ba nə wá fwa, labɔ tə lià tə mama nə yà fin ba yíá ba kəni ɔ sùràn tə con yɪrɪ.

20

Wàà nə ken diàn Zwezi jɪn wa?

(Matie 21.23-27; Marəkə 11.27-33; Likə 2.34-35)

¹ Dɪn don nə, Zwezi yà wulə ɔ kàrì Yɪ sɔywánú tə, ɔ bɪrɪ lià nə, *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa. Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə, də ba *nəkwɪna tə twi ba yí wá. ² Ba dàñ swìn ɔ con, ba wú: «Bɪrɪ nəba liù tə nə ken diàn n jɪn wa, n ma fwa yìèn tə tə, nə à yèé wàà nə ken diàn təntə n jɪn wa?» ³ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «À də wá bwe aba yoo. ⁴ Á swìn, á bɪrɪ nə: Wàà nə ken diàn Zwan* jɪn wa, sɛ ɔ lə lià níá wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ tə? Ku ya Yɪ, nə à yèé ləzoni?»

⁵ Ku pɪn ba dàñ wulə ba tútùnɪ duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nə nə le, nə wú: «Ku ya Yɪ nə ken diàn Zwan jɪn wa», ɔ wá bwe nəba, ɔ wú: «Bèèèe nə pɪn, á wá cígá ɔ sɔgu tə nə pɪn?» ⁶ Yá nə nə swìn, nə wú: «Ku yɪ ləzoni nə ken diàn ɔ jɪn wa», lià tə mama wá dɪlɪ nəba də kapana ba gu, lià tə yèé zəni ba waa con də, Zwan yɪ Yɪ nii *sùsùnù tə yɪrɪ». ⁷ Mə ku mù nə pɪn, ba le, ba wú, ba yèrì liù tə nə ken diàn Zwan jɪn wa. ⁸ Zwezi də ma le ba, ɔ wú: «À də bá swìn liù tə, ɔ nə ken diàn à jɪn wa, à ma fwa tə yìèn təntə».

Vala wɔlvɔnyɪna duən zwansisara

(Matie 21.33-46; Marəkə 12.1-12)

⁹ Ku kwa nə, Zwezi wulə ɔ sɪsarɪ zwansisara labɔ tə

* 20:4 20.4 Ku mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə.

con, v wú: «Bεε don cwén diven tián kára. U ti ka v yá də tutunvala duən, sə ba ywǎn ka yuu, sə v ga ηwín ba də tián tə bia vǎn don. Kú bεε tə dǎn ga va luv nii don wa, sə v dǎnì lá. ¹⁰ Tián tə bia tə bɪga máǵá tə, v tun v tǔtǔnǔ don tutunvala tə con, sə ba pa wá v kára tián bia tə tori. Yá kára tə tǔtǔnǔ tə mà tǔtǔnǔ tə ba dɪja, ba dɔgu ba pa v pií v vií də jikurike. ¹¹ Kára tə tiú tə kúv pií v tun v tǔtǔnǔ don. Yá kára tə tutunvala tə kúv mà v də ba twín wá, ba ga dɪja wá v vií tutu. ¹² U tə kúv pií v tun tǔtǔnǔ batwa nii nyiən. Ba mà v mù tə, də ba pɪra wá, ba ga dɪja wá, ba pa v vií. ¹³ Kára tə tiú dǎn ma bwe v tián won tə, v nə kúv wá fwa. U dǎn ma bún v waa con, v wú: «Á wá tun à biswəne tə lá nə, dɪn don, ba wá zilí à biú tə mù». ¹⁴ Yá máǵá tə, kára tə tutunvala tə nə nɪ biú tə, də v bián, ba swín duən con nə, ba wú: «Á nɛɲɛ, liú tə nə wá tɪnɪ kára tə. Nə gwɪa wá, sə kára tə yà nə mù nyiən». ¹⁵ Ba ma ja wá, ba dɪl kára tə kwa, ba ga gu wá».

Zwezi dǎn ma bwe, v wú: «Bèèè nə kára tə tiú dǎn wá ma fwa ba tutunvala tǎntə? ¹⁶ Kú yɪ v wá va v kára tə wa, v gu tutunvala tə mama, v ga ti kára tə, v kə lià duən jǎn wa».

Máǵá tə, lià tə nə nì tə sùràn tǎntə, ba le, ba wú: «Sə kú nɛtv tə dǎn ká yí, abada». ¹⁷ Yá Zwezi ywǎn ba yéé wa, v ga swín, v wú: «Á

wàrì sɔgu kú tə nə púpúní Yɪ sagi tə dèñ á nì.

«Kapan tə, dǎlwərə tə yà nə vɪga ba dɔgu vǎn nə, kú mù nə pií kú jì diè nigwancɪn wári, kú yoo nə cà».

¹⁸ Liú tə mama, v nə wá tu kú yuu wa, v wá nyɔnyɔgu v tián kú nə. Yá kú kapan tə nə kúv tɔa liú yuu wa, də kú wá tɪtaga wá!»

¹⁹ Kú máǵá tǎntə wa, *Zwifə-ba Yɪ *jɔɲwana yun tɪn tə, də Yɪ nii *yɛnu tián tə yà pià, sə ba ja Zwezi, ba yà yèé də, zwansɪsara tə yɪ v ma swín ba mù con yɪ. Ba yà pià, ba fwa kú nɛtv tə, yá laluv tə fɛn yà ga jə ba.

Lanpoo ka ηwín ka pa Romə-ba piú nəfarv nə yoo (Matie 22.15-22; Marəkə 12.13-17)

²⁰ *Zwifə-ba Yɪ nii *yɛnu tián tə də Yɪ *jɔɲwana yun tɪn dǎn yà wulə ba munɪ Zwezi. Ba twá tɪa ba yè lià, ba tun v nə. Ba lià tə ti ba tián ba fwa ndə ləzwənzɛɲə nə. Ba pià ba twá bwɪə nə, ba ma ja Zwezi, ba kə lià tə jɪn, ba nə bǔrì bǔrù, sə ba pa wá yáá tiú tə, piú nəfarv tə nə lɪ v tún. ²¹ Ba lià tə bwe Zwezi, ba swín, ba wú: «Karnyɪna, nə yèé də, sɔgu tə, kú nə naɲa n nii, də kàrà tə, n nə kàrì, tə yɪ cígá. N ba ləzwəne yii dəri, n yáá nə tǎlé də dun tə, ləzoni nə jə yɪ. Yá n ga bɪrɪ Yɪ cwəɲə də cígá. ²² Yɪ *nii pɪn cwəɲə, sə nə ηwín, nə à yèé, sə nə dǎn ká

ηwín lanpoo, nə pa *Romə-ba piú nəfaru tə nə?» ²³ Yá Zwezi yà lwarı ba swıan tə, v ma swın ba con, v wú: ²⁴ «Á pian nə cınta səbikulv† yəbə! Wàà yuu də v yırı nə ba púpúnı yəbə?» Ba ma le, ba wú: «Romə-ba piú nəfaru tə nə». ²⁵ U dǎn ma swın ba con, v wú: «Mə á ηwıán kv tə nə yı Romə-ba piú nəfaru tə nyiən, á pa wá, sə á ga ηwín kv tə nə yı Yı nyiən, á pa Yı də nə!» ²⁶ Ba kúb wà wǎnı yoo ba piı ba swın, v con. Labu tə yáá nə, ba púé ba nii, kv nə dıgà ba yun wa yırı.

Ka ti ka bwin ka nan tə yuu wa bwıə

(Matıə 22.23-33; Marəkə 12.18-27; 1 Korəntə tían 15)

²⁷ *Sadıııan-ba wa lià duən twi Zwezi con. Mə ba mǔ nə wú liù ba ti, v piı v bwin v naıa tə. Ba twi ba bwe wá, ba wú: ²⁸ «Karnyına, kv púpúnı Yı *nii nə, v nə pın *Moyizə nə ka tə v pa nəba, v wú: «Βεε nə tıga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wà biú lırı, v nyánú me, sə v ti kadənu tə. U lıra bıa v nə, v ma tún dwıı v pa v zonu tə nə tıga tə nə». ²⁹ Yá nubıa barpe duən yá nə wulə. Ba nəkwıa tíu tə ma swe kan, v ti v yá wá, də v wà bıú v nə lırı. ³⁰ Bələ tíu tə də ti kan tə v ti, də v də wà ba bıú duən nə jə. ³¹ Batwa nii nyiən tə də ti kan tə v ti, də v də wà ba bıú jə. Kv nətu tə fwa ba nubıa barpe tə me yıra.

Ba mama tıga də ba liù nədu ba bıú jə də kadənu tə. ³² Kv kwa nə, kan tə də twi v bà v ti. ³³ Mǎnǎ tə wa, tıga nə wá bwin ba nan, ba nubıa barpe tə wàà dǎn nə wá ja kan tə, v ma fwa v kan? Ba mama barpe tə yəni kan tə, ndə ba kan nə lıu wa».

³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bara tə də kana tə nə wulə zən tə, ba swe duən. ³⁵ Yá lià tə nə kúrí, sə ba yà də Yı *sǎn nə, ba ka bwin tə kwa nə kúb bá swe duən. ³⁶ Ba kúb bá ti. Ba wá yá ndə *malıke nə. Ba wá yá Yı bıa. U li ba tıan wa, v kə mu wá. ³⁷ Yı dí yáá, v bırı *Moyizə nə də, tıga wàá ba bwin ba naıa mǎnǎ tə wa, v nə swın v con kasoo lanworu tə wa. Moyizə bon Yı tə, v nə yı ləzoni *Yuu-Tiu Yı tə, nə nıbara *Abərahame də *Yızakə də *Zwakəbə nə jǔnı. ³⁸ Kv nətu bırı də, Yı yı lià tə, ba nə wulə mu wa, Yı, v tà tıga Yı. Lià tə mama, ba nə wulə də Yı, nə yı lià tə, ba nə wulə mu wa v yáá con yırı». ³⁹ Yı nii yənu tían tə wa lià duən ma swın, ba wú: «Karnyına, n le zəni!» ⁴⁰ Lià tə dǎn ga pú ba nii, fən jə ba, sə ba kúb bwe Zwezi yıən duən.

Davidə də Zwezi, wàà nə yı Yıu-Tıu?

(Matıə 22.41-46; Marəkə 12.35-37)

⁴¹ Zwezi ma swın ba con, v wú: «Kv yı kv wá twá nətə, lià tə ma swın də, *Kərisə yı

† 20:24 20.24 Cınta səbikulv nədu yı yıtırı nədu tutııı ηwırán.

pìù *Davidə nàù cɪɪ, naaa?
 42 Pìù Davidə tətə púpúní v
 gwaran sagí tə wa, v wú:

‹*Yuu-Tiu swìn à Yuu-Tiu
 con, v wú: «Bàá jèñ à
 jizən‡ nə, 43 də à ma
 kəni n duŋa n nɛɛ dèñ
 nə, sə n niŋa ba!» ›

44 Də Davidə nə boŋə Kərisə
 v ‹Yuu-Tiu›, kv dàñ wá twá
 nətɔ, kv pa Davidə yuu tíú
 pìí v yà v nàù?»

*Zwezi birɪ, sə lià tə cì ba
 tiàn nə də Yɪ nii yənu tiàn
 tə*

(*Matie 23.1-36; Marəkə
 12.38-40*)

45 Lià tə mama nə wulə ba
 cuga Zwezi, mánǵá tə wa, v
 swìn v karɓia tə con, v wú:

46 «Á cia á tiàn nə də Yɪ
 nii *yənu tiàn tə. Ba mù nə
 swə, sə ba zv gandaran, ba
 ga jijiri, ba ga swə, sə ba jun
 ba jéré bwálá wa. Ba twá
 lá, ba kúrí gwələ tə, ba nə
 nan zəni *Zwifə-ba *jéré dii
 tə wa. Ba jəni bwálá nəzəŋə
 nə, diŋə nəfaran wa. 47 Ba
 vɪrɪ kadənə wiən, ba ga fwa
 yɪjunɪ, ba ba zwèe, ləzoni
 yáá con, sə ba ma birɪ də,
 ba yɪ ləzwənzəŋə. Yɪ wá
 b̀̀rɪ ba b̀̀rà, v ga c̀̀gà ba
 míámíán».

21

*Pírí tə, kadənu don nə
 pɪn*

(*Marəkə 12.41-44*)

1 Zwezi nə wulə v ywàŋǵá
 mánǵá tə wa, v ni jɪjə tiàn də,
 ba wulə ba dɪ səbiu *Zwifə-
 ba Yɪ *diè səbiu daka tə
 wa. 2 V ni kadənu don, v nə

yɪ zɔrv. V ken səbibii bələ
 daka tə wa. 3 Kv kwa nə,
 v pìí v swìn, v wú: «Cígá
 mama, à mù nə swìn kv á
 con: Kadənzɔrv təntə ken
 səbiu, v doni ba duən tə
 mama. 4 Ba duən tə yɪ səbiu,
 tə nə búrí nə, ba tí ba pa. V
 mù yɪ kv tə nə ga v jun dèñ
 nə nə, sə v ma yè v dé, v tí
 v pa».

*Zwezi swìn yìèn tə yoo, tə
 nə tun lɔv ma zàn*
 (*Matie 24.1-2; Marəkə
 13.1-2*)

5 Lià duən yà wulə ba
 swìn *Zwifə-ba Yɪ *diè tə
 yoo, ba wú: «Kv cígá ziən
 zəni, də kv kapana nəzəŋə,
 ba nə sarɪ, də wiən duən,
 ba nə pɪn Yɪ nə, tə nə ken,
 sə tə ma nən kv». 6 Zwezi
 ma le ba, v wú: «Á ywàŋǵá
 tə wiən tə mama. Mánǵá
 don wá bà, kapan nədɔ tətə
 bá pèñ kv don yuu wa. Tə
 mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa mánǵá tə yoo
 (*Matie 24.3-7; Marəkə
 13.3-8*)

7 Lià tə bwe Zwezi, ba wú:
 «Karnyuna, mánǵá ka wa nə,
 kv wá tun? Bèèèe won nə wá
 yà mɪmɪnɔ, kv nə birɪ mánǵá
 tə, tə wiən təntə nə wá bà?»

8 Zwezi swìn, v wú: «Á cia
 á tiàn nə, á d̀̀nà ká pa ba
 gɪgarɪ aba. Lià zənzən wá
 ja à yɪrɪ, ba bà. Ba liù mama
 ga wá swìn, v wú: ‹À mù nə
 yɪ *Kərisə›, yá ‹Wiən tə me
 yígúré mánǵá yí›. Á d̀̀nà ká
 twá ba kwa. 9 Á wá nì də, lɔv
 ləzoni duən zàn, ba wulə ba

‡ 20:42 20.42 Ka jèñ pìù jizən v̀̀n nə yɪ dun bwálí.

tə duən. Lià duən wá zàn, ba vi ba yun tián nii. Á dànà ká pa fən ja aba. Tə yìèn təntə mə, sə tə tun. Yá ku tà luv zəŋv máná nə yí sívən sívən nətv».

¹⁰ Zwezi dán ma swìn, v wú: «Dwíé tə luv mama wa wá ta, tə zıgı duən nə. Yá payuu wá ta, ku zıgı ku don payuu nə. ¹¹ Tıa wá səsəgi zənzən. Ku súrı niən də yayıpwaran nə. Yá bwálá kapuv nə, wiən wá bà tə, nə wá kə fən lià waa, tə duən də ga wá nan lanworu wa.

Ba wá wəwali Zwezi karbia yoo

(*Matıə 24.8-14; Marəkə 13.9-13*)

¹² Də tə yìèn təntə tə wá yí, ba wá ja aba, ba wəwali ba ja aba. Ba va *Zwifə-ba *jéré dii lià tə, ba nə bürı bürı yáá con, sə ba bürı á bürı, ba ga kə aba bän diè wa. Á nə sèe à nii tə yıı, ba wá ja aba, ba va pèegá də yáá tián, pıú nəfarv tə nə lı v tın, yáá con. ¹³ Ku mù wəwala təntə, nə wá pa aba cwəŋə, sə á ma swìn ku tə, á nə yèé à yuu wa. ¹⁴ Ku mù nə pın, á wà mə, sə á dé yáá á pa ku tə, á nə wá swìn, á ma jon á tián, tə yoo ja aba. ¹⁵ Á mù tətə nə wá kə yənu sùràn á nii wa. Ku pa ba tə, ba nə swìn, ba zıga á nə, bá wàní ba ja nii, ba ma tútònı á nii wa.

¹⁶ Á ninə-ba, də á nyına-ba, də á nubıa, də á dabara tətə nə wá ja aba, ba pa lià tə nə, ba nə bürı bürı. Lià

duən wá tı á waa. ¹⁷ Lià tə mama wá dún aba à mù yıı. ¹⁸ Yá won mama bá fwa aba, abada. Á yukuv nədv tətə bá jén. ¹⁹ Ku wá twá á pıv nə, á ma na mı tə, ku nə ba zwèe Yı con».

Zwerizalemə cuna yoo

(*Matıə 24.15-21; Marəkə 13.14-19*)

²⁰ Zwezi kúv ma swìn, v wú: «Á nə wá na də, pamana kıkarı *Zwerizalemə, sə ba ta ku, máná tə, á mə, sə á yəni də, ku cuna máná bwələ. ²¹ Ku máná tə wa, sə ba lià tə, ba nə wá yá Zwıde nagwanaa con, dəri ba dı pəen. Ba tə, ba nə wá yá Zwerizalemə wa nə, mə, sə ba dəri ba nan, ba yá tıv tə. Ba tə, ba nə wá yá tıbıi tə wa kúv dán ká pıı ba zv Zwerizalemə wa nə. ²² Tə dıan təntə nə, Yı wá fwın v lıŋa ku máná təntə wa. Yá ku wá twá nətv, ku pa yìèn tə mə, Yı nii *sùsùnà tə nə púpúnı tə nii ma sú. ²³ Ku wá yá ləe máná təntə wa, kana tə nə, ba nə jə pwiı, də ba tə nə, bıa nə ŋwà ba nyvı nə. Ku luv təntə lià wá dé càn zənzən, Yı lıŋa ga wá zàn ba yuu wa. ²⁴ Ku luv tə lià dıŋa wá gv ba duən də lagvı sıv, ba ga ja ba duən ba fwa bän diè lià luv níe kapuv wa. Lià tə nə ba *Zwifə-ba wá mà Zwerizalemə tián, ba pı duən yuu ba nıŋı ba kèen. Ba wá fwa ku, ku ja vələ máná tə, ba dıan nə wá bà tə zwèe».

Nətv Ləzwənə-Biu tə wá püi v bà tia yuu wa

(*Matie 24.29-31; Marəkə 13.24-27*)

²⁵ Zwezi kúv ma swìn, v wú: «Yìèn wá tun yıcau tə nə pən tə waa. Tə wá tun cànà tə də kacılacə tə wa. Fən zənzən wá zv là tə nə wulə tia yuu wa, vuv tə də mvv nakulə tə zuzugu nəfarv tə yırı. ²⁶ Kv tə nə biàn tia yuu wa tə, fən wá gv là, ba nə wá bún kv yoo. Diàn tə nə wulə lanworu tə wa wá gugurə. ²⁷ Kv kwa nə, ba dǎn wá na *Ləzwənə-Biu* tə bakwan tə wa, də v biàn də diàn də dun tə nə dáá. ²⁸ Mǎnǎ tə, tə yìèn təntə nə wá wulə tə tuŋa, á zıan á yun yı nə, á kwen á tiàn á zıgı mənə mənə, á ga ywǎn. Yı wá jon aba á jun wa, síún síún».

Zwezi kàrì kapırv yoo

(*Matie 24.32-35; Marəkə 13.28-31*)

²⁹ Kv kwa nə, Zwezi swìn, v wú: «Á ywǎnǎ kapırv də tiàn tə duən: ³⁰ Mǎnǎ tə, á nə nı tə zıan tə də, tə wulə tə twe, liù nə bá swìn á con də, wocəri mǎnǎ bwələ. ³¹ Mə kv yı nətv, də á nə nı tə yìèn tə, tə twi tə tun á lwara də, Yı pǎrì dıŋə tə bwələ. ³² Cıgá mama, à mù nə swìn kv á con: Kv yoo təntə wá tun, də zən là tə mama, ba nə wulə tia yuu wa, tə wá tı ba zwèe. ³³ Lanworu də tia wá jén,

yá à sòràn tə mù bá jén, abada!»

Kv mɛ, sə á dǎnà ká dwèe á ma diàn Zwezi túrí dıın tə
(*Matie 24.44*)

³⁴ Zwezi kúv ma swìn, v wú: «Á cia á tiàn nə, á dǎnà ká pa swanyva də wiən tə, á nə pià, sə á ma yà lvv wa twara jon á pubuŋı tə. Kv nə tà nətv, kv dıın tə wá dı á yuu wa naa nədv. ³⁵ Kv dıın tə nə, kv wá yà ndə waya nə, kv nə janı ganaŋa, kv pa là tə mama nə, ba nə wulə tia ka tə mama yuu wa. ³⁶ Á dǎnà ká dwèe, á jǎnà Yı mǎnǎ mama, sə á ma wǎnı á ja diàn á jon á tiàn kv tə jun wa, kv nə wá bà. Nətv nə á wá wǎnı á zıgı *Ləzwənə-Biu† tə yáá nə».

³⁷ Yıcau wa, Zwezi yà kàrì *Zwifə-ba Yı *diè tə wa. Tıtın nə v yà nan, v va v purı tia *oliviye tiàn paan tə yuu wa. ³⁸ Jıjv fuən fuən labv tə mama yà dəri, ba va v con, Yı diè tə wa, ba cvga wá.

22

Lìa vuvv, sə ba gv Zwezi
(*Matie 26.1-13; Marəkə 14.1-9; Zwan 11.47-53*)

¹ Cànà tə *Zwifə-ba nə dé dipen tə, kv nə ba sabwarı kəni tə, ba nə boŋə <*Pakə> cànà tə, mǎnǎ yı kv zwèe. ² Zwifə-ba Yı *jonwana yun tiàn tə, də Yı nii *yənu tiàn tə, yà pià cwəŋə, sə ba ma gv Zwezi, yá ba yà dəri là tə fən.

* **21:27** 21.27 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn. † **21:36** 21.36 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

Zwidasə ken sírí, sə v ja
Zwezi, v pa v dɔŋa nə

(Matie 26.14-16; Marəkə
14.10-11)

³ *Sıtana dān ma ja
Zwidasə, Zwezi karɓia fugə
bələ tə wa liù don, ba nə
boŋə <Yisəkariyotə>, v zu.

⁴ Zwidasə vəli, v vuru də
*Zwifə-ba Yu *jonwana yun
tían tə, də Yu *diè lià tə nə
cì ka nə tə yun tían tə, v
biri ba nətɔ tə, v nə wá twá
tə, v ma kə wá ba jìàn wa.

⁵ Ba lià tə pwiì poli zəni. Ba
dān kàn nii də, ba wá pa
wá səbiu. ⁶ Zwidasə də ba
ken duən yuu, v dān ga pià
cwəŋə nəzəŋu tə, v nə wá
twá v ma kə wá ba jìàn wa.

Zwezi karɓia tanı Pakə
cànà wodiu

(Matie 26.17-20; Marəkə
14.12-17)

⁷ Dian tə, ba nə yàá dé
dipen tə, ku nə ba sabwari
kəni, tə twi tə yí. Ku təntən
diun tə nə nə, ba me, sə ba
gu pabii, ba ma fwa *Pakə
cànà tə wodiu. ⁸ Zwezi dān
ma tun Piyerə də Zwan, v
swìn ba con, v wú: «Á vələ,
á tanı wodiu tə, á pa nəba,
sə nə dé». ⁹ Ba ma bwe wá,
ba wú: «Yèn nə n pià, sə
nə tanı ku mù wodiu təntə?»

¹⁰ Zwezi swìn ba con nə, v
wú: «Á cɔga zəni! Mánjá
tə wa, á nə wá zu tiv tə
wa, á wá jérí bæ don, v nə
zuŋa níá kwàrá. Á wá pú ku
bæ tə nə, á zu sán tə wa,
v nə zwi. ¹¹ Á ga swìn diè
tə tíu con, v wú: <Karnyuna
bwe, sə v jén diè tə, v də
v karɓia tə nə wá dé Pakə

cànà wodiu ka wà tə, wa
yèn?» ¹² U dān wá biri aba
dəyuu diè nəfaru don, də ku
wa zula. Mə lá nə, á wá tanı
Pakə cànà wodiu tə». ¹³ U
karɓia tə dān ma va, ba na
tə yìèn tə mama, ndə Zwezi
nə man, v biri ba nətɔ. Ba
dān ga kə Pakə cànà wodiu
tə sírí lá nə.

Yuu-Tiu nimarv wodiu tə
yoo

(Matie 26.26-30; Marəkə
14.22-26; 1 Korəntə tían
11.23-26)

¹⁴ Cànà tə wodiu diŋə
mánjá yí, Zwezi də v
*tuntuna tə dān twi ba jèn
duən nə, sə ba wulə ba dé.

¹⁵ U swìn ba con, v wú: «Á
sóni zəni, sə nə mama tə kə
duən nə, nə dé *Pakə cànà
wodiu ku tə, də à càn mánjá
tə wà yí. ¹⁶ Yá à mù nə swìn

ku á con: Á kúù bá piì à dé
ku tə, ku ja vələ mánjá tə,
ba nə wá nì ku cànà təntə
dèñ, Yu pàrì tə wa». ¹⁷ U

dān ma tì wùrú zuŋa tə, v
kə v con, v ga kə Yu lèèèe.

Ku kwa nə, v swìn, v wú: «Á
jonə á nyu, á tàrà duən! ¹⁸ Á
mù nə swìn ku á con: Á kúù
bá nyu diven də aba, ku nə
zigi síún, ku ja vələ mánjá
tə, Yu nə wá dé v pàrì tə».

¹⁹ Ku kwa nə, v tì dipen tə, v
kə Yu lèèèe ku yiri. Ku kwa
nə, v fwa fwa ku, v pa ba, v
ga swìn ba con, v wú: «Ku
yi à yira tə nə, ku nə pin
aba. Á dān fwa ku nətɔ tə,
á ma lií à yoo». ²⁰ Ba nə dí
ba zwèe, mánjá tə wa, Zwezi
kúù tì diven wùrú zuŋa wa,

υ fwa nətʊ, də υ pa ba, υ ga swìn, υ wú: «Diven ku tə wùrú zɔŋa ka tə wa nə yɪ à jana tə, tə nə yɪ Yɪ *nimaru dùn tə, tə nə wá nan á yɪrɪ».

Zwezi biri də, ba wá ja wá, ba pa dɔŋa nə
(*Matie 26.21-25; Marəkə 14.18-21; Zwan 13.21-30*)

²¹ Zwezi kúb swìn, υ wú: «Á ywàŋá, liù tə, υ nə wá ja nə, υ pa tə, wulə də nə, wodiu ku tə yuu wa. ²² *Ləzwənə-Biu* tə mɛ, sə υ vií, ndə ku nə mɛ nətʊ, yá ku wá yà càn ku pa liù tə nə, υ nə wá ja wá, υ pa». ²³ Ba dàń ma wulə ba bwe duən, sə ba jén, wàà nə wá fwa ku yoo təntə ba wa.

Wàà nə dwə nə mama?
(*Matie 18.1-4; 19.28; 20.25-28; Marəkə 10.35-45; Zwan 13.2-17*)

²⁴ Zwezi karbia tútòní duən, sə ba jén, ba wa nə mɛ, sə υ jèn ba mama yuu wa. Ku mù nə pɪn, tútòná dàń twi, tə tu ba tətəŋi wa. ²⁵ Zwezi swìn ba con, υ wú: «Pèegá dé diàn ba luv dwíé tə mama yuu wa. Yá ba boŋə luv pabɪa mù <lià tə, ba nə fwa zəni>. ²⁶ Yá ku wà mɛ, sə ku ya nətʊ á mù con. Liù tə, υ nə yɪ ləzwənfaru á wa, mɛ, sə υ ya ndə bisumabiə nə. Yá liù tə, υ nə tɪ aba, mɛ, sə υ ya ndə liù tə nə, υ nə tɔŋa υ pɪn aba. ²⁷ Liù tə, ba nə tɔŋə wodiu, ba pɪn, υ dé, də υ tə, υ mù nə nə tɔŋə ku, ba wàà nə dwə υ don? Ku tà liù tə, υ nə dé tə, naaa? Á

wa nə, à mù Zwezi, à yɪ ndə liù tə nə, υ nə tɔŋa, υ pɪn aba.

²⁸ Á yɪ lià tə, á nə yɪ də nə, diun mama à càn tə də máŋá tə wa, yìèn nə yugu nə, sə tə pa à tun yokukwɪun. ²⁹ Á swə, sə á də dé ku pàrì təntə, ndə à nyɪna nə pɪn, sə à də dé ku nətʊ. ³⁰ Á wá dé cànà də nə, à pàrì diè tə wa. Á wá jèn padaran yun á bùrì *Yızərayelə dwíé dəkurən fugə bələ tə bùrà».

Zwezi biri də, Simon Piyerə wá swìn də, υ yèrì wá
(*Matie 26.31-35; Marəkə 14.27-31; Zwan 13.36-38*)

³¹ Zwezi swìn Simon Piyerə con, υ wú: «Simon, Simon, cɔgv! *Sɪtana lòrì cwəŋə, sə υ zɪzaga aba, ndə ba nə zɪzaga wobɪa, sə ba lɪ tə də tə wopulə duən wa. ³² Yá à dàń jɔn Yɪ à pa mú, sə n waa tə, n nə ken Yɪ nə tə, dàń ká jén. Máŋá tə wa, n nə wá pií n bà à con, sə n dàń n nubɪa jìàn». ³³ Simon Piyerə le wá, υ wú: «*Yuu-Tiu, à ken à sírí, sə à zɪ bəń diè də mú, sə à tɪ də mú». ³⁴ Zwezi ma le wá, υ wú: «Piyerə, à mù nə swìn ku n con: N wá ten də, n yèrì nə zèn, nə batwa, də cəbɪu tə wà kwi».

Zwezi biri, nətʊ tə, ba nə wàá ba tɛ

³⁵ Zwezi swìn ba con, υ wú: «Də à yà nə tun aba, à ga swìn də, á dàná ká tɪ səbiu, nə à yèé lòò, nə

* 22:22 22.22 Zwezi yɪ υ tətə yoo nə υ swìn.

à yèé natúra, bèèèe yà nè mùrì aba?» Ba ma le wá, ba wú: «Won mama wà n̄əba mùrì». ³⁶ Zwezi ma kùb le, v wú: «Sìún nè, sè liù tē, v nè jə səbiu, sè v tì, sè liù tē, v nè jə lòò, sè v tì, sè liù tē, v nè ba laguri sù jə, sè kv tíú yè v gandarv, v dé yáá, v ma yè laguri sù. ³⁷ À mù nè swìn kv á con: Kv mē, sè kv púpúní Yú sagi tē wa nii ma sú, tē tun à yira: «Ba gəlì wá, ba ma cen yolwanfwana nii nè». Cígá, kv tē nè púpúní à yuu wa, tē biàn, sè kv jì». ³⁸ Karbía tē le, ba wú: «*Yuu-Tiu, nèn laguri siàn bələ». Zwezi ma le ba, v wú: «Kv mē nətə».

Zwezi jònì Yú Zwesemane nè
(*Matìə 26.36-46; Marəkə 14.32-42; Zwan 18.1-2*)

³⁹ Kv kwa nè, Zwezi nan, ndə v dian mē nè fwa nətə tē, v va *oliviye tiàn paan tē yuu wa. U karbía tē ga púé v kwa. ⁴⁰ Máná tē wa, v nè vèli, v yí kv bwálí təntə, v swìn ba con, v wú: «Á lòrì Yú, sè v san aba, sè *Sítana dàn ká wàní aba, v dédón, sè v yigu, v pa á tun yokukwìtən». ⁴¹ U dàn ga fàrú v nan kwa, v va yáá mancın, ndə liù ka dli kapan, kv va kv tə bwálí nè, v tə v nadwana yuu, v ga lòrì Yú. ⁴² U dàn swìn, v wú: «Á nyına, dē n nè pià kv, pa, sè yacara tətə twiən tē yá nè. Yá à pià, sè n mù puswənə

nə tun, sə à mù nyiən tē ga kwèe». ⁴³ *Malika dàn ma zàn Yú *sán nè, ka bà ka nan Zwezi nè, ka cú ka dàn v jìàn. ⁴⁴ Zwezi pùé cùgò zənzən. Kv mù nè pın, v lòrì Yú dē diàn zənzən. U tìlɔɔv palı ndə jana nè, kv loni, kv twi tıa. ⁴⁵ U nè lòrì Yú v zwèe, v zàn v piì v bà v karbía tē con. Yá v twi, dē ba pwíi cùgò. Kv mù nè pın, ba tégé ba dwèe. ⁴⁶ U swìn ba con, v wú: «Bèèèe nè pın, á dwèe? Á zaŋa, á ga lòrì Yú, sè Sítana dàn ká wàní aba v dédón, sè v yigu, sè v pa, á tun yokukwìtən».

Zwezi janv tē yoo
(*Matìə 26.47-56; Marəkə 14.43-50; Zwan 18.3-12*)

⁴⁷ Zwezi nè wulə v swìn, máná tē wa, dē nèn lià nè ba biàn. Liù tē, ba nè boŋə Zwidasə, v dē nè yı Zwezi karbía fugə bələ tē wa, liù don, yà nè wulə ba yáá, v vèli. U fàrú v yí Zwezi yira, sè v kukwalı† wá. ⁴⁸ Zwezi dàn ma swìn, v wú: «Mə kv wá twá kukwalıv nè, n ma ja *Ləzwənə-Biu‡ n pa!» ⁴⁹ Lià tē nè wulə dē Zwezi tē, nè na yoo tē, kv nè biàn, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, nè wá za dē laguri siàn, naaa?» ⁵⁰ Ba wə liù don ma cùrí laguri sù, v ma za *Zwifə-ba Yú *joŋwana yun tiàn nəkwıa tütòbù jizən zıın, v gwəŋə. ⁵¹ Zwezi dàn ma swìn, v wú: «Á yágá, kv mē

† 22:47 22.47 Kv nətə tē yı *Zwifə-ba yofwamıtən, dē ba nè jérì duən, nè à yèé dē ba nè vèli duən sán, sè ba na duən. ‡ 22:48 22.48 Zwezi yı v tətə yoo nè v swìn.

nətv!» U ma dwen bæe tə zɪn tənə, ɔ ga zùrɪ kɔ.

⁵² Kɔ kwa nə, Zwezi swìn Yɪ jonwana yun tián tənə, də Yɪ *diè lià tənə cì ka nə tənə yun tián tənə, də Zwifə-ba *nəkwɪna tənə con, ba nə twi, sə ba ja wá tənə, ɔ wú: «Á twi də lagurɪ sɪán də dangwələn, sə á ma ja à nə, ndə à yɪ ɲwɪàn tənə, à nə gwɪ lià. ⁵³ À yà wulə də aba dɪn mama, Zwifə-ba Yɪ diè tənə wa, á ga wà nə jɪn. Yá máǰá kɔ tənə yɪ á m̀, də liù tənə, ɔ nə yɪ yikunu piú tənə nyiən».

Piyerə swìn də, ɔ yèrɪ Zwezi

(*Matie 26.69-75; Marəkə 14.66-72; Zwan 18.25-27*)

⁵⁴ Ba nə jɪn Zwezi, ba ja wá, ba va *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nəkwɪa tənə diè wa. Piyerə púé ba kwa yɪɲuna. ⁵⁵ Ba ken mən, ba jèé tənə yáá, Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tənə kàrá tətəɲi wa. Piyerə də twá ɔ jèé ba tətəɲi wa lá. ⁵⁶ Tɔtɔnbɔa don nə nɪ wá, mən tənə yáá nə, ɔ ywàñ wá zən, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Bæe wà tənə də yun də Zwezi!»

⁵⁷ Yá Piyerə ten, ɔ wú: «À nakɔa, à yèrɪ wá!» ⁵⁸ Kɔ nə fwa mancɪn, bæe don də nə kúv ɔ nɪ wá, ɔ swìn, ɔ wú: «N də wulə ba lià tənə wa». Piyerə ma le bæe tənə, ɔ wú: «À twá à t̀lɛ́ ba wa!» ⁵⁹ Kɔ nə le ndə lugu nədv nə, liù don də tənə zɪɣɪ diàn, ɔ wú: «Cígá mama, bæe wà tənə də

yɪ Galile tíú. U də yun də Zwezi». ⁶⁰ Piyerə le, ɔ wú: «À dabæe, à yèrɪ kɔ tənə, n nə swìn!» Kɔ máǰá tənə wa, ɔ nə wulə ɔ swìn, də cəbɔv kwi. ⁶¹ *Yuu-Tiu piú ɔ vəvəri, ɔ ywàñ Piyerə. Piyerə dàñ lí kɔ tənə, Yuu-Tiu nə swìn ɔ con nə, ɔ wú: «Zèn, də cəbɔv tənə nə wà kwi, n wá ten nəe batwa də, n yèrɪ nə». ⁶² Piyerə dàñ nan, ɔ ga kwi yinənkurə.

Ba mà Zwezi də ba twɪn wá

(*Matie 26.57-68; Marəkə 14.53-65; Zwan 18.12-24*)

⁶³ Bara tənə nə jə Zwezi tənə wulə ba mɔɲa wá də ba mà. ⁶⁴ Ba yáá pú ɔ yíá nə, ba ga bwe wá, ba wú: «Lwarɪ liù tənə, ɔ nə mà mú!» ⁶⁵ Ba swìn sùràn duən, tənə nə twɪn Yɪ, ba pa wá.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tənə, ba nə b̀rɪ b̀rà, yáá con

⁶⁶ Tɪa nə twi ka purɪ, máǰá tənə wa, *Zwifə-ba *nəkwɪna, də Yɪ *jonwana yun tián tənə, də Yɪ nii *yənu tián tənə twi, ba kun duən nə, ba ga pa ba ja Zwezi, ba ja bà ba yun tián tənə, ba nə b̀rɪ *b̀rà tənə yáá con. ⁶⁷ Ba swìn, ba wú: «Swìn nə con də, n nə yɪ *Kərisə». Zwezi ma le ba, ɔ wú: «À nə swìn kɔ á con, á bá pa kɔ cígá. ⁶⁸ À ma nə bwe aba bwiə nədv, á bá le nə. ⁶⁹ Kɔ nə zɪɣɪ síún, *Ləzwənə-BiuS tənə wá jəñ Yɪ tənə, ɔ nə wulə tənə me yuu wa,

§ 22:69 22.69 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn. * 22:69 22.69 Ka jəñ piú jɪzən vən nə yɪ dun bwálí.

juzən* vən nə». ⁷⁰ Ba mama tə dān ma swìn, ba wú: «Ku mù yiri nə, n yi Yü-Biu?» Zwezi ma le ba, v wú: «À yi wá, ndə á nə swìn nətu». ⁷¹ Ba dān ma swìn, ba wú: «Nə kúv ba lià pià, sə ba biri nəba yoo don. Nə tətə nì ku v nii wa».

23

Ba ja Zwezi, ba va Pilatə yáa con

(*Matiə 27.11-14; Marəkə 15.2-5; Zwan 18.28-38; Tvtvnan 4.25-28*)

¹ *Zwifə-ba *nəkwina, də Yü *jonwana yun tián tə, də Yü nii *yənu tián tə mama ken duən, ba zàn ba ja Zwezi, ba ja va *Pilatə yáa con. ² Ba swìn ba zıgı Zwezi nə, ba wú: «Nə ni bεε wà tə, də v sugə nə luv dwíí tə, v kəni *Romə-ba nə. U cì, sə ba dān ká ɲwín lanpoo, ba pa Romə-ba piú nəfaru tə nə, v ga wú, v mù nə yi *Kərisə, ku dēn nə yi piú». ³ Pilatə dān ma wulə wá v bwe, v wú: «N mù nə yi Zwifə-ba piú tə?» Zwezi ma le wá, v wú: «Mə ku yi nətu, ndə n nə swìn tə».

⁴ Pilatə ma swìn Yü jonwana yun tián tə, də laluv tə con, v wú: «À ba yolwan na bεε wà tə yuu wa». ⁵ Yá ba tə zıgı diàn ku yuu wa, ba swìn, ba wú: «D kàrà tə, v nə kàrì Zwide nagwanaa tə mama wa, sugə lià tə, ka kəni Romə-ba nə, ku nə zıgı Galile nagwanaa, ku ja ba ku nan yəbə».

Pilatə pin, ba ja Zwezi, ba va Erodə yáa con

⁶ Máná tə wa, *Pilatə nə nì tə yiən təntə, v bwe, sə v lwarı, də Zwezi nə yi Galile tíú. ⁷⁻⁸ U nə twi, v nì də, ku yi nətu, v lwarı də, v nan piú *Erodə payuu tə wa. Ku dian dáá, Erodə nə nì də, ba swìn Zwezi yoo. U pià, sə v na Zwezi, v də yá bɲa də, Zwezi wá fwa yomlv don, v biri wá. Erodə də yá twi ku máná tə wa, *Zwerizalemə wa. Ku mù nə pin, Pilatə pa, ba ja Zwezi, ba va, ba pa Erodə nə. Máná tə wa, v nə ni Zwezi, v piú poli zənzən. ⁹ Piú Erodə bwe Zwezi bwiə kapuv, yá Zwezi ga wà wá le. ¹⁰ *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tə, də Yü nii *yənu tián tə də yá zıga lá, ba swìn sulwana ba zıga Zwezi nə. ¹¹ Erodə də v pamana tə wulə ba mɲa wá. Ba nə mun wá, ba zwèe, ba ti ganmuli, ba ma zv wá, ba ga pa ba piı ba ja wá, ba va Pilatə con. ¹² Ku diun tə nə, piú Erodə də Pilatə piı ba jı dabara, ndə ku tà ba mù yá nə duɲa duən fuən.

Ba bə̀rì Zwezi bə̀rà, sə ba gv wá

(*Matiə 27.15-30; Marəkə 15.6-19; Zwan 18.39-19.16*)

¹³ *Pilatə ken *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián, də Zwifə-ba yun tián tə, də laluv tə duən nə, ¹⁴ v ga swìn ba con, v wú: «Á jın bεε wà tə, á ja bà, á ga á wú, v sugə lià, v kəni *Romə-ba nə. À mù nə bwe wá á yáa con, á

mù wà yolwan nədɔ nɪ, tə mù yìèn təntə wà, á nə swìn á zɪgɪ ɔ nə. ¹⁵ Pìú *Erodə də wà yoo nɪ ɔ yuu wà. Kɔ mù nə pɪn, ɔ pa ba pìí ba ja wá, ba bà nə con. Bɛɛ wà tə wà yoo fwa, kɔ nə mɛ, sə ba gu wá, kɔ yɪrɪ nə. ¹⁶ À dǎn wá pa, ba mà wá, ba ga tì wá ba dɔgɔ». ¹⁷ [Kɔ yà yɪ kálú, *Pakə cànà mama nə yí, sə ba dɔgɔ bàn diè liù nədɔ.] ¹⁸ Ba mama tə twá duən, ba bubwi, ba wú: «Pa, ba gu wà tə, sə ba ga dɔgɔ Barabasə!» ¹⁹ Kɔ Barabasə təntə zàn ɔ sugu *Zwerizalemə tìán, ɔ kəni Romə-ba nə, mǎǎ don wà. Kɔ tə sùrí lagɔrɪ don nə, ɔ nə fwa. Kɔ mù nə pɪn, ba yà jɪn wá, ba kə bàn diè. ²⁰ Pilatə nə pìà, sə ɔ dɔgɔ Zwezi tə, ɔ dǎn pìí ɔ kúú tì sɔgɔ, sə ɔ swìn lià tə con. ²¹ Lià tə dǎn cərí, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarɔ yuu wà! Pa, sə ba paa wá dagarɔ yuu wà!» ²² Pilatə kúú bwe, ɔ swìn ba con, nɛɛ batwa nii nə, ɔ wú: «Bɛɛɛɛ yokɔkwɪɔn nə, ɔ fwa? À mù wà yoo nɪ ɔ yuu wà, kɔ nə mɛ, sə ba gu wá kɔ yɪrɪ. À dǎn wá pa, ba mà wá, à ga tì wá ba dɔgɔ». ²³ Yá lià tə dǎn tə bubwi, ba kəni yɪ nə, ba wú, ɔ pa, sə ba paa Zwezi dagarɔ tə yuu wà. Ba bubwiə tə kálí Pilatə. ²⁴ Pilatə ma sɛɛ, sə ɔ fwa kɔ tə, ba nə pìà. ²⁵ Ʋ ma tì Zwezi, ɔ pa ba, sə ba ma fwa kɔ tə, ba nə pìà. Ʋ dǎn ga dɔgɔ bɛɛ tə, ba nə lòrì. Ʋ mù liù tə, ɔ nə sugə lià duən ɔ

kəni Romə-ba nə, ɔ ga fwa lagɔrɪ də. Kɔ mù nə pɪn, ba ma kə wá bàn diè.

Pamana ja Zwezi, ba vələ ɔ gɔrɪ bwálí

(*Matìə 27.31-34; Marəkə 15.20-23*)

²⁶ Pamana tə nə ja Zwezi, ba vəli mǎǎ tə wà, ba jəri bɛɛ don, ba nə boŋə <Simon, Sirenə tíú>, də ɔ naŋa gav ɔ biàn. Ba jɪn kɔ bɛɛ tə, ba jon Zwezi dagarɔ tə, ba ma zɪn wá, ɔ ja pìí ɔ wulə Zwezi kwa. ²⁷ Lià zənzən púé Zwezi kwa, də kana ba nə wori, ba ga zalɪ ba jìàn. ²⁸ Zwezi ma pìí ɔ vəvəri, ɔ swìn ba con, ɔ wú: «*Zwerizalemə tìán kana-ba, á dǎnà ká kwi á pa à mù nə! Á kwíé á pa á mù də á bia nə! ²⁹ Mǎǎ don wá bà, ba nə wá swìn, ba wú: <Pupwən wulə də kana tə, ba nə wàrì biú ba lɔrɪ. Pupwən wulə də ba tə, ba nə wà lɔrɪ də mama. Pupwən wulə də ba tə, biú wà ba nyɔnɪ nə nyɔa>. ³⁰ Kɔ mǎǎ tə wà, lià wá lòrì pɛɛn, sə tə tɔ ba yuu nə, də ba lòrì dədwələn, sə tə də pú ba yuu nə. ³¹ Də ba nə fwa à mù, à nə yɪ ndə dalɔ nə nətɔ, ba wá fwa á mù, Zwerizalemə tìán, á nə yɪ ndə dakɔran nə, ba dwen nətɔ>. ³² Pamana tə nə jə Zwezi, ba vələ, sə ba gu, mǎǎ tə wà, ba jɪn yolwanfwana bələ, də ba kə lá, ba sùrí Zwezi nə, sə ba gu də wá.

Ba paa Zwezi dagarɔ yuu wà

(*Matìə 27.35-44; Marəkə*

15.24-32; Zwan 19.16-24)

³³ Pamana tə nə vəli, ba yí bwálí tə, ba nə bonə <yuzɔŋa bwálí> tə, mánǵá tə, ba paa Zwezi dagarv tə yuu lá nə. Ba paa yolwanfwana bələ tə də daganan bələ duən yuu, v don v jizən yuu, v don tə də v jigwiə yuu.

³⁴ Zwezi dàñ ma swìn, v wú: «À nyina, ba yèrì kú tə, ba nə fwa. Kú mù yiri nə, kwen ba cuna tə, n li n mù də ba mù pwərə wa». Ba tá kwé, ba ma tàrà v ganan. ³⁵ Lìà zɪga lá, ba ywǵǵá kú tə nə fwa. *Zwifə-ba yun tián tə mù wulə ba muŋa wá, ba ga swìn, ba wú: «D jon lià duən, v nə yí *Kərisə tə, Yı nə kúrí, sə v jon v tətə». ³⁶ Pamana tə də wulə ba muŋa wá, ba fǵrú ba yí v yira, ba làrì diven nyɔv v nə, ³⁷ ba ga swìn, ba wú: «N cígá nə yí Zwifə-ba pìú, sə n tətə dàñ jon n tián!» ³⁸ Ba ken púpúná duən v yuu con nə, ba wú: «D tə nə yí Zwifə-ba pìú». ³⁹ Yolwanfwanv tə don, ba nə paa dagarv tə yuu, də wulə v twín wá, v wú: «N nə yí Kərisə, jon n tətə tián, sə n ga jon nəba, n kə lá!» ⁴⁰ V don tə dàñ caga v nii nə, v ga swìn, v wú: «N mù, n ba Yı fən dəri, n mù liù tə, n mù də v mù mɛ, nə wulə tə càn tətə wa? ⁴¹ Kú yí kú twá, nə mù tutvɛɛ nə. Kú mù nə pín, nə mù bələ tə mɛ, sə nə dé càn tə tə. Yá v

mù wà won mama fwa, kú nə lwara». ⁴² Kú kwa nə, v swìn Zwezi con, v wú: «Lìí à yoo, mánǵá tə wa, n nə wá dé n pàrì tə». ⁴³ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kú n con: Zèn, n wá yà də nə Yı *sǵn nə».

Zwezi tian tə yoo

(Matìə 27.45-56; Marəkə 15.33-41; Zwan 19.25-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Kú nə zɪgɪ lugu fugə bələ mánǵá wa, yɪcav tə kúv ba poni jə, yikunu ga púó tia tə mama nə, kú ja va dədəni lugu batwa. *Zwifə-ba Yı *dìè mimii gǵnù tə cɪrɪ * bələ. ⁴⁶ Zwezi bubwi v kə yı nə, v ga swìn, v wú: «À nyina, à ken à mu tə n jun wa». V nə swìn tə sùràn tə kwa nə, nə v mu zwèe. ⁴⁷ *Romə-ba pamana bíi yuu tíú tə nə nɪ kú tə nə tun, v pín dun Yı nə, v ga swìn, v wú: «Cígá mama, bɛɛ wà tə yà yí cígá tíú». ⁴⁸ Lalv tə mama nə twi, ba na yoo tə nə tun, pìi ba vìrí, də ba zalı ba jìàn nə də pucvni. ⁴⁹ Ba tə mama nə yəó Zwezi, də kana tə nə kwé wá ba nan Galile nagwanaa, də yà zɪga yɪŋvna, ba ga ywǵǵá won tə nə tunja.

Zwezi ləbəri wa kənu yoo

(Matìə 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Zwan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Bɛɛ don yà wulə lià tə nə bəri bərə tə wa, v yiri

* 23:44-45 23.44-45 Mimii gǵnù tətə nə pwèe bwálí tə, Yı jonwana yun tián nəkwia tə cɪcɪ nə yáá zv, v fwa *jonj tə v pín Yı nə, də lià tə duən tə nə zwɪ, ba mɛ lá tə duən nə. Gǵnù tətə cɪv tə bɪrɪ də, liù mama dàñ wáá Yı yira, v yí.

nə Zwɔzefə. U nan *Zwifə-ba tiv don, ba nə boŋə <Arimate>. U yi cígá tíú, v ga jə bɪcabwanv də. U yà yi liù tə, v nə dānì, sə Yu dé v pàrì tə. U mù bæ təntə wà sèe, v twá v duən tə nə bùrì bùrà tə ba yofwanɛ tə wa. ⁵² U vèli v yí *Pilātə, v ga lòrì cwəŋə, sə v gùrì Zwezi. ⁵³ U li wá dagaru tə yuu, v kə tia, v pəpəni ku, v kə ganpon wa. U dān ja wá va, v tún ləbəri wa, ba nə kva pìd kapan wa, ba nə tə wà liù lá ken. ⁵⁴ Zwifə-ba *sié dɪn tə yà bwələ. Ku mù nə pɪn, lià tə mama wulə ba kəni ba sírì.

⁵⁵ Kana tə nə nan Galile nagwanaa, ba twá Zwezi kwa, ba bà tə kwé Zwɔzefə, ba va ba na ləbəri tə, də nətɔ tə, ba nə ken Zwezi buv tə wa. ⁵⁶ Ba nə pií, ba vií, ba tanɪ tɪrɪ də tɪrɪ nɔga, ba kə duən nə. Ba sií, ku kwa nə, ndə Yu *nii yìèn tə, v nə pɪn *Moyizə nə, nə bɪrɪ, sə ku fwa nətɔ tə *sié dɪn nə.

24

Zwezi bwin v nan tian wa (Matie 28.1-10; Marəkə 16.1-11; Zwan 20.1-10)

¹ *Zwifə-ba *sié dɪn tə tɪkɔnɪ nə, kana tə zàn jɪv fuən fuən, ba zɪn tɪrɪ tə, ba nə kwen, ba ja va ləbəri tə nii nə. ² Ba nə vèli ba yí lá nə, ba nɪ də, kapan tə bəbəli, ku nan ləbəri tə nii nə. ³ Ba dān zva ba yí lá, ba ga na də, *Yuu-Tiu Zwezi tɪgɪ tə təló lá nə. ⁴ Ba nə yà yèrì ku tə, ba nə wá swìn ku yuu wa, də nèn lià bələ,

ba nə zva ganpwənə, tə nə cɪcɪlɪ, ba twi, ba nan ba nə. ⁵ Fən dān nə zva ba, yá ba kə ba yáa tia. Lià tə dān swìn ba con, ba wú: «Bèèè nə pɪn, á pià liù tə, v nə wulə mu wa, tɪga wa? ⁶ U təló yəbə. U pií v bwin v nan tian wa. Á pirə á líí á tiàn nətɔ tə, v nə swìn á con, də v tə wulə Galile nagwanaa wa. ⁷ U swìn, v wú də, ku mɛ, sə ba ja *Ləzwənə-Biu* tə, ba pa lià tə nə, ba nə yi cuna lià, sə ba paa wá dagaru yuu, sə v ga pií v bwin v nan dɪan batwa nii nə». ⁸ Ba dān ma pií ba líí Zwezi sùràn tə yoo.

⁹ Ba nan ləbəri tə wa, ba pií ba ja tə yìèn təntə mama, ba va ba swìn Zwezi *tuntɔna fugə nədɔ tə də lià tə duən tə mama con. ¹⁰ Ba mù kana təntə, ba nə swìn tə yìèn tə tuntɔna tə con nə yi: Mari Madələnə, Zwanə, Zwakə nuu Mari, də ba duən tə nə yɪn də ba. ¹¹ Yá tuntɔna tə bún də, kana tə sùràn tə yi yomanan. Ku pa, ba wà tə cígá nə pɪn. ¹² Yá Piyerə də kúv zàn v dəri, v va ləbəri tə nii nə. U nə kwá tia v ywáñ, v nɪ ganan tə, ba nə ma pəpəni Zwezi tə, də tə cɪcɪ nə tégé tia. Ku yoo tə nə tun tə gwárí wá. U ma pií v va sàñ.

Zwezi nan v karbɪa bələ nə Emayisə cwəŋə yuu wa (Marəkə 16.12-13)

¹³ Ku dɪn tə tətə nə, Zwezi karbɪa bələ yà vələ tiv don,

* 24:7 24.7 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

ba ma boŋə <Emayisə>. Ku tuv tə də *Zwerizalemə yí kilomətərə fugə nədv. ¹⁴ Ba yà wulə ba swìn yìèn tə mama nə tun tə yoo. ¹⁵ Ba nə wulə ba swìn tə yìèn təntə, mánǎ tə wa, Zwezi twi, v də ba kə duən, ba vèli cwəŋə tə yuu wa. ¹⁶ Ba ni wá, yá won yà cìgà, ku pa ba wà wá lwarı. ¹⁷ U swìn ba con, v wú: «Bèèè yuu wa nə, á ve də á vèli?» Ba cwən ba zıgı, ba yéé ga ŋwìń. ¹⁸ Ba wa liù don, ba nə boŋə Kəleyopasə, ma le wá, v wú: «N mù cıci nə yi vee, n nə wulə Zwerizalemə wa, n nə yèrì yìèn tə, tə nə tun lá, dian tətə nii nə?» ¹⁹ U ma le ba, v wú: «Bèèè yìèn nə?» Ba ma le wá, ba wú: «Yoo tə nə yí *Nazaretə Zwezi, v nə yi Yu nii *sùsùnù, v nə jin diàn Yu də *Yızərayelə lià tə mama yáá con, v tutunan də v nii sùràn wa nə. ²⁰ Nətv tə nə Yu *jonwana yun tián, də lià tə nə bürì bürà yáá tián tə nə jin wá ba pa, ba bürì v guri bürà, ba ga pa, ba paa wá dagarv yuu wa. ²¹ Yá nə də yà ga jə yala də, v mù yà nə wá jon Yızərayelə luv lià. Yá də ku mama, zèn ku tə dian batwa nə tə yìèn tə nə tun. ²² Ku nə dwən nətv, nə púlí tə wa kana duən gwárí nəba zənzən. Kana təntə vèli, ku jıv tə fuən fuən ləbəri tə nii nə, ²³ ba ga na də, Zwezi tıgı tə təló lá nə. Ba pıi ba bà, ba wú, *malıke nan ba nə, tə ga swìn ba

con, tə wú, Zwezi wulə v mu wa. ²⁴ Nə wa lià duən, ba nə yın də nəba, vèli ləbəri tə nii, ba ga na tə yìèn tə, ndə kana tə nə swìn nətv tə, yá ba wà Zwezi ni». ²⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á mù lià tə, á nə ba yuu jə, á ga wà cígá pın lala Yu nii sùsùnà tə sùràn tə mama nə: ²⁶ *Kərisə tə, Yu nə tun tə, yà me, sə v dé can nətv, sə v ma zv v dun tə wa». ²⁷ U dǎn ma twá *Moyizə, də Yu nii sùsùnà tə duən tə nii sùràn tə nə, v man yoo tə mama Yu sagı tə nə swìn v yuu wa.

²⁸ Mánǎ tə, ba nə vèli, ba bwələ tvv tə, Zwezi fwa, ndə v le v vələ yáá con. ²⁹ Ba dǎn ma kálí wá, ba swìn v con, ba wú: «Zıgı də nəba, yu tva, tva yí ku zwèe». U ma zv, v zıvı ba con. ³⁰ Ba nə wulə ba dé mánǎ tə wa, v ti dipen tə, v kə Yu lèèè, v ga fu ku, v pa ba. ³¹ Ba yía súrú v yuu wa, ba nə lwarv wá ba zwèe, v jén ba yáá con. ³² Ba dǎn ma swìn duən nə, ba wú: «U nə swìn də nəba, v gúlí yìèn tə dèń, tə nə púpúní Yu sagı tə wa, v bırv nəba cwəŋə tə yuu, yá ba nə bıcan nə dé nə?». ³³ Ba bıbarı ba zǎn lala, ba pıi ba va Zwerizalemə. Ba vèli ba na karbıa fugə nədv tə, də ba twá duən tə, ba kun duən nə. ³⁴ Karbıa fugə də nədv dǎn ma swìn ba con, ba wú: «*Yuu-Tiu cígá mama pıi v bwin, v nan tıan wa, v bırv v tiàn Simon† nə». ³⁵ Ba lià bələ tə dǎn ma man ku tə

† 24:34 24.34 Simon yi Zwezi karbiu Piyerə yırv don.

nə yí ba cwəŋə tə yuu wa, ba bırı ba. Ba twi, ba man də, ba lwarv də, ku yí v mù, máŋá tə wa, v nə wulə v fwı dıpen tə.

Zwezi bırı v tiàn v tvtvna tə nə

(*Marəkə 16.14-18; Zwan 20.19-29; Matıə 28.16-20; Tvtvnan 1.1-8*)

³⁶ Ba nə wulə ba swın máŋá tə wa, Zwezi tətə twi, v bà, v nan ba tətəŋi wa, v ga jun ba, v wú: «Bıcan sıé wá yà də aba!» ³⁷ Ba zəzəgə, fən ga zv ba zənzən, ba buŋa də, ku yí ciru nə nan ba nə. ³⁸ Zwezi ma swın ba con, v wú: «Bèèè nə pın, ku ma gwáří aba, yá pubunyirə tə tə də ga wulə də aba?» ³⁹ Á ywəŋá à jìàn də à nɛɛ. Ku cígá yí à mù! Á dwiən à yıra, á ga na! Ciru ba yatana də kurən jə, ndə à nə jə tə, à zıga nətən». ⁴⁰ V nə wulə v swın ku nətə, v bırı ba v jìàn də v nɛɛ. ⁴¹ Pupwən zua ba, ba ga tə wà cígá pın, ba zwèè, ku nə gwáří ba tə yırı. Zwezi bwe ba, v wú: «Á ba won jə yəbə, ba nə dé, naaa?» ⁴² Ba ma pa wá fəli kıkav, ku nə wùè. ⁴³ V jon ku, v dé ba mama tə yíá wa.

Zwezi pın tvtvŋi v tvtvna tə nə

⁴⁴ Zwezi swın v *tvtvna tə con, v wú: «Mə ku nə, à nə swın á con, də à nə yın də aba. À swın də yìèn tə mama, ba nə púpúní Yı *nii tə wa, v nə pın *Moyizə nə, də Yı nii *sùsùnà saga tə wa, də gwan saga wa, à

yuu wa mə, sə tə nii sú». ⁴⁵ V súrí ba yíá, sə ba nì yìèn tə dèń, tə nə púpúní Yı sagı tə wa. ⁴⁶ V swın ba con, v wú: «Ku púpúní saga təntə wa, ku wú də, *Kərisə mə, sə v dí càn, v ti, v ga piı v bwin v nan tian wa, dian batwa nii nə. ⁴⁷ Ku mə, sə ba zıgı *Zwerizalemə nə, ba swın v yırı yuu wa suywəŋú tə, ba pa luv dwíé tə mama nə. Ba bon ba, sə ba vəvəri ba kwa, sə ba ma sá ba cuna, sə Yı ga kwen tə v li v mù də ba pwərə wa. ⁴⁸ Á yí là tə, á nə wáá á bırı, də á nı yìèn təntə. ⁴⁹ Ku tə, à nyına nə kàn nii də à wá pa aba tə, ku wá bà á yuu wa. Yá á nə mə, sə á yà tiv tə wa, ku ja vələ, á nə wá sú də diàn tə, tə nə wá nan Yı nə, tə bà».

Zwezi Kərisə piı v va Yı sàń

(*Marəkə 16.19-20; Tvtvnan 1.9-12*)

⁵⁰ Zwezi jun ba, v ja va Betani tiv con, v zın v jìàn, v lòrì Yı, sə v fwa zəni ba yuu wa. ⁵¹ Máŋá tə, v nə wulə v fwa zəni ba yuu wa, v zàn v pwèè də ba, v ga zàn v di yı. ⁵² Ba də tua ba nadwana yuu, ba ga bu v nə. Yá ku kwa nə, ba piı ba va *Zwerizalemə də pupwən. ⁵³ Dıın mama ba yáá va *Zwifə-ba Yı *diè tə wa, ba bwı Yı nə.

**Zwezi-Kərisə
suywáńú sagı tə,
Zwan
nə púpúnı
Zwan sagı tə yuu
wa sugu**

*Liù tə, v nə púpúnı sagı
ku tə*

Zwan yi Zwezi karbia fugə bələ tə wə liù don. Mə v mù karbiu təntə nə gùnı v kə Zwezi con máná tə, ba nə wulə ba dé *Yuu-Tiu *nimaru wodiü tə. Zwan ba v tətə yırı boñə mama. U boñə v tiàn <karbiu tə don tə ba wa liù tə, Zwezi yà nə swə tə>.

Zwan púpúnı yìèn mancın, Zwezi nə fwa tia yuu wa, ndə v duən tə nə. U púpúnı tə duən də, tə nə təlél ba duən tə saga tə wa. Yá v dän ken kajaña zənzən, v gwin Zwezi sùràn tə də v tutunan tə dən v bırı. Matie də Marəkə də Likə nə dí yáá ba púpúnı ba suywáńá tə. Ku kwa nə nə, ku wáá ku pın Zwan púpúnı v suywáńú tə Azi nagwanaa wa Efezə nə.

*Lià tə nə, Zwan nə
púpúnı*

Zwan yəé də, v lià tə nə, v nə púpúnı, ba yəé Zwezi sùràn tə də v tutunan tə, tə nə wulə suywáńú saga batwa tə wa. U dän pià v sùrí yìèn duən tə nə, v pa ba.

Sagı tə wa sugu

Zwan sagı tə ba nyın ndə Matie də Marəkə də Likə saga tə nə. Zwan pià, sə liù tə, v nə kàrì v sagı tə, sə v lwarı də, Zwezi yi liù tə, Yu nə tun. Yu nii *sùsùnà dí yáá ba swın v yoo, də v yi Yu-Biu. Zwan púpúnı v sagı tə suyun bələ yuu wa, tə mù nə yi, sə lià kə ba waa Zwezi-*Kərisə nə, də mı tə, ku nə ba zwèe Yu con.

*Zwezi-Kərisə yi Yu sugu
(1 Zwan 1.1-3; 5.20)*

¹ Yu sugu tə yà nə wulə, də luv tə wə fwa. Sugu tə wulə də Yu. Yá ku mù sugu tə yà nə yi Yu. ² Də luv tə wə fwa, ku mù yà nə wulə də Yu. ³ Yu twá də ku mù sugu tə, v ma fwa won mama. Won mama təlél, ku nə tà ku mù sugu təntə, nə Yu ma fwa ku. ⁴ Mə ku mù sugu təntə nə pın mı ləzoni nə. Yá ku mù nə pın poni ləzoni nə. ⁵ Poni yáá pıpılı yikunu wa. Yá yikunu tə wə poni yáá nə cı.

⁶ Yu nə tun bεε don, v yırı nə yi Zwan*. ⁷ U mù nə yèé poni tə. U dän twi, sə v bırı poni nə yi nətv, sə lià tə mama twá v nii sùràn tə nə, ba kə ba waa liù tə nə, v nə yi poni. ⁸ Zwan tətə yà nə tà poni tə. U yi v twi, sə v bırı poni nə yi nətv. ⁹ Sugu təntə nə yi cígá cígá poni. Ku mù nə twi luv wa, ku pırv ləzoni mama. ¹⁰ Ku mù Yu sugu təntə yà nə wulə luv tə wa. Yu twá sugu tə nə, v ma

* 1:6 1.6 Ku mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yu yırı.

fwa luv. Yá lià tē luv nē tɪ ba ga wá kv lwarɪ. ¹¹ Kv sɔgv tēntē twi kv dwíí tián con, ba luv nii wa, yá ba ga wá kv sēe. ¹² Lià tē mama, ba nē sēe kv, yá ba kē ba waa kv nē, kv pɪn cwəŋə ba mù lià tēntē nē, sē ba jì Yɪ bia. ¹³ Ba nē ya Yɪ bia, kv tà kv twá dē ləzoni lɔrɪ, nē à yèé ləzwənə fɪra nē. Kv yɪ kv twá dē Yɪ fɪra, ba ma yɪ v bia.

¹⁴ Kv mù Yɪ sɔgv tēntē jigə ləzwənə. Liù tēntē yɪn nē tətəŋi wa. Nē nɪ v dun tē. Dun tēntē yɪ v nyɪna Yɪ nē pɪn wá. Kv yɪ bidva kələn tē dun nē. U súé dē pubwanv dē cígá. ¹⁵ Zwan swɪn v yoo, v bɪrɪ v bubwi, v wú: «Mə v mù yoo nē à swɪn dē, liù don wulə à kwa v biàn. U mù nē dwə nē. U yá dí yáá v wulə, dē à tē təlé. ¹⁶ Nē mama nɪ nē tori v jɪə tē wa. Nē nɪ tē pubwanv nəfarv tē wa. Nē nɪ tē, tē pú duən kwa, wuuu. ¹⁷ Yɪ twá dē *Moyizə, v ma pa nəba v *nii tē. Yá v kúv twá dē Zwezi-*Kərisə, v ma fwa v pubwanv tē nē yɪra, v ga pa nəba v cígá tē. ¹⁸ Liù tē wá Yɪ nɪ mama. Bidva kələn tē nē pɪn, ba lwarɪ Yɪ. U mù dē Yɪ nē yɪ nədv, v ga wulə v nyɪna Yɪ səpuni nē».

*Kv tē, Zwan-Batisə nē swɪn v bɪrɪ
(Matie 3.1-12; Marəkə 1.1-18; Likə 3.15-18; Zwan 5.33-36)*

¹⁹ *Zwifə-ba yun tián nē zɪɣɪ *Zwerizalemə nē, ba tun Yɪ *jɔŋwana tē, dē *Levi dwíí tē wa lià duən Zwan con. Ba dān vəli ba yí wá, ba bwe wá, ba wú: «N mù nē yɪ wàà?» Nēh, kv tē, Zwan nē swɪn v bɪrɪ, kv máŋá tē wa. ²⁰ Zwan swɪn kv cígá tē, v bɪrɪ ba, v wú: «À mù nē tà *Kərisə!»

²¹ Ba tē ma bwe wá, ba wú: «N mù dān nē yɪ wàà? N yɪ Yɪ nii *sùsùnə Eli naaa?» U ma le ba, v wú: «À mù nē tà Eli!» Ba tē ma bwe wá, ba wú: «N yɪ Yɪ nii sùsùnà tē naaa?» U ma kúv le, v wú: «À mù nē tà Yɪ nii sùsùnà təl!» ²² Ba dān mə swɪn v con, ba wú: «N mù dān nē yɪ wàà? Nē pià kori, sē nē ja pií nē va nē pa lià tē nē, ba nē tun nəba. Bèèèe nē n tətə buŋa dē, n yɪ?» ²³ Zwan-Batisə ma le, v wú: «À yɪ bɛɛ tē, Yɪ nii sùsùnə *Ezayi nē swɪn v yoo dē, v bubwi kasɔɔ lanworu wa, v wú: «Á kwɪan *Yuu-Tiu cwəŋə tē, á pa ka ya mənə mənə».

²⁴ Lià tē, ba yá nē tun Zwan-Batisə con, ba duən yá yɪ *Farɪzɪan-ba. ²⁵ Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù nē nē tà Kərisə, n ma kúv tà Eli, n mə kúv tà Yɪ nii sùsùnə tē, bèèèe nē pɪn, n dān ma li lià níá wa, kv twá dē Yɪ yɪrɪ?» ²⁶ Zwan-Batisə ma le ba, v wú: «À mù yɪ à li lià tē níá wa. Yá á tətəŋi wa liù wulə lá, á nē yèrɪ wá. ²⁷ U

† 1:27 1.27 *Zwifə-ba con, ba yáa pa yɔŋu, nē à yèé liù tē, ba nē ba wá dun pɪn, sin liù nɛɛ, sē kv bɪrɪ dē, ba sēe wá ndə ba vee nē ba diè wa, nē à yèé, sē kv bɪrɪ dē, v yɪ dun tíú.

mù nè wá pú à kwa v bà. À jùn mùrì, sè à kùrì† v nèc natura tètè».

²⁸ Yoo kv tē mama yà yì Betani nè, nè kv tun, Zwuræden mūnaa tē bibin tē don nè, Zwan yà nè li lià tē níá tē wa.

Zwezi yì Yì pabiè

²⁹ Kv tìpurì nè, Zwan-Batisè na Zwezi dè, v ma biàn v con. U ma swìn Zwezi yoo lià tē con, v wú: «Á nənə, Yì *pabiè tē, ka nè li lià mama cūna. ³⁰ Mə v mù yoo nè à swìn dè, v yì bæe tē, v nè wá pú à kwa v bà. U mù nè dwè nè. U yà dí yáá v wulə, dè à tē tələ.

³¹ Á mù yà yèrì wá. Á mù yì à twì, sè à lə lià níá wa, kv twá dè Yì yìrì. Á twì, sè à pa *Yizərayelə lià lwarì wá». ³²⁻³³ Zwan kúv swìn yoo kv tē, v birì, v wú: «Á mù yà yèrì wá. Yá Yì tun nè, sè à bà à lə lià níá wa. U tun nè, v ga swìn dè, à wá na Yì-*Sìju tē, kv cúé liù yuu wa. Mə kv tíú nè li lià Yì-*Sìju tē wa. Á dān nì Yì-Sìju tē, kv nan yì nè, ndə gunpwənə nè, kv cú kv jəé Zwezi yuu wa. ³⁴ Yá à nì kv, à swìn à birì dè, v mù nè ya Yì-Biu tē».

Zwezi təntən karbia tē (Matìə 4.18-22)

³⁵ Kv tìpurì nè, Zwan kúv pìi v bà lá, v mù dè v karbia bələ. ³⁶ U nì Zwezi, dè v ma kèen, v ma swìn v yoo, v wú: «Á nənə, Yì *pabiè tē nè!» ³⁷ Zwan karbia bələ tē nì kv sugv təntə. Ba dān púé

Zwezi kwa. ³⁸ Zwezi vəvəri v ywān, də kv yì v mù kwa nè ba púé. U ma bwe ba, v wú: «Bèèè nè á pià?» Ba ma le wá, ba wú: «Rabi, (kv dən nè yì karnyina), n yì n zuri yèn nè?» ³⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á biàn, yá á wá na!» Ba dān vèli, ba na bwálì tē, Zwezi yà nè wulə. Ba dè wá yin duən nè kv diin tē nè. Kv yà yì ndə dədəni nì lugu bania nè.

⁴⁰ Karbia bələ tē, ba nè nì Zwan sùràn tē, ba ga pìi ba twá Zwezi nè tē, liù don yìrì nè yì Andəre. U yì Simon Piyerə nyánú.

⁴¹ Andəre dān dí yáá, v va v yì v tətə zunu Simon, v swìn v con, v wú: «Nə mù nì liù tē, v nè yì Mesi tē». Mesi dən yì *Kərisə. ⁴² Andəre dān ma ja Simon, v va Zwezi con. Zwezi ma ywān Simon, v ga swìn, v wú: «N mù nè yì Zwonasə biù Simon. Ba wá bon mú Sefasə, kv mù dən nè yì <kapan>».

Zwezi bon Filipə də Natanayelə, sə ba twá v nè

⁴³ Kv tìpurì nè, Zwezi yà pià, sè v va Galile nagwanaa wa. U dān ma va v jéri Filipə. Zwezi swìn Filipə con, v wú: «Twá à nè!» ⁴⁴ Filipə yà yì Betəsayida tíú. Andəre də Piyerə də nan kv mù tiv təntə.

⁴⁵ Filipə də vèli v jéri Natanayelə. U ma swìn Natanayelə con, v wú: «Nə nì Zwezi. U yì *Nazaretə tíú, v ga yì Zwuzefə biù. Mə v yoo nè swìn Yì *nii sagv

tə wa, ʋ nə pɪn *Moyizə nə, də Yɪ nɪi *sùsùnà saga tə wa». ⁴⁶ Natanayelə ma swìn Filipə con, ʋ wú: «Wozəŋu wáá Nazaretə nə ku naja naaa?» ⁴⁷ Filipə ma le wá, ʋ wú: «Bàá, yá n wá na!» Zwezi na Natanayelə, də ʋ ma biàn ʋ con, ʋ ma swìn ʋ yoo, ʋ wú: «Á nəŋə, liù tə, ʋ nə yɪ *Yɪzərayelə liù cigá cigá. ʋ ba lià gɪgɪɾɪ». ⁴⁸ Natanayelə ma bwe Zwezi, ʋ wú: «N yəə nə yən nə?» Zwezi ma le wá, ʋ wú: «À ni mú, də n yà tə wulə kapɪɾu tə dən, də Filipə tə wà mú bon». ⁴⁹ Natanayelə dān ma pií, ʋ wú: «Rabi, n mù nə yɪ Yɪ-Biu tə! N mù nə ga yɪ Yɪzərayelə lià più!» ⁵⁰ Zwezi ma swìn ʋ con, ʋ wú: «À nə swìn də, à yà ni mú kapɪɾu tə dən nə, tə dān nə pɪn, n kə n waa à nə. N tə wá na yofaran, tə nə dwə tətə». ⁵¹ Zwezi ma swìn, ʋ sùrí lá, ʋ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Á wá na lanworu də ku sùrí. Yá Yɪ *malike di də tə cwɪ *Ləzwənə-Biu‡ tə yuu con».

2

Zwezi vəli fúru Kána nə

¹ Dian bələ kwa nə, ba vwə fúru Kána nə, Galile nagwanaa tə wa. Zwezi nuu də yɪn lá. ² Ba bon Zwezi də ʋ karbiə tə də, ba nə wáá, sə ba bà, ku fúru tə wa. ³ Máná don wa, diven tə, ba nə nywìn cànà tə wa, twi tə zwèe. Zwezi nuu tə dān

swìn ʋ con, ʋ wú: «Ba kùb ba diven jə». ⁴ Zwezi ma le ʋ nuu tə, ʋ wú: «Kan, bèeèe n pià də nə? À tutɔnan máná tə wà yí!» ⁵ ʋ nuu tə ma swìn tutɔnbɪə tə con, ʋ wú: «Á fwa ku tə mama, ʋ nə wá swìn á con». ⁶ Sawurən bardu, ba nə fwa də kapana, yá zɪga ku bwálí tə wa. Ku nədu mama ya zwɪ litərə sapwɪtwa, nə à yəə bíí. *Zwifə-ba yá kəni níá tə wa, ba ma sɪn ba tiàn, ndə ku nə yɪ ba yofwamɪɔn, ba fwa nətu.

⁷ Zwezi ma swìn ba con, ʋ wú: «Á kənə níá á sú sawurən tə tə!» Tùtònà tə ma kə níá ba sú tə nɪi. ⁸ Zwezi dān ma swìn ba con, ʋ wú: «Á dān kwaŋa, á ja va á pa liù tə nə, ʋ nə ywàŋá wodirən tə yuu». Ba ma kwán tə, ba ja va, ba pa ku tíú nə. ⁹ Liù tə, ʋ nə ywàŋá wodirən tə yuu, jon níá təntə, tə nə jigə diven tə, ʋ nyu mancɪn. ʋ yà yèri diven təntə mù nə nan lá bwálí. Yá tùtònà tə, ba nə kwán níá tə mù yà yəə. Liù tə, ʋ nə ywàŋá wodirən tə yuu, dān ma bon kanbarɪ tə, ¹⁰ ʋ swìn ʋ con, ʋ wú: «Lià tə mama yáá dí yáá, ba pa diven tə, ku nə ywán zənzən. Yá máná tə wa, lià tə nə nyuə ba sú, ku kwa nə, ba dān yáá pa ba diven tə, ku nə ba ywán zənzən. N mù yá diven tə, ku nə ywán, ku bà ku yí síún».

¹¹ Mə Zwezi dɪga ʋ Yɪ diàn mɪmɪnan tə dən nətu.

‡ 1:51 1.51 Zwezi yɪ ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

Ku yoo tǝntǝ tʉn Káná nǝ, Galile nagwanaa tǝ wa. Ku twá nǝtʉ, Zwezi ma bʉrʉ v dun tǝ. Yá v karbʉa tǝ ken ba waa v nǝ. ¹² Ku mù tǝntǝ kwa nǝ, v mù dǝ v nuu, dǝ v nyáná tǝ, dǝ v karbʉa tǝ vǝli Kapǝrǝnayimǝ. Ba wà ku tʉv tǝntǝ wa yʉn ba dání, ba fwa dʉan bagalı cʉcʉ ku wa.

Zwezi dʉʉtʉ baywǝlǝ, v ʉ Yʉ diǝ tǝ wa

(Matǝ 12.38-40; 21.12-13; Marǝkǝ 11.15-17; Likǝ 19.45-46)

¹³ *Zwifǝ-ba *Pakǝ cǝnà tǝ yà bwǝlǝ. Zwezi ma zàn, v va *Zwerizalemǝ. ¹⁴ U nǝ yí lá, v vǝli *Zwifǝ-ba Yʉ *diǝ dǝwoo tǝ wa. U dǝn nʉ baywǝlǝ lá, dǝ ba wulǝ ba yoli nʉan, dǝ pee dǝ nasara gunponi*. U na là dʉǝn dǝ, ba nǝ tʉn ba tabʉlan, ba ma lárí sǝbʉa. ¹⁵ Zwezi ma zàn v ja ʉʉni, v ma fwa fʉfʉv, v ma dʉʉtʉ ba mù dǝ ba nʉan tǝ, dǝ ba pee tǝ mama, v ʉ Yʉ diǝ dǝwoo tǝ wa. U yigu sǝbilara tǝ sǝbʉa tǝ, v lwá tʉa. U yigu ba tabʉlan tǝ, v vǝvǝri v pú tʉa. ¹⁶ Zwezi dǝn ma swʉn là tǝ, ba nǝ yoli nasara gunponi tǝ con, v wú: «Á ʉtǝ tǝ mù wiǝn tǝntǝ yǝbǝ! Á dǝnà ká tʉ à nyʉna Yʉ diǝ tǝ, á ma fwa yolu diǝ!» ¹⁷ Zwezi nǝ fwa nǝtʉ, v karbʉa tǝ líí ba tʉàn, dǝ ku púpúní Yʉ sagʉ tǝ wa, ku wú: «Sonu tǝ, à nǝ jǝ à pa n diǝ tǝ nǝ, yʉ ndǝ mǝn nǝ, tǝ dǝ à bʉcan wa».

¹⁸ Zwifǝ-ba yun tʉán dǝn ma bwe Zwezi, ba wú:

«Bǝǝǝ Yʉ diǝn mʉmʉv nǝ, n wá fwa n bʉrʉ nǝba, sǝ nǝ ma lwarʉ dǝ, n jǝ cwǝʉʉ, sǝ n fwa yoo ku tǝ yiri?»

¹⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á cǝgá Yʉ diǝ ka tǝ. Yá à wá pií à lwà ka, dʉan batwa nii nǝ». ²⁰ Zwifǝ-ba yun tʉán ma swʉn, ba wú: «Ba fwa bʉna sapwilǝ dǝ bardʉv, sǝ ba ma lwà Yʉ diǝ ka tǝ, ba pa, ka zwǝe. Yá n mù dǝn wú, n wá lwà ka dʉan batwa nii nǝ?»

²¹ Zwezi yà nǝ swʉn, dǝ Yʉ diǝ tǝ, ku yà yʉ v tǝtǝ yʉra tǝ yoo nǝ, v swʉn. ²² Ku mù nǝ pʉn, v karbʉa tǝ líí ba tʉàn, dǝ v yà swʉn ku yoo tǝntǝ, v nǝ pií v bwin v nan tʉan wa, kwa nǝ. Yá ba dǝn pʉn cǝgá ku tǝ nǝ púpúní Yʉ sagʉ tǝ wa, dǝ sugʉ tǝ nǝ, Zwezi nǝ swʉn.

Zwezi yǝǝ ʉzwǝnǝ pubʉʉa mama

²³ *Pakǝ cǝnà tǝ máʉá wa, Zwezi yà wulǝ *Zwerizalemǝ nǝ. Là zǝnzǝn ken ba waa v nǝ, Yʉ diǝn mʉmʉnan tǝ yʉrʉ, ba nǝ nʉ dǝ, v fwa. ²⁴ Yá Zwezi bʉcan yà wà sʉn ba yuu wa. U yà yǝǝ ku tǝ, ba mama nǝ yʉ. ²⁵ Zwezi yà tà liù tǝ, ba nǝ mǝ, sǝ ba swʉn ku tǝ liù nǝ yʉ, ba bʉrʉ wá. U tǝtǝ yǝǝ ku tǝ, ku nǝ wulǝ ʉzwǝnǝ bʉcan wa.

3

Zwezi dǝ Nikodǝmǝ viyǝ yoo

(Matǝ 18.3; Zwan 1.12-13; 2 Korǝntǝ tʉán 5.17)

* 2:14 2.14 Váná tǝntǝ yʉ ba ma fwa *jʉʉni ba pa Yʉ nǝ.

1 Βεε don yà wulə *Farizian-ba wa, υ yi *Zwifə-ba pìù, υ yiri nè yi Nikodemə. 2 Dün don nə, υ zàn υ va Zwezi con titün nə, υ swìn υ con, υ wú: «Karnyina, nə yèé də, n yi liù tə, Yu nè tun, sə n kàrì nèba. Ku mù nə pìn, n ma fwa Yu diàn mımınan tə, liù mama nə wàrì υ fwa, də Yu nə tələ də ku tíú.»

3 Zwezi ma le wá, υ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku n con: Liù nə wà υ tiàn luri lurdun, υ wàrì Yu pàrì tə wa liù υ yanı.» 4 Nikodemə ma swìn Zwezi con, υ wú: «Nətə nə liù wá luri υ tiàn lurdun, də υ nə yi nəkwıa? U kúè wáá υ pìı υ zwı υ nuu pùé wa, sə υ luri wá, naaa?»

5 Zwezi ma le wá, υ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku n con: Də liù nə wà twá də níá, də Yu-Sıju tə, υ ma luri υ tiàn, υ wàrì Yu pàrì tə wa, υ zwı. 6 Lià tə, ba nə yi βεε də kan nə luri, ba yi læzwənə dwíı nə ti ba. Yá lià tə, ba nə yi Yu-Sıju tə nə luri, ba də yi Yu-Sıju tə nə ti ba. 7 Dàn ká pa ku di n yuu, də à nə swìn n con, à wú: Á mε, sə á luri á tiàn lurdun. 8 Vbu yi ku fuli bwálı tə nə, ku nə swə. N yáá nən ku zəzugu, n ga yèrì bwálı tə, ku nə naŋa, nə à yèé bwálı tə, ku nə vələ. Mə ku yi nətu də liù tə mama, Yu-Sıju tə nə luri.» 9 Nikodemə dän ma

bwe Zwezi, υ wú: «Nətə nə ku nətu tə wáá ku tunja?»

10 Zwezi ma le wá, υ wú: «N yi karnyina, n yiri nə nan *Yızərayələ wa. N ga yèrì yìèn tə tə? 11 Cígá mama, à mù nə swìn ku n con: Nə yáá swìn ku tə, nə nə yèé. Nə ga swìn nə bırı aba ku tə, nə nə nı. Yá á ba nə sugu jonə. 12 Á ba cígá pın à sùràn tə nə, də à nə swìn tia ka tə yuu yìèn tə yoo á con. Nətə nə á dän wá pa cígá à sùràn tə nə, də à nə wá swìn Yu sán yìèn tə yoo á con? 13 Liù mama tə wà Yu sán nə di, də ku tà *Ləzwənə-Biu* tə, υ nə nan Yu sán, υ cú.

14 *Moyizə fwa dən†, υ kə yu nə dav yuu wa, υ zıgı lià tə mama yáá con. Mə nətu tətə nə ba mε, sə ba zın Ləzwənə-Biu‡ tə də ba kə yu nə lià mama yáá con. 15 Yá liù tə mama, υ dän nə ken υ waa υ nə, υ wá na mı tə, ku nə ba zwèe Yu con. 16 Cígá, Yu sónı lià mama zənzən. Ku mù nə pın, υ pa υ bidva kələn tə, sə liù tə mama, υ nə ken υ waa υ nə, υ kúè dän ká jén mama. Yá υ wá na mı tə, ku nə ba zwèe Yu con. 17 Yu mù yá wà υ biù tə tun luv wa, sə υ bürì lià bürà. Yu tun wá, sə υ jon lià ba cuna tə wa. 18 Liù tə, υ nə keni υ waa υ nə wuuu, ba kúè bá bürì ku tíú bürà. Yá liù tə, υ nə ba υ

* 3:13 3.13 Zwezi yi υ tətə yoo nə υ swìn. † 3:14 3.14 Ku dən tə yi υ fwa ku də cına. Də dən nə dııı liù, ku tíú ga ywán ku, υ kúè bá ti. ‡ 3:14 3.14 Zwezi yi ba nə wá paa wá dagarυ tə yuu wa, də υ nə wá pıı υ va Yu con tə yoo nə, υ swìn nətu.

waa keni v nə, ku tíu b̀̀rà dí yáá ka b̀̀r̀̀, v nə ba v waa keni Ỳ̀ bidva kələn tē nə ỳ̀. ¹⁹ Á nə̀ə, nət̃ tē g̃r̀̀ b̀̀rà tē nə wá twá, ku ma bà. Poni twi l̃v wa, yá ləzoni ga sóni yikunu, ba doni poni tē, ba nə t̃̀a yolwana tē ỳ̀. ²⁰ Liù tē mama, v nə t̃̀a yolwana, v culi poni, v ga ba poni wa nàa. Fən ja wá, dē d̃n don v t̃̀nk̃kw̃ññ tē nə wá nan poni tē nə ỳ̀. ²¹ Yá liù tē, v nə twá cígá cwə̀ə, v yáá bà poni wa, sē v t̃̀ñ tē nan poni tē wa, sē lià mama na, dē v t̃̀ñ mama twá Ỳ̀ fira nə».

*Zwan-Batisə kúv swìn
Zwezi yoo
(Zwan 1.19-24)*

²² Ku mù t̃̀t̃ə kwa nə, Zwezi karb̃a tē kwé wá, ba va Zw̃de nagwanaa wa. U mù dē ba d̃ñ yá wulə lá, v ga li lià níá wa, ku twá dē Ỳ̀ ỳ̀. ²³ Zwañ dē yá wulə Enon nə, ku nə bwələ dē Salimə. Níá yá dáá ku bwál̃ tē wa. U d̃ñ li lià níá wa. Yá lià d̃ñ yá twi v con, sē v lē ba níá tē wa. ²⁴ Ku máñá tē wa, dē ba tē wà Zwan ken b̃ñ diè wa.

²⁵ Zwan karb̃a tē, dē *Zwifə-ba yuu tíu don, z̃ñ t̃̀ñá ba pwə̀ə wa. Ba t̃̀ñá tē ỳ̀ nət̃ liù nə wá s̃ñ v tiàn dē níá, ndē ba nə m̃, sē ba fwa nət̃, ba ma zilí Zwifə-ba yofwam̃ñ tē. ²⁶ Zwan karb̃a tē z̃ñ ba va ba yí wá, ba swìn v con, ba w̃: «Karnỹna, liù don yá ỹñ dē mú, Zwurəden

m̃naa tē kwa con. N swìn v yoo n b̃r̀̀ ñba. Ññ, v dē wulə v li lià níá wa, ku twá dē Ỳ̀ ỳ̀. Yá lià tē mama ṽl̃ə v mù con». ²⁷ Zwan ma le, v w̃: «Ləzwənə mama w̃r̀̀ won v ñ, dē ku nə tà ku tē, Ỳ̀ nə ken ku diàn v j̃ñ wa. ²⁸ Á t̃̀t̃ə ỹé, dē à swìn à b̃r̀̀ dē, à mù nə tà *Kərisə tē. À ỳ̀ Ỳ̀ nə tun nə, sē à ya Kərisə yáá, à bà. ²⁹ Ku ỳ̀ ndē liù nə, v nə j̃ə v kan, v nə pià, sē v swe. Kanbar̃i nə ti v kan. Yá kanbar̃i tē dab̃ə tē, v nə j̃ñ v s̃əp̃ni nə, v yáá c̃ga kanbar̃i tē sug̃. U p̃úə ya poli kanbar̃i tē s̃̀r̃ñ tē ỳ̀. Mə à pupoli tē dáá z̃ñz̃ñ nət̃. ³⁰ Ku mù tē ỳ̀, Zwezi dun m̃, sē tē s̃́r̃í, wuuu, sē à mù dun ga mun».

³¹ «Liù tē nə nan Ỳ̀, wulə lià tē mama yuu wa. Liù tē, v nə ỳ̀ t̃̀r̃ñ nə fwa, v ỳ̀ t̃̀a tē nə ti. Yá v yáá swìn ndē liù tē nə, v nə ỳ̀ t̃̀a nỹñ. Liù tē, v nan Ỳ̀ *s̃ñ, v wulə lià tē mama yuu wa. ³² Liù t̃̀t̃ə yáá swìn ku tē ba tē, v nə ñ dē v nə ñ, v b̃r̀̀. Yá liù mama ga ba v sug̃ tē j̃ñə. ³³ Liù tē, v nə s̃̀e v sug̃, ku tíu b̃r̀̀ dē, Ỳ̀ ya cígá. ³⁴ Liù tē, Ỳ̀ nə tun, v yáá swìn Ỳ̀ s̃̀r̃ñ tē. Yá Ỳ̀ yáá pa wá v mù Ỳ̀-*S̃ñu tē z̃ñz̃ñ. ³⁵ Nə nỹna Ỳ̀ swə v biù tē. Yá v ken won mama v j̃ñ wa. ³⁶ Liù tē, v nə keni v waa Ỳ̀-Biu tē nə wuuu, v j̃ə m̃ tē, ku ba zw̃e Ỳ̀ con. Yá liù tē, v nə wà Ỳ̀-Biu tē nii zilí, v bá na m̃. Yá Ỳ̀

lɪŋa tɛ zɑŋa ʋ yuu wa, mɑŋɑ
mama».

4

Samari tián kan don yoo
(Zwan 7.37-39; *Tɔtɔnan*
8.25)

¹⁻³ *Farizian-ba nì dɛ,
Zwezi na karɓia, ʋ doni
Zwan. ʋ ga li lià dɛ níá wa,
kɔ twá dɛ Yɪ yɪrɪ, ʋ doni
wá. Kɔ cígá yà tà Zwezi tɛtɛ
nɛ li lià tɛ níá wa. Kɔ yà
yɪ ʋ karɓia tɛ. *Yuu-Tiu nɛ
lwarɪ kɔ, ʋ dàŋ zàn ʋ nan
Zwide nagwanaa tɛ wa, ʋ va
Galile nagwanaa wa.

⁴ Yá Zwezi nɛ pià, sɛ ʋ
va Galile nagwanaa tɛ wa,
kɔ yà mɛ, sɛ ʋ twá Samari
nagwanaa wa ʋ lɛ. ⁵ ʋ dàŋ
vɛli ʋ yí Samari nagwanaa tɛ
tu don, ba nɛ boŋɛ <Sikarɛ>.
Kɔ tu tɛntɛ yà bwɛlɛ dɛ
*Zwakɔbɛ kárá tɛ, ʋ nɛ pɪn ʋ
biú Zwɔzɛfɛ nɛ. ⁶ Zwakɔbɛ
vɪli yà wulɛ kárá tɛntɛ wa.
Zwezi vɛli ʋ gwàrì. ʋ dàŋ
twi ʋ jɛ́ɛ vɪli tɛ nii nɛ. Kɔ
mɑŋɑ tɛntɛ yà yɪ ndɛ yɪcau
lugu fugɛ bɛlɛ nɛ.

⁷⁻⁸ Zwezi karɓia tɛ mù yà
vɛli tɪfarɔ tɛ wa, sɛ ba yɛ
wodiu. Samari tián kan don
twi, sɛ ʋ tan níá vɪli tɛ wa.
Zwezi ma swìn ʋ con, ʋ wú:
«À lòrì níá, sɛ à nyu!» ⁹ Kan
tɛ ma le wá, ʋ wú: «À mù
yɪ Samari tián kan. Yá n
mù ga yɪ *Zwifɛ. Bɛɛɛ nɛ
pɪn, n ma lòrì níá à con,
sɛ n nyu?» Zwifɛ-ba dɛ
Samari tián yofwamɪnan yà
tà nɛdɔ. Kɔ mù nɛ pɪn, ʋ
swìn nɛtɔ.

¹⁰ Zwezi ma pií ʋ le kan tɛ,
ʋ wú: «N yèrì won tɛ, kɔ nɛ
yɪ Yɪ tarpɪɔn tɛ. Yá n yèrì
liù tɛ, ʋ nɛ lòrì, sɛ n pa wá
níá, sɛ ʋ nyu. N yà nɛ yɛ́ɛ
kɔ tíú, n mù yà nɛ wá lòrì
níá ʋ con, sɛ n nyu. Yá ʋ wá
pa mú níá, tɛ nɛ pɪn mu».

¹¹ Kan tɛ ma kúɔ swìn Zwezi
con, ʋ wú: «Yuu-Tiu, n dàŋ
nɛ ba won jɛ, kɔ nɛ wáá níá
kɔ tɪŋa. Yá vɪli tɛ dɛ dɛn ma
lù. N dàŋ wá na níá tɛntɛ
yɛn, tɛ nɛ pɪn mu? ¹² Vɪli kɔ
tɛ, yɪ nɛ nɪbɛɛ Zwakɔbɛ nɛ
pɪn nɛba. ʋ tɛtɛ Zwakɔbɛ,
dɛ ʋ bɪa, dɛ vána tɛ mama,
nyɔa kɔ níá. N buŋa dɛ, n
mù nɛ dwɛ wá, naaa?»

¹³ Zwezi ma kúɔ le kan tɛ,
ʋ wú: «Liù mama nɛ nyɔa
vɪli kɔ tɛ níá tɛ, nanyɔnɪ tɛ
wá pií kɔ ja wá. ¹⁴ Yá liù nɛ
nyɔa níá tɛ, à nɛ wá pa wá,
nanyɔnɪ kúɔ ba pií kɔ ja kɔ
tíú mama. Yá níá tɛ, à nɛ
wá pa kɔ tíú nɛ, níá tɛntɛ
wá jì nabuliyi ʋ waa, tɛ dɛrì
wuuu, tɛ pɪn wá mu tɛ, kɔ
nɛ ba zwɛɛ Yɪ con». ¹⁵ Kan
tɛ ma kúɔ lòrì Zwezi, ʋ wú:
«Yuu-Tiu, pa nɛ níá tɛntɛ, sɛ
nanyɔnɪ kúɔ dàŋ ká pií kɔ ja
nɛ. Sɛ à kúɔ dàŋ ká pií à bà,
à tan níá yɛbɛ».

¹⁶ Zwezi ma swìn kan tɛ
con, ʋ wú: «Vɛli, n bon n
barɪ, sɛ á bà yɛbɛ!» ¹⁷ Kan
tɛ le Zwezi, ʋ wú: «À ba barɪ
jɛ!» Zwezi ma kúɔ swìn kan
tɛ con, ʋ wú: «N jɛ cígá, sɛ
n swìn dɛ, n ba barɪ jɛ. ¹⁸ N
jɪn bara bonu. Yá n barɪ tɛ, n
nɛ jɛ síún nɛ, ʋ dɛ tà n barɪ.
N swìn cígá à con!» ¹⁹ Kan
tɛ dàŋ ma swìn Zwezi con, ʋ

wó: «Yuu-Tiu, à na də, n yi Yu nii *sòsòndù. ²⁰ Nə nɪbara Samari tián yà pɪn dun Yu nə paan ka tə yuu wa. Yá á mù Zwifə-ba mù biri də, bwálí tə, ba nə mɛ, sə ba pa dun Yu nə, yi kɔ wulə *Zwerizalemə wa».

²¹ Zwezi ma swìn v con, v wó: «Kan, pa cígá à sɔgɔ tə nə. Mánjá biàn, kɔ mánjá təntə nə twi, lià kúò ba va paan ka tə yuu wa, sə ba pa dun Yu nə. Kɔ ma ba ya Zwerizalemə wa, nə á wá pa dun nyina Yu nə. ²² Á mù Samari tián, á yèrì liù tə, á nə pɪn dun wá. Nə mù Zwifə-ba, nə yèé liù tə, nə nə pɪn dun wá. Lwari də, Yu nə twá Zwifə-ba, v ma jonə ləzoni ba cuna wa. ²³ Mánjá biàn. Yá kɔ mánjá tətə yí síún. Yá cígá cígá lià tə, ba nə pɪn dun Yu nə tə, dàń wá twá Yu-Sinju tə də cígá nə, ba ma pa dun nyina Yu nə. Mə ba mù Yu jònà təntə yiri nə, nyina Yu pià. ²⁴ Yu yi Sinju. Yá lià tə, ba nə pɪn wá dun mɛ, sə ba pɪn wá dun, də Yu-Sinju tə saɲv, də cígá mama». ²⁵ Kan tə ma swìn Zwezi con, v wó: «À yèé də Mesi tə, ba nə bonə *Kərisə, wá bà. U nə twi, v wá swìn tə mama yáá, v biri nəba». ²⁶ Zwezi ma swìn kan tə con, v wó: «À mù nə yi kɔ liù təntə tətə! À mù, à nə swìn n con».

²⁷ Mánjá don wa, Zwezi karbia tə dàń pií ba bà. Kɔ diğá ba yuu də, kɔ tə nə pɪn Zwezi swìn də kan tə. Ba liù mama də wà Zwezi bwe,

v wó: «Bèèè nə n pià kan tə con?» Nə à yèé: «Bèèè yoo nə n swìn kan tə con?» ²⁸ Kan tə dàń yá v kwàrá tə, v ga va tɪfarv tə wa, v swìn lià tə con, v wó: ²⁹ «Á biàn, á nèn bɛɛ, v nə swìn won tə mama, à nə fwa. Dun don, kɔ wá ya Kərisə nə». ³⁰ Samari tián dàń nan ba tɪv tə wa, ba bà Zwezi con.

³¹ Kɔ twi kɔ yí mánjá don wa, Zwezi karbia tə yá wulə ba lòrì wá, ba wó: «Karnyina, yá, sə n dé wodiu!» ³² Zwezi ma swìn ba con, v wó: «À jə wodiu, à nə dé. Yá á ga yèrì kɔ wodiu təntə». ³³ U karbia tə dàń swìn duən con, ba wó: «Mə kɔ nə yi liù nə ja wodiu, v bà v pa wá, sə v dé, naaa?» ³⁴ Zwezi ma swìn ba con, v wó: «À wodiu nə yi, sə à fwa kɔ tə nə yi liù tə, v nə tun nə, tə fira. À mɛ, sə à tun v tutunan tə, à pa tə nii sú. ³⁵ Á tətə swìn də, kɔ ga cànì banɪ, sə ba za wiən. À mù swìn kɔ á con, á zɪan á yíá á kə yu nə, á ga jén kárí tə nə pìrì nɔv, tə pià zagv. ³⁶ Liù tə, v nə za tə, v dé yáá v na v ηwírán. Yá v ga kəni wobɪa tə duən nə. Wobɪa tə, v nə kəni duən yi lià tə, Yu nə van ba, v jon, sə ba na mi, kɔ nə ba zwèe v con. Kɔ mù nə wá pa wodùrú tə, də liù tə nə za mɛ wá yá pupwən wa. ³⁷ Kɔ mù yiri nə, yoo kɔ tə, ba nə swìn tə, yi cígá: «Liù yáá dù, v don ga za». ³⁸ À tun aba, à pa á va á za kárá wiən, á ga wá ka wa tun

mama. Lià duən nə dí yáá ba tɔn ka wa. Á mù yí tori nə, á tí tutɔŋí tɛ nywarí wa».

³⁹ Kan tɛ bɪrɪ dɛ, Zwezi swɪn v con, won tɛ mama, v nə fwa. Kɪ mù nə pɪn, Samari tián zɛnzɛn nan tɪv tɛ wa, ba bà, ba kɛ ba waa Zwezi nə. ⁴⁰ Ba tɛ twi Zwezi con, ba lòrì wá, sɛ v ya dɛ ba. Yá Zwezi fwa dián bɛlə ba con. ⁴¹ Lià duən zɛnzɛn tɛ ken ba waa Zwezi nə, sùràn tɛ yɪrɪ, v mù Zwezi tɛtɛ nə swɪn ba con. ⁴² Ba dǎn ma swɪn kan tɛ con, ba wú: «Kɪ kúù tà n sùràn tɛ nə pɪn, nə kɛ nə waa v nə. Nɛ tɛtɛdǎn nì v sùràn tɛ. Kɪ mù nə pɪn, nə yéè cígá mama dɛ, v jonɔ lià mama ba cɔna wa».

Zwezi zwèe pìú don kwa liù biù yayigv
(Likè 7.1-10)

⁴³ Zwezi fwa dián bɛlə kɪ bwálí tɛntɛ wa. Kɪ kwa nə, v zàn v lɛ v va Galile nagwanaa. ⁴⁴ Zwezi tɛtɛ nə swɪn dɛ, Yɪ nii *sùsùnù ba zilé nɪ v tɛtɛ nyɪna tɪv wa. ⁴⁵ Yá Zwezi nə yí Galile, Galile tián tɛ sɛe, ba jon wá, ba dɛ yà nə vɛli *Zwerizalemə *Pakə cànà tɛ, ba ga na kɪ tɛ mama, v nə tɔn kɪ cànà tɛ wa yɪrɪ. ⁴⁶ Zwezi kúù pìí v va Káná, kɪ nə wulə Galile nagwanaa tɛ wa. Mɛ kɪ mù tɪv tɛntɛ wa nə, v lwǎn níá tɛ, v pa tɛ jì divɛn.

Pìú don kwa liù yà wulə Kaperənayimə nə, v biù yà nə yì. ⁴⁷ V yà nì dɛ, Zwezi nan Zwide nagwanaa tɛ wa, v bà Galile. V dǎn twi v yí Zwezi yira, v ga lòrì wá,

v wú: «À lòrì mú, sɛ n bà Kaperənayimə, n zwèe yayigv tɛ, kɪ nə pìà, kɪ gu à biù tɛ». ⁴⁸ Zwezi ma swɪn v con, v wú: «Mǎnjá mama, á nə wà Yɪ dián mɪmɪnan dɛ yomɪlan nɪ, á ba sɛe, á kɛnì á waa à nə». ⁴⁹ Pìú kwa liù tɛ ma swɪn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, bà à sǎn, dɛ à biù tɛ tɛ wà tɪ». ⁵⁰ Zwezi ma kúù pìí v le wá, v wú: «Vɛli n sǎn, n biù tɛ wulə v mɪ nə!» Bɛɛ tɛ pɪn cígá Zwezi sugv tɛ nə. Yá v dǎn ga lɛ, v virí. ⁵¹ Mǎnjá tɛ, v nə tɛ wulə cwəŋə wa, v ma vɛli v sǎn, dɛ v tutɔnbɪa nə ba twi, ba jérí wá cwəŋə tɛ wa, ba swɪn v con, ba wú: «N biù tɛ nɪ yazurə, v wulə v mɪ nə». ⁵² V ma bwe ba, sɛ v jén mǎnjá ka wa nə, v nɪ yazurə. V tutɔnbɪa tɛ ma swɪn v con, ba wú: «Dián diɪn tɛ dɛdɛnì nii lugu nədɪv mǎnjá wa nə, yalɪŋa tɛ dɔgv wá». ⁵³ Biù tɛ nyɪna tɛ dǎn lwarɪ dɛ, kɪ ya mǎnjá tɛ tɛtɛ wa, Zwezi nə swɪn v con dɛ, v biù tɛ nɪ yazurə, v wulə v mɪ nə. Kɪ dǎn pɪn v mù dɛ v diè lià mama kɛ ba waa Zwezi nə.

⁵⁴ Kɪ mù Yɪ dián mɪmɪnɪv tɛntɛ, nə yɪ bɛlə nii nyiən, Zwezi nə fwa, dɛ v nə nan Zwide v va Galile.

5

Zwezi pɪn yazurə bɛɛ don nə, v yà nə yɪ gwànó

(Marəkə 2.28; Zwan 7.19-24; 9.1-17)

¹ Kɪ kwa nə, *Zwifə-ba dí cànà don. Zwezi dǎn ma zàn v va *Zwerizalemə. ² Zwerizalemə wa, cǎrú yà wulə mɪmɪi don nii nə, ba

nə boŋə ku mimii təntə <pabii mimii>. *Ebərə-ba sugu wa, ba yà jə càrú təntə, ba boŋə <Betesəda>. Càrú təntə yà jə napakulan bonu. ³ Yayıŋa kapupu, də lilirən, də gwanan, də kwanan yà nə tégé napakulan təntə wa. [Ba yà tégé lá, ba dànì də, càrú tə níá tə dwanı. ⁴ Mánjá don wa, *malıka yàá cú, ka dwanı níá tə. Liù tə, v nə dí yáá, v zu níá tə wa, də tə nə dwan tə zwèe, ku tíú yáá na yazurə. Də v yayıgu tə nə swə, ku ya nətə mama.]

⁵ Bəe don də yà tégé lá də v yayıgu, ku nə jə bına fitwa də nana. ⁶ Zwezi yà dí yáá v yəə də, ku bəe təntə nə yì ku dání. Zwezi nə nı bəe tə v tégé, v bwe wá, v wú: «N pià, sə n na yazurə, naaa?» ⁷ Yayıgu tə ma le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, à ba liù jə, sə v ja nə v kə níá tə wa, mánjá tə wa, tə nə dwanı. Tə nə wulə tə dwanı, à nə pià, sə à yí lá nə, də liù don dí yáá, v zu, də à tə wà yí». ⁸ Zwezi ma swın v con, v wú: «Zàn yı nə, n tì n sara tə, n vií!» ⁹ Naa nədu, də bəe tə yayıgu tə zwèe, v zàn, v tì v sara tə, v virí. Ku mù yoo təntə yı, ku tun *Zwifə-ba *siə dın nə.

¹⁰ Ku mù nə pın, Zwifə-ba yun tián tə dän ma swın bəe tə, v nə nı yazurə tə con, ba wú: «Zən dın tə yı siə dın. Ku culə, sə n zin n sara tə!» ¹¹ Bəe tə ma pií v le ba, v wú: «Liù tə, v nə zwèe à yayıgu tə, swın à con, də à zàn, à tì

à sara tə, à ga vií». ¹² Zwifə-ba yun tián tə dän ma bwe wá, ba wú: «Wàà nə yı ku liù təntə, v nə swın n con də, n zàn, n tì n sara tə, n ga vií?» ¹³ Yá bəe tə, v yayıgu tə nə zwèe tə, də yà yəri ku liù tə, v nə zwèe ku. Zwezi yà le v vií laluv tə yırı, ba yà nə wulə ku bwálí tə wa. ¹⁴ Ku kwa nə, Zwezi pií v na bəe təntə Zwifə-ba Yı *diə tə wa, v ma swın v con, v wú: «Cugu zəni, síún nə n nı yazurə, n kúò dän ká pií n tun cuna, sə yoo don, ku nə dwə ku tə, kúò dän ká pií, ku yí mú». ¹⁵ Bəe tə dän vəli, v swın Zwifə-ba yun tián tə con də, ku ya Zwezi nə zwèe v yayıgu tə. ¹⁶ Ku mù yırı nə, Zwifə-ba yun tián dän zàn, ba zıga Zwezi nə, ku nə yı ba siə dın tə nə, v fwa ku yoo təntə yırı.

(Zwan 10.30-38; 2 Korəntə tián 5.10)

¹⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «À nyına Yı yı v tuŋa wuuu, də síún mama, à də yı à tuŋa». ¹⁸ Zwezi sugu təntə kúò sírí lá, ku pa Zwifə-ba yun tián tə dän kwən, ba pià cwəŋə, sə ba gu wá. Ku tà v nə cùgù ba siə dın tə cıı nə pın, ba pià, ba gu wá. Ku yı v nə kúò swın də, Yı nə ya v nyıbra tə yırı. Ku nətə pià ku bıri də, v jə v tián, v ma man də Yı.

¹⁹ Zwezi dän pií v swın Zwifə-ba yun tián tə con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Yı-Biu tə wàri won mama v fwa v tián nə. Ku tə, Yı-Biu tə nə na,

də v nyina Yü fwa, v də yàá fwa ku. ²⁰ Yü swə v biú tē. Yá v dān yàá biri wá ku tē mama, v mù Yü tētē nē fwa. U wá biri tutunan, tē nē dwə tē tē, v biú tē nē, sē ku ma gwári aba. ²¹ Ku yi cígá, à nyina Yü yàá bwin tīga, v pa ba mu. Ku mù nē pūn, Yü-Biu tē də pūn mu lià tē nē, v nē pià. ²² Ku tē súrí lá, à nyina Yü ba liú mama bǝrà bǝrì. U yá bǝrà tē mama v biú tē jun wa. ²³ U fwa ku nət, sē lià tē mama pa dun v biú tē nē, ndə ba nē pūn dun nyina Yü nē. Nyina Yü nē tun biú tē. Liú tē, v nē ba dun biú tē nē pūn, ku tíú ba dun pūn nyina tē də nē. ²⁴ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Liú tē, v nē cuga à sǝràn tē, v ga kəni v waa liú tē nē, v nē tun nē wuuu, ku tíú jə mu tē, ku nē ba zwèe Yü con. Yá Yü bǝrà tē, ku ba dé wá. U yi v twá də tian, v ma na mu Yü con. ²⁵ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Mánǝ bǝn, yá ku mánǝ tētē yí síún tētē. Tīga tē də wá nì Yü-Biu tē kori. Yá ba tē, ba nē nì v kori tē, ba ga sèe v kori tē, ba wá na mu tē, ku nē ba zwèe Yü con. ²⁶ Ndə nət nyina Yü nē jə mu v tētē jǝn wa, mē nət nē v pūn v biú tē də jə mu v jǝn wa. ²⁷ Yü ken diàn v biú tē jun wa, sē v bǝrì lià bǝrà, v nē ya *Ləzwənə-Biu* tē yiri. ²⁸ Mánǝ don bǝn, á dānà ká pa yǝn tē tē

dì á yuu. Ku mánǝ tē wa, lià tē mama, ba nē wulə ləbərə wa, wá nì Ləzwənə-Biu tē kori. ²⁹ Lià tē nē tun zəni wá bwin ba nan, ba ya mu wa, ku nē ba zwèe Yü con. Ba tē də, ba nē tun lwan, wá bwin ba nan, sē Yü bǝrì ba bǝrà».

Won tē nē biri də, Zwezi jə diàn

³⁰ Ku kwa nē, Zwezi kúv swìn, v wú: «À mù wàrì won mama à fwa à tiàn nē, də ku nē tà ku tē, Yü nē biri nē, sē à bǝrì ku bǝrà. Yá à bǝrà tē də ga yi cígá cici. Á pià, sē à fwa liú tē, v nē tun nē tē fira. Á ba pià, sē à fwa à tētē fira.

³¹ Də à tētē nē swìn à tiàn yoo, ku sǝg v tē bá lá nē dé.

³² Ku yi liú don nē swìn à yoo v biri. Á ga yèé də, ku tē, v nē swìn à yuu wa, yi cígá. ³³ Á tun lià Zwan† con, v də swìn cígá tē, v biri. ³⁴ Á mù tà ləzwənə nē mē, sē ba swìn à yoo. Á swìn yoo ku tē, sē ku jon aba á cuna wa. ³⁵ Zwan yi ndə cǝn v nē, ku poni nē pǝrì aba. Ku mù nē pūn, á sèe, á poli á pùé də wá, mánǝ mancun wa. ³⁶ Ku tē Zwan nē swìn à yuu wa, yoo wulə ku nē dwə ku. Á nyina Yü pūn nē tutunan, sē à tun. Tē tutunan tē, à nē tun nē biri də, ku ya nyina Yü nē tun nē. ³⁷ Nyina Yü tē, v nē tun nē, yèé ku tē, à nē yi. Á tē wà v kori nì, mama. Á ga tē wà v yáá nì á

* 5:27 5.27 Zwezi yi v tētē yoo nē v swìn. † 5:33 5.33 Ku mù Zwan tētē nē yi *Zwan-Batisə, v nē li lià níá wa, ku twá də Yü yiri.

yii wa. ³⁸ Liù tē, Yü nē tūn, á wà á waa ken ku tíu nē. Ku mù nē pīn, á ba v sūgv tē sēe. ³⁹ Á kàrì ku tē nē púpúní Yü sagi tē wa, á ma pià mü tē, ku nē ba zwēe Yü con. Ku Yü sagi tēntē nē bīri ku tē, à nē yi. ⁴⁰ Yá á ba pià, sē á bà à con, sē á na mü tē, ku nē ba zwēe Yü con.

⁴¹ À mù ba pià, sē ləzoni nē pa dun nē. ⁴² À yèé aba dē, á ba Yü sonu tē jē. ⁴³ À mù twi lūw wa à nyina Yü yuu yiri, yá á wà nē sēe. Yá liù don nē twi lūw wa v tētē yuu yiri, á wá sēe ku tíu. ⁴⁴ À dun yi á tētē nē pīn duən nē, á ga kúv ba dun tē, Yü cici nē wá pa aba, pià. Ku mù nē pīn, á kúv ba á waa kēni Yü nē. ⁴⁵ Á dànà ká bún dē, à mù nē wá kē talt á yuu wa, à nyina Yü yáá con. Á ja yala *Moyizē nē. U mù Moyizē nē wá kē talt á yuu wa. ⁴⁶ Ku yi à mù yoo Moyizē púpúní. Á yà nē kēni á waa Moyizē nē, á yà wá kē á waa à dē nē wuuu. ⁴⁷ Á wà cígá pīn ku tē, Moyizē nē púpúní tē nē. Ku mù nē pīn, á bá cígá à dē sūgv tē nē pīn».

6

Zwezi pùli dipen v pa bara mùrù bonu nē
(*Matie 14.13-21; Marəkə 6.30-44; Likə 9.10-17*)

¹ Ku kwa nē, Zwezi zàn, v va Galile mūnaa tē vān tē don nē. Mūnaa tēntē yiri don yà nē yi <Tiberiyadē

mūnaa>. ² Lalbu tē ni Yü diàn mūmūnan tē, Zwezi nē fwa. U yáá zwēe yayiŋa tē yayiran. Ku mù nē pīn, lià zənzən yà púé v kwa. ³ Zwezi dē v karbia tē diğà, ba jèé paan yuu wa.

⁴ Ku máŋá tē wa, dē *Zwifə-ba càna tē, ba nē boŋə <*Pakə> tē bwələ.

⁵ Zwezi zìn v yáá, sē v ywān, dē nēn lalbu nē, ku biàn v con. U ma swìn Filipə con, v wú: «Nē wá na dipen yèn, nē yè, nē pa lià ba tē me dé?» ⁶ Zwezi nē swìn ku nətü Filipə con, ku ga yi, sē v ma ja Filipə dēn nē, v tētē yà yèé ku tē, v nē wá fwa.

⁷ Filipə ma le wá, v wú: «Nē nē yè dipen cūna səbikulan* biələ (200) dē tētē, ba liù mama wàri dipen kuku v ni». ⁸ Zwezi karbiu tē don, ba nē boŋə Andəre, v nē yi Simon Piyerə nubiu, dān ma le Zwezi, v wú: ⁹ «Dipen bonu, ba nē fwa dē ɔrəzə† mun, dē fələ bələ nē wulə bisimabara don con yəbə. Ku bīri dē, tē yi ndə tutu nē, lià zənzən ba tē yáá con». ¹⁰ Gav yà dáá ku bwálí tēntē wa. Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á pīan lià tē mama jēn tia». Bara tē yí ndə mùrù bonu (5 000) nē, ba nē me tia ba jèé. ¹¹ Zwezi ti dipen tē, v ga kē Yü lēeēe. U nē kēn Yü lēeēe v zwēe, v tàrì ba dē tē, v ga tàrì fələ tē, dē v pa ba. Ba liù tē mama, v nē jēn tia, v ni tori, ndə v

* **6:7** 6.7 Cūna səbikulə nədü yi yituri nədü tutuŋi ŋwírán. † **6:9** 6.9 Ɔrəzə mun tēntē yi ndə nyanswə mun nē.

nə pià nətʋ. ¹² Mánǎ tə wa, ba mama nə dí ba sú, Zwezi swìn v kərbia tə con, v wú: «Á pèegà dipen mumunə tə, tə nə gá tə, sə tə won mama dàn ká jén». ¹³ Zwezi kərbia tə pèe dipen mumunə tə. Tə súó fɪyaran fugə bələ. Kʋ ga yɪ dipen bonu tə, lià tə nə dí, ba gá.

¹⁴ Lià tə nə nɪ Yɪ diàn mumunv təntə, Zwezi nə fwa, ba swìn, ba wú: «Cígá mama, bæ wà tə nə yɪ Yɪ nii *sùsùndù tə, v nə mɛ, sə v bà lʋv wá». ¹⁵ Zwezi lwarɪ də, ba wá bà, ba ja wá diàn yuu wa, sə ba ma fwa ba pió. U kúò zàn v kwɛn v fàrí, v va paan tə yuu, v cɪcɪ.

Zwezi vəli níá yuu wa
(*Matíə 14.22-34; Marəkə 6.45-53*)

¹⁶ Kʋ dədəni nii nə, Zwezi kərbia tə vəli, ba nan múnaa tə nə. ¹⁷ Ba zva níá yuu bori wa, sə ba bɛn, ba va Kaperənayimə. Kʋ tɪv tə wulə múnaa tə kwa. Tɪa yà bəbəri ka zwèe, də Zwezi tə wà ba con vəli, v yí. ¹⁸ Vʋv dān nyí kʋ zàn, kʋ fuli də diàn. Mʋv tə níá dān ga zaŋa yɪ nə. ¹⁹ Zwezi kərbia tə ye níá tə, kʋ yí ndə kilometərə bonu, nə à yèé bardv. Kʋ mánǎ tə wa, ba dān nɪ Zwezi, də v vəli níá tə yuu wa, v ma biàn ba níá yuu bori tə con. Fən dān yà zva ba. ²⁰ Zwezi swìn ba con, v wú: «Kʋ ya à mù nə, á dānà ká pa fən ja aba!» ²¹ Ba yà pià ba ti wá, ba kə níá yuu bori tə wa. Kʋ mánǎ tə

wa, də níá yuu bori tə dwen bəbəri tə yɪra, bwálí tə nə, ba yà nə vəli tə.

Zwezi yɪ wodiu, kʋ nə pɪn mu

(*1 Zwan 5.10-13; 1 Korəntə tián 10.3-4*)

²² Kʋ tɪpʋrɪ nə, lalʋv, kʋ yà nə wulə bəbəri tə don tə nə, lwarɪ də níá yuu bori nədv nə wulə lá. Ba lwarɪ də, Zwezi wà v kərbia tə níá yuu bori tə wa zwɪ, kʋ yɪ ba cɪcɪ nə vií. ²³ Níá yuu bwərə duən nan Tiberiyadə, tə bà tə yí bwálí tə nə, ba nə dí dipen tə, Yuu-Tiu Zwezi nə kən Yɪ lèèèe. ²⁴ Lalʋv tə lwarɪ də, Zwezi də v kərbia tə tələ lá, ba dān zva níá yuu bwərə təntə wa, ba vəli Kaperənayimə, sə ba pià Zwezi.

²⁵ Lalʋv tə vəli, kʋ na Zwezi múnaa tə bəbəri tə don nə. Ba ma bwe wá, ba wú: «Karnyɪna dədwə nə n twi yəbə?» ²⁶ Zwezi le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kʋ á con: Kʋ tà á nə nɪ Yɪ diàn mumunan tə, nə pɪn á twá lá á pià nə. Kʋ ya dipen tə, á nə dí á sú, tə nə pɪn, á twá lá á pià nə.

²⁷ Á dānà ká tɪv wodiu cɪcɪ yɪrɪ, kʋ nə wáá kʋ cùgà. Á tɪŋa wodiu tə yɪrɪ, kʋ nə wulə wuuu, kʋ ga pɪn mu tə, kʋ nə ba zwèe Yɪ con. *Ləzwənə-Biu‡ tə nə wá pa aba kʋ wodiu təntə. À nyɪna Yɪ pɪn v nii tə nə, sə à tɪv à pa wá». ²⁸ Ba ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèèe nə nə mɛ, sə nə fwa, sə nə ma

‡ 6:27 6.27 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

tun tutunan tē, Yü nē swə?»
 29 Zwezi le ba, v wú: «Won tē, ku nē ya Yü tutuŋi tē, v nē swə, ku mù nē yi, sə á kə á waa liù tē nē, v mù Yü nē tun». 30 Ba dān swìn v con, ba wú: «Bèèè Yü diàn miminan nē, n wá fwa, n biri nēba, sə ku pa, nē kə nē waa n nē? Bèèè tutuŋi nē n wá tun? 31 Ku máǵá ba yigə, nē nɪbara-ba tē yin kasɔɔ lanworu tē wa. Ku bwálí tēntə wa, ba dí wodiú, ba nē boŋə <manəš>. Ku tun, ndə ku nē púpúní Yü sagi tē wa, ku wú:

<Yü pin, wodiú nan Yü sǎn nē, ku bà, ku pa ba, ba dǎ>»

32 Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Ku tà *Moyizə nē pin aba dipen tē, ku nē nan Yü sǎn tē. Ku ya à nyina Yü nē pin aba cígá cígá dipen tē, ku nē nan Yü sǎn ku bà. 33 Dipen tē, Yü nē pin, ku mù nē yi liù tē, v nē nan Yü sǎn v cú. U mù nē pin mi ləzoni nē».

34 Lià dān swìn Zwezi con, ba wú: «*Yuu-Tiu, pa nēba wodiú tēntə diin mama!»

35 Zwezi dān ma swìn v biri ba, v wú: «Á mù nē yi wodiú tē, ku nē pin mi, ku nē ba zwèè Yü con. Liù tē, v nē twi à con, niən kúð bá ja ku tíú míámíán. Liù tē, v dē nē ken v waa à nē, nanyuŋi kúð bá ja ku tíú míámíán. 36 Á dān swìn ku á con, á ni nē dē, yá á tē ba á waa kəni à nē. 37 Lià tē mama, à nyina

Yü nē pin nē, wá bà à con. Yá liù tē, v nē twi à con, à bá vǎrì ku tíú à dɔgɔ, abada. 38 Ku tà à nan Yü à cú, sə à tun à tətə fira. Ku yi, sə à tun liù tē, v nē tun nē, fira. 39 Á dān nəŋə, ku tē nē yi liù tē, v nē tun nē tē, fira. U ba pià, sə lià tē mama, v nē pin nē, tē ladva tətə jén. Ku ya v pià, sə à bwin ba mama, à zìn tian wa, à kə mi tē wa, ku nē ba zwèè v con, luv zaŋɔ máǵá nē. 40 Á nyina Yü fira nē ya ku tē nətən. U pià, sə liù tē mama, v nē ni Yü-Biu tē, v ga kə v waa v nē, sə ku tíú na mi tē, ku nē ba zwèè v con. Yá à wá bwin wá, à zìn tian wa, à kə mi tē wa, ku nē ba zwèè Yü con, luv zaŋɔ máǵá nē».

41 *Zwifə-ba yun tián ŋuŋwɪn Zwezi yoo duən con, dē v nē swìn, v wú: «Á mù yi wodiú, ku nan Yü sǎn ku cú». 42 Ba dān swìn, ba wú: «Ku tà Zwezi, v nē yi Zwɔzefə biù tē, naaa? Nē yəð v nuu dē v nyina. Bèèè nē pin, v ma kúð piì v swìn dē, v yi v nan Yü sǎn, v bà?»

43 Zwezi ma le ba, v wú: «Á dānà ká ŋuŋwɪn duən con!

44 Liù mama wǎrì à con v twi, dē à nyina Yü tē, v nē tun nē tē, nē wá ku tíú van, v pa nē, sə à bwin wá à zìn tian wa, luv zaŋɔ máǵá nē. 45 Ku púpúní Yü nii *sòsòndə saga tē wa, ku wú:

<Yü nē wá kǎrì ba mama>. Liù tē mama, v nē cugɔ à nyina Yü sɔgɔ tē, v ga sèe v

kàrà tɛ, ɔ wá bà à con. ⁴⁶ Kɔ nɛtɔ ba pìà kɔ bɪrɪ dɛ, liù don nɪ à nyɪna Yɪ. Kɔ yɪ liù tɛ, ɔ nɛ nan Yɪ con, ɔ mù nɛ nɪ à nyɪna Yɪ. ⁴⁷ Cígá mama, à mù nɛ swìn kɔ á con: Liù tɛ, ɔ nɛ ken ɔ waa à mù nɛ, ɔ jɛ mu tɛ, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con. ⁴⁸ À mù nɛ yɪ wodiù tɛ, kɔ nɛ pɪn mu lɛzwənɛ nɛ. ⁴⁹ Á nɪbara-ba tɛ dí wodiù tɛ, ba nɛ bonjɛ <manɛ>, kasoo lanworu tɛ wa, yá ba tɪga. ⁵⁰ Yá wodiù tɛ, kɔ nɛ nan Yɪ sàń, kɔ cú tɛ, kɔ mù ya yiri don. Liù tɛ, ɔ nɛ dí kɔ, ɔ kùb bá tɪ. ⁵¹ À mù yɪ wodiù tɛ, kɔ nɛ pɪn mu, kɔ nɛ nan Yɪ sàń kɔ cú. Liù tɛ, ɔ nɛ dí kɔ wodiù tɛntɛ, ɔ wá yà mu wa, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con, abada. À yɪra tɛ nɛ yɪ wodiù tɛntɛ, à nɛ wá pa, sɛ lɛzoni na mu tɛ, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con».

⁵² Zwifɛ-ba yun tìán tútònɪ duən, kɔ yoo tɛntɛ yɪrɪ, ba swìn, ba wú: «Kɔ wá twá nɛtɛ, sɛ bɛɛ wà tɛ ma pa nɛba ɔ yɪra tɛ, nɛ dɛ?» ⁵³ Zwezi dàń ma swìn ba con, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nɛ swìn kɔ á con: Dɛ á nɛ wà *Lɛzwənɛ-Biu* tɛ yɪra tɛ dí, á nɛ wà à jana tɛ nywìn, á ba mu tɛ, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con, tɛ jɛ á tìán nɛ. ⁵⁴ Liù tɛ, ɔ nɛ dí à yɪra tɛ, ɔ nɛ nyɔa à jana tɛ, ɔ jɛ mu tɛ, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con. Yá à wá bwin wá à zìn tian wa, á kɛ mu wa, kɔ nɛ ba zwèe, lɔɔ zaɲɔ mánjá nɛ. ⁵⁵ À yɪra tɛ yɪ cígá cígá

wodiù. Yá à jana tɛ dɛ yɪ cígá cígá nanywɪa. ⁵⁶ Liù tɛ, ɔ nɛ dí à yɪra tɛ, ɔ ga nyɔa à jana tɛ, kɔ tíú wulɛ dɛ nɛ, à dɛ ga wulɛ dɛ wá. ⁵⁷ À nyɪna Yɪ nɛ tɔn nɛ. ɔ mù nɛ jɛ mu. Kɔ mù nɛ pɪn, à twá dɛ wá, à dɛ ma jɛ mu. Yá liù tɛ, ɔ nɛ dí nɛ, ɔ dɛ wá twá nɛ ɔ jɛ mu, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con. ⁵⁸ Nèń, wodiù tɛntɛ, kɔ nɛ nan Yɪ sàń kɔ cú, tɛ dèń nɛ. Kɔ wodiù tɛntɛ ba yɪ ndɛ wodiù tɛ, à nɪbara-ba nɛ dí, yá ba tɛ ga tɪ tɛ. Liù tɛ, ɔ nɛ dí wodiù tɛntɛ, ɔ wá yà mu wa, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con, abada».

⁵⁹ Zwezi swìn sùràn tɛntɛ, mánjá tɛ wa, ɔ nɛ wulɛ Kaperɛnayimɛ nɛ, Zwifɛ-ba *jɛrɛ diɛ tɛ wa, ɔ kàrɪ.

Sɔgv tɛ, kɔ nɛ pɪn mu tɛ, kɔ nɛ ba zwèe Yɪ con
(Ebɛrɛ-ba 3.12; 4.12-13;
10.38-39; 1 Piyerɛ 2.6-9)

⁶⁰ Zwezi karbɪa tɛ cɔgv ɔ sùràn tɛ, ba zwèe. Kɔ kwa nɛ, ba zɔnɪ swìn, ba wú: «Kàrà ka tɛ dà ka lɛ, liù mama wàrɪ ka tɛ n sɛe». ⁶¹ Zwezi yá yɛə ɔ waa con dɛ, ɔ karbɪa tɛ nɔnɔwɪn yoo tɛntɛ yɪra. ɔ dàń ma swìn ba con, ɔ wú: «Kɔ yoo tɛntɛ gwàrɪ á vànà, naaa? ⁶² Sɛ á dàń nɛ nɪ *Lɛzwənɛ-Biu† tɛ, dɛ ɔ ma di bwálɪ tɛ nɛ, ɔ ya nɛ wulɛ, kɔ wá yà nɛtɛ kɔ pa aba? ⁶³ Kɔ ya Yɪ-*Sɪnju tɛ nɛ pɪn mu lɛzwənɛ nɛ. Lɛzwənɛ diàn mù ya tɔtɔ. Sùràn tɛ, à nɛ swìn á con, tɛ mù nɛ yɪ Yɪ-Sɪnju tɛ, tɛ mù

* **6:53** 6.53 Zwezi yɪ ɔ tɛtɛ yoo nɛ ɔ swìn. † **6:62** 6.62 Zwezi yɪ ɔ tɛtɛ yoo nɛ ɔ swìn.

ga nə yi mu tə. ⁶⁴ Lià duən wulə á tətəni wa, ba nə ba ba waa kəni à nə». Zwezi yà dí yáá, v yəé lià tə, ba nə wà ba waa ken v nə. U yà dí yáá, v yəé liù tə, v nə wá ja v mù, v pa. ⁶⁵ U tə bwé v swìn, v wú: «Mə ku mù nə pın, à ma swìn á con də, liù mama wàri à con v twi, də à nyina Yu nə wà cwəŋə pın ku tíú nə».

⁶⁶ Ku nə me, ku máŋá təntə wa, v karbia tə zuni pií ba yá wá, ba kúv ba v nə twá. ⁶⁷ Zwezi ma swìn karbia fugə bələ tə con, v wú: «Á mù ba pià, sə á vií naaa?» ⁶⁸ Simon Piyerə ma le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, wàà con nə, nə wá pií nə va? N mù nə jə sùràn tə, tə nə pın mu, ku nə ba zwèe Yu con. ⁶⁹ Yá nə mù ken nə waa n nə, nə ga yəé də, n mù nə yi liù tə, n nə yi Yu nə ti». ⁷⁰ Zwezi le ba, v wú: «Ku tà à mù nə kúri á mù lià fugə bələ tə me, naaa? Ku ya nətə, yá á wa liù don yi *Sitana». ⁷¹ Ku yà yi Zwidasə Yisəkariyətə, v nə yi Simon biú tə, yoo nə, Zwezi yà swìn nətə. Karbia fugə bələ tə wa, mə v mù Zwidasə tə, nə wá ja Zwezi, v pa.

7

Zwezi nubia tə wà wá sèe
(Zwan 15.18-19; Matie
10.16)

¹ Ku mù təntə kwa nə, Zwezi yáá jijiri Galile nagwanaa tə wa. *Zwifə-ba yun

tián pià wá, sə ba gv. Ku mù nə pın, v yà kúv ba pià, sə v jijirə Zwide nagwanaa tə wa. ² Ku máŋá tə wa, də Zwifə-ba cànà tə, ba nə boŋə <silə cànà* >, tə bwələ.

³ Zwezi nyáná tə dàñ ma swìn v con, ba wú: «Nan yəbə! N va Zwide, sə n karbia tə wàni ba na yìèn tə, n nə tɔŋa. ⁴ Liù tə, v nə pià, sə ba lwarı ku tə, v nə yi, v ba v yìèn sègə v fwa. Yìèn tə tə, n nə tɔŋa nətən, n dàñ tun tə, sə lià me na mú». ⁵ U nyáná tə sugv təntə biri də, ba wà ba waa v nə ken. ⁶ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á mù máŋá tə wà yí. Á mù con nə, máŋá mama zìèn, ka pa aba. ⁷ Lià tə, ba nə yi luv nə ti, wàri á mù ba duŋa. Á mù swìn də, ba tutvneε tə ba zìèn. Ku mù nə pın, ba duŋa nə. ⁸ Á mù vèli cànà tə! Á mù tə ba cànà təntə vèli síún, à máŋá tə wà yí». ⁹ U swìn sùràn təntə ba con. Yá v pií v wulə Galile nə.

Zwezi vèli Zwerizalemə
silə cànà tə máŋá wa
(Zwan 4.10-14)

¹⁰ Zwezi nyáná tə vèli cànà tə. Ku kwa nə, v də tətə zàn v va lá. U nə vèli tə, v sègə v tiàn. U wà v tiàn biri.

¹¹ *Zwifə-ba yun tián yà twá lá, ba pià Zwezi cànà tə wa, də ba bwe, ba wú: «U wa yèn nə?» ¹² Laluv tə susvni duən nə zənzən ba tətəni wa, v yuu wa. Ba duən swìn, ba wú: «U yi bæe

* 7:2 7.2 Wiən zagv kwa nə, Zwifə-ba yáá dé ku cànà təntə.

tə, v nə tɔŋa zəni». Ba duən də kúù wú: «On on! Kunkun nə! U mù nə pɪn lalɔv tə gugurə». ¹³ Fən yà jə lià tə, Zwifə-ba yun tián tə yurɪ. Ku mù nə pɪn, ba liù də mama yà ba Zwezi yoo swìn nəpon nəpon v nii wa.

¹⁴ Mánjá tə, càná tə nə zva ka tətəŋi wa, Zwezi zàn v va *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa. U wulə v kàrì lià tə. ¹⁵ Ku gwárí Zwifə-ba yun tián tə, ba ga swìn, ba wú: «Bεε v tə wà kàrì. Ku dàń nə fwa nətə, v ma yəə Yɪ sagɪ tə zəni zəni?» ¹⁶ Zwezi le ba, v wú: «Kàrà tə à nə kàrì, ku tà ku nan à tətə. Ku yɪ ku nan Yɪ tə, v nə tɔn nə. ¹⁷ Liù tə, v nə sɛe, sə v tɔn Yɪ fɪra, ku tíú wá lwarɪ, à kàrà ku tə nə nan Yɪ, nə à yəə də ku nə yɪ à tətə sùràn. ¹⁸ Liù tə, v sùràn nə naŋa v tətə, ku yɪ v pià, sə v pa dun v tətə nə. Yá liù tə, v nə pià, sə v pa dun liù don nə, ku tíú nə tɔn wá, v yàá swìn cígá. Yá kunkun yoo təlɔ də wá. ¹⁹ *Moyizə nə pɪn aba Yɪ *nii tə. Yá á liù mama ba ku nii zílí. Bɛɛɛɛ dàń nə pɪn, á pià, sə á gu nə?»

²⁰ Lalɔv tə le wá, ku wú: «N yɪ *zinə nə jə mú! Wàà nə pià, sə v gu mú?» ²¹ Zwezi kúù le ba, v wú: «À tɔn yoo nəɔv, ku ga gwárí á mama. ²² Moyizə pɪn aba nii, sə á *gwəŋə bεε. U pɪn ku nii tɛntə, ku ga tà v mù nə dɪga ka gwəŋə tə dɛń. Ku yɪ ku nan də á nɪbara-ba. Yá á gwəŋə bεε Zwifə-ba *sié dɪn tə də tətə nə.

²³ Á gwəŋə liù sié dɪn tə nə, sə á dàná ká cùgù Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə. Bɛɛɛɛ nə pɪn, á lɪŋa zaŋa à yuu wa, də à nə pɪn ləzwənpɪrɪ nə yazurə sié dɪn nə? ²⁴ Á dàná ká ywàń də yíá, á ma b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀. Á nə wá b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀, sə á pa ku twá də cígá».

Zwezi nə yɪ liù tə, Yɪ nə tɔn

²⁵ *Zwerizalemə tián duən swìn, ba wú: «Ku tà bεε wà tə nə, ba pià, sə ba gu tə, naaa? ²⁶ Nɛń, v nə v zɪga v swìn v fɪra lià tə mama yáá con, ba ga ba yoo mama v con swìn. Yá nə yun tián tə lwarɪ də, v mù nə yɪ liù tə, v nə yɪ *Kərisə tə cígá mama, naaa? ²⁷ Liù tə, v nə yɪ Kərisə, wá bà. U nə twi, liù mama bá yəni bwálí tə, v nə nan. Yá ku nə yɪ bεε wà tə mù, nə yəə bwálí tə, v nə nan». ²⁸ Mánjá tə wa, Zwezi nə wulə v kàrì *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, v swìn v kə yɪ nə, v wú: «Á buŋa də, á yəə nə? Á yəə à nə nan lá, cígá mama, naaa? À tətə nə wà lɔv twi à tián nə, ku ya liù nə tɔn nə. Á yèr̀̀r̀̀r̀̀ liù tə, v nə tɔn nə. Ku liù tɛntə nə yɪ cígá tíú. ²⁹ Mə v mù con nə, à nan. U mù nə tɔn nə. Ku mù nə pɪn, à mù yəə wá». ³⁰ Zwezi nə swìn ku nɛtv tə, ba dàń pià, sə ba ja wá. Yá ba liù mama j̀̀àn wà v yɪra dwən. Mánjá tə wà yí, sə ba ja wá.

³¹ Lalɔv tə wa, lià zənzən ken ba waa v nə, ba ga swìn,

ba wú: «Kərisə tə nə twi luv wa, v wá fwa Yü diàn mımınan, v doni tətə bεε wà tə nə fwa, naaa?»

³² *Farızian-ba ni ku tə, lià tə nə ɲɔɲwın ba tətəɲi wa, Zwezi yırı. Ba mü, də Yü *joɲwana yun tián tə dān tun Yü diè lià tə nə cì ka nə tə, sə ba ja wá.

³³ Zwezi swın ba con, v wú: «À tə wulə də aba, máɲá mancın wa. Ku kwa nə, à wá piı à va liù tə con, v nə tun nə. ³⁴ Bwálí tə, à nə vèli, á wàrì lá á twi. Ku mü nə pın, á wá pià nə. Yá á bá na nə». ³⁵ Zwifə-ba yun tián dān bwe duən, ba wú: «Yèn nə, v wá va, sə nə ba wá ni? Ku yi v pià, sə v va Zwifə-ba con, ba nə wulə *Gərekə-ba tián tə wa, naaa? Ku dān nə ya, v pià v kàrì Gərekə-ba, naaa? ³⁶ Sugu təntə dēn nə yi bēēē? U swın də, nə wá pià wá, yá nə bá na wá. U tə swın də, bwálí tə, v nə vèli, nə wàrì lá, nə vèli».

Zwezi yi ndə nabuliyii nə

³⁷ Cànà tə talıkwá diın tə yun diın nəfarv. Zwezi dān zàn v zıga yu nə, v swın, v wú: «Də nanyɔni nə jə liù, sə v bà à con, v nyu níá. ³⁸ Liù tə, v nə keni v waa à nə wuuu, níá wá nan v con tə dəri. Níá təntə pın mı. Mə nətv nə, ku púpúní Yü sagı tə wa». ³⁹ Zwezi nə swın nətv tə, ku ya Yü-*Sinju tə yoo nə, v swın. Ku mü Sinju təntə nə Yü nə wá pa lià tə nə, ba nə keni ba waa v nə wuuu. Zwezi yá tə wà v dun tə wa piı v di. Ku mü nə

pın, v yá tə wà pın, Yü-Sinju tə bà luv wa.

Laluv tə pwèe duən wa Zwezi yırı

(Tɔtɔnan 28.23-27)

⁴⁰ Laluv tə wa lià duən nə ni tə sùràn təntə, ba swın, ba wú: «Bεε wà tə cigá ya Yü nii *sùsùnù tə!» ⁴¹ Ba duən də swın, ba wú: «D mü nə yi *Kərisə!» Ba duən də tə kúv swın, ba wú: «Kərisə tə mε, sə v nan Galile nag-wanaa wa?» ⁴² Kərisə wá nan piıv *Davidə dwíi tə wa. Yá ku wá yá Bətələhemə nə. Mə Bətələhemə tu təntə wə nə Davidə nan. Ku púpúní Yü sagı tə wa nətv. ⁴³ Ku mü nə pın, lià tə dān ma pwèe duən wa, Zwezi yırı. ⁴⁴ Laluv tə wa lià duən yá pià, sə ba ja wá. Yá ba liù mama jìàn wà v yıra dwən.

⁴⁵ Lià tə, ba nə tun, sə ba ja Zwezi, dān ma piı ba va *Zwifə-ba Yü *joɲwana yun tián tə, də *Farızian-ba con. Ba bwe, ba wú: «Bēēē nə pın, á ma wà Zwezi jın, á ja á bà?» ⁴⁶ Lià təntə ma le ba, ba wú: «Liù mama tə wà sugu swın, ndə bεε təntə nə». ⁴⁷ Farızian-ba ma piı ba bwe ba, ba wú: «Yá á mü tətə wà á tián dugv, á pa v gıgarı aba? ⁴⁸ Liù wulə yun tián tə, də Farızian-ba wa, v nə ken v waa Zwezi nə, naaa? ⁴⁹ Laluv təntə, ku nə yèrì Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, wá cùgù». ⁵⁰ Farızian-ba wa liù don, də ya yın lá, v yırı nə Nikodemə. U mü nə dí yáá v va Zwezi con, máɲá don

wa. U zàn v swìn ba duən tē con, v wú: ⁵¹ «Ku nē twá dē Yü nī tē, v nē pın Moyizē nē, nē wàrì liù bürà nē bürì, dē v nē wà v nī tún, v bırı nēba, sē nē cūg v sugv, nē lwarı ku tē, v nē fwa». ⁵² Ba ma le Nikodemō, ba wú: «N dē tētē yı Galile tıú, naaa? Vēli, n kàrì ku tē, ku nē púpúnı Yü sagı tē wa. N wá na dē, Yü nī *sùsùnù nēdv mama tē wà Galile nan!»

Kacwarv don ba nē jin yoo

(Romē tıán 2.1-3, 17-23)

⁵³ [Ku kwa nē, ba liù dē mama zàn, v va v sàñ.]

8

¹ Yá Zwezi vēli *oliviye tıán paan tē yuu. ² Ku tıpırtı jıv tētē nē, Zwezi kúv pıı v va *Zwifē-ba Yü *dìè tē wa. Lalv tē mama twı v con. Yá v dāñ ga jēó tıa, v kàrì ba.

³ Ku máñá tē wa, Yü nī *yēnu tıán tē, dē *Farızıan-ba jın kan don, ba ja bà. Ba zıgı kan tē lià tē mama yáá con. Kan tētē yà yı ba dıgà v yuu, dē v wulē v cwàrì. ⁴ Yá ba swın Zwezi con, ba wú: «Karnyına, kan wà tē yı, ba zàn ba ja nēpon nēpon dē, v wulē v cwàrì.

⁵ *Moyizē pın nēba nī Yü *nī sagı tē wa, sē nē dıh kayırē tētē dē kapana nē gv. N mù dāñ wú bēēē?»

⁶ Ba yà swın ku nētv tē, sē ba ma ja Zwezi dēñ nē, sē ba dāñ twá ku nē, ba kē yoo v nī nē. Zwezi kwá tıa, v ja v jıfba, v ma púpúnı tıa.

⁷ Ba dāñ nē tē zıga lá, ba

bwe wá, v kwıán yu nē, v swın ba con, v wú: «Á wa liù tē, v tē nē wà cuna fwa, sē v dí yáá, v tı kapan, v ma dıh kan tē». ⁸ Yá v kúv pıı v kwá, v wulē v púpúnı tıa.

⁹ Máñá tē, ba nē nı ku nētv tē, ku zıgı ba nēkwıa tıú tē nē, ba nan nēdv nēdv, ba va ba zwēe. Yá ku ga Zwezi cıv dē kan tē, v nē zıga v yáá con. ¹⁰ Zwezi dāñ ma kwıán yu nē, v swın v con, v wú: «Kan, lià tē, ba nē pıà, ba kē yoo n yuu wa, tē wa yèn nē? Ba liù mama wà mú yoo fwa, sē ku cūgù mú, naaa?»

¹¹ Kan tē ma le Zwezi, v wú: «*Yuu-Tıu, liù mama tēló». Zwezi ma swın v con, v wú: «Á dē nē bá fwa mú yoo, sē à cūgù mú. Vēli, n dāñ nē kúv dāñ ká pıı n tvn cuna, mıámıán».]

Zwezi pın poni lēzoni nē

(Zwan 1.4-5, 9-12; 5.26-37; 12.46-50)

¹² Zwezi dāñ kúv pıı, v swın lià tē con, v wú: «Á mù nē yı lēzoni poni. Liù tē, v nē twá dē nē, ku tıú bá va yı kunu wa, abada. Yá v wá na poni tē, ku nē pın mı tē, ku nē ba zwēe Yü con».

¹³ Ku yuu wa, *Farızıan-ba swın v con, ba wú: «N tētē nē swın n tētē yoo. Ku mù nē pın, n sugv tē ba dēñ jē».

¹⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Dē à nē swē à swın à tētē yoo, ku yı cígá. Á mù yēó bwálı tē, à nē nan lá à bà, à ga yēó à tē vēli lá. Á mù yērı bwálı tē, à nē nan lá, á ma kúv yērı bwálı tē, à nē vēli. ¹⁵ Á

mù yàá twá də læzoni yənu nə, á ma b̀̀r̀̀i lià b̀̀r̀̀à. Á mù ba liù mama b̀̀r̀̀à b̀̀r̀̀i. ¹⁶ Yá à mù nə wá b̀̀r̀̀i liù b̀̀r̀̀à də, ku yàá ya ku cígá wa. Ku tà à cíci. Á nyina Yü tē, v nə tun nə, v yàá wulə də nə. ¹⁷ Ku p̀̀p̀̀nı́ Yü *nii sagı tē wa, v nə pın *Moyizə nə v pa aba, də lià bələ nə swın yoo nəɖ, ku yoo tē yi cígá. ¹⁸ Á mù swın à tətə yoo, yá à nyina tē, v nə tun nə, v də swın ku yoo təntə». ¹⁹ Ba dān ma swın v con, ba wú: «N nyina tē wa yèn nə?» Zwezi le ba, v wú: «Á yèr̀̀i à tətə, á ma yèr̀̀i à nyina tē də. Də á nə yèé nə, á wá yəni à nyina tē də».

²⁰ Zwezi yà wulə *Zwifə-ba *Yü diè tē wa, səbia tē nə kəni lá bwálı nə, v kàr̀̀i lià tē. Mə ku bwálı tē wa, v swın s̀̀r̀̀àn təntə. Ku mánjá təntə wa, də v janv mánjá tē wà yí. Ku mù nə pın, liù mama wà wá jın.

Zwezi biri də, v vələ v nyina Yü con

(Zwan 7.33-36)

²¹ Zwezi kúv pı́i v swın lià con, v wú: «Á mù wá vií, á wá pı̀à nə, á ga. Yá á wá ti á cuna tē wa. Á wàr̀̀i bwálı tē, à nə vələ, á vəli». ²² *Zwifə-ba yun tián dān swın duən con, ba wú: «D nə swın də, nə wàr̀̀i bwálı tē, v nə vələ tē, nə vəli, ku bá ya v pı̀à, v gv v tián?» ²³ Zwezi le ba, v wú: «Á dəkuu yi ku wulə tia ka tē yuu, à mù dəkuu ga

yi ku nan Yü. Á mù sàñ nə yi luv ku tē, à mù tà luv ku tē liù. ²⁴ Ku mù nə pın, à ma swın á con də, á wá ti á cuna tē wa. Á nə wà cígá pın də, à mù nə yi liù tē, v nə wulə mánjá mama, wuuu, á wá ti á cuna tē wa». ²⁵ Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù nə yi wàà?» Zwezi le ba, v wú: «Á dí yáá à swın á con ku jju tē mama. ²⁶ Á yuu yìèn dáá zənzən, à nə mē, sə à swın tē yoo á con. Liù tē, v nə tun nə, yi cígá tíú. Yá ku tē, v nə biri nə, ku mù nə, à də swın lià con, ba nə yi luv nə ti». ²⁷ Ba yà wà lwarı də, ku ya nyina Yü yoo nə, v swın. ²⁸ Zwezi dān ma swın ba con, v wú: «Mánjá tē, á nə wá zın *Ləzwənə-Biu* tē, á kə yü nə, ku mánjá tē wa, á dān wá lwarı də, à mù nə yi liù tē, à nə wulə mánjá mama, wuuu. Á wá lwarı də, à ba won mama fwa à tián nə. Yá à s̀̀r̀̀àn tē yi ku tē à nyina Yü nə kàr̀̀i nə, à swın à biri lià tē. ²⁹ Mánjá mama, à fwa ku tē, liù tē, v nə tun nə, nə swə. Ku mù nə pın, v wulə də nə. V wà nə yá à cíci».

³⁰ Mánjá tē wa, Zwezi swın ku nətv tē, lià zənzən ken ba waa v nə.

Cígá yi ka nanja Yü con
(Romə tián 6.14-23;
Galasi tián 3.7, 29; 1 Zwan
3.8-10)

³¹ Zwezi swın *Zwifə-ba con, ba nə keni ba waa v nə, v wú: «Á nə jon à s̀̀r̀̀àn tē,

* 8:28 8.28 Zwezi yi v nə wá pı́i v ba Yü con tē yoo nə v swın nətv.

á zílí tē nii, dē á cígá yí à karbía. ³² Kú nētú nē wá pa á lwarí cígá tē. Yá cígá tē nē wá jon aba á cuna tē wa, sē á tūnī á tìàn». ³³ Zwifə-ba tē ma píi ba le Zwezi, ba wú: «Nē mù yí ba luri nēba *Abərahāmē dwíí tē wa. Nē mù wà liù yonju yin miámíán. Kú fwa nētē, n ma wú: <Á dān wá tūnī á tìàn?> » ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kú á con: Liù tē mama, v nē tūṅa cuna, v yí cuna yonju. ³⁵ Yá yonju tà v wulə sán wa, máṅá mama. Sán tē biú nē wulə sán tē wa, máṅá mama wuuu. ³⁶ Dē Yí-Bíu tē dān nē jon aba á cuna wa, á wá tūnī á tìàn, cígá cígá. ³⁷ Á yəə dē, ba luri aba Abərahāmē dwíí tē wa. Á ba à sùràn tē jonə. Kú mù nē pín, á pià, sē á gu nē. ³⁸ Kú tē, à nyina nē pín à na, kú mù nē à swìn á con. Á dē yí kú tē, á dē nyina tē nē buri aba, nē á cuga, nē á tūṅa». ³⁹ Ba kúò píi ba le wá, ba wú: «Nē nyina nē yí Abərahāmē!» Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Dē á cígá nē nan Abərahāmē dwíí tē wa, á mē, sē á fwa kú tē Abərahāmē nē fwa. ⁴⁰ Á nē pià, sē á gu nē, à mù liù tē, à nē swìn cígá tē, Yí nē buri nē á con, Abərahāmē wà kú nyin don fwa. ⁴¹ Kú yí á nyina tē tutunan nē, á tūṅa». Ba ma kúò swìn v con, ba wú: «Nē tà bía tē, ba nē luri yirə duən nē. Nē nyina yí nēdu, kú mù nē yí Yí». ⁴² Zwezi le ba, v

wú: «Dē Yí cígá yà nē yí á nyina, á yà wá sóní nē. Kú ya Yí con nē, à nan à bà. Kú tà à tətə nē twi à tìàn nē, kú ya v mù nē tun nē. ⁴³ Bèèè nē pín, á ba à sugu tē dēn nēn? Kú yí á nē ba pià, sē á sèè à sùràn tē. ⁴⁴ Á nyina nē yí *Sítana. Kú mù nē pín, á pià á tun á nyina tētə fira yìèn. Kú jju mama, v yin laguru. U wà cígá swənə mama. Yí cígá ga tələ v con. Máṅá tē, v nē kuni kunkun tē, v sùràn yáá yí, ndə v tətə nē yí nētú. U yí kunkunu tē, v nē ya kunkuna nyina. ⁴⁵ Á mù yí, à nē swìn cígá tē nē pín, á ba nē cígá pín. ⁴⁶ Á wa lá, wàà nē wáá v buri dē, à tun cuna? Dē kú nē yí cígá nē à swìn, bèèè nē pín, á ma ba nē cígá pín? ⁴⁷ Liù tē, v nē ya Yí nyièn, v yáá cugu Yí sùràn tē. Á tà Yí nyièn. Kú mù nē pín, á ba Yí sùràn tē cuga».

*Zwezi dē Abərahāmē yoo
(Zwan 10.25-33)*

⁴⁸ *Zwifə-ba yun tìàn tē dān ma swìn Zwezi con, ba wú: «Nē ba cígá jə, sē nē swìn dē, n yí Samari tíú, yá *zinə dē wulə n yuu wa, naaa?» ⁴⁹ Zwezi le ba, v wú: «Zinə tələ à yuu wa. Kú yí à mù bwí à nyina Yí nē. Yá á mù wulə á muṅə nē. ⁵⁰ Á mù ba à dun pià. Liù nədva nē wulə, v nē pià dun tē, sē v pa nē. U mù ga nē buri lià bura. ⁵¹ Cígá mama, à mù nē swìn kú á con: Liù tē, v nē zílí à sùràn tē nii,

u bá ti abada». ⁵² Zwifə-ba yun tián ma swìn u con, ba wú: «Sín nə, nə dān nə yəé də, n yi zinə nə wulə n yuu wa. *Abərahame tıga, Yu nii *sùsùnà tə də tıga. Yá n mù swìn də, liù nə zilí n sùràn tə nii, u bá ti abada. ⁵³ N dwə nə nıbe Abərahame, u nə tıga, naaa? Yu nii sùsùnà tə də tıga. N mù bɔɔa də n yi wàà?» ⁵⁴ Zwezi le ba, u wú: «Ku nə yi à tətə nə pın dun à tián nə, tə dun tə yi tutu. Ku yi à nyına Yu tə nə pın dun nə. U mù liù tə, á nə swìn də, u yi á Yu tə. ⁵⁵ Á mù yèri wá, à mù ga yəé wá. Də à nə swìn də, à yèri wá, à ya kunkunu ndə á nə. Á yəé wá, à ga jə u sugu tə. ⁵⁶ Á nıbe Abərahame pùé poli də, u nə bún də, u wá na à túrí dun tə. U ni ku dun tə, yá u yın pupwən wa». ⁵⁷ Zwifə-ba yun tián swìn u con, ba wú: «N tə nə ba bına finu jə, yá n ni Abərahame, naaa?» ⁵⁸ Zwezi le ba, u wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: À mù yà wulə, də ba tə wà Abərahame lɔri». ⁵⁹ Ku mù sugu təntə yuu wa, ba pèe kapana, sə ba ma dilı wá. Ku mù nə pın, Zwezi sègè, u nan Zwifə-ba Yu *dìè tə wa.

9

Zwezi pori beə don yía
(Marəkə 8.22-25; 10.46-52)

¹ Dun don nə, Zwezi ti cwəɲə don, u le. U nə ma le, máɲá tə wa, u ni beə

don. Ba lɔri wá liliu. ² Zwezi karɔta tə ma bwe wá, ba wú: «Karnyına, ba lɔri beə tə liliu. Wàà nə tun cuna? Ku yi u mù, nə à yəé u nyına-ba nə tun cuna, ku ma pa u yi liliu?» ³ Zwezi le ba, u wú: «Ku tà u mù nə tun cuna, nə à yəé u nyına-ba nə tun cuna. Ku yi ku yí nət, sə Yu tutunan tə twá u nə, tə birı tə tián. ⁴ À me, sə à tun Yu tutunan tə, də tia tə wà yí. U mù Yu nə tun nə. Tia nə twi ka yí, liù mama kúvú bá wàni u tun. ⁵ Máɲá tə wa, à nə tə wulə luv wa, à yi ləzwəne poni».

⁶ Zwezi nə swìn tə sùràn təntə kwa nə, u pi mimian tia, u ma bu tiran mancin. U ga fwa tiran təntə, u ma tà liliu tə yía nə. ⁷ Yá u ga swìn u con, u wú: «Vəli càrú tə wa, ba nə bɔɔə «Silowe», n kwán níá, n ma puli n yáá tə». Silowe tə dən nə yi «liù, ba nə tun». Liliu tə vəli, u puli u yáá tə. U piı u bián, máɲá tə, u yía tə póri tə na lá zəni. ⁸ U jəń duən, də ba tə, ba nə dí yáá, ba na wá də, u lòri tə, dān ma swìn, ba wú: «Ku tà beə wà tə, yá nə jəé tia, u lòri tə, naaa?» ⁹ Ba duən swìn, ba wú: «Mə u nə». Ba duən də swìn, ba wú: «Ku tà u mù. Ku yi u nyinyıga». Beə tə tətə dān ma swìn, u wú: «Ku cígá ya à mù!» ¹⁰ Ba dān ma bwe wá, ba wú: «Nətə nə ku twá, n yía tə ma póri?» ¹¹ U ma le ba, u wú: «Beə tə, ba nə bɔɔə Zwezi tə, nə fwa tiran, u ma tà à yía tə nə, u ga swìn

à con, sə à va à puli à yáá tē cārú tē wa, ba nə bonɔ̃ <Silowe>. À ma va lá, à nə puli à yíá tē à zwèe, kwa nə, à yíá tē na lá». ¹² Ba tē ma bwe wá, ba wú: «Bee tēntē wulə yèn nə?» U ma le ba, v wú: «À yèrì v bwálí».

Farizian-ba tē bwe liliu tē, v yíá nə pórí tē

¹³ Ba dān ma ja bee tē, v yíá tē nə pórí tē, ba ja va *Farizian-ba con. ¹⁴ Dūn tēntē yin *Zwifə-ba *sié dūn, yá Zwezi ga fwa tīran, v ma pórí bee tē yíá. ¹⁵ Ku mù nə pīn, Farizian-ba dē kúv bwe bee tē, ba wú: «Ku fwa nətē, n yíá tē ma pórí?» U le ba, v wú: «Zwezi fwa tīran mancūn, v kə à yíá tē nə. À vèli à puli à yáá tē. Mə ku nə, à na lá». ¹⁶ Ku yoo tēntē yuu wa, Farizian-ba wa lià swīn, ba wú: «Ku bee tēntē wà Yū nan. Ku mù nə pīn, v ba sié dūn tē nii zílí». Ba duən dē kúv swīn, ba wú: «Nətē nə cūna liù wá twá, v ma fwa Yū diàn mīmūv tētē yiri?» Ku nətū tē pīn ba pwèe duən wa. ¹⁷ Ba kúv bwe bee tē, v yà nə yī liliu tē, ba wú: «N mù con, n buɲa dē bee tēntē, v nə pórí n yíá tē, yī wàà?» Bee tē ma le ba, v wú: «U yī Yū nii *sùsùnù».

¹⁸ Zwifə-ba yun tián tē wà cígá pīn dē, v tētē yà yīn liliu, yá v yíá tē ga pórí. Ku mù nə pīn, ba ma bon v nuu dē v nyina. ¹⁹ Ba nə twi ba yí lá, ba bwe ba, ba wú: «Bee wà tē cígá ya á mù biú,

naaa? Cígá mama, á wú v yī ba lūri wá liliu? Ku dān fwa nətē, v ma na lá?» ²⁰ U nuu dē v nyina tē ma le, ba wú: «Nə yèé dē, v ya nə mù biú, yá v ga yī ba lūri wá liliu. ²¹ Ku nə fwa nətū, v dān ma na lá síún nə, nə yèrì ku mù. Nə ma kúv yèrì liù tē dē, v nə pórí v yíá tē. Á bwíə v tētē, v dē yī nəkwiə, v wàà v tētē yoo v swīn». ²² Zwifə-ba yun tián fən yà jə v nuu dē v nyina tē. Ku mù nə pīn, ba swīn ku nətū tē. Zwifə-ba yun tián yà ken nii nədū, sə ba dūy liù tē mama, v nə wá swīn dē, Zwezi nə yī *Kərisə, ba lī ba *jéré diè tē wa. ²³ Ku mù nə pīn, v nuu dē v nyina tē ma swīn dē, v dē yī nəkwiə, ba bwíə v tētē.

²⁴ Farizian-ba kúv bon liliu tē, v yíá tē nə pórí tē, nēe bələ nii nə, ba swīn v con, ba wú: «Swīn cígá Yū yáá con. Nə mù yèé dē, bee wà tē yī cūv». ²⁵ U le ba, v wú: «Dē v nə yī cūv, à mù yèrì ku. Yoo nədū nə, à yèé. À yà yī liliu, yá síún nə à yíá dān na lá». ²⁶ Ba ma swīn v con, ba wú: «Nətē nə, v fwa mú? Ku yī v fwa nətē, v ma pwéré n yíá tē?» ²⁷ Bee tē kúv le ba, v wú: «À dí yáá à swīn ku, à bīri aba, yá á wà ku cūv. Bèèèe nə pīn, á pià, sə à kúv piì à bwé ku? Ku yī á dē tētē pià, sə á jì v karbia, naaa?» ²⁸ Ba dān twīn wá, ba ga swīn, ba wú: «Ku yī n mù nə ya v karbiu, nə mù yī *Moyizə karbia. ²⁹ Nə yèé dē, Yū swīn Moyizə con. U

tə ba tə mù, nə yèrì bwálí tə, ɔ nə nan». ³⁰ BEE tə ma le ba, ɔ wú: «Mə ku yoo təntə nə gwárí nə də, á nə yèrì ɔ nə nan lá, yá ɔ ga pórí à mù yía. ³¹ Nə yəé də, Yɪ ba cɔnɔ yɪjɔnɪ le. Ku ya liù tə, ɔ nə zilí Yɪ nii, ɔ ga tɔŋa Yɪ fɪra nə, Yɪ yáá cɔgɔ. ³² Nə tə wà nì mama abada də, liù pórí liliu yía, ba nə lɔrɪ wá, də ɔ yɪ nətu. ³³ Də bEE təntə yà nə wà Yɪ nan, ɔ yà wàrì won mama, ɔ tɔŋa». ³⁴ Ba ma le wá, ba wú: «N tətə mama yɪ ba lɔrɪ mú cɔna wa, n ga pià, sə n kàrì nəba!» Ba dàń ma dɪŋɪ wá, ba lɪ ba jéré diè tə wa.

(*Likə 10.21; 2 Korəntə tían 4.3-6; 1 Piyerə 2.6-8*)

³⁵ Zwezi dàń nì də, Farɪzɪan-ba dɪŋɪ bEE tə, ɔ yà nə yɪ liliu tə, ba lɪ ba jéré diè tə wa. Zwezi ma jérí bEE tə, ɔ bwe wá, ɔ wú: «N ken n waa *Ləzwənə-Biu* tə nə, naaa?» ³⁶ BEE tə le Zwezi, ɔ wú: «Ku mù nə yɪ wàà, *Yuu-Tiu? À swə, sə à kə à waa ɔ nə». ³⁷ Zwezi ma swìn ɔ con, ɔ wú: «N yía cə ku tíú yuu wa. Mə ɔ mù nə wulə ɔ swìn n con, síún nə!» ³⁸ BEE tə dàń ma swìn, ɔ wú: «Yuu-Tiu, à ken à waa n nə». Yá ɔ ga tɔ ɔ nadwana yuu, ɔ bu Zwezi nə.

³⁹ Zwezi dàń ma swìn, ɔ wú: «À twi lɔɔ ku tə wa, sə à bɔrì lià bɔrà. À pa lilirən yía pórí, à ga pa lià tə, ba yía nə na lá, lwàn ba jì lilirən». ⁴⁰ Farɪzɪan-ba lià

duən yà wulə ku bwálí tə wa. Ba nə nì tə sùràn təntə, ba bwe Zwezi, ba wú: «Nə də yɪ lilirən, naaa?» ⁴¹ Zwezi le ba, ɔ wú: «Á yà nə ya lilirən, á yà ba cɔna jə. Á dàń nə swìn də, á na lá. Ku mù nə pɪn, á cɔna tə wulə wuuu».

10

*Zwezi yɪ payɪrɔ nəzəŋɪ
(1 Piyerə 2.24-25, 5, 1-4)*

¹⁻² Zwezi kàrì lià tə də zwansisari, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù tə, ɔ nə twá mimii, ɔ ma zwɪ patuu wa, ku tíú nə yɪ payɪrɔ tə. Yá liù tə, ɔ nə ba patuu mimii twá, ɔ ma zwɪ, ɔ ga twá ku bwálí don, ɔ ma zwɪ, ku tíú yɪ ŋwìàn, ɔ ga yɪ lagɔrɔ. ³ Liù tə, ɔ nə cì patuu tə nii nə, ɔ yáá súrí ku mimii, ɔ pa payɪrɔ tə nə. Yá pee tə gá cɔga tə payɪrɔ tə kori. ɔ yáá bon ɔ piə mama də ka yɪrɪ, ɔ ma lɪ tə patuu tə wa. ⁴ ɔ nə lɪ pee tə mama, ɔ zwèe, ɔ dàń yáá ya tə yáá, pee tə ga pú ɔ kwa. Ku nətu bɪrɪ də, tə yəé ɔ kori swíán. ⁵ Pee tə bá sèe, tə pwí liù don kwa. Tə yèrì ɔ kori swíán. Ku mù nə pɪn, tə nə nɪ liù don, tə wá dəri, tə jén ɔ yáá nə».

⁶ Zwezi kàrì lià tə də zwansisara tə, ba ga wà yoo tə, ɔ nə pià, sə ɔ swìn ba con, tə dàń nì. ⁷ Zwezi kúð swìn, ɔ súrí lá, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: À mù nə yɪ patuu tə mimii. ⁸ Lià tə mama, ba nə

* 9:35 9.35 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn.

dí à yáá, ba bà tē yi ηwina dē lagura. Yá pee tē wà ba cugu. ⁹ À mù nē yi ndē mimii nē. Liù tē, v nē twá dē nē, v ma zv Yui wá jon ku tíú. U wáá v zwi dē v naŋa ndē pee tē nē, v ga wá na v nii wodiu dē. ¹⁰ Nwìàn mù yi v yáá bà, sē v ηv, sē v gv, sē v cùgù. À mù yi à twi, sē à ti, sē lià tē ma na mi, sē ba na mi, ku nē ywán cigá cigá.

¹¹ À mù nē yi payiru nēzēŋu. Payiru nēzēŋu yáá ja v mi, v ma lárí v pee yuu nē. ¹² Yá liù tē, v nē cì pee nē, sē ba ηwín wá, ku tíú mù yi sēbiu tē nē, v ywàŋá. Yá pee tē tà v mù nyiæn. Ku mù nē pin, v nē ni buyuru, dē nyankwan ku biàn, v yáá dugv pee tē, v ga dēri v jén. Buyuru tē dàŋ yáá tv pee tē wa, ku ja tē, ku laga tē duæn yáá nē. ¹³ Ku nētv dàŋ biri dē, v yi v tŋa sēbiu yiri, pee tē yoo ba wá jē. ¹⁴ À mù nē yi payiru nēzēŋu tē. À yèé à pee tē, à pee tē dē ga yèé nē. ¹⁵ Mē nētv nē, à mù dē à nyina Yui tē yèé duæn. U yèé nē à dē ga yèé wá. À ja à mi, à ma lárí à pee yuu nē. ¹⁶ À tē jē pee duæn, tē nē tēlé patuu ku tē wa. À mē, sē à pià tē pee tēntē, dē à ja bà. Pee tē mama dàŋ wá ni à kori. Ku dàŋ wá yà patuu nēdv, yá payiru tē dē wá yà nēdv. ¹⁷ À pin à mi tē, sē à kùb piì à jon. Ku mù nē pin, à nyina Yui swē nē. ¹⁸ Liù mama wàri à mi tē,

v li v tiàn nē. À mù tētē nē ja cwēŋē, sē à pa à mi tē, à mù nē ma ja cwēŋē dē, sē à piì à jon à mi tē. À nyina Yui nē pin nē ku nii tēntē». ¹⁹ Zwezi sùràn tēntē ku pin, Zwifē-ba yun tiàn tē kùb piì ba pwēē duæn wa. ²⁰ Ba wa lià zēnzēn yà swìn, ba wú: «*Zini nē wulē v yuu wa, v ga nyàŋà. Á dàná ká cugu v sùràn tē!» ²¹ Ba duæn dē swìn, ba wú: «Zini nē wulē liù yuu wa, v wàri sùràn tētē v swìn. Liù tē zini nē jē, v wàri liù yíá v póri».

*Zwifē-ba yun tiàn viga
Zwezi*

(Zwan 8.51-59; 14.9-11)

²² Ba yà wulē ba dē cànà don, ka nē yi *Zwifē-ba Yui *diē tē nii sùrú bini cànà, *Zwerizalemē nē. Ku máná tē yà yi waran máná. ²³ Zwezi vèli Yui diē tē wa. U jijiri bwálí tē nē, ba nē boŋē <Salumun napakulu>. ²⁴ Zwifē-ba yun tiàn kíkari wá, ba ga swìn v con, ba wú: «N pià, sē nē bēéé n yoo nē waa con, wuuu, ku jē vèlé dun don? Swìn ku nē con nēpon nēpon dē, n cigá nē yi *Kērisē».

²⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «À dí yáá à swìn ku á con, yá á wà cigá pin à sugv tē nē. Yièn tē, à nyina Yui nē pin nii, à ma fwa, tē mù nē biri liù tē, à nē ya. ²⁶ Á twá á tēlé à pee tē wa. Ku mù nē pin, á wà cigá pin à sugv tē nē. ²⁷ À mù pee tē cuga à kori. À dē yèé tē swián, yá tē ga pwí à kwa. ²⁸ À pin

tə mu tə, ku nə ba zwèe Yü con. Tə kùb bá jén, abada. Yá liù də mama kùb wàrì tə, v li à jìàn wa. ²⁹ À nyina Yü diàn tə dwə won mama. U mù nə pìn pee tə nə. Yá liù mama kùb wàrì tə, v li v mù nyina Yü jìàn wa. ³⁰ À mù də à nyina Yü ya nədu».

³¹ Zwifə-ba yun tián kùb pèe kapana, sə ba ma dilu Zwezi, ba gu. ³² Zwezi ma bwé, v swìn ba con, v wú: «À nyina Yü diàn tə pìn, à tun tutunzəŋə zənzən, á yía yuu wa. Ku ka tətə yiri nə, á pià, sə á dilu nə, á gu?» ³³ Zwifə-ba yun tián le wá, ba wú: «Ku tà nə pià nə dilu mù, nə gu, n nə tun tutunzəŋu yiri. N swìn n twìn Yü. N də ya ləzwənə, n ga pià, n ja n tián, n ma fwa Yü». ³⁴ Zwezi le ba, v wú: «Ku púpúní á sagi tə wa də, Yü swìn də, á yi ya. ³⁵ Ku mù sagi təntə wa, Yü swìn ləzoni con, v ga ja ba, v boŋə <ya>. Nə ga yèé də, nə wàrì ku tə, Yü nə swìn v sagi tə wa nə, nə pìn ku jén lá. ³⁶ À mù ya nyina Yü nə kúrí nə, v kə vən nə, v tun luv ku tə wa. Yá à dān swìn də, à yi Yü-Biu. Á dān fwa nətə, á ma wú, də à twìn Yü? ³⁷ Də à nə bá à nyina Yü tutunan tə tɔŋa, á dānà ká pa nə cígá! ³⁸ Yá à dān nə tɔŋa à nyina Yü tutunan tə, á me, sə á pa nə cígá. Á nə ba pià, sə á pa nə cígá,

ku me, sə á tà tutunɔ tə yiri, á pa nə cígá. Ku nətə wá pa á lwarɔ də, à nyina Yü wulə də nə, à də ga wulə də à nyina Yü».

³⁹ Ba kùb zàn, ba pià, ba ja Zwezi. U ma jén ba yía yuu. ⁴⁰ Zwezi kùb pií, v va Zwurəden munaa tə nii nə, bwálí tə, Zwan* nə dí yáá, v lə lià tə níá wa. U vèli v wulə ku bwálí təntə nə. ⁴¹ Lià zənzən twi v con, ba swìn, ba wú: «Zwan mù wà Yü diàn mimumu mama fwa. Yá yìèn tə mama, v nə swìn bɛɛ wà tə yuu wa, tə ya cígá». ⁴² Ku bwálí təntə nə, lià zənzən ken ba waa Zwezi nə.

11

Zwezi bwin Lazarə, v li tian wa

(Likə 10.38-40; 7.11-16; Marəkə 5.35-43; Zwan 5.21; 6.40)

¹⁻² Betani tián bɛɛ don, ba nə boŋə Lazarə, tua yayigu. Mə ku tiv təntə wa nə, Mari, də v zunv Marətə də yá wulə. Mari yà nə yi kan tə, v nə lwó tiralɔ Zwezi nɛɛ nə, v ga ja v yukuran, v ma pupugu tə. U mù nabua yà nə yi Lazarə tə. ³ Lazarə nakwana tə dān ma tun liù, sə v swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, nəń, n dabaswənə tə tua yayigu». ⁴ Zwezi nə nì ku yoo təntə, v swìn, v wú: «Lazarə yayigu tə bá gu wá. Yayigu təntə ya Yü nə pià, v twá ku nə, v ma

* **10:40** 10.40 Ku mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yü yiri. * **11:4** 11.4 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

biri v dun tē, sē v pa, Yui-Biu* tē na dun».

⁵ Yá Zwezi yà swē Marētē, dē v nyánú Mari, dē Lazarē. ⁶ Zwezi nē nī dē, Lazarē yī tē, v tē fwa dīan bēlē bwálí tēntē wa, v yà nē wulē. ⁷ Kū kwa nē, v swīn v karbia tē con, v wú: «Nē pirē, nē va Zwide nagwanaa tē wa». ⁸ U karbia tē ma le wá, ba wú: «Karnyina, kú yī nētē? *Zwifē-ba yun tīan pià, ba dūlī mū dē kapana, ba gu lá nē. Kū tē wà dīán, yá n ga tē pià, sē n piī n va lá?» ⁹ Zwezi le ba, v wú: «Dīn wa, lugu fugē bēlē nē wulē lá. Liū nē vēli yīcau wa, v ba v naa mà won nē. Luv kú tē yīcau tē dān nē pīn v yía na lá. ¹⁰ Yá liū nē kúv v lwān, v vēli tītīn nē, v yía nē ba poni na tē, v yáà mà v naa won nē».

¹¹ Zwezi nē swīn sūrān tēntē kwa nē, v swīn ba con, v wú: «Nē dabēε Lazarē yī v dwēē, yá à mē, sē à va à zīn wá». ¹² U karbia tē ma le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, dē kú nē yī v dwēē, v yayīgu tē wá zwēē». ¹³ Zwezi yà pià, sē v swīn dē, Lazarē yī v tīga. Yá v karbia tē mù yà buṅa dē, kú cígá yī v dwēē. ¹⁴ Zwezi dān ma swīn kú nēpon tē ba con, v wú: «Lazarē yī v tīga. ¹⁵ À jē pupwēn dē, á tētē nē yēé dē, à wà lá vēli tē yīrī. Kū mù nē wá pa, á kē á waa à nē. Nē dān vēlē v con». ¹⁶ Toma tē, ba yà nē boṅē <yīyoc>, v dān ma swīn v karbiduēn tē con, v wú: «Nē dē vēlē, nē twá karnyina nē, nē tī».

¹⁷ Mánǵá tē, Zwezi nē vēli v yī lá, v nī dē, ba nē gūrī Lazarē, kú jē dīan bania. ¹⁸ Betani yà bwēlē *Zwerizalemē, ndē kilomētērē batwa nē. ¹⁹ Yá Zwifē-ba tē yà dáá, ba nē twī Marētē dē Mari con, sē ba kē ba pupuē ba nabua tē tīan tē yīrī.

²⁰ Marētē dān nē nī dē, Zwezi biān, v nan v va, sē v jōrī wá. Mari mù piī sān nē, v jēé ba diē. ²¹ Marētē nē jōrī Zwezi, v swīn v con, v wú: «Yuu-Tiu, dē n yà nē yīn yēbē, à nabua tē yà ba tī. ²² Yá dē kú mē, à yēé dē, mánǵá kú tē dē tētē wa, won tē mama, n nē lōrī Yui con, Yui wá pa kú mú». ²³ Zwezi ma swīn v con, v wú: «N nabua tē wá piī v bwin, v nan tīan wa». ²⁴ Marētē le Zwezi, v wú: «À yēé dē, Yui wá bwin wá, v lī tīan wa. Kú yoo tē wá tūn, mánǵá tē wa, Yui nē wá bwin tīga tē, v lī tīan wa, luv zaṅv mánǵá nē».

²⁵ Zwezi ma swīn v con, v wú: «À mù nē yī ka bwin tīga, à mù ga nē yī mu tīú. Liū tē, v nē keni v waa à nē wuuu, v wá yà mu wa, dē v nē swē, v tī dē. ²⁶ Yá liū tē dē, v nē wulē mu wa, v ga kē v waa à nē, v mù kúv bá tī, abada. N pīn cígá kú yoo tēntē nē, naaa?» ²⁷ Marētē le Zwezi, v wú: «Awo, Yuu-Tiu, à pīn cígá yoo tēntē nē dē, n yī *Kērisē, n ga yī Yui-Biu. N mù nē ya liū tē, v nē mē, sē v bà luv wa».

²⁸ Marētē nē swīn kú nētū tē kwa nē, v piī v viī. U dān vēli, v bon v nyánú Mari, v

sègè, v swìn v con, v wú: «Karnyina twi yèbè, yá v boŋə mú». ²⁹ Mari nə ni tə sùràn təntə, v nyí v zàn lala, v ma vèlə Zwezi con. ³⁰ Zwezi yà tə wulə bwálí tə nə, Marətə nə jóri wá. U yà tə wà Betani tiv tə wa zwí. ³¹ Zwifə-ba yà twi diè tə wa, sə ba kə Mari pupwən. Ba dān ni wá də, v zàn lala, v naŋa kàrá wa. Ba də ma zàn, ba pú v kwa. Ba yà buŋa də, ku yi v vèli ləbəri tə yuu, sə v kwi.

³² U vèli v yí bwálí tə, Zwezi nə wulə lá. Máná tə, v nə ni wá, v tua Zwezi nɛɛ dèñ, v ga swìn v con, v wú: «Yuu-Tiu, də n yà nə yin yèbè, à nabua tə yà ba ti». ³³ Zwezi dān ni də, Mari yi v kwi, yá Zwifə-ba tə, ba nə wulə v kwa, də ga kwi. Ku vuvugu v bɪcan, yá pucun ga zv wá. ³⁴ U dān ma bwe ba, v wú: «Yèn nə nə, á gùri wá?» Ba le wá, ba wú: «Yuu-Tiu baa, n wá na ku bwálí».

³⁵ Zwezi dān wulə v kwi. ³⁶ Zwifə-ba dān ma swìn, ba wú: «Á ni nətə tə, v yà nə swə Lazarə». ³⁷ Ba wa lià duən də kúv swìn, ba wú: «D mù liù tə, v nə póri liliu tə yíá tə, v yà kúv wàri v fwa, sə bɛɛ wà tə dān ká ti, naaa?»

³⁸ Ku kúv vuvugu Zwezi bɪcan, yá v dān ga vèlə ləbəri tə nii nə. Ləbəri tə yà yi ba kwa paan wa. Yá kapan dān yà sun ku mimii nə. ³⁹ Zwezi swìn, v wú: «Á surə kapan təl!» Tigi tə nakua Marətə ma swìn

Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, v dān lwá síun nə. Ku dian bania nə zən, ba nə gùri wá». ⁴⁰ Zwezi le wá, v wú: «À wà n con swìn də, n nə keni n waa à nə, n wá na Yu dun tə». ⁴¹ Ba dān ma sùri kapan tə. Zwezi zìn v yíá v kə yi nə, v ga swìn, v wú: «À nyina, à kəni n lèèèe, n nə le nə tə yiri. ⁴² À mù yèó də, n le nə diin mama. Ku dān yi lalv tə yiri, ku nə wulə yèbə nə, à swìn ku. À pià, sə ba pa cígá də, ku yi n mù nə tun nə». ⁴³ U nə swìn ku nətə tə kwa nə, v swìn də diàn, v kə yi nə, v wú: «Lazarə, nan yèbəl!» ⁴⁴ Tigi tə nan ləbəri tə wa, v jiàn də v nɛɛ ga vwə də gantwen. Yá gànù də ga pú v yáá nə. Zwezi ma swìn lià tə con, v wú: «Á kura tə, sə v vii».

*Zwifə-ba yun tián pià
Zwezi, sə ba gv
(Likə 16.31)*

⁴⁵ *Zwifə-ba wa lià zənzən, ba yà nə twi Mari con, ni ku tə Zwezi nə fwa, ba ga kə ba waa v nə. ⁴⁶ Yá ba wa lià duən vèli, ba man ku tə, Zwezi nə fwa tə, ba bɪri *Farizian-ba.

⁴⁷ Farizian-ba də Yu *jonwana yun tián tə dān bon Zwifə-ba yun tián duən, ba nə buri *bùrà tə, ba kun duən nə, ba ga swìn, ba wú: «Bɛɛ tə tuŋa Yu diàn mumunan zənzən. Bèèèe won nə, nə wá fwa v yira? ⁴⁸ Də nə nə yá wá, sə v tun tə, lià tə mama wá kə ba waa v nə. Yá *Romə-ba lià wá bà, ba li nəba, ba ga

cùgò nè Zwifə-bə Yı *diè tə, də nè dwíí tián tə nè luv tə mama wa». ⁴⁹ Liù don yın ba wa, v nè yı Yı jonwana yun tián nəkwia, ku bını təntə nə, v yırı nə Kayifə. U swın ba con, v wú: «Á ba yoo mama dèñ nèn. ⁵⁰ Á buja zəni, sə á yəni də, bæ nədva nə tıga nə dwíí tián tə yırı, ku kukwa ku pa aba, ku doni, ba nə wá cùgò nə dwíí tə mama». ⁵¹ Sùràn təntə yà tà v tətə fira sùràn. Ku yı v yà nə yı Yı jonwana yun tián nəkwia ku bını təntə nə yırı. Ku mù nə pın, Yı twá də wá, v ma swın v nii sugv də, Zwezi mə, sə v ti Zwifə-ba dwíí tə yırı. ⁵² Ku nətə tə yà tà ba cıı dwíí tə yırı nə, v wá ti. Ku yı, sə v piı v van Yı bia tə, ba nə laga duən yáá nə, v ja bà, v kə duən nə, v pa ba jı dwíí nədə.

⁵³ Ku nə zıgı ku dıın təntə nə, Zwifə-ba yun tián tə ken ba nii nədə, sə ba gu Zwezi. ⁵⁴ Ku mù nə pın, Zwezi yà kúv bá jıjiri, v vəli Zwifə-ba pwərə wa. U nan ku bwálı təntə wa, v zu nagwanaa don wa, ku nə bwələ də kasɔɔ lanworu. U mù də v karbia tə yà yın nagwanaa təntə tıv don nə, ba nə bonə <Efərayimə>.

⁵⁵ Zwifə-ba *Pakə cànà tə yà bwələ. Lià zənzən dān nan nagwanaa təntə wa, ba va *Zwerizalemə də cànà tə tə wá yı, sə ba kwən ba yìèn ba mù də Yı pwərə wa. ⁵⁶ Lià dān yà twá lá,

ba pià Zwezi Zwifə-ba Yı diè tə wa, də ba bwe duən, ba wú: «Bèèèè nə, á buja v yoo wa? Á yèrì də, v nə wá bà cànà tə, naaa?» ⁵⁷ Yı jonwana yun tián tə, də Farızian-ba yà pın nii ku tə də, liù tə mama, v nə yèé Zwezi bwálı, sə v swın ku v bırı, v pa ba yəni, sə ba va, ba ja wá.

12

*Mari lwé tıralı nuga
Zwezi nəə nə
(Matıə 26.6-13; Marəkə
14.3-9)*

¹ Zwezi vəli Betani, də *Pakə cànà tə ga dıın bardv, sə ka yı. Mə Lazarə tə, v nə tıga, Zwezi ma bwin wá tə, yà wulə ku tıv təntə nə. ² Ba fwa wodiu, ba pa Zwezi nə. Marətə yà nə wulə, v tərì wodiu tə. Lazarə də yın lià tə wa, ba mù də Zwezi nə jèé, ba dé.

³ Mari dān ti tıralı nuga litərə fan, ku kwənə nə dáá. Ku yı ba fwa ku də narədə paa tətə. U twe ku Zwezi nəə nə, yá v ga ja v yukoran, v ma pupugu v nəə nə. Diè tə mama nii súé də tıralı nuga tə lwán tə. ⁴ Karbiu don yın karbia tə wa, ba nə bonə Yisəkariyətə Zwidasə. Mə v mù karbiu təntə, nə wá ja Zwezi, v pa duja nə. U zàn v swın, v wú: ⁵ «Ku ya nətə, n ma wà tıralı nuga ku tə yoli səbikulan* biətwa, sə n pa zura nə?» ⁶ Yá v nə swın ku nətə tə, ku tà zura yoo cígá

* 12:5 12.5 Səbikulu nədə yı yıtıri nədə tıtırtı ŋwírán.

nə jə wá. Kú yí v ya ηwìàn. U yà nə jə ba səbɪa lòò tə, v yáá ηwìn səbiu tə, ba nə kəni kú wa. ⁷ Zwezi dàń ma swìn Zwidasə con, v wú: «Yá wá sənɓwen! Tɪrɪɪ nɔga kú tə yí, v lwé à nə, sə kú ma kwɛn nə dɪn tə nə, ba nə wá kə nə ləbəri wa. ⁸ Zura wulə də aba máńá mama. Yá à mù ga bá ya də aba máńá mama».

⁹ *Zwifə-ba lalɓv nì də, Zwezi wulə Betani nə. Ba dàń vəli, ba yí lá, ba pià Zwezi. Kú kúv tà Zwezi cɪcɪ nə, ba pià, sə ba na, kú dàń yí də Lazarə tə, Zwezi nə bwin v zìn tian wa, nə ba pià, sə ba na. ¹⁰⁻¹¹ Zwifə-ba lià zənzən yà naŋa ba wa, ba kəni ba waa Zwezi nə, v nə bwin Lazarə v zìn tian tə wa yiri. Kú mù nə pɪn, Yú jəŋwana yun tián tə yà pɪn nii, sə ba gv Lazarə də.

*Zwezi vəli Zwerizalemə
(Matie 21.1-11; Marəkə
11.1-10; Likə 19.29-44)*

¹² Kú tɪpɪrɪ nə, lalɓv tə, kú nə twi *Pakə càná tə, nì də, Zwezi wulə cwəŋə wa, v ma biàn *Zwerizalemə. ¹³ Ba za† kura nəɛ ba ja nan, sə ba jəri wá, də ba bubwi, ba wú:

«Ozana! Sə dun tə mə ya liù tə yuu wa, v nə biàn *Yuu-Tiu yiri tə yuu nə. U mù liù təntə nə yí *Yizərayelə più».

¹⁴ Zwezi nɪ bɪnabiə, v di v jəə ka yuu. Kú yoo təntə púpúní Yú sagɪ tə wa, kú wú:

¹⁵ «Siyon‡ tián-ba, á dàná ká pa fən ja aba. Á nəŋə, á più tə biàn. U yí v jəə bɪnabiə yuu wa».

¹⁶ Kú máńá təntə wa, Zwezi karɓia tə yà wà yìèn təntə dən lwarɪ. Zwezi nə bwin, v nan tian wa, v na dun Yú con, kú mù təntə kwa nə, ba dàń líí ba tiàn də, kú yí v mù yoo yà nə púpúní, Yú sagɪ tə wa. Yá v mù dàń yí v tun tə, sə sùràn təntə nii sù.

¹⁷ Lalɓv, ba nə yun də Zwezi, máńá tə wa, v nə bon Lazarə ləbəri tə wa, v bwin v li tian wa, yà wulə ba swìn kú yoo təntə, ba bɪrɪ lià nə. ¹⁸ Zwezi nə tun Yú diàn mɪmɪnɪv təntə. Kú mù nə pɪn, lià tə, ba nə nì kú, ma bà, sə ba jəri wá. ¹⁹ *Farɪzɪan-ba dàń ma swìn duən con, ba wú: «Á tətə na də, á wàrɪ won mama á fwa. Á nəŋə, lalɓv tə mama più v kwa».

*Gərekə-ba lià duən də
pià, ba na Zwezi*

*(Matie 16.24-27; Ebərə-ba
2.9-10, 14-15)*

²⁰ *Gərekə-ba lià yà twá, ba wulə lià tə wa, ba nə twi *Zwerizalemə, sə ba bu Yú nə *Pakə càná tə wa. ²¹ Ba vəli ba yí Filipə con, v mù nə nan Bətəsayɪda. Kú tiv tə nə wulə Galile nagwanaa tə wa. Ba lòrɪ wá, ba wú: «Yuu tíú, nə pià, sə nə na Zwezi!»

²² Filipə də ma va, v swìn kú Andərə con. Ba lià bələ tə mə dàń vəli, ba swìn kú

† 12:13 12.13 Ba fwa kú nətɪv tə, sə ma pa dun Zwezi nə. ‡ 12:15 12.15 Siyon yí Zwerizalemə yiri don. § 12:23 12.23 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

Zwezi con. ²³ Zwezi ma le ba, v wú: «Mánjá dǎn yí, sɛ *Ləzwənə-Biu^S tɛ na dun. ²⁴ Cígá mama, à mù nè swìn kú á con: Míbiu nè wà tía dǎn zwi, sɛ kú pɔ, kú wá yà míbiu nədu cici, wuuu. Yá kú nə pua, kú kwa nə, kú yáá fwa bia zənzən. ²⁵ Liù tɛ, v nə swə v mi, v wá kwìn kú nə. Yá liù tɛ, v tətə mi tɛ yoo nə ba wá ja, luv kú tɛ wa, v ba kwìn v mi tɛ nə. U wá yà mi tɛ wa, kú nə ba zwèe Yui con. ²⁶ Liù tɛ, v nə pià, sɛ v tun v pa nə, sɛ v pú à kwa. Kú nətu tɛ dǎn wá pa bwálí tɛ, à nə wulə, à tütònù tɛ də wá yà lá. Liù tɛ, v nə tɔja v pin nə, à nyina Yui wá pa kú tíú na dun».

Zwezi swìn v tian tɛ yoo

²⁷ Zwezi kúò sùrí lá, v wú: «Sín nɛ, à bican yi guregure. À dǎn nè kúò wá swìn bèèèe? À kúò wàri à nyina Yui à lòri, sɛ v van nə v li càn tətə wa. Kú yi mánjá ka tɛ càn tɛ nə, à twi, sɛ à dó. ²⁸ À dǎn wá lòri à nyina Yui, sɛ v pa v yiri tɛ na dun». Kori dǎn ma swìn yui nə, kú wú: «À dí yáá à biri à dun tɛ, à tɛ wá kwèn à biri tɛ». ²⁹ Laluv tɛ kú nə yin lá, ni kori tɛntə, ba dǎn swìn, ba wú: «Kú yi dwà nə baa». Ba duən də swìn, ba wú: «Kú yi *malika nə swìn v con». ³⁰ Zwezi dǎn ma swìn, v biri ba, v wú: «Kú tà à mù yiri nə, kori tɛ swìn. Kú yi á mù yiri nə, kú swìn. ³¹ Sín nɛ, mánjá yí, sɛ Yui buri ləzoni

bùrà. Mánjá yí, sɛ Yui duri luv kú tɛ piú* tɛ. ³² Yá kú nə yi à mù, mánjá tɛ wa, ba nə wá zìn nə yui nə, à wá van ləzoni mama, à kə à con».

³³ U yà swìn kú nətu tɛ, sɛ v ma biri v tian tɛ yiri, v nə wá yà nətu. ³⁴ Laluv tɛ ma le wá, kú wú: «Yui sagi tɛ biri nəba də, *Kərisə tɛ, v mɛ, sɛ v ya lá mánjá mama, wuuu, kú nə ba zwèe. Bèèèe nə pin, n dǎn ma swìn, də kú mɛ, sɛ ba zìn *Ləzwənə-Biu tɛ, ba kə yui nə? Ləzwənə-Biu tɛntə nə yi wàa?» ³⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Poni tɛ wulə á tətəji wa, mánjá mancın wa. Á vələ poni tɛ wa, mánjá tɛ wa, kú nə tɛ wulə də aba, sɛ yikunu dǎn ká bà tɛ di á yuu. Liù tɛ, v nə vələ yikunu wa, v yèri bwálí tɛ, v nə vələ. ³⁶ Mánjá kú tɛ wa, poni tɛ nə tɛ wulə də aba, á mɛ, sɛ á sɛe poni tɛ, sɛ kú pa á wàní á ya poni là». Zwezi nə swìn sùràn tɛntə kwa nə, v nan v yá ba, v va v sègə v tian bwálí don nə.

Zwifə-ba viga, sɛ ba kə ba waa Zwezi nə

³⁷ Zwezi fwa Yui diàn muminan zənzən *Zwifə-ba yíá yuu. Yá də kú mama ba tɛ viga, sɛ ba kə ba waa v nə. ³⁸ Kú yin nətu, sɛ kú pa Yui nii *sùsùnù *Ezayi sugu tɛ nii ma sú. U yà swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, wàà nə pin cígá nə sugu tɛ nə, nə swìn nə biri? Yuu-Tiu diàn

* 12:31 12.31 Kú yi *Sitana.

tə yi v biri tə wàà nə?»

39 Zwifə-ba yà wàrì cígá ba pɪn Yuu-Tiu sɔgʊ tə nə. Ezayi swìn ku yoo tɛntə, v wú:

40 «Yi púé ba yíá nə, v ga pa ba pubɔŋa jén. Ku mù nə pɪn, ba yíá kùù ba na. Ba pubɔŋa də wàrì yoo dèñ ku lwarì. Yá ba wàrì, ba lwanì pubɔŋi ba twi Yi con, sə v jon ba ba yayiran tə wá».

41 Ezayi dí yáá, v na Zwezi dun tə. Yá ku dàñ yi v mù Zwezi yoo nə, v swìn.

42 Də ku nɛtv mɛ, Zwifə-ba yun tián tə wa lià zənzən ken ba waa Zwezi nə. Yá *Farizian-ba tə yiri nə, ba yà ba ku swìn ba nii wa, sə ba dàñ ka dɪŋi ba *jéré diè tə wa. 43 Ku biri də, ba yà swə ləzoni dun, ba doni Yi dun.

Zwezi twi, sə v jon lià ba cɔna wa

44 Zwezi bubwi, v wú: «Liù tə, v nə keni v waa à nə, ku tà à mù cɪcɪ nə, v keni v waa tə. Ku yi liù tə, v nə tɔn nə tə nə, v keni v waa tə wuuu.

45 Liù tə, v nə ni nə, v ni liù tə də, v nə tɔn nə. 46 À mù twi lɔv ku tə wa, sə à ya poni à pa ləzoni nə. Liù tə mama, v nə keni v waa à nə, v dàn ká mé yikunu wa. 47 Də liù nə ni à sùràn tə, yá v ga ba tə nii nə twá, ku tà à mù nə b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀, sə à c̀̀g̀̀ wá. À mù tà à twi, sə à b̀̀r̀̀r̀̀ lià tə, lɔv nə ti, ba b̀̀r̀̀r̀̀. Ku ya à twi, sə à jon lià ba cɔna

wa. 48 Liù tə, v nə vɪga nə, v ga wá à s̀̀r̀̀r̀̀n tə s̀̀e, ku mù yoo tɛntə nə wá b̀̀r̀̀r̀̀ ku tíú b̀̀r̀̀r̀̀. S̀̀r̀̀r̀̀n tə, à nə swìn tə, nə wá b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀ lɔv zəŋv mánǵá wa. 49 À nyina Yi nə tɔn nə. V mù nə ken s̀̀r̀̀r̀̀n tə, à nə wá swìn, də tətə à nə wá kàr̀̀ à biri, à nii wa. Ku mù nə pɪn, à s̀̀r̀̀r̀̀n tə tà à tətə fira s̀̀r̀̀r̀̀n. 50 Yá à yèé də, à nyina Yi nii tə, v nə pɪn nə, nə pɪn mu tə, ku nə ba zwèe v con. Ku mù nə pɪn, ku tə à nə swìn, ku yi à swìn ndə nɛtv tə nə, à nyina Yi nə pɪn nii, sə à swìn ku».

13

*Zwezi sɪn v karɓia tə nɛɛ
(Likə 22.14-18, 24-27;
Marəkə 10.43-45)*

1 Də tia tə nə wá puri, sə ba dé *Pakə cànà tə, Zwezi yá dí yáá v yèé də, v mánǵá yí. V yà yèé də, v mɛ, sə v yá lɔv ku tə, sə v pií v va v nyina Yi con. Zwezi yá sóní v kwa lià tə, ba nə wulə lɔv ku tə wa, yá v tə sóní ba zənzən, v ja lɛ.

2 Zwezi də v karɓia tə yá jèé duən nə, ba dé wodiu. *Sitana mù yá dí yáá, v kə pubɔŋa Zwidasə Yisəkariyɔtə bɪcan wa, v nə yi Simon biú, sə v pa Zwezi dɔŋa ja wá. 3 Zwezi yá yèé də, v yi v nan v nyina Yi con. Yá v yi v pií v vèli v nyina Yi con. V yèé də, v nyina Yi ken wiən tə mɛ diàn v jun wa. 4 V dàn nyí v zàn wodiu tə yuu, v k̀̀r̀̀r̀̀ g̀̀ǹ̀ǹ̀ tə, v nə zua yuu wa, v t́́n. Ku kwa nə, v ti p̀̀p̀̀d̀̀, v

vwa v tǎnjá nǎ. ⁵ Kǔ kwa nǎ, v dǎn tǔwǎ níá v kǎ tasav wa, v ga wulǎ v sǔn v kǎrbǎ tǎ nǎ. Yá v ja pǔpǔdǎ tǎ, kǔ nǎ vwǎ v tǎnjá nǎ, v ma pupugǎ tǎ. ⁶ U dǎn ma sǔn ba nǎ tǎ, v va v yí Simon Piyerǎ. Simon Piyerǎ ma swǎn v con, v wú: «N mù *Yuu-Tiu, n bá sǔn à mù nǎ tǎ!» ⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «Sǔn nǎ n tǎ yǎrǐ kǔ tǎ, à nǎ fwa tǎ dǎn. Yá n wá nǐ kǔ dǎn, mánjá don wa». ⁸ Piyerǎ ma swǎn v con, v wú: «Abada! N bá sǔn à mù nǎ, mama!» Zwezi le wá, v wú: «Dǎ à nǎ wǎ n nǎ tǎ sǔn, n bá ja tori à con». ⁹ Simon Piyerǎ ma swǎn v con, v wú: «Yuu-Tiu, kǔ kǔdǎ tǎ à nǎ cǐcǐ nǎ, n wá sǔn, n dǎn sǔn à jǎn tǎ, dǎ à yuu tǎ mǎ». ¹⁰ Zwezi le wá, v wú: «Liù tǎ, v nǎ swǎ níá, v kǔdǎ ba pià, sǎ ba swǎ v yira tǎ mama, dǎ kǔ nǎ tǎ, v nǎ ka sǔn. U yira tǎ mama zǎn. U bǐcan yǐ nǎpon Yu yáá con. Á bǐcan yǐ nǎpon. Yá kǔ dǎn nǎ tǎ á mama». ¹¹ U yǎ yǎdǎ liù tǎ, v nǎ wá ja wá, v pa. Kǔ mù nǎ pǔn, v ma swǎn dǎ, kǔ tǎ ba mama bǐcan nǎ ya nǎpon Yu yáá con.

¹² Mánjá tǎ wa, Zwezi nǎ sǔn ba nǎ tǎ, v zwǎ, v tǐ v ganǎn tǎ, v zv, v ga piǐ v va v jǎdǎ v bwǎlǐ nǎ wodiù tǎ bǐan nǎ. U dǎn ga swǎn ba con, v wú: «Á yǎdǎ kǔ tǎ, à nǎ fwa aba, tǎ dǎn, naaa? ¹³ Á bonǎ nǎ, á wú: <kǎrbǎ>, nǎ à yǎdǎ <Yuu-Tiu>. Kǔ yǐ cǐgá nǎ, á swǎn. Á yǐ kǎrbǎ,

à ga yǐ Yuu-Tiu. ¹⁴ Dǎ à mù liù tǎ, à nǎ yǐ Yuu-Tiu, à nǎ yǐ kǎrbǎ, à dǎn nǎ sǔn á nǎ, á dǎ tǎdǎ dǎn mǎ, sǎ á sǔn duǎn nǎ. ¹⁵ Kǔ tǎ à nǎ fwa tǎ, à fwa kǔ, sǎ kǔ ya nyǎnyǎga, kǔ pa aba, sǎ á dǎ fwa kǔ duǎn yira, ndǎ à nǎ fwa kǔ á yira nǎv. ¹⁶ Cǐgá mama, à mù nǎ swǎn kǔ á con: *Tǔtǔnbiù ba v yuu tiú dǎ. Tǔntǔn tǎ, ba nǎ tǔn, dǎ ma ba liù tǎ, v nǎ tǔn wá, dǎ. ¹⁷ Sǔn nǎ, á dǎn yǎdǎ kǔ yoo tǎntǎ mama. Á fwa kǔ tǎ, à nǎ swǎn á con, yá á wá yǎ pupwǎn wa».

(*Matǐ 26.21-25; Marǎkǎ 14.18-21; Likǎ 22.21-23*)

¹⁸ «Kǔ tǎ á mama yoo nǎ à swǎn, à yǎdǎ lià tǎ, à nǎ kǔrǐ. Kǔ tǎ nǎ pǔpǔnǐ Yu sagǐ tǎ wa, nii mǎ, sǎ kǔ sú. Kǔ swǎn, kǔ wú: <Liù tǎ, à mù dǎ wa nǎ wulǎ, nǎ dǎ wodiù tǎ duǎn nǎ, kǔ tiú vǎvǎrǐ v zǐga à nǎ>.

¹⁹ Á swǎn kǔ yoo tǎntǎ á con dǎ, kǔ mánjá tǎ wǎ yǐ. Á pià, kǔ nǎ yǐ, mánjá tǎ wa, sǎ á pa cǐgá dǎ, à mù nǎ yǐ liù tǎ, à nǎ wulǎ, wuu. ²⁰ Cǐgá mama, à mù nǎ swǎn kǔ á con: Liù tǎ, v nǎ sǎ liù tǎ, à nǎ tǔn, kǔ tiú sǎ à tǎdǎ. Yá liù v nǎ sǎ nǎ, kǔ tiú sǎ liù* tǎ, v nǎ tǔn nǎ».

Zwidǎsǎ wá ja Zwezi, v pa (Matǐ 26.31-35; Marǎkǎ 14.27-31; Likǎ 22.31-34; 1 Zwan 4.7-12)

²¹ Zwezi nǎ swǎn tǎ sǔrǎn tǎntǎ kwa nǎ, v bǐcan gugurǎ, v ga swǎn yoo kǔ

* **13:20** 13.20 Kǔ nǎ yǐ Yu.

tə, v biri ba, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Á wa liù don wá ja nè, v pa». ²² Karbia tə jèó, ba ywǎn duən yεε wa, də ba bwe ba tiàn, sə ba jón, ku yɪ wàà yoo nè Zwezi swìn. ²³ Karbia tə wa karbiu† tə, Zwezi yà nè swə tə, yà nè jèó v dà Zwezi nè. ²⁴ Simon Piyerə dàń ma gwen wá, sə v bwe Zwezi v jón ku yɪ wàà nè, v swìn. ²⁵ Karbiu tǎntə ma guni v kə Zwezi con, v ga bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, ku tíú nè yɪ wàà?» ²⁶ Zwezi le, v wú: «Kv tíú nè yɪ liù tə, à nè wá kuli dipen kɪkav zɔŋa tə wa, à li á pa wá». Zwezi dàń ma ti dipen, v kuli zɔŋa tə wa, v li v pa Zwidasə Yisəkariyotə nè, v nè yɪ Simon biú. ²⁷ Mǎńǎ tə, Zwidasə nè jon dipen kɪkav tə, də *Sitana zva v bican wa. Zwezi ma swìn v con, v wú: «Kv tə, n nè pià, sə n fwa tə, fwa ku lala!» ²⁸ Lià tə, ba yà nè jèó wodiu tə bian nè ladva tətə yà wà kv tə, Zwezi nè swìn v con, tə dǎń lwarɪ. ²⁹ Kv yɪ cígá, Zwidasə yà nè jə ba səbiu lǒò tə. Kv mù nè pɪn, ba wa lià duən buŋa də, ku yɪ ndə Zwezi tɔn wá, sə v va v yè cǎnà tə zila, nè à yèó, sə v pa won zura tə nè. ³⁰ Zwidasə nè jon dipen kɪkav tə, mə v ka nan də nè. Kv mǎńǎ tə wa, də tia yí.

Zwezi pɪn nii nǎdɔn
(Zwan 7.33-36)

³¹ Zwidasə nè nan tə, kwa nè, Zwezi swìn, v wú: «Síún nè, *Lǎzwənə-Biu‡ tə dàń wá na dun. Yá Yu wá twá wá, v biri v dun tə. ³² Yu twá də wá, v biri v dun tə, yá v wá pa v na dun tə, tə nè wulə v mù Yu con. U wá pa à na tə dun tǎntə, síún síún. ³³ À bia-ba, à dàń yɪ à wulə də aba mǎńǎ mancɪn wa. Kv kwa nè, á wá pià nè. Síún nè, à dàń swìn á də con, ndə à nè swìn *Zwifə-ba con də, bwálí tə, à nè vǎli, á wǎrì lá, á vǎli. ³⁴ À pɪn aba *nii yìèn nǎdɔn: Á swənə duən. Kv mə, sə á sóní duən, ndə à nè sóní aba nǎtv. ³⁵ Də á nè swə duən, mə kv wá twá nǎtv, lià mama ma lwarɪ də, á ya à mù karbia».

Zwezi biri də, Piyerə wá swìn də, v yèrì wá

(Matìə 26.31-35; Marəkə 14.27-31; Likə 22.31-34; 1 Zwan 4.7-12)

³⁶ Kv kwa nè, Simon Piyerə bwe Zwezi, v wú: «*Yuu-Tiu, yèn nè n vǎlə?» Zwezi ma le wá, v wú: «Bwálí tə, à nè vǎlə, n wǎrì à nè n twá, n vǎli lá síún. Mǎńǎ don wa nè, n wá twá à nè n va». ³⁷ Piyerə ma swìn, v wú: «Yuu-Tiu, bèèè nè pɪn, à ma wǎrì n nè à twá, à vǎli lá, síún? À ken à sírí, sə à ti n yɪrɪ». ³⁸ Zwezi le wá, v wú: «N ken n sírí cígá mama, sə n ti à yɪrɪ? Cígá mama, à mù nè swìn kv n con: N wá swìn də, n

† 13:23 13.23 Kv nè yɪ Zwan, v nè púpúní kv sagi tǎntə. ‡ 13:31 13.31 Zwezi yɪ v tətə yoo nè v swìn

yèrì nè, nè batwa, dè cəbu
tə wà kwi».

14

*Zwezi yi cwəŋə, ka nə
vələ v nyina Yui sàń*

*(2 Korəntə tián 4.17-5.1;
Ebərə-ba 9.24; 10.19-22; Ko-
losə tián 3.1-4; Zwan 16.23-
24)*

¹ Zwezi swìn v karbia tə
con, v wú: «Á dānà ká pa á
bican gugurə. Á kənə á waa
Yui nə, sə á kə á waa à də
nə. ² Dii dáá à nyina Yui sàń
tə wa, á nə wàá tə wa á yanı.
Də diè yà nə təlélá, à yà wá
swìn ku á con. Á dāń vəli, sə
à kwen diè tə, á nə wá yà lá,
à tún á nə. ³ Yá máńá tə wa,
à nə vəli, à kwen á bwálí, à
zwèe, à wá pìi à bà à tì aba,
à ja va à con. Ku nətu tə dāń
wá pa á də ya bwálí tə wa,
à nə wulə. ⁴ Á yèə cwəŋə
tə, ka nə vəli bwálí tə, à nə
vələ».

⁵ Toma ma swìn v con, v
wú: «*Yuu-Tiu, nə dāń nə
yèrì bwálí tə, n nə vələ tətə.
Nə wá fwa nətə, nə ma lwarı
ku cwəŋə?» ⁶ Zwezi le wá,
v wú: «À mù nə yi cwəŋə, à
mù nə yi cígá tíú, à mù nə yi
mu. Liù mama wàrì nyina
Yui con, v vəli, də v nə wà à
nə twá. ⁷ Də á nə yèə nə, á
yèə à nyina Yui də. Yá síún
tətə, á yèə wá, á nı wá».

⁸ Filipə ma swìn Zwezi
con, v wú: «Yuu-Tiu, biri
nəba n nyina Yui tə, ku ciı
mè nəba». ⁹ Zwezi ma swìn
Filipə con, v wú: «Filipə, à
wulə də aba, ku dian ku mè
nətən, yá n tə yèrì nə, naaa?

Liù tə, v nə nı nə, v nı à
nyina Yui. Bèèèe nə pın, n
ma swìn də, à biri aba à
nyina Yui? ¹⁰ N wá cígá pın
də, à ya à wulə də à nyina
Yui, yá à nyina Yui də ga
wulə də nə, naaa? Sùràn tə,
à nə swìn á con, ku tà à tətə
pubuŋa sùràn. À nyina Yui
tə, v nə wulə də nə, v mù nə
tuŋa v tətə tutunan. ¹¹ Á mè,
sə á pa cígá də, à nə swìn,
à wú, à wulə də à nyina Yui,
yá à nyina Yui də wulə də nə.
Ku nə kúú tə nətu, á mè, sə á
pa nə cígá, tutunan tə yiri, à
nə tuŋa. ¹² Cígá mama, à mù
nə swìn ku á con: Liù tə, v
nə keni v waa à nə, v də wá
fwa tutunan tə, à nə fwa. U
wá fwa tutunan, tə nə dwə
tə. À mù dāń vəli à nyina
Yui con. ¹³ Yá won tə mama,
á nə wá twá də à yiri tə, á
lòrì, à wá tun ku, sə à nyina
Yui wàńı v na dun, à mù biú
tə yiri. ¹⁴ Á nə twá də à yiri
tə, á ma lòrì won mama, à
wá tun ku».

*Zwezi kàn nii də, v wá pa
Yui-Siŋu tə bà*

*(Zwan 16.5-15; Filipə tián
4.6-7; 1 Zwan 2.3-5)*

¹⁵ Zwezi kúú swìn, v sùrí,
v wú: «Də á nə swə nə, á
wá zílí à nii yìèn tə. ¹⁶ Á wá
lòrì à nyina Yui, sə v pa liù
tə, v nə wá san aba, bà, v ya
də aba, máńá mama, wuuu.
¹⁷ Ku mù nə yi Yui-*Siŋu tə,
ku nə biri v cígá tə. Lià
tə, ba nə yi luv nə tı ba, ba
wàrì ku ba nı, ba ma wàrì ku
ba lwàrì. Ku mù nə pın, ba
wàrì ku ba sèe. Ku wulə də á

mù, yá ku wá yà də aba. Ku mù nə pɪn, á mù yəé ku. ¹⁸ Á bá yá aba ndə bitaran nə, à wá pií à bà á con. ¹⁹ Máná mancun wa, lià tə, ba nə yɪ lɔv nə tɪ ba, ba kúv wàrì nə ba nɪ. Á wulə mu wa, yá á də wá yà mu wa. Ku mù nə pɪn, á mù wá na nə. ²⁰ Ku diun tə nə, á wá lwàrì də, à mù wulə də à nyɪna Yɪ. Á mù wá yà də nə, à də ga wá yà də aba. ²¹ Liù tə, v nə tún à *nii yìèn tə v bɪcan wa, v ga zilí tə nii, ku tíú swə nə, cígá cígá. Á nyɪna Yɪ wá sóní liù tə, v nə swə nə. Á də wá sóní wá, yá à wá bɪrì à tiàn wá».

²² V karbiu tə don, ba nə boŋə Zwidə, ku nə tà Zwidasə Yisəkariyotə, ma bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, bɛɛɛ nə pɪn, n ma pià, sə n bɪrì n tiàn nəba, yá n ga bá bɪrì n tiàn lià tə nə, ba nə yɪ lɔv nə tɪ?» ²³ Zwezi le wá, v wú: «Liù tə, v nə swə nə, v wá zilí à sugv tə nii. Yá à nyɪna Yɪ wá sóní wá. Á mù də à nyɪna Yɪ me dàñ wá bà v con, nə ya də wá.

²⁴ Liù tə, v nə ba nə swə, v ba à sùràn tə nii zilí. Ku tə á nə nən də, à swìn nətən, ku tà à tətə sugv. Ku yɪ ku nan à nyɪna Yɪ con, v nə tun nə.

²⁵ Á swìn ku yoo təntə á con də, à tə wulə də aba. ²⁶ Liù tə, v nə wá san aba, à nyɪna Yɪ nə wá twá də à yɪrì tə, v tun, ku mù nə yɪ Yɪ-Sɪŋu tə. Ku nə twi, ku mù nə wá kàrì aba yoo

mama. Yá ku wá líí aba yìèn tə mama, à nə swìn á con.

²⁷ Á yá bɪcan sié də aba, à pɪn aba à tətə bɪcan sié tə. Bɪcan sié tə, à nə pɪn aba, ku tà ndə bɪcan sié tə nə, lià tə, ba nə yɪ lɔv nə tɪ ba, nə pɪn nətɔ. Á dànà ká pa á bɪcan gugurə, á dànà ká pa fən ja aba. ²⁸ Á nì, də à nə swìn á con, à wú: Á vɪrì yá à wá pií à bà á con. Də á nə swə nə, á pùé me, sə ka poli, à nə vələ à nyɪna Yɪ con, tə yɪrì. Cígá, à nyɪna Yɪ nə dwə nə.

²⁹ Á swìn tə yìèn təntə á con síun nə də, tə máná tə wà yí, sə ku pa máná tə wa, tə nə yí, sə á pa cígá à sugv tə nə.

³⁰ Lɔv ku tə pùv* tə ma biàn. Yá v ba diàn mama jə à mù yuu wa. Ku mù nə pɪn, à kúv bá pií à swìn á con zənzən.

³¹ Yá ku me, sə lià tə, ba nə yɪ lɔv nə tɪ ba, lwàrì də, à swə à nyɪna Yɪ, yá à ga tɔŋa nətɔ tə, v nə pɪn nə nii, sə à tun. Á zaŋa yɪ nə, sə nə vîi bwálí ku tə wa».

15

Zwezi də v karbia tə yɪ ndə diven tiv də ku nɛɛ nə (Kolosə tiàn 2.6-7; Efezə tiàn 3.17-19; Zwan 13.34-35; 14.21-23; 1 Zwan 3.16-19; 4.7-12)

¹ Zwezi kúv swìn, v sùrì lá, v wú: «Á mù nə yɪ cígá cígá diven tiv. Yá à nyɪna Yɪ tə dàñ nə yɪ ku tíú. ² Naa mama nə wulə à yɪra, ka nə ba bɪa zɪŋa, v yàá gwəŋə ka,

* 14:30 14.30 Ku yɪ *Sitana yoo nə ku swìn.

u li. Yá naa tɔ mama, ka nɔ zɪɲa bɪa, u yáá tá ka, sɔ ka kwɛn ka zɪn bɪa zɛnzɛn, ka sùrí lá. ³ Kàrà tɔ, à nɔ kàrì aba, ka dí yáá, ka pìrì á bɪcan tɔ Yɪ yáá con. ⁴ Á dàń mara à yɪra, ndɔ à nɔ marɪ á yɪra nɔtu. Tìú naa wàrì bɪa ka zɪɲa ka tìàn nɔ, dɔ ka nɔ wà tìú tɔ dɔkuu yɪra marɪ. Mɔ nɔtu á dɔ wàrì bɪa á zɪɲa á tìàn nɔ, dɔ á nɔ wà à yɪra marɪ.

⁵ Á mù yɪ ndɔ divɛn tìú dɔkuu nɔ, á mù dàń nɔ yɪ ku nɛɛ tɔ. Naa tɔ ka nɔ marɪ à yɪra, à dɔ ga marɪ ka yɪra, ka yáá zɛn bɪa zɛnzɛn. Á wàrì won mama á fwa, dɔ à nɔ tɛlɛ́ dɔ aba. ⁶ Liù tɔ, u nɔ wà à yɪra marɪ, u yɪ ndɔ tìú tɔ naa nɔ, ba nɔ gwɛɲɔ ba dɔgɔ. Yá ka wá kù. Ku kwa nɔ, ba wá pɛɛ ka dɛɛ tɔ wakɔran tɛntɔ, ba kɔ mɛn wa, sɔ tɔ dɛ́. ⁷ Dɔ á nɔ marɪ à yɪra, yá à sùràn tɔ dɔ ga wulɔ á bɪcanɪ wa, á lwɛrɔ ku tɔ mama, á nɔ pìà, yá á wá na ku. ⁸ Á nɔ zɪn bɪa zɛnzɛn, á ma bɪrɪ dɔ, á ya à karbɪa, ku mù nɔ wá pa dun à nyɪna Yɪ nɔ.

⁹ Á swɛ́ aba, ndɔ à nyɪna Yɪ nɔ sɔnɪ nɔ nɔtu. Á dàń pɪan à sonu tɔ ya á waa. ¹⁰ Dɔ á nɔ zilí à *nii yìèn tɔ, à sonu tɔ wá yà á waa. Mɔ nɔtu nɔ à dɔ zilí à nyɪna Yɪ nii, yá u sonu tɔ ga wulɔ à waa. ¹¹ Á swìn ku nɔtu tɔ á con, sɔ ku pa à pupwɛn tɔ ya dɔ aba. Yá ku wá pa á pupwɛn tɔ ya cígá cígá pupwɛn.

¹² Á nɛɲɔ, à nii yìèn nɔ, à

nɔ pɪn aba: Á swɛ́nɔ duɛn, ndɔ à nɔ sɔnɪ aba nɔtu. ¹³ Liù mama con, sonu don kùb tɛlɛ́ ku, dɔ nɔ dwɛ́ liù nɔ tì u mu, u ma lárí u dabara mɪa yuu nɔ. ¹⁴ Á ya à dabara, dɔ á nɔ fwa ku tɔ, à nɔ pɪn nii, sɔ á fwa. ¹⁵ Á kùb bá bon aba tutɔnbɪa. Tutɔnbɪu yèrì ku tɔ, u tutɔnyɪna tɔ nɔ fwa. Á pɪn á lwarɪ ku tɔ mama, à nyɪna Yɪ nɔ bɪrɪ nɔ. Ku mù nɔ pɪn, à dàń bonɔ aba à dabara. ¹⁶ Á mù nɔ kùrí aba, á mù nɔ wà nɔ kùrí. Á mù nɔ pɪn nii aba, sɔ á va á zɪn bɪa. Á bɪa tɔ mɛ, sɔ ba ya lá, wuuu. Yá won tɔ mama, á nɔ twá dɔ à yɪrɪ tɔ, á ma lòrì à nyɪna Yɪ con, u wá pa ku aba. ¹⁷ Á nii tɔ, à nɔ pɪn aba, ku yɪ, sɔ á sɔnɪ duɛn».

Lìà tɔ ba Zwezi dɔ u kwa lìa tɔ swɛ́

(Matìɔ 10.22-33; Zwan 16.1-3, 33)

¹⁸ Zwezi kùb swìn, u sùrí lá: «Dɔ lìa tɔ, ba nɔ yɪ luu nɔ tɪ ba, nɔ duɲa aba, á mɛ, sɔ á lwarɪ dɔ, ba dí yáá ba dún à tɔtɔ. ¹⁹ Dɔ á yà nɔ yɪ lìa tɔ, luu nɔ tɪ aba, ba yà wá sɔnɪ aba, á nɔ yɪ ba mù lìa tɔ yɪrɪ. Á kùrí aba, à van à lɪ ba waa, á tà ba mù waa lìa. Ku mù nɔ pɪn, ba ba aba swɛ́. ²⁰ Á lie á tìàn dɔ sugu tɔ, à nɔ swìn á con: Tutɔnbɪu ba u tutɔnyɪna dwɛ́. Dɔ ba nɔ fifɪn nɔ, ba wá fifɪn á dɔ. Ba nɔ zilí à sugu tɔ nii, ba wá zilí á dɔ sugu tɔ nii. ²¹ Ba yèrì liù tɔ, u nɔ tɔn nɔ. Ku mù nɔ pɪn, ba wá fwa tɔ yìèn

təntə mama á yira, à mù yiri nè. ²² Ba yuu yà bá jə cuna, də à yà nè wà twi, də à yà nè wà ba con swìn. Yá síún nè, ba kúò wà̀rì ba swìn də, ba yè̀rì ba cuna yoo. ²³ Liù tə, v nè duɲa nè, v duɲa à nyina Yui də. ²⁴ Də à yà nè wà tɔ̀tɔ̀nan tɔ̀n, ba tətə̀ɲi wa, liù don nè wà tə yiri v tɔ̀n, ba yuu yà ba cuna jə. Síún nè, ba ni tɔ̀tɔ̀nan təntə, ba ga tə duɲa nè, ba duɲa à nyina Yui də. ²⁵ Ku yi nətɔ, sə ku pa tə nè púpúní ba Yui sagi tə wa, nii sú. Ku púpúní, ku wú: «Ba duɲa nè, yá ku ba dè̀n jə».

²⁶ À wá pa, à nyina Yui pa liù tə, v nè wá san aba, bà á con. U mù liù təntə nè yi Yui-**Siɲu* tə. U yi v nan à nyina Yui con. U mù nè wá biri aba cígá tə, v ga wá swìn à yoo. ²⁷ Á də yin də nè, ku jju mama. Ku mù nè pin, á də wá swìn à yoo, á biri».

16

(Zwan 15.18-25; Likə 6.22-23)

¹ Zwezi kúò swìn v súrí lá, v wú: «À dí yáá, à swìn yìèn təntə á con, sə tə máɲá nè yí, á dā̀nà ká pií á kə á kwa, á yá nè. ² Ba wá dɪ̀ɲi aba, ba l **Zwifə*-ba **jə̀ré* dii tə wa. Máɲá don tətə wá bà, liù tə mama, v nè wà̀nì v gu aba, v tə wá bún də, ku yi yozə̀ɲu nè, v fwa v pa Yui nè. ³ Ba wà nè yə̀ni, ba ga wà à nyina Yui yə̀ni. Ku mù nè pin, ba wá fwa nətɔ. ⁴ À

swìn ku nətɔ tə á con, sə ku máɲá nè yí, sə á pií á lií á tiàn də, à dí yáá à swìn ku á con. À wà ku yoo təntə swìn á con, ku jju tə mama, à yà nè tə wulə də aba tə yiri».

Yui-Siɲu tə tɔ̀tɔ̀ɲi yoo
(Zwan 14.16-17, 26; 1 Korəntə tiàn 7.10-16; 1 Zwan 2.27)

⁵ Zwezi kúò swìn, v súrí lá, v wú: «Síún nè, à pií à vələ̀ liù tə con, v nè tɔ̀n nè. Yá á ladɔa tətə ba nè bwe, sə v jón, à vələ̀ yèn. ⁶ À nè swìn ku nətɔ tə á con, ku mù nè pin, á pùè cògà zə̀nzən. ⁷ Ku ga yi cígá nè, à swìn á con. À nè vií, ku mù nè wá san aba. Də à nè wà vií, liù tə, v nè wá bà v san aba, bá bà. Yá à nè vií, à wá pa v bà á con. ⁸ Máɲá tə wa, v mù liù tə, v nè wá san aba, nè twi. U wá biri lià tə, ba nè yi lɔv nè ti ba, cuna nè yi nətɔ, ku tə nè yi Yui cígá tə, də nətɔ, Yui nè wá buri lià bura. ⁹ Ba wà ba waa ken à nè. Ku mù nè pin, ba dwé duən ba cuna tə yoo wa. ¹⁰ À vələ̀ à nyina Yui con, yá á kúò bá pií á na nè. Ku mù nè pin, ba dwé duən Yui cígá tə yoo wa. ¹¹ Yui dí yáá v buri lɔv ku tə piú* tə bura. Ku mù nè pin, ba dwé duən Yui bura tə yoo wa.

¹² À tə jə yìèn duən zə̀nzən, sə à swìn á con. Á dā̀n nè tə wà̀rì tə á janì. ¹³ Máɲá tə, Yui-**Siɲu* tə, ku nè biri cígá tə, nè twi, ku mù nè wá biri aba Yui cígá tə mama. Ku bá swìn ku tətə

* 16:11 16.11 Ku nè yi **Sitana*.

sùràn. Ku ya yìèn tə mama, ku nə dí yáá ku nì, də tə wá bà nə ku wá swìn ku buri aba. ¹⁴ Ku wá jon ku tə nə ya à mù nyiən, ku swìn ku buri aba. Yá ku dàñ wá pa, à na dun. ¹⁵ Won tə mama, à nyina Yui nə jə, ku ya à də nyiən. Ku mù nə pɪn, à ma swìn á con də, Yui-Siŋu tə wá jon ku tə nə ya à mù nyiən, ku swìn ku buri aba».

Pucvni wá lwàñ ku jə pupwən

(Zwan 14.18-19)

¹⁶ Zwezi kùù swìn, v sùrí lá, v wú: «[À mù vèli à nyina Yui con.] Ku wá fwa mancɪn, də á kùù wàrì nə á nɪ. Ku kwa nə mancɪn, də á kùù wá pìí á na nə».

¹⁷ Zwezi karbia tə duən dàñ swìn duən con, ba wú: «Bèèèe nə v pià, sə v swìn nə con də, v mù wá va v nyina Yui con? Yá ku wá fwa mancɪn, də nə kùù wàrì wá nə nɪ. Ku kwa nə mancɪn, nə kùù wá pìí, nə na wá?»

¹⁸ U karbia tə swìn, ba wú: «Zwezi nə swìn nə con də, mánjá mancɪn, nə ba pìí nə na wá, ku nətɔ tə dèñ ya bèèèe? Nə yèrì ku tə, v nə pià, sə v swìn».

¹⁹ Zwezi yà yèé də, ba pià ba bwe wá ku dèñ nə. U dàñ ma swìn ba con, v wú: «À swìn ku á con də, ku wá fwa mancɪn, də á kùù wàrì nə á nɪ. Ku kwa nə mancɪn, á kùù wá pìí, á na nə. Ku mù dèñ nə nə, á bwe duən, naaa? ²⁰ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Á wá kwi, á pùè cùgù, yá là tə, ba nə

yi lɔv nə ti, ba mù ga wulə ba jwɛ. Pucvni wá yí aba, yá á pucvni tə wá lwàñ, ku jì pupwən. ²¹ Ku yi ndə mánjá tə, kan nə pià v lɔra, ku nə ya càn ku nə pa wá nətɔ. Yá mánjá tə, v nə lɔri bisɪmaa tə, ku kwa nə, v yáá sú də pupwən, v nə lɔri ləzwənə, v kə lɔv wa tə yiri. Ku mù nə pɪn, v yáá swèèé v càn tə yoo. ²² Mə ku yi nətɔ á də con. Á wulə càn wa síún, yá à wá pìí à na aba. Ku mánjá tə wa, á dàñ wá yá pupwən wa. Yá liù mama ga bá wàní v cì á pupwən tə yáá nə. ²³ Ku dun təntə nə, á kùù bá bwe nə yoo mama. Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Won tə mama, á nə wá lòrì à nyina Yui con, v wá pa ku aba, à mù yiri. ²⁴ Də zèn mama, á tə wá à yiri tə nə twá á lòrì won mama. Á lwərə, yá á wá na, sə ku pa á pupwən tə sú. ²⁵ À twá də zwansɪsari, à ma swìn yìèn tə tə á con. Mánjá biàn, à nə kùù bá twá də zwansɪsari, à ma swìn á con. À dàñ wá buri aba ku tə mama, ku nə yi à nyina Yui yoo, nəpon nəpon. ²⁶⁻²⁷ Mánjá təntə nə yí, á wá twá də à yiri tə, á ma lòrì à nyina Yui con. Ku tà à pià à swìn də, à wá lòrì à nyina Yui à pa aba. À nyina Yui tətə swə aba, á nə swə nə, á ga pa cígá də, à ya à nan v con tə yiri. ²⁸ À ya à nan à nyina Yui con, à bà lɔv wa. Síún nə, à kùù naŋa lɔv wa, à vələ à nyina Yui con».

²⁹ U karbia tə dàñ ma swìn

u con, ba wú: «Á nəŋə, ku nə síún nə, n dàń swìn nəpon nəpon nə con. N kúð ba zwansıarı nə twá, n ma swìn nə con. ³⁰ Síún nə, nə dàń yəé də, n yəé yìèn tə mama, yá n bá pià, sə ba bwe mú bwìə. Ku mù nə pın, nə ma pa cígá də, n nan Yıı con». ³¹ Zwezi ma swìn, u wú: «Síún nə, á dàń pın cígá, naaa? ³² Á nəŋə, máńá don biàn, ka yí ka zwèe tətə. Á wá dəri á jén duən yáá nə. Á liù mama wá pià bwálí u va. Á wá yá à cıci. Ku máńá tə wa, à ga tà à cıci. À nyına Yıı wulə də nə. ³³ Á swìn ku nətu tə á con, sə ku pa á ya bıcan síé wa, à mù də á mù nımaru tə yırı. Á wá dé càn luv ku tə wa. Á dàń nə dańa á bıcan, à mù dí diàn luv yuu wa».

17

Zwezi lòri Yıı u karbia tə yırı

(Romə tián 8.34; Ebərəba 4.14-16; 7.24-28)

¹ Zwezi nə swìn ku nətu tə, u zwèe, u zìn u yáá, u kə yıı nə, u ga swìn, u wú: «À nyına Yıı, máńá yí. Pa à mù, n biú tə na dun. Sə n biú tə də wàńí u bıri n dun tə. ² N ken diàn nə cwəŋə n biú tə jun wa, sə u ya ləzwəne mama yuu wa, sə u wàńí u pa mu tə, ku nə ba zwèe n mù con, lià tə mama nə, n nə pın wá. ³ Mu tə, ku nə ba zwèe, tə nə ya, sə ba lwarı, n mù Yıı nədu tə, n nə yı cígá, də liù tə n nə tun tə, ku mù

nə yı Zwezi-*Kərisə. ⁴ À pın, n na dun tia yuu yəbə. À tun n tutuŋı tə, n nə pın nə, sə à tun tə, à zwèe. ⁵ À yá jəé n səpuni nə dun wa, də luv nə tə wá fwa. À nyına Yıı, síún nə, n dàń pa, sə à pií à na à dun təntə n səpuni nə.

⁶ Ləzoni tə, ba nə yı luv nə ti ba, n ti ba wa lià, n pa nə. À pın, ba lwàri n mù Yıı. Ba yá yı n mù nə ti, ba zilí n sugv tə nii. ⁷ Ba dàń lwarı də, won tə mama, n nə pın nə yı ku nan n con. ⁸ Sùràn tə, n nə pın nə, à swìn tə ba con, yá ba ga sèe, ba jon tə. Ba lwarı də, à cígá nan n mù con, ba ga pa cígá də, ku yı n mù nə tun nə.

⁹ À lòri mú à pın ba. À ba mù lòri lià tə, ba nə yı luv nə ti ba, yırı. Ku yı à lòri mú lià tə yırı, n nə pın nə, ba nə yı n mù nyiən. ¹⁰ Won tə mama, ku nə yı à mù nyiən, ku yı n mù nyiən. Ku tə ga nə yı n mù nyiən, ku yı à də nyiən. Yá ba mù lià təntə, ba nə yı n mù nyiən, nə bıri à dun tə. ¹¹ À mù kúð tələ luv wa. Ba mù tə ga wulə luv wa. À mù wá bà n con. À nyına Yıı, n ba man don ja. N pın nə n yırı tə. À twá n yırı təntə diàn tə nə, à cı n lià tə nə. Pa, sə ba ya nədu, ndə à mù də mú nə yı nədu nətu. ¹² Máńá tə, à nə yın də ba, à yá cı ba tə nə, n nə pın nə, də n yırı tə diàn tə. Lià təntə, n nə pın nə, à cıgá ba nə, yá ba liù mama wá jén, də ku nə tà liù tə, u nə

mε, sə v jén. Ku yí nətʊ, sə ku tə nə púpúní Yü sagi tə wa, nii ma sú. ¹³ Síún nə, à biàn n mù con. À swìn sùràn təntə luv wa, sə ku pa, n lià tə na à pupwən tə. Sə ku mù pupwən tə sú ba, cígá cígá. ¹⁴ À swìn n sugv tə, à biri ba. Lià tə, ba nə yi luv nə ti ba, dún ba, ba nə tà ba lià tə yiri, ndə à nə tà ba liù tə nətʊ. ¹⁵ Ku tà à lòrì mú, sə n li n lià tə luv wa. À yi à lòrì mú, sə n cì ba nə, ba dàn ká tv *Sítana jun wa. ¹⁶ Ndə nətʊ tə, à nə tà luv nə ti nə. Mə nətʊ ba də tà luv nə ti ba. ¹⁷ Twá n cígá tə nə, n pa, sə ba ya n mù nə ti ba. N sugv tə nə yi ku mù cígá tə. ¹⁸ Ndə nətʊ tə, n nə tun nə luv wa, mə nətʊ tətə nə, à də tun ba luv wa. ¹⁹ À tà ba mù yiri, à yá à tiàn à pa mú, sə ku pa, ba də ya n mù lià, cígá cígá.

²⁰ Ku tà à lià tə cici yiri nə, à lòrì mú. À lòrì mú ba tə mama yiri, ba nə wá twá ba kàrà tə nə, ba ma kə ba waa à nə. ²¹ À fira nə yi, sə ba mama ya nədʊ, ndə n mù à nyina Yü də à mù, nə wulə də duən nətʊ. À pià, sə ba mù də nə mù mama ya nədʊ, sə ku pa lià tə, ba nə yi luv nə ti ba, pa cígá də, ku yi n mù nə tun nə. ²² À mù də n mù nə yi nədʊ. À pin ba dun tə, n nə pin nə, sə ku pa ba də ya nədʊ. ²³ À wulə də ba, n də ga wulə də nə, sə ku pa ba wàní ba ya nədʊ, cígá cígá. Ku wá pa lià tə, ba nə yi luv nə ti ba, lwàri

də, n mù nə tun nə. Yá ba wá lwari də, n mù sóní ba, ndə n nə sóní nə nətʊ.

²⁴ À nyina Yü, à pià cígá mama, sə à mù də lià tə, n nə pin nə tə, ya bwálí tə nə, à nə wá yà. Ku wá pa, ba na à dun tə. Dun tə, n nə pin nə, də luv tə wà fwa, n nə sóní nə, tə yiri. ²⁵ À nyina Yü tə, n nə yi cígá tíú. Lià tə, ba nə yi luv nə ti ba, ba mù yèrì mú. À mù ga yèé mú. Yá lià tə, n nə pin nə tə, də lwari də, n mù nə tun nə. ²⁶ À pin ba lwari n yiri tə. Yá à tə wá bwé, à pa ba lwari n yiri tə. À fira nə yi, sə sonu tə, n nə swə nə, tə dān ya də ba, sə à də tətə wàní à ya də ba».

18

Zwezi janv tə yoo

(*Matie 26.36-56; Marəkə 14.32-50; Likə 22.39-53*)

¹ Zwezi nə swìn ku nətʊ tə, v zwèe kwa nə, v mù də v karbia tə zàn, ba nan, ba va, ba galv nacwəŋə tə, ba nə boŋə <Sedəron>. Ku mù nacwəŋə təntə nii nə, tiàn kára don yà wulə lá. V mù də v karbia tə vèli, ba zu ka kwa.

² Májá mama, Zwezi də v karbia tə yáá vèli ba jəni ku bwálí təntə nə. Ku mù nə pin, Zwidasə dān ma yèé ku bwálí. V mù Zwidasə təntə nə wá ja Zwezi v pa. ³ Zwidasə jun pamana púlí, də *Zwifə-ba Yü *diè lià tə nə cì ka nə tə, v ja va ku bwálí təntə nə. Ba mù lià təntə yà yi Zwifə-ba Yü

*joŋwana yun tián tə, də
 *Farızian-ba yà nə tun ba.
 Pamana tə də lià duən tə yà
 jə sısıran mən, də cànán, də
 kwatara zıla.

⁴ Zwezi də yà yəə yoo tə
 mama, ku nə wá yí wá. U
 dǎn ma va v yí ba nii, v bwe
 ba, v wú: «Wàà nə á pià?»
⁵ Ba le wá, ba wú: «Zwezi,
 *Nazarətə tíú tǎ!» Zwezi ma
 swìn ba con, v wú: «À mù
 nə!» Yá Zwidasə tə, v nə wá
 ja Zwezi v pa tə, yà zıga də
 ba. ⁶ Mǎǎ tə wa, Zwezi nə
 swìn ba con də, ku yí v mù
 tə, ba twən ba kə ba kwa, ba
 ga tu tia.

⁷ Zwezi kúv bvé v bwe ba,
 v wú: «Wàà nə á pià?» Ba
 də kúv le, ba wú: «Zwezi,
 Nazarətə tíú tǎ!» ⁸ Zwezi kúv
 le ba, v wú: «À dí yáá, à swìn
 á con də, ku yí à mù nə. Də
 ku nə yí à mù nə, á pià, sə á
 yá bara-ba tə mù, sə ba víi».
⁹ Ku yin nətə, sə ku tə, v nə
 dí yáá v swìn, nii ma sú. U
 swìn, v wú: «Lià tə, n mù à
 nyına Yı nə pın nə, à wà ba
 liù mama dǔg».

¹⁰ Simon Piyerə yà jə
 laguri sùv. U dǎn ma van
 v laguri sùv tə, v cùrì, v
 ma za Yı joŋwana yun tián
 nəkwia tə tütònè jızən zıın,
 v gwəŋə. Tütònè tǎntə yırı
 nə yí Maləkisə. ¹¹ Zwezi ma
 swìn Piyerə con, v wú: «Píi
 n tǔrì n laguri sùv tə ku lǒv
 wa. N buŋa də, ku wà mə, sə
 yacara tə, à nyına Yı nə pın
 nə yí nə, naaa?»

Ba ja Zwezi, ba va Anə

con
 (Zwan 11.49-50)

¹² Pamana púlí tə, də ba
 yuu tíú tə, də *Zwifə-ba Yı
 *diè lià tə nə cì ka nə tə,
 Zwifə-ba yun tián nə tun
 tə, dǎn jin Zwezi ba vwa.
¹³ Ba dí yáá, ba ja wá, ba
 va Anə con. Anə yà yı
 Kayifə tınbεε. Kayifə yà ga
 nə yı Yı *joŋwana yun tián
 nəkwia ku binı tǎntə nə.
¹⁴ Mə Kayifə tǎntə yà nə kwè
 Zwifə-ba yun tián tə, v wú:
 «Bεε nədva nə tıga nə dwíi
 tə yırı, ku kǔkwa ku pa aba,
 ku doni, ba nə wá cǔgò nə
 dwíi tə mama».

*Piyerə swìn də, v yèrì
 Zwezi*

(Matıə 26.69-70; Marəkə
 14.66-68; Likə 22.54-57)

¹⁵ Simon Piyerə də
 Zwezi karbiu don yà púv
 Zwezi kwa. *Zwifə-ba Yı
 *joŋwana yun tián nəkwia
 tə yà yəə karbiu tǎntə. Ku
 mù nə pın, v pú Zwezi
 kwa, v zv Yı joŋwana yun
 tián nəkwia tə dəwoo wa.
¹⁶ Yá Piyerə mù yà zıga
 kǎrá yáá dəwoo tə mimii nii
 nə. Karbiu tə don tə, Yı
 joŋwana yun tián nəkwia tə
 nə yəə tə, nan v swìn kan
 tə con, v nə cì mimii tə nə.
 Karbiu tǎntə ga pa Piyerə zv
 dəwoo tə wa. ¹⁷ Tütunbva
 tə, v nə cì mimii tə nə, dǎn
 ma swìn Piyerə con, v wú:
 «N də yà tà bεε wà tə karbia
 tə wa liù don, naaa?» Piyerə
 le, v wú: «À mù tà v karbiu!»
¹⁸ Waran yà wulə ku mǎǎ
 tǎntə wa. Ku mù nə pın,
 joŋwana yun tián nəkwia

tùtònà tɛ, dɛ Yɪ diè lià tɛ nɛ cì ka nɛ tɛ yà kɛn mɛn, ba zɪgà tɛ yáá, ba ywèrì. Piyerɛ dɛ yà zɪgà ba con, v ywèrì mɛn tɛ.

(*Matìə 26.57-68; Marəkə 14.53-65; Likə 22.63-71*)

¹⁹ Yɪ jɔŋwana yun tián nɛkwɪa tɛ bwe Zwezi v kərbɪa tɛ, dɛ v kàrà tɛ yoo yuu wa. ²⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «À swìn à sùràn tɛ pwənə pwənə lià tɛ mama yíá yuu. À yáá kàrì *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, dɛ Zwifə-ba Yɪ *diè tɛ wa, ku yɪ bwálá tɛ nɛ, Zwifə-ba mama nɛ yáá kun duən nɛ. Yá à wà yoo mama sègè, à swìn.

²¹ Bèèèè nɛ pɪn, n kùv pɪf n bwe nɛ? N dàñ bwe lià tɛ, ba nɛ cɔgv à sùràn tɛ, bèèèè yoo nɛ à swìn ba con. Ba mù nɛ yèé ku tɛ, à mù nɛ swìn». ²² Mánjá tɛ, Zwezi nɛ swìn sùràn tɛntɛ v zwèè, dɛ Yɪ diè liù tɛ nɛ cì ka nɛ tɛ don, v yà nɛ zɪgà Zwezi sɛpuni nɛ, farɪ Zwezi pɪpara nɛ, v ga swìn, v wú: «Bèèèè nɛ pɪn, n ma le Yɪ jɔŋwana yun tián nɛkwɪa tɛ nɛtɔ?»

²³ Zwezi ma le wá, v wú: «Dɛ ku tɛ, à nɛ swìn, tɛ nɛ yɪ yolwan, sɛ n bɪrɪ nɛba ku lwànɪ tɛ bwálí. Ku dàñ nɛ kùv yà cígá nɛ à swìn, bèèèè nɛ pɪn, n mà nɛ?»

²⁴ Anɛ dàñ ma pa, ba ja wá, ba kèen dɛ v jìàn ñoni tɛ mɛ, ba ja va jɔŋwana yun tián nɛkwɪa Kayifə con.

Piyerə kùv bwé v swìn dɛ, v yèrì Zwezi

(*Matìə 26.71-75; Marəkə 14.69-72; Likə 22.58-62*)

²⁵ Ku mánjá tɛntɛ wa, dɛ Simon Piyerɛ mù zɪgà mɛn yáá nɛ v ywèrì. Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù tà bɛɛ wà tɛ kərbɪu tɛ don, naaa?» V ten ku, v ga swìn, v wú: «À mù tà v kərbɪu!» ²⁶ *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tián nɛkwɪa tùtònà tɛ tùtònù don yɪn lá, v nɛ yɪ bɛɛ tɛ, Piyerɛ nɛ za v zɪn tɛ v gwəŋə, dwíí tíú. Tùtònù tɛntɛ dɛ kùv bwe Piyerɛ, v wú: «Ku tà n mù nɛ, à nɪ tián kàrá tɛ wa dɛ wá, naaa?» ²⁷ Piyerɛ tɛ kùv ten ku, dɛ ku tà cígá. Ku mánjá tɛntɛ tɛtɛ wa nɛ, cəbɪv kwi.

Ba ja Zwezi ba va Pilatə yáá con

(*Matìə 27.1-2, 11-30; Marəkə 15.1-15; Likə 23.1-25; Zwan 12.32-33*)

²⁸ Ku mù tɛntɛ kwa nɛ, ba kùv ja Zwezi ba nan Kayifə con, ba va yáá tíú tɛ, pìv nɛfarɪ tɛ nɛ lɪ v tún, bùrà diè wa. Ku yɪn jɪv fuən fuən. *Zwifə-ba yun tián tɛ wà bùrà diè tɛ wa zwɪ ba culu tɛ yɪrɪ. Ba cígá ba tián nɛ dɛ durən yoo, sɛ ku pa ba wàní ba dé *Pakə cànà tɛ. ²⁹ Ku mù nɛ pɪn, *Pilatə ma nan v yí ba kàrá wa, v bwe ba, v wú: «Bèèèè nɛ bɛɛ wà tɛ cùgù, á nɛ pià, sɛ á swìn á zɪgɪ v nɛ?» ³⁰ Ba ma le wá, ba wú: «Dɛ v yà nɛ tà yolwanfwanɪ, nɛ yà ba ja wá, nɛ bà nɛ pa mú».

³¹ Ku mù sɔgv tɛntɛ yuu wa, Pilatə swìn ba con, v wú: «Á tɛtɛ jɔŋə wá, á twá á culu tɛ nɛ, á bùrì v bùrà». Zwifə-ba yun tián le wá, ba wú:

«Nə ba cwəŋə jə, sə nə gu liù». ³² Zwezi yà dí yáá, v bırı nətə tə, v nə me, sə v ti*. Kú mù nə pın, kú dǎn ma ya nətə, sə Zwezi sùràn tə nii ma sú.

³³ Pilatə dǎn pií v zú bǔrà diè tə wa, v ga bon Zwezi v bwe, v wú: «N mù nə yí Zwifə-ba piú, naaa?»

³⁴ Zwezi le wá, v wú: «Kú tə, n nə swìn tə, yí n tətə nə bún kú, nə à yəó kú yí lià nə swìn à yoo n con?»

³⁵ Pilatə ma le, v wú: «À mù tà Zwifə. N mù dwíí tián də ba Yı jonwana yun tián tə nə ken mú à jìàn wa. Bèèèè nə n cògò?»

³⁶ Zwezi le wá, v wú: «À mù pàrì tə tà tia ka tə yuu wa. À pàrì tə yà nə wulə tia ka tə yuu wa, à tütònà yà nə wá ta à yırı, sə ba dǎn ká ja nə, ba pa Zwifə-ba yun tián nə. À pàrì tə dǎn nə tà tia ka tə yuu wa».

³⁷ Pilatə dǎn ma swìn v con, v wú: «Yá n dǎn yí piú, naaa?» Zwezi le wá, v wú: «Mə kú nə n swìn, à yí piú. Ba bırı nə, à bà luv wa, sə à swìn cígá tə à bırı. Yá liù tə mama, v nə yí cígá liù, v yáá cugv à sùràn tə».

³⁸ Pilatə ma bwe wá, v wú: «Bèèèè nə ya cígá tə?»

U nə bwe kú nətə tə kwa nə, v kúv pií v nan Zwifə-ba con. U swìn ba con, v wú: «À mù wà yoo mama nı v yuu wa, kú nə me, sə ba gu wá, kú yırı. ³⁹ Yá kú tə nə ya á yofwamıbn, bııı

mama *Pakə cànà tə nə yí, à yáá lı bǎn diè liù nədə, à dıgv. Á dǎn pià, sə à dıgv Zwifə-ba piú tə, naaa?» ⁴⁰ Ba kúv bubwi, ba wú: «Kú tà v mù! Barabasə nə nə pià, sə n dıgv!» Barabasə təntə yà yı ŋwìàn, v nə gwı lià.

19

¹ Kú mù təntə kwa nə, Pilatə dǎn pın nii, sə ba ja Zwezi ba mà də fıfıran, v yıra lá. ² Pamana tə sva casıran yupuu, ba pú Zwezi yuu nə, ba ga zú wá də gasıo nəstıan mwın. ³ Ba dǎn yáá va ba yí v yıra, ba swìn, ba wú: «Nə jùnı mú, Zwifə-ba piú!» Yá ba farı v pıpara nə.

⁴ Pilatə kúv pií v nan, v swìn Zwifə-ba yun tián tə con, v wú: «Á cıga, à wá lı wá, à ja à nan á con kàrá wa, sə kú pa á lwarı də, à mù ba yoo mama na v yuu wa, kú nə me, sə ba gu wá kú yırı». ⁵ Zwezi nan bǔrà diè tə wa, də casıran yupuu tə v yuu nə, də gasıo nəstıan mwın tə v yıra nə. Pilatə ma swìn ba con, v wú: «Á nəŋə, bεε tə nə!»

⁶ Mǎnjá tə, Yı jonwana yun tián tə, də Yı *diè lià tə nə cı ka nə tə, nı wá, ba bubwi, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa! Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!» Pilatə ma swìn ba con, v wú: «Á tətə jonə wá, á paa dagarv yuu wa. À mù ba yoo

* **18:32** 18.32 *Romə-ba nə pià ba gu liù, ba yáá paa wá dagarv yuu wa. Zwifə-ba mù ba liù gwı nətə. Ba mù yáá dıı wá də kapana ba gu. Yá Romə lià yà culı kú mù mǎnjá təntə wa.

mama na v yuu wa, ku nè mε, sɔ ba gv wá ku yiri». ⁷ Zwifə-ba yun tián pií ba le, ba wú: «Nə jə culu, yá nə culu tɛntə yiri nə, v mε, sɔ v ti. U jin v tián, v ma ji Yii-Biu».

⁸ Máná tə, Pilatə nə ni sùràn tɛntə, fən kúv kwen tə zv wá. ⁹ U pií v zv bùrà diè tə wa, v ga swìn Zwezi con, v wú: «N yi n nan yèn?» Yá Zwezi wà wá le. Pilatə ma pií v swìn v con, v wú: ¹⁰ «Á mù con nə, n ba pià swìn, naaa? N yèrì dɛ, à diàn yí, sɔ à pa ba paa mú dagarv tə yuu wa? Á diàn ma kúv yí, sɔ à pa ba dɔgv mú, naaa?» ¹¹ Zwezi le Pilatə, v wú: «N ba diàn mama jə à yuu wa, dɛ ku nə tà diàn tə, Yii nə pin mú tə. Ku mù nə pin, liù tə, v nə jin nə, v pa mú, ku tiú cɔna tə nə dwə tə mε».

¹² Zwezi sugv tɛntə yiri, Pilatə dàn pià, sɔ v dɔgv wá. Zwifə-ba tə dàn bubwi, ba wú: «N nə dɔgv bæ wà tə, dɛ n kúv tà *Romə-ba piú nəfarv tə dabεε. Liù tə mama, v nə jin v tián ma ji piú, ku tiú tə yi v ziga piú nəfarv tə nə». ¹³ Pilatə nə ni ba sùràn tɛntə, v pin Zwezi nan kàrá wa. U tətə dàn ga nan, v jèé v bwálí tə nə, v nə jəni, v ma bùrì bùrà tə. Ba yà ja ku bwálí tɛntə, ba bonjə <kapana bwálí>. *Ebərə-ba sugv dɛ yà bonjə ku <Gabata>. ¹⁴ Diun tɛntə nə nə, Zwifə-ba yáá wulə ba tanı *Pakə cànà tə, sɔ ba zàn tia ba dé ka. Ku máná tə yin ndə yicau

lugu fugə bələ nə. Pilatə dàn swìn Zwifə-ba con, v wú: «Á nənjə, á piú tə nə!» ¹⁵ Ba dàn bubwi, ba wú: «Á gwia wá! Á gwia wá! Pa, sɔ ba paa wá dagarv yuu wa!» Pilatə ma swìn ba con, v wú: «Á pa, sɔ ba paa á piú tə dagarv yuu wa, naaa?» Yii jonwana yun tián tə ma le, ba wú: «Nə mù ba piú don jə, dɛ ku nə tà Romə-ba piú nəfarv tə». ¹⁶ Pilatə dàn ma dɔgv Zwezi, v pa ba, sɔ pamana paa wá dagarv yuu wa. Ba ma ja wá, ba ja kèéñ.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa

(*Matie 27.32-56; Marəkə 15.21-41; Likə 23.26-49*)

¹⁷ Zwezi tətə nə zin v dagarv tə, v ja nan tiv tə wa, v va v yí bwálí tə, ba nə bonjə <yuzvŋa bwálí>. *Ebərə-ba sugv dɛ yà bonjə ku bwálí tɛntə <Goləguta>. ¹⁸ Mə ku bwálí tɛntə wa nə, pamana tə paa Zwezi dagarv tə yuu, yá ba ga paa lià bələ, dɛ ba sùrí v nə daganan yuu. Ba paa liù tə don v vàn tə don nə, Zwezi tətə ga wulə ba tətəni wa.

¹⁹ *Pilatə pin, ba púpúní sùràn daborubiə wa, ba kə Zwezi dagarv tə yuu wa. Ba púpúní, ba wú: «*Nazaretə Zwezi, *Zwifə-ba piú tə». ²⁰ Bwálí tə nə, ba nə paa Zwezi dagarv tə yuu, yà bwələ dɛ tiv tə nii. Ku mù nə pin, Zwifə-ba dáá zənzən, ba nə kàrì púpúná

təntə. Yá kú yà yí də Eberə-ba, də Latun-ba, də *Gərekə-ba sɔgɔ nə, ba ma púpúní tə. ²¹ Zwifə-ba Yú *jɔŋwana yun tián tə ma swìn Pilatə con, ba wú: «N nə púpúní, də ɔ ya Zwifə-ba pìú, kú wà mɛ, sə n yá kú nətɔ. Kú mɛ, sə n púpúní, də bɛɛ wà tə nə wú, ɔ yí Zwifə-ba pìú». ²² Pilatə ma le ba, ɔ wú: «Kú tə à nə púpúní, mə kú nə, à púpúní».

²³ Pamana tə nə paa Zwezi ba zwèe, ba ti ɔ ganan tə, ba tún púlé banɪa. Kú kwa nə, ba ti púlí nəɔɔ nəɔɔ, ba pa pamanɔ mama nə. Ba ti ɔ gandarɔ tə, kú nə tà ba gwəŋə ba nyen, kú yí ba zɪgɪ kú yuu nə, ba sɔ ba bà ba yí kú tia con. ²⁴ Ba dàń swìn duən con, ba wú: «Nə dàń ká kàrí kú, nə pwárá, sə nə lwarɪ liù tə, kú nə wá ya ɔ nyiən». Kú nətɔ tə tun, sə kú pa sùràn tə, tə nə púpúní Yú sagɪ tə wa tə, nii ma sú. Kú púpúní, kú wú:

«Ba tàrì à ganan, ba ga
pwárí à gandarɔ tə
yɪɪ».

Mə kú mù yoo təntə nə, pamana tə tuń.

²⁵ Zwezi nuu tə, də ɔ nuu nyánú tə, də Kəlopasə kan Mari, də Mari Madələnə yà zɪga ba bwələ dagarɔ tə yɪra, ba nə paa Zwezi kú yuu wa. ²⁶ Zwezi nuu tə, də ɔ karbiu tə, ɔ nə swə tə, yà zɪga duən səpuni nə. Zwezi nə ni ba, ɔ swìn ɔ nuu tə con, ɔ wú: «À nuu, nəń, n biú nə!» ²⁷ Kú kwa nə, ɔ kúú swìn ɔ karbiu tə con, ɔ

wú: «Nəń, n nuu nə!» Yá kú nə zɪgɪ kú máńá təntə wa, karbiu tə jon Zwezi nuu Mari, ɔ kə ɔ con.

²⁸ Yièn təntə kwa nə, Zwezi yèə də, yoo mama tun kú zwèe. Ʋ dàń swìn, ɔ wú: «Nanyunɪ jə nə». Ʋ swìn kú nətɔ tə, sə sùràn tə, tə nə púpúní Yú sagɪ tə wa, nii ma sú. ²⁹ Sawuru yà zɪga bwálí təntə wa, kú nii nə súé də diven nyunɔ. Pamana tə dàń ma ti canfinsɔ, ba lə diven nyunɔ təntə wa, ba kə miɔ nii nə, ba nə boŋə <yizopə>, ba ja va, ba kə Zwezi nii nə. ³⁰ Zwezi nə nyua diven nyunɔ təntə, ɔ swìn, ɔ wú: «Yoo mama tun kú zwèe». Kú kwa nə, Zwezi ken ɔ yuu tia, mə ɔ tian də nə.

Pamanɔ zwə Zwezi səpuni ɔ póri

³¹ Kú yí dun tə, *Zwifə-ba yà nə wulə ba tanɪ ba *sié dun tə, kú yoo nə cà ba nə. Kú ya Zwifə-ba sié dun nəfarɔ. Kú mù nə pin, Zwifə-ba yun tián yà ba pià, sə tɪga tə ya dagarán tə yuu wa. Ba dàń vəli, ba lòrì *Pilatə, sə ɔ pa ba cwəŋə, sə ba kén lià tə nəɛ, ba nə wulə dagarán tə yuu wa. Ba ga cú kú tián tɪga tə. ³² Pamana tə dàń twi, ba kén lià tə, ba nə paa ba mù də Zwezi tə nəɛ. Ba kén təntən liù tə nəɛ, ba zàn ba kén ɔ don tə də nəɛ. ³³ Ba nə yí Zwezi, ba ni də, ɔ mù tɪga. Kú mù nə pin, ba kúú wà ɔ mù nəɛ kén. ³⁴ Yá pamana tə wa liù don ja cwiin, ɔ ma póri Zwezi səpuni, lala də jana də níá

ga nan tɔ lwɔ́ tɪa. ³⁵ Βεε tɔ, v nɔ púpúní yìèn tɔ tɔ ya v nɪ tɔ, v ma v bɪrɪ tɔ aba, sɔ kɔ pa á dɔ pa cígá v sɔgv tɔ nɔ. Yá kɔ tɔ, v nɔ púpúní tɔ, yɪ cígá. Yá v yèð dɔ kɔ ya cígá nɔ, v swìn. ³⁶ Kɔ púpúní Yɪ sagɪ tɔ wa, kɔ wú:

«D yura kuu mama wà mɛ, sɔ kɔ kén».

Yìèn tɔntɔ tɔn, sɔ kɔ pa sùràn tɔntɔ nii sú. ³⁷ Kɔ tɔ púpúní Yɪ sagɪ tɔ wa, kɔ wú:

«Ba wá ywàñ, ba na liù tɔ, ba nɔ póri tɔ».

Ba ken Zwezi ləbəri wa (Matiə 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Likə 23.50-56)

³⁸ Kɔ kwa nɔ, Zwɔzefɔ tɔ, v nɔ yɪ Arimate tíú, zàn v va v na *Pilətɔ. V mù Zwɔzefɔ tɔ yá yɪ Zwezi karbiu. V yá sègè v tiàn, v nɔ dəri *Zwifə-ba yun tiàn tɔ fən yɪrɪ. V lòrɪ cwəŋə Pilətɔ con, sɔ v ɪ Zwezi tɪgɪ tɔ. Pilətɔ dàñ ma pa wá cwəŋə. Zwɔzefɔ dàñ vɛli v pa ba ti Zwezi tɪgɪ tɔ. ³⁹ Nikodəmɔ tɔ, v dɪn nɔ vɛli Zwezi con titɪn tɔ nɔ, dɔ ja tɪrəlɪ, kɔ nɔ yɪ ndə kilo fitwa nɔ, v ja bà. Tɪrəlɪ tɔntɔ yá yɪ mirɔ dɔ alwəsɔ nɔ, ba guli duən wa, ba ma fwa kɔ. ⁴⁰ Ba mù bɛlə tɔ mɛ nɔ ti Zwezi tɪgɪ tɔ, ba pɛpəni dɔ gantwɛn, ba ga kɔ tɪrəlɪ v nɔ. Mə nɔtv nɔ Zwifə-ba yáa fwa, dɔ ba nɔ pià, ba gùrɪ tɪgɪ. ⁴¹ Tìán kárá yá wulə bwálí tɔ wa, ba nɔ paa Zwezi dagarv tɔ yuu. Ba yá kua ləbəri nɔdɔn kɔ mù tiàn kárá tɔ wa, ba nɔ tɔ wà liù mama kɔ wa

ken. ⁴² Ba yá wulə ba kəni Zwifə-ba *siə dɪn tɔ sírɪ. Ləbəri tɔ bwálí yá ga bwələ. Kɔ mù nɔ pɪn, Zwɔzefɔ dɔ Nikodəmɔ ma ti Zwezi, ba ja va, ba kɔ kɔ wa.

20

Zwezi bwin v nan tian wa (Matiə 28.1-8; Marəkə 16.1-8; Likə 24.1-12; Tɔtvnan 2.23-32; 1 Korɛntə tiàn 15.1-28)

¹ *Zwifə-ba *siə dɪn tɔ tɪkɔnɪ nɔ, jɪv fuən fuən, tɪa nɔ fwa gana gana mánjá wa, Mari Madəlɛnə zàn, v va ləbəri tɔ nii nɔ. V nɔ yí lá nɔ, v nɪ dɔ, kapan tɔ, kɔ yá nɔ sun ləbəri tɔ nii nɔ, súrɪ kɔ yá ləbəri tɔ nɔ. ² V dàñ piì v dəri, v va v yí Simon Piyerə, dɔ karbiu tɔ, Zwezi yá nɔ swə tɔ, v swìn ba con, v wú: «Ba ɪ *Yuu-Tiu v ləbəri tɔ wa, yá nɔ ga yəri bwálí tɔ, ba nɔ ken wá».

³ Piyerə dɔ karbiu tɔntɔ dàñ zàn, ba va ləbəri tɔ nii nɔ. ⁴ Ba mɛ bɛlə tɔ yá yɪ ba dəri, yá karbiu tɔ don tɔ dəri lala, v doni Piyerə. V dí yáa, v yí ləbəri tɔ nii nɔ. ⁵ V nɔ kwá tɪa, sɔ v ywàñ ləbəri tɔ wa, v nɪ gantwɛn tɔ, tɔ tégó tɪa, yá v wà zwɪ. ⁶ Simon Piyerə púé v kwa, v yí lá, v ɛ, v zv ləbəri tɔ wa. V dɔ kúò nɪ gantwɛn tɔ, tɔ tégó tɪa. ⁷ V nɪ gantwan tɔ dɔ, ba yá nɔ baa Zwezi yuu nɔ, dɔ tɔ mù pɛpəni kɔ tégó vàn nɔ. ⁸ Karbiu tɔ don tɔ, v nɔ dí yáa v yí ləbəri tɔ nii nɔ, dɔ dàñ zva ləbəri tɔ wa. V dɔ nɪ kɔ nɔtv, v ga sɛe dɔ, kɔ yɪ cígá. ⁹ Kɔ mánjá tɔ wa, ba

yà tɛ wà lwarɪ dɛ, Yɪ sagɪ tɛ wa kɔ bɪrɪ dɛ, Zwezi mɛ, sɛ ɔ pɪɪ ɔ bwin ɔ nan tɪan wa.
 10 Kɔ kwa nɛ, karbɪa tɛ pɪɪ, ba va ba sàń.

Zwezi bɪrɪ ɔ tɪàn Mari Madɛlɛnɛ nɛ
 (Matɪɛ 28.9-10; Marəkɛ 16.9-11)

11 Kɔ mánǵá tɛntɛ wa, Mari mù yà zɪga kàrá wa, lɛbɛrɪ tɛ nii nɛ, ɔ kwi. Ʋ nɛ zɪga lá ɔ kwi nɛtɔ tɛ, ɔ kwá tɪa, sɛ ɔ ywàń lɛbɛrɪ tɛ wa. 12 Ʋ dàń nɪ *malɪkɛ bɛlɛ, tɛ nɛ zɔa ganpwɛnɛ, tɛ jɛ́ɛ́ bwálɪ tɛ nɛ, Zwezi tɪɪ tɛ yà nɛ tɛ́gɛ́ lá. Ka don jɛ́ɛ́ yuu con, ka don tɛ dɛ jɛ́ɛ́ nɛɛ con. 13 Malɪkɛ tɛ dàń ma bwe Mari, tɛ wú: «Kan, bɛɛɛɛ nɛ pɪn, n ma kwi?» Mari pɪɪ ɔ lɛ ba, ɔ wú: «Ba lɪ à *Yuu-Tɪu tɛ, à ga yèrɪ bwálɪ tɛ nɛ, ba nɛ ken wá». 14 Ʋ nɛ swɪn kɔ nɛtɔ tɛ, ɔ vɛvɛrɪ, sɛ ɔ ywàń ɔ nɪ Zwezi, dɛ ɔ zàn ɔ zɪga yɪ nɛ. Ʋ yà ga wà lwarɪ dɛ, kɔ yɪ Zwezi. 15 Zwezi ma swɪn ɔ con, ɔ wú: «Kan, bɛɛɛɛ nɛ pɪn, n ma kwi? Wàà nɛ n pɪà?» Mari yà buɲa dɛ, kɔ yɪ bɛɛ tɛ, ɔ nɛ cɪ tɪán kàrá tɛ nɛ. Kɔ mù nɛ pɪn, ɔ ma swɪn bɛɛ tɛ con, ɔ wú: «Yuu tíú, dɛ kɔ nɛ yɪ n mù nɛ tɪ Zwezi, sɛ n bɪrɪ nɛ bwálɪ tɛ, n nɛ ken wá, sɛ à va à tɪ wá». 16 Zwezi lɛ wá, ɔ wú: «Mari!» Dɛ ɔ vɛvɛrɪ, ɔ ga swɪn Zwezi con, ɔ wú: «Rabuni!» Kɔ dɛń nɛ yɪ <karnyɪna>. 17 Zwezi ma swɪn ɔ con, ɔ wú: «N kùb dàń ká dwen à yɪra, à tɛ wà à nyɪna Yɪ con vɛli.

Yá vɛli n yí à nubɪa tɛ, n ga swɪn ba con dɛ, à vɛli à nyɪna con. Nyɪna tɛntɛ nɛ yɪ á dɛ nyɪna. Ʋ mù nɛ yɪ à Yɪ, ɔ ga yɪ á dɛ Yɪ». 18 Mari Madɛlɛnɛ dàń vɛli, ɔ swɪn kɔ ɔ bɪrɪ Zwezi karbɪa tɛ nɛ. Ʋ swɪn ba con dɛ, ɔ nɪ Yuu-Tɪu. Ʋ ga tún tɛ tɛ mama, Zwezi nɛ swɪn ɔ con, ɔ bɪrɪ ba.

Zwezi bɪrɪ ɔ tɪàn ɔ karbɪa tɛ nɛ
 (Matɪɛ 28.16-20; Marəkɛ 16.14-18; Likɛ 24.36-49)

19 *Zwifɛ-ba *siɛ́ dɪn tɛ tɪkɔnɪ dɛdɛnɪ nii nɛ, Zwezi karbɪa tɛ yà dɛrɪ Zwifɛ-ba yun tɪán tɛ fɛn. Ba dàń yà kun duɛn nɛ diè don wa, ba ga tagɔ ka dɛ borbiu. Zwezi dɔà ɔ nan ba tɛtɛɲɪ wa, diè tɛ wa, ɔ ga swɪn ba con, ɔ wú: «Bɪcan siɛ́ wá ya dɛ aba!» 20 Ʋ nɛ swɪn sùràn tɛntɛ kwa nɛ, ɔ bɪrɪ ba ɔ jìàn tɛ, dɛ ɔ sɛpuni tɛ. Karbɪa tɛ súɛ́ dɛ pupwɛn, ba nɛ pɪɪ, ba na *Yuu-Tɪu tɛ yɪrɪ. 21 Zwezi kùb bwé, ɔ swɪn ba con, ɔ wú: «Bɪcan siɛ́ wá ya dɛ aba. Nɛtɔ tɛ, à nyɪna Yɪ nɛ tɔn nɛ, mɛ nɛtɔ nɛ, à dɛ tɔɲa aba». 22 Sùràn tɛntɛ kwa nɛ, ɔ fwɪ vɔv ɔ kɛ ba yuu wa, ɔ ga swɪn ba con, ɔ wú: «Á jonɔ Yɪ-*Sɪɲu tɛ. 23 Lìà tɛ, á nɛ wá kwen ba cɔna, á lɪ ba mù dɛ aba pwɛrɛ wa, Yɪ dɛ wá kwen ba cɔna, ɔ lɪ ba mù dɛ wá pwɛrɛ wa. Yá lìà tɛ, á nɛ wà ba cɔna kwen, á lɪ ba mù dɛ aba pwɛrɛ wa, Yɪ dɛ bá ba cɔna kwen, ɔ lɪ ba mù dɛ wá pwɛrɛ wa».

*Zwezi biri v tiàn Toma nê
(1 Piyerê 1.8-9)*

24 Toma tê, ba nê bonjê <yiyoc>, v dâ nê yin karbia fugê bælê tê wa, wâ twá v yà lá, máńá tê wa, Zwezi nê twi tê. 25 Karbia tê duên tê dâń ma swîn Toma con, ba wú: «Nê ni *Yuu-Tiu». U ma le ba, v wú: «Dê à nê wâ cian tê buran tê ni v jìàn tê wa, à nê wâ à jifba ken v sêpuni tê wa, à mù bá pa cígá á sugv tê nê». 26 Dian nana nii nê, Zwezi karbia tê kúv pii ba kun duên nê diè tontê wa. Yá Toma dê dâń yin lá. Mimiê tê yà tagv dê borbiu, Zwezi ga bà v ziga ba têtêji wa, v ga swîn, v wú: «Bican sié wá ya dê aba!» 27 Ku kwa nê, v swîn Toma con, v wú: «Kê n jifba yêbê, sê n ga ywâń à jìàn tê. Làrì n jùn, n kê à sêpuni tê nê! N dâń yá n tútóná tê nê, sê n sêe cígá tê!» 28 Toma ma le wá, v wú: «N mù nê ya à Yuu-Tiu dê à Yui!» 29 Zwezi ma swîn v con, v wú: «Ku yi n nê ni nê, tê nê pin, n ma kê n waa à nê. Pupwên lià nê yi ba tê, ba nê ken ba waa à nê, dê ba wâ nê ni».

*Won tê yiri sagi kv tê nê
púpúní*

30 Zwezi tun Yui diàn miminan duên tê nê dáá zenzên, v karbia tê yíá yuu. Tê yoo wâ púpúní sagi kv tê wa. 31 Yá yìèn têtê yi tê púpúní, sê á pa cígá dê, Zwezi yi *Kerisê, v yi Yui-Biu dê. Yá á dâń nê keni á waa v nê wuuu, á wá twá dê

wá, á ma na mi, kv nê ba zwêe Yui con.

21

*Zwezi biri v tiàn v karbia
nê Tiberiyadê mûnaa tê nii
nê*

(Matîê 28.16; Likê 5.1-11)

1 Ku kwa nê, Zwezi kúv biri v tiàn karbia tê nê, dê ba wulê Tiberiyadê mûnaa tê nii nê. Nêjê nêtv tê, v nê biri v tiàn ba.

2 Simon Piyerê yin lá, dê Toma, ba nê bonjê <yiyoc>, Natanayelê dê yin lá, v tiv nê yi Káná Galile nagwanaa tê wa, dê Zebede bia tê, dê Zwezi karbia bælê duên. Ba lià tontê mama yá nê wulê duên nê. 3 Simon Piyerê ma swîn ba con, v wú: «À vèli, sê à ja fêlê». Ba dê ma swîn v con, ba wú: «Nê dê wá twá n nê, nê va». Ba dâń vèli ba zv níá yuu bori wa. Ku titin tontê nê, ba wâ won mama jùn. 4 Tia nê twi ka puri máńá wa, Zwezi nan v ziga mûnaa tê nii nê. U karbia tê yá wâ lwarì dê, kv yi v mù. 5 Zwezi ma bwe ba, v wú: «À bia-ba, á ba wodiu mama jê, naaa?» Ba pii ba le wá, ba wú: «Nê ba won mama jê!» 6 U dâń ma swîn ba con, v wú: «Á dila fêlê gègèlù tê níá yuu bori tê jizên vâń tê yuu, á wá ja fêlê». Ba nê dili fêlê gègèlù tê, ba kúv wârì kv ba pii ba vańa ba li, fêlê nê súé kv nii yiri. 7 Karbiu tê, Zwezi yá nê swê tê, dâń ma swîn Piyerê con, v wú: «Ku yi *Yuu-Tiu!» Simon Piyerê yá yi v ziga

swələ. U nə nì də, ku yi Yuu-Tiu, v tì v gànù v zv, v ga vwa v voru v tǎǎ ná nə. Ku kwa nə, v fan v tu níá tə wa. ⁸ Karbia tə duən tə ya ba níá tə nii ǰúná zənzən. Bwálí tə, ba yà nə wulə, də níá tə nii yà yi ndə mətərə bíí nə. Ba dǎn twi də níá yuu bori tə. Ba nə pií ba biàn, fələ gəgəlù tə súé də fələ, ba dǎn ga vaŋa ku.

⁹ Ba nan níá tə wa. Mǎǎǎ tə wa, ba nə nan, ba ni cala tə nə jə mən, fəli də dipen ga tégé tə yuu. ¹⁰ Zwezi swìn ba con, v wú: «Á lɪa fələ duən, á nə ǰun síún, á ja bà». ¹¹ Simon Piyerə zva níá yuu bori tə wa, v van fələ gəgəlù tə, v ja nan bəbərú tə nii nə. Ku yà súé də fələ kəkərən. Tə mama ǰin bíí də finu də batwa. Yá də tə nə dáá nətú tə mama, fələ gəgəlù tə wà kart. ¹² Zwezi swìn ba con, v wú: «Á biàn, á dé». Fən zva karbia tə mama, sə ba bwe wá, ba na liù tə, v nə yi. Ba yà lwart də, ku ya Yuu-Tiu nə. ¹³ Zwezi twən v yí lá, v tì dipen tə, də fəli tə, v ma tàrì ba.

Zwezi pií v kə Piyerə v tvvɔji wa

(Likə 24.34; 1 Piyerə 5.1-4; Zwan 20.30-31)

¹⁴ Mə nəε batwa nə, Zwezi nə biri v tiàn v karbia tə nə, v nə pií v bwìn v nan tian tə wa, kwa nə.

¹⁵ Ba nə dí ba zwèe kwa nə, Zwezi swìn Simon Piyerə con, v wú: «Zwɔnasə biù Simon, n swə nə, n doni ba duən tə, ba nə swə nə,

naaa?» U ma le wá, v wú: «Cígá, *Yuu-Tiu, n yəé də, à swə mú», Zwezi mù swìn v con, v wú: «Ywǎn à pabii tə yoo». ¹⁶ U kúù pií v swìn v con, nəε bələ nii nə, v wú: «Zwɔnasə biù Simon, n swə nə, naaa?» U də ma kúù le Zwezi, v wú: «Cígá, Yuu-Tiu, n yəé də, à swə mú». Zwezi ma kúù swìn v con, v wú: «Ywǎn à pee tə nə». ¹⁷ Zwezi tə kúù pií v swìn v con, nəε batwa nii nə, v wú: «Zwɔnasə biù Simon, n swə nə, naaa?» Piyerə pùé cùgù də, Zwezi nə bwe wá, nəε batwa tə nii nə, də v nə swə wá. U dǎn ma le Zwezi, v wú: «Yuu-Tiu, n yəé yoo mama, n yəé də, à swə mú». Zwezi ma swìn, v wú: «Ywǎn à pee tə nə». ¹⁸ Cígá mama, à mù nə swìn ku n con: Mǎǎǎ tə, n yà nə yi balanduru, n tətə yáá nə vve n tǎǎ ná voru. Yá n yà ga vèli bwálí tə, n nə swə. Yá n nə twi, n bà n kwìn, n wá zìn n vǎnà, liù don ga vwa n tǎǎ ná voru v pa mú. Yá v wá ja mú, v ja va bwálí tə, n nə bá pià».

¹⁹ Zwezi sùràn təntə yà yi v swìn, sə v ma biri tian tə yiri, Piyerə nə wá ti, sə Yu ma na dun. Ku kwa nə, Zwezi swìn v con, v wú: «Tǎá à nə!»

²⁰ Piyerə dǎn vəvəri, v ywǎn v kwa, v na karbiu tə, Zwezi nə swə tə, də v nan ba kwa con, v biàn. Mə v mù karbiu təntə nə yà guni v kə Zwezi con, mǎǎǎ tə wa, ba yà nə wulə ba dé wodiu

tə. U yà ga bwe wá, v wú: «Yuu-Tiu, wàà nə yí liù tə, v nə wá ja mú, v pa n duŋa tə nə?» ²¹ Piyerə nə nı wá, v swìn Zwezi con, v wú: «Sə v tə mù, Yuu-Tiu, bèèèe nə wá yí v mù?» ²² Zwezi ma le wá, v wú: «À nə swə, sə v mù ya lá wuuu, kv ja vèli máŋá tə, à nə wá pìí à bà, kv jə n bían nə, naaa? ²³ N mù twá à nə!» Kv mù sɔgv təntə, Zwezi nə swìn tə táá tia mama, lià tə, ba nə yí nubia *Kərisə yırı, tətəŋi wa, ba swìn də, karbiu təntə mù bá tí. Zwezi ga wà Piyerə con swìn də, v mù bá tí. Kv yí v swìn v con, v wú: «Də à nə swə, sə v mù ya lá, wuuu, kv jə vèli máŋá tə, à nə wá pìí à bà, kv jə n bían nə, naaa?» ²⁴ Mə v mù karbiu təntə nə swìn yìèn təntə tə nə tun, v ga púpúní tə. Kv mù nə pın, nə ma yèé də kv tə, v nə púpúní, tə yí cígá. ²⁵ Zwezi tə tun yìèn duən, tə nə dáá zənzən. Də ba yà nə púpúní tə nədu nədu, à buŋa də, saga tə, ba nə wá púpúní, yà wàrì luv tə tətə wa míámíán.

Zwezi-Kərisə tɔntɔna tɔtɔnan yoo

Tɔtɔnan sagi tɔ yuu wa sugu

*Liù tɔ, v nə púpúní sagi
ku tɔ*

Ku yi Likə nə púpúní ku. Mə ku mù nə púá v suywǎǎú tɔ nə. U tɔntɔn sagi tɔ wa, v biri yìèn tɔ, Zwezi nə swìn, də tɔ tɔ, v nə fwa tia yuu wa. Ku kwa nə, Likə nə kùbù púpúní tɔntɔna sagi tɔ də.

Lià tɔ nə, Likə nə púpúní

Likə púpúní sagi ku tɔ v pa *Zwifə-ba nə, də ba tɔ nə, ba nə tà Zwifə-ba, ba nə jigə *Kərisə lià, ndə v tɔntɔn sagi tɔ nə.

Sagi tɔ wa sugu

Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tɔ tɔtɔnan yoo nə ku swìn. Likə biri ku nə twá nɛtu *Kərisə lià púlí tɔ ma pùli mancın mancın, ku sú nagwanɛ tɔ wa, Mediterane muu tɔ nii nə. Kərisə lià púlí tɔ dèñ tɔntɔn ku dì *Zwerizalemə nə, *Pantəkɔtə cànà tɔ dɛn nə mǎǎǎ tɔ wa, Yü-*Siǎu tɔ nə cúá tɔntɔna tɔ yuu wa. Yìèn yà cì ku yáá nə, tɔ nə duən də ga wɔwǎli ku, yá də ku nɛtu mɛ ku tɔ pùli lala ku súrí. Mǎǎǎ tɔ, ba nə ken càn Kərisə lià púlí tɔ nə, ku làgà Zwide də Samari nagwanɛ tɔ wa, ku ga swìn suywǎǎú tɔ, ku biri dwíé tɔ

nə, ku nə vɛli ku jérí. *Yuu-Tiu biri Piyerə nə, sə v lwarı də, mu tɔ, ku nə ba zwèe Yü con, tɔ yi lià tɔ, ba nə tà *Zwifə-ba də nyiən.

Bələ nii yoo tɔ sagi tɔ nə biri nəba, ku yi nɛtu tɔntɔn Polə nə vɛli v swìn suywǎǎú tɔ nɛɛ batwa duən dèñ nə v biri luv níé tɔ, tɔ nə kıkarı Mediterane muu tɔ, ba ja va ba yí *Romə, ku nə yi Romə-ba pàrì dəkkuu bwálí. Tıan yura də Polə nɛɛ batwa nii vɛlu wulə sagi tɔ bwálí don nə, ba nə fwa luv níé ba tún ku wa, sagi tɔ talıkwa yáá tɔ wa.

Tɔtɔnan sagi tɔ pìi ku lii nəba ku tɔ, Kərisə lià púlí nə mɛ, sə ku fwa mǎǎǎ mama, bwálí mama nə dɛn mama. Nə mɛ, sə nə swìn Zwezi-Kərisə yoo nə biri bara də kana də bısíná də nɛkwına də jıjə tıán də zıra mǎǎǎ mama wuuu, ku jə vɛlə luv zaǎu.

Zwezi pìi v dı Yü sǎn nə

(Likə 1.1-4; 24.33-51; Matıe 28.18-20; Marəkə 16.15-19; Efezə tıán 4.8-10)

1-2 À dabɛɛ Teofilə*, à tɔntɔn sagi tɔ wa, à púpúní yìèn tɔ mama, Zwezi nə tun də tɔ tɔ, v nə kàrì v biri lià nə. U kàrì tɔ v biri v tɔtɔn tɔ jıjə mama, ku ja va ku yí mǎǎǎ tɔ wa, Yü nə lı wá tia yuu, v kə v con. Zwezi nə yın luv wa, v kúrí lià, v ma fwa v *tɔntɔna. U twá Yü-*Siǎu tɔ dıàn nə, v ma biri ba ku tɔ, ba nə mɛ, sə ba

* 1:1-2 1.1-2 Likə púpúní Zwezi-Kərisə suywǎǎú tɔ də v pa v mù Teofilə nə.

fwa. ³ U nə dí càn v tɪ kwa nə, v bɪrɪ v tɪàn v tɔntɔna tɔ nə də, v cigá wulə mɪ wa. U bɪrɪ v tɪàn ba wuuu, nəε kapɔɔv dɪan sapwɪlə, v ma swɪn Yɪ pàrɪ tɔ yìèn, v bɪrɪ ba.

⁴ Kɔ mánǎ tɔntɔ wa, Zwezi də v tɔntɔna tɔ yà jèə ba dé wodiu. Kɔ mù wodiu tɔ yuu, v swɪn ba con, v wú: «Á dànà ká nan *Zwerizalemə wa. Á dàná won tɔ, à nyɪna Yɪ nə kàn nii, sə v pa aba. Á dí yáá à swɪn kɔ yoo á con: ⁵ Zwan† ləgə lià níá wa, kɔ twá də Yɪ yɪrɪ, yá kɔ dǎn nə yí yáá mée, Yɪ wá lə ba v *Siŋu tɔ wa». ⁶ Tɔntɔna tɔ, ba nə kun duən nə, dǎn ma bà ba bwe Zwezi, ba wú: «*Yuu-Tiu, kɔ mánǎ tɔntɔ wa nə, n wá piɪ n tún *Yɪzərayelə pàrɪ tɔ, naaa?» ⁷ U ma le ba, v wú: «Kɔ mù tɔntɔ ba aba ywàǎǎ. Á nyɪna Yɪ tətə nə jə cwəŋə, sə v tún kɔ mánǎ tɔ, də kɔ dɪn tɔ, kɔ nə wá tun. ⁸ Yá Yɪ-Siŋu tɔ nə twi á yuu wa, á wá na diàn, sə á ya à lià tɔ, á nə wáá á bɪrɪ kɔ tɔ, á nə nɪ à con Zwerizalemə wa, də Zwide nagwanaa tɔ mama wa, də Samari nagwanaa tɔ mama wa, halɪ, kɔ ja vələ tɪa tɔ yuu mama». ⁹ Zwezi nə swɪn kɔ mù tɔntɔ v zwèe, Yɪ pɪn, v zàn v di yɪ nə ba yíá yuu. Yá bakwan twi kɔ pú v nə. ¹⁰ Ba dǎn nə zɪga, ba ywàǎǎ yɪ nə zən, Zwezi zaŋv tɔ mánǎ wa, də

nəń, bara bələ, ba nə zva ganpwənə, nan ba nə. ¹¹ Ba bwe ba, ba wú: «Galile tɪán-ba, bèèèe nə pɪn, á ma zɪga, á ywàǎǎ yɪ nə? Yɪ nə tɪ v mù Zwezi tɔ, v ja di v mù Yɪ *sǎn nə. U wá piɪ v bà nɔv, ndə á nə nɪ wá də, v di Yɪ sǎn nə».

Ba ken liù don Zwidasə yuu nə

(*Likə 24.52-53*)

¹² Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tɔ dǎn piɪ, ba nan *oliviye tɪán paan tɔ yuu, ba va *Zwerizalemə. Paan tɔ də Zwerizalemə yɪ ndə kilometərə nədv‡ nə. ¹³ Ba nə vɛli ba yí Zwerizalemə, ba diǎ dəyuu diè tɔ wa, ba nə yáá kun duən nə mánǎ mama. Kɔ yɪ Piyerə, də Zwan, də Zwakə, də Andərə, də Filipə, də Toma, də Barətelemi, də Matie, də Aləfe biú Zwakə, də Simon, v nə yɪ *Zelotə, də Zwakə biú Zwidə. ¹⁴ Ba mama tɔ pubɔŋa yà yɪ nədv, ba yà ŋwɪn ba yáá lá ba jònɪ Yɪ, ba mù də kana tɔ, də Zwezi nuu Mari də Zwezi nyáná tɔ.

(*Zwan 12.4-6; Matie 26.14-16, 46-50; 27.3-10*)

¹⁵ Ba lià tɔ mama, ba nə yɪ nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba yà nə kun bwálɪ tɔ wa, yí ndə lià bíi də sapva nə. Dɪan tɔntɔ wa, dɪn don nə, Piyerə zàn yɪ nə ba tətəŋi wa v swɪn, v wú: ¹⁶ «Nubɪa-ba, Yɪ sagɪ tɔ wa, kɔ bɪrɪ də, Yɪ-*Siŋu tɔ pɪn, piú *Davidə swɪn Zwidasə yoo fuən nə. Kɔ

† 1:5 1.5 Kɔ mù *Zwan-Batisə tɔ yɪ liù tɔntɔ. ‡ 1:12 1.12 Zwifə-ba yà wá me, sə ba va bwálɪ, kɔ nə dwə kilometərə nədv, ba *sié dɪn tɔ nə.

yi kálú, sə ku nii sú. U mù Zwidasə tə nə yin lià yáá, v pa ba ja Zwezi. ¹⁷ Zwidasə yà yin nə mù Zwezi-Kərisə tuntuna tə wa liù. U də yà jə tori tutunan tə wa, Zwezi nə tàrì v pa nəba. ¹⁸ U

mù Zwidasə tə tun yoo, ku nə lwara zənzən. Ba ga pa wá səbiu ku yiri. U ti ku mù səbiu tə, v ma yə kára. Ku mù kára tə wa, v kén v tv v yari, v pùə pwin, v ləran nan tə gərì tia.

¹⁹ Zwerizalemə lià mama ni ku mù yoo təntə. Ba dān ma kə kára tə yiri də ba sɔgɔ Akelədama. Ku dēn nə yi <jana kára>. ²⁰ Ku púpóni gwaran sagi tə wa, ku wú:

<Yi wá pa, v sàñ jì digə, liù mama dān ká yà lá>.

Ku tə súrì lá nə, ku wú:

<Yi wá pa, liù don jon v yuu nə>.

²¹⁻²² Ku mù tə yiri, ku mɛ, sə liù don, v nə wáá v biri də, v ni *Yuu-Tiu Zwezi bwiu tə nə súrì nə nə. U mù liù təntə mɛ, sə v yà liù tə, v nə yin də nəba, máná tə wa, nə mù də Zwezi nə yà wulə duən nə. Ku nə zigi, Zwan ka lə lià níá wa, ku twá də Yi yiri, ku ja va máná tə nə, Zwezi nə dīgà Yi *sàñ nə».

²³ Ba dān ma li lià bələ ba zigi. Ku mù nə yi Zwuzefə, ba nə boŋə Barəsabasə, v yiri don də ya Zwisətisə də Matiasə. ²⁴ Ba dān lòrì Yi, ba wú: «Yuu-Tiu, n mù nə yəə liù mama pubuŋa. Biri liù tə, n nə kúrì lià bələ tə wa. ²⁵ Sə v ya Zwezi-Kərisə tuntunu, sə v tún wá, sə v

ya v tuntuna, v tun tutuŋi tə, Zwidasə nə dɔgɔ, v ga va bwálì tə nə, Yi nə tún v nə». ²⁶ Ba dān ma pwárí ku ja Matiasə. U mù dān nə ken tuntuna fugə nədu tə nii nə, ba yà nə ga.

2

Yi-Siŋu tə cúə Pantəkətə dūn nə

(Matia 3.11; Zwan 14.16-17, 26; 1 Korəntə tìán 12.13)

¹ *Pantəkətə cànà tə dūn nə yí, ba mɛ tə kun duən nə, ku mù bwálì nədu tə nə. ² Naa nədu, Yi pin zəzugu ndə vuə nəfaru nə bà, ku sú diè tə mama nii, ba yà nə jəə ka wa. ³ Yá ba zəzən ba na wiən ndə mənvoə nə, tə nə nyin ndə nəndələ nə, tə twi. Tə mù wiən təntə twi, tə pwəe duən nə, tə jəə ba liù mama yuu wa. ⁴ Yi-*Siŋu tə súé ba liù mama, ba ga wulə ba swin sùràn yirə duən, ku nə pin ba, sə ba swin.

⁵ Ku máná təntə nə, luə nii mama *Zwifə-ba yà twi, ba wulə *Zwerizalemə nə. Ba yi lià tə, ba yà twá Yi cwəŋə tə nə zəni. ⁶ Zəzugu tə pin, lià zənzən kèen ba va ba kun ku bwálì nə. Ba nə yí lá, ku gwárí ba, də ba liù mama yà nə nən v tətə dwíi sɔgɔ, ba nə swin lá.

⁷ Ku gwárí ba mama, ku ga jì yoo ba nə ziga ba balì. Ba dān ma swin duən con, ba wú: «Á nəŋə, lià ba tə mɛ, ba nə swin nətən tà Galile nagwanaa lià naaa? ⁸ Yá ku dān twá nətə, nə liù mama

ma nɛ́n ɔ tɛ́tɛ́ dɔwíí sɔgbɔ lià tɛ́ nii nɛ́, dɛ́ ba swìn? ⁹ Lià tɛ́ntɛ́ yà yí ba nan Parɛ́tɛ́, dɛ́ Mediá, dɛ́ Elamə nagwanɛ́ɛ tɛ́ wa. Ba duən dɛ́ yí ba nan Mezopotami nagwanaa dɛ́ Zwíde nagwanaa tɛ́ wa lià, dɛ́ Kapadɔsə nagwanaa tɛ́ wa lià, dɛ́ Pon nagwanaa tɛ́ wa lià, dɛ́ Azi nagwanaa tɛ́ wa lià. ¹⁰ Kɔ súrí Fərizwi nagwanaa tɛ́ wa lià nɛ́, dɛ́ Panfili nagwanaa tɛ́ wa lià, kɔ ja Ezwípɛ́tɛ́ lɔɔ nii lià, kɔ kɛ́ Libi lɔɔ nii lià con, kɔ nɛ́ pwèe sɔswɔn dɛ́ Sirenə. Kɔ súrí lià tɛ́, ba nɛ́ nan *Romə. Lià tɛ́ntɛ́ yà yí Zwífə-ba, dɛ́ lià tɛ́, ba nɛ́ sɛ́e, ba zɔ Zwífə-ba *yɔjɔncwɛ́ŋɛ́ tɛ́ wa, ¹¹ dɛ́ Kɛ́rɛ́tɛ́ tíán dɛ́ Arabi tíán mama. Kɔ twá nɛ́tɛ́, nɛ́ liù mama ma nɛ́n ɔ tɛ́tɛ́ dɔwíí sɔgbɔ, ba ma bɔwí Yí nɛ́ yofaran tɛ́ yí, ɔ nɛ́ fwa?»

¹² Halí, ba liù mama yí ndɛ́ ɔ kúù ba ɔ tíán tí ba pubɔŋí mama jén. Ba dàń swìn duən con, ba wú: «Yoo kɔ tɛ́ dɛ́kuu yí bɛ́eɛe?» ¹³ Yá lià duən dɛ́ kɔkɔlí ba, ba wú: «Kɔ yí swana tɛ́, kɔ yà tɛ́ nɛ́ wà zàn zənzən nɛ́ ba nyɔa ba sú!»

Tɔtɔnɔ Piyerə swìn lalɔɔ tɛ́ con

(Tɔtɔnan 1.8; Likə 24.47; Tɔtɔnan 3.13-26; 10.34-43)

¹⁴ Piyerə dàń ma zɔgɔ yí nɛ́, ɔ mù dɛ́ *tɔtɔna fugə nɛ́dɔ tɛ́, ɔ kɛ́ ɔ kori yí nɛ́, ɔ swìn, ɔ wú: «*Zwífə-ba, dɛ́ á mù lià tɛ́ mama, á nɛ́ wulə *Zwerizalemə wa! Á mɛ́, sɛ́ á yəni yoo kɔ tɛ́! Á cɔga kɔ tɛ́, à nɛ́ pià, sɛ́ à swìn á con

zəni! ¹⁵ Kɔ tà swana nɛ́ jə lià tɛ́, ndɛ́ á mù nɛ́ bɔŋa nɛ́tɔ. Síún nɛ́, yí tɛ́ wà bí, kɔ tɛ́ yí lugu nɔgbɔ nɛ́. ¹⁶ Mə kɔ tɛ́ yoo nɛ́ Yí twá ɔ nii *sɔsɔnù Zwɔwɛ́lɛ́ nɛ́, ɔ ma swìn, ɔ wú:

¹⁷ <Talíkwa dɔn tɛ́ wa, à mù Yí wá mí à *Sínju tɛ́ ləzwənyiri mama yuu wa. Á bí dɛ́ á bɔwí wá swìn à nii sùrán. Á wá pa ləzwəndɔn tɛ́ na wíən, tɛ́ nɛ́ nan à mù con, à ga wá bíri tɛ́ duən á bazɔnan nɛ́ ba pandwɔa wa. ¹⁸ Tɛ́ mù dɔn tɛ́ntɛ́ wa, à cígá wá mí à Sínju tɛ́, à tɔtɔnbara dɛ́ à tɔtɔnkana yuu wa. Yá ba wá swìn à nii sùrán. ¹⁹ Á wá pa yomɔlan nan yí nɛ́, à ga pa Yí dɔn mɔmɔnan ya tía yuu wa: Jana dɛ́ mən dɛ́ nywíń wá yà lá. ²⁰ Yícaɔ tɛ́ wá lwáń kɔ jì yikunu, yá cànà tɛ́ wá lwáń ka jì nɛ́stɔn ndɛ́ jana nɛ́, sɛ́ *Yuu-Tiu dɔn dɔn nɛ́farɔ tɛ́ ga zɔgɔ lá kɔ bà. ²¹ Yá liù tɛ́ mama, ɔ nɛ́ bon Yuu-Tiu yí tɛ́, ɔ wá jon kɔ tíú ɔ cɔna wa».

²² Á mù *Yízərayɛ́lɛ́ lià-ba, á cɔga sùrán tɛ́ tɛ́! Yí bíri dɛ́, *Nazaretə Zwezi yí ɔ mù tɛ́tɛ́ nɛ́ pɔn wá nii, kɔ mù nɛ́ pɔn, Yí pa ɔ fwa yomɔlan dɛ́ yogwaran dɛ́ Yí dɔn mɔmɔnan á tɛ́tɛ́ŋi wa, ndɛ́ á tɛ́tɛ́ nɛ́ yɛ́é nɛ́tɔ. ²³ Yí yà yɛ́é ɔ janɔ tɛ́ yoo, kɔ wá

ɔ yuu dɪ. U m̀ m̀ tətə nə kúrí wá, ɔ tún v̀n nə, kɔ nə ba yigə, ndə ɔ nə tanɪ kɔ, sə kɔ ya nɛtɔ. U s̀e ɔ pa á ja wá, á pa lià tə nə, ba yáá t̀l̀é Yɪ. Ba paa wá dagarɔ yuu, ɔ tɪ. ²⁴ Yá Yɪ d̀an c̀g̀g̀ tɪan d̀an ɔ p̀iɪ ɔ bwin wá ɔ li tɪan wa. Tɪan yà wàr̀i wá, tə janɪ tə con m̀íámíán. ²⁵ P̀iú *Davidə yà sẁin ɔ yoo, ɔ wú: <Máná mama, à na Yuu-Tiu à yáá nə. U wulə à jɪzən v̀n nə, sə à d̀an ká dɔgɔ Yɪ cwəŋə tə. ²⁶ Kɔ m̀ m̀ nə pɪn, à jwe à ga sẁin də pupwən. À m̀ m̀ nə swə à wá tɪ, də à jə yala, ²⁷ də n bá yá nə tɪga bwálí nə. N ma bá s̀e, n pa liù tə n li n tún n cɪcɪ yɪrɪ, sə ɔ pɔ. ²⁸ N bɪrɪ nə conɪ tə, tə nə pɪn mɪ. Yá n ga wá ya də nə, n pa à sú də pupwən>.

²⁹ À nubɪa-ba, à jə cwəŋə, sə à sẁin nɪbɛɛ Davidə yoo á con nəpon nəpon. U tɪga, ba g̀r̀i wá. Də z̀en mama ɔ ləbəri tə wulə nə tətəŋi wa. ³⁰ U yà yɪ Yɪ nii s̀s̀s̀ǹ, yá ɔ yà ỳé də, Yɪ k̀an nii də wá ɔ dù də, ɔ m̀ m̀ Yɪ wá pa, Davidə nàú d́ ɔ nɪbɛɛ Davidə pàr̀i tə. ³¹ U nə sẁin də, ba bá yá wá tɪga bwálí nə, yá ɔ yatana tə bá pɔ, kɔ yɪ *Kərisə nə wá tɪ ɔ p̀iɪ ɔ bwin tə yoo nə, ɔ yà ỳé. Yá m̀ kɔ m̀ m̀ yoo nə, ɔ sẁin nɛtɔ.

³² U m̀ m̀ Zwezi təntə nə, Yɪ p̀iɪ ɔ bwin ɔ li tɪga wa, nə

mama wáá nə bɪrɪ də, nə nɪ kɔ. ³³ Yɪ pɪn, ɔ dɪ ɔ j̀é ɔ jɪzən* v̀n nə. U yà k̀an nii də, ɔ wá pa ɔ Sɪŋu tə. Yá ɔ m̀ m̀ Zwezi d̀an nə jon Yɪ-Sɪŋu tə nə nyɪna Yɪ con, ɔ mí tɪa yuu. Mə kɔ m̀ m̀ nə á ǹh̀, á ga na nɛtən. ³⁴ P̀iú Davidə tətə wá Yɪ *s̀an nə dɪ, yá ɔ sẁin, ɔ wú:

<Yuu-Tiu sẁin à Yuu-Tiu con, ɔ wú: «Báá n j̀én à jɪzən v̀n nə, ³⁵ də à ma kəni n dɔŋa n nɛɛ d̀h̀ nə!» >

³⁶ Yɪzərayelə dwíí tə mama d̀an mɛ, sə kɔ lwarɪ cígá cígá də, Yɪ pɪn Zwezi tə, á nə pɪn ba paa dagarɔ tə yuu, j̀i Yuu-Tiu, ɔ tə zɪgɪ lá ɔ yɪ Kərisə».

Lìà m̀r̀v̀ batwa ken ba waa Zwezi nə

(Zwan 16.8; Tɔtɔnan 4.4; Likə 5.10)

³⁷ Ba cɔgɔ tə m̀ m̀ s̀r̀an təntə, yá ba bɪcanɪ dí zənzən. Ba d̀an ga bwe Piyerə də *tɔntɔna tə duən tə, ba wú: «À nubɪa-ba, b̀eɛɛ tətə nə nə d̀an mɛ, sə nə fwa?» ³⁸ Piyerə ma le ba, ɔ wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cuna, sə Yɪ kwɛn ɔ li á cuna tə á m̀ m̀ də wá pwərə wa, sə ba bon Zwezi-*Kərisə yɪrɪ, ba ma lə aba níá wa, kɔ twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ. Yá kɔ nɛtɔ tə nii nə s̀úé, á wá na Yɪ-*Sɪŋu tə tarpɪv̀n tə. ³⁹ Yɪ nikanɪ tə yɪ á m̀ m̀ də á bɪa, də lià tə mama, ba nə ŋúná nyiən. Kɔ yɪ lià tə mama, nə *Yuu-Tiu Yɪ nə

* 2:33 2.33 Ka j̀én p̀iú jɪzən v̀n nə yɪ dun bwálí.

wá bon ba, sə ba bà v con nyiæn».

40 Yá Piyerə tɔ̀ tì sùràn duən, v swìn v biri ba, v ma kwè ba, v wú: «Á nanja, á ga yá zèn cuna lià tɔ̀, sə á jon á tìàn». 41 Ba ləgə lià tɔ̀, ba nə sèe Piyerə sugv tɔ̀, níá wa, kv twá də Zwezi-Kərisə yiri. Yá kv mù diin tɔ̀ nə, lià yí ndə mùrù batwa nə, ba nə súrí Zwezi kwa lià tɔ̀ nii nə.

Nətv tɔ̀ Zwezi kwa lià tɔ̀ nə wulə duən nə
(Tɔtɔnan 4.32-37)

42 Ba yà ɲwín ba yáá lá də kàrà tɔ̀, Zwezi *tɔntɔna tɔ̀ nə biri ba. Ba yà jə *nimarv, ba dé ba wodiin duən nə, yá ba jùnì Yı.

43 Yı yà twá də tɔntɔna tɔ̀, v tunja yogwaran də Yı diàn mımınan zənzən. Kv mù nə pın, ba liù mama yà dəri fən.

44 *Kərisə lià tɔ̀ mama yà ken duən nə, yá ba mə won yà yı nədv. 45 Ba yà yoli ba wiən, də won tɔ̀ mama, ba nə jə. Kv tɔ̀, ba nə yoli ba na, ba yáá tì kv ba tàrà ba pa liù mama nə, ndə nətv tɔ̀ kv nə mə də wá. 46 Ba yà ja pínú wuuu, ba dàn ká pii ba kə ba kwa, ba ga wulə duən nə *Zwifə-ba Yı *diè tɔ̀ wa. Yá ba yáá kun duən nə ba dii wa, ba dé *Yuu-Tiu nımarv wodiin tɔ̀, ba ga dé ba wodiin də pupwən. Ba ga ba yokukwınan tunjə ba bıcanı wa. 47 Ba yáá bu Yı nə, lià tɔ̀ mama pwii ga poli ba yuu wa. Yá diin mama Yuu-Tiu yáá súrí lià v lià púlí tɔ̀ nii nə, ba nə ken ba waa

Zwezi nə, sə v jon ba ba cuna wa.

3

Gwànú don nı yazurə
(Tɔtɔnan 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

1 Dədəni nii lugu batwa máńá wa, Piyerə də Zwan yà vèli *Zwifə-ba Yı *diè wa, sə ba jvn Yı. Kv máńá tɔntə yà yı Zwifə-ba yıjvnı máńá, kv nə mì ba. 2 Bɛɛ don, ba nə lɔrı wá, də v yı gwànú, də yà wulə. Diin mama, ba yáá ja wá, ba va ba jəó Yı diè tɔ̀ mımii nə, ba nə boŋə <mımii zanɟ>, sə lià tɔ̀, ba nə zwı Yı diè tɔ̀ wa, pa wá yılori wiən. 3 V mù bɛɛ tɔntə nı Piyerə də Zwan də, ba pià, sə ba zv Yı diè tɔ̀ wa, v ma lòri yılori won ba con. 4 Piyerə də Zwan mama ma fin ba yía, ba kə v yuu, ba ga swìn v con, ba wú: «Ywán nəba!» 5 Bɛɛ tɔ̀ ma ywán ba zən, v ga dànì, sə ba pa wá won. 6 Piyerə dán ma swìn v con, v wú: «À ba səbiu jə, à dàn wá pa mú kv tɔ̀, à nə jə. Də *Nazaretə Zwezi-*Kərisə yiri tɔ̀, zàn yı nə, n va!»

7-8 V ga ja v jızən nə v van wá, v zın. Də naa nədv, bɛɛ tɔ̀ napıra də v nɛɛ tɔ̀ mama dàn, yá v ga fan v zıga yı nə, v vèli. V twá ba nə, v zv Yı diè tɔ̀ wa, v vèli də v faɲa, v ga bwı Yı nə. 9 Yá lalv tɔ̀ mama nı wá, də v vèli də v bwı Yı nə. 10 Liù mama nə nı wá, n yèé v swíán. N yèé də, v mù yà nə jəni Yı diè tɔ̀, <mımii zanɟ> tɔ̀ nə, v lòri yılori wiən tɔ̀.

Ku kə lá lià tə zənzən. Ku yoo təntə, ku nə tun bɛɛ tə yira, yi yogwaru ku pa ba. ¹¹ Bɛɛ tə kúv ba Piyerə də Zwan kwa naŋa. Ku gwári lià tə, ba dān dəri, ba va ba kɪkari ba. Yu diè tə bwáli don nə, ku nə jə napakulu, ba boŋə ku napakulu təntə <*Salumun napakulu>.

Piyerə sugu

(*Tɔtɔnan 4.5-12; 2.22-36; 5.30, 32*)

¹² Piyerə nə ni ku mù təntə, v swin laluu tə con, v wú: «*Yizərayelə lià-ba, bɛɛɛ nə pɪn, ku ma gwári aba? Bɛɛɛ nə pɪn á mama yía ma cè nə yuu? Á buŋa də, ku yi nə mù diàn, nə à yèə nə ka twá Yu cwəŋə tə nə zəni yiri, bɛɛ tə ma zàn v vɛli, naaa? ¹³ Yu tə, nə nɪbara *Abərahəmə, də *Yizəkə, də *Zwakəbə, də nə nɪbara-ba duən nə jun tə nə pɪn, v tɔtɔnɔ Zwezi na dun. U mù Zwezi tə, á tətə nə jun, á pa *Pilətə nə. Pilətə yà pià, sə v dugv wá, á ga wà sɛɛ. ¹⁴ Zwezi yà yi liù tə, Yu nə li v tɪn v ciɪ yiri, v ga yi cigá tiú də. Də ku mɛ á viŋa wá, á ga lɔri, sə Pilətə dugv laguru tə. ¹⁵ Á zigi ku tə nə, più Pilətə yà nə pià, sə v fwa á káli á pa, mi tiú Zwezi ti. Yu pií v bwin wá, v li tiŋa wa, nə yi lià tə nə, nə ni ku. ¹⁶ Bɛɛ wà tə nətən, á nə na, á yèə wá, ku ga yi Zwezi yiri tə diàn nə pɪn v na yazurə, nə nə ken nə waa Zwezi nə yiri. Ku yi v nə ken v waa

Zwezi nə tə, ku mù nə pɪn, v ma na yazurə miámíán.

¹⁷ À nubia-ba, à yèə də, á mù də á yáá tiàn tə mama yi á tun ku mù yoo təntə á ləyəri wa. ¹⁸ Yu dí yáá, v twá v nii *sùsùnà tə mama nə, v swin də, *Kərisə wá na càn. Yá síún nə, Yu sugu tə nii dān súé. ¹⁹ Ku mù tə yiri, á vəvərə á kwa á ma sá á cɔna, sə v kwen v li á cɔna tə á mù də wá pwərə wa. ²⁰ Á nə fwa nətɔ, *Yuu-Tiu wá pa aba sié máŋá. Yá v wá tun Kərisə, v nə kúri tə, v pa v bà á con. U mù Kərisə tə nə yi Zwezi. ²¹ Síún nə, Zwezi jèə Yu *sàñ nə, v ma dāni won mama nə wá pií ku jì, ndə Yu nə twá v nii sùsùnà tə, ba nə yi v nə ti, v ma swin fuən fuən. ²² *Moyizə swin, v wú: <Yuu-Tiu Yu wá li v nii sùsùnò á nubia tə wa, ndə à nə v pa aba. Á cuga sùràn tə mama, v nə wá swin á con. ²³ Liù tə mama, v nə ba v mù Yu nii sùsùnò təntə sugu cuga, ba wá li wá Yu lià tə dwíí wa>. ²⁴ Yá Yu nii sùsùnà tə mama, ku nə zigi Yu nii sùsùnò Samiyelə nə, ku ja va ba duən tə, ba mama swin diàn təntə yoo. ²⁵ Á yi Yu nii sùsùnà tə bia, yá Yu jun *nimaru də á nɪbara-ba. U swin *Abərahəmə con, v wú: <Tiə yuu lià mama wá twá n dwíí nə, sə Yu fwa zəni ba yira>. ²⁶ Yu dí yáá, v tàà á mù yiri, v pa v tɔtɔnɔ tə nan, sə v fwa zəni á yira. Sə Yu pa, á liù mama dān lwāñ v pubuŋa, v ga yá v

yokukwɪnan».

4

*Piyerə də Zwan zɪga
Zwifə-ba yun tián, ba nə bürì
bùrà, yáá con*

*(Matie 10.17-20, 26-33;
Zwan 15.20-21; 1 Piyerə 3.14-
15)*

¹ Piyerə də Zwan yà tə wulə ba swìn lià tə con, də *Zwifə-ba Yɪ *jonwana tə, də lià tə, ba nə cì Zwifə-ba Yɪ *diè tə nə yáá tíú, də *Sadııan-ba twi ba yí. ² Ba lɪja zàn Piyerə də Zwan yuu zənzən, ba nə yà kàrì lià tə, ba ga bırı də, Zwezi píí v bwin, v nan tian wa tə yırı. Kù kàrà təntə pià kù bırı də, lià duən tə wá bwin, ba nan tian wa. ³ Kù yà yí dədəni nii nə. Kù mù nə pɪn, ba ja ba, ba kə bän diè, kù ja va tıpuri. ⁴ Lià tə, ba nə cugu sugu tə wa lià zənzən, ken ba waa Zwezi nə. Ba mama nə ken duən nə, ba yí ndə bara mùrò bonu nə.

⁵⁻⁶ Kù tia nə puri, Zwifə-ba yáá tián, də ba *nəkwina, də Yɪ nii *yənu tián, də Yɪ jonwana yun tián nəkwia Anə tətə, də Kayifə, də Zwan, də Alekəzandərə, də lià tə mama, ba nə dé jonwana yun tián dwíí tə wa, vəli ba kun duən nə *Zwerizalemə wa. ⁷ Ba ja Piyerə də Zwan tə, ba bà, ba zıgı ba tətənjı wa, ba ga bwe ba, ba wú: «Kù yı bēēē diàn nə á jə, nə à yəó kù yı wà tətə yırı nə, á twá á ma pa, gwànú tə zàn?»

⁸ Kù máǵá tə wa, Piyerə nə súé də Yɪ-*Sıju tə, v le ba, v wú: ⁹ «*Yızərayelə lià yáá tián-ba, də ba nəkwina-ba, zən kù tə, á bwe nəba yozənu tə yoo, kù nə tun gwànú tə yıra. Á pià, sə á lwarı, kù nə twá nətu, v ma na yazurə. ¹⁰ Kù mù tə yırı á mama me, sə á lwarı! Sə Yızərayelə lià tə mama lwarı! Kù yı kù twá də *Nazaretə Zwezi-*Kərisə yırı tə diàn, bēē wà tə ma zıga á yáá con də yazurə. Á paa v mù Zwezi təntə dagarv yuu. Yá Yɪ dän bwin wá, v lı tian wa. ¹¹ Mə v mù yoo nə Yɪ sagı tə yà dí yáá kù swìn, v wú:

«Kapan tə, á mù dəlwèré tə nə vıga á dugv vàn nə, kù mù nə pií kù jì diè tə nigwancın wárí, kù yoo nə cà».

¹² Luv tə me wa, Yɪ wà yırı liù don nə pɪn, nə nə wá twá kù tíú nə, sə Yɪ jon nəba nə cuna wa. Kù mù nə pɪn, Yɪ twá Zwezi cıci nə, v ma jon lià nə ba cuna wa».

¹³ Ba nı də, fən ba Piyerə də Zwan jə kù yoo tə wa, yá kù ga gwárí ba zəni. Kù gwárí ba, ba ga lwarı də, ba yı lià tə, ba nə tà yənu tián, ba ga wà kàrà fwa. Ba lwarı də, Piyerə də Zwan yı Zwezi twaduən. ¹⁴ Yá ba nə na bēē tə, v nə nı yazurə, v zıga ba nii nə, ba wàrì yoo mama ba le. ¹⁵ Ba dän ma pa Piyerə-ba nan diè tə, Zwifə-ba yun tián, ba nə bürì *bùrà tə wa, ba ga swìn duən con, ba

wó: ¹⁶ «Bèèè nè nè wá fwa dè bara ba tɛ? Cígá mama *Zwerizalemè tián tɛ mama yèé Yú dián mímínan kú tɛ yoo, lià tɛntɛ nè fwa. Kú ba sègè, nè dè ga wàrì kú nè tɛn. ¹⁷ Kú wà mɛ, sɛ yoo kú tɛ tàà tɛa mama, kú sùrí lá lià tɛ wa. Nè dàń wá dù sùú ba nii nè, ba kùò dàn ká swìn, ba za kú mù Zwezi tɛntɛ yírì, liù mama con».

¹⁸ Ba dàń ma kùò bon Piyerè dè Zwan, ba swìn ba con, sɛ ba pa kú mɛ lá. Ba kùò dàn ká pií, ba bon Zwezi yírì, nè à yèé, sɛ ba kàrì lià dè kú mù yírì tɛntɛ. ¹⁹ Piyerè-ba ma le, ba wó: «Á tɛtɛ ywàńá kú wa, Yú yáá con kú mɛ, sɛ nè zílí á mù nii, nè ga yá Yú, naaa? ²⁰ Kú tɛ nè mù nè ní dè nè yíá, nè ga ní kú yoo dè nè zɛan, nè wàrì kú nè nè cì, nè pa nè ba kú yoo swìn». ²¹ Zwifè-ba yun tián tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ, kùò caga ba nii nè, ba ga lí ba ba dɔgɔ. Lalɔ tɛ mama yí ba bwí Yú nè, yoo tɛ yírì, kú nè tun. Kú mù nè pɛn, ba yà yèrì cwəŋə tɛ, ba nè wá tì, sɛ ba ma kə ba càn wa. ²² Bɛɛ tɛ, Yú dián mímínɔ tɛ nè tun ɔ yíra, kú pa ɔ na yazurè tɛ, bina yà dwə sapwílè.

Karbia tɛ lòrì dián Yú con
(Matìə 18.19-20)

²³ Ba zəzən ba dɔgɔ Piyerè dè Zwan, ba vəli ba nubia tɛ con. Ba vəli ba man kú tɛ mama, *Zwifè-ba Yú *jɔŋwana yun tián tɛ dè Zwifè-ba *nəkwina tɛ nè

swìn ba con. ²⁴ Ba nubiduən tɛ nè cɔgɔ ba nii tɛ, ba zwèè, yá *Kərisə lià tɛ mama ken ba kori yú nè, ba swìn Yú con, ba wó: «*Yuu-Tiu, n mù nè fwa lanworu dè tɛa dè mɔɔ, dè wiən tɛ mama, tɛ nè wulè tɛ wa. ²⁵ N mù nè twá n *Sínju tɛ nè, n ma kə sùràn tɛ tɛ nè nɛbɛɛ *Davidè, ɔ nè yí n tɔtɔnù, nii wa. Ʋ swìn, ɔ wó:

«Bèèè nè pɛn, lɔɔ dwíé tɛ mama líŋa ma zaŋa duən yun wa? Yá lià ma jə pubɔŋɛ tɛ nè ba zɛn? ²⁶ Tɛa yuu pèegá ken duən nè, yáá tián boli duən yíra, sɛ ba jì nɛdɔ, ba ma jan dè Yuu-Tiu».

²⁷ Cígá, *Erodè dè Ponsə *Pilatè ken duən nè tɛfarɔ kú tɛ wa. Ba mù dè lɔɔ dwíé tɛ mama dè *Yízərayelè lià, sɛ ba zɛɣ n mù Yú cɛɛ tɔtɔnù Zwezi nè, n nè kúrí, sɛ ɔ ya Kərisə. ²⁸ Ba fwa kú tɛ mama, n dián tɛ dè n pubɔŋa tɛ yà nè ken kú sírí. ²⁹ Yá síún nè, Yuu-Tiu cɔgɔ ba wulwan sùràn tɛ, sɛ n pa n *tɔntɔna tɛ swìn n sɔgɔ tɛ dè bɛcadɔ. ³⁰ Bírì n dián tɛ, sɛ n zwèè lià yayíran, sɛ n dián mímínɔ yìèn dè yomulan twá n mù Yú cɛɛ tɔtɔnù Zwezi yírì tɛ nè tɛ tun».

³¹ Ba nè lòrì Yú ba zwèè máńá wa, bwálí tɛ, ba yà nè jəń tɛ, vuvugu. Ba mama ga sú dè Yú-Sínju tɛ, ba ga swìn Yú sɔgɔ tɛ dè bɛcadɔ.

Kərisə lià púlí tɛ nimarɔ yoo

(Tɔtɔnan 2.44-47; 1

Zwan 3.16-19; Likə 12.33; 2 Korəntə tìán 8.13-15)

³² Kɔ mánǵá tə wa, ba lwarɪ də, *Kərisə lià tə mama pubɔŋa yà yɪ nədɔ. Ba liù mama ba swìn də, ɔ won yɪ ɔ mù cɪcɪ nə tɪ. Ba mama won yà yɪ nədɔ. ³³ *Tɔntɔna tə swìn Zwezi yoo ba bɪrɪ də diàn. Ba bɪrɪ də, *Yuu-Tiu Zwezi piì ɔ bwin ɔ nan tɪga wa. Yá Yɪ yà fwa pubwanɔ ba mama yuu wa. ³⁴⁻³⁵ Won mama yà wà ba wa liù mama mùrì. Ba wa liù tə, ɔ nə jə kárí, nə á yəé dii, ɔ yáá tì tə ɔ yoli, ɔ ja kɔ kwənə, ɔ ja bà tɔntɔna tə con. Ba dǎn yà tàrà səbiu tə, ndə kɔ nə mɛ də liù mama, ba pa wá.

³⁶ Zwɔzɛfə, də yà yɪ bɛɛ don Zwezi tɔntɔna tə nə, ken ɔ yɪrɪ Barənabasə, kɔ dən nə yɪ <kwinu>, də yà wulə də ba. ɔ mù Zwɔzɛfə təntə yɪ Levi tə dwíí tə wa liù. Ba lɔrɪ wá Swipərə lɔv nii wa. ³⁷ Zwɔzɛfə tə yoli ɔ kárá, ɔ ja kɔ səbiu tə, ɔ bà, ɔ pa tɔntɔna tə nə.

5

Ananiasə də Safira gɪgɪra tə yoo

(Tɔtɔnan 4.35-37; Likə 12.1-5)

¹ Bɛɛ don yà wulə, ɔ yɪrɪ yɪ Ananiasə, də ɔ kan, ɔ də yɪrɪ yɪ Safira. ɔ mù Ananiasə təntə də ɔ kan ken nɪmarɔ, ba tì ba kárá, ba yè. ² Ba dǎn ga lɪ kɔ səbiu tə vàn don, ba sègè, sə ba ma fwa ba nyiən. Yá ba dǎn ga ja kɔ gɪganɪ tə, ba va ba pa Zwezi *tɔntɔna

tə nə. ³ Piyerə dǎn ma bwe wá, ɔ wú: «Ananiasə, bɛɛɛ nə pɪn, n ma cɔgɔ *Sɪtana kwìè? Kɔ pa n kɔna kɔnkɔn, n kə Yɪ-*Sɪŋu tə nii nə. N lɪ səbiu tə vàn don, n ma fwa n nyiən? ⁴ Kárá tə yà nə wà yè, ka yà tə n mù nyiən, naaa? Yá də ka nə yè tə, ka səbiu tə yà tə tà n mù nyiən, naaa? Kɔ yɪ nətə, n ma bɪn pubɔŋa kɔ tə yiri n waa con? Kɔ tà ləzoni con nə, n kɔnɪ, kɔ ya Yɪ con nə n kɔnɪ».

⁵ Ananiasə nə nì tə sùràn tə, ɔ tua, yá mə ɔ tɪan də nə. Yá fən dǎn gən lià tə mama, ba yà nə zɪgɪ lá. ⁶ Balandɔra tə nyí ba zàn, ba pəpəni wá, ba tì ba ja va ba gùrì.

⁷ Kɔ nə kèen ndə lugu batwa nə, Ananiasə kan twi ɔ zɔ. Yá ɔ ga wà lwarɪ kɔ tə, kɔ nə tɔn kɔ lɛ. ⁸ Piyerə ma bwe, ɔ wú: «Swìn cígá à con! Mə á kárá tə səbiu nə nətən, á nə yè á na?» Kan tə ma le, ɔ wú: «Awo, mə kɔ nii nə». ⁹ Piyerə dǎn ma swìn ɔ con: «Bɛɛɛ nə pɪn, á ma kə kɔ nɪmarɔ təntə, sə á ma pìà *Yuu-Tiu Yɪ-Sɪŋu tə nii nə? Haya, nən lià tə, ba nə gùrì n barɪ tə nə, ba wulə mimii nə. Yá ba kúv wá gùrì n də». ¹⁰ Naa nədɔ, də kan tə də tua, kɔ mánǵá tə tətə wa, Piyerə yáá nə, ɔ tɪ. Balandɔra tə zɔa də ɔ tɪga, ba ma tì ɔ də, ba ja va ba gùrì ɔ barɪ tə səpuni nə. ¹¹ Fən gən *Kərisə lià púlí tə, də lià tə mama, ba nə nì kɔ yoo təntə.

Yomulan tɛ nɛ tɔn Zwerizalemɛ nɛ yoo

(Tɔtɔnan 19.11-20; Matie 5.6-7)

¹² Zwezi-*Kərisɛ *tɔntɔna tɛ yà tɔŋa Yɛ diàn mɔmɔnan zɛnzɛn dɛ yomulan zɛnzɛn, lalɔ tɛ tɛtɛŋi wa. Kərisɛ lià tɛ mama dān yà zɪga duən yáá nɛ, *Salɔmɔn napakulɔ tɛ dɛn nɛ. ¹³ Yá liù mama dān kúv ba lalɔ tɛ wa nanja, v gúlí ba wa. Yá lalɔ tɛ mama dān yà ga bwɪ ba nɛ zəni. ¹⁴ Bara dɛ kana kapɔv, ba nɛ ken ba waa *Yuu-Tiu nɛ, dān yà pùli ba sùrí lá. ¹⁵ Kɔ pa, ba dān janɪ yayɪŋa, ba nanja conɪ tɛ yuu, ba tɔŋɛ gɛdərɛn yuu dɛ sarɪ wa. Piyerɛ dān nɛ twi v lɛ, sɛ v yɪywara tɛ twá ba duən mɛ yuu. ¹⁶ Lalɔ, kɔ nɛ nan *Zwerizalemɛ nii tɔan duən dɛ dəri kɔ twi dɛ kɔ yayɪŋa, dɛ lià, *zinɛ nɛ wɔwalɪ ba. Yá ba mama ga na yazurɛ.

Ba nɛ fifin Zwezi-Kərisɛ tɔntɔna tɛ yoo

(Tɔtɔnan 12.3-11; 4.5-12, 18-20)

¹⁷ Kɔ mánjá tɛ wa, *Zwifɛ-ba Yɛ *jɔŋwana yun tián nɛkwɪa tɛ, dɛ ba tɛ, ba nɛ wulɛ dɛ wá, kɔ mù nɛ nɛ ya *Sadɪsɪan-ba tɛ, dān zàn dɛ wɔgwɪv. ¹⁸ Ba jɪn Zwezi-*Kərisɛ *tɔntɔna tɛ, ba kɛ bān diè wa. ¹⁹ Yá kɔ tɪtɪn nɛ, *Yuu-Tiu *malɪka twi, ka sùrí bān diè mimɪɛn tɛ, ka lɪ ba, ka ga swɪn ba con: ²⁰ «Á vɛlɛ Zwifɛ-ba Yɛ *diè tɛ wa, á swɪn sɔywánjú tɛ, kɔ nɛ bɪrɪ mɪ tɛ, kɔ nɛ ba zwɛɛ Yɛ con». ²¹ Ba nɛ ni kɔ sugv tɛntɛ, kɔ jɪv tɛtɛ nɛ, ba zva

Yɛ diè tɛ wa, ba ga wulɛ ba kàrì.

Yɛ jɔŋwana yun tián nɛkwɪa tɛ, dɛ v kwa lià dān zàn, ba bon yun tián tɛ, ba nɛ buri *bura tɛ, dɛ *Yizərayelɛ dwíí tɛ wa *nɛkwɪna tɛ, ba kɛ duən nɛ. Ba dān ga tɔn ba lià, sɛ ba va ba lɪ tɔntɔna tɛ bān diè tɛ wa. ²² Ba lià tɛ dān nɛ vɛli, ba yí lá, ba wà ba nɪ bān diè tɛ wa. Ba ma pií ba va, ba tɪn ba nii, ²³ ba wú: «Nɛ vɛli, dɛ bān diè tɛ tagv, yá pamana tɛ, ba yà nɛ cɪgá ba nɛ tɛ, dɛ wulɛ mimɪɛn tɛ nɛ. Yá nɛ dān sùrú, nɛ wà liù mama nɪ bān diè tɛ wa».

²⁴ Mánjá tɛ wa, Yɛ diè tɛ tɔtɔnbɪa yuu tíú tɛ, dɛ jɔŋwana yun tián tɛ nɛ ni sùràn tɛntɛ, ba kúv yəri kɔ tɛ, ba nɛ wá fwa dɛ yoo tɛ, kɔ nɛ wá bà yoo tɛntɛ kwa nɛ. ²⁵ Liù don kúv twi, v swɪn ba con, v wú: «Á nɛŋɛ, bara tɛ, á nɛ ken bān diè tɛ wa, wulɛ Zwifɛ-ba Yɛ diè tɛ wa, ba kàrì lalɔ tɛ». ²⁶ Tɔtɔnbɪa yuu tíú tɛ dɛ v kwa lià tɛ, dān vɛli sɛnbwen, ba ja ba ba ja víí. Lalɔ tɛ yà swɛ tɔntɔna tɛ. Yá kɔ yà wáá tɔtɔnbɪa yuu tíú tɛ dɛ v kwa lià tɛ, ba dɪlɪ dɛ kapana. Kɔ mù nɛ pɪn, ba yà dəri fɛn, sɛ ba fifin tɔntɔna tɛ.

²⁷ Kɔ kwa nɛ, ba jɪn tɔntɔna tɛ, ba pií ba va yun tián tɛ, ba nɛ buri bura tɛ yáá con. Yɛ jɔŋwana yun tián nɛkwɪa tɛ dān bwe ba, v wú: ²⁸ «Nɛ wà sɪnɪ nɛ swɪn á con, sɛ á kúv dānà ká twá dɛ Zwezi yɪrɪ tɛ, á ma kàrì

labu tɔ, naaa? Ku nɛ á pa, á kàrà tɔ sú *Zwerizalemə mama. Á dān ga pià, sɛ nɛ mù nɛ zin bɛɛ tɛntɛ tɛn tɛ talu nɛ yun wa». ²⁹ Piyerə dɛ tɔntɔna tɛ duɛn tɛ dān ma le, ba wú: «Ku tà lɛzwənə nii nɛ, nɛ mɛ, sɛ nɛ zilí. Ku ya Yu nii nɛ, nɛ mɛ, sɛ nɛ zilí. ³⁰ Yu tɛ, nɛ nɪbara-ba tɛ nɛ jònì, nɛ bwin v mù Zwezi tɛntɛ, á nɛ paa dagarv tɛ yuu wa, á gv. ³¹ Yu ken wá v dun bwálí wa, v jizɛn* vān nɛ, sɛ v yà piú tɛ, v nɛ wá jon lià ba cuna wa. U wá san Yizərayelə lià tɛ nɛ, sɛ ba vɔvəri ba kwa ba sá ba cuna tɛ, sɛ v ma wānì v kwen ba cuna tɛ, ba mù dɛ wá pwərə wa. ³² Nɛ ya yìèn tɛntɛ, tɛ nɛ tun tɛ sùsùnà, nɛ wáá nɛ swìn nɛ birì dɛ, nɛ nɪ tɛ. Nɛ mù dɛ Yu-*Siju tɛ, Yu nɛ pin lià tɛ nɛ, ba nɛ zilí v nii tɛ».

(*Matìə 5.10-12; 1 Piyerə 4.13-16; Apokalisə 3.8*)

³³ Yun tián tɛ, ba nɛ buri buri tɛ, nɛ nɪ tɛ sùràn tɛntɛ, ba súé dɛ lɪɲa, ba dān ga pià, sɛ ba gv tɔntɔna tɛ. ³⁴ Yá bɛɛ don dān yun lá, v yiri nɛ yi Gamalielə. U yi *Farizian-ba púlí tɛ wa liù, v nɛ yi Yu nii *yənu tíú. Ba mɛ yá zilí wá zənzən. U nyí v zàn yun tián tɛ, ba nɛ buri buri tɛ wa, v ga pa nii, sɛ ba li tɔntɔna tɛ kàrà wa, mánjá mancɪn. ³⁵ Ku kwa nɛ, v dān ma swìn, v wú: «Á cia á tɛtɛ nɛ, á mù lià tɛ, á nɛ ya Yizərayelə dwíí tɛ, dɛ won tɛ, á nɛ pià, á tun ba mù lià

tɛntɛ yira. ³⁶ Mánjá ku nɛ le, ku tɛ wá dānì, Tɪdasə dɛ yá zàn, v birì dɛ, v jə dun. Lià, ba nɛ yí ndə biənɪa nɛ, yá nɛ vɛlí ba twá v nɛ. Yá ba gva wá, v kwa lià tɛ, dɛ ba tɔtɔnan tɛ mama jén lá. ³⁷ U mù tɛntɛ kwa nɛ, Zwidasə, v nɛ ya Galile tíú, dɛ kúv nan, gálù tɛ mánjá wa. U dɛ yá kúv van labu tɛ, v kə v con. U mù tɛntɛ dɛ tɪga, v kwa lià tɛ ga jén duɛn yáá nɛ. ³⁸ Ku mù nɛ pin, à swìn á con síún nɛ, sɛ á dānà ká tan bara-ba tɛ dɛ con. Á mù dān yá ba, sɛ ba vií. Ba tɔtɔnɪ tɛntɛ nɛ yi lɛzwənə yira ku nan, ku wá cùgù, ku jén lá. ³⁹ Yá ku dān nɛ ya ku nan Yu, á wàri ku á cùgà, á pa ku jén. Á cia á tɛtɛ nɛ, ku dān ká bà, ku ya á mù dɛ Yu nɛ jaɲa».

⁴⁰ Yun tián tɛ mama dān sèè Gamalielə pubɔɲa tɛntɛ. Ba dān pií, ba bon tɔntɔna tɛ, ba pa, ba mà ba dɛ kafiran. Ba ga caga ba nii nɛ dɛ, ba kúv kwári, ba pií ba twá dɛ Zwezi yiri tɛ, ba ma swìn yoo. Ku kwa nɛ, ba yá ba, ba pa ba vií. ⁴¹ Tɔntɔna tɛ nan Zwifə-ba yun tián tɛ, ba nɛ buri buri tɛ con, ba vií dɛ pupwən, Yu nɛ pin, ba na dun, ba nɛ dí càn Zwezi yiri nɛ. ⁴² Yá dɪn mama, Zwifə-ba Yu diè tɛ wa, dɛ ba sán nɛ, ba tɛ wá kàrà tɛ dɛ Zwezi-Kərisə sɔywanjù tɛ sɔgv nɛ yaga.

6

Ba kúrí lià barpe, sɛ ba

* 5:31 5.31 Ka jèn piú jizɛn vān nɛ yi dun bwálí.

san Zwezi-Kərisə tɔntɔna nə
(1 Timote 3.8-13)

1 Kɔ máná tə wə, Zwezi karbiə tə dān pùlì, ba sùrí lá zənzən. Ba yà ba *Zwifə-ba tə, ba nə swìn *Gərekə tə, kadənə tə yoo jələ dɔn mama ba nii wɔdiu tarv máná wə. Kɔ mù nə pɔn, ba də dān nɔɔwɔn ba duən tə, ba nə swìn *Ebərə tə yuu wə. 2 Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna fugə bələ tə dān ma bon Zwezi karbiə tə mama, ba kə duən nə, ba ga swìn ba con, ba wú: «Kɔ wà mɛ, sə nə yá Yɔ sugv tə kàrà nə, nə ga pìí nə pa, wodirən tarv nə yà nə yuu zɔl. 3 Nə nubia-ba, kɔ mù nə pɔn, á kúré á waa bara barɛ, ba nə swìn ba liù mama yozəŋə. Ba lià təntə liù mama mɛ, sə v ya liù tə, v nə súde də Yɔ-*Sɔɔ tə. Ba lià təntə liù mama mɛ, sə v ya wobunyien, sə nə ma kɔ tɔtɔɔ təntə, nə ma zɔn ba. 4 Nə mù mɛ, sə nə wàní nə tɔn nə máná tə, nə kə yɔɔn wə, də nə kàrì Yɔ sugv tə, nə bɔrì».

5 Kɔ mù yoo təntə dān yɔn ywání, kɔ pa ləv tə mama nə. Ba dān ma kúrí Etɔyənə. U ya bɛɛ tə, v nə ken v waa Zwezi nə zənzən, v ga sú də Yɔ-Sɔɔ tə. Kɔ sùrí Filipə, də Prɔswərə, də Nɔkanərə, də Timon, də Parəmenasə, də Nikolasə nə. Nikolasə ya Antɔswə bɛɛ don, v də nə yà zwa Zwifə-ba *yɔɔncwəŋə tə wə. 6 Ba ja

ba, ba va ba bɔrì tɔntɔna tə nə. Tɔntɔna tə də ma jɔn Yɔ, ba ga tún* ba jìàn lià təntə yuu wə.

7 Ba dān yà swìn Yɔ sugv tə, ba sùrí lá wuu. Zwezi karbiə tə nii dān pùlì, ba sùrí zənzən *Zwerizalemə nə. Yá Zwifə-ba Yɔ *jɔɔwana kapɔv də twi, ba kə ba waa Zwezi nə, sə ba zìlì v nii.

Ba nə jin Etɔyənə tə yoo
(Ebərə-ba 2.4; Likə 21.14-15; Zwan 15.18-21)

8 Yɔ pɔn v diàn tə də v pubwanv tə Etɔyənə nə. Kɔ pɔn v tɔɔa yomɔlan də Yɔ diàn mɔmɔnan nəfaran ləlv tə tətəɔi wə. 9 Bara duən zàn, ba zɔɔ v nə. Lià təntə yà yɔ *Zwifə-ba *jéré diè tə, ba nə boŋə <ywəŋə, ba nə jɔn ba tiàn> jéré diè tə lià. Kɔ mù nə yɔ Zwifə-ba lià duən, ba nə nan Sirenə də Aləkəzandəri. Ba mù də Zwifə-ba, ba nə nan Silisi ləv nii tə wə, də Azi nagwanaa tə wə, dān tɔtɔnì də Etɔyənə. 10 Etɔyənə yɔ wobɔɔa tə, Yɔ-*Sɔɔ tə nə pɔn wá nə, v ma swìn. Yá kɔ dān pɔn ba wàrì ba le. 11 Ba dān ma ga ba vwɔn lià, sə ba mù lià təntə dān nə swìn ndə: «Nə mù nì də, Etɔyənə swìn sulwan, v zɔɔ *Moyizə də Yɔ nə». 12 Ba dān twá nətɔ, ba sú ləlv tə, də Zwifə-ba *nəkwɔna tə, də Yɔ nii *yənu tiàn tə, ba kə v nə. Ba ma ja Etɔyənə, ba ja va yun tiàn tə, ba nə bɔrì *bɔrà tə

* 6:6 6.6 *Zwifə-ba nə yá tún ba jìàn lià yun wə, sə kɔ bɔrì də, ba ken yuywanv ba yuu wə, nə à yèé, sə kɔ bɔrì də, ba pɔn ba Yɔ nə.

yáá con. ¹³ Ba tanɩ là, ba nɛ wá kɔnɩ kɔnkɔn, ba kɛ v nɩ nɛ, ba ja vu. Kɔnkɔna tɛntɛ dǎn nɛ swɩn, ba wú: «D mù bɛɛ tɛntɛ nɛ swɩn sùràn, máǵá mama, v ma zɩga nɛ Zwifɛ-ba Yɩ *diè tɛ dɛ Yɩ *nii tɛ nɛ, v nɛ pɩn Moyizɛ nɛ. ¹⁴ Nɛ nɩ dɛ, v swɩn dɛ, v mù *Nazarɛtɛ Zwezi tɛntɛ wá cùgù Yɩ diè tɛ, v ga lwǎn Yɩ nii tɛ, Moyizɛ nɛ pɩn nɛba tɛ».

¹⁵ Là tɛ mama, ba yà nɛ yɩ yun tián tɛ wa, ba nɛ bùrɩ bùrɩ, yíá dǎn fin Etɩyɛnɛ yuu wa. Yá ba nɩ dɛ, v yáá tɛ nyɩn ndɛ *malɩka yáá nɛ.

7

Etɩyɛnɛ nii tunɩ

(*Tɔtɔnan 6.9-15; Ebɛrɛ-ba 11.23-29; Zwan 5.45-47*)

¹ *Zwifɛ-ba Yɩ *jɔɩwana yun tián nɛkwɩa tɛ bwe Etɩyɛnɛ nɛ, v wú: «Mɛ yìèn tɛ nɛɛ nɛ nɛtɛn cíǵá?»

² Etɩyɛnɛ ma le, v wú: «À nubɩa-ba, dɛ à nyɩna-ba, á cùga nɛ! Yɩ tɛ, v jɛ dun, nɛ nan nɛ nɩbɛɛ *Abɛrahámɛ nɛ. Kɩ máǵá tɛ wa, dɛ v wulɛ Mezopotami nag-wanaa wa, v tɛ wà vɛli, sɛ v jɛn Aran nɛ. ³ Yɩ swɩn v con, v wú: «Nan, n ga yá n lɔv nii, dɛ n dwíí tián, sɛ n ga va lɔv nii tɛ wa, à nɛ wá bɩrɩ mú». ⁴ Abɛrahámɛ ma nan Kalɛde, v va v jɛn Aran nɛ. U nyɩna tɩan kwa nɛ, kɩ bwálí tɛntɛ wa, Yɩ dǎn pɩn v nan Aran, v bà lɔv nii kɩ tɛ nɛtɛn wa, á nɛ wulɛ kɩ wa zɛn. ⁵ Kɩ máǵá tɛ wa, Yɩ wà wá bwálí pɩn, sɛ v tɩnɩ

kɩ. U wà bwálí tɛtɛ pɩn, sɛ v tún v naa kɩ wa. Kɩ ya Yɩ kàn nikana mù dɛ, v wá pa kɩ lɔv nii tɛntɛ Abɛrahámɛ dɛ v dwíí tɛ nɛ, v nɛ wá kɛ lɔv wa. Abɛrahámɛ yà ga tɛ ba biù jɛ. ⁶ Á nɛɩ kɩ tɛ, Yɩ nɛ swɩn: «Abɛrahámɛ dwíí tɛ wá jɛn lɔv nii don nɛ. Ba wá jì lɔv nii tɛntɛ ywɛɩ, yá ba wá dé càn bɩna biɩnɩa. ⁷ Lɔv tɛ, ba nɛ wá yà kɩ tián ywɛɩ, à mù Yɩ nɛ wá bùrɩ kɩ bùrɩ. Kɩ mù tɛntɛ kwa nɛ, ba dǎn wá bà, ba fwa yɩjɔnɩ bwálí kɩ tɛ wa, à nɛ dí yáá à kàn kɩ nii dɛ ba». ⁸ Yɩ dǎn ma kàn nikanɩ dɛ Abɛrahámɛ. Kɩ mɩmɩnɩ nɛ ya bɛɛ *gwɛɩ tɛ. Kɩ mù nɛ pɩn, Abɛrahámɛ ma gɔɩjɩ v biù *Yɩzakɛ, v lɔrɩ dɩan nana dɩn nɛ. Yɩzakɛ dɛ nɛ lɔrɩ *Zwakɔbɛ, v dɛ gɔɩjɩ wá. Zwakɔbɛ dɛ gɔɩjɩ v bɩa fugɛ bɛlɛ tɛ, ba nɛ yɩ nɛ nɩbara fugɛ dɛ bɛlɛ tɛ.

⁹ Nɛ nɩbara-ba tɛ jɩn wɔgwɩv dɛ ba nyánú Zwɔzɛfɛ, ba ma yè wá là yuu wa, ba nɛ vɛli *Ezwɩpɛtɛ lɔv nii. ¹⁰ Yɩ dǎn yɩn dɛ wá. U lɩ wá v wɔwalɩv mama wa. Yɩ pɩn v na pubwanɩv dɛ wɔbɩɩɩa Ezwɩpɛtɛ pìú *Farawon yáá con. Farawon lɩ Zwɔzɛfɛ v tún, sɛ v tɩnɩ Ezwɩpɛtɛ lɔv nii, dɛ v diè tɛ v ywǎn tɛ yuu. ¹¹ Niɛn dǎn twi tɛ zv Ezwɩpɛtɛ lɔv nii tɛ, dɛ Kanan lɔv nii tɛ mama wa. Kɩ yɩn càn zɛnzɛn, nɛ nɩbara-ba tɛ dǎn yà kúú ba won na ba dé. ¹² Zwakɔbɛ nɛ nɩ dɛ, mɩna wulɛ Ezwɩpɛtɛ nɛ, v tɛntɛn

ɔ tɔn nɛ nɪbara-ba tɛ naa nɛɔv. ¹³ Yá ba nɛ vɛli nɛɛ bɛlɛ tɛ nii nɛ, Zwɔzɛfɛ pɪn ɔ nubɪa tɛ lwarɪ wá, Farawon dɛ dɔn lwarɪ Zwɔzɛfɛ dwíí tɪán tɛ. ¹⁴ Zwɔzɛfɛ dɔn ma tɔn ɔ pa, ba ja ɔ nyɪna Zwakɔbɛ dɛ ɔ diè lià, ba nɛ yí sapwɪtwa dɛ fugɛ dɛ bonu, ba bà. ¹⁵ Mɛ nɛtɔ nɛ, Zwakɔbɛ vɛli Ezwɪpɛtɛ. Yá mɛ lá nɛ, ɔ tɪga. Nɛ nɪbara tɛ dɛ mama tɪga lá nɛ. ¹⁶ Ba zɪn ba tɪga tɛ, ba jɛ va Siswɛmɛ nɛ, ba gùrì lɛbɛrì tɛ wa, Abɛrahámɛ yɛ dɛ sɛbiu Emɔrɛ bɪa tɛ con Siswɛmɛ nɛ.

¹⁷ Yá mánǎ tɛ wa, Yɪ nikanɪ tɛ, ɔ nɛ kán dɛ Abɛrahámɛ nii nɛ, bwɛlɛ, sɛ kɔ sú, nɛ dwíí tɛ dɔn pùli zɛnzɛn Ezwɪpɛtɛ nɛ. ¹⁸ Kɔ kwa nɛ, pìú don dɛ kùbɛ jon pàrì tɛ, ɔ nɛ wà Zwɔzɛfɛ yɛnì. ¹⁹ U mù pìú tɛntɛ dɔn nɛ tɔn yíá swɪan nɛ dwíí tɛ yɪra. U dɔn fifɪn nɛ nɪbara-ba tɛ, ɔ pa, ba vɪ ba bisìní ba dɔga, sɛ kɔ pa ba tɪ. ²⁰ Kɔ mánǎ tɛntɛ wa nɛ, ba lɔrɪ Moyizɛ. U yɪ binanɔnɔ Yɪ yíá yuu. Ba kɔnɪ wá cànì batwa ɔ nyɪna diè tɛ wa. ²¹ Mánǎ tɛ wa, ba nɛ dɔgv wá, Farawon bùá nɪ wá, ɔ tì ɔ ja va, ɔ kɔnɪ, ndɛ ɔ tɛtɛ bilɔra nɛ. ²² Ezwɪpɛtɛ tɪán wɔbɔɪa tɛ nɛ, ba ma kwè wá. Moyizɛ yɪ diàn tíú, kɔ twá dɛ ɔ nii sɔgv dɛ ɔ tɔtɔnɛ nɛ.

²³ U bɪna sapwɪlɛ nii nɛ, ɔ ken sírí, sɛ ɔ va ɔ nubɪa *Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ con. ²⁴ U nɪ Ezwɪpɛtɛ tíú don dɛ, ɔ wulɛ ɔ fifɪn ɔ dwíí tɛ wa liù

don. Yá ɔ dɔn gɔa Ezwɪpɛtɛ tíú tɛ, sɛ ɔ ma wàní ɔ jon ɔ nubɪu tɛ, Ezwɪpɛtɛ tíú tɛ yà nɛ fifɪn. ²⁵ U yà bɔɪa dɛ, ɔ nubɪa Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ yà wá lwarɪ dɛ, kɔ wá twá dɛ wá, sɛ Yɪ ma jon ba. Yá ba wà kɔ lwarɪ. ²⁶ Kɔ tɪa nɛ purɪ, ɔ kùbɛ nɪ Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ bɛlɛ, ba wulɛ ba mà duɛn, ɔ ma kùbɛ pìà, sɛ ɔ kwèe ba. U dɔn ma swɪn ba con, ɔ wú: <Á dabara-ba, á yɪ nubɪa, bɛɛɛ nɛ pɪn, á dɛ ma fifɪn duɛn?> ²⁷ Yá ba liù tɛ, ɔ nɛ fifɪn ɔ don tɛ, yugu Moyizɛ, ɔ ga swɪn, ɔ wú: <Wàà nɛ tún mú, sɛ n ya pìú, sɛ n bùrì bùrà nɛ yuu wa?> ²⁸ N pìà, sɛ n gv à dɛ, ndɛ n diɪn nɛ gɔa Ezwɪpɛtɛ tíú tɛ, naaa?> ²⁹ Kɔ sɔgv tɛntɛ pɪn Moyizɛ dɛrì, ɔ va Madián nagwanaa wa. U lɔrɪ bɪa bɛlɛ, kɔ lɔv nii tɛntɛ wa.

³⁰ Kɔ bɪna sapwɪlɛ nii nɛ, *malɪka nan ɔ nɛ, kasɔɔ lanworu tɛ wa, *Sinayi paan tɛ yuu, mɛnɔvoo kɔ nɛ jɛ tuni wa. ³¹ Kɔ yirì tɛ gwárí Moyizɛ. U dɔn ma va, sɛ ɔ ywàñ kɔ ɔ lwarɪ. U dɔn ma nì *Yuu-Tiu kori, kɔ nɛ wú: ³² <Á yɪ Yɪ tɛ, n nɪbara-ba tɛ nɛ jùnì! Á yɪ Yɪ tɛ, n nɪbara Abɛrahámɛ, dɛ Yɪzakɛ, dɛ Zwakɔbɛ, ba nɛ jùnì!> Moyizɛ dɔn vɪvaga, yá ɔ kùbɛ ba wɔdɪv jɛ, sɛ ɔ ywàñ. ³³ Yuu-Tiu dɔn ma swɪn ɔ con, ɔ wú: <Lɪ n natura tɛ n nɛɛ nɛ! Bwálí tɛntɛ, n nɛ zɪga lá, yɪ à mù tɛtɛ bwálí. ³⁴ Á nɪ wɔwɔlɔ tɛ à lià tɛ wulɛ kɔ wa Ezwɪpɛtɛ nɛ. Á nɪ ba yɪnɛgɛ kwirɛ tɛ.

Yá à cuə, sə à jon ba ba càn tə wa. N dàń bàá síún nə, à wá tɔn mú Ezwipətə nə.»

35 Etiyenə ma kùò swìn v sùrí lá, v wú: «D mù Moyizə təntə, ba yà tən, ba ga swìn, ba wú: <Wàà nə tún mú, sə n yà piú də n bùrì nə bùrà?> Mə v mù nə Yü tɔn, sə v yà piú, də v li ba ba càn wa. Kù twá də malika tə, v nɪ tuni tə wa, sanɔ. 36 V mù nə li ba Ezwipətə lɔv nii tə wa. Kù twá də v nə tɔn yomilan də Yü diàn mɪmɪnan yièn, Ezwipətə lɔv nii tə wa, də <mvv nəstian* > tə wa, də kasɔɔ lanworu tə wa bina sapwilə. 37 Mə v mù Moyizə təntə nə swìn Yizərayelə lià tə con, v wú: <Yü wá li á wa liù, sə v yà Yü nii *sùsùnù, ndə à mù nə>. 38 Mánǎ tə nə, Moyizə nə yin də Yizərayelə púlí tə kasɔɔ lanworu tə wa, v nə yin də nə nɪbara-ba tə, v ga ya də malika tə. V mù con nə malika tə swìn Sinayi paan tə yuu wa, v ga jon Yü sɔgv tə, kù nə pɪn mɪ v pa nəba.

39 Nə nɪbara-ba tə yà ba pià, sə ba zilí v nii. Ba viǎa wá, ba pubɔŋa ga pií, kù wulə Ezwipətə lɔv nii nə. 40 Kù mù nə pɪn, ba swìn *Arɔn con, ba wú: <Fwa yia, n pa nəba, sə tə yà nə yáá. V mù Moyizə təntə, v nə pɪn,

nə nan Ezwipətə lɔv nii tə wa, nə kùò yèrì kù tə, v nə jigə>. 41 Kù mù diàn təntə wa, ba fwa woŋwanv, kù nə nyɪn ndə nabie nə, ba ga gu wiən, ba ma fwa *jonɪ kù mù woŋwanv təntə yuu wa. Ba dàń ga jwɛ kù mù won təntə yiri, ba tətə nə fwa. 42 Yü ma vəvəri v kwa, v ma te ba, v ga yá ba, kù pa, ba dàń jùnì yɪcau də cànà də kacɪlaccə tə, lanworu tə wa. Yoo təntə púpúní Yü sagɪ tə wa, kù twá də Yü nii sùsùnà tə, kù wú:

<Yizərayelə lià-ba, á bina sapwilə tə mɛ kasɔɔ lanworu tə wa, á fwa jonə, də á gwɪ vǎná, á pɪn nə, naaa? 43 Kù yɪ á zɪn yü Molokə† gansili tə, də á yü Ronfan kacɪlaccə tə, á tətə nə fwa. Tə mù kunkun yia təntə mama yɪ á tətə nə fwa, sə á bu tə nə. Kù mù nə pɪn, à dàń wá pa, á va á galɪ *Babilonə lɔv nii yuu>.

44 Kasɔɔ lanworu tə wa, á nɪbara-ba yà jin Yü *wulu gansili tə. Kù yɪ kù fwa ndə nətɔ tə, Yü nə swìn Moyizə con, sə kù fwa, ndə Moyizə tətə nə nɪ kù yiri tə. 45 Nə nɪbara tə, ba də nə kùò púé ba kwa, də nə kùò jon kù mù gansili təntə, ba zɪn, mánǎ

* 7:36 7.36 Mánǎ tə wa, Moyizə nə li Yizərayelə lià tə Ezwipətə lɔv nii tə wa, mə <mvv nəstian> tə wa nə Yü pɪn, kù níá tə pwèe duən wa, tə ga yá cwəŋə, tə pa, ba kèèñ tia nəkɔrv wa, ba va Kanan lɔv nii. Kù mvv təntə wa nə Farawon kwatara tə mé, mánǎ tə wa, ba nə dɪŋi Yizərayelə lià tə, sə ba ja. † 7:43 7.43 Molokə də Ronfan yɪ woŋwanan. Fuən lià tə, ba yà nə wulə Kanan lɔv nii tə wa, yà nə jùnì tə.

tə wa, Zwozuwe də nə kúv yin ba yáá tíú, ba ja bà luv nii kv tə wa. Yü ma san v ta luv nii təntə tian, v diji ba yáá con. Yü wulu gansili tə yin bwálí kv tə wa, kv ja va kv yí piú *Davidə pàri tə máná. 46 Davidə ni yuywanjü Yü yáá con, v dän ma lòri cwənjə, sə v lwà bwálí v kə Zwakəbə Yü[‡] tə lá nə. 47 Yá kv yi *Salomun nə lwè diè təntə.

48 Yü tə, v nə wulə ban ban, ga ba diè tə, ləzwənə nə lwè, wa yanı. Yü nii sùsùnə swin də, Yuu-Tiu swin, v wú:

49 <Lanworu tə nə yi à padau, yá tia tə mù yi goli, à naa cıci kə tún bwálí. Bakun diè yiri nə, á wàá á lwè, á pin nə? Bwálí kukwa wa nə, à wàá à pəni, à sii? 50 Kv tà à mù nə fwa won mama, naaa?>

51 Á mù, á yi lià tə, á yi vıv lià. Á mantia á gwənjə bεε. Yá á waa tə də á zian mù ba Yü sugv tə sèe, Yü-*Siju tə nə swin á con. Á də á nıbara-ba tə nə yi won nədv. 52 Yü nii sùsùnə tə wa, ba wà tətə nə, á nıbara-ba tə nə wà fıfın? Lià tə, ba nə dí yáá ba swin cigá tíú[§] tə túrí tə yoo, á nıbara-ba tə nə gva ba. Yá mə kv liù təntə, á də kúv gıgıra á gv. 53 Á mù yi lià tə, á nə twá də malıke, á ma na Yü *nii tə, v nə pin

Moyizə nə. Yá də kv nətv mə, á wà kv nii təntə zılıı.

Ba dili Etiyenə də kapana ba gv

54 Etiyenə nə tún v nii wuuu, v va v zwèe. U sùràn tə ma pin, ba bıcanı sú də lıja v yuu wa. Ba ga vwa ba nipuru. 55 Etiyenə, súé də Yü-*Siju tə, v zın v yáá v kə lanworu tə wa, v ga na Yü dun tə, də Zwezi v zàn v zıga Yü jızən vàn nə. 56 U ma swin, v wú: «Á cıga, à na lanworu tə kv súrı, yá *Ləzwənə-Biu* tə zıga Yü jızən vàn tə yuu».

57 Ba mama dän ma mà cəri zəgə zəgə ba sun ba zian, ba ga gərı duən v yuu wa. 58 Ba tıri wá, ba ja nan tiv tə nii nə. Ba dän ga wulə ba dili wá də kapana, sə ba gv. Balanduru don, v yiri nə yi Solə[†] nə cigá lià tə, ba nə dili Etiyenə, ganan nə. 59 Máná tə wa, ba nə wulə ba dili wá də kapana tə, Etiyenə lòri Zwezi, v wú: «*Yuu-Tiu Zwezi, jon à siju tə n kə n con». 60 U ga jəń v nadwana yuu, v bubwi, v wú: «Yuu-Tiu, dän ká jələ cuna tə tə, n kə ba yuu wa». Etiyenə nə swin tə sùràn təntə, v zwèe kwa nə, v mu zwèe.

8

1 Solə də yà bıri də, Etiyenə mə tian.

‡ 7:46 7.46 Kv yi *Zwifə-ba Yü *diè. Wıen tə mama, tə yà nə wulə Yü wulu gansili tə wa, ba ken tə mama Yü diè tə wa. § 7:52 7.52 Liù təntə nə yi Zwezi.

* 7:56 7.56 Liù təntə nə yi Zwezi. † 7:58 7.58 Solə jə yiri don, kv nə yi Polə.

Solə nə fɪfɪn Kərisə lià púlí tə yoo

(Tɔtɔnan 11.19-21; Filipə tián 1.12-14; Zwan 6.70)

Ku dun tɛntə nə, ba dàń fɪfɪn *Kərisə lià púlí tə mama, ku nə wulə *Zwerizalemə wa. Ba mama dəri ba pwèe duən yáá nə, ba yá tà Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tə cɪcɪ. Ba dəri ba va Zwide nagwanaa tə də Samari nagwanaa tə mama wa. ² Baraba nə zilí Yɪ nii zəni tì Etɪyənə, ba gùrì, ba ga kwi zənzən v yurɪ. ³ Solə mù dàń yɪ v kəni diàn, sə v cùgù Kərisə lià púlí tə. U twá dii də dii wa v vèli, v ma janɪ bara də kana, ba nə ken ba waa Zwezi nə, v pa ba kəni bǎń diè. ⁴ Ba tə, ba nə dəri ba pwèe duən yáá tə, dàń tə swìn Zwezi-Kərisə sɔywǎǰú tə, bwǎlí tə mama, ba nə vèli.

Filipə swìn sɔywǎǰú tə Samari nagwanaa wa

(Zwan 4.1-42; Tɔtɔnan 1.8)

⁵ Filipə vèli v zɔ Samari nagwanaa tə tɪfarv tə wa, v wulə v swìn Zwezi-*Kərisə sɔywǎǰú tə. ⁶ Lalɔv tə mama, ku nə kun duən nə, nii yá yɪ nəɔv, ku ma cɔga Filipə sɔgɔ tə zəni zəni də waa nəɔv. Lià tə yá nəń, ba ga na Yɪ diàn mɪmɪnan tə, Filipə nə tɔŋa. ⁷ Cígá, *zinə nan, tə yá lià zənzən nə də tə bubwì. Yá gwanan zənzən yayɪran zwèe. ⁸ Ku yɪn pupwən nəfarv ku mù tɪfarv tɛntə wa.

⁹ Bɛɛ don yá dí yáá, v wulə ku tɪfarv tə wa, v yɪrɪ nə yɪ

Simon. U də yá pɪn dun v tiàn nə, v yá fwa jinəmori, v ma gwǎrí Samari lalɔv tə zənzən. ¹⁰ Ku yá nə zɪgɪ bisɪmabii nə, ku ja va ku yɪ bazɔnan nə, ba mama míámíán yá twá v nə, də ba swìn, ba wú: «U tə mù yɪ Yɪ diàn tə tətə, ba nə boŋə <diàn nəfarv>.» ¹¹ U yá gwǎrí ba, máŋá ku nə darɪ də v jinəmori tɔtɔnɛ tə. Ku mù nə pɪn, ba yá twá v nə. ¹² Yá Filipə dàń twi, v swìn Yɪ pǎrì tə, də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə yoo, v bɪrɪ ba. Ku mù nə pɪn, bara də kana mama dàń pɪi ba yá jinəmori tə, ba kə ba waa Zwezi sɔywǎǰú tə nə, ba ga pa, ba lə ba níá wa, ku twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə. ¹³ Simon də tətə ken v waa Zwezi nə. Yá ba ga lə wá níá tə wa, ku twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə. U dàń zɪga Filipə səpuni nə, ku ga gwǎrí wá zənzən, v nə na Yɪ diàn mɪmɪnan də diàn wiən, tə nə tɔŋa tə yɪrɪ.

(Tɔtɔnan 19.5-6; 1 Timote 6.9-10; Matie 6.24)

¹⁴ Zwezi *tɔntɔna tə, ba yá nə wulə *Zwerizalemə wa, dàń nə nì də, Samari tiàn sèe Yɪ sɔgɔ tə, ba dàń tɔn Piyerə də Zwan lá nə. ¹⁵ Ba də nə vèli, ba yí Samari tiàn tə, ba lòrì Yɪ ba pa ba, sə Yɪ-*Siŋu tə wàní ku cú ba yun wa. ¹⁶ Ku yá tə wà ba liù yuu wa cwì, ku ya Filipə ləgə ba níá wa, *Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ nə cɪcɪ. ¹⁷ Piyerə də

Zwan dān ma tún* ba jìàn ba yun wa, Yɛ-Siŋu tɛ ga cú ba yun wa.

18 Máná tɛ nɛ, Simon nɛ nɛ dɛ, Yɛ-Siŋu tɛ ya ku twá Zwezi-Kerisɛ tɔntɔna tɛ jìàn ka tún yuu wa, ku ma nɛ, ɔ pɛn ba sɛbiu. 19 U ga swìn, ɔ wú: «Á pɛn diàn tɛ tɛ à dɛ nɛ, sɛ liù tɛ mama, à dɛ nɛ tún à jun ɔ yuu wa, sɛ Yɛ-Siŋu tɛ cú ku tíú yuu wa». 20 Piyerɛ dān vɛga sɛbiu tɛ, ɔ ga swìn ɔ con, ɔ wú: «Yɛ wá cògò n mù dɛ n sɛbiu tɛ mɛ, n nɛ bún dɛ Yɛ tarpɛɔn tɛ wáá ku yè dɛ sɛbiu tɛ yɛrɛ. 21 N tori tàlé yoo ku tɛ wa, ku ga tà n yáá con yoo. N pubɔŋa tɛ ba cígá nɛ twá Yɛ yáá con. 22 Vɛvɛri n kwa, n ma sá n cɔna tɛ, sɛ n yá n wɔlɔŋɔ tɛ, sɛ n lòrɛ Yɛu-Tiu dɛ, ku nɛ wáá, sɛ ɔ kwɛn n cɔna tɛ n mù dɛ wá pwɛrɛ wa, n pubɔnkɔkwɛɔn ku tɛ yɛrɛ. 23 Á na dɛ, n waa tɛ lwara zɛnzɛn, n ga yɛ kɔnkɔn yìèn yɔŋu». 24 Simon ma swìn, ɔ wú: «Mɛ á tɛtɛ lòrɛ Yɛ á pa nɛ, sɛ tɛ tɛ mama á nɛ swìn tɛ, nɛdɔ tɛtɛ dān ká yí nɛ».

25 Piyerɛ dɛ Zwan dān kàrɛ Yɛu-Tiu sɔgɔ tɛ, ba bɛrɛ Samari tìán nɛ. Ku kwa nɛ, ba bɛlɛ tɛ pií ba va Zwerizalemɛ. Ba nɛ ma virí, ba tɛ swìn sɔywánjú tɛ ba bɛrɛ Samari tɛbii zɛnzɛn wa.

Filipɛ pɛn, Etiyopi bɛɛ don lwarɛ sɔywánjú tɛ

26 Dɛn don nɛ, *Yuu-Tiu *malika twi, ku swìn Filipɛ con, ku wú: «Zàn, n va lɔɔ jizɛn saporɔ yuu, sɛ n tì kasɔɔ cwɛŋɛ tɛ, ka nɛ nan *Zwerizalemɛ nɛ, ka vɛli Gaza». 27 Filipɛ zàn ɔ vɛli, dɛ nɛn Etiyopi† tìán batana nɛ, ɔ nɛ yɛ ba lɔɔ nii tɛ kapɛ minisɛ. Kapɛ tɛ yɛrɛ nɛ yɛ Kandasɛ. U mù batana tɛntɛ yà nɛ ywáná kapɛ tɛ wiɛn tɛ mama yuu, tɛ kwɛnɛ nɛ dáá. U mù bɛɛ tɛntɛ yà vɛli Zwerizalemɛ, ɔ jun Yɛ. 28 U dān jèé ɔ sɛsɛn tɛrɛko wa, ɔ pií ɔ ma virí, ɔ ga kàrɛ Yɛ sagɛ tɛ wa, Yɛ nii *sùsùndɔ *Ezayi nɛ púpúní. 29 Yɛ-*Siŋu tɛ swìn Filipɛ con: «Vɛli ɔ boli sɛsɛn tɛrɛko ku tɛ yɛra».

30 Filipɛ dɛrɛ ɔ boli ku yɛra, ɔ nì Etiyopi minisɛ tɛ nɛ kàrɛ Yɛ nii sùsùndɔ Ezayi púpúná tɛ. U dān ma bwe wá, ɔ wú: «N nɛn ku tɛ, n nɛ kàrɛ, tɛ dɛn?» 31 Minisɛ tɛ ma le, ɔ wú: «Á wá fwa nɛtɛ, à ma nì ku dɛn, dɛ liù nɛ wá à nɛ san?» U ma bon Filipɛ, ɔ pa, ɔ bà ɔ zɔ sɛsɛn tɛrɛko tɛ wa, ɔ jèé ɔ sɛpuni nɛ. 32 Sagɛ tɛ wa bwálí tɛ, minisɛ tɛ yà nɛ kàrɛ tɛ nɛ, yɛ ku tɛ:

«Ba jun wá ndɛ piɛ nɛ, ba ja va nangɔra diè wa. U yɛ ndɛ *pabiɛ nɛ

* 8:17 8.17 *Zwifɛ-ba nɛ yáá tún ba jìàn lià yun wa, sɛ ku bɛrɛ dɛ, ba ken yuywanɔ ba yuu wa, nɛ à yèé, sɛ ku bɛrɛ dɛ, ba pɛn ba Yɛ nɛ. † 8:27 8.27 Etiyopi yɛ ku wulɛ lɛzwɛnzwɛnɛn lɔɔ wa, ba nɛ bonɛ Afɛrikɛ. Mɛ Etiyopi yɛrɛ nɛ ba lwán ba bonɛ Sudan. ‡ 8:32 8.32 *Zwifɛ-ba lɔɔ nii wa, dɛ lɔɔ nié duɛn wa, ba yáá finɛ pee kuran, ba ma swɛ ganan.

ka nii nə ba swìn, də ba nə swə ba fɪnɪ‡ ka kɪran də. U wà v nii sùrí. ³³ U dí càn də yinəgə mama. Yá tə mama wa, ba tə wà wá cígá pɪn. Wàà nə wá man, v bɪrɪ v máǵá lià tə, sə ba ma lwarɪ yoo dən? Ba li v mù mɪ lɔv ku tə wa».

³⁴ Minisə tə dān tə ma swìn Filipə con, v wú: «À lòrì mú, Yɪ nii sùsònù tə yɪ wàà tətə yoo nə v swìn nətɔ? Ku yɪ v tətə, nə à yəó ku yɪ liù don yoo?» ³⁵ Ku máǵá təntə wa, Filipə dān twá ku púpúná təntə nə, v ma swìn Zwezi sɔywájú tə, v bɪrɪ minisə tə nə. ³⁶ Ba vèli wuuu, ba va ba yí yáá, də nən, níá nə. Minisə tə ma swìn, v wú: «Nən níá nə, bɛɛɛ dān nə cìgà, sə n li nə níá tə wa ku twá də Zwezi-**Kərisə* yɪ tə?» ³⁷ [Filipə swìn, v wú: «Də n nə ken n waa mama, ku yoo təntə wàá ku tɔɲa». Minisə tə ma pɪi v le, v wú: «À ken à waa də Zwezi-*Kərisə* yɪ Yɪ-Biu».]

³⁸ Minisə tə pɪn, v səsən tərəkə tə zɪɠɪ. Filipə də minisə tə cúé, ba mù bələ tə zɔ níá tə wa, Filipə ma lə minisə tə níá tə wa, ku twá də Zwezi-*Kərisə* yɪ tə. ³⁹ Máǵá tə nə, ba nə pɪi ba nan níá tə wa, Yɪu-Tɪu Sɪɲu tə ti Filipə, yá minisə tə kúb ba wá na. Yá v súé də pupwən, v ga ti cwəɲə, v vɪrí. ⁴⁰ Yɪu-Sɪɲu tə ken Filipə Azətə nə. U zɪɠɪ Azətə, v twá tɪfaran duən wa, v va v nan Sezare. U dān ga swìn

sɔywájú tə tɪan tə mama wa, v nə twá tə wa.

9

Zwezi bɪrɪ v tiàn Solə nə (Tutunan 22.3-16; 26.9-20; Galasi tiàn 1.11-16)

¹ Máǵá don wa, Solə mù yɪ v tə wulə v fɪfɪn **Yuu-Tɪu* karbɪa tə, v ga pià ba gɪrɪ. U dān vèli **Zwifə-ba* Yɪ **jɔɲwana* yun tiàn nəkɔwɪa tə con. ² U lòrì, sə v pa saga v mù Solə nə, v nə wá bɪrɪ *Zwifə-ba* **jéréd* dii tə wa, tə nə wulə Damasə nə. Solə pià, sə ba lwarɪ də, v jə cwəɲə, v nə ni lià, ba nə zɔa Zwezi cwəɲə tə wa, ku nə yɪ bara, nə à yəó kana, sə v vwa ba, v jə bà **Zwerizalemə* wa.

³ Máǵá tə wa, v nə wulə cwəɲə tə wa, də v dān yá bwələ Damasə, naa nədɔ, də poni nan yɪ nə, ku pɪpɪli ku kɪkarɪ wá. ⁴ U tua tiə, v ga ni kori, ku nə swìn v con, ku wú: «Solə, Solə, bɛɛɛ nə pɪn, n ma fɪfɪn nə?» ⁵ U dān ma le, v wú: «N mù nə yɪ wàà, Yɪu-Tɪu?» Yɪu-Tɪu dān ma swìn, v wú: «À mù nə yɪ Zwezi tə, n nə fɪfɪn. ⁶ Zàn yɪ nə, sə n va tɪfarɔ tə wa, ba wá bɪrɪ mú ku tə, n nə mɛ, sə n fwa». ⁷ Bara tə, ba nə yá kwé wá tə mù, yɪ ba zɪgə cùrù. Ba ni kori tə mù, yá ba dān nə wà liù mama ni. ⁸ Solə nyí v zàn yɪ nə, v yíá tə sùrí, yá v dān nə bá won mama na. Ba jɪn v jɪn nə, ba ga van wá, ba ja va Damasə. ⁹ U fwa dɪan batwa,

də v tɛ ba lá na. U ba dé, v ba nywìn.

10 Ku tiv tɛntɛ tɛtɛ wa, Zwezi karbiu don də yin Damasə nə, v yiri nə yi Ananiasə. Yuu-Tiu biri v tiàn wá, v ga swìn v con, v wú: «Ananiasə!» U ma sɛe, v wú: «Nɛ̀n à nə, Yuu-Tiu!»
 11 Yuu-Tiu dǎn ma swìn v con, v wú: «Zàn, n tì cwɛ̀jɛ tɛ, ba nə boɲɛ <cwɛ̀mɛnɛ mɛnɛ> tɛ, n va Zwidasə sǎn nə! Vɛ̀li, n pià bɛɛ don, v yiri nə yi Solə. U yi Tarəsə tiú. U wulə v jùnɛ̀ Yɪ. 12 À pin, v na bɛɛ don, v yiri nə yi Ananiasə. U mù bɛɛ tɛntɛ twi v zv, v ga tún v jun v yuu wa, sɛ v yía tɛ piì tɛ na lá». 13 Ananiasə ma le, v wú: «Yuu-Tiu, à nì bɛɛ tɛntɛ yìèn lià zɛnzɛn nə swìn də, v fwa lià tɛ yira, ba nə yi n mù nə ti, Zwerizalemə nə. 14 Yá Yɪ jonwana yun tiàn tɛ ken diàn v jun wa yɛ̀bɛ, sɛ v vwa lià tɛ mama, ba nə yi n mù Yuu-Tiu nə ti». 15 Yá Yuu-Tiu tɛ piì v swìn, v wú: «Vɛ̀li, v mù bɛɛ tɛntɛ yi à kúrú wá à li, sɛ à ma tun. U wá biri à yiri tɛ dwíé tɛ mama luv mama wa, pèegá yáá con, *Yizərayelə lià tɛ yáá con. 16 Yá à dǎn wá biri wá cǎn yiri tɛ mama, v nə mɛ, sɛ v dé à yiri».

17 Ananiasə dǎn ma nan v viì. Mǎnjá tɛ wa nə, v nə vɛ̀li v yí, v zva diè tɛ wa. U tún v jun Solə yuu wa, v ga swìn, v wú: «Solə, à nubiu, Yuu-Tiu Zwezi tɛ, v nə nan n nə cwɛ̀jɛ tɛ wa, də n ma biàn tɛ, v mù nə tun nə, sɛ n yía

tɛ ma wǎnì tɛ piì tɛ na lá, sɛ n sú də Yɪ-*Siɲu tɛ». 18 Ku mǎnjá tɛ tɛtɛ wa, ku fwa ndɛ wiən pɔran nə nan Solə yía tɛ wa, tɛ tv. U yía tɛ dǎn ga na lá. U ma zàn, v pa, ba lɛ wá níá wa, ku twá də Zwezi-*Kərisə yiri tɛ. 19 Ku kwa nə, v dí wodiu, yá v diàn dǎn piì tɛ bà.

Solə swìn sɔywǎɲú tɛ Damasə wa

Solə yin də Zwezi karbia tɛ, ba yà nə wulə Damasə nə, ndɛ dian bagali nii nə. 20 U zàn lala, v swìn Yɪ sɔgɔ tɛ, *Zwifə-ba *jéré dii tɛ wa, v biri də, Zwezi yi Yɪ-Biu. 21 Lià tɛ mama nə nì Solə sùràn tɛ, ku gwári ba, ba dǎn ga swìn, ba wú: «Ku tà bɛɛ wà tɛ, yà nə fifin lià tɛ, ba nə boɲɛ Zwezi yiri tɛ *Zwerizalemə wa, naaa? Mɛ ku nə tà v yà twi yɛ̀bɛ, sɛ v kúù vwa ba duən, v ja va Yɪ *jonwana yun tiàn tɛ yáá con, naaa?»

22 Ku mǎnjá tɛntɛ wa, Solə diàn dǎn nə kwɛn tɛ sùrí, wuuu. U vuvugə Zwifə-ba tɛ, ba nə wulə Damasə wa, v biri də, Zwezi nə yi *Kərisə.

Solə vɛ̀li Zwerizalemə də Tarəsə

(2 Korɛntə tiàn 11.32-33; Galasi tiàn 1.18-24; Tɔtɔnan 22.17-21)

23 Ku dǎn vɛ̀li, ku yí mǎnjá don wa, *Zwifə-ba yun tiàn tɛ ken nimarv, sɛ ba gv Solə. 24 Solə dí yáá v gɪgan v lwarɪ ba pubɔɲa tɛntɛ. Ba dǎn yà cì mimiən tɛ nə, titɪn də yɪcav, ba ma pià wá, sɛ ba

li v mu. ²⁵ Ku nɛtu dɛn pin, v karɓia tɛ ken wɔ fɛyafaru wa, tɛtɛn don nɛ, ba ga twɔ bɛrɛ, ba cɛ wɔ.

²⁶ Mɔnjɔ tɛ, v nɛ piɛ v va *Zwerizalemɛ wa, v kɛɛn lala, v va v wulɛ dɛ Zwezi karɓia tɛ. Ba dɛ mama dɛn yɔ dɛri wɔ, ba yɔ ba buja dɛ, v yɛ Zwezi karɓiu tɛ yɛri. ²⁷ Barɛnabasɛ dɛn bon wɔ, v kɛ v con, v ja wɔ, v ja va Zwezi-*Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ con. Barɛnabasɛ dɛn man v birɛ ba ku tɛ, ku nɛ tun cwɛnɛ tɛ wa, Solɛ ma na *Yuu-Tiu. U man Yuu-Tiu nɛ swɛn Solɛ con nɛtu, dɛ Solɛ nɛ kɛrɛ Damasɛ nɛ pwɛnɛ pwɛnɛ dɛ Zwezi yɛri tɛ. ²⁸ Ku kwa nɛ, Solɛ dɛ tɔntɔna tɛ dɛn vɛli Zwerizalemɛ wa. Yɔ Solɛ swɛn Yuu sɔgu tɛ pwɛnɛ pwɛnɛ dɛ Yuu-Tiu yɛri tɛ. ²⁹ Solɛ swɛn, v ga tɔtɔnɛ Zwifɛ-ba tɛ, ba nɛ swɛn *Gɛrɛkɛ. Ba mɛ tɛntɛ mɛ dɛn yɔ piɔ ba li v mu. ³⁰ Liɔ tɛ, ba nɛ yɛ v nubɛa Kɛrisɛ yɛri tɛ dɛn nɛ lwarɛ ku, ba ja wɔ, ba va Sezare ba pa v va Tarɛsɛ.

Piyerɛ zwɛɛ gwɛnɔ, v yɛri, nɛ yɛ Ene, yayigu

³¹ Mɛ ku twɔ nɛtu *Kɛrisɛ liɔ pɛli tɛ dɛn ma na siɛ Zwide dɛ Galile dɛ Samari nagwanɛɛ tɛ mama wa. Ba jɛnɛn dɛnɛ tɛ sɛri wuu, ba ga zilɛ *Yuu-Tiu nii, yɔ Yuu-*Siɛu tɛ dɛ dɛn sɛnɛ ba, ku pin ba pɛli ba sɛri wuu.

³² Piyerɛ yɔ nan v twɔ lɔ, v vɛli bwɔlɔ tɛ mama, v ma ni liɔ tɛ, ba nɛ yɛ Kɛrisɛ nɛ ti. U dɛn vɛli ba duɛn con, ba dɛ nɛ yɔ wulɛ Lida nɛ. ³³ U

nɛ vɛli v yɛ lɔ, v ni bɛɛ, v yɛri nɛ yɛ Ene. U yɛ gwɛnɔ, v yɛ bɛna nana, v nɛ tɛgɛ gɛdoo yuu wa. ³⁴ Piyerɛ ma swɛn v con, v wɔ: «Ene, Zwezi-Kɛrisɛ nɛ zwɛɛ n yayigu tɛ. Zɛn yɛ nɛ, sɛ n kwɛn n gɛdoo tɛ». Naa nɛtu dɛ Ene nyɛ v zɛn. ³⁵ Liɔ tɛ mama, ba nɛ wulɛ Lida dɛ Saron vara tɛ wa ni wɔ. Ba ma lwanɛ ba pubɛri tɛ, ba bɔ Yuu-Tiu con.

Piyerɛ bwin Tabita v li tɛn wa

³⁶ Kan don yɔ wulɛ Zwezi karɓia tɛ wa Zwafa nɛ. U yɛri nɛ yɛ Tabita. Ku dɛn nɛ yɛ «sɛgɛ». U yɔ tɛnɛ tɔtɔnzɛnɛ zɛnzɛn, dɛ v fwa yɛlɛri wiɛn dɛ zɛnzɛn. ³⁷ U mɛ kan tɛntɛ twɛ, v tu yayigu, v ti ku mɔnjɔ tɛ wa. Mɔnjɔ tɛ nɛ, ba nɛ swɛ wɔ, ba zwɛɛ ba ja wɔ, ba zu ba tɛn dɛyuu diɛ don wa. ³⁸ Lida dɛ Zwafa yɔ bwɛlɛ dɛ duɛn. Ku mɛ nɛ pin, Zwezi karɓia tɛ yɔ ni dɛ, Piyerɛ wulɛ Lida nɛ. Ba dɛn ma tun bara bɛlɛ v con, sɛ ba lɛri wɔ, sɛ v bɔ ba con lala, v dɛn kɔ dɛnɛ. ³⁹ Piyerɛ zɛn, v mɛ dɛ bara tɛ kɛ duɛn ba va. Mɔnjɔ tɛ nɛ, ba nɛ vɛli ba yɛ lɔ, ba yɛn v yɔɔ, ba ja zu dɛyuu diɛ tɛ wa. Kadɛnɛ tɛ mama dɛn kɛkɛri Piyerɛ dɛ ba kwi, ba ga birɛ wɔ ganvwirɛn dɛ ganzɔran Tabita yɔ nɛ fwa, dɛ v nɛ yɛn dɛ ba. ⁴⁰ Piyerɛ dɛn ma pa liɔ tɛ mama nan, v ga tɛli v nadwana yuu v jɛn Yuu. U piɛ v vɛvɛri v yɔɔ, v kɛ tigi tɛ con, v ga swɛn,

ɔ wó: «Tabita, zàn yu nɛ!» Kan tɛ súrí ɔ yíá, ɔ nɛ ni Piyerɛ, ɔ zàn ɔ jèé. ⁴¹ Piyerɛ ma tɛ ɔ jùn ɔ nɛ, ɔ ga van wá ɔ zìn yu nɛ. Kɔ kwa nɛ, ɔ bon lià tɛ, ba nɛ yí Kərisɛ nɛ tɛ tɛ, dɛ kadɛnɛ tɛ, ɔ ga biri ba kan tɛ dɛ ɔ bwin. ⁴² Zwafa tián mama yɛni kɔ yoo tɛntɛ, lià zɛnzɛn ga kɛ ba waa Yuu-Tiu nɛ. ⁴³ Piyerɛ yɛn Zwafa nɛ, ɔ dání lá nɛ zɛnzɛn gɔ́ɔ don con, ɔ nɛ niyi tɛnàn, ɔ yiri nɛ yí Simon.

10

Zwezi-Kərisɛ svywáŋú tɛ yí lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba, con

(Tɔtɔnan 10.30-35; 11.13-14)

¹ Bɛɛ don yà wulɛ Sezare nɛ, ɔ yiri nɛ yí Kərəneyɛ. Ʋ mù bɛɛ tɛntɛ yà yí pamana púlí don wa yuu tiú, ba nɛ boŋɛ kɔ pamana púlí tɛntɛ Yitaliyɛnɛ*. ² Kərəneyɛ yí bɛɛ tɛ, ɔ nɛ twá Yu cwɛŋɛ tɛ nɛ zɛni, ɔ ga zilí Yu nii, ɔ mù dɛ ɔ diè lià mama. Ʋ yà pɛn yɛlɔri wiɛn zɛnzɛn zura tɛ nɛ, ɔ ga jùni Yu dɛn mama. ³ Dɛn don nɛ, kɔ vɛli kɔ yí ndɛ dɛdɛni nii lugu batwa máná wa nɛ, Yu pɛn, ɔ na ɔ *malika ɔ yíá wa pwɛnɛ pwɛnɛ, dɛ ka twi, ka zu ɔ con. Yá ka ga swìn ɔ con, ka wó: «Kərəneyɛ!» ⁴ Ʋ fin ɔ yíá, ɔ kɛ malika tɛ yuu wa, fɛn dɛ dán ga zu wá. Ʋ ma

le, ɔ wó: «Kɔ yí nɛtɛ, *Yuu-Tiu?» Malika tɛ ma swìn ɔ con, ka wó: «N yijuni tɛ dɛ n yɛlɔri wiɛn tɛ mama, n pɛn zura tɛ nɛ, diğà tɛ yí Yu con, ndɛ *joni nɛ, kɔ nɛ pɛn, ɔ lí n yoo. ⁵ Síún nɛ, n dán tun Zwafa nɛ, sɛ Simon tɛ, ɔ yiri don nɛ yí Piyerɛ, bà. ⁶ Ʋ yí ɔ wulɛ Simon tɛ, ɔ nɛ yí gɔ́ɔ ɔ niyi tɛnàn tɛ, diè. Ʋ diè tɛ yí kɔ wulɛ muɔ tɛ nii nɛ».

⁷ Máná tɛ nɛ, malika tɛ, ka yà nɛ swìn ɔ con tɛ, vii, Kərəneyɛ bon ɔ tɔtɔnbɛa bɛlɛ, dɛ ɔ pamana tɛ wa pamandu nɛdu, ɔ dɛ nɛ twá Yu cwɛŋɛ tɛ nɛ zɛni, ɔ ga tɔŋa ɔ pɛn wá. ⁸ Kərəneyɛ ma man won tɛ mama, kɔ nɛ tun tɛ nɛɛ ɔ biri ba, ɔ ga tun ba Zwafa nɛ.

(Tɔtɔnan 11.1-18; 15.7-9; Romɛ tián 9.25-26)

⁹ Kɔ tia nɛ pɛri, ba nan ba zu cwɛŋɛ, ba ma vɛlɛ Zwafa. Ba vɛli wuuu, ba va ba bwɛlɛ Zwafa. Kɔ máná tɛ wa, dɛ Piyerɛ diğà dɛyuu wa, sɛ ɔ jùn Yu. Kɔ yɛn lugu fugɛ bɛlɛ máná wa. ¹⁰ Niɛn dán jɛn Piyerɛ, ɔ ga pìà won, sɛ ɔ dé. Máná tɛ wa, ba nɛ wulɛ ba fwa wodi, sɛ ɔ dé, yiviru ti wá. ¹¹ Yiviru tɛ máná wa, ɔ ni lanworu tɛ dɛ kɔ súrí. Yá ɔ na won don ndɛ gansara nɛfaru nɛ, ba nɛ vwa kɔ níɛ banɛa tɛ nɛ, dɛ kɔ ma cwi tia. ¹² Váná† yiri mama tɛ nɛ vɛli dɛ nɛɛ banɛa, dɛ váná yiri tɛ mama, tɛ nɛ vɛli tɛ pùé ban tia yuu wa, dɛ zɛŋɛ

* **10:1** 10.1 Yitaliyɛnɛ ya *Romɛ-ba pamana púlí don yiri. † **10:12** 10.12 Váná tɛntɛ yí *Zwifɛ-ba dūrɛ, Piyerɛ dɛ ma yí Zwifɛ.

yiri mama, tɔ nɛ pɛrɛ yɪ nɛ, yà nɛ wulɛ gansara tɛntɛ wa. ¹³ Piyerɛ ma nì kori, ku nɛ wú: «Piyerɛ, zàn, n gu, n dé!» ¹⁴ Piyerɛ ma le, v wú: «Yuu-Tiu, à ba tɛ pià, sɛ à dé. À tɛ wà won mama dí, ku nɛ yɪ culu won, nɛ à yèé pɔpwalan won». ¹⁵ Nɛɛ bɛlɛ nii nɛ, v kúv nì kori tɛ: «Won tɛ, Yɪ nɛ bɪrɪ dɛ ku mɛ, dàn ká ywǎn ku ndɛ culu won nɛ». ¹⁶ Ku fwa nɛtv nɛɛ batwa. Ku kwa nɛ, won tɛ dàn pií, ku dì yɪ nɛ.

¹⁷ Piyerɛ yà tɛ wà won tɛ, v nɛ nɪ, tɛ dɛn lwarɪ, dɛ nɛn, bara tɛ, Kɔrɛneyɛ nɛ tun tɛ nɛ, ba bwe Simon diè tɛ bwálí nɛ, ba bà ba zɪga v mimii yáá nɛ. ¹⁸ Ba ga bɔrɪ ba kɛ yɪ nɛ, ba bwe, sɛ ba jón, dɛ Simon tɛ, v yɪrɪ tɛ don nɛ yɪ Piyerɛ tɛ, wulɛ yɛbɛ tɛ nɛ.

¹⁹ Piyerɛ yà yɪ v tɛ buɲa won tɛ, v nɛ nɪ tɛ yoo. Yɪ-^{*}Sɪɲu tɛ ma swɪn v con, ku wú: «Nɛn, bara batwa nɛ, ba bwe n bwíɛ. ²⁰ Zàn n cú, twá ba nɛ, n vií. Dàn ká fwa bábiá, ku yɪ à mù nɛ tun ba». ²¹ Piyerɛ ma cú, v swɪn bara tɛ con, v wú: «Á nɛɲɛ à nɛ, à mù nɛ yɪ liù tɛ á nɛ pià. Bɛɛɛ yoo nɛ ja aba ku bà?» ²² Ba ma pií, ba le wá, ba wú: «Ku yɪ Kɔrɛneyɛ nɛ tun nɛba n con. U yɪ pamana yuu tíú, v nɛ yɪ cígá tíú, v ga zilí Yɪ nii. ^{*}Zwifɛ-ba tɛ mama nɛ swɪn v yozɛɲɛ yoo. Yɪ malika nɛ cúá ka swɪn v mù Kɔrɛneyɛ tɛ con, sɛ v pa n bà v diè, sɛ

v ma nì n sùràn». ²³ Piyerɛ dàn ma pa ba zv, v ga pa ba bwálí.

Ku tia tɛ nɛ pɔrɪ, Piyerɛ zàn, v mù dɛ ba kɛ duɛn ba vií. Lià tɛ duɛn, ba nɛ yɪ v nubɪa Kɔrisɛ yɪrɪ, ba nɛ wulɛ Zwafa nɛ, nan, ba kwé wá. ²⁴ Ba viru tipɔrɪ nɛ, ba yí Sezare. Kɔrɛneyɛ yà bon v dwíí tián, dɛ v dabazɛɲɛ, v dàn ga dànì ba. ²⁵ Máná tɛ nɛ, Piyerɛ nɛ twi v zv, Kɔrɛneyɛ zàn, v va v jérí wá, v ga tua v nɛɛ nɛ Piyerɛ yáá con, v jɔn wá zɛni zɛni. ²⁶ Piyerɛ ma zɪn wá, v ga swɪn v con, v wú: «Zàn yɪ nɛ, à dɛ yɪ lɛzwɛnɛ!»

²⁷ Piyerɛ dɛ Kɔrɛneyɛ swɪn duɛn nɛ, v ga lɛ, v zv diè tɛ wa. U zva v na lià, ba nɛ dáá zɛnzɛn dɛ ba jèé duɛn yáá. ²⁸ Piyerɛ ma swɪn ba con, v wú: «Á yèé dɛ, Zwifɛ-ba liù wà mɛ, sɛ n ja nɪmarv dɛ vee, nɛ à yèé, sɛ n zv v diè wa. Yá Yɪ dàn bɪrɪ à mù, sɛ à dàn ká ywǎn lɛzwɛnɛ mama, ndɛ v nɛ yɪ cuna liù, nɛ à yèé, ndɛ pɔpwalan liù nɛ, v nɛ wà mèe, sɛ ba yí v yɪra. ²⁹ Ku mù nɛ pɪn, à ma wà tɔtɔnì dɛ yɛbɛ túrí. Á nɛ bon nɛ tɛ, à dàn pià, sɛ à bwe à jón, bɛɛɛ nɛ pɪn á ma tun, á pa ba bon nɛ». ³⁰ Kɔrɛneyɛ ma le, v wú: «Ku yí dian banɪa zɛn ku tɛ, à wulɛ à jɔnì dɛdɛni nii lugu batwa yɪjɔn tɛ, à diè wa nɛ. Dɛ nɛn bɛɛ nɛ, v nɛ zva gànò, ku nɛ pɪpɪlɪ, v nan à yáá con. U ga swɪn v wú: ³¹ «Kɔrɛneyɛ, Yɪ

jon n yɔɔnɔ, ɔ ga lii n yɔɔri wiɛn tɛ liá. ³² N dǎn tun liù Zwafa nɛ, sɛ ɔ pa Simon tɛ, ɔ yiri tɛ don nɛ yi Piyerɛ tɛ, bà. Ʋ yi ɔ wulɛ Simon tɛ, ɔ nɛ yi gɔɔ ɔ nɔɔ tǎnǎn tɛ, diè muɔ tɛ nii nɛ». ³³ Á dɛ ma tun liù lala, sɛ ɔ bà ɔ bon mú. N dɛ nɛ twi tɛ, n fwa zɛni. Síún nɛ, nɛ mama dǎn wulɛ Yu yáá con, sɛ nɛ wǎní nɛ cɔɔ won tɛ mama, Yuu-Tiu nɛ biri mú, sɛ n swin nɛ con».

³⁴ Piyerɛ dǎn ma swin, ɔ wú: «Síún nɛ, cígá mama à dǎn yèé dɛ, Yu ba liù kúrí, ɔ ma kwanɔ ɔ don. ³⁵ Lɔɔ dwíí tɛ mama wa nɛ, liù tɛ, ɔ nɛ zilí Yu nii, ɔ ga vɛli dɛ cígá, ku tíú tɛntɛ zɛn ɔ mù Yu yáá con. ³⁶ Yu pin ɔ sugu tɛ *Yizərayelɛ lià tɛ nɛ, ɔ ma dí yáá, ɔ swin ɔ biri ba dɛ, bican sié wulɛ Zwezi-Kərisɛ con, ɔ nɛ yi lià tɛ mama Yuu-Tiu. ³⁷ Zwan dí yáá ɔ kàrí ka lɛ lià níá wa ku twá dɛ Yu yiri kàrà tɛ. Ku kwa nɛ, á yèé won tɛ, ku nɛ tun. Ku tɛ nɛ dí yáá ku tun Galile nagwanaa tɛ wa, dɛ ku tɛ nɛ tun Zwide nagwanaa tɛ mama wa. ³⁸ Á yèé nɛtu tɛ, Yu nɛ pin ɔ Sinju tɛ dɛ ɔ diàn tɛ Zwezi nɛ, ɔ nɛ yi *Nazaretɛ tíú. Ʋ mù yà nɛ vɛli bwálá tɛ mama, ɔ fwa zɛni dɛ ɔ pin yazurɛ lià tɛ mama nɛ, ba yà nɛ wulɛ *Sítana wɔwalu tɛ wa. Yu yà wulɛ dɛ wá. ³⁹ Wiɛn tɛ mama, ɔ nɛ tun Zwifɛ-ba lɔɔ nii tɛ wa dɛ *Zwerizalemɛ wa, nɛ ni tɛ dɛ nɛ yíá. Ʋ yi ba paa wá

dagarɔ tɛ yuu wa, ba gu. ⁴⁰ Yá Yu dǎn pií ɔ bwin wá, diàn batwa diun nɛ. Yu pin ɔ tɛ pií ɔ nan, ɔ biri ɔ tiàn. ⁴¹ Ku kúú tǎ lalɔ tɛ mama nɛ, ɔ wá biri ɔ tiàn, ku yi lià tɛ, Yu nɛ ɔ kúrí, sɛ ba na wá dɛ ba yíá, nɛ ɔ wá biri ɔ tiàn. Yu dí yáá ɔ kúrí ba mù lià tɛntɛ. Nɛ mù yi lià tɛ, nɛ nɛ dí dɛ wá, nɛ nyɔ dɛ wá, ɔ ka pií, ka bwin ka nan tɛga wa, kwa nɛ. ⁴² Zwezi nɛ pin nii nɛba, ɔ wú, nɛ swiàn nɛ biri lià tɛ nɛ, sɛ nɛ pa ba yɛni dɛ, ku yi ɔ mù nɛ Yu tún, sɛ ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ bɔrí lià tɛ, ba nɛ wulɛ mu wa, dɛ ba tɛ, ba nɛ tɛga dɛ mɛ bɔrà. ⁴³ Yu nii *sùsùná tɛ mama swin dɛ, liù tɛ mama, ɔ nɛ ken ɔ waa ɔ mù Zwezi nɛ, ɔ wá kwen ɔ cuna tɛ ɔ mù dɛ Yu pwɛrɛ wa, ku twá dɛ ɔ yiri tɛ nɛ».

⁴⁴ Piyerɛ nɛ wulɛ ɔ swin tɛ sùrǎn tɛntɛ, Yu-Sinju tɛ cuɛ lià tɛ mama, ba nɛ cɔga sugu tɛ, yun wa. ⁴⁵ Ku gwárí Kərisɛ lià tɛ, ba nɛ kwé Piyerɛ, ba ja bà, ba nɛ yi Zwifɛ-ba. Ku gwárí ba, dɛ Yu tarpɔun tɛ, ku nɛ yi Yu-Sinju tɛ cuɛ lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, dɛ yun wa. ⁴⁶ Ba dǎn yà nɛn, ba nɛ swin dɛ sɔyirɛ duɛn, dɛ ba ga bwɔ Yu nɛ. ⁴⁷ Piyerɛ dǎn ma swin, ɔ wú: «Nɛ wáá nɛ vi, sɛ nɛ lɛ lià tɛ, ba dɛ nɛ ni Yu-Sinju tɛ, ndɛ nɛ tɛtɛ nɛ, níá wa, naaa?»

⁴⁸ Piyerɛ ma pa nii, sɛ ba lɛ ba níá wa dɛ Zwezi-Kərisɛ yiri tɛ. Ku mù tɛntɛ yuu wa, ba lòri wá, sɛ ɔ ya ba nii nɛ,

ndə dɪan bagalı nə.

11

*Nii tɛ, Piyerə nə tɪn Zw-
erizalemə Kərisə lià tɛ yáa
con*

*(Tɔtɔnan 10; Efɛzə tɪán
2.11-22; Titə 2.11; 1 Timote
2.4)*

¹ Kɪ máná tɛ wa, Zwezi-
*Kərisə *tɔntɔna tɛ, də lià tɛ
duən, ba nə yɪ nubɪa Kərisə
yɪrɪ, ba nə wulə Zwɪde nag-
wanaa tɛ wa, twi ba nì də,
lià tɛ, ba nə tà *Zwifə-ba
tətə, də sɛe Yɪ sɔɡv tɛ.
² Máná tɛ wa, Piyerə nə pɪi v
bà *Zwerizalemə wa, Kərisə
lià tɛ, ba nə yɪ Zwifə-ba tɛ,
zàn ba wulə ba caga v nii nə,
ba swìn, ba wú: ³ «N zva lià
tɛ, ba nə ba bɛɛ *ɡoŋi, con.
Yá n mù də ba di* də duən
də».

⁴ Piyerə dān tì yoo tɛ nɛɛ
mama, v twarɪ kɪ zɪɡɪ nɛtv,
kɪ ma tɔn, də kɪ yígúré, v
bɪrɪ ba nɛtɛn: ⁵ «À yà wulə
Zwafa wa, à jùnì Yɪ, də naa
nɛdv yiviru tì nə, Yɪ ga pa
à na won yɪjɔnɪ tɛ wa: À nɪ
won don ndə gansara nəfarv
nə, ba nə vwə kɪ níé banɪa
tɛ nə, də kɪ naŋa lanworu
tɛ wa, kɪ cwɪ tɪa. Won tɛ
twi, kɪ bà kɪ yí à nii. ⁶ À
dān ma ywān kɪ zɛn, à ga
na tɪa yuu vānā yiri mama,
tɛ nə vɛli də nɛɛ banɪa, də
ganɛŋa də wɪən tɛ, tɛ nə vɛli
tɛ pùé ban, də lanworu zɛŋé
tɛ, də tɛ wulə won tɛ wa.
⁷ À ga nì kori, kɪ swìn à con,

kɪ wú: <Piyerə, zàn, n ɡv,
n dé!> ⁸ À ma swìn, à wú:
<*Yuu-Tiu, à ba tɛ pià, sɛ à
dé. À tɛ wà won mama dí,
kɪ nə yɪ culu won, nə à yèé
pɔpwalan won!>

⁹ Nɛɛ bɛlə nii nə, kori tɛ
kúv bwe, kɪ zɪɡɪ lanworu tɛ
wa, kɪ swìn: <Won tɛ, Yɪ
nə bɪrɪ də kɪ mɛ, dān ká
ywān kɪ ndə culu won nə!>

¹⁰ Kɪ fwa nɛtv nɛɛ batwa.
Kɪ kwa nə, tɛ mama pɪi tɛ
dì lanworu tɛ wa. ¹¹ Lala
də nɛn, bara batwa nə, ba
tɔn ba, ba nan Sezare, ba bà
ba yí diè tɛ wa, nə nə wulə.

¹² Yɪ-*Sɪŋu tɛ swìn à con,
sɛ à twá də ba à vɪi, à dān
ká fwa bábìá. Lià bardv kɪ
tɛ, ba nə yɪ nə nubɪa Kərisə
yɪrɪ, nə kwé nə, nə ma va
nə zv Kɔrɛneyə diè. ¹³ V mù
Kɔrɛneyə tɛ dān nə man, v
bɪrɪ nɛba nɛtv tɛ, v nə nɪ
*malɪka tɛ v diè tɛ wa, də ka
nə nan v nə, ka ga swìn, ka
wú: <Tɔn lià, sɛ ba va Zwafa
nə, ba pià Simon tɛ, v yɪrɪ
don nə yɪ Piyerə, ba ja bà.

¹⁴ V mù nə wá swìn sùràn n
con, n mù də n diè tɛ mama
nə wá twá tɛ nə, sɛ Yɪ jon
aba á cuna wa>. ¹⁵ Máná tɛ,
à nə wulə à swìn, Yɪ-Sɪŋu tɛ
cuə ba yun wa, ndə kɪ nə
fwa nɛtv tɛ, kɪ tɛntɛn dɪn
tɛ nə, nə də yun wa. ¹⁶ À
dān ma líi Yuu-Tiu sɔɡv kɪ tɛ
yoo, kɪ nə wú: <Zwan yɪ níá
wa nə, v lɛɡə lià duən. Yá á
mù ya Yɪ-Sɪŋu tɛ wa nə, ba
wá lə aba>. ¹⁷ Nə mù lià tɛ
nə, nə ken nə waa Yuu-Tiu

* **11:3** 11.3 Zwifə-ba bara mama yà *gwəŋə ba, ba ga culi, sɛ ba jɛ nɪmarv, nə
à yèé, sɛ ba dé wodiu də lià tɛ, ba nə ba gwəŋə.

Zwezi-Kərisə nə, mə ku piri tɛntə v pɪn nəba. Mə Yu dān nə pɪn ba ku mù piri tɛntə. À mù dān nə kùv̄ yɪ wàà, à ma zɪga Yu yoo nə?»

¹⁸ Ba nə nì tɛ sùràn tɛntə kwa nə, ba yá ku sugv̄ tɛ nə, ba ga bwɪ Yu nə, ba wú: «Yu tɛtə dān nə pɪn cwɛŋə lià tɛ nə, ba nə tà Zwifə-ba tɛ, sɛ ba vɛvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna, sɛ ba ga na mu tɛ, ku nə ba zwèe v con».

Barənasə də Solə vɛli Antɔswə

(Tɔtɔnan 8.4; 1 Tesalonikə tián 1.9-10; Kolosə tián 2.6-7)

¹⁹ Lià tɛ yà pwèe duən yáá nə, wɔwalv̄ tɛ yiri, ku nə twi ku tɛ Etɪyənə nə swìn tɛ yiri. Ba duən vɛli Fenisi nagwanaa, də Swipərə nagwanaa, də Antɔswə. Ba ga ba Yu sugv̄ tɛ swìn liù don, də ku nə tà *Zwifə-ba con. ²⁰ Bara duən də yɪn ba wa, ba nə yɪ Swipərə, də Sirenə tián ba nə twi Antɔswə. Ba də nə swìn *Gərekə-ba tɛ con, ba ga swìn *Yuu-Tiu Zwezi suywǎnú tɛ, ba biri ba. ²¹ Yuu-Tiu diàn tɛ yɪn də ba, yá lià zənzən ken ba waa Zwezi nə, ba ga lwǎn ba pubɔŋa, ba bà Yu con.

²² *Kərisə lià púlí tɛ, ku nə wulə *Zwerizalemə wa, lià twi, ba nì ku mù yoo tɛntə. Ba dān ma tun Barənasə, sɛ v va Antɔswə. ²³ Mǎŋá tɛ nə, v nə yí lá v ga na pubwanv̄ tɛ, Yu nə pɪn ba, v jwɛ, v ga kwè ba mama, sɛ ba zɪgɪ ba waa nədv̄ tɛ yuu wa, ba ga vwa ba tiàn

Yuu-Tiu yira. ²⁴ Barənasə yɪ wuywanyɪn, v nə súé də Yu-*Siŋu tɛ. V yà ken v waa Zwezi nə wuuu. Lalv̄ nə pɪn ba tiàn Yuu-Tiu nə, ba súrí ba duən tɛ nə.

²⁵ Ku kwa nə, Barənasə nan lá nə, v va Tarəsə, sɛ v pià Solə. ²⁶ Mǎŋá tɛ, v nə ni wá, v ja wá, v va Antɔswə. Barənasə də Solə fwa biri pírí də Kərisə lià púlí tɛ, ba ga kàrì lalv̄, ku nə dáá zənzən. Mə ku zɪgɪ mǎŋá tɛntə wa Antɔswə nə, ba ma kə Zwezi karbɪa tɛ yiri Kərisə lià.

²⁷ Ku diàn tɛntə nii nə, Yu nii *sùsùnà nan Zwerizalemə, ba bà Antɔswə. ²⁸ Ba wa liù don, v yiri nə yɪ Agabisə, nyí v zàn, v twá də Yu-Siŋu tɛ, v ma swìn də, niən nəfarv̄ wá bà tia yuu wa bwálí mama nə. *Kəlodə mǎŋá tɛ wa, ku niən tɛ cígá twi. ²⁹ Zwezi karbɪa tɛ vuri duən nə, sɛ ba tun saŋv̄ ndə nɛtv̄ tɛ, ba liù mama nə wáá, sɛ ku va ku pa lià tɛ nə, ba nə yɪ ba nubɪa Kərisə yiri, ba nə wulə Zwide nagwanaa tɛ wa. ³⁰ Ba cígá fwa ku yoo tɛntə: Ba ken ku saŋv̄ tɛntə Barənasə də Solə jìàn wa, sɛ ba ja ku, ba va ba pa Kərisə lià púlí yáá tián tɛ nə, Zwerizalemə nə.

12

Ba gva Zwakə, ba ga pɪn Piyərə bǎn diè

(Tɔtɔnan 5.17-24; Ebərə-ba 1.14; Apokalisə 2.10)

¹ Ku mǎŋá tɛntə wa, piú *Erodə dān zàn, v fifɪn *Kərisə lià púlí tɛ wa lià

duən. ² U pɪn, ba gu Zwan zɔnu Zwakə də lagɔri sɪu. ³ U nə ni də, ku yoo tɛntə ywán ku pa *Zwifə-ba yun tɪán, v kúv pɪn nii, sə ba ja Piyerə. Ku yun cànà* tɛ, ba nə dé də dipen tɛ, ku nə ba sabwarɪ kəni, tɛ mánjá wa. ⁴ Ba nə jun Piyerə ba zwèe kwa nə, Erodə pɪn, ba kə wá bǎn diè, v ga tɪn pamana púlə banɪa, ku nədu mama nə ja lià banɪa, sə ba ci v nə. U pubɔɲa dǎn yà nə yɪ, sə v ja wá v va lalɔv tɛ yáa con, *Pakə cànà tɛ kwa nə. ⁵ Piyerə dǎn yà yɪ ba cìgà v nə bǎn diè tɛ wa. Yá Kərisə lià púlɪ tɛ dǎn yà wulə ba lɔri Yɪ ba pɪn wá wuuu.

⁶ Duɪn tɛ tia nə wá pɔri, sə Erodə pa, ba bɔri v bɔrà, Piyerə dwèe pamana bələ tətəɲi wa, ku titɪn tɛ nə. U yà yɪ ba vwə wá də banzala bələ, yá ba duən də ga ci bǎn diè tɛ mimii tɛ nə. ⁷ Naa nədu, də *Yuu-Tiu *malɪka twi, yá poni ga pɪpɪli ku pɪri bǎn diè tɛ wa. Ka pɪpaga Piyerə ka zɪn, ka ga swɪn v con, ka wú: «Zàn yɪ nə, lala!» Ku mánjá tɛ wa, banzala tɛ nan v jìàn nə, tɛ tu. ⁸ Malɪka tɛ swɪn v con, ka wú: «Vwa n tǎɲá voru tɛ lá, sə n ga kə n natura». Piyerə fwa ku nətu tɛ v zwèe, malɪka tɛ kúv swɪn v con, ka wú: «Zv n gandarv tɛ, sə n ga pú à kwa».

⁹ Ba nə nan kàrá wa ba

zwèe, Piyerə púé ku kwa. Yá v yà yèri cìgá mama də ku yɪ malɪka nə twi v con. U yà buɲa də, ku yɪ Yɪ nə pɪn, v na won v pandwɪa wa. ¹⁰ Ba vɛli, ba lɛ tɛntən bwálɪ tɛ, ba nə cìgà ku nə, ba tɛ va ba lɛ ku bələ nii nyiən tɛ, də ba va ba yɪ lugu mimii tɛ yáa, ku nə naɲa tɪfarv tɛ wa. Ku lugu boru tɛntə də sùri ku tɪàn nə, ku pa ba. Ba nan, ba va ba jɪri cwəɲə yuu. Naa nədu də malɪka tɛ jén.

¹¹ Piyerə waa dǎn pɪi ka bà, v ga swɪn, v wú: «Síún nə, à dǎn lwarɪ cìgá də, Yuu-Tiu nə tɪn v malɪka à con, ka ga van nə, ka li Erodə də won tɛ mama, Zwifə-ba lɔv lià yà nə dǎni, tɛ jun wa». ¹² U nə bún ku nətu, v zwèe v vɛli Mari diè. Mari yɪ Zwan tɛ, v yɪri don nə yɪ Marəkə, nuu. Lià-ba nə dáa yà kun duən nə ku diè tɛntə wa, ba jùnɪ Yɪ. ¹³ Piyerə ma kəkɔwaga boru tɛ nə. Tutunkana don, v yɪri nə ya Rodə, twi v boli mimii tɛ nii, sə v cɔgu. ¹⁴ U lwarɪ Piyerə kosɔgu tɛ. Pupoli ci ci sùé wa, ku pa v wà mimii tɛ sùri. U dəri, v va diè tɛ tətəɲi wa, v swɪn v birɪ də, Piyerə wulə mimii tɛ yáa kàrá wa. ¹⁵ Ba duən tɛ swɪn v con, ba wú: «N yɪ n nyaɲa». Yá v dǎn tɛ swɪn, də ku ya cìgá mama. Ba dǎn ma wú: «Kv ya v malɪka† nə». ¹⁶ Piyerə də con nə, v də tɛ wà boru tɛ kəkɔwagv nə yá. Mánjá tɛ,

* 12:3 12.3 Ku pɪà ku birɪ də *Pakə cànà tɛ lɛ. † 12:15 12.15 *Zwifə-ba tɛ va buɲa də, liu mama jɛ malɪka, ka nə ci v nə.

ba nē súrí boru tē, ba nī wá, kú ga gēn ba. ¹⁷ U dān ma ja v jūn, v ma fwa mīmīn, sē ba yá zēzugu tē nē, v ga tūn, kú nē zīgī nēt, Yuu-Tiu ma lī wá bān diē tē wa. U dān swīn ba con, v wú: «Á pīan Zwakē, dē ba duēn tē, ba nē yī nē nubīa Kērisē yīrī, tē yēnī kú». U ga nan, v va bwálī don nē.

¹⁸ Kú tīa tē nē pūrī, dwanī nēfarv dwan pamana tē tētējī wa, ba ga bwe duēn, ba wú, Piyerē yī v fwa nētē. ¹⁹ Erodē pīn ba piā wá, yá ba wā wá nī. U dān ma pa, ba bwe liā tē, ba nē cīgā v nē tē, v ga pa nii dē, sē ba gv.

Nētū Erodē nē tīga

Kú kwa nē, *Erodē nan Zwīde nagwanaa tē wa, v va Sezare. ²⁰ U līja dān yá zaŋa Tīrē, dē Sidon tīan yuu wā zēnzēn. Kú tīan tētē tīan dē ken nīmarv, sē ba ma wānī ba bā ba yī wá. Ba dí yáá ba dé dabarī dē Bēlasētīsē v nē ya piú Erodē diē tē yáá tīú. Kú kwa nē, ba vēlī ba lōrī, sē sié ya ba pwērē wa, ba nagwanaa tē nii wodīu yā nē yī kú naŋa piú Erodē nagwanaa tē wa yīrī.

²¹ Kú dīn tē nē yī, Erodē tī v paganv v zv, v ga nan v jēé v padau yuu. U dān ga swīn sūrān ba con pwēnē pwēnē.

²² Laluv tē cērī, ba wú: «Kú yī yī don nē swīn, kú tà lēzwēnē nē swīn». ²³ Kú

māŋá tētē tētē wa, *Yuu-Tiu *malīka mà Erodē v nē wā dun pīn v mū Yī nē tē yīrī. Kú pīn zunzūran zīgī v wāa tē dé wá, tē nan poni nē, v ga tī.

²⁴ Yá Yī svgv tē dān yī kú zwī kú súrí, wuuu. ²⁵ Barēnabasē dē Solē tutūŋī tē nē zwēē *Zwerizalemē nē, ba jūn Zwan, v yīrī don nē yī Marēkē, ba súrí ba tīān nē, ba ja piū ba bā.

13

Barēnabasē dē Solē vēlī Swīpērē

(Galasi tīān 2.7-9; 2 Timote 3.8-9)

¹ Yī nii *sūsūnā dē karnyīna-ba dē yā wulē *Kērisē liā pūlī tē wa, kú nē wulē Antūswē nē. Kú mū nē yī Barēnabasē dē Simeyon, ba nē boŋē <nēzonu>, dē Lisīyīsē Sīrēnē tīú tē, dē Manayīn piú *Erodē bīsīnī dabēē tē, dē Solē. ² Dīn don nē, ba nē kun duēn nē, ba bwī *Yuu-Tiu nē, dē ba fwa nivori, Yī-*Sīŋu tē dān swīn, kú wú: «Á kēnē Barēnabasē dē Solē vān nē tutūŋī tē yīrī, ā nē pīn ba». ³ Ba dān nē vwē nii, ba ga jūn Yī, ba zwēē kwa nē, ba tūn* ba jīān ba mū liā bēlē tētē yuu wa. Yá ba ga kē ba cwēŋē wa.

⁴ Ba mū tētē Yī-Sīŋu tē nē tūn, ba vēlī Selēsi, ba zv nīá yuu bori, ba va Swīpērē nagwanaa. ⁵ Ba nē vēlī ba yī

‡ 12:17 12.17 Zwakē wā tē yā yī *Zwerizalemē *Kērisē liā pūlī tē yáá tīú.

* 13:3 13.3 *Zwīfē-ba nē yáá tūn ba jīān liā yun wa, sē kú bīrī dē, ba ken yuywāŋv ba yuu wa, nē ā yēé, sē kú bīrī dē, ba pīn ba Yī nē.

Salaminə, ba zɪɪ lá, ba swìn Yɪ sɔɔ tɔ *Zwifə-ba *jéré dii tɔ wa. Ba jɪn Zwan ba kə ba con, sɔ v san ba.

⁶⁻⁸ Máná tɔ, ba nə vɛli ba jijiri lɔv nii tɔntɔ wa, ba vɛli ba yí Pafosə. Ba nɪ jinəmorɪ don, kɔnkɔn nii sùsùnd. U yɪ Zwifə, v yɪrɪ ga yɪ Barə-Zwezi, v yɪrɪ tɔ don də *Gərekə-ba sɔɔ nə yɪ Elimasə. Bɛɛ tɔntɔ yá wulə də yáá tíú tɔ, pìú nəfaru tɔ nə li v tún. U yɪrɪ nə yɪ Sɛrəgisə Polisə. U yɪ yənu tíú. U mù yáá tíú tɔntɔ dān pɪn ba bon Barənasə də Solə, v ga bɪrɪ də, v swə, sɔ v nì Yɪ sɔɔ tɔ. Jinəmorɪ tɔ dān zàn v zɪɪ ba nə, v pìà, sɔ v vɛvəri yáá tíú tɔ, sɔ v dān ká kə v waa Zwezi nə. ⁹ Solə, v yɪrɪ don nə yɪ Polə, v nə súé də Yɪ-Sɪju tɔ dān ma fin v yíá, v kə jinəmorɪ tɔ yuu wa, v ga swìn, v wú: ¹⁰ «N mù bɛɛ tɔntɔ, n yɪ n súé də yíá swɪan yɪrɪ mama də wɔlɔɔ. N mù *Sɪtana biú! N yɪ cígá yɪrɪ mama dɔɔ! Cì n tiàn nə, də Yɪ cígá cwɛɔ tɔ ka cùgù. ¹¹ Síún nə, nən Yuu-Tiu jɪn wulə n yuu wa. N wá jì liliu, yá máná don wa nə, n bá na yɪcav tɔ». Lala, də yikunu púé v yuu nə, v dān ga twá lá, v tɪtɛ v pìà lià, sɔ ba van wá, ba kə cwɛɔ nə. ¹² Haya, yáá tíú tɔ nə nɪ kɔ tɔ, kɔ nə tun, Yɪ sɔɔ tɔ zua wa, v ga kə v waa Zwezi nə.

(Tɔtɔnan 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Polə də v twaduən tɔ ti níá yuu bori Pafosə nə,

ba va Pɛrəgə, Panfili nag-wanaa wa. Yá Zwan mù pìi v yá ba Panfili nə, v va *Zwerizalemə. ¹⁴ Ba kúv zɪɪ Pɛrəgə nə, ba va ba yí Antɔswə don Pisidi nag-wanaa wa. Ba zua *Zwifə-ba *jéré dii tɔ wa ba *sié dɪn nə, ba jəó lá nə. ¹⁵ Máná tɔ, ba nə kàrɪ Yɪ *nii tɔ, v nə pɪn *Moyizə nə saga tɔ, də Yɪ nii *sùsùnà saga tɔ, ba zwèe, kɔ kwa nə, jéré dii yáá tiàn tɔ tun, sɔ ba swìn ba con ndə: «Nə nubibara-ba, də á nə jə kwìè, á nə pìà, sɔ á ma kwè lià tɔ, á swián». ¹⁶ Polə nyí v zàn v ja jɪn, v ma fwa ba mɪmɪnɔ, v ga swìn, v wú: «*Yɪzərayelə lià-ba, də á mù lià tɔ, á nə sèe á zu Zwifə-ba *yɪjɔncwɛɔ tɔ wa, á cɔga: ¹⁷ Yɪ tɔ, v nə yɪ nə mù Yɪzərayelə lià Yɪ, nə kúrí nə nɪbara-ba tɔ. U mù nə pɪn, kɔ lià tɔntɔ pùli zənzən, máná tɔ wa, ba nə yɪn vɛrə *Ezwpətə lɔv nii tɔ wa. Yá kɔ twá v vàn tɔ diàn tɔ nə, v ma pa ba nan lá nə. ¹⁸ Kɔ dání kɔ yí ndə bɪna sapwilə nə, Yɪ kálí v tiàn, v ma ywán ba yuu kasɔɔ lanworu tɔ wa. ¹⁹ Yɪ cùgù dwíé barpe Kanan lɔv nii tɔ wa, yá kɔ kwa nə, v pɪn ba mù nə tɪnɪ ba lɔv tɔ. ²⁰ Kɔ nɛtɔ tɔ yí ndə bɪna biənɪa də finu (450) nə.

Kɔ kwa nə, v pɪn ba yáá tiàn, kɔ ja va kɔ yí Yɪ nii sùsùnd Samɪyelə. ²¹ Kɔ mù tɔntɔ kwa nə, ba lòrì pìú. Yɪ ma pa ba Sayilə, v nə yɪ Kisə biú Benzwamen dwíi

dəkuu tɛ wa. U də fwa bɪna sapwilə. ²² Kɔ kwa nɛ, Yɪ vɪga wá, v ga tún *Davidə pàrì tɛ yuu wa. Yɪ swìn Davidə yoo, v wú: <À nɪ Yɪzayi biú Davidə, də v yɪ bɛɛ tɛ, v nɛ súó à yii, v nɛ wá tɔn à fɪra wiən tɛ mama tɛ sú>. ²³ Mɛ v mù dwíí tɛ wa nɛ, Yɪ pɪn Zwezi bà, ndɛ v nɛ kàn nii nɛtv. U mù Zwezi tɛntɛ nɛ wá jon Yɪzərayelə lià ba cuna wa. ²⁴ Mánǵá tɛ Zwezi tɛtɛ nɛ wà twi, Zwan kàrì v bɪrɪ Yɪzərayelə lià tɛ mama nɛ, sɛ ba vɛvəri ba kwa ba ma sá ba cuna, sɛ v lɛ ba níá wa, kɔ twá də Yɪ yɪrɪ tɛ. ²⁵ Zwan mu nɛ bwəlɛ, sɛ kɔ zwèe, v swìn, v wú: <À mù nɛ tà kɔ tɛ, á nɛ buŋa də, à yɪ. Á nɛŋə, à mù kwa nɛ liù don wá bà. Á juu mùrì, sɛ à kùrì v natɔra tɛtɛ>.

²⁶ À nubɪa-ba, *Abərahame dwíí wa nián-ba, də á mù tɛntɛ, á nɛ zilí Yɪ! Kɔ yɪ nɛ mù con nɛ, nɛ Yɪ tɔn v sugv tɛ, kɔ nɛ bɪrɪ də, v wàá nɛba v jonə nɛ cuna wa. ²⁷ Zwerizalemə tián də ba pɛegá wà Zwezi tɛntɛ yəni, ba ga wà Yɪ nii sùsùná tɛ sùràn tɛ dɛn ni. Kɔ pɪn, ba gv wá, sɛ Yɪ nii sùsùná tɛ sùràn tɛ, ba nɛ kàrì Zwifə-ba siə dɪn mama, tɛ nii sú. ²⁸ Dɛ ba nɛ wà yoo mama nɪ v yuu wa, kɔ nɛ bɪrɪ də, v mɛ tɪan, ba tɛ lòrì *Pilətə, sɛ v pa, ba gv wá. ²⁹ Yá ba dǎn li wá dagarv tɛ yuu wa, ba gùrì ləbəri wa. Kɔ nɛtv tɛ yá dí yáá, kɔ púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa, yá kɔ nii dǎn

súó. ³⁰ Yɪ dǎn ma bwin wá, v li tɪan wa. ³¹ U bɪrɪ v tián dɪan də dɪan ba tɛ nɛ, ba mù də wá nɛ ken duən, ba nan Galile nagwanaa tɛ wa, ba va Zwerizalemə. Yá síún nɛ, kɔ tián tɛ nɛ swìn suywǎjú tɛ Yɪzərayelə lià tɛ yáá con. ³² Nɛ də tɛtɛ yɪ kɔ mù suywǎjú tɛ nɛ, nɛ jə bà, sɛ nɛ bɪrɪ aba. Kɔ mù nɛ yɪ won tɛ, Yɪ nɛ kàn nikanɪ də nɛ nɪbara-ba tɛ. ³³ Yɪ pɪn kɔ nii sú síún nɛ kɔ pa nɛ mù nɛ, nɛ nɛ yɪ ba nián. Yɪ li Zwezi tɪan wa, v kə mu wa, ndɛ kɔ nɛ púpúní bələ nii gwaran sagɪ tɛ wa, kɔ nɛ yɪ bələ nii nyiən tɛ wa, kɔ wú:

<Kɔ yɪ n mù nɛ ya à biú! Á mù nɛ lɔrɪ mú zèn>.

³⁴ Yɪ yá swìn, v ka bwin ka nan tɛ yoo də, v wá bwin wá v li tɪan wa, v kə mu wa, sɛ v dǎn ká pv. U yá swìn, v wú:

<À wá pa aba wozəŋə tɛ, à nɛ ken vǎn nɛ, tɛ nɛ yɪ cígá wiən. Á kàn tɛ nikanɪ piú Davidə con>.

³⁵ Kɔ mù nɛ pɪn, kɔ tɛ ma swìn gwaran sagɪ tɛ bwálí don wa, kɔ wú:

<N bá sèe n pa ləzwənə tɛ, v nɛ yɪ n mù nɛ ti, pv ləbəri wa>.

³⁶ Piú Davidə mù twá də Yɪ pubɔŋa tɛ, v ma tɔn v pa Yɪ nɛ v mánǵá tɛ wa. U nɛ twi v ti, ba gùrì wá v nɪbara-ba tɛ con, v də ga pv. ³⁷ Yá Zwezi tɛ, Yɪ nɛ bwin, v kə mu wa, wà pwi. ³⁸ À nubɪa-ba, á lwara də, kɔ yɪ kɔ twá də v mù Zwezi tɛ, ba ma swìn

də, Yɪ wá kwen nə cuna tɛ nə mù də wá pwərə wa. U wá kwen á cuna yiri mama, tɛ nə wá kwen á mù də wá pwərə wa, máǵá tɛ, á nə twá də Yɪ nii tɛ, ɔ nə pɪn Moyizə nə. ³⁹ Kɔ twá də Zwezi yiri tɛ, liù tɛ mama, ɔ nə ken ɔ waa ɔ nə, ɔ wá kwen kɔ tíú cuna ɔ mù də wá pwərə wa.

⁴⁰ Á cia á tián nə, sə yoo tɛ, kɔ nə púpúní Yɪ nii sùsùnà saga tɛ wa dàn ká yí aba. Kɔ mù yoo tɛ swìn, kɔ wú:

⁴¹ «Á mù lià tɛ, á nə goni lià, á ywàǵá, sə kɔ gwárí aba, sə á jén lá. À tun yoo á lɔɔ wulu wa. Á yà bá sèe kɔ, də ba yà nə man kɔ ba birɪ aba.»

(Romə tián 15.8-13; 1 Tesalonikə tián 2.14-16)

⁴² Máǵá tɛ wa, Polə də Barənasə nə nan jéré diè tɛ wa, ba lòrì ba, sə ba tɛ píí, ba bà sié dùn tɛ, kɔ nə daa lá tɛ, ba bwé kɔ yoo tɛntə yuu wa. ⁴³ Jéré tɛ kwa nə, Zwifə-ba zənzən də lià tɛ, ba nə sèe ba zɔ Zwifə-ba *yɪjuncwəŋə tɛ wa, púé Polə də Barənasə kwa. Polə də Barənasə dán yà kwè ba ba daŋa ba jìàn, sə ba zɪɪ diàn zəni Yɪ pubwanɔ tɛ wa.

⁴⁴ Sié dùn tɛ, kɔ nə daa lá tɛ nə yí, kɔ yɪ ndə tɪfəɔ tɛ mama nə twi duən yáá, sə kɔ cɔɔ Yɪ sɔɔ tɛ. ⁴⁵ Yá Zwifə-ba yun tián tɛ nə nɪ kɔ lalɔɔ tɛntə, kɔ jigə wɔɔgwɔ kɔ pa ba. Yá kɔ

dán yɪ ba twá də tɪrən, ba ma swìn, ba zɪɪ Polə nə. ⁴⁶ Polə də Barənasə swìn ba con pwənə pwənə, ba wú: «Kɔ yɪ á mù mama míámíán con nə, Yɪ sɔɔ tɛ yà mɛ, sə kɔ dí yáá kɔ swìn.

Á də ɔ kɔ á dɔɔga, á ga kúú ba buŋa á waa con də, á tətə mɛ, sə á na mi tɛ, kɔ nə ba zwèe Yɪ con tɛ. Kɔ mù nə pɪn, nə mù dán wá vɔvəri lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ con. ⁴⁷ Yá mə yoo kɔ tɛ nə, Yɪ pià, sə nə fwa. Yɪ swìn, ɔ wú:

«À tun mú, sə n va lɔɔ tɛ mama wa, sə n ya ndə poni nə. N súrí lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ yíá, sə ba lwarɪ də, Yɪ wáá ba ɔ jɔŋə ba cuna tɛ wa.»

⁴⁸ Ba tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ, nə nì kɔ nɔɔ tɛ, ba pwíí poli, yá ba dán ga bwɪ Yuu-Tiu nə ɔ sɔɔ tɛ yiri. Yá lià tɛ mama, Yɪ nə kúrí, sə ba na mi tɛ, kɔ nə ba zwèe ɔ con tɛ, dán ken ba waa kɔ nə.

⁴⁹ Yuu-Tiu sɔɔ tɛ làrì kɔ tà lɔɔ nii tɛ mama. ⁵⁰ Zwifə-ba yun tián tɛ dán sugu kana tɛ, ba nə jə dùn, ba nə yà jùnì Yɪ, də tɪfəɔ tɛ nəkwɪna-ba tɛ, ba kə Polə də Barənasə nə. Ba fwa nɔɔ, ba kə wɔwəɔ Polə də Barənasə nə, ba ma dùɪ ba ba nagwanaa tɛ wa.

⁵¹ Bara bələ tɛntə də pi† ba nəe purən, ba kə ba yuu wa, yá ba ga va Yikoniomə. ⁵² Antɔswə nə karbiá tɛ yá

† 13:51 13.51 Ba yáá fwa kɔ nɔɔ tɛ, ba ma birɪ Zwifə-ba də, ba nə víga tɛ, ba tanyɪn tɛ càn wá mé ba yuu wa.

súé dɛ pupwɛn dɛ Yɛ-Sɛnɔ tɛ.

14

Polɛ dɛ Barɛnabasɛ vɛli Yikoniomɛ
(Tɔtɔnan 17.2-14; Matie 10.23; 2 Timote 3.11)

¹ Yikoniomɛ nɛ, Polɛ dɛ Barɛnabasɛ kùú zwa *Zwifɛ-ba *jɛrɛ diɛ wa, ndɛ ku don tɛ dɛ nɛ. Ba swɛn sɔgɔ ku yiri tɛ nɛ pɛn Zwifɛ-ba zɛnzɛn dɛ *Gɛrɛkɛ-ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. ² Yá Zwifɛ-ba tɛ, ba nɛ vɛga, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ tɛ, sugu ba tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, ba kɛ lià tɛ nɛ, ba nɛ yɛ nubɛa *Kɛrisɛ yɛrɛ. ³ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ tɛ wàní ba ya lá, ku dání.

Fɛn yà ba ba jɛ *Yuu-Tiu yɛrɛ, ba ga swɛn pwɛnɛ pwɛnɛ. Yuu-Tiu pɛn, ba tɔɔa v diàn mɛmɛn dɛ tɔtɔnan tɛ nɛ birɛ v diàn tɛ. Tɛ mù nɛ birɛ dɛ, Yɛ sùrán tɛ yɛ cígá, tɛ ga birɛ v pubwanu tɛ. ⁴ Tɛ tɛ lɛzwɛnbɛa tɛ pwɛɛ duɛn wa. Ba duɛn yà yɛ Zwifɛ-ba yun tián nɛ tɛ, ba duɛn tɛ dɛ yɛ Zwezi-Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ nɛ tɛ.

⁵ Zwifɛ-ba dɛ ba yun tián, dɛ ba tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, dɛ ba dɛ yun tián dán yà wulɛ ba tanɛ, sɛ ba kɛ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ càn wa, sɛ ba dilɛ ba dɛ kapana, ba gɔ.

⁶ Zwezi tɔntɔna tɛ nɛ twi, ba lwarɛ ku, ba dɛri ba va Likaɔni nagwanaa tɛ tɛfaran tɛ con, tɛ nɛ yɛ Lisɛtɛrɛ, dɛ Derɛbɛ dɛ tɛ sɛpunɛ tɛ nɛ.

⁷ Yá ku bwálí tɛntɛ dɛ nɛ, Polɛ dɛ Barɛnabasɛ vɛli ba swɛn suywájú tɛ.

Polɛ dɛ Barɛnabasɛ wulɛ Lisɛtɛrɛ nɛ
(Tɔtɔnan 3.1-12; 17.22-31)

⁸ Lisɛtɛrɛ nɛ, bɛɛ don yà wulɛ lá nɛ, v nɛ yà jèé tia, v nɛɛ nɛ tɛga. U yɛ ba lɔrɛ wá gwànú, yá v dán yà tɛ wà yɛ nɛ zàn, v va mama. ⁹ U yà cɔga ku tɛ, Polɛ nɛ swɛn. Polɛ ma ywán wá zɛn, v ga na dɛ, v ken v waa Zwezi nɛ, ku nɛ wàá ku pɛn v nɛ yazurɛ. ¹⁰ Polɛ ma swɛn v con dɛ kofarɛ, v wú: «Zàn, n zɛgɛ mɛnɛ mɛnɛ n nɛɛ tɛ yuu wa!» Bɛɛ tɛ fan, v cú v nɛɛ tɛ yuu wa, v ga wulɛ v vɛli. ¹¹ Ba nɛ nɛ ku tɛ, Polɛ nɛ fwa tɛ, lià tɛ bubwi dɛ Likaɔni-ba sɔgɔ, ku wú: «Yɛ tɛ dán jigɛ lɛzoni, tɛ cú nɛ con». ¹² Ba yà jɛ Barɛnabasɛ ba bonɛ Zeizɛ*, Polɛ dɛ nɛ yɛ ɛrɛmɛsɛ, mɛ v mù yà nɛ swɛn sɔgɔ tɛ. ¹³ Zeizɛ yɛ tɛ diè yà lwè tɛ tɛ nii nɛ. Ku jonwanu tɛ jun nabɛɛ, v nɛ nan tɛ dɛ tián punɛ, v jɛ bà mimiɛn tɛ yáá. U pià, sɛ v mù dɛ lalɔ tɛ fwa jonɛ ba pa Zwezi *tɔntɔna tɛ nɛ. ¹⁴ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ nɛ ni ku, ba kàrí† ba ganan, ba ga bɛbarɛ ba vɛlɛ lalɔ tɛ con dɛ ba bubwi, ba wú: ¹⁵ «Bèèè won nɛ, á fwa lá nɛ, bara-ba? Nɛ dɛ tɛtɛ yɛ lɛzoni yiri nɛdu, ndɛ á dɛ nɛ. Yá ku ya suywájú tɛ,

* **14:12** 14.12 *Gɛrɛkɛ-ba con, Zeizɛ nɛ ya ba yɛ tɛ yuu tiú, yá ɛrɛmɛsɛ dɛ ga yɛ tɛ tɔtɔnɛ. † **14:14** 14.14 Ba nɛ kàrí ba ganan tɛ, ku pià ku birɛ, ba pùé nɛ cùgɔ zɛnzɛn.

nə kàrì nə bɪrɪ aba, sə á dɔgɔ wɔŋwanɔ tɛ, sə á lwàń á pubɔŋa tɛ, á bà Yɪ tɛ, ɔ nə wulə mɪ wa, con, ɔ mù Yɪ tɛ nə fwa lanworu də tia, də mɔɔ tɛ, də wiən tɛ mama, tɛ nə wulə kɔ wa. ¹⁶ Bɪna də bɪna tɛ nə lɛ, Yɪ yá dwíó tɛ lɔɔ mama wa, ba nə tà *Zwifə-ba, sə ba tɔn ba fɪra. ¹⁷ Də kɔ nɛtɔ mama ɔ tɛ bɪrɪ ɔ tián, ɔ ga fwa zənɪ, kɔ twá də, ɔ nə pɪn dwà naŋa yɪ nə, ka nì ka pɪn á ce, də kɔ máŋá nə yí. Ʋ pɪn aba wodiu kɔ yí aba, ɔ ga sú aba də pupwən». ¹⁸ Də ba nə swɪn nɛtɔ tɛ mama, kɔ tɛ wà mwálí yɪn, sə ba ma wàní, ba cì lalɔ tɛ nə, kɔ dàn ká fwa jonɪ kɔ pa ba.

¹⁹ Zwifə-ba yun tián tɛ nan Antɔswə də Yikoniomə ba bà. Ba gɪgarɪ lalɔ tɛ, ba ga dɪlɪ Polə də kapana. Ba bɪn də, ɔ tɪga, ba tɪrɪ wá, ba ja nan tɪfarɔ tɛ nii nə. ²⁰ Yá karbɪa tɛ nə twi, ba kun ɔ nə tɛ pɪn Polə píí ɔ zàn, ɔ zɔ tɪɔ tɛ wa. Kɔ tia tɛ nə pɪrɪ, ɔ mù də Barənabasə vɛli Dɛrəbe.

²¹ Máŋá tɛ, ba nə wàní ba kàrì sɔyɔwáŋɔ tɛ kɔ tɪfarɔ tɛntə wa, ba ga pa lià zənzən jì Zwezi karbɪa ba píí ba va Lisətərə. Ba zàn lá ba va Yikoniomə, ba zàn Yikoniomə, ba va Antɔswə. ²² Tɪɔ mama wa, ba daŋa karbɪa tɛ waa, ba swɪn, sə ba zɪgɪ dián, ba nə ken ba waa Zwezi nə tɛ yuu wa. Ba bɪrɪ də, kɔ mɛ, sə nə twá càn də càn wa, sə nə ma wàní nə zɔ Yɪ pàrɪ tɛ wa. ²³ *Kərisə lià púlí mama wa nə, ba kúrí

*nəkwɪna. Ba dàn yàá jun Yɪ ba vwə ba nii. Kɔ kwa nə, ba yàá tì ba, ba pa *Yuu-Tiu nə, ba nə ken ba waa ɔ nə.

²⁴ Kɔ kwa nə, ba bɛn Pɪsidi nagwanaa tɛ, ba va ba yí Panfili nagwanaa tɛ wa. ²⁵ Ba pɪn Pɛrəgə tián nì Yɪ sɔgɔ tɛ. Kɔ kwa nə, ba lɛ ba va Atali. ²⁶ Ba zɪgɪ lá nə, ba tì níá yuu bori, ba va Antɔswə con bwálí tɛ nə, ba nə nan. Mə kɔ bwálí tɛntə nə, ba ken ba Yɪ pubwanɔ tɛ wa, tɔtɔŋɪ tɛ yɪrɪ, ba nə vɛli ba tɔn.

²⁷ Máŋá tɛ, ba nə yí Antɔswə, ba bon Kərisə lià púlí tɛ, ba kun duən nə. Ba dàn ga tɪn won tɛ mama, Yɪ nə twá də ba ɔ ma tɔn. Ba tɛ swɪn də, Yɪ pɪn cwəŋə lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba nə, sə ba də kə ba waa Zwezi nə. ²⁸ Ba yɪn lá nə, ba dánɪ zənzən, ba mù də Zwifə-ba karbɪa tɛ.

15

Zwerizalemə Kərisə lià púlí tɛ yoo

(Galasi tián 2.1-9)

¹ Bara duən nan Zwide nagwanaa tɛ wa, ba bà Antɔswə, ba kàrɪ kàrà kɔ tɛ, ba bɪrɪ lià tɛ, ba nə yɪ nubɪa *Kərisə yɪrɪ tɛ, ba wú: «Də á mù bara tɛ nə wà *gɔŋɪ aba, ndə Yɪ *nii tɛ, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, nə bɪrɪ nɛtɔ tɛ, Yɪ bá jon aba á cɔna tɛ wa». ² Kɔ zɪn tɔtɔnà nəfarɔ ba də Polə də Barənabasə tɛtəŋɪ wa. Kɔ pɪn Polə də Barənabasə, də ba lià duən kə sírí, sə ba va *Zwerizalemə, Zwezi-Kərisə

*tɔntɔna tɛ, dɛ Kɛrisɛ lià púlí yáá tián tɛ con, sɛ ba li kɔ yoo tɛntɛ yáá.

³ Ba lià tɛntɛ, Kɛrisɛ lià púlí tɛ nɛ ken cwɛɲɛ tɛ wa, vɛli ba lɛ Fenisi nag-wanaa, ba lɛ Samari nag-wanaa. Cwɛɲɛ tɛ wa, ba tɛ swìn Kɛrisɛ lià tɛ con nɛtu lià tɛ, ba nɛ tà *Zwifɛ-ba tɛ, nɛ lwàn ba pubɔɲa, ba bà Yɛ con. Yá kɔ yoo tɛntɛ yà ga pɛn, lià tɛ mama, ba nɛ yɛ nubɛa Kɛrisɛ yɛri, jɛ pupwɛn zɛnzɛn. ⁴ Ba nɛ yí Zwerizalemɛ, Kɛrisɛ lià púlí tɛ sɛɛ ba jon Zwezi-

Kɛrisɛ tɔntɔna tɛ, dɛ Kɛrisɛ lià púlí yáá tián tɛ. Yá ba dàn ga twarɛ won tɛ mama, Yɛ nɛ twá dɛ ba, v ma fwa. ⁵ *Farɛziyan-ba púlí tɛ wa lià duɛn, ba dɛ nɛ yà ken waa Zwezi nɛ, dàn zàn ba wú, kɔ mɛ, sɛ ba yà goɲi ba bara tɛ, yá ba ga kálú ba, sɛ ba zilí Yɛ nii tɛ, v nɛ pɛn Moyizɛ nɛ.

⁶ Tɔntɔna tɛ dɛ Kɛrisɛ lià púlí yáá tián tɛ kun duɛn nɛ, sɛ ba balɛ kɔ yoo tɛntɛ.

⁷ Tútɔnà nɛfarɛ kwa nɛ, Piyerɛ zàn, v wú: «À nubɛa-ba, á dɛ tɛtɛ yɛá dɛ, Yɛ kúrí nɛ á tɛtɛɲi wa, tɛntɛn dián tɛ nɛ, sɛ lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, ni Yɛ swywájú tɛ à nii wa, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. ⁸ Yɛ tɛ, v nɛ yɛá ba waa tɛ, pɛn ba v *Siɲu tɛ, v nɛ pɛn nɛ dɛ nɛ, sɛ v ma birɛ dɛ, ba dɛ yɛ v mù lià, ndɛ nɛ dɛ nɛ yɛ v mù lià nɛtu. ⁹ Yɛ wà pwɛa ken nɛ mù dɛ ba pwɛrɛ wa. U

sɛn ba bɛcanɛ tɛ, sɛ tɛ ya nɛpon v yáá con, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ yɛri. ¹⁰ Á pià, sɛ á kɛ zilí Zwezi karbɛa tɛ nɛ, nɛ nɛbara-ba tɛ dɛ tɛtɛ nɛ wà kɔ wàní ba zɛn. Bɛɛɛɛ nɛ pɛn, á pià Yɛ nii nɛ? ¹¹ Nɛ yɛá dɛ, *Yuu-Tiu Zwezi pubwanɛ tɛ jon ba ba cɛna wa, ndɛ nɛ dɛ tɛtɛ nɛ».

¹² Lalɛv tɛ mama púé kɔ nii, yá ba ga cɛga Polɛ dɛ Barɛnabasɛ, ba nɛ twarɛ Yɛ dián mɛmɛnan tɛ, dɛ yomɛlan tɛ, Yɛ nɛ twá dɛ ba, v tɛn lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba, con.

(*Romɛ tián 15.8-12; Kɔlosɛ tián 2.11-17; Galasi tián 5.1-6; Tɔtɔnan 21.25*)

¹³ Mánjá tɛ, ba nɛ swìn ba zwɛɛ, Zwakɛ dàn swìn, v wú: «À nubɛa-ba, á cɛga à con. ¹⁴ Simon tɛn nɛtu tɛ mama, Yɛ nɛ dí yáá, v kúrí lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ lià, sɛ ba ya v mù lià. ¹⁵ Kɔ sugɛ tɛntɛ dɛ Yɛ nii *sùsùná tɛ dɛ ga vɛli duɛn nɛ zɛni. Kɔ nɛ púpúní Yɛ sagɛ tɛ wa, kɔ wú:

¹⁶ <Kɔ mù tɛntɛ kwa nɛ, à wá pií, à bà à zɛn piú *Davidɛ diboo tɛ, kɔ yà nɛ tua. À wá pií à lwà kɔ bɛrɛ kɛkaran tɛ, à zigɛ yɛ nɛ. ¹⁷ Kɔ wá pa lɛzoni tɛ gɛganɛ tɛ pià Yuu-Tiu, ba mù dɛ dwíé tɛ mama, tɛ nɛ tà Zwifɛ-ba, à nɛ wá pa à yɛri* tɛ ba. Yuu-Tiu nɛ swìn kɔ, v mù nɛ fwa wiɛn tɛ mama. ¹⁸ U mù nɛ pɛn,

* 15:17 15.17 Kɔ nɛtu tɛ birɛ dɛ, ba yɛ Yɛ nyiɛn.

ba lwarɪ tɛ yìèn tɛntɛ,
halɪ kɪ mánǵá nɛ, ba
yigɛ!»

19 Kɪ mù nɛ pɪn, à dɛ
yà swɛ, sɛ nɛ dàn ká kɛ
wɔwalɔ lià tɛ nɛ, ba nɛ
tà Zwifɛ-ba, ba nɛ lwàn ba
pubɔŋa, ba bà Yɪ con. 20 À
dàn nɛ pià, sɛ nɛ púpúní ba
nɛ, nɛ pa ba nii, sɛ ba cì
ba tiàn nɛ dɛ yìèn tɛ tɛ: Ba
dàn ká dé nàŋú tɛ, ba nɛ gɪa
wɔŋwanɔ nɛ. Sɛ ba dàn ká
cwàrì dɛ duɛn, ba dàn ká
dé wotɪgɔ nàŋú. Ba dàn ká
dé jana. 21 Mánǵá don wa,
kɪ nɛ dání zɛnzɛn, lià yɪn
tɪfarɔ mama wa, ba nɛ kàrì
Yɪ nii tɛ, ɔ nɛ pɪn Moyizɛ
nɛ, sagɪ tɛ, ba birɪ Zwifɛ-ba
*jéré dii tɛ wa ba *sió dun
mama nɛ».

22 Zwezi-Kərisə tɔntɔna tɛ,
dɛ Kərisə lià púlí yáá tiàn
tɛ, dɛ Kərisə lià púlí tɛ
mama dàn bún dɛ, kɪ mɛ,
sɛ ba kúrí ba waa lià duɛn,
sɛ ba tɔn ba mù dɛ Polɛ
dɛ Barənabasɛ Antɔswɛ nɛ.
Kɪ mù nɛ yɪ Zwidɛ, ɔ yɪrɪ
don nɛ yɪ Barəsabasɛ dɛ
Silasɛ. Ba bɛlɛ tɛ yà yɪ yáá
tiàn, ba nɛ jɛ dun lià tɛ, ba
nɛ yɪ nubɪa Kərisə yɪrɪ, tɛ
tɛtɛŋi wa. 23 Ba dàn pɪn ba
sagɪ kɪ tɛ, ba nɛ púpúní kɪ
wa, ba wú:

«Nɛ mù Zwezi tɔntɔna
tɛ, dɛ Kərisə lià púlí yáá
tiàn tɛ, nɛ nɛ yɪ nubɪa
Kərisə yɪrɪ, nɛ púpúní
sagɪ kɪ tɛ, nɛ pɪn á mù
lià tɛ nɛ, á nɛ tà Zwifɛ-
ba, á wulɛ Antɔswɛ nɛ,
Siri nagwanaa tɛ wa, dɛ
Silisi lɔɔ nii tɛ wa. Nɛ jònì

aba. 24 Nɛ nì dɛ, lià nan
nɛ con, ba ja sùràn duɛn
ba bà á con, ba ma gugurɛ
aba ba cùgù á pùè nɛ. Yá
kɪ nɛtɔ tɛ ga tà nɛ mù nɛ
pɪn kɪ cwɛŋɛ. 25 Nɛ mama
ken nii nɛdɔ, nɛ ga bún
nɛ na dɛ, kɪ ziɛn, sɛ nɛ
kúrí bara nɛ tɔn ba mù dɛ
nɛ nubizɛŋɛ Barənabasɛ
dɛ Polɛ á con. 26 Polɛ dɛ
Barənabasɛ tɛntɛ dɔgɔ ba
mɪ Yɪu-Tiu Zwezi-Kərisə
yɪrɪ. 27 Nɛ dàn tɔŋa Zwidɛ
dɛ Silasɛ, sɛ ba swìn á con
kɪ tɛ, nɛ nɛ púpúní tɛ yɪu
wa. 28 Yɪ-Sɪŋu tɛ dɛ nɛ
tɛtɛ nɛ bún nɛ na dɛ, kɪ
mɛ, sɛ nɛ dàn ká kɛ zɪla
yirɛ duɛn á yɪu wa, dɛ kɪ
nɛ tà yìèn tɛ tɛ, tɛ mù yoo
nɛ cà. 29 Tɛ mù nɛ yɪ: Á
dànà ká dé nàŋú tɛ, ba nɛ
gɪa wɔŋwanɔ nɛ! Á dànà
ká dé jana, nɛ à yèé vana,
tɛ nɛ tɪga nàŋú! Á dànà ká
cwàrì dɛ duɛn! Á nɛ cìgà
á tiàn nɛ dɛ tɛ yìèn tɛntɛ,
dɛ á fwa zɛni. Yɪ nɛ wá
ya dɛ aba!»

(Efezɛ tiàn 2.17-19; 1
Piyɛrɛ 4.10-11)

30 Ba yá lià tɛ, ba dɛ ga va
Antɔswɛ. Ba nɛ yí lá ba bon
lalɔɔ tɛ, ba kɛ duɛn nɛ, ba
ga tì sagɪ tɛ, ba pa ba. 31 Ba
kàrì sagɪ tɛ, ba mama ga jwɛ,
kɪ nɛ dàn ba jìàn tɛ yɪrɪ.
32 Zwidɛ dɛ Silasɛ tɛtɛ yà yɪ
Yɪ nii sùsùná. Ba swìn kɪ
dání, sɛ ba ma kwè lià tɛ, ba
nɛ yɪ ba nubɪa Kərisə yɪrɪ,
sɛ ba ma dàn ba jìàn. 33 Ba
dání mancɪn, kɪ kwa nɛ, lià
tɛ, ba nɛ yɪ ba nubɪa Kərisə
yɪrɪ, pɪn ba cwɛŋɛ, sɛ ba pií

ba va lià tɛ con, ba nə tɔn ba dɛ bɛcan siá. ³⁴ [Silasə mù pìi v yá dɛ ba.]

³⁵ Polə dɛ Barənasə mù tɛ fwa dian dɛ dian Antɔswə nə. Ba dɛ lià duən zənzən kàri dɛ ba swìn Yuu-Tiu sugv tɛ sɔywanjú tɛ.

(2 Korəntə tián 11.28; Romə tián 15.29; Ebərə-ba 13.18)

³⁶ Dian bagalı nii nə, Polə ma swìn Barənasə con, v wú: «Nə pié nə va tɔfaran tɛ mama wa, nə nə swìn Yuu-Tiu sugv tɛ lá, nə jón nə nubia tɛ yɪ nətə». ³⁷ Sə yèé Barənasə yà pià v ja Zwan, v yɪ don nə yɪ Marəkə, v sùri ba nə. ³⁸ Yá Polə mù yà ba pià, sə Marəkə twá, v nə dí yáá v pìi v yá ba Panfili nagwanaa tɛ wa, yá v kùv wà tɔn dɛ ba tɛ yɪ. ³⁹ Kɔ jigə tótóná nəfarv ba pwərə wa, kɔ pa ba pwèè dɛ duən. Barənasə jɪn Marəkə, v ma kwé v tián, ba ga ti níá yuu bori ba va Swipərə nagwanaa. ⁴⁰ Polə kúri Silasə, lià tɛ, ba nə yɪ ba nubia Kərisə yɪ, tɛ ga ti ba, ba kə Yɪ pubwanv tɛ wa, ba dɛ ga vií. ⁴¹ V vèli v jijiri Siri nagwanaa dɛ Silisi lɔv nii tɛ wa, v danja Kərisə lià púlé tɛ jìàn.

16

Timote kwé Polə dɛ Silasə (Romə tián 16.21; Filipə tián 2.19-22; Galasi tián 4.13-15)

¹ Polə vèli Dərəbe, v lɛ v va Lisətərə. Liù don yá wulə lá nə, v nə yɪ Zwezi karbiu, v yɪ nə yɪ Timote. V nuu yɪ

*Zwifə, v dɛ nə ken v waa Zwezi nə. Yá v nyɪna dɛ yɪ *Gərekə. ² Lià tɛ, ba nə yɪ nubia *Kərisə yɪ, Lisətərə nə dɛ Yikoniomə nə, yá swìn v yozəhə tɛ yoo. Polə yá ken síri, sə v ja wá, v kə v con. ³ V dān ma *gonji wá Zwifə-ba yɪ, ba nə wulə tɛ nagwanɛɛ tɛntə wa. Lià tɛ mama yá yèé dɛ, v nyɪna tɛ yɪ Gərekə. ⁴⁻⁵ Tɔfaran tɛ wa, ba nə twá ba lɛ, ba yáá swìn kɔ tɛ, Zwezi-Kərisə *tɔntɔna tɛ, dɛ Kərisə lià púlí yáá tián tɛ nə swìn ba tún *Zwerizalemə nə. Ba swìn ba con, sə ba zìlí tɛ nii. Kərisə lià púlé tɛ dān kwen tɛ na dián, sə ba ma kwen ba kə ba waa Zwezi nə, yá ba ga sùri diɪn mama.

⁶ Yɪ-*Siɲu tɛ cìgà ba nə, ba dān ká swìn Yɪ sugv tɛ Azi nagwanaa tɛ wa. Ba dān ma twá Fərizwi dɛ Galasi nagwanɛɛ tɛ wa ba lɛ. ⁷ Máná tɛ, ba nə vèli, ba lɛ Misi nagwanaa tɛ, ba yá ken síri, sə ba va Bitini nagwanaa. Zwezi Siɲu tɛ ma vɪ kɔ ba con. ⁸ Ba dān ma twá Misi nagwanaa tɛ wa, ba va Tərowasə. ⁹ Tɪtɪn nə, Yɪ pɪn Polə na yoo v dwɪan wa. V nɪ Masedwanə nagwanaa tɛ wa bɛɛ don dɛ v zɪga, v dān ga lòrì wá, v wú: «Báá Masedwanə, n san nəba!» ¹⁰ Kɔ mù yoo tɛntə pɪn, nə va Masedwanə nə ga yèé dɛ, kɔ yɪ Yɪ nə pɪn nii nəba, sə nə ja sɔywanjú tɛ, nə va nə bɪri ba.

(Matíə 18.20; Zwan 6.44-45; Matíə 13.23)

11 Nə tì níá yuu bori Tərowasə nə, nə te mənə mənə nə va Samotərasə nagwanaa tə wa. Ku tia nə puri, nə lə nə va Neyapolisə. 12 Nə zɪgɪ lá, nə va Filipə. Filipə yɪ Masedwanə nagwanaa tə wa tɪfaru, ku nə dwə tə mama, ku nə yɪ *Romə-ba pàrì, tɪv. Nə yɪn ku tɪfaru tɛntə wa, ndə dɪan bagalɪ nə. 13 Zwifə-ba *sié dɪn nə yí, nə nan nə yá tɪfaru tə, nə va nacwəŋə don nii nə. Nə bún də, bwálí tɛntə wá ya yɪjɔnɪ bwálí. Nə jəŋ tia, nə dǎn swɪn də kana, ba yà nə kun lá nə. 14 Kan don yɪn lá, v yɪrɪ nə yɪ Lidi. U yɪ Tiyatirə tíú. U yà yoli gansɪan mwin. Kan tɛntə yà zilí Yɪ fuən. U dǎn yà cɔga sugu tə. *Yuu-Tiu sùrí v yía, sə v zùrì v yira də ku tə, Polə nə swɪn tə. 15 Yá ba ləgə kan tɛntə də v diè là níá wa, ku twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə. Ku kwa nə, v dǎn lɔrɪ nəba, v wú: «Á nə wàní á bún də, à ken à waa Yuu-Tiu nə, á biàn á yá à diè wa». Yá v kálí nəba lá nə.

(Tɔtɔnan 19.23-24; 1 Tesalonikə tiàn 2.2; 1 Piyerə 4.12-13; Filipə tiàn 1.12)

16 Dɪn don nə, nə ma vəli yɪjɔnɪ bwálí nə, nə jɔrɪ tɔtɔnkana don, v nə jə cɪcɪrə. U yáá swɪn là yìèn, tə nə wá bà. Ku mù nə pɪn, v vwa tə yà pɪn, là tə, ba nə tɪ wá, yà na wiən zənzən. 17 U púé nə mù də Polə kwa, də v bubwi, v wú: «Lìà-ba tə yɪ Yɪ tə, v nə wulə tə mɛ yuu wa, tɔtɔnà. Ba twi, sə

ba swɪn ba bɪrɪ nəba cwəŋə, sə Yɪ jon nəba nə cɔna wa». 18 Kan tə tə pɪi v bwé ku, dɪan də dɪan. Polə waa nan ku, v dǎn ma pɪi v vɛvəri, v swɪn v cɪcɪrə tə con, v wú: «Də Zwezi-Kərisə yɪrɪ tə, à pɪn mú nii, sə n nan kan wá tə waa!» Ku májǎ tə tətə wa, də tə nan.

19 U là tə, ba nə tɪ wá, nə lwarɪ də, ba kúv wàrɪ nywarɪ ba nɪ v yira, ba dǎn jɪn Polə də Silasə, ba ga van ba, ba ja nan kanporu wa tɪv tə yun tiàn yáá con. 20 Ba ja ba, ba va là tə, ba nə bɔrɪ bɔrà yáá con, ba ga swɪn, ba wú: «Lìà-ba tə nə gugurə nə tɪv ku tə là tə. Ba yɪ Zwifə-ba tə. 21 Yá ba mù nə kàrɪ nəba kàrà yiri don, ku nə wá nəba nii pɪn, nə mù Romə-ba là nə, sə nə sèe, nə à yèè, sə nə fwa». 22 Laluv tə nyí ku zàn ba zɪga Polə də Silasə nə. Là tə, ba nə bɔrɪ bɔrà tə pɪn, ba dí yáá ba ja ba, ba kùrɪ ba ganan tə, ba ga pa nii, sə ba mà ba də kafɪran. 23 Ba nə mà ba, ba zwèe kwa nə, ba ken ba bǎn diè wa. Yá ba dǎn ga pa nii liù tə, v nə cì bǎn diè tə nə, sə v cì ba nə zəni. 24 Ku tíú tɛntə də nə nɪ ku nii tɛntə, ba nə pɪn wá, v də ken ba bǎn diè tə tətəŋi diè tə wa. U dǎn ga kə daran ba nəe nə.

25 Májǎ tə tia nə pwèe ka tàrà, Polə də Silasə wulə ba jònɪ Yɪ də ba nuŋə Yɪ gwaran tə. Yá bǎn diè là tə ga cɔga ba. 26 Naa nədv də tia tə lulugu zənzən, ku pa bǎn diè tə dəkuu tə mama

sɔsɔɔ. Kɔ máná tɛntɛ tɛtɛ wa, mimien tɛ mama súrí, yá bán diè lià tɛ mama banzala tɛ kùrì. ²⁷ Bán diè cìrú tɛ nè wùrì, ɔ zàn dɔɔɔn wa, ɔ ga na mimien tɛ, dɛ tɛ súrí, ɔ van lagurì sù ɔ cùrì, sɛ ɔ ma gu ɔ tìàn. U yá buɔa dɛ, bán diè lià tɛ mama nan ba dɛri ba jén. ²⁸ Polɛ dán ma bubwi dɛ kofarì, ɔ wú: «Dán ká fwa lwanì nɛdɔ mama n yura, nè mama wulɛ yɛbɛ». ²⁹ Bán diè nɛcìrɔ tɛ dán lòrì mɛn, ɔ ga bíbarì ɔ zɔ, ɔ tɔ Polɛ dɛ Silasɛ yáá con dɛ ɔ vɔvaga. ³⁰ Kɔ kwa nè, ɔ jɔn ba ɔ ja nan kàrá wa, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Yun tìán-ba, bèèè nè à mɛ, sɛ à fwa, sɛ Yɔ jon nè à cɔna tɛ wa?» ³¹ Ba ma le wá, ba wú: «Kɛ n waa Yuu-Tiu Zwezi nè, yá Yɔ wá jon n dɛ n diè lià á cɔna wa». ³² Yá ba dán swìn Yuu-Tiu sɔɔ tɛ, ba bírì ɔ mù dɛ lià tɛ mama, ba nè wulɛ ɔ diè wa.

³³ Kɔ máná tɛntɛ wa, tɔtɔn tɛ nè, ɔ lɔ ba, ɔ kɛ ɔ con, ɔ ga sɔn ba yura nɔran tɛ. Kɔ kwa nè, lala dɛ ba lɛgɛ ɔ mù dɛ ɔ diè lià níá wa, kɔ twá dɛ Yɔ yɔrì tɛ. ³⁴ U pɔn, ba zɔ ɔ diè, ɔ ga pa ba fwa wodiu ba pa ba, ba dɛ. Yá ɔ mù dɛ ɔ diè lià mama fwa pupwɛn, dɛ ba nè wàní ba kɛ ba waa Yɔ nè.

(Tɔtɔnan 22.25-29; Filipɛ tìán 1.27-30)

³⁵ Tɔa nè pɔrì, lià tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ, tɔn lià, sɛ

ba swìn bán diè nɛcìrɔ tɛ con, ba wú: «Dɔɔ lià bɛlɛ tɛntɛ». ³⁶ Bán diè nɛcìrɔ tɛ twì, ɔ swìn kɔ, ɔ bírì Polɛ nè, ɔ wú: «Lià tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ, tɔn ba swìn, sɛ à dɔɔ aba. Á naɔa sún nè, á vɔi dɛ bícan sɛé». ³⁷ Polɛ dán swìn lià tɛ, ba nè tɔn tɛ con, ɔ wú: «Ba mà nèba lià yáá con, ba ga wà nè bùrà bùrì dɛ. Nè mù lià tɛ, nè nè ya Romɛ-ba lià, yá ba ga kɛ nèba bán diè tɛ wa. Yá sún nè, ba dán pià ba sɛgɛ ba lɔ nèba ba dɔɔ. Abada, kɔ wàrì! Ba tɛtɛ biàn, ba lɔ nèba!» ³⁸ Lià tɛ, ba nè jɔn tɔɔa tɛ, ba bà tɛ pií ba va ba swìn tɛ sùrán tɛntɛ, ba bírì lià tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ nè. Fɛn zɔa ba, dɛ ba nè nì dɛ, Polɛ dɛ Silasɛ yɔ Romɛ-ba* lià. ³⁹ Ba dán twì, ba kori ba, ba lɔ ba dɔɔ, ba ga lòrì ba, sɛ ba nan ba tɔ tɛ wa. ⁴⁰ Máná tɛ, Polɛ dɛ Silasɛ nè nan bán diè tɛ wa, ba vɛli Lidi diè. Ba nì lià tɛ, ba nè yɔ ba nubɔa Kɛrisɛ yɔrì, ba ga kwé ba. Kɔ kwa nè, ba vɔi.

17

Polɛ dɛ Silasɛ wulɛ Tesalonikɛ nè

(1 Tesalonikɛ tìán 1.4-7; 2.11-16; Filipɛ tìán 4.16; Zwan 15.19-21, 25; 16.2-3)

¹ Polɛ dɛ Silasɛ twá Anfipolisɛ dɛ Apoloni, ba kɛɛn ba va Tesalonikɛ. *Zwifɛ-ba yá jɛ *jéré diè lá nè. ² Polɛ zɔa ka wa, ndɛ kɔ nè yɔ ɔ

* **16:38** 16.38 Yièn tɛ, ba nè ba Romɛ-ba yura tɔɔa: Ba nè wà ɔ bùrà bùrì, ba ba wá vve dɛ banzala, ba ga ba wá mà dɛ kast. Ba ba wá pɛ dagarɔ yuu wa. Ba nè wulɛ ba bùrì ɔ bùrà, ɔ wáá ɔ bonɛ ɔ kɛni Romɛ-ba piú nèfarɔ tɛ nè, sɛ ɔ mù nè bùrì bùrà tɛ.

yofwamɔn nɛ. U fwa Zwifɛ-ba *siɛ dɔn tɛ batwa, v mɔ dɛ ba ma swɔn dɛ duɛn Yɔ sagɔ tɛ yoo yuu wa. ³ U yaa gwɔn Yɔ sagɔ sɔrɔn tɛ dɛn, v bɔrɔ ba dɛ, *Kɛrisɛ yɛ mɛ, sɛ v dɛ cɔn, sɛ v pɛɛ v bwin v nan tɛga wa. Polɛ swɔn, v wɔ: «D mɔ Zwezi tɛ, ɔ nɛ swɔn v yoo ɔ bɔrɔ aba, nɛ yɛ Kɛrisɛ». ⁴ Sɔgv tɛ zva ba wa liɔ duɛn, ba ga nan ba sɔrɛ Polɛ dɛ Silasɛ nɛ, kv sɔrɛ lalɔv nɛ, ba nɛ yɛ *Gɛrɛkɛ-ba, yɛ ba ga zilɛ Yɔ, dɛ kana duɛn, ba dɛ nɛ jɛ dun kana wa.

⁵ Yɛ Zwifɛ-ba yaa tiɔn kɔv zɔn dɛ wɔgwɔv, ba ja bara duɛn, ba nɛ yɛ lɛzwɛnyanan lalɔv tɛ wa, ba ma zɔn liɔ tɛ lɔɔ, ba ga gugurɛ tiv tɛ. Ba vɛli ba kun Zwason diɛ yaa, sɛ ba piɛ Polɛ dɛ Silasɛ, ba ja bɔ lalɔv tɛ yaa con. ⁶ Ba vɛli ba wɔ ba nɛ, ba dɔn piɛ ba van Zwason, dɛ liɔ duɛn dɛ, ba nɛ yɛ v nubɔ Kɛrisɛ yɔrɔ, ba ja bɔ tiv tiɔn tɛ yaa con, dɛ ba bubwi, ba wɔ: «Liɔ tɛ, ba nɛ gugurɛ nɛ tɛ yuu liɔ tɛ mama twi yɛbɛ. ⁷ Yɛ kv ya Zwason nɛ sɛ v jon ba v diɛ wa. Ba mɔ liɔ tɛntɛ mama tɔtɔnɛ dɛ yɛ tɛ zɛga *Romɛ-ba piɛ nɛfarɔ tɛ nii yiɛn tɛ nɛ. Ba ga tɛ swɔn dɛ, piɛ don wulɛ, v yɔrɔ nɛ yɛ Zwezi». ⁸ Tɛ sɔrɔn tɛntɛ gugurɛ lalɔv tɛ dɛ tiv tiɔn tɛ. ⁹ Kv mɔ nɛ pin, Zwason dɛ ba duɛn tɛ nwinɛn, ba pa tiv tiɔn tɛ nɛ, sɛ ba dɔn ma zɛɛ lɛ, ba dɔgv ba.

Polɛ dɛ Silasɛ wulɛ Bere

nɛ

(1 Tesalonikɛ tiɔn 5.21)

¹⁰ Tɛ nɛ twi, ka yi mɔɔ tɛ wa, liɔ tɛ, ba nɛ yɛ Polɛ dɛ Silasɛ nubɔ *Kɛrisɛ yɔrɔ tɛ, li ba, ba pa ba va Bere. Mɔɔ tɛ, ba vɛli ba yi lɛ, ba vɛli *Zwifɛ-ba *jɛrɛ diɛ tɛ wa. ¹¹ Ba mɔ Bere tiɔn tɛ yɛ ken ba sɛrɛ, sɛ ba cɔgv Yɔ sɔgv tɛ ba doni Tesalonikɛ tiɔn tɛ. Ba sɛ Yɔ sɔgv tɛ dɛ yawala zɛnzɛn. Ba yaa bɛɛ Yɔ sagɔ tɛ dɔn mama, sɛ ba jɛn kv tɛ, Polɛ nɛ swɔn, tɛ yɛ cigɛ, naaa. ¹² Ba liɔ zɛnzɛn ken ba waa Zwezi nɛ. Kv sɛrɛ *Gɛrɛkɛ-ba wa kana zɛnzɛn, ba nɛ ja dun kana wa, dɛ bara zɛnzɛn dɛ ken ba waa Zwezi nɛ. ¹³ Yɛ Tesalonikɛ Zwifɛ-ba yaa tiɔn tɛ nɛ lwarɔ dɛ, Polɛ wulɛ v swɔn Yɔ sɔgv tɛ, v bɔrɔ Bere tiɔn tɛ nɛ. Ba twi, ba zɔn ba liɔ tɛ lɔɔ, ba ga gugurɛ lalɔv tɛ Bere dɛ nɛ. ¹⁴ Liɔ tɛ, ba nɛ yɛ Polɛ nubɔ Kɛrisɛ yɔrɔ, ma pa, Polɛ va mɔv tɛ van nɛ lala, ba ga yɛ Silasɛ dɛ Timote mɔ Bere nɛ. ¹⁵ Liɔ tɛ, ba nɛ kwɛ Polɛ tɛ, ja wɛ ba va wuu, ba yi Atenɛ. Ba mɛ lɛ nɛ ba piɛ ba viɛ dɛ Polɛ tɔɔ, sɛ tɛ pa Silasɛ dɛ Timote nɛ, sɛ ba bɔ lala, ba yi wɛ.

Won tɛ, Polɛ nɛ kɔv fwa Atenɛ wa

(Tɔtɔnan 14.14-17; 26.17-20; 1 Korɛntɛ tiɔn 1.18-25)

¹⁶ Mɔɔ tɛ, Polɛ nɛ dɔn Silasɛ dɛ Timote Atenɛ wa, v piɛ cɔgv zɛnzɛn dɛ nɛv, v nɛ na tiv tɛ dɛ kv sɔv dɛ wonwanan. ¹⁷ U mɔ dɛ

*Zwifə-ba də lià tə, ba nə zilí Yı tə, dān yà ve duən nə *jéré diè tə wa. Dıun mama, v yàá vəli kanporu tə wa, v ve də lià tə, v nə yàá na lá nə. ¹⁸ Yıpırınıyına duən yın lá nə, ba də nə swə ka pià yənu zənzən. Ba duən yà yı yıpırınıyına, ba nə boŋə ba <Epikurian-ba* >, ba duən də ga yı yıpırınıyına <Sətoyistan-ba† >. Ba duən swın, ba wú: «Bèèèe nə kunkun sùsùnù wá tə pià, sə v swın?» Ba duən də kúb swın, ba wú: «D yı ndə liù tə, v nə swın yıa duən yoo, nə nə yèrì tə yoo». Kú wáá nətú kú yanı, v swın Zwezi suywájú tə. U ma swın ka piı ka bwin ka nan də yoo.

¹⁹⁻²⁰ Ba dān ma ja wá, ba ja va bwálí don, ba nə yàá jérí duən, kú bwálí tə nə. Ba boŋə kú Ariwpazə. Ba dān ga swın v con, ba wú: «N pa nə nən yodura nə zıun wa. Yá nə dān pià, sə nə lwarı tə dən. Kú mù nə pın, nə pià, sə n twarı kàrà nədun tə nɛɛ n bırı nəba». ²¹ Atenə tián də vərə yà nə wulə duən nə. Ba mə tutunan yà nə yı, yodun ka cıgv də yodun ka swın, ka bırı lià nə cıci.

²²⁻²³ Polə nyı v zàn yı nə Ariwpazə tə wa, v ga swın, v wú: «Atenə tián-ba, à nə twá á tiv tə wa, à jiri à nı wiən tə, á nə ɲwanı tə nə. À nı *joŋi bwálí don, á nə lwè, á púpónı kú yuu wa, á

wú: <Kú yı yı tə, á nə yèrì nyiən>. Kú mù nə pın, á dí yáá á yı lià tə, á nə bwı wiən zənzən nə. Kú yı won tə, á nə jùnà kú, á ga yèrì kú. Mə kú mù nə à pià, sə à swın á con. ²⁴ Yı tə, v nə fwa tia tə də wiən tə mama, tə nə wulə ka wa, v mù yı lanworu də tia mə *Yuu-Tiu. U mù Yı təntə ba diı tə, ləzoni jian nə lwè, wa yanı. ²⁵ U ga kúb ba pià, sə ləzoni jian tun wiən, tə pa v mù Yı nə. Kú dān ká nyın ndə v pià, sə ləzoni san wá də won mama. U mù nə pın mı də siŋu, də wiən tə mama ləzoni tə mama nə. ²⁶ U mù nə twá də bɛɛ nədú nə, v ma pa ləzoni pùli ba wulə tia tə yuu mama wa. U mù nə tún máŋá, v pa dwíı mama nə, v ga fwa ba nagwanɛ tə sıswıan v pa ba. ²⁷ U fwa kú nətú tə, sə ləzoni ma wánı ba tıte, ba ma pià v mù Yı ba na. Yı ga ba ɲúná də nə liù mama. ²⁸ U mù con, nə nə ja mı, nə ga wáá nə yıra wa nə dwanı. U mù nə pın, nə wulə. Á də tətə wa gwɛɛ duən swın kú, ba wú: <Nə də yı v dwíı tə wa lià>. ²⁹ Nə dān nə yı Yı dwíı tə bia, nə kúb wá mə, sə nə bún də, Yı wáá v nyın ndə síán nə, nə à yèé ndə cııta nə, nə à yèé ndə kapan nə, ləzoni nə sarı də ba təntıan pubuŋa. ³⁰ Yı yà ba ləzoni tə ləyəri tə máŋá tə ywàŋá, sə v kə ba càn wa. Síún nə, Yı dān pın

* **17:18** 17.18 Epikurian-ba yı *Gərekə-ba yənu tiú don, ba nə boŋə Epikurə, karbia. † **17:18** 17.18 Sətoyistan-ba yı Gərekə-ba yənu tiú don, ba nə boŋə Zenon, karbia.

nii ləzoni tə mama nə bwala tə mama nə, sə ba vəvəri kwa, ba ma sá ba cɔna. ³¹Yi kúrí dɔn v tún, v ga li liù, sə v twá ku tíú nə, v ma b̀̀r̀i tia yuu lià tə mama b̀̀rà, v cígá tə wa. Ku mù liù təntə, v nə kúrí tə, v pɔn ku tíú p̀̀i v bwin, v nan tɔga wa, sə ku pa, lià tə mama lwarɔ də, ku yi cígá».

³² Mánjá tə, ba nə ni də Polə sẁn, ka p̀̀i ka bwin ka nan tɔga wa yoo, ba duən dí b̀̀yiri v yuu wa, ba duən tə ga sẁn, ba wú: «Nə tə dànì mú dɔn don nə, ku yoo təntə yuu wa». ³³ Nətv nə ku yin, Polə dān ma nan ba tətəŋi wa. ³⁴ Də ku nətv tə mama, bara duən tə vwə ba tiàn Polə nə, ba ga kə ba waa Zwezi nə. Ba wa liù don yiri nə yi Denisə, v nə yi Ariupazə tə yáá tián tə wa liù don, də kan, v yiri nə yi Damarisə, də lià duən də.

18

Polə vəli Korentə

(1 Korentə tián 1.1-9; 2.1-5; 2 Korentə tián 11.5-12; 12.12-13)

¹ Ku kwa nə, Polə nan Atenə v va Korentə. ² V vəli, v yí *Zwifə don lá, v yiri nə yi Akilasə, v nə yi Pon nagwanaa tə wa liù. *Romə-ba p̀̀iú nəfarv *Kəlodə yà pɔn nii Zwifə-ba mama nə, sə ba nan Romə wa. Ku mù nə pɔn, Akilasə də v kan Pərisilə də yà nan Yitali nagwanaa, ba bà ku mánjá

tə wa. Polə vwə v tiàn ku bɛɛ təntə də v kan tə yira. ³ Ba mɛ tɔtɔŋi yà yi won nədv, ku mù nə yi gansilə fwàŋú. Polə dān ga wulə də ba, v mù də ba tuŋa də duən. ⁴ Polə yà ve də Zwifə-ba də *Gəɛkə-ba *siə dɔn mama nə, *jérə diè tə wa, v ma sẁn də ba, sə v wàní ba, v kə v nyiən wa.

⁵ Silasə də Timote dān nə nan Masedwanə nagwanaa tə wa, ba bà, Polə dān ti v mánjá mama, v ma sẁn sugv tə. V sẁn ku v biri Zwifə-ba nə, də Zwezi nə yi *Kərisə. ⁶ Zwifə-ba dān zàn ba zɔga v nə, ba twɔn wá. Polə dān ma b̀̀baga* v ganan kukulu. V ga sẁn, v wú: «Á tanyini tə càn wá p̀̀i ku tv á tətə yuu wa. Ku tà à mù yoo. Yá síún nə à dān wá va lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tə, con».

⁷ Polə nan lá nə, v va bɛɛ don diè wa. V yiri nə yi Titiusə Zwisətisə. Ku bɛɛ təntə yi liù tə, v nə zilí Yi zəni. V diè yà wulə jérə diè tə səpuni nə. ⁸ Kərisəpisə, v nə yi jérə diè tə yáá tíú, də v diè lià mama, ken ba waa *Yuu-Tiu nə. Korentə tián zənzən, ba də nə cugv Polə s̀̀r̀àn tə, ken ba waa Zwezi nə, ba ga lə ba níá wa, ku twá də Zwezi-Kərisə yiri.

⁹ Titun nə Polə dwèe, v na Yuu-Tiu, də v sẁn v con, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú! Sẁn, sə n dàn ká pú n nii! ¹⁰ À jə lalvɔ tɔfarv ku tə wa.

* **18:6** 18.6 Ba yáá fwa ku nətv tə, ba ma biri Zwifə-ba də, ba nə vɔga tə, ba tanyini tə wá mé ba yuu wa.

À wulə də mú, yá liù mama ba zìn v jìàn, sə v ma fwa mú lwanı». ¹¹ Polə yın lá nə, bını də cànì bardv, v ma kàrì Yı sugv tə ba tətəji wa.

¹² Kɔ máǵá tə wa, də Galion nə yı Akayi nagwanaa tə yáá tíú, pìù nəfarv tə nə lı v tún. Zwifə-ba yáá tián ken nii nədv, ba ja Polə ba ja va yáá tián tə, ba nə bürì bürà tə, púlí tə yáá con. ¹³ Ba ga swìn, ba wú: «Kv bæε wà tə yı v wulə v yigə lià tə, sə v pa ba bv Yı nə yiri don kv, də nə Yı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə tə, nə zıga duən nə». ¹⁴ Polə nə pià, sə v sùrí v nii v swìn, də Galion le Zwifə-ba, v wú: «Kv yà nə yı kunkun wiən, nə à yəə yokukwiən nə v fwa, à yà wá ti máǵá, à ma cugv á mù Zwifə-ba sùràn tə ndə cígá nə. ¹⁵ Kv nətən tə dān nə yı á tútùnı duən lià yıra, də á tətə Yı nii tə, v nə pın Moyizə nə tə, də á kàrà tə yuu wa, kv mù tà à yáá yoo. À ba pià, sə à bürì kv bürà». ¹⁶ Galion nə swìn kv nətv tə, v zwèe v dugv ba, sə ba nan lià tə, ba nə bürì bürà púlí tə yáá con. ¹⁷ Ba mama dān jın Sosətenə, v nə yı jéré diè tə yáá tíú, ba wulə ba mà wá lià tə, ba nə bürì bürà tə púlí tə yáá con. Yá Galion tə nə wà pa, kv yoo yı wá.

Polə kúbò píı v va

Antıswə

(Tɔtɔnan 21.23-26; 20.16)

¹⁸ Polə dánı Korəntə nə zəni. Kv kwa nə, v kúbò lörì cwəŋə lià tə con, ba nə yı v nubıa *Kərisə yırı, v ga ti níá yuu bori, v mù də Pərisilə də Akilasə, ba dān ma vəli Siri nagwanaa. Polə yà fwa kv mù nə pın, v yà pın ba ǵıan v yukıran† tə, Sankəre nə, kv máǵá tə wa. ¹⁹ Ba vəli ba yı Efezə nə, Polə ma yá v twaduən tə lá nə, yá v ga zv *Zwifə-ba *jéré diè tə wa, v vıri də ba. ²⁰ Zwifə-ba lörì wá, sə v ya də ba máǵá mancın wa. Yá Polə wà kv sèe. ²¹ V lörì cwəŋə ba con, v ga swìn, v wú: [«Yoo nədv nə à pià, kv mù nə yı, sə à fwa cànà tə, ka nə biàn tə *Zwerizalemə wa.] À tə wá píı à bā á con, də Yı nə swə kv». V dān ga ti níá yuu bori Efezə nə, v viı. ²² V vəli v twá Sezare nə, v jın Kərisə lià púlí tə, v ga le v va v cú Antıswə nə.

Apɔɔsə yanv tə, v nə yı Efezə də Korəntə nə yoo

(Tɔtɔnan 15.41; 16.4-6; 1 Korəntə tián 3.4-8)

²³ Polə fwa máǵá mancın Antıswə nə, v ga píı v va, v jıjiri Galasi nagwanaa tə wa də Fərizwi nagwanaa tə wa, v ma daŋa Zwezi karbıa tə mama jìàn. ²⁴ *Zwifə don, v yırı nə yı Apɔɔsə, v nə ya Alekəzandəri tíú, twi v yı Efezə. Bəε təntə yəə sugv

† 18:18 18.18 *Zwifə-ba con, lià duən yà wulə, ba nə yáá fwa Yı lèèèe kənu yłori. Kv yłori təntə yáá pa, ba yá ba yukıran kv dánı zənzən. Ba nə pià, ba fıni tə, ba yáá fwa Yı lèèèe kənu yłori wiən, sə ba yoo ma kwən Yı yáá con.

yáá, ɔ ga yèé Yɛ saga tɔ zɛnzɛn. ²⁵ Ba yà kàrì wá *Yuu-Tiu cwɛɲɛ tɔ yoo wa. U yà ga jɛ yawala dɛ ku. Apɔɔsɛ dǎn yà swɛn ɔ bɛrɛ dɛ ɔ kàrì, ndɛ nɛtɔ tɛ nɛ, ku nɛ mɛ, Zwezi yoo wa. U yà fwa ku nɛtɔ tɛ, ɔ ga yɛ Zwan nɛ lɛgɛ lià tɛ níá wa, ku twá dɛ Yɛ yɛrɛ, tɛ cɛcɛ nɛ ɔ yèé. ²⁶ U zàn ɔ wulɛ ɔ swɛn nɛpon nɛpon Zwifɛ-ba *jɛré diè tɛ wa. Pɛrisilɛ dɛ Akilasɛ nɛ cɔgɔ ɔ sùràn tɛ kwa nɛ, ba jɛn wá, ba kɛ ba con, yá ba ga bɛrɛ wá Yɛ cwɛɲɛ tɛ dɛ cígá mama. ²⁷ Ku kwa nɛ, Apɔɔsɛ ken ɔ sɛrɛ, sɛ ɔ va Akayi nagwanaa tɛ wa. Lià tɛ, ba nɛ yɛ ɔ nubɛa *Kɛrisɛ yɛrɛ, tɛ dǎn ɔ jìàn, ba ga púpúní sagɛ ba pa Zwezi karbɛa tɛ nɛ, ɔ nɛ yí lá, sɛ ba ja wá zɛni. U nɛ vɛli ɔ yí lá nɛ, ɔ san ba tɛ nɛ, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ zɛnzɛn, ku twá dɛ Yɛ pubwanɔ tɛ. ²⁸ Ku yà yɛ kanporu wa nɛ, ɔ swɛn Zwifɛ-ba con dɛ bɛrɛ ɔ bɛrɛ ba nɛpon nɛpon dɛ, ba tɛlɛ cwɛɲɛ wa. U tɛ Yɛ saga tɛ, ɔ twá tɛ nɛ, ɔ ma bɛrɛ dɛ, Zwezi nɛ yɛ Kɛrisɛ.

19

*Polɛ kàrì Efezɛ nɛ
(Tɔtɔnan 8.14-17; 5.15-16;
Romɛ tìán 15.25-27)*

¹ Mǎnjá tɛ wa, Apɔɔsɛ nɛ wulɛ Korɛntɛ nɛ, Polɛ mù vɛli ɔ twá pɛɛn* tɛ wa, ku lɔɔ nii tɛ nagwanɛɛ tɛ wa,

ɔ kɛɛn ɔ va Efezɛ. U vɛli, ɔ jɛrɛ Zwezi karbɛa duɛn. ² U dǎn ma swɛn ba con, ɔ wú: «Yɛ-*Sɛɲu tɛ cuɛ á yuu wa, mǎnjá tɛ wa, á nɛ ken á waa Zwezi nɛ, naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Nɛ tà nɛ wà nɛ tɛtɛ dɛ, Yɛ-Sɛɲu tɛ yɛ ba pɛn». ³ Polɛ tɛ kúò pɛi ɔ bwe ba, ɔ wú: «Bèèè wa nɛ ba dǎn lɛgɛ aba, ku twá dɛ Yɛ yɛrɛ tɛ?» Ba ma kúò le wá, ba wú: «Ku ya Zwan† níá liu tɛ». ⁴ Polɛ dǎn ma kúò swɛn, ɔ wú: «Zwan lɛgɛ lià mama níá wa, ku twá dɛ Yɛ yɛrɛ. Ku nɛtɔ bɛrɛ dɛ, ba mɛ, sɛ ba vɛvɛrɛ ba kwa, ba ma sá ba cɔna, ba bà Yɛ con. U yáá swɛn lalɔɔ tɛ con, ɔ wú, ba kɛni ba waa liù tɛ nɛ, ɔ nɛ wulɛ ɔ mù Zwan kwa ɔ biàn, ku mù nɛ yɛ Zwezi».

⁵ Tɛ sùràn tɛntɛ kwa nɛ, ba lɛgɛ ba níá wa dɛ *Yuu-Tiu Zwezi yɛrɛ tɛ. ⁶ Polɛ tún ɔ jìàn ba yuu wa, yá Yɛ-Sɛɲu tɛ ga cú ba yuu wa. Ba wulɛ ba swɛn suyirɛ duɛn, dɛ ba swɛn Yɛ nii sùràn. ⁷ Bara tɛntɛ mama yà yɛ ndɛ lià fugɛ bɛlɛ nɛ.

⁸ Polɛ zua *Zwifɛ-ba *jɛré diè tɛ wa, ɔ swɛn cígá tɛ pwɛnɛ pwɛnɛ wuuu, cànì batwa. U swɛn ba con dɛ, Yɛ wá dé ɔ pàrì tɛ ba yuu wa. Yá ɔ sùràn tɛ yà ga dɛ ba. ⁹ Lià duɛn dǎn yɛn lá nɛ, ba nɛ za ba vaparan, ba ga vɛ, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. Yá ba dǎn swɛn ba pwé Yuu-Tiu cwɛɲɛ tɛ lalɔɔ tɛ yáá con. Polɛ dǎn ma nan ba

* **19:1** 19.1 U vɛli ɔ twá Azi nagwanaa pɛɛn tɛ wa, ɔ lɛ. † **19:3** 19.3 Ywǎn Matíe 3.

tətəŋi wa, v jə Zwezi karbia tə, v va v kàrì ba dɪn mama Tiranisə kardiə tə wa. ¹⁰ Kɔ nətɔ tə dání bɪna bələ, kɔ pa Zwifə-ba də *Gərekə-ba, ba nə wulə Azi nagwanaa tə wa, ni Yuu-Tiu sɔgɔ tə.

Seva bia tə yoo

¹¹ Yɪ yà twá Polə nə, v tɔŋa v yogwaran tə yiri nə yɪ tə cɪcɪ. ¹² Kɔ yiri tə pɪn, ba pəri ganan nə à yəé gantwen tə nə dwen Polə yɪra yayɪŋa yuu nə, yá yayɪran tə yáá nan, tə yá ba. *Zinə də naŋa, tə yá ba.

¹³ *Zwifə-ba duən, ba də nə yà twá lá ba vəli, dédén, sə ba ja *Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ tə, ba ma dɪŋa zinə là yuu wa. Ba dán yáá swɪn, ba wú: «À dwi à kəni á nə də Zwezi tə, Polə nə kàrì v yoo tə».

¹⁴ Là tə, ba nə yà fwa kɔ yoo təntə, yà yɪ bɛɛ don, v yɪrɪ nə yɪ Seva, bia barpɛ. V mù Seva təntə yà yɪ Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yuu tíú don. ¹⁵ Zini tə dán ma le ba, kɔ wú: «À yəé Zwezi, à ma yəé liù tə, v nə yɪ Polə, sə á mù, á mù nə yɪ bəré?» ¹⁶ Yá bɛɛ tə, zini tə nə wulə v yuu wa, dán fan v tɔ ba mama yuu wa. V jɪn ba duən, v bɪrɪ ba də, v diàn dwə ba. V fifɪn ba də diàn yiri don, kɔ pa ba dəri diè təntə wa wala, v ga tún nɔran ba yɪra.

¹⁷ Zwifə-ba də *Gərekə-ba, ba nə yɪn Efezə nə, lwarɪ kɔ

yoo təntə. Yá fən dān zva ba mama, Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ tə ga na dun. ¹⁸ Ba tə, ba nə ken ba waa Zwezi nə tə, là zənzən naŋa, ba twi ba lòrì, sə Yɪ kwən ba cɔna ba mù də wá pwərə wa, ba ga swɪn ba cɪrɪ tə mama, ba nə fwa. ¹⁹ Ba mù là təntə ja ba saga, ba nə ma fwa cɪrɪ, ba bà ba pa ba sɪrɪ tə, là tə mama yáá con. Ba jələ tə səbiu, ba na də kɔ yɪ səbikulan[‡] mùrù finu (50 000). ²⁰ Mə nətɔ nə, kɔ dán twá də Yuu-Tiu diàn tə, v sɔgɔ tə ma swɪn, kɔ sú nagwanaa tə mama wa.

²¹ Tə mù yìèn tə nə tun tə zwèe kwa nə, Polə ken v pubɔŋa wa, sə v twá Masedwanə də Akayi nagwanɛ tə wa, v lɛ v va *Zwerizalemə. V yà pià də máŋá tə wa, v nə yí Zwerizalemə, sə v kèeń, v va v na *Romə. ²² V lɪ v là tə, ba nə saŋa wá, là bələ v tun Masedwanə nə, kɔ mù nə yɪ Timote də Erasətə. V tətə ga ya Azi nagwanaa tə wa, máŋá mancɪn wa.

Yarv Demetəriyisə təgure tə yoo

(1 Korəntə tián 16.8-9; 15.32; 2 Korəntə tián 1.8-10)

²³ Kɔ máŋá təntə wa, təgure nəfarv twi, kɔ ya lá nə, *Yuu-Tiu cwəŋə tə yɪrɪ. ²⁴ Cɪnayarv don yɪn lá, v yɪrɪ nə yɪ Demetəriyisə. V yà fwa Arətemisə[§] diè tə, ba nə yáá jɔnì ka wa tə, nəmanbii də cɪnɪa. V dán yà pɪn là tə,

[‡] 19:19 19.19 Səbikulv nədv yɪ yɪtɔrɪ nədv tutɔŋi ŋwírán. § 19:24 19.24 Arətemisə yɪ *Gərekə-ba sɔgɔ, Diyənə ga yɪ *Romə-ba sɔgɔ, yá kɔ yɪ yoo nədv nə kɔ swɪn. Kɔ yɪ kɔnkɔn yɪ, ba nə lwə diè, ba kə kɔ lá Efezə nə. Azi nagwanaa là yà boŋə kɔ yɪ tə, kɔ nə yɪ yɪnuu.

ba mù dè wá nè tɔŋa tutuŋi tɛntɛ, na nywarɪ zɛnzɛn ku wa. ²⁵ Demetɛriyisɛ ken ba tɛ, v mù dè ba nè tɔŋa ku tutuŋiyiri nɛdɔ tɛntɛ, dɛ ba tɛ, ba dɛ nè tɔŋa ku tutuŋiyiri tɛntɛ yáá tián tɛ duɛn yáá nè, v ga swìn ba con, v wú: «À dabara-ba, á mù yèé dɛ, nè wojan tɛ yi ka nanja tutuŋi ku tɛ nɛtɛn wa. ²⁶ Á na, á ga nɛn ku tɛ, bɛɛ tɛntɛ, v yiri nè yi Polɛ, nè fwa. Ku tà Efezɛ ciɪɪ wa, ku yi dɛ Azi nagwanaa tɛ dɛ mɛ. U sùrán tɛ vɛvɛri lalɔv zɛnzɛn, dɛ v nè biri ba dɛ, yia tɛ, lɛzwɛnɛ jìàn nè fwa, tɛ tà yia. ²⁷ Ku yoo tɛntɛ wá bà ku cùgù nè tutuŋi tɛ. Ku ga tà ku ciɪɪ, ku wá pa yikan nɛfarɔ Arɛtemisɛ diè tɛ ya ndɛ tutu nè. Ku yikan tɛntɛ wá kwìn dun tɛ nè, Azi nagwanaa lià, dɛ tia yuu lià tɛ mama yà nè pin ku».

²⁸ Lià tɛ nè nì tɛ sùrán tɛ ba zwèe, ba súé dɛ lɔŋa, ba ga bubwi, ba wú: «Efezɛn-ba yikan Arɛtemisɛ nè dáá!» ²⁹ Ku yoo tɛ zìn tɪfarɔ tɛ mama ku zigi yu nè. Ba vɛli ba kun duɛn nè bwálí don nè, ba nè fwa mumun lá, ba ga van Masedwanɛ tián bɛlɛ, ba ja bà. Ku mù nè ya Gayisɛ dɛ Arisɛtarɛkɛ, ba nè yi Polɛ twaduɛn v vɛlɛ tɛ wa. ³⁰ Polɛ yà pià, sɛ v nan lalɔv tɛ yáá con, v pa ba na wá. Zwezi karbia tɛ ma kán v nè, sɛ v dân ká fwa ku. ³¹ Azi nagwanaa yáá tián duɛn, ba dɛ nè yi Polɛ dabara, tun lià, sɛ ba kwè wá, v dân ká va bwálí tɛntɛ

nɛ. ³² Ku mánjá tɛntɛ wa, lalɔv tɛ gugurɛ. Ba duɛn yáá bubwi yiri don, ba duɛn dɛ bubwi yiri don. Yá ba zɔnu tɛtɛ yèrì won tɛ tɛtɛ yiri, ba nè kun duɛn nè. ³³ Ba dân ma pa Alekɛzandɛrɛ nan lalɔv tɛ wa. U mù Alekɛzandɛrɛ tɛ yi *Zwifɛ-ba yà nè yigɛ wá, ba kɛni yáá. Yá Alekɛzandɛrɛ dɛ dân yà ja v jìàn, v ma fwa mumun v pià, sɛ v swìn v ma jon v tián lalɔv tɛ yáá con. ³⁴ Ba nè lwarɪ dɛ, v yi Zwifɛ, ba mama bubwi dɛ kori nɛdɔ, ku dání ndɛ lugu bɛlɛ nè, ba wú: «Efezɛn-ba yikan Arɛtemisɛ nè dáá!»

³⁵ Ku mánjá tɛntɛ wa, ba tiv tɛ sekɛrɛtɛrɛ pin, ba yá zɛzugu tɛ nè, v ga swìn, v wú: «Efezɛn-ba, liù mama tɛlɛ, v nè yèrì dɛ, Efezɛ tiv tɛ nè cì yikan nɛfarɔ Arɛtemisɛ diè tɛ, dɛ ku più kapan ciciru tɛ, ku nè nan yi ku tiv, tɛ nè. ³⁶ Ku yoo tɛntɛ nè ba tútùná jɛ tɛ yiri, á mɛ, sɛ á ja á tián sɛnbwen. Á dânà ká bɪbarɪ, á fwa won mama. ³⁷ Á jun bara-ba tɛ, á ja á bà yɛbɛ. Ba mù nè wá won ŋwìn nè yikan tɛ diè tɛ wa, ba ga wá nè yikan tɛ twìn. ³⁸ Dɛ ku nè yi Demetɛriyisɛ dɛ tútùnà tɛ, ba nè wulɛ dɛ wá, nè ja yoo dɛ liù, dân wulɛ, ba nè bùrì yìèn bùrà, tiv tɛ yun tián ma wulɛ. Ba vɛlɛ ba bon ku tíú lá nè. ³⁹ Nɛ à yèé, dɛ ku nè yi yoo don nè wulɛ, á nè pià, sɛ á swìn á púlí tɛ ku lià tɛ nè bùrì bùrà tɛ nè mɛ, sɛ ku

li ku yoo tɛntɛ yáá. ⁴⁰ Ku nɛ tã nɛtu, nɛ wá bà, nɛ ti talɔ yoo ku tɛ nɛtɛn yiri ku nɛ fwa zɛn. Cígá mama tɛlɛ yoo ku tɛ wa, nɛ nɛ wáá nɛ biri dɛ, ku mù nɛ pin, nɛ mɛ, sɛ nɛ kun duɛn nɛ, nɛ fwa jara». ⁴¹ Sekɛretɛrɛ tɛ nɛ swin nɛtu v zwɛɛ, v pin nii, sɛ labu tɛ vii.

20

Polɛ vɛli Masedwanɛ, v lɛ v va Gɛresɛ

(1 Korɛntɛ tián 16.1-7; 2 Korɛntɛ tián 7.5; Romɛ tián 15.25-27)

¹ Mánjá tɛ wa, gugurɛ tɛ nɛ zwɛɛ Efɛzɛ wa, Polɛ bon Zwezi karbia tɛ, v kɛ v con. U nɛ kwɛ ba v zwɛɛ, kwa nɛ, v lòri cwɛɛnɛ ba con, v ga zàn, v zu cwɛɛnɛ, v ma vɛli Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa. ² Polɛ twá ku luv níɛ tɛntɛ wa, v lɛ dɛ v pin kwíɛ zɛnzɛn lià tɛ nɛ. U nɛ lɛ lá nɛ, v vɛli Gɛresɛ luv nii tɛ wa. ³ U fwa càni batwa lá nɛ, yá v dàń yá ken v síri, sɛ v ti níá yuu bori v va Siri nagwanaa con. *Zwifɛ-ba yáá tián nɛ yá ken tija ba ja ziga v nɛ. Ku mù nɛ pin, Polɛ pii v kɛ v pubɔja wa, sɛ v pii v va Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa. ⁴ Lià tɛ, ba yá nɛ kwɛ wá, nɛ yi Sopatɛrɛ, v nɛ yi Pirisɛ biú, v tiv nɛ yi Bere. Ba duɛn dɛ nɛ yi Arisɛtarɛkɛ dɛ Sekondisɛ, ba nɛ yi Tesalonikɛ tián, dɛ Gayisɛ v nɛ yi Derɛbe tiú, dɛ Timotɛ, ku síri Tiswikɛ, dɛ Tɛrofimɛ nɛ, ba nɛ yi Azi nagwanaa lià. ⁵ Ba mù lià

tɛntɛ dí yáá ba va, ba dián nɛba Tɛrowasɛ nɛ. ⁶ Nɛ tɛtɛ zva níá yuu bori Filipɛ nɛ, càná tɛ, ba nɛ dɛ dɛ dipɛn tɛ, ku nɛ ba sabwarɔ kɛni tɛ nɛ lɛ, kwa nɛ. Yá nɛ dián bonu nii nɛ, nɛ vɛli nɛ yí ba Tɛrowasɛ nɛ. Nɛ fwa dián barpɛ lá nɛ.

Polɛ bwin Etikisɛ Tɛrowasɛ nɛ
(Tɔtɔnan 9.36-42)

⁷ Dapanɔ tɛ tɛntɛn dián tɛ nɛ, nɛ kun duɛn nɛ, sɛ nɛ mumuni *nimaru dipɛn tɛ, nɛ dɛ. Polɛ dàń yá mɛ, sɛ v vii ku tɔpɔri nɛ. Ku mù nɛ pin, v dàń yá wulɛ, v ve dɛ lià tɛ, ba nɛ wulɛ lá. U ve v viɛ tɛ ku dání ku yí titɔn lugu fugɛ bɛlɛ. ⁸ Cànan yá yin dání dɛyuu diɛ tɛ wa, nɛ yá nɛ wulɛ ku wa. ⁹ Yɛ́ɛ balandɔrv don, v yiri nɛ yi Etikisɛ, yá jɛ́ɛ tɛkurɛ nɛfaru nii nɛ. Dwan zàn tɛ ti wá ligi, mánjá tɛ wa, Polɛ nɛ tɛ wulɛ v viɛ tɛ wa. Dwan tɛ li wá dɛyuu dii batwa nii nɛ, v bà v tu tia. Ba twi ba zìn wá, dɛ v tɔga. ¹⁰ Polɛ dàń cuɛ, v kwá v yuu con, v ti wá, v kɛ v vana wa, v ga swin, v wú: «Á dàná ká pa á pwii cùgù, v mu tɛ wulɛ, v tɛ wà ti».

¹¹ Mánjá tɛ wa, v nɛ pii v di dɛyuu diɛ tɛ wa, v mumuni dipɛn tɛ, v ga fu v dɛ. Ku kwa nɛ, v tɛ pii v swin ku dání wuu, ku va ku yí tibulakɔnu. Ku mánjá tɛntɛ wa nɛ, v vii. ¹² Ba ja balandɔrv tɛ, ba pii ba bà dɛ v wulɛ mu wa, yá ku dàń yin jidarɔ zɛnzɛn ku pa ba.

Polə zıgı Tərowasə nə, v va Mile

¹³ Nə mù nə dí yáá, nə zv níá yuu bori tə wa. Yá kv dàn tí nəba, kv ja va Asosə bwálí tə nə, níá yuu bwərə tə nə zıga lá. Mə kv bwálí təntə wa nə, nə wá tí Polə níá tə nii nə. Mə nətʋ nə v yá swìn, v tún də v pìà, sə v va kv bwálí tə nə də nɛɛ. ¹⁴ Mánjá tə, v nə twi v yí Asosə nə, nə tí wá níá tə nii nə, yá nə ga lɛ nə va Mitilənə. ¹⁵ Nə kúv zıgı lá nə, nə vii də níá yuu bori tə mʋv tə yuu wa. Kv típʋrɪ nə, nə yí Swio nagwanaa tə vən nə. Dɪn tə, kv nə daa lá, nə lɛ nə yí Samosə nagwanaa tə. Nə nə yí Samosə típʋrɪ nə, nə lɛ nə yí Mile. ¹⁶ Polə yá ken sírí, sə v twá Efezə nii nə, v lɛ, sə v dàn ká cùgù v mánjá Azi nagwanaa tə wa. V yá yɪ v bíbarɪ də kv nə wáá, sə v ya *Zwerizalemə nə *Zwifə-ba cànə tə, ba nə boŋə *Pantəkətə tə dɪn nə.

Polə swìn Efezə Kərisə lià púlí nəkʋina tə con

(1 Tesalonikə tìán 2.1-12;
1 Piyerə 5.1-4; Matìə 7.15-20;
2 Piyerə 2.1-3; Títə 1.9-14)

¹⁷ Kv mánjá təntə wa nə, Polə zıgı Mile nə, v tún Efezə *Kərisə lià púlí *nəkʋina tə nə, sə ba bà. ¹⁸ Mánjá tə, ba nə twi ba yí v nii, v swìn ba con, v wú: «Á yèé nətʋ, à nə yɪn á tətəŋi wa, kv jɪʋ dɪn tə nə, à nə dígà à naa Azi nagwanaa wa. ¹⁹ À cuə à tìán míámíán, à ma tún à pa

*Yuu-Tiu nə də yɪnɪa *Zwifə-ba càn tə wa, ba nə yá kəni à nə. ²⁰ Á yèé də, à wà aba won mama sègè. À yáá swìn tə à bírɪ aba də, à kàrɪ aba won tə mama, kv nə jə funə kv pa aba, kanporu tə wa, də dii tə wa. ²¹ À swìn Zwifə-ba con də *Gərekə-ba con, sə ba vəvəri kwa, ba ma sá ba cʋna, sə ba kə ba waa Yuu-Tiu Zwezi nə. ²² Yá síún nə, Yɪ-*Sɪŋu tə kálí nə kv pa, à vèli *Zwerizalemə, à ga yèrɪ won tə, kv nə wá yí nə lá. ²³ À dàn nə yèé yoo nədʋ. Tɪfarʋ mama wa nə, Yɪ-Sɪŋu tə yáá swìn à con də, bən diè zʋrɪ, də càn nə dànì nə. ²⁴ Yá à mɪ tə yoo ba nə jə kv nədʋ mama wa, sə kv dàn ká ya, ndə à mɪ tə jə funə kv pa nə. À mù yoo nə yɪ, sə à wàní à yí à vèli tə yígúré, sə à wàní à tún Yuu-Tiu Zwezi tutʋŋɪ tə, v nə pɪn nə, sə kv nii sú. Sə à swìn sɔywájú tə à bírɪ də, Yɪ jə pubwanʋ.

²⁵ Yá síún nə á nəŋə, à yèé də, á kúv ba píí á na à yáá. Á mù lià tə mama, à nə twá á tətəŋi wa, à ga swìn də, Yɪ wá dé v pàrɪ tə. ²⁶ Kv mù nə pɪn, à swìn kv á con zən. Á liù mama talɪ təlɛ à yuu wa. ²⁷ À wà aba sègè won mama wa. À swìn kv tə mama, kv nə yɪ Yɪ puswənə tə, à bírɪ aba. ²⁸ Á dàn cɪa á tətə nə də Kərisə lià púlí tə mama nə. Yɪ-Sɪŋu tə nə tún aba púlí təntə yuu wa, sə á ya kv cɪrá, á cɪ kv nə. Kv twá v tətə bíú tə tɪan tə nə, Kərisə lià púlí təntə ma

yi v m̀̀ mù nyiæn. ²⁹ Á yèé dè là, ba nè yi ndè buyuræn nyankwɛn nè, wá zu á tètɛ̃ji wa, à kwa nè, ba nè bá yá Kərisè là púlí tɛ̃. ³⁰ Yá á tètə wa, bara wá ya lá nè, ba nè wá zàn ba swìn kunkun sùràn, sè ba ma van Zwezi karbia tɛ̃, ba kə ba con. ³¹ Kɔ̀ mù nè pɛ̃n, á mɛ̃, sè á cì kɔ̀ nè, sè á líí á tiàn, dè à fwa bina batwa titɛ̃n dè yɛ̃cav, à ma dí yáá à swìn á liù mama con dè yɛ̃nɛ̃ à tunjə lá.

³² Yá síún nè, à pɛ̃n aba Yɛ̃n nè, sè v twá v sugv tɛ̃ nè, kɔ̀ nè jə diàn, kɔ̀ ga bɛ̃rɛ̃ v pubwanv tɛ̃, v ma kwè aba. Sugv tɛ̃ntə nè wá pa tori là tɛ̃ mama nè, ba nè ya Yɛ̃n cɛ̃cɛ̃ nè ti. ³³ Á wà là sɛ̃biu nè à yèé ganan pià. ³⁴ Á yèé dè, kɔ̀ wà nɛ̃tv yɛ̃n. Á nɛ̃ dè, à tètə jìàn nè tun tɛ̃ pa nè, à mù dè à twaduæn tɛ̃ won mama wa. ³⁵ Won mama wa, à bɛ̃rɛ̃ aba dè, kɔ̀ mɛ̃, sè á tun, sè á wàní á san là tɛ̃, ba nè ba diàn jə nè. Á lie Yuu-Tiu Zwezi sùràn tɛ̃, v tètə nè swìn, v wú: «N nè pɛ̃n won liù nè, kɔ̀ jə pupwæn kɔ̀ doni, liù nè pɛ̃n mú won.»

³⁶ V nè swìn nɛ̃tv, v tòli v nadwana yuu, sè v jɛ̃n Yɛ̃n dè ba mama. ³⁷ Ba mama tɛ̃ dān kwi zənzən, ba ga vwa Polə bɛ̃n nè, ba pùrí wá ba kə ba nyun nè. ³⁸ Pucunɛ̃ yà zva ba, v nè swìn ba con dè, ba kúv ba pií ba na v yáá tɛ̃ yɛ̃rɛ̃. Kɔ̀ kwa nè, ba kwé wá ba ja va, ba yí níá yuu bori tɛ̃.

Polə vɛ̃li Zwerizalemə
(Tɔtɔnan 20.36-38; 8.5, 40; 20.22-24)

¹ Nè mù dè ba dugv duæn. Kɔ̀ kwa nè, nè zva níá yuu bori nè va muv tètɛ̃ji Kosə nagwanaa mənə mənə. Kɔ̀ tia nè pɛ̃rɛ̃, nè vɛ̃li Rodə muv tètɛ̃ji nagwanaa tɛ̃ wa, nè zigɛ̃ lá, nè va Patara.

² Nè dān nɛ̃ níá yuu bori, dè kɔ̀ pià kɔ̀ bɛ̃n kɔ̀ va Fenisi nagwanaa con. Nè vɛ̃li nè zu kɔ̀ wa, sè nè kwɛn nè va yɛ̃nɛ̃nɛ̃. ³ Mánjá tɛ̃, nè yíá nè na Swipərə muv tètɛ̃ji nagwanaa, nè ken kɔ̀ nè jigwiə con. Níá yuu bori tɛ̃ ga ja nɛ̃ba, kɔ̀ vɛ̃li Siri nagwanaa con, sè nè va nè cú Tirə nè. Mə bwálí tɛ̃ntə wa nè, níá yuu bori tɛ̃ mɛ̃, sè kɔ̀ cú kɔ̀ zula tɛ̃. ⁴ Nè vɛ̃li nè na Zwezi karbia tɛ̃, nè fwa diàn barpe lá nè. Yɛ̃n-*Sɛ̃nɛ̃ tɛ̃ yigu ba, ba ga swìn Polə con, v dān ká va *Zwerizalemə. ⁵ Diàn tɛ̃ntə dān nè lɛ̃ tɛ̃ zwèe, ba mama dè ba kana, dè ba bɛ̃n kwé nɛ̃ba, nè va wuuu, nè va nè lɛ̃ tɛ̃farv tɛ̃ nii. Nè dān tòli nè nadwana yuu nè bəbərə tɛ̃ nii nè, sè nè jɛ̃n Yɛ̃n. ⁶ Kɔ̀ kwa nè, nè mù dè ba mù dugv duæn, nè ga zu níá yuu bori tɛ̃. Yá ba dè ga pií, ba va ba bwálí nè.

⁷ Níá yuu bori tɛ̃ ja nɛ̃ba kɔ̀ nan Tirə, kɔ̀ va Pətolemayisə. Nè jɛ̃n là tɛ̃, ba nè yi nè nubɛ̃n *Kərisə yɛ̃rɛ̃, ba nè wulə lá nè, nè ga fwa diàn nɛ̃dv ba con. ⁸ Kɔ̀ tɛ̃pɛ̃rɛ̃ nè, nè zàn nè va nè yí Sezare nè. Nè vɛ̃li nè zu Filipə diè wa, nè ya lá nè. V dè yi suywájú tɛ̃ *sùsùnù.

Filipə təntə yà yí lià barpe tə, ba nə san *tuntuna tə nə, wa liù don. ⁹ U yà jə bwíi bania, ba tə nə yèri bæε. U bwíi bania təntə yà jəŋə Yu nii sùrà̀n, ba swìn. ¹⁰ Nə dà̀n nə yin lá nə, dian tə pùli, Yu nii sù̀sù̀nù don, v yiri nə yí Agabisə, nan Zwide nagwanaa tə wa, v bà nə con. ¹¹ U tì Polə voru, v ma vwə v tətə nεε də v jìàn, v ga swìn, v wú: «Á nəŋə ku tə, Yu-Siŋu tə nə swìn: <Bεε tə, voru ku tə nə yí v mù nyiən, *Zwifə-ba wá vwa wá nətə Zwerizalemə nə. Yá ba ga wá ja wá, ba kə lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tə jìàn wa>».

¹² Nə nə nì tə sùrà̀n tə kwa nə, nə mù də bwáli tə tián mε san duən nə, nə lōri Polə, sə v dà̀n ká va Zwerizalemə. ¹³ Polə dà̀n ma le, v wú: «Bèèè nə pɪn, á kwi á ma cùgà à pùé nə? À mù ken à sirí də ku yoo təntə, sə ba vwa nə. Ku tà ku cici, sə à tì Zwerizalemə nə *Yuu-Tiu Zwezi yiri». ¹⁴ Nə nì də, v bá sèe, v pa nə swìn wá nə dì, nə kùv wà ku nə jun kan kan. Nə dà̀n swìn, nə wú: «Yuu-Tiu nə wá tun v fira».

*Polə yí Zwerizalemə nə
(1 Korəntə tián 9.19-23)*

¹⁵ Tə dian təntə kwa nə, nə ken nə zila, nə ga va *Zwerizalemə. ¹⁶ Zwezi karbia duən də twá nə nə, ba nan Sezare ba bà. Yá ba yin nə yáá, ba ja va bæε don sà̀n, v yiri nə yí Mənasən.

U yí Zwezi karbidwarə fuən fuən, v ga yí Swipərə tíú. U mù diè nə nə mε, sə nə zuri.

¹⁷ Nə nə vèli nə yí Zwerizalemə nə, lià tə, ba nə yí nə nubia *Kərisə yiri, sèe nəba də pupwən. ¹⁸ Ku tɪpuri nə, nə mù də Polə mε vèli Zwakə sà̀n. Yá Kərisə lià pùli tə *nəkwiina tə, də mama twi lá nə. ¹⁹ Polə nə jun ba v zwèe, v dà̀n wulə v tori yìèn tə nədə nədə, Yu nə twá də v tutuŋi tə nə, v fwa lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba tətəŋi wa. ²⁰ Ba nə cugu wá ba zwèe, ba bùà Yu nə. Yá ba dà̀n swìn v con, ba wú: «À nubiu, n na Zwifə-ba mùrù dəkurən fugə fugə nə ken ba waa Zwezi nə. Yá ba mama ga jə yawala Yu *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yoo wa. ²¹ Síún nə, ba swìn n yoo ba con, də n kà̀rì Zwifə-ba mama, ba nə wulə lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tətəŋi wa, sə ba vəvəri, ba yá Yu nii tə, v nə pɪn Moyizə nə. Ku mù nə yí sugə tə, n nə swìn ba con, n wú, ba dà̀n ká *gwəŋə ba bisəbari, ba dà̀n ká twá Zwifə-ba yofwamunan tə nə. ²² Nə dà̀n wá fwa bèèè? Nə zán nə yèé də, ku ba tütùná jə, lalvə tə wá kun duən nə, ba wá lwarə də, n twi. ²³ Ku mù yiri nə, fwa ku tə, nə nə wá swìn n con. Bara bania wulə nə tətəŋi wa, ba nə fwa Yu lèèè kənu yilori. ²⁴ Ja ba n kə n con, sə n mù də

* 21:24 21.24 Zwifə-ba con, lià duən yà wulə, ba nə yáá fwa Yu lèèè kənu yilori. Ku yilori təntə yáá pa, ba yá ba yukoran ku dání zənzən. Ba nə pìà, ba finu tə, ba yáá fwa Yu lèèè kənu yilori wiən, sə ba yoo ma kwən Yu yáá con.

ba tanɪ á tiàn ku Yɪ lèèè kənu yɪlori* tə wa. Yá n ga ti ku juɪ tə n zɪn, sə ba ma fina ba yun tə. Lià tə mama dān wá lwarɪ də, cígá tɛlé ku tə wa, ba nə swɪn ba pa mú. Yá ba wá lwarɪ də, n tətə yɪ n twá Yɪ nii tə, ɔ nə pɪn Moyizə nə, n ma vɛli. ²⁵ Ku nə yɪ lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tə, ba nə ken ba waa Zwezi nə yoo, nə bún nə na də ku mɛ, sə nə púpúní nə pa ba. Nə swɪn ba con, sə ba cì ba tiàn nə də nàɲú, ba nə gva wonwanan nə, ba dān ká dɔ́ jana, ba dān ká dɔ́ wotɪgɔ nàɲú, sə ba dān ká cwàrì də duən də».

²⁶ Ku tɪpɔrɪ nə, Polə jɪn bara tɛntə, ɔ kə ɔ con. Ʋ mù də ba mɛ dān ga tanɪ ba tiàn ku Yɪ lèèè kənu yɪlori tə wa. Ku kwa nə, ɔ zva Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, ɔ swɪn ɔ birɪ diɪn tə, ba yɪlori tə, ba nə tanɪ, tə nə wá zwèè. Ʋ ga birɪ diɪn tə, də *jonɪ won tə, ba nə wá pa Yɪ nə ba liù mama yɪrɪ.

Polə janv tə yoo

(Tɔtɔnan 20.23; 24.5-19; Romə tiàn 15.30-31; 1 Tesalonikə tiàn 2.15-16)

²⁷ Mánǵá tə nə, diɪn barpe tə nə bwələ, sə tə zwèè, Azi nagwanaa *Zwifə-ba tə nɪ Polə Yɪ *diè tə wa. Ba sugu lalɔ tə ba kə ɔ nə, ba ma ja wá. ²⁸ Ba dān ga bubwi, ba wú: «*Yɪzərayɛlə bara-ba, á biàn á san nəba. Á nəɲə bɛɛ tə, ɔ nə kàrì bwálá tə mama, lià tə mama con, ɔ ma zɪga nə lɔɔ lià tə, də Yɪ

*nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, də Yɪ diè ku tə nə. Ʋ bilɪ ɔ jə *Gərekə-ba lià duən, ɔ zɔ Yɪ diè tə wa, ɔ ma cògò ku ɔ kə durən ku bwálí tɛntə wa, ku nə yɪ Yɪ cɪcɪ nə ti».

²⁹ Mánǵá don wa, ba nɪ Polə də Efezə tiàn bɛɛ don, ɔ yɪrɪ nə yɪ Tərofimə tɪv tə wa. Yá ba dān yà buɲa də, Polə pɪn ɔ zɔ Yɪ diè tə wa. Ku mù nə pɪn, ba swɪn nətu. ³⁰ Tɪv tə mama sɔsɔgɔ, lalɔ ga dəri ku naɲa bwálí mama ku twi. Ba jɪn Polə, ba tətəli wá, ba jə nan Yɪ diè tə wa, ba ga pɪn ka mimɪən lala. ³¹ Polə dān yà yɪ ba pìà, sə ba gɔ. Pamana yuu tíú don ma nì də gugurə zva *Zwerizalemə mama wa. ³² Ku mánǵá tə tətə wa, ɔ nə nì ku, ɔ zàn ɔ li pamana də lià, ba də nə cì ɔ ja dəri, ɔ va ba con. Mánǵá tə, ba nə nɪ pamana yuu tíú tə də pamana tə, ba yá Polə maran tə nə. ³³ Pamana yuu tíú tə dān ma bà, ɔ yí lá nə ɔ pùrì Polə, ɔ ga pa nii, sə ba vwa wá də banzala bələ. Ku kwa nə, ɔ bwe Polə, sə ɔ na liù tə, ɔ nə yɪ, də won tə, ɔ nə fwa. ³⁴ Lalɔ tə tətəɲi wa nə, lià duən yà bubwi yiri don, ba duən də bubwi yiri don. Zəzugu tə dān pɪn ɔ wàrì cígá yoo mama ɔ nì. Ku mù yɪrɪ nə ɔ pɪn nii, sə ba ja Polə ba va pamana sán tə wa. ³⁵ Mánǵá tə Polə nə dígà nətənə tə yuu, ku yɪ pamana tə ga ba ti wá, ba zɪn lalɔ tə tutugu tə yɪrɪ. ³⁶ Yá tɪv tə ləzwənbiə tə yà tə púé ɔ kwa, ba bubwi, ba wú: «Á gwɪa wá!»

Polə swìn Zwerizalemə tían tə con

(*Matia 10.19-20; Tɔtɔnan 9.1-30; 26.9-21*)

³⁷ Máná tə wa, ba nə pià, ba kə Polə pamana sán tə wa, v swìn pamana yuu tíú tə con, v wú: «À jə cwəŋə, sə à swìn yoo n con, naaa?» Pamana yuu tíú tə ma le wá, v wú: «N nən *Gərekə-ba sugu naaa? ³⁸ Kú nə yí nətɔ, sə mə kú tà n mù nə yí Ezwipətə tíú tə, v kanya nə sugu lià v kə *Romə-ba nə. Yá v ga jə lagura mùrù bania (4 000), də ba cəcərə sián, v ja va kasɔɔ lanworu tə wa?» ³⁹ Polə ma swìn, v wú: «À mù yí *Zwifə, Tarəsə tíú, Silisi luv nii tə wa, kú tɔ tə yiri nan. À lòrì mú, sə n pa nə cwəŋə, sə à swìn laluv tə con».

⁴⁰ Pamana yuu tíú tə ma pa wá nii, sə v swìn. Polə dàń zàn v ziga nətənə tə yuu wa. Yá v ga jə v jɔn, v ma fwa mɔmɔn laluv tə yáá con. Zəzugu tə mama zwèe. Polə dàń wulə v swìn laluv tə con də *Ebərə-ba sugu.

22

¹ Polə swìn, v wú: «À nubia-ba də à nyina-ba! Á cuga kú tə, à nə jə, sə à swìn, à ma jon à tiàn!»

² Máná tə, ba nì də, Polə yí Ebərə-ba sugu nə, v ma swìn ba con, ba kúv kwen ba kə sègè sègè. Yá Polə dàń swìn ba con, v wú:

³ «À mù yí Zwifə, ba lɔrì nə Tarəsə nə, kú nə wulə Silisi luv nii tə wa. Mə tifarv kú

tə, kú nə yí Zwerizalemə wa, nə ba kɔnɔ nə. Gamalielə yá nə yí à karnyina, v nə kàrì nə, sə à twá Yú *nii tə, v nə pɔn nə nyina-ba tə nə zəni zəni. À yá jə yawala zənzən də Yú nyiən tə, ndə á də mama nə yí nətɔ tə zèn kú tə. ⁴ À tətə fifin ba tə, ba nə wulə *Yuu-Tiu cwəŋə ka tə wa, à gu. À vwə bara də kana à kə bán diè. ⁵ *Zwifə-ba Yú *jɔŋwana yun tían nəkwia tə, də *nəkwina tə mama yèé kú tə, à nə fwa. Ba tətə pɔn nə saga, sə à bɔrɔ Zwifə-ba nubia tə nə, ba nə wulə Damasə nə. À vèli kú tɔ tətə də saga tətə, tə nə pɔn nii nə, sə à vwa lià tə, ba nə zva Zwezi cwəŋə tə wa, à ja bà Zwerizalemə, sə à pa, ba kə ba càn wa.

⁶ À vèli cwəŋə tə wa, kú bà kú bwələ lugu fugə bələ, də à dàń yá bwələ Damasə. Kú máná tə wa, naa nədɔ də poni nəfarv nan yí nə. Kú pɔpɔl kú kɔkari nə. ⁷ À tva tia, à ga nì kori, kú nə swìn à con, kú wú: «Solə, Solə, bèèèè nə pɔn, n ma fifin nə?»

⁸ À dàń ma le, à wú: «N mù nə yí wàà, Yuu-Tiu?» V ma swìn à con, v wú: «À mù nə yí *Nazaretə Zwezi, n nə fifin.» ⁹ Lià tə, à mù də ba nə twá duən tə, nɔ poni tə, yá ba nə wà liù tə, v nə swìn à con tə, kori nì. ¹⁰ À dàń ma swìn, à wú: «Bèèèè nə à dàń mèe, sə à fwa Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu ma swìn à con, v wú: «Zàn, n va Damasə, yá mə lá nə, ba wá swìn n con

won tɔ mama, à nɛ pɛn nii, sɛ n fwa». ¹¹ À yíá yà kùb̀ ba won mama na, poni tɛntɛ nɛ pɛpɛl tɛ yɛrɛ. Lìà tɛ, ba nɛ yɛn dɛ nɛ tɛ nɛ jɛn à jɛn nɛ, ba van nɛ, à ma va à yí Damasɛ.

¹² Bɛɛ don yɛn lá nɛ, v yɛrɛ nɛ yɛ Ananiasɛ. U yà zilí Yɛ nii tɛ, v nɛ pɛn *Moyizɛ nɛ, zɛni zɛni. Damasɛ Zwifɛ-ba mama yà swɛn v yozɛŋɛ yoo. ¹³ Kɔ mù bɛɛ tɛntɛ dɛn twi v yí nɛ, v swɛn à con, v wú: «À nubiu Solɛ, sɛ n yíá tɛ pɛl, tɛ na lá!» Kɔ mánjá tɛ tɛtɛ wa, à yíá tɛ pórí. Yá à ga na wá. ¹⁴ U dɛn ma swɛn, v wú: «Yɛ tɛ, v nɛ yɛ nɛ Zwifɛ-ba nɛbara-ba Yɛ nɛ tún mú, sɛ n yɛni v fira tɛ, sɛ n na cígá tíú Zwezi, sɛ n nì sɔgɔ tɛ, v tɛtɛ nii wa. ¹⁵ Kɔ mù nɛ pɛn, n wá swɛn v yoo lìà tɛ mama yáá con. N wá bɛrɛ ba kɔ tɛ, n nɛ nɛ dɛ kɔ tɛ, n nɛ nɛ tɛ. ¹⁶ Yá síún nɛ, bɛɛɛ nɛ n dɛn kùb̀ dɛnì? Zàn yɛ nɛ, n bon Zwezi yɛrɛ tɛ, sɛ n pa ba lɛ mú níá wa, sɛ n cɔna tɛ durɛn tɛ ma sɛn tɛ nan.»

Won tɛ, kɔ nɛ ken Polɛ lìà tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba, con
(Tɔtɔnan 7.57-58)

¹⁷ Polɛ kùb̀ swɛn, v wú: «À pɛl à bà *Zwerizalemɛ wa, yá à dɛn yà wulɛ à jònì Yɛ *Zwifɛ-ba Yɛ *diè tɛ wa. Kɔ fwa ndɛ yiviru nɛ tì nɛ, Yɛ ga bɛrɛ nɛ won. ¹⁸ À nɛ *Yuu-Tiu dɛ v swɛn à con, v wú: «Bɛbarɛ n bà, n lɛ n nan Zwerizalemɛ wa lala, ba bá jon n sùràn tɛ, n nɛ swɛn n

bɛrɛ à yuu wa». ¹⁹ Yá à dɛn swɛn, à wú: «Yuu-Tiu, ba tɛtɛ yèè zɛni dɛ, à yà twá Zwifɛ-ba *jérɛ dii tɛ wa, à vɛli, à ma pià ba, sɛ à pa ba kɛ ba bàñ diè, dɛ à pa ba mà lìà tɛ, ba nɛ keni ba waa n nɛ. ²⁰ Mánjá tɛ wa, ba nɛ gɔa n *sùsùnnù Etɛyɛnɛ, v nɛ swɛn n sɔgɔ tɛ, à tɛtɛ yɛn lá nɛ. À ken à nii ba kwa, à ga jon lìà tɛ, ba nɛ gɔa wá ganan, à ja tɛ nɛ». ²¹ U dɛn ma swɛn à con, v wú: «Vɛli, n yɛ à tɔŋa mú yɛŋɔni dwíí tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, con.»

Polɛ bɛrɛ dɛ, v yɛ Romɛ-ba biú

(Tɔtɔnan 16.22-23, 35-39; 25.16)

²² Lìà tɛ cɔgɔ wá, wuuu, kɔ va kɔ yí Polɛ sɔgɔ tɛntɛ yuu wa. Ba dɛn zìn ba kwɛrɛ yɛ nɛ, ba ga swɛn, ba wú: «Á gwɛa kɔ mù bɛɛ wà tɛ yiri tɛ! Kɔ wà mɛ, sɛ á yá wá á pa v mu síí lɔb wa!» ²³ Ba bubwi, ba lɛ* ba ganan, ba dɛlɛ, ba dɔga, ba ga pɛɛ purɛn, ba mí yɛ nɛ. ²⁴ Pamana yuu tíú tɛ pɛn nii, sɛ ba kɛ Polɛ pamana sàñ tɛ wa, sɛ ba ga fɛrɛ wá dɛ kafɛ, sɛ v swɛn won tɛ, kɔ nɛ pɛn, ba bubwi nɛtɔ v yuu wa. ²⁵ Yá mánjá tɛ wa, ba nɛ vwɛ wá, sɛ ba mà, Polɛ swɛn pamana bíí yuu tíú tɛ con, v yà nɛ wulɛ lá, v wú: «N jɛ nii, sɛ n mà *Romɛ-ba biú, ba nɛ tɛ wà v bùrà bùrì, naaa?» ²⁶ Tɛ sùràn tɛntɛ pɛn, pamana bíí yuu tíú tɛ va v tún tɛ nii v yuu tíú tɛ

* 22:23 22.23 Kɔ nɛtɔ bɛrɛ lɛŋa.

con, v wú: «BEE tɛ yi Romə-ba biú, bèèè nè n dàń wá fwa?» ²⁷ Pamana yuu tíú tɛ dàń ma bà, v swìn Polə con, v wú: «Swìn à con dɛ, n nè yi Romə-ba biú». Polə ma le wá, v wú: «Awo, à yi Romə-ba biú». ²⁸ Pamana yuu tíú tɛ ma sùrí lá nè, v wú: «À mù yi sɛbifarv nè à ŋwín, sɛ à ma jì Romə-ba biú». Polə dɛ ma kúv swìn, v wú: «À mù yi Romə-ba nè lɔrɪ nè». ²⁹ Lala dɛ lià tɛ, ba yà nè mɛ, sɛ ba mà Polə ba pa, v swìn tɛ pií, ba kɛ ba kwa. Fɛn dàń yà zva pamana yuu tíú tɛ, dɛ v nè lwarɪ dɛ, Polə yi Romə-ba biú, v nè pɪn ba vwa wá tɛ yɪrɪ.

(Tɔtɔnan 23.28; Matie 23.27-28; 10.16)

³⁰ Kɔ tɪpɔrɪ nè, v nè pìà, sɛ v lwarɪ cígá mama won tɛ, kɔ nè pɪn *Zwifə-ba bubwi v yuu wa, v pɪn ba kùrì Polə. V dàń ga pa nii, sɛ Yɪ *jɔŋwana yun tián tɛ dɛ Zwifə-ba yáá tián tɛ, ba nè bùrì *bùrà tɛ, bà duən yáá nè. Kɔ kwa nè, v pɪn Polə cú, v ga zɪgɪ wá ba tɛtɛŋi wa.

23

¹ Polə ywán Zwifə-ba yáá tián tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ, v ga swìn, v wú: «À nubia-ba, à mù waa con, à wà yoo nɪ, à nè dwá kɔ wa, Yɪ yáá con, kɔ ja bà kɔ yí zèn». ² Zwifə-ba Yɪ jɔŋwana yun tián nəkwɪa Ananiasə pɪn nii lià tɛ, ba nè bwələ Polə yɪra, sɛ ba mà v nii tɛ nè. ³ Polə dàń ma swìn v con,

v wú: «Yɪ wá mà mú, béré pwə! N yi n jèń, sɛ n twá dɛ Yɪ *nii tɛ, v nè pɪn *Moyizə nè, n ma bùrì à bùrà, yá n yi n zɪga Yɪ nii tɛntɛ nè, dɛ n nè pɪn nii, sɛ ba mà nè». ⁴ Lià tɛ, ba nè wulə lá nè, swìn ba wú: «Kɔ yi n twɪn Yɪ jɔŋwana yun tián nəkwɪa tɛ». ⁵ Polə ma le, v wú: «À nubia-ba, à yà yèrì dɛ, kɔ yi Yɪ jɔŋwana yun tián nəkwɪa. Kɔ dí yáá, kɔ swìn Yɪ sùràn saga tɛ wa, kɔ wú: «N wá mɛ, sɛ n swìn n lɔv nii lià tɛ yáá tíú tɛ yolwan.» ⁶ Polə yà yèé dɛ, ba púlí tɛ vən don yà yi *Sadɪsɪan-ba, kɔ vən don dɛ ga yi *Farɪzɪan-ba. Kɔ mù nè pɪn, v bubwi Zwifə-ba yáá tián tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ, yáá con, v wú: «À nubia-ba, à mù yi Farɪzɪan. Farɪzɪan-ba nè lɔrɪ nè. Kɔ yi à nè pɪn cígá dɛ, tɪga wáá ba bwɪn ba naŋa tɛ, nè pɪn, ba wulə ba bùrì à bùrà».

⁷ Polə nè swìn kɔ nɛtv tɛ, v zwèè, tútùná nyí tɛ zàn Farɪzɪan-ba dɛ Sadɪsɪan-ba pwərə wa. Púlí tɛ dàń pwèè púlé bələ. ⁸ Sadɪsɪan-ba mù yà swìn dɛ, tɪga ka bwɪn ka nan, dɛ *malɪka, dɛ sɪŋu tɛlɛ. Yá Farɪzɪan-ba dɛ con nè, ba dɛ wú, tɛ wulə. ⁹ Kɔ zìn tútùná nəfarv. Farɪzɪan-ba wa Yɪ nii *yənu tián dàń ma zàn ba caga kɔ zənzən, ba ga swìn, ba wú: «Nə ba lwanɪ yɪrɪ mama na, kɔ bɛɛ wá tɛ yuu wa. Kɔ wáá kɔ yanɪ sɪŋu, nè à yèé malɪka nè, swìn v con». ¹⁰ Tútùná tɛ dàń nè sùrí zənzən tɛ, kɔ

pɪn fən zɔ pamana yuu tíú tɔ. U yà buɲa dɔ, ba wá za Polɔ, ba pwèe kɪkaran ba tɔtɔɲi wa. Kɔ mù nɔ pɪn, ɔ ma pa nii ɔ pamana púlí nɔ, sɔ ba lí Polɔ ba tɔtɔɲi wa, ba ja va pamana sàń tɔ wa.

¹¹ Kɔ tia tɔ nɔ yì, *Yuu-Tiu twi Polɔ con, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Pa n jun dàn! Nɔtu tɔ, n nɔ swìn à yoo n biri *Zwerizalemə nɔ, kɔ mɛ, sɔ n tɔ swìn à yoo *Romə dɔ wa».

Zwifə-ba ken nimarv, sɔ ba gv Polɔ
(Tɔtɔnan 9.23-25; 2 Korentə tián 11.23, 26)

¹² Kɔ tia tɔ nɔ pɔri, *Zwifə-ba duən ken tɪjaɲa. Ba dùè ba kɔ ba tián nɔ, ba ga kɔ ba sírí, dɔ ba bá dé wodiú, ba bá nyu mama, kɔ ja vɔli máná tɔ, ba nɔ wá gv Polɔ. ¹³ Lìà tɔ, ba yà nɔ fwa kɔ tɪjaɲa tɔntɔ yà dwè lìà sapwilè. ¹⁴ Ba vɔli ba yí *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tɔ, dɔ Zwifə-ba *nəkwina tɔ, ba swìn ba con, ba wú: «Nɔ mù dùè nɔ kɔ nɔ tián nɔ, nɔ ken nɔ sírí, sɔ nɔ dàn ká dé wodiú, dɔ nɔ nɔ wà Polɔ gwí. ¹⁵ Á mù dɔ nɔ yáá tián tɔ, ba nɔ bùrì *bùrà tɔ, dàn kəni nimarv, sɔ á va á yí pamana yuu tíú tɔ. Á dàn wá swìn ɔ con, sɔ ɔ ja Polɔ, ɔ bà á yáá con, sɔ kɔ ya ndɔ á pià, sɔ á kwen á balɔ ɔ yoo tɔ cígá cígá. Nɔ mù ken nɔ sírí, sɔ nɔ gv Polɔ, dɔ ɔ tɔ wà aba yí».

¹⁶ Polɔ nakwabiú nì kɔ tɪjaɲa sùràn tɔntɔ. Yá ɔ zàn,

ɔ va ɔ zɔ pamana sàń tɔ wa, sɔ ɔ swìn Polɔ con. ¹⁷ Polɔ ma bon pamana bíí yuu tíú tɔ don, ɔ swìn ɔ con, ɔ wú: «Ja balanduru wà tɔ, n va pamana yuu tíú tɔ con, ɔ jɔ yoo ɔ pià, sɔ ɔ swìn ɔ biri wá». ¹⁸ Pamana bíí yuu tíú tɔ jun wá, ɔ ja va ɔ yuu tíú tɔ con, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Polɔ, ɔ nɔ wulɔ bán diè tɔ wa, nɔ bon nɔ, ɔ ga lòrì nɔ, sɔ á ja balanduru wà tɔ, à bà n con. U wú ɔ jɔ yoo, ɔ pià, sɔ ɔ swìn ɔ biri mú». ¹⁹ Pamana yuu tíú tɔ ma ja ɔ jun nɔ, ɔ ga ja wá, ɔ nan kwa. U dàn ma bwe wá, ɔ wú: «Bèèèe yoo nɔ, n jɔ n pià, sɔ n swìn n biri nɔ?» ²⁰ U ma le wá, ɔ wú: «Zwifə-ba ken nimarv, sɔ ba lòrì mú, sɔ n jwian ja Polɔ, n ja bà ba yáá tián tɔ, ba nɔ bùrì bùrà tɔ yáá con, sɔ kɔ ya, ndɔ ba pià ba kwen ba balɔ ɔ yoo tɔ zəni. ²¹ Dàn ká cɔgv ba lòrì tɔ. Ba wa lìà dwè sapwilè ba nɔ tanɔ, sɔ ba sègè ba gv Polɔ. Kɔ tián tɔ dùè ba kɔ ba tián nɔ, ba dàn ká dé wodiú mama, ba dàn ká nyu níá, dɔ ba nɔ wà Polɔ gwí. Ba ken ba sírí ba zwèe, síún nɔ, kɔ dàn yɔ ba dànì, sɔ n sèe kɔ yoo tɔntɔ». ²² Pamana yuu tíú tɔ ma swìn ɔ con, sɔ ɔ dàn ká swìn kɔ yoo tɔntɔ, ɔ biri liú don. Kɔ kwa nɔ, ɔ pɪn wá cwəɲɔ, sɔ ɔ víí.

Nɔtu ba nɔ ja Polɔ, ba va Sezare Felikəsə con

²³ Kɔ kwa nɔ, pamana yuu tíú tɔ bon pamana bíí yun tián bələ, ɔ swìn ba con, ɔ

wó: «Á tana pamana biələ (200), də sɪsədɪra sapwɪtwa də fugə, də pamana biələ (200), ba nə wá tì cwɪən, sə tɪtɪn lugu nɔɡv mánǰá wa, sə ba va Sezare. ²⁴ Á tana váná tə, á nə wá dɪ tə yuu, sə kv pa á wàní Polə á ja va á pa yáá tíú Felikəsə nə, pìú nəfarv tə nə lɪ v tún, də yazurə». ²⁵ Pamana yuu tíú tə púpúní sagɪ kv tə, v pa ba:

²⁶ «À mù Kələdə Lɪstasə nə púpúní à yáá tíú nəzəŋu Felikəsə nə. À jùnì mú. ²⁷ Βεε wà tə yɪ *Zwifə-ba yà nə jɪn wá, sə ba gv. Kv mánǰá tə wa, à nì də, v yɪ *Romə-ba biú, à dān ma ja pamana púlí à ja va à ma jon wá ba tətəŋi wa. ²⁸ À yà pià, sə à lwarɪ won tə yɪrɪ, ba nə zɪga v nə. À ja wá à va ba yáá tián tə, ba nə b̀r̀r̀i *b̀r̀r̀à tə yáá con. ²⁹ À nɪ də, ba nə zɪga v nə, kv ya yìèn t̀t̀ǹá yuu wa, tə nə wulə ba tətə Yɪ *nii tə wa, v nə pɪn *Moyizə nə. Yá kv mù təntə kwa nə, won don mama təlɛ, kv nə bɪrɪ də, v mɛ gvɪrɪ, kv nə bɪrɪ də, v mɛ, sə ba vwa wá də banzala. ³⁰ À nì də, ba ken nii nədv, sə ba ma gv kv βεε wà tə. Kv mù nə pɪn, à də kúv pɪn wá mú lala. À pɪn nii v jara duən tə nə, sə ba bà ba bon wá n yáá con kv yoo tə yɪrɪ».

³¹ Pamana tə jon ba yuu tíú tə nii, ba ga tì Polə tɪtɪn nə, ba ja va ba yí Antipatərisə. ³² Kv tɪa tə nə

pɪrɪ, ba tə, ba nə vɛli də nɛɛ tə pìi ba bà pamana sàñ tə wa, ba ga yá sɪsədɪra tə, sə ba ja Polə ba yí Sezare. ³³ Ba nə vɛli ba yí lá, sɪsədɪra tə pɪn sagɪ tə yáá tíú, pìú nəfarv tə nə lɪ v tún tə nə, ba ga tì Polə, ba pa wá. ³⁴ Yáá tíú tə nə kàr̀i sagɪ tə v zwɛe, v bwe, sə v jón Polə yɪ luv nii kv kwa liù. V nə nì də, v yɪ Silisi luv nii tə wa liù, ³⁵ v dān ma swɪn, v wú: «À wá dɪàn mú, də n jarɪ duən tə nə twi, ba yí mánǰá tə wa». V ga pa nii, sə ba kə wá pìú *Erodə sàñ tə wa.

24

Zwifə-ba san Polə kwa Sezare nə
(Tɔtɔnan 6.11-12; 21.27-36; Matie 5.11-12)

¹ Dian bonu kwa nə, *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nəkwɪa Ananiasə də ba *nəkwɪna tə duən, də βεε don, v yɪrɪ nə yɪ Terətɪlə, vɛli Sezare. Terətɪlə nə yɪ ba jɪrɪmv liù, v nə pià, sə v tún ba nii, sə ba na cígá. Ba vɛli ba bon Polə yáá tíú Felikəsə con, pìú nəfarv tə nə lɪ v tún, sə ba bɪrɪ won tə, v nə c̀g̀d̀. ²⁻³ Yáá tíú Felikəsə pɪn, ba bon Polə. Yá Terətɪlə dān wulə v bɪrɪ wiən tə mama, Polə nə c̀g̀d̀. V swɪn, v wú: «À nyɪna yáá tíú nəzəŋu Felikəsə, n mù nə pɪn, nə jə sié zənzən, kv twá də lwanv tə, n nə lwāñ nə luv tə wa. Kv tə mama, n nə fwa dɪn mama, bwálí mama wa, nə mù sɛe kv də zilé zənzən. ⁴ À ba pià, sə nə ja n bɪan

nə, nə doni nɛtɔ. À lòrì múb, sə n cɔgɔ nɛba, mánjá mancɔn wa də n wɔywanɔ tɛ. ⁵ Nə nɪ də, bɛɛ wà tɛ yɪ tɪcɔnɔ, ɔ kəni tútùná Zwifə-ba mama pwərə wa, lɔɔ tɛ mama wa. U yɪ *Nazaretə Zwezi kunkun yijɔncwɛŋə tɛ yáá tíú. ⁶ U dádán, sə ɔ cùgù nə mù Zwifə-ba Yɪ *diè tɛ, ɔ kə durən ka nə. Nə ma ja wá, [nə yà pià, sə nə twá də nə Yɪ *nii tɛ, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, nə ma b̀̀r̀i ɔ b̀̀rà. ⁷ Yá pamana yuu tíú Lɪstiasə dān twi də diàn tɛ nə dáá, ɔ ma jon wá nə j̀̀àn wa. ⁸ U mù pamana yuu tíú tɛ dān nə pɪn nii ɔ jarɪ duən tɛ nə, sə ba bà n mù yáá tíú Felikəsə con.] N də kúb wá bwe wá, sə n lwarɪ won tɛ mama, kɔ nə pɪn nə zɪga ɔ nə».

(Likə 21.12-15; 1 Piyerə 3.15-16)

⁹ Zwifə-ba ken ba nii tɛ s̀̀r̀àn tɛntɛ kwa, ba ga swɪn də, kɔ yɪ nɛtɔ nə. ¹⁰ Yáá tíú Felikəsə dān ma fwa mɪmɪnɔ də Polə, sə ɔ də tún ɔ nii. Polə də kúb wulə ɔ tɔŋə ɔ nii, ɔ wú: «À yèé də, bɪna p̀̀l̀i, n nə yɪ nə lɔɔ lià tɛ liù, n nə b̀̀r̀i nə b̀̀rà. Kɔ mù nə pɪn, fən ba nə jə yoo kɔ tɛ wa, sə à bɪrɪ won tɛ, à nə wá ma jon à t̀̀àn. ¹¹ Kɔ tɛ ba dɪan fugə bələ dwə à nə vɛli *Zwerizalemə, sə à bɔ Yɪ nə. N nə pià kɔ nɛɛ, n wá lwarɪ kɔ. ¹² Ba wà à mù də liù nɪ Zwifə-ba Yɪ diè tɛ wa, nə à yèé Zwifə-ba *jéré dii tɛ wa, nə à yèé tɪv tɛ wa, də à mù də kɔ tíú wulə nə t̀̀t̀òní duən. Ba wà nə nɪ də,

à wulə à gugurə lalɔɔ. ¹³ Yá cígá mama, ba wàrɪ won tɛ yɪrɪ, ba nə zɪga à nə, ba bɪrɪ síún nɛtɛn. ¹⁴ Yoo tɛ, à nə yèé, sə à swɪn n yáá con, nə yɪ kɔ tɛ nɛtɛn: À yɪ à tɔŋa à pɪn nə nɪbara Zwifə-ba Yɪ tɛ nə, yijɔncwɛŋə nɛdɔn tɛ wa, ba mù nə ma bonə kunkun yijɔncwɛŋə. À pɪn cígá won tɛ mama nə, kɔ nə p̀̀p̀úní Yɪ nii tɛ, ɔ nə pɪn Moyizə nə, saga tɛ wa, də Yɪ nii *s̀̀s̀ùnà saga tɛ wa. ¹⁵ À jə yala də Yɪ, ba də tətə ga jə tɛ yala tɛntɛ. Kɔ mù nə yɪ cígá t̀̀àn də lià, ba nə tɔŋa kunkun, mɛ wá bwin ba nan tɪan wa. ¹⁶ Kɔ mù nə pɪn, à də ma kəni à kajaŋa mánjá mama, sə à bɪcan wàní kɔ ya nɛpon Yɪ yáá con, də lɛzoni yáá con.

¹⁷ À nə nan Zwerizalemə wa, kɔ yí bɪna də bɪna. Yá à dān yá pià à jə səbiu à bà, sə à ma fwa yɪlori à lɔɔ zura tɛ nə, sə à kə lá, à fwa *jonɪ à pa Yɪ nə. ¹⁸ Kɔ mù yà nə yɪ à tɔtɔŋɪ, mánjá tɛ wa, ba nə nɪ nə Yɪ diè tɛ wa. Kɔ mánjá tɛ wa, à də tanɪ à t̀̀àn, sə à yoo kwen Yɪ yáá con. À mù də lalɔɔ yà nə wà lá yɪn, gurə gurə də ga wà lá yɪn. ¹⁹ Yá Azi nagwanaa Zwifə-ba duən yà nə mɛ, sə ba bà n yáá con, ba bon nə lá, də yoo nə wulə à mù də ba pwərə wa. ²⁰ Nə à yèé, sə ba tɛ nɛtɛn bɪrɪ won tɛ, kɔ nə ya à mù nə cùgù, mánjá tɛ wa, à nə tún à nii tɛ, ba yáá t̀̀àn tɛ, ba nə b̀̀r̀i b̀̀rà tɛ, yáá con. ²¹ Də kɔ nə tà sɔgɔ nɛdɔ cɪcɪ,

25

Zwifə-ba kúv bon Polə Fesətisə də yáá con

(Tɔtɔnan 23.12-15, 30)

ku mù nè yí à nè bubwi ba tətəŋi wa, à wú: «Ku yí à nè pɪn cígá də, tɪga wá bwin tə yɪri nè pɪn ba b̀̀r̀̀ à b̀̀r̀̀ à yáá con.» ²² Felikəsə də yà yèé ku cwəŋə təntə nè yí nətɔ mama. U dān ma lwaǹ̀ b̀̀r̀̀ tə, v kə dɪn don nə. U ga swìn, v wú: «Mánjá tə, pamana yuu tíú Lisiasə nə twi, à wá kwen à ywaǹ̀ á yoo tə wa.» ²³ Ku kwa nə, Felikəsə pɪn nii pamana bíi yuu tíú tə nə, sə v cì Polə nə, sə v pa v tɪnɪ v tiàn. U dān ká cì v nubɪa tə nə, də ba nə pià ba fwa won ba pa wá.

(Tɔtɔnan 17.30-32)

²⁴ Ku dɪan bagalɪ nii nə, Felikəsə də v kan Dərisilə, v nè yí Zwifə-ba b̀̀á, twi. Yá v dān pɪn ba bon Polə v bà, v ga cugv wá, ka kə waa Zwezi-**Kərisə* nə yoo yuu wa. ²⁵ Polə dān swìn b̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀ yoo wa cígá nè yí nətɔ, də n nə mɛ, sə n yəni n tiàn jonu nətɔ, də b̀̀r̀̀ tə, ka nə biàn, yoo yuu wa. Ku nətɔ tə pɪn fən zv Felikəsə, v ga swìn Polə con, v wú: «Nə wá yá nətən, sə n vii, à nè kúv nɪ mánjá, à wá pií, à bon mú.» ²⁶ U yà jə yala də, Polə wá pa wá səbiu. Ku mù yà nè pɪn, v yáá pa ba bon Polə lala, sə v mù də wá ve də duən.

²⁷ Ku fwa bɪna bələ mɛ, ku kwa nə, Pərəkiyisə Fesətisə twi, v jon Felikəsə yuu nə. Felikəsə yà pià, sə Zwifə-ba pwii ya ywánɪ v yuu wa. Ku mù nè pɪn, v yá Polə bān diè tə wa.

¹ Fesətisə twi, v jon Felikəsə yuu nə, ku luv nii təntə wa. Dɪan batwa nii nə, v nan Sezare, v va **Zwerizalemə*. ² **Zwifə-ba Yɪ* **jonwana* yun tiàn tə, də **Zwifə-ba* yáá tiàn tə kúv tɪn v də con yìèn tə nè pɪn ba zɪga Polə nə. ³ Ba dān ga swìn də, tə mù yɪri ba l̀̀r̀̀ yuywaǹ̀ Fesətisə con. Ba l̀̀r̀̀ wá, sə v san ba, sə v pa Polə bà Zwerizalemə, sə ba pwii poli. Ba yà ken nii nədɔ, sə ba ja Polə ba gv cwəŋə wa. ⁴ Fesətisə ma le ba də, Polə yí ba cìgà v nè Sezare nə, yá v də tətə mɛ, sə v pií v vii, mánjá mancɪn wa. ⁵ U swìn v sùrí lá nə, v wú: «Də á nè swə, sə á pià lià, ba nè yí á yáá tiàn, sə ba twá à nè, sə nə va. Də ku bɛɛ təntə nə fwa yolwan, sə ba swìn v yolwan tə.» ⁶ Fesətisə fwa dɪan nana, ku ja va dɪan fugə, ba tətəŋi wa. Ku kwa nə, v pií v va Sezare. Ku tɪpɪri nə, v zva v jèé bwálɪ tə nə, ba nè b̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀ tə, sə v b̀̀r̀̀ yoo tə b̀̀r̀̀. U dān ga pa nii, sə ba jə Polə ba bà. ⁷ Mánjá tə wa, ba nə ja Polə ba bà, Zwifə-ba tə də nan Zwerizalemə ba bà. Ba kɪkarɪ wá, ba ga man v yuu yolwan tə nə dáá, tə yoo ga cə zənzən, ba tətə nə wàri tə nɛɛ ba bɪri. ⁸ Ku tə Polə nə wá ma jon v tiàn, v swìn, v wú: «À wà lwanɪ fwa won mama wa. À wà Zwifə-ba

Yɔ *nii tɛ, ɔ nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, cùgù, nɛ à yèé Zwifɛ-ba Yɔ *diè tɛ, nɛ à yèé *Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ». ⁹ Fɛsɛtisɛ dɛ nɛ pià, sɛ Zwifɛ-ba pwii ya ywání ɔ yuu wa, ɔ bwe Polɛ, ɔ wú: «N pià, sɛ n va Zwerizalemɛ, sɛ ba bùrì n bùrà ku yurì, à yáá con, naaa?» ¹⁰ Polɛ dɛ ma le, ɔ wú: «À yɔ à zɪga Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ lià tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ yáá con. Yá mɛ yɛbɛ nɛ, ba mɛ, sɛ ba bùrì à bùrà. À wà Zwifɛ-ba won mama cùgù, ndɛ n tɛtɛ nɛ yèé ku zɛni zɛni. ¹¹ Dɛ à nɛ ba cígá jɛ, à nɛ fwa won, ku nɛ mɛ, sɛ ba gu nɛ ku yurì, à bá vi, sɛ ba gu nɛ. Cígá mama dàni nɛ tɛlɛ ba sùran tɛ wa, ba nɛ jɛ zɪga à nɛ, liù mama wàrì nɛ n kɛni ba jìan wa. À mù pià, sɛ Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ bùrì à bùrà tɛ». ¹² Fɛsɛtisɛ vuru dɛ ɔ kwa lià tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, ɔ ga swìn Polɛ con, ɔ wú: «N swìn dɛ, n pià, sɛ Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ bùrì n bùrà tɛ, n dàni wá va Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ yáá con».

Fɛsɛtisɛ pɪn, Polɛ tún ɔ nii Agɛripa yáá con
(Tɔtɔnan 9.15)

¹³ Ku dian bagali kwa nɛ, piú Agɛripa dɛ ɔ nakua Berenisɛ twi Sezare, sɛ ba jɔn Fɛsɛtisɛ. ¹⁴ Ba dian tɛ cé duɛn lá nɛ. Fɛsɛtisɛ dàni ma ti Polɛ yoo tɛ, ɔ man ɔ biri Agɛripa nɛ, ɔ wú: «Felikɛsɛ yá bɛɛ don bán diè tɛ wa. ¹⁵ Yá mániá tɛ wa, à nɛ vɛli *Zwerizalemɛ, *Zwifɛ-ba Yɔ

*jonwana yun tìan tɛ, dɛ ba *nɛkwina tɛ swìn, ba zɪgɔ ɔ nɛ. Ba lòrì, sɛ ba bùrì ɔ bùrà, sɛ ba gu wá. ¹⁶ À ma le ba dɛ, *Romɛ-ba culi, sɛ ba pa nii, sɛ ba kɛ bɛɛ càn wa, nɛ à yèé, sɛ ba gu wá, dɛ ɔ mù dɛ ɔ jara duɛn tɛ nɛ wà ba níé tún, sɛ ɔ biri dɛ, ɔ wà yoo cùgù, sɛ ba na dɛ, ba jɛ cígá. ¹⁷ Bɛɛ tɛntɛ jara duɛn tɛ dàni ma bà yɛbɛ lala, ku mániá tɛ tɛtɛ wa. Ba túrì tɛ tɪpɪrì nɛ, à jɛni bwálì tɛ nɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, à ga pa nii, sɛ ba ja ku bɛɛ tɛntɛ, ba bà. ¹⁸ ɔ jara duɛn tɛ nɛ twi, ba tún ba nii, ba wà wání ba kɛ yolwan nɛdu tɛtɛ ɔ yuu wa, ndɛ à yà nɛ buɛna nɛtu tɛ. ¹⁹ Ba mù dɛ wá yà yɔ tútùná duɛn nɛ, ba jɛ dɛ duɛn, tɛ nɛ yɔ ba tɛtɛ yɪjɔncwɛnɛ tɛ cɪci yuu wa. Ba tútùná tɛ vàn don dɛ yà yɔ bɛɛ, ɔ yurì nɛ yɔ Zwezi, yuu wa, ɔ nɛ tɪga. Yá Polɛ mù ga swìn dɛ, ɔ wulɛ mu wa. ²⁰ À mù con nɛ, à yèrì nɛtu tɛ, à nɛ wá fwa ku tútùná yiri tɛntɛ wa. À dàni ma bwe Polɛ, dɛ ɔ nɛ pià, sɛ ɔ va Zwerizalemɛ, sɛ ba bùrì ku bùrà tɛ lá nɛ. ²¹ Yá Polɛ dɛ dàni biri dɛ, ɔ mù swɛ, sɛ Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ bùrì ɔ bùrà tɛ. À dàni pa nii, sɛ ba cì ɔ nɛ ku ja vɛli mániá tɛ, à nɛ wá pa ɔ va ɔ pa Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ». ²² Agɛripa dàni ma swìn Fɛsɛtisɛ con, ɔ wú: «À dɛ tɛtɛ pià, sɛ à nì ku bɛɛ tɛntɛ nii sɔgu». Fɛsɛtisɛ ma le wá, ɔ wú: «Jwian nɛ, n wá

nì v sɔgɔ».

²³ Ku tɔpɔrɔ nɛ, Agɛripa dɛ Berenisɛ twi dɛ dun zɛnzɛn, ba m̀ dɛ lià tɛ, ba nɛ b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɛ, dɛ tɔv tɛ yáá tián tɛ mɛ kɛ duɛn ba zɔ diè tɛ wa, ba nɛ b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɛ. Fɛsɛtisɛ ma pa, ba ja Polɛ, ba ja bà. ²⁴ Fɛsɛtisɛ dɛn swìn, v wú: «Pìú Agɛripa, dɛ á m̀ lià tɛ mama, á nɛ wulɛ dɛ nɛba. Á na bɛɛ wà tɛ, Zwifɛ-ba lalɔv tɛ mama nɛ twi, ba yí nɛ, dɛ ku nɛ yí Zwerizalemɛ nɛ, nɛ à yèè yɛbɛ tɛtɛ, ba b̀r̀r̀ dɛ, ku wà mɛ, sɛ ba yá wá, sɛ v mu sí lɔv wa. ²⁵ À m̀ con, à na dɛ, v wà won mama fwa, ku nɛ b̀r̀r̀ dɛ ba mɛ, sɛ ba gɔ wá ku yiri nɛ. V tɛtɛ bon v kɛ Romɛ-ba pìú nɛfarɔv tɛ nɛ. Ku m̀ nɛ pɔn, à ni dɛ ku mɛ, sɛ à pa v va, v pa wá. ²⁶ À ba cígá yoo mama jɛ à p̀p̀ǹ Romɛ-ba pìú nɛfarɔv tɛ nɛ, Polɛ yoo tɛ yuu wa. Ku m̀ yiri nɛ, à pɔn v nan á yáá con. Ku tɛ ku nɛ dwɛ, pìú Agɛripa yáá con, sɛ bwiɛ tɛ, ba nɛ wá bwe wá tɛ kwa nɛ, sɛ à wàní à na yoo à p̀p̀ǹ. ²⁷ Ku nɛ tà nɛtv, à yèr̀r̀ ku yáá dɛ nɛtv tɛ, à nɛ wá tun bàn diè liù Romɛ-ba pìú nɛfarɔv tɛ nɛ, yá à ga wà ku tɛ, v nɛ c̀g̀ b̀r̀r̀».

26

Polɛ tún v nii sɛ v jon v tián

(*Matìɛ 10.18-20; Tɔtɔnan 9.1-30; 22.1-21; 1 Piyerɛ 2.12*)

¹ Pìú Agɛripa cɔgɔ ku tɛ mama, yáá tíú Fɛsɛtisɛ nɛ swìn Polɛ yuu wa, v zwèe.

Ku kwa nɛ, Agɛripa swìn Polɛ con, v wú: «Cwɛɛ wulɛ ka pa mú, sɛ n tún n nii n yoo tɛ yiri». Polɛ dɛn ma ja v jun, v ma fwa m̀m̀m̀, sɛ v tún v nii. V swìn, v wú: ² «À jɛ pupwɛn, dɛ zɛn ku tɛ, à nɛ wáá wiɛn tɛ mama *Zwifɛ-ba nɛ zɔga à nɛ tɛ yiri, à swìn n m̀, à nyina pìú Agɛripa yáá con. ³ N dí yáá n yèè Zwifɛ-ba yofwamɔnan, dɛ ba t̀t̀ǹ nɛ yí nɛtv mama. Ku m̀ nɛ pɔn, à lòr̀r̀ mú, sɛ n cɔgɔ nɛ dɛ p̀ǹ. ⁴ À mu tɛ wa nɛ, ku nɛ zɔgɔ à zandwan mama, à yí à bori à dwíí tián Zwifɛ-ba tɛtɛji wa dɛ *Zwerizalemɛ nɛ. Ku m̀ nɛ pɔn, Zwifɛ-ba mama yèè nɛtv tɛ, à nɛ yí. ⁵ Ba dí yáá, ba yèè nɛ fuɛn fuɛn, dɛ ba nɛ p̀à, sɛ ba swìn cígá. À yá yí à wulɛ nɛ *Farizian-ba yɔjɔncwɛɛ tɛ wa, ka twagɔ yoo nɛ c̀ zɛnzɛn, ka doni tɛ mama. ⁶ Yá síún nɛ, ku yí yala tɛ, à nɛ jɛ Yí nikanɔ tɛ, v nɛ kàn dɛ nɛ nɔbara-ba tɛ, nɛ pɔn ba wulɛ ba b̀r̀r̀ à b̀r̀r̀. ⁷ Nɛ Zwifɛ-ba dwíé dɛkuren fugɛ bɛlɛ tɛ mɛ, tɛ nɛ tɔɔa tɛ pɔn Yí nɛ, tɔtɔn dɛ yɔcav dɛ jɛ yala tɛntɛ. Yá mɛ yala tɛ, à nɛ swìn tɛ yoo, à nyina pìú Agɛripa, tɛ m̀ nɛ pɔn Zwifɛ-ba zɔga à nɛ. ⁸ À bwe á m̀ lià tɛ mama, á nɛ cɔga nɛ. Bèèè nɛ pɔn, á ma buɔa dɛ, Yí wàr̀r̀ tɔga v bwin?

⁹ Ku nɛ ya à m̀ con nɛ, à líí à tián dɛ, à m̀ yá buɔa dɛ, ku mɛ, sɛ à zɔgɔ lià tɛ nɛ,

ba nə jònì *Nazarətə Zwezi yiri tənə zənzən. ¹⁰ Á nəjə kú tə, à nə fwa Zwerizalemə nə. Á tətə lòrì cwəjə Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tənə con, à ma kə *Kərisə lià zənzən bān diè wa. Yá májə tə wa, ba nə pià, ba gú ba, à də yáá buri də kú mē. ¹¹ Májə don tətə wa, à yáá kálú ba Zwifə-ba *jéré dii tənə wa, sə à pa ba twin Zwezi. Á lɔjə tənə zàn zənzən, májə tənə wa, à fifin ba, à ja va à yí tian tənə wa, tənə tián nə tà Zwifə-ba.

¹² Kú mù yuu wa nə, à yà vèli Damasə də dián tənə, Yü jonwana yun tián tənə nə ken à jün wa, də ba nii tənə, ba nə pin nə. ¹³ Á nyina piú, cwəjə təntə wa, ndə lugu fugə bələ májə wa, à ni poni. Kú nan yü nə kú cú, kú pɔpɔ kú kɔkɔ à mù də à twaduən tənə. Kú poni təntə yà dwə yɔcəw tənə. ¹⁴ Nə mama tva tva. Yá à dān ga ni kori, kú nə swin à con də *Ebərə-ba sɔgɔ, kú wú: <Solə, Solə! Bèèè nə pin, n ma fifin nə? N nə zɔɔ à nə, n mù nə wá dé càn>. ¹⁵ Á ma le, à wú: <N mù nə yí wàà, *Yuu-Tiu?> Yü-Tiu ma piú v le nə, v wú: <Á mù nə yí Zwezi tənə, n nə fifin. ¹⁶ Zàn yü nə, n zɔɔ n nɛɛ yuu. Nəń, won tənə yiri, à nə nan n nə. N yí à kúrí mú, sə n yà à tütònù, sə n swin yìèn tənə, à nə pin n na, də tənə, à tənə wá buri mú. ¹⁷ Á wá jon mú Zwifə-ba, də dwíé tənə, ba nə tà Zwifə-ba tənə,

jìàn wa. Mə ba mù lià tənə con nə, à tün mú, ¹⁸ sə n sùrí ba yíá. Kú dān wá pa ba nan yikunu wa, ba bā poni wa. Ba wá nan *Sitana dián wa, ba bā Yü con, sə v ma wàní v kwən ba cuna tənə, v li ba mù də wá pwərə wa. Yá ba ga wá na tori, ba mù də lià tənə, ba nə pin ba tián míámíán Yü nə. Kú twá də ba nə ken ba waa à mù Zwezi nə>.

¹⁹ Kú mù təntə yiri, à nyina piú Agərɔpa, à mù wá won tənə, Yü nə buri nə tənə, nii vɔga. ²⁰ Á təntən à fwa kú Damasə nə. Á nə zàn lá, kú yí Zwerizalemə. Á nə kú zàn lá, kú yí Zwide nagwanaa tənə mama wa, à le à yí ba tənə, ba nə tà Zwifə-ba tənə. Á swin ba con, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna, ba bā Yü con, sə ba buri də, ba cígá lwán, kú twá ba tütənɛ nə. ²¹ Mə kú yoo təntə yiri nə, Zwifə-ba jin nə ba Yü *diè tənə wa, ba yà pià, sə ba gú nə. ²² Yá kú nə yí Yü nə cì à nə tənə yiri, à tənə wulə luv zèn kú tənə. Á tənə swin kú yoo ləzwənbii də ləzwənfaran mē yáá con. Tənə sùràn təntə wa, à ba won mama sùrí, kú tənə *Moyizə də Yü nii *sùsùnà tənə ní yáá, ba swin də, kú wá bā tənə nə. ²³ Kú mù nə yí Kərisə nə wá dé càn, v nə wá ya təntən liù, v piú v bwin v nan tɔga wa. V wá swin poni tənə yoo v buri Zwifə-ba də ba tənə, ba nə tà Zwifə-ba nə>.

²⁴ Polə dān nə caga v tián yiri nətə tənə, Fəsətisə zìn v kori yü nə, v wú: <N yí n

27

*Polə vɛli Romə
(2 Korɛntə tián 11.25-26)*

nyaŋa, Polə. N yənu nəfaru tə kəni mú nyɔɔ wa». ²⁵ Polə ma pií v le, v wú: «À ba nyaŋa, à nyina piú nəzəŋu Fesətisə. Ku yi cígá sùràn, tə nə jə dən zəni, nə à swìn nɔtv. ²⁶ Piú Agəripa mù dí yáá, v yəə tə yièn tɛntə. Ku mù nə pin, fən ba nə ja tə yoo wa, sə à swìn tə. À yəə də, v də yəə tə nɛɛ mama, yá tə nə wá tun, tə nɛdv tətə wà sègə. ²⁷ À nyina piú Agəripa, n pin cígá Yu nii sùsùnà tə nə, naaa? À yəə də, n pin ba cígá». ²⁸ Agəripa ma swìn Polə con, v wú: «Ku wá fwa mancɪn, n wá pià, sə n pa à jì Kərisə liù». ²⁹ Polə pií v le wá, v wú: «Də ku nə yi májá mancɪn, nə à yəə zənzən, à wá lòrì Yu, sə n mù də lià tə mama, á nə cuga nə zən, sə á yà ndə à nə. Yá sə à jìàn banzala tə mù dàn ká ya á mù jìàn nə».

³⁰ Piú Agəripa, də yáá tiú Fesətisə, piú nəfaru tə nə li v tún, də Agəripa nakva Berenisə, də lià tə mama, ba nə buri bura tə, ba yà nə wulə də ba, zàn yi nə. ³¹ Ba nan kwa, ba swìn duən con, ba wú: «Bɛɛ wà tə ba won mama fwa, ku nə mɛ, sə ba gv wá ku yiri, nə à yəə ku nə mɛ, sə ba vwa wá də banzala». ³² Agəripa dàn ma swìn Fesətisə con, v wú: «N yà wáá ku bɛɛ wà tə n duga, də v yà nə wà swìn də, *Romə-ba piú nəfaru tə nə wá buri v bura tə».

¹ Májá don wa, yáá tiú Fesətisə pin nii, sə nə zv níá yuu bori, nə va Yitali nagwanaa wa. Yá ba dàn pin Polə də bán diè lià duən pamana bí yuu tiú don nə, v yiri nə yi Zwiliyisə. U yà wulə pamana púlí don wa, ba nə boŋə <*Romə-ba piú nəfaru pamana púlí>. ² Nə dàn ti níá yuu bori don, ku nə nan Adəramitə. Ku mù yà nə mɛ, sə ku twá tián tə nə wulə Azi nagwanaa tə vàn nə, ku kɪkari ku le. Mə ku mù nə jə nəba ku vií. Bɛɛ don də yin lá, v yiri nə yi Arisətarəkə. U yi Tesalonikə tiú, Masedwanə nagwanaa tə wa. ³ Ku tɪpuri nə, nə yí Sidon. Romə-ba pamana bí yuu tiú Zwiliyisə pin yuywanu Polə nə, sə v va v dabara con, sə ba pa wá ku tə, v nə pià. ⁴ Nə zàn lá, nə twá Swipərəə nagwanaa tə, ku nə wulə muv tətəŋi wa, vàn nə, sə nə ma kwálí nə tián nə vuv tə yiri, ku nə ziga nə nə. ⁵ Nə vɛli nə ben muv tə, ku nə jə Silisi luv nii tə yira, də Panfili nagwanaa tə, nə va nə yí Mira, Lisi nagwanaa tə wa. ⁶ Ku bwálí tɛntə nə, pamana bí yuu tiú tə ni níá yuu bori, ku nə nan Alekəzandəri, ku vɛlə Yitali nagwanaa wa. U dàn ma pa, nə va nə zv ku níá yuu bori tɛntə wa.

⁷ Nə fwa dian də dian, də níá yuu bori tə yi ku vɛli mancɪn mancɪn. Yá nə

dí càn zənzən, nə ma va nə bwələ Kənidə. Vuu tə yà cìgà nə nə, kɔ pa nə wàri yáá nə vèli kɔ vàn tɛntə yuu. Nə vèli nə twá Kəretə nagwanaa tɛ, kɔ nə wulə muv tətəŋi wa, jìgwìə sàparu con nə kèèŋ nə va nə twá Saləmonə, nə lɛ. ⁸ Nə dí càn nə ma kɔkarɔ kɔ, nə va nə yí bwálí don, ba nə boŋə <níá yuu bwərə yiziga nəzəŋu>. Kɔ mù nii nə Lase tɔfaru də yà wulə lá.

⁹ Nə díán zənzən, yá níá yuu bori tɛ vèli tɛ dān yà jə fən zənzən. Kɔ máŋá tɛ wə də nivori* tɛ lɛ. ¹⁰ Kɔ mù nə pɔn, Polə dān ma kwè ba, v swìn ba con, v wú: «À dabara-ba! À na də, níá yuu bori tɛ bá va kɔ yí də yazurə. À na də, nətu tɛ kɔ nə ye níá tɛ, kɔ yɔ kɔ pià, sə kɔ fwa nəba yoo. Kɔ wá ya càn zənzən. Kɔ tà níá yuu bori tɛ də kɔ zila tɛ cɔcɔ nə wá jén, kɔ yɔ də nə tətə mɛ». ¹¹ Kɔ máŋá tɛ wa, Romə-ba pamana bíí yuu tíú tɛ yà ken v yala liù tɛ nə, v nə pa níá yuu bori tɛ vèli, də níá yuu bori tɛ tíú nə, v doni Polə sùràn tɛ. ¹² Bwálí tɛ, níá yuu bwərə tɛ nə zɔga lá, waran máŋá wa níá yuu bori wàri lá nə kɔ zɔga. Lià tɛ zɔnɔ dān ma sèe, sə ba zɔgɔ lá nə, ba pií ba fwa kɔ tɛ mama, ba nə wáá, sə ba yí níá yuu bwərə yiziga tɛ, ba nə boŋə Fenikəsə, kɔ nə wulə Kəretə

nagwanaa, kɔ nə wulə muv tətəŋi wa, tɛ wa. Kɔ bwálí tɛ yáá don yà wulə jɔzən sàparu də yu yizwɔa wa. Kɔ yáá don də yà wulə jìgwìə sàparu də yu yizwɔa con. Nə yà pià, sə nə ya kɔ bwálí tɛntə wa, də waran máŋá tɛ kèèŋ.

Vuu nəfaru tɛ kɔ zàn muv tɛ yuu wa yoo

¹³ Vuu kɔkala wulə kɔ naŋa jɔzən sàparu con kɔ fuli. Ba dān yà boŋa də, ba puboŋa tɛ pià kɔ jì. Kɔ mù nə pɔn, ba ma yá níá yuu bori tɛ kɔ víí. Yá ba dān ga kɔkarɔ, ba boli Kəretə nagwanaa muv tətəŋi wa tɛ yɔra. ¹⁴ Kɔ wá díán də dwà vuu don, ba nə boŋə Erakilon, nyí kɔ zàn, kɔ naŋa nagwanaa tɛ con, kɔ wulə kɔ fuli. ¹⁵ Níá yuu bori tɛ diàn wà vuu tɛ yí. Kɔ mù nə pɔn, nə yá nə pa vuu tɛ yugu nəba, kɔ jə kèèŋ. ¹⁶ Máŋá tɛ wa, nə nə vèli, sə nə twá muv tətəŋi wa tɛ na nəmanbiə don, ba nə boŋə <Kəloda>, jɔzən sàparu con nə lɛ, kɔ yɔn càn zənzən kɔ pa nəba, sə nə ma wàní, nə van níá yuu bori tɛ kwa, níá yuu boribiə tɛ, nə kə nə con. ¹⁷ Nə nə wàní nə van ka, nə pa ka di kwa nə, nə vwə ka, sə ka dān ká tu, nə ga vwə níá yuu bori tɛ tətə tətəŋi wa də ŋoni, sə kɔ dān ká lwa. Fən də yà jə nəba də diun don, nə nə wá va, nə

* **27:9** 27.9 Nagwanaa tɛntə wa, nivori tɛntə jə cànà, ba nə yáá dé bununu cànà tɛ wa. Kɔ zɔgɔ bununu cànà tɛ, kɔ jə vèlɛ malakapuru cànà tɛ, nə à yèè lɔnbwala cànà tɛ, níá yuu bori wàri muv tɛ yuu wa kɔ vèli.

bwɪn nə tɪ̀àn kasɪ̀v tə nə, kɪ̀ nə wulə Sirətə nə. Nə dān ma lɪ̀ níá yuu bori tə wiən duən, tə yà nə pɪ̀n kɪ̀ vɛ̀li tə yɪ̀ bwà bwà. Yá mə nɛ̀tv nə, nə dān ma vɛ̀li bwálí tə mama, vuv tə nə yugə nɛ̀ba kɪ̀ kəni lá. ¹⁸ Vuv tə zuzɔgɔ nɛ̀ba zənzən də dɪ̀àn. Kɪ̀ tɪ̀a tə nə purɪ̀, nə lɪ̀ níá yuu bori tə wa galwaran tə, tə nə dù, nə dugɔ. ¹⁹ Kɪ̀ dian batwa diɪn nə, ba tətə nə lɪ̀ níá yuu bori tə yɪ̀ra zɪ̀la duən, tə nə pɪ̀n kɪ̀ vɛ̀li, də jìàn ba dugɔ muv tə wa. ²⁰ Dian də dian yɪ̀cav ba naɲa, kacɪ̀lace ba naɲa. Yá vuv nəfarv tə mù yɪ̀ kɪ̀ fuli də dɪ̀àn, kɪ̀ pa nə pwíì cùgò. Nə kúv ba buɲa də, nə mu kúv wá síì luv wa.

²¹ Nə díán zənzən nə wà wodiu dí, kɪ̀ fɪ̀ra nə ba nɛ̀ba jə yɪ̀rɪ̀. Polə dān ma zàn bara tə tətəɲi wa, v swɪ̀n ba con, v wú: «Á yà mɛ̀, sə á zɪ̀lí à nii tə, sə á kúv dān ká nan Kəretə nə á vìi. Á yà wàá nə ka mɛ̀ muv kɪ̀ tə wa nɛ̀tən tə də càn tə tə yáá nə, á cì. ²² Síún nə, à dān tə kwè aba, sə á dān á waa. Á liù nɛ̀dv tətə mu ba nan, də kɪ̀ nə tà níá yuu bori tə cɪ̀cɪ̀ nə wá mɛ̀ muv tə wa. ²³ Yɪ̀ tə, v nə tɪ̀ nə tə, v mù Yɪ̀ tɛ̀ntə, à nə tuɲa à pɪ̀n wá tə, *malɪ̀ka twi à con, tɪ̀tɪ̀n tə nə. ²⁴ Ka swɪ̀n à con, ka wú: «Polə, dān ká pa fən ja mú. Kɪ̀ mɛ̀, sə n va n nan *Romə-ba pìv nəfarv tə yáá con nə. Yá Yɪ̀, n mù yɪ̀rɪ̀ nə, v wá lɪ̀ n mù də

lià tə mama, ba nə wulə níá yuu bori tə wa». ²⁵ À dabara-ba, kɪ̀ mù nə pɪ̀n, à ma wú, á daɲa á jìàn. À ken à waa Yɪ̀ nə də kɪ̀ tə, v nə swɪ̀n tə, kɪ̀ wá tɪ̀n, ndə v nə swɪ̀n kɪ̀ à con nɛ̀tv tə. ²⁶ Nə wá va nə lwá muv tətəɲi wa tɪ̀a don yuu».

²⁷ Nə dian fugə də banɪa tɪ̀tɪ̀n nə, də nə tə wulə muv tə, ba boɲə Mediterane tə yuu wa, nə vin vuv tə wa. Kɪ̀ tɪ̀tɪ̀kwɪ̀tɪ̀n nə, lià tə, ba nə pɪ̀n níá yuu bori tə vɛ̀li tə, bún ba waa con də, kɪ̀ yɪ̀ ndə nə bwələ tɪ̀a don bəbəru. ²⁸ Ba lɪ̀ won don, ba nə ma maɲa níá, ba dɪ̀lɪ̀ níá tə wa. Ba nɪ̀ də, tə luɲə yɪ̀ metərə fitwa də barpe. Ba kúv vɛ̀li yáá mancɪ̀n, ba bwé ba dɪ̀lɪ̀ kɪ̀. Ba nɪ̀ də, kɪ̀ luɲə yɪ̀ metərə sapva də nana. ²⁹ Fən yà jə ba, də níá yuu bori tə nə wá va kɪ̀ bwɪn kapana nə níá tə wa. Kɪ̀ mù nə pɪ̀n, ba dān ma pɪ̀n níá yuu bori tə vɛ̀li tə mun. Ba dān yà yɪ̀ ba dānì, sə tɪ̀a purɪ̀ də yabɪ̀bara. ³⁰ Lià tə, ba nə pɪ̀n níá yuu bori tə, vɛ̀li tə dān yà pìà, sə ba nan ba yá níá yuu bori tə. Ba lɪ̀ níá yuu boribɪə tə, ba nə yáá zv, ba ma jén tə, ba tún níá tə yuu. Yá ba ga fwa ndə kɪ̀ yɪ̀ ba pìà, ba kə níá yuu bori yɪ̀ra wiən† tə duən níá yuu bori tə yáá con də. ³¹ Kɪ̀ mù nə pɪ̀n, Polə ma swɪ̀n Romə-ba pamana bíi yuu tíú

† 27:30 27.30 Níá yuu bori yɪ̀ra won tɛ̀ntə, ba nə boɲə «ankərə», yɪ̀ ndə gwala nə. Ba nə ken kɪ̀ níá tə wa, kɪ̀ nə zva kɪ̀ yí níá tə dān, kɪ̀ yáá murɪ̀ lá, kɪ̀ pa níá yuu bori tə wàri kɪ̀ vɛ̀li.

tə, də pamana tə con, ɔ wú: «Də lià-ba tə nə wà níá yuu bori tə wa yin, á bá wàní á nan muu tə wa». ³² Pamana tə dān ma gwəŋə níá yuu boribiə tə ŋoni tə, ba ga yá ka, ka tu níá tə wa.

³³ Ku fwa máŋá mancin, də tia tə wà puri, Polə swin ba mama con, sə ba dé wodiu. U swin ba con, ɔ wú: «Nə jə dian fugə də bania zən nə, á nə dānì, á ga ba wodiu dé. ³⁴ À dān swin á con, sə á dé wodiu. Ku me, sə á dé ku, sə á ma á wàní á jon á tiàn. Á liù mama bá kwìn ɔ yukuu nədu də tətə nə».

³⁵ Polə nə swin tə sùràn tətə kwa nə, ɔ ti dipen, ɔ ga kə Yɪ lèèè ba mama yáá con, ɔ ja ku ɔ fu ɔ wulə ɔ dé. ³⁶ Ba də mama jun dān pií tə dān, ba ga dé wodiu. ³⁷ Nə yin lià biələ də sapwɪtwa də fugə də bardu (276) níá yuu bori tə wa. ³⁸ Máŋá tə, ba nə dí wodiu tə, ba sú, ba kòrí muna tə níá yuu bori tə wa, ba dilɪ muu tə wa, sə ku dun tə fu tə mun.

Níá yuu bori tə nyunyugv

³⁹ Tia nə puri, máŋá tə wa, lià tə, ba nə pin níá yuu bori tə vèli tə, wà ku bwálí tə lwarɪ. Ba ni tia bwálí don, ba nə na də ba wáá ku bwálí tə nə ba cwí. Ba dān ken ba sírí, sə ba pa níá yuu bori tə zigɪ ku bwálí tətə wa. ⁴⁰ Ba kùrì níá yuu bori yira won tə, ba dugv muu tə wa. Ku máŋá tətə tətə wa, ba kùrì ŋoni tə, tə yà nə vwə níá yuu bori tə danyungulən tə,

tə nə kəni níá yuu bori tə cwəŋə wa. Ba ga kə tapoli níá yuu bori tə yáá con, sə ku pa vuu tə yigu ba. Yá ba dān ma vèli bwálí tə con, ba nə pià ba zigɪ lá. ⁴¹ Ku máŋá tətə wa, níá yuu bori tə vèli ku bwɪn kasɪb dədolu don nə, ku nə wulə navwɪ bələ pwərə wa. Níá yuu bori tə cən ku bwálí tətə wa. Ku yáá con tə dān yà murɪ kasɪb tə wa, ku pa ku kúv wàrì ku sɔsɔga. Yá navwɪ tə diàn tə pupugv ku kwa con tə mù.

⁴² Pamana dān yà pià ba gv bān diè lià tə, sə ba liù mama dān ká ye níá tə wa ɔ jén. ⁴³ Yá *Romə-ba pamana bíí yuu tíú tə də yà nə pià, sə ɔ jon Polə tə, ɔ cigə ba nə, sə ba fwa ku yoo tətə. U pin nii lià tə nə, ba nə yèé níá yiu, sə ba dí yáá ba fan ba tu níá tə wa ba ye, ba nan muu tə wa. ⁴⁴ Ku kwa nə, ba duən tə də wá marɪ daran nə, nə à yèé níá yuu bori tə kɪkaran tə nə, ba jə pú ba kwa. Mə nətɔ nə, ku yin ba mama tə ma nan muu tə wa, ba mu nə.

28

Polə-ba yí Malətə nag-wanaa muu tətəŋi wa
(Ebərə-ba 13.2; Likə 10.19; Tɔtɔnan 14.11-12; Matìə 8.14-16)

¹ Máŋá tə wa, nə nə wàní nə jon nə tiàn, nə va nə nan, ku kwa nə, nə ni də, ku nagwanaa tətə yiri nə yɪ Malətə. ² Ku nagwanaa tə tiàn ywān nə yuu zəni. Ku

mánǎ tɛ wa, dɛ dwà wulɛ ka nì. Ba ma dwén mən nɛfarɔ ba pa nɛba, sɛ nɛ yweri waran tɛ yiri. ³ Polɛ vɛli ɔ pɛɛ damɪni púlí don, sɛ ɔ ja bà, ɔ kɛ mən tɛ nɛ. Yá mánǎ tɛ, mən tɛ bári nɛ mà damɪni tɛ nɛ, dɛkwaa cùrí ka nan tɛ wa, ka ðɪɲi ɔ juɪ nɛ ka marɪ lá. ⁴ Mánǎ tɛ wa, ku nagwanaa tɛntɛ lià tɛ nɛ ni dɛkwaa tɛ, dɛ ka gwɛ Polɛ juɪ tɛ nɛ, ba swɪn duən con, ba wú: «Ku tɛ nɛtɛn bɪri dɛ, cígá mama bɛɛ wà tɛ yi lagɔrɔ. Ku mù nɛ pɪn, ɔ ma wàní ɔ nan muɔ tɛ wa, yá Yu cígá tɛ yiri, ɔ tɛ pià, sɛ ɔ gu wá». ⁵ Polɛ ma vɪvaga dɛkwaa tɛ, ɔ kwɪan ɔ ði mən tɛ wa. Yá ku tà nɛ wà wá yì dɛ tɛtɛ. ⁶ Lià tɛntɛ ðán yà yi ba ðàni, sɛ Polɛ juɪ tɛ ŋɔni, nɛ à yèé, sɛ ɔ tu tia, ɔ ti naa nɛdɔ. Ba ðán ðiàn wuuu, ba ga na dɛ, yokɔkwɪɔn mama ba Polɛ jɛ. Ku mánǎ tɛntɛ wa nɛ, ba kùb pií ba lwán ba pubɔɲi tɛ, ba swɪn dɛ, ɔ yi yu don.

⁷ Ku bwálí tɛntɛ yà bwɛlɛ dɛ ku nagwanaa tɛ yáá tíú tɛ sán. Ku nagwanaa tɛ yáá tíú tɛ yiri yà nɛ yi Pibɛliyisɛ. Mɛ ɔ mù nɛ jon nɛba, ɔ kɛ ɔ ðiè dɛ dabarɔ. Nɛ fwa ðiàn batwa lá nɛ. ⁸ Ku mánǎ tɛ wa, dɛ Pibɛliyisɛ nyina yà tégé. Yalɪɲa dɛ pɔɲɔ yà nɛ jɛ wá. Polɛ zàn ɔ zɔ ɔ con, ɔ juɪ Yu, ɔ tún ɔ jìàn bɛɛ tɛ yuu wa, ɔ zwɛɛ ku yayigɔ tɛ. ⁹ Ku mù yuu wa nɛ, ku

nagwanaa muɔ tɛtɛɲi wa tɛ yayɪɲa tɛ duən twi, yá ba dɛ yayɪran zwɛɛ. ¹⁰ Ba zilí nɛba zɛnzɛn, yá nɛ viru mánǎ wa, ba pɪn nɛba won tɛ mama, nɛ yà nɛ pià, sɛ nɛ na.

*Polɛ-ba yí Romɛ
(Tɔtɔnan 23.11; Romɛ
tìán 1.9-15; 15.29)*

¹¹ Nɛ fwa càni batwa Malɛtɛ nagwanaa muɔ tɛtɛɲi tɛ wa. Yá càni batwa tɛntɛ kwa nɛ, nɛ zɔa Alɛkɛzandəri níá yuu bori wa. Ku níá yuu bori tɛntɛ yà yɪn ku nagwanaa tɛntɛ wa, waran mánǎ tɛ mama. Ku yira yà jɛ mɪmɪnɔ, ba nɛ boɲɛ <Diyɛsɛkire* >. ¹² Nɛ vɛli nɛ twá Sirakisɛ, nɛ fwa ðiàn batwa lá nɛ. ¹³ Nɛ zigɪ lá, nɛ va nɛ yí Rezwiyo. Ku tɪpɔri nɛ, vɔvɔ nyí ku zàn luɔ jizɛn saporɔ yuu. Vɔvɔ tɛntɛ pɪn nɛ zɔ níá yuu bori nɛ vií. Ku ðiàn bɛlɛ nii nɛ, nɛ vɛli nɛ yí Puzolɛ. ¹⁴ Ku tu tɛntɛ wa, nɛ ni lià tɛ, ba nɛ yi nɛ nubɪa *Kɛrisɛ yiri, ba ga lòri nɛba, sɛ nɛ fwa ðiàn barpe ba con. Yá mɛ ku yi nɛtɔ, nɛ ma va nɛ yí *Romɛ. ¹⁵ Lià tɛ, ba nɛ yi nɛ nubɪa Kɛrisɛ yiri, ba nɛ wulɛ ku tu tɛntɛ wa, yà dí yáá ba nì nɛ ŋwen. Yá ba ðán zàn ba va, wuuu, ba bà ba yí bwálí don, ba nɛ boɲɛ <Forimɛ Apiyisɛ >. Ba duən lɛ, ba va ba yí bwálí don, dɛ ba nɛ boɲɛ <Tɛrowa Taverɛnɛ >, sɛ ba ma jérí nɛba. Polɛ nɛ ni ba, ɔ ken Yu lèèè, ɔ waa

* 28:11 28.11 Ku mù nɛ ya yia bɛlɛ, ba nɛ fwa, ba bɪri dɛ, tɛ ya yiywɛ.

ga pii ka dàn. ¹⁶ Kɔ kwa nə, nə nə yí Romə. Pamana bíi yuu tíú tɛ dàn ma kɛn bàn diè lià tɛ yáá tíú tɛ jɔn wa. Yá ba dàn pa nii, sə Polə mù ya bwálí don nə, ɔ mù də pamanɔ tɛ, ɔ nə cì ɔ nə.

(Romə tián 11.1-11; Efɛzə tián 6.19-20; Kolosə tián 1.24-29)

¹⁷ Kɔ dɔan batwa nii nə, ɔ bon *Zwifə-ba yáá tián tɛ, ɔ kɛ duən yáá nə. Ʋ ti sùràn tɛ tɛ, ɔ swìn ba con, ɔ wú: «À nubɔa-ba, də à nə wà won mama fwa, kɔ nə zɔga nə lɔɔ kɔ tɛ lià tɛ nə, nə à yèé nə nɔbara-ba yofwamunan tɛ nə, ba jɔn nə, ba kɛ bàn diè. Yá kɔ yɔ *Zwerizalemə nə, ba ken nə Romə-ba jìàn wa. ¹⁸ Ba nə bwe nə, à ma tún à nii, ba nɔ də, won mama yà tɛlɛ à yuu wa, kɔ nə birɔ də, kɔ mɛ, sə ba gv nə. Ba mù yà pià ba dɔgv nə. ¹⁹ Yá Zwifə-ba yáá tián tɛ vɔga, ba zàn ba zɔga à nə. Kɔ mù nə pɔn, kɔ ya kálú kɔ pa nə, sə à swìn də à bɔrà tɛ yɔ Romə-ba piú nəfarɔ tɛ nə wá bɔrɔ ka. Yá à ga wà pubɔŋa jén, sə à kɛ talɔ à lɔɔ tɛ yuu wa. ²⁰ Kɔ mù yoo tɛntɛ yɔrɔ nə, à lòrɔ, sə à na aba, sə à swìn kɔ á con. Yala tɛ, *Yɔzərayelə dwíí tɛ nə jɛ tɛ, nə pɔn bàn diè banzala tɛ wulə à jìàn nə». ²¹ Ba ma le wá, ba wú: «Nə wà sagɔ nɔ, kɔ nan Zwerizalemə, Zwide nagwanaa tɛ wa, kɔ bà n yɔrɔ. Yá nə nubiu nədɔ də tɛtɛ wà nə con twi, ɔ dé tɔjaŋa, nə à yèé, sə ɔ swìn

n yolwan. ²² Nə dàn nə pià, sə nə nì n nii wa, kɔ tɛ n nə buŋa. Nə dí yáá nə yèé də, bwálí mama kɔ mù kɔnkɔn yɔjɔncwɛŋə kàrà tɛ yáá ja tútúná, kɔ bà».

²³ Ba dàn li dɔn ba tún, ba pa Polə nə. Kɔ dɔn tɛ nə yí, lià zɛnzɛn twi. Ba yí bwálí tɛ nə, ɔ yà nə wulə. Ʋ sɔgv tɛ wa, ɔ birɔ də, Yɔ wá dé pàrɔ. Yá ɔ dàn twá Yɔ *nii tɛ nə, ɔ nə pɔn *Moyizə nə də Yɔ nii *sùsùnà tɛ saga tɛ nə, ɔ ma swìn ba, ɔ janɔ kɔ tɛ, kɔ nə yɔ Zwezi yoo yuu wa. Ʋ zɔgɔ kɔ yoo tɛntɛ yuu wa jɔv mama, ɔ ja va ɔ yí kɔ dɛdɛni nə. ²⁴ Sùràn tɛ ɔ nə swìn, tɛ zɔa ba duən, yá ba duən də ga vɔ, sə ba pa tɛ cígá. ²⁵ Mánjá tɛ, ba dàn nə pii ba virɔ də ba tútúní duən, Polə dàn swìn sùràn tɛ tɛ, ɔ sùrí lá, ɔ wú: «Yɔ-^{*}Sɔjɔ tɛ jɛ cígá, kɔ ma twá də Yɔ nii sùsùnɔ *Ezayi, kɔ swìn á nɔbara-ba con, kɔ wú: ²⁶ «Vɛli lɔɔ kɔ tɛ lià tɛ con,

n swìn n wú: Á wá nì zɛni, yá á bá lwarɔ kɔ dɛn. Á wá ywàn zɛni, yá á bá na kɔ. ²⁷ Lalɔɔ kɔ tɛ lià tɛ bɔcanɔ tɔga. Ba swìn ba zɔan, ba pí ba yíá, sə dɔn don ba dàn ká na də ba yíá, sə ba dàn ká nì kɔ ba zɔan wa. Ba bá pià, sə ba lwarɔ kɔ dɛn ba bɔcanɔ wa, sə kɔ pa, ba lwan ba pubɔŋa, ba bà à mù Yɔ con, sə à pa ba yazurə».

²⁸ Á lwara də, suywánjɔ tɛ, kɔ nə birɔ də, Yɔ wá jɔn aba

á cɔna wa, Yu tɔn ku, ɔ pa
lìà tɛ nɛ, ba nɛ tà Zwifə-ba.
Ba mù wá cɔɔ ku».

²⁹ [Májá tɛ wa, ɔ nɛ swìn
ku nɛtɔ tɛ, Zwifə-ba vìí dɛ
ba tótùnì duɛn zɛnzɛn.]

³⁰ Polə fwa bɔna bələ mɛ
bwálí tɛntɛ wa, ɔ yà nɛ jon,
ɔ ŋwín ku yuu nɛ. U sɛɛ ɔ
jonɛ lìà tɛ mama, ba nɛ twi
ɔ cɔn, sɛ ba na wá. ³¹ U yàá
swìn dɛ, Yu wá dɛ ɔ pàrì tɛ,
dɛ ɔ kàrì ba *Yuu-Tiu Zwezi-
Kərisə yoo. U yà fwa ku nɛtɔ
tɛ, yá fən dɛ ga ba wá jɛ ku
yoo wa mama. Yá yoo dɛ
mama wà ɔ nɛ cì.

**Sagi tə, Polə nə
púpóní v pa
Romə
Kərisə lià tə nə
Romə tián sagi
tə yuu wa sugv**

*Lìu tə, v nə púpóní sagi
ku tə*

Kv yí Zwezi-**Kərisə*
**tuntuv* Polə nə púpóní kv.
U vèli bwálá kapupu, v ma
swìn Zwezi-*Kərisə* suywájú
tə v biri.

Lìà tə nə, Polə nə púpóní
Polə púpóní kv v pa
**Kərisə* lià tə nə, ba nə wulə
**Romə* nə. Kv máná tə wa,
də Polə wulə v nɛɛ batwa nii
vèlu tə wa. U wulə Korəntə
nə, v dān yà pià, sə v twá
Romə v kèén v va Esəpanyə.

Sagi tə wa sugv

Polə biri v kàrà tə mama
Romə tián sagi tə wa. U biri
də, ləzoni tə mama yí cuna
lià, yá Yí swə ba mama
míámíán. **Zwifə*-ba də ba
tə, ba nə tà *Zwifə*-ba mɛ wàá
cígá tián ba yaní Yí yáá con,
də ba nə ken ba waa Zwezi-
**Kərisə* nə, v nə tɪga ba yuu
yí. Kv nətə yí pubwanv
Yí fwa ba yíra. Yá síún nə,
ba də Zwezi-*Kərisə* dān vwə
duən nə.

Swapitərə nana tə wa,
Polə swìn Yí-**Sínju* tə yoo,
kv nə pín mɪ, kv nə yáá pín,
nə jì Yí bia, kv ga twí kv
saŋa nəba.

Swapitərə nɔgv kv va kv
yí fugə nədv tə yí Yí fira

tə nə yí nətə, **Yízərayelə* lià
yuu wa nə kv swìn. *Zwifə*-
ba zóni vɪga suywájú tə ba
dɔgv. Yá Yí mù wà v dwíí
tə vɪ.

Swapitərə fugə bələ kv va
kv yí fugə də bonu tə wa,
Polə tún conj v pa ba nətə
yuu wa, ba nə mɛ, sə ba ya
Kərisə lià púlí tə wa də kàrà
con. U biri də, won mama
mɛ, sə kv fwa də sonu.

*Polə jùnì Kərisə lià tə
Romə nə
(Titə 1.1-4)*

1 À mù Polə yí Zwezi-
**Kərisə* tutunbiu. À mù nə
púpóní sagi kv tə. Yí kúrí
nə, sə à ya v **tuntuv*. U
li nə, v tún vān nə, sə à
swìn v suywájú tə, à biri lià
nə. ² Yí yà dí yáá, v twá
də v nii **sùsùnà* tə, v ma
kàn suywájú təntə nikaní,
fuən fuən. Yá kv yoo dān
púpóní Yí sagi tə wa. ³⁻⁴ Kv
suywájú təntə swìn v biú
Zwezi-*Kərisə* yoo, v nə yí nə
**Yuu-Tiu*. U jigə ləzwənə, ba
ga luri wá piú **Davidə* dwíí
tə wa. Yá Yí twá də v **Sínju*
tə, v ma bwín wá, v li tian
wa, yá v dān ga biri də, cígá
mama, v yí v biú tə, v nə
jə dián. ⁵ Kv twá də v mù
Zwezi-*Kərisə*, Yí ma fwa v
pubwanv tə nə yíra, v ga tún
nəba, sə nə ya v tuntuna. U
fwa kv nətə tə, sə nə va nə
swìn v sugv tə, nə biri dwíí
tə mama luv mama wa nə,
ba nə tà **Zwifə*-ba, sə ba zilí
v nii, kv twá v yí tə nə. Kv
nətə twá ba nə keni ba waa
v nə wuuu. ⁶⁻⁷ À mù **Romə*

tián də wulə ba mù lià təntə wa, Zwezi-Kərisə nə kúrí, sə ba ya v lià. Kú dǎn ya á mù mama nə, à púpúní à pín. Yú swə aba, v kúrí aba, sə á ya v mù nyiən. Nə nyina Yú də nə Yúu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanu á yira, ba ga pa aba bican sió.

Nətu Polə nə swə Kərisə lià tə, ba nə wulə Romə nə (Romə tián 15.23-32; 1 Tesalonikə tián 1.2-3; 3.7-13)

⁸ Tia yuu bwálí mama nə, lià nən də, á keni á waa Zwezi-*Kərisə nə. Kú mù nə pín, à dí yáá, à twá də Zwezi-Kərisə, à ma kəni à nyina Yú lèèè, á mama yiri. ⁹⁻¹⁰ Yá à tɔŋa tɔtɔŋi tə, Yú nə pín nə, də à waa mama, à ma swìn v biú tə suywánú tə à biri. Yú yèó də, kú yí cígá, à swìn nətən də. U yèó də, máŋá mama, à nə wulə à jùnì wá, à yáá lòrì wá à pín aba. Yá máŋá mama, à lòrì Yú, sə v súrì cwəŋə, v pa nə síún, də kú nə twá də v fira, sə à bà à na aba. ¹¹ À pià, sə à na aba də à waa mama, sə à pa aba Yú-*Sínju tə tarpıvɔn don, sə kú pa á zıgı diàn, á twá Zwezi-Kərisə nə. ¹² À mù də á mù me keni nə waa Zwezi-Kərisə nə, yá nə dǎn yí won nədv. Kú mù nə pín à pià, sə nə na duən, nə ga dǎn duən jìàn.

¹³ À nubia-ba, à pià, sə á lwarı də, à dédén, sə à bà, à na aba kú nə cé duən. Yá yìèn cìgà à yáá nə, kú bà kú yí zèn. À pià, sə à bà, à tɔn tɔtɔŋi á tətəŋi wa. Kú wá san aba, sə á va yáá, á

ga bori Yú nyiən tə wa, ndə à nə fwa nətɔ lɔv dwié tə duən wa. ¹⁴ Yú nə pín nə kú tɔtɔŋi təntə. Kú dǎn yí ndə jɔŋi nə à yuu wa, sə à swìn suywánú tə, à biri *Gərekə-ba nə, də ba tə, ba yía nə wá pıri nə, də ba tə, ba nə yèó saga kàrù, də ba tə, ba nə yèrì won mama nə. ¹⁵ Mə kú mù yoo təntə nə pín, à pià, sə à bà, à swìn suywánú tə, à biri á mù *Romə tián də, də à waa mama.

Suywánú tə jə diàn

¹⁶ Cavıra ba à mù Polə jə, sə à swìn suywánú tə à biri lià nə. Yú diàn wulə suywánú təntə wa, sə tə jon lià tə mama, ba nə keni ba waa Zwezi-*Kərisə nə, ba cuna wa. Cwəŋə təntə təntən ka wulə *Zwifə-ba yiri. Kú kwa nə, ka wulə *Gərekə-ba tə də yiri. ¹⁷ Suywánú təntə nə biri nətɔ tə, Yú nə pín ləzwənə jì cígá tíú v mù Yú yáá con. Kú yoo təntə cwəŋə dən lanɔ də kú yígúré nə yí, sə lià tə kəni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuu. Kú yí ndə, kú nə púpúní Yú sagı tə wa, kú wú: «Liù tə, v nə keni v waa Zwezi nə, Yú yáá pa v jì cígá tíú, v mù Yú yáá con. Yá v mù liù təntə wá ya mu wa, kú nə ba zwèe Yú con».

Lià tə mama yí cuna lià (Efəzə tián 4.17-19; 1 Piyerə 4.3-5)

¹⁸ Yú biri də, v lıŋa zaŋa v sǎn tə nə, lià tə tɔtɔnkɔkwınan tə mama yiri, v nə ba pià, də kunkun

yìèn yırı. Mə tə mù nə, ba ma cì lià tə yáá nə, ba dàn ká lwarı cígá tə. ¹⁹ Cígá, ku tə, ba nə wáá ba lwarı Yı yoo yuu wa ku yı nəpon. Yı tətə nə bırı ba ku yoo tə, v pa ba lwarı ku. ²⁰⁻²¹ Liù mama yà tə wà nı Yı nə yı nətı. Yá ku nə zıgı máńá tə wa, Yı nə fwa lıv, ku ja bà ku yı zèn, wiən tə, v nə fwa, tə bırı nətı tə, v nə yı. Tə ma bırı də, cígá mama, v jə diàn, tə nə bá zwèe, abada də. Tə ma kúv bırı də, v mù cıı cígá nə yı Yı də. Ba yèò də, Yı wulə zəni, yá ba ga vı, sə ba pa wá dun, nə à yèò, sə ba kə v lèèèe, ndə ba nə mə, sə ba fwa nətı. Ku mù nə pın, ba kúv wàri ba swın də, ba wà v mù Yı nii zilı, ba nə yèri wá yırı. Yá ba bıcanı kúv ba pubıja jə. Ba yèri won mama, ba ga yèri yozənu də. ²² Ba swın də, ba mù jə wubıja, yá ba ga yèri də, ba yı ləyərən. ²³ Ba mù con nə, ba yá dun Yı tə, v nə wàri v tı v pwi, yá ba ga jùnı wonwanan. Tə wonwanan təntə yı ləzwənə nyınyıga, ba nə sári, yá ləzwənə tətə ga tı v pwi. Tə duən də nyın də zuji. Tə duən də nyın də váná, tə nə jə nəe banıa, tə duən də kúv nyın də wiən tə, tə nə vèli tə pùé ban.

²⁴ Mə ku mù nə pın, Yı dãn ma yá ba, sə ba fwa ba pùé yokukwınan fıra yìèn tə duən yıra, sə tə kə ba durən wa, sə tə ga kə cavıra ba tətə nə. ²⁵ Ba yá Yı cígá tə, ba ga pú kunkun kwa. Ba tıja ba

pın wiən tə nə, Yı nə fwa, də ba pın tə dun, ba ga yá Yı tətə, v nə fwa tə wiən təntə mama. Yá v mù nə ba yá mə, sə ba bu v nə, máńá mama wuuu, ku nə ba zwèe. Amına!

²⁶ Mə ku mù nə pın, Yı dãn ma yá ba, sə ba fwa cavıyien tə, ba nə swə tə fànú. Ba kana dãn yá bara nə, ba pıı ba pəni ba duən kana, ba ma tıja yìèn duən yıra, tə nə wà mə. ²⁷ Bara tə də con, ba də tıja ku yoo təntə. Ba də yá kana tə nə, ba duən bara fıra ga pıı ku gwı ba. Ba də pəni də ba duən bara, ba ma tıja cavıyien duən yıra. Càn nə wá ya ba ıwırán, tə yolwana təntə yırı, ba nə fwa.

²⁸ Ba mù lià təntə ba pià, sə ba lwarı Yı. Ku mù nə pın, Yı ma yá ba, sə ba pubıja tə ya pubunkukwııv, sə ku pa ba tın yìèn tə, ba nə wà mə, sə ba tın. ²⁹ Ba bıcanı súé də kunkun yìèn yiri mama. Ba tıja yolwana duən yıra. Lià duən wiən jə yimən tə pa ba. Ba wəe lıja duən yuu wa. Ba zıga lià duən nə, ku tíán wiən yırı. Ba swə lià gıri. Ba dı jara də duən. Ba gıgıri lià. Ba tıja yutəlu yìèn lià yıra. Ba dó tıja duən dèni nə. ³⁰ Ba swın yolwana, ba pın duən nə. Ba yı Yı dıja. Ba twın lià. Ba yı fwıə lià. Ba fwa yırı. Ba swə yolwan nədun fànú. Ba ba ba nyına-ba nii zilı. ³¹ Ba kúv yèri ku tə, ku

nə zìən. Ba nə kàn nìkani, ba ba kù nii nə twá. Ba yèrì ka sónì là. Ba ba là yìnəgə dəri. ³² Ba yèé zəni də, Yü *nii tē birì də, là tē, ba nə tɔŋa yokukwɔnan təntə mɛ, sə ba tɪ, sə tian nə ya ba ŋwírán. Ba yèé kù nətɔ tē, yá ba ga tɔŋa tē yìèn tē. Kù tà tē cɪcɪ nə ba tɔŋa, ba nə nɪ liù, də ɔ tɔn yolwan, ba yáá swə, ba ga daŋa kù tíú jìàn, sə ɔ fwa ɔ sùrí lá.

2

Nətɔ Yü nə wá b̀̀r̀̀r̀̀ là tē b̀̀r̀̀r̀̀

(Matìə 7.1-5; Romə tían 14.10-12; Tɔtɔnan 10.34-35)

¹ N mù liù tē, n nə tì n tiàn, n ma fwa liù tē nə b̀̀r̀̀r̀̀ là b̀̀r̀̀r̀̀, sə n b̀̀r̀̀r̀̀ n duən b̀̀r̀̀r̀̀, kù mɛ, sə n bwe n tiàn n jén, n tətə yì b̀̀eèè. N b̀̀r̀̀r̀̀ là duən b̀̀r̀̀r̀̀, yá n tətə tɔŋa yìèn tē, ba nə tɔŋa. Kù mù nə pɪn, n kùú wàrì n swìn də, n wá ɔ mù Yü nii zìlí, n nə yèrì wá yɪ. Yá n nə b̀̀r̀̀r̀̀ là tē b̀̀r̀̀r̀̀ tē wá pa, Yü b̀̀r̀̀r̀̀ tē ja n tətə. ² Nə yèé də, Yü jə cígá, ɔ ma b̀̀r̀̀r̀̀ là təntə, ba nə tɔŋa yokukwɔnan təntə b̀̀r̀̀r̀̀. ³ N mù liù tē, n nə b̀̀r̀̀r̀̀ là duən b̀̀r̀̀r̀̀, yìèn yɪ, ba nə fwa, n tətə ga tɔŋa tē yìèn təntə, n mù dàń buŋa də, n mù wá jén Yü b̀̀r̀̀r̀̀ tē yáá nə naaa? ⁴ Yü ya wuywanyìən zənzən. Ʋ jə pínú zənzən də. Ʋ yèé nətɔ ɔ nə wá ja ɔ tiàn ɔ ma dàn. N yì n goni tē yìèn təntə naaa? N yèrì də, kù yì wuywanì nə

ɔ fwa n yɪra, sə n twá kù nə, n vəvəri n kwa n ma sá n cɔna tē naaa? ⁵ N mù liù təntə n yuu dà, kù pa n ba pià, sə n vəvəri n kwa, n ma sá n cɔna tē. N tətə dàń nə wá pa Yü lɔŋa tē zàn n yuu wa. Yü b̀̀r̀̀r̀̀ tē wá ja mú dɪn tē nə, ɔ lɔŋa tē nə wá pwin, tē nan poni nə. Kù dɪn təntə nə, ɔ wá b̀̀r̀̀r̀̀ là tē mama b̀̀r̀̀r̀̀, kù twá də cígá. ⁶ Kù dɪn tē nə, ɔ wá ŋwín liù mama tɔtɔŋi ŋwírán, ɔ pa wá. ⁷ Là duən jə pínú wuuu, ba dàn ká pí ba kə ba kwa, ba ma tɔŋa zəni. Ba pià dun Yü con. Ba pià zìlé. Ba pià mɪ tē, kù nə ba zwèè Yü con. Mə ba mù lià tē nə, ɔ cígá wá pa mɪ tē, kù nə ba zwèè ɔ con. ⁸ Là duən də yì tútònyina, ba ba Yü cígá tē nii zìlí, ba ga swə, sə ba tɔn kù tē nə lwara. Kù mù nə pɪn, Yü lɔŋa zaŋa tē fufwin kù lià təntə yuu wa zənzən. ⁹ Là tē mama, ba nə tɔŋa yolwana tē, Yü wá kə càn ba nə zənzən, fən ga wá zɔ ba. Càn təntə wá dé yáá, tē yì *Zwifə-ba. Kù kwa nə, tē dàń wá yì *Gərekə-ba tē. ¹⁰ Yá là tē mama, ba nə fwa zəni, Yü wá pa ba na dun. Ʋ wá pa ba zìlé, ɔ ga pa ba bɪcàn sié. Ʋ wá dí yáá ɔ tɔn kù yoo təntə Zwifə-ba yɪra. Kù kwa nə, ɔ dàń wá tɔn kù Gərekə-ba yɪra. ¹¹ Yü yáá con, ləzwənə mama ba n don dwə.

*Won tē, kù nə dwə, kù yì ka twá Yü nii tē nə
(Matìə 8.10-12; 23.3-4)*

12 Lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba, yèrì Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə. Ba mù lià təntə tɔŋa cuna, yá ba ga wá tɪ, ba jén míámíán Yü yáá con, ba bá yəni kɔ. Zwifə-ba mù yèé Yü nii tə, v nə pın Moyizə nə. Yá ba də wa lià duən wá Yü nii təntə nə twá. Yü wá twá kɔ nə, v ma bùrì ba bùrà. 13 Liù mama bá ya cígá tíú Yü yáá con, v nə cuga Yü nii tə yiri. Kɔ mɛ, sə v tun kɔ tə, Yü nii tə nə biri, sə v tun. Mə nətɔ nə v dān wá ya cígá tíú Yü yáá con. 14 Dwíé tə duən yèrì Yü nii tə, v nə pın Moyizə nə. Yá ba dān nə twá ba tətə pubɔŋa nə, ba tun yìèn tə nə tua tə mɛ, də kɔ tə, Yü nii tə nə pìà, kɔ biri də, ba yèé kɔ tə, Yü nə pìà, ba cígá ga yèrì Yü nii tə mù. 15 Kɔ biri də, Yü nii tə wulə ba bicanɪ wa, sə ba lwarɪ kɔ tə, ba nə mɛ, sə ba fwa. Yá ba bicanɪ wa, ba pubɔŋa tə yáá biri yìèn tə, ba nə fwa zəni tə wa, də yìèn tə, ba nə fwa lwanɪ tə wa. 16 Dɪn don nə, Yü wá twá də Zwezi-*Kərisə, v bùrì yìèn tə, tə nə sègè, lià tə bicanɪ wa bùrà, ndə Yü suywájú tə, à nə swìn à biri tə nə biri nətɔ. Yá kɔ dɪn təntə nə, yìèn təntə dān wá nan poni nə.

Zwifə-ba wá Yü nii zìlì
(*Matìə 3.8-10; Marəkə 7.9-13*)

17 N mù liù tə, n nə swìn də, n yɪ *Zwifə-ba dwíí tə wa liù, n ba fən dəri, n nə twá Yü *nii tə nə yiri. N yáá fwa yirɔ, də n yɪ Yü nyiən.

18 Kɔ twá də Yü nii tə, v nə pın *Moyizə nə sanɔ, n ma yèé kɔ tə nə yɪ Yü fira, n ga yèé yozəŋu də yolwan swíán duən wa. 19 N mù con nə, n buŋa də, n mù yíá nə na lá cígá mama, n ma biri cwəŋə lilirən nə. N buŋa də, n yɪ ndə poni nə, n pìrì lià tə, ba nə wulə yikunu wa. 20 Yü nii tə, v nə pın Moyizə nə, biri mú yənu də cígá. Yá kɔ mù nə pın, n buŋa də, n mù nə wáá lià tə, ba nə təlè cwəŋə wa, n kwen n kəni cwəŋə wa. N buŋa də, n mù nə yɪ karnyina, n kàrì lià tə, ba nə yèrì won mama. 21 Haya! N mù liù tə, n kàrì lià duən, n ba n tətə kàrì. N mù liù tə, n kàrì n biri, sə ba dān ká ŋɔ, n tətə ŋwìn. 22 N mù liù tə, n nə swìn, sə ba dān ká cwàrì, n tətə cwàrì. N mù liù tə, n nə culi wonwanan, n tətə pìi n ŋwìn wonwanan n yoli. 23 N fwa fwíə n nə jə Yü nii tə, v nə pın Moyizə nə tə yiri, yá n ga ba Yü nii təntə nə twá. Kɔ nətɔ pın, n cùgò Yü dun tə. 24 Kɔ yɪ ndə kɔ nə púpúní Yü sagɪ tə wa, kɔ wú: «Kɔ zɪgɪ á mù yuu wa, dwíé tə, ba nə tà Zwifə-ba, ma twɪn Yü».

(*Romə tián 4.11-12; 1 Korəntə tián 7.19; Galasi tián 5.6*)

25 Á mù Zwifə-ba pın ba *gwəŋə bæɛ. Də á nə twá kɔ tə nə, Yü nii tə, v nə pın Moyizə nə, nə biri aba, á goŋu tə jə dēn. Yá á dān nə ba kɔ tə nə twá, Yü nii tə nə biri aba, kɔ yɪ ndə ba nə wá

aba gwəŋə. ²⁶ Yá ba dǎn nə wà liù gwəŋə, ɔ ga twá kɔ tə nə, Yɪ nii tə nə bɪrɪ, Yɪ wá jələ kɔ tíú ndə ba gwəŋə wá. ²⁷ Ba wà ɔ mù bɛɛ tɛntə gwəŋə, yá ɔ ga twá kɔ tə nə, Yɪ nii tə nə bɪrɪ. Ʋ mù bɛɛ tɛntə bɪrà wá ja n mù liù tə, n nə yɪ Zwifə. N jə Yɪ nii tə, ba gwəŋə mú də, yá n ga ba Yɪ nii tɛntə nə twá. ²⁸ Cígá cígá Zwifə tà liù tə, ɔ yɪra nə nyɪn də Zwifə yɪra cɪcɪ. Yɪ yáá con, kɔ tà liù tə, ba nə gwəŋə wá cɪcɪ. ²⁹ Cígá cígá Zwifə yɪ ɔ bɪcan tə nə yɪ nɛtɔ nə bɪrɪ də, ɔ yɪ Zwifə. Liù tə, ba nə gwəŋə wá cígá cígá Yɪ yáá con, kɔ yɪ liù tə, Yɪ-**Siŋu* tə nə lwǎn ɔ bɪcan tə. Kɔ tà liù tə, ba nə gwəŋə wá cɪcɪ. Ʋ mù ləzwənyiri tɛntə yɪ Yɪ nə yáá bwɪ ɔ nə, kɔ tà ləzoni.

3

Nɛtɔ Yɪ nə fwa zəni Zwifə-ba yɪra ɔ doni dwíé tə duən

(Romə tián 9.4-21)

¹ Kɔ nɛtɔ wa, liù dǎn nə yɪ **Zwifə*, bɛɛɛ won nə, ɔ ma dwə lià tə duən tə? *Zwifə-ba* nə pɪn ba **gwəŋə* bɛɛ tə, kɔ nywarɪ nə yɪ bɛɛɛ? ² Yìèn dáá zənzən, Yɪ nə ma fwa zəni *Zwifə-ba* yɪra, kɔ pa ba dwə dwíé tə duən tə. Tə wa tɛntən yoo nə yɪ Yɪ bɪrɪ ɔ sùràn tə ba mù *Zwifə-ba* nə. ³ Yá ba wa lià duən dǎn nə jigə pwíí bələ tián tə, kɔ nɛtɔ tə dǎn wá pa Yɪ də lwǎn, ɔ jì pwíí bələ tíú naaa? ⁴ Abada! Kɔ tà nɛtɔ! Ləzoni mama nə swə

ba kɔnɪ kɔnkɔn, Yɪ mù ba ɔ cígá sugɔ tə lwǎní. Kɔ yɪ ndə kɔ nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kɔ swìn Yɪ yoo, kɔ wú:

«Máná tə, n nə swìn, ba mama wá lwarɪ də, n swìn cígá. Də ba nə pìà ba bɪrɪ n bɪrà, n tə wá nan bɪrà tə wa».

⁵ Yá nə dǎn nə tà cígá tián tə nə bɪrɪ də, Yɪ yɪ cígá tíú, bɛɛɛ won nə nə kúb wá swìn? Yɪ ba cígá jə, də ɔ lɪŋa tə nə yáá pa ɔ kəni nəba càn wa, naaa? Bwálí kɔ tə wa, à pubɪŋa tə yɪ ndə ləzwənə nə buŋa nɛtɔ.

⁶ Abada! Kɔ tà nɛtɔ! Də Yɪ yà nə tà cígá tíú, ɔ yà wàrɪ lɔɔ kɔ tə ləzoni bɪrà ɔ bɪrɪ. ⁷ Yá à kɔnkɔn dǎn nə pɪn, Yɪ cígá tə kwɛn ka nan poni nə ka sùrí, sə kɔ pa Yɪ na dun, bɛɛɛ nə pɪn Yɪ bɪrà ma wá ja nə, à nə yɪ cɔnɔ tə yɪrɪ? ⁸ Kɔ nə yɪ nɛtɔ, bɛɛɛ nə pɪn, nə ba swìn, nə wú: «Nə fwa yolwana tə, sə tə nan zəni nə?» Lià duən buŋa də, nə kàrà tə yɪ nɛtɔ, ba ga twɪn nəba. Bɪrà wá ja kɔ mù lià tɛntə, yá kɔ mù nə mɛ də ba.

Liù təlɔ, ɔ nə yɪ cígá tíú

⁹ Bɛɛɛ won dǎn nə wulə, kɔ nə bɪrɪ də, nə mù **Zwifə-ba*, dwə dwíé tə duən tə? Kɔ won tɛntə təlɔ. Nə dí yáá nə bɪrɪ də, *Zwifə-ba* də **Gɛrəkə-ba* tə mama yɪ cɔna nə dí diàn ba yuu wa. ¹⁰ Kɔ yɪ ndə kɔ nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa kɔ wú:

«Liù təlɔ, ɔ nə yɪ cígá tíú, liù nɛdɔ tətə təlɔ. ¹¹ Liù

mama təlɔ́, ɔ nə jə wɔbɔɲa. Liù mama təlɔ́, ɔ nə pià Yɪ. 12 Lià tɛ mama dɔgɔ cígá cwəɲə tɛ. Ba mama yɪ tɔtɔ Yɪ yáá con. Liù təlɔ́, ɔ nə tɔɲa zəni, liù nədɔ tətə təlɔ́. 13 Sùràn tɛ nə naɲa ba níé wa yɪ yokukwɪnan, ndə ba súrí ləbəri nii nə. Ba nəndələ nə ba ma gɪgarɪ lià duən ba cùgá. Ba níé cà ndə dəkwaá cwán nə. 14 Ba níé súé də ka zɪrɪ ka kə lià nə, də sùràn tɛ, tɛ nə cùgá lià. 15 Ba nɛɛ lɪɲa tɪa zənzən, sɛ ba ma va ba lɪ mɪ. 16 Ba mù nə twá bwálí nə, ba yáá cùgù wiən tɛ mama, ba ga kə càn kɔ bwálí tɛ wa. 17 Ba yəri cwəɲə tɛ, ka nə kəni bɪcán sié lià pwərə wa. 18 Ba ba zílé jə, ba pa Yɪ nə».

19 Yá nə ga yəé də, kɔ tɛ mama Yɪ *nii tɛ, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, nə bɪrɪ tɛ, yɪ lià tɛ yɪrɪ, ba nə mɛ, sɛ ba zílí Yɪ nii tɛ. Liù mama kúbù wàrɪ ɔ swɪn də, ɔ yəri. Yá liù mama dān mɛ, sɛ ɔ tún ɔ nii Yɪ yáá con. 20 Kɔ mù nə pɪn, Yɪ yáá con, liù mama wàrɪ cígá tíú ɔ jì, də kɔ nə yɪ, sɛ ɔ zílí Yɪ nii tɛ, ɔ nə pɪn Moyizə nə. Yɪ nii tɛ mù yɪ kɔ bɪrɪ lià, sɛ ba lwarɪ də, ba tɔn cɔna cɪcɪ.

Nətu liù nə wá jì cígá tíú Yɪ yáá con Zwezi-Kərisə yɪrɪ (Galasi tián 2.15-16; 3.8-14; Efezə tián 2.7-9)

21 Síún nə, Yɪ dān bɪrɪ nəba nətu, ɔ nə wá bɪrɪ də, liù yɪ cígá tíú ɔ mù Yɪ yáá con, yá kɔ tà kɔ tíú zílí ɔ mù Yɪ *nii tɛ də. Yɪ nii tɛ, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, saga tɛ, də Yɪ nii *sùsùnà saga tɛ bɪrɪ də, kɔ yoo tɛ yɪ cígá. 22 Yɪ yáá bɪrɪ də, lià tɛ yɪ cígá tián, ba nə ken ba waa Zwezi-*Kərisə nə yɪrɪ. Lià tɛ mɛ, ba nə ken ba wɛɛ Zwezi-Kərisə nə yɪ won nədɔ. Yɪ ba liù kúrí, ɔ ma kɔkwani ɔ don. 23 Lià tɛ mama tɔn cɔna Yɪ yáá con. Yá ba kúbù wàrɪ Yɪ dun tɛ ba nɪ. 24 Yɪ dān nə fwa pubwanɔ ləzoni yɪra, ɔ ga pa, ba jì cígá tián ɔ mù Yɪ yáá con, tɔtɔ. ɔ fwa kɔ nətu tɛ Zwezi-Kərisə yɪrɪ, ɔ nə yɪ liù tɛ, ɔ twá ɔ nə ɔ ma lɪ ba ba cɔna tɛ wa. 25-26 Yɪ nə ken, sɛ Zwezi-Kərisə ya ndə vanɪ nə, ba nə ma fwa *jɔɲɪ cɔna yɪrɪ, sɛ ɔ tɪ, ɔ jana lwá. Yá lià tɛ, ba nə keni ba waa Zwezi nə, Yɪ dān wá lɪ ba cɔna tɛ, ba mù də ɔ mù Yɪ pwərə wa. Yɪ fwa kɔ nətu tɛ, sɛ ɔ ma bɪrɪ də, ɔ yɪ cígá tíú. Mánjá don yɪn lá, ɔ yà píní cɔna tɛ, ləzoni nə fwa, ɔ wà ba ken càn wa tɛ yɪrɪ. Yá síún nə, Yɪ dān bɪrɪ nətu tɛ, ɔ nə wá pa ləzoni ya cígá tián ɔ mù Yɪ yáá con. Yɪ pià, sɛ ɔ ya ɔ cígá tɛ wa, yá ɔ ga pa lià tɛ, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə, ya cígá tián ɔ mù Yɪ yáá con.

27 Bèèèè won nə, nə kúbù wáá nə ma mà nə nyɔna wa? Kɔ won tɛntə təlɔ́ míámíán. Bèèèè dān nə pɪn kɔ yɪ nətu? Kɔ tà ka zílí nii tɛ, Yɪ nə

pɪn Moyizə nə. Yá kɪ dǎn nə yɪ kǎ kə waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. ²⁸ Nə mù yèə nə waa con də, Yɪ nə yáa pa là tə ya cígá tían v mù Yɪ yáa con. Kɪ yɪ ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu tə yɪrɪ, kɪ tà ba nə zilí v nii tə, v nə pɪn Moyizə nə yɪrɪ. ²⁹ Nə à yèə, Yɪ yɪ *Zwifə-ba cɪcɪ Yɪ, naaa? U tà dwíé tə duən, tə nə tà Zwifə-ba mù Yɪ, naaa? U cígá yɪ dwíé tə duən tə də Yɪ. ³⁰ Yɪ nədu cɪcɪ nə wulə. Yá v mù Yɪ nədu tǎntə nə wáa v pɪn Zwifə-ba, ba nə *goŋi bɛɛ tə, yanɪ cígá tían v yáa con, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə tə yɪrɪ. U mù ga nə wáa v pɪn dwíé tə duən tə, ba nə ba bɛɛ goŋi tə, yanɪ cígá tían v mù Yɪ yáa con, ba də nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu yɪrɪ. Yá Yɪ dǎn twá cwəŋə nədu tǎntə, v ma tɪn kɪ Zwifə-ba, də là tə, ba nə tà Zwifə-ba yɪra. ³¹ Yá nə dǎn nə keni nə waa Zwezi-Kərisə nə, kɪ pià kɪ bɪrɪ də, Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, kúv tǎlǎ, naaa? Abada! Kɪ tà nǎtv! Kɪ nǎtv tǎtə yɪ nə dǎn bɪrɪ də, Yɪ nii tə tə jə tɪtvɪ wuuu.

4

Abərahámə ken v waa Yɪ nə
(Galasi tían 3.6-9, 29)

¹ Nə dǎn wá swɪn nə nɪbɛɛ *Abərahámə, v nə lɪrɪ nəba yoo. U yoo yɪ kɪ yɪn nǎtv? ² Də kɪ nə yɪ kɪ twá Abərahámə tɪtvɪ nə, v ma jì cígá tíú Yɪ yáa con, Abərahámə yá wáa v tían nə

v bwi. Yá kɪ dǎn nə tà Yɪ yáa con, v wáa v tían nə v bwi. ³ Kɪ púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kɪ wú: «Abərahámə ken v waa Yɪ nə wuuu, yá Yɪ dǎn jǎlə wá də, v yɪ cígá tíú v mù Yɪ yáa con». ⁴ Də liù nə tɪn tɪtvɪ ba yáa ŋwɪn wá kɪ ŋwírán. Tə ŋwírán tǎntə tà zilǎ ba fwa v yɪra. Tə yɪ won ba nə mɛ, sə ba pa wá. ⁵ Liù don də kúv wáa lá v yanɪ, v nə wá tɪtvɪ tɪn, yá v ga kəni v waa Yɪ nə. Yɪ yáa jǎlə v mù liù tǎntə ndə cígá tíú nə v mù Yɪ yáa con, kɪ tíú nə kəni v waa v mù Yɪ nə wuuu tə yɪrɪ. Kɪ yɪ nǎtv, liù tǎntə nə keni v waa Yɪ nə, v nə pɪn cɪna liù jì cígá tíú tə yɪrɪ. ⁶ Pìú *Davidə tǎtə bɪrɪ liù tə, Yɪ nə wá pa v ya cígá tíú v mù Yɪ yáa con, v ga wá tɪtvɪ tɪn, nə wá ya pupwən liù nǎtv. U swɪn, v wú:

⁷ «Pupwən là nə yɪ là tə, Yɪ nə kwɛn ba yokukwɪnan, ba mù də wá pwərə wa. Yá v ga sɪn ba cɪna tə v lɪ. ⁸ Pupwən liù nə yɪ liù tə, Yɪ nə ba v yuu cɪna jǎlə».

Kɪ tà bɛɛ nə goŋi nə pɪn v yɪ cígá tíú Yɪ yáa con

⁹ *Davidə nə swɪn nǎtv tə, kɪ tà *Zwifə-ba là tə ba nə *goŋi bɛɛ tə cɪcɪ yɪrɪ, kɪ yɪ də dwíé tə duən mɛ, ba nə ba bɛɛ goŋi yɪrɪ. Abərahámə ken v waa Yɪ nə, yá Yɪ dǎn jǎlə wá də, v yɪ cígá tíú v mù Yɪ yáa con, ndə nə nə dí yáa nə swɪn kɪ. ¹⁰ Yá kɪ

dàn zıgı nətə, Yu ma jələ wá də v yi cıgá tíú v mù Yu yáá con? Ku yoo tə yi ku tun v nə goŋi tə kwa nə, nə à yəé də v tə wà goŋi? Ku tun, də v tə wà goŋi. ¹¹ Abərahāmə ken v waa Yu nə, də v tə wà goŋi. Yá ku kwa nə, v dàn goŋi, sə ku ya mımınu. Ku mımınu təntə bırı də, Yu jələ Abərahāmə də, v yi cıgá tíú v mù Yu yáá con, ku twá də v nə ken v waa tə v mù Yu nə wuuu. Yá ku dàn pın Abərahāmə yi lià tə mama, ba nə keni ba waa Yu nə nıβεε, də ba nə swə ba wà goŋi də. Ba də yi cıgá tián v mù Yu yáá con, ndə ba nıβεε Abərahāmə nə. ¹² Yá v mù Abərahāmə ga tə nə yi lià tə, ba nə goŋi tə də mama nıβεε. Ku tà lià tə, ba nə goŋi ba cıci yoo nə, à swın. Ku yi lià tə, ba nə goŋi, yá ba dàn ga twá ku tə nə, nə nıβεε Abərahāmə yà nə twá. Ba ga kəni ba waa Yu nə, ndə nə nıβεε Abərahāmə nə fwa nətə, də v tə wà goŋi.

Yu nikanı tə yi lià tə mama, ba nə keni ba waa v nə, nyiən

(Ebərə-ba 11.8-19; Galasi tián 3.8-18, 26-29)

¹³ Yu kàn nii də, v wá pa *Abərahāmə də v dwíi tə, v nə wá kə luv wa, tını luv. Yá Yu nikanı təntə v nə kàn də Abərahāmə, ku tà v nə zılı v mù Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə yırı. Ku yi Yu kàn nikanı təntə də Abərahāmə, v nə jələ wá də v yi cıgá tíú v yáá con, v nə kəni v waa v nə wuuu

tə yırı. ¹⁴ Ku nə yi liù nə zılı Yu nii tə cıci nə pın v jə tori Yu con, v ka kə v waa Yu nə tə mù dàn yi tutu, yá Yu nikanı tə kúv ba dən jə. ¹⁵ Ka vı Yu nii, nə yáá zın Yu lıŋa. Yá bwálı tə nə Yu nii tə nə tələ, cuna yoo də tələ ku bwálı tə nə. ¹⁶ Ku mù yırı, ku dàn pın, liù nə keni v waa Yu nə, v wá na Yu nikanı wiən tə. Yá tə cıgá yi wiən tə, Yu nə pın v pubwanu yırı. Yu nikanı təntə dàn jə dən ku pa Abərahāmə dwíi tə mama nə. Ku tà dwíi tə, ku nə jə Yu nii tə cıci, ku yi də lià tə mama, ba nə keni ba waa Yu nə wuuu, ndə Abərahāmə nə. Ku mù yırı nə, nə mama dàn wáá Abərahāmə nə ma boŋə nə nıβεε. ¹⁷ Ku yi ndə ku nə púpúnı Yu sagı tə wa. Yu swın Abərahāmə yoo, v wú: «À kàn nii də mú, sə à pa n ya dwíó kapupu nıβεε». Yá Abərahāmə nə ken v waa Yu nə wuuu, v cıgá jigə nə mama nıβεε Yu yáá con. Mə v mù Yu nə pın mı tıga nə, v ga pın won tə, ku yà nə tələ, dàn wulə. ¹⁸ Yala mama yá kúv tələ, yá Abərahāmə mù ga ja yala. U ken v waa Yu nə, ku ga pa v jı dwíó kapupu nıβεε, ndə ku nə púpúnı Yu sagı tə wa, ku wú: «N dwíi wá ya dwíi kapupu». ¹⁹ Abərahāmə yá kwın v bwələ bına bíi. Yá v tətə nı də, v mù də v kan Sara me kwın, ba kúv wàri bıú ba lırı. Yá də ku nətə me, Abərahāmə ken v waa Yu nə wuuu, v ga wà píi v kə

u kwa. ²⁰ U ken u waa Yü nə wuuu, ku ga pa u jün dân. Yá u dân pün dun Yü nə. U wà bábiá fwa də nikanı tə, Yü nə kàn də wá, u ga wà Yü nii vı. ²¹ Abərahame yə zəzən u yəə cígá mama də, ku tə, Yü nə kàn nii, sə u fwa, Yü jə diàn də, sə u ma tun ku, u pa ku jı. ²² Ku mù nə pün, Yü jələ Abərahame də, u yi cígá tíú u mù Yü yáá con. ²³ Ku púpúnı Yü sagı tə wa, ku wú: «Yü jələ Abərahame də, u yi cígá tíú u mù Yü yáá con». Ku sɔgɔ təntə tà u mù cıci yırı, ²⁴ ku yi nə də yırı. Nə də keni nə waa Yü nə, yá Yü wá jələ nəba də, nə yi cígá tián u mù Yü yáá con. U mù nə pii u bwin nə *Yuu-Tiu Zwezi u li tian wa. ²⁵ Ba gwa u mù Zwezi təntə nə cuna tə yırı. Yá Yü pii u bwin wá, sə u ma pa nə ya cígá tián u mù Yü yáá con.

5

Zwezi pün, nə mù də Yü pii nə kə duən yuu

(1 Piyerə 1.3-9; 1 Zwan 4.9-10; Romə tián 8.32)

¹ Nə keni nə waa Zwezi nə. Ku pün nə yi cígá tián Yü yáá con. Yá nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nə pün, bıcan sié wulə nə mù də Yü pwərə wa. ² Nə keni nə waa Zwezi nə, yá nə dân twá də wá nə yí Yü yıra, sə u fwa pubwanu nə yıra. Ku pubwanu təntə yi ndə nabuliyii nə, ku pün nəba mü máńá mama wuuu. Nə dân yi nə jwe nə nə jə yala də, nə wá na tori

Yü dun tə wa yırı. ³ Ku tə nə súrı lá, nə tə wulə nə jwe, nə nə wulə càn zənzən wa yırı. Nə yəə də, càn zənzən yáá pa liú ja pínú wuuu, u dân ká pii u kə u kwa. ⁴ Yá liú dân nə jə pínú, ku yáá pa u yi púé nədu tíú, də yien nə swə tə yí wá. Də u nə ba u kwa kəni, ku yáá pa u jə yala. ⁵ Yá yala təntə bá gıgarı wá tə dɔgɔ, Yü nə twá u *Sinu tə nə, u nə pün nəba, u pa, nə zəzən nə yəə nə bıcanı wa də, u swə nəba zənzən tə yırı. ⁶ Máńá don wa, nə yá nə ba diàn jə, sə nə jon nə tián nə cuna tə wa, Zwezi-Kərisə tıga nə mù cuna lià yırı, máńá tə wa, Yü nə li u tún. ⁷ Ku yi càn, sə liú sèe u ti liú don yırı, u nə yi cígá tíú. Ku tə nə yi liú tə, u nə tunja zəni zənzən, diun don liú wáá u ba fən dəri, sə u ti u yırı. ⁸ Yá ku dân nə yi Yü mù, u mù bıri nəba u nə swə nəba zənzən nətu. Máńá tə, nə yá tə nə yi cuna lià, Kərisə tıga nə yırı. ⁹ Sıún nə, Zwezi-Kərisə nə tıga u jana tə ga nan, tə pün nə dân yi cígá tián Yü yáá con. Yá ku tə nə dwə, Zwezi-Kərisə wá jon nəba, Yü lıja tə də wa. ¹⁰ Máńá don wa, nə yá yi Yü duja. Yá Yü dân pün nə mù də wá pii nə kə duən yuu. Ku twá u biú Zwezi-Kərisə tian tə nə, Yá ku tə nə dwə, də nə mù də wá nə pii nə kə duən yuu nətu, u wá twá u biú Zwezi-Kərisə tə nə pii u bwin u nan tian wa tə nə, u jon nəba nə cuna wa. ¹¹ Ku tà ku tə

cici, nə nə dí yáá nə swìn. Yá ku tə nə súrí lá, nə yí nə nə jwɛ, nə nə yí Yú lià tə yí. Ku nətɔ twá də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə, ɔ nə pɪn nə mù də Yú pií nə kə duən yuu síún nə.

Ku tə Adamə nə yí, də ku tə Zwezi nə yí

(1 Korəntə tián 15.21-22, 41-49, 56-57; Romə tián 6.23)

¹² Cuna yí tə twá ləzwəndə nədu nə, tə ma bà lɔw wa. Ku mù liù təntə nə yí Adamə. Yá cuna nə pɪn tian wulə. Ləzoni tə mama fwa cuna. Ku mù nə pɪn, ba mama ma mɛ, sə ba tɪ. ¹³ Cuna yà dí yáá tə wulə lɔw wa, də Yú tə wà ɔ *nii tə pɪn *Moyizə nə. Yá máǵá tə, Yú nə wà ɔ nii tə pɪn Moyizə nə, ɔ wà ɔ nii tə cuna yoo swìn. ¹⁴ Ku yí nətɔ, yá ku ga nə zɪǵi Adamə máǵá tə wa, ku bà ku yí Moyizə máǵá tə wa, tian dí diàn zənzən ləzoni yuu wa. Tian dí lià tətə, ba nə wà cuna fwa ba ma dwə Yú nii nə, ndə Adamə nə. Adamə təntə yà nyɪn də Zwezi, ɔ nə mɛ, sə ɔ bà yìèn duən wa. ¹⁵ Adamə cuna tə, ɔ nə fwa, də Yú pubwanɔ tə, ɔ nə fwa nə yíra, tà nədu. Lià zənzən tɪga ləzwəndə cuna yí. Ku liù təntə nə yí Adamə. Yá Yú pubwanɔ zílé wiən tə, də ɔ nə twá ləzwəndə don də nə, ɔ fwa lià kapɔpɔ yíra, ɔ pubwanɔ tə yí, də kúv zìèn zənzən tə doni won mama. Ku liù təntə də nə yí Zwezi-Kərisə. ¹⁶ Yú zílé təntə də cuna tə ləzwəndə tə nə tun,

tà nədu. Ləzwəndə cuna pɪn Yú b̀r̀r̀ ləzoni b̀r̀r̀, sə ɔ c̀g̀b̀ ba. Yá Yú pubwanɔ zílé tə, ɔ nə fwa ləzoni yíra, pɪn ləzoni tə dǎn yí cígá tián ɔ mù Yú yáá con. Yá ba ga yí lià tə, ba nə dí yáá ba tun cuna kapɔpɔ. ¹⁷ Tian twá ləzwəndə cuna nə, tə ma dé diàn ləzoni mama yuu wa. Yá ku tə nə dwə, Yú kúv twá Zwezi-Kərisə nə, ɔ ma fwa pubwanɔ zənzən ləzoni yíra. ɔ pɪn ba jì cígá tián ɔ mù Yú yáá con. Yá ku twá də Zwezi-Kərisə cici, ba dǎn wá na diàn ba ma ya mɪ wa, ba ga wá dé pàr̀i də wá. ¹⁸ Nətɔ tə, ləzwəndə cuna nə pɪn, Yú b̀r̀r̀ ləzoni mama b̀r̀r̀, sə ɔ c̀g̀b̀ ba, mə nətɔ nə ləzwəndə də nə tun cígá yoo, Yú wá twá ɔ də nə, ɔ pa ləzoni kapɔpɔ ya cígá tián ɔ mù Yú yáá con, ba ga na mɪ, ku nə ba zwè ɔ con. ¹⁹ Nətɔ tə, ləzwəndə nə vɪga Yú nii, ku ga pa ləzoni mama dǎn yí cuna lià Yú yáá con, mə nətɔ nə, ləzwəndə də nə zílí Yú nii, ku wá pa lià zənzən ya cígá tián Yú yáá con. ²⁰ Yú nii tə mù, ɔ nə pɪn Moyizə nə, yí ku twi talíkwa, sə ɔ ma pa cuna kwən tə pùlì tə súrí lá. Yá bwálí tə nə, cuna tə dǎn nə pùlì tə súrí lá, Yú yáá fwa pubwanɔ zənzən ku bwálí tə nə, ɔ ja lɛ tɪa nə. ²¹ Ku yí nətɔ, sə ku pa nətɔ tə, tian nə twá cuna nə, tə ma dé diàn ləzoni yuu wa, máǵá don wa, tə pa ba tɪ, Yú pubwanɔ tə də jə diàn mama síún nə, sə ku pa lià

ya cígá tián v yáa con. Yá Yü dân ga wá twá nè *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nè, v pa ba mu tə, ku nè ba zwèe v con.

6

Nə duga nə cuna tə, sə nə twá Zwezi-Kərisə nə ya mu wa

(Kolosə tián 2.11-13; 3.1-10; Galasi tián 2.19-20; 1 Piyeərə 4.1-2)

¹ Bèèèe nè nè kúù wá swìn? Ku mə, sə nə fwa cuna tə wuu, sə Yü pubwanu tə kwen ku súrí zənzən nə yura naaa?

² Abada! Ku tà nətü! Ku nè yí cuna yoo wa, nè mù yí ndə nè tıga. Nə kúù wàrì, nè pıí nè fwa cuna wuu, nè jə wulə. ³ Á yèé zəni də, nè mù lià tə mama, ba nè ləgə nəba níá wa ku twá də Yü yırı, ba ga bon Zwezi-Kərisə yırı tə, ku yí ndə nè twá də wá, nè tı v tian tə.

⁴ Ku twá ba nè ləgə nəba níá tə wa, nè mù də v mù dân wulə tian wa. Yá nè nyına Yü twá v pàrì tə dun tə nè, v ma bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa. Ku yí nətü, sə nə də lwàn nè mu tə, sə nə ya Yü cwəŋə tə wa. ⁵ Ku pià ku bırı də, nè mù də Zwezi nə twá duən nè tı v tian tə, nè kúù wá pıí nè twá də wá, nè bwin nè nan, ndə v nè bwin v nan nətü. ⁶ Nə yèé də, ba nè paa Zwezi-Kərisə dagarü tə yuu, ba gü, nə yua nədwan tə də twá v nè ka tı. Ku nətü dân pın nè dé diàn, sə nə kúù dân ká pıí nè fwa cuna tə, nə yua nədwan

təntə yà nè pın nè fwa dí yáa nè. Yá nè dân kúù tà cuna ywəŋə. ⁷ Cígá, liù nè tıga, cuna kúù ba diàn jə v yuu wa. ⁸ Yá nè dân nè twá də Zwezi-Kərisə nè tı, nè pın cígá də, nè mù də v mù wá pıí nè ya mu wa. ⁹ Nə yèé zəni də, Zwezi-Kərisə pıí v bwin v nan tian wa, yá v kúù bá pıí v tı. Tıan kúù ba diàn jə v yuu wa. ¹⁰ Zwezi-Kərisə tıga naa nədu cíci, ku ga yí nè cuna yırı. Yá síún nè, v wulə mu wa, v ga yí Yü nè tı. ¹¹ Mə ku yí nətü á də con. Á də mə, sə á jələ á tiàn ndə tıga nè, də ku nè yí cuna yoo wa. Yá ku twá á mù də Zwezi-Kərisə nè vwə duən nè tə, á dân wulə mu wa, á ga yí Yü nè tı.

¹² Á yí lià tə, á nə wá tı. Á kúù dânà ká pa cuna pıí tə dé diàn á yuu wa, tə pa á zilí á fıra yokukwınan tə nii. ¹³ Á dânà ká sèe á pa á tiàn cuna nè, sə tə pıí tə dé diàn á yuu wa, tə pa á tıŋa lwanı. Ku tə nè mə, á pıan á tiàn Yü nè, ndə lià nè, ba nè bwin ba nan tian wa. Á tıŋa ku tə nè ziən Yü yáa con. ¹⁴ Cuna kúù bá dé diàn á yuu wa, ku nè kúù tà kálú, sə á twá Yü nii tə, v nè pın Moyizə nè yırı. Á dân yí Yü nè tı aba, v pubwanu tə yırı.

Nə yí Yü tütònà

(Zwan 8.31-36; Romə tián 7.4-6; Titə 2.11-14)

¹⁵ Ku nətü dân pià ku bırı bèèèe? Nə yí Yü nè tı nəba, v pubwanu tə yırı, nè kúù

tà kálú, sə nə twá v *nii tə nə, v nə pɪn *Moyizə nə. Kú mù tɛntə dān pià kú bɪrɪ də, nə mɛ, sə nə fwa cuna naaa? Abada! Kú tà nɛtv! ¹⁶ Á yèrɪ yoo kú tə naaa? Á nə pɪn á tiàn liù nə, sə á tɪn á pa wá ndə ywəŋə nə, á cígá wá ya v ywəŋə, á sɛə v nii. Kú nɛtv pià kú bɪrɪ də, á nə yɪ cuna ywəŋə, tə mù nə wá kə aba tian wa. Nə à yèé, á nə kúv yɪ Yɪ tütònà, Yɪ wá pa á jì cígá tiàn v mù Yɪ yáá con, á nə sɛə v nii tə yɪrɪ. ¹⁷ Mánjá don wa, á yà yɪ cuna ywəŋə. Yá sívɪn nə, á dān sɛə kàrà tə nii, ba nə kàrɪ aba, á ga twá ka nə də á waa mama. Kú mù nə pɪn, nə kəni Yɪ lɛɛɛ. ¹⁸ Yɪ lɪ aba á cuna wa, yá á dān yɪ v ywəŋə, á tɪŋa v cígá tə yɪrɪ. ¹⁹ Kú yɪ càn kú pa aba, sə á wàní á nì svɜv dɛn lala. Kú mù nə pɪn, à sùràn tə yɪ ndə ləzoni sùràn nə yɪ nɛtv. Mánjá don wa, á yà sɛə á kə á tiàn durən yìèn wa, də yokvkwɪnan wa, tə ga dé diàn á yuu wa. Kú nɛtv bɪrɪ də, á yɪ ndə cuna ywəŋə nə. Sívɪn nə, á dān mɛ, sə á sɛə á kə á tiàn Yɪ cígá tə wa, sə kú pa á yá á tiàn míámíán Yɪ jun wa wuuu. ²⁰ Mánjá tə, á yà nə yɪ cuna ywəŋə tə, ka twá Yɪ cígá tə nə yoo yà ba aba jə. ²¹ Bèèè nywarɪ nə á dān nɪ yoywanan tɛntə wa? Tə yìèn tɛntə jə cavɪra tə pa aba sívɪn nə, tə yígúré nə yɪ tian yɪrɪ. ²² Yá sívɪn nə, Yɪ dān lɪ aba cuna wa.

Yá á dān jigə Yɪ tütònà. Á tɪtvɪtɪ dān nə yɪ, sə á tɪn kú tə nə yɪ Yɪ cígá tə. Yá á nywarɪ dān nə yɪ, sə á yá á tiàn míámíán Yɪ jun wa wuuu, á ga tə wá na mɪ tə, kú nə ba zwèè Zwezi-Kərisə con, kú yígúré wa. ²³ Cuna ŋwíràn nə yɪ tian. Yá ziló tə, Yɪ nə pɪn v pubwanv tə yɪrɪ, kú mù yɪ mɪ tə, kú nə ba zwèè Yɪ con, nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yɪrɪ.

7

Yɪ nii tə kúv ba diàn jə nə yuu wa

(Galasi tíán 2.19-20)

¹ À nubɪa-ba, á yɪ lià tə, á nə yèé Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə. Kú mù nə pɪn, à svɪn sùràn tə tə á con. Yɪ nii tə wá dé diàn ləzoni yuu wa, mánjá tə mama, ba nə wulə lɜv wa. ² Kú yɪ ndə kan nə swe v bari nə. Mánjá tə mama, v bari tə nə wá ya lɜv wa, Yɪ nii tə ba cwəŋə pɪn, sə v nan v bari tə con. Yá v bari tə dān nə tɪga, Yɪ nii tɛntə, kú yà nə pɪn, v wulə v bari tə con, yoo kúv tɛlɛ v yuu wa. ³ Kú mù yɪrɪ nə, kan nə nan v bari con, v va v swe bæɛ don nə, də v bari tə wà tɪ, ba yáá svɪn ba wú kan tɛntə yɪ kacwarv. Yá kú ga nə yɪ kanbarɪ tə tɪga, Yɪ nii tə yoo kúv tɛlɛ v yuu wa. V kúv tà kacwarv, də v nə pií, v swe bæɛ don nə. ⁴ À nubɪa-ba, mə kú yɪ nɛtv á də con. Á vwə á tiàn Zwezi-*Kərisə yɪra, v nə tɪga nə yɪrɪ. Kú nɛtv dān pɪn, Yɪ

nii tə yoo wa, á yí ndə á tuga. Yá á dǎn yí liù don nə tí aba. U mù liù tǎntə nə yí Zwezi, v nə bwin v nan tian wa. Yá kv mù nə pín, nə mɛ, sə nə tǔn zǎnzǎn nə pa Yú nə, ndə tíú nə zǐŋa bia nǎtv. ⁵ Nə yǎə də, máŋá don wa, nə yá tǔŋa nə tǎtə fira yǐèn. Nə cǔna fira tǎ yá twá Yú nii tǎ nə tǔŋa də nǎba. Yá nə tǎtə fira yǐèn tǎntə yá kǎni nǎba tian wa. ⁶ Yá síún nə, tian dǎn pwèe nə mù də Yú nii tǎ duən nə. Yá Yú nii tǎ, kv yá nə cì nə nə, ndə bán diè lià nə, kúù tǎlé nə yuu wa. Kv mù nə pín, nə dǎn zǐlí Yú-
*Sǐŋu tǎ nii, nə ma tǔŋa nə pín Yú nə cwǎŋə nǎdǔn wa. Nə kúù ba Yú nii tǎ, v nə pín Moyizə nə zǐlí, sə nə ma tǔn nə pa wá.

Yú nii tǎ ba liù jǔŋə v cǔna wa
(Romə tián 5.20; 3.19-20;
Galasi tián 3.21-22)

⁷ Bǎèèe nə nə kúù wá swìn? Yú *nii tǎ yí cǔna naaa? Abada! Kv tà nǎtv! Yá kv yí Yú nii tǎ cǐcǐ nə, à twá, à ma lwarǐ cǔna. Kv nə tà Yú nii tǎ nə swìn, kv wú: «N wá mɛ, sə n pa n yǐi zǔ liù won!», à yá bá lwarǐ kv yoo tǎntə. ⁸ Cǔna dǎn twá Yú nii tǎ nə, tǎ na diàn à yuu wa, tǎ pa à yǐi zǔ lià wiən yǐri mama. Yú nii tǎ yá ga nə tǎlé, cǔna də yá ba diàn jə. ⁹ À mù con nə, máŋá don wa, də à nə yǎri Yú nii tǎ, à yá jə diàn. Yá máŋá tǎ, à nə lwarǐ Yú nii tǎ, cǔna tǎ dǎn ní diàn à yuu wa. ¹⁰ À dǎn

ga jì ndə tǔŋi nə. Mə kv twá nǎtv Yú nii tǎntə, kv yá nə mɛ, sə kv kə nə mu wa, dǎn píi kv kə nə tian wa. ¹¹ Cǔna tǎ dǎn twá Yú nii tǎ nə, tǎ pa à dwá cwǎŋə, tǎ ga pa tian ja nə. ¹² Kv nǎtv dǎn bǐri də, Yú nii tǎ mù cǐgá yí kv nan Yú con, Yú nii yoo tǎ də yí kv nan Yú con. Yú nii tǎ yí cǐgá, kv ga zǐèn də. ¹³ Kv nǎtv dǎn yí kv bǐri də, Yú nii tǎ, kv nə zǐèn wáá kv pín tian janǐ liù naaa? Abada! Kv tà nǎtv! Yá cǔna dǎn nə twá won tǎ, kv nə zǐèn nə, tǎ ma gv nə. Kv nǎtv tǔn, sə kv pa ba lwarǐ cǔna nə ba zǐèn nǎtv, də nǎtv tǎ nə dwə won mama.

Janə tǎ, ka yoo nə dà zǎnzǎn

¹⁴ Nə yǎə zǎni də, Yú *nii tǎ yí kv nan Yú con. Yá à mù yí ndə yǔŋu nə, cǔna nə yǎə, à ga yí lǎzwǎnə mùú. ¹⁵ À tǔŋa yǐèn, à nə yǎri tǎ dǎn. Kv tǎ à nə pià, sə à fwa, kv tà kv mù nə à yáá fwa. Yá kv tǎ, à nə culǐ, mə kv mù nə, à yáá fwa. ¹⁶ Də à nə fwa yǐèn tǎ, à nə ba pià, kv bǐri də, à sǎe də, Yú nii tǎ zǐèn. ¹⁷ Síún nə, à mù nə kúù ba tǎ yǐèn tǎntə tǔŋa, kv dǎn yí cǔna tǎ, tǎ nə wulə də nə, nə tǔŋa tǎ. ¹⁸ À dǎn yǎə də, à mù yí lǎzwǎnə, à yǐra ga ba won mama jə kv nə zǐèn. À yáá pià, sə à fwa zǎni. Yá kv dǎn nə yǐ, sə à fwa zǎni tǎ, à kúù wǎri kv à fwa. ¹⁹ À yáá pià, sə à fwa zǎni, yá à ba zǎni tǎntə fwa. Lwarǐ tǎ, à nə ba pià,

sə à fwa, mə kv nə à fwa.
²⁰ Də à dǎn nə fwa kv tə, à yáa nə ba pià, kv pià kv biri də, kv ká tà à tətə nə fwa tə, kv dǎn yi cuna tə, tə nə wulə də nə, nə pɪn à fwa tə.
²¹ À dǎn lwarɪ cwəŋə təntə nə yi nətɔ. Kv yi máŋá tə, à nə pià, sə à fwa zəni, lwanɪ tə nə yáa wulə à səpuni nə, sə tə cì à yáa nə. ²² À jə pupwən zənzən də Yu nii tə à waa con. ²³ Yá à dǎn yèé də, diàn duən wulə də nə, tə nə pià tə kálí nə, sə à twá cwəŋə tə, kv nə ba zɪən máŋá mama. Kv yoo təntə dǎn jaŋa də kv tə, à pubɔŋa nə biri də, kv zɪən. Kv mù nə nə pɪn, cuna dǎn twá də Yu nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, tə pa à jì ndə bán diè liù nə. ²⁴ Nèñ à nə, à jigə pucɔnɪ liù. À wàri tian yáa nə à jén. Wàa nə wáa nə v jonə tə jɪn wa? ²⁵ Nə kəni Yu lèèè nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yɪɪ. Kv dǎn nə yi à fira nə, à yi Yu nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, yonɔ à pubɔŋa wa. Yá kv nə kúð twá à tɔtɔnɛ nə, à yi cuna yonɔ, tə nə twá Yu nii tə nə, v nə pɪn Moyizə nə, tə ja.

8

Yu-Siŋu tə dí diàn cuna yuu wa

(Galasi tián 3.13-14; 5.16-25)

¹ Síún nə, Yu ba lià tə, ba nə yi Zwezi-*Kərisə nə tɪ bərə bəri, sə v cùgù ba. ² Kv nətɔ biri də, liù nə yi Zwezi-Kərisə nə tɪ, Yu-*Siŋu

tə, kv nə pɪn mi, dǎn nə yi v cwəŋə. Yá cwəŋə təntə pɪn, Yu jon nə cuna yoo wa də tian yoo wa. ³ Ləzwənə bwàni tə pɪn, Yu *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yà wàri kv yoo təntə kv tɔŋa. Yá Yu dǎn wàni v tɔn kv yoo təntə. V pɪn v biú Zwezi jì ləzwənə, ndə cuna lià tə nə. V twi tia yuu wa, sə v jon cuna lià ba cuna wa. Yu twá nətɔ, v cùgù cuna diàn ləzoni yuu wa. ⁴ Yu fwa kv nətɔ, sə kv pa nə wàni nə ya cígá tián v yáa con, sə nə na diàn nə tɔn kv tə mama, Yu nii tə nə biri də, nə mɛ, sə nə tɔn. Kv mù nə pɪn, nə kúð tà nə tətə fira tə nə kəni nəba cwəŋə wa. Kv dǎn yi Yu-Siŋu tə nə kəni nəba cwəŋə wa. ⁵ Lià tə, ba nə yi ba tətə fira nə kəni ba cwəŋə wa, ba yáa tɔŋa ba pùé yokɔkwɪnan fira. Yá lià tə, ba nə yi Yu-Siŋu tə nə kəni cwəŋə nə, ba mù yi ba twá kv tə nə, Yu-Siŋu tə nə pià. ⁶ Liù pubɔŋa nə wulə v pùé yokɔkwɪnan fira yuu wa, v yi v vələ tian wa. Yá liù tə, v pubɔŋa nə twá kv tə nə, Yu-Siŋu tə nə pià, v yi v vələ mi wa, kv nə ba zwèè Yu con, də bɪcan sié wa. ⁷ Liù tə nə tɔŋa v pùé yokɔkwɪnan fira, v yi Yu dɔŋɔ. V ba Yu nii tə zɪli, v ga wàri kv v zɪli tətə. ⁸ Lià tə, ba nə twá ba pùé yokɔkwɪnan fira nə, ba wàri Yu pùé ba poli. ⁹ Á mù kúð tà lià tə, á nə twá á pùé yokɔkwɪnan fira nə. Á mù

dàn yí á twá kú tə nə, Yú-Síjü tə nə pià, kú nə wulə də aba yí. Də liù nə ba Zwezi-Kərisə Síjü* tə jə, v tà v mù liù. ¹⁰ Á tətə yí kálú, sə á tí á cuna tə yí. Yá á dàn nə yí Zwezi-Kərisə lià tə, Yú pín á jì cígá tián v yáá con. Kú mù yí nə, Yú pín aba Síjü də mü. ¹¹ Yú nə püí v bwin Zwezi-Kərisə v lí tian wa. Də v Síjü tə dàn nə wulə də aba, v mù Yú tə, v nə bwin Zwezi v lí tian wa, v wá twá v Síjü tə nə, kú nə wulə də aba, v pa á yíra tə nə mē, sə tə tí püí, tə na mü.

(Kolosə tián 3.1-6; Galasi tián 4.4-7; 1 Zwan 3.1-3; 2 Korəntə tián 4.16-18; 5.1-5)

¹² À nubia-ba, nə mù dàn yí ndə jujü nə. Yá jujü tə, kú nə wulə nə yuu wa, kú tà ləzoni pùé yokukwínan fira jujü. Nə kúv wà mē, sə nə püí nə twá nə tətə pùé yokukwínan fira nə. ¹³ Á nə twá á tətə pùé yokukwínan fira nə, tian wá ja aba. Yá á nə twá Yú-Síjü tə nə, á pwèe á tián də á pùé fira tutunkukwínan tə, á wá ya mü wa, kú nə ba zwèe Yú con. ¹⁴ Kú dàn pià kú buri də, lià tə mama, Yú-Síjü tə nə kəni cwəŋə wa, yí Yú bia. ¹⁵ Yá Síjü tə, Yú nə pín aba, kú tà Síjü tə, kú nə wá püí kú kə aba ywəŋə tutunan wa, sə fən ja aba. Kú yí Síjü tə, kú nə pín, á jì Yú bia. Kú mù dàn nə pín, nə wàá nə bonə

Yú, nə wú: «Baba, nə nyina Yú!» ¹⁶ Yú-Síjü tə tətə buri nəba nə waa con də, nə cígá yí Yú bia. ¹⁷ Də nə dàn nə yí Yú bia, kú mē, sə nə ja tori v con. Də nə nə sèe nə twá Zwezi-Kərisə nə, nə də v càn tə, sə nə twá də wá, nə na dun, nə mù də v mù wá tàrì wiən tə, Yú nə kàn nii, sə v pa nəba.

Yú pià, sə nə twá nə ya v dun tə wa

¹⁸ Á mù con, à buŋa də, càn tə tə nə wulə tə wa, síun máŋá kú tə wa, yí tutu dun tə nə, Yú nə wá buri nəba. ¹⁹ Wiən tə mama, Yú nə fwa tə dànì də bibàrò, máŋá təntə, Yú nə wá buri v bia tə dun tə nəpon nəpon. ²⁰ Wiən tə mama, Yú nə fwa twi tə jì wiən tə nə wá cəgú. Kú tà wiən tə tətə nə pià kú nətú tə, kú yí Yú nə pín, kú tun. ²¹ Də kú nətú mē, yala tə wulə tə pa wiən tə mama nə, Yú nə fwa, v nə wá jon tə mama dián tə wa, tə nə cùgà tə yí. Tə dàn wá tun tə tián, ndə Yú bia tə nə tí ba tián v dun tə wa nətú.

²² Yá nə dàn yèé də, zèn mama, wiən tə mama, Yú nə fwa, wulə wəwalú də càn wa, ndə kan nə pià v luri biú, v ga ní. ²³ Yá kú dàn tà wiən təntə cíci, kú yí də nə mù lià tə mē, Yú nə kən v Síjü tə nə bicani wa. Nə də yí nə ní nə waa con, nə ma dànì máŋá tə, nə nə wá jì Yú bia cígá, sə Yú ga jon nə də nə yíra tə mama. Kú yí

* 8:9 8.9 Də ba nə wú, Yú-Síjü, nə à yèé Zwezi-Kərisə Síjü, kú mama yí won nədú, Yú də Zwezi-Kərisə nə yí nədú tə yí.

nətu nə də con, yá nə mù ga dí yáá nə na Yı-Sıju tə, ndə təntən won nə, Yı nə pın nəba, ku nə bıri də, nə wá na wiən tə duən tə mama. ²⁴ Yı jon nəba, ku pa nə jə yala də, nə wá na ku tə, v nə wá pa nəba. Yá liù nə jə won yala, v nə twi v na ku, ku ká tà yala yoo. Won tə, liù nə ni, v kúv wáa yala v kəni ku nə naaa? ²⁵ Yá nə yala tə nə yi nə ken won nə, nə nə ba ja, ku wá pa nə diàn ku də pínú.

²⁶ Ku tə də ku nə súrí lá, Yı-Sıju tə yáa bà ku san nəba, nə bwàni tə yiri. Nə yèri won tə, nə me, sə nə lòri Yı con, nə yijuni máná wa. Yá Yı-Sıju tə mù dān yáa jon nə yuu nə, ku lòri Yı də ku ní, nii nə wàri ku yoo ku maŋa. ²⁷ Yı də yəé ku tə nə wulə ləzwəne mama bıcan wa, v ga yəé ku tə, v Sıju tə nə pià. Yı-Sıju tə yi ku lòri Yı ndə Yı nə pià, sə ba lòri wá nətu, ku pın lià tə nə, ba nə yi v mù Yı nə ti.

(Efezə tíán 1.3-12; Romə tíán 5.1-11)

²⁸ Nə tə yəé də, Yı yáa fwa yoo mama, sə ku kwen lià tə, ba nə swə v mù Yı. Yı dí yáa v tún cwəŋə, v twá ku nə, v ma kúrí ba mù lià təntə. ²⁹ Yá ba mù lià təntə, v nə dí yáa v kúrí, v dí yáa v kə v sírí də, sə v pa ba nyin də v biú Zwezi tə. Ku nətu dān wá pa, v biú tə ya v bikwıa bıa kapupu wa. ³⁰ Lià tə, Yı nə dí yáa v kə

ba sírí, v dí yáa v kúrí ba də. V nə kúrí ba, v pın ba jì cígá tíán v mù Yı yáa con. Yá v nə pın ba jì cígá tíán v yáa con, v dān pın ba v dun tə də.

Yı sonu tə nə me nətu

³¹ Bèèèe nə nə kúv wá swın? Də Yı nə wulə də nəba, wáa nə wá zàn v zigı nə nə? ³² Yı wà v biú tə tətə nə cı, v dān ká dé càn tə. V sèe v yá wá ləzoni jìàn wa, v pa ba gu wá nə mama yuu yiri. Bèèèe dān nə kúv cígá, sə v súrí wiən tə mama v biú tə nə v pa nəba? ³³ Wáa nə wáa v bıri də, nə mù lià tə, Yı nə kúrí, cùgù yoo v yáa con? Yı tətə dān nə pın, nə jì cígá tíán v yáa con. ³⁴ Wáa nə wáa nə bürà v bürì, sə v cùgù nəba? Zwezi-*Kərisə tıga. Ku tə nə dwə, v pii v bwın v nan tıan wa. Yá v dān wulə Yı jızən† vàn nə, v lòri Yı nə yuu yiri. ³⁵ Bèèèe won dān nə kúv wáa nəba, ku li Zwezi-Kərisə sonu tə wa? Ku yi càn zənzən naaa? Nə à yəé pucvni naaa? Nə à yəé càn tə, lià nə kəni nəba tə wa naaa? Nə à yəé niən nə jə nəba naaa? Nə à yəé zuri nə jə nəba naaa? Nə à yəé yoo tə ku nə pià nəba, sə ku gu naaa? Nə à yəé ba nə wá kə laguri sùv nə bıan nə naaa? ³⁶ Ku púpúní Yı sagı tə wa, ku wú:

«Máná mama ba pià ba gu nəba, n mù yiri. Ba ja nəba ba fwa ndə pee nə, ba nə ja vəli nangura diè wa».

† 8:34 8.34 Ka jəñ piú jızən vàn nə yi dun bwálí.

37 Yá yìèn tǝntǝ mama wa, nǝ yáá dé diàn tǝ nǝ dwǝ diàn yiri mama, ku twá dǝ liù tǝ, v nǝ sǝní nǝba. 38-39 À mù zǝn à yǝé dǝ, cígá mama won tǝlǝ, ku nǝ wá li nǝba Yü sonu tǝ wa, v nǝ twá nǝ *Yuu-Tiu Zwezi-Kǝrisǝ nǝ, v biri nǝba. Ku nǝ yi tian, nǝ à yǝé mü, nǝ à yǝé *malike, nǝ à yǝé wiǝn tǝ, tǝ nǝ dé diàn luv ku tǝ yuu wa, nǝ à yǝé síún máǵá ku tǝ wiǝn tǝ, nǝ à yǝé máǵá tǝ, ku nǝ wá bà wiǝn tǝ, nǝ à yǝé diàn tíán, nǝ à yǝé lanworu diàn, nǝ à yǝé tia yuu diàn, nǝ à yǝé won don mama, Yü nǝ fwa, ku wàrì nǝba ku li Yü sonu tǝ wa.

9

Yü kúrí Yüzǝrayelǝ lià dwíí tǝ
(Romə tíán 10.1)

1 À mù dǝ Zwezi-*Kǝrisǝ vwǝ duǝn nǝ, ku ga yi cígá nǝ, à wá swìn, à bá kuni kunkun. Yü-*Sinju tǝ, ku nǝ wulǝ à pubuǵa wa, biri dǝ, ku yi cígá. 2 À pùé cǝgǝ zǝnzǝn, à yira ga wiri máǵá mama. 3 Cígá mama à tǝtǝ yà swǝ, sǝ Yü cǝgǝ à mù, sǝ v ga pwǝe à dǝ Zwezi-Kǝrisǝ duǝn nǝ, dǝ ku yà nǝ wá pa lià tǝ, ba nǝ luri à mù dǝ ba mù me dwíí nǝdu wa, ba ga yi à nubia tǝ boli v yira. 4 Ba mù nǝ yi *Yüzǝrayelǝ lià tǝ, Yü nǝ kúrí, sǝ v pa ba jì v bia. U biri ba v dun tǝ. U jin *nimaru dǝ ba. U twá

dǝ *Moyizǝ v pa ba v *nii tǝ. U pin cwǝǵǝ, sǝ ba tun ba pa wá. U kǝn nikanan dǝ ba. 5 Ba dwíí tǝ dǝkuu yi ku nan nǝ nǝbara-ba dwíí tǝ wa. Mǝ ba mù dwíí tǝ wa nǝ, ba luri Zwezi-Kǝrisǝ ndǝ ba nǝ luri lǝzwǝnǝ nǝtu. U mù Zwezi-Kǝrisǝ tǝntǝ nǝ yi Yü, v ga wulǝ tǝ mama yuu wa. Nǝ pian dun me wá máǵá dǝ máǵá, ku nǝ ba zwǝe. Amuna!

Lìà tǝ, ba nǝ yi Yü bia cígá cígá

(Galasi tíán 4.22-31)

6 Ku tà à pià, sǝ à biri dǝ, Yü nikanu tǝ dàñ jigǝ tutu. Ku cígá wa nǝ, ku tà lià tǝ mama *Yüzǝrayelǝ* lià tǝ nǝ luri, nǝ yi Yüzǝrayelǝ lià cígá cígá. 7 Yá ku ma tà lià tǝ mama, ba nǝ luri ba *Abǝrahamǝ† dwíí tǝ wa, nǝ yi v bia cígá cígá. Cígá, Yü swìn Abǝrahamǝ con, v wú: «N wá twá dǝ *Yüzakǝ n na dwíí, ku bon n yiri». 8 Nǝñ, ku yoo tǝntǝ dǝñ. Yü bia cígá cígá yi bia tǝ, ku nǝ twá dǝ v nikanu tǝ, ba ma luri ba. Ku tà bia tǝ, bǝe dǝ kan nǝ pǝñ duǝn nǝ, ba ma luri dǝ ba tǝtǝ fira. 9 Á nǝǵǝ ku tǝ, Yü nǝ swìn v nikanu tǝ wa. U swìn, v wú: «Ku máǵá tǝntǝ tǝtǝ wa nǝ wá ku bà ku yí, à wá pii à bà, dǝ Sara luri biù».

10 Yá ku tà ku ciu. Rebeka dǝ luri yiywǝe bǝlǝ nǝ nǝbǝe Yüzakǝ nǝ. 11-13 Dǝ v tǝ wá yiywǝe bǝlǝ tǝntǝ luri, sǝ ba

* 9:6 9.6-7 Yüzǝrayelǝ lià dǝ Abǝrahamǝ dwíí me yi won nǝdu. † 9:7 9.6-7 Yüzǝrayelǝ lià dǝ Abǝrahamǝ dwíí me yi won nǝdu.

fwa zəni, nə à yèé lwanı, Yı swın v con, v wú:

«Zuv tə wá jì nyánú tə tütònù. Kú yı ndə kú nə púpúní Yı sagı tə wa, kú wú: «À sóní *Zwakobə, à ga vari Esau à dugv.»

Kú yoo təntə tun, sə kú pa kú tə, Yı nə dí yáá, v tanı v tún tə nii sú. Yı tətə nə yáá kúrí là tə. Kú tà ba tütönan nə yáá pa v kúrí ba, kú yı v tətə fıra nə, v yáá twá v ma kúrí ba.

(Romə tián 11.22, 30-36)

¹⁴ Bèèèè nə nə kúv wá swın? Kú pià kú biri də, kunkun yìèn wulə Yı də con, naaa? Abada! Kú tà nətú! ¹⁵ Yı swın *Moyizə con, v wú: «À wá dəri liù tə yinəgə zənzən, à nə pià, sə à dəri v yinəgə zənzən. À ga wá ya zəni à pa liù tə nə, à nə pià, sə à ya zəni à pa wá». ¹⁶ Kú nətú dān biri də, Yı fıra tə ba ləzoni fıra nə twá. Tə ma kúv ba ba kajaņa də nə twá. Tə yı tə twá də v mù Yı tətə, v nə dəri yinəgə zənzən. ¹⁷ Kú púpúní Yı sagı tə wa də, Yı swın *Farawon con, v wú: «N yı à sunı à tún mú piú, sə máǵá tə, n nə vıga à nii, sə à biri mú à diàn tə, sə à yırı zv luv mama wa». ¹⁸ Kú biri nəba də, Yı yáá dəri liù tə yinəgə zənzən, v nə pià, sə v dəri kú tíu yinəgə zənzən. Yá v yáá pa liù don də vı v mù Yı nii, kú ga yı Yı tətə nə pià kú nətú.

Yı kúrí là dwíé tə duən

də wa

¹⁹ Kú wáá kú pin liù bwe nə, v wú: «Də kú nə yı nətú, bèèèè nə pin, Yı yáá caga là duən nii nə, ba nə fwa cuna yırı? Liù təl é v nə wáá yoo v fwa, də kú nə tà kú tə, Yı nə pià». Yá à mù wá le kú tíu, à wú: ²⁰ «N mù dān nə yı wáá, v ma di tütóná nətú də Yı?» Liù nə ma wùrú, wùrú tə wáá kú tíu con kú swın, kú wú: «Bèèèè nə pin, n ma nə nətən?» ²¹ Liù tə, v nə ma wùrú tə, jə cwəŋə, sə v fwa kú tə, v nə pià də dɔɔ tə. V wáá dɔɔ tə v pwèè bələ, v ti kú vān don, v ma fwa wùrú nəzəŋu, ba nə lı ba tún, ba ma tuŋa dun tütönan. V ga ti kú don tə, v ma fwa wùrú, ba nə ma tuŋa dun mama.

²² Yı yà pià v biri də, v luŋa zaŋa, v ga jə diàn də. Yá v jun pínú zənzən də là tə, v luŋa tə nə zaŋa ba yuu wa, v yà nə me, sə v cùgù ba v pa, ba jén v yáá con míámíán. ²³ Kú máǵá nədu təntə wa, Yı yà pià, sə là tə lwarı v dun tə nə dáá zənzən nətú. V dəri là duən yinəgə zənzən, v ga dí yáá v tanı ba v tún, sə ba twá ba ya v dun təntə wa. ²⁴ Nə mù nə yı ba là təntə. Nə mama yı là tə, Yı nə kúrí, sə nə ya v là. Kú tà *Zwifə-ba dwíé tə cıci nə, v kúrí, v kúrí dwíé tə duən tə də. ²⁵ Kú yı ndə kú nə púpúní Yı nii *sòsònù Oze sagı tə wa, kú wú:

«Dwíé tə, kú yà nə tà à mù nyiən, síún nə, à wá bon kú à mù nyiən. Dwíé tə, à yà nə ba kú

swə, síún nə, à wá bon ku dwíí tə, à dǎn nə swə ku. ²⁶ Yá bwálí tə nə, ba yà nə swìn ba con də, ba tà à mù Yü là, ba dǎn wá bon ba, Yü tə, v nə wulə mü wa, bia».

²⁷ Yü nii sùsùnù *Ezayi də swìn *Yüzərayelə dwíí tə yoo, v biri, v wú:

«Yüzərayelə dwíí tə də nə swə ku wá yà dání ndə müv nii kasıv nə, ba là mançın cıçı, nə Yü wá jon ba cuna wa. ²⁸ Ku tə Yü nə swìn də, v wá fwa tia yuu wa, v bá dǎn v ma tun ku, v zwèe».

²⁹ Ezayi tə kúvú dí yáá, v swìn, v wú:

«Yü tə, v nə wulə tə me yuu wa, nə yá nə dwíí tə wa là duən, sə ba yà lá. Ku nə tà nətü, də nə yà jigə ndə *Sodómə tián də Gomórə tián nə».

(Romə tián 10.3, 16-21; 3.19-29; Galasi tián 3.8-14)

³⁰ Bèèèè nə nə kúvú wá swìn? Là tə, ba nə tà Zwifə-ba mù yà ba ba tián kálú, sə ba ya cígá tián Yü yáá con. Yá síún nə, ba jigə cígá tián Yü yáá con, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə yırı.

³¹ Yá Yüzərayelə là tə mù yà yı ba kálú ba tián, sə ba twá Yü *nii tə nə, sə ba ma ya cígá tián Yü yáá con. Yá ba wà wàní ba twá Yü nii tə nə, ndə ku nə me nətü, ba va ba yí ku yígúrá. ³² Bèèèè dǎn nə

pın, ba wà cígá tián jì Yü yáá con? Yüzərayelə là yà pià ba twá ba tutunan nə, ba ma jì cígá tián Yü yáá con, yá ba ga kúvú wà ba waa ken Yü nə. Ku mù nə pın, ba vı liù tə, Yü nə tun, ndə là nə bwın ba tián kapan tə nə, ba tv. ³³ Ku púpúní Yü sagı tə wa, ku wú:

«Nèñ à tún kapan Siyon‡ nə, là nə mà ba nɛɛ ku nə, ba twı. Ku yı kapan tə, ku nə pın là duga cwəŋə, ba jén. Yá liù tə, v nə keni v waa liù tə nə, Yü nə tun, cavıra ba yí ku tíú».

10

(Romə tián 9.1-5; Galasi tián 3.21-29)

¹ À nubıa-ba, à swə zənzən à waa con, sə Yü jon *Zwifə-ba mama ba cuna wa. À dǎn ga lòrì Yü ku yoo təntə yırı. ² À wáá à swìn də, ba kəni ba kajaŋa mama, sə ba wàní ba tun ba pa Yü nə. Yá ba dǎn nə yèrì cwəŋə tə, ba nə me, sə ba twá ba ma tun ku. ³ Ba wà lwarı nətü tə, Yü nə yáá pa liù jì cígá tíú v mù Yü yáá con. Ku dǎn pın, ba pià ba təntian cwəŋə, sə ba ma wàní ba jì cígá tián Yü yáá con. Yá ba ga vı, sə ba twá Yü cwəŋə tə mù. ⁴ Zwezi-*Kərisə twi v pa Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, cwəŋə tə yí ku yígúrá. U fwa nətü, sə Yü pa liù tə mama, v nə ken v waa v mù

‡ 9:33 9.33 Siyon yı paan tə, Zwerizalemə nə lwə ku yuu wa, yırı nədwan.

Zwezi-Kərisə nə, jì cígá tíú Yü yáá con.

⁵ Máná don wa, Moyizə nə púpúní Yü nii tə, v bırı nətə liù nə mε, sə v twá ku nə, v ma jì cígá tíú Yü yáá con. U púpúní ku, v wú: «Liù tə mama, v nə twá Yü nii tə mama nə, ku tíú wá na mu».

⁶ Yá ku dǎn nə yí nətə tə, liù nə kəni v waa Yü nə, v ma jì cígá tíú v mù Yü yáá con, ku púpúní Yü sagı tə wa, ku wú: «Dǎn ká swìn n waa con, n wú: <Wàà nə wá dǐ Yü *sǎn nə?> Ku dǎn nə yí: Wàà nə wá dǐ v bon Zwezi-Kərisə, sə v cú? ⁷ Nə à yəé: Dǎn ká swìn n waa con də, n wú: <Wàà nə wá cú tǐa dǎn nə?> Ku dǎn nə yí: Wàà nə wá cú tǐa dǎn, v bon Zwezi-Kərisə, sə v bwin v nan tian wa? ⁸ Yá ku púpúní Yü sagı tə wa, ku wú: <Yü sugv tə bwələ n yira. Ku wulə n nii wa, ku ga wulə n bican də wa>».

Mə ku sugv təntə nə, nə kǎrì nə bırı lià nə, nə ga swìn ba con, sə ba kə ba waa Zwezi-Kərisə nə wuu. ⁹ Də n nə swìn n bırı n nii wa də, Zwezi-Kərisə yí *Yuu-Tiu lià yáá con, n nə kə n waa v nə, n ga pa cígá də, Yü bwin wá v li tǐga wa, Yü wá jon mú. ¹⁰ Ku yí cígá, də n nə ken n waa Zwezi-Kərisə nə, Yü wá pa n jì cígá tíú v mù Yü yáá con. Də n nə kúv swìn n bırı n nii wa də, Zwezi-Kərisə yí Yuu-Tiu lià yáá con, Yü wá jon mú. ¹¹ Ku yí ndə ku nə púpúní Yü sagı tə wa, ku wú:

«Liù tə mama, v nə ken v waa Zwezi-Kərisə nə,

cavira bá yí wá».

¹² Mə ku yí nətə ku pa dwíé tə mama nə. Ba tə nə yí Zwifə-ba, də ba tə nə yí *Gərekə-ba. Ba mama Yuu-Tiu yí nədə. U mù nə tǎrì v jǐjə tə, v pǐn lià tə mama nə, ba nə boŋə ba kəni v nə. ¹³ Ku yí ndə ku nə púpúní Yü sagı tə wa, ku wú: «Liù tə mama, v nə boŋə v kəni Yuu-Tiu yırı tə nə, Yuu-Tiu wá jon ku tíú».

Yizərayelə lià wà Zwezi-Kərisə suywǎnú tə sèe

(Marəkə 16.15-16; Tvtvnan 13.45-49)

¹⁴ Yá ku dǎn yí ku wá twá nətə, liù ma bon v kə *Yuu-Tiu nə, də v nə wà v waa ken v nə? Liù wá fwa nətə, v ma kə v waa Yuu-Tiu nə, də v nə wà nǐ də, ba swìn Yuu-Tiu yoo? Liù wá fwa nətə, v ma nǐ də, ba swìn Yuu-Tiu yoo, də liù nə tələ, sə v swìn ku v bırı? ¹⁵ Lià wá fwa nətə, ba swìn ku ba bırı, də ba nə wá ba tun? Ku púpúní Yü sagı tə wa, ku wú:

«Lià tə, ba nə swìn suywǎnú tə ba bırı, ba vǐli jə pupwən».

¹⁶ Ba mama dǎn ga nə wà Yü suywǎnú tə nii zǐlí. Yü nii *sǔsǔnǔ *Ezayí də swìn ku yoo, v wú: «Yuu-Tiu, wàà nə pǐn cígá nə suywǎnú tə nə?»

¹⁷ Ku nətə bırı də, ka kə waa Zwezi-*Kərisə nə, yí ku yàá twá də ku tə, liù nə yáá nǐ, də ba swìn ba bırı. Yá ku suywǎnú təntə nə yí Zwezi-Kərisə suywǎnú tə.

¹⁸ À dǎn pǐà, sə à bwe à jón: ku yí *Zwifə-ba wà ku

sugv təntə nì naaa? Ba nì kv zəni! Kv púpúní Yü sagi tə wa, kv wú:

«Ba nì *təntəna tə sugv tia yuu bwálí mama. Ba sùrán tə ga va tə yí luv yígúré».

19 À tə kúv pià, sə à bwe à jón: Zwifə-ba yi ba cígá yà wà kv nətə lwarí, naaa? Yü dí yáá v pa *Moyizə swìn, v wú:

«À wá pa là tə, à yà nə ba jələ ndə dwíí nə, yimən ja aba. À wá pa á lɔŋa zàn là tə yuu wa, ba tə nə ba yənu jə».

20 Kv mù nə, Yü nii sùsùnə Ezayi də jín wədi, v swìn Yü yoo, v wú:

«Là tə, ba yà nə ba nə pià, mə ba mù là təntə nə nì nə. À buri à tiàn là tə nə, ba yà nə ba boŋə ba kəni à nə».

21 Yá Yü swìn Yizərayelə là tə mù yoo, v wú:

«Dün mama, kv nə zigi jju kv va kv yí titin, à yáá te à jün á dwíí don con, yá kv v, sə kv sèe à nii, yá kv ga ziga à nə».

11

Yü wà Yizərayelə là dwíí tə vi v dɔgv

(Romə tián 9.31-33)

1 À dän bwe, sə à jón: Yü yi v viga v tətə dwíí tə naaa? Abada! Kv tà nətə! À də tətə yi *Yizərayelə là biú. À yi *Abərahəmə nàú, Benzwamen dwíí dəkuu tə

wa liú. ² Yü wà v tətə dwíí tə, v nə kúrí fuən fuən, v v dɔgv, abada. Á yəé kv tə, Yü sagi tə nə swìn Eli yuu wa, mánǎ tə wa, v nə caga Yü v buri də, Yizərayelə là tə wà zəni fwa. ³ V swìn, v wú: «*Yuu-Tiu ba gva n nii *sùsùnə tə, ba mà n *joni kúré tə ba di. À mù ciçi dän nə ga, yá ba ga tə pià, sə ba gv à də». ⁴ Bèèè nə Yü dän le wá? Yü le wá v wú: «À li bara mùrə barpe (7 000), à tún vən nə, à nə ti ba. Là təntə tə wà nadwana yuu twi kunkun yi tə, ba nə boŋə <Baalə>, yáá con, ba ma jün wá». ⁵ Zèn kv tə də yi ndə kv nə. Là mancın tə wulə Yü nə twá v pubwanv tə nə, v kúrí ba. ⁶ Yá kv dän nə yi Yü pubwanv, tə nə pın v kúrí ba, kv buri də, kv tà ba tutuŋi yiri. Də kv yà nə yi ba tutuŋi yiri, Yü pubwanv tə yà bá ja dən. ⁷ Kv dən nə yi bèèè? Won tə Yizərayelə là yà nə pià, ba wà kv nì. Yá là mancın tə, Yü nə kúrí Yizərayelə là tə wa, ba mù nì kv tə, ba nə pià. Ba duən də yun yà dà, ⁸ ndə kv nə púpúní Yü sagi tə wa, kv wú:

«Də zèn mama, Yü pın ba pubuŋa tə dwèe. V púó ba yíá nə, ba dän ká na. V swìn ba zian, ba dän ká nì».

9 Píú Davidə də swìn, v wú:

«Pa ba cànì tə, ba nə dé ji won, kv ja ba, ndə ba nə ken nyal, ba ma ja ganəŋv nətə. Pa tə cànì təntə ya ndə buv

nə, sə ba tu kv wa. Pa ba na càn zənzən, kv dən nə. ¹⁰ Pa ba yía jén, ba dàn ká na lá. Kə càn ba nə zənzən, n ga pa ba kwá tia, májǎ mama».

¹¹ À dǎn bwe, sə à jén: Zwifə-ba mà ba naa nə ba tu, sə ba kúv dàn ká píi ba zàn míámíán naaa? Abada! Kv tà nətú! Yá Zwifə-ba nə viga Yü *nii tǎ, ba ga tu tǎ, dǎn nə pín, Yü píi v jon dwíé duən ba cuna wa. Yü fwa kv nətú, sə v pa, kv wəgwɪv ja Yizərayelə là tǎ. ¹² Ba nə viga Yü nii tǎ, ba ga tu tǎ pín, Yü fwa zəni zənzən là tǎ mama yira. Zwifə-ba kwìn kv tǎ nə, ba yà nə mɛ, sə ba na, kv ga pa Yü fwa zəni zənzən dwíé tǎ duən tǎ mama, ba nə tà Zwifə-ba yira. Kv nətú dǎn bɪrɪ dǎ, májǎ tǎ, Zwifə-ba mama nə wá píi ba bà, Yü zəni tǎ dǎn wá kwén kv súrí.

Nətú Yü nə jon là tǎ, ba nə tà Zwifə-ba ba cuna wa

(1 Korəntə tían 4.7; 10.11-12)

¹³ Sívn nə, à dǎn píà, sə à swìn á mù là tǎ, á nə tà *Zwifə-ba con. À yɪ Yü *təntəv, v nə tən á mù là tǎ, á nə tà Zwifə-ba con. À jələ də tətəntə, Yü nə pín nə, jə dǎn kv doni won mama. ¹⁴ À swìn kv tətəntə tətəntə yoo Zwifə-ba con, sə à pa kv wəgwɪv ja à dwíí tían Zwifə-ba, sə kv pa ba

duən píi ba bà Yü con, sə v jon ba ba cuna wa. ¹⁵ Májǎ tǎ, Yü nə dugv Zwifə-ba vàn nə, v mù də dwíé tǎ duən tǎ mama là luv wa, píi ba kə duən yuu. Yá májǎ tǎ, Yü nə wá píi v ja Zwifə-ba v kə v con, kv dǎn wá ya nətə? Kv wá ya ndə là yà nə tǐga, yá ba dǎn ga píi ba bwin ba nan.

¹⁶ Nə yəə də, ba nə pín dipen tǎntən kukuu Yü nə, kv píà kv bɪrɪ dǎ, dipen tǎ mama dǎn yɪ Yü nə tɪ. Ba nə kúv pín wá tǐv dagalv, kv píà kv bɪrɪ dǎ, kv nɛɛ tǎ də yɪ v mù nə tɪ. ¹⁷ *Yizərayelə là yɪ ndə sǎn tǐv nə, Yü nə cwén. Yá v ga gwəŋə kv nɛɛ duən v dugv. N mù liù tǎ, n nə tà Zwifə, n yɪ ndə gav con tǐv nə, Yü nə gwəŋə kv nɛɛ, v ja bà v vwa v marɪ sǎn tǐv tǎ, nɛɛ tǎ bwálí nə. Nɛɛ tǎntə də dǎn twá tǎ vaŋa tǐv tǎ níá tǎ, ndə kv tətə nɛɛ tǎ nə, tǎ yà nə ga kv yuu wá* . ¹⁸ Yá dǎn ká ywǎn kv yoo tǎntə, n ma fwa fwíə Zwifə-ba yáá con, ba nə yɪ ndə sǎn tǐv nɛɛ nə, ba gwəŋə ba dugv. Də n nə fwa fwíə nətú, sə n lwarɪ dǎ, tǐv dagalan nə pín diàn kv nɛɛ nə, kv tà kv nɛɛ nə pín diàn kv dagalan nə.

¹⁹ N wáá n swìn, n wú: «Yü dugv Zwifə-ba duən vàn nə, ndə v nə gwəŋə sǎn tǐv nɛɛ v dugv, sə v ga ja à mù v kə v con, ndə v nə gwəŋə gav tǐv nɛɛ, v vwa v marɪ

* **11:17** 11.17 Kv yɪ tǐv, ba nə gwəŋə kv don naa, ba vwa kv yira, tǎ ga nu tǎ marɪ duən nə. Kv mù tǐv tǎntə bɪa zɪŋv májǎ nə yí, kv dǎn wá zɪn tǐv tǎ, ba nə gwəŋə kv naa tǎ bɪa.

sàñ tìú yira nətə». ²⁰ Ku yi cígá. Zwifə-ba yi ndə tìú nɛɛ nə, Yı nə gwəŋə v dugv, ba nə wà ba waa ken v nə tə yırı. N mù yi ndə gav tìú naa nə, Yı nə gwəŋə v vwa v marı sàñ tìú yira, n nə keni n waa v nə wuuu yırı. Dàn ká ywàñ ku nətə, n ma fwa fwiə. N yi n mɛ, sə zùrì n yıra! ²¹ Də Yı nə wà Zwifə-ba yá, ba mù yà ga nə yi sàñ tìú tə nɛɛ tətə, n bɔŋa də, v wàrì ku v tɔŋa n mù yıra naaa? ²² Cɔgv yəbə, Yı yi wɔywanyən, v yoo cà də. Yı yoo cà lià tə yuu wa, ba nə mà ba naa nə ba ga tɔ. Yá v waa ywán n mù yuu wa, də n nə wà pií n yá v cwəŋə tə. Yá n dāñ nə pií n yá Yı cwəŋə tə, v wá gwəŋə n də v dugv vān nə, ndə tìú naa nə. ²³ Ba mù Zwifə-ba nə mɛ mánǵá don wa, ba pií ba kə ba waa Yı nə, v jə diàn, sə v pií v kə ba, ba bwálí tə nə, ba yà nə wulə. Ku yi ndə ba nə gwəŋə tìú nɛɛ, ba ga pií ba vwa tə ba marı tə bwálí nə. ²⁴ N mù liù tə, n nə tà Zwifə, n yi ndə gav tìú nɛɛ nə, Yı nə gwəŋə v ja bà, v vwa v marı sàñ tìú yıra. Də Yı nə wàní v tun yoo, nətə liù mama yáá nə ba tɔŋa tían yıra, n mɛ, sə n lwarı də, Yı tə wáá Zwifə-ba v pií v kəni ba bwálí nə. Mə ba mù yà nə yi sàñ tìú tə nɛɛ tətə.

Yı wá jon Yızərayelə dwíí tə ba cvna wa mánǵá don wa

²⁵ À nubıa-ba, à pià, sə á lwarı cígá tə, ku nə sègə, sə á dānà ká bún də, á yi yənu tían. Cígá təntə nə yi *Yızərayelə lià tə vān don yun yın diàn. Yá ku wá ya nətə wuuu, ku va ku yí mánǵá tə wa, dwíé tə duən lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba, yá ba ga kəni ba waa Yı nə, nii nə wá cé. ²⁶ Ku mù təntə kwa nə, Yı dāñ wá jon Yızərayelə lià tə mama ba cvna wa, ndə ku nə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú:

«Liù tə, v nə jonə lià ba cvna wa, wá nan Siyon† v bà. À mù nə wá pa *Zwakəbə‡ dwíí tə lià tə twá à nə. ²⁷ Nèñ *nimarv tə, à nə wá tún à mù də ba pwərə wa, mánǵá tə, à nə wá kwən ba cvna tə à li».

²⁸⁻²⁹ Zwifə-ba vıga Yı sɔywánǵú tə, ku pa ba jì Yı dɔŋa. Ku yi nətə, sə ku pa Yı jon á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba, á cvna wa. Yı nə pın won, v kúv ba pií v jonə ku. Yá v nə kúrí liù, v ba v nii pií v kwàní. Yá Yı yá kúrí ba, sə ba ya v mù nyiən. U kàn nii də ba nıbara tə, ku mù nə pın, v tə ma swə ba. ³⁰ Mánǵá don wa, á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba, á yà ba Yı nii zilí. Yá síún nə, Yı dəri á yinəgə zənzən, Zwifə-ba nə vıga v nii tə yırı. ³¹ Zwifə-ba

† 11:26 11.26 Siyon yi paan tə, *Zwerizalemə nə lwə ku yuu wa, yırı nədwan.

‡ 11:26 11.26 Zwakəbə yi dwíé dəkuren fugə bələ nyına. Yı pın wá yırı don, ku mù nə yi Yızərayelə. Zwakəbə yırı tə Yızərayelə dwíí tə mama yoo ku swın, sagı tə bwálí ku tə wa.

də con, mə kv wá ya nətʋ. Síun nə, ba ba Yı nıi zılı, kv pa Yı pıi v dəri á yinəgə zənzən. Yá máńá don dān wá bà, ba də nə wá pıi ba kə ba waa Yı nə, sə v ga dəri ba yinəgə zənzən. ³² Yı dān nə pın ləzoni tə mama lwarı də, ba ba v nıi zılı, sə v ga wàní v dəri ba yinəgə zənzən.

Yı dáá, v doni won mama!

³³ Cígá mama, Yı dáá zənzən! U wubɔŋa tə də v yənu tə dən lù zənzən. Liù mama wàri Yı conjı tə də nətʋ tə, Yı nə bürı lià bürà, v lwarı. ³⁴ Kv yı ndə kv nə púpúnı Yı sagı tə wa, kv wú:

«Wàà nə yəé kv tə *Yuu-Tıu nə bɔŋa? Wàà nə wáá wá n kwè?»

³⁵ Wàà nə wàní v dí yáá v pa won Yı nə, sə kv pa Yı də pıi, v ŋwın kv tíú kv yırı? ³⁶ Cígá, wiən tə mama nan v mù. Wiən tə mama yı v mù nə, tə twá tə ma wulə, tə ga yı v mù nə tı. Nə pıan dun Yı nə, máńá də máńá, kv nə ba zwè! Amına!

12

Nətʋ Kərisə lià nə mə, sə ba ya

(1 Korəntə tían 6.19-20; Efezə tían 4.1-16; 1 Pıyerə 4.10-11)

¹ À nubıa-ba, à pià, sə à kwè aba, Yı nə dəri nə yinəgə tə yırı. Á pıan á tiàn

Yı nə, ndə won nə, ba nə ma fwa *jonjı. Də á nə fwa nətʋ, kv jonjı təntə yı ndə á mıı nə, á pın Yı nə, yá kv ga wá poli v pùé zənzən. Mə kv mù nə yı cígá cígá bürà, á nə bwrı Yı nə. ² Á kúbù dānà ká twá luv wiən fıra nə. Á kənə diàn, sə Yı pa aba pubundura, sə kv pa á mıı tə lwàń. Kv mù nə wá pa á yəni kv tə, Yı nə pià. Yı pià, kv tə nə ziən, kv tə nə poli v pùé, də kv tə nə yı cígá.

³ Yı twá v pubwanv tə nə, v pa à jı v tütònú. Kv mù nə pın, à wáá á liù mama con à swın, sə v dān ká kə v tiàn bwálı tə nə, v nə wà lá yı. Yá á liù mama dān mə, sə v bún, v lwarı won tə, Yı nə tərı v pa wá, kv twá də v waa tə, v nə kən Yı nə. ⁴ Ləzwəne yıra tə mama yı won nədv, kv ga jə nandaran tə nə dáá. Yá nandəɔ mama də ga jə kv tutɔŋı, kv nə ba nyın də kv don tutɔŋı.

⁵ Mə kv yı nətʋ nə də con, nə nə yı Zwezi-*Kərisə lià tə. Nə dáá, nə ga yı yıra nədv. Yá nə dān marı duən nə, ndə nandaran tə nə marı duən nə nətʋ. ⁶ Yı twá v pubwanv tə nə, v pa tarpınan yirə yirə nə liù mama nə. Də Yı nə pın mú tarpıun, sə n wàní v nıi sùràn n jon n swın, n mə, sə n twá n waa tə nə, n nə kən Yı nə, n ma swın tə sùràn təntə. ⁷ Də Yı nə pın mú tarpıun, sə n tun, n pa ba duən nə, sə n twá kv nə, n tun n pa ba. Də Yı nə

pɪn mú tarpɪʊn, sə n kàrì lià duən, sə n kàrì ba. ⁸ Də Yɪ nə pɪn mú tarpɪʊn, sə n kwè lià, sə n kwè ba. Də Yɪ nə pɪn mú tarpɪʊn, sə n pa wiən lià nə, sə n pa tə ba də n waa mama. Də Yɪ nə pɪn mú tarpɪʊn, sə n ya yáá tíú, sə n tɔn kv yoo tə də yawala. Də Yɪ nə pɪn mú tarpɪʊn, sə n dəri lià yinəgə zənzən, sə n tɔn kv yoo tə də pupwən.

(1 Piyerə 3.8-12; 4.7-9; Matie 5.38-48)

⁹ Á swéné lià tə cígá cígá də á waa mama. Á pɪan lwanɪ ya á culu. Á vwíə á tiən won tə nə, kv nə zɪən. ¹⁰ Á dān swéné duən cígá cígá də á waa mama, ndə nubɪa nə mɛ, sə ba sóní duən nətv. Á kənə kajaŋa, sə á liù mama zílí v don v doni! ¹¹ Á bíbara á tɔn á pa *Yuu-Tiu nə də á waa mama! Á dān ká pa yayɪa zv aba! ¹² Á fwa pupwən máŋá mama, yala tə yɪrɪ, á nə jə Yɪ con. Á jana pínú càn tə wa, á ga jɔn Yɪ máŋá mama. ¹³ Á pɪan wiən lià tə nə, ba nə yɪ Kərisə nə tɪ, ba ga ba won jə, sə ba ma san ba tiən nə. Ba tə, ba nə twi ba zɔrɪ á diè wa, sə á sèe á ja ba zəni.

¹⁴ Á lwəərə Yɪ, sə v fwa zəni lià tə yɪra, ba nə kəni aba càn wa. Á dān ká lòrì Yɪ, sə v cùgù ba. ¹⁵ Də lià tə nə wulə pupwən wa, sə á də ya pupwən wa də ba. Ba nə kúv yɪ ba wulə kwirə

wa, sə á də kwí də ba. ¹⁶ Á pɪan á pubɔŋa ya nədv duən yuu wa. Á dān ká pià dun bwálí, á pa á tiən nə. Yá á dān muŋə á tiən duən yáá con, sə kv pa á wání á tɔn tɔtɔnbii tətə. Á dān ká bún á waa con də, á yɪ yənu tián.

¹⁷ Liù mama nə fwa lwanɪ á yɪra, á dān ká fwa lwanɪ, á ma ŋwín kv tíú. Á kənə diən, sə á fwa kv tə nə zɪən lià tə mama yáá con. ¹⁸ Á kənə diən, á fwa kv tə mama, á nə wáá, sə á mù də lià tə ya duən nə də bícan sɪə, də kv nətv yà nə wáá kv tɔŋa. ¹⁹ Á nubisoni-ba, á mù dān ká bún, sə á tɔn lwanɪ, á ma ŋwín lià tə, ba nə tɔŋa lwanɪ á yɪra. Á dān yá ba, sə Yɪ lɔŋa zàn ba yuu wa. Kv yoo təntə púpúní Yɪ sagɪ tə wa: «Yuu-Tiu swìn, v wú: Á mù nə wá kə ba càn wa, à ma ŋwín lwanɪ tə, ba nə tɔn á yɪra». ²⁰ Kv tə nə kúv zɪən kv doni, kv púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kv wú:

«Də niən dān nə jə n duŋv, sə n pa wá wodiu, sə v dé. Nanyɔnɪ nə kúv jə wá, sə n pa wá níá, sə v nyv. Də n nə fwa nətv, kv yɪ ndə məncala* nə, n tɔŋə v yuu wa».

²¹ Dān ká duŋv n tiən n pa lwanɪ dé diən n yuu wa. Tɔn zəni máŋá mama, sə n mù nə wání, n dé diən lwanɪ yuu wa.

* 12:20 12.20 Kv dān nə yɪ, də n nə fwa nətv, cavɪra wá ja kv tíú.

13

Á zílá á luv nii yun tián tə nii!

(1 Piyerə 2.13-17; Likə 20.20-26)

¹ Yun tián tə mama, ba nə wulə á luv nii tə yuu wa, yí Yü nə tún ba. Yá kú dǎn yí Yü nə pín, ba wulə á yuu wa. Kú tà ba tətə diàn nə pín, ba wulə á yuu wa. Kú mù nə pín, á liù mama mə, sə ɔ zílí yun tián tə nii, ba nə wulə á luv nii tə yuu wa.

² Liù dǎn nə viga yun tián tətə nii, kú yí kú tə, Yü nə tún tə nii nə ɔ viga. Yá lià tə, ba nə vɪ kú nətu tə nii, ba wá bǜrì kú tián bǜrà kú yí, ba ga cǜgù ba. ³ Lià tə, ba nə tɔŋa zəni, wà mə, sə ba dəri yun tián tətə fən. Kú yí liù tə, ɔ nə tɔŋa yolwana, nə mə, sə ɔ dəri ba fən. Də n mù nə ba pià, sə yun tián tə fən ja mú, n mə, sə n fwa zəni, sə kú pa ba bu n nə.

⁴ Ba mù yun tián tətə yí ba tɔŋa ba pín Yü nə, ba pià, sə ba san mú, sə n fwa zəni. Yá n dǎn nə tun yolwan, n mə, sə n dəri ba fən. Kú tà tɔtu, Yü ma pa ba kə diàn ba jìàn wa. Ba yí ba tɔŋa ba pín Yü nə, sə ba kə lià tə, ba nə tɔŋa yolwana tə cǎn wa, sə kú bɪrɪ də, Yü lɪŋa zaŋa ba yuu wa. ⁵ Kú mù tətə yí, n mə, sə n zílí ba nii. Kú tà Yü lɪŋa tə cɪcɪ yí, nə pín n mə, sə n zílí ba nii. Zílí ba nii, n tətə nə yèé n pubɔŋa wa də, n mə, sə n zílí ba nii tə yí.

⁶ Mə kú mù yoo tətə yí, nə, á ma ŋwín lanpwerən tə də. Yá yun tián tətə, ba nə jɔŋə tə lanpwerən tətə, də yí ba tɔŋa ba pín Yü nə kú tɔtuŋɪ tətə wa. ⁷ Á ŋwíán kú tə, á nə mə, sə á ŋwín á pa ba liù mama nə. Kú nə kúú yí ba tə, ba nə jɔŋə á wiən yuu ŋwírán, sə á ŋwín tə də á pa ba. Kú nə yí lià tə, ba nə lé á yuu lanpoo tə, á ŋwíán kú á pa ba. Kú nə yí lià tə, ba nə mə, sə á zílí ba, sə á zílí ba zəni. Kú nə yí lià tə, ba nə mə, sə á pa ba dun, sə á pa ba dun zəni.

Nə swóné duən
(Matíə 22.35-40; 1 Zwan 3.11-23)

⁸ Á dǎnà ká pa liù mama jɪŋɪ ya á yuu wa. Jɪŋɪ tə kú nə mə, sə kú ya á yuu wa, kú mù nə yí, sə á sóní duən á súrí lá. Liù tə, ɔ nə swə ɔ duən tə, ɔ zílí Yü *nii yìèn tə mama, ɔ nə pín *Moyizə nə. ⁹ Yü pín nii nəba, ɔ wú: «Dǎn ká cwàrì, dǎn ká gu liù, dǎn ká ŋɔ, dǎn ká pa n yíi zɔ liù won». Yü nii tə yìèn tətə, də tə duən tə mama, yí tə wulə yoo nədu kú tə wa, kú mù nə yí: «Sóní n don, ndə n tətə nə!» ¹⁰ Də liù nə swə ɔ don, ɔ bá wàní ɔ fwa lwanɪ ɔ yíra. Kú dǎn bɪrɪ də, liù nə swə ɔ don, ɔ zílí Yü nii tə mama.

Á kənə á sírí á diàn
Zwezi-Kərisə nə pü ɔ biàn tə
(Efzə tián 5.8-18)

¹¹ Á kənə diàn nətu, á nə yèé máŋá tə, á nə wulə kú

wa zèn kv tə yiri. Síún nə, máǵá yí, sə á súrí á yía, á zàn dwıtan nə. Máǵá tə nə nə ken nə waa Zwezi-Kərisə nə, də máǵá yà tə ɲúná, sə Yı bə v jon nəba. Yá síún nə máǵá dǎn bwələ, sə Yı tun kv. ¹² Máǵá ga mancın, ndə tia nə bwələ purv, yá yikunu dǎn wá zwèe. Nə dǎn dɔga yikunu wa tutɔnkɔkwınan tə. Nə dǎn mə, sə nə ja Yı diàn tə, ndə kwatara zıla nə, sə nə wǎnı nə twá poni cwəɲə tə. ¹³ Nə dǎn pıan nə tutɔnɛɛ ya zəni, ndə liù nə mə, sə v ya nətv poni wa. Nə dǎnà ká jəń duən nə, nə nyv swana nə bubıı. Nə à yèé nə dé wodirən zənzən, nə ja ɛ. Nə à yèé nə cwǎri də duən. Nə dǎnà ká jəń duən nə, nə ma tun yièn gurə gurə, nə à yèé nə dı jara də duən. Nə dǎnà ká pa wɔgwıv ja nəba. ¹⁴ Á pıan, á ya ndə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə. Á kúv dǎnà ká pıi á bún á puə fıra yokɔkwınan tə yoo, á yà nə swə tə fǎɲv, sə kv pa á pıi á fwa tə.

14

Nə wà mə, sə nə cəgə duən

(1 Korəntə tián 4.3-5; 10.23-33; Romə tián 15.1-7)

¹ Á siá, sə *Kərisə lià tə, ba nə ba diàn jə Yı cwəɲə tə wa, yà á púlı tə wa. Á dǎnà ká fwa tótúná kv tə yuu wa, ba nə buɲa ba waa con. ² Liù don wulə, v mǔ nə ba won mama culi, v mǔ dé tə mama. Yá v don də wulə,

v nə ba diàn jə Yı cwəɲə tə wa, kv pa v mǔ ba won don dé, də kv nə tà davıran cıci. ³ Liù tə, v nə ba won mama culi, dǎn ká gwıən liù tə, v nə ba wiən duən dé. Liù tə də, v nə ba wiən duən dé, dǎn ká cəgə v tə, v nə ba won mama culi, Yı nə sèe v də tə yiri. ⁴ N mǔ nə yı wǎà, n ma cəgə *Yuu-Tiu tótúnv? Də nə Yuu-Tiu tótúnv nə fwa zəni, nə à yèé v nə fwa lwanı, kv ywǎɲá nə Yuu-Tiu, v nə tı wá. Kv ba mú ywǎɲá. Yá nə Yuu-Tiu tótúnv fwa zəni, nə Yuu-Tiu nə wǎá v pın v fwa zəni tə yiri.

⁵ Lià duən buɲa də, dıın don wulə, kv nə dwə diàn tə duən. Yá lià duən də ga buɲa də, diàn tə mama yı won nədv. Ba liù mama dǎn nə mə, sə v lwanı kv tə, v nə buɲa v waa con, cígá cígá. ⁶ Liù tə, v nə kəni dun dıın don nə, v donı diàn tə duən, v yı v fwa nətv, sə v ma pa dun Yuu-Tiu nə. Liù tə, v də nə ba wodiı mama culi, v də dé won mama, sə v ma pa dun Yuu-Tiu nə, v ga kəni Yı lèèèe kv tə yiri, v nə dé. Liù tə də, v nə ba wiən duən dé, v də ba wiən duən dé, sə v pa dun Yuu-Tiu nə, v də ga kəni Yı lèèèe. ⁷ Yá nə liù mama dǎn tà v mı wulə luv v cıci yiri, nə liù də mama ga ba tı, v cıci yiri. ⁸ Yá nə mı tə dǎn nə wulə luv wa, kv yı nə wulə Yuu-Tiu yiri. Nə kúv nə tıga də, kv yı nə tıga Yuu-Tiu yiri. Nə mı tə dǎn nə wulə, nə à yèé kv nə tıga, nə tə yı

Yuu-Tiu nə ti nəba. ⁹ Ku yi cígá, Zwezi-Kərisə tıga, yá v pıi v bwin v nan, v wulə mı wa, sə v dé diàn tıga də ləzwənəŋə mə yuu wa. ¹⁰ Sə n mù dǎn yi, bēēē nə pın n ma cəgə n don tə, v nə yi n nubiu Kərisə yırı? Sə n mù yi, bēēē nə pın n ma goni n don tə, v nə yi n nubiu Kərisə yırı? Nə mama wá zıgı Yu yáá con, sə v bürì nə bǎrà. ¹¹ Ku yi ndə ku nə púpúnı Yu sagı tə wa, ku wú:

«Ku yi cígá, à yi Yuu-Tiu tə, à nə wulə mı wa. Ku mù nə pın, à mù nə swın, à wú: Liù mama wá tu v nadwana yuu à yáá con, liù mama ga wá súrı v tətə nii, v pa dun à mù Yu nə».

¹² Ku dǎn pıà ku bıri də, nə liù mama wá tún v nii v tiàn nə Yu yáá con.

Nə dǎnà ká yugu liù, nə li Yu cwəŋə tə wa

(1 Korəntə tián 8.1-13; Kolosə tián 2.16)

¹³ Nə kúv dǎnà ká cəgə duən. Á dǎn kənə á pubıŋa wa də, á wà mə, sə á fwa won mama, ku nə wá ya ndə kapan nə, á nə ken á duən *Kərisə lià tə yáá con, ba nə wá mà ba nəc ku nə ba tu, nə à yəé ku nə wá pa ba pıi ba yá Yu cwəŋə tə. ¹⁴ À mù də *Yuu-Tiu Zwezi vwə duən nə. Yá ku dǎn pın, à yəé zəni zəni də, wodiü mama tələ, ku tətə nə yi durən won Yu yáá con. Yá liù tə, v dǎn nə bıŋa də, wodiü don yi

durən wodiü, v wà mə, sə v dé ku, v nə bıŋa v waa con də, ku yi durən tə yırı. ¹⁵ Də n nə tà wodiü yırı, n nə dé, n pa n liù don, v nə yi n nubiu Kərisə yırı, jìàn gwàrì Yu cwəŋə tə wa, ku bıri də, n kúv ba wá swə. Dàn ká pa liù tə, Zwezi-Kərisə nə tıga v də yırı, tà n wodiü tə yırı, v jén Yu cwəŋə tə wa. ¹⁶ Á cia á tiàn nə, liù dǎn ká dí tıŋa wozəŋə tə yırı, Yu nə pın aba. ¹⁷ Yu pàrì tə tà wodirən, nə à yəé won tə, ba nə nywın yoo. Yu pàrì tə dǎn yi ku tə, Yu-*Sıŋu tə nə tıŋa də nəba. Ku mù nə saŋa nəba, ku pın, nə tıŋa ku tə nə yi cígá. Ku mù nə pın, nə wulə duən nə, də bıcan sió. Ku mù nə pın, nə jə pupwən. ¹⁸ Liù tə, v nə tıŋa v pın Zwezi-Kərisə nə nətv, v wá poli Yu pùé nə, yá lià ga wá swın də, v tıŋa ku tə nə zıən.

¹⁹ Ku mù yırı, nə dǎn kənə diàn, nə fwa ku tə nə wá kə bıcan sió nə pwərə wa də ku tə nə wá dǎn lià tə duən jìàn Yu cwəŋə tə wa. ²⁰ Dàn ká cùgò Yu tutıŋı tə, də won tə, n nə dé. Cígá, wodiü tələ, ku nə yi durən won Yu yáá con. Yá də ku tə, n nə dé, dǎn nə wá yıgu n duən Kərisə lià tə, ku pa ba fwa lwanı, sə n dǎn ká dé ku. ²¹ Nèñ, ku tə nə zıən: Dàn ká fwa won mama, ku nə wá pa n duən Kərisə lià tə pıi ba yá Yu cwəŋə tə nə. Ku nə yi nəŋú dıŋə, nə à yəé ku yi swana nywın, nə à yəé

won tə mama, ku nə wàá ku yanı. ²² N pubɔŋa tə nə yı nətɔ ku yoo təntə yuu wa, ku twá də n waa tə, n nə ken Yı nə, ja ku n cıci con, sə ku ya n mù də Yı pwərə wa. Pupwən liù nə yı liù tə, ɔ nə ba bábiá fwa ku tə yırı, ɔ nə ken sírí, sə ɔ fwa. ²³ Yá liù tə, ɔ nə fwa bábiá wodi u yuu wa, ɔ ga dé ku, Yı wá bürı ku tíú bürá, ɔ ga cùgù wá. Ku pìà ku bırı də, ɔ wà ɔ waa ken Yı nə ku wodi u tə yuu wa. Yá won tə mama, liù nə tɔn, ɔ ga wà ɔ waa ken Yı nə ku yırı, ku yı cɔna.

15

Nə fwa ku tə nə zıən, ku pa nə duən nə

(Romə tián 14.13-23; Filipə tián 2.1-5)

¹ Nə mù lià tə, nə nə jə diàn Yı cwəŋə tə wa, nə mə, sə nə san lià tə nə, ba nə ba diàn jə ka wa. Nə wà mə, sə nə pìà ku tə nə poli nə cıci pùé. ² Nə liù mama dän mə, sə ɔ fwa ku tə nə poli ɔ don pùé, sə nə ma fwa wá zəni, sə ku wàní ku dän ɔ jıàn Yı cwəŋə tə wa. ³ Zwezi-**Kərisə tətə wá ku tə nə poli ɔ cıci pùé fwa. Ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Túrán tə mama, ba nə twın n mù Yı, pıı tə tɔ à mù yuu wa». ⁴ Ku yı cígá, yoo tə mama, ba nə dí yáá, ba púpúnı Yı sagı tə wa, yı ba púpúnı, sə ku kàrı nəba. Ku mù nə mə, sə ku pa, nə ja pínú, ku ga zürı nə bıcanı, sə nə wàní nə ja yala Yı*

con. ⁵ Pínú də ka zürı bıcanı yı Yı nə pın. Yı dän nə wá pa á ya lià tə, á pubɔŋa nə yı nədu, sə á fwa ndə Zwezi-Kərisə yà nə fwa nətɔ. ⁶ Yá á dän wá wàní á bu Yı nə, ɔ nə yı nə **Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nyına, də bıcan nədu də nii nədu. ⁷ Á dän sià duən, ndə Zwezi-Kərisə nə sèe aba nətɔ, sə ku pa dun Yı nə.*

(Tıtvnan 3.25-26; Efzə tián 2.11-19)

⁸ Ku yı cígá nə, á swın á con: Zwezi-Kərisə jigə **Zwifə-ba tütònù. U fwa ku nətɔ, sə ɔ pa ku tə Yı nə kàn nii də ba nıbara-ba tə, nii sú, sə ku bırı ba də, Yı yoo ba kwèe, ⁹ sə ku ga pa, lià tə, ba nə tà Zwifə-ba bu Yı nə, ɔ nə dəri ba yinəgə zənzən tə yırı. Ku yı ndə ku nə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú:*

«Ku mù yırı, á wá bu n nə, lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, tətəŋı wa. Á wá nun gwaran á ma bu n yırı nə».

¹⁰ Ku tə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú:

«Á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba, á fwa pupwən, á mù də dwıı tə, Yı nə kúrí».

¹¹ Ku tə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú:

«Á mù lià tə mama, á nə tà Zwifə-ba, á bwıa Yıuu-Tiu nə. Á dwıé tə mama bwıa ɔ nə».

¹² Yı nii **sùsònù *Ezayı də swın, ɔ wú:*

«Liù wá nan Yizayi* dwíí tə wa, ɒ nə wá dé pàrì lià tə yuu wa, ba nə tà Zwifə-ba. Luɒ dwíé tə mama, ba nə tà Zwifə-ba, wá ja yala də wá».

13 Yɪ nə pɪn, á jə yala də wá. U mù dǎn nə wá pa, á sú də pupwən, ɒ ga pa aba bɪcən síé, á nə kəni á waa ɒ nə tə yɪrɪ. Kɒ mù nə wá pa, á twá ɒ *Siŋu tə diàn nə, á ja yala də wá, tə nə dáá, tə ja lɛ tɪa nə.

Polə yɪ Zwezi-Kərisə tətɔ̀nɔ̀

(1 Korəntə tián 15.10; 2 Korəntə tián 12.12; 10.13-18)

14 À nubɪa-ba, à mù yèé cígá mama à tətə yuu wa də, á yɪ lià tə, á nə yɪ wɒywanyɪna. Á jə yənu zənzən, kɒ pa, á wáá duən á kwè. 15 Yá də kɒ nətɒ mɛ, à tə swɪn yìèn duən yuu wa nəpon nəpon à sagɪ kɒ tə wa, sə à ma líí aba. À swɪn tə sùràn təntə, Yɪ pubwanɒ tə yɪrɪ, ɒ nə fwa à yɪra. 16 Yɪ tun nə, sə à ya Zwezi-*Kərisə tətɔ̀nɔ̀, à pa lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba. Yá à dǎn tɔ̀ŋa kɒ tutɔ̀ŋɪ təntə, à pɪn Yɪ nə. À swɪn ɒ suywǎŋú tə, à bɪrɪ lià tə nə, ba nə tà Zwifə-ba. À pià, sə ɒ li ba ɒ tún vǎn nə, sə ba ya ɒ mù nyiən, ba ga poli ɒ pùé. Yɪ-*Siŋu tə dǎn nə wá pa, ba ya lià tə, ba nə yɪ Yɪ nyiən. 17 Kɒ nətɒ pɪn, à mù də Zwezi-Kərisə wulə duən nə, à dǎn ga jwɛ, à nə tɔ̀ŋa

à pɪn Yɪ nə tə yɪrɪ. 18 Yoo tə, à nə jə wɒduɒ, sə à swɪn, yɪ yoo nədu cɪcɪ. Kɒ mù nə yɪ tutɔ̀ŋɪ tə, Zwezi-Kərisə nə twá də nə, ɒ tun. U pɪn à van lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, à kə Yɪ cwəŋə tə wa, sə ba zilí ɒ nii. U twá à nii sùràn nə, də kɒ tə, à nə fwa nə, ɒ ma tun kɒ yoo təntə. 19 U tun ɒ diàn mɪmɪnɒ də yomɪlan, kɒ twá də Yɪ-Siŋu tə diàn. Kɒ nətɒ dǎn pɪn, à zɪɪ *Zwerizalemə nə, à swɪn Zwezi-Kərisə suywǎŋú tə, bwálí mama nə, à va à yí Yiliri. 20 Yá kɒ dǎn yɪ dun yoo, kɒ pa à mù nə, sə à swɪn Zwezi-Kərisə suywǎŋú tə bwálá tə nə, ba nə wá dí yáá ba nì kɒ yoo. À yà ba pià, sə à swɪn kɒ bwálí nə, ba nə dí yáá ba nì kɒ, sə kɒ dǎn ká ya, ndə liù don nə tún ɒ béré dǎn, à ga bà à lwá ka yuu wa. À dǎn yà pià, sə kɒ ya, ndə kɒ nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kɒ wú:

21 «Lià tə, ba tə nə wà ɒ yoo swɪn ba bɪrɪ ba, ba mù wá na wá. Lià tə, ba tə nə wà ɒ yoo nì, ba wá nì ɒ suywǎŋú tə dǎn».

Polə pià, sə ɒ va Romə (Romə tián 1.9-15; 2 Korəntə tián 8 də 9)

22 Mə kɒ mù yoo təntə dǎn nə cìgà à yáá nə, kɒ pa mǎŋá mama, à nə pià, sə à bà á con, à ba twí. 23 Síún nə, bwálí kúò tǎlé nagwanɛɛ tə tə wa, ba nə wà suywǎŋú tə

* 15:12 15.12 Yizayi yà yɪ più *Davideɒ nyɪna. Mə ɒ mù dwíí tə wa nə, ba lɒrɪ Zwezi-Kərisə.

swìn lá. Kú tə nə sùrí lá, kú bina dáá, à yà nə pià, sə à bà à na aba də à bican mama. Yá à dǎn pià, sə à tun kú yoo tǎntə máǵá tə wa, à nə vǎli Esəpanyə. ²⁴ À jə yala də, à wá na aba máǵá tə wa, à nə twi, sə à lɛ. À wá ya á con dian bələ, sə à yira zùrì á yoo wa. Kú kwa nə, à pià, sə á san nə, sə à wǎnì à va à cwəǵə tə.

²⁵ Sín nə, à dǎn yì à vələ *Zwerizalemə, sə à san *Kərisə lià tə nə. ²⁶ Kərisə lià tə, ba nə wulə Masedwanə də Akayi nagwanɛ tə wa, lá səbiu, sə ba ma san zura tə nə, ba nə wulə Zwerizalemə Kərisə lià púlì tə wa. ²⁷ Ba tətə nə ken ba pubɔɲa wa, sə ba san ba. Yá kú sanɔ tǎntə yà yì *Zwifə-ba jɔɲi, kú nə wulə ba yuu wa. Kú jɔɲi tǎntə dǎn nə yì, ba yà tà Zwifə-ba, yá ba ga twá Zwifə-ba nə, ba na tori Yù con. Kú mù nə pɪn, ba mù lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, dǎn mɛ, sə ba san Zwifə-ba nə də wiən tə, tə nə yì tia yuu wiən. ²⁸ Máǵá tə, à nə lɪ kú yoo tǎntə yáá, à nə wǎnì à pa səbiu tə Zwerizalemə Kərisə lià púlì tə nə, à wá twá á con, à ma va Esəpanyə. ²⁹ À yèð də, máǵá tə, à nə wá bà á con, Zwezi-Kərisə wá fwa zəni á yira zənzən.

³⁰ À nubɪa-ba, à kwè aba də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yiri tə, də Yù-*Siɲu tə nə pɪn nə swə duən tə yiri, sə á sùrí à nə, á jɔn Yù də diàn á pa nə. ³¹ Á lwərə Yù á

pa nə, Zwide nagwanaa lià tə, ba nə wá swywǎɲú tə sèè dǎn ká ja nə, ba kə càn wa. Á tə lwərə Yù á pa nə, sə kú tə, à nə ja vələ Zwerizalemə, sə à pa lià tə nə, ba nə yì Kərisə nə ti, wǎnì kú poli ba pùé nə. ³² Də kú dǎn nə yì Yù fira, à wá bà á con də pupwən. Yá nə wá ya duən nə, sə à síí mancɪn.

³³ Yù tə, ɔ nə pɪn bican sié, nə wá ya də á mama! Amɪna!

16

Sagì tə yígúré sùràn
(3 Zwan 5-8; 1 Korəntə tián 16.19-20)

¹ À pià, sə á lwarɪ nə nakwa Fowebe. Ʋ yì ɔ tɔɲa Yù tɔtɔɲi tə Sankərə *Kərisə lià púlì tə wa. ² Máǵá tə, ɔ nə yì á con, sə á sèè, á ja wá zəni *Yuu-Tiu yiri, ndə lià tə, ba nə yì Yù nə ti, nə mɛ, sə ba fwa nətu. Ʋ san lià zənzən nə, ɔ ga san à də nə. Kú mù yiri, á sanja wá won mama wa, ɔ nə pià á sanɔ.

³ Á jùná Pərisəka də Akilasə á pa nə. À mù də ba mù nə tɔɲa nə pɪn Zwezi-Kərisə nə. ⁴ Ba tà à yiri, ba dugɔ ba mu, sə ba ma wǎnì ba jon à mu ba yá. Yá à dǎn kəni ba lèèèè. Kú tà à cɪcɪ nə kəni ba lèèèè. Kərisə lià púlì tə mama, ba nə tà Zwifə-ba də kəni ba lèèèè. ⁵ Á jùná Kərisə lià púlì tə, ba nə yáá jəni duən nə Pərisəka də Akilasə diè tə wa. Á jùná à nubiswənə Epayinetə á pa

nə. U mù nə yí Azi nag-wanaa tə wa təntən liù, v nə keni v waa Zwezi-Kərisə nə. ⁶ Á jùná Mari də, á pa nə, v tun zənzən v pa aba. ⁷ Á jùná Andəronikisə də Zwiniyasə á pa nə. Ba yí à mù dwíí tián, à mù də ba mù ga nə yin bàn diè tə wa də. Ba yí Zwezi *tuntuna, lià nə swìn ba zəni yoo. Ba mù nə dí à yáá, ba kəni ba waa Zwezi-Kərisə nə. ⁸ Á jùná Anpəliyatisə, v nə yí à nubiswəné Yuu-Tiu yí nə, á pa nə. ⁹ Á jùná Yirəben, nə mù də wá nə tɔŋa Zwezi-Kərisə tutɔŋi tə, á pa nə. Á jùná à nubiswəné Sətakisə á pa nə. ¹⁰ Á jùná Apelesə á pa nə. U də biri də, v cigá yí Zwezi-Kərisə tütònù. Á jùná Arisətobilə də v diè lià tə á pa nə. ¹¹ Á jùná Erodiyón, v nə yí à dwíí tíú, á pa nə. Á jùná Narəsisə də v diè lià tə, ba də nə keni ba waa Yuu-Tiu nə, á pa nə. ¹² Á jùná Tərifənə də Tərifozə, ba də nə tɔŋa Yuu-Tiu tutɔŋi tə zənzən, á pa nə. Á jùná à nubiswəné Pərasidə á pa nə. U yí kan tə, v də nə tun zənzən v pa Yuu-Tiu nə. ¹³ Á jùná Rifisə á pa nə. U yí liù tə, Yuu-Tiu nə kúrí. Á jùná v nuu tə, v nə yí à də nuu, á pa nə. ¹⁴ Á jùná Asinkəritə, də Fəlegón, də Erəmesə, də Patərobəsə, də Erəmasə, də Kərisə lià tə duən tə mama, ba nə wulə də ba, á pa nə. ¹⁵ Á jùná Filologə, də Zwili, də Nere, də v nakva tə á pa

nə. Á jùná Olinpasə, də lià tə duən tə mama Kərisə nə tɔ, ba nə wulə də wá, á pa nə.

¹⁶ Á jùná duən də zilə zənzən də sonu ndə Kərisə lià nə mɛ, sə ba fwa nətv. Kərisə lià púlə tə mama jùnì aba.

(Titə 3.9-11; 2 Piyerə 2.1-3)

¹⁷ À nubia-ba, á nəŋə kv tə, à nə kwè aba kv yí. Kv mù nə yí, sə á cì á tián nə də lià tə, ba nə kəni pwia lià pwərə wa, ba pɔn ba dɔga Yú cwəŋə tə, ba jén. Kàrà tə, ba nə kàri aba, də ba lià təntə tɔtɔnɛ tə ba duən yuu kəni. Á dàŋ pɔn á ya yɔŋɔn də kv lià təntə. ¹⁸ Ba mù ləzwənyiri təntə ba nə Yuu-Tiu tutɔŋi tə tɔŋa. Ba yí ba twá kv tə nə, kv nə yí ba pwíí fira. Ba níé ywán, ba ga swìn soywáná lià con. Ba fwa nətv, ba ma gɔgarɔ lià tə, ba nə yèri ka fwa yolwan, ba pɔn ba pubɔŋa lwàní. ¹⁹ Lià tə mama yéə, á mù nə zilí Yú nii zəni nətv. Kv mù yí nə, à wulə pupwən wa zənzən á yí. Yá à yà swə, sə á ya lià tə, á nə jə wubɔŋa, sə á ma fwa kv tə nə zìən. Yá à ga swə, sə á ya lià tə, á nə ba pubənkəkwɔnan jə, sə lwanɔ dən ká cùgù aba. ²⁰ Yú nə yáá pɔn bɔcan sié lià nə. U bá dání, v ma cùgù *Sítana diàn, v ga pa á nɔŋa wá də á nɛɛ. Nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá fwa pubwanv á yira.

²¹ Timote, v nə tɔŋa də nə, jùnì aba. Lisiyisə, də

Zwason, də Sosipaterə, ba nə yɪ à dwíí tián tē, jùnì aba. ²² À mù Terətiyisə jùnì aba Yuu-Tiu yɪɪ. Mə à mù nə Polə jun v pa à púpúní v sagɪ kɪ tē. ²³ Gayisə də jùnì aba. Mə v mù con nə, à mù Polə wulə, yá Kərisə lià tē də mama yɪ v mù con, ba twi, ba jùnì Yu. Erasətə, v nə túŋé tiv tē səbiu tē, də nə nubiu Karətisə jùnì aba. [²⁴]

Yu cici nə me də dun
(Efezə tián 3.20-21; Zwidə 25-26)

²⁵ Nə pian dun Yu nə. U wàá Zwezi-*Kərisə soywáŋú tē nə, à nə swìn à biri lià tē nə, v twá v pɪn, á zɪɪ diàn, á mə twá Zwezi-Kərisə nə. Yu twá soywáŋú təntə nə, v pa ba lwarɪ cígá tē, ka nə sègè, kɪ máŋá nə ba yigə. ²⁶ Yá síún nə, cígá təntə dàń nan poni nə. Dwíé tē mama dàń twá Yu *nii saga tē nə, ba lwarɪ cígá tē. Yu tē, v yà nə dí yáá v wulə fuən fuən, nə pɪn nii təntə, sə kɪ pa lià tē mama kə ba waa v nə. ²⁷ Nə pian dun Yu nə. U mù cici nə jə wɔbɔŋa. Nə pian dun wá, kɪ twá də Zwezi-Kərisə, máŋá tē, kɪ nə ba zwèe. Amɪna!

**Təntən sagı tə,
Polə nə púpúnı v
pa
Korentə
Kərisə lià tə nə
Korentə tián
təntən sagı tə
yuu wa svə**

*Liù tə, v nə púpúnı sagı
kv tə*

Kv yi *təntəv Polə nə
púpúnı kv.

Lià tə nə, v nə púpúnı

Kv yi təntən sagı tə, Polə
nə púpúnı v pa Kərisə lià tə
nə, ba nə wulə Korentə nə.
Polə tətə nə dıga Kərisə lià
púlí təntə dən. Nəhə kv tə
yırı, Polə nə púpúnı ba nə:

Kv májə tə wa, də
Korentə yi Gəresə nag-
wanaa tə wa tıfarv don.
Ywəhə də yà dáá zənzən kv
wa. Korentə yà jə níá yuu
borə yizıga bwálá bələ, tə
nə pın, kv yi tiv tə jıjə nə
wulə kv wa. Yolu yà vəli
yáá zənzən kv wa. Korentə
tián dən yà twá pubnyirə
mama nə də yıjənconı yirə
mama nə, tə nə pın lià tə
təpa yokvkwınan.

Sagı tə wa svə

Polə nı Korentə lià tə
nwen tə nə ba ywán. Kv
tə nə súrı lá, Korentə tián
yà tun sagı v nə, kv nə bwe
bwıə zənzən, kv ga swın
yojanan zənzən yoo. Polə dí
yáá v bırı ba də ba púlí tə
pwèe, v ga pıà, sə v pa ba

pıı ba kə duən nə. V bırı
ba nətv, ba nə me, sə ba ya
duən nə ndə Kərisə lià nə,
lià tə tətəji wa, ba nə twá
lvv yofwamınan nə. Kv kwa
nə, Polə le Korentə Kərisə
lià tə bwıə tə, v ga swın
kaswe yoo də badən nə à
yèé kadən yoo, də Kərisə liù
nə ti v tián nətv yoo, də Yu-
Siıu tarpınan yoo də nətv,
ba nə me, sə ba ja tə ba ma
tın yoo, də yıèn duən.

*Polə jəni Kərisə lià tə
Korentə nə
(Romə tián 1.1-7;
Tvtvnan 18.1-11)*

¹ Yu twá də v fıra tə, v
ma kúrí à mù Polə, sə à yà
Zwezi-*Kərisə *təntəv. À
mù də Sosətənə, v nə yi à
nubiu Kərisə yırı, nə púpúnı
sagı kv tə, nə pın aba. ² Kv
yi nə púpúnı kv, á mù Kərisə
lià púlí tə nə, kv nə wulə
Korentə nə. Yu twá də
Zwezi-Kərisə, v li aba v tın,
v pa v tián nə. V kúrí aba,
sə á yà v mù nyıən. Sagı kv
tə tà á mù Korentə tián cııı
nyıən. Kv yi á mù də lià tə,
ba nə wulə bwálí tə mama
nə, ba ga boıhə ba kəni nə
*Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yırı
tə nə nyıən. Zwezi-Kərisə
təntə yi nə mù də ba mù me
Yuu-Tiu. ³ Nə nyına Yu də
nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə
wá fwa pubwanv á yıra, ba
ga pa aba bıcan sıé.

*Yu fwa zəni Korentə tián
yıra*

*(Filipə tián 1.3-6; Kolosə
tián 1.3-6)*

4 À kəni Yı lèèèe wuuu, à pın aba. U twá də Zwezi-^{*}Kərisə, v ma fwa v pubwanv tə á yıra. 5 Á mù də Zwezi vwə duən nə. Ku mù nə pın, v ma pa aba tarpınan mama. Á nı Yı sùràn tə yənu zənzən, á ga yèé ku ka swın ka bırı də. 6 Nə swın Zwezi-Kərisə suywánjú tə, nə bırı aba. Yá suywánjú tə cígá zva aba. 7 Yá tarpıvın won tə mama, Yı nə fwa, ku wà aba mùrì. Á dān ya á dānì mánjá tə nə, ^{*}Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá pıì v bà, v bırı v tiàn, v nan á yíá yuu. 8 U mù nə wá pa, á ga zıgı diàn Yı nyiən tə wa dıın mama, ku ja vələ luv zaıv mánjá nə, Zwezi nə túrı dıın tə nə, sə á dānà ká ja yoo, ba nə wá caga á nii nə ku yırı. 9 Yı yı pùé nədv tíú, v tətə nə kúrí aba, sə á vwə v biú Zwezi-Kərisə yıra. U mù nə yı nə Yuu-Tiu.

Nimav yà tələ Kərisə lià púlí tə wa Korentə nə

(1 Korentə tián 3.3-8, 21-22)

10 À nubıa-ba, à mù də á mù me yı nə vwə ^{*}Yuu-Tiu Zwezi-^{*}Kərisə nə. Ku mù nə pın à lōrı aba, sə á cvgv à svgv, à ma kwè aba. Á pıan á ya nədv, sə pwıa dān ká ya á pwərə wa. Á dān kənə nii nədv, sə á ja pubııja nədv. 11 À nubıa-ba, lià nan kan tə, ba nə boııə Kəlowe^{*} sàñ con.

Ba bà, ba swın á yoo. Yá à nì də, ba wú, á dı jara də duən. 12 Won tə, à nə pıà, sə à swın, ku mù nə yı də, á nii sùràn tə tà nədv. À nì də, lià wulə á wa, ba nə swın də, ba mù wulə Polə kwa. Ba duən də kúv wú, ba də yı ba wulə Apoləsə kwa. Ba duən də kúv swın, ba wú, ba də yı ba wulə Sefasə[†] kwa. Ba duən də kúv swın, ba wú, ba də yı ba wulə Kərisə kwa. 13 Kərisə yı v pwèe duən wa naaa? Ku yı à mù Polə nə, ba paa dagarv tə yuu wa, sə à tı á yırı naaa? Nə à yèé ku yı à mù Polə yırı tə nə, ba twá ba ma lə aba níá wa, ku twá də Yı yırı tə naaa? 14 À kəni Yı lèèèe də, à nə wà á liù mama li níá wa, də ku nə tà Kərisəpisə də Gayisə cıı. 15 Ku nətv tə pın, liù mama wàrı v swın də, ku ya à mù yırı nə, ba twá, ba ma lə aba níá wa. 16 Uııvın, à líí də, à tə ləgə Sətefanəsə də v diè lià níá wa. Ku tə, ku nə ga tə mù, à yèrı də, à nə ləgə liù don níá wa. 17 Zwezi-Kərisə yı v tvn nə, sə à swın suywánjú tə, à bırı lià nə. U wà nə tvn, sə à lə lià níá wa. À nə swın suywánjú tə, ku tà ləzoni wubııja nə à ma swın ku. À yà nə swın ku də ləzoni wubııja ku yà wá pa Zwezi-Kərisə tián tə dagarv tə yuu wa ya tvtv ku pa ləzoni nə.

^{*} **1:11** 1.11 Lià duən bııja də, Kəlowe yà yı kayəlukan, v nə wulə Korentə wa. Yá v tótùnà dān yà naııja v con, ba vèli bwálı tə nə, Polə nə wulə lá. [†] **1:12** 1.12 Sefasə ja yırı don, ba nə boııə Pıyerə.

Yü diàn tē dē v yēnu tē
(1 Korentø tián 3.18-20;
Matie 11.25-27)

18 Sügv tē, kü nē biri dē, Zwezi-*Kørisē tuga dagarv tē yuu wa, yi løyēri yoo, kü pa lià tē nē, ba nē wulē cwējē wa, kü nē jén ba míámíán. Yá kü yi Yü diàn yoo, kü pa nē mù lià tē nē, nē nē wulē cwējē tē wa, Yü nē twá kü nē, v ma jon nēba nē cuna wa. 19 Kü púpúní Yü sagi tē wa, kü wú:

«À wá cùgù wubunyina wubunja, à ga pa yēnu tián dē yēnu jì tutv».

20 Dē Yü nē swìn nētv, wubunyien tēlé. *Zwifē-ba Yü *nii yēnu tiú kùd tēlé. Tútūnyien dē tēlé, májā kü tē wa. Yü pin, tia yuu lēzoni wubunja tē jì løyēri yoo. 21 Yü twá dē v tētē wubunja nē v ma biri dē, v wà sēe, sē tia yuu wubunyina ba lwarí wá dē ba tētē wubunja tē. Kü mù nē pin, Yü ma sóní, sē v jon lià tē nē, ba nē keni ba waa v nē wuuu, ba cuna wa. Kü nētv twá v sùràn tē, nē nē swìn nē biri lià nē, tē nē yi ndē løyēri sùràn nē, wubunyina yáá con. 22 Zwifē-ba tē pià, sē ba na Yü diàn mimiv dē yíá, sē ba dân ma zigí lá, ba pa cigá kü. *Gørekē-ba dē pià, sē ba lwarí yien tē dē ba tētē wubunja. 23 Yá nē mù yi Zwezi-Kørisē, ba nē paa dagarv tē yuu wa yoo, nē nē swìn nē biri. Kü kàrà tēntē yi cuguguran, kü pa Zwifē-ba nē, kü ga yi løyēri yoo, kü

pa lià tē nē, ba nē tà Zwifē-ba. 24 Yá lià tē, Yü nē kúrí, dē kü nē yi Zwifē-ba, nē à yèé Gørekē-ba con, Zwezi-Kørisē nē biri Yü diàn tē dē Yü wubunja tē. 25 Yien duēn kü yáá yi ndē Yü ya løyēru. Ba me, sē ba lwarí dē, Yü løyēri dwē ba wubunja. Yien duēn dē wa, kü yáá yi ndē Yü ba diàn ja dē. Ba me, sē ba lwarí dē, Yü bwànì dwē ba diàn.

26 À nubia-ba, á ywànjá lià tē, Yü nē kúrí, v kē duēn nē, sē ba ya á púlí tē. Dē kü nē yi tia yuu lēzoni wubunja wa nē, wubunyina ba dáá á wa. Kü nē kúv ya diàn yoo, dē diàn tián ba dáá á wa. Nē à yèé kü nē kúv yi dun yoo, dun tián ba dáá á wa. 27 Yü kúrí lià tē, tia yuu lēzoni nē bunja dē, ba yi løyēren tē, sē v ma pa wubunyina tē ya tutv. V kúrí wiēn tē, ba nē bunja dē, tē ba diàn jē tē, sē v ma pa diàn tián tē ya tutv. 28 Yü kúrí lià tē, ba nē bunja dē, ba ba dun jē tē, dē lēzwēnbii tē tia tē yuu wa. V kúrí lià tē, ba nē ba jēli ba kēni lià wa, sē v ma pa dun tián ya tutv. 29 Yü fwa kü nētv tē, sē tia yuu lēzwēnē mama dân ká bu v tiàn nē, v mù Yü yáá con.

30 Dē kü nē yi á mù yoo, kü twá dē Yü, á ma vwē Zwezi-Kørisē yira. Yá Zwezi-Kørisē dân nē yi nē wubunja. Kü pià kü biri dē, Zwezi nē kwen nē cuna tē v li, sē nē ya cigá tián, sē nē yá nē tiàn míámíán Yü jian wa. Yá v yē nēba v jon dē v jana tē,

sə nə tɪnɪ nə tiàn. ³¹ Kɪ mə, sə kɪ yə nðə kɪ nə púpóní Yɪ sagɪ tə wə, kɪ wú:

«Liù tə, ɪ nə pià, sə ɪ bwi liù nə, sə ɪ bɪ *Yuu-Tiu nə, won tə cɪcɪ yɪɪ, Yuu-Tiu nə fwa tə».

2

Polə yoo nə yɪ Kərisə, ba nə paa dagarv tə yuu wa (2 Korentø tíán 4.5-7)

¹ À nubɪa-ba, máŋá tə, à nə twi á con, sə à swɪn Yɪ cígá tə, ka nə sègè, à bɪɪ aba, à wà sùràn tə, tə dèñ niu nə cà, nə à yèé ləzwənə wɒbɒŋə nə twá, à ma swɪn kɪ á con. ² Kɪ máŋá tə wə, à wà sírí ken, sə à bɪɪ yoo don á tətəŋi wə, də kɪ nə tà Zwezi-*Kərisə yoo. ɪ mù Zwezi-Kərisə tə, ba nə paa dagarv tə yuu wa. ³ À mù Polə tətə twi á con, máŋá tə wə, də à ba diàn jə də fən yà jə nə, à ga vɪvaga zənzən. ⁴ À sugv tə də à kàrà tə ya tà ləzoni wɒbɒŋə sùràn, à ma swɪn aba à dɪ. À kàrà tə máŋá wə, Yɪ-*Sɪŋu tə də Yɪ diàn tə nə ken à sùràn tə cwəŋə wə. ⁵ Kɪ mù nə pɪn, á nə ken á waa Yɪ nə, tə kúù tà ləzoni wɒbɒŋə yɪɪ, kɪ yɪ Yɪ diàn tə yɪɪ.

Yɪ-Sɪŋu tə bɪɪ wɒbɒŋə mama (Efəzə tíán 3.2-11; 1 Zwan 2.20, 27)

⁶ Nə kàrà tə, kɪ yɪ wɒbɒŋə nə, nə swɪn nə bɪɪ lià tə nə, ba nə bori Yɪ cwəŋə tə wə. Kɪ wɒbɒŋə təntə tà síún luv wɒbɒŋə. Kɪ tà síún luv diàn

tíán yənu. Diàn tíán nə yàá bà ba jén. ⁷ Yɪ wɒbɒŋə tə sègè tɪa yuu ləzoni yàá con. Mə tə mù yoo nə, nə mù swɪn nə bɪɪ. Yɪ tanɪ kɪ ɪ tún, də ɪ tə wà luv fwa, sə ɪ ma twá kɪ nə, ɪ pa nə pií nə na dun ɪ mù Yɪ con. ⁸ Síún luv diàn tíán wà kɪ wɒbɒŋə təntə lwarɪ. Də ba yà nə lwarɪ kɪ, ba yà bá paa *Yuu-Tiu tə, ɪ nə yɪ dun tíú, dagarv tə yuu wa, ba gv. ⁹ Nðə kɪ nə púpóní Yɪ sagɪ tə wə, kɪ wú:

«Won wulə, ləzwənə yɪi nə wà kɪ nɪ míámíán, ɪ zɪɪn nə wà kɪ nɪ míámíán, ɪ ga ba kɪ yoo bɒŋə ɪ waa con də. Mə kɪ mù won təntə nə Yɪ tanɪ, sə ɪ pa lià tə nə, ba nə swə wá».

¹⁰ Yɪ twá də ɪ *Sɪŋu tə, ɪ ma bɪɪ kɪ yoo təntə nə mù nə. Yɪ-Sɪŋu tə yàá balv won mama. Kɪ yàá balv Yɪ pubɒŋə tə, ka nə lù tətə, kɪ lwarɪ ka dèñ. ¹¹ Də nə nə tɪ ləzwənə nə ywàñ, nə yèé də, kɪ nə tà ɪ tətə waa tə, nə yèé kɪ tə, ɪ nə bɒŋə, liù don mama yèrɪ kɪ. Mə kɪ yɪ nətɪ Yɪ də con, Yɪ-Sɪŋu tə cɪcɪ nə yèé won tə mama, Yɪ nə bɒŋə. ¹² Yɪ pɪn nəba Sɪŋu tə, kɪ nə nan ɪ con, sə kɪ pa nə lwarɪ tarpɪɒn tə, Yɪ nə ma fwa zəni nə yɪɪ. Yá kɪ tà lià tə, luv nə kəni cwəŋə wə pubɒŋə tə, nə Yɪ pɪn nə mù nə. ¹³ Kɪ mù nə pɪn, nə ba ləzoni wɒbɒŋə sùràn nə twá, nə ma swɪn kɪ yoo. Kɪ yɪ nə twá kɪ tə nə,

Yü-Siñu tē nē biri nēba. Mē nētū, nē nē twá, nē ma gūlí cígá tē, ku nē naña Yü con, nē biri lià tē nē, ba nē zilí Yü-Siñu nii. ¹⁴ Ləzwənə tē, v nē twá v tətə pubuñə nē, v ba Yü-Siñu tē yoo sèe. Yü-Siñu tē yoo yi ndə ləyəri yoo nē v con. Ku yà mē, sə Yü-Siñu tē ya dē wá, sə ku pa v ni ku dēñ. Yá Yü-Siñu tē dàñ təlè dē wá. Ku mù nē pɪn, v wàri ku dēñ v ni. ¹⁵ Yá ləzwənə tē, v nē zilí Yü-Siñu tē nii, v mù wáá won mama dēñ v lwarɪ. Liù don ga wàri v mù dēñ v lwarɪ. ¹⁶ Ku yi cígá, ku yi ndə ku nē púpóní Yü *sagɪ tē wa, ku wú:

«Wàà nē yèé ku tē, Yüu-Tiu nē buñə? Wàà ga nē wáá kwìè v pɪn Yüu-Tiu nē?»

Yá nē mù ja pubuñə ndə Zwezi-*Kərisə pubuñə tē nē.

3

Yü tütònà tē tutuñi tē nē yi nētū

(Ebərə-ba 5.11-14; 1 Korentø tián 4.1-6)

¹ À nubia-ba, à nē dí yáá à swìn á con tē, à yi à swìn á con, ndə lià tē nē, ba tē nē twá ba tətə pubuñə nē, ba nē yi ndə bisíná nē Zwezi-*Kərisə kwa. À wà wàní à swìn á con, ndə lià tē nē, ba nē zilí Yü-*Siñu nii. ²⁻³ Á tē wàri wodiu tətə á dé. Ku mù nē pɪn, à sùràn tē, à nē swìn á con tē, yi ndə nayɪla nē, à nē pɪn aba. Á yà yi lià tē, á nē tē twá á tətə pubuñə nē. Ku mù nē pɪn, dē zèn

mama, á tē wàri ku á dé. Á tətəñi wa, á tē jə wɔgwɪv dē á di jara dē duən. Ku nētū tē biri dē, á mù dē ləzoni tē duən tē, ba nē twá ba tətə pubuñə nē, yi nədū. Yá á dē tuñə yìèn tē, ba nē tuñə tɪa yuu. ⁴ Ku twá dē á liù don nē yáá swìn, dē v mù wulə Polə kwa. V don dē tē wú, v mù wulə Apɔlɔsə kwa. Ku nētū tē biri dē, á tütònə tē yi ndə ləzoni tē, ba nē twá ba tətə pubuñə nē.

⁵ Cígá mama, Apɔlɔsə nē yi wáá? Sə à mù Polə nē yi wáá? Nē yi Yü tütònà mùú. Yü twá dē nēba, v ma van aba, v pa á kə á waa v nē. Yüu-Tiu pɪn diàn nē liù mama nē, sə v ma tun tutuñi tē, v nē mē, sə v tun. ⁶ Ku yi ndə à mù Polə nē cwən tìú nē, Apɔlɔsə dē ma gàri níá ku dēñ nē, yá Yü dàñ nē pɪn ku bori. ⁷ Ku mù nē pɪn, nē mē, sə nē lwarɪ dē, liù tē, v nē cwən tìú tē, dē liù tē, v nē gàri níá tē ku dēñ nē, ba mù mē yi tutv. Yü cɪcɪ nē jə dun, v nē pɪn tìú tē bori tē yɪrɪ. ⁸ Liù tē, v nē cwən tìú tē, dē liù tē, v nē gàri níá tē ku dēñ nē, ba mē yi won nədū. Yá nē liù mama wá na v tətə tutuñi tē ŋwíràn. ⁹ À mù Polə dē Apɔlɔsə mù yi nē tuñə dē duən Yü tutuñi tē wa. Á mù yi ndə Yü kárá nē, nē à yèé ndə Yü diè nē, v nē lwè.

(Efɛzə tián 2.20-22; 1 Piyerə 2.4-6)

¹⁰ Yü nē fwa pubwanv à yɪra, sə à tun à pa wá. Ku yi ndə à nē dɪga diè dēñ, ndə

dèlwèré nè, v nè jø wubɔɲa. Yá liù don dè kùw twi, v lwà ka bérí tē. Liù mama dān nè mē, sē n cì n tián nè dè lwiu tē yiri tē, v nè lwè ka yuu wa. ¹¹ Ku mù yiri nè, liù don mama kùw wàri dèh don v tuɲə, dè ku nè tà Zwezi-*Kərisə, v nè dí yáá v wulə lá. ¹² Lià duən wá ja síán, nè à yèé cɪniá, nè à yèé kapana wárá, tē səbiu nè dáá zənzən, ba ma lwè ku bérí tē. Ba duən dè wá ja dɛɛ, nè à yèé gakuru, nè à yèé sɪsɪran, ba ma lwè ku bérí tē. ¹³ Diun tē, Yui nè wá buri ləzoni tē bura, liù mama tutuɲi wá nan poni nè. Yá Yui dān wá pa liù mama tutuɲi twá mən tē wa, sē tē buri won tē, ku nè yi. ¹⁴ Liù tē, v tutuɲi tē nè wá mən dí, Yui wá ɲwín ku tíu təntə. ¹⁵ Liù tē, v tutuɲi tē nè dí mən, ku tíu wá kwìn v ɲwírán tē nè. Yui wá jon v tətə mù, ku dān nè wá yà ndə v twá mən wa.

(1 Korentø tián 6.15-20)

¹⁶ Á yèé zəni də, á yi ndə Yui *diè nè, Yui-Sɪɲu tē ga wulə á waa tē wa. ¹⁷ Də liù nè cùgù Yui diè təntə, Yui dè wá cùgù ku tíu. Ku diè təntə yi diè, ku nè yi Yui nyiən, á mù ga nè yi ku diè təntə.

¹⁸ Liù mama dān ká gɪgarɪ v tián. Də á wa liù nè buɲa də, v mù jø tia yuu ləzoni wubɔɲa, ku tíu mē, sē v jì ndə ləyərɪ nè ba con, sē v cígá ma ya wubɔnyíən. ¹⁹ À swìn ku nətɔ, sē à ma buri

də, tia yuu ləzoni wubɔɲa yi ləyərɪ Yui yáá con. Yá ku nè púpúní Yui sagi tē wa, ku wú:

«D wá ja wubɔɲa tián tē ba tətə yíá swian tē wa».

²⁰ Ku tē swìn ku súrí lá, ku wú:

«Yui yèé yənu tián tē pubuɲa tē nè yi nətɔ. U yèé də, ka yi tutɔ».

²¹ Won tē mama dān yi á mù nyiən. Ku mù nè pɪn, liù mama dān ká ti ləzwənə, v ma fwa fwə.

²² Tə mama míámíán yi á mù nyiən. Á mù Polə, də Apolɔsə, də Sefasə*, də lɔv tē, də mu tē, də tian, də síun máɲá ku tē wiən tē, də máɲá tē, ku nè wá bà wiən tē, tē mama míámíán yi á mù nyiən. ²³ Yá á tətə yi Zwezi-Kərisə nyiən, Zwezi-Kərisə də ga yi Yui nyiən.

4

Zwezi-Kərisə tətònà tē yoo

(1 Korentø tián 3.5-9; Romə tián 14.10-12)

¹ Lià tē dān mē, sē ba jələ nəba ndə Zwezi-*Kərisə tətònà nè, ba nè ywəɲá v tutuɲi tē yuu, sē nè tun də v cígá tē, ku yà nè sègə. ² Də ba nè pɪn tutuɲi liù nè, sē v ywəɲ ku yuu won tē, ba nè pià, sē v fwa, ku mù nè yi, sē v tun ku tutuɲi təntə də pùé nədɔ. ³ Də ku nè yi á mù Polə con nè, á nè swə, sē á buri à bura də, ku ba nè yi. Nə à yèé ləzoni tē,

* 3:22 3.22 Sefasə ja yiri don, ba nè bonə Piyerə.

ba nè buri bura nè swə, ba buri à bura də, ku ba nè yi. À tətə ga ba à tián bura buri. ⁴ Ku pià ku biri də, yoo tələ à pubuŋa wa. Ku nətə tə dān nè ba biri də, à wá jì cígá tiú Yü yáá con. *Yuu-Tiu nè wáá à bura v buri. ⁵ Ku mù nè pɪn, á dānà ká buri liù mama bura v tutuŋi yuu wa, də ku májǎ tə wà yí. Á dānà də Yuu-Tiu pií v twi. V mù nè wá li wiən tə mama, tə nè sègə, yikunu wa, v kə poni wa. Ku tə ləzoni tə nè buŋa ba waa con, v wá li ku v biri. Ku dun təntə nè, Yü wá bu liù mama nè, v tutuŋi tə yiri, v nè fwa.

⁶ À nubia-ba, à swin ku nətə tə à mù də Apolose yuu wa, sə ku wání ku pa aba kwíə. À pià, sə á twá də nəba, á ma sèe ku tə, ku nè púpúní tə cici nii. Sə á liù mama dān ká tì liù, v zigɪ v yira, v ma fwa fwiə, á ga muŋə liù don. ⁷ Won mama tələ, ku nè biri də, n dwə n duən tə. Won tə mama n nè jə, ku yi Yü nè pɪn ku mù. Də ku nè yi, Yü nè pɪn mú tə wiən təntə mama, bèeèe nè pɪn, n ma pɪn dun n tián nè, ndə ku tà Yü nè pɪn mú tə?

(2 Korentø tián 6.4-10; Filipə tián 2.19-22)

⁸ Awo, á buŋa də, á manwarɪ á jə wiən tə mama, yá won mama wà aba mùrì. Á manwarɪ á jì jɪjə tián Yü cwəŋə tə wa. Á manwarɪ á yi pèegá, yá nè mù ga tà pèegá. Ku yà yi yozəŋu, də

cígá mama, á nè ya pèegá Yü yáá con, sə nè də twá á dwanɪ nè, nè dé ku pàrì təntə. ⁹ À buŋa də, nè mù jigə mumun lià luv mama wa, də *malike yáá con, də ləzoni yáá con. Ku mù nè pɪn, à buŋa də, Yü ken nè mù lià tə, nè nè yi Zwezi-Kərisə *tuntuna tə, lià tə mama kwa wa. Nə yi ndə lià tə nè, bura nè jɪn nəba, ba nè me, sə ba cugù nəba. ¹⁰ Nə mù yi ləyərən Zwezi-Kərisə yiri, yá á mù yi yənu tián Zwezi-Kərisə yoo wa. Nə mù yi labwana, yá á mù yi dián tián. Lià pɪn dun á mù nè, yá ba ba dun pɪn nè mù nè. ¹¹ Də zən mama, nè mù yi niən də nanyoni nè jə nəba. Nə mù nè ba gànù də jə, lià də ga mà nəba, nè twá lá nè nè ywanja. ¹² Nə yáá tun jìàn tutunan, nè yira ce zəni. Ba nè twɪn nəba, nè tə yáá ləri Yü, sə v fwa zəni ku tián yuu wa. Ba nè fifɪn nəba, nè yáá píní ku nè wɛɛ con. ¹³ Də ba nè dí tɪjanja, ba kə nè nii nè, ku yi nè yáá zuri ba bicani, sə nè pií nè kə duən yuu. Lià tə, ba nè yi luv nè kəni cwəŋə nè mù yáá con, nè yi lià tə, ba wɛɛ nè nan nəba, nè yi ndə ywərən nè, ba nè yáá lwé pùré yuu wa. Halɪ, ku ja bà ku yí zən.

¹⁴ Ku yi yoo nè, à dí yáá à swin á con, à tuŋə lá. Á mù nè yi lià tə, á nè ya à bia tə, à nè swə. Ku tà à púpúní yìèn tə tə, sə à ma kə cavira á nè. ¹⁵ Də á nè

swə, á jə lià duən zənzən, ku tián nə buri aba Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa, á nyuna mù tə yi nədu. À mù nə yi á nyuna Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa. Ku twá də, à mù nə nə dí yáá, à swin soywájú tə á con, á ma kə á wɛɛ ku nə. ¹⁶ À dān kwè aba, sə á fwa ndə à nə. ¹⁷ Ku mù yiri nə, à tɔŋa à biswənə Timote, v nə twá *Yuu-Tiu cwəŋə tə də pùé nədu. À tɔŋa wá, sə v bà v pií v lií aba ku tə, à nə yi Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa. Ku tə, v nə wá kàri aba, də ku tə, à nə kàri Kərisə lià púlí tə bwálá mama wa, yi nədu.

(2 Korentø tián 10.1-11)

¹⁸ Á wa lià duən wulə ba fwa fwiə, ndə ku yi à kúú bá pií à bà á con. ¹⁹ Yá də ku nə yi Yuu-Tiu fira, à wá bà á con síún síún. Mánǵá tə wa, à nə wá yí á con, ku kúú bá ya ba níé sùràn tə nə, à wá lwarı. À dān wá lwarı, də ba cíǵá nə jə diàn. ²⁰ Də Yu nə dé pàri liú yuu wa, Yu diàn tə də tɔŋa də wá, ku tà nii sùràn cıci. ²¹ Bèèèe won nə, á dān pià? Á pià də, mánǵá tə wa, à nə biàn á con, sə à ja kafıv à bà à ma fıri aba naaa? Nə à yèé, á pià də, à nə biàn, sə à bà də sonu də bıcabwanv?

5

Bacwan wulə Korentø Kərisə lià púlí tə wa

(1 Timote 1.19-20; Galasi tián 5.9; Ebərə-ba 10.22)

¹ À ni də, lià zənzən swin á yoo, də á tɔŋa bacwan á

pwərə wa. Ku bacwan təntə, á nə tɔŋa tə, lià tə də tətə, ba nə yèri Zwezi-*Kərisə, ba tə yìèn təntə tɔŋa ba pwərə wa. Ba swin də, á wa liú don ti v nyuna kan, v ma fwa v kan. ² Ku yoo təntə yà mɛ, sə ku ya pucunı, ku pa aba. Yá də ku nətv tə mama, ku tə yi fwiə nə jə aba. Ku yà mɛ, sə á dıŋı ku bɛɛ təntə, v nə tun ku yolwan təntə, á li á tətəŋi wa. ³ À mù tətə təlė də aba, yá à pubɔŋa wa, à wulə də aba ku yoo tə wa. Ku mù nə pin, à mù dí yáá à buri ku bɛɛ təntə yolwan tə bura, ndə ku ya à wulə də aba. ⁴ *Yuu-Tiu Zwezi yuu yiri, à swin á con, sə á lwarı, ku tə, á nə mɛ, sə á fwa. Ku mɛ, sə á jèn duən yáá nə, sə ku bɛɛ təntə bura ma buri. À pubɔŋa tə wá yà də aba. Yuu-Tiu Zwezi diàn tə də wá yà nə tətəŋi wa. ⁵ Ku mánǵá təntə, á nə kun duən nə nətv tə, sə á dān dıŋı ku bɛɛ təntə, á li á púlí tə wa, sə v va v ya də *Sitana. Sitana wá cùgù v yira tə, sə Yu ga jon v jərə tə, dun tə nə, Yuu-Tiu Zwezi nə wá pií v bà, v buri ləzoni tə bura.

⁶ Ku ba ziən, sə á ti ku, á ma fwa fwiə. Á yèé də, ba nə pià, ba fwa dipen, ku yi sabwarı mancın nə, ba yáá ma pa dipen mun tə mama zàn tə nɔni.

⁷ Zwezi-Kərisə dān nə yi nə *Pakə cànà tə *pabiə, ba nə gva nə cuna yiri. Á dān mɛ, sə á li cuna nədwara tə, tə nə yi ndə sabwarı nə, á

tətəŋi wa. Sə ku pa á ya ndə dipen mun nədun nə, sabwarı nə wà ku wa ken. ⁸ Ku mù nə pın, nə me, sə nə dé cànà təntə də dipen tə, ku wa nə ba sabwarı nədwan jə. Nə dān duŋa ku tə, ku nə yi cuna də wuləŋu yìèn tə, sə nə dān ga ya lià tə, nə bıcanı nə yi nəpwəhə, ba nə yi cıgá lià.

(Zwidə 22-23)

⁹ Á sagı tə, à nə púpúnı á nə tə, à swın ku wa də, á mù də lià tə, ba nə pəni duən vee vee tə dān ká jəñ duən nə. ¹⁰ Də à nə swın ku nətu, ku tà lià tə, ba nə tà Kərisə lià tə nə, à swın. Ba mù yi lià tə, ba nə pəni duən vee vee, ba duən yi lià tə, lià wiən nə jə yimən tə pa ba, ba duən yi lià tə, ba nə vırı lià wiən də diàn, ba duən yi lià tə, ba nə pın dun woŋwanan tə nə, ba ga dɔgu Yu vàn nə. Də liù nə ba pià, sə v ya də ku lià təntə, ku tíú yi v me, sə v nan luu wa míámíán. ¹¹ Ku tə, à nə púpúnı tə, ku tà nətu. Ku yi à púpúnı ku á mù lià tə nə, á nə yi nubıa Kərisə yırı. Də liù nə wú, v yi á nubıu, yá ku tíú tə ga pəni lià vee vee, nə à yəé lià wiən yimən nə jə wá, nə à yəé v nə pın dun woŋwanan nə, v ga dɔga Yu vàn nə, nə à yəé v nə twın lià, nə à yəé v nə nywın swana v tətəli, nə à yəé v vırı lià wiən də diàn, á dānà ká jəñ də ku tíú. Á mù də ku tíú dānà ká dé wodiú tətə də duən. ¹² Á mù Kərisə lià tə bürà yoo nə ywəŋá nə. Lià

tə, ba nə tà Kərisə lià tə bürà yoo ba nə ywəŋá. Yá ku yi á də nə me, sə á bürı á púlı tə bürà. ¹³ Yu nə wá bürı lià tə, ba nə tà Kərisə lià tə, bürà. Á duŋa liù tə, v nə tuŋa lwanı tə, á tətəŋi wa, á li.

6

Kərisə lià bürà nə me, sə ku ya nətu

(Zwakə 4.1; Matıə 5.23-24; Romə tián 12.17-18; Efezə tián 5.3-8)

¹ Də á púlı tə wa, liù nə yəé liù don yoo, v nə pià, sə ba bürı ku bürà, ku twá nətə v ma piı v ja ku, v vəli v swın lià tə nə bürı bürà tə con, ba nə tà *Kərisə lià tə? Ku me, sə v swın ku lià tə cıci yáá con, ba nə yi Kərisə nə ti, sə ba mù nə bürı ku bürà. ² Á yəé də, ku ya lià tə, ba nə yi Kərisə nə ti, nə wá bürı lià tə mama, ba nə yi luu nə ti, ba bürà. Yá cıgá mama də á nə me, sə á bürı lià tə, ba nə yi luu nə ti, ba bürà, bəeəe nə pın á wá me, sə á bürı yobii tə tə bürà?

³ Á yèri də, nə mù nə wá bürı *malıke tə də tətə bürà naaa? Ku nə yi nətu, də nə nə wá bürı malıke bürà, ku me, sə nə bürı tia ku tə yuu yìèn tə bürà. ⁴ Á dān nə jə yoo ku nə me, sə ku swın, ku yi nətə á ma piı á ja ku, á vəli á pın lià tə nə, ba nə ba funə jə Kərisə lià púlı tə wa, sə ba mù nə li ku yoo təntə yáá?

⁵ Ku yoo təntə yi á cavıra yoo nə, à swın. Liù nədu mama tà nə tələ á mù Kərisə

lià púlí tē wa, ku tíú wubɔŋa nē yí, sē v wàní v bùrì bùrà á mù lià tē, á nē yi nubɔa Kērisē yiri, pwērē wa naaa?

⁶ Á wa liù don yáá píí v ja v nubiu yoo v ja va, v swìn lià tē con, ba nē tà Kērisē lià.

⁷ Dē yìèn nē wulē á tētēŋi wa, liù don nē wá bùrì tē bùrà, ku nētɔ tē bɔrì dē, á ga tē nē. Dē liù nē tɔn kunkun yoo á yira, bēēē nē pɔn á ma wàrì ku á píní? Bēēē nē pɔn, á ma wàrì á píní á pɔn v ŋwìn aba? ⁸ Á mù tētē dān nē píí á tɔŋa kunkun yìèn dē á ŋwìn á nubɔa tē duēn tētē.

⁹ Á yèé dē, lià tē, ba nē tɔŋa kunkun yìèn tē, ba bá twá ba ya Yui pàrì tē wa. Á dānà ká gɔgarì á tiàn, á lwara dē, lià tē, ba nē pēni duēn vee vee tē, dē ba tē, ba nē pɔn dun wɔŋwanan nē, ba ga dɔga Yui vān nē, dē ba tē, ba nē cwàrì, dē bara tē, ba nē ba kan pià, ba ga pià bara duēn, ba ma fwa ba kana, ¹⁰ dē ba tē, ba nē yi ŋwina, dē ba tē, lià wiēn yimēn nē jē ba, dē ba tē, ba nē nywìn swana ba tētēli, dē ba tē, ba nē twìn lià, dē ba tē, ba nē vɔrì lià wiēn dē diàn, ba mù lēzwēnlwan tētē mama, bá twá ba ya Yui pàrì tē wa. ¹¹ Á wa lià duēn dē yà yi ndē lià tētē nē, máŋá don wa. Yá síún nē, Yui sɔn á cɔna tē. U tanɔ aba v tɔn, sē á ya v mù nyiēn. Yui twá *Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē dē v *Siŋu tē, v pa á jì lià tē, á yi cígá tián v yáá con.

Nētɔ tē á yira tē nē mē, sē tē pa dun Yui nē

(1 Tesalonikē tián 4.1-7; 1 Piyerē 1.14-19)

¹² Á wa lià duēn swìn dē, ba jē cwēŋē, sē ba fwa won mama. Dē ku nē swē, ku yi cígá, ku dān nē tà wiēn tē mama, ba nē fwa nē jē nywarì tē pa ba. Á swìn dē, á jē cwēŋē, sē á fwa won mama. Yá à mù Polē dān nē ba pià, sē won mama mù nē, ku ja à bɔan nē. ¹³ Á swìn dē, wodiū yi pùé yiri nē ku wulē, yá pùé dē ga yi wodiū yiri ka wulē. Yá dɔn don nē, Yui wá pa pùé dē wodiū mē nyɔ lá. Á mù con nē, lēzwēnē yira tē mù yà tà Yui fwa ku, sē v ma pēn lià duēn vee vee. Yui fwa ku, sē nē jē ku, nē twá *Yuu-Tiu nē. Yá Yuu-Tiu dē ga yi yira tē nyiēn. ¹⁴ Yui píí v bwìn nē Yuu-Tiu, v li tian wa. Yá v wá bwìn nē dē, v li tian wa dē v diàn tē. ¹⁵ Á yèrì dē, *Kērisē lià púlí tē nē yi Kērisē yira tē, yá á liù dē mama ga yi Kērisē yira tē nandav naaa? Ku ziēn, sē à ti Kērisē nandav tē don, à pa kacwarɔ nē naaa? ¹⁶ Abada! Ku tà nētɔ! Á yèrì dē, liù tē, v nē pēn dē kacwarɔ, v mù dē kacwarɔ tē mē jigē won nēdɔ naaa? Ku yi ndē ku nē púpúní Yui sagi tē wa, ku wú: «Ba mù lià bēlē tētē, ba nē tɔn ku yoo tē, dān wá jì won nēdɔ». ¹⁷ Yá liù tē, v nē ti v tiàn v marì Yuu-Tiu nē, ku tíú dē Yuu-Tiu wá ya siŋu nēdɔ tē wa.

18 Kù mù yiri nè, á dàñ dùḡa ka cwàrì dè duèn tẹ. Cuna tẹ duèn tẹ, ləzoni nè tḡa, tẹ wà mari ba yira. Yá liù tẹ, v dàñ nè cwàrì, cuna tẹ yi v tḡa v tətə yira. 19 Á yèò dè, á yira tẹ nè ya Yui-Siju tẹ *diè. V pìn kù, sè kù bà, kù ya kù wa. Á yira tẹ kùv tà á mù nè ti, kù ya Yui nyiən. 20 Á na zəni dè, Yui yè aba dè kwənə tẹ nè dáá v jon. Á dàñ pīan Yui na dun, won tẹ mama wa, á yira tẹ nè tḡa.

7

Ka swe yoo

(Matie 19.3-12)

1 Síún nè, à dàñ pià, sè à le á bwiə tẹ, á nè bwe nè á sagi tẹ wa: Kù ba ziən, sè bɛɛ pèñ dè kan naaa? 2 Á dàñ nè kùv piì, à bún lià tẹ nè pəni duən vɛɛ vɛɛ tẹ yoo, à na dè, kù ziən, sè bɛɛ mama swe v kan, sè kan dè mama swe v barì nè. 3 Kanbarì tẹ mɛ, sè v tḡn kanbarì tḡtḡi v kan tẹ yira ba sapaa wa. Kan tẹ dè mɛ, sè v tḡn kan tḡtḡi v barì tẹ yira ba sapaa wa. 4 Kan tẹ kùv ba v tətə yira tẹ ti, kù dàñ ya v barì nè ti v tətə yira tẹ. Bɛɛ tẹ dè kùv ba v tətə yira tẹ ti, kù dàñ ya v kan nè ti v yira tẹ. 5 Yá bɛɛ dè v kan wà mɛ, sè ba kán ba tiən nè duən con. Dè á nè pià, sè á pwèè dè duən tətə, kù mɛ, sè kù ya máḡá mancin wa, kù twá dè nimarv nè, sè á ma jon Yui. Kù máḡá mancin tẹ nè lɛ, sè á piì á va duən con. Kù nè

tà nətḡ, á bá wàní á ja á tiən sənbwən. Yá *Sitana wá twá kù nè, v dédəñ, sè v yugə aba, v pa á tḡn yokukwìtḡn.

6 Kù tẹ à nè swìn nətən, kù tà ndə nii nè à pìn aba, kan dè v barì ka pwèè duən nè yoo wa. Kù yi yoo tẹ, à nè na, dè á nè fwa kù, kù tà yolwan. 7 Yui pìn tarpīnan yirə yirə liù dè mama nè, sè n ma tḡn v tḡtḡi tẹ. Ba duən con, ba dè nyiən yi kù cici, ba duən dè con, ba dè nyiən yi kù cici. À mù Polə con nè, à mù yà swə, sè lià tẹ mama yà ndə à nè, ba dàna ká swe.

8 Á dàñ swìn bara tẹ con, ba nè wà swe, dè kadənə tẹ con dè, kù ziən, sè ba ya lá nətḡ ndə à nè. 9 Dè ba nè wàri ba tiən ba pini, sè ba swe. Kù ziən, dè á nè swe duən, kù doni, dè á nè yá á pa kù fira dè aba.

10 Á dàñ pià, sè à swìn ba tẹ ba swe tẹ con. Kù tà à mù nè pìn nii kù tẹ. Kù ya *Yuu-Tiu nè pìn kù. Kan tẹ, v nè swe, v dàn ká nan v barì con. 11 Dè v nè nan v barì tẹ con dè, sè v kùv dàn ká piì v swe barì don. Nè à yèò dè v nè pià barì, sè v piì v va v barì tẹ con, sè v pa ba kə duən yuu. Sè kanbarì tẹ dè dàn ká dḡi v kan v dḡv.

12 Síún nè, à pià, sè à swìn lià tẹ duən tẹ con. Kù ya à mù nè swìn, kù tà Yuu-Tiu nè swìn. Dè liù tẹ, v nè yi á nubiu Kərisə yiri, nè jə kan, v nè tà Kərisə liù, yá kan tẹ ga swə, sè ba ya duən nè, sè v dàn ká dḡi wá v

duɔv. ¹³ Də kan də nə kúv
ya Kərisə liù, yá v barı tə
ga tà Kərisə liù, kv bæε təntə
ga swə, sə ba ya duən nə, sə
kan tə dân ká nan v yá wá.
¹⁴ Yıı twá də kan tə, v ma ti
bæε tə, v nə tà Kərisə liù tə.
Yıı twá də bæε tə də, v ma ti
kan tə, v nə tà Kərisə liù tə.
Kv nə tà nətv, á bıa tə, á nə
lurı, wá ya cuna bıa. Yá kv
cígá mama wa, ba ya Yıı nə
ti ba.

¹⁵ Də ba liù tə, v nə tà
Kərisə liù tə nə pıà, sə v
pwèe də v tə, v nə yı Kərisə
liù tə, sə v pwèe də wá. Kv
nətv tə wa, kv ba yoo mama
jə, kv pa liù tə nə, kv nə yı
á nubıu, nə à yèə á nubıa
Kərisə yıı, də ba nə pwèe
də duən. Yıı ya swə, sə á ya
duən nə də bıcan sıé. ¹⁶ N
mù kan tə, n nə ya Kərisə
liù, n wàrı n lwarı, də Yıı
nə wá twá də mú, v ma jon
n barı tə v cuna wa. N mù
kanbarı tə də con, n wàrı n
lwarı, də Yıı nə wá twá də
mú, v ma jon n kan tə v cuna
wa.

*Nətv tə, n nə yı Yıı ma
kúrí mú, n tə ya nətv
(Romə tián 6.18-22)*

¹⁷ Á pıà, sə à súrí yoo kv
tə lá nə. Kv mù nə ya, sə
liù mama ti cwəŋə tə *Yıı-
Tıu nə kúrí, v pa wá. Kv
mù cwəŋə təntə, v yà nə ti
də máná tə wa, Yıı nə kúrí
wá, sə v twá v mù Yıı nə.
Kərisə lià púlé tə mama wa,
kv mù nii təntə nə à pın ba.
¹⁸ Də Yıı nə kúrí bæε, də v
yà nə *gwəŋə, sə kv tíú ya
lá nətv. Də Yıı nə kúrí bæε,

də v yà tə wà gwəŋə, sə kv
bæε təntə kúv dân ká gwəŋə.
¹⁹ Də bæε nə gwəŋə, nə à yèə
v wà gwəŋə, tə mə ya tutv.
Yoo tə, kv nə dé lá, kv mù nə
ya ka zilı Yıı *nıı yièn. ²⁰ Sə
liù mama dân ká lwán v yiri
tə, v nə yı, máná tə wa, Yıı
nə kúrí wá. ²¹ Yıı nə kúrí
mú, də n nə ya yonv, dân ká
pa kv yoo yı mú. Yá n dân
nə ni cwəŋə, sə n ma tııı n
tián, sə n ti ka, n ma tııı n
tián. ²² Yonv tə, Yıı-Tıu nə
kúrí wá, sə v twá v nə, kv
yonv tə kúv tà yonv Yıı yáá
con Yıı-Tıu yıı. Mə kv yı
nətv kv pa liù tə nə, v də
nə ti v tián, yá Yıı ga kúrí
wá, sə v bà v twá v nə. Kv
tıú jigə Zwezi-Kərisə yonv.
²³ Yıı pıı v yè aba də kwəŋə
tə nə dáá. Á dân ya v mù
nyıən. Á kúv dânà ká pıı á
jı læzoni ywəŋə. ²⁴ Á nubıa-
ba, sə á liù mama ya Yıı yáá
con, ndə nətv tə nə, v nə yı
máná tə wa, Yıı nə kúrí wá,
v dân ká lwán.

*Lìa tə, ba nə wà swe tə
yoo*

*(1 Pıyerə 4.7; Ebərə-ba
13.4)*

²⁵ Síún nə, à wá swın lià
tə, ba nə wà swe tə yoo. Kv
tà *Yıı-Tıu nə pın nə kv
mù nii təntə, kv ya à tətə
pubıŋa, à swın á con. Yıı-
Tıu nə dərı yinəgə zənzən
tə pın á mə, sə á pa cígá
à sùràn tə nə, à nə yı pıè
nədv tíú tə yıı.

²⁶ Á nəŋə kv tə, à nə bıŋa
də, kv zıən. Wıwalv tə yıı,
kv nə wulə síún máná kv tə

wa, ku zìen, sè liù mama ya lá, ndè n nè ya nètú. ²⁷ Dè n nè jè bwàlú, n nè càrì, sè n swe, dàn ká dɔgu wá. N nè kùbè ba bwàlú jè, sè n ya lá nètú, n ba bwàlú càrì. ²⁸ N dàn nè kùbè twá ku nètú tɔ wa, n swe kan, n wà cɔna fwa. Kacɔn tɔ dè, v tɔ nè yèrì bæ, nè kùbè twá ku nètú tɔ wa, v swe bæ nè, v wà cɔna fwa. Lià tɔ, ba nè swe duèn nè, wá na cànzèn. Yá à mù ya à pià, sè à ma cì á nè. Ku mù yiri nè à swìn, sè á dànà ká swe.

²⁹ À nubɔa-ba, à sɔgu tɔ dèñ nè ya máná tɔ, Yɔ nè pɔn nèba, kùbè ba dáá. Ku mù yiri nè, ku nè zɔgɔ síún nè, sè ba tɔ, ba nè swe tɔ, dàn ká vwa ba tiàn ba kana tɔ nè, ba doni Yɔ. ³⁰ Ba tɔ, ba nè kwí tɔ, sè ba ya, ndè ku tà ba kwí. Ba tɔ, ba nè jwɛ, sè ba ya, ndè ku tà ba jwɛ. Ba tɔ, ba nè yè wièn, sè ba dè ya, ndè ba ba won jè. ³¹ Sè ba tɔ, ba nè tɔja luv tutɔnan tɔ, sè ba ya, ndè ba ba luv tutɔnan tɔja. Tɔ ka tɔ yuu wièn tɔ, nè nè na, tɔ wá lɛ. ³² À ba pià, sè twara jè aba. Liù tɔ, v nè wà swe, ku ya Yuu-Tiu tutɔntɔ tɔ twara nè yáá jè wá, dè nètú tɔ, v nè wá ma poli Yuu-Tiu pùé nè. ³³ Kanbarɔ mù ya luv wièn twara nè ja wá. U pià, sè v poli v kan tɔ pùé nè, v mù nè kùbè pià, sè v poli Yɔ dè pùé nè. ³⁴ U pubɔja tɔ dàn yáá jì bəlè. Mè ku ya nètú kana tɔ dè con. Kan tɔ, v nè ba barɔ ja, dè kacɔn tɔ, v tɔ nè yèrì bæ, Yuu-Tiu

tutɔntɔ tɔ cɔcɔ twara nè ja ba. Ba pià, sè ba ya Yɔ nyièn, sè Yɔ nè tɔntɔ ba yura tɔ dè ba pubɔja mama. Yá kan tɔ, v nè swe barɔ nè, v dè ya luv wièn twara nè jè wá. U pià nètú tɔ, v nè wá twá, v ma poli v barɔ pùé nè.

³⁵ À nè swìn tɔ yìèn tɔntɔ á con, ku ya, sè tɔ san aba. Ku tà à pià, sè à kè aba yoo wa. Ku ya à pià, sè á tun won mama, ndè ku nè mè, sè ku tun nètú Yɔ cwɛɛ tɔ wa. Sè vanɔ dàn ká ya lá, sè á ma marɔ Yuu-Tiu yura.

³⁶ À dàn pià, sè à swìn bæ nè jè v kacɔn v nè pià, sè v swe yoo. Diun don, bæ dè v bwàlú wáá ba bɔja dè, ku mè, sè ba yá ba bwàlɔ tɔ. Yá ku kwa nè, ku wáá ku pɔn bæ tɔ ga bɔja dè, ku ya yolwan, v tun v bwàlú tɔ yura. U fira nè jè wá zènzèn, ku pa v wàrì v píní, v nè na dè v pià, sè v swe v bwàlú tɔ, sè ba swe duèn nè. Dè ba nè swe duèn nè ku tà cɔna. ³⁷ Yá bæ tɔ wáá v kúrí v tí dè, v bá swe v bwàlú tɔ dè v waa mama. Dè v nè jè v tiàn diàn, dè v nè ken v pubɔja wa, dè v mù dè v bwàlú tɔ bá pèñ duèn nè, ku zìen, v nè wà v bwàlú tɔ swe. ³⁸ Ku yoo tɔ dàn pià ku swìn dè, bæ tɔ, v nè swe v bwàlú tɔ fwa yozɛɛ. Bæ tɔ, v dè nè ba v bwàlú tɔ swe, dè nè kùbè fwa yozɛɛ v doni.

³⁹ Kan nè swe barɔ nè, v barɔ tɔ nè wà tí, v ba cwɛɛ jè, sè v nan v va v swe barɔ don nè. Yá v barɔ tɔ dàn nè tɔga, v jè cwɛɛ, sè v píí v

swe barı don nə, v nə swə. Kú mε, sə barı təntə də ya Kərisə liù. ⁴⁰ À mù pubuŋa wa, à yà wá swìn də, kan tə nə wà piı v swe, v yà wá ja pupwən, v doni v nə piı v swe. Mə à mù pubuŋa nə nətı, yá à də ga yèé də, Yıı-*Sıju tə wulə də nə.

8

Jonjı diè nàŋú diŋə yoo

(1 Korentø tián 10.19-33;

Romə tián 14.13-23)

¹ Sıún nə, à dän pià, sə à swìn nàŋá tə, ba nə ma fwa *jonjı, ba pın woŋwanıv nə yuu wa. Kú yı cıgá, á swìn, á wú: «Nə mama yèé cıgá tə». Yá kú yənu təntə nə yáá kə nəba fwiə wa. Yá sonu mù yı kú yáá pa, nə vəli yáá wuuu, Yıı tutuŋı tə wa. ² Də liù nə fwa fwiə v bıri də, v mù yèé yìèn, kú nətı tə nə bıri də, v tə yèri yìèn tə, ndə kú nə mε nətı. ³ Kú mù nə pın, liù tə, v nə swə Yıı, Yıı də yèé kú tiú yoo.

⁴ Kú nə yı nàŋú tə, ba nə ma fwa jonjı, ba pın woŋwanıv nə yoo wa, nə mama yèé də, lıv woŋwanıv ya tutı. Nə ga yèé də, Yıı cııı nə ba don jə. ⁵ Lià duən bıri də, wiən wulə lanworu tə wa də tıa yuu wa, ba mù nə jùnı, ndə ba yıa nə. Kú mù nə bıri də, lià duən con yıa dáá, yun tián də dáá. ⁶ Nə mù yèé də, kú tà cıgá. Nə yèé də, Yıı ya nədu cııı. U mù nə ya nə nyına. Yá v mù yııı nə nə wulə. U mù nə pın wiən tə mama wulə. Nə

yèé də, *Yuu-Tıu də yı nədu cııı. Kú mù nə yı Zwezi-*Kərisə. Wiən tə mama nə twá də wá tə ma wulə. U mù nə pın nə də wulə.

⁷ Lià tə mama pubuŋa tà nədu. Lià duən wulə á pwərə wa, ba nə mì woŋwanan tə zənzən. Kú mù nə pın, kú tián təntə nə dí woŋwanıv nàŋú, ba waa con ba yáá piı ba buŋa də, woŋwanıv tə nə ya ba yı. Yá ba kúv ba diàn jə Yıı cwəŋə tə wa, kú jigə cuna ba waa con. ⁸ Nə mù yèé də, kú tà wodıu nə wá pa nə yı Yıı yıra. Də nə nə dí kú, kú bá súrı nəba Yıı yáá con. Nə nə kúv wá kú dí, kú bá mun nəba Yıı yáá con.

⁹ Á dän nə zurə á yıra, də á nə swə á jə cwəŋə, sə á dé won tə mama, á nə pià. Kú nə tà nətı, Kərisə lià tə, ba nə ba diàn jə Yıı cwəŋə tə wa, wá twá á nə, ba ma duŋı Yıı cwəŋə tə ba jén. ¹⁰ Á wá man kú nətı tə nεε, à bıri aba. Də liù tə, v tə nə yèri Yıı cwəŋə tə wa yìèn təntə, v nə nı n mù liù tə, n nə yèé Yıı cıgá tə də, n jèń woŋwanan diè wa, n dé tə nàŋú, v də wá bún də, v də wáá kú v dé. ¹¹ Yá kú dän wá twá, də n mù liù tə, n nə yèé Yıı cıgá tə, liù tə don tə, v nə yı n nubıu Kərisə yııı, v nə yèri tə ma jén, Zwezi-Kərisə ga tı v də yııı. ¹² Də n nə fwa nətı, kú yı cuna nə, n fwa n nubıa tə yıra, ba nə ba diàn jə Yıı cwəŋə tə wa. Kú yı n gugurə ba pubuŋa tə, kú cuna tə ga yı tə tégó

n mù dè Zwezi-Kørisè pwərə wa. ¹³ Ku mù yiri nè, dè à nè wá dé woŋwanu nàŋú, à nubiu don ga twá ku nè, ɔ jén Yu cwəŋə tə wa, à kúù bá dé woŋwanu nàŋú míámíán, sè ku pin nubiu don jén Yu cwəŋə tə wa.

9

Polə ba ŋwírán pià Yu tutuŋi tə wa

(Likè 10.7; Galasi tíán 6.6; 1 Timote 5.17-18; 2 Korentø tíán 11.7-12; Tutunān 20.34-35)

¹ Á tətə yèé dè, à mù Polə yi liù tə, à nè ti à tiàn. Á yèé dè, à yi Zwezi-*Kørisè *tuntunu. Á cígá ni nè *Yuu-Tiu Zwezi à yii wa. Cígá mama, à tutuŋi tə, à nè tun à pa Yuu-Tiu nè tə, nè pin á ma yi Yuu-Tiu Kørisè lià. ² Dè lià duən nè swə ba swin dè, à tà Zwezi-Kørisè tuntunu, á mù yèé dè, à yi Zwezi-Kørisè tuntunu. Á mù yi muminu, ku nè biri dè, à yi Yuu-Tiu tuntunu.

³ Mə ku mù yoo təntə à yàá ma le lià tə, ba nè cəgə nè tə.

⁴ Cígá mama à jə cwəŋə, sè à jon à nii wodiu dè won tə, à nè wá nyu á con, à tutuŋi tə yiri. ⁵ Cígá mama à jə cwəŋə, sè à dè swe kan lià tə wa, ba nè yi à nubia Kørisè yiri. Yá à dè dè à kan tə yà wáá nè twá tian tə wa nè vèli, ndə Yuu-Tiu nubia tə, dè ɔ tuntuna tə duən nè, ndə Sefasə* nè. ⁶ Cígá mama, ku yi à mù dè Barənasə ciɔ

nə ba cwəŋə jə, sə nə ma ni nè nii wodiu, dè ku nè tà nè tun dè nè jìàn naaa? ⁷ Á tə ni pamanu, dè ba nè ba ɔ nii nè li, ɔ ga vələ kùù naaa? Á tə ni valu, dè ɔ varı kárá, ka wiən bi, yá ɔ ga ba tori jə ka wiən tə tə wa naaa? Á tə ni liù, dè ɔ cì váná nè, yá ɔ ga ba tə yila kaŋa ɔ nywìn naaa? ⁸⁻⁹ Ku tà ləzoni pubuŋa nè, à ma swin yìèn təntə. Yu *nii tə, ɔ nè pin *Moyizə nè saga tə dè tətə swin tə yìèn təntə. Ku púpúní saga təntə wa dè, máŋá tə wa, n nè jə nau, n ma tuŋa n fəɔ, ku wà mə, sə n vwa ku nii nè, ku dàn ká dɔŋi wobia tə. Ku sugu təntə pià ku biri dè, nian yoo yì Yu naaa? ¹⁰ Ku sugu təntə tà nè mù Zwezi-Kørisè tuntuna tə yiri nè, Yu swin ku naaa? Awo, ku ya nè mù yiri nè, Yu swin ku. Liù nè varı kárá, ɔ yáá jə yala dè, ɔ wá na ɔ tori ka wodiu tə wa. Liù nè cəri mina, ɔ dè yáá jə yala dè, ɔ wá dé tə wodiu. ¹¹ Nə mù nè ken Yu sugu tə á pubuŋa wa, ndə ba nè dùè wodwii kárá wa. Á buŋa dè, ku yà wà mə, sè á mù nè li nè nii nè naaa? ¹² Dè lià duən nè jonə ba nii wodiu á jìàn wa, nè mù yà nè mə, sə nè na nè nii wodiu á con, nè doni ku tiàn tə. Nə mù ga wà aba lòri, sè á ŋwín nəba won mama wa. Yá nè yà mə, sə nè pa á ŋwín nəba. Nə sèè nè dé càn tə mama, sè nè dàn ká fwa

* 9:5 9.5 Sefasə ja yiri don, ba nè boŋə Piyərə.

won, ku nè wá cì á nè, sè á nì Zwezi-Kərisè suywánú tē. ¹³ Á yèé dē, lià tē, ba nè tɔŋa Zwifə-ba Yɪ *diè tē wa, ba nii wodiu naŋa tutɔŋi tē wa, ba nè tɔŋa. Á ma kúv yèé dē, Yɪ *jonwana tē, ba nè gwɪ vana tē, dē yáá li ba tori *jonji tē nánú tē wa. ¹⁴ Nē dē con nè, mē ku yɪ nētɔ. Yuu-Tiu dē pɪn nii, sè lià tē, ba nè swɪn v suywánú tē, na ba nii wodiu ku tutɔŋi tēntē wa.

¹⁵ Dē ku nētɔ tē mama, à mù wà aba lòrì, sè á li à nii nè. Á nè púpúní ku nētɔ tē, ku tà à wú á dàń pɪan won bà, ku pa nè. Á ba pià, sè liù mun à dun tē, à nè jē tē. Á nè tɪga, ku kukwa, dē à nè bwe won bwìè á con. ¹⁶ Won tē, ku nè pa à swɪn suywánú tē, ku tà won tē à nè wáá à ma fwa fwìè. Ku ya Yɪ tētē nè kálí nè, sè à swɪn suywánú tē. Dē à nè wà ku swɪn, ku ya càn nè wá yí nè. ¹⁷ Yɪ suywánú tē ya à yuu zilí Yɪ pɪn nè. Ku tà à tētē nè kúrí ku à tián nè. Ku yà nè yɪ à tētē nè kúrí à tì, sè à swɪn Yɪ suywánú tē, à yà wá jon ŋwírán ku yɪra. ¹⁸ Bèèèè dàń nè yɪ à ŋwírán ku tutɔŋi tēntē wa? Á ŋwírán nè ya, sè à swɪn suywánú tē, à pa lià nè tutɔ. Á dàń ká bwe ba à ŋwírán bwìè.

¹⁹ Á mù Polə tɪ à tián liù mama yáá con. Yá à tētē nè tì à tián, à ma fwa lià tē mama yonju. Á fwa nētɔ, sè à twá ku nè, à van lià zənzən à pa Zwezi nè. ²⁰ Mánǵá tē

wa, à dē *Zwifə-ba nè wulə duən nè, à yáá lwàn à jì ndə ba nè, sè à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. Á yáá fwa ku nētɔ, yá Yɪ *nii tē, v nè pɪn *Moyizə nè tē ga kúv ba dián jē à yuu wa. Dē à nè fwa ku, ku yɪ à pià, sè à van Zwifə-ba Yɪ nii tē, v nè pɪn Moyizə nè tē wa, à pa Zwezi nè. ²¹ Á nè kúv wulə lià tē, ba nè yèrì Yɪ nii tē, v nè pɪn Moyizə nè pwərə wa, à yáá fwa ndə à dē yèrì ku, sè à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. Á nè fwa ku nētɔ tē, ku ba pià ku swɪn dē, à ba Yɪ nii tē, v nè pɪn Moyizə nè zilí. Á zilí Zwezi-Kərisè nii zəni. Ku yɪ à fwa ku, sè à ma van lià tē, ba nè ba Yɪ nii tē, v nè pɪn Moyizə nè jē, à pa Zwezi nè. ²² Á nè kúv wulə dē lià tē, ba nè tē ba dián jē Yɪ cwəŋə tē wa, à yáá jì ndə à dē ba dián jē, sè à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. Dē lià nè swə, ba yɪ nētɔ mama, à yáá jì ndə ba nè, sè à ma wàní à twá yiri mama nè, à ma van ba duən, sè Yɪ jon ba ba cuna wa. ²³ Á fwa wiən tē mama Yɪ suywánú tē yɪrɪ, sè à ma wàní tori à na Yɪ con.

(2 Timote 2.3-6; 4.5-8)

²⁴ Á yèé dē, lià nè pià, sè ba dəri dərɪ, sè ba jon ŋwírán. Ba mama yáá dəri cígá, ku dàń nè ya ba wa liù nədɔ tē, v nè wá dəri v lɛ ba duən tē, nè wá na ŋwírán tē. Á dàń kəni dián, ndə lià tē nè, ba nè dəri tē, sè á dē wàní ŋwírán á na. ²⁵ Lià

tə mama, ba nə pìà, sə ba dəri dərü ba jon won, ba yàá dí yáá ba cì ba tián nə də wiən tə, ba nə swə, yá tə ga ba ziən də dərü tə. Ba fwa nətü, sə ba ma na jala yupuu dərü tə wa. Yá yupuu təntə ba dání, ku ma kwín. Nə mù dərü tə wa, Yü wá pa nəba yupuu tə, ku nə bá kwín, abada. ²⁶ Ku mù nə pín, à mù ma dəri Yü nyiən tə wa, sə à yí ku yígúré. À tə yi ndə liù tə nə, v nə mà cwàrí. À ba à cwàrí tə mà woru wa. ²⁷ À kəni càn à tətə yira tə nə, sə ku pa à wàní à tián à ja, sə à mù liù tə, à nə swín Yü sugü tə, à biri lià nə, Yü dân ká vi nə v dögü.

10

Won tə, Yizərayelə lià tə nə fwa, ku nə kàrì nəba (Ebərə-ba 3.7-19)

¹ À nubia-ba, à mù Polə pìà, sə á líí ku tə, ku nə tún máńá tə wa, nə nıbara*, ba nə wulə *Moyizə kwa, kasoo lanworu tə wa. Bakwan tə yá nə púé ba mama míámíán yuu nə, ba ma vèli. Ba mama nə vèli ba ben muna nəsian tə. ² Ba mama tə yá yi ndə ba ləgə ba bakwan tə də muna tə wa, sə ku pa, Moyizə ya ba yuu tíú. ³ Ba mama dí wodiu tə, ku nə nan Yü con. ⁴ Ba mama nə nyua níá tə, Yü nə pín tə nan pìè tə wa. Ku pìè təntə yá yi Zwezi-*Kərisə, nə vèli də ba. ⁵ Yá də ku nətü mama

ba wa lià zənzən wà Yü pùé poli. Ku mù nə pín, ba ti ba zwe kasoo lanworu tə wa.

⁶ Ku nətü tə pìà ku biri nəba də, ku ba ziən, sə nə pa nə pùé yokukwınan fira zv nəba, ndə tə fira nə zva ba nətü. ⁷ Ba wa lià duən yá yi wonwanan nə ba pín dun, ba ga dögü Yü vən nə. Ku yá yi, ndə ku nə púpúní Yü sagü tə wa, ku wú:

«Lià tə jəń duən yáá nə, ba dé wodiu, ba nyu ba sú. Ku kwa nə, ba zàn, ba wulə ba se».

⁸ Ba wa lià duən də yá pəni duən vee vee. Ku mù nə pín, ba wa lià mùrù sapua də batwa (23 000) twá duən, ba ti dıın nədu. Nə mù dân ká cwàrì də duən ndə ba nə. ⁹ Ba wa lià duən də pìà *Yuu-Tiu nii nə. Ku mù nə pín, dııa tə ma dııı ba, tə gu. Nə mù dân ká pìà Yuu-Tiu nii nə, ndə ba nə. ¹⁰ Ba wa lià duən də ııııwın Yü. Ku mù nə pín, Yü *malıka tə, ka nə cügá lià tə bà, ka gu ba. Á mù dânà ká ııııwın Yü, ndə ba nə. ¹¹ Tə mù yìèn təntə mama fwa ba, sə ba duən twá tə nə, ba ma lwarı. Ba púpúní tə ba tún Yü sagü tə wa, sə tə kàrì nə mù lià tə, nə nə wulə luv talıkwá máńá tə wa.

¹² Ku mù yırı nə, liù tə, v nə buıa də, də v zıga yıı nə Yü cwəıə tə, sə v cì v tián nə, v dân ká dögü Yü cwəıə tə. ¹³ Yoo tə mama ku nə dédén aba, sə ku yıgu aba

* **10:1** 10.1 Polə yi *Zwifə-ba yoo nə v swín. Zwifə-ba tə yá yi ywəıə, ba wulə *Ezwıpətə nagwanaa wa. Yü ma li ba lá nə, v pa ba twá kasoo lanworu tə wa, ba va *Yizərayelə luv nii tə wa.

ku pa á tun yokokwɔn, ku dí yáá ku dádén lià duèn dè. Yu yi pùè nədɔ tíú, ɔ bá sɛɛ, sɛ yoo mama, ku nə dwə á diàn dádén aba, sɛ ku yigu aba ku pa á tun yokokwɔn. Yu wá pa aba diàn, sɛ á ma nan ku wa, ku dân ká doni aba, sɛ ku pa á wàní á píní ku.

Á cia á tiàn nə dè woɲwanan tɛ

(2 Korentø tián 6.14-18; 1 Korentø tián 8; Romø tián 14.13-23; Apokalisè 2.14)

¹⁴ Á nubisoni-ba, ku mù nə pɔn, á dân dɔga ka pa dun woɲwanan nə tɛ míámíán.

¹⁵ Á yi à swìn á mù lià tɛ con, á nə jə pubɔɲa, sɛ á tətə lwarɔ ku tɛ, à nə swìn tɛ. ¹⁶ Zwezi-*Kərisə jana tɛ lwá nə yɔrɔ ɔ tian tɛ wa. Yá diven wùrú zɔɲa tɛ, nə nə yáá bwɔ Yu nə, dè nə nywìn tɛ yi, sɛ ku ma biri dè, nə mù dè Zwezi-Kərisə jə *nimarɔ ɔ jana, tɛ nə lwá tɛ yɔrɔ. Dipen tɛ, nə nə yáá fɔ nə tàrì duèn, nə dé tɛ yi, sɛ ku ma biri dè, nə mù dè Zwezi-Kərisə jə nimarɔ ɔ yɔra tɛ yɔrɔ, ku nə cùgù ɔ tian tɛ wa. ¹⁷ Dipen tɛ yi nədɔ, nə mù ga dáá, yá nə ga dé ku dipen nədɔ təntə. Ku nətɔ tɛ biri dè, nə yi ndə won nədɔ nə.

¹⁸ Á bɔɲa *Yɔzərayelə lià dwíí tɛ yoo. Ba lià tɛ, ba nə yáá gwɔ vana tɛ Yu *jɔɲi kúrí tɛ yuu wa ba pɔn Yu nə tɛ, yáá dé nàɲú tɛ vàn don. Yá ku nətɔ tɛ pià ku biri dè, ba mù dè Yu marɔ duèn nə.

¹⁹ Ku nətɔ tɛ ya à pià à biri dè, woɲwanɔ tɛ dè ku vanɔ tɛ mɛ ba funə jə. ²⁰ Á dân swìn á con dè, ku tɛ, ba nə yáá gwɔ woɲwanɔ tɛ nə, ku ya ba gwɔ *zinə nə, ku tà Yu nə. Yá à ba pià, sɛ á mù dè zinə marɔ duèn nə. ²¹ Á ba cwəɲə jə, sɛ á nyɔ zinə diven wùrú zɔɲa tɛ, sɛ á tɛ nyɔ *Yuu-Tiu dè diven wùrú zɔɲa tɛ. Á ma kùv wàrì wodiɔ tɛ, ba nə pɔn zinə nə, á dé, sɛ á tɛ dé Yuu-Tiu dè wodiɔ tɛ. ²² Dè nə nə fwa ku nətɔ, ku yi nə pià, sɛ Yuu-Tiu wɔgwɔ zàn naaa? Á bɔɲa dè, nə diàn dwə wá naaa?

²³ Cwəɲə wulə, sɛ ba fwa won mama. Ku ya cígá, ku dân nə tà wiən tɛ mama, ba nə fwa nə jə nywarɔ tɛ pa aba. Cwəɲə wulə, sɛ ba fwa won mama, yá wiən tɛ mama dân nə ba nəba saɲa, sɛ ba bori Yu nyiən tɛ wa. ²⁴ Sə liù mama dân pià ku tɛ, ku nə saɲa ɔ duèn tɛ nə. ɔ dân ká pià ku tɛ, ku nə saɲa ɔ tətə nə. ²⁵ Á díé won tɛ mama, ba nə yoli yəə wa, á dânà ká bún yoo mama, ku yoo wà mɛ, sɛ ku zɔ á pubɔɲa wa. Á dânà ká bwe yoo mama. ²⁶ Ku púpúní Yu sagɔ tɛ wa, ku wú:

«Tɔ dè ku yuu wiən tɛ mɛ yi Yuu-Tiu nə tɔ ku».

²⁷ Dè liù nə tà Kərisə liù, yá ɔ bon aba, sɛ á dé dè duèn, á nə vɛli, sɛ á dé ku tɛ mama, ba nə tún á yáá con. Á dânà ká bún yoo mama, ku yoo wà mɛ, sɛ ku zɔ á pubɔɲa wa.

Á dànà ká bwe yoo mama.
 28 Liù dàn nə swìn á con, v wú: «Won ku tə yi ba gva wonwanu nə», á dànà ká dé ku liù tə yiri, v nə dí yáá v swìn ku n con də, ku yoo tə nə wá zu v pubuŋa tə wa yiri. 29 Ku tə, à nə swìn yəbə, ku tà á tətə pubuŋa tə, nə wá gugurə tə yoo, ku ya liù tə don tə pubuŋa tə nə wá gugurə tə yoo. Bèèèe yiri nə liù don pubuŋa dàn ma mɛ, sə ku buri à bura ku tə yiri, à nə ti à tiàn à ma fwa? 30 Á ken Yui lèèèe à wodi u tə yiri, à nə dá. Bèèèe nə pin, lià duən tə cəgə nə, ku wodi u tə yiri, à nə ken Yui lèèèe?

31 Á sugv tə dán pià, ku biri də, ku nə yi á wodi u diŋə wa, nə à yèé ku tə, á nə nywìn, nə à yèé ku tə mama, á nə fwa, á fwa ku, sə á pa Yui na dun ku wa. 32 Á dànà ká ya lià tə, lià duən nə wá zigi á yuu wa ba tun cuna, ku nə yi *Zwifə-ba, nə à yèé *Gərekə-ba, nə à yèé Kərisə lià púlí tə. 33 Á də yi à fwa won mama à pià, sə ku poli lià tə mama pwíi nə. Ku tə à nə pià, ku tà à cici saŋv nə à pià. Ku yi lià kapupu saŋv nə à pià, sə Yui jon ba ba cuna wa.

11

1 Á dán kwè aba, sə á fwa ndə à nə, ndə à də nə fwa ndə Zwezi-Kərisə nə.

Βεε də kan nə mɛ, sə ba jəŋ nətv Yuu-Tiu yáá con

(1 Korentə tián 14.40; Efəzə tián 5.22-24; 1 Timote 2.8-14)

2 À bwí á nə də, á tə nə lí à lié yoo mama wa, á ga twá à kàrà tə nii nə, ndə à nə kàri aba nətv. 3 Á dán pià, sə á lwarí yoo ku tə. Zwezi-*Kərisə nə wulə bɛɛ mama yuu wa. Bɛɛ də nə wulə v kan yuu wa. Yá Yui də nə wulə Zwezi-Kərisə yuu wa. 4 Bɛɛ tə mama, v nə jònà Yui, nə à yèé v nə swìn Yui *nii sùràn, v ga pú won v yuu nə, ku yi v mun v Yuu-Tiu. 5 Kan tə mama, v də nə jònà Yui, nə à yèé v nə swìn Yui nii sùràn won, ga wà v yuu nə pwí, ku yi v mun bɛɛ tə, v nə wulə v yuu wa. Yá ku cavira tə yi, ndə ba nə pàrí* kan yuu nə. 6 Də kan nə wà won v yuu nə pwí, sə v gian v yukoran tə. Də ku nə yi cavira ku pa kan nə, sə v pa ba gian v yukoran, nə à yèé, sə v pa ba pàrí v yuu, v mɛ, sə v pú won ku nə. 7 Bɛɛ yi Yui nyinyiga də Yui dun, ku mù nə pin, v wà mɛ, sə v pú won v yuu nə. Kan də con, v də yi bɛɛ dun. 8 Yui li won bɛɛ yira, v ma fwa kan. Yui wà won li kan yira, v ma fwa bɛɛ. 9 Yui wà bɛɛ fwa kan yiri, yá ku ya v fwa kan bɛɛ yiri. 10 Ku mù nə pin, kan mɛ, sə v pú won v yuu nə, sə ku biri də, v jə nii Kərisə lià púlí tə wa, *malike tə yiri.

* 11:5 11.5 Korentə tián con, ku máŋá təntə wa, də liù nə pàrí kan yuu, ku yi v pià, sə v kə cavira ku kan təntə nə.

11 Yuu-Tiu yáá con, kan ba v tián ti, bæe nə ti wá. Bæe də ba v tián ti, kan nə ti wá. 12 Ndə nətu tə, Yui nə li won bæe yira, v ma fwa kan, mə nətu nə bæe yi kan nə yáá luri wá. Yá tə me yi tə naŋa də Yui. 13 Á tətə buŋa ku, á jón ku zien, sə kan jun Yui, v ga ba won v yuu nə pwí naaa? 14 Nətu tə, Yui nə fwa won mama, tə nə biri də, bæe yukoran nə dara zenzən, ku jə cavira. 15 Yá ku lwàń, ku ya dun ku pa kan nə, də v yukoran nə dara. Kan mù con nə, Yui pin wá yukoran tə, sə tə pú v yuu nə. 16 Də liù nə ba ku swə, v nə tütóní, nə mù ba yofwamıbn təntə jə. Yui lià púlé tə də ba ku yofwamıbn təntə jə.

Nətu tə, nə nə me, sə nə də Yuu-Tiu nimarv wodiū tə (Matie 26.26-28; Marəkə 14.22-25; Likə 22.19-20)

17 Á nə pin nii ku tə, won tə, à nə bá bu á nə ku yiri, ku mù nə yi á nə yáá jèn duən nə Yui lià púlí tə wa, ku ba aba lwàńí, sə á jì zəni. Ku yáá kwen ku cùgà aba. 18 Təntən yoo, à nəń də, ba swın də, á nə jèn duən yáá nə *Kərisə lià púlí tə wa, á yáá pwèe púlé púlé də duən. Á buŋa də, ku vàn don wàá cígá ku yanı. 19 Ku me, sə pwıa cígá ya á tətəŋi wa, sə ku pa ba lwarı lià tə, ba nə twá Zwezi cígá cígá á tətəŋi wa. 20 Ku biri də, á nə yáá jèn duən yáá nə, cígá mama ku tà *Yuu-Tiu

*nimarv wodiū tə á pìà á də. 21 Á liù mama yáá dí yáá v də v tətə wodiū. Ku mù nə pin, niən yáá jə liù don, yá liù don ga nyu, v sú v bubunı. 22 Ku yi á ba dii jə, á nə wá də á wodirən tə lá, də á nywın á swana tə tə wa naaa? Ku yi Yui lià púlí tə nə á pìà, sə á mun. Yá ku yi cavira nə, á kəni ba tə nə, ba nə ba won mama jə. Á buŋa də, à wá bu á nə ku yoo təntə yiri naaa? Abada, à bá bu á nə.

23 À mù jon Yuu-Tiu sòràn tə, à swın á con.

Dun tə, ba nə jun Yuu-Tiu Zwezi tə, ku titın nə, v ti dipen, 24 v kə Yui lèèèe ku yiri. Ku kwa nə, v fwa fwa ku, v ga swın, v wú: «Ku yi à yira tə nə, á mù yiri. Á dān fwa ku nətu tə, á ma líí à yoo». 25 Ba nə kúò dí wodiū tə, v zwèe, v kúò ti diven wùrú zŋa wa, v ga swın, v wú: «Diven ku tə wùrú zŋa ka tə wa nə yi à jana tə, tə nə yi Yui *nimardun tə. Á fwa ku nətu, sə á ma líí à yoo, máŋá tə wa, á nə wá nyu ku». 26 Yá máŋá mama, á nə dí dipen ku tə, á nə nyua wùrú zŋa ku tə diven tə, ku yi Yuu-Tiu tian tə yoo nə, á biri wuuu. Á fwa ku nətu tə, ku jə vèlə máŋá tə wa, Yuu-Tiu nə wá píí v bà.

²⁷ Ku mù nè pɪn, liù tē, v nè dí ku dipen tēntē, v nè nyua Yuu-Tiu diven tē, yá v ga wà mē, sē v fwa ku, bɔ̀rà wulə ku tíu yuu wa, Yuu-Tiu yira tē dē v jana tē yiri. ²⁸ Liù mama dān mē, sē v dē yáá v zēn v tiàn, sē v ma dē ku dipen tēntē, sē v ma nyu ku diven tēntē. ²⁹ Liù tē, v nè dí ku, v nè nyua ku, v ga wà Zwezi yira tē zilí, v tētē nè wá pa Yɪ kē wá càn wa. ³⁰ Ku mù nè pɪn, labwana dē yayɪŋa ma dáá zēnzēn á tētēŋi wa, yá á wa lià duən dē ga ti. ³¹ Dē nè nè bɔ̀rì nè tētē bɔ̀rà nè tiàn nè, bɔ̀rà kúv bá ja nēba. ³² Dē Yuu-Tiu nè ken càn nè nè, máŋá tē wa, ku yɪ v pià, sē v ma li nēba yoo wa. U pià, sē diun tē nè, v nè wá bɔ̀rì lià tē mama bɔ̀rà tē, v dān ká kē nè mù dē lià tē mama, ba nè yɪ lɔv nè ti, càn wa. ³³ À nubia-ba, ku mù yiri, máŋá tē wa, á nè jèé duən yáá, sē á dē Yuu-Tiu nimarv wodiū tē, sē á diàn duən. ³⁴ Dē niēn nè jē á wa liù, sē v dē wodiū v sán nè, sē ku dān ká pa á jēn duən nè, á ma pa Yɪ bɔ̀rì á bɔ̀rà.

À wá le á yìèn tē duən tē, máŋá tē wa, à nè wá bà á con.

12

Yɪ tarpɪvn tē, v nè pɪn Kərisə lià duən nè (Efezə tián 4.6-12; 1 Piyerə 4.10-11; Filipə tián 2.1-4)

¹ À nubia-ba, ku nè yɪ Yɪ-
*Siŋu tarpɪvn tē yoo wa, à

pià, sē á ni ku dēn zēni. ² Á yèé dē, máŋá tē wa, á yà nè yèrì Zwezi-*Kərisə, wɔŋwanan tē, tē nii nè ba swɪn nè yugə aba, tē ga dē diàn á yuu wa, sē á pú tē kwa á jùnì tē. ³ Ku mù yiri nè, à swɪn á con dē, liù wàrì v swɪn dē, Zwezi ya *Yuu-Tiu, dē ku nè tà Yɪ-Siŋu tē nè biri ku wá. Ku mù nè pɪn, dē liù mama wàrì v twá dē Yɪ-Siŋu tē, v ma swɪn v pɪn Yɪ cùgà Zwezi.

⁴ Yɪ-Siŋu tarpɪvn yirə yirə dáá, yá Yɪ-Siŋu tē yɪ nēdv ku nè pɪn tē. ⁵ Tɔtvnan yirə yirə dáá, yá Yuu-Tiu tē mù yɪ nēdv, ba nè tɔŋa tē ba pɪn wá. ⁶ Yìèn yirə yirə dáá tē nè tɔŋa, yá ku yɪ Yɪ nēdv tē nè pɪn diàn yirə yirə lià tē nè, ba ma tɔŋa tē. ⁷ Yɪ-Siŋu tē yáá biri ku tiàn liù mama nè, sē v wàní v san ba duən tē nè. ⁸ Ku mù nè pɪn, Yɪ-Siŋu nēdv tē yáá pa wɔvɔŋa sùràn liù don nè, ku ga pa v don dē nè yənu sùràn. ⁹ Ku mù Yɪ-Siŋu nēdv tē yáá pa liù don nè, sē v wàní v kē waa Zwezi nè dē cigá cigá. Ku ga pa v don dē nè tarpɪnan, tē nè zwēe yayɪran. ¹⁰ Ku mù Yɪ-Siŋu nēdv tē yáá pa liù don nè tarpɪvn, sē v ma fwa tɔ̀tùnà, tē nè biri Yɪ diàn tē. Ku pa v don nè tarpɪvn, sē v ma jon Yɪ *nii sùràn v swɪn. Ku pa v don nè tarpɪvn, sē v ma lwarɪ sugv tē, ku nè yɪ Yɪ-Siŋu tē sugv, dē ku tē nè yɪ *zinə sùràn. Ku mù Yɪ-Siŋu nēdv

tə yáa pa liù don nə tarpıun, sə v swın suyirə duən, ku pa v don nə tarpıun, sə v ma gwın tə suyirə tə dən. ¹¹ Yı-Sıju nədu tə tətə nə tuŋa tə yìèn təntə mama. Ku mù nə tərì ku pın liù mama nə, ndə nətə tə nə, ku nə pià.

Yıra nədu də ku nandaran, tə nə dáá

¹² Nə yèé də, yıra yı nədu, yá ku ga ja nandaran, tə nə dáá zənzən. Yá nandaran təntə nə dáá nətə mama, tə mù nə ken duən nə, tə ma fwa yıra nədu tə. Mə ku ya nətə Zwezi-**Kərisə* də con. ¹³ Yá ku dən nə yı **Zwifə*-ba, nə à yèé ba tə, ba nə yı də **Gərekə*-ba, də ba tə, ba nə yı ywəŋə, nə à yèé ba tə, ba nə tı ba tiàn, ba ləgə nə mama Yı-**Sıju* tə wa, sə nə wàní nə ya won nədu. Nə mama súé də Yı-Sıju nədu tə. ¹⁴ Yıra tà nandav nədu nə ku jə, ku yı nandaran, tə nə dáá, nə ku jə. ¹⁵ Də naa yà nə swın də, ku tà juun, ku mù yırı nə, ku tà yıra tə nə tı ku, ku nətə wàri ku pın naa kúú tà yıra tə nandav. ¹⁶ Də zıun yà nə swın də, ku tà yii, ku mù yırı nə, ku tà yıra tə nə tı ku, ku nətə tə wàri ku pın ku kúú bá ya yıra yıra nandav. ¹⁷ Də yıra tə mama yà nə yı yii cıci, ku yà wá fwa nətə, ku ma nì sùràn? Nə à yèé ku yà nə kúú yı zıun cıci, ku yà wá fwa nətə, ku ma nì lwán? ¹⁸ Ku mù nə pın, Yı ma kə nandaran tə mama yıra wa, ndə v nə pià nətə. ¹⁹ Yıra ya

wàri lá ku yanı, də ku yà nə yı nandav nədu cıci. ²⁰ Ku mù yırı nə yıra yı nədu, yá ku nandaran ga dáá. ²¹ Yii dən wàri juun con ku swın də, juun ba tutuŋı jə ku pa ku. Yıu də ma kúú wàri nəe con ku swın də, nəe ba tutuŋı jə tə pa ku. ²² Nandaran tə tətə, tə nə yı ndə tə ba diàn jə, tə də jə tutuŋı yıra tə wa. ²³ Nandaran duən wulə yıra tə wa, ba nə buŋa də, tə ba dun jə. Yá ba yáa ywàŋá tə yoo zəni. Ku mù nə pın, nə nandaran tə, tə nə jə cavıra tə, nə yáa ywàŋá tə yoo zəni, nə doni. ²⁴ Yá nə nandaran tə, tə nə ba cavıra jə, tə mù ba pià, sə nə ywàn tə yoo nətə. Yı ken nandaran tə yirə yirə, sə ku pa nandaran tə, tə nə ba dun ja wàní tə na dun, tə doni tə duən tə. ²⁵ Ku yı nətə, sə yıra tə dən ká pwèe duən nə, sə nandaran tə mama san duən nə. ²⁶ Yá də nandav nə wulə càn wa, sə tə duən tə twá tə ya càn təntə wa. Nandav don nə wulə dun wa, sə tə duən tə də twá tə jwe də ku. ²⁷ Á mama míámíán yı Zwezi-*Kərisə* yıra tə. Yá á liù mama dən ya yıra təntə nandav. ²⁸ Yı təntən v kə Zwezi-*Kərisə* **tuntuna* tə *Kərisə* lià púlí tə wa. Bələ nii nə, v ken Yı nii **sùsùnà* lá. Batwa nii nə, v ken karnyına lá. Ku zàn lá, ku pa ba tə, ba nə jə Yı tarpıun, ba ma tuŋa yomılan, tə nə bırı Yı diàn tə. Ku zàn lá, ku pa ba tə, ba nə zwèe yayıran tə. Ku zàn lá, ku pa ba tə, ba nə saŋa lià nə. Ku

zàn lá, ku pa ba tə, ba nə kəni lià cwəŋə wa. Ku zàn lá, ku pa ba tə, ba nə swìn suyirə duən. ²⁹ Ba mama nə tà Zwezi-Kərisə tontuŋa. Ba mama nə tà Yui nii sùsùna. Ba mama nə tà karnyina-ba. Ba mama nə ba yomilan tə fwa, tə nə biri Yui diàn tə. ³⁰ Ba mama nə ba tarpıvn tə, ku nə zwèe yayıran tə jə. Ba mama nə ba suyirə yirə tə swìn. Ba mama nə ba suyirə yirə tə dèñ gwin. ³¹ Á kəni á kajaŋa á pià tarpınan, tə nə jə funə tə doni. Yá à dàñ wá biri aba cwəŋə tə, ku nə zıen ku doni.

13

Sonu yoo

(*Matıə 22.36-40; Romə tián 13.8-10; 1 Zwan 3.16-19; 4.7-21*)

¹ Də à nə swìn ləzoni sùràn də *malıke sùràn tətə, yá à ga ba sonu jə, ku ya tutv. Ku yi ndə lulonji zəzugu nə, nə à yèé ndə ba nə mà kwàn ka zəzəgə nətı. ² À wàá tarpıvn à ni, sə à ma swìn Yui nii sùràn. À wàá wubıŋa à janı à ma lwarı yìèn tə mama, tə nə sègè. À ma kúv wàá yənu yiri mama à janı. À ma kúv wàá à yanı liù tə, à nə keni à waa Yui nə wuuu də cıgá cıgá, ku pa à wàá à pın pəen fàrí tə bwálá nə tətə. Yá à nə ba sonu jə, à tə ya tutv. ³ À nə kúv swə à tàrì à jıjə tə mama, à pa zıra nə, à nə pın ba surı à yıra tətə tətə mən wa, yá à nə ba sonu jə, ku tə ba funə jə ku pa nə.

⁴ Liù nə jə sonu, ku tíú jə pínú, v ga sú də ywání. Liù nə jə sonu, ku tíú ba liù don nə zıga v wiən yırı. Liù nə jə sonu, ku tíú ba ka bu tiàn nə jə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba fwiə jə. ⁵ Liù nə jə sonu, ku tíú ba cavıra kəni liù don nə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba v tətə zəni pià. Liù nə jə sonu, ku tíú ba lıŋa jə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba yolwan tuŋə v bıcan wa. ⁶ Liù nə jə sonu, ku tíú yáá jwe cıgá yoo yırı, ku tíú ba pupwən fwa kunkun yìèn yırı. ⁷ Liù nə jə sonu, ku tíú yáá kwen yoo mama v li v mù də lià tə duən tə pwərə wa. Liù nə jə sonu, ku tíú kəni v waa Yui nə yoo mama wa. Liù nə jə sonu, ku tíú jə yala yoo mama wa. Liù nə jə sonu, ku tíú jə pínú yoo mama wa.

⁸ Ka jon Yui nii sùràn, ka swìn wá zwèe. Suyirə tə duən wá zwèe. Yənu də ga wá jén. Liù nə jə sonu, ku tíú sonu tə bá zwèe, abada. ⁹ Ku nətı tə biri də, ku tà yìèn tə me, nə nə yèé. Yá Yui nii sùràn tə, nə nə jonə nə swìn, ku tà tə me, nə nə wàá nə swìn. ¹⁰ Mánjá tə wa, Yui nə wá biri nəba won mama nə yi nətı, wiən təntə, nə nə yèé sívn nə, wá jén lá.

¹¹ Mánjá tə wa, à yà nə ya bisımaa, à yà swìn ndə bisımaa nə, à yà buŋa ndə bisımaa nə, à yà nèn yìèn tə dèñ ndə bisımaa nə. Mánjá tə wa, à dàñ nə jigə beə, à dugv bisımaa yìèn təntə. ¹² Sívn nə, ku yi ndə won nə,

nø nø ywàn zəŋə wa, ku ga tə yɪ gana gana. Dɪn don wá bà, nə nə wá na ku won tə nə yíá tətə wa. Sín nə, à tə yèrì tə mama. Dɪn don nə, à wá yəni tə mama, ndə Yɪ nə yəé nə nətɔ. ¹³ Sín nə, yìèn batwa nə ga tə nə wulə wuuu. Tə mù nə yɪ, sə lià kəni ba waa Zwezi nə wuuu, sə ba ja yala də Yɪ, sə ba sóní duən. Yá tə batwa tə wa, sonu tə nə dwə tə mɛ.

14

Yìèn tə, tə nə wulə Yɪ-Sɪŋu tarpɪn tə wa

(1 Korentø tián 12.4-7, 27-31; Romə tián 14.19)

¹ Á dàn mɛ, sə á dé yáá, á sóní duən. Ku kwa nə, á pià Yɪ-*Sɪŋu tarpɪn tə. Tə mù tarpɪn təntə wa, á pià tarpɪn tə, ku nə yɪ ka swìn Yɪ nii sùràn tə, á doni tə duən tə. ² Liù tə, ɔ nə swìn sɔyirə duən, ku tà ləzoni con nə, ɔ swìn, ku ya Yɪ con nə, ɔ swìn. Ku twá də Yɪ-Sɪŋu tə, ɔ ma swìn cígá, tə nə sègə. Ku mù nə pɪn, liù mama ba tə sùràn tə dèñ nèn. ³ Yá ku nə lwàn ku yɪ liù nə swìn Yɪ nii sùràn, ku mù yɪ ləzoni tə con nə ɔ swìn. ɔ sùràn tə daŋa ba jìàn Yɪ cwəŋə tə wa, ɔ kwè ba, ɔ zùrì ba bɪcanɪ Yɪ nyiən tə wa. ⁴ Liù tə, ɔ nə swìn sɔyirə tə duən tə, ku ya ɔ tətə jìàn nə ɔ daŋa. Liù tə, ɔ nə swìn Yɪ nii sùràn, ku ya Kərisə lià púlí tə jìàn nə, ɔ daŋa. ⁵ À swə, sə á mama swìn sɔyirə tə duən tə. À

dàn nə kùb swə à doni, sə á mama swìn Yɪ nii sùràn tə. Liù tə, ɔ nə swìn Yɪ nii sùràn tə, nə dwə liù tə, ɔ nə swìn sɔyirə tə duən tə, də liù tə, ɔ nə swìn sɔyirə tə duən tə, nə ba tə dèñ gwin, ɔ bɪrɪ Kərisə lià púlí tə, sə ɔ ma dàn ba jìàn.

⁶ À nubɪa-ba, à nywarɪ nə wá ya bèeèe tətə, də à nə twi á con, à wulə à swìn sɔyirə duən, á nə ba tə dèñ nèn? Á wá ja nywarɪ à pa aba, də à nə swìn yoo, Yɪ nə bɪrɪ nə, à bɪrɪ aba, nə à yèé yoo, Yɪ nə pɪn nə ku yənu, nə à yèé Yɪ nii sugɔ, nə à yèé kàrà. ⁷ Nə wá ti gwaran wiən, sə nə ma man. Ku mù nə yɪ nabwanɔ nə à yèé kunkolu. Də tə kwərə tə nə ba lwàní duən wa, nətə nə ba wá twá, ba ma lwarɪ ku tə nə swìn. ⁸ Də ba nə kùb wúrí kùb nabwana gurə gurə, nətə nə kwatara wá fwa, ba ma lwarɪ də, ku yɪ kùb, sə ba kə ba sírí? ⁹ Mə ku yɪ nətɔ á də con. Də sugɔ tə, á nə swìn sɔyirə duən tə wa, ku dèñ nə ba nèn, nətə nə ba wá lwarɪ ku tə, á nə swìn. Ku nə yɪn nətɔ, á wá swìn woru wa. ¹⁰ Sɔyirə duən dáá tia yuu wa. Yá sɔyiri mama təlɔ tə wa, ba nə ba ku dèñ nèn. ¹¹ Yá à dàñ nə ba sugɔ dèñ nèn, ba nə ma swìn à con, liù tə, ɔ nə swìn ku, wá ya ndə vee nə à con, à də ga wá ya ndə vee nə ɔ də con. ¹² Mə ku yɪ nətɔ á də con. Ku mù nə pɪn, á kənə kajaŋa mama á ma pià Yɪ-Sɪŋu tarpɪn tə.

Á kənə diàn, sə á wàní á na tē tē, tē nə daŋa Kərisə lià púlí tē jìàn, sə tē ya zənzən.

¹³ Kú mù yiri nə, liù tē, ɔ nə swìn suyirə duən, tē dèñ nə ba nèn, sə kú tiú lòri Yü, sə ɔ wàní ɔ gwìn tē dèñ. ¹⁴ Á nə jùnì Yü də suyirə tēntə, à jèré wulə yijunì tē wa, yá à pubuŋa tē ga yi kú cici. ¹⁵ Á dān wá fwa bēēē? Á wá jun Yü də à jèré, yá à tē ga jun Yü də à pubuŋa tē də. Á wá nun də à jèré, yá à tē ga nun də à pubuŋa tē də. ¹⁶ Də n nə kəni Yü lēēē də n jèré cici, nətə nə liù tē, ɔ nə yèrì tē yìèn tēntə ɔ nə jèé á mù Kərisə lià púlí tē wa, wá twá, ɔ ma swìn, ɔ wú: «Amuna», n nə kəni Yü lēēē tē yiri? U bá wàní ɔ lwarì kú tē, n nə swìn tē. ¹⁷ Də n yijunì tē yá nə zìən zənzən, də kú wá liù tēntə jìàn dān. ¹⁸ Á mù Polə, à kəni Yü lēēē də, à nə swìn suyirə tē duən tē, à doni á mama. ¹⁹ Á mù dān nə swə, sə à swìn sùràn ndə bonu nə də à pubuŋa, tē dèñ nə nèn Kərisə lià púlí tē yáá con, sə tē kàrì ba. Kú mù nə dwə sùràn mùrù mùrù, à nə wá swìn də suyirə tē duən tē, yá tē dèñ ga ba nèn.

²⁰ Á nubia-ba, á yanì nəkwinə nətə tē á pubuŋa tē nə buŋa wa. Á dānà ká ya ndə bisìná nə á pubuŋa wa. Kú nə yi lwanì yoo wa, á yanì ndə bisìná nə. ²¹ Á nənə kú púpúnì Yü sagì tē wa, kú wú:

«Á mù *Yuu-Tiu nə swìn kú.

Kú wá twá lià duən sùràn nə, à ma swìn lià tēntə con. Á wá twá də vee, à ma swìn ba con. Də kú nətə mama, ba tē bá sèe, ba cugv à sugv».

²² Suyirə tē duən tē ya lià tē, ba nə tà Kərisə lià nə, tē pià tē biri yoo. Tə ba pià tē biri yoo Kərisə lià tē nə. Yü nii sùràn tē də kùv ba pià tē biri yoo lià tē, ba nə tà Kərisə lià tē. Kú ya Kərisə lià tē nə, tē pià tē biri yoo. ²³ Də Kərisə lià púlí tē mama nə kun duən nə, ba swìn suyirə duən tē, liù tē, ɔ nə yèrì tē yìèn tēntə, nə à yèé liù don, ɔ nə tà Kərisə liù nə twi, ɔ yí lá, ɔ wá swìn də, á yi nyinyanan. ²⁴ Kú nə yi á mama swìn Yü nii sùràn, liù tē, ɔ nə tà Kərisə liù nə twi, ɔ yí lá, nə à yèé liù don, ɔ nə yèrì tē yìèn tēntə, nə twí, ɔ yí lá, á mama sùràn tē wá biri kú tē, kú nə wulə ɔ waa con. Yá ba mama wá pa ɔ lwarì cígá tē ɔ tətə yuu wa. ²⁵ U waa tē pubuŋi tē, tē nə sègè tē, nan poni nə. Yá ɔ dān wá tɔ ɔ yáá yuu, ɔ pa dun Yü nə, ɔ swìn də, Yü cígá wulə á tətəni wa.

*Nətə tē kú nə mē, sə kú ya Kərisə lià púlí wa
(1 Piyerə 4.10-11)*

²⁶ Á nubia-ba, bēēē nə nə dān mē, sə nə fwa? Máná tē wa, á nə jèñ duən yáá nə, sə á jun Yü, sə á fwa nətən: Á liù nə jə nuŋə, ɔ don nə jə kàrà, ɔ don də nə jə yoo, Yü nə biri wá, ɔ don də nə

pià, v swìn suyirə tə duən tə, v don də nə pià, v gwin suyirə tə duən tə dən, sə á fwa tə mama, sə tə wání tə dàn Kərisə lià púlí tə jìàn. ²⁷ Kú nə yí suyirə tə duən tə nə á pià á swìn, kú mɛ, də lià bələ, nə à yəə lià batwa, kú dàn ká doni nətv. Ba mɛ, sə ba swìn ba jon duən nə. Sə liù don də gwin tə dən. ²⁸ Də liù nə təlɛ, sə v gwin tə dən, sə liù tə, v nə swìn suyirə duən tə, pú v nii Kərisə lià púlí tə wa. Sə liù mama də swìn v tiàn con də Yú con. U dàn ká swìn sugv v pa kú nan v nii wa. ²⁹ Kú nə yí Yú nii *sùsùnà tə, sə ba lià bələ, nə à yəə batwa nə swìn. Yá ba duən tə ga cugv, ba jón, kú nə ya Yú nii sugv nə ba swìn.

³⁰ Liù don nə kúv nı yoo, Yú nə bırı wá, sə təntən liù tə pú v nii. ³¹ Á mama wáá Yú nii sùràn tə, á swìn, sə tə kàrì lià tə mama, tə ga kwè ba. ³² Yú nii sùsùnà tarpıvın tə mɛ, sə kú sèe ba nii won mama wa. ³³ Yú pià, sə nə jə bıcan sié də duən. U ba pià, sə nə ya gurə gurə lià də duən.

Kərisə lià púlí tə wa kana tə yoo

³⁴ Májá tə wa, á mù *Kərisə lià, tə nə kun duən nə, kana tə mɛ, sə ba pú ba níé, ndə kú nə tıɲa nətv Kərisə lià púlé tə mama wa. Cwəɲə təlɛ kú pa ba, sə ba swìn, ndə kú nə swìn Yú sagı tə wa, də ba mɛ, sə ba sèe nii nətv. ³⁵ Də ba nə jə

yoo, sə ba bwe, sə ba bwe ba bana tə sán nə. Kú wá mɛ, sə kan swìn Kərisə lià púlí jérə wa. ³⁶ Á buɲa də, Yú sugv tə yí kú nan á mù con naaa? Nə à yəə kú yí á buɲa də, Yú sugv tə yí á mù cıci con nə kú twi naaa?

³⁷ Liù tə, v nə buɲa də, v yí Yú nii *sùsùnə, v nə buɲa də, Yú-*Siɲu tə wulə də wá, sə kú tíú lwarı də, tə tə, à nə púpúní à pın aba, kú ya *Yuu-Tiu nə pın nii yoo təntə yuu wa. ³⁸ Də liù nə ba kú tə, à nə púpúní tə sèe, Yúu-Tiu Yú də bá sèe kú tíú. ³⁹ Á nubıa-ba, kú nətv tə wa nə, á dán mɛ, sə á dí yáá á pià ka swìn Yú nii sùràn tə. Yá á nə dàn ká cı, sə ba swìn suyirə tə duən tə. ⁴⁰ Kú mɛ, sə won mama fwa, ndə kú nə mɛ nətv, kú tı kú cwəɲə.

15

Zwezi-Kərisə nə bwin v nan tian wa yoo

(Matıə 28; Marəkə 16; Zwan 20; 21; Tıtvnan 1.3)

¹ Á nubıa-ba, à pià, sə à piı à liı aba suywájú təntə, à nə dé yáá à swìn á con. Kú suywájú təntə á nə sèe kú, á ga zıɲı dıàn kú yoo wa. ² Kú mù nə pın, Yú twá suywájú təntə nə, v jon aba á cına wa. Á cígá twá kú nii nə, ndə à nə swìn kú á con nətv. Kú nə tà nətv, kú ya tıtv də, á nə ken á waa Yú nə.

³ Á dí yáá à swìn *Yuu-Tiu Zwezi sùràn tə, à nə nı, à bırı aba. Zwezi-*Kərisə yı v tıga nə mù cına yırı, ndə

ku nə púpóní Yü sagü tē wa nētü. ⁴ Ba gürì wá, yá Yü püí v bwin wá dian batwa diun nə, ndə ku nə púpóní Yü sagü tē wa nētü. ⁵ U nan v biri v tián Sefasə* nə. Ku kwa nə, v nan v biri v tián v *tontuna fugə bələ tē nə. ⁶ Ku kwa nə, v nan v biri v tián lià duən nə, ba nə yi nubia Kərisə yiri. Ba lià təntə dwə lià biənu (500), ba nə twá duən, ba na wá naa nədu. Ba mü lià təntə zoni tē wulə luv wa. Ba duən də tıga. ⁷ Ku kwa nə, v nan v biri v tián Zwakə nə, v nan lá v biri v tián v tontuna tē mama nə. ⁸ Ba mü tē mama kwa nə, v nan à də Polə nə. À mü dân yi ndə biü nə, ba nə cən†. ⁹ À ken cən Kərisə lià púlí tē nə. Ku mü nə pın, à yi Zwezi-Kərisə tontuna tē me kwa liü. Ku cıgá mama wa, à wà me, sə ba bon nə tontunu. ¹⁰ Də nētü tē mama, à nə cügü Yü nə, v tē fwa pubwanu à yira. Ku mü nə pın, à ma yi ku tē, à nə yi zən. Yá pubwanu tē, Yü nə fwa à yira, wà tutu yin mama. À tun à doni tontuna tē duən tē mama. Ku tà à mü nə tunə nētü, ku cıgá mama wa, ku ya Yü pubwanu tē, ku nə wulə də nə, nə twá də nə ku tunə. ¹¹ Ku dân nə yi à mü, nə à yəó ku nə yi tontuna tē duən tē, á nəjə Yü sugü tē, nə nə swin nə biri. Mə ku mü nə nə á twá, á ma kəni á waa Zwezi nə.

Nə ka püí ka bwin ka nan

tian wa yoo

(Likə 20.27-38; 1 Piyerə 1.3-5)

¹² Də ba nə swin Yü sùràn ba biri də, Zwezi-*Kərisə bwin v nan tian wa, bēēē nə pın, á wa lià duən ma swin, də ka püí ka bwin ka nan tian wa tələ? ¹³ Də ka bwin ka nan tian wa nə tələ, Zwezi-Kərisə də wà bwin v nan tian wa! ¹⁴ Yá Zwezi-Kərisə nə wà bwin v nan tian wa, nə kàrà tē ya tutu, yá á nə ken á waa Yü nə tē, də ya tutu. ¹⁵ Də ka bwin ka nan tian wa yà nə tələ, yá nə ga swin nə biri də, Yü bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa, yá Yü ga wà wá bwin, ku nētü tē biri də, nə ya kunkuna Yü yáá con. ¹⁶ Də tıga nə ba bwin ba nanə tian wa, Zwezi-Kərisə də wà bwin v nan tian wa! ¹⁷ Yá Zwezi-Kərisə nə wà bwin v nan tian, á waa tē, á nə keni wá nə ya tutu. Yá Yü tē wà á cuna tē kwən, v li á mü də wá pwərə wa. ¹⁸ Ba tē də, ba nə ken waa Zwezi-Kərisə nə, ba ga tı tē də jén míámían. ¹⁹ Ku nə yi nə luv mü ku tē cıci wa, nə nə jə yala də Zwezi, nə ya yinəgə nyina, nə doni lià tē mama.

²⁰ Ku tà nētü, Zwezi-Kərisə cıgá bwin v nan tian wa. U mü nə yi tıga tē təntən liü, v nə biri də, ba wá bwin ba nan tian wa. ²¹ Ndə tian nə twá, də liü nədu tē ma bà luv wa, mə nētü, ka bwin ka nan tian wa də twá də liü don, ku ma bà luv wa. ²² Lià

* 15:5 15.5 Sefasə yà jə yiri don, ba nə bonə Piyerə. † 15:8 15.8 Sugü təntə yi Polə pià, sə v ma biri də, v nə jigə Kərisə liü tē, yi yoo tē, ku yà nə wà me. (Ywán Totonan 9!)

tə mama ya Adamə nián. Ku mù nə pɪn, ba mama tɪ ndə v nə. Yá lià tə mama, ba də Zwezi-Kərisə nə ywə duən nə, ba də wá pií ba bwin ba nan tian wa, ndə v nə. ²³ Ba mù lià təntə wá pú duən kwa, ba bwin ba nan tian wa. Zwezi-Kərisə mù yɪ təntən liù, v nə bwin v nan tian wa. Dɪn tə, v nə wá pií v bà, lià tə mama, ba nə yɪ v mù lià tə də, dān wá bwin ba nan tian wa. ²⁴ Ku kwa nə, luv dān wá zɪɣ l á ku zàn. Zwezi-Kərisə dān wá cùgù wiən tə nə jə diàn yiri mama míámíán. V wá cùgù wiən tə mama, tə nə dé pàrì, də diàn tián tə mama, ba nə zɪɣ v nə míámíán. Yá v dān wá pií, v pa pàrì tə v nyina Yɪ nə. ²⁵ Zwezi-Kərisə nə pií v bà, ku mɛ, sə v dé pàrì tə wuuu. Ku jə vələ máŋá tə wa, v nə wá kə v duŋa tə mama v juun wa. ²⁶ Tian nə ya talikwa duŋv tə, v nə wá cùgù.

²⁷ Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «Yɪ ken wiən tə mama v juun wa». Ku yoo təntə yɪ nəpon, ku ba pià ku swìn də, Yɪ tətə twá v wulə v biú tə juun wa. Ku yɪ, v mù Yɪ nə ken wiən tə duən tə mama v biú tə juun wa. ²⁸ Máŋá tə wa, wiən tə mama nə wá ya Zwezi-Kərisə jìàn wa, v də tətə dān wá kə v tiàn v nyina Yɪ jìàn wa. Mə ku wá yà nətv, Yɪ dān ma dé pàrì wiən tə

mama yuu wa míámíán.

²⁹ Á yəé də, lià wulə, ba nə yáá pa, ba lə ba níá wa, ku twá də Yɪ yɪ tə, tɪɣa yuu yɪ. Də tɪɣa cígá nə bá bwin ba naŋa tian wa, bɛɛɛ won nə ku tián təntə fwa ku nətv, sə ba na ku wa? ³⁰ Də ka pií ka bwin ka nan tian wa nə tɛlə, bɛɛɛ nə pɪn, nə mù ma kəni nə tiàn cwəŋə wa, ku nə pià ku gu nəba, máŋá mama. ³¹ À nubɪa-ba, dɪn mama à mu yáá pià ku nan. À ja pupwən də aba. Ku mù nə pɪn, à swìn ku yoo təntə á con, nə mù də nə Yuu-Tiu *nimarv tə yɪ. ³² À mù jan də ganana‡ Efezə wa yəbə. Də à pubuŋa tə nə ya tɪa ka tə yuu wiən tə cɪcɪ yɪ, bɛɛɛ won nə à wá na ku jaŋa təntə wa? Də tɪɣa yà nə bá bwin ba nan, zwansısara ka tə yà wá ya cígá. Zwansısara təntə swìn, ku wú:

«Jwɪan nə, nə wá tɪ, ku mù yɪ, nə díó də nə nywìn, nə dān ká fwa won mama».

³³ Zwansısara don də swìn, ku wú: «Á dānà ká gɪgarɪ á tiàn. Twadon kukwɪɔn yua nə cùgà twadon nəzəŋu yua». ³⁴ Á piè á kə á pubuŋa tə cígá tə wa, ndə ku nə mɛ nətv, sə á dān yá cuna tə fəŋú nə. Ku yɪ á cavɪyoo nə à swìn nətv: Á wa lià duən yèrì Yɪ.

‡ 15:32 15.32 Ganana təntə Polə nə jan də tə, wáá ganana cígá cígá ku yanɪ, ku ma kúð wáá ləzoni, ba nə yɪ ndə ganana nə ku yanɪ.

Yira tē tīga nē wá bwin ba nan dē ku
(*Filipē tián 3.20-21; 1 Zwan 3.2-3*)

³⁵ À yèé dē, lià duēn wá bwe, sē ba jén, nētē nē tīga wá bwin ba nan tīan wá? Ba yira tē wá yà nētē? ³⁶ Liù tē, n nē bwe ku bwiē tētē, n yī lēyēru! N nē dùè wobiu, n kē tia, wobiu tētē wàri vūv ku bwin, dē ku nē wá tī ku pū. ³⁷ Ku tē n nē dùè, n kē tia, tē ya wobiu cīcī. Dūn don, ku yī mībia, nē à yèé won yiri don, ku tà mīnī sīsīv tē, dē ku vūran tē, ku nē pēn, ku dī yī nē tē. ³⁸ Yī nē yàá pa sīsīv dē ku vūran wobiu tētē nē, ndē v nē pià nētv. Yī nē pīn wobiu dē mama ku vūv yiri.

³⁹ Wiēn tē, tē mī nē sījē, dē yira tē tà nēdv. Lēzoni yira dē yiri yī ku cīcī. Vāná dē yira yiri yī ku cīcī. Zējē dē yira yiri yī ku cīcī. Fēlē dē yira yiri yī ku cīcī. ⁴⁰ Lanworu tē wa wiēn wulē lá, tē nē jē yira. Tīa tē dē yūu wa wiēn wulē lá, tē nē jē yira. Lanworu tē wa wiēn tē zēni, dē tia yūu wiēn tē zēni tà nēdv. ⁴¹ Yīcāv tē zēni dē yī ku cīcī. Cānā tē dē zēni yī ku cīcī. Kacīlace tē dē zēni kùv yī ku cīcī. Kacīlace tē mù tētē zēni tà nēdv.

⁴² Mē ku wá ya nētv mánjá tē wa, tīga nē wá bwin ba nan tīan wá. Mánjá tē, ba nē gūrī yira tia, ku yira tētē yī wotīgū, ku wá pū. Yá mánjá tē wa, Yī nē wá pīí v bwin ku, v li tīan wá, ku

yira tētē kùv wàri ku tī ku pwi. ⁴³ Mánjá tē wa, ba nē gūrī ku tia, ku ba dūn jē, ku ga ba diàn dē jē. Yá mánjá tē wa, Yī nē wá pīí v bwin ku, v li tīan wá, ku wá ja dūn, ku ga jē diàn dē. ⁴⁴ Mánjá tē wa, ba nē gūrī yira tē tia, ku yī tia yūu yira. Yá mánjá tē wa, Yī nē wá bwin ku, v li tīan wá, ku dān wá ya Yī *sān yira. Dē tia yūu yira nē wulē, Yī sān yira dē wulē. ⁴⁵ Ku mù yoo tē púpúnī Yī sagī tē wa, ku wú: «Tētēn bēē tē, ku nē yī Adamē jigē lēzwēniŋu». Talīkwa§ Adamē tē, v mù jigē sījū, ku nē pīn mī, ku nē ba zwēē Yī con, lià nē. ⁴⁶ Ku tà Yī sān yira tē, ba yá dé yáá ba na, ku yī tia yūu yira tē. Ku mù kwa nē, ba wá na Yī sān yira tē. ⁴⁷ Tētēn liù tē yī tīran nē, Yī ma fwa wá, ku pa v yī tia yūu liù. Bēlē nii liù tē mù yī Yī sān liù. ⁴⁸ Ba tē, ba nē wulē tia yūu, nyīn dē bēē tē, Yī nē fwa dē tīran tē. Ba tē dē, ba nē wulē Yī con, dē nyīn dē bēē tē, v nē nan Yī sān tē. ⁴⁹ Ndē nētv tē, nē nē nyīn dē tia yūu bēē tē, mē nētv nē wá nyīn dē Yī sān bēē tē.

(1 *Tesalonikē tián 4.13-18*)

⁵⁰ À nubīa-ba, á nējē ku tē, à nē pià, sē à swīn. Yira tē, tē nē yī nāŋú dē jana nē fwa, wàri ku twá ku yanī Yī pàri tē wa. Yá tia yūu yira tē, ku nē wá pū, wàri Yī sān

§ 15:45 15.45 Talīkwa Adamē tē nē yī Zwezi-*Kērisē.

yıra tə, ku nə ba pwi, wiən tə ku janı. ⁵¹ Ku yi yosəgu nə, à biri aba. Nə mama, nə bá ti. Nə mama yıra tə wá lwàń. ⁵² Mánjá don wa, ba nə wá wúrú nabwana talıkwá dıın tə nə. Nə mama dāń wá lwàń naa nədu, ndə yii pwiu də ku súrú nə. Nabwana tə wá wúrı, Yu ga bwin tıga tə, ba nan də yıra, tə nə ba pwi. Yá nə də yıra, tə ga lwàń ku jı ndə ba nə. ⁵³ Nə yıra tə, ku nə ti ku pwi tə dāń me, sə ku lwàń ku jı yıra tə, ku nə ba ti ku pwi.

⁵⁴ Mánjá tə wa, yıra tə, ku nə ti ku pwi, tə nə wá lwàń, ku ba ti ku ba pwi tə, ku mánjá tə wa, ku tə nə púpúnı Yu sagı tə wa, tə nii dāń wá sú. Ku swın, ku wú:

«Tian kúv təlél, Yu dí diàn tian yuu wa. ⁵⁵ Tian, sə n diàn tə wa yèn? Tian, sə n siliu tə, n nə ma zwe lià tə, n gwı tə wa yèn?» ⁵⁶ Tian yi tə twá də cuna, tə ma jə diàn nə yuu wa. Cuna də twá də Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, tə ma jə diàn nə yuu wa. ⁵⁷ Ku mù yıri nə, nə kəni Yu lèèè, v nə pın, sə nə də diàn cuna də tian me yuu wa. Ku nətv twá, də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə diàn tə.

⁵⁸ À nubisoni-ba, ku mù təntə yıri nə, á zıga diàn. Á dānà ká pa won mama gwàrì á vānà. Á kənə diàn

á tın Yuu-Tiu tətıjı tə, á súrı wuuu. Á lwarı də, á də tətınan tə, á nə tıja á pın Yuu-Tiu nə, tə bá ya tıtv, v kwa.

16

Səbiu tə ba nə lé, sə ku san lià tə nə, Kərisə nə ti, yoo

(2 Korentə tián 8; 9; Romə tián 15.25-27)

¹ À mù Polə pià, sə à swın yoo səbiu tə yuu wa, á nə lé, sə ku san lià tə nə, ba nə yi *Kərisə nə ti, ba nə wulə *Zwerizalemə nə. Ku səbiu təntə yoo wa, á də me, sə á fwa ndə nətv tə nə, à nə swın Galasi nagwanaa tə wa, Kərisə lià tə con, sə ba də fwa. ² Laadi dıın mama, səbiu tə, á liù mama nə jə, v me, sə v lı ku tə, v nə wàá v tın vān nə. Á tıjə ku səbiu təntə vān nə, sə mánjá tə wa, à nə wá bà á con, á kúv dānà ká lé səbiu. ³ Mánjá tə wa, à nə wá yı á con, à wá púpúnı saga à pa lià tə nə, á tətə nə wá kúrí, à ma tın ba də səbiu tə Zwerizalemə nə. ⁴ Də ku nə me, sə à tətə va, ba mù də à mù wá twá duən nə viı.

Wiən tə, Polə nə pià, sə v fwa

⁵ À pià, sə à twá Mased-wanə nagwanaa tə wa à le. Ku kwa nə, à wá bà à na aba. ⁶ Dıın don, à wá ya á con dıın bələ. Dıın don waran* tə mánjá tə mama wa, à wá ya á con. À nə kúv wá nan

* 16:6 16.6 Waran təntə mánjá wa, liù wàrì tv v vèli. Waran təntə yáá bà bununu cānà tə wa, ku ja vələ yarıkafə cānà tə wa.

á con, sè à vií á wá san nè dè kv tē, kv nè wá pa à lē à va, à nè vèli lá. ⁷ À ba pià, sè à bà à zigi yi nè à mà à lē. À pià dè, kv nè ya *Yuu-Tiu fira, sè nè ya duèn nè kv dání. ⁸⁻⁹ Yu súrí cwəŋə nəzəŋu v pa nè, sè à ma tun v tutuŋi tē yəbə. Yá duŋa tē dè dáá zənzən pən. À dán tē wá ya yəbə Efezə wa, kv jə vələ *Pantəkotə cànà tē.

¹⁰ Timote dè tuŋa Yuu-Tiu tutuŋi tē, ndə à dè nè tuŋa kv nətə. Də v nè twi á con, sè á ja wá zəni á pa v nì v nywání. ¹¹ Sè á liù mama dàn ká mun wá. Á dán saŋa wá dè v cwəŋə tē vèli tē, sè v wàní v vií dè yazurə. Sè v bà v yí nè dè zəni. À mù Polə dè *Kərisə lià tē duèn tē dànì wá yəbə.

¹² Apolə sè mù, v nè yi nè nubiu Kərisə yiri, yoo wa, à lòrì wá nəε kapupu, sè v mù dè Kərisə lià tē duèn tē bà ba na aba. Yá v yà tē ba pià, sè v bà á con síún. Mánqə tē wa, v nè ni buu, v wá bà.

Polə svɡv tē, v nə ma gúrí v sagi tē

(1 Tesalonikə tián 5.5-13)

¹³ Á dànà ká dwèe. Á ziga diàn á kən á waa Zwezi nè wuu. Á pian á jàn dàn. Á yana diàn tián *Yuu-Tiu tutuŋi tē wa. ¹⁴ Sè won tē mama, á nè fwa á pwərə wa, sè kv twá dè sonu kv ma tun.

¹⁵ À nubia-ba, á mama yèé Sətefanəsə dè v diè lià mama. Á yèé dè, ba mù nè yi təntən lià, ba nè ken ba waa Zwezi-*Kərisə nè wuu,

Akayi nagwanaa tē wa. Yá ba ti ba tiàn mama ba kə Yuu-Tiu tutuŋi tē wa, sè ba ma san lià tē nè, ba nè yi Kərisə nè ti. ¹⁶ À nubia-ba, à lòrì aba, sè á zilí v mù liù təntə. Á zilé ba tē dè mama, ba mù dè wá nè tuŋa dè duèn zənzən.

¹⁷ À fwa pupwən zənzən dè Sətefanəsə dè Fəretinatīsə dè Akayikīsə nè twi à con. Ba nè twi à con, kv yi ndə á mù nè twi à con. ¹⁸ Ba dàn à jàn, ndə ba nè dàn á dè jàn. Kv mù ləzwənyiri təntə á zilé ba zəni.

¹⁹ Kərisə lià púlí tē Azi nagwanaa wa yəbə, jùnà aba. Akilasə dè v kan Pərisilə dè Kərisə lià púlí tē, ba mù dè ba, nè yáá jùnì Yu ba diè tē, jùnà aba zəni dè Yuu-Tiu yiri tē. ²⁰ Lià tē mama, ba nè wulə yəbə, ba nè yi á nubia Kərisə yiri tē, dè jùnà aba. Á jùnà duèn dè zilé zənzən dè sonu, ndə Kərisə lià nè mə, sè ba fwa nətə.

²¹ Kv tē yi à tətə nè púpúní dè à jàn, à wú: «À mù Polə dè jùnà aba».

²² Liù tē, v nè ba Yuu-Tiu swə, sè Yu cògù kv tíú. Maranata! Kv mù nè yi: Sè nè Yuu-Tiu bà! ²³ Nə Yuu-Tiu Zwezi nè wá fwa pubwanu á yira. ²⁴ À swə á mama, nè mama míámíán vwə Zwezi-Kərisə yira.

**Bələ nii sagı tə,
Polə nə púpúnı v
pa
Korəntø
Kərisə lià tə nə
Korəntø tián
bələ nii sagı tə
yuu wa sugu**

*Liù tə, v nə púpúnı sagı
ku tə*
Ku yi *tontunu Polə nə
púpúnı ku.

Lià tə nə, Polə nə púpúnı
Ba boŋə sagı ku tə <bələ
nii sagı> tə, Polə púpúnı v pa
*Kərisə lià tə nə, ba nə wulə
Korəntø nə.

Sagı tə wa sugu

Polə púpúnı ba, pwıa yà
nə tə wulə *Kərisə lià tə
tətəŋi wa, yırı. Ba wa liù
don twın Polə zənzən. Yá ku
tə nə dwə, ba wa lià duən
kúv ba cigá kàrà tə, Polə nə
bırı tə nii nə, twá.

Polə caga v tián yırı, v
ga pià, sə v pa ba lwarı, v
tütütı tə nə yi nətı, v
nə yi Zwezi-Kərisə *tontunu
tə yırı. U bıri də, Zwezi-
Kərisə tontunu mə, sə v vwa
v tián míámíán Zwezi nə, v
ma tun.

*Polə jònı Kərisə lià tə
Korəntø nə*
*(Kolosə tián 1.1-8; Galasi
tián 1.1-5)*

¹ Yu twá də v fıra tə, v
ma kúri à mù Polə, sə à ya
Zwezi-*Kərisə *tontunu. À
mù də Timote, v nə yi don

tə, v nə yi á nubiu Kərisə
yırı, nə púpúnı sagı ku tə,
nə pın á mù Kərisə lià púli
tə nə, ku nə wulə Korəntø
nə. Nə pià, sə sagı ku tə
yí lià tə də mama, ba nə
yi Kərisə nə ti, ba ga wulə
Akayi nagwanaa tə wa. ² Nə
nyına Yu də *Yuu-Tiu Zwezi-
Kərisə nə wá fwa pubwanı
á yıra, yá ba ga pa aba bıcan
sié.

*Nə kəni Yu lèèèè, v nə
zùri nə bıcanı nə càn wa yırı*

³ Nə pıan dun Yu nə, v
nə yi nə *Yuu-Tiu Zwezi-
*Kərisə Yu, v ga yi v nyına
də. U mù nyına təntə dəri
lià yinəgə, v ga zùri lià
bıcanı də. ⁴ Májá mama,
càn nə yí nəba, v mù nə yàá
zùri nə bıcanı, sə ku pa nə
də wàní nə zùri lià tə bıcanı,
ba nə wulə càn yiri mama
wa, ndə Yu nə fwa nətı nə
yıra. ⁵ Nətı tə Zwezi-Kərisə
nə dí càn zənzən, yá nə də
ga wulə càn zənzən wa, mə
nətı nə, Yu wá twá Zwezi-
Kərisə, v ma zùri nə bıcanı
zənzən. ⁶ Yá nə dàń nə dé
càn, ku yi, sə ku pa á bıcanı
zùri. Ku ga tə wá pa Yu pa
á ya v cwəŋə tə wa. Də nə
bıcanı nə zùri, ku yi, sə ku
pa á də bıcanı wàní tə zùri,
sə á ja pínú, də càn tə tə, nə
nə wulə tə wa, yiri nə yí aba.

⁷ Nə dàń ja yala də aba, nə
ga yèé də, á də nə wulə càn
tə wa, nə də nə wulə tə wa,
Yu wá zùri á bıcanı, ndə v
nə zùri nə də bıcanı nətı.
*(2 Korentø tián 4.8-18;
2 Timote 2.8-12; Filipə tián
1.27-30)*

⁸ Nə nubia-ba, nə pìà, sə á lwarı, nə nə dí càn nətı Azi nagwanaa tə wa. Nə dí càn zənzən, tə càn tə nə dwə nə diàn. Yá tə dän pın, nə yá kúv ba yala jə də, nə mı wá ya lıv wa. ⁹ Nə tətə bıcanı wa, nə yá ken nə sírí də, ku yı nə tian nə yí. Ku yoo təntə tun, sə ku pa, nə kúv dän ká ja nə tətə diàn, sə nə dän ja Yı tə, v nə bwin tıga tian wa, diàn. ¹⁰ Mə v m̀v nə van nəba v ı, yá v ga tə wá van nəba v ı tə m̀v tian təntə yiri wa. Cígá mama, nə jə yala də, v tə wá van nəba v ı tə wa. ¹¹ Á də tətə wá san, á l̀rı Yı, á pa nəba. Yá Yı dän wá fwa v pubwanıv tə nə yıra, lià zənzən nə l̀rı wá ba pın nəba yıı. Máná tə, Yı nə wá le nəba, v ga san nəba, ku wá ya lià zənzən nə wá kə v lèèè ba pa nəba.

¹² Á nəjə yoo tə, ku nə pın nə wáá á yoo nə tı, nə ma bıv nə tiàn nə. Nə yèé nə pubıja wa də, nə jın nə tiàn, nə wá durən yièn fwa. Nə yın cígá wa lıv ku tə wa, ku tə nə dwə, á m̀v yáá con. Ku nətıv tə yı Yı nə pın ku tun. V m̀v yá nə kəni nəba cwəjə wa, də v pubwanıv tə, ku tã nə tətə pubıja yá nə kəni nəba cwəjə wa. ¹³ Ku tə, nə nə púpúnı nə pa aba, ku wa ba yosəgu mama jə. Mə ku m̀v nə á kàrı sagı ku tə wa, yá á ga nèn ku dèn. Á bıja də, ku ja vèli ku yígúré wa, á wá lwarı ku dèn míámíán. ¹⁴ Ku yı ndə

á tə wá lwarı míámíán, də dıın tə, nə Yuu-Tıu Zwezi nə wá píı v bà, á wá tı nə yoo, á ma bıv á tiàn nə, nə də ga wá tı á yoo, nə ma bıv nə tiàn nə.

Polə píı v lwàn v kúv bá va Korentø

¹⁵⁻¹⁶ Á m̀v jə á yala nətı. Ku m̀v nə pın, á yá dí yáá á kə sírí, sə á bà á zıgı á con, á va Masedwanə nagwanaa. Yá máná tə, á nə kúv píı á naıja Masedwanə á bıàn, á tə wá twá á con, sə á san nə, sə á le á va Zwide nagwanaa. Ku nətıv dän wá pa, Yı kúv fwa v pubwanıv tə á yıra nəè bələ.

¹⁷ Yá á nə kúv píı á lwàn á pubıja tə, ku tã tutı, ku jə dèn. Á yèé də, á ba yoo tıja də á tətə fıra. Á ba <awo> də <on on> swın, á gúlı duən wa, yoo nədu yuu wa. ¹⁸ Yı yı liù tə, v nə yı pùé nədu tíú. Yá v m̀v Yı təntə yèé də, nə wá <awo> də <on on> ma gúlı duən wa yoo nədu yuu wa. ¹⁹ Á yèé də, ku yı Yı tətə bıú Zwezi-*Kərisə yoo nə, á m̀v Polə, də Silasə də Timote swın nə bırı aba. Zwezi-Kərisə tã <awo> də <on on> liù. V yı <awo> liù máná mama wuuu. ²⁰ Yı twá də v m̀v, v ma swın, v wú <awo> wıən tə mama yuu wa, v nə kàn nii. Yá nə də ga tə twá də v m̀v, nə ma wú <amıına>, sə ku pa dın Yı nə. ²¹ Ku tə nə sírí lá, Yı tətə nə pın nə m̀v də á m̀v zıga diàn, nə ma twá Zwezi-Kərisə nə. Mə v m̀v Yı nə kúrí nəba, v kə vàn nə, sə nə tun nə pa

wá. ²² Yí nē ken v *Siñu tē nē bicaní wa, ndē muminan nē, sē v ma biri dē, nē yí v mù nyiēn. V Siñu tēntē nē yí wozēñē tē, v nē taní v tún tēntēn nyiēn, ku ga biri dē, wiēn duēn tē wulē, v nē wá pa nēba.

(2 Korentø tián 12.19-21; 13.1-2, 10; 1 Tesalonikē tián 2.3-12)

²³ Yí mù yēé ku tē, à nē buñā à waa con. Dē ku nē yí kunkun nē à kuni, sē à mi zwēe. Won tē, ku nē pín à wà pií à bà á con Korentø nē, ku yí à ba pià, sē à bà à tun lwaní á yira. ²⁴ Ku tà nē pià nē kálí aba, sē nē swìn á con, nētv á nē mē, sē á kē á waa Zwezi-Kērisē nē. Nē yēé dē, á keni á waa Zwezi-Kērisē nē wuuu, á ga ziga diàn. Yá ku dān yí nē pià nē tun dē aba, sē ku pa, á wānì á ya pupwēn wa.

2

¹ Á nēñē, à pubuñā tē nē yí nētv. Á pubuñā wa à ba pià, sē à pií à bà á con, dē à túrí tē nē wá bwé ku kē aba pucvni wa. ² Dē à nē ken aba pucvni wa, á mù yà ga nē mē, sē á poli à pùé, wàà dān nē kùè wá poli à pùé? ³ Mē ku mù dān nē pín, à ma dí yáá à púpúní sagí á nē, yá à ga kùè wá twí, sē à na aba. Dē à yà nē twí á con, á yà wá pa à pùé cùgù. Yá á mù yà nē mē, sē á pa à pùé poli. Ku yí cígá, à jē á mama diàn ku yoo tē wa. Á ga yēé dē, à nē wulē pupwēn wa, á dē

mama wulē pupwēn wa. ⁴ Á dí yáá à púpúní sagí tēntē á nē, sē á lwarí dē, á yoo yí nē zēnzēn, ku pa à pùé cùgù, à ga kwí yiniá á yiri, máñá tē wa, à nē púpúní sagí ku tē. Ku dān nē tà à púpúní á nē, sē à kē pucvni á nē. Ku yí à púpúní á nē, sē à pa á lwarí, à nē swē aba zēnzēn nētv.

Á tíé yoo tē, á dugv tia!

(2 Korentø tián 7.5-16; Likē 17.3)

⁵ Dē liù nē fwa pucvni yoo, ku tà à mù cici yira nē, v fwa ku. Ku yí á mù mama yira nē, v fwa ku. Ku nē swē ku tà á mama, á lià duēn mù pwíí cùgù. Á ba pià, sē à man ku, à pa ku doni jun. ⁶ Á wa lià zēnzēn ken càn zēnzēn ku bēe tēntē nē, v nē tun ku yoo tē. Yá ku dān mē, sē á yá ku mē nētv. ⁷ Yá síún nē, á dān mē, sē á tí v yoo tē á dugv tia, sē á pií á zùrì v bican. Ku nē tà nētv, pucvni wá zv wá zēnzēn, ku pa v jìàn gwàrì míámíán. ⁸ Ku mù nē pín, à dān kwè aba, sē á pií á biri wá dē, á swē wá. ⁹ Á nēñē yoo tē don dē, à nē púpúní à sagí tē, à pa aba, ku yiri. Á púpúní ku, sē à ma dódón aba à jón, á zilí à nii yoo mama wa naaa. ¹⁰ Yá síún nē, liù tē, á nē tí v cuna á dugv tia, à dē tí ku à dugv tia. Á mù con, à tí bēe tēntē cuna tē, à dugv tia á mù yiri Zwezi-*Kērisē yáá con. ¹¹ Nē yēé ku tē, *Sitana nē pià, sē v fwa, zēni. Yá à ba pià, sē

Sítana twá cuna tǝntǝ nǝ, v
dǝ díàn nǝ yuu wa.

Polǝ twá Tǝrowasǝ v lǝ

¹² Á yà zàn à va Tǝrowasǝ, sǝ à swìn Zwezi-**Kǝrisǝ* suywǎńú tǝ à bǝrǝ lǝ. Mǎńǎ tǝ, à nǝ yǝ lǝ, à nǝ dǝ, **Yuu-Tiu* yà sǝrǝ cwǝńǝ, v pa nǝ, sǝ à swìn v suywǎńú tǝ. ¹³ Yǎ à bǝcan wa, à yà ba siǝ jǝ, à nǝ wǎ Titǝ nǝ, v nǝ yǝ à nubiu *Kǝrisǝ* yǝrǝ. Á dǎn ma lòrǝ cwǝńǝ, *Kǝrisǝ* lià tǝ con Tǝrowasǝ nǝ, à ga lǝ à va Masedwanǝ nagwanaa tǝ wa.

Zwezi-Kǝrisǝ dí díàn

(*Romǝ tián 15.17-19*; ¹ *Korentǝ tián 1.17-24*; ² *Korentǝ tián 4.1-7*)

¹⁴ Nǝ dǎn kǝnǝ Yǝ lǝǝǝ, v nǝ bǝrǝ nǝba luv nǝ, ndǝ nǝ yǝ bǎn díǝ lià, kwatara yuu tíú nǝ ta kǝdǝ, ba ja ba vańǝ. Yǎ v dǎn ga twá dǝ nǝ mù, v pǝn ba lwarǝ *Zwezi-**Kǝrisǝ** bwǎlǝ mama wa. Nǝ dǎn yǝ ndǝ lwǎn* nǝ, tǝ nǝ sǝrǝ bwǎlǝ mama, sǝ kv pa lià tǝ lwarǝ *Zwezi-Kǝrisǝ*. ¹⁵ Nǝ mù dǎn yǝ ndǝ lwǎn nǝ, tǝ nǝ ywǎn Yǝ yǎá con, tutuńǝ tǝ yǝrǝ, *Zwezi-Kǝrisǝ* nǝ pǝn, nǝ tuńǝ. Nǝ swìn v yoo lià tǝ con, Yǝ nǝ wǎ jon ba ba cuna wa, dǝ lià tǝ con, ba nǝ wǎ tǝ ba jǝn míámíán Yǝ yǎá con. ¹⁶ Kv nǝ yǝ lià tǝ, Yǝ nǝ wǎ jon ba ba cuna wa con nǝ, nǝ yǝ ndǝ lwǎn nǝ, tǝ nǝ ywǎn, tǝ nǝ bǝrǝ dǝ, ba wǎ na mu, kv nǝ ba zwǝe Yǝ

con. Yǎ kv dǎn nǝ yǝ lià tǝ, ba nǝ wǎ tǝ ba jǝn míámíán Yǝ yǎá con, nǝ yǝ ndǝ lwǎn nǝ, tǝ nǝ ba ywǎn, tǝ nǝ bǝrǝ dǝ, ba wǎ tǝ Yǝ yǎá con. Liù tǝlǝ, v nǝ wǎá tǝ yǝn tǝntǝ v tuńǝ. ¹⁷ Nǝ mù tǝ ndǝ lià zǝnzǝn nǝ, ba nǝ swìn Yǝ sugv tǝ, ba bǝrǝ, ba ma pià nywarǝ ndǝ baywǝlǝ nǝ. Nǝ mù yǝ *Zwezi-Kǝrisǝ* tǝtǝnǝ. Kv mù nǝ pǝn, nǝ swìn Yǝ sugv tǝ, nǝ bǝrǝ dǝ nǝ cígǝ mama v mù Yǝ yǎá con.

3

Polǝ yǝ v tuńǝ Yǝ nimaru nǝdǝn tǝ yǝrǝ

(¹ *Korentǝ tián 9.1-3*; ² *Korentǝ tián 5.18-21*)

¹ Á dǎn pià, à bwe aba, à jǝn, kv yǝ nǝ wulǝ nǝ pǝpǝnǝ sagǝ kv tǝ, sǝ nǝ ma bǝrǝ aba kv tǝ, nǝ nǝ yǝ naaa? Nǝ à yǝǝ, kv mǝ, sǝ nǝ dǝ lòrǝ aba, ndǝ lià duǝn nǝ, sǝ á pǝpǝnǝ sagǝ, á pa nǝba, sǝ nǝ ma pa ba lwarǝ kv tǝ, nǝ nǝ yǝ? Nǝ à yǝǝ kv mǝ, sǝ lià duǝn pǝpǝnǝ sagǝ, ba pa aba, sǝ kv bǝrǝ nǝtv tǝ, nǝ nǝ yǝ? Mǝ kv yǝ nǝtv lià duǝn con. ² Á tǝtǝ yǝ ndǝ sagǝ nǝ, kv nǝ pǝpǝnǝ nǝ bǝcanǝ wa. Yǎ lià tǝ mama wǎá kv ba kǝrǝ, ba ga wǎá kv ba lwarǝ. ³ Kv yǝ cígǝ, á yǝ ndǝ sagǝ nǝ, *Zwezi-**Kǝrisǝ** nǝ twá nǝ tutuńǝ tǝ nǝ, v ma pǝpǝnǝ. Kv tǝ níá tǝ, ba nǝ ma pǝpǝnǝ sagǝ, v ma pǝpǝnǝ sagǝ tǝntǝ, kv yǝ Yǝ

* **2:14** 2.14 Dí yǎá nǝ, **Romǝ*-ba luv wa più tǝ, v nǝ ta kǝdǝ v dǝ, v kwatara tǝ yǎá pí v kwa, ba ja twá tuv tǝ wa ba lǝ, sǝ kv pa wǎ dun. Ba yǎá lwǎ tralǝ dǝ tralǝ nuga tǝ lwǎn nǝ ywǎn.

tə, v nə wulə mi wa, *Siñu tə, v ma púpúní kv. Kv tà kapana* púpúnú daborubii yuu wa, v púpúní kv. Kv yi ləzoni bicaní wa v púpúní kv.

⁴ Fən ba nəba jə kv yoo təntə yuu wa Yü yáá con, Zwezi-Kərisə yırı. ⁵ Nə yəə zəni də, nə tətə diàn wà yí, sə nə tun won mama. Kv yi Yü nə pın nəba diàn, sə nə wàní nə tun. ⁶ U mù nə pın nəba diàn də, sə nə wàní nə ya v tütònà, nə swìn v *nimarv nədvn tə yoo, nə biri lià nə. U nimarv nədvn təntə tà Yü *nii tə, ba nə púpúní ba tún, kv yi Yü-Siñu tə. Yü nii tə, ba nə púpúní ba tún, yà pın lià tə ti Yü yáá con. Yá Yü-Siñu tə mù yi kv pın nəba mi tə, kv nə ba zwèe Yü con.

(Eberə-ba 8.6-13; 12.18-29)

⁷ Yü nii tə yà yi kv púpúní kapana púpúnú daborubii yuu wa. Yá *Moyizə dān yà mē, sə v twá də Yü nii təntə, kv nə pın lià ti Yü yáá con, v tun v pa Yü nə. Də kv nətv mama, Yü pın Moyizə yáá pıplı də dun, *Yızərayelə lià tə nə wàri v yáá wa ba ywànjá, tə yırı. Yá v dun təntə yà ga bá ya lá, mánjá mama wuu. Də Yü nii tə, kv nə pın lià ti v yáá con, nə biri v dun tə nətv, ⁸ Yü-Siñu tə dān pın, lià na dun nəfarv, tə nə dwə nətv. ⁹ Də Yü nii tə, kv nə pın v bürì lià bürà, sə v cügò ba, nə biri

nəba Yü dun nətv, Yü cígá tə, v nə wá ma pa, sə nə ya cígá tiàn v mù Yü yáá con, dun wá doni nətv. ¹⁰ Nə dān wáá nə swìn də, dun nəfarv twi sívn nə, tə dwə dí yáá dun tə. Yá dí yáá dun tə dān yi ndə tə kùd təlél. ¹¹ Kv yi cígá də, wiən tə nə bá ya lá mánjá mama, nə jin dun nətv, kv pià kv biri nəba də, wiən tə, tə nə wulə mánjá mama, dun wá doni.

¹² Nə dān jə yala təntə, kv mù nə pın, nə jə wudv, nə ma swìn tə nəpon nəpon. ¹³ Nə ba fwa ndə Moyizə nə yáá ti gankıkala, v ma pú v yáá nə. U yáá fwa nətv, sə Yızərayelə lià tə dān ká na Yü dun tə nə wá zwèe, tə yá v yáá tə nə nətv. ¹⁴ Yá Yızərayelə lià tə mù con, ba yun yà kua, kv pa ba ba kv dēn nēn. Də zēn mama, mə kv tə yi nətv, kv pa ba bía tə də nə. Ba nə kàri Yü də ləzoni nimarv nədwan saga tə, kv yi ndə gankıkala təntə nə pú ba yía nə. Kv yáá pa, ba ba kv dēn nēn. Kv yi nətv, kv nə yi Zwezi-Kərisə cıci nə wáá gankıkala təntə, v li liù yía nə yırı. ¹⁵ Də zēn mama, ba nə kàri Moyizə saga tə, kv yi ndə gankıkala təntə yáá pú ba yía nə, ba ba kv dēn nēn. ¹⁶ Yá mánjá tə wa, liù tə, v nə vəvəri v tiàn, v kə *Yuu-Tiu con, gankıkala tə yáá nan, ka yá v yía nə. ¹⁷ Kv yi nətv, sə kv biri də Yuu-Tiu tə nə yi Yü-Siñu tə, Yuu-Tiu Siñu tə ga

* 3:3 3.3 Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, yà yi kv púpúní kapana púpúnú daborubii yuu wa.

nə wulə bwálí nə, ku yáa pa lià tə tɪnɪ ba tiàn. ¹⁸ Nə dǎn ywǎǵá Yuu-Tiu ndə zəŋu nə, ɔ dun tə nə pɪpɪli ku wa. Gankɪkala kùwə wə nə mù liù mama yíá nə pwí. Mǎǵá tə, nə nə ywǎǵá wá, Yuu-Tiu Siŋu tə dǎn lwǎní nəba, ku pɪn nə kwɛn nə nyɪn də Yuu-Tiu də dun, tə nə dáá zənzən, tə nə sùrí wuuu.

4

Nə mù ba diàn jə, yá Yui ga pɪn nəba diàn

(1 Tesalonikə tián 2.1-6; 2 Korentø tián 2.14-17)

¹ Yui dəri nə yinəgə zənzən, ɔ ga pa nəba tutuŋi təntə, ku mù nə pɪn nə jìàn ba gwàrì. ² Nə dǎn vɪga cavɪra yokukwɪnan tə, lià nə sègè ba tuŋa. Nə ba tuŋa də yíá swɪan, nə ga ba Yui sugv tə lwǎní. Yá nə mù dǎn yɪ cígá tə, nə yáá swɪn nəpon nəpon, sə ku pa, lià tə mama lwarɪ də, nə yɪ cígá lià Yui yáá con. ³ Nə swɪn suywǎǵú tə, nə bɪrɪ lià nə. Yá gankɪkala tə púé lià duən yíá nə, ba ba sugv təntə dèñ nən. Ba mù lià təntə yɪ lià tə, ba nə wá tɪ, ba jén Yui yáá con míámíán. ⁴ Ba mù lià təntə ba suywǎǵú tə dèñ nən. Luv ku tə pìú *Sitana nə cìgà ba pubuŋa nə, ba dǎn ká nì ku dèñ. ɔ ma kùwə ba pià, sə ba na Zwezi-Kərisə suywǎǵú tə poni tə, ku nə bɪrɪ ɔ dun tə. Mə ɔ mù Zwezi-Kərisə nə nyɪn də Yui cígá cígá. ⁵ Mǎǵá tə, nə nə kàrì Yui sùràn tə, nə bɪrɪ, ku

tə nə tətə yoo, nə yáá kàrì nə bɪrɪ. Ku yɪ Zwezi-Kərisə, ɔ nə yɪ *Yuu-Tiu tə yoo, nə yáá swɪn nə bɪrɪ. Yá nə mù dǎn yɪ á tütònà Zwezi-Kərisə yɪrɪ. ⁶ Mǎǵá tə, Yui nə fwa luv, ɔ swɪn, ɔ wú: «Poni wá pɪpɪli yikunu wa». Mə ɔ mù Yui tətə nə pɪn, ɔ poni tə pɪpɪli nə bɪcanɪ wa. Poni təntə pɪn, nə na ɔ dun tə, tə pɪpɪli Zwezi-Kərisə yáá wa.

(2 Korentø tián 6.3-10; 1.5-11; 2 Timote 2.8-11)

⁷ Nə bwànà ndə tɪran nəkənə nə. Yá nə ga jə won təntə, ku kwənə nə dáá, nə bɪcanɪ wa, sə ku pa diàn təntə, tə nə dwə tə mə, ya Yui diàn, ku dǎn ká ya nə tətə diàn. ⁸ Lià zɪga nə nə bwálí mama nə, yá ba wə nəba cùgù. Ba ken nəba yojanan zənzən wa, yá tə ba pɪn nə li yala míámíán. ⁹ Ba kəni nəba càn wa, yá Yui ba nəba vɪ ɔ duga. Ba janɪ nəba ba dɪli tɪa, yá ba ba nəba gwɪ. ¹⁰ Mǎǵá mama, ku dǎn yɪ ndə Zwezi tɪan tə yiri wulə nə yuu wa, sə ku pa lià twá də nəba, ba ma lwarɪ mɪ tə, Zwezi-Kərisə nə wulə ku wa. ¹¹ Ku yɪ cígá də, mǎǵá tə mama, nə nə wulə luv ku tə wa, nə kəni nə tiàn tɪan jìàn wa mǎǵá mama wuuu, Zwezi-Kərisə yɪrɪ, sə ku pa lià twá nə mù nə wá bà nə tɪ tə nə, ba ma lwarɪ mɪ tə, Zwezi-Kərisə nə wulə ku wa. ¹² Ku nətɔ dǎn pɪn, nə mù yɪ nə wulə tɪan jìàn wa, yá ku tə wá pa á na mɪ Yui con.

¹³ Nə mama pubuŋa yɪ

nødu, nè nè twá kv nè, nè ma kəni nè waa Yui nè, ndə kv púpúní Yui sagi tə wa, kv wú: «Á keni à waa Yui nè. Kv mù nè pín, à swìn v yoo». Nə də keni nè waa Yui nè wuuu nətv. Kv mù nè pín, nə də swìn v svgv tə, nə bırı. ¹⁴ Yá nə dān yəə də, liù tə, v nə pìi v bwin Yuu-Tiu Zwezi v li tian wa, v wá pìi v bwin nə də v li tian wa, nə də Zwezi-Kərisə nə ywə duən nə yiri. U dān wá ja nə mù də á mù mama, v bà v yáá con. ¹⁵ Yièn təntə mama tun á mù yiri, sə kv pa Yui fwa v pubwanv tə lià zənzən yira v súrí wuuu. Kv nətv wá pa, lià ya dání zənzən ba kə Yui lēēē də ba pín wá dun.

Nə kənə nə pubŋa Yui sán wiən tə yuu wa!

(1 Piyerə 1.6-9; Romə tián 8.23-25; Filipə tián 1.23; Ebərə-ba 12.28-29; Totvnan 24.15-16)

¹⁶ Kv mù nè pín, nə vānà ba gwàri. Nə yəə də, nə yira tə mù yi tə gwàri mancın mancın. Yá Yui dān pín yoo tə, kv nè wulə nə pubŋa tə wa, lwàní kv jì nədvn, dun mama. ¹⁷ Kv yi cígá, sívn nè, nə wulə cān mancın wa. Yá nə dān wá na dun nəfarv cān təntə yiri. Dun təntə dwə won mama, tə ga wulə máŋá mama wuuu, kv nè ba zwēe. ¹⁸ Kv nətv dān pín, nə mù pubŋa kúv təlė wiən tə yuu wa, ba nə na yía wa. Nə pubŋa dān yi kv wulə wiən tə yuu wa, ba nə ba na yía wa. Wiən tə, ba nə na yía wa, tə mù yi tə wulə máŋá

mancın wa. Yá wiən tə, ba nə ba na yía wa, tə mù wulə máŋá mama wuuu, kv nè ba zwēe.

5

¹ Nə yira tə yi ndə diè nè, nə mu tə nə wulə kv wa tia ka tə yuu. Kv diè təntə ga wá tv dun don nə. Yá nə dān yəə də, dun tə, diè təntə nə tua, Yui wá pa nəba yira duən, sə tə də kúv ya nə mu tə diè, Yui sán nè. Tə mù yira təntə kúv ba cùgà, ndə diè nè, ləzoni nə lwə də ba jìàn. Nə mu tə dān ga wá ya kv wa, máŋá mama wuuu, kv nè ba zwēe. ² Sívn nè, nə dān yi nə bíbılı, máŋá kv tə wa, nə mu tə nə wulə tia yuu yira tə tə wa. Nə pià, sə Yui pa, nə mu tə zv yira təntə wa, tə nə wulə v con, ndə ba nə zwı gānù nətv. ³ Máŋá tə, nə mu tə nə zva Yui sán yira təntə wa, mə tə mù dān nə wá ya nə yira, máŋá mama wuuu. Yá nə mu tə kúv bá ya wala Yui yáá con. ⁴ Máŋá kv tə nə mu tə nə wulə tia yuu yira tə tə wa, nə yi nə bíbılı ndə zılı nəfarv nə wulə nə yuu wa. Kv yi cígá, nə ba pià, sə Yui ja nə yira tə tə v li, v yá nəba. Kv yi nə pià, sə v pa nəba yira nədvn tə, kv nə ba ti, sə kv jon yira nədwan tə, kv nə ti tə yuu nè. ⁵ Yui tətə dān nə tanı nəba v tún, sə v pa nəba mu təntə. U pín nəba v Síju tə, kv nə yi wozəŋə tə, v nə tanı v tún təntən nyiən, kv ga bırı də,

wiøn duøn tē wulə, v nē wá pa nēba.

⁶ Ku nētʷ dān pɪn, nē jìàn jə diàn mánǵ mama, nē ga yə̀ə̀ də, mánǵ tē mama, nē mu tē nē wulə nē tia yuu yɪra tē tē wa, nē ɲúná də *Yuu-Tiu. ⁷ Nē yə̀ə̀ də, ku yɪ nē kəni nē waa Yɪ nē wuuu, nē ja wulə, ku dān nē tà nē na wá nē yía wa. ⁸ Ku yɪ cígá, nē jìàn jə diàn zənzən, yá nē dān tē swə, sē nē mu tē nan, ku yá nē yɪra tē tē, sē ku va ku ya də Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə v sǎn nē. ⁹ Ku mù nē pɪn, ku tē dān nē yɪ nē pubɔɲa yoo, ku mù nē yɪ, sē nē tɔn ku tē nē poli v pùə̀. Nē pià, sē nē tɔn ku, də nē mu tē nē wulə yɪra tē tē wa, nē à yə̀ə̀, də nē mu tē nē nan ku va v con. ¹⁰ Nē mama mɛ, sē nē va nē zɪɣɪ Zwezi-Kərisə yáá con, sē v b̀̀r̀i nē b̀̀rà. Yá liù mama dān wá na v zəni tē, nē à yə̀ə̀ v lwani tē, v nē fwa tia yuu wa, ɲwírán.

Zwezi-Kərisə pɪn nē mù də Yɪ pií nē kə duøn yuu

(Romə tián 5.1-11; 6.2-13; Efezə tián 4.20-24)

¹¹ Nē mù dān yə̀ə̀, ka zilí *Yuu-Tiu nii dēn. Ku mù nē pɪn, nē kəni diàn, sē nē pa lià lwarɪ cígá tē. Yɪ yə̀ə̀ ku tē, nē nē yɪ zəni, yá à buɲa də, á də pubɔɲa wa, á yə̀ə̀ nēba zəni. ¹² Nē ba pià nē pií nē bɪrɪ aba, ku tē nē nē yɪ. Ku yɪ nē pià, nē yá cwəɲə nē pa aba, sē á tì nē yoo, á ma bu á tiàn nē. Ku mù nē wá pa, á wàní á le lià

tē, ba nē fwa fwiə ku tē yɪrɪ, ba nē na ba yía wa, ba ga ba ku tē nē wulə bɪcan wa, jələ. ¹³ Ku yɪ cígá, á buɲa də, nē nyàɲà naaa? Nē nē nyàɲà, ku yɪ Yɪ cɪcɪ con. Yá nē dān nē ba nyàɲà tē, ku yɪ á mù con. ¹⁴ Ku tē mama nē nē fwa, ku yɪ Zwezi-*Kərisə sonu tē nē yugə nēba. Nē yə̀ə̀ də, v mù liù nədʷ tē nē tɪga lià tē mama yuu yɪrɪ, yá ku dān bɪrɪ də, ba mama twá də wá ba tɪ. ¹⁵ V tɪga lʷ ləzoni mama yɪrɪ, sē ku pa ba tē nē wulə mu wa, twá ku tē nē, v nē pià, ba kúv dān ká twá ba tətə fɪra yìèn tē nē. Mə ba mù yɪrɪ nē v tɪga, v ga pií v bwin v nan tiàn wa.

¹⁶ Ku mù yɪrɪ, síún nē, nē kúv ba lià kúrí duøn wa, ndə ləzoni nē fwa nētʷ. Dí yáá nē, nē yá jə pubɔɲa təntə, nē ma jələ Zwezi-Kərisə. Yá síún nē, ku tà pubɔɲa təntə, nē kúv ma jələ wá. ¹⁷ Liù tē mama, v nē vwə v tiàn Zwezi-Kərisə yɪra, ku tíu jigə ladɔrv. Yodwara tē mama, v yá nē wulə tē wa dān le, yá á nəɲə v yìèn mama dān jigə yodɔra. ¹⁸ Ku yɪ Yɪ nē tɔɲa yìèn təntə mama. V tɔn Zwezi-Kərisə, sē v pa nē mù də v mù Yɪ pií nē kə duøn yuu. Yá síún nē, Yɪ dān tɔn nēba, sē nē swìn nē bɪrɪ də, v pià, sē v mù də lià tē mama pií ba kə duøn yuu. ¹⁹ Ku yɪ cígá, Yɪ twá Zwezi-Kərisə, v pa lʷ ləzoni tē mama də v mù Yɪ pií ba kə duøn yuu. Yá Yɪ wá ba cuna tē jələ v kə ba yuu wa.

Yá v dân tun nəba, sə nə swìn lià tə con də, v pìà, sə v mù də ba pìi ba kə duən yuu.

²⁰ Nə dân yi Zwezi-Kərisə tontuna. Ku yi ndə Yu tətə nə twá nə nii sùràn tə nə, v ma kwè lià tə. Nə lòrì aba Zwezi-Kərisə yiri, sə á pa á mù də Yu pìi á kə duən yuu.

²¹ Zwezi-Kərisə yà wà cuna tun míamíán. Yá Yu ken nə mù cuna tə v yuu wa. Yu fwa ku nətə tə, nə mù yiri, sə ku pa v twá nə mù də Zwezi-Kərisə nə wulə duən nə tə, v pa nə jì cígá tián v mù Yu yáá con.

6

(1 *Tesalonikə tián 2.1-13*;
2 *Timote 3.10-11*; 2 *Korentø tián 11.23-30*)

¹ Nə yi Yu tütònà. Yá nə yi nə tunja duən nə. Ku mù yiri, nə dân kwè aba, sə á dânà ká pa, Yu pubwanə tə, v nə tun á yira, jì tutə. ² Ku yi cígá, Yu swìn, v wú:

«À le n yijoni tə, mánjá tə wa, à nə pìà, sə à le mú. Mánjá nə yí, sə à jon lià tə cuna wa, à san mú».

Á nəjə, ku yi mánjá ku tə wa, Yu wá fwa nəba zəni. Á nəjə, ku yi mánjá ku tə wa, Yu dân pìà v jon lià tə. ³ Nə nə tunja nə pin Yu nə tə yiri, nə ba pìà, sə lià na cwəjə ba cəgə nəba, nə tutunjə tə wa. Ku mù nə pin, nə ba yoo tunja, ku nə wá pa, lià dugə Yu cwəjə tə ba jén.

⁴ Yá yoo mama wa, nə yáá kə dián, sə nə biri də, nə yi

Yu tütònà. Nə yáá ja pínú wuuu, ku nə yi càn, nə à yèé wiən nə mùrì nəba, nə à yèé pucəni, nə tə yáá píní tə wa.

⁵ Ba nə mà nəba, ba kə bán diè wa, nə à yèé, ba nə sugu lià zənzən, ba kə nə nə, nə à yèé ka tun tutuncaran ka gwàrì, nə tə yáá píní tə də wa. Ku nə yi nə nə wàrì nə dwèe, nə à yèé niən janə, nə tə yáá píní tə də wa.

⁶ Nə ba nə tián kəni durən yìèn wa, nə biri də, nə yèé Yu cígá tə. Nə jə pínú, nə ga yi wəywanyina də. Yu-
*Sijə tə wulə də nəba, nə swə lià tə duən tə də bican nədə.

⁷ Nə swìn cígá sugu tə nə biri, Yu də pin nəba v dián tə ku yiri. Nə wulə Yu cígá cwəjə tə wa, ku ga yi ndə nə tì kwatara zila, sə nə ma ta, də tə tə, nə nə ma cì nə tián nə. ⁸ Ba pin nəba dun, ba duən də ga kəni cavira nə nə. Ba swìn nə yozəjə, ba duən də ga swìn nə yolwan. Ba jələ nəba ndə kunkuna nə, yá nə ga yi cígá nə swìn. ⁹ Ba jələ nəba ndə ba yèrì nəba, yá ba mama ga yèé nəba zəni. Ba buja mánjá mama də, nə wá ti, yá á nəjə, nə mu dân ga tə wulə zəni. Ba kəni nəba càn wa, yá nə ba ti də. ¹⁰ Ba kəni nəba pucəni wa, yá nə ga tə wulə pupwən wa dun mama. Lià yáá con, nə yi ndə zura nə, yá nə mù ga nə pin lià zənzən jì jìjə tián. Nə yi ndə nə ba won mama jə, yá nə ga jə wiən tə mama.

¹¹ Á mù Korentø tián-ba,

nə swìn á con nəpon nəpon. Nə swìn ku tə nə wulə nə bicanı wa, nə biri aba. ¹² Nə mù wà nə bicanı pwí də aba, ku yi á mù dān nə púé á bicanı də nəba. ¹³ Á swìn á con ndə nyina nə yáá swìn v bía con nətu, sə á də sùrí á bicanı á biri nəba.

Yu də wonwanan nə ba duən nə tɔŋa nətu

(1 Korentø tián 10.14-22; Efezə tián 5.5-11; 1 Piyerə 2.9-12; Apokalisə 18.4)

¹⁴ Á dānà ká twá lià tə, ba nə tà *Kərisə lià tə nə, ba tɔtɔnkɔkwɪnan tə wa. Yoo tə, ku nə yi cígá Yu yáá con, də yoo tə, ku nə yi lwanı yoo wàri duən nə tə kəni. Poni də yikunu də wàri bwálı nədɔ tə yanı. ¹⁵ Zwezi-Kərisə də *Sıtana wàri duən yuu ba kəni. Yá nımarv yoo ga təlɛ liù tə, v nə keni v waa Zwezi-Kərisə nə wuuu, də liù tə, v nə wà v waa ken v nə, pwərə wa. ¹⁶ Yu *diè də wonwanan yoo təlɛ duən nə. Ku yi cígá, nə mù nə yi ndə Yu tə, v nə wulə mı wa, diè tə nə, ndə v nə swìn, v wú:

«Á wá jəñ də ba, à ga wá ya ba tətəŋi wa. Á wá ya ba Yu, yá ba də ga wá ya à mù lià».

¹⁷ Ku mù nə pın, Yuu-Tiu tə swìn, v wú:

«Á dān naŋa lià tə wa, ba nə tà Kərisə lià tə. Á pıan á mù də ba mù ya yıŋvı də duən. Á dānà ká dwen durən won yıra, yá à mù dān

ga wá sèe à jon aba à kə à con».

¹⁸ Yuu-Tiu tə, v nə wulə tə mama yuu wa swìn v sùrí lá, v wú:

«Á wá ya á nyina, á də ga wá ya à bía də à bwíı».

7

¹ Á nubisoni-ba, Yu kàn nıkanı təntə, v pa nəba. Ku mù yırı nə, nə də dān me, sə nə li nə tián durən yìen tə mama wa, tə nə cùgà nə yıra tə də nə pubuŋa tə. Nə fwa ku nətu nə va nə yı máŋá tə, durən nə kúv təlɛ nə yıra, nə ga zilı Yu nii də.

Polə pupwən tə yoo

(1 Tesalonikə tián 3.6-9; Ebərə-ba 13.17)

² Á pıan nə yoo ya á bicanı wa! Nə wà yolwan tɔn liù mama yıra. Nə wà liù mama cùgò. Nə wà liù mama won gıgıri nə jon. ³ Á dānà ká bın də, ku yi à swìn sùràn tə tə, sə à ma kə yoo á yuu wa. Á dí yáá à swìn á con də, á yoo wulə nə bicanı wa. Də nə mı nə wulə luv wa, nə à yèè nə nə tıga, won mama wàri nəba, ku pwèe duən nə. ⁴ Fən ba nə jə á yoo wa míámıán. Á jə cígá, sə à tı á yoo à ma bwı à tián nə. Á bıcan zùri zənzən á yoo wa. Nə wulə càn zənzən wa, yá də ku nətu me, à pùè tə poli zənzən, ka ja le.

⁵ Ku yi cígá, nə nə twi nə yı Masedwanə nagwanaa tə, də zən mama, nə tə wà wànı nə síı mancın tətə. Càn yirə yirə twi, tə tv nə yuu wa.

Lìa yà zàn, ba zıga nē nē, yá nē bıcanı dē wa fēn yá jē nēba. ⁶ Yá Yı tē, v nē yáá zürı pucunı lià bıcanı, dān twá Titē nē twı nē con tē nē, v ma zürı nē dē bıcanı. ⁷ Kū tā Titē túrı tē cıci nē zürı nē bıcanı. Kū tē nē súrı lá, v twı v bıri nēba nētv tē, á nē zürı v dē bıcanı. U bıri nēba nētv tē, á nē pià, sē á piı á na nē cıgá cıgá. U bıri nēba, á pùé nē cùgù nētv, dē nētv tē, á dān nē pià, sē á caga à yırı. Tē yìèn tēntē dān pın, à pupwēn tē súrı zēnzēn.

⁸ À yèé dē, sagı tē, à nē dí yáá à púpúnı, á nē cùgù á pùé. Yá à mù con, à pùé ba cùgà kú yoo tēntē yuu wa. Á pùé nē swē kú cùgù, dē kú yı à nē lwarı dē, à sagı tē cùgù á pùé nē mánjá mancın wa yırı. ⁹ Yá síún nē, á pucunı tēntē nē pın á vèvəri á kwa, á ma sá á cuna tē, dān pın à pùé poli. Kū tā à nē cùgù á pùé nē, tē nē pın à pùé poli. Á pùé tē nē cùgù tē yı kú twá dē Yı fıra. Kū mù yırı nē, kú tē, à nē púpúnı, wà aba yolwan fwa. ¹⁰ Kū yı cıgá, dē pucunı nē twá dē Yı fıra, kú ma yı liù, pucunı tēntē yáá pa v vèvəri v kwa, v ma sá v cuna tē, kú ga pa, v wàní v na mı tē, kú nē ba zwèe Yı con. Kū mù pucunı yırı tēntē ba pın liù swın v wú, v yà nē yèé. Yá pucunı nē yı liù, kú ga yı luv wiēn nē pın tē tun, kú wá pa, kú tíu kwın mı tē nē, kú nē ba zwèe Yı con. ¹¹ Kū yı cıgá, á pucunı tē yı kú twá dē Yı fıra. Á

dān nējē kú tē, pucunı tēntē nē tun á yıra. Kū mù nē pın, á dān bıbarı, sē á tun won mama, ndē kú nē me nētv. Kū mù nē kùé pın, á dān pià, sē á bıri dē, á ba cuna swē. Kū mù nē kùé pın, á lıja dān zaıja yolwan tē yırı, kú nē tun á tētēı wa. Kū mù nē kùé pın, fēn dān jē aba, kú tē yırı, á nē fwa. Kū mù nē kùé pın, á dān piı á pià, sē á na nē cıgá cıgá. Kū mù nē kùé pın, á dān jē yawala, sē á tun kú tē, Yı nē swē. Kū mù nē kùé pın, bēe tēntē, v nē tun cuna tē, á dān kē wá càn wa. Yìèn tē mama, á nē tun, á dān bıri dē, á wà yolwan tun tē wa.

¹² Yá à dān nē dí yáá à púpúnı á nē, kú tā bēe tē, v nē tun lwanı tē yırı. Kú ma kùé tā liù tē, ba nē tun lwanı tē v yıra yırı, à púpúnı á nē. Yá kú yı à púpúnı á nē, sē kú pa, á nē bıbarı, sē á tun á pa nēba tē, wàní kú nan yıı nē, á tētēı wa Yı yáá con. ¹³ Mē kú mù nē pın, nē bıcanı zürı. Yá kú ga tā nē bıcanı nē zürı tē cıci. Kū tē nē súrı lá, nē pwıı dē poli zēnzēn, á mama nē pın Titē pubuıja ya bwálı nēdv, v pùé ga poli tē yırı. ¹⁴ Titē mù con, à tı á yoo à ma bu à tiän nē. Yá à wà cavıra dí. Nē swın yoo mama á con, dē cıgá. Yá kú kwa nē, yìèn tē mama, nē nē bùà á nē tē yırı, Titē yáá con yı cıgá. ¹⁵ Yá v yáá piı v liı nētv tē, á nē sēe, á pa v zırı á yuu, dē nētv tē, á mama nē sēe v nii, á nē zilı wá zēnzēn, dē á

vivaga v yáá con. Yá v dàñ yáá kwen v sóní aba, v súrí wuuu. ¹⁶ À pùé poli dè, à nè wáá á yuu wa jèlè yoo mama wa tē yiri.

8

Səbiu tē, ba nè lá, sə ba pa Zwerizalemə Kərisə lià tē nè yoo

(Marəkə 12.41-44)

¹ À nubia-ba, nè pià, sə nè man nè biri aba, Yui nè fwa v pubwanv tē, Masedwanə nagwanaa *Kərisə lià púló tē wa nētv. ² Yièn wəwalu ba, tē pa ba dí càn zənzən, yá ba ga tē wulə pupwən wa, ba ja lē tia nè. Zuri dē jē ba zənzən, ku ja lē tia nè. Yá ba tē san lià tē nè dē wuywan nəfarv. ³ Ba pin səbiu, ndə ba nè wáá ba pin nētv. À tətə ni ku nè yin nētv. Ba pin səbiu zənzən, ba ja lē ba diàn máná tətə, ku ga yi ku twá dē ba tətə fira. ⁴ Ba lòri nəba pwə pwə, sə nè pa ba cwəjə, sə ba kə ba jìàn ku tutuŋi təntə wa, ba ma san lià tē nè, Kərisə nè ti. ⁵ Ku tē, ba nè tun, ku dwə ku tē nè yà nè buja dē, ba wá tun. Ba dí yáá, ba ti ba tiàn ba pa *Yuu-Tiu nè. Ku kwa nè, ba tē pin ba tiàn nè dē nè, ndə Yui nè pià nētv.

(Romə tián 15.25-27; 2 Korentø tián 9.6-15)

⁶ Titə dí yáá v lá səbiu tē á con, yá v ga tē wà zwèe. Mə ku mù yiri, nè lòri wá, sə v dàñ tun ku wuywan tutuŋi təntə, v zwèe. ⁷ Á jə wiən tē mama Yui cwəjə tē wa. Á

keni á waa Zwezi-Kərisə nè wuuu. Á swìn Yui sugu tē zəni. Á yəé cígá tē dē zəni. Á bɪbari máná mama, sə á tun. Á swə nəba zənzən. Ku mù yiri, á dàñ tɪja ku wuywan tutuŋi təntə, á súrí lá wuuu.

⁸ Ku tē, à nè swìn yəbə, ku tà nii à pin aba, sə á twá ku nè. Ku yi yoo, à maŋa à biri aba, sə á lwaru Kərisə lià púló tē duən nè bɪbari ba tun ku yoo təntə lala nētv. Á dē tɪja ku yoo təntə, á ma biri dē, á swə Kərisə lià tē cígá cígá. ⁹ Á yəé, nè Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nè fwa v pubwanv tē á yira nētv. U mù yà jə wiən tē mama, v ga yá tē, v jì zuru á mù yiri. U jigə zuru, sə v pa á mù dàñ jì jìjə tiàn Yui yáá con, v zuri tē yiri.

¹⁰ Ku yi à dē nè buja nētv səbiu tē yoo wa nè, à pià, sə à biri aba. Bini tē, ku nè lē, á mù nè yin təntən lià, á nè dí yáá á lá səbiu təntə. Á mù ga nè yin təntən lià, dē á nè sóní, sə á tun ku yoo təntə. ¹¹ Síŋn nè, á dàñ tɪja ku tutuŋi tē, á ja va á yí ku yígúré, ndə á nè kə sírí, sə á tun ku nētv. Á pian ku tē, á diàn nè yí, sə á pa, sə ku yoo tē nii sú. ¹² Á nè kən á sírí, sə á tun zilé lià yira, ku yi yoo tē, ku nè ziən. Yá ku dàñ nè mē, sə á tun zilé təntə dē won tē, á nè jə. Ku tà won tē, á nè ba jə nè, á wá ma tun tē. ¹³ Ku tà á mē, sə á dé càn lià tē yuu yièn yiri, sə ba mù dàñ ga ya sié wa. Ŋn ŋn, ku

tà nøtv. Á mama me, sè á me duèn. Síun nè, á mù jø wiøn, tē búrí aba. Ku zien, sè á li tē wa, á pa lià tē nè, ba nè ba won mama jø. ¹⁴ Máná tē, á dē nè twi á ba jø, dē ba dē nè kúv lwan ba jø zenzèn, ba dē kúv wá pa á dē nè. Yá ku nøtv dân wá pa, á mama me duèn. ¹⁵ Ku nøtv dân wá ya ndē, ku nè púpúní Yü sagü tē wa, ku wú: «Liù tē, v pèe wodirèn, tē búrí wá, tē kúv wà ku tíu búrí. Yá liù tē dē, v nè pèe wodirèn, tē mùrì wá, tē kúv wà wá mùrì*».

Titø dē Kërisø lià duèn wá va Korentø

(1 Korentø tián 16.1-4; 2 Korentø tián 9.1-5)

¹⁶ Yü ken à yawala tètø yiri Titø bican wa, sè v bà v san aba. Yá nè dân kèni Yü lèèèe ku yoo tētø yiri. ¹⁷ Titø sèe ku tē, nè nè lòrì wá ku yiri. Yá ku tà ku cici. U tètø biri dē, v ken sírí, sè v bà á con dē v tètø fira. ¹⁸ Nè dân tun v mù liù don, v nè yü nè nubiu *Kërisø yiri, á con. Kërisø lià púlø tē mama bwì v mù bæe tētø nè, v nè swìn Zwezi-Kërisø soywájú tē zèni zèni tē yiri. ¹⁹ Ku tē nè súrí lá, v yü Kërisø lià púlø tē nè kúrí wá, sè nè mù dē wá twá lá, nè lá sèbiu tē. Mø nè mù nè ba li ba tún, sè nè tun tutonzønø tētø, sè ku pa dun *Yüu-Tiu nè, ku ga wá biri dē, nè pià, sè nè san lià tē nè. ²⁰ Sèbiu tē dáá zenzèn, ba nè ken nè jìàn wa. Yá nè dân pià nè cì

nø tiàn nè, ba dân ká cøgø nèba, ku sèbiu tētø yiri. ²¹ Nø pià nè fwa ku tē nè zien Yüu-Tiu yáá con, ku tà ku cici, ku yü dē læzoni dē yáá con. ²² Nø tun liù don dē, v nè yü nè nubiu Kërisø yiri, nè súrí lià bælø tē nè. Nø twá yìèn zenzèn nè, nè na dē, v yáá bubarì, sè v san v duèn nè zenzèn. Síun nè, v dân dugv v tiàn, sè v tun cígá cígá, v nè jælø á yüu wa tē yiri. ²³ Titø mù yü à twadon, à mù dē wá nè tunø duèn nè, sè nè ma san aba. Yá Kërisø lià bælø tē duèn tē, ba dē Titø nè wá twá duèn, yü Kërisø lià púlø tē nè tunø ba á con. Ba yü ba tunø, sè Zwezi-Kërisø na dun. ²⁴ Á pian Kërisø lià púlø tē lwarì dē, á cígá swø lià, yá nè dē ga jø cígá, sè nè tì á yoo, nè ma bwì nè tiàn nè ba yáá con.

9

Yü swø liù tē, v nè pin dē pupwøn

¹ Ku kúv ba dèn jø dē, à nè púpúní à pa aba, sanv tē yiri, nè nè wá tun *Zwerizalemø lià tē nè, *Kërisø nè ti. ² Ku yü cígá, à yèé dē, ku yü á tètø yà nè ken ku sírí, sè á san ba fuèn. Ku mù nè pin, à tì á yoo à ma bwì à tiàn nè Masedwanø nagwanaa Kërisø lià tē yáá con. À swìn ba con dē, á mù Korentø Kërisø lià tē dē Kërisø lià tē duèn tē, ba nè wulø Akayi nagwanaa tē wa,

* 8:15 8.15 Máná tē, *Yüzərayelø lià tē nè yün kasoo lanworu tē wa, Yü pin wodiü don nan yü nè, ku tv. Ba bojë ku wodiü tētø <manø>.

yí dian mama á taní, sè á lá sèbiu tē. Yá á yawala tē yigu Masedwanē nagwanaa lià tē zōni, sè ba dē tun ku. ³ Ku yí nētū, yá à ga tē tūja Kērisē lià ba tē á con, sè ku pa á kwēn á taní sèbiu tē, ndē à nē swīn á yoo nētū. Ku nētū dān wá pa, nē nē bwī nē tián nē á yiri tē, dān ká bà ku jì tutū. ⁴ Á dānà ká pa, à mù dē Masedwanē nagwanaa Kērisē lià tē bà nē yí á con, sè ba na dē, á wā taní á zwēe, sè ku pa à nii mwarī dē, nētū tē, à nē bīrī dē, à jē á dián ku yoo tē wa. Yá ku ga wá pa á dē tētē níe mwarī. ⁵ Ku mù nē pīn, à bún à na dē, ku mē, sè à kwē lià batwa ku tē, ba nē yí nē nubīa Kērisē yiri, sè ba dí à yáá ba bà á con. À pià, sè ba san, sè á wānī á taní á wuywan sanjū tē, á nē dí yáá á swīn dē, á wá pa tē, á kē duēn nē. Ku nē tun nētū, à dān bián, sè à yí á con, dē á ken sèbiu tē mē duēn nē á zwēe. Ku nētū wá bīrī dē, sèbiu tē yí á pīn ku dē á bīcanī mama, ku tà liù nē kálú aba.

(1 Timote 6.17-19; 1 Zwan 3.16-18)

⁶ Á yèé dē, liù nē dùè mancīn, mē ku mancīn tē, v wá za. Yá liù nē kúè dùè won zēnzēn, v ja le tia nē, v wá za zēnzēn, v ja le tia nē. ⁷ Á liù mama mē, sè v pa sèbiu tē ndē v tētē nē bún v na nētū v waa con. Ku dān ká ya dē pucvni, nē à yèé ndē ba kálú wá, sè v pa ku. Ku yí cígá, Yū swē

liù tē, v nē pīn dē pupwēn. ⁸ Yá Yū dián yí, sè v fwa pubwanū yiri mama á yira, v pa á na wiēn zēnzēn, tē nē dwē wiēn tē, tē yoo yá nē jē aba. Yá tē wiēn tē dān wá yí aba zēnzēn, tē ga zēnzēn á ma tūja zēni yiri mama. ⁹ Ku wá ya, ndē ku nē púpónī Yū sagī tē wa, ku wú:

«Cígá tíú yáá tàrī v jījē wiēn, v pīn zura nē. Yá v cígá tē tutvnan tē wulē wuuu, májā mama ku nē ba zwēe».

¹⁰ Ku yí Yū nē yáá pa wodwii tē lià nē, sè ba dù. V mù ga nē pīn ba nii wodiu dē. V wá pa wodwii tē á dē nē, v ga wá pa, ku wodwii tētē pūli zēnzēn, sè á wānī á tun tutvzēnjē zēnzēn, tē nē bīrī dē, á yí cígá tián Yū yáá con. ¹¹ Yū wá pa, á na jūjē yiri mama, sè á ma san lià nē dē wuywanjū. Yá lià zēnzēn dān wá kē Yū lēèèe á zilé wiēn tē yiri, nē nē jonjē nē pīn ba. ¹² Á sèbiu tētē, á nē pīn Zwerizalemē lià tē nē, Kērisē nē ti, ku tà ku sanja ba cīcī. Ku wá pa, lià zēnzēn kē Yū lēèèe ba ja le. ¹³ Á sanjū tētē wá bīrī dē, á twá Yū cígá cígá, ku ga wá pa Yū na dun zēnzēn, dē lià tē nē yèé dē, á sēe Zwezi-Kērisē svywánjū tē zēni, ndē á nē dí yáá á swīn ku nētū. Ba wá pa dun Yū nē á wiēn tē dē yiri, á nē pīn ba, dē tē tē yiri, á nē pīn lià tē mama nē. ¹⁴ Yū fwa pubwanū á

yira zənzən, v ja le tia nə. Yá kv nətv wá pa, lià tə sóní aba, ba ga lòrì Yui ba pa aba. ¹⁵ Nə kəni Yui lèèèè v tarpivn tə yiri, v nə pin nəba, kv nə ba man don jə.

10

Polə caga v tvvɲi tə yiri
(1 Korentø tián 2.1-5; Romə tián 15.17-19; 2 Korentø tián 6.4-7; 13.2-4, 10)

¹ À mù Polə lòrì aba də, Zwezi-*Kərisə bɪcabwanv tə də v wɔywanv tə, sə á cɔgɔ à nii sɔgɔ. Ba yàá swìn də, à nə wulə də aba, à yi bwàbwà. Yá à nə lwàn à va bwálí don, à yoo yàá dà. ² À lòrì aba, sə á dànà ká kálú nə, á pa à yoo ya diàn, máná tə wa, à nə wá bà á con. Lià duən wulə, ba nə buɲa də, nə tvvɲɛ tə yi ndə ləzoni pubuɲa tvvɲɛ nə. Mə ba mù lià təntə yuu wa, à wá pa à yoo ya diàn. ³ Kv yi cígá, nə yi ləzoni nə wulə luv wa, yá nə jaɲa tə mù tà ndə lià tə, luv nə ti ba, jaɲa nə. ⁴ Kwatarı zıla tə, nə nə ma jaɲa kv jaɲa təntə, tà ləzoni kwatarı zıla. Tə kwatarı zıla təntə yi Yui diàn tə kwatarı zıla. Tə jə diàn, sə tə cɔgɔ kunkun pubuɲi tə, tə nə yi ndə duɲa tə dii nə, tə nə jə diàn. ⁵ Nə yàá cɔgɔ fwíə wiən tə mama, tə nə cì lià yáá nə, sə ba dàn ká lwarı Yui. Yá nə yàá swìn, nə pa lià lwàn ba pubuɲi, ba ga zilí Zwezi-Kərisə nii. ⁶ Nə ken nə sírí nə dànì máná tə, nə nə wá na də, á zilí nii cígá

cígá, sə nə dàn kə càn lià tə nə, ba nə ba nii zilí.

⁷ Á mə, sə á twá yìèn tə yáá wa, á ma ywàɲá tə. Də liù nə buɲa də, v jə cígá, v mù yi Zwezi-Kərisə nə ti, kv tíú mə, sə v lwarı də, kv tà v cɪcɪ, nə də yi Zwezi-Kərisə nə ti nəba. ⁸ *Yuu-Tiu nə ken diàn nə jivn wa, sə nə ma dàn á jìàn Yui cwəɲə tə wa. Kv tà, sə à mà cɔgɔ aba. Də à nə swə, à bu à tiàn nə zənzən tə diàn təntə yiri, kv cavira bá jə nə. ⁹ À ba pià, sə kv ya ndə à saga tə yi à púpúní, sə à ma kə fən á waa. ¹⁰ Kv yi cígá, lià duən swìn də, à nə púpúní sagı á nə, à yàá púpúní yìèn tə nə cə, tə ga jə diàn zənzən. Yá à dàn nə twi á con, à yàá bwànà, à sùràn tə də ga ba dèñ jə. ¹¹ Ba mù lià tə, ba nə swìn sùràn təntə mə, sə ba lwarı yoo kv tə: Yoo tə, nə nə púpúní saga tə wa, nə pa aba, də nə bwálí tə ɲúná, máná tə, nə nə wá bà á con, nə wá fwa kv yoo təntə, ndə nə nə púpúní kv nətv.

(Romə tián 15.20-21; 1 Korentø tián 15.8-10)

¹² Lià duən jələ ba tiàn ba kəni ban ban. Nə mù wɔdɪv wá yí, sə nə swìn də, nə mù də ba mù nə mə duən. Nə wɔdɪv də wá yí, sə nə ti nə tiàn nə ma man də ba. Ba mù tətə nə yàá maɲa duən, ba ma bırı ba liù mama nə mə nətv. Kv bırı də, pubuɲa mùrì ba. ¹³ Nə mù yi nə wá bu nə tiàn nə Yui tvvɲi tə cɪcɪ yiri, v nə pin nəba. Nə bá bu nə tiàn nə yiri don,

ku nè dwə juun. Nə tutuŋi təntə, Yui nè pin nəba, ku mù nè ja nəba, ku bà ku nan á con. ¹⁴ Yá nè dàñ nè twi á con də Zwezi-Kərisə suywánú tə, nè wà ku tə, Yui nè swìn nè con, tə le. ¹⁵ Nə mù ba tutuŋi tə, lià duən nè tun ti, nè ma bwɪ nè tiàn nè, sə nè dàñ ká le ku tə, Yui nè swìn nè con. Yá nè dàñ ja yala də, á tə wá kwen á kə á waa Zwezi-Kərisə nə zənzən, sə ku tə, nè nə tun á con tə, wàní ku súrí, ndə Yui nè tàrì v pa nəba nətɔ. ¹⁶ Ku mù təntə kwa nè, nè dàñ wá le á nagwanaa tə, nè va yuŋuɪ nagwanɛɛ tə wa, nè swìn Zwezi-Kərisə suywánú tə. Nə mù ba pià, nè va nè tun bwálí nè, lià duən nè dí yáá ba tun ku wa, yá nè pií nè ti ba tutuŋi tə, nè ma bwɪ nè tiàn nè. ¹⁷ Ku púpúní Yui sagɪ tə wa, ku wú: «Liù nè pià, sə v bu liù nè, sə v bu Yuu-Tiu nè ku tə yiri, v nè fwa». ¹⁸ Ku tà liù tə, v nè bwɪ v tiàn nè, nè Yui yáá jələ. Ku yi liù tə, Yui tətə nè bwɪ v nè, nè Yui yáá jələ.

11

Polə də kunkun tɔntɔna tə yoo

(Galasi tián 1.6-9; 2 Korentø tián 12.11-15; Matie 7.15-20; Romə tián 16.17-18)

¹ Á jana pínú də nè. Síun nè, à dàñ pià, sə à swìn nyinyan sùràn mancin. ² À mù ba á yiri sèe, ndə Yui nè ba á yiri sèe nətɔ. À yi à tanɪ aba à tún, ndə ba nè tanɪ kan nətɔ, sə á swe bæe

nədɔ cɪcɪ nè. Ku bæe təntə nè yi Zwezi-*Kərisə. Yá à dàñ pià, sə á dàñ ya lià tə, á bɪcanɪ nè yi nəpon máná tə, à nè wá pa aba Zwezi-Kərisə nè. ³ Yá fən dàñ jə nè də, liù nè wá gɪgarɪ aba də kunkun sùràn, v pa á kúv ba á tiàn li durən wa, sə á twá Zwezi-Kərisə nè də cígá cígá. Mə nətɔ *Sɪtana jigə dən, máná don wa, v gɪgarɪ ɛvə də kunkun sùràn. ⁴ Fən jə nè, à nè yəə də, liù nè twi á con də kunkun sùràn, á wá kə á nii ba kwa á pa v kàrì aba tə yiri. Yá nətɔ tə, v nè wá swìn Zwezi-Kərisə yoo v bɪrɪ aba, də nətɔ, nè nè swìn v yoo nè bɪrɪ aba, ku tà nədɔ. Siŋu tə də, v nè pià v pa aba, ku tà siŋu tə, á nè dí yáá á na. Zwezi-Kərisə suywánú tə, v nè wá swìn v bɪrɪ aba, ku tà suywánú tə, nè nè swìn nè bɪrɪ aba.

⁵ Á mù buŋa də, ba mù lià təntə yi *tɔntɔna yáá tiàn. Yá à də con, à də na də, ba ba nè dwə won mama wa. ⁶ Á mù sèe, à yèrì sùràn à swìn ndə ba nè. Yá ku dàñ nè yi yənu mù, à də jə yənu. Nə bɪrɪ aba ku yənu təntə nəpon nəpon nɛɛ kapuɔv.

⁷ Máná tə, à nè swìn Yui suywánú tə à bɪrɪ aba, à ken à tiàn tia, à ga wà pa á ŋwín ku, sə à ma zìn á mù yi nè. Ku nətɔ tə yi yolwan, à fwa naaa? ⁸ Máná tə, à nè yɪn á con, ku yà yi Kərisə lià púlé duən nè ŋwín nè, ku tà á mù. À jon ba səbiu tə, sə à ma wàní à

san aba. ⁹ À nè yin á con, sæbiu yoo jin nè, yá à wà pa à ya á liù nēdu tētē yuu zili. Ku yin Kōrisē lià tē, ba nè wulē Masedwanē nagwanaa tē wa, nè twi, ba pa nè ku tē, ku yà nè mùrì nè. Yoo mama wa, à wà sēē à jì á yuu zili, à ga bá sēē à jì á yuu zili míámíán. ¹⁰ À wàá à tiàn nè à bwì dē ku yoo tētē, liù mama ga wàri ku yáá nè v cì Akayi nagwanaa tē mama wa, Zwezi-Kōrisē cígá tē yiri, ka nè wulē dē nè. ¹¹ À dàñ bwe aba, sē à jén, ku yoo tētē yi à fwa ku, à nè ba aba swē yiri naaa? On on, Yu yēē dē, à swē aba. ¹² À tē wá tun tutu, ndē à nè dí yáá à tun nētū, sē ku pa lià tē, ba nè pìà ba bu ba tiàn nè dē, ba dē tūja, ndē nè dē nè tūja nētū, dàn ká wàní ba bu ba tiàn nè. ¹³ Bara tētē yi kunkun tuntuna. Ba yàá fwa, ndē ba yi Zwezi-Kōrisē tuntuna, yá ku ga tà cígá. Ba yi tūtùnà tē, ba nè gīgarì lià. ¹⁴ À dàná ká pa ku yoo tētē gwári aba. Sítana tētē yàá lwàn v tiàn v jē ndē v yi Yu *malika, v nè wulē poni wa. ¹⁵ Dē Sítana nè tūja nētū, á dàná ká pa ku gwári aba dē, v tūtùnà tē nè yàá fwa ndē v nè. Ba tūja ku tē nè tà cígá. Ba yígúré wa, càn nè wá ya ku tē, ba nè tun ŋwírán.

Càn tē Polē nè dí yoo

(2 Korentø tián 15.10, 30-32; 4.9-13; 6.3-10; Tūtunan 20.18-27)

¹⁶ À tē pìi à bwé à swìn á con, á liù mama dàn ká bún dē, à yuu tēlé. Yá á dàn nè buja dē, à yuu tēlé, á pian nè cwējē, sē à dē bu à tiàn nè mancin. ¹⁷ Ku tē, à nè swìn yēbē, à wà cwējē lōrì *Yuu-Tiu con, sē à swìn ku. Yá ku dàn yi à swìn ku, ndē à yuu tēlé, à nè yēē dē, yìèn wulē, à nè wàá à ma bwì à tiàn nè yiri. ¹⁸ Lià zēnzēn twá lēzoni pubuja nè, ba ma bwì ba tiàn nè. À dē dàñ wá bu à tiàn nè, ndē ba nè. ¹⁹ Á buja dē, á yi yēnu tián, á ga nè nì lià tē, ba yun tēlé, á yàá swē, sē á ja á kē ba nè mwáí mwáí dē pupwēn. ²⁰ Ba yàá ja aba, ba ma jì, ndē ba ywējē nè, dē ba fwa swian, ba ma jonē á wiēn. Ba yàá gīgiri aba, dē ba goni aba, dē ba mà á yáá wa. Yá á mù tē janì á kēni ba nè. ²¹ Nē mù yin fēnyina zēnzēn, sē nè tun tē yìèn tētē á yira. Ku mù nè pin, cavira jē nè, sē à swìn nè yoo.

Síun nè, à dàñ wá swìn, ndē à yuu tēlé. Won tē mama liù nè ba fēn dēri, sē v bu v tiàn nè ku yiri, à dē ba fēn dēri, sē à bu à tiàn nè ku won tētē yiri. ²² Ba yàá swìn dē, ba yi *Ebērē-ba cígá cígá. À dē yi Ebērē cígá cígá. Ba yàá swìn dē, ba yi *Yizērayelē lià cígá cígá. À dē yi Yizērayelē liù cígá cígá. Ba yi *Abērahāmē dwíí tē wa lià. À dē yi Abērahāmē dwíí tē wa liù. ²³ Ba yàá

swìn dæ, ba yi Zwezi-Kærisæ tûtònà cígá cígá. À dæ kúd dwæ ba, Zwezi-Kærisæ tutõtj tæ wa. Sugv kv tæ, à nè swìn, kv yi ndæ à yuu tèlól. À tun à doni ba. Ba ken nè bàn diè nεε kapovv, ba doni ba. Ba mà nè zenzæn, ba doni ba. Nεε kapovv à muí wá zwèe kv doni ba. ²⁴ *Zwifø-ba yun tián tæ mà nè tanpiti yíá fitwa dæ nvgv nεε bonu. ²⁵ *Romø yun tián mà nè dæ kafiran nεε batwa. Lià dli nè dæ kapana májá don wa, sè ba gv. Nεε batwa, à nè ti níá yuu bori, kv lwø, à nan à tu níá tæ wa. Naa nødv à yin níá yuu wa, dun nødv dæ titin nødv. ²⁶ Nεε kapovv à vøli bwálá, à dé càn, mννε nè súé tæ pàli yiri, dæ ηwina yiri, dæ à tètø dwíí tián Zwifø-ba yiri, dæ lià tæ, ba nè tà Zwifø-ba yiri. À dí càn tifaràn wa dæ kasov lanworu wa, dæ muv tæ yuu. Kunkun lià, ba nè yi nè nubia Kærisæ yiri, tæ dæ ken càn à nè. ²⁷ À tun tutuncaran à yira cε. Dun don nè, à yáá wàri à dwèe. Dun don nè, niæn yáá ja nè, nanyvni dæ jin nè, à ga píni à tián. Dun don nè, à wàri wodiu à ni à dé. Dun don nè, waran yáá ja nè, à ga ba gànø jø. ²⁸ Yoo tæ, kv nè súrí tètø mama nè, kv yi Kærisæ lià púlól tæ mama yoo jø nè à bican wa. Májá mama, à buηa ba yoo, à ba zwèe. ²⁹ Liù nè ba diàn jø Yu cwønø tæ wa, kv yáá yi ndø kv yi à mù. Liù nè pin,

liù dvgv Yu cwønø tæ, kv yoo tæ yáá yi à dæ zenzæn.

³⁰ Dæ à dàñ nè mε, sè à bu à tián nè, kv yi wiæn tæ, tæ nè biri dæ, à ba diàn jø, à wá ma bu à tián nè. ³¹ Nø Yuu-Tiu Zwezi-Kærisæ nyina Yu yèø dæ, kv tà kunkun à kuni. U mε, sè ba bu v nè májá mama wuuu, kv nè ba zwèe. ³² Májá don wa, à vøli Damasø, dæ piú Aretasø li yáá tíú v tún, sè v ywàn kv yuu v pa wá. U mù liù tètø li lià, sè ba cì tu tæ nii nè, ba ma ja nè. ³³ Yá Kærisæ lià tæ dàñ ken nè fiyafaru wa, ba vwø ηwønø kv nè, ba twá cøliiri ba li nè, ba cwi tia bérø tàná nè. Yá kv dàñ pin à jén v jìàn wa.

12

Wiæn tæ, Yu nè biri Polø nè yoo

(1 Korentø tián 2.3-5; 2 Korentø tián 4.7-10)

¹ À tæ mε, sè à kwen à bu à tián nè, naaa? À yèø dæ, kv nøtv ba nywaru jø. Yá à dàñ tæ wá swìn won tæ nè, kv nè nan *Yuu-Tiu con, dæ kv tæ, v nè biri nè. ² À yèø *Kærisæ liù* don, kv ja bina fugø bania, Yu ti wá, v ja di ban ban v mù Yu *sán nè. À mù dàñ nè yèri, dæ kv nè yi v tètø, nè à yèø kv nè yi v jèré. Yu nè yèø, kv nè yi nøtv. ³⁻⁴ Yá à dàñ nè yèø dæ, Yu ti bæε tètø, v ja di v mù Yu sán nè. À dàñ nè yèri, dæ kv nè yi v tètø, nè à yèø

* 12:2 12.2 Kv bæε tètø yi Polø tètø.

ku nè yí v jèré. Yí tètè nè yèé ku, à mù yèrì ku. U dàń nè ògà v yí Yí yáá con, v nì sùràn lá nè, tē nè wàrì tē swìn nii wa. Liù mama wà mē, sē v twá v swìn tē sùràn tētè v nii wa. ⁵ À bwí à tián nè ku mù bæ tētè yí. Yá à dàń nè bá bu à tián nè won mama yí, dē ku nè tà wiēn tē yí, tē nè bírì, dē à ba diàn jē. ⁶ Dē à yà nè pià, sē à bu à tián nè, à yà wá swìn cígá tē, à sùràn tē yà bá ya ndē nyinyansoran nè. Yá à dàń nè ba pià, sē à bu à tián nè nētū. À ba pià, sē lià bún yoo, ku nè dwē nè, ba pa nè. À pià, sē lià zilí nè, ku tē yí, ba nè nì à nii nè, dē ku tē yí, ba nè nì dē, à fwa. ⁷ Yí ba pià, sē à fwa fwiē, yìēn tētè mama yí, tē nè dwē won mama, v nè bírì nè. Ku mù nè pín, Yí dàń ma fwa yoo don à yíra tē wa, ku nè yí nè zēnzēn. Ku yí ndē Yí pín cwējē *Sítana tūtùnù nè, sē v mà nè. ⁸ Ku yoo tētè yí, à lòrì Yuu-Tiu nē batwa, sē v lí ku à yíra. ⁹ Yá v dàń le nè, v wú: «À pubwanu tē, à nè fwa n yíra, ku mē mú. À wáá n nè ba diàn jē tē nè à twá, à ma kwēn à tūja diàn zēnzēn». Ku dàń nè yí nētū, à mù wá bu à tián nè, à nè ba diàn jē tē yí, sē ku pa Zwezi-Kērisē diàn tē ya dē nè wuu. ¹⁰ Ku mù nè pín, máná tē, à nè ba diàn jē, nè à yèé lià nè twín nè, nè à yèé ba nè fifín nè, nè à yèé ba nè kēni

nē càn wa, nè à yèé pucvni nè zwa nè Zwezi-Kērisē yí, à tē wulē pupwēn wa, dē ku nētū mama Zwezi-Kērisē yí. Ku yí cígá, máná tē wa, à nè ba diàn jē, mē ku máná tētè wa, Yí yáá pa nè v diàn tē cígá cígá.

Korentø Kērisē lià tē yoo yí Polē

¹¹ Nētū tē, à nè bùà à tián nè, ku yí ndē à yuu tēlé, ku ga yí á mù nè kálú nè, á pa à tun ku. Yá á mù yà nè mē, sē á bírì nētū tē à nè yí, sē lià yēni nè. À mù nè swē à tà won, *tuntuna tē, á ma bojē yáá tián tē dē, ba nè dwē won mama wa. ¹² Á tētè yèé dē, à nè twí á con, à tun á tētēni wa dē pínú, Yí dē ga twá dē nè, v tun yìēn tē nè yí v diàn tē mímínan, dē tūtūnan tē nè bírì v diàn tē, dē yomílan. Tē yìēn tētè mama bírì dē, à cígá yí Zwezi-*Kērisē tuntūnu. ¹³ Yìēn tē, à nè fwa Kērisē lià púlē tē duēn wa, mē tē mù nè à fwa á dē con. Yoo nēdv cici nè, à wá fwa á con. Ku mù nè yí, à nè wá pa à ya á yuu zilí tē. À dàń lwēē á nè, ku yí.

¹⁴ Síún nè, à kúv ken sírí, sē à bà á con, sē ku dàń ya à nē batwa nè. À nè twí, à bá sē, à pa à jì á yuu zilí. À mù yí á tētè nè à pià, ku tà wiēn tē, á nè jē nè à pià. Á yèé dē, ku tà bisíná nè mē, sē ba pià wiēn ba tún ba nyína nè, ku yí nyína, ba nè mē, sē ba pià wiēn, ba tún ba pa ba bíā nè.

15 Á mù sèe, sè à cùgù wiən tə, à nə jə, sè à ma san aba. Á ga sèe, sè à kwìn à mui tə tətə nə á yiri. Á nə swə aba zənzən nətu tə yiri, ku mə, sè á mù sóni nə mancin cici, naaa?

16 Á yèé zəni də, à wà pa à jì á yuu zılı. Yá á wa lià duən dān swìn də, à tun yíá swian, à ma jon á wiən. 17 Lià tə mama, à nə tun á con, ba wà tətə nə à twá, à ma gıgıri aba? 18 Á mù nə kwé Titə, sè v bà v na aba, à ga swìn nə liù tə don con, v nə yi nə nubiu Kərisə yiri, sè v kwé wá. Titə gıgıri aba, v jon wiən á con, naaa? Á yèé də, à mù də Titə pubuŋa yi nədu. Ku tə v nə fwa, də ku tə, à nə fwa yi won nədu.

19 Ku wáa ku pın, á buŋa də, nə sùràn tə tə mama yi nə pià nə ma caga nə tiàn yiri, á yáá con. Ku tà nətu, ku yi Yı yáá con sugu, nə swìn, nə mù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə tə yiri. Nə nubisoni-ba, sùràn tətə mama yi nə swìn á con, sè tə wani tə dān á jian Yı cwəŋə tə wa.

20 Fən jə nə də, dun don, à nə wá bà á con, də á jigə yiri don, à nə ba swə. Á nə twi, də ku yi nətu, à də wá ya yiri don, á də nə bá sóni. Fən jə nə, à ba swə, sè à bà á con, də á dı jara də duən, nə à yèé á ja wugwu də duən, nə à yèé duŋi wulə á tətəŋi wa, nə à yèé á juga duən nə, sè á doni duən, nə à yèé á swìn yolwana á pın duən nə, nə à

yèé á maŋa yìèn á pın duən nə, nə à yèé á fwa fwie, nə à yèé á tuŋa yìèn gurə gurə. 21 Fən tə ma jə nə də, à nə wá bà á con, naa ku tə nə, à nyina Yı nə kùb wá pa, cavira ja nə á yáá con. Fən tə ma jə nə də, à nə wá bà á con, də lià dáá á wa zənzən, ba nə tun cuna tə le, yá ba wà ba kwa vəvəri, ba ma sá ba cuna tə. Ba bıcanı dān tə yi nəzwənən Yı yáá con, də ba pəni duən vee vee, də ba ga tuŋa yìèn, ba ba ba tiàn janı. Də ku nə yin nətu, à pùé wá cùgù, ba mù lià tətə yiri.

13

Sagi tə yígúré sùràn

(2 Korentø tián 12.19-21; 10.1-11)

1 Á wá bà á con, naa ku tə nə, də à nəe batwa nə. Á nə yí á con, nə wá buri lià tə mama, ba nə fwa cuna, tə bura. Nə wá fwa, ndə Yı sagı tə nə swìn, ku wú: «Á mə, sè á dí yáá á ni lià bələ, nə à yèé lià batwa nii sùràn liù yuu wa, á dān ga zıgı lá á buri v bura». 2 Á nəe bələ nii túrı tə, à nə twi á con, à dí yáá, à dù súú lià tə, ba nə fwa cuna tə nii nə, də ba duən tə də mama nii nə. Síún nə, à núná də aba, à ga tə bwé à dwi súú ba nii nə, sè ba lwarı də, à nə piı à bà, à bá lı ba liù mama, à dugu vən nə. 3 Á yèé də, á pià, sè á na ku tə nə bırı də, Zwezi-Kərisə nə twá də nə v swìn. Á yèé də, v mù tà liù tə, v nə ba diàn jə á yáá con. U

yi liù tē, v nē tɔŋa dē diàn á tətəŋi wa. ⁴ Ku yi cígá, ba paa Zwezi-Kərisə dagarv tē yuu wa, v ga wà diàn jɪn. Yá síbɔn nē, v dǎn wulə miu wa, Yu diàn tē yiri. Nē dē ba diàn jə, nē mù dē v mù nē vwə duən nē yiri. Yá nē dǎn wá twá dē wá, nē ya miu wa Yu diàn tē yiri. Mǎŋá tē, nē nē twi á con, nē wá biri aba diàn tētə.

⁵ Á dǎn buŋa á tətə yuu wa zəni, á jón á cígá nē keni á waa Zwezi-Kərisə nē wuuu. Á nē bɔn á tətə yuu wa nətɔ, á ba lwarɪ dē Zwezi-Kərisə nē wulə dē aba naaa? Dē ku nē tà nətɔ, ku wá ya á kəri á tiàn á ga. ⁶ À buŋa dē, á wá lwarɪ dē, nē mù wà nē tiàn kəri nē ga. ⁷ Ku tē nē dǎn lòri Yu con, ku yi, sē v san aba, á dǎnà ká tun yolwan mama. Ku tà nē pià, sē nē ma biri aba dē, nē mù kəri nē tiàn nē na dē, nē dí diàn. Ku yi nē pià, sē á tun zəni cɪcɪ. Yá nē mù con, ku nətɔ dǎn nē swə, ku yi ndē nē kəri nē tiàn nē ga, ku tà nē yáá. ⁸ Nē wəri cígá tē nē nē zɪga. Nē pià nē fwa cígá yìèn cɪcɪ. ⁹ Ku yi cígá, dē á mù nē jə Yu diàn tē, yá nē mù ba diàn jə, nē yáá wulə pupwən wa. Ku tē nē dǎn lòri Yu con, ku yi, sē v san aba, sē á va yáá wuuu. ¹⁰ Mē ku mù nē pɪn, à púpúní sagɪ ku tē, à pɪn aba, dē à bwálí tē núná dē aba. Á ba pià, sē à bà à yí á con, dē yìèn wulə, tē nē wá pa, à caga á nii nē. *Yuu-Tiu yi v ken v diàn tē

à jɪn wa, sē à ma dǎn á jìàn Yu cwəŋə tē wa. Ku tà v pɪn tē nē, sē à ma cùgò aba.

(Filipə tián 4.4-9)

¹¹ Á nubɪa-ba, ku tē nē súrɪ lá, á yana pupwən wa. Á siá, sē Yu san aba, sē á va yáá wuuu. Á siá, sē ba kwè aba, sē á ja pubuŋa nədɔ. Á yana duən nē dē bɪcan siə. Yá sonu dē bɪcan siə Yu dǎn wá ya dē aba. ¹² Á júná duən dē zilé zənzən dē sonu, ndē Kərisə lià nē mē, sē ba fwa nətɔ. Kərisə lià tē mama, ba nē wulə yəbə, jùnì aba.

¹³ Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nē wá fwa v pubwanɔ tē á yira. Yu wá fwa v sonu tē á yira. Yá Yu-*Sinju tē, ku nē pɪn, nē vwə duən nē, wá ya dē á mama.

**Sagi tē, Polə nə
púpóní v pa
Galasi
Kərisə lià tē nə
Galasi tián sagi
tē yuu wa sugv**

*Liù tē, v nə púpóní sagi
kv tē*

Kv yi *tontovv Polə nə
púpóní kv.

Lià tē nə, Polə nə púpóní

Polə púpóní sagi kv tē v
pa *Kərisə lià púlé kapovv
nə, tē nə wulə Galasi nag-
wanaa tē wa, v nə dıga tē
dèń.

Sagi tē wa sugv

Polə púpóní *Zwifə-ba
karnyına-ba yırı, ba yà nə
twi v viru kwa nə, ba gugurə
*Kərisə lià púlí tē dē ba kàrà
tē, ba yà nə ba pià, sē ba
twá svyváńjv tē nii nə. Polə
kwè Kərisə lià tē, sē ba dān
ká twá ba kàrà tē nə. Ba
mù yà pià, sē ba *gwəńjə
Kərisə lià bara tē, ba nə tà
Zwifə-ba, ba ga zılı Yı *nii
tē mama, v nə pın *Moyizə
nə. Kv tē nə súrí lá, ba mù
Kərisə lià tē, ba nə tà Zwifə-
ba, dē wa lià duən yà tē twá
ba yofwamınan tē nə, ndə
lià tē nə, ba nə yèri Zwezi-
Kərisə.

Polə pià v bırı ba, sē ba
lwarı dē, kv nə zıgı máńá
tē wa, Zwezi-Kərisə nə tıga
dagarv tē yuu wa, nə kúv tà
Yı *nii tē, v nə pın *Moyizə
nə, nə kəni nəba cwəńjə wa.

Nə dān ti nə tián, Kərisə liù
tē, v nə ti v tián cígá cígá, kv
yi Yı-*Sińu tē wulə dē wá,
v ga yá v tián v pa kv Sińu
təntə nə, sē kv kē wá cwəńjə
wa.

*Polə jvńi Galasi Kərisə lià
tē*

(Romə tián 1.1-2)

¹ À mù Polə nə púpóní
sagi kv tē, à pın *Kərisə
lià púlé tē nə, tē nə wulə
Galasi nagwanaa tē wa. À yi
Zwezi-Kərisə *tontovv. Kv
tà ləzoni nə pın nii nə. Kv
yi Zwezi-Kərisə dē nə nyına
Yı, v nə bwin wá, v li
tıan wa, nə tún nə, sē à
ya tontovv. ² À mù dē lià
tē mama, ba nə yi à nubıa
Kərisə yırı, ba nə wulə à
con, jvńi aba. ³ Nə nyına
Yı dē nə *Yuu-Tiu Zwezi-
Kərisə nə wá fwa pubwanv
á yıra, ba ga pa aba bıcan
sıé. ⁴ Zwezi-Kərisə sēe, v
ti nə yuu yırı, sē v ma jon
nəba nə cına wa. V dān
van nəba, v li sívıııı kv tē
yokukwınan tē jıan wa. V
fwa kv nətı, v pa kv tē, nə
nyına Yı yà nə pià, nii sú.
⁵ Nə pıan dun Yı nə, máńá
dē máńá, kv nə ba zwēe!
Amına!

Yı svyváńjv tē yi nədv

*(Galasi tián 3.1-5; 4.9-20;
5.1-12)*

⁶ Yı yi v twá Zwezi-
*Kərisə nə, v kúrí aba dē
pubwanv. Kv mù nə pın, kv
gwárí nə zənzən dē, nətı tē,
á nə vəvəri lala, á yá Yı, á
piı á twá svyváńjv don nə.
⁷ Cígá mama, kv tà svyváńjv

don wulə, ku súrí Zwezi-Kərisə suywǎnú tə nə. Yá lià duən dǎn nə wulə, ba nə kəni yìèn gurə gurə á bɪcǎnɪ wa, ba ga pià, sə ba lwǎn Zwezi-Kərisə suywǎnú tə.

⁸ Yá liù don dǎn nə swìn suywǎnú don, ɔ biri aba, ku nə tà Zwezi-Kərisə suywǎnú tə, nə nə swìn nə biri aba, sə Yɪ cùgù ku tiú. Də ku nə swə, ku yɪ nə tətə wa liù, nə à yèé *malika, ka nə nan yɪ ka cú, sə Yɪ cùgù ku tiú. ⁹ Nə dí yáá, nə swìn ku, yá nə tə kùè pií nə bwé ku wa síún nə. Liù don nə swìn suywǎnú don, ɔ biri aba, ku nə tà Zwezi-Kərisə suywǎnú tə, á nə nì, sə Yɪ cùgù ku tiú.

¹⁰ À nə swìn nətɔ, ku tà à pià, sə ləzoni bu à nə, ku yɪ à pià, sə Yɪ nə bu à nə. À ba pià, sə ləzoni nə sóní nə. Də à yá nə pià, sə ləzoni nə sóní nə, à yá bá ya Zwezi-Kərisə tətòndù.

Yɪ kúrí Polə, sə ɔ ya ɔ tɔntɔnɔ

(Tɔtɔnan 22.3-16; 26.9-20; 9.1-20, 23-30)

¹¹ À nubɪa-ba, à pià, sə á lwarɪ də, Zwezi-*Kərisə suywǎnú tə, à nə swìn à biri tə, wà ləzoni con nan. ¹² Ku ma tà ləzwənə nə swìn ku suywǎnú təntə, ɔ biri nə. Ku ma kùè tà ləzwənə nə kàri nə ku kàrà. Ku yɪ Zwezi-Kərisə tətə nə biri ku nə. ¹³ Á yá dí yáá, á nì à tɔtɔnɛ yá nə yɪ nətɔ, mǎǎ tə wa, à yá nə wulə *Zwifə-ba yɪjɔncwəŋə tə wa. Ku mǎǎ

təntə wa, à yá kəni càn Kərisə lià púlé tə nə zənzən, à ga pià, sə à pa tə nyu lá. ¹⁴ À mù də à duən tián Zwifə-ba, nə yá nə wulə nə nyɪna-ba yɪjɔncwəŋə təntə wa, à mù yá nə zilí yìèn tə mama nii zənzən, à doni à duən tián tə zɔnɪ. À yá ken à pubɔŋa mama, nə nyɪna-ba yɔfwamɪnan tə nə də yawala. ¹⁵ Ku yɪ nətɔ, yá Yɪ yá dí yáá, ɔ kúrí nə ɔ tún, də à nuu tə wà nə lɔrɪ. Yá mǎǎ nə yí, sə à tɔn à pa wá, ɔ fwa pubwanɔ à yɪra, ¹⁶ ɔ pa à lwarɪ ɔ biú tə à waa con, sə à dǎn swìn ɔ yoo, à biri lià tə də, ba nə tà Zwifə-ba. Ku mǎǎ təntə wa, à wà liù bwe, sə ɔ kàri nə ku tə, à nə mɛ, sə à pa ku cígá. ¹⁷ À ma kùè wà *Zwerizalemə vɛli, sə à na lià tə, ba nə dí à yáá, ba yɪ *tɔntɔna tə də. Ku mǎǎ təntə tətə wa, à vɛli Arabi nagwanaa. À vɛli təntə kwa nə, à pií à bà Damasə.

¹⁸ Ku bɪna batwa nii nə, à dǎn vɛli Zwerizalemə, sə à lwarɪ Sefasə*, yá à dǎn yɪn ɔ con dɪan fugə də bonu. ¹⁹ Yá à dǎn nə wà tɔntɔna tə liù don mama nɪ, də ku nə tà Zwakə, ɔ nə yɪ *Yuu-Tiu nyánú. ²⁰ Yɪ yèé də, yoo ku tə, à púpúní bwálí ku tə wa, yɪ cígá, ku tà kɔnkɔn à kɔnɪ.

²¹ Ku kwa nə, à nan Zwerizalemə nə, à va à twá lá, à jírí Siri nagwanaa tə, də Silisi lɔɔ nii tə wa. ²² Kərisə lià púlé tə, ba yá nə wulə

* 1:18 1.18 Sefasə yá jə yɪrɪ don, ba nə bonə Piyərə.

Zwide nagwanaa tē wa, yà tē wà nē nī ba yíá wa. ²³ Ba yà yī à yoo nē, ba nēn dē, lià swìn, ba wú: «Βεε tē, v yà nē fifin nēba dān yī Zwezi-Kērisē suywánú tē, v swìn v bīrī síún nē. Yá v mù yà ga nē pià, sē v pa kv suywánú tēntē nyu lá». ²⁴ Kv nētv dān pīn, ba bwī Yū nē, à mù yīrī.

2

*Polē jérī Zwezi-Kērisē
tvtvna Zwerizalemē nē
(Tvtvnan 15.1-29)*

¹ Bīna fugē dē banīa nīi nē, à mù dē Barēnabasē pīi nē va *Zwerizalemē. À jūn Titē, dē à kē lá, à ja va. ² Yū yà bīrī nē dē, à mē, sē à va lá. Yá máná tē, nē dān nē vēli nē yí lá, à mù dē *Kērisē lià púlí yáá tián tē nan kwa, nē na duēn nē cīcī. À dān ma man suywánú tē dēn, à nē swìn à bīrī lià tē nē, ba nē tà *Zwifē-ba. À yà ba pià, sē tutvñī tē, à nē tvn, dē tutvñī tē, à nē tvñā síún nē, jī tvtv. ³ Titē yà yī *Gērēkē, v mù yà ga nē yī à twadon. Yá Kērisē lià púlí yáá tián tē wà wá kálú, sē ba pa v *gwēñē wá. ⁴ Yá lià duēn dē dān yīn lá nē, ba nē yī kunkun lià, ba nē yī nē nubīa Kērisē yīrī. Ba mù lià tēntē dān sēgē, ba zv nē púlí tē wa, ba swìn dē, Titē mē, sē v pa ba gwēñē wá. Ba mù lià tēntē yī, ba zva nē púlí tē wa, sē ba ma na, nē nē twá dē Zwezi-Kērisē, nē ma

tī nē tián nētv. Ba pià, sē nē tē pīi nē twá Yū *nīi tē nē, v nē pīn *Moyizē nē dē dián. ⁵ Nē dān nē wà sēe, nē twá lià tēntē pubvñā tē nē, máná mancīn tētē. Nē mù ba pià, sē ba cūgē Zwezi-Kērisē suywánú tē, kv nē yī cígá cīcī. Nē pià, sē nē cī suywánú tēntē dē kv cígá tē nē, nē pa aba, ba dān ká lwán kv. ⁶ Máná tē, à nē tún à nīi, à bīrī Kērisē lià púlí yáá tián tē, ba wà swìn dē, yoo mùrī Zwezi-Kērisē suywánú tē wa, à nē swìn à bīrī lià tē nē. À mù con, à yēē dē, Yū ba lià kúrī, v ma kwanī ba duēn. Kv mù nē pīn, lià tēntē nē yī Kērisē lià púlí tē yáá tián, nē à yēē ba nē tà yáá tián, kv ba dēn jē kv pa à mù nē. ⁷ Yá ba mù lià tēntē dān yēni dē, kv yī Yū nē pīn nē suywánú tē, à nē bīrī lià tē, ba nē tà Zwifē-ba, ndē v nē dí yáá, v pa nīi Piyerē nē, sē v va v swìn kv, v bīrī Zwifē-ba nē. ⁸ Yū nē tvn Piyerē pubvñā wa, sē v va Zwifē-ba con. V mù nē kúv tvn à dē pubvñā wa, sē à va lià tē con, ba nē tà Zwifē-ba. ⁹ Lià yà ywáná Zwakē dē Sefasē* dē Zwan ndē diē tētēñī banī nē Kērisē lià púlí tē wa. Ba lià batwa tēntē dān nī dē, Yū cígá pīn nē kv tutvñī tēntē v pubwanv tē yīrī. Ba dān jūn à mù dē Barēnabasē jūn nē, ba zuzvgv, sē kv bīrī dē, nē mù dē ba mù yī nīmarv nēdv lià. Nē mù dān mē, sē nē

* 2:9 2.9 Sefasē yà jē yīrī don, ba nē bonē Piyerē.

va lià tē con, ba nē tà Zwifē-ba, sē ba dē ga va Zwifē-ba con. ¹⁰ Yoo nēdu cici nē ba lōri nēba, sē nē fwa. Ku mù nē yī, sē nē san ba Kērisē lià púlē tē nē, tē nē yī zura. Yá mē ku mù nē, à dē yà pià, sē à tun dē yawala.

Polē caga Piyerē nii nē Antuswē nē
(Tūtōnan 11.1-17; 15.7-11)

¹¹ Ku kwa nē, Sefasē† twi Antuswē wa. À dān ma caga v̄ nii nē lià tē mama yáá con, yolwan tē yiri, v̄ nē fwa. ¹² Ku yī cígá, máná don yin lá, Sefasē dē *Kērisē lià tē, ba nē tà *Zwifē-ba, yà dé wodiu duēn nē. Yá máná tē wa, lià duēn nē nan Zwakē con, ba bā Sefasē con, v̄ dān li v̄ tiān Kērisē lià tē, ba nē tà Zwifē-ba yira, v̄ kúv̄ ba wodiu dé dē ba, v̄ yà nē dēri Zwifē-ba fēn, ba yà nē kálí, sē bēe mama *gwējē tē yiri. ¹³ Kērisē lià tē duēn tē mama, ba nē yin lá, ba nē yī Zwifē-ba, dē jigē níé bēlē tiān ndē Sefasē nē. Barēnabasē dē tētē jigē níé bēlē tíú, ndē ba nē. ¹⁴ À dān nē nī dē, ba tēlē Zwezi-Kērisē suywájú tē cígá tē wa, à swìn Sefasē con lià tē mama yáá con, à wú: «N yī Zwifē, yá n yà ja n tiān, n ma fwa ndē liù tē nē, v̄ nē tà Zwifē yēbē. N wā n tiān ma fwa ndē Zwifē nē. Bēēē dān nē p̄n, siún nē, n dān ma pià, sē n kálú lià tē, ba nē tà Zwifē-ba, n pa, ba ya ndē Zwifē-ba nē?»

Zwifē-ba dē lià tē, ba nē tà Zwifē-ba mē, sē ba kē ba waa Zwezi-Kērisē nē
(Galasi tián 5.1-6)

¹⁵ Nē mù yī *Zwifē-ba nē lōri nēba, nē tà dwíé tē, ba nē yēri Yū *nii tē, v̄ nē p̄n *Moyizē nē. ¹⁶ Dē ku nētū mē, nē tē yēé dē, liù mē, sē v̄ kē v̄ waa Zwezi-*Kērisē nē, sē v̄ ma ya cígá tíú Yū yáá con. Ku tà liù tē, v̄ nē twá Yū nii tē nē, v̄ nē p̄n Moyizē nē, nē wá ya cígá tíú Yū yáá con. Nē dē tētē yī nē ken nē waa Zwezi-Kērisē nē, sē Yū wání v̄ jēlē nēba ndē lià tē nē, ba nē yī cígá tiān v̄ mù Yū yáá con. Liù mama wārī Yū nii tē, v̄ nē p̄n Moyizē nē, v̄ zilí, sē ku p̄n, Yū jēlē wá ndē cígá tíú nē v̄ yáá con. ¹⁷ Nē mù Zwifē-ba pià, sē nē ya cígá tiān Yū yáá con, nē nē ken nē waa Zwezi-Kērisē nē yiri. Yá Yū dān nē twá ku nētū wa, v̄ b̄ri nēba dē, nē yī cuna lià, ba nē ba Yū nii tē, v̄ nē p̄n Moyizē nē twá, ku nētū pià ku b̄ri bēēē? Ku pià ku b̄ri dē, ku yī Zwezi-Kērisē nē ken nēba cuna tē wa naaa? Abada! Ku tà nētū! ¹⁸ Dē à mù nē pií à twá Yū nii tē nē, v̄ nē p̄n Moyizē nē, à yà nē v̄iga, sē à twá ku nē, ku b̄ri dē, à t̄j̄a cuna Yū yáá con. ¹⁹ Yū nii tē tētē, v̄ nē p̄n Moyizē nē, p̄n à tī. Yá Yū nii tētē kúv̄ ba diān jē à yuu wa, ku nētū dān ga wá pa, à ya mu wa, à pa Yū nē. ²⁰ À dān yī ndē ba paa à mù dē Zwezi-

† 2:11 2.11 Sefasē yà jē yiri don, ba nē bonē Piyerē.

Kørisə me dagarv tə yuu wa. Yá kv kúv tà à tətə nə wulə, kv dān yí Zwezi-Kørisə mu tə nə wulə à waa. À mu tə, à dān nə jə wulə luv wa, kv yí à ken à waa Yü-Biu tə nə, à ma wulə. U mù nə sóní nə, v ga sèe, v ti à yuu yiri. ²¹ À ba pià, sə Yü pubwanv tə, v nə fwa à yira, ya ndə tutv nə. Də liù nə wàá Yü nii tə nə, v nə pín Moyizə nə, v twá, kv pín Yü jələ wá ndə liù tə nə, v nə yí cígá tíú v mù Yü yáá con, Zwezi-Kørisə yí v tíga tutv.

3

Yü nii tə, v nə pín Moyizə nə, də liù nə ken v waa Zwezi-Kørisə nə yoo

(Galasi tián 4.9-20; Romə tián 8.14-17)

¹ Á mù Galasi tián-ba, bèèèe nə pín, á yí løyərən nətən? Wàà nə gígarí aba v dugv? À birí aba zəni zəni, nətəv Zwezi-*Kørisə nə tíga dagarv tə yuu wa. ² À dān bwe aba yoo nədv kv tə, sə á le nə. Yü nə pín aba v *Sinju tə, kv yí á nə zilí v *nii tə, v nə pín *Moyizə nə, yiri naaa? Yü pín aba v Sinju tə, á nə cugv Zwezi-Kørisə svywájú tə, á ga kə á waa v nə yiri. ³ Bèèèe dān nə pín, á yí løyərən nətən? Kv jjuv tə nə, Yü-Sinju tə yà nə yí á diàn. Bèèèe dān nə pín, á ma píí á jələ á tətə diàn yuu wa síún nə? ⁴ Á ní yìèn kapuv, tə nə tvn, kv ga yí ndə tutv nə á mù con nə. Tə yìèn təntə yí tutv, naaa?

⁵ Yü nə pín aba v Sinju tə. U mù ga nə fwa yomulan á tətəni wa. Kv yí á nə zilí v nii tə, v nə pín Moyizə nə, yiri naaa? Nə à yèə kv yí, á nə cuga Zwezi-Kørisə svywájú tə, á ga kəni á waa v nə yiri?

Abərahame ken v waa Yü nə

⁶ Kv púpúní Yü sagí tə wa, kv wú: «*Abərahame ken v waa Yü nə, kv pa Yü jələ wá, ndə liù tə nə, v nə yí cígá tíú, v mù Yü yáá con». ⁷ Kv nətəv dān pià kv birí aba də, kv yí lià tə, ba nə ken ba waa Yü nə, nə yí Abərahame bia cígá cígá. ⁸ Kv púpúní Yü sagí tə wa fuən fuən də, mánjá wá bà, lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba, wá kə ba waa Yü nə. Yá Yü dān wá jələ ba, ndə lià tə nə, ba nə yí cígá tián v mù Yü yáá con. Kv mù yiri, Yü dí yáá v swìn svywájú tə, v birí Abərahame, v wú: «À wá fwa pubwanv dwié tə mama yira, ba nə tà Zwifə-ba, luv mama wa, n mù yiri». ⁹ Kv mù dān nə wá pa, lià tə mama, ba nə ken ba waa Yü nə, v wá fwa pubwanv ba yira, ndə v nə fwa pubwanv Abərahame yira, v nə ken v waa v mù Yü nə.

¹⁰ Yü wá cùgù lià tə mama, ba nə buja də, ba wàá v mù Yü *nii tə, v nə pín *Moyizə nə, ba zilí, ba ma yaní cígá tián v yáá con. Kv púpúní Yü sagí tə wa, kv wú: «Liù tə, v nə wà Yü nii tə, v nə pín Moyizə nə, mama zilí

mánǵá mama wuuu, Yu wá cùgù kv tíú». ¹¹ Nə yèé də, liù mama wàrì v yanì cígá tíú Yu yáá con, v nə zilí Yu nii tē, v nə pɪn Moyizə nə, zəni yɪrɪ. Nə nɪ, kv nə púpúní Yu sagɪ tē wa, kv wú: «Liù tē, v nə ken v waa Yu nə, mə v mù nə yɪ cígá tíú Yu yáá con. Yá kv mù nə wá pa, v na cígá cígá mɪ». ¹² Liù tē, v nə zilí Yu nii tē, v nə pɪn Moyizə nə, kv tà v ken v waa Yu nə. Kv púpúní Yu sagɪ tē wa, kv wú: «Liù tē, v nə twá Yu nii tē nə, v nə pɪn Moyizə nə, v wá na cígá cígá mɪ». ¹³ Yá Zwezi-Kərisə dǎn nə yè nəba, v jon Yu nii tē, v nə pɪn Moyizə nə, kv yà nə wá cùgù nəba, tē jɪn wa. Mə v mù dǎn nə pìl v jon nə yuu cuna tē v zɪn. Kv púpúní Yu sagɪ tē wa, kv wú: «Yu wá cùgù liù tē, ba nə kuru ba goli tíú yuu wa». ¹⁴ Mə Zwezi-Kərisə tɪga nətu, sə lià tē, ba nə tà Zwifə-ba, də wàní ba na pubwanv tē, Yu nə kàn nii də, v wá fwa Abərahəmə yɪra. Yá nə dǎn nə ken nə waa Zwezi-Kərisə nə, nə wá na Yu-**Sinju* tē, Yu nə kàn nii, sə v pa nəba.

Yu nii tē, v nə pɪn Moyizə nə, ba v nikanɪ tē yáá nə cì
(*Matɪə 7.20; Romə tián 4.13-17; 10.4-13; Efəzə tián 3.6*)

¹⁵ À nubɪa-ba, à pià à tì tta yuu yoo kv tē, à ma bɪrɪ aba yoo. Də lià bələ nə ken

nii nədu, ba ga kàn nii, ba pa duən nə won yuu wa, liù don mama wàrì ba nɪmarv təntə v cùgà. Yá liù mama ga wàrì yoo v sùrí kv nə də. ¹⁶ Mə Yu **nimarv nikanɪ* tē də yɪ nətu. Yu kàn nii, v pa Abərahəmə də v biù tē nə, v nə wá lɪrɪ. Yu wá swɪn, v wú, Abərahəmə də v bɪa tē, v nə wá lɪrɪ, sə kv dǎn ká ya ndə kv yɪ v bɪa tē mama. Biù təntə nə yɪ **Kərisə*. ¹⁷ Á nəjə yoo tē, à nə pià, sə à swɪn. Yu jɪn nɪmarv də Abərahəmə, v ga kàn nii də wá. Kv bɪna biənɪa də fɪtwa (430) kwa nə Yu dǎn pɪn v **nii tē *Moyizə* nə. Yá v nii təntə kúv wàrì v nɪmarv tē kv cùgà. Kv yà nə wáa kv cùgà v nii tē, v nə kàn də Abərahəmə, yá wàrì kv jì. ¹⁸ Də kv nə yɪ liù nə zilí Yu nii tē, v nə pɪn Moyizə nə, nə wá pa, v na tori Yu con, kv kúv tà Yu nikanɪ tē yɪrɪ. Yá Yu ga fwa zəni Abərahəmə yɪra, v yá nə kàn nii də wá yɪrɪ.

¹⁹ Bèèèe yɪrɪ Yu dǎn ma pa v nii tē Moyizə nə? Yu pɪn wá v nii tē, sə kv pa, nə lwarɪ yoo tē, kv nə yɪ cuna v yáá con. Yá Yu nii təntə dǎn yá mɛ, sə kv ya lá wuuu, kv ja vèli mánǵá tē wa, Abərahəmə biù tē nə wá bà. Mə v mù biù təntə nə, Yu yá pɪn v nikanɪ tē. Yu nii təntə yɪ **malɪkɛ* nə ja kv, tē bà, yá bɛɛ* dǎn ga ya tē mù də ləzoni pwərə wa, v jon kv, v swɪn, v bɪrɪ ləzoni

* 3:19 3.19 Bɛɛ təntə, v nə yɪn Yu də ləzoni pwərə wa, nə yɪ Moyizə.

nə. ²⁰ Də liù nə wulə lià bələ pwərə wa, ku pià ku biri də, ku tà ba ladba cici yiri. Yá Yu nikanı tē mù ga yı v cici yoo. ²¹ Ku nətı dān yı ku biri də, Yu nii tē, v nə pın Moyizə nə, də Yu nikanı tē zıga duən nə naaa? Abada! Ku tà nətı. Də Yu yà nə pın nii, ku nə wàá mu ku pın ləzoni nə, ba yà wá twá nii təntə nə, ba jì cígá tián Yu yáa con. ²² Ku swın Yu sagı tē wa də, ləzoni tē mama yı ba wulə cına wa wuuu. Mə ku mù nə pın, Yu nikanı tē nii mə, sə ku sú, ku pa lià tē mama nə, ba nə ken ba waa Zwezi-Kərisə nə.

²³ Də máńá tē nə wà yí, sə nə kə nə waa Zwezi-Kərisə nə, Yu nii tē, v nə pın Moyizə nə, yà pın, nə jì ndə bān diè lià nə. Yá nə dān yà dānı də, Yu biri nəba, sə nə kə nə waa v nə. ²⁴ Yu nii tē, v nə pın Moyizə nə, yà kəni nəba cwəŋə wa máńá mama wuuu, ku va ku yí máńá tē, Zwezi-Kərisə nə twi, sə nə kə nə waa v nə, sə ku pa nə ya cígá tián Yu yáa con. ²⁵ Yá máńá dān nə yí, sə nə ken nə waa Yu nə, nə kúb tà Yu nii tē, v nə pın Moyizə nə, jıın wa nə nə wulə. ²⁶ Cígá, á nə ken á waa Zwezi-Kərisə nə, ku pın á mama jì Yu bıa. ²⁷ Á liù tē mama, ba nə ləgə níá wa, ku twá də Yu yiri tē, v wulə mu wa də Zwezi-Kərisə, yá v ga nyın də wá də. ²⁸ Pwıa dān kúb tələ *Zwifə-ba də *Gərekə-ba pwərə wa. Pwıa kúb tələ ywəŋə də lià tē,

ba nə tı ba tián, pwərə wa. Pwıa kúb tələ bara də kana pwərə wa. Ku nətı dān pià ku biri də, á mama də Zwezi-Kərisə vwə duən nə, á dān ga yı won nədu. ²⁹ Yá də á nə yı Zwezi-Kərisə nə tı aba, á yı Abərahəmə dwıı tē wa lià. Á yı lià tē, á nə jə tori Yu nikanı tē wa, v nə kàn nii, sə v pa Abərahəmə nıán nə.

4

(Romə tián 8.14-17)

¹ Á nəŋə ku tē, à nə pià á swın yəbə nə yı nətı. Ku yı ndə bisımaa nə mə, sə v zàn v tını v nyına wiən nətı. Máńá tē wa, v tē nə yı nəmaa, v yı ndə yonı nə. Yá v mù ga nə mə, sə v tını v nyına tē wiən tē mama. ² V bisını nə, v yı v wulə lià duən jıán wa, ba ywəŋá v də v wiən tē yuu, ku ja vələ máńá tē, v nyına tē nə lı v tın. ³ Mə ku yı nətı nə də con. Máńá tē, nə yà nə yəri Yu yièn tē, nə yà yı ndə bisını nə, yá luv wiən yà jə dián nə yuu wa, ndə tē ywəŋə nə. ⁴ Máńá tē, Yu nə lı v tın, dān nə yí, v tun v biú Zwezi tē luv wa. Yu pın, kan luri wá, v ga twá *nii tē nə, Yu nə pın *Moyizə nə. ⁵ V twi, sə v pa lià tē, ba nə twá Yu nii tē nə, v nə pın Moyizə nə, tını ba tián, sə nə ga jì v mù Yu bıa. ⁶ Á nəŋə, ku tē nə biri də, nə yı Yu bıa. Yu tun v biú tē *Sıju v pa ku bā, ku zv nə pubuŋa wa. Mə Sıju təntə dān nə

pɪn, nə wàá nə swìn, nə wú: «Baba! Nə nyɪna Yɪ!» ⁷ Kɪ nətɔ dān bɪrɪ də, n kúú tà yonɔ, n yɪ Yɪ biú. Yá ɔ dān wá pa mú tori tə, ɔ yà nə tanɪ, sə ɔ pa mú, n nə yɪ ɔ biú tə yɪrɪ. Yɪ tətə nə tɔɲa zəni təntə.

(Galasi tián 3.1-4; 5.1-12)

⁸ Máná don yɪn lá, á yà wà Yɪ lwarɪ. Á yà ga jònɪ wiən duən, tə nə tà Yɪ cígá cígá. ⁹ Yá síún nə, á dān lwarɪ Yɪ. Kɪ tə nə dwə, Yɪ dān yèé á yoo. Kɪ dān fwa nətə, á ma pɪí á twá lɔɔ wiən tə kwa, tə nə ba diən jə míámíán? Bèèèe nə pɪn á ma pià, sə tə mù wiən təntə kúú pɪí tə tɪnɪ aba ndə ywəɲə nə? ¹⁰ Á kúú pɪí á zilí diən duən, nə à yèé cànɪ duən, nə à yèé bɪna duən. ¹¹ Á yoo tə jə pucɔnɪ kɪ pa nə, à tɔtɔncaran tə, à nə tɔn à pa aba, nə wá jì tɔtɔ yɪrɪ.

¹² À nubɪa-ba, à lòrɪ aba, sə á ya ndə à nə, à də nə yɪ ndə á nə yɪrɪ. Á wà lwanɪ mama fwa à yɪra.

¹³ Á yèé də, à dí yáá nə twi á con, kɪ yɪ à yayɪɔ tə nə pɪn, à ya á con, à ma swìn Zwezi-Kərisə suywáɲú tə, à bɪrɪ aba. ¹⁴ Á yayɪɔ yɪn càn kɪ pa aba. Yá də kɪ nətɔ mama, á wà nə zɔnɪ, sə á diɲɪ nə, á kə vən nə. Á tə sèe, á jon nə, á kə á con ndə Yɪ *malɪka nə, nə à yèé ndə Zwezi-Kərisə tətə nə. ¹⁵ Kɪ máná təntə wa, á pwíí yà poli zənzən. Bèèèe dān nə pɪn, á kúú təlɔ

pɪpwən təntə wa síún? Á yəni də, á yà nə wàá á yíá á lɪ, á kəni à yíá tə nə, á yà nə lɪ tə á kə lá. ¹⁶ Yá síún nə, à dān jigə á duɲɔ, cígá tə yɪrɪ, à nə swìn á con naaa? ¹⁷ Lià wulə á nii nə də yawala. Yá ba yawala təntə ba ziən. Ba yɪ ba pià, sə ba pwèe á mù də à mù Polə duən nə, sə á ja yawala də ba mù. ¹⁸ Kɪ ziən, sə á ja yawala də yoo tə, kɪ nə ziən, máná mama wuuu. Kɪ tà máná tə, à nə wulə á con cɪcɪ. ¹⁹ À bɪa-ba, á yoo kúú pɪí kɪ yì nə, ndə kapuə pùé nə yáá yì nətɔ, ɔ lɔrɪ máná wa. Kɪ wá yì nə nətɔ máná mama wuuu, kɪ ja vèli máná tə wa, á nə wá jì ndə Zwezi-Kərisə nə. ²⁰ À swə də, à yà nə wulə á tətəɲɪ wa, máná kɪ tə wa, sə à swìn sòràn duən á con, tə nə wulə à bɪcən wa. Kɪ nə tà nətɔ, à mù kúú yèrɪ kɪ tə, à nə wá swìn á con.

Sara də Agarə yoo
(Ebərə-ba 12.18-24)

²¹ Á mù lià tə, á nə pià, sə á twá Yɪ *nii tə nə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, á swíán yoo kɪ tə, á bɪrɪ nə. Á wà kɪ tə, Yɪ nii tə nə bɪrɪ, ni naaa? ²² Kɪ púpúní Yɪ sagɪ tə wa də, *Abərahəmə lɔrɪ bɪa bələ. ɔ mù də Agarə nə lɔrɪ biú tə don, ɔ mù də Sara ga lɔrɪ ɔ don tə də. Agarə yà yɪ yonɔ, yá Sara mù yà tà yonɔ. ²³ Biú tə, Abərahəmə də yonɔ tə nə lɔrɪ duən nə, yɪ kɪ twá də ləzwənə pùé fɪra. Yá biú tə, ɔ mù də kan tə, ɔ nə tà yonɔ tə, nə

lurı duən nə, yı ku twá də Yı nikanı tē. ²⁴ Yiən tēntē tūn, sə tē burı nēba yoo ku tē. Ku mǔ kana bēlə tēntē yı ndə Yı *nimarv bēlə tē nə, v nə kàn də v lià tē. Yoŋu Agarə yı Yı nimarv tē, v nə tún də Moyizə *Sinayi paan tē yuu, v ga yı ywəŋə v lurı. ²⁵ Agarə dān yı ndə Sinayi paan tē nə, ku nə wulə Arabi nagwanaa wa. Vān don də nə, v mǔ nə yı ndə *Zwerizalemə tē nə, ku nə wulə tia yuu zèn. Ku tiv tēntē lià tē mama yı ywəŋə. ²⁶ Yá Zwerizalemə tē, ku nə wulə Yı sàń nə, yı ndə kan tē nə, v nə tà yoŋu. Mə v mǔ nə yı nə nuu. ²⁷ Ku púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú:

«Kan tē, v barı nə dugv wá, lurı bia, v doni kan tē, v nə wulə v barı con. Ku mǔ nə pın, n mǔ kan tē, n ba biú lurı, n tē mē, sə n kə n tián pupwən wa, n ga mǔn n kə yı nə, də n nə yèrì biú lurı nə yì nətü tē mē».

²⁸ À nubia-ba, á yı Yı bia cígá cígá. Yı nə kàn nii tēntē. Á yı ndə *Yızakə nə, Yı nə kàn nii də Abərahame də, v wá lurı wá. ²⁹ Abərahame máŋá tē wa, v biú tē, v nə lurı də ləzwənə pùé fıra tē, yá kəni càn biú tē nə, Yı-*Siŋu tē nə pın, v lurı. Də zèn mama, ku yoo tēntē tē tıŋa nətü. ³⁰ Yá ku dān púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú: «Dıŋı yonkan tē də v biú tē, n pa ba viı, v nə wá mē, sə v ti biú tori

n con tē yıri. Ku yı kan tē, v nə tà yoŋu tē, biú nə mē, sə v ti biú tori tēntē!» ³¹ À nubia-ba, ku mǔ nə pın, nə mǔ tà yonkan tē bia, nə dān yı kan tē, v nə tà yoŋu, bia.

5

Zwezi-Kərisə pın, nə ti nə tián

(Galasi tián 2.3-5; 3.1-7)

¹ Zwezi-*Kərisə van nēba v jon, sə nə wánı nə tıni nə tián cígá cígá. Á dān kəne dián, sə á tıni á tián máŋá mama wuuu. Á kúv dānà ká sēe, sə á piı á jı ywəŋə yoo mama wa.

² À mǔ Polə swın á con də, á nəŋə á nə pın, ba *gwəŋə á bara Yı *nii tē yıri, v nə pın *Moyizə nə, á nə keni á waa Zwezi-Kərisə nə tē, kúv ba dēń jə. ³ À tē kúv piı à liı aba də, liú tē mama, v nə pın, ba gwəŋə wá, ku mē, sə v zilı Yı nii tē mama, v nə pın Moyizə nə. ⁴ Á mǔ lià tē, á nə buŋa də, á wá ya cígá tián Yı yáá con, á nə zilı v nii tē, v nə pın Moyizə nə yıri, á mǔ də Zwezi-Kərisə wá pwēe duən nə, yá Yı kúv wàrì v pubwanv tē, v fıwa á yıra. ⁵ Nə mǔ con, nə ja yala də, Yı wá sēe nēba ndə lià tē nə, ba nə yı cígá tián v yáá con. Nə keni nə waa Zwezi-Kərisə nə wuuu, yá Yı-*Siŋu tē dān pın nēba dián, nə ma dānı ku nətü tē. ⁶ Liú tē, v də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə, ba nə gwəŋə ku tíu, nə à yèé ba nə wá wá gwəŋə, tē mama yı tutü. Yoo tē, ku nə dó lá,

ku mù nè yí, sè v kəni v waa
Zwezi-Kərisə nè wuuu, sè v
sóní v duən tə.

⁷ Dí yáá nè, á yà vèli á yáá
wuuu. Síún nè, wàà dàń nè
cìgà á yáá nè, v pa, á kùù ba
cìgá tə nè twá? ⁸ Ku tà Yü tə,
v nè kúrí aba, sè á ya v mù
là, nè pín aba ku pubuŋa
təntə. ⁹ Á nəŋə won tə, ku
nə nyin də á yoo təntə. Ku yí
ndə sabwari mancın nè yáá
pa dipen mun mama zàn tə
ŋùnì. ¹⁰ À mù də á mù me
yí *Yuu-Tiu nè ti nəba. Ku
mù nè pín, à pùé ba cùgà
də á yoo. À yèé də, nè me
pubuŋa wá bà ku ya nədu.
Yá Yü wá bürì liù tə, v nè
gugurə aba nətə tə, bürà, sè
v cùgù wá, də ku tíú nè swə
v yí nətə mama. ¹¹ À nubia-
ba, á yèé cìgá mama də, à
mù kùù ba kàri à buri là nè,
sə ba gwəŋə ba, sə ba ma
wàní ba ya cìgá tián Yü yáá
con. Ku yà nè yí nətə, à kàri
à buri, *Zwifə-ba yà kùù bá
kə nè càn wa. Yá à dàń nè
swìn à buri də, Zwezi-Kərisə
nə tıga dagarə tə yuu wa,
yà kùù bá ya turan, ku pa
liù mama nè. ¹² À mù waa
con, à yà swə, sə bara tə, ba
nə gugurə aba də bεε goŋu
tə, yà gwəŋə ba pəne tə tətə
míámíán, ba li, sə ba ga yá
aba.

*Á yá, sè Yü-Siŋu tə kə aba
cwəŋə wa*

*(Romə tián 8.1-14; 13.12-
14; Kolosə tián 3.5-15)*

¹³ À nubia-ba, á mù con,
Yü kúrí aba v li, sè v pa á
tını á tián. Yá á nè ti á tián

tə yırı, á dàná ká bún də, á
me, sè á fwa á pùé fira yìèn
tə. Ku tə, á nè me, sè á fwa,
á me, sè á sóní duən, sè á tun
á pa duən nè, ndə ywəŋə nè.
¹⁴ Də liù nè zilí yü *nii tə,
v nè pín *Moyizə nè, v wú:
«Sóní n don, ndə n tətə nè»,
ku tíú zilí Yü nii tə yìèn tə
mama nii. ¹⁵ Yá á dàń nè ba
yoo təntə fwa, á nè píí á duŋi
duən, á vuri ndə ganəŋa nè,
á me, sè á zùrì á yıra. Á wá
cùgù duən míámíán.

¹⁶ Ku mù nè pín, à dàń
swìn á con, sè á yá, sè
Yü-*Siŋu tə kə aba cwəŋə
wa. Yü-Siŋu tə nè kəni
aba cwəŋə wa, á ba fwa
á pùé fira yokukwınan tə.
¹⁷ Ləzwənə pùé fira yìèn tə
yí tə zıga Yü-Siŋu tə fira
yìèn tə nè. Yá Yü-Siŋu tə də
fira yìèn tə yí tə zıga nè pùé
fira yìèn tə nè. Tə yìèn bələ
təntə dàń yí tə zıga duən
nə. Ku mù dàń nè pín, á
kùù wàri yìèn tə, á nè swə, á
fwa. ¹⁸ Də ku nè yí Yü-Siŋu
tə nè kəni aba cwəŋə wa, Yü
nii tə, v nè pín Moyizə nè,
kùù ba dián ja á yuu wa.

¹⁹ Á nəŋə, ləzoni fira yìèn
tə, ba nè swə, sə ba fwa:
Ba swə, sə ba pəni duən vεε
vεε. Ba swə, sə ba tun durən
yìèn. Ba swə, sə ba wàní ba
fwa yokukwınan tə mama,
ba nè swə. ²⁰ Ba pín dun
wonwanan nè, ba ga duŋu
Yü vàn nè. Ba tuŋa cırı
yìèn. Ba liù mama yí v don
duŋu. Ba di jara də duən.
Ba ja wəgwıv də duən. Ba
ja luŋa zənzən. Ba liù mama

swə, sə v jigi də v don. Ba swə, sə ba pwèe də duən. Ba liù mama nii yi ku cici. ²¹ Ba swə ka zigi lià duən nə, ku tián wiən yiri. Ba swə, sə ba nyu swana, ba bubuni. Ba swə, sə ba dé wodirən zənzən duən nə, də ba tuni. Ba swə, sə ba tun yìèn yiri mama, tən nə yi ndə yìèn təntə nə. Á dǎn pià, sə à swìn ku á con, ndə à nə dí yáá à swìn ku nətɔ. Lià tən mama, ba nə tunja tən mù yìèn təntə bá na ba tori Yu sǎn tən wa.

²² Á nənə wiən tən, Yu-Sinju tən nə pin liù nə, ndə tìú nə zija ku bia nətɔ. Yu-Sinju tən yáá pa lià swə duən. Ku yáá pin pupwən lià nə. Ku yáá kə bicanı sió lià wa. Ku yáá pa pínú lià nə. Ku yáá pa, lià jì wuywanyına duən nə. Ku yáá pa, lià tunja ba pin duən nə də wuywanɔ. Ku yáá pa, lià twá cígá tən nə, ndə ku nə mɛ nətɔ. Ku yáá pa, lià yi bwábwà. Ku yáá pa, lià yəə ba tián janɔ. ²³ Yu nii tən, v nə pin Moyizə nə, ba yìèn təntə nə ziga. ²⁴ Lià tən mama, ba nə yi Zwezi-**Kərisə* nə ti ba, ba dɔgɔ ba pùé fira yokukwınan tən mama, ndə ba paa tən dagaɔ yuu, sə tən cùgò. ²⁵ Yu-Sinju tən nə pin, nə wulə mi wa. Nə dǎn yá nə tián nə pa Yu-Sinju tən nə, sə ku kə nəba cwəŋə wa.

²⁶ Nə dànà ká pa, nə jì fwie lià, nə ma pià duən nii nə, nə ga ziga lià duən nə ku tián wiən yiri.

6

(*Romə tián 2.3-11; Ebərə-ba 6.10-12; 2 Korəntə tián 9.6*)

¹ Á nubia-ba, á mù yi lià tən, á nə zilí Yu-Sinju tən nii. Á dǎn nə nı liù də v wulə v tunja tutunkukwıɔn, á mɛ, sə á san ku tíú nə də bıcabwanɔ, sə v piı v bà cígá cwəŋə tən wa. Yá à dǎn swìn á liù mama con, sə v cı v tián nə zəni, **Sitana* dǎn ká dódón, sə v yigu v də tətə, v pa v tun yokukwıɔn. ² Á sanja duən nə, á zin duən yun zıla. Á nə fwa nətɔ, á wá zilí Zwezi-Kərisə nii tən, v nə swìn á con.

³ Də liù nə buŋa də, v yi zənzən, yá v ga tà won mama, ku yi v tián v gıgarı. ⁴ Liù mama dǎn mɛ, sə v ywǎn v tətə tutunɛɛ tən, v jén tən ziən naaa? Də tən nə ziən, tən mù nə mɛ, sə tən pa v jwɛ. Ku tà v nə pià, sə v ja v tián, v ma man də liù don nə wá pa, v jwɛ. ⁵ Ku pià ku biri də, liù mama tutunɔ yi n yuu zılı.

⁶ Liù tən, v nə yi liù don nə swìn Yu sugɔ tən, v biri wá, v mɛ, sə v pa v jıjə tən vǎn don ku tíú nə.

⁷ Á dànà ká gıgarı á tián. Liù mama wǎri Yu v kukuli. Won tən, ləzwənə nə dùè, mɛ ku mù nə, v wá za. ⁸ Liù nə fwa v pùé fira yokukwınan, ku yi ndə wiən nə, v dwi. Yá ku tən, v nə wá za, ku yi v wá cùgò míámían. Liù tən, v də nə kúò yi Yu-Sinju tən nə, kəni cwəŋə wa, v də yi ndə wiən nə, v dwi. Yá

ku tē, v dē nē wá za, ku wá pa, v na mu, ku nē ba zwēe Yu con. ⁹ Nē tūja zēni májǎ mama wuuu, nē dān ká gwàrì. Májǎ nēzēju biàn, nē nē wá na wozēju dē, nē nē jun nētū, nē ja va, nē yí ku yígúró wa. ¹⁰ Ku mù yiri síún nē, nē tē nē jē májǎ, sē nē ma tūn, nē dān tūja zēni lià tē mama yura. Ku tē nē dwē, nē tūja zēni zēnzēn lià tē yura, ba dē nē ken ba waa Zwezi-Kērisē nē, ndē nē dē nē.

*Sagi tē yígúró sùràn
(Filipē tián 3.2-11)*

¹¹ Á dān ywàǎǎ púpúná nēfaran tētē. Tē yi à mù Polē tētē nē púpúní tē, dē à tētē jun. ¹² Lià duēn wulē, ba yua nē yi, sē lià bu ba nē, sē ku buri dē, ba mù nē zīēn. Mē ba mù nē swīn á con, ba ga pià ba kálú aba, sē á *gwējē aba. Ba tūja ku nētū tē, sē lià dān ká kē cān ba nē. Ba yēé dē, ba nē kārì dē, Zwezi-*Kērisē tīga dagarū tē yuu wa ba cūna yiri, lià wá kē cān ba nē. ¹³ Ba mù lià tētē tētē, ba nē gwējē ba, ba Yu *nii tē, v nē pin *Moyizē nē, mē zilí. Ku yi ba pià, sē á gwējē aba, sē ba twá ku nē ba fwa fwiē. ¹⁴ À mù fwa fwiē dē yoo nēdv cici. Ku mù nē yi, nē *Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē nē tīga dagarū tē yuu wa. U nē tīga dagarū tē yuu wa yiri, tia ka tē yuu wiēn tē yi ndē tē tīga à yáá con. À dē ga yi ndē à tīga tē wiēn tē yáá con. ¹⁵ Bēē nē gwējē,

nē à yēé v wà gwējē, ku nēdv mama ba dēn ja. Yoo tē ku nē dé lá, ku mù nē yi, sē Yu pa nēba mu nēdv tē. ¹⁶ Yu nē wá pa bican sié, v ga dēri lià tē mama yinēgē zēnzēn, ba nē wulē cwējē nēdv tētē wa, dē *Yizērayelē dwíí tē mama, ku nē yi v mù Yu nē ti.

¹⁷ Ku nē zigi zēn, liū mama kúv dān ká wūwāl nē. À yura jē cwara, tē nē buri dē, à dí cān Zwezi-Kērisē yiri. ¹⁸ À nubia-ba, nē Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē nē wá fwa v pubwanū tē á pubūja wa. Amūna!

**Sagı tə, Polə nə
púpúnı v pa
Efezə
Kərisə lià tə nə
Efezə tián sagı
tə yuu wa sugu**

*Lià tə, v nə púpúnı sagı
ku tə*

Ku yi *tuntunu Polə nə púpúnı ku. Máná tə, v nə púpúnı sagı tə, də v yi v wulə bən diè wa Romə nə.

Lià tə nə, Polə nə púpúnı
Polə púpúnı sagı ku tə v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə wulə Efezə nə, də ba duən zənzən nə, ba nə wulə tian duən wa.

Sagı tə wa sugu

Nəjə ku tə yiri Polə nə púpúnı ba nə: U pià, sə v ja v kàrì tə mama v kə duən yáá v biri ba. Polə pià v biri ba də, Yu piı v bwin Zwezi tian wa. Ku m̀ nə pın, won mama dən yi wodun luv wa. *Kərisə lià tə me, sə ba vwə ba tián míámíán *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə. Ku nətv dən wá pa, ba ya dwíı nədv. Dwíı nədv təntə dən wá ya Kərisə lià púlı tə, ku nə yi v yira tə. Pwıa kúv təlè Zwifə-ba də lià tə, ba nə tà Zwifə-ba pwərə wa, Zwezi tian tə yiri, v nə tıga lià tə mama yuu yiri.

Bələ nii yoo tə yuu wa, Polə nə swın v sagı tə wa, v kàrì nətv tə, Kərisə lià nə súé də Yu-*Sinju tə, v nə me, sə v ya, sə v tun luv wa də

v kàrá wa, də lià tə yáá con, ba nə yèrì Kərisə.

*Polə j̀nı Kərisə lià tə
Efezə nə*

*(Tutunan 18.19-21; 19.1-7;
20.17)*

¹ À m̀ Polə yi Yu nə kúrí nə də v tətə fıra, sə à ya Zwezi-*Kərisə *tuntunu. À m̀ nə púpúnı sagı ku tə, à pın á m̀ lià tə nə, á nə wulə Efezə nə, á nə yi Kərisə nə tı, á nə keni á waa v nə. ² Nə nyına Yu də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanu á yira, ba ga pa aba bıcan sié də.

*Nətv Yu nə fwa zəni v lià
tə yira*

*(Romə tián 8.15-17, 28-30;
2 Tesalonikə tián 2.13-14; 2
Timote 1.9-10)*

³ Nə pıan dun Yu nə, v nə yi nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nyına. Yu twá də v m̀ Zwezi-Kərisə, v fwa zəni nə yira də wozəjə yiri mama, tə nə yi v *Sinju tə nyiən, tə ga naja v m̀ Yu *sán nə. ⁴ Yu dí yáá v twá də Zwezi-Kərisə, v ma kúrí nəba, də v tə wà luv fwa, sə nə ya v m̀ nyiən. U kúrí nəba, sə yokukwıun də mama dən ká ya nə yira v m̀ Yu yáá con. Yu nə swə nəba tə yiri, ⁵ v twá də Zwezi-Kərisə v li nəba v tın fuən fuən, sə nə ya v bıa. U fwa ku, də v tətə fıra tə, də v wıywanı tə. ⁶ U fwa ku nətv, sə ku pa nə bu Yu nə v pubwanu tə yiri, ku nə biri v dun tə. U twá v biswənə tə nə, v fwa ku pubwanu təntə

nə yira. ⁷ Yü twá də Zwezi-Kərisə v yè nəba v jon də Zwezi-Kərisə jana tə, sə nə tını nə tiàn. Yá v twá Zwezi-Kərisə nə, v kwən nə cuna tə, v li nə mù də v mù Yü pwərə wa. Yü fwa ku nətə, v ma biri nəba, v pubwanu nə dáá zənzən nətə. ⁸ Ku yi cígá, Yü fwa v pubwanu tə nə yira zənzən v ja le tia nə. U pın nəba wubɔɲa yiri mama də yənu yiri mama. ⁹ U pın nə yəni v fira cígá tə, ka nə səgè tə. Ku cígá təntə, ka nə səgè nə yi v tətə fira wɔywanı tə, v nə ken v sírí, sə v twá Zwezi-Kərisə nə v fwa. ¹⁰ Yü li máǵá v tún, v ga dānı də, ku máǵá təntə yí. Ku máǵá tə nə yí, v wá kə lanworu də tia yuu wiən tə mama duən nə, v pa Zwezi-Kərisə cıci dé pàrì tə yuu wa. ¹¹ Yü yàá fwa yoo mama ku twá v fira nə. Ku mù nə pın, v twá Zwezi-Kərisə v ma dí yáá v kúrí nəba v tún, sə nə ya v mù lià, v fira tə yırı. ¹² Mə nə mù nə yi təntən lià, nə nə jə yala Zwezi-Kərisə con, Yü nə kúrí, sə nə bu v nə, v dun nəfarv tə yırı. ¹³ Mə ku yi nətə á də con. Á də nı cígá sɔgv tə, ku nə yi Zwezi-Kərisə sɔywǵú tə. Yü twá ku sɔywǵú təntə nə, v ma jon aba á cuna wa. Yá á dān keni á waa Zwezi-Kərisə nə, Yü ga fwa v mumunv á yira. U mumunv təntə nə yi Yü-Sıju tə, v nə kàn nii, v ma pa nəba. ¹⁴ Ku mù Yü-Sıju

təntə dí yáá ku biri nəba də, nə wá na tori tə, Yü nə tún, sə v pa nəba. Yá máǵá tə, Yü dān nə wá jon lià tə, ba nə yi v mù lià, v kə v con, v dān wá pa nəba nə tori tə nə ga v con, v ga yè nəba v jon, sə nə tını nə tiàn. Yá tə yìèn tə mama dān wá ya Yü nyiən, sə tə pa dun wá.

Polə jònı Yü, Efezə Kərisə lià tə yırı

(Kolosə tián 1.3-6, 9-13, 18-19; Filipə tián 2.9-11; 1 Piyerə 1.3-4)

¹⁵ À mù Polə də nı nətə tə, á nə keni á waa *Yuu-Tiu Zwezi nə, wuuu, də nətə tə, á nə swə lià tə mama, ba nə yi v mù nə ti. ¹⁶ Ku mù yırı nə, á də kəni Yü lèèèe á yuu yırı, á ba kəni á zwèe, á ga swın á yoo á yıjɔnı wa, máǵá mama. ¹⁷ Yá á dān lòrì Yü, v nə yi nə Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə Yü tə, v nə yi dun nyına, sə v pa aba *Sıju tə, ku nə pın wubɔɲa. Ku mù nə wá biri wá aba, sə á yəni wá. ¹⁸ À lòrì wá, sə v pìrì á pubɔɲa tə, sə á wànı á lwarı yala tə, á nə jə, v nə kúrí aba yırı. À tə lòrì wá, sə v pa á lwarı ku tə nə yi dun tori tə, ku nə dáá zənzən, v nə tanı, sə v pa lià tə nə, ba nə yi Kərisə nə ti. ¹⁹ À tə lòrì wá, sə v pa á lwarı v diàn tə nə dáá zənzən nətə tə ja le. Yü biri v diàn tə nə yi nətə, nə mù lià tə yırı, nə nə keni nə waa v nə, wuuu. Yü diàn təntə dwə diàn mama.

* 1:20 1.20 Ka jəñ pìú juzən vən nə yi dun bwǵí.

20 Mə diàn təntə nə, v ma pií v bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa, v jəð v jizən* vən nə, v sǎn tə wa. 21 Zwezi-Kərisə dǎn nə wulə wiən tə mama, nə jə diàn yuu wa, də yáa tián tə mama yuu wa, də diàn tián tə mama yuu wa, də pəegá tə mama diàn tə yuu wa, zən máǵá kv tə wa, də máǵá tə mama, kv nə biàn. U mù man don kúv tǎl. U mù yiri tə nə dwə yiri mama, ba nə wá bon. 22 Yü ken wiən tə mama Zwezi-Kərisə nəe dǎn. U mù nə pın, sə Zwezi-Kərisə ya Kərisə lià púlí tə Yüu-Tiu. 23 Yá Kərisə lià púlí tə dǎn yi ndə v yira nə. Zwezi-Kərisə mama míámíán yi v wulə v lià púlí tə wa, v tə ga sú luv tə mama wa.

2

Yü jon nəba də v pubwanu tə
(Kolosə tián 2.12-13; 3.1-3; Titə 3.3-8)

1 Yü yáa con, á mù yà yi ndə á tıga, á tutunkukwınan tə də á cuna tə yiri. 2 Dí yáa nə, á də yà fwa tə mù yien təntə, ndə lià tə nə, ba nə yi luv kv tə nə ti ba. Á yà zilí *Sıtana nii, v nə yi *zinə piú lanworu tə wa. Yá v mù Sıtana dǎn nə dí diàn ləzoni tə yuu wa, ba nə vıga Yü nii. 3 Nə də mama yà yi ndə ba nə. Yá nə də yà yi nə twá nə tətə piú fıra yokukwınan tə nə, nə ma tuja tə tə, nə tətə yira tə nə pià, də tə tə, nə pubuja nə pià. Kv mù nə pın, nə də yà yi lià tə,

nə nə mə, sə Yü luja zàn nə yuu wa, ndə ləzoni tə duən tə nə. 4 Yá Yü dəri nə yinəgə zənzən. U sonu nəfaru tə yiri, v sóní nəba zənzən, 5 nə mù lià tə, nə yà nə yi ndə tıga nə v yáa con, nə tutunkukwınan tə yiri. Yá v dǎn pın nə pií nə na mı, nə mù də Zwezi-*Kərisə. Yü twá də v pubwanu tə, v ma jon aba. 6 Yü pií v bwin Zwezi-Kərisə də nə mù, v kə duən nə. U jəñ nə mù də Zwezi-Kərisə Yü *sǎn tə wa. 7 U fwa kv nətu tə, sə kv pa máǵá tə mama, kv nə biàn, lià lwarı, v pubwanu tə nə dáa zənzən, kv ja le tia nə, də v nə yi wuywanyien də nəba nətu, Zwezi-Kərisə yiri. 8 Kv yi cígá, kv twá də Yü pubwanu tə, v ma jon aba á cuna wa, á nə keni á waa Zwezi-Kərisə nə tə yiri. Yá kv tà á tətə nə fwa kv, kv yi won tə, Yü nə tǎrı v pın. 9 Kv tà ləzwənə tutuıjı nə pın kv yoo təntə tun, sə liú mama dǎn ká bu v tián nə Yü yáa con. 10 Kv yi cígá, nə ya Yü nə fwa nəba, nə ma yi kv tə, nə nə yi. U twá də Zwezi-Kərisə, sə v pa nə tun tutunzəñə. Yü nə dí yáa v tanı tə v tın, sə nə dǎn ti tə, nə ma tun.

Kərisə tian tə yiri, Zwifəba, də ba tə, ba nə tà Zwifəba, jigə dwii nədu

(Ebərə-ba 10.19-22; Kolosə tián 1.20-22; 1 Piyerə 2.4-7)

11 Á pià, sə à liı aba də, ba wà aba luru *Zwifə-ba dwii

tə wa. Kɔ̀ mù nè pɪn, Zwifə-ba yà boŋə aba lià tə, á nè ba bæε *goŋi. Yá ba də ga nè gwəŋə ba nətɔ tə, kɔ̀ yɪ ləzoni nè fwa kɔ̀ mɪmɪnɔ təntə ba bisɪmabarı yɪra də ba tətə jɪn. Á dān pié á lií á tián də kɔ̀ tə, á yà nè yɪn máŋá don wa. ¹² Kɔ̀ máŋá təntə wa, á yà yèrì *Kərisə. Á yà twá á təlɔ́ *Yɪzərayelə lià dwíí tə wa, ɔ̀ mù Yɪ nè kúrí ɔ̀ tún. Yá á yà twá á təlɔ́ Yɪ *nimarɔ̀ nikanɪ tə də wa, ɔ̀ nè kàn də ɔ̀ lià tə. Á yà yɪ á wulə, á ba yala jə. Á yà yɪ á wulə lɔ̀w wa, á ga yèrì Yɪ. ¹³ Yá síún nè, á mù lià tə, á yà nè ŋúná də Yɪ, á dān bwələ də wá, á də Zwezi-Kərisə nè vwə duən nè tə yɪrɪ, ɔ̀ jana tə, tə nè lwá ɔ̀ tian tə máŋá wa yɪrɪ. ¹⁴ Kɔ̀ yɪ cígá, Zwezi-Kərisə nè pɪn, nè na bɪcan sié. ɔ̀ mù nè pɪn Zwifə-ba, də ba tə, ba nè tà Zwifə-ba, jì dwíí nədɔ. ɔ̀ mù nè li duŋɪ tə, kɔ̀ yà nè yɪ ndə béré* nè, kɔ̀ nè pwèe nəba duən nè, ɔ̀ duɔ̀. ¹⁵ ɔ̀ sèe ɔ̀ pa ɔ̀ tián, sə ba gu nè mù yɪrɪ, sə ɔ̀ ma kwèe Yɪ *nii tə, ɔ̀ nè pɪn *Moyizə nè, də Yɪ culən tə, sə ɔ̀ ma wání ɔ̀ pa ləzoni púlɔ́ bələ təntə jì nədɔ, ba nè vwə ba tián ɔ̀ nè yɪrɪ, sə ɔ̀ pa ba na bɪcan sié. ¹⁶ Kərisə tian tə dagarɔ̀ tə yuu wa dān pɪn, dwíí bələ təntə dān jì nədɔ, ba də Yɪ ga pií ba kə duən yuu. Kərisə tian tə nè kúɔ̀ pɪn duŋɪ kúɔ̀ təlɔ́

dwíí bələ təntə pwərə wa. ¹⁷ Zwezi-Kərisə twi tia yuu, sə ɔ̀ swɪn ɔ̀ soywánú tə, kɔ̀ nè pɪn bɪcan sié, ɔ̀ bɪrɪ á mù lià tə, á nè ŋúná də Yɪ, də ba tə, ba də nè bwələ də Yɪ. ¹⁸ Kɔ̀ dān twá də ɔ̀ mù Zwezi-Kərisə, Zwifə-ba də ba tə, ba nè tà Zwifə-ba, ma wáá nè nyɪna Yɪ yɪra ba boli. Yá Yɪ-*Siŋu tə yɪ nədɔ, kɔ̀ ga wulə nè mama con.

¹⁹ Kɔ̀ nətɔ pɪn, á kúɔ̀ tà vərə Yɪ con, nè à yèé lià tə, á nè yɪ dwíí nèkaran lià. Yá á dān yɪ á wulə lià tə wa, ba nè yɪ Kərisə nè tɪ. Á yɪ ɔ̀ diè lià ndə ba nè. ²⁰ Á yɪ ndə diè wára nè. Zwezi *tɔ̀ntɔna tə də Yɪ nii *sùsùná tə də yɪ ndə diè tə dəkuu nè. Yá Zwezi-Kərisə tətə dān nè yɪ ndə diè tə nigwancɪn wárí nè. ²¹ ɔ̀ mù nè pɪn diè tə jə dián, kɔ̀ lwè kɔ̀ zaŋa wuuu, sə kɔ̀ jì Yɪ *diè, ɔ̀ nè wá ya kɔ̀ wa. ²² Á mù də Zwezi-Kərisə nè vwə duən nè tə pɪn, á də dān yɪ diè təntə vān don. Yá á mù də lià tə duən tə mama dān nè ken duən nè, á yɪ diè tə, Yɪ nè twá də ɔ̀ Siŋu tə nè, ɔ̀ ma wulə kɔ̀ wa.

3

Zwezi-Kərisə cígá tə, ka nè sègə

(Kolosə tián 1.24-29; 1 Piyerə 1.10-12; Efezə tián 1.9-10)

¹ Á mù wulə hàn diè wa, à nè swɪn Zwezi-*Kərisə soywánú tə, à bɪrɪ á mù lià

* **2:14** 2.14 Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa *Zwerizalemə nè, béré yà wulə lá, kɔ̀ nè pwèe Zwifə-ba də dwíí tə duən tə nè.

tə, á nə tà *Zwifə-ba nə yiri.
 2 Kú yí cígá, á nì də, Yú twá v pubwanu tə nə, v kə tətəni kú tə à jün wa, sə à tun kú à pa aba. 3 U sùrí à yíá, v buri nə v cígá tə, ka nə sègè, à ga púpúní kú, à kə duən nə mancin, sə à pa aba. 4 Á nə kàrì à sagi tə, á wá na də, à yèè Zwezi-Kərisə cígá tə, ka nə sègè tə dèñ. 5 Dí yáá luv tə wa, Yú yà wà yoo təntə buri ləzoni nə. Yá síún nə, v dān pin v *Siñu tə sùrí *təntəna tə də nii *sùsùnà tə yíá, ba nə yí v mù nə ti, v ga buri ba kú. 6 Á nəjə cígá tə, ka nə sègè, Yú nə buri. Ba mù lià təntə nə tà Zwifə-ba də Zwifə-ba me dān jigə dwíi nədu lià. Kú tə Yú nə kàn nii, sə v pa Zwifə-ba nə, ba nə sèe Zwezi-Kərisə suywájú tə, á də wá na á tori kú wa. 7 Yú fwa pubwanu à yira, v li nə v tún, sə à yà v tütònù, à swìn suywájú təntə à buri lià nə. U tun kú mù yoo təntə də v diàn tə. 8 À mù nə mun zənzən lià tə mama wa, ba nə yí Kərisə nə ti. Yá də kú nətu mama, Yú fwa v pubwanu tə à yira, sə à swìn Zwezi-Kərisə suywájú tə à buri lià tə, ba nə tà Zwifə-ba. Zwezi-Kərisə yí liù tə, v yìèn tə dèñ nə lù zənzən, lià wàri kú dèñ ba lwarí. 9 U tə fwa v pubwanu tə à yira, sə à gwìn nətu Yú nə pià, sə v tun v cígá tə, ka nə sègè, v pa ka sú. U mù Yú nə fwa won mama, yá v ga sègè kú cígá təntə mù, mánjá də

mánjá, kú nə ba zwèe, kú bà kú yí mánjá kú tə. 10 U tun kú nətu, sə v pa Yú twá Kərisə lià púlí tə nə, v buri wiən tə mama, tə nə də pàri də pèegá tə mama, ba nə wulə lanworu tə wa, nətu v nə jə wubəŋa yiri mama. 11 Mə kú yoo təntə nə v twá də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə, v tun, kú twá kú tə nə, v yà nə pià, sə v fwa kú mánjá nə ba yigə. 12 Nə twá Zwezi-Kərisə nə, nə ga kəni nə waa v nə wuuu. Kú mù nə pin, nə dān wáá Yú yira nə boli, yá fən kúv ba nəba jə. 13 Kú mù yiri nə, à lòri aba, sə á dānà ká pa á jìàn gwàri, càn tə nə dáá zənzən yiri, à nə wulə tə wa, á mù yiri. Tə càn təntə yí tə pin aba dun.

Zwezi-Kərisə sonu tə nə yí nətu

(Kolosə tián 2.1-3, 9-10; Zwidə 24-25)

14 Kú mù nə pin, à twí à nadwana yuu nə nyina Yú yáá con, à jùnì wá à pin aba. 15 Yú sàñ ləzoni tə mama, də tia yuu ləzoni tə mama yí, v mù nə pin ba wulə, v nə yí nə nyina tə yiri. 16 À lòri wá, sə v twá v *Siñu tə nə, v pa á jìàn dān zənzən, v dun tə cígá nə dáá zənzən tə yiri. Kú nətu dān wá pa á ya *Kərisə lià tə, á nə jə diàn á waa con. 17 Zwezi-Kərisə wá ya á bicaní wa, ndə v diè nə, á nə keni á waa v nə wuuu, tə yiri. U mù nə wá pa á sóní duən, sə á ja diàn zənzən, ndə tiú ŋənan nə zua tia zənzən nətu. U

wá pa á ya ndø ba nə tún diè dækuu ku ja diàn, ba ga zàn ba lwè diè tø ku yuu wa. ¹⁸ Ku mù nə wá pa, á mù dè lià tø mama, ba nə yi Kərisə nə ti, wá wàní á na Zwezi-Kərisə sonu tø wanı, dø ku dånì, dø ku lun, dø ku yuu tia zıgv nə me nøtv. ¹⁹ Á dån wá lwarı Zwezi-Kərisə sonu tø, nə dáá nøtv, ku ja le, læzoni nə wàrì ku dèñ ba lwarı abada. Yıu nə wá pa á lwarı v sonu tøntø, v ga pa á yua tø mama jì ndø Yıu yua tø nə.

²⁰ Nø pıan dun Yıu nə, v nə wáá wiøn tø mama v fwa, tø nə dwø tø tø míámíán, nə nə lòrì, nə à yèé nə nə buŋa. Ku nøtv twá dø v diàn tø, tø nə tɔŋa dø nəba. ²¹ V mù nə me dø dun Kərisə lià púlí tø wa, Zwezi-Kərisə yırı, máŋá dø máŋá, wuuu ku nə ba zwèe. Amına!

4

Kərisə lià púlí tø yi dwíi nødv

(Kolosø tián 3.12-14; Romø tián 12.4-8; 1 Korøntø tián 12.4-31)

¹ Á mù Polø wulø bån diè wa, à nə swın *Yuu-Tiu suywáŋú tø à bıri á mù lià tø, nə yırı. Zwezi-*Kərisə nə kúrí aba sə á twá v nə. Á dån kwè aba, sə á ya cwøŋə nəzøŋu wa, ndø ku nə me nøtv, á ma twá v nə. ² Á yana lià tø, á nə muŋə á tiàn duøn yáá con. Á yana bwàbwà. Á jana pínú, sə á píní á yà duøn nə dø sonu.

³ Á kənə diàn, sə pubuŋa

nødv tø, Yıu-*Siŋu tø nə pın aba ya dø aba wuuu. Ku pın á vwe duøn nə dø bıcan siè. ⁴ Kərisə lià púlí tø nə yi v yıra tø. Yá v yıra tø dø ga yi nødv cıci. Yıu-Siŋu tø dø yi nødv cıci. Mø nøtv nə Yıu kúrí aba, sə á twá v nə, á ga ja yala nødv v con. ⁵ Yuu-Tiu yi nødv cıci. Nø keni nə waa v nə wuuu, ku dø ga yi cwøŋə nødv cıci, ku nə pın nə yèé Yıu. Ba lægə nəba níá wa ku twá dø Yıu yırı tø, ku dø ga yi cwøŋə nødv cıci, ku nə pın nə yi Yıu nyiøn. ⁶ Yıu yi nødv cıci, v mù ga nə yi lià tø mama nyına. V mù nə wulø lià tø mama yuu wa. V wulø bwálí mama wa, lià tø mama con, v yoo ga wulø lià tø mama wa.

⁷ Nø liù mama ni tori Yıu pubwanv tø wa, ndø Zwezi-Kərisə nə tàrì v pa nəba nøtv. ⁸ Ku mù nə pın, Zwezi-Kərisə yoo púpúní Yıu sagı tø wa, ku wú:

«Máŋá tø wa, v nə zàn v di yıu nə, v dí diàn v duŋa yuu wa, v ga ja ba v ja vií. Yá v dån pın tarpınan læzoni tø nə».

⁹ Ku nə swın, ku wú, «v zàn v di yıu nə» tø, dèñ nə yi bèeèe? Ku dèñ nə yi, v dí yáá v cú tia yuu wa, v le v zv ka dèñ. ¹⁰ V mù liù tø, v nə cuə tia tø dèñ nə, mə v mù nə kúb diğà yıu nə ban ban, sə v sú bwálá tø mama wa. ¹¹ Zwezi-Kərisə nə pın tarpınan lià duøn nə, sə ba ya v *tøntøna. V pın ba duøn dø nə, sə ba ya Yıu nii *sùsùnà. V pın ba duøn

də nə, sə ba ya sɔyɔwǎŋǔ tə sùsùná. U pɪn ba duən də nə, sə ba ywǎn Kərisə lià tə yuu, sə ba kàrì Yü sɔgɔ tə, ba bɪrɪ ba. ¹² U fwa ku nətɔ tə, sə lià təntə tɔn, sə ku pa lià tə, ba nə yɪ Kərisə nə tɪ, wǎnɪ ba tɔn ɔ tɔtɔŋɪ tə zəni. Yá ku dǎn wá pa ba lià təntə púlí tə, ku nə yɪ ndə ɔ yɪra tə nə, jìàn wǎnɪ tə dǎn Yü cwəŋə tə wa. ¹³ Ku wá pa, nə mama dǎn twá duən, nə kəni nə waa Yü-Biu tə nə wuu, nə ga yəni wá, nə sùrí lá. Nə yənu tə dǎn wá kwən ku sùrí zənzən, sə nə mama wǎnɪ nə ya ndə Zwezi-Kərisə nə, won mama wa. ¹⁴ Yá nə kùbú bá ya ndə bisíná nə, ba pubɔŋa nə vəli yáá də kwa. Nə kùbú bá sèe nə jon kàrà yiri mama, lià tə nə kàrì nəba mwálí mwálí. Yá nə kùbú bá jon kunkɔna tə yíá swɪan sùràn tə, ba nə ma gɪgarɪ lià tə, ba pɪn ba jén. ¹⁵ Nə dǎn mɛ, sə nə swɪn cígá duən con də sonu, sə ku pa nə wǎnɪ nə bori yoo mama wa, nə yí Zwezi-Kərisə, ɔ nə yɪ ɔ púlí tə Yü-Tiu. ¹⁶ Mə ɔ mù nə ken lià tə mama duən nə, sə ba ya won nədɔ, ndə ləzwəŋə yɪra nandaran kəle nə pɪn, ɔ nandaran tə marɪ duən nə də diàn nətɔ. Ləzwəŋə yɪra nandaran tə mama nə tɔŋa tə tɔtɔnan, ku yáá pa yɪra tə mama bori. Mə Kərisə lià púlí tə də yɪ nətɔ. Mǎŋǎ tə, lià tə nə swə duən, ku yáá pa púlí tə mama vəli yáá Yü cwəŋə tə wa.

Yü pɪn nəba mu nədɔn
(Kolosə tián 3.1-13;
Galasi tián 5.16-25; 1 Zwan
4.7-11; 3.16-18)

¹⁷ Á nəŋə yoo tə, à nə swɪn á con, à ga bwé ku wa də nə *Yü-Tiu yɪrɪ tə. Á swɪn, à wú: Á kùbú dǎnà ká ya cwəŋə tə wa, lià tə nə yèrì Zwezi-*Kərisə nə wulə ku wa. Wiən tə, ba yáá nə bɔŋa, tə yoo yɪ woy-anan. ¹⁸ Ba pubɔŋa tə yɪ ndə yikunu nə. Yá ba təlɔ mu tə wa, Yü nə pɪn. Ba yèrì ku mu nədɔn təntə yoo, ba zɪn nə ba nèn tə yɪrɪ. ¹⁹ Ba kùbú yèrì cavɪra, ku pa ba wàrì ba tiàn ba janɪ. Ba mù yáá fwa yokɔkwɪnan tə mama, tə nə yɪ durən yìèn, lià duən wiən ga jə yimən tə pa ba.

²⁰ Á mù con, ku tà nətɔ ba kàrì aba, sə á twá Zwezi-Kərisə nə. ²¹ Ku yɪ ɔ mù yoo nə á nì də, ba swɪn. Yá ba kàrì aba ɔ cígá tə yìèn tə. ²² Ku nətɔ tə yɪrɪ, á dǎn lià á tiàn cwəŋə nədwan tə wa, á yà nə wulə fuən fuən. Á pùó yokɔkwɪnan fɪra yà dáá, tə nə gɪgarɪ aba, tə dɔga tə ga cùgà aba. Á lɪa á tiàn á mu nədwan təntə wa, ndə liù nə kùrì gandwan ɔ yɪra nə, ɔ dɔgɔ. ²³ Á mɛ, sə á twá də *Siŋu tə, á lwǎn á pubɔŋa tə mama, sə ka jì pubɔndɔn, ²⁴ sə ku pa á ya mu nədɔn tə wa, Yü nə pɪn aba, ndə liù nə zua gandɔn nətɔ. Mu nədɔn təntə yɪ Yü tətə nə fwa, sə á twá cígá tə nə, sə á ya Yü nyiən cígá cígá.

25 Ku mù tə yiri, á pian á yá kunkun, sə nə swìn cígá, nə biri duən nə, nə mama nə yi dwíí nədú tə yiri. 26 Mánjá tə, á lɔja nə zaɔa, á dānà ká pa tə yigu aba, tə pa á tun yolwan. Á lɔja tə me, sə tə píí tə tu, də yu tə wà zwi. 27 Á dānà ká pa *Sítana na yoo, v ma wàní aba. 28 Nwina tə kúb wà me, sə ba ɲu wiən. Ba dān me, sə ba kə diàn, ba tun də cígá də ba jìàn, sə ba də wàní ba na wiən, ba ma san lià tə nə, ba nə pià saɲu. 29 Sukukwɔn mama wà me, sə ku nan á nii wa. Á swián sùràn, tə nə ywán, tə ga jə saɲu tə pa lià təntə nə, tə ga daɲa lià tə jìàn Yu cwəɲə tə wa. Ku nətu dān wá pa, sùràn təntə fwa zəni lià tə yira, ba nə cuga aba. 30 Yu pin aba v *Siɲu tə, sə ku ya mɔmɔv ku biri də, á yi v mù lià. Á dānà ká cùgù Yu-Siɲu təntə pùé nə. Mə ku mù Siɲu təntə nə pin, nə yèé də, diɲ don nə, Yu wá jon á mù lià tə mama, v nə yè, sə á tɪni á tiàn.

31 Á dānà ká tún yìèn tə, lià nə fwa á yira, á bɔcani wa. Á dānà ká tun dɔɲi. Á dānà ká pa á lɔja zàn. Á dānà ká di jara də duən. Á dānà ká dé tɔjaɲa duən dèñ nə. Á pian wɔlɔɲu yiri mama jén á tətəɲi wa. 32 Á dān me, sə á ya ywání á pa duən nə. Á dèré duən yinəgə. Á kwian yìèn tə

mama nə cùgù á pwərə wa, ndə Yu nə sèe v kwɛn á cuna tə v li á mù də v mù pwərə wa, Zwezi-Kərisə yiri.

5

Á yana poni wa!

(1 Tesalonikə tián 4.1-8; 1 Korəntə tián 6.9-11; Kolosə tián 1.9-10; 3.5-7, 16-17)

1 Á yi bia tə, Yu nə swə aba. Á də dān fwa ndə v nə. 2 Á swéné duən, ndə Zwezi-Kərisə nə sóni nəba nətu. V sonu tə pin, v pa v tiàn ndə vanu nə, ba ma fwa *jonj. Ku jonj təntə yi ndə tɪrali nə, ku lwán nə ywán ku pa Yu nə.

3 Á yi Kərisə nə ti. Ku mù tə yiri, ku wà me, sə á pèñ duən vɛɛ vɛɛ, nə à yèé á ya lià tə, á nə tɔja durən yìèn, nə à yèé, lià wiən nə jə yimən tə pa aba. Ku tà nə wà me, sə ba ni də, ba swìn tə yìèn təntə, á tətəɲi wa. 4 Á dānà ká tun durən yoo yiri mama. Á dānà ká swìn ləyəri sùràn, nə à yèé pupwalan sùràn. Tə sùràn təntə wà me də aba. Ku tə á dān nə me, sə á fwa, á dān me, sə á kə Yu lèèèe mánjá mama. 5 À pià, sə á yəni zəni də, lià tə mama, ba nə pəni duən vɛɛ vɛɛ, də ba tə, ba nə tɔja durən yìèn tə, də ba tə, lià wiən nə jə yimən tə pa ba, bá na won mama Zwezi-Kərisə də Yu pàri tə wa. Lià tə, ba duən wiən nə jə yimən tə pa ba, tə wiən təntə yi ndə ba yu nə. Yá tə dān yi ndə wonwanan nə,

ba nə pɪn dun tə, ba ga dɔgv
Yɪ vən nə.

⁶ Liù mama dān wà mɛ, sɔ
v ɣɪgarɪ aba də sɔwərən v
dɔgv. Mə tə mù yìèn təntə
nə pɪn, Yɪ lɪja yàá zəja
ləzoni tə yuu wa, ba nə vɪ
v nii tə. ⁷ Á dānà ká pa, á
mù də ləzwənyiri təntə fwa
won mama duən nə.

⁸ Fuən tə nə, á yà yɪ á wulə
yikunu wa. Síún nə, á dān
yɪ á wulə poni wa, á nə yɪ
*Yuu-Tiu nyiən tə yɪrɪ. Á
dān yana ndə lià tə, ba nə
wulə poni wa, nə yɪ nətv.

⁹ Wɔbywanɪ tə mama, də yìèn
tə, tə nə tva tə mɛ, də cígá
yìèn tə, yɪ poni nə pɪn tə
tɔja. ¹⁰ Á kənə diàn, sə á
yənɪ yìèn tə nə poli nə Yuu-
Tiu pùé nə. ¹¹ Lià tə nə
tɔja yikunu tɔtɔnan ba zəni
mama tɔja. Á mù dānà ká
twá á tɔn tə yìèn təntə. Kɔ
tə á dān nə mɛ, sə á fwa,
á mɛ, sə á dān ɣwɪn kɔ lià
təntə yìèn tə, á pa tə nan
poni nə. ¹² Kɔ yɪ cígá, cavɪra
tətə jə nəba, sə nə swɪn lià
təntə yìèn tə, ba nə sègè ba
tɔja. ¹³ Yá májǎ tə wa, ba
nə ɣwɪn lià təntə yìèn tə, ba
pa tə nan poni nə, poni tə
dān yàá pa ba lwarɪ, tə nə yɪ
nətv. Kɔ pìà kɔ bɪrɪ də, won
tə mama, kɔ nə nan poni nə,
poni tə yàá pɪrv kɔ. ¹⁴ Kɔ mù
nə pɪn, ba ma swɪn yoo kɔ
tə, ba wú:

«N mù liù tə, n nə dwèè, sùrí
n yíá, n zàn. Zàn, n
yá tɪga nə, sə kɔ pa
Zwezi-Kərisə pɪrv mú
də v poni tə».

¹⁵ Á dān cia á tiàn nə də
nətv tə, á nə yɪ. Á dānà ká
pa á ya ndə lià tə nə, ba nə
ba bɔja. Á yana lià tə, á
nə jə wɔbɔja. ¹⁶ Síún májǎ
kɔ tə yɪ yokɔkwɪnan májǎ.
Kɔ mù yɪrɪ nə, á mù mɛ,
sə á twá kɔ májǎ təntə nə
zənzən, á ma tɔn tɔtɔnzəjə.
¹⁷ Á mù dānà ká pa, á ya ndə
lià tə nə, ba nə ba yun jə. Á
mù dān mɛ, sə á lwarɪ kɔ tə
nə yɪ Yuu-Tiu Yɪ fɪra tə.

¹⁸ Á dānà ká nyɔ swana
á bɔbɔnɪ. Mə tə mù nə
yàá cùgò aba. Á mù dān
pɪan, sə Yɪ-*Sɪju tə nə sú
aba. ¹⁹ Á nujə ɣwaran, də
nuji, tə nə bɔwɪ Yɪ nə, də
nuji tə mama, Yɪ-Sɪju tə
nə bɪrɪ aba, á ma dān duən
jìàn. Á nujə tə, á ma bɔ
Yuu-Tiu Yɪ nə də á waa
mama. ²⁰ Á kənə nə nyɪna
Yɪ lèèèè wiən tə mama yɪrɪ,
də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə
yɪrɪ tə. Á kənə v lèèèè májǎ
mama wuuu.

*Kana də ba bana nə mɛ,
sə ba ya duən nə nətv*

*(Kolosə tián 3.18-19; 1
Piyerə 3.1-7)*

²¹ Á sià duən nii, á nə yɪ
lià tə, á nə zilí Zwezi-*Kərisə
yɪrɪ. ²² Á mù kana tə, á liù
mama mɛ, sə v sèè v bari
nii, ndə v nə sèè *Yuu-Tiu
nii nətv. ²³ Kɔ yɪ cígá, bɛɛ
yɪ v kan yuu tíú, ndə Zwezi-
Kərisə nə yɪ v púlí tə yuu tíú
nətv. Kɔ púlí təntə yɪ ndə v
yɪra nə, yá v mù dān nə jəjə
kɔ púlí təntə kɔ cɔna wa.
²⁴ Mə nətv nə kana tə mɛ,

sə ba sèe ba bana tə nii yoo mama wa, ndə Kərisə lià púlí tə nə sèe Zwezi-Kərisə nii nətʊ.

²⁵ Á mù bara tə, də á swóné á kana tə, ndə Zwezi-Kərisə nə sóní v púlí tə nətʊ, sə v ga pa v tiàn, sə v ti v púlí tə yiri. ²⁶ U kwen ku də v sɔgv tə, ndə ba nə sɪn won də níá, sə ku ya v nyiən. ²⁷ U fwa ku nətʊ tə, sə v pa, púlí tə va ku nan Yı yáá con də dun. U ba pià, sə durən, nə à yèé lwanı mancin, nə à yèé lwanı nyinyıga tətə ya ku yira. U pià, sə ku ya Yı cıı nyiən, yokokwıɔn də dän ká ya ku yira. ²⁸ Mə kanbana tə də me, sə ba fwa nətʊ. Ba me, sə ba sóní ba kana tə, ndə ba nə swə ba tiàn nətʊ. Bɛɛ tə, v nə swə v kan, ku yi v tiàn nə v swə. ²⁹ Liù mama tə wà v tiàn dɔɲı. Liù mama yi v yáá dé wodirən, v ma kɔnı v tiàn, də v ywəɲá v tiàn yuu zəni, ndə Zwezi-Kərisə nə ywəɲá v púlí tə yuu nətʊ. ³⁰ Nə mama yi Kərisə yira tə wa nandaran. ³¹ Ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Ku mù nə pın, bɛɛ wá nan v yá v nuu də v nyına, v ga va v vwa v tiàn v kan nə. Yá ba bələ tə dän wá jı won nədu». ³² Cıgá tə, ka nə sègè yoo təntə wa, dən lù zənzən. À pià, sə à swın də, ku yi Zwezi-Kərisə də v púlí tə yoo nə, ku swın. ³³ Mə ku yi nətʊ, ku pa á də nə. Á liù mama me, sə v sóní v kan, ndə v nə swə v tiàn nətʊ. Á mù kana tə də me, sə á zilí á bana tə.

6

Bia də ba ninə də ba nyına nə me, sə ba ya duən nə nətʊ

(Kolosə tián 3.20-21)

¹ Á mù bısíná-ba, á zilé á ninə də á nyına nii. Ku ziən, sə lià tə, ba nə vwə ba tiàn *Yuu-Tiu yira fwa nətʊ.

² Təntən yoo tə, Yı nə pın v *nii tə ku yiri v swın, v wú: «Zilí n nuu də n nyına nii!» Mə ku mù nə yi təntən nii v nə kən nikanı, v súrı ku nə, v wú: ³ «Ku mù nə wá pa, won mama ya zəni ku pa mú, n ga na mıdarı də lɔw wa».

⁴ Á mù bia nyına-ba də, á däná ká fwa á pa, á bia tə lɔɲa zàn. Á me, sə á kàrì ba, də á kəni ba cwəɲə wa, ndə Yuu-Tiu nə bırı aba cwəɲə nətʊ.

Ywəɲə tə də lià tə, ba nə yə ba, nə me, sə ba ya duən nə nətʊ

(Kolosə tián 3.22-25; 4.1; Titə 2.9-10)

⁵ Á mù ywəɲə tə, á siá lià tə, ba nə yə aba tia yuu wa nii. Á zilé ba zənzən, á vıvaga ba yáá con. Á tɔɲa ba tɔtɔnan tə də á waa mama, ndə á nə sèe Zwezi-*Kərisə nii nətʊ. ⁶ Á däná ká tɔn ba tɔtɔnan tə, ba nə zıga ba ywəɲá aba cıı yiri. Á däná ká fwa ndə á pià, sə ləzoni bu á nə. Á zilé ba nii, ndə Zwezi-Kərisə tɔtɔnà nə tɔɲa ku tə mama, Yı nə swə də, ba waa mama nətʊ. ⁷ Á tɔɲa á pa lià tə nə, ba nə ti aba, ndə ku yi á tɔɲa á pın *Yuu-Tiu nə, ku tà lià nə, á tɔɲa

á pín. ⁸ Á yèé də, yozəŋu tə mama, liù nə fwa, v wá na ku ŋwírán Yuu-Tiu yáá con, də v nə swə v yi yoŋu, nə á yèé v nə ti v tiàn.

⁹ Á mù lià tə, á nə yè ywəŋə tə, á də tuŋa zəni á ywəŋə tə yira, ndə ba nə. Á dànà ká fugu ba. Á yèé də, Yui nə jèé Yui *sàh nə, v ywəŋá á mù də ba mù me yuu nə. Yá v mù yáá con, liù mama ba v don dwə.

*Á tíé Yui kwatara zila tə!
(1 Piyerə 5.8-9; Romə tìán
13.12; 1 Tesalonikə tìán 5.8)*

¹⁰ Ku tə, à nə wá swìn, à ma gúrí, á pian á ja diàn, á nə vwə á tiàn *Yuu-Tiu də v diàn nəfarv tə nə yiri. ¹¹ Á tíé kwatara zila tə mama, Yui nə pín aba, á kə á yira. Ku wá pa, á wàní á zigi *Sítana nə də diàn, máŋá tə wa, v nə wá bà, sə v gugarı aba v dugv. ¹² Kùè tə tà nə mù də ləzoni kùè. Ku yi nə mù də wiən tə nə jə diàn, də wiən tə nə dé pàri lanworu tə wa, kùè. Mə tə mù nə dé diàn luv ku tə yuu wa, ku nə wulə yikunu wa. Ku yi nə mù də *zinə tə mama, tə nə jə diàn, tə ga wulə lanworu tə wa, kùè. ¹³ Ku mù yiri, á dàn tíé Yui kwatara zila tə mama, á kə á yira. Ku mù nə wá pa, á wàní á ta máŋá tə wa, ku nə yi càn ku pa aba. Yá á dàn nə ta á zwèe, á tə wá ja diàn, á zigi yui nə.

¹⁴ Á dàn ziga yui nə də wɔdɔv. Á pian Yui cígá tə ya ndə voru nə, á nə ma vwə

á tàŋá nə. Á yana cígá tìán, sə ku wàní ku cì á nə, ndə á nə zwı pamana lugu gànə nə, á ma cì á tiàn nə, kùè tə wa. ¹⁵ Á kənə sírí, sə á wàní á swìn Zwezi-*Kərisə suywáŋú tə, ku nə pín bican sié lià nə, á bırı. Ku nətv yi ndə natura nə, á nə ken á nee nə, kùè tə wa. ¹⁶ Á kənə á waa Yui nə máŋá mama. Ku nətv yi ndə natana nə, á nə jə á jıun, á ma cì Sítana cıan tə yáá nə, tə dàn ká yí aba. Tə cıan təntə nə yi mən də, natana təntə yáá dəŋi tə. ¹⁷ Ku tə nə pín á sèe də, Yui jon aba á cuna tə wa yi ndə lugu yupuu nə, ku nə púé á yuu nə, kùè tə wa. Á dàn pwíé yupuu təntə á yuu nə. Yui sugv tə yi ndə lagorı siú nə, Yui-*Sıju tə nə pín aba. Á tíé ku siú təntə, á ja á yira. ¹⁸ Á júná Yui máŋá mama, sə v san aba. Á lwərə Yui, ndə v Sıju tə nə bırı aba nətv. Á jana pínú wuuu, á dànà ká pıi á kə á kwa, á ma tvn ku yoo tə, sə á lòri Yui á pa lià tə duən tə mama nə, ba nə yi Kərisə nə ti. ¹⁹ Á lwərə Yui á pa á də nə, sə v kə v sùràn tə à nii wa. Ku nətv dán wá pa, à wàní à swìn cígá tə, ka nə sègè v suywáŋú tə wa, à bırı də wɔdɔv. ²⁰ Á yi Zwezi-Kərisə *tuntuv, à nə swìn v suywáŋú tə à bırı. Yá mə ku mù dèh nə nə, à wulə banzala wa. Á lwərə Yui á pa nə, sə à wàní à swìn nəpon nəpon, ndə à nə me, sə à swìn nətv, fən dàn ká ja nə.

Sagɪ tə yígúré s̀̀r̀̀n
(Kolosə tìán 4.7-9)

²¹ À p̀̀à, sə á də lwarɪ kɪ tə, à nə wulə kɪ wa, də kɪ tə, à nə fwa. Tiswikə yɪ nə nubiswənə, ɒ nə tɔŋa ɒ pɪn *Yuu-Tiu nə də p̀̀é nədɒ. Ʋ wá sẁ̀n kɪ tə mama, à nə wulə kɪ wa, ɒ bɪrɪ aba.

²² Mə kɪ mù yɪrɪ nə à tɔn wá á con, sə ɒ pa á yəni nə nə yɪ nətɒ, sə ɒ ga z̀̀r̀̀i á bɪcanɪ. ²³ Nə nyɪna Yɪ də Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nə wá pa bɪcan s̀̀é á mù, l̀̀à tə nə, á nə yɪ nə nubɪa Kərisə yɪrɪ. Ʋ mù nə wá pa á s̀̀nɪ duən, á ga kəni á waa Zwezi-Kərisə nə wuuu.

²⁴ Yɪ nə wá fwa pubwanɒ l̀̀à tə mama yɪra, ba nə swə nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə də sonu tə, kɪ nə ba zwèe.

**Sagi tē, Polē nē
púpúní v pa
Filipē
Kērisē lià tē nē
Filipē tián sagi
tē yuu wa sugv**

*Liù tē, v nē púpúní sagi
kv tē*

Kv yi *tuntuv Polē nē
púpúní kv.

Lià tē nē, Polē nē púpúní

Polē púpúní sagi kv tē v
pa *Kērisē lià tē nē, ba nē
wulē Filipē tifarv wa. Filipē
yi kv wulē Masedwanē nag-
wanaa tē wa. Polē nē dīga
Kērisē lià púlí tēntē dēn, kv
mù ga nē yi Kērisē lià púlí
tē wa tēntēn púlí nasara luv
wa. Polē swē Kērisē lià púlí
tēntē zēnzēn.

Sagi tē wa sugv

Nējē kv tē yiri Polē nē
púpúní ba nē: Polē wulē
bān diè, *Kērisē lià tē Filipē
nē ga pa zilé wiēn bà, tē pa
wá, yá v dān kēni ba lēēē.

Polē pià v biri dē, càn
yí Kērisē lià tē, yá dē kv
nētv mē, ba tē mē, sē ba ya
pupwēn wa, ba tē mē, sē ba
vwē ba tián *Yuu-Tiu Zwezi-
Kērisē nē, ba mē, sē ba tūja
ba pūn duēn nē, ba ga mē,
sē ba sóní duēn dē ba waa
mama, ndē v mù Polē nē.

*Polē jònì Kērisē lià tē
Filipē nē*

¹ À mù Polē dē Timote nē
yi Zwezi-*Kērisē tutunbia.

Nē púpúní sagi kv tē, nē pūn
á mù, Filipē lià tē mama, á
nē yi Zwezi-Kērisē nē ti. Nē
púpúní kv, nē pūn á yáá tián
tē nē dē á tutunbia tē nē.
² Nē nyina Yui dē nē *Yuu-
Tiu Zwezi-Kērisē nē wá fwa
pubwanv á yira, ba ga pa
aba bican sié.

*Won tē, Polē nē lòrì Yui
con, Filipē tián yiri*

(Kolosē tián 1.3-11)

³⁻⁴ Mánjá mama, à nē swìn
á yoo à nyina Yui con, à yáá
kē v lēēē á yiri. Yá à yáá
fwa kv nētv tē dē pupwēn.
⁵ Kv zigi dūn tē nē, á nē
jigē *Kērisē lià, kv ja bà
kv yí zēn, á mù dē à mù
nē tūja duēn nē, nē swìn
Zwezi-Kērisē suywájú tē, nē
biri. Kv mù nē pūn, à kēni
Yui lēēē. ⁶ À yèé dē, cigá
mama Yui dīga tutunzēnu
dēn á bicanu wa. Yá kv ja
vèlē dūn tē nē, Zwezi-Kērisē
nē wá piì v bà, v wá fwa kv,
v zwēē.

⁷ Yui fwa v pubwanv tē
à yira, v ga fwa kv vān
don á dē yira. Ba vwē nē
dē banzala, yá à wá swìn
Zwezi-Kērisē suywájú tē, à
biri. À wá pa ba lwarì dē,
kv yi cigá, lià tē, ba nē buri
bura tē yáá con, dē diān. Kv
mù nē pūn, à jē cigá, sē à
ja pubūja tēntē dē á mama,
à nē ken á yoo à bican wa.
⁸ Á yoo yì nē zēnzēn. Yui
yèé zēni dē, kv tà kunkun nē
à kunu. Kv yi Zwezi-Kērisē
sonu tē nē, à ma swē aba.

⁹ Yá won tē, à dān nē lòrì
Yui con, kv mù nē yi, sē á

sonu tē súrí, wuuu ku ja lē. Ku mù nè wá pa aba yənu, sē á wàní á lwarí nətú tē, á nè mē, sē á fwa. ¹⁰ Yá á dàń wá wàní á kúrí ku tē nè jē funē. Ku nətú tē dàń wá pa, dùn tē, Zwezi-Kərisē nè wá píi v bà, á bicaní wá ya nəpon, á ga bá ja yokukwínan, ba nè wá caga á nii tē nè yiri. ¹¹ Yá ku máńá tē wa, á wá ya lià tē, á twá dē Zwezi-Kərisē, á ma tɔŋa tutunzəŋə zənzən, tē nè buri dē, á yi cígá tián Yü yáá con. Ku mù nè wá pa, lià pa dùn Yü nè, ba ga bu v nè.

Zwezi-Kərisē dwə won mama

(*Marəkə 9.38-40; Romə tián 14.7-8; 2 Korəntə tián 5.1-9*)

¹² À nubia-ba, yièn tē, tē nè yí nè, à pià, sē á lwarí dē, tē san tē pa Zwezi-*Kərisē sɔywanjú tē kwən ku va yáá. ¹³ Ku yi cígá, mē ku twá dē tē mù yièn təntə, tē nè yí nè, pamana tē mama, ba nè wulə bərə diè tē wa, dē ba duən tē mama ma yèé dē, ku yi Zwezi-Kərisē yiri, ba vwə nè dē banzala. ¹⁴ Ba vwə nè dē banzala ku ga pa lià tē zɔni, ba nè yi à nubia Kərisē yiri, tē jē *Yuu-Tiu diàn v cwəŋə tē wa. Yá ku dàń pɔn, ba kwən ba swìn Yü sugv tē dē wɔdiɔ, fən dē ga ba ba jē.

¹⁵ Ba wa lià duən yi ba swìn Zwezi-Kərisē sɔywanjú tē dē wɔgwɔ, ba ma jiga à mù Polə nè. Yá ba duən mù yi, ba swìn ku, dē ba waa mama. ¹⁶ Ba mù fwa ku dē sonu, ba ga yèé dē, Yü

nə ken nə yəbə, sē à swìn Zwezi-Kərisē sɔywanjú tē dē diàn, à buri dē, ku yi cígá. ¹⁷ Ba duən tē mù yi ba swìn Zwezi-Kərisē sɔywanjú tē, sē ba ma jigi dē nè. Ba sɔràn tē tà dē ba waa mama. Ba fwa nətú, ba ga buŋa dē, ba wá súrí à càn tē, à nè wulə tē wa, à banzala tē wa. ¹⁸ Ku tà à yáá. Ba duən pubɔŋi wáá pubɔnkukwínan tē yaní. Ba duən dē pubɔŋi wáá pubɔnzəŋə tē yaní. Yá ba ga nè swìn Zwezi-Kərisē sɔywanjú tē, à mù Polə tē wulə pupwən wa, ku yoo tē yiri. Cígá mama, à tē wá kwən à jwē, à súrí lá wuuu.

¹⁹ À yèé dē, ku nətú nè wá pa Yü jon nè. Ku nətú wá twá dē á yijɔni dē Zwezi-Kərisē *Siŋu tē, ku dē nè saŋa nè. ²⁰ À swə, sē yoo ku tē tun. À jē ku yala, dē à waa mama. Ku mù nè yi, sē à cì yoo dàń ká ya lá, cavira nè wá ja nè ku yiri, sē à tətə dàń wá kwən, à li à waa con síún nè, ndə fuən tē nè. Yá ku dàń nè twá à lɔw wulu nè, nè à yèé à tian nè, ba wá pa dùn Zwezi-Kərisē nè. ²¹ À mù Polə con nè, Zwezi-Kərisē nè pɔn, à mu tē jē dēń. Yá tian dàń jē nywarí tē pa nè.

²² Yá à mu nè wulə lɔw wa, à tē wáá tutunzəŋu à fwa. Ku mù nè pɔn, à kúv yèri ku tē, à nè wá kúrí à ti. ²³ À dàń yi à wulə yièn bələ tətəŋi wa. Vàn don nè, à swə zəni, sē à ti, sē à ya dē Zwezi-Kərisē. Ku mù ga nè wá ya

ywání dē nē zēnzēn. ²⁴ Yá vān don dē nē, á mù yiri nē, à mu nē wulē luv, sē à san aba, kv dē jē funē zēnzēn, kv doni. ²⁵ À yèé dē, cígá mama kv yi nētv, à ga yèé dē, à bá ti, à wá ya dē aba. À wá san aba, sē á va yáá Yü nyiēn tē wa. Yá á dān wá jwē, á nē keni á waa Zwezi nē wuuu, tē yiri. ²⁶ Máná tē, à nē wá pií à bà á con, á dān wá bv Zwezi-Kērisē nē zēnzēn á ja lē, à nē pií á bà á con yiri.

(1 *Tesalonikē tián 2.12-16; Ebərə-ba 10.32-36; Tvtvnan 14.22*)

²⁷ Yoo tē kv nē dwē, kv mù nē yi, sē á ya lià tē, á nē twá kv tē nii nē, Zwezi-Kērisē suywánjū tē nē biri aba. À pià dē, à nē wá bà, à na aba, nē à yèé à nē wà twi, sē à nì dē, á ziga diàn, á ga jē nimaru. À pià, sē à nì dē, á kēni diàn dē waa nēdv, Zwezi-Kērisē suywánjū tē yiri, á nē sēe. ²⁸ Yá á kúv ba, á duja tē fēn duri míámíán. Kv mù nē wá biri dē, ba mù yi ba ti ba jén míámíán Yü yáá con, á mù ga wulē cwējē wa, kv nē wá jon aba á cvna wa. ²⁹ Yá kv yoo tēntē yi kv nan Yü. Yü nē pūn aba yuywánjū. Kv tà, sē á kēni á waa v nē wuuu, cici. Kv yi, sē á dé cān dē v yiri. ³⁰ Síún nē, à mù dē á mù mē dān nē saja duēn nē, nē jaJa. Á dí yáá á na jaJa tē, à nē jaJa. Yá síún nē, á nēh dē, à tē wulē jaJa

tē wa.

2

Á yana ndē Zwezi nē (Romē tián 15.1-7; 2 Korēntē tián 8.9; Kolosē tián 1.15-20; Ebərə-ba 1.1-4)

¹ Á ken á waa Zwezi-Kērisē nē. Kv nētv pūn sūri á bicanu naaa? U sonu tē dān á jìan naaa? Á nū tori Yü-Sinju tē tarpūn tē wa naaa? Yü fwa pubwanu á yira naaa? Yü dēri á yinēgē zēnzēn naaa? ² Dē kv nē yi nētv, à lōri aba, sē á sōní duēn dē Kērisē sonu tēntē, sē á ja pubuJa nēdv, sē á nii ya nēdv. Á nē fwa nētv, à pupwēn tē dān wá ya cígá cígá pupwēn. ³ Á dānà ká jgi dē duēn. Á dānà ká bu á tián nē. Á kēni á tián tū duēn yáá con. Á ywānjá lià tē ndē lià tē nē, ba nē wulē á yuu wa. ⁴ Á liù mama dān ká bún kv tē nē zīēn, kv pa v mù cici nē yoo. U mē, sē v bún kv tē nē zīēn, kv pa ba duēn tē dē nē.

⁵ Á pūan, á pubuJa tē ya ndē Zwezi-Kērisē pubuJa tē nē.

⁶ U dē Yü mē yà yi nēdv. Yá v ga wà pa kv ya yoo v nē ba pià, sē v yá kv. ⁷ U yá v dun tē mama, v ga jì yonju. U jigē lēzwēnē, ba luri wá, ndē ba nē luri lēzoni tē nētv. ⁸ U sēe v mun v tián, v ga zilí Yü nii, v va v ti*. ⁹ Kv mù nē pūn, Yü tì wá, v kē

* 2:8 Kv ga yi, ba paa wá dagarv yuu, v ti.

dun bwálí wa, tē nē dwē won mama. Yü pín wá yiri tē, kü nē dwē yiri mama. ¹⁰ Kü twá kü yiri tēntē nē, lià tē mama, dē wiēn tē mama Yü sán nē, dē tia yuu wa yēbē, dē tia dēn mē, wá bà ba tu Zwezi yáá con, ba bu v nē. ¹¹ Liù mama wá súrí v nii, v ga swìn, v biri dē Zwezi-Kērisē yī *Yuu-Tiu. Yá kü dān wá pa dun nē nyina Yü nē.

Á nē fwa nētv, dun tē Zwezi-
*Kērisē nē wá pií v bà, à mù Polē wá na dun v yáá con, á yiri. Kü nētv biri dē, à càn tē, à nē dí tutuñi tē wa, dē à nē gwàrì tē wá tutv twi. ¹⁷ Á keni á waa Zwezi nē. Kü yī ndē *jonji nē, á nē pín Yü nē. Ba nē gva nē, à jē pupwēn. À mü tē wá ya jonji, kü súrí á jonji tē nē. Yá à dān wá jwē dē á mama. ¹⁸ Á dē mē, sē á ja pupwēn nētv, á jwē dē nē.

Timote dē Epafēroditē yoo

(1 Tesalonikē tián 3.1-11; 1 Korēntē tián 16.15-18)

Kērisē lià tē yī ndē poni nē

¹² À nubisoni-ba, máñá tē wa, à mù dē á mù nē yin duēn nē, á zilí Yü nii. Kü mē, sē á tē zilí Yü nii síún nē, máñá ka tē dē wa, à nē tēlé á con. Yü jon aba á cuna wa, á dān tuña kü tutunan. Á fwa kü nētv dē zilé zēnzēn dē á vavaga v yáá con, ¹³ Yü nē dí yáá v taní aba v tún, sē á sóni yìēn tē, tē nē poli v pùé, v ga pa aba diàn, sē á tun tē dē yiri. ¹⁴ Kü tē mama á nē fwa, á dānà ká ñwñwñ. Yá á dānà ká fwa tútúná dē duēn. ¹⁵ Kü mù nē wá pa, á ya lià tē, á nē ba yoo jē, ba nē wá caga á nii nē kü yiri. Á ga wá ya Yü lià tē, á bicaní nē yī nēpon Yü yáá con, á nē ba cuna jē. Á mù dē ñwina dē wulwanyina-ba nē wulē luv kü tē wa, á mē, sē á ya ba wa, ndē poni nē, kü nē púpú. ¹⁶ Á mē, sē á swìn sùràn tē, tē nē pín mü, á biri lià nē.

¹⁹ Dē kü nē yī *Yuu-Tiu Zwezi fira, à jē yala dē, à wá tun Timote á con síún. Á pià, sē máñá tē wa, v nē pií v bà à con, sē v dān à mù Polē jìàn, dē tē tē v nē nì á con. ²⁰ Mē v mù cici nē yī liù v wulē à con, v dē pubuñā tē nē yī ndē à nē, á yoo nē yì wá cígá cígá, ndē à nē. ²¹ Lià tē duēn tē mama yī ba tēntian yìēn cici nē ba buñā. Yá ba ba Zwezi-
*Kērisē yìēn tē yuu ywàñá. ²² Kü nē yī Timote mù, á yèé nētv tē, v nē biri dē, v yoo ba kwēē. À mù dē v mù mē nē tuña duēn nē, nē swìn Zwezi-Kērisē suywáñú tē, nē biri. U san nē tutuñi tē wa, ndē biú nē saña v nyina nē nētv. ²³ Á jē yala dē, à wá wàní à tun wá á con lala, dē à nē nì à yìēn tē yáá. ²⁴ Á jē yala dē, kü nē yī Yuu-Tiu fira, à tētē Polē wá bà á con síún.

²⁵ À nɪ də, kʊ mɛ, sə à pa Epafəroditə, v nə yɪ à nubiu Kərisə yɪrɪ, pɪi v bà á con. Á tʊn wá à con, sə v ja sanʊ tə, à yà nə pìà, v ja bà v pa nə. Yá à mù də v mù dàñ ken diàn nə tʊn Zwezi tutʊnan tə zənzən. ²⁶ V yɪra lɪŋa zənzən, sə v na á mama. Yá á yoo ga jə wá, v nə yèé də, á nì də, v yɪra ba zurə yɪrɪ. ²⁷ Kʊ yɪ cígá, v yà tua yayɪɠʊ, kʊ ga mancɪn, sə v mu zwèe. Yá Yɪ dàñ dəri v yinəgə. Kʊ tà v mù cɪcɪ yinəgə nə, Yɪ dəri. Kʊ yɪ də à mù Polə mɛ, sə pucʊnɪ nəfarʊ don kúv dàñ ká yí nə, kʊ súrɪ. ²⁸ Kʊ mù nə pɪn, à bɪbartɪ, sə à pa, v bà á con, sə á na wá, sə á ya pupwən wa, sə à də pucʊnɪ tə fʊ kʊ mun. ²⁹ V yɪ á don Kərisə liù nə Yuu-Tiu cwəŋə tə wa. Á zilé ba mù ləzwənyirə təntə. Mánjá tə wa, v dàñ nə twi, sə á sɛe, á jon wá də pupwən. ³⁰ V jon á yuu tutʊŋɪ v tʊn, v mu yà ga pìà kʊ nan, tutʊŋɪ tə yɪrɪ, á yà nə pìà, sə á tʊn á pa nə, də á yà nə wulə à con. Kʊ yà ga mancɪn, sə v mu zwèe Kərisə tutʊŋɪ tə yɪrɪ.

3

Zwezi-Kərisə dwə won mama
(Galasi tián 5.1-6; 6.12-14; 1 Korəntə tián 9.24-27; 2 Piyerə 1.5-11)

¹ À nubia-ba, sugʊ tə, à nə wá ma zwèe nə yɪ kʊ tə: Á

mù də *Yuu-Tiu vwə duən nə. Á dàñ yana pupwən wa. Kʊ ba nə wʊwalɪ, sə à pɪi à bwé kʊ tə wa, à nə dí yáá à swɪn á con. Yá á mù con nə, kʊ mù nə wá pa, á nì kʊ dèñ cígá cígá. ² Lià wulə, ba tʊŋa yokʊkwɪnan. Ba yɪ ndə kukuri nə. Ba yoo nə yɪ, sə ba *gwəŋə bɛɛ. Yá kʊ ga yɪ yotʊtʊ. Á cɪa á tiàn nə də ba tə! ³ Nə mù nə yɪ lià tə, nə nə gwəŋə nə tiàn, yá kʊ ga jə dèñ. Kʊ tà ba mù. Nə mù nə jə Yɪ-*Siŋu tə diàn, nə ma tʊŋa nə pɪn Yɪ nə. Nə pɪn dun nə tiàn nə Zwezi-Kərisə yɪrɪ. Nə ba nə waa kəni ləzoni yofwamɪnan nə.

⁴ Də lià duən nə buŋa də, ba mù nə wáá ba waa ba kəni ləzoni yofwamɪnan nə, à mù Polə nə dwə ba. À də yà wáá à waa à kəni tə nə. ⁵ Á nəŋə yìèn tə, nə pɪn à dwə ba: *Ebərə-ba nə lʊrɪ nə, à ga yɪ Ebərə cígá cígá. Á yɪ *Yɪzərayelə-ba dwíí, Benzwamen* dwíí dəkʊu tə wa. Ba lʊrɪ nə, ba gwəŋə nə, à lʊrɪ diàn nana diun nə. ⁶ Kʊ nə yɪ Yɪ *nii tə yoo wa, à yà yɪ *Farɪzɪan. Á yà jə yawala zənzən, *Zwifə-ba Yɪ nii tə yoo wa. Kʊ mù nə pɪn, à yà fɪfɪn Kərisə lià púlí tə. Kʊ nə kúv yɪ ka twá Zwifə-ba Yɪ nii tə nə zəni, sə kʊ ma bɪrɪ də, à yɪ cígá tíú, à yà zilí Yɪ nii tə mama. Yá à yà ba yoo mama jə ba nə wá caga à nii nə kʊ

* 3:5 3.5 Benzwamen yɪ *Zwakobə talɪkwa biú, v nə súrɪ v bia nii nə, bia fugə bələ. Zwakobə yɪ Yɪzərayelə yɪrɪ don. Yɪzərayelə dwíí tə pwèe pulə fugə bələ. Tə fugə bələ nii nyiən yɪrɪ nə yɪ Benzwamen.

yiri. ⁷ À yà jələ tē yìèn təntə də, tē mù nē jə nywarı. Yá síún nē Zwezi-Kərisə yiri, à dān jələ tē mama ndə tutu nē. ⁸ Cígá mama, tē mama yı ndə tutu nē. À yèé à Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə. Ku mù yənu təntə ga nē dwə won mama. U mù yiri nē à sèe, sē à kwìn tē mama nē, à ga jələ tē mama ndə ywərən nē, sē à wàní à ya Kərisə liù. ⁹ À pià, sē ku twá, à nē ken à waa Zwezi-Kərisə nē, à ma ya cígá tíú Yu yáá con. À kùb bá pià, sē à ya cígá tíú Yu yáá con, à nē zilí Yu nii tē yoo v nē pın *Moyizə nē yiri. Yu dān nē pın, à yı cígá tíú, à nē ken à waa Zwezi nē yiri. Ku tà à tətə. Ku mù nē pın, à dān yı v mù liù míámíán. ¹⁰ Yoo tē à nē pià, ku mù nē yı, sē à yəni Zwezi-Kərisə. Yá à pià, sē à yəni diàn tē, v nē ja pıı v bwın v nan. Yá à dān pià, sē à dé càn də wá, sē à ya ndə v nē, máńá tē wa, v nē tıga. ¹¹ Də ku nē swə ku yı nətı mama, sē à də pıı à bwın à nan ndə v nē.

Ka dəri ka va yáá wuuu yoo

(Romə tián 16.17-18; Ebərə-ba 13.14; 1 Zwan 3.1-3)

¹² Ku tà à pià, sē à swın də, à manwarı à na ku tē à nē piá. À ma kùb ba pià, sē à swın də, à yoo mama manwarı ku zıen. Yá à dān yı à kəni diàn, sē à wàní à ja wiən təntə, ndə Zwezi-Kərisə nē sèe nē nətı.

¹³ À nubıa-ba, ku tà à wó, à manwarı à ja tē wiən təntə. Yá yoo nədı nē, à dān fwa. Ku mù nē yı, à swèé wiən tē, tē nē kèén, à ga kəni diàn, sē à yı wiən tē, tē nē wulə yáá. ¹⁴ À dān yı à dəri, à vələ yáá wuuu, sē à wàní à yı lá. Ku mù nē wá pa, à na ŋwírán tē, Yu nē kúrí nəba, sē v pa nəba. Ŋwírán təntə nē yı, sē à ya də wá Yu sán nē, Zwezi-Kərisə yiri.

¹⁵ Nē mù jigə nəkwinə Yu cwəŋə tē wa. Nē mē, sē nē bún nətı. Də á nē bún yiri don, Yu nē wá bırı ku aba. ¹⁶ Ku nē swə, ku yı nətı mama, nē vələ nē yáá wuuu, cwəŋə tē wa, nē nē yın ka wa, ku bà ku yı zèn.

¹⁷ À nubıa-ba, á mama yana, ndə à nē yı nətı. Á ywàńá lià tē, ba nē yı ndə nē nē, sē á də ya nətı. ¹⁸ À dí yáá à swın tē yìèn təntə á con, nē kapıvı. Síún nē, à kùb pıı à bwé tē wa, ku dān ga yı də yına. Lià dáá zənzən ba tutıne nē bırı də, ba yı Zwezi-*Kərisə, v nē tıga dagarı tē yuu wa, dıŋa. ¹⁹ Ba mù lià təntə puswəne wiən nē yı ba yı. Ba tıŋa yìèn tē nē jə cavıra, yá ba ga tē pın dun ba tiàn nē, də ku mē. Ba pubıŋa mama dān yı ka wulə tıa yuu wiən tē con. Máńá don biàn Yu nē wá cùgù ba. ²⁰ Ku nē yı nē mù, nē mù yı Yu *sán lià. Ku yı nē *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə, v nē jon nəba nē cuna wa, nē dānı, də v naŋa Yu sán nē, v cwi nē con. ²¹ U nē twi máńá

tə wa, ɔ wá lwàń nə yɪra tə, tə nə ba dun jə, ɔ pa tə jì ndə ɔ tətə yɪra tə nə, tə nə jə dun. Ʋ wá fwa kɔ nətu tə də diàn tə, tə nə pɪn, ɔ wulə wiən tə mama yuu wa.

4

¹ À nubisoni-ba, kɔ mù yɪri nə, á dàń zɪga zəni, də *Yuu-Tiu máńá mama wuuu. À nubia-ba, à swə aba zənzən. À ga pià, sə à pií à na aba cígá cígá. À wulə pupwən wa á yɪri. Yá à wá na dun yupuu á mù yɪri.

Sagɪ tə kwìè bwálí

(Filipè tián 2.1-3; 1 Tesalonikè tián 5.16; 1 Piyerə 5.7; Kolosə tián 4.2; Zwakə 3.17-18)

² À kwè Evodi də Sentiswə, ba mù kana bələ təntə sə ba ja nimarɔ, ba nə yɪ *Yuu-Tiu lià tə yɪri. ³ Yá n mù liù tə, n nə yɪ pùé nədu tíú, n ga yɪ à tutundon, à lòri mù, sə n san kana bələ təntə nə. À mù, də ba mù, də Kəleman, də tütùná tə duən nə kálí nə tiàn nə swìn Zwezi-Kərisə suywánɔ tə nə bɪri. Yɪ púpúní ba mama yɪra sagɪ wa. Kɔ nətu bɪri də, ba jə miu tə, kɔ nə ba zwèe ɔ con.

⁴ À wulə də Yuu-Tiu Á dàń yana pupwən wa diin mama. À tə kúù bwé kɔ wa: Á yana pupwən wa! ⁵ Á pɪan lià tə mama lwarɪ də á jə pubwanɔ. Yuu-Tiu túrí bwələ. ⁶ Á dàná ká pa, won mama yoo ja aba. Yoo mama nə twi, sə á twá də yijɔni,

á lòri won tə, á nə pià Yɪ con. Á nə lòri Yɪ con nətu, sə á kə ɔ lèèèe də. ⁷ Yá Yɪ wá pa bɪcan sié aba, tə nə dwə won tə mama nə nə wáá kɔ dèń nə ni. Bɪcan sié təntə dàń wá pa, á fira də á pubɔɲa ya də Zwezi-Kərisə.

⁸ À nubia-ba, kɔ tə, à nə wá swìn à gúrí nə yɪ yìèn tətə. Á nəjə yìèn tə nə mɛ, sə tə ya á pubɔɲa yìèn: Tə mù nə yɪ yozəjə tə, lià nə bwɪ tə nə, də yìèn tə, tə nə yɪ cígá yìèn Yɪ yáá con. Də tə tə ba cuna jə. Də tə tə ba nə mɛ, sə ba sóní, ba ga bɪri də, tə ziən. Də yofwamɪnan nəzəjə ba nə bwɪ tə nə. ⁹ Á də dàń fwa yìèn təntə à nə bɪri aba, də tə tə, á nə sèe, də tə tə, á nə ni, də tə tə, á nə ni də, à fwa. Yá Yɪ tə, ɔ nə pɪn nəba bɪcan sié, dàń wá ya də aba.

Polə kəni ba lèèèe ba zilə tə yɪri

(Eberə-ba 13.3, 5, 16; Filipè tián 1.7; 2 Korəntə tián 9.6-15)

¹⁰ *Yuu-Tiu pɪn, à jə pupwən, á nə kúù pií á wulə á saɲa nə yɪri. Á buɲa à yoo, kɔ dán, yá á wá wàní, sə á san nə. ¹¹ Kɔ tà à swìn nətu, won nə mùri nə yɪri. À mi nətu tə, à nə wá ya pupwən wa, yoo mama wa. ¹² À yèé, nətu à nə wá fwa də, won nə mùri nə. À ma kúù yèé, nətu à nə wá fwa də, à nə jə wiən zənzən də. Yoo mama wa, à mi ka dé ka sú, à ga mi niən janɔ də. À mi ka ja wiən zənzən, à

ga mì won nè mùrì nè dè.
¹³ À wàá tē yìèn tēntē mama,
 à fwa dē diàn tē, Zwezi-
 Kērisē nè pìn nè. ¹⁴ Yá dē
 nētū mama, á fwa zēni dē,
 á nè san nè à yojanan tē
 wa. ¹⁵ Á mù Filipè tián-ba, á
 yèò dē, kù jju mama à swìn
 Zwezi-*Kērisē suywánú tē,
 Masedwanē nagwanaa tē
 wa. Yá à nè píí à vírí, mánjá
 tē wa, á mù cici nè san nè.
 Kērisē lià púlí don mama
 wà lá yin à mù dē ba mù
 nè pìn wiēn duēn nè, nè
 ga jon wiēn duēn con, dē
 kù nè tà á mù cici. ¹⁶ À nè
 kùò yin Tesalonikē dē nè, á
 νεε βελε με, á nè pìn, won
 tē, kù nè mùrì nè, bà kù pa
 nè. ¹⁷ Kù tà á zíló wiēn tē,
 à pià. Kù tē, à nè pià, kù
 mù nè yí, sē Yu pa aba kù
 ηwirán zēnzēn, ndē tiú nè
 zin bia zēnzēn nētū. ¹⁸ À nì
 tē tē mama, á nè tun à nè,
 tē ga búrí nè. Mánjá tē, à nè
 nì wiēn tē, Epafēroditē nè
 ja bà, v pa nè, won mama
 kùò wà nè mùrì. Tē wiēn
 tēntē yí ndē tiralí nè, kù
 lwán nè ywán zēni. Tē ga
 yí ndē *jonji nè, kù twá Yu
 fira nè, v ga swē tē. ¹⁹ Yu
 yí dun nēfarū tíú, yá v ga
 wá pa aba, kù tē mama nè
 mùrì aba, Zwezi-Kērisē yí.
²⁰ Dun tē mama με, sē tē
 ya nè nyina Yu nyiēn, mánjá
 mama, wuuu, kù nè ba zwēe.
 Amuna!

Sagí tē jònà bwálí

²¹ Á jóná lià tē mama, ba
 nè yí *Kērisē nè tí, á pa
 nè. Kērisē lià tē, ba nè wulē

yēbē, dē jònì aba. ²² Kērisē
 lià tē mama jònì aba. Ba
 tē, ba nè jònì aba, ba doni,
 kù mù nè yí *Romē-ba piú
 nēfarū kàrá lià tē.

²³ *Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē
 pubwanū tē wá ya dē á
 pubŋa tē.

**Sagi tē, Polē nē
púpúní v pa
Kolosē
Kērisē lià tē nē
Kolosē tián sagi
tē yuu wa sugv**

*Lià tē, v nē púpúní sagi
kv tē*

Kv yi *tuntuvv Polē nē púpúní kv. Máná tē, v nē púpúní sagi kv tē, dē v yi v wulē bān diē Romē nē.

Lià tē nē, Polē nē púpúní

Polē púpúní sagi kv tē, v pa *Kērisē lià tē nē, ba nē wulē Kolosē nē.

Sagi tē wa sugv

Nējē kv tē yiri Polē nē púpúní ba nē: Lià duēn kārì kunkvun kārì, ba ma gīgarì *Kērisē lià tē Kolosē nē. Ba pià, sē Kērisē lià tē pií ba twá ba nībara-ba yofwamūnan tē nē. Polē pià v bīrì dē, Kērisē tē, v nē wulē mū wa, nē dwē won mama. V mù cīcī nē jē nīi, v ga jē diàn luv diàn mama yuu wa.

Kērisē lià púlí tē yi ndē v yira nē, v tētē ga yi yira tētē yuu. Kērisē lià tē nē kēn ba waa Kērisē nē yiri, ba mù dē Kērisē tē, v nē tīga, v pií v bwin, tē dān vwē duēn nē. Ba yàá lē ba níá wa, kv twá dē Yū yiri, ba ma bīrì kv yoo tētē. Mē kv twá yoo kv tē nē Kērisē lià tē ma bīrì kv. Kv nētū dān pīn ba jī lēzwēndvra.

*Polē jùnì Kērisē lià tē
Kolosē nē*

¹ À mù Polē yi Yū nē kúrì nē, dē v tētē fira, sē à ya Zwezi-*Kērisē *tuntuvv. À mù dē Timote, v nē yi nē nubiu Kērisē yiri, nē púpúní sagi kv tē. ² Nē pīn kv Kērisē lià púlí tē nē, kv nē wulē Kolosē nē. Á mù nē yi nē nubia á nē yi Kērisē nē tī, á nē kēnì á waa Zwezi-Kērisē nē wuuu dē pūé nēdv. Nē nyīna Yū nē wá fwa pubwanv á yira, v ga pa aba bīcan siē.

*Polē kēn Yū lēèèè Kolosē
tián yiri*

*(Efēzē tián 1.15-19; Filipē
tián 1.3-6; 1 Tesalonikē tián
1.2-4; 3.5-11)*

³ Máná mama, nē jùnì Yū, v nē yi nē *Yuu-Tiu Zwezi-*Kērisē nyīna, nē pīn aba. Nē nē wulē nē jùnì Yū nē pīn aba, nē yàá kē v lēèèè á yiri. ⁴ Nē nì, nētū tē á nē kēnì á waa Zwezi-Kērisē nē wuuu, yá á ga tē swē lià tē mama, ba nē yi Kērisē nē tī. ⁵ Máná tē, Zwezi-Kērisē suywānjú tē, kv nē yi cīgá sugv tē, nē twi á con, kv pīn á jē yala Yū con. Yala tētē yi won tē, Yū nē tanī, sē v pa aba v sān nē. ⁶ Kv suywānjú tētē vēli kv yí luv tē mama wa, kv ga tē pūli kv sūrì wuuu. Mē nētū nē, kv tūja á dē con, kv nē zīgī dūn tē nē, á nē nì Yū pubwanv tē yoo, á ga lwarī, Yū pubwanv tē nē yi cīgá cīgá nētū. ⁷ Kv yi Epafērasē nē kārì kv suywānjú tētē, v bīrì aba.

U yi nè nubiswønæ. Nè mù dæ v mù mæ nè tũja Yuu-Tiu Zwezi-Kærisæ tutũrũ tæ duæn nè. U tũja v pũn Zwezi-Kærisæ nè dæ pùè nædv, á mù yuu yũrũ. ⁸ Yá v mù dån nè swĩn, v pa nè yøni nætv, Yũ-*Siũu tæ nè pũn á swæ duæn.

(Filipø tián 1.9-11; Zwan 1.1-3, 14, 16)

⁹ Kũ mù nè pũn, kũ nè zĩgũ dũn tæ, nè nè nĩ kũ nætv tæ, nè yáá jũnĩ Yũ nè pũn aba máńá mama. Yá nè dån lõrĩ Yũ, sæ v pa á yøni kũ tæ nè yi v fĩra, tæ zøni zøni, sæ v ga pa á na wũbũja mama, dæ yønu mama, kũ nè yi v *Siũu tæ nè pũn. ¹⁰ Kũ nætv wá pa, á wànĩ á twá kũ tæ nè *Yuu-Tiu nè pià, á ga tũja kũ tæ nè poli v pùé nè. Á dån wá tũn tũtũnzøņø yĩri mama, á ga wá lwarĩ Yũ wuuu, á súrĩ lá. ¹¹ Næ tæ lõrĩ Yũ, sæ v twá v diàn tæ nè bĩrĩ v dũn tæ nè, v pa aba diàn. Yá á dån wá wànĩ á na pĩnú wuuu, á dånà ká piĩ á kæ á kwa. ¹² Á kønø nè nyũna Yũ lèèè dæ pupwøn. U pũn á jĩ là tæ, á dæ nè wáá torĩ á nĩ v con, v nè tũn, sæ v pa là tæ nè, ba nè yi v mù nè ti, bwálĩ tæ nè, kũ nè wulø poni wa. ¹³ U mù nè van næba v li, sæ yĩkunu yĩèn dån ká dé diàn nè yuu wa. U dån ken næba v biũ Zwezi-Kærisæ, v nè swæ, pãrĩ tæ wa. ¹⁴ Mæ v biũ tæntæ nè kwøn nè cũna tæ v li nè mù dæ Yũ pwøwæ wa. Yá v mù ga nè yè næba v jon, sæ nè tũn nè tiàn.

Zwezi-Kærisæ yi won

mama Yuu-Tiu
(Efzæ tián 2.13-19)

¹⁵ Zwezi-*Kærisæ yi Yũ tæ, là nè wãrĩ ba nĩ ba yĩá wa, nyũnyũga. U mù nè yi Yũ biũ. U yũn lá dæ won mama tæ wá fwa. ¹⁶ Yá Yũ yi v twá dæ v mù, v ma fwa wiøn tæ mama, tæ nè wulø lanworu wa dæ tia yuu wa. Tæ wiøn tæntæ nè yi wiøn tæ, là nè na dæ ba yĩá, dæ tæ tæ, ba nè ba na dæ yĩá. U fwa *malũkæ dæ tæ yũn tiàn, dæ pèegá tæ mama, diàn tæ, dæ wiøn tæ nè jø diàn, dæ wiøn tæ nè dé pãrĩ. Tæ wiøn tæntæ mama yi Yũ twá dæ v biũ tæ, v ma fwa tæ. Yá tæ ga yi Yũ fwa, v pa Zwezi nè. ¹⁷ Zwezi-Kærisæ yá wulø, dæ won mama tæ tælø. Yá wiøn tæ mama dån yi, v mù nè pũn, tæ wulø tæ bwálĩ nè. ¹⁸ Kærisæ là pũlí tæ yi ndæ v mù Kærisæ yĩra nè, v tæ tæ dån ga yi yĩra tæntæ yuu. U mù nè yi tæntæn liũ, v nè nan, v mù ga nè dí yáá, v bwĩn v zãn tĩan wa. Kũ dån bĩrĩ dæ, v wulø wiøn tæ mama yuu wa. ¹⁹ Kũ yi Yũ tæ tæ fĩra, sæ v biũ tæ ya kũ tæ mama miámĩán, v mù Yũ nè yi. ²⁰ U mù Yũ nè kũè swæ, sæ v twá v biũ tæ nè, v pa v dæ won mama piĩ ba kæ duæn yuu. U twá dæ v biũ tæ jana, tæ nè nan v tĩan tæ máńá wa dagarv tæ yuu wa, v ma kæ bĩcan sié v mù, dæ tia yuu wiøn tæ, dæ lanworu wiøn tæ mama pwøwæ wa.

²¹ Á dæ con dí yáá nè, á yá ñũná dæ Yũ. Yá á yá yi Yũ dũja, á nè bũja yokũkwĩnan, á ga tũja tæ

yokukwɪnan tɛntɛ yɪrɪ. ²² Yá síún nè, Yɪ dàń pɪn, á mù dɛ v mù pìí á kɛ duən yuu, v biù tɛ nè jigə ləzwənə v ga tɪ tɛ yɪrɪ. Yɪ fwa nɛtv, sɛ v pa á wàní á bà, á zɪɣɪ v yáá con, ndə lià tɛ nè, cɔna mama nè tɛlə́ á yuu wa, yokukwɪnan dàń ká ya á yɪra Yɪ yáá con, liù mama nè wàrì yolwan v swìn á yuu wa. ²³ Á dàń nè mɛ, sɛ á kɛ á waa Zwezi-Kərisə nè wuuu, á dàna ká yá. Á zɪga dɛ diàn kv wa. Á dàna ká pìí á lwàn pubɔŋa dɛ yala tɛ, á nè jə dɛ Zwezi-Kərisə svywǎǰú tɛntɛ, ba nè swìn ba bɪrɪ aba. Yá ba swìn kv ba bɪrɪ tɪa yuu ləzoni tɛ mama. Mə kv svywǎǰú tɛntɛ ka swìn ka bɪrɪ nè yɪ á mù Polə dɛ tutɔŋɪ.

Nɛtv Polə nè tɔŋa Kərisə lià púlí tɛ yɪrɪ

(Efezə tián 3.1-13; 1 Korentə tián 2.7-13)

²⁴ Á mù Polə jə pupwən dɛ càn tɛ, à nè dé á mù yɪrɪ, mǎŋá kv tɛ wa. Á wulə á dé càn tɛ, tɛ nè ga, sɛ nè dé Zwezi-*Kərisə tutɔŋɪ tɛ yɪrɪ, sɛ kv san v púlí tɛ nè, kv nè yɪ ndə v yɪra nè. ²⁵ Á jigə Kərisə lià púlí tɛ tütùnú, sɛ à tun tutɔŋɪ tɛ, Yɪ nè pɪn nè. Tutɔŋɪ tɛntɛ nè yɪ, sɛ à swìn v svɔv tɛ mama à bɪrɪ aba. ²⁶ Svɔv tɛntɛ yɪ cígá tɛ, ka nè sɛgə lià tɛ mama yáá nè, kv mǎŋá nè ba yigə. Yá síún nè, v dàń bɪrɪ kv lià tɛ nè, ba nè yɪ Kərisə nè tɪ. ²⁷ V fwa nɛtv, v yà nè pià v bɪrɪ lià tɛntɛ nè dɛ, yosəgu tɛntɛ,

v nè pià, sɛ v fwa yɪ yoo nəfarv. Yá v ga wá san dwíé tɛ duən tɛ mama nè, ba nè tà *Zwifə-ba. Cígá tɛntɛ, ka nè sɛgə nè yɪ Zwezi-Kərisə yoo wulə á bɪcanɪ wa. Yá á dàń twá dɛ v mù, á jə yala dɛ, á wá na tori Yɪ dun tɛ wa. ²⁸ Mə v mù Zwezi-Kərisə yoo nè, nè swìn nè bɪrɪ lià tɛ nè. Nə yáá kwè liù mama, nè ga kàrì wá dɛ wubɔŋa tɛ mama, Yɪ nè pɪn nəba. Nə pià, sɛ lià tɛ mama twá Zwezi-Kərisə nè, ba ya lià tɛ, Yɪ yìèn tɛ bɪga ba yun wa. ²⁹ Kv mù nè pɪn, à dàń ma kəni diàn zənzən à tɔŋa. Yá kv yɪ Zwezi-Kərisə diàn nəfarv tɛ, v nè pɪn nè, dàń nè pɪn, à jə diàn, à ma tɔŋa nɛtv.

2

¹ Kv yɪ cígá, à pià, sɛ á lwarɪ, à nè tun zənzən nɛtv, à pa á mù Kolosə Kərisə lià tɛ nè, dɛ ba tɛ nè, ba nè wulə Lawodise nè, dɛ lià duən zənzən nè, ba tɛ nè wà nè nɪ ba yíá wa. ² Á fwa nɛtv, sɛ à ma zùrì Kərisə lià tɛ mama bɪcanɪ, sɛ ba vwa duən nè, ba ga sóní duən. Á pià, sɛ á na yənu tɛ mama míámíán. Kv nɛtv dàń wá pa á lwarɪ Yɪ cígá tɛ, ka nè sɛgə. Cígá tɛntɛ, ka nè sɛgə, nè yɪ Zwezi-Kərisə yoo tɛ. ³ Wubɔŋa dɛ yənu yɪ wiən, tɛ nè zìən zənzən, tɛ ga yɪ yosəgu Zwezi-Kərisə bɪrɪ nəba. ⁴ Á swìn yìèn tɛ tɛ á con, sɛ liù mama dàń ká wàní v twá swian sùràn nè, v ma gɪgarɪ aba v dɔgv. ⁵ Á

mù nè swə à ñóná də aba, à pubɔŋa tə wulə də aba. À fwa pupwən də, á nè tɔŋa yoo mama, ndə ku nè mɛ, sə ku tɔn nətɔ, á ga kəni á waa Zwezi-Kərisə nè wuuu, á ba á kwa kəni.

Zwezi-Kərisə yi nè wubɔŋa cigá cigá

(Efezə tián 2.1-10; 3.14-19; 1 Tesalonikə tián 4.1-2; 1 Timote 6.20-21; Romə tián 6.3-11)

⁶ Á sɛɛ, sə Zwezi-Kərisə ya á *Yuu-Tiu. Ku mù tə yiri, ku dān mɛ, sə á ya də wá. ⁷ Á dān yana də wá, ndə tìú ñɔnan nè zva tia dēn nətɔ. Á zɪga diàn, á ma kə á waa v nè wuuu, ndə ba nè kàri aba nətɔ. Á kəne Yu lɛɛɛ zənzən máná mama. ⁸ Á cia á tiàn nè, á dānà ká pa liù gɪgarɪ aba, v dɔgɔ də yíá swian sùràn, tə nè ba dēn jə. Swian sùràn tɛntə yi tə nan ləzoni yofwamɪnan wa, də lɔw wiən, tə nè jə diàn nè yuu wa, ku tà Zwezi-Kərisə con tə nan. ⁹ Ku tə mama míámíán Yu nè yi, mə ku mù nè Zwezi-Kərisə də yi. ¹⁰ Yá á mù də Zwezi-Kərisə dān nè vwə duən nè tə pɪn, á də jə wiən tə mama míámíán, tə nè wulə v con. U mù nè wulə wiən tə mama yuu wa, tə nè dɔ pàri ləzoni yuu wa.

¹¹ Á də Zwezi-Kərisə nè vwə duən nè tə pɪn, v li á yokɔkwɪnan tə mama, sə tə kúù dān ká ja diàn á yuu wa. U nè kwɛn aba nətɔ tə, yi ndə bara *goŋu nè. Yá ku dān nè tà ndə ləzoni

nə gwəŋə nətɔ, ku yi Zwezi-Kərisə tian tə yiri. ¹² Ba nè ləgə aba níá tə wa, ku bɪri də, ba gùri aba, ndə Zwezi-Kərisə nè tɪga ba ga gùri wá. Yá ku tə kúù bɪri də, á pií á twá v nè á bwin á nan tian wa. Ku piá ku swin də, á pɪn cigá də, Yu nè bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa, yá v jə diàn, sə v bwin á də. ¹³ Fuən nè, á mù yà yi ndə tɪga nè, á cɔna tə yiri. Ku sùri á nè tà Yu lià tə yiri. Yá síún nè, Yu pií v bwin á mù də Zwezi-Kərisə, v ga fwa pubwanɔ nè yira. U kwɛn nè cɔna tə mama, v li nè mù də wá pwərə wa. ¹⁴ Ba paa Zwezi-Kərisə dagarɔ tə yuu wa. Ku mù nè pɪn, sagɪ tə, ku nè bɪri də, nè yi cɔna lià, tə cùgù. Yu dān bɪri də, sagɪ tɛntə kúù ba dēn jə. Ku yi ndə ba paa ku də Zwezi-Kərisə dagarɔ tə yuu wa. Yá síún nè, nè cɔna tə mama dān zwɛɛ. ¹⁵ Zwezi-Kərisə mù dí diàn wiən tə mama yuu wa, tə yà nè jə diàn ləzoni yuu wa, də wiən tə nè dɔ pàri, v ga cùgù tə diàn mama. U kɛn cavɪra tə nè lɔw mama yáá con, ndə ba nè ta kúù ba dɔ, ba vaŋa ywəŋə.

(Romə tián 14.1-6, 17; Galasi tián 4.9-11; 1 Timote 4.1-8)

¹⁶ Ku mù tə yiri, á dānà ká sɛɛ á pa liù cəgə aba, ku tə yiri, á nè dɔ, nè à yèé ku tə yiri, á nè nywìn. Á dānà ká pa liù li diàn v tɪn v pa aba, sə tə ya á cànì á dɔ, nè à yèé, sə tə ya á sié diàn. ¹⁷ Yièn tɛntə kúù ba

dèñ jə. Tə yi ndə yiywara nə, ku yà nə bırı cígá tə, ka nə biàn. Zwezi-Kərisə tətə nə yi cígá təntə. ¹⁸ Á dànà ká pa lià tútùnì də aba ku tə, á nə me, sə á fwa tə yuu wa. Ba mù lià təntə yáá kəni càn ba tiàn nə. Ba pın dun *malıke nə, ba ga fwa ndə ba cuə ba tiàn tia, ku ga yi kunkun. Ba yáá swın də, Yu bırı ba yoo ku tə, ku ga yi kunkun. Tə sùràn təntə yi fwiə sùràn, tə nə yi yənu, ku nə yi tutu. Ba pubuŋa tə yi ləzwənə pubuŋa. ¹⁹ Ba mù lià təntə də Zwezi-Kərisə kúb wá duən nə wə. U mù nə yi nə Yuu-Tiu, yá nə mù də v mù nə vwə duən nə, ndə yuu də yira nə vwə duən nə nətə. Zwezi-Kərisə pın nə vwa duən nə, nə tuŋa, ndə nandaran yirə yirə nə vwə duən nə, ku nədu mama ga jə ku tutuŋi. Yá yuu tə nə pın diàn tə mama nə, tə ga tuŋa tutuŋi nədu. U mù nə saŋa nəba, v pın nə vəli yáá wuu Yu cwəŋə tə wa.

²⁰ Á yəə də, á twá Zwezi-Kərisə nə, á ti. Ku mù tə yiri, luv wiən, tə nə jə diàn, kúb ba diàn jə á yuu wa. Bèèèe dān nə pın, á tə ma fwa, ndə á yi luv nə ti aba? Bèèèe nə pın á sèe culən tə, ba nə bırı aba, ba wú: ²¹ «Á dànà ká ti ku tə, á dànà ká dɔ ku tə, á dànà ká dwen ku tə yira!» ²² Culən təntə yi tə wulə wiən tə, ba nə ma tuŋa, tə ga cùgá yiri. Tə yi ləzoni cıci pubuŋa, ba

ma kàrì aba. ²³ Wiən təntə yi ndə wubuŋa wiən nə, ba tətə nə zilí tə ba pubuŋa wa. Ba tətə dān cwí ba tiàn tia, ba ga kəni ba tiàn càn wa. Culən təntə yi ndə tə jə dèñ, yá tə ga yi tutu. Tə wàrì tə saŋa, sə lià tə li ba tiàn ba pùə yokukwınan fıra tə wa.

3

Zwezi-Kərisə pın aba mu nədun

(Filipə tíán 3.18-21; 1 Zwan 3.1-3; Efezə tíán 5.3-8; 4.17-31)

¹ Yu nə pın, á mù də Zwezi-*Kərisə pıi á bwin á nan tian wa də duən. Ku mù tə yiri, á pıan Yu sàñ wiən tə fıra ja aba. Mə Zwezi-Kərisə jəə lá nə, Yu jızən* vən nə. ² Á pıan á pubuŋa tə ya wiən tə yuu wa, tə nə wulə Yu *sàñ nə, ka dān ká ya luv wiən yuu wa. ³ Á tıga də Zwezi-Kərisə. Yá Yu dān twá də Zwezi-Kərisə, v ma pa aba mu nədun tə. Yá mu nədun təntə yi ku sègə Yu con. ⁴ Zwezi-Kərisə nə yi á mu cígá cígá. Dun don nə, v wá pıi v ba v nan nə yía yuu də v dun tə. Ku máŋá tə wa, á də wá twá də wá á na dun.

⁵ Ku mù nə pın, á dān me, sə á li yokukwınan tə á bıcan wa, tə nə yi luv wiən, á pa tə nyu lá. Tə mù nə yi ka pəñ duən vee vee, nə à yəə ka tun durən yìèn, nə à yəə ka cwàrì, nə à yəə ka pıà pùə fıra yokukwınan, nə

* 3:1 3.1 Ka jəñ pıi jızən vən nə yi dun bwálí.

à yèó ka pa là duən wiən jə yimən tə pa aba. Á nə pɪn là duən wiən jə yimən tə pa aba, kɪ bɪrɪ də, á pɪn dɪn tə wiən təntə nə ndə wɔŋwanan nə, á ga dɔɡv Yɪ vən nə. ⁶ Mə yokɔkwɪnan təntə yɪrɪ nə, Yɪ lɪŋa wá zàn là tə yuu wa, ba nə vɪ, sə ba zilí v nɪi tə. ⁷ Fuən tə nə, á də yà tɔŋa yìèn təntə.

⁸ Síún nə, á də dān dɔɡa yìèn təntə mama. Tə mù nə yɪ lɪŋa, də dɔŋɪ, də wɔlɔŋv, də tɪŋa sùràn, də sɔfaran, tə nə naŋa á nɪi wa. ⁹ Á dān ká kɪnɪ kɪnkɪn á kə duən nɪi nə. Á yɪ là tə, á nə nan á yá á yua nədwan tə, də kɪ tɔtɔŋɛ mama. ¹⁰ Yá síún nə, á dān zva yua nədɔn wa. Yɪ nə pɪn aba yua nədɔn təntə. V mù nə kwen kɪ máná mama, sə kɪ ya ndə v tətə mɪ tə nə, sə kɪ pa, á wàní á lwarɪ, v nə yɪ nətɔ zəni zəni. ¹¹ Kɪ mù tə yɪrɪ, pɪwɪa kúv təló là tə, ba nə nɪ Yɪ mɪ nədɔn tə, pɔwərə wa. *Zwifə-ba də *Gərekə-ba dān jigə nədɔ. Là tə, ba nə *goŋɪ bara, də ba tə nə ba bara goŋɪ də jigə nədɔ. Vərə tə, də là tə, ba yíá nə wà pɪrɪ, də ywəŋə tə, də là tə, ba nə tɪ ba tìàn tə mama dān yɪ nədɔ. Zwezi-Kərisə cɪcɪ dān nə wulə ba mama yuu wa, v ga tɔŋa ba liù mama bɪcan wa.

¹² Yɪ kúrí aba, v pìà, sə á ya Kərisə nə tɪ, v ga swə aba. Kɪ mù tə yɪrɪ, á pɪan á ja bɪcabwanv, sə á ya wɔywanɪna, sə á cú á tìàn tɪa, sə á ya bwəbwà, sə á ja

pínú də. ¹³ Kɪ dēn nə yɪ á pɪna yìèn tə, tə nə tɔŋa á pɔwərə wa. Á liù tə, v nə jə yoo də v don, sə á kwɛn kɪ, sə kɪ zwèe, ndə Zwezi-Kərisə nə kwɛn á cɪna tə, v pa tə zwèe nətɔ. ¹⁴ Kɪ tə nə dɔwə tə mama nə yɪ, sə á sóní duən, sə kɪ pa á vwa duən nə, sə á yoo mama ga ya zəni. ¹⁵ Bɪcan sɪé tə Zwezi-Kərisə nə pɪn aba, wá tɪnɪ á pubɔŋa mama. Yɪ kúrí aba, sə á ya won nədɔ, sə á ja bɪcan sɪé təntə. Á dān kəŋə Yɪ lèèèe máná mama.

¹⁶ Zwezi-Kərisə sɔɡv tə də kɪ yozəŋə tə mama wá ya á pubɔŋa wa. Á kàrà duən, sə á kwè duən də wɔbɔŋa tə mama, á nə jə. Á kəŋə Yɪ lèèèe də á waa mama, v pubwanv tə yɪrɪ. Á nuŋə gwaran, də nuŋɪ, tə nə bɔwɪ Yɪ nə, də nuŋɪ tə mama, Yɪ-**Siŋu* tə nə bɪrɪ aba. ¹⁷ Won tə mama, á nə fwa, kɪ nə yɪ á nɪi sùràn, nə à yèó á tɔtɔnan wa, á fwa kɪ *Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ. Á kəŋə nə nɪna Yɪ lèèèe, kɪ twá də nə Yuu-Tiu Zwezi.

Kərisə là púlí nə mɛ, sə kɪ ya nətɔ

(Efezə tián 5.22-33; 6.1-9; 1 Piyerə 3.1-7; 2.18-25; Titə 2.9-10; 1 Timote 6.1-2)

¹⁸ Á mù kana tə, á liù mama mɛ, sə v sèe v barɪ nɪi, ndə v nə sèe *Yuu-Tiu nɪi nətɔ. ¹⁹ Á mù bara tə də, á swóné á kana tə, á dān ká tɔn yanyɔna də ba.

²⁰ Á mù bisíná-ba, á ziló á ninə də á nɪna nɪi yoo

mama wa. Mə ku mù nè poli nè Yuu-Tiu pùé nè. ²¹ Á mù bia nyina-ba də, á dànà ká fwa, á pa á bia tə lɔŋa zàn, sə ku gwàrì ba jìàn. ²² Á mù ywəŋə tə, á siá là tə, ba nè yè aba tə nii, yoo mama wa, luv ku tə wa. Á dànà ká zìlì ba nii ba yíá wa cíci, sə ku dàn ká ya ndə á pià, sə ba bu á nè. Á tɔŋa ba tɔtɔnan tə də á bican mama, á nè zìlì Yuu-Tiu tə yiri. ²³ Tɔtɔŋi tə mama á dàn nè tɔŋa, á tɔŋa ku də á bican mama. Á tɔŋa ndə ku yi á tɔŋa á pɔn Yuu-Tiu nè, ku tà là nè, á tɔŋa á pɔn. ²⁴ Á yèé də, ku yi Yuu-Tiu nè wá ŋwín aba. Á wá na á tori v con. Zwezi-Kərisə nè yi Yuu-Tiu, yá ku ga yi v mù nè, á tɔŋa á pɔn. ²⁵ Liù tə, v nè tɔŋa lwanɪ, Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə wá ŋwín v lwanɪ tə ŋwírán v pa wá. Yá liù mama bá doni n don də.

4

¹ Á mù là tə, á nè yè ywəŋə tə, á jana ba də cígá, ndə ku nè mɛ nɔtv. Á lie á tìàn də, á də jə Yuu-Tiu v nè wulə Yu *sán nè.

Sagɪ tə yígúré sùràn

(Efezə tìán 6.18-20; 5.14-17)

² Á nè jùnì Yu, sə á ja pínú wuuu, á dànà ká pii á kə á kwa. Á kənə Yu lèèè də yawala máná mama. ³ Á jùnà Yu á pa nəba, sə v pa nè na cwəŋə, nè ma swìn

v sugv tə, sə nè biri Zwezi-Kərisə cígá tə, ka nè sègə, là nè. Mə ku mù yiri nè, ba vwa nè də banzala. ⁴ Á tə jùnà Yu á pa nè, sə à wánì à swìn v sugv tə à biri nəpon nəpon, ndə ku nè mɛ, sə à swìn nɔtv.

⁵ Á pian á ja wɔbɔŋa là tə, ba nè wá ba waa ken Zwezi-Kərisə nè, yáá con. Yu nè pɔn aba máná nəzəŋu mama, sə á tì ku á ma tɔn ku tə nè mɛ, sə á tɔn. ⁶ Á pian á nii sùràn ya ywánì, tə ga ja fira máná mama. Ba nè bwe aba, sə á yəni á nè mɛ, sə á le nɔtv.

(Efezə tìán 6.21-22; Filemon 22-25)

⁷ Á pià, sə à tɔn Tiswikə, v nè yi nè nubiswənə, á con. U yi liù tə, v nè tɔŋa Zwezi-Kərisə tɔtɔŋi tə də, də pùé nɔdv. À də v mù mɛ nè tɔŋa *Yuu-Tiu tɔtɔŋi tə duən nè. Máná tə, v nè wá bà á con, v wá biri aba won tə mama, à nè wulə ku wa. ⁸ Mə ku mù yiri nè, à tɔn wá á con, sə v pa á yəni, nè nè yi nɔtv, sə v ga zùrì á bicanɪ də. ⁹ Á tɔn v mù də Onezimə, v nè yi nè nubiswənə, sə ba kwé duən. Onezimə də yi liù tə, v nè twá Zwezi-Kərisə nè də pùé nɔdv. U yi á mù wa liù. Ba là bələ tɔntə dàn wá swìn yoo tə mama, ku nè wulə yəbə, ba biri aba.

¹⁰ Arisətarəkə, à mù də wá nè wulə bàn diè tə wa, jùnì aba. Marəkə, v nè yi Barənbasə nubiú tə, də jùnì aba. À dí yáá à swìn v yoo á con. Máná tə, v dàn

nə twi á con, sə á ja wá zəni.

¹¹ Zwezi, ɔ yɪɪ don nə yɪ
Zwisətisə tə, də jùnì aba. Mə
ba mù lià batwa təntə cɪcɪ
nə yɪ *Zwifə-ba, à mù də ba
mù nə tɔŋa Yɪ pàrì tutɔŋɪ
tə. Ba zùrì à bɪcan zənzən.

¹² Epafərasə, ɔ də nə yɪ á mù
wa liù, jùnì aba. Ʋ yɪ Zwezi-
Kərisə tütùnù tə, ɔ nə jùnì
Yɪ zənzən mánǎ mama, ɔ
pɪn aba. Ʋ lòrì Yɪ, sə ɔ pa
á ya lià tə, Yɪ ylèn tə nə
bɪga á yuu wa, á ga zɪga zəni
á ma tɔŋa Yɪ fɪra, mánǎ
mama. ¹³ À tətə wàá à bɪɪ
nətv tə, ɔ nə tɔŋa zənzən,
ɔ pɪn á mù, də Lawodise
tìán, də Yerapolisə tìán nə.

¹⁴ Nə nubiswənə dɪmɔtɔrɔ
Likə də Demasə də jùnì aba.

¹⁵ Á jùnǎ Kərisə lià tə
mama, ba nə wulə Lawodise
nə á pa nə. Á jùnǎ Ninfa
də Kərisə lià tə, ba nə yàá
jérì duən ɔ diè wa, á pa nə.

¹⁶ Mánǎ tə, á nə kàrì sagɪ
kɔ tə, á zwèe, sə á pa kɔ
va kɔ pa Lawodise Kərisə lià
púlí tə də nə, sə ba də kàrì
kɔ. Kɔ kwa nə, sə á də kúò
lwàń, á jon à sagɪ tə don tə
Lawodise tìán con, á kàrì.

¹⁷ Á swìán Arəswipə con, sə
ɔ kə ɔ yíá lá, ɔ tɔn tutɔŋɪ tə,
Yuu-Tiu nə pɪn wá, ɔ pa kɔ
zwèe.

¹⁸ À mù Polə tətə nə
púpúní bwálí kɔ tə wa də
à juɪn à ma jùnì aba. Á
dànà ká swèeé də, ba vwa nə
də banzala. Yɪ nə wá fwa
pubwanɔ á yɪra.

**Təntən sagi tə,
Polə nə púpúní v
pa
Tesalonikə
Kərisə lià tə nə
Tesalonikə tián
təntən sagi tə
yuu wa sugu**

*Lìu tə, v nə púpúní sagi
ku tə*

Ku yi *tontovv Polə nə
púpúní ku.

*Lìà tə nə, Polə nə púpúní
Sagi ku yi təntən sagi
tə, Polə nə púpúní v pa
*Kərisə lià tə nə, ba nə wulə
Tesalonikə nə. Tesalonikə
yi ku wulə Masedwanə nag-
wanaa tə wa.*

Sagi tə wa sugu

Nənjə ku tə yiri, Polə nə
púpúní ba nə: Polə nə dıga
*Kərisə lià púlí təntə dən
Tesalonikə nə. Yá v dən yà
mɛ, sə v dəri v jén *Zwifə-
ba duən yáá nə, ba nə wà v
kàrà tə sɛɛ, ba ga zıga v nə.
Polə dən púpúní sagi ku tə, v
pa Kərisə lià púlí tə nə, sə ku
pa v tutvɲi tə kwen ku tun
ku va yáá wuuu.

Polə pià v bırı də, v pùé
poli, yoo mama nə vèli zəni,
Kərisə lià púlí nədvn təntə
wa yiri. Polə bvı ba nə, ba
nə vèli yáá tə yiri, v dən ga
danə ba jìàn, sə ba tə kwen
ba tun ku ba doni nətv. Ba
cígá yà dənì *Yuu-Tiu Zwezi-
Kərisə túrí tə. Yá twara yà jə
Kərisə lià tə duən, ba duən

yà nə ti də Yuu-Tiu tə wà twi
tə yiri. Polə pià, sə v bırı ba
tıga təntə yoo nə wá ya nətə.

*Polə jùnì Kərisə lià tə
Tesalonikə nə*

¹ Á mù Polə də Siləven
də Timote nə púpúní nə
pın *Kərisə lià púlí tə nə,
ku nə wulə Tesalonikə nə.
Ku púlí təntə də nyına Yı
də *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə
vwə duən nə. Yı nə wá fwa
pubwanv á yira, v ga pa aba
bıcan sié.

*Nətv tə Tesalonikə lià nə
ken ba waa Zwezi nə
(Filipə tián 1.3-6; Kolosə
tián 1.3-8; 1 Tesalonikə tián
2.13-14)*

² Nə yjvɲi mama wa, nə
yáá lòri Yı nə pın aba, na ga
kəni Yı lèèèe máǵá mama,
á mama yiri. ³ Nə yáá líí á
yoo máǵá mama, nə nyına
Yı yáá con. Nə líí nə tiàn
tutvɲi tə, á nə keni á waa
Zwezi nə, wuuu á ma tun.
Nə líí nə tiàn də ku tə á sonu,
tə nə tvɲa də, á nə zıga diàn
yala tə wa, á nə jə nə *Yuu-
Tiu Zwezi-Kərisə con. ⁴ Nə
nubıa-ba, nə yèé də, Yı sóní
aba. V kúrí aba, sə á ya v
mù lià. ⁵ Nə swìn suywánú
tə nə bırı aba. Ku tà də
nii sùràn cıci, ku yin də Yı
diàn tə də Yı-*Sıɲu tə tutvɲi
tə. Yá nə yà ba bèèé də,
suywánú tə yi cígá. Á yèé
nə nə jın nə tiàn nətv, nə
ja yà á tətəɲi wa, sə nə ma
san aba. ⁶ Ku mù nə pın, á yi
ndə nə mù də Yuu-Tiu nə yi
nətv. Á dí càn zənzən, á ma
jon Yı sugu tə. Yı-Sıɲu tə

nə pɪn aba pupwən. ⁷⁻⁸ Yuu-Tiu sɔɡv tə zɪɡɪ á con, ku ma yí Masedwanə nagwanaa də Akayi nagwanaa. Ku nətɔ dān pɪn á jì là tà, Masedwanə də Akayi Kərisə là tà mama nə mɛ, sə ba jì ndə á nə. Ku tə nə sùrí lá, ba swìn nətɔ tə, á nə keni á waa Yɪ nə, bwálí mama nə. Ku mù nə pɪn, nə mù con, ku ba dèñ jə, sə nə kùb swìn ka yoo. ⁹ Là tà mama yáá swìn nə yoo. Ba maɲa nətɔ tə, á nə sèe á ja nəba, máɲá tə wa, nə nə twi á con. Ba maɲa nətɔ tə, á nə lwàn pubɔɲi á bà Yɪ con, ku pa á sèe á dɔɡv wɔɲwanan, sə á ga tɔn á pa Yɪ nə. Yɪ tɔntə nə wulə mi wa, v ga yɪ cɪɡá. ¹⁰ Yá á dān dānì də, v biú Zwezi tə, v pií v bwìn v zìn tian wa, pií v naɲa yɪ v biàn. U mù Zwezi tə nə jon nəba Yɪ bùrà tə wa, ku nə biàn.

2

Tɔtɔɲi tə, Polə nə tun, Tesalonikə nə yoo

(Tɔtɔnan 20.18-21, 31-35; 2 Korəntə tián 4.1-2, 5; 6.3-10; 12.12-15)

¹ Nə nubia-ba, á tətə yèé ku zəni də, nə nə twi á con tə, ku wà tutɔ yɪn. ² Á yəni də, nə dí càn də ba fifɪn nəba Filipə nə, ku tə wà dān. Ku kwa nə, nə nyɪna Yɪ pɪn fən kùb ba nəba jə, sə nə swìn suywáɲú tə, nə bɪrɪ aba də, yìèn nə swə tə zɪɡa, sə tə cì ku yáá nə də. ³ Nə kwìè tə, nə nə kwè là tà nə wà kunkun, nə

à yèé pubunkukwɪɔn sùràn, nə twá nə ma kwè ba. Yá nə wà sɪrí ken, sə nə pa ba jén. ⁴ Yɪ dān nə nɪ də, nə mɛ, sə v pa nəba suywáɲú tə, v ma pa ku nəba. Ku mù nə pɪn, nə dān nə swìn ku tà, sə nə ma poli ləzoni pwíí, ku ya, sə nə ma poli Yɪ pùè. U mù nə yèé nə pubɔɲi tə dèñ, nə lù nətɔ. ⁵ Ndə á nə yèé ku nətɔ, nə tə wà gɪgara sùràn swìn á con mama, nə ga tə wà sùràn swìn, sə nə ma pìà səbɪa. Yɪ yèé yoo təntə zəni. ⁶ Nə wà pìà, sə nə na dun ləzoni yáá con, ku nə yɪ á mù yáá con, nə à yèé ba duən yáá con. Yá nə yà ga nə ya Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tə, nə yà wáá diàn nə dé á yuu wa. ⁷ Ku ga wà nətɔ yɪn. Nə waa yɪn bwànì á yuu wa máɲá tə wa, nə nə yɪn á con, ndə nuu nə ywàɲá v bia yuu nətɔ. ⁸ Nə wubwanɔ təntə nə pɪn nə wà sóní, sə nə swìn Yɪ suywáɲú tə cɪcɪ nə bɪrɪ aba. Nə sóní də, ku nə yɪ tian də, sə nə sèe nə tɪ á yɪrɪ. Ku nətɔ tə bɪrɪ də, á yoo cà ku pa nəba. ⁹ Nə nubia-ba, á dān wáá á tiàn á líí tɔtɔncaran tə, nə nə yáá tun, də gwarɔ tə ku nə yáá yí nəba yoo. Nə yáá tun tɪtɪn də yɪcav, sə ku pa nə dān ká ya á liù mama yuu zɪlɪ. Yá nə swìn Yɪ suywáɲú tə nə bɪrɪ aba.

¹⁰ Nə yɪn də á mù là tà, á nə keni á waa Zwezi nə wuuu, nə bɪrɪ aba də, nə yɪ là tà, ba nə yɪ Yɪ nə tɪ, nə

yí cígá tián Yü yáá con. Yoo mama yà tǎlé nè yuu wa, liù nè wáá nè nii nè v caga ku yiri. Á mù ní ku tǎ, nè nè yin, Yü dǎ ga na ku. ¹¹ Á yǎé dǎ, ku tǎ, nè nè tun dǎ á liù mama, ku ya ndǎ nyina dǎ v bia nè. ¹² Nǎ kwè aba, nè pa á bicaní zùrì. Nǎ zigí diàn nè lòrì aba, sǎ á yà lià tǎ, á nè mǎ, dǎ Yü kúrí aba, sǎ á twá á ya v pǎrì tǎ wa, dǎ v dun tǎ wa.

(1 Tesalonikè tián 1.6-10;
2 Tesalonikè tián 1.4-5)

¹³ Nǎ nè swìn Yü sugv tǎ á con, á ken á waa ku nè ndǎ Yü sugv nè. Á wà ku cígá pín ndǎ lǎzoni sugv nè. Ku cígá ga ya Yü sugv tǎ, ku nè tunǎ á mù lià tǎ, á nè ken á waa Zwezi nè bicaní wa. Ku mù nè pín, nè kǎni Yü lǎééé wuu. ¹⁴ Nǎ nubia-ba, á dǎ yí ndǎ Kǎrisǎ lià púlǎ tǎ nè yí nǎtv, tǎ nè wulǎ *Zwide nagwanaa wa, tǎ dǎ Zwezi-Kǎrisǎ nè vwǎ duǎn yira. Ku mù nè pín, á tǎtǎ dwíí tián tǎ ma kǎ cǎn á nè, ndǎ *Zwifǎ-ba dǎ nè ken cǎn ba nè nǎtv. ¹⁵ Mǎ ba mù nè gva *Yuu-Tiu Zwezi dǎ Yü nii *sùsùnǎ tǎ, ba ga fifin nèba. Ba mù ba Yü pùé poli, ba ga ya liù mama duǎv. ¹⁶ Ba mù nè kǎni diàn ba cì nè nè, sǎ nè dǎn kǎ swìn Yü sugv tǎ nè biri lià tǎ, ba nè tà Zwifǎ-ba, sǎ ku jon ba ba cǎna tǎ wa. Ba fwa nǎtv, ba ma sùrí ba cǎna tǎ wuu. Yü bǎrà tǎ dǎn twi ku ja ba, dǎ mǎǎǎ don wa.

Polǎ swǎ, sǎ v pǎí v va

Tesalonikè
(Romǎ tián 1.9-13;
Tutvnan 17.14-16; 14.22)

¹⁷ Nǎ nubia-ba, nè mù dǎ á mù pwǎe nè yá duǎn, mǎǎǎ mancín wa. Nǎ kúv tǎlé duǎn nè, yá nè bicaní ga tǎ buǎa á yoo wuu. Á fira jin nèba zǎnzǎn! Yá nè yà sǎní, sǎ nè pǎí nè na aba nè yíá wa. Ku mù nè pín, nè dǎn ma bǎbarí, sǎ ku yoo tǎntǎ wǎnì ku tun. ¹⁸ Nǎ yà pià, sǎ nè pǎí nè bà á con. Á mù Polǎ dǎdǎn, sǎ à bà á con, ku nè cé duǎn, yá *Sitana cì nè yáá nè, ku wà wǎnì. ¹⁹ Nǎ jǎ yala nè wulǎ pupwǎn wa á yiri. Mǎǎǎ tǎ wa, nè *Yuu-Tiu nè wá pǎí v bà, á wá ya ndǎ dun yupuu nè, v nè wá pa nèba. ²⁰ Á mù cígá nè ya nè dun dǎ nè pupwǎn.

3

¹ Nǎ dǎn wuu nè ga, nè kúv wǎrì nè dǎnì. Nǎ ní dǎ nè mǎ, sǎ nè ya Atenǎ wa yǎbǎ cǎcǎ. ² Ku mù nè pín, nè ma tun Timǎtǎ á con. V yí nè nubiu Kǎrisǎ yiri, v nè tunǎ v pín Yü nè. V dǎ swìn Zwezi-Kǎrisǎ suywǎǎǎ tǎ v biri. Nǎ tun wá á con, sǎ v bà v kwè aba v pa á zigí diàn, sǎ á kǎ á waa Zwezi nè wuu. ³ Nǎ pià, sǎ á liù mama dǎn kǎ dugv Yü cwǎǎǎ tǎ, cǎn zǎnzǎn tǎ yiri, nè nè wulǎ tǎ wa. Á tǎtǎ yǎé dǎ, ku yoo tǎntǎ mǎ, sǎ ku tun nè mù lià tǎ yira, Yü nè kúrí. ⁴ Mǎǎǎ tǎ wa, nè nè yin á con, nè yà dí yáá nè swìn á con dǎ, ba wá kǎ cǎn zǎnzǎn nè nè. Á dǎ yǎé

də, ku mù máǵá təntə dān nə yí. ⁵ À dān nə kùd wàrì à píní, à dānì á yoo wa. Ku mù nə pín, à ma tɔn Timote á con. À tɔn wá, sə ɔ bà, ɔ na nətɔ tə, á tə nə keni á waa Zwezi nə wuuu. Fən yà jə nə də, *Sítana nə wá bà ɔ dédén aba, sə ɔ yigu aba ɔ pa á tɔn yokukwɔn. Də ku nə jigə nətɔ, ɔ wá pa nə tɔtɔɲi tə mama jì tɔtɔ.

⁶ Síún nə, Timote pìi ɔ nan á con, ɔ bà nə con. Ʋ swìn ɔ bɪrì nəba də, yìèn tə mama zìèn á con. Ʋ swìn də, á keni á waa Zwezi nə wuuu. Ʋ bɪrì nəba, nətɔ á nə sonu də, nətɔ tə á nə tə líi nə yoo zəni zəni máǵá mama. Ʋ bɪrì nəba, nətɔ tə, á nə pià, sə á pií á na nəba, ndə nə də nə pià, sə nə na aba nətɔ. ⁷ Nə nubɪa-ba, ku mù dān nə pín, nə wɔwɔlɔ tə mama wa, də nə càn zənzən tə mama wa, nə bɪcɔnì zùrì, də á nə ken á waa Zwezi nə. ⁸ Á zɪgà diàn *Yuu-Tiu nyièn tə wa. Ku mù nə pín síún nə, nə mu kùd pìi ku sinjə cígá cígá. ⁹ Bèèè won nə, nə wá tɔn, nə ma kə Yɪ lèèè á yiri? Nə wàrì nə nyina Yɪ lèèè nə kəni nə zwèè, pupwən tə yiri, nə nə jə á yuu wa Yɪ yáá con. ¹⁰ Tɪtɪn də yɪcɔv mama, nə yáá lòrì Yɪ cígá cígá, sə ɔ pa nəba cwəŋə, sə nə pií nə na aba nə yíá wa. Nə pià nə sùrí won tə, ku tə nə mùrì aba, á nə keni á waa Zwezi nə, yoo wa.

¹¹ Nə nyina Yɪ tətə, də nə Yuu-Tiu nə wá kwen cwəŋə,

sə nə wàní nə bà nə na aba. ¹² Yuu-Tiu wá pa á sonu tə, á nə swə duən tə sùrí wuuu. Yá, sə ku sonu tə wàní ku yí lià tə duən tə mama, ndə nə sonu tə yiri tə nə, nə nə swə aba. ¹³ Yuu-Tiu nə wá pa á zɪgɪ diàn. Ʋ wá pa, á ya ɔ lià tə ɔ nə tɪ, cɔna dān ká ya á yuu wa, liù nə wá cəgə aba ku yiri, ba nə wá caga á nii nə tə yiri, nə nyina Yɪ yáá con ku máǵá tə wa, nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá pií ɔ bà də lià tə mama, ba nə yɪ Kərisə nə tɪ.

4

Nətɔ tə Yɪ nə swə, sə ɔ lià ya yoo

(1 Piyerə 1.14-16, 22; 4.1-5; 1 Korəntə tián 6.13-20)

¹ Nə nubɪa-ba, ku tə nə nə kùd wá swìn, nə sùrí lá, nə bɪrì aba nətɔ tə, á nə mɛ, sə á ya, sə ku poli Yɪ pùé. Á cígá twá ku nii nə. Nə dān tə lòrì aba pwəpwə, nə ga kwè aba də *Yuu-Tiu Zwezi yiri tə, sə á tə tɔn ku, á doni nətən. ² Á yəò kwìè tə, Yuu-Tiu Zwezi nə pín, nə ma kwè aba. ³ Ku tə Yɪ nə pià, ku mù nə yɪ, sə á yà lià tə, ɔ nə yá á tiàn míámíán Yɪ jìàn wa. Ʋ pià, sə á cì á tiàn nə, á dānà ká pəni duən nə vɛɛ vɛɛ. ⁴ Ʋ pià, sə á liù mama lwarì, ɔ nə mɛ, sə ɔ ja ɔ tiàn nətɔ, ɔ ma swe ɔ kan, sə ku bɪrì də ɔ yɪ Yɪ nə tɪ, ndə liù tə, ɔ nə Yɪ tə nə mɛ, sə zìlé ga ya ku wa. ⁵ Á dānà ká twá á pùé yokukwɪnan fira tə nə, ndə liù tə nə, ɔ nə yèrì Yɪ, nə

yáá fwa nètʋ. ⁶ Kʋ m̀ yoo t̀nt̀t̀ wa, s̀ l̀ù mama d̀n k̀ fwa yoo t̀, kʋ ǹ ẁ m̀ v don yira v ǹ yɪ v nubiu *K̀ris̀ yiri. U ẁ m̀, s̀ v c̀g̀ v ỳǹ. Ǹ d̀ yáá ǹ swin kʋ yoo t̀ á con c̀g̀ c̀g̀, ǹ t̀n l̀. Yuu-Tiu ẁ k̀ c̀n l̀ t̀ ǹ, ba ǹ t̀j̀ t̀ yolwana t̀nt̀t̀. ⁷ Á ỳ d̀, Yɪ ẁ ǹba k̀r̀, s̀ ǹ t̀n dur̀n ỳǹ. U k̀r̀ ǹba, s̀ ǹ ỳ l̀ t̀, ǹ ǹ ỳ ǹ t̀n m̀ám̀án. ⁸ Kʋ m̀ ǹ p̀n, l̀ù t̀, v ǹ v̀ga k̀rà kʋ t̀, kʋ ya Yɪ ǹ v v̀ga. Kʋ t̀ l̀zẁǹ ǹ v v̀ga. Yá Yɪ ǹ p̀n aba v *S̀j̀u t̀.

⁹ Kʋ ǹ yɪ ǹtʋ t̀, á ǹ m̀, s̀ á s̀ǹ dùn yoo wa, kʋ k̀v̀ ba d̀ǹ j̀, s̀ ǹ p̀p̀ǹ kʋ ǹ b̀r̀ aba. Yɪ t̀t̀ ǹ d̀ yáá v b̀r̀ aba ǹtʋ, á ǹ m̀, s̀ á s̀ǹ dùn. ¹⁰ M̀ kʋ m̀ sonu t̀nt̀t̀ ǹ, á sẁ l̀ t̀ mama, ba ǹ yɪ à nubia K̀ris̀ yiri, ba ǹ wulə Masedwanə nagwanaa t̀ mama wa. Ǹ nubia-ba, ǹ t̀ l̀r̀ aba, s̀ á t̀n kʋ, á doni ǹt̀n. ¹¹ Á k̀ǹ d̀ǹ, s̀ á ya dùn ǹ d̀ s̀, s̀ á l̀ù mama yẁǹ v t̀t̀ t̀t̀n yuu, s̀ á t̀t̀ ǹ t̀n d̀ á t̀t̀ j̀ǹ, á ma p̀à á nii wodiu, nd̀ ǹ ǹ b̀r̀ kʋ aba ǹtʋ. ¹² Kʋ ǹtʋ t̀ ǹ ẁ pa l̀ t̀, ba ǹ t̀ K̀ris̀ l̀ zil̀ aba. Yá á k̀v̀ ba ya l̀ù mama yuu zil̀.

Ka p̀i ka bwin ka nan tian wa yoo

(1 Korəntə tián 15.19-58)

¹³ Ǹ nubia-ba, ǹ p̀à, s̀ á l̀war̀ c̀g̀ t̀, ka ǹ wulə

l̀ t̀, ba ǹ t̀ga t̀ yoo wa. Kʋ ǹtʋ ẁ pa, á d̀ǹ k̀ ya pucuǹ wa, nd̀ l̀ dùn ǹ, ba ǹ ba yala j̀, d̀ ba ẁ ya d̀ Yɪ. ¹⁴ Ǹ p̀n c̀g̀ d̀, Zwezi t̀ga, v p̀i v bwin v nan tian wa. Yá m̀ ǹtʋ t̀t̀ ǹ, Yɪ ẁ bwin t̀ga t̀, ba ǹ keni ba waa Zwezi ǹ, v s̀r̀ Zwezi ǹ.

¹⁵ Á ǹj̀ kʋ t̀, *Yuu-Tiu ǹ k̀r̀ ǹba, ǹ ǹ p̀à, ǹ swin ǹ b̀r̀ aba. Kʋ m̀ ǹ yɪ, m̀ǹá t̀ wa, Yuu-Tiu ǹ ẁ p̀i v bà, ǹ m̀ l̀ t̀, ǹ ǹ t̀ ẁ t̀ t̀, ǹ bá d̀ t̀ga t̀ yáá. ¹⁶ Yɪ ẁ pa nii. *Malike p̀v̀ t̀ ẁ swin d̀ kori ǹfarv. Ba ẁ ẁr̀ Yɪ nabwana. Kʋ m̀ǹá t̀ wa, Yuu-Tiu t̀t̀ ẁ nan Yɪ ǹ v cú. Yá *K̀ris̀ l̀ t̀, ba ǹ t̀ga, ẁ d̀ yáá ba bwin ba nan t̀ga wa. ¹⁷ Kʋ kwa ǹ, ǹ m̀ l̀ t̀, ǹ ǹ wulə m̀ wa, ǹ d̀ǹ ẁ z̀ǹ, ǹ tẁ ba ǹ. Ǹ ẁ d̀ bakwan t̀ wa, ǹ j̀r̀ Yuu-Tiu lanworu t̀ wa. Yá ǹ d̀ǹ ẁ ya d̀ Yuu-Tiu m̀ǹá mama wuuu. ¹⁸ Á tẁ s̀r̀ǹ t̀ t̀ ǹ, á ma z̀r̀ dùn bicaǹ.

5

Ka k̀ s̀r̀ m̀ǹá mama, ka d̀ǹ Zwezi yoo

(Matìə 24.36-51; Likə 12.35-40; 21.34-36; Romə tián 13.11-14)

¹ Ǹ nubia-ba, kʋ k̀v̀ ba d̀ǹ j̀, s̀ ba p̀p̀ǹ ba pa aba, s̀ á l̀war̀ m̀ǹá t̀ d̀ d̀ǹ t̀, ǹ *Yuu-Tiu ǹ ẁ p̀i v bà. ² Á t̀t̀ ỳ d̀ kʋ z̀ǹ d̀, Yuu-Tiu túr̀ d̀ǹ t̀ ẁ ya, nd̀ ǹẁǹ ǹ yáá ǹ, t̀t̀n ǹ m̀ǹá t̀ wa, ba

nə ba ɔ yoo buɲa. ³ Mánǎ tɛ wa, ləzoni nə wá swìn, ba wú: «Luu zùrì! Yolwan kúú bá bà». Mə ku mánǎ tɛ wa, nə ba wá cùgò míámíán naa nədu. Ku wá dì ba yuu, ndə kan pùé nə yáá yi nɛtu, ɔ lɔri mánǎ wa. Yá ba liù mama bá jén. ⁴ Nə nubia-ba, á mù tà yikunu wa là, sə ku diin tɛntə ma twi ku dì á yuu ndə ɲwìàn nə. ⁵ Á mù mama yi poni là, á yi yicau là. Nə tà yikunu là, nə yi poni là. ⁶ Ku mù yiri nə, nə mù dànà ká dwèe, ndə là duən nə. Nə mù kúú wà mɛ, sə nə dwèe, sə nə ya là tɛ, nə nə buɲa zəni. ⁷ Mə titin nə nə, là yáá dwèe. Mə titin nə nə, là yáá nyu swana ba sú. ⁸ Nə mù là tɛ, nə nə yi yicau là, nə mɛ, sə nə ya là tɛ, nə nə buɲa zəni. Nə mɛ, sə nə kəni nə waa Zwezi nə wuuu, nə ga sóní là tɛ, ku mù nə wá ya ndə pamana lugu gànù nə, nə nə zua. Nə ga jə yala də Yu wá jon nəba nə cuna tɛ wa. Nə ti yala tɛntə nə, ma fwa ndə pamana lugu yupuu nə. ⁹ Yu nə kúrí nəba, sə ɔ twá də nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə, ɔ jon nəba. U wà nəba kúrí, sə ɔ cùgò nəba də ɔ luɲa tɛ, tɛ nə dáá zənzən. ¹⁰ Ku mù yiri nə, Zwezi-Kərisə tɛga nə yiri, sə nə vwə nə tiàn ɔ nə ma ya mu wa, də nə nə tɛga, nə à yèé də nə mu nə wulə mánǎ tɛ wa, ɔ nə wá bà. ¹¹ Ku mù yiri nə, sə á dàn duən jìàn, sə á san duən nə, ndə nɛtu tɛ á nə dí yáá, á tɔɲa ku.

Sagi tɛ yígúré sùràn
(Eberə-ba 13.7, 17, 20-21;
Galasi tián 6.1-2; Romə tián 12.17-21; 1 Korəntə tián 1.8-9)

¹² Nə nubia-ba, nə lòrì aba, sə á zilé là tɛ, ba nə tɔɲa á pwərə wa. Ba mù là tɛ *Yuu-Tiu nə tún, sə ba ywǎn á yuu wa, sə ba kwè aba. ¹³ Á zilé ba zənzən, sə á sóní ba ba tɔtɔɲi tɛ yiri, ba nə tɔɲa. Á pɔan bɔcan sié ya á pwərə wa.

¹⁴ Nə nubia-ba, nə kwè aba, sə á caga yayinyina tɛ nii nə, sə á zùrì ba tɛ, fən nə jə ba jìàn. Á saɲa labwana tɛ nə, á jana pínú ba mama yoo wa. ¹⁵ Á cia á tiàn nə, sə liù mama dàn ká tun lwanɔ, ɔ ma ɲwín lwanɔ. Mánǎ mama, sə á tun zəni duən yira də ləzoni tɛ mama yira.

¹⁶ Diin mama, sə á ya pupwən wa. ¹⁷ Á jùná Yu mánǎ mama, á dànà ká yá. ¹⁸ Á kəni Yu lèèè won mama wa. Yu nə swə ku nɛtu tɛ, á nə vwə *Kərisə yira tɛ yiri.

¹⁹ Á dànà ká cì Yu-*Siɲu tɛ tɔtɔɲi yáá nə. ²⁰ Yu yáá twá ɔ nii *sùsùnù nə, ɔ kàrì aba. Á dànà ká mun kàrà tɛntə. ²¹ Yoo mama wa, sə á dí yáá á ywǎn ku wa, á kúrí ku tɛ, ku nə ziən, á lɔ á pa á tiàn nə. ²² Yoo mama wa, cia á tiàn nə də lwanɔ yiri mama.

²³ Yu tɛ, ɔ nə pɔn bɔcan sié pa, sə á ya ɔ mù nyiən míámíán. U mù nə wá cì, sə á tɛtə mama, də á pubuɲa tɛ, də á jərə tɛ, də á yira tɛ dàn

ká ja lwanı, ba nə wá swìn
tə yoo, dıın tə nə nə Yuu-Tiu
Zwezi-Kərisə nə wá pıı v bà.
²⁴ Yu kúrí aba. Yá v mù ga
nə yı pùé nədu. Yá v mù nə
wá tın ku yoo təntə.

²⁵ Nə nubıa-ba, á jùná Yu
də á pa nəba. ²⁶ Á jùná là
tə duən tə mama, ba nə yı
á nubıa Kərisə yırı, də zılé
zənzən də sonu, ndə Kərisə
là nə me, sə ba fwa nətu.
²⁷ À lòrì aba pwəpwə də
Yuu-Tiu yırı tə, sə á kàrì sagı
ku tə là tə mama yáá con,
ba nə yı nubıa Kərisə yırı.
²⁸ Nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə
nə wá fwa pubwanu á yıra.

**Bələ nii sagı tə,
Polə nə púpúnı v
pa
Tesalonikə
Kərisə lià tə nə
Tesalonikə tián
bələ nii sagı tə
yuu wa sugu**

*Liù tə, v nə púpúnı sagı
kv tə*
Kv yi *tuntunv Polə nə
púpúnı kv.

Lià tə nə, Polə nə púpúnı
Sagı kv tə yi bələ nii sagı
tə, Polə nə púpúnı v pa
*Kərisə lià tə nə, ba nə wulə
Tesalonikə nə.

Sagı tə wa sugu

Polə púpúnı v sagı kv tə,
sə v ma kàrà Tesalonikə
Kərisə lià tə.

U təntən v kəni Yı lèèèe,
ba pùé nə yi nədv də Yı ba
ga swə duən tə yırı. U kəni
Yı lèèèe, ba nə jùnı Yı, ba
ga zıga diàn Yı tutuŋı tə wa
yırı. U dān kàrì ba Zwezi-
*Kərisə túrí tə nə me, sə kv
ya nətv. Polə kàrì Kərisə lià
tə, sə ba zıgı diàn Yı cwəŋə
tə wa, də cuna nə swə tə pùli
lvv wa zənzən, nə à yèó càn
nə yí ba. U bırı ba, sə ba jún
Yı máŋá mama. Ba wa lià
duən də yà ba tutuŋı pìà kv
pa ba tuŋa yokvkwınan. Ba
mù lià təntə swın də, Yıu-
Tıu wá pıı v bà síún síún. Kv
mù tə yırı, ka tunv tutuŋı kúv
ba dèñ ja. U caga yayınyına
ba nii nə, sə ba tunv ba ma na

nii wodiuv, ndə v mù Polə də
lià tə duən tə, ba nə tunv Yı
tutuŋı tə, nə tunv kv nətv.

*Polə jùnı Kərisə lià tə
Tesalonikə nə*

¹ À mù Polə də Siləven də
Timote nə púpúnı sagı kv
tə. Nə púpúnı kv, nə pın
*Kərisə lià púlí tə nə, kv
nə wulə Tesalonikə nə. Kv
púlí təntə də nə nyına Yı
də *Yıu-Tıu Zwezi-Kərisə nə
vwə duən nə. ² Nə nyına Yı
də Yıu-Tıu Zwezi-Kərisə nə
wá fwa pubwanv á yıra, ba
ga pa aba bıcan sié.

*Yıu-Tıu wá bà, v bürı luv
bürı*

*(1 Tesalonikə tián 1.3-7;
Filipə tián 1.3-6, 27-30; Matıé
13.40-43; 25.31-46)*

³⁻⁴ Nə nubıa-ba, á keni á
waa Zwezi nə wuuu, á ga tə
kəni á waa v nə á súrí wuuu.
Yá sonu tə, á nə swə duən tə,
də yi kv súrí wuuu. Á wulə
càn də wuwalv wa, á ga tə jə
pínú wuuu, á dānà ká pıı á
kə á kwa. Kv nətv dān pın,
nə jə á yoo, nə ma bwı nə
tián nə, *Kərisə lià púlé tə
wa. Kv mù nə pın, nə me, sə
nə kə Yı lèèèe máŋá mama
wuuu, á yuu yırı.

⁵ Kv càn təntə bırı də, Yı
bürı tə yi cígá nə v twá, v
ma bürı ka. Tə mù nə wá
pa á ya lià tə, á nə me, sə
á zv Yı pàrì tə wa. Mə
kv mù yırı nə, á dí càn tə.
⁶ Yı mù wá twá də cígá, v
ma kə càn lià tə nə, ba nə
kəni càn á nə. ⁷ Yá v dān
wá pa sié, á mù lià tə nə,
á nə dé càn tə. Nə mù də

á mù, nè wá na sié tǝntǝ, máǵá tǝ wa, *Yuu-Tiu Zwezi nè wá píi, v nan Yui *sàh v bà dǝ *malikǝ, tǝ nè jǝ diàn. ⁸ U wá ya mǝnvoo tǝtǝji wa, v ma bà, sǝ v ma kǝ càn lià tǝ nè, ba nè yǝrì Yui, dǝ ba tǝ, ba nè ba nè Yuu-Tiu Zwezi soywǵú tǝ dǝ nii zilí. ⁹ Ba càn tǝ, tǝ nè wá yí ba, tǝ mù nè mǝ dǝ ba, tǝ ga wá cǝgǝ ba míámíán, kv ja vǝlǝ máǵá mama wuuu, kv nè ba zwǝe. Ba bwálí wá ya ǵúní dǝ Yuu-Tiu, ba ga wá ya ǵúní dǝ v dun tǝ, tǝ nè biri v diàn tǝ. ¹⁰ Tǝ mù yìèn tǝntǝ wá tun Zwezi-Kǝrisǝ túrí dun tǝntǝ nè. U dǝn wá pa lià tǝ mama, ba nè yi v mù nè ti, pa wá dun. Ba tǝ mama, ba nè keni ba waa v nè, wá balv wá. Á dǝ wá ya kv lià tǝntǝ wa, á nè pín cígá kǝrà tǝ nè, nè nè kǝrì nè biri aba tǝ yiri.

¹¹ Kv mù nè pín, nè jǝnì Yui, máǵá mama wuuu, nè pín aba. Nǝ yáá lòrì Yui, sǝ v pa, á ya lià tǝ, á cígá nè mǝ, sǝ v kúrí aba, sǝ á ya v lià. Nǝ yáá lòrì wá, sǝ v twá dǝ v diàn tǝ, v pa á tun kv tǝ nè ziǝn. Nǝ lòrì Yui, sǝ v pa á tun yozǝǵǝ tǝ, á nè tǝǵa, sǝ tǝ va yáá wuuu, á nè keni á waa v nè wuuu tǝ yiri. ¹² Kv mù nè wá pa, nè Yuu-Tiu Zwezi yiri tǝ na dun, kv twá dǝ aba. Yá v dǝ ga wá pa, á dǝ na dun. Kv nǝtv tǝ wá twá dǝ pubwanv tǝ, nè nyina Yui dǝ nè Yuu-Tiu Zwezi-Kǝrisǝ nè wá fwa á yira.

2

Yuu-Tiu túrí tǝ yoo
(1 Zwan 2.18; 4.1-3; Matǝ 24.23-44)

¹ Nǝ nubia-ba, nè *Yuu-Tiu Zwezi-*Kǝrisǝ wá píi v bà. Yá nè dǝn wá kun dǝn nè v sǝpuni nè. Kv mù nè pín, nè lòrì aba, ² á dǝnà ká sǝe, á pa ba gugurǝ á pubǝja tǝ. Á dǝnà ká pa fǝn ja aba dǝ, á nè nì dǝ, Yuu-Tiu túrí dun tǝ yí. Liù nè swìn á con dǝ, Yui-*Siǵu tǝ nè biri wá kv yoo tǝntǝ, á dǝnà ká sǝe kv. Nǝ à yǝé, v nè swìn á con dǝ, kv yi nè mù nii sǝgv nè, á dǝnà ká sǝe kv. Nǝ à yǝé tǝtǝ ba nè pín aba sagi, ba ga biri dǝ, kv sagi tǝntǝ nan nè mù con, á dǝnà ká sǝe kv. ³ Á dǝnà ká sǝe, sǝ liù mama twá yoo nǝdv tǝtǝ nè, v ma ǵigari aba v dugv. Máǵá tǝ, kv dun tǝntǝ nè biàn, sǝ kv yí, kv mǝ, sǝ lià zǝnzǝn ba nè ken nii nǝdv, ba vi Yui *nii ya luv wa. Yá cuna liù wá biri v tiàn luv wa. Mǝ v mù cuna liù tǝntǝ nè, Yui li v tún vǝn nè, sǝ v cǝgǝ. ⁴ Kv beǝ tǝntǝ nè wá zigi won tǝ mama nè, lǝzoni nè boǵǝ <Yui>, nè à yǝé ba nè pín dun kv. U wá bún dǝ, v dǝwǝ tǝ mama. Yá v wá zv Yui *diè tǝ tǝtǝ wa, v jǝn lá. U ja v tiàn, v ma ji Yui.

⁵ Á lie á tiàn dǝ, à dí yáá à swìn kv yoo tǝntǝ á con, máǵá tǝ wa, à nè yin dǝ aba. ⁶ Síún nè, á yǝé kv tǝ nè cígá yìèn tǝntǝ yáá nè, sǝ tǝ tun. Tǝ wá tun, dǝ tǝ máǵá nè yí. ⁷ Cuna liù tǝ mù dí yáá, v wulǝ v tǝǵa diàn tutunan,

tə nə sègè. Ku dān ga, sə won tə, ku nə cìgà v yáá nə, kèen ku yá bwálí nə. ⁸ Ku máńá təntə wa, cuna liù tə dān wá biri v tiàn. Yá Yuu-Tiu Zwezi dān wá gu wá də v nii voo. U wá cùgù wá də diàn tə, v nə wá ja bà. ⁹ *Sıtana diàn tə nə wá pa cuna liù tə bà. Liù təntə wá fwa kunkun yomilan yiri mama, də kunkun miminan, də kunkun yogwaran. ¹⁰ U wá twá kunkun yièn nə, v ma tun lwanı yiri mama. U wá ja tə, v ma gıgarı là tə, ba nə jén míámíán Yu yáá con, ba vıga, sə ba sóní cígá tə, ka nə wá jon ba, ba cuna tə wa yırı. ¹¹ Ku mù nə pın, Yu ma tun diàn ba con, tə nə wá pa, ba jén, sə ba pa cígá kunkun tə nə. ¹² Ku yi nətv, sə ku pa Yu bürı là tə mama bürà, ba nə wá cígá tə sèe, ba nə sóní, sə ba tun kunkun yièn tə, sə v cùgù ba.

Yu kúrí aba, sə v jon aba á cuna wa

(1 Piyerə 1.3-9; 5.10-11)

¹³ Nə nubıa-ba, *Yuu-Tiu sóní á mù zənzən. Nə mù con nə, nə nə mə, sə nə kə Yu lèeèe, máńá mama á yırı. Yu nə kúrí aba, luv jıv mama wa, sə v jon aba á cuna wa. U twá v *Sinju tə nə, də á nə sèe cígá tə nə, v pa á jı v nyiən. ¹⁴ Mə ku mù yırı nə, Yu twá də suywájú tə, nə nə swın á con, v ma kúrí aba. U pıà, sə á də na tori nə Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə dun tə wa.

¹⁵ Nə nubıa-ba, ku mù tə yırı, á zıga diàn, sə á ja kàrì

tə, nə nə kàrì aba, á pa á tiàn nə. Ku nə yi kàrà tə, nə nə swın á con də nii, nə à yèé kàrà tə, nə nə púpúnı nə pa aba, sə á ja tə mə. ¹⁶ Nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə tətə də nə nyına Yu sónı nəba. U fwa pubwanv nə yıra, v pa nə bıcanı zürı máńá mama, ku nə ba zwèe. Yá nə ga jə yala, tə nə zıən. ¹⁷ Ba mù nə wá zürı á bıcanı. Ba mù nə wá pa, á zıgı diàn á ga fwa won tə mama, ku nə zıən, á tvtunan də á sürän wa.

3

*Á lòrì Yu, á pa nəba
(Romə tián 15.30-32)*

¹ Nə nubıa-ba, ku tə, nə nə wá swın nə ma gúrí, á dān lòrì Yu á pa nəba. Á lòrì Yu, sə *Yuu-Tiu sɔgv tə wánı ku sú tia tə mama, sə ku na dun, ndə ku nə jə dun á con nətv. ² Á tə lòrì Yu, á pa nəba, sə v jon nəba ləzwənkəkwinan, də ləzwənwɔlvnyına ba jıàn wa. Ku cígá mama wa, ku tà là tə mama, nə ken ba waa Zwezi nə. ³ Yuu-Tiu mù yi pùé nədv tíú. U mù nə wá pa á zıgı diàn, v ga cı á nə də *Sıtana. ⁴ Á fwa ku tə, nə nə pın aba nii, sə á fwa, á ga tə wá fwa ku. Yuu-Tiu pın nə jə á diàn ku yoo tə wa. ⁵ Nə Yuu-Tiu nə wá pa á sónı Yu á bıcanı wa, sə á pını á dān Zwezi-*Kərisə.

*Ka tun tvtvıı nə zıən yoo
(1 Tesalonikə tián 2.9-10;
4.11-12)*

⁶ Nə nubɪa-ba, nə pɪn aba nii kʊ tɛ dɛ nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə yɪri tɛ. Á pwɪá á tiàn á ya yɪŋɔni dɛ liù tɛ mama, ʊ nə yɪ nə nubiu Kərisə yɪri, ʊ nə ya yayɪnyɪən, ʊ nə ba kàrà tɛ, nə nə bɪri aba, nii zilí. ⁷ Á tɛtɛ yèé nɛtʊ tɛ, á nə mɛ, sɛ á fwa, sɛ á ma ya ndɛ nə nə. Á yèé dɛ, nə nə yɪn dɛ aba, nə wà yayɪnyɪna yɪn. ⁸ Nə wà liù wodiu dí tʊtʊ. Nə tʊn nə gwàri, nə tʊn titʊn dɛ yɪcaʊ mɛ, sɛ nə dàn ká ya á liù mama yuu zilí. ⁹ Nə nə fwa kʊ nɛtʊ tɛ, kʊ ba pià kʊ bɪri dɛ, nə yà ba cwɛŋɛ jɛ, sɛ á san nəba. Kʊ ya nə pià nə bɪri aba nɛtʊ tɛ, á nə mɛ, sɛ á fwa, sɛ á twá kʊ nə. ¹⁰ Kʊ mù nə pɪn, máŋá tɛ wa, nə nə yɪn á con, nə swɪn á con, nə wú: «Dɛ liù nə ba pià, sɛ ʊ tʊn, sɛ kʊ tíú dàn ká dɛ wodiu dɛ!»

¹¹ Nə nɛn dɛ, á wa lià duən ya yayɪnyɪna. Ba ba won tɔŋa, dɛ kʊ nə tà, sɛ ba kɛ ba tiàn lià duən yɪən wa. ¹² Nə kwè ba lià tɛntɛ, nə ga pɪn ba nii kʊ tɛ dɛ Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yɪri tɛ. Nə swɪn ba con, sɛ ba tʊn ba tʊtʊnan máŋá mama sɛnbwen, sɛ ba ma na ba nii wodiu.

¹³ Nə nubɪa-ba, á mù dànà ká gwàri, dɛ ka fwa zɛni. ¹⁴ Dɛ liù nə ba kʊ tɛ, nə nə swɪn sagɪ kʊ tɛ wa, nii zilí, sɛ á ja kʊ tíú yoo á pubɔŋa wa. Á pwɪá á tiàn dɛ wá, sɛ kʊ pa cavɪra ja wá. ¹⁵ Á dànà ká fwa wá ndɛ á dɔŋʊ nə. Kʊ mɛ, sɛ á kwè kʊ tíú,

ndɛ á nubiu nə.

Sagɪ tɛ yígúré sòràn

¹⁶ *Yuu-Tiu tɛ, ʊ nə pɪn bɪcan sié tɛ, nə wá pa aba bɪcan sié. Yuu-Tiu Zwezi nə wá ya dɛ á mama, máŋá mama wa, yoo yiri mama wa. ¹⁷ Kʊ tɛ ya à tɛtɛ Polə nə púpúní dɛ à jɪn, à wú: «Polə jùnì aba». Á nəŋɛ nɛtʊ tɛ, à nə yàá tún à jìàn à saga tɛ mama wa, dɛ nɛtʊ, à nə púpúní: ¹⁸ Nə Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə wá fwa pubwanʊ á yɪra.

**Təntən sagi tə,
Polə nə púpúní v
pa
Timote
nə
Timote təntən
sagi tə yuu wa
sugv**

*Liù tə, v nə púpúní sagi
kv tə*

Kv yi *tuntunv Polə nə púpúní kv. Máná tə wa, v nə púpúní kv, də v yi v wulə bān diè wa Romə nə.

Liù tə nə, Polə nə púpúní
Sagi kv tə yi təntən sagi tə, Polə nə púpúní v pa Timote nə. Timote nyina tà *Zwifə, v nuu ga yi Zwifə. U jigə *Kərisə liù, v ga yi Polə karbiu. Timote jigə Polə twaduən tə wa liù don, v yà nə swə zənzən. Yièn yà nə wulə Kərisə lià púlí tə wa, Polə yáá tun wá lá nə, sə v va v ywān tə yuu. Polə pɪn wá nii, sə v ya Efezə nə, v dàn Kərisə lià tə jìàn də v kàrì ba.

Sagi tə wa sugv

Efezə *Kərisə lià tə yi ba tə wulə ba tanı ba tiàn. Yá Kərisə lià duən də wulə ba kàrì kunkun yièn. Polə púpúní kv, v ma bırı Timote nə kwìè tə, v nə me, sə v pa Efezə Kərisə lià tə də ba yáá tiàn tə nə.

Polə pià v bırı Timote də, v me, sə v ja cígá kàrà tə v waa con. U me, sə v twá Yu

sagi tə wa sùràn tə nii nə, ndə kv nə me nətv. U me, sə v tun sɔywájú tə tutunan tə wuu, v dàn ká yá. U me, sə v kwen Kərisə lià púlí tə, v kə cwəŋə nə, v ga kúrí yáá tiàn nəzəŋə.

*Polə jùnì Timote
(Titə 1.1-4)*

¹ À mù Polə yi Zwezi-
*Kərisə *tuntunv. À mù nə púpúní sagi kv tə. Yu jon nəba nə cuna wa. Zwezi-Kərisə də pɪn nə jə yala. Yá v mù nə pɪn nii, sə à ya ba tuntunv. ² À púpúní sagi kv tə, à pɪn n mù Timote nə, n nə yi ndə à biú nə cígá cígá, n nə keni n waa Zwezi nə tə yırı. Nə nyina Yu də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanv n yıra. Ba mù nə wá dəri n yinəgə zənzən, ba ga pa mú bican sié.

*Á cíá á tiàn nə də kunkun
karnyina-ba tə*

*(1 Timote 6.3-5; Titə 3.9;
Galasi tiàn 3.10-12, 19-24)*

³ Máná tə, à nə vəli Mased-
wanə nagwanaa, à pɪn mú kwìè, sə n yà Efezə nə, n cì lià duən nə, ba dàn ká bırı kunkun kàrì. ⁴ Kv mù təntə kwa nə, sə n tə cì ba nə, ba dàn ká jələ tə yomanan təntə mancın tətə. Tə yi yièn tə, tə nə ba dèñ jə. Tə duən də ga yi ba nıbara-ba tə yièn tə twara, tə nə wàrì tə gəlì tə zwèe. Tə mù yièn təntə yà tútúná cíı nə, tə yáá zìn, tə ga ba saŋa, sə Yu fira tə tun də ba. Ba wáá Yu

fira tǝntǝ ba lwarǝ, dǝ ba nǝ ken ba waa Zwezi nǝ. ⁵ Yoo tǝ yiri, n nǝ mǝ, sǝ n swǝn ku nǝtv tǝ ba con, ku mǝ nǝ yǝ, sǝ ba wǝnǝ ba sǝnǝ duǝn. Ba sonu tǝntǝ mǝ, sǝ ku ya dǝ bǝcan nǝpon, ku nǝ ba pubǝnkǝkwǝnan jǝ, sǝ ku pa ba nǝ keni ba waa Zwezi nǝ tǝ ya cǝgǝ cǝgǝ. ⁶ Liǝ duǝn jǝn ba tiǝn, ba kǝvǝ ba tǝ yǝn tǝntǝ fwa. Yǝ ba nǝ jǝn tǝ dǝn nǝ pǝn, ba jǝ tǝtǝnǝ, tǝ nǝ ba nywarǝ jǝ. ⁷ Ba piǝ, sǝ ba ya Yu *nǝi tǝ, v nǝ pǝn *Moyizǝ nǝ dǝn, ba bǝri liǝ nǝ. Yǝ ba ga yǝri ba tǝtǝ sǝrǝn tǝ dǝn, ba nǝ swǝn. Ba yǝri yǝn tǝ dǝn, ba nǝ kǝri tǝ yoo dǝ diǝn, ndǝ ba yǝǝ tǝ.

⁸ Nǝ yǝǝ dǝ, Yu nǝi tǝ ziǝn, dǝ ba nǝ ja ku ba tǝnǝ, ndǝ ku nǝ mǝ nǝtv. ⁹ Ku mǝ yiri, ba mǝ, sǝ ba lwarǝ dǝ, Yu nǝi tǝ tǝ v pǝn liǝ tǝ yiri, ba nǝ yǝ cǝgǝ tiǝn. ǝ nǝjǝ lǝzwǝnyirǝ tǝ, Yu nǝ pǝn v nǝi tǝ ba yiri: Ku mǝ nǝ yǝ wǝlvnyǝna, dǝ liǝ tǝ, ba nǝ ba Yu nǝi zilǝ, dǝ liǝ tǝ, ba yǝǝ nǝ tǝlǝ dǝ Yu, dǝ cǝna liǝ. Yu pǝn v nǝi tǝ liǝ tǝ yiri, ba ba Yu yǝn tǝ zilǝ, dǝ ba tǝ, ba nǝ zvǝn v mǝ Yu cwǝnǝ tǝ, dǝ ba tǝ yiri, ba nǝ gwǝ ba ninǝ dǝ ba nyǝna, dǝ lagǝra yiri. ¹⁰ Yu pǝn v nǝi tǝ liǝ tǝ yiri, ba nǝ pǝni duǝn vǝv vǝv, dǝ bara tǝ yiri, ba nǝ ba kan piǝ, ba ga piǝ bara duǝn, ba ma fwa ba kana, dǝ ba tǝ yiri, ba nǝ janǝ liǝ ba yoli. Yu pǝn v nǝi tǝ liǝ tǝ mama yiri, ba nǝ yǝ kǝnkǝna, dǝ ba tǝ yiri,

ba nǝ swǝn kǝnkǝn yǝn. Yu pǝn v nǝi tǝ liǝ tǝ mama yiri, ba nǝ tǝnǝ yǝn tǝ, tǝ nǝ zǝga v cǝgǝ kǝrǝ tǝ nǝ. ¹¹ Kǝrǝ tǝntǝ dǝ svywǝnǝ tǝ yǝ nǝdv. Svyywǝnǝ tǝntǝ nan Yu con. Yǝ ku mǝ nǝ bǝri v pupwǝn tǝ, dǝ v dun tǝ. Yǝ Yu tǝntǝ nǝ ken svyywǝnǝ tǝntǝ yoo ǝ jǝn wa, sǝ ǝ swǝn ku ǝ bǝri.

Yu pubwanv tǝ, v nǝ fwa Polǝ yira

(Tǝtvnan 26.9-20; 1 Timote 6.12, 20-21; 2 Timote 2.15-18)

¹² ǝ kǝni nǝ *Yuu-Tiu Zwezi-*Kǝrisǝ lǝǝǝ. V bǝn dǝ, ǝ yǝ liǝ tǝ, v nǝ wǝǝ ǝ yuu wa v jǝlǝ, sǝ ǝ tvn v tvtnǝ tǝ dǝ pǝǝ nǝdv, v ma kǝri nǝ, sǝ ǝ tvn ku. V dǝn pǝn nǝ diǝn, sǝ ǝ ma tvn ku tvtnǝ tǝntǝ. ¹³ Mǝnǝ don yǝn lǝ, ǝ nǝ tvn v mǝ Zwezi tǝntǝ. ǝ fiǝn v Kǝrisǝ liǝ tǝ, dǝ ǝ kǝni cǝn ba nǝ. Dǝ ku nǝtv tǝ mama, ǝ yǝnǝ zǝnzǝn jǝn wǝ. Lǝyǝri yǝ nǝ pǝn, ǝ fwa ku nǝtv tǝ, ǝ ga wǝ cǝgǝ pǝn Zwezi nǝ dǝ. ¹⁴ Yǝ nǝ Yuu-Tiu dǝn fwa pubwanv ǝ yira, ku nǝ dǝǝ zǝnzǝn, ku ja lǝ. ǝ keni ǝ waa v nǝ wuuu, ǝ dǝn ga jǝ Zwezi-Kǝrisǝ sonu tǝ. ¹⁵ Ku tǝ ǝ nǝ piǝ, sǝ ǝ swǝn yǝbǝ, ku ya svgv tǝ, ku nǝ yǝ cǝgǝ. Liǝ tǝ mama nǝ mǝ, sǝ ba sǝ ku. Zwezi-Kǝrisǝ twǝ tiǝ yuu, sǝ v jon liǝ ba cǝna wa. ǝ mǝ ga nǝ yǝ ba yǝǝ tiǝ, ǝ cǝna nǝ dwǝ ba, v nǝ jon. ¹⁶ Yǝ Zwezi-Kǝrisǝ dǝn dǝri ǝ mǝ liǝ tǝ, ǝ cǝna nǝ dǝǝ tǝ donǝ ba duǝn, tǝ yǝnǝ zǝnzǝn.

Ku mù nè pɪn, v twá də nə, sə v ma bɪrɪ v pɪnú tə nə yɪ nətʊ. U bɪrɪ ku, sə v ma dən lià tə, ba nə wá kə ba waa v nə, jìàn, sə ba ga na mi tə, ku nè ba zwèe v con.

¹⁷ À pià, sə lià tə pa dun Yɪ nə, ba ga bu v nə, mánǵá də mánǵá, ku nè ba zwèe. Yɪ nə yɪ pìú tə, v pàrì tə nə ba zwèe, abada. U mù nè ya Yɪ tə, v nə wulə mánǵá mama wuuu, yii nə wàrì wá ku nɪ, v ga yɪ v cɪcɪ də. Amɪna!

¹⁸ À biú Timote, à pià, sə à swɪn n con, sə n tɔn n pa Yɪ nə, ndə Yɪ nii *sùsùnà tə dɪn nə swɪn n yoo nətʊ. N dən piɪ n liú Yɪ nii sùsùnà tə sùràn təntə yoo, sə n tɔn Yɪ tutuŋɪ tə zəni zəni, ndə n nə pià, sə n jan jaŋa, ka nə zɪən. ¹⁹ N jaŋa təntə wa, n tə mɛ, sə n kə n waa Zwezi nə wuuu. N pubɔŋa tə ga wà mɛ, sə ka ya pubɔnkɔkwɔn. Lià duən dɔgv ka ja pubɔnzəŋə təntə yoo vən nə. Ku mù nè pɪn, ba yà dí yáá, ba kə ba waa Zwezi nə. Yá ku nə yí yáá, ba kúð ba ba waa kəni Zwezi nə. ²⁰ Ku mù ləzwənyirə təntə wa, lià duən nə yɪ Yimene də Alɛkəzandərə. À kən ba mù lià təntə *Sítana jìàn wa, sə ba ma lwarɪ swɪan, ba kúð dən ká twɪn Yɪ.

2

*Nətʊ tə, ba nə jònì Yɪ
(Ebərə-ba 2.9)*

¹ Təntən yoo tə à nə kwè, sə ba fwa, ku mù nè yɪ, sə *Kərisə lià tə jɔn Yɪ, sə ba

lòrì Yɪ, sə ba kə Yɪ lèèèe, lià tə mama yuu yɪrɪ. ² Ba lòrì Yɪ, ba pa pèegá tə nə, sə ba lòrì Yɪ, ba pa lià tə nə, ba nə ywànǵá ba lɔv tə yuu, sə ba lɔv tə wàní ku zùrì, sə siə ya ku wa. Ku nətʊ wá san, sə nə wàní nə zilí Yɪ, nə ga twá wá zəni. ³ Mə ku mù yoo təntə nə ywán, ku ga zɪən, ku pa Yɪ nə, v nə jon nəba nə cuna wa. ⁴ Mə v mù nə pià, sə v jon lià tə mama ba cuna wa. Ku nə súrí lá, sə v pa ba lwarɪ v cígá tə. ⁵ Yɪ yɪ nədʊ, yá ləzwəndʊa nə wulə v mù Yɪ də ləzoni pwərə wa. Ku liú təntə nə yɪ Zwezi-*Kərisə. ⁶ U mù nè pɪn v tiàn, sə v tɪ ləzoni tə mama yuu yɪrɪ, sə v ma jon ba, ba cuna wa. Ku mù yoo təntə nə bɪrɪ, ku mánǵá tə tətə wa, də Yɪ pià, sə v jon ləzoni mama. ⁷ Mə ku mù yɪrɪ nə, Yɪ tɪn nə, sə à ya v *tɔntɔnʊ, à swɪn v sugʊ tə. À mù nè mɛ, sə à gwɪn Yɪ sugʊ tə dən à bɪrɪ lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba, sə ba kə ba waa Zwezi nə, sə à bɪrɪ ba cígá tə də. À bɪrɪ ku cígá təntə lià tə nə, ba nə tà Zwifə-ba. Ku tà kɔnkɔn nə à kɔnɪ, ku ya cígá nə à swɪn.

*Bara də kana nə mɛ, sə ba
ya nətʊ Kərisə lià jərə wa
(1 Piyərə 3.1-6; 1 Korəntə
tían 14.34-35; Titə 2.3-5)*

⁸ À dən pià, sə bwálí mama nə, sə bara tə jɔn Yɪ. Ba nə zɪn ba jìàn yɪ nə, sə ba ma jɔn Yɪ, ba mɛ, sə ba ya lià tə, Yɪ nə tɪ ba. Lɪŋa wà mɛ, sə tə ya ba bɪcanɪ

wa. Tútòná dè wà mɛ, sɛ tɛ ya ba pubuɗa wa. ⁹ Á swə, sɛ kana tɛ dɛ zɔ ganan, ndɛ kan nɛ mɛ, sɛ ɔ zɔ ɔ gànù nɛtu. Ba dān ká zɔ ganan tɛ, tɛ nɛ ba ziɛn dɛ ba. Tɛ wà mɛ, sɛ tɛ ya jɛ tɛn ganan. Ba dān ká pan yun tɛ yiri nɛ yɪ jɛ tɛn nɛ panɪ. Ba dān ká nān ba tɛn dɛ sɪán bɪan zanan, nɛ à yèé ganan tɛ, tɛ kwənə nɛ dáá zənzən. ¹⁰ Ba bwanwɪən dān mɛ, sɛ tɛ ya ka tun zəni. Kɔ m̀ nɛ mɛ dɛ kana tɛ, ba nɛ swɪn dɛ, ba m̀ zilí Yɪ. ¹¹ Kàrà tɛ máǵá wa, kana tɛ mɛ, sɛ ba cɔgɔ kàrà tɛ sənɓwen, sɛ ba sɛe kàrà tɛ nii. ¹² Á ba nii pɪn kan nɛ, sɛ ɔ kàrà bara tɛ, nɛ à yèé, sɛ ɔ ja dɪàn ba yuu wa. Kana tɛ mɛ, sɛ ba pú ba níé, ba jèn sənɓwen. ¹³ Kɔ dèn nɛ yɪ Yɪ tɛntɛn, ɔ fwa Adamə. Kɔ kwa nɛ, ɔ fwa Evə. ¹⁴ Yá kɔ tà Adamə nɛ, *Sɪtana gɪgarɪ, kɔ yɪ kan tɛ nɛ, ɔ gɪgarɪ. Kɔ nɛtu dān pià kɔ bɪrɪ dɛ, kan nɛ vɪga Yɪ nii tɛ. ¹⁵ Yá dɛ kɔ nɛtu mama, Yɪ wá jon kan ɔ cɔna wa, ɔ nɛ lɔrɪ bɪa tɛ yɪrɪ. Yɪ wá jon wá, dɛ ɔ nɛ kenɪ ɔ waa Zwezi nɛ wuu, dɛ ɔ nɛ swə lià, dɛ ɔ nɛ twá Yɪ nɛ zəni, dɛ ɔ nɛ jɛ ɔ tɛn zəni.

3

*Kərisə lià púlí yuu tián
(Titə 1.5-9; 1 Piyerə 5.1-4)*

¹ Sugu kɔ tɛ, à nɛ pià à swɪn, kɔ ya cígá. Liù tɛ, ɔ nɛ pià, sɛ ɔ ya *Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú, kɔ tíú pià tɔtɔnzəɗu. ² Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú wà mɛ,

sɛ ɔ ja yokɔkwɪnan, ba nɛ wá caga ɔ nii nɛ tɛ yɪrɪ. ɔ mɛ, sɛ ɔ ya kan nɛdu barɪ. ɔ mɛ, sɛ ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ buɗa zəni. ɔ mɛ, sɛ ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ buɗa zəni. ɔ mɛ, sɛ ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ tɔɗa yièn tɛ, ndɛ kɔ nɛ mɛ, sɛ tɛ tun nɛtu. ɔ mɛ, sɛ ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ sɛe ɔ jonə vərə zəni, ɔ pa ba zɔrɪ ɔ diè wa. ɔ mɛ, sɛ ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ wáá lià ɔ kàrɪ zəni. ³ ɔ wà mɛ, sɛ ɔ nywɪn swana zənzən ɔ bubunɪ. Nɛ à yèé, sɛ ɔ ya jarɪdɪrɪ. ɔ dān mɛ, sɛ ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ yɪ bwábwà. ɔ wà mɛ, sɛ ɔ ya tɔtɔnyan. Nɛ à yèé, sɛ ɔ sóní sɛbiu. ⁴ ɔ mɛ, sɛ ɔ dí yáá ɔ kwɛn ɔ tɛtɛ diè tɛ zəni, sɛ ɔ bɪa tɛ wání ba sɛe ɔ nii, ba ga zilí ɔ tɛtɛ cígá cígá. ⁵ Dɛ liù nɛ wàrɪ ɔ tɛtɛ diè ɔ kwɛn, nɛtɛ nɛ ɔ wá fwa, ɔ ma kwɛn Kərisə lià púlí tɛ m̀? ⁶ Á nɛ pià, sɛ á kúrí Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú, á dānà ká kúrí liù tɛ, ɔ nɛ ken ɔ waa Zwezi nɛ dɔra. Á nɛ kúrí liù nɛtu, ɔ wá fwa fwiə, yá Yɪ bərə tɛ wá ja wá, ndɛ ka nɛ jɪn *Sɪtana nɛtu. ⁷ Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú mɛ, sɛ lià tɛ, ba nɛ tà Kərisə lià, dɛ tɛtɛ swɪn ɔ yozəɗə yoo. Kɔ nɛ tà nɛtu, kɔ wáá kɔ pɪn ba goni wá. Yá cavɪra wá zɔ wá, Sɪtana ga twá kɔ nɛ, ɔ ma ja wá.

*Kərisə lià púlí tɔtɔnà yoo
(Tɔtɔnan 6.1-6; 1 Korɛntə tián 4.2)*

⁸ *Kərisə lià púlí tɔtɔnà dɛ mɛ, sɛ ba ya lià tɛ, lià nɛ mɛ, sɛ ba zilí ba. Ba ga

mε, sə ba ya cígá cígá lià. Ba wà mε, sə ba nyu swana zənzən, ba ga wà mε, sə ba twá yokukwınan nə, ba ma na səbiu. ⁹ Ba mε, sə ba pa cígá sɔgɔ tə nə, ku nə sègè, Yı nə biri ba, də pubɔɔa tə, ka ziən. ¹⁰ Á nə pìà, sə á kúrì Kərisə lià púlì tütònà, ku mε, sə á dí yáá dédén ba, á na ku tə, ba nə yı. Də ba nə ba yokukwınan jə, lià nə wá swın tə yoo, sə á dən zıgı lá, á kə ba Kərisə lià púlì tütònən tə wa. ¹¹ Kərisə lià púlì tütònà tə kana mε, sə ba ya kana tə, lià nə zılı ba. Ba wà mε, sə ba ya lià tə, ba nə swın yolwana, ba pın lià nə. Ba mε, sə ba ya kana tə, ba nə bɔɔa zəni. Ba mε, sə ba ya kana tə, ba nə yı pùé nədu tián yoo mama wa. ¹² Kərisə lià púlì tütònù mε, sə v ya kan nədu barı. V mε, sə v wàní v tətə bia tə, də v tətə diè tə v kə cwəɔə nə zəni. ¹³ Kərisə lià púlì tütònà tə, ba nə tɔɔa zəni, ba wá na dun bwálí. Ba ga wá wàní ba swın Zwezi-Kərisə sɔgɔ tə, də ba cígá mama, ba nə keni ba waa v nə tə yıı.

Yoo nəfarv, ku nə sègè
(Efezə tián 2.19-22; Zwan 1.1, 14; Romə tián 1.4; 16.25-26)

¹⁴ À púpúní sagı ku tə n nə, à ga jə yala də, à wá bà à na mú, mánjá mancın wa. ¹⁵ Də à nə dán à wà twi, sə n twá sagı ku tə nə, n ma lwarı nətu tə, n nə mε, sə n ya Yı bia tə wa. Yı bia

təntə nə yı *Kərisə lià púlì tə, ku nə yı Yı tə, v nə wulə mu wa, nə ti. Kərisə lià púlì təntə nə zıɔa sɔgɔ tə, ku nə yı cígá, ndə yonjı nə zıɔa dəyuu nətu.

¹⁶ Cígá tə, ka nə sègè ku yoo təntə wa, ka dən lù zənzən. Liù mama wàri ku yoo təntə, v tütóní. Ku mù nə yı Zwezi-Kərisə, v nə jigə ləzwənə. Yı-*Sıɔu tə biri də, v yı cígá tíú Yı yáá con. *Malıke nı wá. Lià swın v sɔgɔ tə, ba biri luv dwíó tə mama nə, Lià keni ba waa v nə, tia yuu wa. Yı ti wá, v kə v con dun bwálí wa.

4

Kunkun karnyına-ba yoo
(1 Zwan 4.1-3; Kolosə tián 2.16-23)

¹ Yı-*Sıɔu tə cígá swın də, talıkwa mánjá tə wa, lià duən, ba nə ken ba waa Zwezi nə, wá pıı ba yá wá. Ba dən wá pıı ba zılı *zinə nii, ba ga wá twá tə mù zinə tə kàrà nii nə. ² Ba wá dɔgɔ ba tián ba pa níó bələ tián, ba nə yı kunkuna, gıgarı ba, ba ga pa ba jén. Ba mù kunkuna təntə pubɔɔa tə tıga míámían, ndə gantwan nə dí mən. ³ Ba mù nə kàri ba biri də, ku culi, sə kan də bæe swe duən nə. Ba ga biri də, ku culi, sə lià dé wodirən duən də. Tə mù wiən təntə ga yı Yı fwa, sə ba dé. Lià tə, ba nə ken ba waa Zwezi nə, ba ga yèé cígá tə, ba nə

ken Yü lèèèè, ba ga dé tē, ku ba yolwan mama jē. ⁴ Wiən tē mama, Yü nē fwa ziən. Won mama tēlól, ba nē mē, sē ba lı ba dıgı, dē ba nē jon tē mama, ba ga kē Yü lèèèè tē yırı. ⁵ Yü sıgı tē dē yıjıni tē yáá pa won mama ziən, ku pa Yü nē.

Zwezi-Kərisə tutunzəju yoo

(2 Timote 2.14-16; 4.1-2, 5)

⁶ N mē, sē n kàrì yìèn tē tē, n bırı lià tē nē, ba nē yı n nubıa Kərisə yırı. Ku nētu wá pa, n ya Zwezi-*Kərisə tutunbiu nēzəju. Ku ga wá bırı dē, n pın cıgá Yü sıgı tē nē, n ga twá ku nē zəni. N nē keni n waa ku nē, dē kàrà nēzəju tē nē. Yá ku tē bırı dē, sùràn tē dē kàrà nēywánıú tē saja mú, tē pa n vèli yáá wuuu, Yü cwənjə tē wa. ⁷ Dıgı ləyərən yomanan tē, tē nē tà Yü nyiən. ⁸ Dē liù nē fwa diàn won, ku yáá pa v yıra ja diàn, ku ga wá san wá mancın mancın. Yá v nē twá Yü cwənjə tē mù nē zəni, ku mù saja wá zənzən ku dwiən. Ku wá pa v na mıı nədın sıún nē. Ku mıı təntə ga wá ya mıı tē, ku nē ba zwēe Yü con. ⁹ Ku mù sıgı təntə yı lià tē mama nē mē, sē ba sēe ku, ba pa ba tiàn nē. ¹⁰ Mə ku mù nē pın, nē ma tıja dē nē jaıa. Yá nē ken nē yala Yü tē nē, v nē wulə mıı wa. V mù nē pià, sē v jon lià tē mama ba cına wa. V mù nē wá jon lià tē mama, ba nē ken ba waa Zwezi nē,

¹¹ Ku mē, sē n pa nii tē yìèn təntə yırı, sē n ga kàrì tē mama n bırı. ¹² Dàn ká sēe n pa, ba mun mú, n nē yı ləzwəndın tē yırı. N mē, sē n pa ba twá n tətə nē, ba ma lwarı nətı tē, ba nē mē, sē ba ya. Ku nətı tē wá twá n sıgı nē, dē nətı n nē yı nē. Ku wá twá n nē swə lià nətı nē, dē n nē keni n waa Zwezi nē wuuu nətı, dē nətı tē, n bıcan nē yı nəpon Yü yáá con. ¹³ Kàrí Yü sıgı tē mánıá mama wuuu, lià tē yáá con, dē n pın ba kwıè, dē n bırı ba. Fwa nətı ku jə vələ dıın tē, à nē wá bā. ¹⁴ Dàn ká gwıèn tarpıın tē, Yü nē pın mú. Yü pın mú tarpıın. Təntə ku twá Yü nii *sùsùnà tē sùràn nē, ba nē swın n yuu wa. Kərisə lià púlı yáá tiàn tē ga tın ba jıàn n yuu wa ku yırı. ¹⁵ Kə n diàn mama lá, sē n wàní tun ku tutııjı təntə, n pa ku nii sú. Fin n yıá ku yuu zəni, sē lià tē mama na dē, n yı n vèli n yáá wuuu, Yü nyiən tē wa. ¹⁶ Cı n tiàn nē, sē n cı ku tē, n nē kàrì tē dē nē. Ja pınú wuuu, n dàn ká piı n kə kwa. Dē n nē fwa ku nətı, ku wá pa Yü jon mú n cına wa, v ga twá mú v jon ba tē, ba nē cıga n sıgı tē.

5

Nətı tē, n nē mē, sē n ya Kərisə lià tē yáá con

(1 Korentə tiàn 7.34-35)

¹ N nē wulə dē bazıını, v nē fwa yoo, ku nē wə mē, dàn ká caga v nii nē dē diàn. N mē, sē n kwè wá bwəbwə,

ndə v yà nə yɪ n nyɪna nə. Kwè balandɔra tɛ, ndə ba yà nə yɪ n nubɪa nə.

² Də kazɔnu nə fwa yoo, ku nə wà mɛ, sə n kwè wá, ndə ba yà nə yɪ n ninə nə. Kwè kaninə tɛ, ndə ba yà nə yɪ n nakwana nə, n ga pa n bɪcan ya nəpon ba yáá con.

³ Zilí kadəno tɛ, ba cígá nə yɪ ba cíci, sə n ga ywáñ ba yuu. ⁴Kadənu tɛ, v nə jə bɪa, nə à yèé nìán, ba mù nə mɛ, sə ba dí yáá ba ywáñ ba diè lià tɛ yuu. Ba mɛ, sə ba tun ku tɛ, ba nə mɛ, sə ba tun ba pa ba lià tɛ nə, sə ba ma kə ba lèèè. Mə yoo təntə nə Yɪ swə. ⁵Kadənu don wulə, v nə yɪ kadənu cígá cígá, v nə wulə v cíci, v ga ba liù mama jə, sə v ywáñ v yuu. U mù kadənu təntə yáá kə v yala Yɪ nə. U yáá jùnì Yɪ titin də yɪcau, v lòri, sə Yɪ san wá. ⁶Yá kadənu tɛ mù, v nə fwa v fɪra cíci, də v wulə mu wa tɛ mama, v yɪ ndə v tɪga Yɪ yáá con. ⁷Nèñ ku tɛ n nə mɛ, sə n pa nii ba ku yuu wa, sə yìèn dàn ká ya ba yɪra, lià nə wá caga ba nii nə tɛ yɪri. ⁸Də liù nə ba v dwíí tíán nə saɲa, nə à yèé ku tɛ, ku nə dwə, v ba v diè lià tətə nə saɲa, ku tíú vɪga Zwezi. U mù liù təntə waa lɪja ku dwən liù tɛ, v nə wà v waa ken Zwezi nə.

⁹ Dàn ká púpúní kadənu yɪri n sùrí kadəno tɛ nə, á nə saɲa ba nə tɛ nii nə, də v nə ba bɪna sapwɪtwa jə. Ku

sùrí lá, də v barɪ nə wà nədu yɪn. ¹⁰Kadənu mɛ, sə v ya liù tɛ, ba nə bwɪ v tutɔnzəɲə nə. U mɛ, sə v ya liù tɛ, v nə ywáñ v bɪa yuu zəni, v ga sèe, v jɔɲə vərə zəni v pa, ba zurɪ v diè wə. U mɛ, sə v ya liù tɛ, v nə sɪn* lià tɛ, ba nə yɪ *Kərisə nə ti, nɛɛ. U mɛ, sə v san lià nə, ba nə wulə càn wa, v ga tun tutɔnzəɲə, mánjá mama. ¹¹Dàn ká púpúní kadəno tɛ, ba nə yɪ kaninə, tɛ mù yɪra kadəno yɪra sagɪ tɛ wa. N nə púpúní ba yɪra lá, mánjá tɛ wa, barɪ swiu fɪra nə jə ba, ba wá dugv Zwezi-Kərisə lá. Yá ba ga va ba swe barɪ nə. ¹²Ba yà fwa ndə ba twá Zwezi-Kərisə nə, ba ga píi ba yá wá. Ku mù nə pɪn, Yɪ bɪrà tɛ wá ja ba. ¹³Ku nə sùrí lá, ku wá pa, ba jì yayɪnyɪna, ba twá dii wa ba vèli. Yá ku ga bá ya ku cíci. Ba wá ya sufaru tíán. Lià duən yìèn nə wá píi tɛ jə ba bɪan nə, ba ga wá swɪn sùràn tɛ, ba nə wà mɛ, sə ba swɪn. ¹⁴Ku mù nə pɪn, à pià, sə n yá kadəno tɛ, ba nə yɪ kaninə tɛ, sə ba píi ba swe, ba lɔri bɪa, sə ba ywáñ ba diè yuu nə zəni. À ba pià, sə nə duɲa twá ba nə, ba ma swɪn yokɔkwɪɔn mama nə yuu wa. ¹⁵Kadəno duən dí yáá ba dugv Zwezi cwəɲə tɛ, ba píi ba va ba twá *Sɪtana nə. ¹⁶Kan tɛ, v nə yɪ *Kərisə liù, nə jə kadəno v dwíí wa, v mù nə mɛ, sə v san ba. U

* **5:10** 5.10 *Zwifə-ba con, ba yàá pa ba sɪn vee nɛɛ, sə ba ma bɪri də, ba sèe wá ndə ba vee nə ba diè wa.

wà mɛ, sɛ ʋ pa ba jì Kərisə lià púlí tɛ yuu zɪlɪ. Kərisə lià púlí tɛ mɛ, sɛ kʋ san kadənə tɛ nɛ, ba cígá nɛ ba liù jɛ míámíán.

(1 Korəntə tián 9.7-14)

17 Á mɛ, sɛ á pa ŋwírán dəkurən bələ Kərisə lià púlí yáá tián tɛ nɛ, ba nɛ tɔŋa zəni, ba swìn Yɪ sɔɡʋ tɛ, dɛ ba kàrì kʋ ba bɪrɪ tɛ, á doni. 18 Yɪ sɔɡʋ tɛ swìn, kʋ wú: «Máná tɛ wa, n nɛ jə naʋ, n ma tɔŋa n fɔɔ, kʋ wà mɛ, sɛ n vwa kʋ nii nɛ, kʋ dàn ká dɪŋɪ wobɪa tɛ». Kʋ kúð swìn kʋ sùrí lá, kʋ wú: «Tùtònò mɛ, sɛ ʋ na ʋ ŋwírán».

19 Dɛ liù nɛ swìn, ʋ ma zɪgá Kərisə lià púlí tɛ yáá tíú tɛ don nɛ, dàn ká cɔɡʋ kʋ tíú sɔɡʋ, dɛ ba nɛ wà lià bələ dɛ batwa yí, ba nɛ zɪgá yáá tíú tɛ nɛ. 20 Caga lià tɛ, ba nɛ tɔŋa cuna tɛ, nii nɛ Kərisə lià púlí tɛ mama yáá con, sɛ kʋ pa, fən zʋ ba duən tɛ, ba dàn ká tɔn tɛ yiri.

21 À pɪn mú nii kʋ tɛ, dɛ Yɪ dɛ Zwezi-Kərisə dɛ *malɪkɛ tɛ, ʋ nɛ kúrí, sɛ n zɪlɪ kʋ tɛ, à nɛ swìn n con, tɛ nii zəni. Dàn ká kúrí kʋ vàn don n dɔɡʋ. Dàn ká kúrí lià tɛ, n ma tɔn kʋ. 22 Dàn ká bɪbarɪ n tún n jìàn liù yuu wa, sɛ n pa wá tɔtɔŋɪ Kərisə lià púlí tɛ wa. Dɛ n nɛ wà n tián nɛ cì, n wá twá n tɔn cuna tɛ. Cɪ n tián nɛ, sɛ n ya liù tɛ, n bɪcan nɛ yɪ nəpon.

23 N kúð dàn ká nyɔ níá cɪcɪ. N dàn nyɔ diven† mancɪn mancɪn, n pùè

yayɪɡʋ tɛ, dɛ n yayɪran tɛ duən tɛ yɪrɪ, sɛ tɛ zwèe.

24 Lià duən cuna ba sègè míámíán. Dɛ ba nɛ swə, ba wà kʋ tián bɪrà bɪrì dɛ. Ba duən cuna yɪ ba bɪrà tɛ bɪrì kwa nɛ, nɛ ba dàn yáá na tɛ. 25 Tɔtɔnzəŋə tɛ dɛ ba sègè míámíán. Yá tɔtɔnzəŋə tɛ, nɛ wàrì tɛ nɪ yii wa, dɛ tətə wàrì tɛ sègè, tɛ mɛ lá.

6

(Efɛzə tián 6.5-8; 1 Piyerə 2.18-20)

1 Lià tɛ mama, ba nɛ yɪ ywəŋə, mɛ, sɛ ba zɪlɪ ba liù tɛ, ʋ nɛ yè ba zənzən, sɛ kʋ pa liù mama dàn ká twɪn Yɪ, ʋ dàn ká swìn yolwan nɛ kàrà tɛ yuu wa. 2 Ywəŋə tɛ, ba tián nɛ yɪ *Kərisə lià tɛ, ba wà mɛ, sɛ ba mun ba, ba mù dɛ ba nɛ yɪ Kərisə lià tɛ yɪrɪ. Ywəŋə tɛntə dàn mɛ, sɛ ba kwɛn ba tɔn ba pa ba tián tɛntə nɛ, ba doni ba dí yáá tɛ. Lià tɛntə, ywəŋə tɛ nɛ tɔŋa ba pɪn ba dɛ yɪ ba nubɪa Kərisə yɪrɪ, Yɪ ga swə ba.

Kɪnkɪn kàrì tɛ, dɛ cígá cígá jɪjə tɛ yoo

(Romə tián 16.17-18; Ebərə-ba 13.5)

3 Nəñ, kʋ tɛ n nɛ mɛ, sɛ n kàrì, sɛ n kwè lià tɛ. Liù don wulə, ʋ nɛ kàrì kàrà yiri don. ʋ mù liù tɛntə wà cígá pɪn nɛ *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə cígá sùràn tɛ nɛ, ʋ ga wà cígá pɪn nɛ kàrà tɛ nɛ, ka nɛ bɪrɪ Yɪ nɛ swə, sɛ liù ya nətʋ. 4 Kʋ tíú yɪ fwɪə nɛ

† 5:23 5.23 Kʋ yɪ swana yiri don, kʋ nɛ wáá pùè yayɪɡʋ kʋ ywarɪ.

jə wá, ɔ ga yèrì won mama. U yənu nə yi tútùná, ɔ ma di jara yìèn yira boŋu yuu wa. Tə mù nə yáá pa ɔ zɪga lià duən nə, ku tián wiən yiri. U jə tútùná, ɔ dé tijaŋa lià dèñ nə, ɔ ga buŋa yolwan ɔ pɪn lià nə. ⁵ Ba yáá di tútùná wuuu ba pwərə wa, ba pubuŋa tə ba zìən, ba ga kúy yèrì cígá tə. Ba pubuŋa wa nə, ba buŋa də, ba nə twá cwəŋə tə nə zəni, ba wá na səbɪa. ⁶ Ku yi cígá də, liù nə twá Yɪ cwəŋə tə nə zəni, ɔ yi jɪjə tíú, də ɔ nə poli ɔ pùè də ku tə, ɔ nə jə. ⁷ Nə wá won mama ja bà lɔɔ wa, nə ga bá wàní won mama nə ja víí. ⁸ Ku mù nə pɪn, nə nə na nə nii wodiu, nə ga jə ganan, nə mɛ, sə nə pa, tə cɪcɪ mɛ nəba. ⁹ Lià tə, ba nə pià, sə ba na wiən zənzən, ba yáá pa *Sitana yigu ba, ɔ kə yìèn wa, ndə ba nə zɔa nyali wa. Ku dāñ yáá pa ba sóní wokukwɪnan tə, tə nə cùgà lià tə. Yá tə mù nə yáá cùgù ba míámíán. ¹⁰ Yokukwɪnan yiri mama dəkuu nə yi ka sóní səbiu. Lià duən li ba tián Zwezi cwəŋə tə wa, ba pià səbɪa zənzən. Ba dí càn zənzən ku yoo təntə yiri, ku ga yi ba tətə nə pià tə, ba pa ba tián nə.

Sagɪ tə yígúré sùràn
(2 Timote 2.3-7; 4.7-8)

¹¹ N mù liù tə, n nə yi Yɪ liù, li n tián tə mù yìèn tə mama wa. Kə n dián mama, sə n wàní n tɔn ku tə nə yi cígá yìèn. Twá Yɪ cwəŋə tə nə zəni, sə n

kə n waa Zwezi nə, mánjá mama wuuu. Sóní lià tə, sə n ja pínú, sə n ja pubwanɔ. ¹² Púrí n yira, n kə n waa Zwezi nə wuuu. Kə dián, sə n wàní n ya mu tə wa, ku nə ba zwèè Yɪ con. Mə ku mù yiri nə, Yɪ kúrí mú. Mánjá tə, Yɪ nə kúrí mú, n tətə swìn cígá sugɔ lià kapɔɔ yáá con də, n ken n waa Zwezi nə. ¹³ Zwezi-*Kərisə tətə diɪn zɪgɪ, ɔ swìn cígá sugɔ tə *Pilətə yáá con, ɔ ga bɪrɪ də, ɔ mù wulə cígá cwəŋə wa. À dāñ pɪn mú nii ku tə, də Yɪ tə, ɔ nə pɪn mu won mama nə, də ɔ mù Zwezi-Kərisə. ¹⁴ Twá à sùràn tə nii nə, à nə dí yáá à swìn n con. Dān ká dwá tə nii nə, dān ká fwa won tə, lià nə wá swìn, ba zɪgɪ n nə ku yiri. Ya nɔɔv ku ja vələ, nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá piì ɔ bà. ¹⁵ Yɪ tə, ɔ nə yi pupwən tíú, li mánjá ɔ tún, sə ɔ pa Zwezi-Kərisə piì ɔ bà ka wa. U mù Yɪ nə yi dián mama Yuu-Tiu. U mù nə ya pèegá tə mama più, ɔ ga yi yun tián tə mama Yuu-Tiu. ¹⁶ U mù Yɪ cɪcɪ nə wulə mánjá mama wuuu, ɔ ba ti. U wulə poni wa, liù mama nə wàrɪ ku poni tə yira ɔ boli. Liù mama yii tə wà ɔ mù Yɪ nɪ. Liù ga wàrɪ wá n nɪ də. U mɛ, sə ba bu ɔ nə, ɔ mù nə jə dián, tə nə ba zwèè abada. Amɪna!

Nɔɔv n nə mɛ, sə n kwè jɪjə tián tə

(Likə 12.15-21; 2 Timote 1.14)

17 Pa nii là tə nə, ba nə
 yɪ sún luv kv tə jɪə tián, sə
 ba dàn ká fwa fwiə. Ba dàn
 ká kə ba waa luv jɪə wa, ka
 nə wá ɛ sún sún. Ba mə,
 sə ba kə ba waa Yɪ nə. Ʋ
 mù nə pɪn won mama búrí
 nəba, sə nə jwɛ. 18 Swɪn ba
 con, sə ba tɪn zəni, sə ba jɪə
 tə ya tutɪnzəŋə jɪə. Ba mə,
 sə ba pa wiən là nə də ba
 bɪcanɪ mama, sə ba tàrì ba
 jɪə tə də là duən. 19 Də ba
 nə fwa nətu, ba wiən tə, tə
 kwənə nə dáá, tə də wá ya
 jɪə nəzəŋu Yɪ con, ka nə
 wàrì ka cùgà. Yá ba dàn wá
 na mu tə, kv nə yɪ cígá, Yɪ
 con.

20 À biú Timote, ywàń kv
 tə, Yɪ nə pɪn mú, yuu zəni.
 Ja n tián, dàn ká dɪ tútɪnà
 tə, tə nə yɪ tutv, tə nə tà Yɪ
 nyiən. Dàn ká kə n nii yìèn
 tə wa, ba nə wú, də tə yɪ
 yənu yìèn, tə ga yɪ kunkun
 yìèn. 21 Là duən yà bún də,
 ba jə kv yənu təntə. Kv mù
 nə pɪn, kv tián kúò ba ba
 waa kəni kv tə nə, nə nə ken
 nə waa kv nə.

Yɪ nə wá fwa pubwanv á
 yɪra.

**Bələ nii sagı tē,
Polə nə púpúní v
pa
Timote
nə
Timote bələ nii
sagı tē yuu wa
sugv**

*Liù tē, v nə púpúní sagı
kv tē*

Kv yi *tuntunv Polə nə púpúní kv. Mánjá tē wa, v nə púpúní kv, də v yi v wulə bán diè wa Romə nə. Kv yin càn zənzən kv pa wá. U mu ya bwələ, sə kv zwèe, yá liù də yà tèlé, sə v san v nə.

Liù tē nə, Polə nə púpúní

Sagı kv yi bələ nii sagı tē, v nə púpúní v pa Timote nə, v nə yi v tutundon, v ga swə wá zənzən.

Sagı tē wa sugv

Polə təntən v kəni Yü lèèè Timote yırı. U dân swìn Timote con, sə v zigü diàn v tun Yü tutuŋi tē zəni də yawala, də lià nə swə ba kəni càn v nə, kv tutuŋi təntə yırı. U tē swìn v con, sə v cì lià tē nə, ba nə di tütúná tē nə ba dən jə, tē nə ba saŋa, sə lià tun Yü tutuŋi tē. U swìn Timote con, sə v ya ndə v mù Polə yà nə yi nətv. U mē, sə v twá cígá tē nə, sə v kə v waa Zwezi nə wuu, sə v soni lià, sə v ja pínú, sə v dân ká swèé kàrà nəzəŋu tē, ba nə kàri wá.

Sagı tē yígúré wa, v biri nətv v tətə nə dí càn, də nətv tē Yü nə san wá.

Polə jùnì Timote

¹ À mù Polə, yi Zwezi *Kərisə *tuntunv. Kv nətv twá də Yü fira tē. Zwezi-Kərisə tun nə, sə à swìn mu tē yoo lià con. Yü kàn nii də, v wá pa kv mu təntə lià tē nə, ba nə vwə ba tiàn Zwezi-Kərisə yıra. ² À púpúní sagı kv tē, à pın n mù Timote nə. N yi à biú tē, à nə swə zənzən. Nə nyina Yü də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanv n yıra. Ba mù nə wá dəri n yinəgə zənzən, ba ga pa mú bican sié.

Polə dân Timote jàn

(Tutunan 16.1-3; 2 Timote 2.1-12; Efezə tiàn 1.3-7; 2 Tesalonikə tiàn 2.13-15)

³ À mù Polə kəni Yü lèèèe, à pın n mù Timote nə. À ləri Yü də bican nəpon, ndə à nıbara-ba tē nə jün Yü nətv. Mánjá mama, à nə wulə à ləri Yü, kv nə yi titun nə à yèé yıcau, à yáá ləri Yü, à pın mú. ⁴ À líi à tiàn də, n nə kwi nətv, à viru tē mánjá wa. Yá à dân yà swə zənzən, sə à pıi à na mú, sə à pùé poli. ⁵ À yáá buŋa nətv tē, n nə ken n waa Zwezi nə wuu. Kv təntən kv ya n nuı Loyisə nə ken v waa v nə. Kv zàn lá, kv pa n nuu Enisə. Yá à dân yèé də, n də ken n waa v mù Zwezi tē nə wuu, n ga tà níó bələ tíú.

⁶ Mə ku mù nə pɪn, à ma líí mú yoo ku tə. Ja Yɪ tarpɪʊn tə, ʊ nə pɪn mú, sə n ma tɔn zəni. Mánǵá tə wa, à nə tún à jìàn tə n yuu wa, Yɪ pɪn mú tarpɪʊn təntə. Kə n diàn lá n tɔn də ku tarpɪʊn təntə. ⁷ Yɪ-**Siŋu* yáá ba pɪn, liù jì yáá ŋwíán tíú. Ku mù nə pɪn, dàn ká pa, n ya yáá ŋwíán tíú. Ku yáá pa nəba diàn, sə nə ma tɔn, nə pa Yɪ nə. Ku yáá pa nə sóní lià, ku ga pɪn, nə yèə nə tìàn janʊ.

⁸ Dàn ká pa cavira ja mú, sə n swìn nə **Yuu-Tiu* yoo n bɪrɪ lià nə. Dàn ká pa cavira ja mú, à mù Polə nə wulə bán diè Zwezi-Kərisə yɪrɪ də. N də mə, sə n də càn suywǎǵú tə yɪrɪ, ndə à nə, də diàn tə, Yɪ nə pɪn mú. ⁹ ʊ mù Yɪ nə jon nəba nə cuna wa. ʊ kúrí nəba, sə nə ya ʊ mù lià. Ku tà nə tɔtɔnzəŋə yɪrɪ, ku ya ʊ tətə nə swə ku nətu, ku twá də ʊ pubwanʊ tə nə. Yɪ tətə nə sóní, sə ʊ fwa ku nətu tə, də lɔv tə wà fwa. Yɪ tətə nə twá də Zwezi-Kərisə, ʊ ma tɔn ʊ pubwanʊ tə nə yɪra. ¹⁰ Zwezi-Kərisə jon nəba nə cuna wa, yá ʊ zwèe tɪan diàn. Ku mù nə pɪn, síʊn nə, Yɪ pubwanʊ təntə dán yɪ nəpon. Zwezi twá suywǎǵú tə nə, ʊ bɪrɪ də, lià tə wá na mɪ, ku nə ba zwèe Yɪ con.

¹¹ Yɪ tún nə, sə à ya ʊ tɔntɔnʊ, à swìn suywǎǵú təntə, də à kàrɪ ku à bɪrɪ lià nə. ¹² Mə ku mù yɪrɪ nə, à dé càn tə tə, yá cavira ba nə jə. À mù yèə liù tə, à nə

keni à waa ʊ nə. Yá à yèə də, suywǎǵú təntə, Zwezi nə pɪn nə, ʊ wáá ku nə ʊ cì, ku ja vələ diàn tə, ʊ nə wá piì ʊ bà.

¹³ Twá cíǵá sùràn tə nə, n nə ni à nii wa də, à swìn, sə n də sùràn ya ndə tə nə. Dàn ká lwǎn won mama tə wa. N nə swìn tə sùràn təntə, Zwezi-Kərisə nə pɪn, sə n kə n waa ʊ nə, yá n ga sóní lià də. Ku mù yɪrɪ nə, ja tə sùràn təntə n bɪcan wa. ¹⁴ Ywǎn suywǎǵú tə yuu, Yɪ nə pɪn mú. Ywǎn ku yuu də Yɪ-**Siŋu* tə, ku nə wulə də nəba.

¹⁵ N yèə də, Kərisə lià tə mama, ba nə wulə Azi nagwanaa tə wa, vɪga nə ba dɔǵʊ. Fizwelə də Ɛrəmozwenə twá ba wulə ba wa. ¹⁶ À lòrɪ nə Yuu-Tiu, sə ʊ dəri Oneziforə mù, də ʊ diè lià yinəǵə zənzən. ʊ mù yáá zùrɪ à bɪcan, ʊ ga ba à cavira dəri, də ba nə vwə nə də banzala tə. ¹⁷ ʊ nə twi **Romə* wa yəbə, ʊ bɪbarɪ ʊ pià bwálí tə, à nə wulə wuuu, halɪ ʊ bà ʊ na nə. ¹⁸ Nə Yuu-Tiu nə wá dəri ʊ yinəǵə zənzən, diàn tə nə, ʊ nə wá piì ʊ bà, ʊ bùrɪ ləzoni bùrà. N mù yèə tɔtɔnan tə, ʊ nə tɔn ʊ pa nə, mánǵá tə wa, à nə yɪn Efezə nə, zəni.

2

Ka twá Zwezi-Kərisə nə də waa nədv yoo

(1 Korəntə tìàn 9.24-25; Matìə 10.32-33)

¹ N mù Timote yɪ ndə à mù Polə biù nə. Zwezi-Kərisə fwa ʊ pubwanʊ tə n yɪra. Ku

mù nè pɪn, n dàń pa n jìàn dòn. ² N nì Yɪ sugv tɛ à nì nè, à nè swìn lià zɛnzɛn yáá con. Tì kv sugv tɛntɛ, n ma kàrì lià tɛ duən tɛ, ba nè yɪ pùé nɛdv tián. Kv tián tɛntɛ dɛ kùv mɛ, sɛ ba wàní ba tì kv, ba ma kàrì lià duən dɛ.

³ Dɛ n nè tɔŋa, n pɪn Zwezi-Kərisə nè, sɛ n sɛe n dé càn, ndə pamanv nəzəŋu nè sɛe, v dé càn nɛtv. ⁴ Liù nè vɛli pamanɪ, v nè pià, sɛ v poli v yuu tiú tɛ pùé nè, v kùv wà mɛ, sɛ v fwa yìèn tɛ, pamanv nè wà mɛ, sɛ v fwa. ⁵ Kv yɪ ndə liù nè wulə v dəri, v mù dɛ lià duən, sɛ ba jon ŋwírán. V nè wà nɛtv, ba nè mɛ, sɛ ba dəri dərɪ tɛ nì nè twá, v wàrì dun yupuu v nɪ kv wa. ⁶ Kv tɛ yɪ ndə liù nè, v nè ken v diàn lá, v ma varɪ kárá. Mɛ v mù nè wá yà tɛntɛn liù tɛ, v nè dí yáá v na v tori kárá tɛ cɪv, máŋá wa. ⁷ Bún sùràn tɛ tɛ yoo, à nè swìn n con. N nè buŋa tɛ yoo, *Yuu-Tiu wá pa, n nì tɛ mama dɛń.

⁸ Lií Zwezi-Kərisə yoo, v nè tɪga, v pií v bwin v nan tian wa. Ba lɔrɪ wá piú *Davidə dwíí tɛ wa. Mɛ kv mù nè yɪ suywánú tɛ, à nè swìn, à bɪrɪ lià tɛ nè. ⁹ Kv suywánú tɛntɛ, à nè swìn, tɛ nè pɪn, à wulə banzala tɛ wa, à dé càn, ndə à fwa yolwan. Yá dɛ kv nɛtv tɛ mama, ba tɛ wà Yɪ sugv tɛ ken bəń diè. ¹⁰ Kv mù nè pɪn, à sɛe, sɛ à dé càn, lià tɛ yɪrɪ Yɪ nè kúrí, sɛ v twá Zwezi-Kərisə, v ma jon ba ba

cuna wa, ba ga zv v dun tɛ wa, tɛ nè ba zwèe.

¹¹ Nèń, sùràn tɛ, tɛ nè ba tútúná jə. Tɛ mù nè yɪ dɛ, nè nè twá Zwezi-Kərisə nè, nè tɪ, nè wá twá v nè, nè pií nè bwin nè nan dɛ, ¹² Dɛ nè nè jun pinú wuuu, nè wà pií nè kɛ nè kwa, nè wá dé pàrì dɛ wá. Yá nè dàń nè vɪga wá, v dɛ wá vɪ nèba. ¹³ V yɪ pùé nɛdv tiú. Kv mù nè pɪn dɛ, nè nè swə nè bə nè jì pwíí bələ tián dɛ, v mù tɛ yɪ pùé nɛdv tiú, v wàrì v tián v pií v tɛn.

*Tùtùndù nəzəŋu yoo
(1 Timote 1.3-7, 18-20;
Zwakə 5.19-20)*

¹⁴ Lií yoo kv tɛ lià tɛ mama, caga ba nì nè Yɪ yáá con, ba dòn ká fwa jara yìèn yɪra boŋu yuu wa. Tɛ mù jara tɛntɛ ba won fwa tɛ pɪn ba, dɛ kv nè tà, sɛ tɛ cùgù lià tɛ, ba nè cuga tɛ. ¹⁵ N mù Timote, kɛ n diàn lá, sɛ n ya liù tɛ, n nè twá Yɪ puswənə nè. N mɛ, sɛ n ya tútùndù tɛ, n nè tɔŋa zəni, n tɔtɔŋɪ tɛ cavɪra dòn ká ja mú. Kv mɛ, sɛ n swìn Yɪ sugv tɛ, kv nè yɪ cígá tɛ, n bɪrɪ lià nè zəni zəni. ¹⁶ Dòn ká kɛ n nì ləyərən yomanan tɛ wa, tɛ nè tà Yɪ nyìən. Lià tɛ, ba nè jə yomanan tɛntɛ, yáá pií mancɪn mancɪn, ba zv tɔtɔnkɔkwɪnan tɛ, Yɪ nè ba pià. ¹⁷ Ba mù lià tɛntɛ kàrà yɪ ndə naworu nè, kv nè wórí kv zwɪ wuuu. Mɛ

Yimene dɔ Filetɔ wulɔ ba mɔ lià tɛntɔ wa. ¹⁸ Ba mɔ kɔb ba cigá tɛ nɛ twá. Ba mɔ swìn dɔ, Yɪ manwarɪ v pɪi v bwìn lià v li tɪan wa. Ba twá kv nɛtv tɛ nɛ, ba ma gɪgarɪ lià tɛ, ba nɛ keni ba waa Zwezi nɛ wuuu ba dɔga. ¹⁹ Dɔ kv nɛtv tɛ mama, kv tɛ Yɪ mɔ nɛ tún, kv ba lwání. Kv yɪ ndɔ ba nɛ tún diè dɔkuu nɛ, ba púpúní sùrán tɛ tɛ ka dɔkuu tɛ yuu wa. Tɛ sùrán tɛ swìn, tɛ wú: «*Yuu-Tiu yɛé lià tɛ, ba nɛ yɪ v mɔ nɛ tɪ». Púpúná tɛ duən dɛ swìn, tɛ wú: «Liù tɛ mama, v nɛ bɪri dɛ, v ya *Yuu-Tiu nɛ tɪ, kv tíú dǎn mɛ, sɛ v yá kunkun yìèn fǎǰú nɛ».

²⁰ N nɛ zua jɪjɛ tíú diè wa, n wá na zɪla yirɛ yirɛ tɛ nɛ wulɔ lá. Zɪla tɛntɛ duən yɪ síán wùrú zɪɲɪ, nɛ à yɛé lugu wùrú zɪɲɪ. Tɛ duən dɛ yɪ dòò ba nɛ sárí, nɛ à yɛé tɪran nɛ ba ma fwa tɛ. Tɛ mɔ zɪla tɛntɛ mama tɔtɔnan tǎ nɛdv. Zɪla tɛ nɛ zìèn nɛ, ba ma tɪɲa càná dɪn nɛ. Tɛ duən tɛ mɔ ya, ba ma tɪɲa dɪn mama. ²¹ Mɛ nɛ yɪ nɛtv. Dɔ liù nɛ cigá v tiàn nɛ dɛ yolwan tɛ mama, à nɛ swìn tɛ yoo, v yɪ ndɔ wùrú zɪɲa tɛ nɛ, ba nɛ ma tɪɲa càná dɪn nɛ. Yuu-Tiu wá li wá v tún vǎn nɛ, sɛ v ya v mɔ nyièn. V tɔtɔɲɪ zìèn kv pa Yuu-Tiu nɛ, v ga sɛe, v tɪɲa tɔtɔnzɛɲu yiri mama. ²² Cɪ n tiàn nɛ dǎn ká twá fwa yokɔkwɪnan tɛ, lɛzwɛndɔn tɛ nɛ swɛ, tɛ fǎǰú. Kɛ n diàn lá, n pià kv tɛ, kv nɛ yɪ cigá yoo, dɛ n

waa mama. Kɛ n waa mama Zwezi nɛ wuuu, sɛ n sóní lià. Pa n mɔ dɛ lià tɛ, ba nɛ jùnì nɛ Yuu-Tiu dɛ bɪcan nɛpon tɛ, ya duən nɛ dɛ bɪcan siè. ²³ Lià nɛ wulɔ ba dɪ lɛyɛri tɔtɔná, tɛ nɛ yɪ tɔtv, dǎn ká kɛ n nii lá. N yɛé dɛ, tɛ mɔ nɛ pɪn, lià tɛ fwa jara dɛ duən. ²⁴ Kv wá mɛ, sɛ Yuu-Tiu tɔtɔnù dɪ jara. V mɛ, sɛ v zilí lià tɛ mama, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ wáá v kàrì, sɛ v ga ja pínú dɛ ba. ²⁵ V mɛ, sɛ v ja bɪcabwanv, v ma bɪri lià tɛ, ba nɛ zɪga v nɛ. Kv wáá kv pɪn, Yɪ twá kv nɛ, v pɪn ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sé ba cuna. Yá ba ga lwarɪ cigá sugv tɛ. ²⁶ Kv wáá kv pɪn ba pubɔɲa piì, ka twi cigá sugv tɛ nɛ, ba ga jon ba tiàn *Sɪtana jìàn wa, v yà nɛ jɪn ba ndɛ nyalɪ, nɛ jɪn won nɛtv, v pa, ba tɪɲa kv tɛ, v nɛ swɛ.

3

Luv zaɲv mǎǰá yoo
(2 Piyerɔ 2.1-22; Zwidɔ 3;
Titɔ 1.10-16)

¹ Liì n tiàn dɛ yoo, kv tɛ zɛni. Kv mɔ nɛ yɪ, luv zaɲv mǎǰá tɛ nɛ wá yà cànzɛnzɛn tɛ. ² Lià tɛ wá sóní ba tiàn cɪcɪ. Ba wá sóní sɛbiu, ba ga wá yà lià tɛ, ba nɛ swɛ yɪri. Ba wá yà fwiɔ lià, ba ga wá twɪn Yɪ. Ba wá vɪ ba nyɪna-ba nii, ba ga wá yà yèrì jwɪan lià. Ba wá yà lià tɛ, ba nɛ ba Yɪ yìèn tɛ zilí. ³ Ba wá yà lià tɛ, ba yoo nɛ dà zɛnzɛn, ba ga ba lɛzoni yinɛgɛ dɛri. Ba wá yà lià tɛ, ba nɛ dɔ tɪɲa lià

dèñ nè, ba ga wá sóní jara. Ba wá yà là tə, ba nè yí ndə ganaŋa nè, ba ga bá sóní won tə, ku nè zìen. ⁴ Ba wá yà là tə, ba nè gɨgarɨ là ba dɨga, ba ga wá yà là tə, ba nè súó də lɨŋa. Ba wá yà fwiə là zənzən, ba ga wá sóní ba fira yìen, ba doni Yɨ. ⁵ Ba wá fwa ndə Yɨ là nè. Yá ba ga ba sèe, sə Yɨ diàn tə lwàn ba, sə ba ya v mù Yɨ là cígá cígá. N mù Timote, pa n mù də ba là təntə, ya yɨŋɨn də duən.

⁶ Ba mù là təntə yiri nè sègə ba zwɨ là dii wa, ba gɨgarɨ kana tə, ba nè ba diàn jə Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa, ba pɨn ba sèe ba sùràn. Kana təntə yuu cɨna dáá zənzən ba yuu wa, ba ga yí ba twá ku tə mama nè, ku nè ywán ku pa ba. ⁷ Ba yí kana tə, ba nè yáá swə, sə ba nì yoo mama. Yá ba ga wàrì cígá yoo mù, ba lwarɨ míámíán. ⁸ Nətv tə, Zwanəsə* də Zwanbərəsə nè zɨgɨ *Moyizə nè, mə nətv bara təntə də zɨga cígá sɨgɨ tə nè. Ba yí là tə, ba pubɨŋa nè ba tɨŋa, ba ga wà ba waa ken Zwezi nè cígá cígá. ⁹ Là tə mama wá lwarɨ də, ba ya ləyərən, ndə là nè lwarɨ də, Zwanəsə də Zwanbərəsə yí ləyərən nətv. Ku mù nè pɨn, ba bá wàní ba va yáá.

Talikwa kwiè tə, Timote nè mɛ, sə n twá tə nè
(2 Korəntə tián 6.3-10; 1 Piyerə 1.19-21)

¹⁰ N mù Timote, n mù twá à mù Polə nè yìen tə tə wa: N yèé nətv, à nè kàrì. N yèé ku tə, à nè yí. N yèé, à nè buŋa, sə à fwa nətv. N yèé, à nè kenì à waa Zwezi nè nətv. N yèé, à pínú nè mɛ nətv. N yèé, à nè swə là nətv. N yèé, à nè jɨn pínú wuuu, à dān ká pɨí à kə à kwa nətv, à ma twá Yɨ nè. ¹¹ N nɨ càn tə, à nè dí də wɨwalv tə, ku nè yí nè. N yèé yìen tə mama, tə nè yí nè Pisidi Antɨswə nè, Yikoniomə nè, Lisətərə nè. Yá *Yuu-Tiu tə jon nè tə mama wa. ¹² Là tə mama, ba nè pìà, ba tì Zwezi-Kərisə cwəŋə tə cígá cígá, ndə Yɨ nè pìà nətv, ba wá də càn là duən jiàn wa. ¹³ Yá là tə mù, ba nè yí wɨlɨnyina, ba nè gɨgarɨ là ba dɨga, ba mù wá kwən ba cùgà, ba sùrí wuuu. Ba wá gɨgarɨ là duən ba dɨgɨ, ba ga wá gɨgarɨ ba də ba dɨgɨ.

¹⁴ N mù Timote, vwa n tiàn kankan yìen tə nè, ba nè ma kwè mú, n ga pa cígá mama tə nè. N yèé liù tə də, v nè bɨrɨ mú tə yìen təntə. ¹⁵ Vwa n tiàn kankan tə yìen tə nè. N yəni Yɨ sagɨ tə də, n tə yí bisɨmaa. Ku mù Yɨ sagɨ təntə wàá mú yənu ku pɨn. Ku mù yənu təntə nè wàá mú ku bɨrɨ nətv Yɨ nè jon mú n cɨna wa, n nè kenì n waa Zwezi-Kərisə nè wuuu tə yɨrɨ. ¹⁶ Yìen tə mama, ba nè púpúní Yɨ sagɨ tə wa, ku ya Yɨ-*Sɨŋu tə nè pɨn, ba

* 3:8 3.8 Zwanəsə də Zwanbərəsə yà yí *Zwifə-ba yɨra, ba nè ma bonɨ *Ezwipətə tián jinəmori-ba.

púpúní tē. Tē zīēn, sē ba ja tē ba kārì lià. Tē mù nē wáá lià tē bīrì dē, ba ba cígá jē. Tē mù nē yáá caga lià nii nē dē, ba nē fwa yolwan. Tē mù nē bīrì, nētū lià nē mē, sē ba ya cígá wa. ¹⁷ Yū-Sīnū tē fwa kū nētū tē, sē kū pa Yū liù wàní v mī ka fwa yozəŋə mama.

4

(*Tūtūnan 20.28-31; 2 Timote 2.3-7*)

¹ Dūn don nē, Zwezi-Kərisē wá píí v bà. U wá bà ndē píú nē. U wá būrì tīga tē būrà, v ga būrì ba tē, ba nē wà tī, dē būrà. À mù Polē dān pīn nii kū tē n mù Timote nē, Yū yáá con dē Zwezi-Kərisē yáá con. ² Swīn suywáŋú tē, n bīrì! Swīn kū dē n bwé! Mánjá tē nē zīēn, sē n swīn kū. Ka nē kúú ba zīēn dē, sē n tē swīn kū. Bīrì lià tē, ba nē tūja lwanì tē, dē ba ba cígá jē, n ga caga ba nii nē. Kwè ba, sē ba fwa kū tē, kū nē zīēn. Ja pīnú dūn mama, n ma kārì ba nētū. ³ Mánjá don wá bà, lià tē nē kúú bá cūgū ba tē, ba nē kārì cígá sūràn tē ba bīrì, ba nē píà, sē ba tūn yokūkwīnan tē yūri. Ba wá pēe karnyūna duēn, ba ma kīkarì ba tīàn, sē ba kārì ba yīēn tē, ba nē swē. ⁴ Ba kúú bá cūgū cígá sūràn tē, ba dān wá píí, ba cūga kunkun yomanan. ⁵ N mù Timote, n mē, sē n ya liù tē, n nē yéé yoo dēñ, mánjá mama, wuuu. Sēe, sē n dé càn tē, sē n swīn suywáŋú tē

n bīrì lià nē. Tūn tūtūŋi tē, Yū nē pīn mú, n pa kū nii sú. (*Filipē tīàn 1.20-23; 1 Timote 1.19-20; Matīē 10.18-20*)

⁶ À mù Polē yī ndē vanì nē, ba nē tanì, sē ba ma fwa *jōŋi. Kū píà kū bīrì dē, à mánjá yī, sē à va Yū con. ⁷ À ta Zwezi-Kərisē yūri zēnzēn. À zwēe kū tē, Yū nē pīn nē, sē à fwa, ndē liù nē dēri v va v yī bwálí tē, v nē mē, sē v yī lá. À ken à waa Zwezi nē wuuu, à wà píí à kē à kwa. ⁸ Síún nē, à yéé dē, Yū tūn à ŋwíràn v con, tē nē dānì nē. Nē Yūu-Tiu nē wá būrì nē būrà dūn don nē. Kū dūn tē nē, v wá pa nē cígá tíú yūpuu tē. Kū tà à cīcī nē, v wá pa kū, v wá pa kū lià tē mama nē, ba nē swē, sē v píí v bà.

Polē boŋə Timote, sē v bà v con

⁹ Timote, kē dīàn, n bà n yī nē lala! ¹⁰ Demasē vīga nē v dūgū, síún lūv kū tē wīēn fīra nē jē wá yūri. Yá v dān vèli Tesalonikē. Kəresansē dē vèli Galasi, Tītē dē ga va Daləmasi. ¹¹ Likē cīcī nē wulē à con. Mánjá tē wa, n nē bīàn, sē n ja Marəkē, n ja kē lá n bà. U wáá à nē v saŋa. ¹² Tiswikē mù ya à mù nē tūn wá Efezē nē. ¹³ Mánjá tē, n nē bīàn, sē n twá Karəpīsē con Tərowasē nē, n jon à gānù, à vīi à yá lá, n ja bà n pa nē. N nē bīàn, sē n kē lá n ja saga tē n bà. Kū tē, kū nē dwē à yà swē, sē n ja tē tē, ba nē púpúnì tanan tē wa, n ja bà.

¹⁴ Alekəzandərə, v nə yɪ yarv, tɔn yolwan nəfarv à yɪra. Nə *Yuu-Tiu nə wá ɲwín kv tə, v nə tɔn, tə ɲwírán v pa wá. ¹⁵ Cɪ n tìàn nə də wá, v cìgà nə kàrà tə yáá nə də diàn.

¹⁶ À nə təntən à tún à nii lià tə, ba nə bùrì bùrà, tə yáá con, liù mama wà v nii ken à kwa. Ba mama vɪga nə ba dɔgv. Yɪ nə wá kwen ba cɔna, v li ba mù də wá pwərə wa. ¹⁷ Də kv nətɔ mɛ Yuu-Tiu tə wà nə vɪ v dɔgv. U mù nə pɪn nə diàn, à ma wàní à swìn v sɔgv tə mama, à bɪrɪ ndə kv nə mɛ nətɔ. Lià tə mama, ba nə tà *Zwifə-ba, ni kv. Yuu-Tiu nə san nə, à ma wàní à jon à tìàn tian juɪn wa. ¹⁸ Yuu-Tiu nə wá cì à nə də yolwan mama, v ga wá jon nə, v pa à zv v nyɪna Yɪ *sàń tə wa. U mù nə mɛ də dun dɪn mama wuuu. Amɪna!

Sagɪ tə yígúré jònà

¹⁹ Jɔn Pərisəka də Akilasə n pa nə. Jɔn Oneziforə də v diè lià tə n pa nə. ²⁰ Erasətə wulə Korəntə nə. Tərofimə mù yɪra ba zurə, à ma yá wá Mile nə. ²¹ Kə diàn, sə n bà də waran tə mánǵá tə wà yí. Əbilisə də Pidansə də Linisə də Kəlodɪa də lià tə duən tə mama, ba nə yɪ n nubɪa *Kərisə yɪrɪ tə, jònà mú. ²² *Yuu-Tiu nə wá yà də mú. U wá fwa v pubwanv tə á yɪra. Amɪna!

**Sagi tɛ, Polɛ nɛ
púpúní v pa
Titɛ
nɛ
Titɛ sagi tɛ yuu
wa sugv**

*Liù tɛ, v nɛ púpúní sagi
kv tɛ*

Kv yi *tuntuvu Polɛ nɛ púpúní kv. Máná tɛ wa, v nɛ púpúní kv, dɛ v yi v wulɛ bàn diè wa *Romɛ nɛ.

Liù tɛ nɛ, v nɛ púpúní

Sagi kv tɛ yi Polɛ púpúní kv v pa Titɛ nɛ. Titɛ nyina tà *Zwifɛ, v tɛtɛ Titɛ ga yi Polɛ karbiu. U tun dɛ Polɛ, sɛ ba ma swìn suywánú tɛ.

Sagi tɛ wa sugv

Nɛɲɛ kv tɛ yiri, Polɛ nɛ púpúní v nɛ: Titɛ yi v wulɛ Kɛrɛtɛ nagwanaa tɛ wa, kv nɛ wulɛ muv tɛtɛɲi tɛ wa. Kv nagwanaa tɛtɛ wulɛ nasara luv dɛ lɛzwɛnzwɛnɛn luv pwɛrɛ wa. Titɛ dɛn wulɛ kv bwálí tɛtɛtɛ wa, v saɲa *Kɛrisɛ lià púlɛ tɛ nɛ, sɛ ba wàní ba taní ba tiàn.

Polɛ pià v líi Titɛ, Kɛrisɛ lià púlí yáá tíú nɛ mɛ, sɛ v ya nɛtv. U púpúní kv, sɛ v ma biri Titɛ nɛ kwìè tɛ, v nɛ mɛ, sɛ v pa nɛkwia tɛ nɛ dɛ kaninɛ tɛ nɛ, dɛ lɛzwɛndɔn tɛ nɛ, dɛ ywɛɲɛ tɛ nɛ, ndɛ Timote nɛ. U pií v líi ba nɛtv tɛ, ba nɛ mɛ, sɛ ba ya, sɛ kv pa ba wàní ba zilí Yí nii, ndɛ kv nɛ mɛ nɛtv.

*Polɛ jònì Titɛ
(2 Piyerɛ 1.1-4)*

1 À mù Polɛ yi Yí tùtùndù, à ga yi Zwezi-*Kɛrisɛ *tuntuvu dɛ. À mù nɛ púpúní sagi kv tɛ. Yí tun nɛ, sɛ à san lià tɛ nɛ, v nɛ kúrí, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. Yá v ga pià, sɛ à pa ba lwarí cígá tɛ. Kv mù cígá tɛtɛ, biri ba nɛtv tɛ, ba nɛ mɛ, sɛ ba ya, sɛ ba ma twá Yí cwɛɲɛ tɛ nɛ zɛni. 2 À fwa kv nɛtv tɛ, sɛ lià ja yala, dɛ ba wá na mu tɛ, kv nɛ ba zwèè Yí con. Yí ba kɔnkɔn kɔn. Kv mù nɛ pin, v kàn nii, dɛ luv tɛ wá fwa, dɛ v wá pa nɛba kv mu tɛtɛ. 3 Yá kv máná tɛ, Yí nɛ tún nɛ yí, v jon nɛba nɛ cɔna tɛ wa. U pin, ba lwarí v sugv tɛ. U pin nɛ kv sugv tɛtɛ, yá à dɛn ga swìn kv à biri, ndɛ v nɛ pin nii, sɛ à swìn kv nɛtv.

4 À púpúní sagi kv tɛ, à pin n mù Titɛ nɛ. N yi ndɛ à biú nɛ cígá cígá, nɛ mɛ bɛlɛ nɛ keni nɛ waa Zwezi nɛ, tɛ yiri. Zwezi-Kɛrisɛ jon nɛba nɛ cɔna wa. Nɛ nyina Yí dɛ v mù Zwezi-Kɛrisɛ nɛ wá fwa pubwanu n yira, ba ga pa mú bican sió.

*Won tɛ Titɛ nɛ mɛ, sɛ v
fwa Kɛrɛtɛ nɛ*

*(1 Timote 3.1-7; 1 Piyerɛ
5.1-4)*

5 À yá n mù Titɛ Kɛrɛtɛ nagwanaa tɛ wa, sɛ n kwen yièn tɛ, tɛ nɛ ga, n pa tɛ zigí zɛni. À pià, sɛ n kúrí lià, sɛ ba dɛn ya *Kɛrisɛ lià púlí mama yáá tiàn tu

mama wa. Mə ku mù nə à mù Polə dí yáá, à biri mú.

⁶ Liù tə nə mə, sə v ya Kərisə lià púlí tə yáá tián tə wa, v mə, sə v ya liù tə, v nə ba yièn jə, lià nə wá caga v nii nə tə yiri. U mə, sə v ya kan nədu baru. U bia mə, sə ba kə ba waa Zwezi nə. Ba tutunεε də mə, sə tə ya zəni, sə lià tə mama wàní ba na də, ba ba duən pəni vεε vεε. Ba ga tə mə, sə ba zilí v nii də. ⁷ Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú yi Yı tutuŋi tə v tuŋa. Ku mù nə pın, v mù liù təntə wà mə, sə v ja yièn, ba nə wá caga v nii nə tə yiri. U wà mə, sə v ya fwiə tíú, nə à yəé, sə v ja luŋa zənzən. U wà mə, sə v nywın swana v bubunı, nə à yəé, sə v yà jarıdırv. U wà mə, sə v twá yokukwınan nə, v ma pià səbiu. ⁸ Nəñ tə tə, v nə mə, sə v fwa: U mə, sə v yà liù tə, v nə jonə vərə zəni, v pa, ba zuri v diè wa. U mə, sə v sóní ku tə nə ziən. U mə, sə v yà liù tə, v nə buŋa zəni, v ga tuŋa ku tə nə yi cígá yoo. U mə, sə v kə v tián miámíán Yı tutuŋi tə wa, sə v yà liù tə, v nə yəé v tián janv. ⁹ U mə, sə v ja cígá sugv tə, nə nə kàrì nə biri lià tə nə, v bıcan wa. Ku mù nə wá pa v wàní, v kwè ba duən tə də ku sugv təntə. Ku ga tə wá pa v biri nəpon nəpon də, lià tə, ba nə zıga ku sugv tə nə, yi kunkuna. Mə lià təntə yiri nə, n mə, sə n kúrí.

(Romə tián 16.17-18; 1 Timote 1.3-7; 2 Timote 3.5-9)

¹⁰ Lwarı də, lià dáá zənzən, ba nə ba liù mama nii zilí. Ba yáá swın sùràn tə nə ba dən jə, ba ma gıgarı lià tə ba dıgv. *Zwifə-ba tə, ba nə yi Kərisə lià tə, nə tuŋa ku yoo təntə, ba doni lià tə mə. ¹¹ Kərisə lià púlí tə yáá tián tə mə, sə ba pa ku lià təntə pú ba nii. Ba mù nə dwé lià tə mama dii duən wa. Yièn təntə, ba nə kàrì tə, ba wà mə, sə ba kàrì tə. Ba fwa ku nətv tə, ba ma twá yokukwınan nə, ba pià səbiu. ¹² Ba wa liù don, v də nə yi Kəretə tíú, v nə yi ba yənu tíú, dí yáá v swın v wú: «Mánjá mama Kəretə tián yi kunkuna, ba ga yi ndə ganəŋa nə. Ba yi yayınyına, yá wodiu cıci nə yi ba pubuŋa yoo». ¹³ Yá ku yoo təntə, v mù yənu tíú tə nə swın, tə ya cígá. Ku mù nə pın, n dən mə, sə n caga ba nii nə zənzən, sə ku pa ba kə ba waa Zwezi nə wuu, ndə ku nə mə nətv. ¹⁴ Caga ba nii nə, sə ba kúv dən ká cıgv Zwifə-ba yomanan tə, sə ba dən ká twá lià tə, ba nə vıga cígá tə sùràn tə nə. ¹⁵ Də liù bıcan nə yi nəpon Yı yáá con, won mama wá ya nəpon ku pa wá. Yá lià tə, ba bıcan nə tà nəpon Yı yáá con, ba nə wà ba waa ken Zwezi nə, won mama wàrì nəpon ku yanı ku pın ba. Ba yənu də ba pubuŋa mə yi yozwənən. ¹⁶ Ba yáá swın də ba bwé, sə ba ma biri də, ba yəé Yı. Yá ba yokukwınan tə dən nə yáá biri də, ba cígá yèrì Yı. Ba

ba Yı nii zılı, ba yı won tə, Yı nə culi nə, ba tɔŋa, ba ga wàri yozəŋu mama ba tɔŋa.

2

Kàrà tə, ka nə mɛ

(1 Timote 2.9-15; 1 Piyerə 3.1-6; Efəzə tián 6.5-8; 1 Piyerə 2.18-20)

¹ N mù Titə, n mɛ, sə n kàri kàrà tə, ka nə yı cígá, n biri lià tə nə. ² Biri bazunan tə nə də, ba mɛ, sə ba ya lià tə, ba nə yəə yoo dən. Ba mɛ, sə ba ya lià tə, lià nə mɛ, sə ba zili ba. Ba mɛ, sə ba ya lià tə, ba nə buŋa zəni. Ba mɛ, sə ba kə ba waa Zwezi nə wuu, də cígá cígá, sə ba sóni lià tə duən tə, cígá cígá, ba ga ja pínú də zənzən.

³ Biri kazunan tə nə, sə ba ya ndə nətɔ tə, Yı nə swə, sə ba ya. Ba wà mɛ, sə ba ya lià tə, ba nə swìn yolwana, ba pın lià nə. Ba wà mɛ, sə ba yà lià tə, ba nə nywìn swana zənzən, ba nə wàri ba jəni tə yırı. Ba mɛ, sə ba pa kwìè tə, tə nə zìen lià nə. ⁴ Də ba nə fwa kɔ nətɔ tə, ba wá biri kana tə, ba nə yı kaninə tə, sə ba sóni ba bana də ba bia. ⁵ Kana tə, ba nə yı kaninə tə mɛ, sə ba twá də ba, ba ma lwarı nətɔ, ba nə mɛ, sə ba ya lià tə, ba nə buŋa zəni, sə ba bicanı də ga ya nəpon. Ba mɛ, sə ba ywán ba diè yìen yuu. Ba mɛ, sə ba sóni lià, ba ga sèe ba bana nii. Də ba nə fwa nətɔ, lià tə bá swìn yolwan, ba pa Yı sɔgɔ tə nə.

⁶ Kwè balandura tə, sə ba bún zəni ba waa con. ⁷ N

tətə Titə mɛ, sə n ya liù tə, ba nə wá twá n nə, ba ma tun yozəŋə won mama wa. N tətə fwa yozəŋə cici, sə kɔ biri balandura tə nətɔ tə, ba nə mɛ, sə ba fwa. Yoo tə mama, n nə kàri ba, sə n pa kɔ ya də n cígá mama. Kàri ba kàrà yiri tə, kɔ nə wá pa lià tə zili mú. ⁸ Kàri yìen tə, tə nə yı cígá, liù nə wàri tə yıra yoo ɔ swìn. Kɔ mù nə wá pa lià tə, ba nə pià ba swìn nə yolwan tə na, də yolwan mama tələ nə yıra. Yá kɔ dən wá pa cavıra ja ba.

⁹ Kwè ywəŋə tə, də ba mɛ, sə ba sèe liù tə, ɔ nə yè, ba nii yoo mama wa. Ba mɛ, sə ba fwa kɔ tə, ba lià tə, ba nə yè ba tə, nə swə, sə ba fwa. Yá, sə ba dən ká tútóni ba nii wa. ¹⁰ Ba dən ká nɔ lià tə, ba nə ti ba tə, wiən də. Kɔ tə ba dən mɛ, sə ba fwa, kɔ mù nə yı, sə ba tun tutənzəŋə, sə tə biri də, ba sèe nii zəni. Də ba nə fwa nətɔ, kɔ wá pa lià pa dun kàrà tə nə, nə nə kàri Yı yoo yuu wa, ɔ nə jon nəba nə cuna wa.

(1 Piyerə 1.10-21; Romə tián 12.1-2; 1 Zwan 3.1-3)

¹¹ Yı biri ɔ pubwanɔ tə nəpon nəpon, də ɔ swə, sə ɔ jon lià tə mama ba cuna wa. ¹² ɔ biri kɔ nətɔ tə nəba, sə kɔ pa nə dɔgɔ tutənkɔkwınan tə, Yı nə ba pià, sə nə kúè dən ká pià lɔw wokɔkwınan tə. Yá nə tə nə wulə síún lɔw kɔ tə wa, nə mɛ, sə nə ya lià tə, nə nə buŋa zəni, sə nə tun kɔ tə, nə yı cígá yoo, nə ga twá Yı cwəŋə tə nə zəni.

13 Nə mə, sə nə fwa nətu, nə ma dānì dūn nəzəŋu tē, də ku biān, sə nə na ku nə yii wa. Ku dūn tēntē nə yì dūn tē, Zwezi-Kərisə nə wá pìi v bà də v dūn tē. U mù nə yì nə Yü nəfarv, v ga yì liù tē, v nə jonə nəba nə cuna wa. 14 U mù nə twi v ti nə yiri, sə v ma yè nəba v jon nə yokukwīnan tē wa, v pa Yü nə, sə nə bican dān ya nəpon v yáá con. U fwa ku nətu tē, sə nə ya lià tē, nə nə yì v mù nyiən, nə ga swə ka fwa yozəŋə máŋá mama wuuu.

15 Kàrí tē yìən tē tē, n ma kwè lià tē. Dān ba jìàn, sə n ga caga ba tē, ba nə cùgà tē nii nə. Yü pīn mú diān n nii sugu wa. Swīn də n nii tēntē. Dān ká sèe n pa lià tē mun mú.

3

Kərisə lià tē nə yì nətu

(1 Piyerə 2.13-16; Efəzə tiān 2.1-10; Romə tiān 16.17-18)

1 Liù *Kərisə lià tē də, ba mə, sə ba sèe pèegá tē də yáá tiān tē duən tē, ba nə ywàŋá ba luv tē yuu nii. Ba mə, sə ba sóni ka fwa yozəŋə máŋá mama. 2 Swīn ba con də, ba wà mə, sə ba swīn yolwan ba pa liù nə. Ba wà mə, sə ba fwa jara də duən. Ba mə, sə ba yà lià tē ba nə zilí lià tē, sə ba ya bwàbwà, lià tē duən tē yáá con.

3 Nə də tətə yà yun ləyərən máŋá don wa. Nə yà ba nii zilí. Nə yà ken nə waa yìən nə, tē nə tē cígá. Nə yà yì nə

fwa nə pùé yokukwīnan tē, tē nə yì nə fira yìèn cici, nə wàá nə fwa. Nə yà yì tē mù yìèn tēntē nə nə tūŋa máŋá mama. Nə ziga lià duən nə ku tiān wiən yiri. Lià tē yà duŋa nəba, nə də ga duŋa ba. 4 Də ku nətu mama, máŋá tē wa, Yü nə buri də, v waa ywán lià tē yuu wa, v ga swə ba zənzən, 5 v jon nəba nə cuna wa. Ku tà nə nə tūŋa cígá yìèn tē yiri. Ku ya nə yinəgə zənzən nə jūn wá. U sūn nə yuu cuna tē, sə nə yà lià tē, ba nə luri dūra. U *Siŋu tē diān nə, v ma tūn ku yoo tēntē, sə nə wàní nə na mi nəduv tē. 6 U twá Zwezi-Kərisə nə, v nə jon nəba nə cuna wa, v pa nəba v Siŋu tē. U pīn ku sú nəba míámíán. 7 Yü pubwanv tē nə pīn v jələ nəba, ndə lià tē nə, ba nə yì cígá tiān v yáá con. Yá nə jə yala də, nə wá twá nə na mi tē, ku nə ba zwèe v con.

8 Sugu ku tē ya cígá sugu. Yá à dān pià, sə n swīn ku yoo də n bwé, sə ku dān lià tē jìàn, ba nə ken ba waa Yü nə, sə ba kwen ba tūn yozəŋə. Mə yoo nə ku nə ziən, ku ga jə nywarì ku pa lià nə. 9 Ci n tiān nə də tútùná tē, tē nə ba dēn jə. Lià nə tútùní duən nbaraba tē yìèn yuu wa, dān ká kə n nii lá. Dān ká pa, n mù də ba di jara də duən, n ga dān ká tútùní də ba Yü *nii tē, v nə pīn *Moyizə nə, tē yuu wa. Tē yìèn tēntē yì tutu, tē ga ba lià nə saŋa. 10 Də liù nə sugə Kərisə lià, v pa ba

pwèe duən nə, dí yáá n dù súú v nii nə naa nədu. U tə nə wà yá, sə n tə bwé n dù súú v nii nə. Kú nətu kwa nə, v tə nə wà yá, sə n lı n tiàn v yıra míámíán. ¹¹ N yəé də, kú mù ləzwənyiri təntə kù təl é cígá tə wa. U dān yı cunu tə, v tutunεε nə bııı də, Yı wá bürı v bürà, sə v cùgò wá.

Sagı tə yígúré sùràn

(1 Korəntə tián 16.20-24)

¹² À wá tun Arətemasə, nə à yəé Tiswikə n con. Mánjá tə, ba nə yı lá, sə n kə diàn, sə n bà n yı nə Nikopolisə nə. À ken à sírí, sə à va à ya lá, də waran tə mánjá ma le. ¹³ Kú dān mə, sə n kə diàn n san Zenasə nə v nə yı liù tə, v nə zıga nə jııııv nə bürà tə wa, də Apoləsə nə, sə ba wàní ba va ba cwəŋə tə. San ba zəni, sə won dān ká mùrì ba. ¹⁴ Nə *Kərisə lià tə də mə, sə ba kwè nətu tə, ba nə wá fwa yozəŋə mánjá mama wuuu, sə ba ma san lià tə nə wiən nə mùrì ba. Də ba nə fwa nətu, kú tə, ba nə yı, tə bá ya tutu.

¹⁵ Lià tə mama, ba nə wulə à con, jùnı mú. Jın Kərisə lià tə də mama. Ba də ken ba waa Zwezi nə ndə nə nə, yá ba ga swə nəba. Yı nə wá fwa pubwanu á mama yıra.

Sagɪ tɛ, Polɛ nɛ púpúní v pa Filemon nɛ Filemon sagɪ tɛ yuu wa sɔgv

*Liù tɛ, v nɛ púpúní sagɪ
kv tɛ*

Kv yi *tuntuv Polɛ nɛ púpúní kv. Máná tɛ wa, v nɛ púpúní sagɪ kv tɛ, dɛ v yi v wulɛ bán diè wa *Romɛ nɛ.

Liù tɛ nɛ, v nɛ púpúní

Sagɪ kv yi Polɛ nɛ púpúní, v pa Filemon nɛ. Filemon yi Polɛ nɛ dí yáá v swìn sɔwánú tɛ v biri wá, kv pa v jì *Kərisɛ liù.

Sagɪ tɛ wa sɔgv

Nɛnɛ kv tɛ yiri, Polɛ nɛ púpúní v nɛ: Onezimɛ yi Filemon yonɔ, v nɛ nan v con v dəri. U vɛli Polɛ con, v kɛ v waa Zwezi-*Kərisɛ nɛ.

Onezimɛ dán wulɛ v saɲa Polɛ nɛ, v pa ba swìn Zwezi-Kərisɛ sɔwánú tɛ. Yá Polɛ dán ken v sírí, sɛ v pa, Onezimɛ pií v va v pa Filemon nɛ. Polɛ pià v biri wá sagɪ kv tɛ wa dɛ, Kərisɛ lià tɛ mama yi nubia Kərisɛ yiri, dɛ ba nɛ ti ba tiàn, nɛ à yèè dɛ ba nɛ yi ywɛnɛ. U dán lòrì Filemon, sɛ v sèe v ja Onezimɛ ndɛ v nubiu nɛ, v nɛ swɛ wá zɛnzɛn.

Polɛ jònì Filemon

(2 Timote 1.3-5; 3 Zwan 2, 6)

¹ À mù Polɛ wulɛ bán diè wa, à nɛ twá Zwezi-*Kərisɛ nɛ yiri. À mù dɛ Timote, v nɛ yi nɛ nubiu Kərisɛ yiri nɛ, púpúní sagɪ kv tɛ. Nɛ pɪn kv n mù Filemon nɛ. N yi nɛ nubiswɛnɛ, n ga yi nɛ tɔtɔndon. ² Nɛ pià, sɛ sagɪ tɛ yí Apta dɛ, v nɛ yi nɛ nakva Kərisɛ yiri. Nɛ pià, sɛ kv yí Arəswipɛ dɛ, v nɛ yi nɛ tɔtɔndon. U dɛ saɲa nɛba, v jaɲa Yu tɔtɔnɪ tɛ wa. Nɛ pià, sɛ kv yí Kərisɛ lià púlí tɛ dɛ, kv nɛ wulɛ n mù Filemon sán nɛ. ³ Nɛ nyina Yu dɛ nɛ *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisɛ nɛ wá fwa pubwanv á yira, ba ga pa aba bɪcan sié. ⁴⁻⁵ À nì n sonu tɛ yoo, ba nɛ swìn dɛ, n swɛ lià tɛ mama, ba nɛ yi Kərisɛ nɛ ti. À ga nì n waa tɛ, n nɛ keni Yuu-Tiu Zwezi nɛ wuuu tɛ yoo, nɛ yi nɛtɔ. Kv mù yiri, à keni à nyina Yu lèèèe máná mama, yá à líí n yoo à yijunɪ mama wa. ⁶ N keni n waa Yuu-Tiu Zwezi nɛ. Yá kv dán pɪn nɛ yi won nɛdu. À dán lòrì Yu, sɛ kv nɛtɔ tɛ wání kv pa n lwarɪ wozɛnɛ tɛ, Yu nɛ pɪn nɛba, sɛ nɛ ma pa dun Zwezi-Kərisɛ nɛ, nɛ lɔv wulu wa. ⁷ À nubiu, à pií à na pupwɛn nɛfarv, à bɪcan ga zùrì n sonu tɛ yiri. Kv twá dɛ n mù, lià tɛ mama, ba nɛ yi Kərisɛ nɛ ti, jìàn ma dán.

*Polɛ lwèe Filemon nɛ
Onezimɛ yiri*

(Kolosɛ tiàn 4.7-9; 1
Korentɛ tiàn 13.4-7)

8 À mù Polə jə yoo, à nə pià, sə à lòrì mú kv yiri. N tətə yèé də, à jə cwəŋə Zwezi-**Kərisə* yiri, sə à biri mú kv tə nə mɛ, sə n fwa. 9 Yá à dàń nə pià, sə à biri won tə, à nə lòrì n con də sonu. À yi bazɔnɔ, à ga wulə bán diè wa, à nə twá Zwezi-*Kərisə* nə yiri. 10 À lwèe n nə, sə n sèe Onezimə*. U ken v waa Zwezi nə, mánǎ tə wa, v nə twi à con bán diè tə wa. U dàń jigə à biú Zwezi yiri. 11 U yi liú tə, mánǎ don wa, v nə wà nywarɪ jun v pa mú. Síún nə, v dàń jə nywarɪ v pa n mù də à mù mama nə. 12 Yá à dàń pɪn, v pií v biàn n con nə. U jigə ndə à mù Polə tətə yira tə vàn don nə. 13 N yèé də, ba vwə nə də banzala, Zwezi-*Kərisə* sɔywǎǰú tə yiri. Kv mù nə pɪn, à yà sóní, sə à pa v mé à con, v san nə, v fwa kv tə, n yà nə mɛ, sə n fwa. 14 À dàń yà nə wà sóní, sə à tun yoo mama, də n nə ba kv swə. À pià, sə zəni tə mama, n nə wá fwa à yira, sə kv ya də n tətə fira. 15 Kv wáá kv yanɪ də, n mù də Onezimə yà pwèe duən nə mánǎ mancɪn wa, sə á pií á ya də duən mánǎ mama wuuu. 16 Mánǎ tə, v nə twi n con, n dàń ja wá ndə n nubiu nə, n nə swə. N kúv dàń ká ja wá ndə yonɔ nə. À mù swə wá zənzən. N mù con nə, v yoo dàń mɛ, sə kv ya càn kv doni. N də dàń mɛ, sə

n sóní wá, v nə yi ləzwənə, v ga yi liú tə, v nə yi n nubiu **Yuu-Tiu* yiri. 17 Də n cígá nə jələ nə ndə n dabɛɛ nə, sə n sèe Onezimə, ndə kv yi à tətə nə twi n con. 18 Də v yà nə tun mú lwani, nə à yèé v nə mɛ, sə v ŋwín won v pa mú, kə tə yìèn təntə mama à mù yuu wa. 19 À mù Polə tətə nə púpúní yìèn tə tə də à tətə jun: À wá ŋwín mú won tə mama, Onezimə nə mɛ, sə v pa mú. Yá kv tà à mù nə wá swìn n con də, n də tətə jə à junɪ. Kv mù nə yi n tətə mu tə. 20 À nubiu, cígá mama, tun kv yoo təntə n pa nə, *Yuu-Tiu* yiri. Tun kv nətɔ n pa nə, sə à wàní à na pupwən *Kərisə* yiri. 21 À yèé də, n wá zilí à nii. Kv mù nə pɪn, à púpúní n nə. Yá à yèé də, kv tə, n nə wá fwa, kv wá doni kv tə tətə, à nə swìn n con.

22 Kv nə sùrí lá, tanɪ diè n tún à nə. À jə yala də, á yijonɪ tə wá san nə, sə à pií à bà á con.

Sagi tə yígúré sùràn

23 Epafərasə jùnì mú. À mù də v mù mɛ, nə wulə bán diè tə wa, Zwezi-**Kərisə* yiri. 24 À mù, də Marəkə, də Arisətarəkə, də Demasə, də Likə nə tunɔ duən nə. Ba də mama jùnì mú. 25 Nə **Yuu-Tiu* Zwezi-*Kərisə* nə wá fwa pubwanɔ á pubonɔ wa.

* 1:10 10 Onezimə yiri tə dàń nə yi <nywarɪ won>.

**Sagi tə, ba nə
púpúní ba pa
Eberə
Kərisə lià tə nə
Eberə-ba sagi tə
yuu wa sugu**

*Liù tə, v nə púpúní sagi
ku tə*

Liù mama yèrì liù tə, v nə púpúní sagi ku tə. Yá liù tə, v dàn nə púpúní ku, yí *Zwifə, v nə jigə *Kərisə liù. U yèè Yü saga nədwarə tə zəni zəni, v ga yèé *Gərekə-ba yièn zənzən.

Lià tə nə, v nə púpúní

U púpúní ku v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə zén ba yí *Zwifə-ba, ba vànà yà nə gwàrì, ba wa lià duən tətə yà nə pià ba dugv Yü cwənjə tə.

Sagi tə wa sugv

Nənjə ku tə yiri, v nə púpúní ba nə: *Kərisə lià təntə yà tə wà kàrì tə, tə nə pün diàn zənzən, dèñ ni, ku pa, ba vànà gwàrì.

Liù tə, v nə púpúní sagi tə, dàn kàrì ba, sə ba lwarì ku tə nə yí Zwezi cígá cígá. U bırı ba də, Zwezi-Kərisə cici nə yí Yü nimardun tə *jonwanv. U mù nə yí liù tə, v nə wulə Yü də ləzoni pwərə wa, v kwen ba. U cígá yí ləzwənə, v cígá ga yí Yü də. U tıga dagarv tə yuu wa,

v ma fwa *jonji, ku nə pün won mama nii sú.

Síún nə, nə kúv ba jwənjə duən pià. Nə mama twá də Zwezi-Kərisə nə wáá Yü yira nə boli, fən ga ba nəba jə. Liù tə, v nə púpúní sagi ku tə pià, sə v dàn Eberə-ba jìàn. Mə ku mù nə pün, v tí Yü nimardwan tə wa lià tə, ba nə dí yáá ba kə ba waa Yü nə, v ma maña v bırı ba. U kwè ba, sə ba yá ba tiàn Zwezi jün wa, v nə yí liù tə, ba nə wáá v nə ba twá ba janí pinú wuuu, ba dàn ká pií ba kə ba kwa càn wa.

Yü twá v biù Zwezi-Kərisə tə nə, v ma swìn nə con

(Zwan 1.1-14; Kolosə tiàn 1.15-17; Eberə-ba 10.12-14; Filipə tiàn 2.6-11)

¹ Dí yáá nə, Yü twá v nii *sùsùnà tə nə, v ma swìn nə nıbara-ba con, nəε kapuvv. U twá conji yirə yirə də nə, v ma swìn ba con. ² Síún nə, Yü dàn twá v biù tə nə, v ma swìn nə con nə, zèn mánjá ku tə wa. Yü twá də v mù, v ma fwa luv, Yü ga li wá v tún, v ga tún mánjá də, sə v pa v tını wiən tə mama. ³ Yü twá v biù təntə nə, v pa v dun tə pipılı. U mù nə yí Yü nyınyıga cígá cígá. U nii sugv jə diàn. Ku twá ku mù sugv təntə nə, v ma pa luv wiən tə mama zıga tə bwálá nə. U mù nə sın ləzoni cuna, v li ba yuu wa. Ku kwa nə, v dıga Yü sán nə, v jèé Yü jızən* vàn nə, v dé pàrì də

* 1:3 1.3 Ka jən piú jızən vàn nə yí dun bwálí.

Yü tə, v nə yi piú nəfarv, v wulə tə me yuu wa.

Zwezi-Kərisə dwə malike

⁴ Ku mù biú təntə jə dun, v doni *malike. Ku twá nətə, Yü ma pa wá yiri, ku nə dwə malike yiri. ⁵ Ku yi cígá, Yü tə wà malika con swìn, v wú:

«À pià à biri də, n mù nə yi à biú. Zən ku tə, à mù Yü nə yi n nyina».

Yü ma kúv wà malika con swìn, v wú:

«À mù wá yà n nyina. N də ga wá yà à biú».

⁶ Yü nə kúv pın ba luri v təntən biú tə tia yuu wa, v swìn v yoo, v wú:

«Malika mama me, sə ka bà ka pa wá dun».

⁷ Á nəjə, ku tə Yü nə swìn malike tə yuu wa. U swìn, v wú:

«Malike tə tɔja tə pın nə. Tə yi ndə voo nə, tə ga yi ndə mənvoov də nə».

⁸ Yá Yü dən swìn v biú tə mù yoo, v wú:

«N yi Yü, yá n ga wá yà piú wuu, ku májə nə ba zwèe. N wá dé pàri n là tə yuu wa, cígá cwəjə wa. ⁹ N swə won tə, ku nə ti cígá cwəjə, n ga culi ku tə nə yi yokokwɔn. Mə ku mù nə pın, n *Yuu-Tiu kúri n mù, v pa v tian nə. U kúri mú, v lwá pupwən nugá† n yuu wa, sə v pa n ya

piú. U sóni, sə v kúri mú, v ga yá n dabara».

¹⁰ Yü tə kúv swìn, v wú:

«Ku jjuv mama wa, ku yi n mù Yuu-Tiu nə fwa tia tə, də lanworu tə də n jian. ¹¹ Tə wiən tə mama wá jén lá. Lanworu tə də tia tə wá kwın, ndə gànə nə kwın nətə. Yá n mù ga wá yà lá wuu. ¹² N wá pəpəni tə ndə liü nə pəpəni v gangwırv, v dıgv vən nə. N ga wá lwán tə yuu nə də lanworu nədun, ndə liü nə lwán gandura. Yá n mù wá yà nətə wuu, n bá lwán mama, n mu bá zwèe».

¹³ Yü tə wà malika con swìn, v wú:

«Báá yəbə n jən à jızən vən nə, də à ma kəni n dɔja n nəe dən nə».

Yá v swìn ku nətə v biú tə mù con. ¹⁴ Yá malike tə mama yi sijə, tə nə tɔja, tə pın Yü nə. Yü yáá tɔn tə, v pa, tə saja là tə nə, ba nə me, sə v jon ba, v kə mu wa, ku nə ba zwèe v con.

2

Yü jon nəba nə cvna wa
(Eberə-ba 4.1; 12.25)

¹ Yü twá v biú Zwezi-Kərisə nə, v ma swìn nə con. Ku mù nə pın, nə me, sə nə züri nə yira zənzən də sùrən tə, nə nə ni. Ku nə tà ku mù, nə wá dwá cwəjə.

² Sıgv tə, Yü nə twá *malike

† 1:9 1.9 Yü nə kúri liü, sə v ya piú *Yızərayelə là dwíi tə wa, ba yáá lwé nugə v yuu wa, sə ku biri də, v yi Yü nə kúri.

tə nə, v ma swìn, ku sɔgv tɛntə jə dɛn zəni. Lià duən wà ku nii zilí, ba ga wà ku nii nə twá. Yı pın, càn yí ba mù lià tɛntə mama, sə tə mù nə ya ba n̄wírán, ba nə vıga tə yırı. ³ Nə mù yı, Yı twá v biú tə tətə nə, v ma swìn nə con də, v wá jon nəba nə cuna wa. Ku pià ku biri də, nə də wàri nə jén càn tə yáá nə, də nə nə vıga, sə nə zilí sɔgv tɛntə nii, ku dun nə dwə malıke tə sùràn tə. *Yuu-Tiu nə tɛntən v swìn də, Yı wá jon nəba nə cuna. Ku kwa nə, lià tə, ba nə n̄i ku sɔgv tɛntə yoo, ba də kúv sùrí lá nə, ba biri nəba, ku dun nə yı nɛtv. ⁴ Yı tətə twá v diàn mımınan nə, də tutunan yirə yirə, tə nə biri v diàn, də yomılan nə, v ma biri də, ba sùràn tə yı cıgá. Yı tə kúv twá v *Sıju tə tarpınan tə nə, v ma biri ku yoo tɛntə, ku twá v fıra tə nə.

*Zwezi tıga lià mama yırı
(Filipə tián 2.6-11; Galasi
tián 4.4-5; Eberə-ba 5.7-10;
4.15-16)*

⁵ Nə yı luv, ku tə nə biàn, tə yoo nə swìn. Yı wà diàn pın *malıke nə, sə tə mù nə tıı ku luv tɛntə. ⁶ Yá ku dàń kúv púpúnı Yı sagı tə, bwálı don nə, ku wú:

«Ləzwəne yı bèèèe, sə n ma buɲa v yoo? Bèèèe nə v yı, sə n ma ywàɲá v yuu? ⁷ N pın v mun máńá mancın wa malıke yáá con. Ku kwa nə, n pın v na dun də zilé, ndə ba nə

pın dun piú nə nɛtv. ⁸ N ken wiən tə mama v n̄e dɛn nə».

Yı pın, ləzoni jə diàn wiən tə mama yuu wa. Ku nɛtv dàń pın, Yı wà won mama yá kwa, ləzoni nə ba diàn jə ku yuu wa. Yá də ku nɛtv me, nə na zəni də, ləzwəne tə ba diàn jə wiən tə mama yuu wa síún nə. ⁹ Á nəɲə ku tə, nə mù na: Máńá mancın wa, Yı mun Zwezi malıke tə yáá con. Yá síún nə, v dàń yı dun də zilé tiú, v nə dí càn v tı tə yırı. Ku twá Yı pubwanv tə nə, Zwezi ma tı luv ləzoni mama yırı.

¹⁰ Yı nə fwa luv, luv ga yı ku wulə v mù yırı. Yá v ga pià, sə v bia tə ya dání, ba twá, ba zv v dun tə wa. Ku yı Zwezi nə wá jon ba ba cuna wa. Yá Yı dàń yà me, sə v pa v dé càn ndə ləzwəne nə, sə v ma wàní v tun ku tutuɲı tɛntə, sə v ma pa v ya liú tə v yoo mama nə ziən, ¹¹ Zwezi nə sın ləzoni cuna v li. Ku nɛtv dàń pın, v mù də lià tə, v nə sın ba cuna tə v li, mama nyına dàń yı nɛdv. Mə ku mù nə pın, cavıra ba wá jə, sə v ja ba v boɲə v nubıa. ¹² Máńá don wa, Zwezi swìn Yı con, v wú:

«À wá swìn n yırı tə yoo, à biri à nubıa nə. À wá nun à bu n yırı tə nə, n púlı tə tətəɲı wa».

¹³ Zwezi tə kúv swìn, v wú:

«À mù, à wá kə à waa mama Yı nə wuuu».

U tə swìn, v sùrí lá nə, v wú:

«Á nəŋə à mù də à kwa lià tə, Yü nə pın nə».

14 Ba lià təntə mə yi ləzoni, ba nə jə yıra də jana. Ku mù yırı nə, Zwezi-Kərisə də jigə ləzwənə ndə ba nə. U fwa ku nətə tə, sə v ma wàní v twá tian nə, v ma cùgò liù tə, v nə jə tian diàn v jün wa. Ku tíú nə yi *Sítana. 15 Lià tə yà yi ndə ywəŋə nə ba luv wulu mama wa, ba yà nə dəri tian fən yırı. Zwezi tian tə dān pın, ba jon ba tiàn. 16 Ku dān nə yi, Zwezi tà v twi, sə v san malıke nə. Ku yi v twi, sə v san ba tə nə yi *Abərahame dwíí tə wa lià nə. 17 Ku mù nə pın, v yà mə, sə v nyın də v nubıa tə, ba won mama wa. U zıgı nətə, v ma jı *jonwana yun tiàn nəkwıa, v nə dəri lià yinəgə zənzən, v ga sèe v tıŋa, v pın Yü nə, ndə ku nə mə nətə, sə v pa, Yü sèe v sın luv lià mama cuna, v li ba mù də wá pwərə wa. 18 Cígá, Zwezi tətə dí càn. Ku yi mánjá tə wa, Sítana nə dédén, sə v yugə wá, v pa v tın yokukwıın. Ku mù nə pın, v mù dān wáá v saŋa lià tə nə, Sítana nə yugə ba də, sə v pa ba tın yokukwıın.

3

Zwezi-Kərisə dwə Moyizə (Matıə 21.33-38)

1 À mù, á nə yi à nubıa *Kərisə yırı, á mù lià tə, Yü nə kúrí aba, sə á ya Kərisə nə tı, á buŋa Zwezi yoo. Yü

li wá v tın, sə v ya nə Yü *jonwana yun tiàn nəkwıa. Yá nə dān swın v yoo nə bırı, də nə kəni nə waa Yü nə wuu. 2 Mánjá don wa, *Moyizə yà sèe Yü *nii tə də pùé nədə, v tıŋa v pın Yü lià tə nə. Zwezi də fwa ku nətə, ndə Moyizə nə. U sèe Yü nii tə də pùé nədə, v tın v pa Yü lià tə nə. 3 Ku yi cígá, liù tə, v nə lwè diè, v mù nə jə dun, v doni diè tə tətə. Zwezi nə yi ndə liù tə nə, v nə lwè diè tə. Ku mù nə pın, v na dun, v doni Moyizə. 4 Diè mama jə ka dilóru. Yá liù tə nə lwè wiən tə mama, nə yi Yü. 5 Mánjá don wa, ku nə kèen, Moyizə mù yà sèe Yü nii tə də pùé nədə, v tın v pa Yü lià tə nə. U yın tütùnù, yá v ga yi liù tə, v nə mə, sə v swın ku tə, Yü nə wá swın tə, v bırı lià tə nə. 6 Zwezi-Kərisə nə yi bıú tə, v nə ywəŋá v nyına Yü diè tə yuu nə. Nə mù, nə yi Yü diè təntə, də nə nə sèe, nə zıgı diàn, nə kə nə waa v nə wuu, ya nə ga pın wá dun yala tə yırı, v nə pın nəba.

Sıé wulə Yü con (1 Korəntə tiàn 10.1-12)

7 Á mù dān yi Yü lià. Ku mù nə pın ku yi, ndə Yü *Sıŋu tə nə swın, ku wú:

«Zèn ku tə, á mù nə nı Yü sugv tə, 8 á dānà ká fwa zıbaniun. Á dānà ká fwa ndə fuən tə nə, á nıbara-ba nə zàn,

* 3:8 3.8 Ku yi *Zwifə-ba dwíí tə, ku nə nan yongav, ku vəli luv nii tə wa, Yü nə pın ku.

ba vi Yıı nii, kasoo lanworu* tə wa».

⁹ Yıı swın, v wú:

«Kv diın tə nə, á nıbara-ba pıà à nii nə, sə ba jón kv tə, à nə wá fwa. Ba ga yi lià tə, ba nə ni à mù Yıı tutunan nə yi nətı, bına sapwilə.

¹⁰ Kv mù nə pın, à lija ma zàn ba mù lià tə yuu, à ga swın, à wú: «Ba pubııı vəvəri, tə yá nə wuuu, ba ga ba sèe, ba twá coııı tə, à nə bııı ba.» ¹¹ Kv mù nə zın à lija tə, à ma dù, də ba bá zv à sié bwálı tə wa, à nə tanı, à tın ba nə».

¹² À nubıa-ba, á cıa á tıàn nə. Á wa liù nədı mama wə me, sə v ja pubııııwan v waa con, kv nə pın, v ba Yıı nii sèe, v ga vəvəri v yá Yıı tə, v nə wulə mıı wa. ¹³ Diın mama kv nə zııı jııı kv vəlı dədəni, á kwıè duən máıá mama, ba dän ká wàní á wa liù mama, ba gıgarı ba pa v tun cuna, tə nə wá pa v vi, sə v zılı Yıı nii. ¹⁴ Nə ken nə waa Zwezi-Kərisə nə, nə ga jə kv tə nə, nə yà nə jə kv jııı mama. Yá nə nə jın kv nə zəni, kv ja va kv yígúré, nə wá na tori də Zwezi-Kərisə. ¹⁵ Kv púpúnı Yıı sagı tə wa, kv wú:

«Zən kv tə, á mù nə ni Yıı sugı tə, á dänà ká fwa zıbaniun. Á dänà ká fwa ndə fuən tə nə, á nıbara-ba nə zàn, ba vi Yıı nii nətı, máıá don wa».

¹⁶ Bèré nə ni Yıı sugı tə, ba ga zàn ba zııı Yıı nə? Kv yi lià tə mama, *Moyizə nə pın ba nan *Ezwipətə tə wa.

¹⁷ Bèré yuu wa nə Yıı lija zàn bına sapwilə tə mama wa? Kv yi, tə zàn lià tə yuu wa, ba nə fwa cuna tə. Ba mù lià təntə, tıga kasoo lanworu tə wa. ¹⁸ Yıı dùè dūrə, v wú: «Ba bá zv à sié bwálı tə wa, à nə tanı, à tın ba nə». Bèré yııı nə v dùè kv dūrə təntə? Kv yi lià tə yııı, ba nə wà v nii sèe. ¹⁹ Nə cígá ni də ba wà wàní ba zv Yıı sié bwálı tə wa, ba nə wà ba waa ken v nə wuuu tə yııı.

4

(Eberə-ba 10.35-39)

¹ Yıı kàn nii v pa nəba də, nə wá zv v sié bwálı tə wa. Kv nikanı təntə wulə də zən mama, kv pa nə də nə. Kv mù tə yııı, nə dän zurə nə yııa síún nə, sə á wa liù mama dän ká mé kwa. ² Ba swın Zwezi-Kərisə suywájı tə, ba bııı nəba, ndə nətı tə nə, ba nə swın kv, ba bııı nə nıbara-ba nə. Kv sugı tə, ba nə ni, wə won fwa kv pa ba, kv máıá tə wa. Ba nə ni kv, ba wə kv sèe, ba wə ba waa ken Yıı nə. ³ Nə mù con, nə mù ken nə waa Yıı nə wuuu. Kv mù nə pın, nə wàá Yıı sié bwálı tə wa, nə zwı. Yıı swın lià tə, ba nə wə ba waa ken v nə tə yoo, v wú:

«À lija zàn ba yuu wa, à ga dù də, ba bá zv à sié bwálı tə wa, à nə tanı à tın abada».

Yi tun v tutunan tē v zwēe, hali, ku nē zigi luv dēn laḡw māḡá wa. ⁴ Ku tē púpúní, ku swin Yi sagi tē wa, dian barpe nii dun tē yuu wa, ku wú:

«Yi zwēe v tutunan tē mama dian bardv nii nē, v ga sií dian barpe nii dun tē nē».

⁵ Yi sagi tē bwálí don dē wa, Yi kúv swin, v wú:

«Ba bá zv à sié bwálí tē wa, à nē taní à tún, abada».

⁶ Ku dān pià ku biri dē, lià duēn mù wáá Yi sié bwálí tē wa, ba zwi. Yá tēntēn lià tē mù bá zv Yi sié bwálí tēntē wa, ba nē ni suywāḡv tē, ba ga wà ku nii sēe tē yiri.

⁷ Ku mù nē pin, Yi tē ma pií v li dun. U boḡə ku dun tē <zēn>. Yá v dān kúv twá dē piú *Davidə nii, v ma swin, ndē ku nē dí yáá ku púpúní Yi sagi tē wa fuēn fuēn, ku wú:

«Zēn ku tē, á mù nē ni Yi sugv tē, á dānà ká fwa zibaniun».

⁸ Á yəə dē Zwozuwe yà nē ja *Yizərayelə lià tē, v ja zv luv nii tē wa, Yi nē kàn nii, sē v pa ba. Yá ku ga tà, ku mù nē yi sié bwálí tē. Ku mù nē pin, Yi tē ma swin dun don yoo, ku kwa nē. ⁹ Ku nētv pià ku biri dē, sié dun don tē wulə, ku pa Yi lià tē nē. Ku sié dun tēntē yi ndē dian barpe nii sié dun tē nē, ndē Yi tētē nē tun ku nētv. ¹⁰ Liù cígá nē zva Yi sié bwálí tē wa, ku tíú dē yáá sií v tutunan jun wa, ndē Yi nē sií nētv. ¹¹ Ku mù

nē pin, nē dān bɪbara, nē zv ku sié bwálí tēntē wa, sē nē liù mama dān ká ya ndē Yizərayelə lià tē nē, ba nē wà Yi nii sēe, ku pa ba dɪḡv Yi cwəḡə tē.

¹² Yi sugv tē pin mi, ku ga jə diàn. Ku ḡoḡi zəni ku doni lagvri siú, ku nē jə níé bələ. Yi sugv tē dē nēba ku zwi, ku janí nē bicaní nē dē nē kurən kēnə nē. Ku mù nē yáá buri ku tē, ləzwənə nē pià, sē v fwa, dē ku tē, v nē buḡa v waa con bura.

¹³ Won təlė, ku nē sèḡə Yi yáá nē. U na wiən tē mama, v nē fwa, v yía yuu nəpon nəpon. Mə, v mù yáá con nē, nē wá tún nē nii.

Nə fàrá nē yí Yi yira dē nē waa mama
(Eberə-ba 9.11-12, 24; 10.21-23)

¹⁴ Nə jə Yi *joḡwana yun tián nəkwia. Ku tíú tē nē yi Zwezi, v nē yi Yi-Biu. U mù nē vəli v yí Yi yira. Yá nē dān swin v yoo nē biri, dē nē ken nē waa Yi nē wuuu. Ku mù nē pin, nē ziga diàn, nē dān ká pií nē kə nē kwa. ¹⁵ Nə jə Yi joḡwana yun tián nəkwia, yièn nē dédén wá zənzən, ndē nē nē, sē tē pa v tun cuna. Yá v mù yi liù tē, v nē viga, sē v tun cuna. Ku mù nē pin, v yi liù tē, v wáá càn v dé dē nēba nē bwani tē wa. ¹⁶ Ku mù tē yiri, nē fàrá nē boli Yi tē yira dē nē waa mama. U mù Yi tē nē ja pubwanv, v swə nēba. Nə nē yí v yira, v wá dəri nē yinəḡə zənzən, v ga fwa pubwanv nē yira. Yá v

dàñ wá san nəba, máǵá tə wa, ku nə wá tu ku me, də nə pià sanu.

5

(Eberə-ba 7.26-28)

¹ Yı *jonwana yun tián nəkwıa mama yı, Yı nə yáá kúrú wá là wa, v li v tın, sə v tın Yı tıttı tə ba yuu yı. U mù nə pın *jonı wıən tə Yı nə, v ga fwa jonı, ba cuna tə yı, ba nə fwa. ² Yı jonwana yun tián nəkwıa tə də tətə jə yìèn, v nə ba diàn jə tə wa ndə ba nə. Ku mù nə pın, v wáá ku nətı tə nə, v twá v ma nı là tə nə yèri Yı cwəŋə tə, ku pa ba jén ka wa yoo dèñ. ³ U də nə ba diàn jə tə nə pın, v me, sə v fwa jonı, là tə cuna yı, də v də tətə cuna yı.

⁴ Liù təl, v nə wá pa dun v tián nə, v swın də, v mù yı Yı jonwana yun tián nəkwıa. Jonwana yun tián nəkwıa yı, Yı nə yáá bon ku tíú tə, ndə v nə kúri *Aron nətı tə. ⁵ Mə, ku yı nətı, ku pa Zwezi-*Kərisə nə. Ku tà v tətə nə pın dun v tián nə, v ga swın də, v ya Yı jonwana yun tián nəkwıa. Ku ya Yı nə kúri wá, v swın, v wú:

«À pià à bıı də, n mù nə yı à bıú. Zèn ku tə, à mù Yı nə yı n nyına».

⁶ Yı tətə nə kúú swın bwálı don nə v sagı tə wa, v wú:

«N yı jonwanı wuuu, ku máǵá nə bá zwèe, ndə Meləkisedekə* nə».

⁷ Zwezi-Kərisə nə yın tıa yuu wa, v jun Yı, v lòri Yı, də v bwé, də v bubwi, v kəni yı nə də yına. U yèə də, Yı wáá wá v jonə tıan wa. Yá Yı cıgv v kori, v san wá, v nə yı liù tə, v nə twá v mù Yı cwəŋə tə nə zəni yı. ⁸ Ku yı cíǵá, Zwezi-Kərisə ya Yı bıú. Yá də ku mama, v twá v càn tə nə, v ma kwè ka sèe nii. ⁹ Yı pın Zwezi yı liù tə, v yoo mama nə zıən. Ku mù nə pın, síún nə, là tə mama nə sèe Zwezi-Kərisə nii, ba wá twá wá, ba na mı tə, ku nə ba zwèe Yı con. ¹⁰ Yı tí wá, v ma fwa v jonwana yun tián nəkwıa ndə Meləkisedekə nə.

Á kənə diàn, á va yáá Yı nyıən tə wa

(1 Korəntə tián 3.1-3)

¹¹ Nə jə yìèn zənzən, nə swın yoo ku tə yuu wa, tə yìèn tə dèñ gwiun dàñ nə cə, á nə jigə là tə, á nə ba yoo dèñ nı lala, tə yı. ¹² Á mù dàñ yà yı là tə, á nə me, sə á ya là tə duən karnyına-ba! Yá də síún mama, á tə yı là tə, ba nə me, sə ba tə kàrà aba Yı sugı tə wa, təntən cíǵá yìèn tə. Á tə yı ndə bisíná nə, á tə wàri wodiu kəkəru, á dé ndə nəkwına nə. Yılı nə á tə piı á pià, sə á ŋwà. ¹³ Liù tə, v nə ŋwà yılı, v yı bisımaa, v tə ba Yı sugı tə yənu jə, v ga wàri ku cíǵá tə v lwarı. ¹⁴ Wodiu tə nə jə diàn, yı là tə nə yı nəkwına nyıən. Yá ku tə, ba nə fwa ba

* 5:6 Meləkisedekə yı Yı jonwanı, ba nə swın v yoo bwálá duən nə.

mì, dàn pɪn, ba yèé zəni də lwanɪ swíán ba pubuŋɪ wa.
(*Eberə-ba 10.26-31; 12.15-17*)

6

¹ Nə dàn nə pià, sə nə ya nəkwɪna tə yɪrɪ, nə dàn mə, sə nə yá təntən kàrà tə, ku nə swɪn Zwezi-**Kərisə* yoo nə con, vàn nə. Nə dàn kənə diàn, nə va yáá də kàrà tə, ku nə yɪ nəkwɪna kàrà. Nə kúú bá pií nə swɪn yìèn tə yoo, nə nə dí yáá, nə swɪn á con. Tə yìèn təntə nə yɪ: ka vəvəri kwa ka ma sá cuna, ka yágá tutunɛ tə, tə nə wá kə aba tian cwəŋə wa, nə à yèé, á ka kə á waa Yɪ nə.
² Nə kúú bá pií nə bwé kàrà tə, ku nə bɪrɪ aba, ka lə lià níá wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ, ka tún jìàn lià yuu wa, də ka pií ka bwin tɪga, də Yɪ ka b̀r̀r̀ lià talɪkwa b̀r̀r̀. Nə kúú dàn ká pií nə bà tə yìèn təntə yuu wa. ³ Nə dàn wá bɪrɪ kàrà tə, ku nə yɪ nəkwɪna nyiən, sə nə va yáá, də Yɪ nə pɪn cwəŋə.

⁴ Nə buŋa lià duən yoo, ba nə pií ba tu yokukwɪnan tə wa, ba tuŋa. Ba yɪ lià tə, Yɪ poni tə yà nə piɪ ba. Ba mù lià tə, ba nə nɪ Yɪ tarpɪvən tə, ba ga na v **Siŋu* tə də, ⁵ ba nɪ Yɪ sɔgv tə nə ywán nətɪ, ba ga yəni lɔv, tə nə biàn, diàn nə wá yà nətɪ. ⁶ Yá də ku nətɪ mama, ba tə pií ba yá Yɪ. Liù kúú wàrɪ v pɪn, ba lià təntə pií ba vəvəri ba kwa, ba ma sé ba cuna tə, nɛɛ bələ nii nə. Ba mù lià təntə dàn yɪ, ndə ba tə pií ba

paa Yɪ-Biu Zwezi tə dagarɪ tə yuu wa. Yá ba mù ga nə pɪn cwəŋə də lià duən nə, sə ba twɪn Zwezi. ⁷ Nə tíé tia yoo, nə ma man. Tia tə yáá nywɪn dwèe níá tə nə dáá, tə nə twɪ ka yuu wa. Yá wiən tə nə yɪ wodirən dàn yáá pən ka yuu wa, tə nə ziən, tə pa, lià tə nə varɪ ka nə. Ku nətɪ dàn yáá pa, Yɪ fwa zəni ka tia təntə yuu wa. ⁸ Yá ku kárá tə dàn nə yɪ casɔran də gakukwɪnan nə ka nan, ka ba funə mama jə. Yá ku bá díán, sə Yɪ ma vɪ ka, v dɔgv. Yá ku yígúré wa, ka yɪ ba wá dɪ mən ka nə, ka dó ka cùgù.

(*Eberə-ba 10.23-24, 32-36*)

⁹ Nubisoni-ba, nə nə swɪn ku nətɪ, nə yèé zəni də, á mù con, ku ba tútùná jə. Á mù yɪ lià tə, á nə wulə cwəŋə nəzəŋu yuu wa. Ku mù cwəŋə tə nə wá pa, Yɪ jon aba á cuna wa. ¹⁰ Yɪ ya liù tə, v nə yɪ cígá tíú. V wàrɪ ku tə, á nə fwa tə yoo v swèéé. V wàrɪ á sonu tə, á nə bɪrɪ wá tə yoo v swèéé. Á tɔn, á pa lià tə nə, ba nə yɪ **Kərisə* nə tɪ, á ma bɪrɪ ku sonu təntə, máŋá don wa. Yá á tə wulə, á fwa ku tutuŋɪ təntə síún nə. ¹¹ Nə swə də nə waa mama, sə á liù mama bɪbarɪ v tutuŋɪ tə wa, v ja va, v yí ku yígúré. Ku nətɪ wá pa ku tə mama, á nə jə ku yala, wàní ku jə ku pa aba. ¹² Nə ba swə, sə á ya lià tə, á yɪra nə yɪn. Á yana ndə lià tə nə, ba nə keni ba waa Yɪ nə wuuu, ba ga jə pínú, ba

ma dānì máǵá tē, ba nə wá na wiən tē, Yıı nə kàn tē nii, sə v pa ba.

Yıı nikanı tē, v nə pın Abərahāmə nə yoo

¹³ Máǵá tē, Yıı nə kàn v nikanı tē, v pa *Abərahāmə nə, ku yı v dūə, v ma kàn ku nii təntə. Liù yà təlél, v nə dwə v mù Yıı, sə v tì ku tíú yıı v ma dù. Yıı dān yı v tətə, v ma dù ka dūrè tē. ¹⁴ U swìn, v wú:

«Cígá mama, à wá fwa à pubwanv tē n yuu wa, à ga wá pa n dwíí pùli zənzən».

¹⁵ Abərahāmə yı v zùrì v yıra, v ma diàn ku nikanı təntə. Ku kwa nə, ku tē Yıı nə kàn ku nikanı, v pa wá, twi ku jì. ¹⁶ Ləzoni nə pìà ba dù dūrè, ba yàá pìà liù tē, v nə dwə ba, ba ma dù. Ku mù dān nə yàá bırı dē, ba sugu tē ya cígá, yá ba ga kúv wàrì yoo don, ba pıı ba swìn ku yuu wa. ¹⁷ Mə ku yın nətv dē Abərahāmə. Abərahāmə dwíí tē yà mē, sə ba na zəni wiən tē, Yıı nə kàn tē nikanı, v pa ba. Yıı yà pìà, sə v bırı ba dē cígá mama, v bá lwàn nii ku nikanı tē yuu wa, abada. Ku mù nə pın, v ma dù v sùrì nikanı tē nə. ¹⁸ Nikanı dē dūrè yı wiən bələ, tē nə wàrì tē lwànı. Yıı wàrì kunkun v kuni, v kəni v nikanı tē, dē v dūrè tē wa, abada. Yá ku yoo təntə danja nə jìàn. Nə mù dān yı lià tē, nə nə yá tē mama, nə ga vwə nə tiàn Yıı yıra, sə nə ga wànı, nə ja yala tē, Yıı nə tún v pa nəba. ¹⁹ Yala

təntə, nə nə jə, nə mu tē yıı, yı ndə tiù ɲɔnan nə, tē nə pın, ku zıga diàn. Yá liù tē, nə nə ken nə yala tē v nə, ku yı Zwezi. U mù nə zva Yıı *sàñ tē wa, v twá Yıı *diè tē mimii nii gànù tē wa, v zu v yí Yıı dəyaa tē wa, Yıı nə wulə lá. ²⁰ Mə lá nə, Zwezi dí nə yáá, v tàà nə yıı, v zv. U jigə Yıı *jɔɲwana yun tiàn nəkwıa, ndə Meləkisedekə nə. U wá yà nətv, wuuu, máǵá dē máǵá, ku nə bá zwèe.

7

Meləkisedekə yı pùv, v ga yı jɔɲwanv dē

¹ Ku mù Meləkisedekə təntə, nə nə dí yáá, nə swìn v yoo, yı tiv tē, ba nə boɲə <Salemə>, pùv. U ga yı Yıı tē, v nə wulə tē mē yuu wa, *jɔɲwanv dē. *Abərahāmə nə vəli v ta pèegá duən, v dé, v piı v biàn, Meləkisedekə nan v va v jérì wá, v ga lòrì Yıı, sə v fwa zəni Abərahāmə yıra. ² Abərahāmə pın wiən tē mama, v nə ta pèegá tē v dé v pèe fugə nii nyiən Meləkisedekə nə. Ba nə gwın Meləkisedekə yıı tē dēñ, təntən nə, ku yı <cígá pùv>. Bələ nii nə, v yı <Salemə pùv>, ku dē dēñ nə yı <bıcan sié pùv>. ³ Liù mama yèrì Meləkisedekə nuu dē v nyına. Ba yèrì v nıbara dəkuu. Liù mama yèrì v lori máǵá, nə à yèé v tiàn máǵá. U nyın dē Yıı-Biu tē, v ga yı jɔɲwanv, wuuu, ku máǵá nə ba zwèe.

4 Á nəḡə, Meləkisedəkə nii nə dù nətu. Nə nıbeɛ Abərahame də tətə pın wá ku tə, ɔ nə ta ɔ dé, tə fugə nii nyiən. 5 Yı *nii tə, ɔ nə pın *Moyizə nə, pın cwəḡə *Levi dwíi jonwana tə nə, ku wú: Ba me, sə ba bwe ku tə mama, *Yızərayelə lià tə nə nı, fugə nii nyiən, bwiə. Ba me, sə ba bwe ku bwiə Yızərayelə lià tə con, ba də ga yı ba nubıa, Abərahame dwíi tə wa. 6 Meləkisedəkə mù tà Levi dwíi tə wa liù. Yá də ku me, wiən tə mama, Abərahame nə ta ɔ dé, Meləkisedəkə nı tə fugə nii nyiən. Meləkisedəkə ga tə yı liù tə, ɔ nə lòrì Yı, sə ɔ fwa zəni Abərahame yıra, ɔ nə yı liù tə, ɔ nə nı Yı nikanan tə. 7 Ku bá tütóná jə, ku yı ləzwənfaru nə yáà lòrì Yı, sə ɔ fwa zəni, ɔ pa ləzwənbıə nə. 8 Levi dwíi jonwana tə nə jonə Yızərayelə lià wiən fugə nii nyiən. Ba də yı ləzoni, ba nə tı. Meləkisedəkə mù jon Abərahame wiən fugə nii nyiən, yá ɔ mù Meləkisedəkə tə wulə mı wa, ndə Yı sagı tə nə swın ku yoo nətu. 9 Síún nə, ku yı Levi nián tə nə jonə Yızərayelə lià tə wiən fugə nii nyiən. Ku yı nətu, nə ga wáá nə swın də, Levi də tətə twá Abərahame dwanı nə, ɔ pa ɔ fugə nii nyiən Meləkisedəkə nə. 10 Nə yəə, Abərahame də Meləkisedəkə nə jérı duən, máḡá tə wa, də ba tə wà Levi lırtı. Yá Levi dän yá wulə ɔ nıbeɛ dwíi tə wa, ku nə biän.

Zwezi-Kərisə yı Yı jonwanu ndə Meləkisedəkə nə

(Eberə-ba 9.6-12; 10.10-14; 19.22)

11 *Yızərayelə lià tə Yı *nii tə, ɔ nə pın *Moyizə nə, sagı tə wa, ku bırtı də, Yı *jonwana tə me, sə ba nan *Levi dwíi tə wa, sə ba ya Yı jonwana ndə *Arın nə. Yá ba dän wà ku tutuḡı tə wání ba tun, ba pa ku nii sú. Ku mù nə pın, ku me, sə Yı jonwanu nan, ɔ nə yı ndə Meləkisedəkə nə. 12 Yá də Yı nə tın jonwana yırı don, ba nə tà jonwana ndə Levi nə, ku yı kálú, sə Yı nii tə də, ɔ nə pın *Moyizə nə, lwán. 13 Sürän tə tə yı nə *Yuu-Tiu yoo nə, tə swın. ɔ yı liù tə, ɔ nə nan dwíi don wa. Ku mù dwíi tə wa, liù təlélá lá nə, ɔ nə tun jonwana tutuḡı. 14 Nə yəə pwənə pwənə də, nə Yuu-Tiu Zwezi yı ba lırtı Zwida dwíi tə wa. Yá máḡá tə, Moyizə nə swın jonwana tə yoo, ɔ wà ku dwíi tə yoo swın. 15 Á nəḡə won tə nə pın, yiən tə dän kwen, tə yı nəpon nəpon. Jonwanu don twı, ɔ nə nyın də Meləkisedəkə. 16 Yı wà ɔ nii tə, ɔ nə pın Moyizə nə, twá, ɔ ma tın Zwezi, sə ɔ ya Yı jonwanu. ɔ yı ɔ jigə Yı jonwanu, ɔ nə jə diän, sə ɔ ya mı wa, ku nə bá zwèe abada, tə yırtı. 17 Yı sagı tə swın ku yoo tə, ku wú:

«N yı Yı jonwanu wuuu, ku máḡá nə bá zwèe, ndə Meləkisedəkə nə».

18 Ku yi cígá, dí yáá nə cwəŋə tə, Yu nə tún, yà ba diàn jə, ku ga bá lià nə saŋa. Ku mù nə pɪn, Yu dɔgɔ ka mù fuən fuən cwəŋə təntə. 19 Yu nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, yà wàri ləzoni ku pɪn, ba jì lià tə, ba yoo mama nə zìen Yu yáá con. Yá síún nə, won wulə, ku nə dwə v nii təntə. U nii təntə yi yala tə, nə nə twá tə nə, sə nə boli Yu yira.

20 Ku tə nə sùrí lá, máŋá tə, Yu nə tún v joŋwanv Zwezi-*Kərisə tə, v dí yáá, v dù, v ma tún wá. 21 Yá Levi dwíi joŋwana tə mù yi ba yáá tún, ba ga ba dùrè dwì. Yá Yu dùè də Zwezi mù, v swìn, v wú: «À dùè də, n wá yà à joŋwanv wuuu, máŋá də máŋá, ku nə ba zwèe. À mù Yuu-Tiu bá lwan̄ ku yoo tə». 22 Ku mù nə pɪn, nə me, sə nə lwarɪ də, *nimaru tə, nə nə jə də Zwezi, zəni dwə nimardwan tə. 23 Ku tə nə sùrí lá, Levi dwíi joŋwana tə yun dání zənzən, ba nə yáá ti, ba ga lwan̄ duən yuu nə tə yiri. 24 Yá Zwezi mù tà nətɔ. U mù wulə mi wa wuuu, liù ga tələ, v nə wá lwan̄ v yuu nə, v ya Yu joŋwanv. 25 Ku mù nə pɪn, v jə diàn máŋá mama, sə v jon lià tə ba cuna wa, ba nə twá də wá, ba bà Yu con. U cígá nə wulə mi wa wuuu tə pɪn, v lòri Yu máŋá mama, v pɪn ba.

26 Zwezi yi Yu nə ti, v ba

cuna jə, v ba durən jə. U pwèe v tiàn də lià tə nə fwa cuna. Yá Yu dàñ zin wá, v jèñ wiən tə mama yuu Yu sàñ nə. Ku mù nə pɪn, Zwezi nə yi Yu joŋwana yun tiàn nəkwɪa tə, v nə me də nəba. 27 U tà liù tə, v nə me, sə v fwa *joŋi diun mama. U tà liù tə, v nə wá dí yáá, v fwa joŋi v tətə cuna yiri. Ku kwa nə, sə v dàñ fwa lià tə duən də cuna yiri, ndə Yu joŋwana yun tiàn nəkwɪna tə duən tə nə. Zwezi mù yi v tətə nə, v ma fwa joŋi*, naa nədɔ cɪcɪ, nə cuna yiri. Yá ku joŋi təntə me nətɔ. 28 Yu nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, yáá pɪn cwəŋə, sə ba tún joŋwana yun tiàn nəkwɪna, ba nə yi ləzoni, ba nə bwànà yìèn duən wa. Ku mù kwa nə, Yu dùè dùrè, ka nə jon v nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, yuu nə. U twá dùrè təntə nə, v ma tún v biù tə, sə v ya Yu joŋwana yun tiàn nəkwɪa, v yoo mama nə zìen v mù Yu yáá con, máŋá mama wuuu, ku nə ba zwèe.

8

Zwezi yi nə Yu joŋwana yun tiàn nəkwɪa

(Eberə-ba 9.6-12; 12.24)

1 Nə sugɔ tə wa, á nəŋə yoo tə, ku nə dé lá. Nə cígá jə Yu *joŋwana yun tiàn nəkwɪa təntə, v jèé Yu *sàñ nə, Yu tə, v nə jə diàn jɪzən* vən nə. 2 U jèé v

* 7:27 7.27 Ku joŋi təntə nə yi v tiàn tə, v nə tiga dagarɔ tə yuu wa. Ywàn Matie 27 tə wa. * 8:1 8.1 Ka jèñ più jɪzən vən nə yi dun bwálí.

tɔŋa v tutɔŋi tɔ Yɪ dəyaa tɔ wa. Kɔ m̀ bwalí tɔntɔ nɔ yɪ Yɪ sàń cígá cígá. Kɔ t̀ Yɪ *wulu gansili† tɔ, ləzoni nɔ fwa dɔ ba j̀àn. Kɔ ya Yɪ tɔtɔ nɔ fwa kɔ. ³ Yɪ jɔŋwana yun tián nɔkwɪa mama yɪ ba tún, sɔ v fwa zilé wiən, v pa Yɪ nɔ, sɔ v gu vana, v ma fwa *jɔŋɔ, v pa wá. Zwezi dɔ mɛ, sɔ v ja won, v nɔ wá pa Yɪ nɔ. ⁴ Zwezi yà nɔ wulə lɔv wa, v yà bá ya Yɪ jɔŋwanɔ dɔ tɔtɔ. Yɪ jɔŋwana duən wulə, ba nɔ pɪn zilé wiən Yɪ nɔ, ndɔ Yɪ *nii tɔ, v nɔ pɪn *Moyizɔ, nɔ pɪn cwɛŋɔ nɔv. ⁵ Ba m̀ Yɪ jɔŋwana tɔntɔ tɔŋa Yɪ wulu gansili. Yá Yɪ wulu gansili tɔntɔ yɪ, kɔ tɔ nɔ wulə Yɪ sàń nɔ, nyɪnyɪga. Kɔ yɪ Yɪ wulu gansili tɔ cígá cígá, ka nɔ wulə Yɪ sàń nɔ, yuywara. Mánjá tɔ, Moyizɔ tɔ nɔ wà Yɪ wulu gansili tɔ fwa, Yɪ pɪn wá nii, v wú: «Ywàń, n wá fwa kɔ mama, ndɔ kɔ nyɪnyɪga tɔ nɔ, à nɔ bɪrɪ mú paan‡ tɔ yuu wa». ⁶ Zwezi m̀ tutɔŋi tɔ, Yɪ nɔ pɪn wá, dwɔ jɔŋwana tɔ mama tutɔŋi tɔ zənzən. Mɔ nɔv nɔ Yɪ nikanɪ tɔ dɔ, v nɔ kàn dɔ wá, dwɔ dí yáá nikanɪ tɔ, v nɔ kàn dɔ nɔba, nimardwan tɔ wa. Kɔ m̀ nɔ pɪn, v dāń wulə Yɪ dɔ ləzoni pwərə wa, v kəni ba *nimarɔ, kɔ nɔ dwɔ dí yáá nimarɔ tɔ.

⁷ Təntən nimarɔ tɔ yà nɔ

ba ỳèn jɔ, tɔ nɔ m̀rɪ kɔ wa, kɔ yà ba dən jɔ, sɔ ba lwàń kɔ yuu nɔ dɔ bələ nii nimarɔ. ⁸ Nɔ nɪ dɔ, tɔntən nimarɔ tɔntɔ yuu wa, Yuu-Tiu caga v lià tɔ nii nɔ, v wú:

«Á nɔŋɔ, mánjá biàn, à nɔ wá fwa nimarɔ nɔdɔn dɔ *Yizərayelə lià tɔ, dɔ Zwida dwí lià tɔ. ⁹ Kɔ nimarɔ tɔ bá ya ndɔ dí yáá nimarɔ tɔ nɔ, à nɔ fwa dɔ ba nɪbara-ba. Kɔ nimarɔ tɔntɔ, à nɔ dí yáá, à fwa dɔ ba, à jɪn ba jɪn nɔ, kɔ diɪn tɔ nɔ, à van à ja nan *Ezwipɔtɔ wa».

Yuu-Tiu tɔ piɪ v swɪn, v wú:

«Ba wà à nimarɔ tɔ nii nɔ twá. Kɔ m̀ nɔ pɪn, à dɔ ma dugv ba tia».

¹⁰ Yuu-Tiu kúv súrɪ lá nɔ, v wú:

«Á nɔŋɔ nimarɔ tɔ, à nɔ wá fwa dɔ Yizərayelə lià tɔ, mánjá, kɔ tɔ nɔ biàn, wa. À wá tún à cɔŋi tɔ ba pubɔŋa wa, à ga wá pa, ba ja tɔ ba waa con. À wá yà ba Yɪ, ba dɔ wá yà à m̀ lià. ¹¹ Liù kúv bá ya lá, v nɔ wá zàn, v kàrɪ v tɪv liù don, nɔ à yəé v nubiu, v wú: «Báá yəbɔ n lwarɪ Yuu-Tiu!» Ba mama tɔ miámíán wá yəni nɔ, kɔ nɔ zɪgtɪ bisɪmaa, kɔ ja va nɔkwɪa. ¹² À ga

† 8:2 8.2 *Yizərayelə lià tɔ yà yɪ kɔ m̀ gansili tɔntɔ yiri wa nɔ, ba j̀nɪ Yɪ, mánjá tɔ wa, Moyizɔ nɔ pɪn ba Yɪ *nii tɔ. Kɔ mánjá tɔ wa, dɔ ba tɔ wà Yɪ *diè lwè dɔ kapana. ‡ 8:5 8.5 Kɔ yɪ paan, ka nɔ wulə kasɔɔ lanworu wa, ba nɔ bɔŋə ka *Sinayi. Ka m̀ paan tɔntɔ yuu wa nɔ, Yɪ pɪn v nii tɔ Moyizɔ nɔ.

wá kwɛn ba cuna tɛ à lɪ à mù dɛ ba pwɛrɛ wa. Yá à kùb̄ ba p̄i à l̄i tɛ yoo».

¹³ Dɛ Yu nɛ swìn nɪ-mardɔn tɛ yoo, sɛ nɛ yɛni dɛ, tɛntɛn nyiɛn tɛ mù dàń jìgɛ wodwan. Yá won tɛ nɛ yɪ wodwan, kɪ nɛ kwɪn, kɪ p̄ià kɪ bɪrɪ dɛ, kɪ won tɛ kùb̄ bá dán, kɪ ma jén lá nɛ.

9

Tɛntɛn nɪmarɔ jonjɪ tɛ yoo

¹ Tɛntɛn *nɪmarɔ tɛ yá jɛ bwálí tɪa yuu, yá nɛ lɪ, ɪ kwɛn, ɪ tún, ba jùnì wá kɪ wa. Kɪ yá jɛ kɪ conjɪ, ba nɛ tún ba twá tɛ nɛ, ba ma fwa yɪjɔnɪ tɛntɛ. ² Kɪ yɪ cígá, ba yá fwa Yu *wulu gansili, kɪ nɛ jɛ dɛbɪa bɛlɛ. Ba bonɛ kɪ dɛbiu don kwa con diè tɛ, kɪ nɛ yɪ Yu nyiɛn. Kɪ diè tɛntɛ wa nɛ, ba yá tún canzɪɪ, kɪ pɪna barpɛ, dɛ dipɛn tɛ, ba nɛ tún ba pa Yu nɛ, dɛ tabɪɪɪ. ³ Gansili tɛ bɛlɛ nɪ dɛbiu tɛ mimii jɛ gànù don. Ba bonɛ kɪ bɛlɛ nɪ dɛbiu tɛntɛ, dɛ dɛyaa dɛbiu tɛ, kɪ nɛ yɪ Yu cɪcɪ nyiɛn.

⁴ Ba fwa síán *jonjɪ kúrɪ, ba tún kɪ bwálí tɛ wa. Mɛ lá nɛ, ba surɪ tɪraltɪ tɛ. Yá mɛ bwálí tɛntɛ wa nɛ, nɪmarɔ daka tɛ, kɪ nɛ pɛrɪ dɛ síán, yá wulɛ. Síán zɔɲa yá wulɛ kɪ daka tɛ wa, dɛ kɪ wa wodiu don, ba nɛ ma bonɛ <manɛ*. *Arɔn daduu tɛ, kɪ nɛ pɛn vɔran, dɛ yá wulɛ kɪ daka tɛ wa. Kapanɪpɛ bɛlɛ tɛ, ba nɛ púpúní nɪmarɔ

sùràn tɛ, tɛ yuu wa tɛ, dɛ yá wulɛ kɪ wa. ⁵ Daka tɛ yuu wa, ba fwa wiɛn bɛlɛ, tɛ nɛ yɪ ndɛ *malɪkɛ nɛ, ba kɛ lá. Tɛ jɛ dun zɛnzɛn, tɛ ga bɪrɪ dɛ, Yu wulɛ kɪ bwálí tɛ wa. Tɛ vànà tɛ ywárɪ púé bwálí tɛ nɛ, ba nɛ kɛni jana tɛ, sɛ tɛ sɪn cuna tɛ. Mánǵá tɛlɛ síún nɛ, sɛ à gwɪn tɛ yìèn tɛntɛ mama dɛń, à bɪrɪ aba. ⁶ Yu wulu gansili tɛ pwèe bwálá bɛlɛ. Dɪn mama, Yu *jonɲwana tɛ zwɪ kɪ kwa con diè tɛ wa, ba fwa ba tutɔɲɪ tɛ. ⁷ Yá kɪ dɛyaa tɛ mù yɪ, Yu jonɲwana yun tɪán nɛkwɪa tɛ cɪcɪ nɛ wàá lá nɛ, ɪ zwɪ bɪrɪ wa, naa nɛdɪ. Kɪ bwálí tɛ wa, ɪ mɛ, sɛ ɪ ja vanɪ tɛ, ɪ nɛ ma fwa jonjɪ tɛ, jana, ɪ ja zɪ lá, ɪ pa Yu nɛ, ɪ tɛtɛ cuna yɪrɪ, dɛ cuna tɛ yɪrɪ, *Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ nɛ tun dɛ ba yèrɪ. ⁸ Á nɛɲɛ kɪ tɛ, Yu-*Sɪɲu tɛ nɛ p̄ià, sɛ kɪ twá kɪ yoo tɛ nɛ, kɪ bɪrɪ nɛba. Kɪ p̄ià kɪ bɪrɪ nɛba dɛ, mánǵá tɛ mama Yu wulu gansili tɛ kwa con diè, tɛ nɛ wá yá lá, Yu dɛyaa mimii tɛ bá súrɪ, sɛ lià zɪ. ⁹ Kɪ yoo tɛ nyɪnyɪga yɪ, kɪ bɪrɪ nɛba yìèn, tɛ nɛ biàn síún. Kɪ yɪ kɪ bɪrɪ nɛba dɛ, wiɛn tɛ, ba nɛ pɪn Yu nɛ, dɛ jwɛɲɛ tɛ, ba nɛ fwa, ba pɪn wá, wàrɪ yokɔkwɪnan tɛ tɛ lɪ lɛzoni tɛ pubɔɲɪ wa, ba nɛ fwa. ¹⁰ Tɛ conjɪ tɛntɛ yɪ tɛ wulɛ lɛzoni yɪra yɪrɪ, ba wodiu yuu yɪrɪ, dɛ kɪ tɛ nɛ nywìn yuu yɪrɪ, dɛ naswɪa yɪrɛ yɪrɛ yɪrɪ. Tɛ

* 9:4 9.4 Manɛ yɪ wodiu tɛ, Yu nɛ pɪn *Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ nɛ, kasɔɔ lanworu tɛ wa.

mù conji təntə yà tún, tə yoo yà dé lá, ku ja va máǵá tə, Yü nə lwáñ wiən tə.

*Zwezi-Kərisə jonji tə yoo
(Eberə-ba 12.24)*

¹¹ Zwezi-**Kərisə* yí v twi ndə Yü **jonwana* yun tián nəkwiə nə, sə Yü twá də wá, v pa nəba wozəǵə tə, tə nə manwarí tə wulə. U nan Yü **wulu gansili* tə wa. Ku gansili təntə tà ləzoni nə fwa də ba jìàn. Ku pìà ku birí də, gansili təntə təlè tia yuu yəbə. Ku gansili təntə zìən, ku doni tia yuu nyiən tə. ¹² Zwezi-*Kərisə* yí naa nədú cici nə, v zua Yü wulu gansili tə dəyaa tə wa. Ku tà butulan, də nabii jana nə, v ja zv ku bwálí tə wa. Ku yí v tətə jana nə, v ja zv, sə v ma yè nəba v jon, sə nə tını nə tián, máǵá tə, ku nə ba zwèe. ¹³ Fuən nə, ba yàá gu butulan də nabıran, ba lí tə jana tə, ba mí lià tə nə cùǵù tə yuu wa. Ba yàá gu naciın, ba surs, ba pèe ku tınan tə, ba lwá lià tə yuu wa, ba nə fwa cuna. Ba nə fwa ku nətv tə, ba zwèe, ba lià tə dǵán ya Yü nə tí, ba cuna də sın, tə nan ba yıra†. ¹⁴ Də ku nətv tə nə yí cígá, sə nə lwarı də, Zwezi-*Kərisə* jana tə dwə tə vana tə jana tə. *Kərisə* tə, v nə wà cuna tın, v twá Yü-**Siǵu* tə dián, tə nə ba zwèe tə nə, v pa v tián Yü nə, ndə jonji vanı nə. U jana tə dǵán wá sın yokukwınan tə nə pubıǵı wa, tə lí, sə nə kúv dǵán ká fwa tutunkukwınan,

tə nə wá ja nəba, tə va tıan wa. Ku mù dǵán nə wá pa, nə fwa Yü tə, v nə wulə mı wa, tutıǵı tə.

*Jana tə yí tə birı Yü ni-
marv tə*

¹⁵ Zwezi-**Kərisə* yí liù tə, v kəni **nimardun* Yü də lià pwərə wa. Zwezi tıga, sə v jon lià tə, ba nə fwa cuna nimardwan tə máǵá wa. Yá lià tə, Yü nə kúrí, dǵán wá na wozəǵə tə, v nə kàn nii, sə v pa ba. Tə wozəǵə təntə wulə máǵá mama wuuu, tə ga ba cùǵà.

¹⁶ Liù wáá sagı v púpúní, ku nə birı nətv tə, ba nə me, sə ba tǵrì v jıǵə, də v nə tıga. Ku dǵán nə yí v tıan kwa nə, ba me, sə ba swın v wiən tə tarv yoo. ¹⁷ Ku yí cígá, tıan kwa, wotarı sagı jə funə, də liù tə, v nə púpúní ku sagı tə, nə tıga. Liù tə, v nə púpúní ku, nə wà tí, ku sagı tə ba funə jə. ¹⁸ Ku mù nə pın, Yü wà təntən nımarv tə tətə tún, də jana wà lwé. ¹⁹ Ku yí cígá, **Moyizə* dí yáá v kǵrì Yü **nii* tə mama, ndə ku nə púpúní Yü nii sagı tə wa nətv, **Yızərayelə* lià tə mama yáá con. Ku kwa nə, v tí nabii jana, də butulan jana, də níá, v kə duən nə. U kén tív don vıran, ba nə boǵə yızopə, də piə kıran tə nə yí ndə gunən nəstan nə, v kə jana tə wa. U dǵán lí tə, v mí v kə Yü nii sagı tə, də lià tə yuu wa. ²⁰ Máǵá tə nə, v nə wulə v mí tə, v kəni ba nə, v swın ba con, v

† 9:13 9.13 Ba lià təntə dǵán wáa ba pıı ba tıǵa ba pın Yü nə.

wú: «Kv tə yi jana tə, Yı nə ma kəni v nımarv tə v mǔ də á mǔ pwərə wa, sə á zılı kv nımarv tə nii». ²¹ Kv kwa nə, v yáá mí tə jana tə nətv, Yı *wulu gansili tə yuu wa, də tutunzıla tə mama yuu wa, ba nə yáá ma fwa Yı tutunı tə. ²² Kv nə yi də Yı nii sagı tə mǔ, tutunzıla tə zıni mama, durən sın tə nan də jana təntə. Yá jana dǎn nə wà lwé, Yı bá sée, v kwen cuna tə, v lı nə mǔ də wá pwərə wa.

Zwezi-Kərisə vəli Yı sǎn, nə mǔ yırı

²³ Wiən tə, ba nə ma fwa Yı tutunı tə dí yáá nə, yá yi Yı sǎn wiən tə nyınyıga. Tə wiən təntə yá mə, sə ba sın tə jana wa. Yá Yı tutunzıla, tə nə wulə v sǎn nə, də mə, sə ba sın tə jana wa. Kv mǔ *jonı təntə mə, sə kv donı. Kv mǔ nə yi Zwezi jana tə. ²⁴ Zwezi-*Kərisə wà Yı *wulu gansili tə, ləzoni nə fwa də ba jıan, wa zwı. Kv gansili təntə yi Yı sǎn tə nyınyıga. Yá Zwezi-Kərisə mǔ dǎn zva Yı sǎn təntə wa. U wulə kv wa sún nə, v lǒri Yı v pın nəba, Yı yáá con. ²⁵ U wà lá zwı, sə v fwa jonı nə kapıv, ndə Yı *jonwana yun tıan nəkwıa tə nə. Ba mǔ nə yáá zv Yı wulu gansili tə dəyaa tə wa bıni mama, də wiən duən jana. Zwezi-Kərisə mǔ yi v zva lá də v tətə jana. ²⁶ Kv yá nə wà nətv yın, v yá wá dé cǎn nə kapıv, kv nə zıgı lıv dǎn laıv máǵá, kv ja vəli

wuuu. Cıgá, v twı, v bıri v tıan naa nədv, sə v ma zwèe fuən máǵá tə. U tı v tıan, v ma fwa jonı, v ga twá v jonı tə nə, v ma cǔgǔ cuna dıan. ²⁷ Lıu mama yi naa nədv cıci nə, v mə, sə v tı. Kv kwa nə, kv tíú vələ Yı yáá con, sə Yı bıri v bıra. ²⁸ Mə nətv nə, kv pa Zwezi-Kərisə nə. U tı v tıan, v ma fwa jonı naa nədv cıci. U fwa kv, sə v ma wǎnı v lı lıà zənzən ba cuna wa. U tə wá pıı v bıri v tıan, nəe bələ nii nə. Yá kv dǎn nə kúv tà, sə v lı lıà ba cuna wa, kv yi, sə v jon lıà tə nə dǎnı wá.

10

Zwezi-Kərisə twı, sə v fwa kv tə, Yı nə pià
(Eberə-ba 9.7-15, 23-28)

¹ Yı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, yi ndə wozəñə nə, tə nə bıan, nyınyıga nə. Yá kv dǎn nə tà tə cıgá cıgá tə, nə nə wá na tə nə kv bıri nəba. Yı nii yoo təntə pià, sə ba fwa *jwəñə yırı nədv bıni mama. Kv mǔ nə pın, Yı nii yoo təntə wǎri lıà tə, ba nə bolı Yı yıra, kv pın ba yanı lıà tə, ba yoo mama nə zıen v yáá con, abada. ² Kv mǔ jwəñə təntə yá nə jə dıan, sə tə sın ba lıà təntə cuna naa nədv, ba yá kúv bá piı, ba bún ba cuna tə yoo. Yá ba yá kúv bá piı ba fwa jonı, abada. ³ Yá kv dǎn twá kv mǔ jwəñə təntə nə, ba ma lıı ba cuna tə yoo bıni mama. ⁴ Kv nətv tə fwa, nabıran də bıtulán jana nə wǎri ləzoni cuna tə lı abada

tə yiri. ⁵ Ku mù nè pɪn, máǵá tə, Zwezi-*Kərisə nè biàn luw wa, ɔ swɪn Yɪ con, ɔ wú:

«N ba jonji, nè à yèé zilé wiən pià, yá n fwa yira, n pa nè. ⁶ Vàná tə, ba nè gva, ba suri jwəŋə kúrí tə yuu, də jwəŋə tə, ba nè fwa cuna yiri, ba n pùé poli. ⁷ Ku mù yiri, à dàñ swɪn n con, à wú: Nèñ à nè, à twi, sə à fwa ku tə, n mù Yɪ nè pià. Ku mù yoo təntə yi ku púpúní n sagi tə wa à mù yiri».

⁸ Zwezi-Kərisə dí yáá, ɔ swɪn Yɪ con, ɔ wú:

«N ba jwəŋə də zilé wiən jələ. N ba vàná tə, ba nè gva, ba suri jonji kúrí yuu, də jwəŋə tə, ba nè fwa cuna yiri, jələ. Tə ba n pùé poli».

Yá Yɪ nii tə, ɔ nè pɪn Moyizə nè, biri də, tə jwəŋə təntə mama mɛ, sə tə fwa.

⁹ Zwezi-Kərisə kùè pii ɔ swɪn, ɔ wú: «Nèñ à nè, à twi, sə à fwa ku tə, n nè pià». Ku nətɔ dàñ pià ku biri də, Zwezi-Kərisə mù ken fuən jwəŋə tə vàn nè. U lwan tə də, ɔ mù tətə jonji tə. ¹⁰ U fwa ku tə Yɪ nè pià. U ti ɔ tətə ləzwəndɔɔ tə, ɔ ma fwa jonji, ɔ pa nèba naa nədɔ cɪɪ, ku mù dàñ nè pɪn, nè sɪn nè tìàn, nè li nè cuna wa.

¹¹ Yɪ jonwanɔ mama mù yi dun mama, ɔ zɪga yɪ nè,

ɔ fwa jwəŋə máǵá mama, Yɪ yáá con. U yáá fwa jwəŋə yiri nədɔ, də ɔ bwé, yá tə jwəŋə tə wàri cuna tə li abada. ¹² Zwezi-Kərisə mù fwa jonji nədɔ cɪɪ, cuna yiri, ku nè dé lá, máǵá mama wuuu. Yá ku kwa nè, ɔ yi liù tə, ɔ dàñ nè jèé Yɪ jɪzən* vàn nè. ¹³ Síún nè, ɔ dàñ yi ɔ dànì, sə Yɪ kə ɔ duŋa tə ɔ nɛɛ dèñ. ¹⁴ Zwezi-Kərisə twá jonji nədɔ nè, ɔ pa lià tə, ɔ nè sɪn ba cuna ɔ li, yoo mama dàñ zìən máǵá mama, wuuu.

¹⁵ Yɪ-*Siŋu tə də biri ku nətɔ tə nèba. Ku mù nè pɪn, ku dí yáá, ku swɪn, ku wú:

¹⁶ «*Yuu-Tiu swɪn, ɔ wú: <Á nəŋə *nimarɔ tə, à nè wá fwa də ba, ku dɪan təntə kwa nè. À wá tún à conji tə ba pubuŋa wa, máǵá, ku tə nè biàn wa. À ga wá pa, ba ja tə ba waa con».

¹⁷ U tə swɪn ku kwa nè, ɔ súri lá, ɔ wú:

«À kùè ba pii à lí ba cuna tə, də ba yokɔkwɪnan tə, ba nè tun, tə yoo».

¹⁸ Yɪ nè kwɛn cuna ɔ li, ku kùè wá mɛ, sə ba fwa zilé wiən, ba ma li tə cuna təntə.

Nə dànà ká pii nè va nè kwa!

(Efezə tìàn 2.13, 18; 4.14-16; 6.4-20; 12.25-29)

¹⁹ À nubia-ba, Zwezi nè lwá ɔ jana tə pɪn, nè yèé cígá mama, də nè jə cwəŋə, sə nè zɔ bwálí tə, Yɪ nè

* 10:12 10.12 Ka jèñ piú jɪzən vàn nè yi dun bwálí.

wulə, yá fən ga təl. ²⁰ Zwezi súrú cwəŋə nədun, v pa nəba. U cirv mimii nii gànò tə, ku nə pwèe nə mù də Yı duən nə. Ku cwəŋə təntə pın mu lià nə. Mimii nii gànò tə nə cirv tə yı, ku bırı Zwezi tətə ləzwəndoo tə, ba nə paa dagarv tə yuu wa. ²¹ Yá nə dān jə Yı jonwana yun tian nəkwia, ba nə tın, sə v ya Yı diè tə yuu wa. ²² Ku mù tə yırı, nə dān fàrá nə boli v yıra də bican nəd. Nə kənə nə waa mama míámíán Yı nə wuuu. Nə pıan, Zwezi jana tə sın nə pubunkukwınan tə, tə li, sə nə ga swé nə yıra də níá tə, nə ba durən jə. ²³ Yı fwa nikanı. Yı mù yáá fwa máŋá mama ku tə, v nə swın də, v wá fwa. Ku mù nə pın, nə kúò dānà ká pa nə jian gwàri, nə swián ku tə, nə nə jə ku yala tə yoo. ²⁴ Nə ywəŋá duən yuu. Nə daŋa duən jian, sə nə ma wani nə sını duən, nə ga fwa ku tə nə zien. ²⁵ Nə dānà ká dəri, nə yá nə Kərisə lià púlí tə nə, ndə ku nə yı lià duən yofwamıun nə, ba nə yáá kúò ba ba púlí tə wa twi. Nə daŋa duən jian. Nə fwa nət vuuu, nə súrí lá, nə nə yəó də, Yıu-Tıu Zwezi-Kərisə túrí dıun tə bwələ yırı.

²⁶ Nə yəó cígá tə, nə ga sèe ka də. Ku kwa nə, nə nə sını, nə fwa cuna, nə dān me, sə nə yəni də, jonjı təl, ku nə wá li tə cuna tə nə yuu wa. ²⁷ Də nə nə fwa ku yoo tə, yoo tə, ku dān nə ga,

ku mù nə yı, sə nə dān yoo tə, nə wá bà də nə vıvaga. Ku mù nə yı Yı bürà tə, də mən, tə yoo nə cà, tə nə wá də Yı dıŋa tə. ²⁸ Á yəó də, liù nə cùgò Yı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, ku me, sə lià tə nə nı wá, yı bələ, nə à yəó batwa, ba swın də, v cígá cùgò ku. Ku kwa nə, ba dān wáá v mù liù təntə ba gwı, ba ga ba v yinəgə dəri. ²⁹ Mə ku yı nət, ku pa liù tə nə, v nə cùgò Yı nii tə, v nə pın Moyizə nə. Yá liù tə, v nə yalı Yı-Bıu tə, ku dān wá yə nətə, ku pa v mù nə? Ku tíú təntə zını *nimarv jana tə, tə nə sın wá, tə li v cuna tə wa. Ku tíú twın Yı-*Sıŋu tə, ku nə pın, nə lwarı Yı pubwanv tə. Ku me, sə ku tíú na càn, v doni. ³⁰ Nə yəó Yı zəni, v nə swın, v wú: «Á yágá, sə à mù nə fwın à lıŋa lià tə nə vıga tə yuu wa. À wá ŋwın ku tə nə me də ba liù mama, à pa wá». Ku tə nə súrí lá nə, ku tə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «À mù Yıu-Tıu wá bürı à lià tə bürà». ³¹ Ku yı càn nəfarv, ku pa liù tə nə, Yı tə, v nə wulə mu wa, nə wá ja, v kə v jian wa!

³² Á lie á tian, ku tə nə tun, ku le máŋá tə wa, á yıá nə twi tə porı Yı cwəŋə tə wa. Ku máŋá tə wa, á dí càn zənzən, yá á ga zıgı diàn, á də diàn də yaŋwıa. ³³ Dıun don nə, á yı ba yáá twın, ba pa, á də càn lià tə me yáá con. Nə à yəó, á yáá kə á nii lià tə kwa, ba nə fwa tə yien

tə ba yira. ³⁴ Á cígá sèe, á dé càn, də lià tə nə wulə bàn diè wa. Á sèe, sə ba jon á jujə wiən, də pupwən, á nə yèé də, á jə jujə wozəŋə tə nə dwə nətʋ, tə nə wulə wuuu, tə bá zwèe, yiri. ³⁵ Kʋ m̀ tə yiri, á dānà ká pa, fən ja aba yoo wa. Kʋ m̀ nə wá pa, á na ŋwírán, tə nə dáá. ³⁶ Á yì lià tə, á nə mɛ, sə á ja pínú wuuu, á dānà ka píí á kə kwa, á ma fwa kʋ tə, Yì nə pìà. Á nə fwa kʋ nətʋ tə, á wá na kʋ tə, Yì nə kàn niì, sə ʋ pa aba. ³⁷ Kʋ púpúní Yì sagi tə wa, kʋ wú:

«Kʋ ga máná mancín, sə liù tə, ʋ nə bìàn tə, bà. ʋ wá bà síún síún. ³⁸ Liù tə, ʋ nə ken ʋ waa à nə, ʋ yì cígá tíú à yáá con. Kʋ tíú ga wá yà mui wa, kʋ nə ba zwèe, Yì con. Yá kʋ tíú dān nə píí ʋ kə ʋ kwa, à pùé kúù bá ya ywání də wá».

³⁹ Nə m̀ tɛlé də lià tə, ba nə píí ba kəni ba kwa, sə ba jén. Nə m̀ yì lià tə, nə nə keni nə waa Yì nə wuuu, sə ʋ jon nəba nə cuna wa.

11

Nə kənə nə waa Yì nə wuuu, ndə nə nɪbara-ba tə nə (Zwan 8.56; 1 Piyerə 1.8)

¹ Də liù nə keni ʋ waa Yì nə wuuu, kʋ dən nə yì bɛɛɛ? Kʋ dən nə yì, ʋ dí yáá, ʋ yèé də, ʋ jə wiən tə, ʋ nə jə tə yala. Yá kʋ yì, sə

ʋ ya liù tə, də ʋ nə yèé də, wiən tə, ʋ nə ba na yii wa, wulə cígá cígá, ʋ ba tə yoo bɛɛé.

² Nə nɪbara-ba tə ken ba waa Yì nə wuuu, kʋ m̀ yiri nə, Yì dān bɪri də, ʋ pùé poli ba yuu wa.

³ Nə də keni nə waa Yì nə wuuu. Kʋ m̀ nə pɪn, nə yèé də, kʋ yì kʋ twá ʋ sugʋ tə nə, lʋ ma fwa. Mə kʋ twá nətʋ, nə dān ma yèé də, kʋ yì, Yì twá wiən tə nə, nə yíá nə ba na, ʋ ma fwa wiən tə, nə yíá nə na.

(*Tvtnan 7.2-7, 20-36*)

⁴ Abelə* ken ʋ waa Yì nə wuuu. Kʋ m̀ nə pɪn, ʋ ma fwa *jonj, kʋ nə ziən, kʋ doni Kayen jonj tə. Yì swìn də, Abelə yì cígá tíú ʋ m̀ Yì yáá con, ʋ nə keni ʋ waa ʋ nə yiri. Kʋ m̀ nə pɪn, Yì ma sèe ʋ jon ʋ jonj wiən tə. Abelə tɪga, yá ʋ nə ken ʋ waa Yì nə tə pɪn, ʋ sugʋ tə wulə.

⁵ Enokə ken ʋ waa Yì nə wuuu. Kʋ m̀ nə pɪn, Yì ma tì wá tia yuu, ʋ ja d̀ ʋ con. Yì pɪn Enokə wà twá də tian, ʋ ma bà ʋ m̀ Yì *sán. Yá ba yà kúù wàri wá, ba píí ba nɪ, Yì nə tì wá, ʋ kə ʋ con tə yiri. Yá máná tə, Yì tə nə wà Enokə tì, ʋ ja d̀ ʋ sán nə, ba swìn ʋ yoo də, ʋ ya liù tə, ʋ nə poli Yì pùé.

⁶ Kʋ yì liù tə, ʋ nə ken ʋ waa Yì cɪcɪ nə wuuu, nə wáá Yì pùé ʋ poli. Liù tə, ʋ nə boli Yì yira, ʋ mɛ, sə ʋ pa cígá də, Yì wulə, Yì ga yì liù tə,

* **11:4** 11.4 Abelə də Kayen yà yì nubɪa. Ba bɛlə tə mama yà yì Adamə də Eɛvɪ bɪa. Kayen nə gʋa Abelə.

u nə pɪn ŋwírán lià tə nə, ba nə pià wá.

⁷ Nowe ken u waa Yɪ nə wuuu. Ku mù nə pɪn, Yɪ twá ku nə, u ma biri wá yièn, tə nə biàn, tə yà nə ba na yía wa. U ti Yɪ sɔgv tə, u ma fwa cígá. U fwa níá yuu bori nəfaru, sə u ma jon u diè lià. Ku yoo təntə, u nə fwa, ku biri də lià† tə duən tə mama fwa cuna. Yá u dàñ nə ken u waa Yɪ nə tə pɪn, Yɪ lwarɪ wá, ndə liù tə nə, u nə yi cígá tíu u mù Yɪ yáá con.

⁸ *Abərahame ken u waa Yɪ nə wuuu. Ku mù nə pɪn, Yɪ nə kúrí wá, u sɛe Yɪ nii tə. U vɛli luv don wa, Yɪ nə kàn nii də, u wá pa wá. Mánjá tə, u yà ma vɛli lá, u yà yèrì bwálí tə, u nə vɛlɔ. ⁹ Abərahame ken u waa Yɪ nə. Ku mù nə pɪn, u va u jɛn luv tə wa, Yɪ nə kàn nii də, u wá pa wá. U yɪn vee ku luv nii təntə wa bina də bina. U mù də u bia bɛlɔ tə nə yɪn gansilɔ tə wa. Ku mù nə yi *Yɪzakə də *Zwakɔbɔ. Yɪ kàn ku mù nikant təntə Yɪzakə də Zwakɔbɔ də con, ndə Abərahame nə. ¹⁰ Abərahame cígá yà dānì, sə tiv tə lwè, sə ku dəkuu də ga ja diàn. Yá Yɪ dàñ nə tún ku tiv tə dəkuu, u mù ga nə lwè ku də.

¹¹ Sara ken u waa Yɪ nə wuuu. Ku mù nə pɪn, Yɪ pa, u wání biú u lɔrɪ. Yá u yà ga yi liù tə, u nə jigə kazɔv, u kúv wàrì biú u lɔrɪ. Sara yà yəé yoo nədv. U yà yəé də, Yɪ ba u nikant yuu wa

zaŋa. ¹² Ku mù nə pɪn, mánjá tə wa, Abərahame, u nə yi bɛe nədv, nə twi u bwàni, u ni dwíí. Ku kwa nə, dwíí təntə púlí ndə kacɪlɛe nə lanworu wa. Ba dáá ndə muv nii kasɪv də nə. Ba wàrì Abərahame bia tə nii ba gəlì.

¹³ Mə lià təntə mama nə keni ba waa Yɪ nə wuuu, ba ga ti, də ba tə wà wiən tə ni, Yɪ nə kàn nii, sə u pa ba. Ba mù yi, ba zigɪ kwa, ba na wiən təntə, ba ga fwa pupwən tə yɪrɪ. Ba swɪn nəpon nəpon də, ba yi vɛrɔ, ba nyɪna tiv ga tɛlɔ tia ka tə yuu wa. ¹⁴ Lià tə nə swɪn ku nətv tə, biri nəpon nəpon də, ba pià ba nyɪna tiv. ¹⁵ Ba yà kúv ba ku tə, ba nə nan ba yá, tə yoo buŋa. Ku fɪra yà nə jə ba, ba yà tə wáá cwɛŋə ba ni, ba pií ba vɛli ba sán təntə wa. ¹⁶ Ku cígá mama yà yi tiv tə nə ziən, ku doni won don mama nə, ba yà pià. Ku yi bwálí tə nə wulɔ Yɪ sán nə, nə ba pià. Ku mù nə pɪn, cavɪra ba Yɪ jə, sə ba ja wá, ba bon ba nyɪna Yɪ. Ku yi cígá, u tətə nə tanɪ tiv, u pa ba.

¹⁷ Abərahame ken u waa Yɪ nə wuuu. Yá Yɪ dàñ yà pià, sə u ja Abərahame dɛn nə. Yɪ lòrì wá, sə u ti u biú Yɪzakə, u ma fwa jonɪ u pa wá. Abərahame dàñ ma ti u bidva kɛlɛn tə, sə u ma fwa jonɪ, u pa Yɪ nə. Mánjá tə, Abərahame fwa ku yoo təntə, də Yɪ dí yáá, u kàn nii də wá nɛɛ kapɔv. ¹⁸ Yɪ yà

† 11:7 11.7 Ku mánjá tə wa, Yɪ pɪn dwá nəfaru ná, lià tə duən tə mama ga ti, ba mé ku níá tə wa.

swìn Abərahāmə con, v wú: «Kv wá twá Yizakə, n mù Abərahāmə n ma ña bia». ¹⁹ Abərahāmə yà yəə də, Yü jə diàn, sə v zìn tıga tətə tian wa. Kv mù nə pın, Yü ma piı v pa wá v biü Yizakə, ndə v nə tıga, v piı v bwın v nan tian wá.

²⁰ Yizakə ken v waa Yü nə wuuu. Kv mù nə pın, v ma lōri Yü, sə v fwa zəni, v pa Zwakəbə də Esav‡ nə, yìèn tə yırı, tə nə biàn.

²¹ Zwakəbə ken v waa Yü nə wuuu. Kv mù nə pın, máñá tə, v tian nə yí, v twın Zwuzefə bia tə duən kwa, v lōri Yü, sə v fwa zəni, v pa ba liü mama nə. Yá v nyí v daduu yuu, v kwá tia, v pa dun Yü nə.

²² Zwuzefə§ ken v waa Yü nə wuuu. Kv mù nə pın, v tian máñá nə yí, v swìn *Yızərayelə lià ka nan *Ezwipətə nagwanaa tə wa yoo. U pın ba nii, sə ba lwarı nət, ba nə mε, sə ba fwa də v kurən tə.

²³ *Moyizə nyına-ba ken ba waa Yü nə wuuu. Kv mù nə pın, ba nə luri wá, ba jın wá, ba sègè cànì batwa, ba nə nı də biü tə zìen yırı. Yá fən wà ba jın, sə ba cùgè nii tə, Ezwipətə piü* Farawon tə nə tún. ²⁴ Moyizə ken v waa Yü nə wuuu. Kv mù nə pın, v nə twi v jì bεε, v vıga, sə ba bon wá <Ezwipətə piü Farawon búa biü>. ²⁵ U yà

wàá ywání, v dé, v ga fwa pupwən cuna wa, kv nə bá dàñ kv ma zwèe. Yá v kúrí v ti, sə v dí càn də Yü lià tə.

²⁶ Kv yı nywarı ŋwírán tə, v nə wá na yáá nə v ywàñá. U nı də, v nə dí cavıra *Kərisə yırı, kv jə jıjə zənzən. Kv nywarı tə dwə wiən tə, tə kwənə nə dáá, v nə wá na Ezwipətə nagwanaa tə wa.

²⁷ Moyizə ken v waa Yü nə wuuu. Kv mù nə pın, v nan Ezwipətə nagwanaa tə wa. Ezwipətə piü tə lıña dàñ zàn v yuu, yá fən ga ba wá jə. U jın wudıv zənzən, ndə kv yı v mù na Yü tə, liü don nə wàri v nı. ²⁸ Moyizə ken v waa Yü nə. Kv mù nə pın, v dí cànà tə, ba nə bonə *Pakə, dèñ. U pın, ba kə vana jana mimio tə nii nə, sə tian *malıka tə dàn ká bà, kv gv Yızərayelə lià tə liü mama təntən biü.

²⁹ Yızərayelə lià tə ken ba waa Yü nə wuuu. Kv mù nə pın, <mvv nəstıan> tə níá tə pwèe, ba ga twá kv wa, ba va tia nəkurv yuu, ba nan. Yá Ezwipətə nagwanaa lià tə mù nə pià, sə ba galv, níá tə piü ba mama yuu nə, ba ga mé lá.

³⁰ Yızərayelə lià tə ken ba waa Yü nə. Kv mù nə pın, ba kıkarı Zweriko béré naa tə dian barpe, kv ga lán kv tv buvv.

³¹ Kacwarv don yın lá, ba nə bonə Rahabə. U də ken

‡ **11:20** 11.20 Zwakəbə də Esav yà yı Yizakə bia. § **11:22** 11.22 Zwuzefə yı Zwakəbə bia fugə bələ tə wa fugə nədv nii biü. U nubıa tə jın wá, ba yə baywələ yuu wa, ba ja va Ezwipətə. U dí càn zənzən, yá kv kwa nə, v dàñ jıgə piü. * **11:23** 11.23 Ezwipətə piü Farawon yà pià, v gv bisumabarı tə mama, Zwifə-ba nə luri. Kv mù nə pın, ba sègè Moyizə.

u waa Yu nə wuuu. U mù kan təntə jin Yizərayelə lià tə zəni. Ba lià təntə yà twi, sə ba balı Zweriko tiv tə, u mù ga nə jin ba, u sègè. Ku mù nə pın, Yizərayelə lià tə nə gva lià tə, ba nə wà Yu nii zilı tə, ba yá u mù.

³² Bèèèe tətə nə à kùv wá swın? Máná təlél, sə à swın Zwedeyon, də Barakə, də Saməson, də Zwefəte, də *Davidə, də Samıyelə, də Yu nii *sùsùnà tə yoo. ³³ Ba mù lià təntə ken ba waa Yu nə wuuu. Ku mù nə pın, ba ta kùv də payun duən, ba ga dé diàn. Ba fwa yièn tə də cígá, ba na won tə, Yu nə kàn nii, sə u pa ba. Ba pın, gərən níé pú. ³⁴ Ba pın, mən tə nə jə kələ kələ dənı. Ba gürı ba jén lià yáá nə, ba nə yà pià, sə ba gu ba də lagurı sián. Ba yà ba diàn jə, yá ba ga piı ba na diàn. Ba yın babıa kùv wa, ba ta vərə tə, ba nə yi ba duja, ba diji. ³⁵ Kana duən yın lá, ba nə ken ba waa Yu nə wuuu. Ku mù nə pın, ba piı ba na ba lià tə, ba yà nə tıga, də ba bwin ba nan tıga wa.

Yá ba kùv ken càn zənzən lià duən də nə, ba ga vi, sə ba pià cwənjə, ba ma jén tə càn tə yáá nə. Ba yà kúri yozənu, tə nə dwə, ba ti. Ku mù nə yi, sə ba piı ba bwin ba nan tıga wa. ³⁶ Ba twın ba wa lià duən. Ba mà ba də fıfıran. Ba vwa ba də banzala, ba kə bán dii wa. ³⁷ Ba dilı ba wa lià duən də kapana, ba gu. Ba za ba lià duən, ba gwənjə bələ. Ba gva ba wa lià duən də lagurı

sián. Ba wa lià duən ba dii jə, sə ba pəń. Pee də bünı tanan nə yi ba ganan. Ba ba won mama jə. Lià fwa ba con zənzən, ba pa ba dé càn. ³⁸ Ba yi lià tə, ba twá kasoo də pəen yuu wa ba ywanja. Pəen kwələn də tibunan buran wa nə, ba zwı ba pəni. Ku cígá wa nə, lià təntə yi dun tián Yu yáá con, ba doni lià tə, ba nə wulə luv ku tə wa. ³⁹ Ba lià təntə mama ken ba waa Yu nə wuuu. Ku mù nə pın, ba poli Yu pùé. Yá də ku mù tə mama, ba yıá wà won tə ni, Yu nə kàn nii də, u wá pa ləzoni nə. ⁴⁰ Cígá, Yu yà tanı won nəzənu ku nə dwə, u tın nə nə. U swın də, u wá twá duən, u pa ku mù won təntə, nə mù də ba mù me nə. Ku mù nə pın, ba mù lià təntə mama bá yı bwalı tə wa, ba yoo mama nə wá yà zəni, də nə nə twá nə təlél ba wa.

12

Càn nə yı nəba, sə nə tə va yáá wuuu!

(1 Korəntə tián 9.24-27; Filipə tián 3.11-14; 1 Piyerə 2.21-24)

¹ Fuən lià təntə mama, ba nə ken ba waa Yu nə tə, də yi ndə nə nə. Yá ba mù dån nə bıri nəba, nətu nə nə me, sə nə kə nə waa Yu nə wuuu. Ku mù tə yırı, nə me, sə nə dugv yièn tə mama, tə nə cı nə nə, tə pa nə wàri yáá nə vəli, sə nə ga dugv cuna tə mama, nə nə wulə tə wa. Nə dån me, sə nə dəri

nə va, nə yí bwálí tə, Yıi nə pià, sə nə va nə yí, də pínú.
 2 Nə kənə nə yía Zwezi yuu wa. U mù nə yi liù tə, nə nə twá v nə, nə ma kə nə waa Yıi nə wuuu. U mù ga nə wáá v pín, nə vèli nə yí bwálí tə, nə yoo mama nə wá yà zəni. U sèe v pián v pa ba ja wá, ba paa dagarv yuu wa, ba gv. U wà ku jələ ndə cavıra nə, v ga yəə pupoli nii nə, ku nə tégé, ku dənì wá. Sín nə, v dən jəə Yıi jızən* vən nə, Yıi pàrì tə wa.

(Apokalisə 3.19; 1 Piyerə 1.6-7, 13-17)

3 Á dənà ká pa á jìan gwàrì, sə á pií á kə á kwa. Á buŋa Zwezi yoo. Cuna lià fifin wá zənzən, v ga pián.
 4 Á wulə á jaŋa, sə á li á tiàn cuna wa. Yá á liù mama tə wá jaŋa təntə jan, v ti ka wa.
 5 Ku yi á swèeé də, á nə yi Yıi bia tə, Yıi kàrì aba naaa? U swìn, v wú:

«À biú, də *Yuu-Tiu nə firı mú, sə v ma kàrì mú, sə n bún zəni, ku tà tutv! U nə caga n nii nə, dən ká pa n pùé cùgù! 6 Yuu-Tiu yàá firı liù tə, v nə swə, v kə cwəŋə wa. U yàá firı lià tə mama, v nə yəə də, ba yi v mù bia».

7 Á nə də càn, ku yi Yıi pià, sə ku kwen aba. Ku nət v bırı də, Yıi yi v ja aba, v ma fwa v bisíná. Biú wulə, v nyina nə ba wá firı, sə v ma kə wá cwəŋə wa,

naaa? 8 Də Yıi nə ba liù firı, ndə v bia tə mama nə, ku bırı də, ku tíú tà v mù tətə bisımaa, v yi liù don biú.

9 Nə nyina-ba tia ka tə yuu wa, yàá firı nəba, nə ga tə zilí ba nii. Ku cígá wa, nə dən mə, sə nə zilí nə nyina Yıi nii, v nə dwə nə nyina-ba tia yuu, nə doni. Də nə nə zilí v nii, nə wá na mı tə, ku nə ba zwèe v con.
 10 Ku yi cígá, nə nyina-ba yàá firı nəba, máŋá mancın wa, ndə ba pubuŋa nə pià nət v. Yá nə nyina Yıi mù nə firı nəba, ku yi, v ma kwen nəba, sə nə ya lià tə, yokukwıın mama nə tələ nə yıra, ndə v tətə nə, máŋá mama. 11 Máŋá tə wa, ba nə firı nəba, ku yàá cùgà nə pùé nə. Yá tə mù càn təntə kwa nə, lià tə, ba nə píní, ba nan cwəŋə nə, ku yàá pa, ba wàní ba tun tutunzəŋə zənzən, ba ma bırı də, ba yi cígá tiàn Yıi yáá con.

12 Ku mù tə yırı, á mə, sə á pa, á jìan, tə nə gwàrì, də á nadwana, tə nə ba diàn jə, pií tə ja diàn. 13 Á pián, á nɛɛ ti conji, tə nə yi mənə mənə. Liù nə wulə á wa ndə gwànú nə, v dən ká kwen, v mà v nɛɛ nə v dwan, sə v na yazurə, v ma va yáá wuuu.

Á zıga diàn, á dənà ká pií á kə á kwa!

14 Á fwa ku tə mama, á nə wáá, sə bıcan siə ya á mù də lià tə duən pwərə wa. Á pián á ya lià tə, á nə yá á

* 12:2 12.2 Ka jəñ piú jızən vən nə yi dun bwálí.

tìàn míámíán Yü jìàn wa. Də ku nə tà nətʋ, á wàrì Yü á nì. ¹⁵ Á ywàǵá á yuu nə zəni, sə á liù mama dàn ká kwìn Yü pubwanʋ tə nə. Á kənə diàn, sə á liù mama dàn ká ya ndə tiú nə, ku ŋunan nə cà. Liù nə yì nətʋ, ʋ yàá cùgù lià tə duən tə mama, ʋ pa ba də cà.

¹⁶ Á dànà ká pə̀n duən vee vee. Á dànà ká cùgù Yü cwəŋə tə, á kə durən ku nə! Mə nətʋ nə Esav fwa. Esav yì *Zwakəbə zənu. U ma ti ʋ nəkwini tə, ʋ ma lárí wodiu zəŋa nədu ʋ nyánú con, ʋ dé. ¹⁷ Á yə̀é də, ku kwa nə, ʋ kwi yinɪa, ʋ ma pià, sə ʋ nyina tə lòrì Yü, sə ʋ fwa zəni ʋ yira. U dān yà pià, sə ʋ pií ʋ jon ʋ nəkwini tə, ʋ nyánú tə con. Yá ʋ nyina tə viga, ʋ wà sèe.

(Apokalisə 21.2-3; Eberə-ba 2.1-3; 10.26-35)

¹⁸ Á mɛ, sə á lwarì də, á nɪbara-ba tə yì ba boli paan yira, ba ma lwarì Yü. Liù yà wáá ku mù paan təntə yira ʋ janì. Mənvoo yà jə paan təntə yuu wa. Ku yuu yà yì yikunu, voo ga fuli lá zənzən. Yá ku dān nə tà nətʋ á m̀ə con. ¹⁹ Ba nì nabwana kori ku paan təntə yuu wa. Ba nì Yü də sɔgʋ lá. Ba nə nì sɔgʋ təntə, fən jɪn ba. Ba dān lòrì, sə kori tə dàn ká pií ku bwé. ²⁰ Yoo tə, Yü yà nə pɪn ba nii ku yuu wa, yà dwə ba jìàn. Yü swìn, ʋ wú: «Liù nə dwen paan tə yira, nə à yə̀é ku nə

yì vanì tətə, ba mɛ, sə ba dili ku də kapana, ba gʋ». ²¹ Tə mù yìèn tə ken fən *Moyizə wa, ʋ swìn, ʋ wú: «Fən jə nə, à vɪvaga».

²² Yá ku tà nətʋ á mù con. Á mù boli paan tə yira, ba nə boŋə <Siyon†>. Mə ku mù paan tə yuu wa nə, Yü tə, ʋ nə wulə mɪ wa, tɪ tə wulə. Ba boŋə ku tɪ təntə *Zwerizalemə. Ku wulə Yü *sān nə, yá *malike miliyɪn dān wulə lá, tə dé cànà. ²³ Á yì á boli Yü təntən bisíná púlí tə yira, ʋ nə púpúní ba yira sagɪ wa Yü sán nə. Á tə yì á boli Yü yira, ʋ nə b̀rì lɪʋ tə mama b̀rà. Á tə kúv yì á boli lià tə yira, ba nə jigə cígá tiàn Yü yáá con, ba yoo mama ga zìən.

²⁴ Á twi á yì Zwezi yira, ʋ nə kəni *nimarʋ nəduɪn Yü də ləzoni pwərə wa. U mù nə lwá ʋ jana, ʋ ma sɪn nə cɪna. Tə mù jana təntə bɪrɪ nəba won tə, ku nə zìən, ku doni won tə, Abelə jana tə nə bɪrɪ nəba.

²⁵ Á cia á tiàn nə, á dànà ká vɪ, sə á cɔgʋ sɔgʋ tə, Yü tə nə swìn á con. Fuən lià tə viga, sə ba cɔgʋ ʋ nii tə tɪa ka tə yuu wa. Yá ku dān pɪn, ba yà wàrì càn tə, Yü nə wá kə ba nə, yáá nə, ba jén. Yü yì ʋ nan ʋ sán, ʋ b̀à, sə nə cɔgʋ ʋ sɔgʋ. Nə nə pià, sə nə jén càn təntə jɪn wa, nə dànà ká vəvəri nə kwa, nə ma sá ʋ nii tə. ²⁶ Fuən tə nə, Yü sɔgʋ tə pɪn tɪa vuvugu. Síún nə, Yü kàn

† 12:22 12.22 Siyon yì paan tə, Zwerizalemə nə lwə ku yuu wa, yɪrɪ nədwan.

nii v pa nəba də, v bá pa tia ci ci vuvugu. Ku dân yi tia tə də lanworu tə me nə wá vuvugu. ²⁷ Tə mù sùràn təntə, v nə swìn nətə, biri də, wiən tə mama, liù mama nə wàri v fwa, tə nə wáa tə vuvugə, tə wá vuvugu tə jén. Yá wiən tə mù, tə nə wàri tə vuvugə, wá yà lá, tə ba jén. ²⁸ Nə dân kəni Yü lèèè, v nə pın nəba pàri, ku nə wàri, ku lwàní tə yiri. Nə bwia v nə, ndə ku nə ywán də wá nətə. Nə zilé wá, nə ga twá v cwəŋə tə nə zəni. ²⁹ Cígá, nə nyina Yü tə yi ndə mən nə, tə nə dé wuuu.

13

Kwiè bwálí

(Romə tián 12.10, 13, 15; Matìə 19.4-6; 1 Tesalonikə tián 4.3-7; 1 Timote 6.6-10)

¹ Á me, sə á sóni á duən *Kərisə lià tə, mánjá mama. ² Á dânà ká swèèé vərə nə twi, ba zuri á yuu wa, sə á ja ba zəni. Lià duən fwa ku nətə, ba ja *malike zəni, tə nə twi, tə zuri ba yuu wa, ba ga wà lwarı də, ku yi malike nə.

³ Á ywànjá lià tə yuu, ba nə wulə bán diè wa. Á pıan ku ya ndə á mù, də ba mù me yà nə wulə ku bán diè tə wa. Á ywànjá lià tə yoo, ba nə kəni càn ba nə. Á pıan ku yà ndə á mù, də ku tián me, nə ba kəni tə càn tə wa.

⁴ Liù mama me, sə v zilí kasweri. Yá kan də v barı wà me, sə ba tın durən yièn ba kasweri tə wa. Yü tə wá buri lià tə bura, ba nə pəni

duən vεε vεε. Yü tə wá buri lià tə bura, ba nə cwari.

⁵ Á cia á tián nə. Á dânà ká fin á yía mama, á kə səbiu yuu wa. Á yana pupwən wa, də ku tə, á nə jə. Yü tətə swìn, v wú: «Á bá yá mú. Á bá vəri mú, à dugv abada». ⁶ Yü nə swìn ku nətə dân pın, nə liù mama jian wáa tə danja, sə v swìn, v wú: «Fən ba nə jə, ləzwənə wəri nə won, v fwa. Yü nə sanja nə, mánjá mama».

(1 Tesalonikə tián 5.12-13)

⁷ Á lie lià tə yoo, ba nə yin á yáa, ba kə aba Yü cwəŋə tə wa, ba ga swìn Yü sugv tə, ba biri aba. Á lie nətə, ba nə twá Yü nə, ku ja va, ku yí ba tıan. Á kənə á waa Yü nə wuuu, ndə ba nə ken ba waa v nə wuuu, nətə.

⁸ Zwezi-*Kərisə ba lwàni mama. V yi won nədə, diàn də zən, ku ja vələ mánjá də mánjá tə, ku nə ba zwèe. ⁹ Lià duən wulə, ba biri kəri nədura yirə duən. Ku mù tə yiri, á zıga diàn, lià təntə dân ká gıgarı aba, ba li Yü cwəŋə tə wa də sùràn duən. Ku zıən də, Yü pubwanv tə nə pın, nə pubvıa wulə bwálí nədə. Yá ku dân nə yi conji, tə nə biri culən wodirən yuu wa, tə mù ba lià tə, ba nə twá tə culən təntə nə, sanja. ¹⁰ *Zwifə-ba Yü *jonwana tə fwa *jwəŋə Yü *wulu gansili jonji kúri tə yuu wa. Yá nə ja jonji don, Zwifə-ba Yü jonwana təntə nə wəri ku wa jonji won ba dé. ¹¹ Zwifə-ba Yü jonwana

yun tián nəkwiə tə yáá fwa jonji, v pa YU nə. U yáá ja vaná tē, ba nə gva, tē jana, v ja zu dəyaa tē wa, ku nə yU YU ciU nyiən, sē YU ma waní v sēe, v kwen cuna tē, ba mù dē wá pwərə wa. Ba ga yáá ja vaná tē mù tē, ba ja nan tiv tē kasoo nii nə, ba suri. ¹² Mə ku yin nətU dē Zwezi. U yU, ba gva wá tiv tē kasoo nii nə. U dí càn nətU, v twá v tətə jana tē nə, v ma sun ləzoni cuna, v li. ¹³ Ku mù nə pin, nə mù dān naŋa, nə va, nə jəri Zwezi, tiv tē kasoo nii nə, sē ba yala nə mù dē v mù mē. ¹⁴ Tiv tələ tia ka tē yuu wa, nə nə wá yá lá máŋá mama. Ku mù yiri, nə dān pià tiv tē, ku nə wá bà ku jəń. ¹⁵ Nə dān mē, sē nə twá Zwezi nə, nə ma bu YU nə máŋá mama. Ku mù burá təntə yU ku naŋa nə níé wa. Yá ku dān yU ndə jonji nə, nə fwa nə pin YU nə, sē ku bu v yiri nə. ¹⁶ Á dānà ká swèéé, sē á fwa zəni lià yira. Á dānà ká swèéé, sē á fwa wuywan saŋv ba yira. Ku nətU yU jonji nə, á fwa, á pin YU nə, ku nə poli v pùé.

¹⁷ Á zilé á yáá tián nii, sē á mun á tián ba yáá con. Ba mù nə ywəŋá á yun nə, ba ga mē, sē ba tūn ku nii YU con. Də á nə zilí ba nii, ba wá fwa ba tutuŋi tē dē pupwən. Á nə ba ba nii zilí, ba wá caga á nii nə. Ba ga nə caga á nii nə, ku bá san á nə.

Sagi tē yígúré sùràn

(Romə tián 15.30-32; Kološə tián 1.9-11; 1 Piyerə

5.10-11)

¹⁸ Á lwərə YU, á pa nəba. Nə yèé dē, nə wá yoo mama cùgù. Máŋá mama nə swə, sē nə tun won tē, ku nə ziən. ¹⁹ Á lòrì aba cígá mama. Á lwərə YU, sē v pa nə cwəŋə, sē à pií à bà á con lala.

²⁰ YU nə pin nəba bican sié. U pin nə *Yuu-Tiu bwin, v nan tiga wa. U mù Zwezi dān yU ndə payirv nəfarv nə, v ywəŋá nə yuu, ndə payirv nə ywəŋá pee yuu nətU. U jin v tián, v ma fwa *jonji nə yiri. Ku dān twá v jana tē nə, v ma kə *nimarv nə mù dē YU pwərə wa, ku nə ba zwèe. ²¹ YU nə wá pa aba dián, máŋá mama, sē á ma waní á fwa zəni yiri mama, v nə swə. U mù nə wá twá Zwezi nə, v pa, nə tun ku tē nə ywán dē wá. Lià mē, sē ba bu Zwezi- *Kərisə nə, máŋá dē máŋá, ku nə ba zwèe. Amuna! ²² Á nubia-ba, à lòrì aba, sē á zùrì á yira, á ma cugv sùràn mancın tē tē, à nə púpúní á nə, sē à ma kwè aba.

²³ Á nəŋə soywəŋú: Ba li Timote, v nə yU nə nubiu Kərisə yiri, v yà nə wulə bān diè. Á pià, sē à bà, à na aba. Də v nə twi à con fuən, à mù dē v mù mē dān wá kə duən, nə bà. ²⁴ Á jùnà á yáá tián tē mama, dē Kərisə lià tē mama, á pa nə. Lià tē, ba dē nə yU Kərisə nə ti, ba nə wulə Yitali nə, jùnì aba. ²⁵ YU nə wá fwa v pubwanv tē á mama yira.

Sagi tə, Zwakə nə púpúní Zwakə sagi tə yuu wa sɔgɔ

*Liù tə, v nə púpúní sagi
ku tə*

Ku wàá ku yanı Zwezi nyánú Zwakə nə púpúní ku. U yın *Kərisə lià púlí tə yáá tían batwa tə wa liù don *Zwerizalemə nə.

Lià tə nə, v nə púpúní

Zwakə púpúní v sagi tə, v pa *Zwifə-ba nə, ba nə jigə *Kərisə lià, də ba duən tə nə, ba nə tà Zwifə-ba, ba me nə pwèe ba sú luv mama wa.

Sagi tə wa sɔgɔ

Nəjə ku tə yırı, v nə púpúní ba nə: Sagi ku tə yi yìèn tə nə cé duən yuu wa sɔgɔ, Zwakə ga wà tə li v tún, sə ba lwarı nətɔ tə, tə nə púé duən kwa. Tə yìèn təntə nə yi:

yoo tə, ku nə pın ba lwarı
liù dən, də v nə me, sə v
píní wuuu, v dən ká píi
v kə v kwa,

də wɔbɔŋa yoo,

də yjɔnı yoo,

də jɔjə tían də zɔra yoo,

də liù pùé yokɔkwınan
fıra yoo,

də yoo tə, ku nə dádén, sə
ku yigu liù, ku pa v tɔn
yokɔkwıɔn yoo,

də Yı sɔgɔ tə də ku nii zilé
yoo.

Yoo tə, Zwakə nə swə, sə v swın, ku mù nə yi nətɔ

tə, *Kərisə lià tə nə me, sə ba ya dıɔn mama. U swın zənzən yoo tə yuu wa, v nə tàà ku yırı, v púpúní v sagi tə: Nətɔ tə, liù nə ken v waa Zwezi nə, v nə me, sə v tɔn, də v nə ba ku tɔtɔŋı tɔŋa, ku yi tɔtɔ.

Təntən jònà bwálí

¹ À mù Zwakə nə púpúní sagi ku tə, à pın á mù *Zwifə-ba dwíó dəkurən fugə bələ tə nə, á nə dəri á zɔ luv tə mama wa. À mù Zwakə nə jònı aba. Á yi Yı də *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə tɔtɔnbiu.

Wɔbɔŋa yuu wa kàrà

(Romə tían 5.3-5; Matie 7.7-11)

² À nubıa-ba, á me, sə á jə pupwən zənzən, də yìèn yirə tə mama, tə nə wá wɔwəlı aba. ³ Ndə á nə yèé nətɔ də, á nə keni á waa Zwezi nə, á ga wà dɔgɔ tə yìèn tə mama wa, á wá ya lià tə, á nə jə pínú. ⁴ Á me, sə á ja pínú máŋá mama, á ja va á gúrí tə yìèn tə mama wa. Yá á dən wá ya lià tə, Yı yìèn tə nə bıga á yuu wa, á ga sú tə me wa cígá cígá, won də ga bá mùrì aba.

⁵ Yá də wɔbɔŋa nə mùrì á wa liù don, ku me, sə v lòrì wɔbɔŋa Yı con. Yı yáá pa liù mama nə də cígá cígá, v ga ba caga. Yá Yı dən wá pa tə ku tíú nə. ⁶ Liù tə, v nə lòrì Yı con, v me, sə v pa cígá də, Yı wá pa ku tə, v nə lòrì. U me, sə v dən ká bèeé. Liù tə, v nə bèeé, ku tíú yi

ndə nakuli nə, voo dān nə yugə ku kəni, ku tə swə lá. ⁷⁻⁸ Ku m̀ ləzwənyiri təntə jə pwií bələ. U ba təntian yoo jə, də ku tə mama, v nə fwa. Ku tíu wà mē, sə v b́n də, *Yuu-Tiu wá pa wá won.

Zvri də jijə yuu wa kàrà

⁹ Liù tə, v nə yi nə nu-biu *Kərisə yiri, wáá zuru v yanı, yá v jə dun Yu yáá con. Ku m̀ nə pın, v mē, sə v bwi v tiàn. ¹⁰ Jijə tíu wá ti, ndə gapuni nə. Ku m̀ nə pın, nə nubiu tə, v də nə yi jijə tíu, v də mē, sə v bwi v tiàn, Yu nə mun wá tə yiri. ¹¹ Yıcau nə péń, ku lıjı nə mà gapuni nə, ku yáá ti ku k̀. Gav tə puni tə yáá tv, ku zəni tə ga jén. Mə ku wá ya nətv, ku pa jıjə tíu nə. U də wá ti v jén, ndə gapuni tə nə. Ku yoo təntə wá tun v tutənan tətəji wa.

Yu ba liù yigə, v pın v tıja yokukwıun

¹² Pupwən liù nə yi liù tə, v nə jin pínú də yìèn tə nə dádén, sə tə yigu wá, sə tə pa v tun yokukwıun. U nə pían v diàn wuwalv tə v zwèe, v wá na mıı, ku nə ba zwèe Yu con, yupuu. *Yuu-Tiu nə kàn niı də, v wá pa ku mıı təntə lià tə nə, ba nə swə wá. ¹³ Máná tə, yoo nə dádén, sə ku yigu liù, sə ku pa v tun yokukwıun, v wá mē, sə v swın də, ku yi Yu nə tun ku v nə. Liù wàri Yu v dádén, sə v yigu wá, v pa v tıja yokukwıun. Yá v tətə bá dádén, sə v yigu liù v pa,

sə ku tíu tıja yokukwıun. ¹⁴ Liù tətə pùé yokukwıun fıra nə yáá dádén, sə ku yigu wá, ku pa v tun ku, yá ku dān yáá gıgarı wá ku kə cuna wa. ¹⁵ Ku kwa nə, pùé yokukwıun fıra tə dān yáá ji cuna. Yá v dān nə tun cuna tə v zwèe, tə dān yáá ja tian tə bə.

Bwálı tə, yìèn nə zıga tə dádén, sə tə yigu liù, tə pın v tıja yokukwıun

(Zwan 3.27; Galasi tiàn 6.7-10)

¹⁶ À nubisoni-ba, á dānà ká gıgarı á tiàn! ¹⁷ Tarpıun nəzəju tə mama, də cígá cígá zilé won yi ku naıja Yu con. U m̀ Yu təntə nə fwa poni. U m̀ Yu təntə ba lwàní, ndə yıwara nə lwàní nətv. ¹⁸ Yu twá v cígá sugv tə nə, v pa nəba mıı. Yá v dān pià, sə nə ya ndə v təntən lià nə, wièn tə mama yuu wa, v nə fwa.

Nətv tə, nə nə mē, sə nə tun də Yu sugv tə

(1 Pıyerə 2.1-2; Matıə 7.21-27)

¹⁹ À nubisoni-ba, á mē, sə á yəni də, á liù mama mē, sə v dt v tiàn tıa, v ma cıgv ba duən tə sugv. Ku wá mē, sə v bıbarı v swın. Ku wá mē, sə v lıja də zàn lala. ²⁰ Á yèé də, liù lıja nə zàn, ku tíu bá fwa ku tə nə zıèn Yu yáá con. ²¹ Mə ku m̀ nə pın, á dān mē, sə á yá durən yiri mama, də wulıju yiri mama. Yu ken v sugv tə á waa, ndə ba nə cwən tíú nətv. Á mē sə, á cıgv

ku sugv tǝntǝ dǝ bɪcabwanu. Yá sugv tǝntǝ nǝ wá pa, Yɪ jon aba á cuna wa.

22 *Á με, sə á fwa ku tǝ, Yɪ nǝ swɪn v sugv tǝ wa. Á dǝnǝ ká cugv ku tǝ, Yɪ nǝ swɪn, cɪcɪ. Á nǝ buɲa dǝ, ka cugv tǝ cɪcɪ nǝ me aba, á yɪ á tiǝn nǝ á gɪgarɪ.* 23-24 Liù nǝ cugv Yɪ sugv tǝ, v ga ba fwa, ndǝ ku nǝ wó nǝtv, ku tíu yɪ ndǝ liù tǝ nǝ, v nǝ ywǎn v yáá zǝɲǝ wa. U nǝ kǝen v yá zǝɲǝ tǝ, v swǝeé v yáá tǝ nǝ yɪ nǝtv. Mǝ nǝtv nǝ, ku pa liù tǝ nǝ, v nǝ cuga Yɪ sugv tǝ, v ga ba fwa ndǝ ku nǝ wó nǝtv. 25 Yɪ sugv tǝ yɪ cígá sugv. Ku mù nǝ pɪn, liù tǝ, v nǝ ken v pubuɲa v sugv tǝntǝ nǝ, v dǝn me, sə v vwa v tiǝn ku nǝ máɲá mama wuuu. Yá ku mù nǝ wá pa, v tɪnɪ v tiǝn. Ku wǝ me, sə v cugv ku, v ga píi v swǝeé ku máɲá don wa. U me, sə v twá Yɪ sugv tǝ nǝ, dǝ v waa mama. U mù liù tǝntǝ wá ya pupwǝn wa v tutuɲɪ mama wa.

26 Liù tǝ, v nǝ buɲa dǝ, v twá Yɪ nǝ zǝni, v ga ba v nii janɪ, v yɪ v gɪgarɪ v tiǝn. Yá v nǝ twá Yɪ nǝ, tǝ yɪ tutu. 27 Liù tǝ nǝ twá nǝ nyɪna Yɪ nǝ dǝ pùé nǝdv, v bɪcan ga yɪ nǝpon, v me, sə v fwa yǝn tǝ tǝ. U me, sə v san bitara dǝ kadǝnǝ nǝ, ba nǝ wulǝ pucɪnɪ wa. Ku tǝ súrɪ lá, v me, sə v dǝn ká pa, lià tǝ, luv nǝ ti, ba cǝgǝ wá.

2

Dǝn ká ja liù, n ma kwanɪ

v don kǝrà

1 *À nubɪa-ba, á ken á waa Zwezi-*Kǝrisǝ nǝ. U yɪ nǝ *Yuu-Tiu, v ga jǝ dun dǝ. Á wǝ me, sə á zilí liù don, á ga yá v don.* 2 *Á nǝɲǝ yoo nǝ, sə nǝ ma man ku: Bǝe nǝ v ken síǝn jɪfɪla, v zv gǝnǝ, ku nǝ cɪcɪli, v ja bà á jǝrǝ wa. Zuru don dǝ, v nǝ zva gangwɪru, v jǝ bà á jǝrǝ tǝ wa.* 3 *Á yáá zilí bǝe tǝ, v nǝ zva gǝnǝ, ku nǝ cɪcɪli tǝ, á swɪn v con, á wú: «Jǝn yáá bwǝlɪ nǝzǝɲu tǝ wa!» Á ga swɪn zuru tǝ con, á wú: «N mù, zɪgɪ yɪ nǝ lá con!» Nǝ à yǝé: «Jǝn tɪa à nǝe dǝn!»* 4 *Á cígá nǝ fwa ku nǝtv, á yɪ á kúrɪ ba duǝn wa. Á ti v don, á ma kwanɪ v don. Ku nǝtv tǝ yɪ á pubuɲɪ kukwɪnan tǝ nǝ pɪn, á ma pwǝe ba duǝn wa.*

5 *À nubisoni-ba, á cuga zǝni. Á yǝé dǝ, Yɪ kúrɪ zura, lià tǝ, luv nǝ ti, ba yía yuu. Ba mù zura tǝntǝ kenɪ ba waa v mù Zwezi nǝ wuuu. Ku mù nǝ pɪn, ba yɪ jɪjǝ tiǝn, v mù Yɪ yáá con. Ku nǝ súrɪ lá, ba lià tǝ wá twá ba dé pǝrɪ dǝ v mù Yɪ. Pǝrɪ tǝntǝ ya Yɪ nǝ kǝn nii, sə v pa lià tǝ nǝ, ba nǝ swǝ v mù Yɪ.* 6 *Yá á mù dǝn ba zura zilí, á zunɪ ba. Á ga yǝé zǝni dǝ, jɪjǝ tiǝn tǝ nǝ yáá dé diǝn á yuu wa. Ba mù nǝ yáá ja aba, ba va lià tǝ, ba nǝ bùrɪ bùrà, yáá con.* 7 *Mǝ ba mù jɪjǝ tiǝn tǝ nǝ yáá kukulɪ Zwezi yɪn nǝzǝɲu tǝ á nǝ twá ku nǝ, ba ma yɪ *Kǝrisǝ lià.*

⁸ Yü yi pìú. Yá á fwa zèni, dè á nè twá v nii tē nè. Ku púpúní Yü sagi tē wa, ku wú: «Sóní n yira liù ndè n tètè nè!» ⁹ Ku mù nè pin, á nè kúrí lià duèn wa, á fwa cuna dè Yü. Yá Yü wá twá v *nii tē nè v biri dè, á yi cuna lià. ¹⁰ Á tíú ku tē, á ma man: Liù don yáá twá Yü nii tē yìèn tē mama nii nè, yá ku tíú ga cùgù tē wa yoo nèdu nè, v cùgù tē mama nè, Yü yáá con. ¹¹ Yü tē, v nè wú: «Dàn ká cwàrì!» U mù nè kúú wú: «Dàn ká gu dè!» Yá n dàn nè ba cwàrì, n ga gu liù, n jigè Yü nii tē mama cunu. ¹² Yü bùrà tētè wá pa, á tiri á tìàn. Á pian á níé sùràn, dè ku tē á nè fwa, ya ndè lià tē nè, Yü nè wá bùrì ba bùrà. ¹³ Á nè ba liù yinègè dèri zènzèn, mánjá tē wa, Yü nè wá bùrì bùrà, v dè bá dèri á yinègè zènzèn. Liù tē, v nè dèri lià yinègè zènzèn, v wà mē, sè v pa Yü bùrà fèn ja wá.

Nètù liù nè wáá v biri dè, v keni v waa Zwezi nè

(Galasi tìán 5.6; Ebərə-ba 11.17-19, 31)

¹⁴ Á nubia-ba, á tíú ku tē, á ma man: Liù don v nè swìn dè, v mù ken v waa Zwezi nè, yá v ga ba tutunzənjə tɔɲa, v ma biri ku, ku nətù tē ba dèñ jə. Yá ku tíú tē dàn ká bún dè, ku wá jon wá v cuna wa. ¹⁵ Á nənə yoo, sè nè ma man ku: Á mù lià tē, á nè yi nubia *Kərisə yiri, tē wáá á nubiu don á ni, ku tíú nè ba v yira gànù jə, v ga ba v nii wodiu dè jə. ¹⁶ Á wa

liù don dàn swìn ku tíú con, v wú: «Yü wá pa mú bican síi. Yü nè wá pa mú gànù, v ga pa mú wodiu, n dé n sú». Dè á nè wà wiən tē pin, tē wá san wá, sè v ma ya luv wa, ku nətù tē ba dèñ jə. ¹⁷ Mə ku yi nətù, ku pa á mù Kərisə lià tē nè. Á nè ken á waa Zwezi nè, á ga ba ka tutunzənjə tɔɲa, ku fwa ndè á kúú ba á waa kəni Zwezi nè. Yá ku dàn yi ndè won nè tga.

¹⁸ Á wa liù don nè swìn, v wú: «Lià duèn wulə, ba nè ken ba waa Zwezi nè, ba duèn dè wulə, ba nè tɔɲa tutunzənjə». Á mù wá le ku tíú, à wú: «Biri nè, nətù tē liù nè wáá v waa v keni Zwezi nè, v ga ba tutunzənjə tɔɲa. Yá à dè wá twá à tutunzənjə nè, à biri mú dè, à ken à waa Zwezi nè». ¹⁹ N pin cígá dè, Yü yi nèdu. N fwa zèni. *Zinè dè yèó ku nətù tē, yá fèn yáá ga zu tē.

²⁰ Zibanənyin tíú, n bá yá, sè n nì naaa? Liù nè keni v waa Zwezi nè, yá v ga ba tutunzənjə fwa, v nè keni v waa Zwezi nè tē cici, ba dèñ jə. ²¹ N yèó dè, nè nubie *Abərahame tì v biú *Yizakə, sè v ma fwa *joni Yü joni bwálí tē yuu wa, v pa Yü nè. Yá Yü dàn jəli wá dè, v yi cígá tíú v tutunzənjə tē yiri. ²² N na dè, Abərahame nè ken v waa tē Yü nè, yá ku dè v tutunzənjə tē twá duèn. Yá ku yi Abərahame tutunzənjə tē nè biri dè, v ken v waa Yü nè cígá cígá. ²³ Mə

nøtv nè kv twá yoo tē, kv púpúní Yü sagü tē wa, nii ma sú: «Abərahəmə ken v waa Yü nè. Kv mù nè pün, Yü jəli wá də, v yi cígá tíú v mù Yü yáá con». Yá ba dān bonə Abərahəmə <Yü dabεε>. ²⁴ Á na də, kv yi kv twá liù tütunzəhə nə, Yü ma jəli kv tíú də, v yi cígá tíú nə. Kv tà kv twá liù nə ken v waa Zwezi nə cici yiri. ²⁵ Mə kv yin nətv kv pa, kacwaru tē nə, v yiri nə yi Rahabə. U jin *Yüzərayelə* lià tē, ba nə tun máñá don wa, v tiv wa. U san ba, v pa ba píí ba twá cwəhə don ba vií. Yü jəli wá də, v yi cígá tíú nə v tütunzəhə tē yiri. ²⁶ Á yəð də, sinju nə təléləzwəhə yira, v yi v tiga. Mə kv yi nətv də, nə nə keni nə waa Zwezi nə, yá nə tütunan ga ba kv biri, nə waa tē yi ndə won nə tiga.

3

Á jana á níé zəni!

(Romə tíán 3.13-14; Matiə 12.33-37)

¹ Á nubia-ba, á dānà ká pa, á ya dání zənzən, á nə yi karnyina-ba. Bùrà tē ba nə dānì, sə ba bùrì nə mù lià tē nə yi karnyina-ba tē, diàn wá doni ba duən tē nyiən. ² Nə yáá fwa cuna yiri yiri nəε kapupu. Liù nə ba v sùrán swìn v fwa cuna tē wa, kv tíú tē yi liù tē, Yü yìèn tē nə bīga v yuu wa, v ga wáá

v tiàn yoo mama wa. ³ Nə yáá kə kwìén sisan nii nə, sə nə pa, ka sèe nə nii, sə nə tını ka mama míámíán. ⁴ Á nəhə níá yuu bori nə dáá nətv! Kv də kv dání tē mama, kv jə volan kv wa. Liù nə jə kv volan təntə nə, v wáá v pün, kv vèli bwálí tē, v nə pià. Voo nəfaru nə swə kv yugə kv nətv mama, kv yi kv bwálí tē, liù tē nə kəni kv nə, kv yáá vèli. ⁵ Mə ləzwəhə nəndəli yi nətv, kv yi nəmanbiə, kv yoo ga cà. Á nəhə, kv nyin ndə mənswana nə, kv wáá kv pün, gav nəfaru kwé mən. ⁶ Ləzwəhə nəndəli yi ndə mən nə, luv cuna tē mə wulə kv wa. Mən təntə yi tē naja mən diè. Mə tē mù cuna təntə, nə yáá cùgù nə mi tē mama, kv nə zigi nə luri, kv vèli nə tian. Kv ga yi nə yira tē wa wobiə don. Kv cuna tē yáá pwarı nə yira tē mama. ⁷ Ləzwəhə wáá diàn, v dé vāná yiri mama yuu wa. U wáá diàn, v dé gav vāná, də zuñi də wonənən, də níá wa wiən yuu wa. U cígá ga dé diàn tē wiən tē yuu wa də. ⁸ Yá ləzwəhə təlélə, v nə wáá diàn, v dé v nəndəli yuu wa. Kv yi wolwan tē, liù nə wàrì v janı, v pün kv ziga yáá nədv. Kv súé də cwan, ka nə li mi. ⁹ Nə bwi nə *Yuu-Tiu nə, v nə yi nə nyina, də kv nəndəli təntə. Yü fwa ləzoni ndə v nyinyiga nə. Yá mə kv

* 2:25 2.25 Lià təntə yá yi Yüzərayelə lià nə tun ba, sə ba dí yáá ba va ba ywàn Kanan luv nii tē. Mə kv luv nii təntə wa, ba yá mə, sə ba va ba ya. Yü yá kàn nii də, v wá pa ba kv luv nii təntə.

nəndəli təntə tətə nə, nə ma zırı, nə kəni ba nə. ¹⁰ Bùrà də zura naŋa ku nii nədu tə wa nə. À nubia-ba, á dàná ká pa ku ya nətu də aba. ¹¹ Nazəŋə də nakukwɪnan wàri nabuliyii nədu wa tə naŋa. ¹² À nubia-ba, kapıru wàri sian ku zıŋa. Nə à yèé kacuu wáá kapıra ku zıŋa. Nacwəŋə tə ku níá nə yı nakukwɪnan wàri nəzəŋə ku buli abada.

Wubɔŋa tə, Kərisə liù nə mɛ, sə v ja

(Efezə tián 4.1-3; Filipə tián 2.3; 1 Korəntə tián 3.3; 1 Piyerə 3.4; Romə tián 14.19)

¹³ Liù wulə á wa, ku tíú nə jə wubɔŋa naaa? Liù wulə á wa, v nə jə yənu naaa? Ku tíú mɛ, sə v ya bwəbwə, v ga twá v tutunzəŋə, v ma bırı də v jə wubɔŋa. ¹⁴ Á nə jə wɔgwɪv, á nə jıga də duən nə, sə á doni duən, á dān mɛ, sə á yá fwiə tə nə. Yá á dàná ká kuni kunkun, á zıgı cıgá tə nə. ¹⁵ Ku tíú wubɔŋa təntə tà ku nan Yı, ku yı *Sıtana nə pın ku wá. Ku yı tıa yuu yièn, ku ga yı ləzwənə fıra yièn. ¹⁶ Yoo mama yı gurə gurə, bwálı tə nə wɔgwɪv nə wulə, lià tə ga jıga də duən, sə ba doni duən. Yá yokukwɪnan yirə mama wulə ku bwálı tə nə. ¹⁷ Liù nə jə Yı wubɔŋa tə, v bıcan yı nəpon. Ku wubɔŋa təntə kəni sié lià bıcanı wa, ku ga pın ba waa bwànı duən yuu wa. Ku mù nə kəni nımarv lià pwərə wa. Ku pın lià dəri duən

yınəgə zənzən, ku yoo ga zıən. Ku mù wubɔŋa təntə ba lià kúri duən wa, ku ga tà níé bələ tíú wubɔŋa. ¹⁸ Lià tə, ba nə swə bıcan sié, ba mù nə kəni tə sié təntə, ba mù də ba yıra lià pwərə wa, ndə ba nə dùè wiən. Yá ku tə, ba nə wá na, ku wá bırı də, ba yı cıgá tián Yı yáá con.

4

Liù nə tɔŋa v pùé yokukwɪnan fıra, v ba Yı nii zılı

(1 Timote 2.8; 1 Zwan 2.15-17; Likə 18.13-14)

¹ Jara də jaŋa wulə á pwərə wa. Tə yièn təntə nan yèn tə bà? Ku yı á pùé yokukwɪnan fıra nə pın, ku yı nətu. Tə yièn təntə nə wulə á yıra tə wa, tə pa á zıga duən nə. ² Á yıá zva lià wiən, á ga wàri tə á nı. Yá ku dān pın á jı lagura. Á súé də wɔgwɪv, á ga wàri wiən tə, á nə pià á nı. Ku pa jara də jaŋa zàn á pwərə wa, ku yoo tə yırı. Á ba tə wiən tə jə, á wá tə lōri Yı con yırı. ³ Máná tə, á nə lōri də, á ba nı, á pubɔŋa tə nə ba zıən yırı. Ku yı á lōri, sə á ma tun á pùé yokukwɪnan fıra.

⁴ Á yá Yı, ndə kacwarı nə yá v barı nətu. Á yèé zəni də, luv ku tə wiən tə sonu yı Yı duŋı. Liù tə, v nə pià, sə v twá luv yièn tə tə kwa, ku tíú wá jı Yı duŋv. ⁵ Á dàná ká bún də, ku tə Yı nə swın v sugv tə wa, yı tutv. Ku swın də, Yı súé

də wuɔwɔv nə siŋu tə fɪra tə yɪri, v nə pɪn nəba. ⁶ Yá ku tə nə dwə tə mama, ku mù nə yɪ pubwanv tə, v nə pɪn nəba. Ku swìn Yɪ sagɪ tə wa ku wú:

«Yɪ zɪga lià tə nə, ba nə jə fwiə, v ga fwa pubwanv ba tə, ba nə mun ba tiàn yɪra».

⁷ Ku mù tə yɪri, á zɪlí Yɪ nii. Á via *Sitana con, v wá dəri, v va yɪŋvni, v yá aba. ⁸ Á twənə á yí Yɪ yɪra, v də wá twən v yí á yɪra. Cuna lià-ba, á lia á jìàn durən wa. Pwíí bələ tiàn-ba, á lia cuna á bɪcanɪ wa. ⁹ Á pɪan á yinəgə ja á tiàn. Á kənə á tiàn lúé wa, á kwíé! Á mumun wá jì kwirə. Á pupwən wá lwàñ ka jì pucvni. ¹⁰ Á muŋə á tiàn *Yuu-Tiu yáá nə! Yá v wa zìn aba.

Á dànà ká cəgə duən!

¹¹ À nubɪa-ba, á dànà ká cəgə duən! Liù tə, v nə cəgə v don, v nə yɪ v nubiu *Kərisə yɪri, nə à yəé v nə bɪrì v bɪrà, ku tíu yɪ yoo tə, Yɪ nə pɪn v *nii tə, ku yuu wa v cəgə. Ku ga yɪ Yɪ nii tə bɪrà nə v bɪrì. Yá də liù nə bɪrì Yɪ nii tə bɪrà, ku tíu kúv wàrì ku nii təntə nə v twá. U dāñ yɪ ku bɪrà nə v bɪrì. ¹² Yɪ cɪcɪ nə pɪn v nii lià nə. U mù cɪcɪ nə wáá lià bɪrà bɪrì. U mù cɪcɪ nə wáá lià v jonə ba cuna wa. U mù cɪcɪ nə wáá ba v cùgà də. Sə n mù! N mù nə yɪ wáá, n ma bɪrì n don bɪrà?

Á dànà ká ya fwiə lià! (Likə 12.16-20)

¹³ He! Á mù, á cɔga nə sívən nə! Á mù lià tə, á yáá swìn, á wú: «Zèn, nə à yəé jwɪan, nə wá va tiv ku tə, nə à yəé ku tə. Nə wá fwa bunɪ lá, nə wá yoli wiən, nə ga wá na nywarɪ nətən lá». ¹⁴ Á mù lià tə, á nə yèrì won tə nə wá yí á mu tə jwɪan nə. Á yɪ ndə fanyv nə, ku dání mancɪn, ku ga pìi ku jén. ¹⁵ Á mɛ, sə á swìn, á wú: «Də *Yuu-Tiu nə swə nə mu tə, nə wá ya luv wa, nə wá fwa ku tə də ku tə». ¹⁶ Yá á mù con ku tà nətɪ. Á yɪ fwiə lià, á ga tə bwɪ á tiàn nə, də ku mɛ. Á nə zìn á tiàn nətɪ tə, ku yiri ba zìən. ¹⁷ Liù tə, v nə yəé zəni tə, v nə mɛ, sə v fwa, yá v ga ba ku fwa, v ken v tiàn cuna wa.

5

Á zurə á yɪra, jɪjə tiàn-ba!

(Matɪə 3.5)

¹ He! Á mù jɪjə tiàn-ba! Á bubwiə á kə yɪ nə zənzən, pucvni yìèn tə yɪri, tə nə wá yí aba! ² Á jɪjə wiən tə púá! Kwɪu dí á ganan! ³ Á səbiu tə dí svv. Ku svv tə wá ya won tə, ku nə wá pa ba bɪrì á bɪrà. Ku wá ya ndə mən nə, ku dé á yɪra tə. Luv zanv máñá bwələ, yá á mù tə wulə á pèe wiən tə, tə kwənə nə dáá, á pɪn á tiàn nə. ⁴ Tùtònà nə tvn á kárí wa, ba cə tə wiən tə, á ba ba ŋwín. Ba lià təntə, á nə wá

ɲwín tɔ, bubwiə dīgà ka tu *Yuu-Tiu zian wa. U mù nè wulə tɔ mɛ yuu wa. ⁵ Á wulə luv wa, ywání dɔ jujə fira wiən wa. Á dí zəni, á nwi ndə vana nè, ba nè kuni, sə ba gu ba dɔ. ⁶ Á buri lià tɔ nè yí cígá tián, ba nè wà yoo cògù, bura. Á gva ba, ba ga wà ba tián nè ci.

Pínú dɔ yijoni

(Ebərə-ba 10.35-37; 6.12; Zwakø 1.12; Matìə 5.33-37)

⁷ Á nubia-ba, á jana pínú, á ma dián *Yuu-Tiu túrí tɔ. Á nɛnɛ, valv nè jə pínú nɛtv. U yáa dián v kára wiən, tɔ bà tɔ bi zəni tɔ pa wá. U yáa ja v tián v dián tɛntɛn dwèe tɔ dɔ talikwa dwèe tɔ nè yáa nà. ⁸ Á ziga dián. Á dɔ mɛ, sə á ja pínú nɛtv, Yuu-Tiu túrí diin tɔ nè bwələ yiri. ⁹ Á nubia-ba, á dānà ká ɲɲwɪn duən pwərə wa, sə Yuu dān ká buri á bura. Yuu-Tiu, v nè buri bura tɔ, túrí bwələ. ¹⁰ Á nubia-ba, Yuu nii *sùsùnà tɔ swìn Yuu-Tiu yiri. Ba dí càn, yá ba ga ja pínú. Á tíš ba càn tɔ, dɔ ba pínú tɔ, á ma man á tián, sə á dɔ fwa ndə ba nè. ¹¹ Á nɛnɛ, nè wáa nè swìn dɔ, ba yí lià tɔ, ba nè yí pupwən lià, ba nè zigi dián ba dián tɔ yiri. Á nì dɔ, ba nè swìn Zwəbə pínú tɔ yoo. Yá á nì kú yígúré wa, kú tɔ Yuu-Tiu nè tvn v pa wá. Cígá, Yuu ywəngá nè yoo zəni. Yá v ga dəri nè yinəgə zənzən.

¹² Á nubia-ba, kú tɔ nè dwə tɔ mama, á dānà ká ti

yí kú tɔ, nè á yəə tia ka tɔ, nè á yəə won yiri don mama yiri, á ma dù. Á nè sèe yoo, sə á le: «Awo!» Á nè wà kú sèe, sə á swìn: «On on!» Á fwa kú nɛtv, sə Yuu bura tɔ dān ká ja aba.

(Marəkə 11.24)

¹³ Liù nè wulə á wa, v wulə càn wa, sə kú tíú jun Yuu. Liù nè wulə á wa, v nè jə pupwən, sə kú tíú nun nuni, v ma bu Yuu nè. ¹⁴ Liù nè wulə á wa, v nè yì, sə kú tíú bon *Kərisə lià púli yáa tián tɔ, sə ba kə nuga v yuu wa, ba lori Yuu ba pa wá, dɔ *Yuu-Tiu yiri tɔ. ¹⁵ Ba nè ken ba waa Zwezi nè, Yuu-Tiu wá pa, kú tíú na yazurə, v ga zàn. Yá v nè fwa cuna, Yuu wá sèe v kwən tɔ v mù dɔ wá pwərə wa. ¹⁶ Á dān swián á cuna, á biri duən, á ga jun Yuu á pa duən nè, sə kú pa á na yazurə. Cígá tíú yijoni tvtɔni jə sanv zənzən. ¹⁷ Á lie Yuu nii *sùsùnò Eli yoo. U yin ləzwənə ndə nè nè. U lori Yuu, sə dwà dān ká nà. Yá dwà wà nì tia yuu wa, kú nè zigi kú mángá tɔ wa, kú ja va bina batwa dɔ cànì bardv. ¹⁸ Kú kwa nè, v kúv lori, sə dwà bà ka nà. Yá Yuu kúv pin dwà bà ka nà. Wiən kúv pèn tɔ zìn bia tia yuu wa.

Talikwa tvtɔni

(1 Piyerə 4.8)

¹⁹⁻²⁰ Á nubia-ba, á wa liù don nè dɔgv Yuu cígá cwənjə tɔ, liù don wáa v pií v ja wá, v twi kú cwənjə tɛntə wa. Kú tíú tɔ mɛ, sə v lwarí dɔ, v

nø pìí v ja wá, v nan v jìun
tə wa, v bà Yì con tə, v jon
cunu təntə tian jìun wa. Yá v
cuna nə swə tə dáá nətə yiri
mama, Yì wá sèe v kwən tə
v mù də wá pwərə wa.

Təntən sagı tə, Piyerə nə púpúní Piyerə təntən sagı tə yuu wa sugv

*Lìu tə, v nə púpúní sagı
kv tə*

Sagı kv tə yí *təntənv
Piyerə nə púpúní kv.

Lìa tə nə, v nə púpúní

Piyerə púpúní v sagı tə v
pa *Kərisə lìa tə nə, ba nə
wulə luv tə mama wa. Silasə
də san wá kv púpúnú wa.

Sagı tə wa sugv

Nəjə kv tə yırı, v nə
púpúní ba nə: *Kərisə lìa
tə wulə cən wa, ba nə ken
ba waa Zwezi nə tə yırı. Ba
vànà wulə tə gwàrì.

Piyerə púpúní ba nə, sə v
ma dən ba jìàn ba nə ken ba
waa Zwezi nə tə yırı, də yala
tə yırı, ba nə jə də wá. V
swìn ba con, sə ba twá Yı
cwəjə tə nə zəni, də pùé
nədv.

Təntən jònà bwálí

¹ Á mù Piyerə yı Zwezi-
*Kərisə *təntənv. Á mù nə
púpúní sagı kv tə, á pın á
mù lìa tə nə, Yı nə kúrí. Á
dəri á zv Pon, də Galasi, də
Kapadəsə, də Azi, də Bitini
nagwanεε tə wa. Á jigə vərə
tə bwálá təntə wa. ² Á yı nə
nyına Yı nə kúrí aba, v tún
vàn nə, kv nə ba yigə, ndə

v nə tanı kv, sə kv ya nətv.
Á twá v *Siñu tə nə, v pa á
jı v lìa, á yá á tiàn míámíán
Yı jìàn wa, sə á sèe Zwezi-
*Kərisə nii. Yá Zwezi-Kərisə
jana tə dən wá sın á cəna
tə, tə lı. Yı nə wá fwa
pubwanv á yıra, v ga pa aba
v bıcan siə, tə nə súrı wuuu.

*Yı pın nəba Yı, kv nə ba
zwèe v con*

*(Efezə tián 2.4-8; Romə
tián 8.17-18; 16.25-26; 2
Korentə tián 4.17-18)*

³ Nə bwıa Yı nə. V yı
nə *Yuu-Tıu Zwezi-*Kərisə
nyına. V mù nə pıı v bwın
Zwezi-Kərisə v lı tıan wa. Yá
v dəri nə yinəgə zənzən. Kv
pın v twá kv bwıun tə nə, v
pa nəba mı nədvən də yala,
máñá mama wuuu. ⁴ Kv mù
nə pın, nə yèé də, Yı tanı
twərə v tún nə nə, Yı *sán
nə. Wiən təntə wàrì tə cùgà.
Durən wàrì tə tə zwı, tə zəni
ga wàrì tə zwèe. ⁵ Nə mù
keni nə waa Zwezi nə wuuu.
Yı wá twá kv nə, v cı nə nə,
də v diàn tə. V wá jon nəba
v kə mı wa, kv nə ba zwèe
v con. V wá bıri nəba mı
təntə, luv zañv máñá wa.

⁶ Kv mù nə pın, yìèn yiri
mama nə swə tə mə, sə tə
wəwalı aba, máñá mancın
kv tə wa, á mə, sə á tə ya
pupwən nəfarv wa á jwε.
⁷ Yìèn təntə wəwalı aba, sə
ba ma lwarı də, á nə keni
á waa Zwezi nə wuuu, cígá
cígá. Nə wáá síán nə tı nə
ma maña kv. Síán yı won
tə, ba yáá kə mən wa, sə ba
ma na də, tə nə zıən. Yá tə
ga yı won, tə nə wá cùgə tə

jén dun don nə. Mə ku yi nətə də á də nə keni á waa Zwezi nə wuuu. Ku jə funə ku doni síán. Á nə zıgı diàn ku yoo tə wa, ku mù nə wá pa, Yu bu á nə, v ga pa aba dun, v ga zilí aba mánjá tə, Zwezi-Kərisə nə wá pií v bà, v bırı v tiàn, v nan á yía yuu. ⁸ Á wà Zwezi ni, yá á ga swə wá. Á ba wá na síún nə, yá á tə kəni á waa v nə wuuu. Ku mù nə pın, á sú də pupwən nəfarv. Ku pupwən təntə dwə ku tə, liù nə wàá v swın də v nii. ⁹ Á keni á waa Zwezi nə wuuu. Ku ηwírán nə yi, Yu nə jon aba, v kə mu tə wa, ku nə ba zwèe v con.

¹⁰ Mánjá don wa, Yu nii *sùsùnà ken diàn, sə ba lwarı ku tə nə yi, Yu jon ba v kə mu wa, ku nə ba zwèe v con. Ba dí yáá ba swın Yu pubwanv tə yoo, v nə tant, sə v fwa á yıra. ¹¹ Yu-Sıju tə yà wulə də ba. Yá ku mù nə swın tə yìèn tə ba con. Ba yà ken cıgá, sə ba lwarı mánjá tə də won tə nə, Kərisə càn tə də v dun, tə nə wá twá, tə ma bà. ¹² Yu-Sıju tə gwın tə yìèn təntə dèñ, ku bırı ba. Yá tə yìèn təntə yà tà ba mù nə wá na tə ba yía wa. Yá ku lwàñ, ku yi á mù yırı. Síún nə, lià tə, ba nə swın suywánú tə, dän swın tə yìèn təntə, ba bırı aba. Ba swın tə də Yu-Sıju tə, v nə tun tə, diàn. Yá Yu *malıke tə tətə yà sóni, sə tə də yəni tə yìèn təntə.

Yìèn tə Kərisə liù nə mə,

sə v fwa

(1 Tesalonikə tiàn 5.8-9; Efezə tiàn 5.1; 1 Korəntə tiàn 6.20; Titə 2.11-14)

¹³ Ku nətə tə yırı, á kənə á pubwəa bwálí nədə, sə á va yáá. Á pıan á ya lià tə, á nə yəə yoo dèñ. Á kənə á yala mama, Yu pubwanv tə nə. Mánjá tə, Zwezi-Kərisə nə wá pií v bà, v bırı v tiàn á yía yuu, v wá fwa v pubwanv təntə á yıra. ¹⁴ Mánjá don yın lá, á yà yèri Zwezi-Kərisə, á ga twá á pùə yokukwınan fıra nə. Á kúbù dän ká pií á twá tə nə. Síún nə, á dän yana ndə bisíná nə, ba nə sèe nii. ¹⁵ Yu dän kúri aba, v ga yi bıcapon tíú. Á də mə, sə á jì bıcapon tiàn, ndə Yu nə, á tutunə mama wa. ¹⁶ Ku púpúnı Yu sagı tə wa, ku wú: «Á yana lià tə, á nə yi bıcapon tiàn, ndə á mù Yu nə ya bıcapon tíú».

¹⁷ Á yıjónı wa, á yáá bonə Yu á nyına. U mù nə yi liù tə, v nə ba liù kúri, v ma bürı ku tíú bürà, ku tə yırı, v nə fwa. Mánjá tə wa, á nə wulə tia yuu wa, á dän mə, sə á zilí wá zənzən. ¹⁸ Ku yi cıgá, á tun tutunkukwınan tə, á nyına-ba nə ma kwè aba. Tə yìèn təntə yà ba dèñ jə. Á yəə, Yu ηwín ηwírán nəfarv, v ma yè aba v jon, tə yìèn təntə yırı. Ku tə, v nə ηwín, ku tà ndə səbiu nə, ku nə wàá ku cùgà. Ku tə, v nə ηwín, yi ku cıci. ¹⁹ U pın Zwezi-Kərisə yi ndə *pabiə nə, ba nə gva, ba ma fwa

*jonji. Cuna yà tələ v yuu wa, v ga ba durən jə. Yá kv yi Zwezi-Kərisə jana tə, tə nə jə funə zənzən, Yu ma yè aba v jon. ²⁰ Yu yà dí yáá v kúrí Zwezi-Kərisə, v tún kv yiri, də luv tə wà fwa. Kv kwa nə, v biri wá aba luv zanv mánjá tə nə, á mù zəni yiri. ²¹ Kv twá Zwezi-Kərisə nə, á ma kə á waa Yu nə. Yu pií v bwin wá v li tian wa, v ga pa wá dun. Kv mù yiri, á keni á waa v nə wuuu, á ga jə yala də wá.

²² Á sèe á twá Yu sugu tə nii nə, kv nə yi cígá. Kv pın á bicanı yi nəpon á ga swə lià tə, ba nə yi Kərisə lià tə, də cígá cígá sonu. Á dən swın á con, sə á sóni duən zənzən mánjá mama də bican nəpon. ²³ Á yèé də, Yu twá v sugu tə nə, v ma pa aba mı nədun. Kv sugu tə wulə wuuu, kv ba zwèe mama. Kv wà twá də ləzwənə tə, v nə wáá v ti, v ma pa aba mı təntə. ²⁴ Kv púpúní Yu sagı tə wa, kv wú:

«Ləzoni tə mama yi ndə gau nə, ba dun də me yi ndə wopunə nə. Gau yáá kv, kv punə tə ga twı tıa. ²⁵ Yá *Yuu-Tiu sugu tə mù dən wulə wuuu, kv ba zwèe».

Kv mù sugu təntə nə yi Yu soywánjú tə, ba nə swın ba biri aba.

2

¹ Kv mù yiri, á liá á tian

wuləv, də gıgıra yiri mama wa. Á dənà ká ya níó bələ tián. Á dənà ká zıga lià duən nə, kv tián wiən yiri. Á dənà ká swın yolwan á pa lià nə. ² Á yana ndə bisini nə, ba nə luvı síún, ba ga pià yılı mánjá mama. Á mù yılı nə yi Yu sugu tə. Kv yi yılı tə, won nə wà kv waa gúlí. Kv mù nə wá pa á boru, kv ga wá pa Yu jon aba, á cuna tə wa. ³ Á cígá nı də, *Yuu-Tiu ywán zəni, ndə kv nə swın nətv, Yu sagı tə wa.

Zwezi yi ndə diè nig-wancıun wá rı nə
(Efezə tián 2.20-22;
Tıtvnan 4.11-12; Matıə 21.42-44; Romə tián 9.24-26)

⁴ Á dən fərə á yı *Yuu-Tiu yıra. V yi liú tə, v pın mı. V yi ndə kapan wá rı nə. Ləzoni vıga wá ba dıgv, ndə wotıtv nə. Yá Yu kú rı wá v tún, v ga jə funə zənzən, v mù Yu yáá con. ⁵ Á də yana ndə kapana tə nə, tə nə nəjə, sə Yu ti aba, v ma lwà diè, v pa v *Siıu tə nə. Kv twá də Zwezi-*Kərisə, á dən wá ya v mù cíı *jonwana kv diè tə wa, sə á twá Yu-Siıu tə á tvn á pa Yu nə, ndə *jonji nə á pın wá. Yá kv nətv tə poli Yu pıé. ⁶ Kv púpúní Yu sagı tə wa, kv wú:

«Á nəjə, à tún kapan tv tə wa, ba nə boıjə <Siıon* >, sə à lwà à diè kv yuu wa. Kv yi diè tə nigwancıun

* 2:6 2.6 Siyon yi paan tə, *Zwerizalemə nə lwə kv yuu wa, yiri nədwan.

wárí. Á kúrí kv, kv ga jə funə zənzən à yáá con. Yá liù tə, v nə ken v waa kv kapan təntə nə, v bá dé cavira mama».

7 Á mù lià tə, á nə ken á waa kv nə, kv yi won tə, kv nə pın á jə dun zənzən. Yá kv tà nətv lià tə con, ba nə wà ba waa ken kv nə. Kv púpúní Yıı sagı tə wa, kv wú:

«Kv mù kapan təntə, dəlwəré tə nə vıga ba dugv vən nə, kv mù nə píı kv jì diè tə nigwancıın wárí, kv yoo nə cə. Kv jigə kapan, lià mà ba nəe kv nə, ba twı».

Kv kúú púpúní Yıı sagı tə wa, kv wú:

«Kv mù kapan təntə pın, lià dugga cwəŋə ba jén».

8 Kv yi ba nə wà Yıı sugv tə nii sèe yırı. Yıı nə ken, sə sə ya nətv ba yıra.

9 Yá á mù dən yi dwíı tə, Yıı nə kúrí. Á yi *joŋwana púlí tə, á nə tıŋa á pın v mù piú tə nə. Á dwíı tə ya Yıı cııı nə tı. Á yi Yıı tətə púlí v nə tún. V kúrí aba, sə á swın yièn nəfaran tə, v nə fwa, á bıı lià nə. V yi liù tə, v kúrí aba, v lı yikunu wa, v kə v poni nəfarv tə wa. 10 Dí yáá nə, á yà tà Yıı púlí, v nə tún. Yá síún nə, á dən yi Yıı nə tı. Dí yáá nə, Yıı yà wà á yinəgə zənzən dəri. Yá síún nə, Yıı dən dəri á yinəgə zənzən.

Kərisə lià nə me, sə ba ya nətv
(Romə tián 13.1-8)

11 Á nubisoni-ba, á lie á tián də, á yi vərə tia yuu wa. Yá á ga yi lià tə, á nə le. Kv mù tə yırı, á dən kwè aba, sə á lı á tián yièn tə wa, tə nə yi ləzwənə pié yokukwınan fıra. Tə yièn təntə yáá kəni dən, sə tə cügü aba. 12 Á pıan á tutunee mama ya zəni, lià tə nə tà Kərisə lià yáá con. Á nə jə á tián zəni, ba nə swə ba swın də á fwa lwanı, ba wá na á tutunzəŋə tə, á nə tıŋa. Yá ba dən wá bıı Yıı nə, dun tə nə, v nə wá bà.

13 Á tàà *Yuu-Tıu yırı, á sèe lià tə mama nii, ləzoni nə lı ba tún, sə ba yà á yun tián. Á siá piú tə nii, v nə jəé á lıv nii pèegá tə me yuu wa. 14 Á siá yáá tián tə nii, piú nəfarv tə nə lı v tún. V yi v tún ba, sə ba kə lià tə, ba nə fwa kv tə nə lwara, cən wa. Yá ba ga bıı lià tə nə, ba nə fwa kv tə nə ziən. 15 Yıı fıra tə yi, sə á fwa kv tə nə ziən, sə ləyərən tə, də lià tə, ba nə ba yənu jə, ba ga cəgə aba, píı ba níó. 16 Á yana lià tə, á nə tı á tián, Yá á dənà ká tàà á nə tı á tián tə yırı, á fwa lwanı liù yıra. Á dən me, sə á ya ndə nətv Yıı tütònə nə me, sə ba ya. 17 Á pıan dun liù mama nə. Á swénə á duən Kərisə lià tə. Á zilə Yıı zənzən. Á pıan dun piú tə nə.

Á díó càn ndə Kərisə nə
(Efezə tián 6.5-8; Titə 2.9-
10; 1 Piyerə 3.14-18)

18 Ywəŋə-ba, á siá lià tə nii, ba nə yè aba. Á zilé ba zənzən. Á dànà ká fwa ku, ba tə cici yira, ba nə jə aba də bɪcabwanu. Á fwa ku ba tə də yira, ba yoo nə dà. ¹⁹ Liù wàá càn v dé, v nə zilí Yɪ yiri, v ga wà won fwa, ku nə ba ziən. Ku tíú nə sèe, v dé tə càn tə, ku yɪ Yɪ pubwanu. ²⁰ Ba nə firɪ aba á yolwana yiri, á nə fwa, ku ba dun jə ku pa aba. Yá ku dán nə yɪ zəni nə, á fwa, ba ga kə càn á nə, yá á píni á dé tə, ku yɪ Yɪ pubwanu. ²¹ Zwezi-**Kərisə* tətə nə dí càn, v pa aba. U fwa ku nyinyiga, v biri aba, sə á ma wàni á fwa, ndə v nə. Yɪ kúri aba, sə á dé càn nətə. ²² U yɪ liù tə, v nə wà cuna fwa. U ga yɪ liù tə, kunkun nə wà v nii wa nan. ²³ Ba nə twɪn wá, v wà ba twɪn, v ma ŋwín. Ba ken wá càn wa, v wà ba nii nə ba. U ti v tián, v kə Yɪ jìàn wa. Yá Yɪ nə bùrì bùrà, ku nə yɪ cígá. ²⁴ Zwezi-*Kərisə* tətə nə zɪn nə cuna tə v yuu wa, v ja ti dagarv tə yuu wa. U fwa ku, sə nə ya lià tə, nə nə li nə tián cuna wa. U fwa ku, sə nə ya mu wa, nə ga fwa yìèn tə, tə nə yɪ cígá. Ku twá v nɪran tə nə, á nɪran tə ma zwèe. ²⁵ Cígá, á yà yɪ ndə pee nə, tə ywəŋə. Yá síún nə, á piì á bà á twá liù tə nə, v nə cì á nə, v ga ywəŋá á yuu.

3

Kan də v barɪ nə me, sə
ba ya nətə duən nə

(Kolosə tián 3.18-19; 1
Timote 2.9-15; Efezə tián
5.22-23)

¹ Síún nə, á mù kana-ba də con, á liù mama me, sə v sèe v barɪ nii. Á nə fwa nətə, á nə swə á wà yoo swìn ba con, á bana tə duən, nə wà ba waa ken Zwezi nə, ba wá twá ku nə, ba sèe wá. ² Ba wá na də, á yɪ lià tə, á bɪcanɪ nə yɪ nəpwənə á tɪtɪnɛɛ mama wa, á ga jə zilé də. Ku mù nə pɪn, ba wá sèe Zwezi. ³ Kana vwe ba yun, sə tə ya zəni. Ba kəni síán zanan ba bɪan nə, yá ba ga zwɪ ganzəŋə. Yá á mù, á dànà ká pa tə wiən təntə, ba nə na yíá wa, ya á bwaŋa wiən. ⁴ Ku tə nə me, á yana lià tə, á nə jə bɪcabwanu, á ga yɪ sənɪwen. Ku nətə dán wá biri də, á bwaŋa tə yɪ ku wulə á waa con. Ku mù bwaŋa təntə yiri ba zwèe. Yá ku bwaŋa təntə ga jə funə zənzən, Yɪ yáá con. ⁵ Mə fuən kana tə, ba nə yɪ Yɪ cici nə ti, ba nə jə yala Yɪ con, bwaŋa yà yɪ nətə. Yá ba ga sèe ba bana nii. ⁶ Mə nətə nə **Aberahamə* kan Sara yà yɪn. U yà sèe v barɪ nii, v ga boŋə wá v <yuu tíú>. Á də jigə ndə Sara, də á nə fwa zəni ndə v nə, á ga wà sèe, á pa fən yiri mama zv aba.

⁷ Síún nə, á də kanbana-ba, á liù mama me, sə v ja v kan zəni. Á me, sə á lwarɪ də, kana tə bwànà, ba doni

aba. Yı pın mu tə, ku nə ba zwèe v con, á mù də ba mù με nə. Ku twá də v pubwanu tə. Ku mù nə pın, á dān zilé ba ku nətə tə yırı. Á nə fwa nətə, won wàri á yıjıni yáá nə ku cì, sə Yı ba le.

Ka fwa zəni yoo

(Romə tián 12.14-21; Matie 10.24-31; 1 Piyerə 2.12, 19-20)

⁸ Sə à ma gúri, à swın yìèn tə tə á con: Á pıan, á mama ja pubıja nədv. Á pıan, á yojanu ya nədv. Á swóné á duən *Kərisə lià tə. Á dərə duən yinəgə. Á mujə á tiàn duən yáá con. ⁹ Liù nə fwa aba lwanı, á dānà ká fwa ku tíu lwanı, á ma ıwın. Liù nə twın aba, á dānà ká twın ku tíu, á ma ıwın. Yá á dān me, sə á ləri Yı, sə v fwa zəni ku tíu yuu wa. Yı kúri aba, sə á na zəni tə, v nə wá fwa á yıra. ¹⁰ Ku púpúni Yı sagı tə wa, ku wú:

«Liù nə pià, sə v ya luu wa zəni də pupwən, ku tíu dān ká swın sukukwınan v nii wa. U me, sə v cì v tiàn nə, v dān ká kuıa kunkun də. ¹¹ Ku tíu me, sə v li v tiàn yoo tə wa, ku nə lwara. U dān me, sə v fwa ku tə nə zıən, v ga pià bıcan sıé də v yanwıa mama. ¹² *Yuu-Tiu ywànjá lià tə mama yuu, ba nə yı cıgá tiàn. Mánjá tə, ba nə jùnı wá, v yáá cıga ba yıjıni. Yá Yuu-Tiu dān zıga lià tə

nə, ba nə fwa ku tə nə lwara».

¹³ Wàà dān nə wá fwa aba lwanı, də á nə ken á yawala mama lá, sə á fwa ku tə nə zıən? ¹⁴ Yá á nə swə, á na càn cıgá tə yırı, á me, sə á ya pupwən wa. Á dānà ká dəri ləzoni fən. Á dānà ká pa ku yoo yı aba. ¹⁵ Ku tə nə mēe, á pıan dun Kərisə nə, á waa con. U mù nə ya á Yuu-Tiu. Á kənə á síri mánjá mama, sə á wanı á le lià tə mama, ba nə bwe aba, á yala tə yuu wa, á nə jə də Zwezi-Kərisə. Á fwa ku yoo tə də bıcabwanu, sə á ja zilé zənzən. ¹⁶ Á pıan, á pubıja ya pubınzəıju. Ku nətə wá pa cavıra ja lià tə, ba nə swın ba zıga á nə, ba twın aba, á tutıneε mama nə zıən Zwezi-Kərisə cwəıjə tə wa yırı. ¹⁷ Á nə dí càn, á nə fwa zəni yırı, ku ga yı Yı fıra, ku zıən ku donı, á nə dí càn, lwanı yırı, á nə fwa.

(1 Piyerə 2.21-24; Ebərəba 11.7; Romə tián 6.3-4)

¹⁸ Cıgá, Zwezi-Kərisə tətə tıga nə cına tə yırı, naa nədv. U mù liù tə, v nə yı cıgá tíu, v tıga lià tə yırı, ba nə tııa kunkun yìèn. U fwa ku tə, sə v ma van aba, v pa Yı nə. Ba li v mu luu wa, yá Yı-Sııu tə pın, v piı v bıwin v nan. ¹⁹ Yı-Sııu tə dān pın, v va v swın Yı sugı tə lià tə con, ba nə wulə tıga bıwálı nə bıán diə wa. ²⁰ Ba mù lià təntə yı lià tə, ba nə vıga, sə ba zılı Yı nii fuən fuən, mánjá tə wa, Yı nə fwa pınu də ba.

Mə kv máŋá tə wa, Nowe yà wulə v fwa níá yuu bori tə. Lià wà dání yun, ba nə zva níá yuu bori təntə wa. Lià nana cıı nə jon ba tiàn níá tə, máŋá wa. ²¹ Kv yoo təntə nə yi, ba nə ləgə aba níá tə wa, kv twá də Yı yırı tə, nyınyıga. Kv mù dān nə jonə aba síún nə á cuna tə wa. Kv mù níá swıv təntə, ba nə fwa aba, tà, sə kv sın á yıra durən. Kv níá swıv tə yi ləri tə, á nə ləri Yı con, sə v pa á pubıŋa ya pubınzənu. Kv níá swıv tə jonə aba á cuna wa. Kv nətv twá də Zwezi-Kərisə v nə piı v bwin, v nan tian wa. ²² Zwezi-Kərisə diğá Yı sán, v jəə Yı juzən* vān nə. Yı dí yáá, v pa *malıke tə də wiən tə mama nə jə diàn, sèe Zwezi-Kərisə nii.

4

Á fwa kv tə, nə yi Yı fıra (Romə tiàn 6.6-13; Efezə tiàn 4.17-24)

¹ Nə yəə də, *Kərisə dí càn v yıra tə wa. Kv mù yırı, á də me, sə á ya lià tə, á nə ken á sírí, sə á də dé càn, ndə v nə. Liù tə, v nə dí càn v yıra tə wa nətv, kv tíú də v cuna pwèe duən nə. ² Kv tíú dān ya liù tə, v nə kúv ba ləzoni pùe yokukwınan fıra nə twá. Yá dian tə, kv tíú mı nə ga, sə v fwa luv wa, v dān yi liù tə, v nə twá Yı fıra nə. ³ Á dí yáá, á cògù á máŋá kv nə dáá, á

ma fwa yìèn tə, lià tə, ba nə yèri Zwezi-Kərisə nə, fwa. Á dān yaga tə yìèn təntə. Dí yáá nə, á yà ba á tiàn janı yìèn tə wa. Á yà twá á pùe yokukwınan fıra nə. Á yà nywın swana á bubıı, də á dé wodirən zənzən, á ja le, də á tıŋa cavıyın, tə nə lwara zənzən. Á yáá jəñ duən nə, á nywın swana zənzən. Yá á dān bwi woŋwanan tə nə, kv ga yi yoo tə, Yı nə culi cígá cígá. ⁴ Síún nə, á kúv ba sèe á twá lià tə, ba nə yèri Zwezi-Kərisə tə, á fwa ba yokukwınan tə, sə á pəni duən vεε vεε. Yá kv dān gwári ba. Kv mù nə pın, ba dé tıŋa á dèñ nə. ⁵ Ba wá tún ba níe Yı yáá con. V mù nə yi liù tə, v ken v sírí, sə v buri lià tə, ba wulə luv wa, də ba tə ba tıga, bura. ⁶ Kv mù nə pın, ba dān swın Yı svywánıv tə, ba bıri tıga tə nə, də ba tə wà tı, yà Yı nə swə v buri ba bura, kv tə yırı, ba nə fwa, máŋá tə wa, ba nə yun luv wa, ba dān wá bə ba ya mı wa də Yı.

Á tıŋa zəni də tarpıvı, Yı nə pın aba

(Likə 21.34-36; Galasi tiàn 6.10; Romə tiàn 12.5-11)

⁷ Luv wiən tə mama máŋá bwələ, sə tə zwèe. Kv me, sə á ya lià tə, á nə bıŋa zəni, á ga yəə yoo dèñ, sə á wanı á jun Yı zəni. ⁸ Sonu yáá pa, ba swèe liù cuna kapıvı. Kv mù yırı, yoo tə

* 3:22 3.22 Ka jəñ piı juzən vān nə yi dun bwálı.

nə wulə tə mama yuu wa, ku m̀ nə yı, sə á sóní duən, mánjá mama. ⁹ Á jonə vərə tə, ba nə yı *Kərisə lià duən, ba nə twi á con, á pa ba zuri á diè wa zəni. Á dānà ká fwa ku də ŋuŋwian. ¹⁰ Á liù mama mə, sə v ya liù tə, v nə zıga diàn, v ga ywànjá Yı tarpıvən tə yuu zəni. U mə, sə v ti tarpıvən yiri tə, Yı nə pın wá, v ma san lià duən tə nə. ¹¹ Liù tə, v nə swın Yı sɔgv tə, ku tíú mə, sə v swın ku tə, Yı nə ken v nii wa. Liù tə, v nə tɔŋa, v pın v duən nə, sə ku tíú tə tɔn də diàn tə, Yı nə pın wá. Á fwa nətɔ, sə dun tə mama wàní tə twá Zwezi-Kərisə nə, tə ya Yı nyiən. U m̀ Yı tə nə ti dun də diàn mánjá də mánjá, ku nə ba zwe. Amına!

Kərisə lià càn tə yoo

(*Matıə 5.10-12; Tɔtvnan 5.41; 14.22; 2 Tesalonikə tiàn 1.4-12*)

¹² À nubisoni-ba, á wulə càn wa, ndə ba ken aba mən wa. Á dānà ká pa ku di á yuu, ndə yoo tə nə, ku nə yı yovee. Mə ku wá twá nətɔ, ba ma lwarı də, á ken á waa Zwezi-*Kərisə nə. ¹³ Ku tə nə mə, á yana pupwən wa, á də nə wulə á dé Zwezi-Kərisə càn tə yırı. Á nə dé tə càn tətə, mánjá tə wa, v nə wá piı, v bà biri v tiàn v dun tə wa, ku wá pa á sú də v pupwən tə.

¹⁴ Ba nə twın aba, á nə yı Zwezi-Kərisə karbiá tə yırı, á yana pupwən wa. Ku m̀ yırı nə, Yı-*Siŋu tə, ku nə jə

dun tə, wulə də aba. ¹⁵ Á liù mama kə cıgá, v dān ká dé càn, v nə yı laguru yırı, nə à yèé, v nə yı ŋwiàn yırı, nə à yèé, v nə yı cunu yırı, nə à yèé, v nə kənə v nii, lià yièn wa yırı. ¹⁶ Yá v dān nə dí càn, v nə yı Kərisə liù yırı, v dān ká pa ku cavıra ja wá. U mə, sə v pa dun Yı nə, v nə jə Kərisə yırı tə yırı.

¹⁷ Mánjá yı, Yı nə wá b̀r̀ri lià b̀r̀ri. U wá dí yáá, v b̀r̀ri v tətə lià tə b̀r̀ri. Aa! Nə yı v lià, yá v wá dé yáá v b̀r̀ri nə tətə b̀r̀ri. Ku dān wá ya nətə, ku pa lià tə nə, ba nə vıga, sə ba zılı v sɔywánú tə? ¹⁸ Ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Də ku nə yı càn, ku pa liù tə nə yı cıgá tíú nə, sə v nan Yı b̀r̀ri tə jıv wa, ku dān wá ya nətə, ku pa liù tə nə, v nə tɔn tɔtvnkvıvınan Yı nə ba pià, də cuna liù nə?» ¹⁹ Ku m̀ tə yırı, lià tə, ba nə dé càn Yı fıra tə yırı, sə ku tiàn tə fwa zəni wuu. Sə ba ti ba tiàn mama ba kə Yı jıv wa. U m̀ Yı nə fwa ba, v ga yı pùé nəvı tíú.

5

Kərisə lià púlı yoo

(*Tɔtvnan 20.28; 1 Timote 3.1-7; Zwakə 4.6, 10; 1 Tesalonikə tiàn 5.6-8; Efezə tiàn 6.10-18*)

¹ Síún nə, à swın *Kərisə lià púlı yáá tiàn tə con, ba nə wulə á pwərə wa. Á də tətə yı yáá tíú don, ndə ba nə. Á nı Zwezi-Kərisə, mánjá tə wa, Á də wá twá, à ya Zwezi-Kərisə dun tə wa, Yı

nə wá bırı. ² Á ywàŋá Yı lià tə yuu, Yı nə pın aba, sə á ywàñ ba yuu, ndə payıra nə ywàŋá pee yuu nətv. Á dənà ká fwa kv ndə, kv yı ba kálı aba. Á ywàŋá ba yuu də á waa mama, ndə Yı nə pìà, sə kv ya nətv. Á dənà ká fwa kv, ba nə wá ɲwín aba yı. Á fwa kv də yaŋwıa. ³ Á pıan á ya lià, ba duən tə nə twá á nə, ba lwarı nətv, ba nə me, sə ba ya. Yı pın lià tə, sə á ywàñ ba yuu. Á dənà ká dé diàn ba yuu wa. ⁴ Zwezi-Kərisə yı ndə payıra yuu tíu nə. Á nə fwa nətv, dın tə, v nə wá bà, v bırı v tiàn, á wá na dun yupuu tə, kv zəni nə ba zwèe.

⁵ Á mù ləzwəndvñ-ba, á siá yáá tiàn tə nii. Á mama muŋə á tiàn duən yáá con. Kv púpúnı Yı sagı tə wa, kv wú:

«Yı zıga fwiə lià nə, yá v fwa pubwanv lià tə yıra, ba nə muŋə ba tiàn».

⁶ Kv mù yıri nə, á muŋə á tiàn v yáá con, sə v mù nə zın aba yı nə, máŋá tə wa, v nə lı v tún. Yı jə diàn tə me yuu wa. ⁷ U mù nə ywàŋá á yuu nə. Á kəñə yìèn tə mama, tə nə wəwalı aba, v jıın wa.

⁸ Á cıa á tiàn nə, sə á ya lià tə, á nə yèé yoo dèñ. Á dənà ká dwèe. *Sıtana yı á dıŋv. U yı ndə gəru nə, kv baa, kv kıkarı, kv ga pìà liù, sə kv dé. ⁹ Á kəñə á waa Zwezi nə wuu, sə á zıgı diàn, á ta

Sıtana. Á dən ga yèé də, lià tə duən, tə ba nə yı á nubıa Kərisə yıri, ba nə wulə lvu bwálı mama, də na càn, ndə á də nə.

¹⁰ Yı dən nə fwa pubwanv á yıra. U twá də Zwezi-Kərisə, v kúrí aba, sə á ya v dun tə wa, tə nə ba zwèe. Á wá dé càn máŋá mancıı. Kv kwa nə, Yı tətə wá kwen aba v zıgı. U wá pa á zıgı diàn á ma twá Zwezi-Kərisə nə, á ga wá dən á jıàn. Yá won kúò ba wàní, kv pa á pıı á kə á kwa. ¹¹ U mù nə jə diàn, máŋá də máŋá, kv nə ba zwè. Amına!

Sagı tə yígúré sùràn

(1 Tesalonikə tiàn 5.23-28)

¹² Siləven yı nə nubıu *Kərisə yıri, v nə twá v nə də púé nədv. Yá á dən twá v nə, á ma púpúnı sagıbiə kv tə á nə. Á púpúnı á nə, sə á ma kwè aba, á ga bırı aba Yı pubwanv tə nə yı nətv, kv pa aba, cígá mama. Á dıga á tiàn á pa Yı pubwanv təntə nə. ¹³ Kərisə lià púlı tə, kv nə wulə Babilonə nə tə, jùnı aba. Ba yı lià tə, Yı nə kúrí, ndə á də nə. Á biú Marəkə də jùnı aba. ¹⁴ Á jùnà duən də zilé zənzən də sonu, ndə Kərisə lià nə me, sə ba fwa nətv.

Yı wá pa bıcan siə á mù lià tə mama nə, á mù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə.

**Bələ nii sagı tə,
Piyerə
nə púpúní
Piyerə bələ nii
sagı tə yuu wa
sugv**

*Liù tə, v nə púpúní sagı
kv tə*

Sagı kv tə yi *tuntunu
Piyerə nəe bələ nii sagı tə, v
nə púpúní.

Lià tə nə, v nə púpúní

Piyerə púpúní v sagı tə v
pa *Kərisə lià tə nə, ba nə
wulə luv tə mama wa.

Sagı tə wa sugv

Nəjə kv tə yırı, v nə
púpúní ba nə: Sagı kv tə
kv zıga lià tə nə, ba nə
kàrì kunkun kàrì tə, tə nə
zıga Zwezi-*Kərisə soywájú
tə nə. Ba lià təntə yàá pwèe
Kərisə lià tə duən nə, ba ga
vaŋa ba, ba kəni ba tutnəe
kukwınan tə wa. Piyerə
swın ba con, sə ba twá Yı
cwəŋə tə zəni də pùé nədu,
v nə kúrí ba tə yırı. Kv m̀
yırı nə, ba mə, sə ba twá Yı
sagı tə cıgá kàrì tə nə, ba
wə mə, sə ba cugv kunkun
karnına-ba sùràn tə. *Yuu-
Tiu Zwezi wá píí v bà. Kv
mə, sə lià dən wá də bıcan
sié, də pupwən. Ba mə, sə
ba ya lià tə, ba nə poli Yı
pùé.

Təntən jònà bwálí

¹ À m̀ Simon Piyerə à yi
Zwezi-*Kərisə tutunbiu, à ga
yi v *tuntunu. À púpúní
sagı kv tə, á m̀ lià tə nə, á
nə ni yuywanv, á kə á waa
Zwezi nə, ndə nə də nə ni
yuywanv nə kə nə waa v
nə nətv. Kv nətv tə twá də
Zwezi-Kərisə cıgá tə nə. V
m̀ nə yi nə Yı, v m̀ ga nə
jon nəba nə cvna wa. ² Yı
də nə *Yuu-Tiu Zwezi nə wá
fwa ba pubwanv tə á yıra,
ba ga pa aba ba bıcan sié, tə
nə sùrí wuuu, kv twá á yənu
tə nə, á nə yèé ba.

*(Zwan 17.2-3; Titə 2.11-
14; Filipə tián 1.9-11; 3.8-14;
Eberə-ba 6.11-12)*

³ Yı twá v diàn tə nə, v pa
nəba wiən tə mama, tə nə
mə də nəba, sə nə ma twá v
nə zəni, nə nə yèé wá yırı.
V m̀ nə twá v tətə dun yo-
faran tə nə, v ma kúrí nəba.
⁴ Mə kv twá yìèn təntə, Yı
ma kàn nii də, v wá pa nəba
wiən nəfaran, tə nə ziən
zənzən. V fwa kv nətv, sə
kv pa á dən nə ni tə wiən
təntə, sə á wàni á lı á tiàn
yokukwınan tə wa, tə nə sùé
luv. Yìèn təntə yi ləzoni
pwíi yokukwınan fira, tə ga
cùgà luv tə. Yá á dən wá ya
ndə Yı nə. ⁵ Kv m̀ tə yırı,
á kəne á kajaŋa mama lá. Á
kən á waa Zwezi-Kərisə nə.
Á pian yofwamınan nəzəŋə
sùrí kv nə. Á pian yənu sùrí
yofwamınan nəzəŋə tə nə.
⁶ Á pian, á yəni á tiàn janv,
á sùrí yənu tə nə. Á pian, á
ja pínú wuuu, á dənà ká píí
á kə á kwa, á sùrí á nə yèé

á tiàn janv tə nə. Á pian, á twá Yı cwəŋə tə nə zəni, á nə jə, á súrı pínú wuuu, á dənà ká pıi á kə á kwa tə nə. ⁷ Á pian, Kərisə lià tə duən sonu súrı, á nə twá Yı nə zəni tə nə. Á pian, lià tə mama sonu súrı lià tə duən tə, ba nə yı á nubıa Kərisə yıri tə, sonu tə nə. ⁸ Də á nə tıŋa tə yìèn təntə, tə súrı wuuu, tə wá pa, á mı tə ba ya tıtv. Ku wá ja nywarı ku pa *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə. Yá á ga wá yəni wá yənu, ku nə súrı wuuu. ⁹ Yá liù tə, v nə ba tə yìèn təntə tıŋa, v ya ndə liliu nə, v ga ba yıŋıvı na. U swèéé də, Yı yá sın v cına nədwara tə v ıı.

¹⁰ À nubıa-ba, Yı kúrú aba, v ga ıı aba v tún. Ku mù nə pın, á kənə kajaŋa, sə ku yoo təntə ja diàn, Ku twá á tıtvıŋə nə. Á nə fwa ku nətv, á bá mà á nɛɛ nə, á tv Yı cwəŋə wa abada. ¹¹ Yá ku nətv dən wá pa, Yı pa á zv nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə sán tə wa, ku nə wulə máŋá mama wuuu. U mù Zwezi-Kərisə jon nəba nə cına wa.

(1 Piyerə 1.10-12; 2 Timote 3.16)

¹² Á nəŋə, ku tə nə pın, à tə ma wá liı aba tə yìèn təntə wuuu. À yəé də, á dí yáá á yəé tə yìèn təntə, yá á ga zıga diàn cígá tə wa, ba nə bıri aba. ¹³ Yá à dən nı də, ku zıən də, à tə nə wulə lıv wa, sə à twá sagı ku tə nə, à ma zın aba dwıan nə.

¹⁴ À swın ku, à nə yəé də à tıan bwələ, ndə nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə bıri ku nə nətv. ¹⁵ Ku mù nə pın, á wá kə cígá mama, à kə aba cwəŋə tə nii nə. À fwa nətv, sə ku pa, á liı tə yìèn təntə, máŋá mama, à tıan kwa nə.

¹⁶ Máŋá don wa, nə swın nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə diàn tə yoo, nə bıri aba. Yá nə ga swın də, v wá pıi v bà. Ku yoo təntə tà yomanan, tə nə nan ləzoni swıan wa, nə twá nə ma swın ku. Nə tətə nə nı v dun tə nə yıá wa. Ku mù nə pın, nə swın ku yoo təntə. ¹⁷ U nı dun tə nə ba don jə, v nyına Yı con. Nə nı də, Yı tə, v dun nə dwə tə mama, v swın, v wú: «D tə ba tə yı à biswənə tə, v nə poli à pùé.» ¹⁸ Nə nı ku mù kori təntə də, ku naŋa yı, də nə yá wulə də wá, ku mù paan* tə yuu wa, Yı nə bıri v tiàn. ¹⁹ Yá nə dən pın cígá Yı nii *sùsùnà tə sùràn tə nə, ba nə swın, nə donı won mama. Ku zıən də, á nə zùri á yıra, də ba sùràn tə, ba nə swın. Tə yı ndə cànú nə. Cànú tə yáá pıpıı yıkuu wa, ku ja vələ tıblakıvı, máŋá tə naŋıvı† tə, nə wá pén, ku pa á na zəni zəni. ²⁰ Á nəŋə yoo tə, ku nə wulə yìèn tə mama yuu wa. Ku mù nə yı Yı nii sùsùnù wə mɛ, sə v gwın Yı nii tə sùràn tə, tə nə púpúnı Yı sagı tə wa də v təntıan yənu. ²¹ Yı nii sùsùnà tə sùràn tə, tà tə nan ləzwənə

* 1:18 1.18 Ywán Matıə 17.1-13. † 1:19 1.19 Naŋıvı təntə yı Zwezi yoo nə ku bıri. Ywán Apokalisə 22.16.

fira wa. Ku yi Yu-*Siŋu tə nə yigu ba, ku pa ba swin tə sùràn təntə, tə nə nan Yu.

2

Kunkun karnyina-ba wá bà

(*Tutvnan 20.29-30; Zwidə 3-16; Apokalisə 2.14, 15; 2 Timote 3.1-9*)

¹ Mánjá don wa, kunkun sùsònà yin *Yüzərayelə lià tə wa. Yá mánjá don kùb wá bà, kunkun karnyina-ba wá ya á də tətəŋi wa. Ba mù kunkun karnyina-ba wá twá tia tia, ba kə ba kunkun kàrì tə, tə nə duga lià á pwərə wa. Ba wá vi *Yuu-Tiu, v nə yè ba v jon ba cuna wa. Yá naa nədub ba wá van cuna nəfaru, ba di ba yuu wa. ² Lià zənzən wá twá, ba nə ba ba tiàn janu tə nə. Yá lià dān wá swin yolwan, ba zigi cígá cwəŋə tə nə ba mù yiri. ³ Ba mù kunkun karnyina-ba wá kuna kunkun, ba ma gugaru aba, ba jon á wiən ba dé, á wiən tə yimən nə jə ba, yiri. Yá ba mù lià təntə bürà bürì ku zwèe, ku mánjá nə ba yigə. Liù tə, v nə wá cùgù ba tə, ba dwèe. U bá dán, v ma cùgù ba míámíán.

Yu yèé nətv, v nə wá jon cígá tiàn tə

⁴ Yu wá *malike tə tətə nə cùgù v nə mánjá don wa, yá tutv. U jun tə v dilu tiga bwálí nə, v vwa tə, v tün yikunu wa. U ma dānì diin tə, v nə wá bürì tə bürà. ⁵ Yu wá Nowe mánjá lià tə nə tun cuna tə də, yá tutv.

U pin dwà nəfaru bà ku nà. Ku níá tə pèe ba mù lià tə, ba nə tuŋa tutvukwınan, Yu nə ba pià. U wá ba liù mama jon, də ku nə tà Nowe, də lià barpe duən ci ci nə Yu jon, ku fuən luv təntə wa. Nowe yá swin ku tə nə yi cígá, v biri lià tə. ⁶ Yu bürì *Sodəmə də Gomərə tiàn tə də bürà, sə v cùgù tə. U pin mən dé tə tiàn təntə. Yá v dān twá ku mù yoo tə nə, v ma biri won tə, nə biàn lià tə yuu wa, ba nə tuŋa tutvukwınan tə, Yu nə ba pià. ⁷ Yá ku mánjá tə wa, Yu jon Lotə, v nə yi cígá tíu, v pa v nan, Sodəmə tiv tə wa. Mánjá tə, Lotə yá nə wulə Sodəmə tiv tə wa, v dí càn zənzən, ba mù lià təntə, ba nə tuŋa tutvukwınan tə, Yu nə ba swə, jun wa. ⁸ U nə ni ba yokwınan tə diin mama, v ga nəñ ba sukwınan tə, ba nə swin, diin mama, tə yìèn təntə yá yì wá v bican wa zənzən, v nə yi cígá tíu tə yiri. ⁹ Tə yìèn təntə mama biri də, Yu yèé cwəŋə tə, v nə wá ti, v ma jon lià tə, ba nə twá v cwəŋə tə zəni, yìèn ga wuwali ba. U yèé cwəŋə tə, də v nə wá twá, v ma ja lià tə, ba nə tuŋa kunkun yìèn tə. U wá ja ba v tün, ku ja va ba diin tə, v nə wá bürì ba bürà.

Kunkun karnyina-ba nə yi nətv

¹⁰ Yu wá pa, càn yì lià tə, ba nə twá ba pùé yokwınan fira nə, ba nə

turja durən yìèn, ba ga vı *Yuu-Tiu Yu diàn tē, də ba twın tē. Ba mù kunkun karnyına-ba, à nē swın ba yoo, ba yuu dà. Yá ba ga ba fən dəri sē ba twın dun wiən tē. ¹¹ Yá *malikē tē jē diàn, tē doni ba mù là tēntē, tē ga ba sēe, tē twın wiən tēntē Yuu-Tiu Yu yáa con.

¹² Ba mù là tēntē dān fwa yìèn ndə ganaŋa nē, tē nē yèrì tē yáa. Ganaŋa yı tē wulə, sē ba də ba janı, ba gwı. Ba níó súó də turan, ba nē ma twın wiən, ba nē yèrì tē dēn. Ba cígá ga yı ba wá tı, ndə ganaŋa tēntē nē. ¹³ Yu wá pa, ba dé càn. Càn tēntē nē yı ba ŋwírán ba tutunε nē tà cígá tē yırı. Máná mama, ba swə, sē ba fwa ku tē nē lwara də, ku nē swə ku yı yıcau tətə wa də. Ba nē wulə də aba, ba tutunε tē yáa kə cavıra á nē. Yá tē ga ba ywán tē pa aba. Ba swə, sē ba yìèn ba ma kuni kunkun, ba bırı aba də, ba nē dé cànə də aba. ¹⁴ Ba bə won don pià, də ku nē tà kana, sē ba fwa bacwan də ba. Ba ba lwanı fwa ba swı. Ba nē nı liù tē, v nē ba diàn jē Yu cwəŋə tē wa, ba yáa yıgu ku tíú, ba pa v fwa cuna. Máná mama, là duən wiən jē yimən tē pa ba. Tē yìèn tēntē nē bırı də, Yu wá bürì ba bürà. ¹⁵ Ba đugv cígá cwəŋə, ba ga tı jún cwəŋə. Ba twá Bewərə biú Balamə jún cwəŋə tē nē, ku nē yı səbiswənə cwəŋə. U sónı, sē v fwa tutunε tē nē tà cígá,

sə v ga na səbiu. ¹⁶ Yá Yu twá də bìnə, v ma caga v nii *sùsùnə Balamə nii nē, v cuna tē yırı. Bìnə nii ba swın, yá ka swın Balamə con də ləzwənə kori. Ka cígá v nē, sē v dān ká fwa ku mù yutəlu yoo tēntē.

¹⁷ Ba mù kunkun karnyına-ba tē, à nē swın ba yoo á con tē, yı ndə nabuliyı nē, tē nē kva. Ba yı ndə bakwan nē, voo nəfarv nē fulı ku yıgə, dwə ga ba nı. Yu kwen yikunu bwálı, v tın ba nē. ¹⁸ Ba yı là tē, ba nē swın sɔfaran. Ba sùràn tē ga ba dēn jē. Ba swın sùràn tēntē, sē tē twá là tē pùé fıra yokukwınan nē. Ku là tēntē dān nē zəzən ba lı ba tiàn, là tē wa, ba nē jén, ku tē nē wà díán tē piı, ba jén. ¹⁹ Ba mù kunkun karnyına-ba yáa kàn nii là tē con də, ba wá pa ba tını ba tiàn. Yá ba tətə dān ga yı ba cuna tē ywəŋə, ba ba ba tiàn tı. Won nē dí diàn liù yuu wa, ku tíú yı ku yonı.

²⁰ Ku yı cígá, là tē, ba nē yəó Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə, v jon ba ba cuna wa. Yá ba lı ba tiàn luv ku tē gıgara yìèn tē wa. Là tēntē nē piı, ba kə ba tiàn tē yìèn tēntē wa, ba pa tē dé diàn ba yuu wa, ba yígúré wá ya càn, ku doni dí yáa. ²¹ Ku yá wá kwanı ku pa ba, də ba yá nē wà cígá cwəŋə tē yəni, ku doni ba nē yəni ka, yá ba ga kúv ba Yu nii tē, ba nē pın ba zılı. ²² Yoo tē nē wá yı ba là tēntē, bırı nəba də, ku tē

nə swìn zwansıarı tə wa, yı cıgá. Kú swìn, kú wú: «Kú yı ndə kukurə nə tını, ka pıı ka dé». Kú swìn zwansıarı don wa, kú wú: «Kú yı ndə ba nə swə too, kú ga pıı kú va kú tı titaran wa, kú bəbəli».

3

Yuu-Tiu ka pıı ka bà yoo (Zwidə 17-19; Matıə 24.37-38; 2 Tesalonikə tıán 1.7-10; Apokalisə 20.11)

¹ Á nubisoni-ba, á nəŋə, à sagı bələ nii nyiən nə, à púpúnı á nə. Tə saga bələ tə me wa, à nə púpúnı, à swìn yièn á con, à nə ma líı aba. Á pià, sə á bún tə yièn tə yoo də pubuŋa, kú nə ziən. ² Á pià, sə á líı á tıán sùràn tə yoo, Yı nii *sùsùnà tə nə swìn á con fuən fuən. Á líé Yı cwəŋə tə sùràn də yoo, á *tuntuna tə nə swìn, ba bırı aba. Tə sùràn təntə nan *Yuu-Tiu. U mù nə jon nəba nə cuna wa.

³ Á lwara də, luv zaŋv mánjá wa, mómonyına, ba nə swə ka kúkuli là, wá bà. Ba wá ya là tə, ba nə tuŋa ba püé yokúkwinan fıra. ⁴ Ba wá swìn, ba wú: «D wá swìn də, v wá bà, naaa? Sə v wa yèn nə? Nə nıbara-ba nə tələ, kú ba yigə. Won mama ga tə wá lwán. Wiən tə mama tə yı ndə, nətv tə luv dən laŋv mánjá nə yın.» ⁵ Ba swìn kú nətv tə, yá ba ga kúú ba pià ba líı yoo nədv kú tə. Ba swəéé də, luv dən laŋv mánjá wa, Yı twá v nii sugv nə, v ma fwa lanworu də tia. U

pın tia pén kú nan níá wa, kú ga yı kú twá níá nə, tia ma fwa. ⁶ Mə níá nə nə, Yı kúú twá, v ma cùgò tia yuu wiən tə mama, də dwà nəfarv təntə, kú nə twı kú nə kú mánjá tə wa. ⁷ Yı nə kúú twá sugv təntə nə, v pa nii də, zən lanworu kú tə də tia tə, wá tún tə diàn dın tə, v nə wá pa tə mama dé mən. Kú yoo təntə wá tun dın tə nə, v nə lı v tún, sə v bürı bürà tə. Kú dın tə nə, v wá cùgò là tə mama, ba nə tuŋa tótunkúkwinan tə, v nə ba pià.

⁸ Á nubisoni-ba, yoo nədv nə, á wá me, sə á swəéé kú yoo. Á me, sə á lwarı də, Yuu-Tiu Yı con nə, dın nədv yı ndə bına mùrò nə. Yá bına mùrò də yı ndə dın nədv nə. ⁹ Là duən buŋa də, Yuu-Tiu nikanı tə dánı, kú nii ba sú. Kú nətv tà cıgá. Yá kú dən nə yı pınú, v fwa də aba. U ba pià, sə á ladva jén. U pià, sə á mama vevəri á kwa, á ma sá á cuna tə.

¹⁰ Yuu-Tiu ka pıı ka bà tə, wá dı là yuu ndə ŋwıàn nə. Kú dın təntə nə, lanworu tə wá jén də zəzugu nəfarv. Mən wá dé wiən tə mama nə wulə lanworu tə wa. Yá tia tə də ka yuu wiən tə mama wá dé mən, tə jén lá nə.

(Likə 21.34-36; 1 Tesalonikə tıán 5.1-10; Apokalisə 21.1)

¹¹ Tə wiən tə me wá jén, ndə nətv nə, kú nə swìn. Á dən me, sə á fwa kú tə, Yı nə swə, á ga twá v cwəŋə

tə zəni. ¹² Də ku dɪn təntə, Yı nə wá b̀̀r̀i b̀̀r̀à, tə nə ma b̀̀àn, á kənə á kajaŋa lá, sə ku bà lala. Ku dɪn təntə nə, lanworu tə wá kwé mənvo, ku ga nyɔ lá. Ku mù lanworu tə də ku wa wiən tə mama wá kwé mən tə nyɪan tə jén. ¹³ Nə mù dən yi nə dənì lanworu nədun də tɪa nədun, yoo mama nə wá tɪn də cígá lá nə, ndə Yı nə kàn nii nətɔ tə, ɔ pa nəba.

¹⁴ À nubisoni-ba, ku mù nə pɪn, mánjá tə, á nə dənì ku dɪn təntə, á kənə d̀̀àn, sə Yuu-Tiu bà, ɔ yí aba, də á ba yolwan də cuna jə, Yı yáá con. Ku mə, sə ɔ bà ɔ yí, də á yi là tə, á nə wulə bican sié wa də Yı. ¹⁵ Á lwara də, nə Yuu-Tiu Yı pínú tə, yi ku saŋa aba, sə ɔ ma jon aba á cuna wa. Nə nubiswənə, Polə twá wobuŋa tə nə, Yı nə pɪn wá, ɔ ma púpúní ku yoo təntə tətə, ɔ pa aba. ¹⁶ Saga tə mama wa, ɔ nə púpúní tə yìèn təntə yuu wa, ɔ yáá swìn ku nətɔ. S̀̀r̀àn wulə tə saga tə wa, là nə ba tə dən nèn mwálí mwálí. Là tə nə ba yənu jə, də là tə, ba nə ba d̀̀àn jə Yı cwəŋə tə wa, wà̀r̀ì tə dən ba nì. Ba yáá lwàn tə mù s̀̀r̀àn təntə, ndə ba nə lwàní Yı sagı tə s̀̀r̀àn tə duən nətɔ tə. Ba fwa ku yoo tə nətɔ, ku ga wá pa Yı c̀̀g̀ù ba.

¹⁷ À nubiswənə-ba, á mù con nə, á mù dí yáá á yèé tə yìèn tə yoo. Á dən cɪa á tìàn nə, sə ba mù là təntə, ba nə ba Yı nii zilí tə, dən ká yigu

aba, ba kə ba jíún cwəŋə tə wa. Ku nətɔ dən ká pa á ba zəni zıga Yı yìèn tə wa. ¹⁸ Á dən vələ yáá wuu, də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə. Ʋ wá fwa pubwanɔ á yira, ku nə s̀̀r̀í wuu, sə á ga yəni wá yənu, ku nə s̀̀r̀í wuu. Ʋ mù nə jon nəba nə cuna wa. Ʋ mù nə mə də dɪn, ku nə zıgı s̀̀ún ku ja vələ mánjá də mánjá wuu, ku nə ba zwèe. Amına!

**Təntən sagı tə,
Zwan
nə púpúní
Zwan təntən sagı
tə yuu wa sugu**

*Liù tə, v nə púpúní sagı
ku tə*

Lià zənzən buŋa də, ku yi *təntən Zwan nə púpúní ku. Mə v mǝ Zwan təntə tətə nə púpúní Zwezi-*Kərisə soywájú tə.

*Lià tə nə, Zwan nə
púpúní*

Zwan púpúní sagı ku tə v pa *Kərisə lià púló tə nə, ba nə gugurə tə də kunkun kàrà.

Sagı tə wa sugu

Yièn yà zua *Kərisə lià púló tə wa. Kərisə lià púlí tə wa lià duən yà gıgarı Kərisə lià duən ba duga. Ba yà kàrì kunkun kàrà Zwezi yuu wa, də nətv liù nə mɛ, sə v ya Kərisə liù yuu wa.

Zwan pià v biri ba də, Zwezi-Kərisə yi læzwənə cígá cígá. U yi Yu tə, v nə wulə mu wa, biù. Yu yi poni, Yu yi sonu. Nə twá də Zwezi də Yu-*Siŋu tə nə, nə ma yəé ku nətv tə. U mǝ nə sɪn nə cuna tə mama v li. Cígá cígá Kərisə liù yi liù tə, v nə twá kàrà tə nə, ba nə biri wá ku jju mama, ndə ku nə mɛ nətv. Zwezi-Kərisə ti v mu, v ma lári lià tə duən yuu nə. Ku nətv dàñ biri də, v swə Yu v ga yəé Yu də. Cígá cígá Kərisə liù

də dàñ mɛ, sə v ti v mu tə, v ma lári v duən Kərisə lià tə yuu nə.

Zwezi yi mu sugu

(Zwan 1.1-14; 1 Zwan 5.11-13)

¹ Nə cugu liù kori. Nə ni wá də nə yía. Nə balv wá zəni. Nə dwen v yira də nə jìàn. U mǝ nə yi liù tə, v nə yin lá, ku jju mama. Ku liù təntə nə yi sugu tə, ku pin mu lià nə. ² Liù tə, v nə yi mu, biri v tiàn nəba. Yá nə mǝ ni wá. Mə v yoo nə nə dàñ swìn, nə biri aba. Nə swìn v mǝ liù təntə yoo á con. U mǝ nə yi mu tə, ku nə ba zwèe Yu con. U mǝ yà nə yin də nə nyina Yu tə. U mǝ liù tə v nə biri v tiàn nəba, ³ nə ni wá, nə ga ni v kori. U mǝ yoo nə, nə swìn á də con, sə á də ja nımarv də nəba. Nə də con nə, nə də jə *nımarv də nyina Yu, v də v biù Zwezi-*Kərisə. ⁴ Tə yièn tə yi, nə púpúní tə á nə, sə ku pa nə pupwən tə sú.

Á yana poni lià

(Efezə tiàn 5.8-14; Titə 2.14)

⁵ Á nəjə sugu tə, nə nə ni v con, yá nə dàñ ga pià nə swìn ku nə biri aba. Sugu təntə nə yi: Yu yi poni Yu. Yá yikunu təló v con. ⁶ Nə nə swìn də, nə jə *nımarv də Yu, yá nə ga tuŋa yikunu wa yièn, nə yi kunkuna, nə ga ba cígá tə nii nə twá. ⁷ Yu yi poni Yu. Yá nə nə yi poni lià ndə v nə, nə wá ja nımarv duən pwərə wa. Yá Yu biù

Zwezi jana tə, tə nə nan v tian tə máŋá wa, dàŋ wá sɪn nə cɔna tə mama, tə li.

⁸ Nə nə swɪn də, nə ba cɔna tɔŋa, nə yɪ nə gɪgari nə tiàn, cígá ga təlɛ də nɛba.

⁹ Nə nə swɪn nə bɪri də, nə fwa cɔna, Yɪ wá sɛ̀e v kwen tə cɔna tə, nə mù də wá pwɛrə wa. Yá v ga wá sɪn nə kɔnkɔn yìèn tə mama. Yɪ wá fwa kv, v yoo nə yɪ pùé nɛdv tíú, v ga yɪ cígá tíú tə yɪri. ¹⁰ Yá nə nə swɪn də, nə ba cɔna tɔn, kv yɪ nə bɪri də, v yɪ kɔnkɔnv, v sɔgv tə ga təlɛ nə waa.

2

Zwezi nə wá zɪgɪ nə jɪrimv Yɪ yáá con

(Zwan 13.34-35; 14.21-24; 15.12-14)

¹ À bisíná-ba, à púpúní tə yìèn tə mama á nə, sə á dàná ká fwa cɔna. Yá liù nə cògò, nə jə liù, v wá zɪgɪ nə jɪrimv, kv yoo tə wa. Kv tíú wulə nyɪna Yɪ sɛpuni nə. Kv liù tə nə yɪ Zwezi-**Kərisə*. Yá v mù dàŋ nə yɪ cígá tíú. ² V mù tətə nə tɪga ndə nə yuu **jɔŋi vanɪ* ba nə gva, sə kv sɪn nə cɔna tə. Kv tà nə mù cɪcɪ cɔna tə ka li yɪri, kv yɪ lià tə də mama cɔna yɪri.

³ Won tə nə bɪri nɛba, də nə yə́é Yɪ, kv yɪ, də nə nə zilí v nii yìèn tə. ⁴ Liù nə wú, v yə́é Yɪ, v ga ba v nii yìèn tə zilí, kv tíú yɪ kɔnkɔnv, cígá ga təlɛ kv tíú con. ⁵ Liù tə, v nə jɪn v sɔgv v bɪcan wa, Yɪ sonu tə cígá súé wá. Kv nɛtv tə bɪri də, nə mù də

Yɪ vwə duən nə. ⁶ Liù tə, v nə swɪn də, v wá vwə v tiàn, Yɪ yɪra máŋá mama wuuu, kv tíú mɛ, sə v ya ndə Zwezi nə yɪ nɛtv.

Ka sóní duən yoo

⁷ À nubisoni-ba, kv tə, à nə púpúní á nə, kv tà **nii* yoo nɛdvŋ yoo. Kv nii tɛntə, à nə púpúní kv yoo á nə, yɪ nɛdwan. Kv nii yoo tə yɪn də aba, kv jɪjv mama. Kv mù nə yɪ sɔgv nɛdwan tə, á nə nì. ⁸ Nii nɛdwan tə yoo, à nə púpúní, à pa aba tə, kv nii yoo tə yɪ nɛdvŋ də. Kv twá Zwezi də aba, kv ma bɪri kv tiàn də, kv yɪ cígá. Yikunu vií, nə ga manwarɪ nə na poni, kv pɪpɪli. ⁹ Də liù nə swɪn də, v wulə poni wa, kv tíú ga ba v don tə, v nə yɪ v nubiu **Kərisə* yɪri, swə, v mù liù tɛntə tə wà yikunu wa nan. ¹⁰ Liù tə, v nə swə v don, v nə yɪ v nubiu *Kərisə* yɪri, kv tíú tə wulə poni wa, máŋá mama wuuu. Yá won ga təlɛ v waa con, kv nə wá pa v dɔgv Yɪ cwəŋə tə. ¹¹ Yá liù tə, v dàŋ nə ba v don, v nə yɪ v nubiu *Kərisə* yɪri, swə, kv tíú tə wulə yikunu wa, v ga vɛlə tə wa. V yèri bwálí tə, v nə vɛlə, yikunu tə nə púé v yíá nə yɪri.

(Romə tiàn 12.2; Zwakə 4.4; Matíə 6.24)

¹² À bisíná-ba, à púpúní á nə, sə à swɪn á con də, Yɪ twá Zwezi yɪri tə nə, v ma sɛ̀e v kwen á cɔna tə, v li á mù də wá pwɛrə wa. ¹³ À nyɪna-ba, à púpúní á nə,

á nè yèé liù* tē, v nè yin lá, luv jju mama wa yiri. À púpúní á nè, balandɔra-ba, á nè dí diàn *Sítana tē yuu wa yiri. ¹⁴ À bisíná-ba, à púpúní á nè, á nè yèé á nyina Yui tē yiri. À nyina-ba, à púpúní á nè, á nè yèé liù tē, v nè yin lá luv jju mama wa yiri. Balandɔra-ba, à púpúní á nè, á nè dà, yá Yui sugu tē ga wulə á waa, máńá mama wuuu tē yiri. Ku súrí lá, á dí diàn Sítana tē yuu wa. ¹⁵ Á dànà ká sóní luv yìèn tē, nè à yèé ku wa wièn tē. Liù nè swə wièn tē nè wulə luv ku tē wa, ku tíú ba nyina Yui swə. ¹⁶ Á nɛɲə wièn tē mama, tē nè wulə luv wa: Tē mù nè yi, ləzwənə pùé yokukwɪnan fira, dē v yíá ka zú lià wièn, dē v wojan fwìə. Tē wièn tɛntə wà nyina Yui con nan, tē yi tē wulə luv ku tē wa. ¹⁷ Á lwara dē, luv dē ku yokukwɪnan fira tē wulə tē kèèń. Yá liù tē, v dàn nè fwa Yui fira, ku tíú wulə mu wa, ku nè ba zwèe v con.

(1 Zwan 4.1-6; 2 Zwan 7-11; Zwan 16.13-15)

¹⁸ À bisíná-ba, luv zaɲu máńá bwələ. Á nì dē, ba swìn dē, Zwezi-Kərisə dɔɲu wá bà. Yá síún nè, Zwezi-Kərisə dɔɲa dáá, ba nè wulə. Ku nɛtv tē pɪn, nè lwarɪ dē, ku yi luv zaɲu máńá nè bwələ. ¹⁹ Zwezi-Kərisə dɔɲa tē nan nè tətəɲi wa. Yá ba dàn yà tà nè wa

lià fuən. Dē ba yà nè yi nè wa lià, ba yà bá nan ba yá nɛba. Ku nɛtv tē fwa, sē ku ma bɪrɪ dē, ba mama yà tà nè wa lià. ²⁰ Yá á mù jon Yui-Siɲu tē. Ku yi Zwezi-Kərisə nè pɪn ku aba. Mə ku mù nè pɪn, á mù mama yèé cígá tē. ²¹ Ku tà à púpúní á nè, sē à swìn dē, á yèrì cígá tē. Ku yi à púpúní, sē à bɪrɪ dē, á yèé ka. Á dàn mɛ, sē á yəni dē, kunkun nɛdv dē ba cígá tē con naɲa. ²² Wàà nè yi kunkunv? Ku yi liù tē, v nè swìn dē, Zwezi tà Kərisə. V mù nè yi Zwezi-Kərisə dɔɲu. V mù nè vɪ nyina Yui dē v biú tē mama bələ. ²³ Liù tē, v nè vɪga biú tē, ku tíú tē vɪga nyina tē dē. Liù tē, v nè sèe biú tē, ku tíú tē sèe nyina tē dē. ²⁴ Á zɪga yoo tē yuu wa, á nè nì ku dèn lanɲu wa. Á nè zɪga ku tē yuu wa, á nè nì máńá tē wa, ku nè tvn, ku bɪrɪ dē, á wá vwə á tiàn nyina Yui dē v biú Zwezi yira máńá mama wuuu. ²⁵ Yá á nɛɲə, biú tē kàn nii dē, v wá pa nɛba mu tē, ku nè ba zwèe Yui con.

²⁶ À púpúní tē yìèn tē, à pa aba, lià tē yiri, ba nè wulə ba gɪrɪ aba. ²⁷ Á mù con nè, Kərisə pɪn aba Yui-Siɲu tē. Ku súde aba, yá á kúde ba liù don kàrà pià. V Siɲu tē cígá kàrà aba yìèn tē mama, yuu wa. Tē tē yuu wa, ku nè kàrì aba, tē yi cígá, tē tà kunkun. Ku mù nè pɪn, á twá kàrà tē nii nè,

* 2:13 2.13 Ku yi Zwezi yoo nè ku swìn.

υ Siŋu tē nē buri aba. Yá á ga wulə də Zwezi-Kərisə máŋá mama wuuu.

(Zwan 1.12-13; Romə tián 8.14-19; 1 Zwan 5.18)

²⁸ À bisíná-ba, ku mù tē yiri, á vwə á tián Zwezi-Kərisə yira máŋá mama wuuu. Ku mù nē wá pa diin tē, υ nē wá pii υ bà, sē nē zən nē yəni də, fən təlól, cavira də dàn ká ja nēba υ yáá con. ²⁹ Á yèé də, Yui yi cígá tíú. Á dàn mē, sē á yəni də, liù tē, υ nē tɔŋa də cígá, yi υ biú.

3

Lià tē, ba nē yi Yui bia yoo

¹ Á nənə tē nē, nyina Yui nē sóni nēba zənzən nətɔ. U sonu tē pin, υ boŋə nēba υ bia. Yá nē cígá ga yi Yui bia də. Lià tē, luv nē ti ba, wà Yui yəni. Ku mù nē pin, ba yèrì nē də. ² À nubisoni-ba, síún nē, nē dàn yi Yui bia. Yá won tē, nē nē wá yà, Yui tē wà ku buri. Nē dàn nē yèé də, Zwezi-*Kərisə nē wá pii υ bà, máŋá tē wa, nē wá na nətɔ tē, υ nē yi. Yá nē wá lwàń, nē jì ndə υ nē. ³ Liù tē mama, υ nē jə yala təntə Zwezi-Kərisə con, ku tíú yáá kə dián, sē υ kwən υ bican, sē ku ya nəpon Yui yáá con. Yá υ dàn wá yà ndə Zwezi-Kərisə tətə nē, υ bican nē yi nəpon Yui yáá con.

Cuna liù ba Yui nii yìèn zìlì

⁴ Liù tē mama, υ nē tɔŋa cuna, ku tíú viga Yui *nii. Ku dàn pià ku buri də, cuna

yi ka vi Yui nii zìlì. ⁵ Á yèé də, Zwezi-*Kərisə twi tia yuu wa, sē υ li lià cuna. Yá υ tətə yuu ba cuna jə. ⁶ Liù tē mama, υ də wá dàn nē vwə duən nē, máŋá mama wuuu, kúb ba cuna fwa. Yá liù tē υ nē tɔŋa cuna, ku tíú tē wà wá ni, υ ga yèrì wá də.

⁷ À bisíná-ba, á dànà ká pa liù mama gɔgɔri aba. Liù tē, υ nē tɔŋa də cígá, ku tíú yi cígá tíú, ndə Zwezi-Kərisə tətə nē yi cígá tíú nətɔ. ⁸ *Sitana nē tɔŋa cuna, ku juɔ mama. Ku mù nē pin, liù tē, υ nē tɔŋa cuna υ yi Sitana nē ti. Yui-Biu Zwezi-Kərisə twi tia yuu wa, sē υ cùgò Sitana tutɔnan tē mama.

⁹ Liù tē mama, υ dàn nē ya Yui biú, υ jə Yui mu tē. U ga ba cuna tɔŋa. Yui dàn nē yi υ nyina. Ku mù nē pin, υ wàrì cuna υ tɔŋa. ¹⁰ Mə ku twá nətɔ, ba ma lwarì Yui bia tē də Sitana bia tē swián duən wa. Liù tē mama, υ nē ba tɔŋa də cígá, ku tíú tà Yui biú. Liù tē də, υ nē ba υ don, υ nē yi υ nubiu Kərisə yiri, swə, υ də tà Yui biú.

Nii sonu də bican sonu yoo

(Zwan 15.12-21; 1 Zwan 4.7-8, 16-21)

¹¹ Ku tē, ba nē swìn, ba pa á ni, ku juɔ mama, ku mù nē yi, sē nē sóni duən. ¹² Nē wà mē, sē nē ya ndə Kayen nē. U mù yà yi *Sitana nē ti. Kayen gua υ nyánú. Yá bèèè nē pin, υ ma gv υ nyánú tē? Ku yi υ mù Kayen tutɔnan yà yi tutɔnkɔnkwinan, yá υ

nyánú tē tutunan ga zīen. Ku mù nē pīn, v ma gv wá. 13 À nubia-ba, á dànà ká pa ku dì á yuu dē lià tē, luv nē ti ba nē dūja aba. 14 Nē swē nē duēn tē, ba nē yi nē nubia *Kērisē yiri. Ku mù nē pīn, nē yèé dē, nē nan tian wa, nē zv mu wa, ku nē ba zwēē Yū con. Liù tē, v nē ba v don, v nē yi v nubiu Kērisē yiri, swē, ku tíú tē wulē tian wa, tē nē ba zwēē. 15 Liù tē mama, v nē dūja v don, v nē yi v nubiu Kērisē yiri, ku tíú yi laguru. Yá á ga yèé dē, laguru nēdv tētē ba mu tē, ku nē ba zwēē Yū con, tē jē, v pa v tiàn nē. 16 Zwezi-Kērisē nē ti v mu, v ma lárí nē yuu nē. Yá ku dàn twá dē v mù, nē lwarí won tē, ku nē yi sonu tē. Nē dē dàn mē, sē nē ti nē mu tē, nē ma lárí nē duēn tē, ba nē yi nē nubia Kērisē yiri, yuu nē. 17 Ku wáá ku pīn jūjē tíú don ni v don, v nē yi v nubiu Kērisē yiri, yojanu wa, v ga vi, sē v san wá. Nētē nē ba wáá ba swīn dē, Yū sonu tē wulē jūjē tíú tētē bican wa?

18 À bisíná-ba, nē sonu tē mē, sē ku ya cígá cígá sonu, ba nē na ku, nē tutunan wa. Nē dànà ká ja nii sonu tē, ku nē swīn sūrān tē nē ywán cíci. 19 Mē nētv, nē nē wá twá nē ma lwarí dē, nē yi cígá tiàn. Yá mē nētv, nē nē wá twá, nē ma ja bican sié Yū yáá con. 20 Nē yèé dē, Yū dwē nē pubuja tē, v ga yèé won mama. Ku mù nē yi, dē nē nē caga nē tiàn nii nē nē

bican wa, ku ba dēn jē.

21 À nubisoni-ba, dē nē dàn nē ba nē tiàn nii nē caga nē bican wa, nē wá zēn nē yēni dē, fēn tēlé Yū yáá con. 22 Nē zilí Yū nii yīēn tē, yá nē ga tūja ku tē, v nē swē. Ku mù nē pīn, won tē mama nē nē lōrì v con, v wá pa ku nēba. 23 Á nējē, ku tē nē yi v nii yoo tē. Ku mù nē yi, sē nē kē nē waa v biù Zwezi-Kērisē nē. Yá nē ga sóní duēn, ndē Kērisē nē pīn nēba nii ku yoo tētē yuu wa nētv. 24 Liù tē, v nē zilí Yū nii yīēn tē, ku tíú vwē v tiàn Yū yira, mánjá mama wuuu, Yū dē ga wulē dē wá mánjá mama wuuu. Yá ku twá dē Yū-*Sīju tē, v nē pīn nēba, nē yèé dē, Yū wulē dē nēba, mánjá mama wuuu.

4

Yū-Sīju tē dē kunkuna yoo

(1 Zwan 2.18-27; 2 Zwan 7-11)

1 À nubisoni-ba, á dànà ká kē á waa lià tē mama nē, ba nē swīn dē, ba súé dē Yū-*Sīju tē. Síún nē, kunkun sūsùnà súé luv wa. Á mē, sē á dí yáá, á miàn ba á lwarí dē, Sīju tē, ba nē jē, nē ya Yū-Sīju tē. 2 Á nējē nētv tē, á nē wá twá, á ma lwarí dē, ku nē ya Yū-Sīju tē. Liù tē mama, v nē swīn v bīrī dē, Zwezi-*Kērisē cígá nan Yū con, v bà, v pa, kan lūrī wá tia yuu wa, ku tíú yi Yū nē ti wá. 3 Liù tē mama, v nē ba cígá tē bīrī Zwezi-Kērisē yoo

təntə yuu wa, ku tiú tà Yui nə ti wá. Ku tiú súé də Kərisə dɔŋɔ tə siŋu tə. Á dí yáá á nì də, Kərisə dɔŋɔ təntə wá bà. Síún nə, ɔ manwarɪ ɔ wulə lɔɔ wa.

⁴ Á bisíná-ba, á mù yi Yui nə ti aba. Yui-Siŋu tə, ku nə súé aba, ku diàn dwə siŋu tə, ku nə wulə lià tə con, lɔɔ nə ti ba. Ku mù nə pɪn, á dí diàn kunkɔn sòsòná tə yuu wa. ⁵ Ba mù yi lɔɔ nə ti ba. Ku mù nə pɪn, ba swìn tə tə, lià tə lɔɔ nə ti ba, nə swìn. Ku mù yiri nə lià təntə cɔga ba sùràn tə. ⁶ Nə mù ya Yui nə ti nəba. Liù tə, ɔ nə yèé Yui, ɔ yáá cɔgu nə sugu. Yá liù tə, ɔ nə tà Yui nə ti wá, ɔ ba nə sugu cɔga. Mə ku twá nɛɔ, nə ma lwarɪ siŋu tə, ku nə yi cígá, də kunkɔn siŋu tə swíán duən wa.

*Sóni Yui, sə n sóni n duən
(1 Zwan 3.11-24; Zwan
3.16-17; Romə tiàn 5.5-8)*

⁷ Á nubisoni-ba, sonu yi ku nan Yui con. Ku mù nə pɪn, nə swéné duən. Liù tə mama, ɔ nə jə sonu, ɔ ya Yui biú, yá ɔ ga yèé Yui də. ⁸ Yui ya sonu Yui. Liù tə, ɔ nə ba sonu jə, ɔ wà Yui lwarɪ. ⁹ Á nɛŋə nɛɔ tə, Yui nə twá, ɔ ma biri ɔ sonu tə nəba. ɔ tun ɔ bidwa kələn tə tia yuu wa, sə nə twá də wá, nə na mu tə, ku nə ba zwèe ɔ con. ¹⁰ Á nɛŋə nɛɔ tə, ɔ sonu tə nə yi. Ku tà, nə nə sóni Yui tə yiri, ku ya, ɔ nə swə nəba tə yiri. Yá ɔ dān tun ɔ biú tə, sə ɔ ti, ndə nə yuu *jonji

vanɪ nə, ba nə gva, sə ku li nə cɔna tə.

¹¹ Á nubisoni-ba, də Yui nə sóni nəba sonu təntə yiri, nə də dān mə, sə nə sóni duən. ¹² Liù mama tə wà Yui ni. Də nə nə swə duən, Yui wulə də nəba, máŋá mama wuuu, yá ɔ sonu tə súé nəba cígá cígá.

¹³ Yui pɪn nəba ɔ Siŋu tə. Ku mù nə pɪn, nə yèé də, nə vwə nə tiàn Yui yira, máŋá mama wuuu. Yui də ga vwə nəba, máŋá mama wuuu. ¹⁴ Yá nə mù dān ni, nə ga swìn nə biri də, nyina Yui tun ɔ biú Zwezi tə tia yuu wa, sə ɔ jon ləzoni ba cɔna wa. ¹⁵ Liù tə, ɔ nə swìn, ɔ biri də, Zwezi ya Yui-Biu, Yui wulə də ku tiú, máŋá mama wuuu, ɔ də ga wulə də Yui, máŋá mama wuuu. ¹⁶ Nə mù yèé sonu tə, Yui nə swə nəba. Yá nə pɪn cígá ku yoo tə nə də. Yui ya sonu Yui. Liù tə, ɔ nə jə sonu, ɔ wulə də Yui máŋá mama wuuu. Yui də ga wulə də wá, máŋá mama wuuu. ¹⁷ Də nə nə súé də sonu cígá cígá, ndə ku nə mə nɛɔ, ku mù nə wá pa, nə zən nə yəni də, fən təlɛ diɪn tə nə, Zwezi nə wá piɪ ɔ bà, sə ɔ buri bura tə. Nɛɔ tə, Zwezi dān nə yi, mə nɛɔ nə də yi lɔɔ wa. ¹⁸ Sonu wa ba fən jə. Ku mù nə pɪn, liù tə, fən nə jə, ɔ wà swí də sonu. Liù nə yèé də, càn biàn ɔ yuu wa, ku mù nə yáá pa fən jə wá. Ku mù nə pɪn, liù tə fən nə jə, ɔ ba cígá cígá sonu jə.

¹⁹ Yui nə dí yáá ɔ sóni nəba. Ku mù nə pɪn, nə mù

jə sonu tə. ²⁰ Də liù nə swìn də, v swə Yɪ, v ga dɔŋa v don, v nə yɪ v nubiu Kərisə yɪɪ, kɔ tɪú yɪ kɔnkɔnɔ. Də v nə ba v nubiu tə swə, v ga na wá v yíá wa, v wàrì Yɪ tə, v nə ba na v yíá wa, v sóní. ²¹ Á nəŋə yoo tə, Yɪ nə pɪn nəba v nii tə kɔ yuu wa. Liù tə, v nə swə Yɪ, v mɛ, sɛ v sóní v nubiu də.

5

Kərisə lià dí diàn lɔv wiən yuu wa

(2 Zwan 5-6; Zwan 1.29-34; 3.36; 20.31)

¹ Liù tə mama, v nə pɪn cígá də, Zwezi nə yɪ *Kərisə, kɔ tɪú ya Yɪ biú. Yá liù tə mama, v nə swə v nyɪna Yɪ, v swə v bia tə də. ² Á nəŋə nətu, nə nə wá twá nə lwarɪ də, nə swə Yɪ bia tə. Kɔ mù nə yɪ, nə nə swə Yɪ, yá nə ga zilí v nii yìèn tə.

³ Á nəŋə, kɔ tə nə bɪɪ də, nə swə Yɪ. Kɔ mù nə yɪ, nə nə zilí Yɪ nii yìèn tə. Yá Yɪ nii yìèn tə ka zilí ga ba cà.

⁴ Liù tə mama, v nə ya Yɪ biú dí diàn, lɔv yìèn yuu wa. Á nəŋə nətu tə, nə nə dí diàn lɔv yìèn yuu wa. Kɔ mù nə yɪ nə waa tə, nə nə ken Yɪ nə. ⁵ Liù tɛ̀lɛ̀, v nə dí diàn lɔv yìèn yuu wa, də kɔ nə tà liù tə, v nə pɪn cígá də, Zwezi ya Yɪ-Biu.

Yìèn tə, tə nə bɪɪ də, Zwezi yɪ Yɪ-Biu

⁶ Zwezi nə ya liù tə, v nə twi də níá* də jana. Kɔ tà

níá cɪcɪ nə, v ja bà. Kɔ yɪ níá də jana nə, v ja bà. Yɪ-*Siŋu tə nə pɪn, ba lwarɪ də, kɔ yoo tɛ̀ntə yɪ cígá, Yɪ-Siŋu tə swìn cígá. ⁷ Wiən batwa nə bɪɪ kɔ yoo tɛ̀ntə. ⁸ Kɔ mù nə yɪ Yɪ-Siŋu tə, də níá tə, də jana tə. Yá tə wiən batwa tə mɛ yɪ yoo nədu tɛ̀ntə nə tə bɪɪ.

⁹ Liù nə swìn yoo v bɪɪ nəba, nə yáá jon kɔ. Yá Yɪ nə swìn yoo v bɪɪ, kɔ mù nə dwə. Á nəŋə kɔ tə, Yɪ nə swìn v bɪɪ v biú tə yoo yuu wa. ¹⁰ Liù tə, v nə ken v waa Yɪ-Biu tə nə wuuu, v jə Yɪ sùràn tɛ̀ntə v waa con. Liù tə, v nə wà v waa ken Yɪ-Biu tə nə, v ja Yɪ v ma jì kɔnkɔnɔ, v nə wà cígá pɪn Yɪ sùràn tə nə, v nə swìn v biú tə yoo yuu wa yɪɪ. ¹¹ Á nəŋə, tə sùràn tɛ̀ntə nə: Yɪ pɪn nəba mu tə, kɔ nə ba zwèe v con. Yá v biú tə dàŋ nə yɪ mu tɛ̀ntə dəkuu. ¹² Liù tə, Yɪ-Biu tə nə wulə də wá, kɔ tɪú tə jə mu tɛ̀ntə. Liù tə, Yɪ-Biu tə nə tɛ̀lɛ̀ də wá, kɔ tɪú ba mu tɛ̀ntə jə.

¹³ Á púpúní sagɪ kɔ tə, à pɪn aba, sɛ̀ á lwarɪ yoo kɔ tə. Kɔ mù nə yɪ, á nə keni á waa Yɪ-Biu tə nə wuuu, á jə mu tə, kɔ nə ba zwèe Yɪ con.

(Zwan 15.7; Marəkə 11.24; 1 Zwan 3.6-9)

¹⁴ Yá á nəŋə nətu tə, nə nə zən nə yəni də, fən tɛ̀lɛ̀ Yɪ yáá con. Də nə nə lɔrì won, kɔ twá də v fɪra tə, v cuga nəba. ¹⁵ Də nə dàŋ nə yə̀ð də, v cuga nəba won tə

* 5:6 5.6 Níá tə yɪ, ka lə Zwezi níá wa yoo nə, kɔ bɪɪ. Jana tə yɪ, Zwezi tian tə yoo nə, kɔ bɪɪ.

mama, nə nə lòrì v con, nə yèé də, v wá pa kv nəba də.

¹⁶ Də liù nə nı v don, v nə yı v nubiu *Kərisə yırı, də v tɔŋa cɔna, tə nə bá ja wá tə va tian wa, sə v jɔn Yı. Yá Yı wá pa mu v don təntə nə, v nə yı v nubiu Kərisə yırı. Kv nətv tə jə nywarı, kv pa lià tə nə, ba cɔna tə nə bá kə ba tian wa. Yá cɔna duən dān nə wulə tə yígúré nə yı tian. Kv tà cɔna yiri təntə yırı nə, à swìn á con, sə á jɔn Yı. ¹⁷ Tɔtɔnyiri mama kv nə yı kɔnkɔn yoo, kv ya cɔna. Yá cɔna duən wulə, tə nə ba liù tian wa kəni.

¹⁸ Nə yèé də, liù tə mama, v nə ya Yı biú, Yı-Biu Zwezi nə cì v nə, v kúv ba cɔna tɔŋa. Kv mù nə pın, *Sıtana wàrì won mama, v fwa v yıra. ¹⁹ Nə yèé də, nə ya Yı nə tı. Yá Sıtana nə dí diàn lià tə mama yuu wa, ba nə yı luv nə tı ba.

²⁰ Nə yèé də, Yı-Biu Zwezi twi, v ga pa nəba wɔbɔŋa, sə nə lwarı Yı tə, v nə yı cígá cígá Yı. Kv twá də v biú Zwezi-Kərisə, nə dān wulə, də v mù cígá cígá Yı. U mù nə yı cígá cígá Yı, v nə pın mu tə, kv nə ba zwèe.

²¹ À bìsíná-ba, á cia á tiàn nə də wɔŋwanan tə.

**Bələ nii sagı tə,
Zwan
nə púpúní
Zwan bələ nii
sagı tə yuu wa
sugv**

*Liù tə, v nə púpúní sagı
kv tə*

Lià zənzən buja də, kv
yí Zwezi karbiu Zwan nə
púpúní kv. Zwan tə, v nə
púpúní sagı tə don tə, mə v
mù nə púpúní kv tə də. U yà
bojə v tiàn <nəkwiə>.

*Lià tə nə, Zwan nə
púpúní*

Zwan púpúní sagı kv tə, v
pa *Kərisə lià púlí don nə,
kv nə wulə bwálí don nə.

Sagı tə wa sugv

U ja kv púlí təntə v bojə
<kan tə də v bia tə>. Kan
təntə, Yü nə kúrí v tún, yí
*Kərisə lià púlí don. Yá v
bia tə dān nə yí Kərisə lià
tə. U kàrì ba, sə ba ya cígá
wa máǵá mama, sə ba soni
duən. Kv tə nə súrí lá, v
swìn ba con, sə ba cì ba tiàn
nə də kunkun karnyina-ba,
ba yà nə kàrì kunkun kàrà
Zwezi-Kərisə yuu wa, sə ba
ma gıgarı Kərisə lià duən ba
dugv.

Təntən jònà bwálí

¹ Á mù *nəkwiə tə nə
púpúní sagı kv tə, à pın n
mù, kan tə də n bia tə nə.
Yü nə kúrí mú v tún. Á swə
n də n bia tə də cígá cígá

sonu. Kv tà à cııı nə swə
aba, kv ya à mù də lià tə
mama, ba nə yèé Yü cígá
cígá tə.

² Yü cígá tə wulə də nəba,
kv ga wá ya də nəba máǵá
də máǵá, kv nə ba zwèe.

³ Nə nyına Yü də v biú
Zwezi-*Kərisə wá twá də
cígá də sonu, ba fwa pub-
wanv nə yıra. Ba mù nə wá
dəri nə yinəgə zənzən, ba ga
pa nəba bıcan sié.

Cígá də sonu yoo

*(Zwan 13.34-35; 1 Zwan
5.1-3)*

⁴ Á pùé poli zənzən, də à
nə nì də, n bia tə duən zilí
Yü cígá tə nii, ndə nyına Yü
nə pın nəba nii yoo təntə
yuu wa, sə nə ya nətv. ⁵ Yá
síún nə, à dān lòrì kv tə,
n mù kan tə con. Kv mù
nə ya, sə nə sóní duən. Kv
tà yodun yuu wa nii nə, à
púpúní, sə à pa mú. Kv ya
yoo tə, nə nə dí yáá, nə yèé
kv jıju mama yuu wa, nii.
⁶ Sonu yí won tə, kv bırı də,
nə twá yoo tə nə, Yü nə pın
v nii tə kv yuu wa zəni. Á
nəjə yoo tə, Yü nə pın v nii
tə kv yuu wa, á nə dí yáá á
yèé kv jıju mama, á ga me,
sə á twá kv nə zəni.

*Á cıı á tiàn nə də kunkun
kàrà tiàn*

(1 Zwan 4.1-6; 2.18-23)

⁷ Kunkun kàrà tiàn twi, ba
sú luv tə nii. Ba mù ba sèe,
ba swìn ba bırı də, Zwezi-
*Kərisə yí v nan Yü con v
bà, v pa kan luv wá tia yuu.
Liù tə, v nə ba kv yoo təntə
swìn v bırı, v ya kunkun

kàrà tíú. U ya liù tɛ, ɔ nɛ yɪ
Zwezi-Kərisə dɔŋɔ. ⁸ Á dān
cia á tìàn nɛ, sɛ nɛ tutɔŋɪ tɛ,
nɛ nɛ dí yáá nɛ tun, dān ká
va tutɔ, sɛ á wàní á na ku
ŋwírán mama.

⁹ Liù tɛ mama, ɔ nɛ ba
Zwezi-Kərisə kàrà tɛ nii zilí
zəni, máŋá mama wuuu, ɔ
nɛ jén ɔ va yɪŋɔni, Yɪ tɛlɔ
dɛ ku tíú. Liù tɛ, ɔ nɛ
zilí Zwezi-Kərisə kàrà tɛ nii
zəni, ɔ wulɛ dɛ nyɪna Yɪ
dɛ ɔ biù Zwezi-Kərisə, máŋá
mama wuuu. ¹⁰ Dɛ liù nɛ twi
á con, ɔ ga wà kàrà tɛntɛ ja
bà á con, á dānà ká sɛe, á pa
ku tíú zɔ á diè wa. Á dānà
ká jɔn wá tɛtɛ. ¹¹ Liù tɛ, ɔ
nɛ jɔn wá, ɔ mù dɛ wá jɛ
nimarɔ ɔ tutɔnkɔkwɪnan tɛ
yuu wa.

Sagɪ tɛ yígúré sɔ̀ràn

¹² Á jɛ yìèn zənzən, à nɛ
pìà, sɛ à swìn á con, yá à ga
ba pìà, sɛ à púpúní tɛ sagɪ
wa dɛ púpúná mua. Á bɔŋa,
sɛ à tɛtɛ bà á con, sɛ à swìn
á con dɛ nii, sɛ ku pa nɛ
pupwɛn tɛ nii sú cígá cígá.

¹³ N nubua* tɛ, Yɪ nɛ kúrí
ɔ tún, bia tɛ, jùnì mú.

* **1:13** 1.13 Nubua tɛntɛ yɪ *Kərisə lià púlí tɛ, Zwan nɛ wulɛ ku wa.

**Batwa nii sagi tē,
Zwan
nə púpúní
Zwan batwa nii
sagi tē yuu wa
sugv**

*Liù tē, v nə púpúní sagi
kv tē*

Lià zənzən buŋa də, kv
yɪ *tɔntɔnv Zwan nə púpúní
kv. Zwan tē, v nə púpúní
saga bələ tē duən tē, mə v
mù nə púpúní kv tē də. U yà
boŋə v tiàn <nəkwi>.

Liù tē nə, Zwan nə púpúní

Zwan púpúní sagi kv tē, v
pa liù don nə, ba nə boŋə
Gayisə.

Sagi tē wa sugv

U púpúní kv, v ma bu
Gayisə nə, v nə twá Yɪ cígá
tē nə, v ga saŋa *Kərisə lià
tē nə yɪrɪ. Kv kwa nə, v
swìn bæe don yoo, ba nə
boŋə Diyotərefə. U bɪrɪ də,
bæe təntə wà zəni fwa, v nə
wà v sugv tē jon, v ga wà sèe
v pa, Kərisə lià tē zɪrɪ v diè
wà yɪrɪ.

Kv mù təntə də kwa nə, v
kúv bəà liù don də nə, ba
nə boŋə Demetəriyisə. U mù
bæe təntə yɪ ləzwənzəŋu, v
ga ya cígá tíú lià tē mama
yáá con.

Zwan jònì Gayisə

1 À mù *nəkwi tē nə
púpúní sagi kv tē, à pɪn n
mù Gayisə nə. N yɪ liù tē, n
yoo nə cà à nə zənzən, à ga

swə mú də cígá cígá sonu də.
2 À nubiswənə tē, à yɪlori
nə ya, sə won mama kwən
kv pa mú, sə n yazurə də
ya zəni, sə n ga twá Zwezi-
*Kərisə nə zəni.

*Gayisə zilí Yɪ cígá tē nii
zəni
(Matíə 10.40-42)*

3 À pùé poli zənzən, máŋá
tē wa, *Kərisə lià duən nə
twi nə con, ba swìn n yoo
də, nətv tē, n nə yèé Yɪ
cígá tē. Ba bɪrɪ, nətv n nə
zilí Yɪ cígá tē nii. 4 À ba
pupwən don jə ka nə kúv
dwə, à nə nì də, ba swìn də,
à bɪa tē zilí Yɪ cígá tē nii. 5 À
nubiswənə tē, n yɪ liù tē, n
nə fwa zəni lià tē yɪra, ba nə
yɪ nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba nə yɪ
vərə tətə. Kv nətv bɪrɪ də,
n twá *Yuu-Tiu nə də pùé
nədv. 6 Ba swìn n sonu tē
yoo, ba bɪrɪ Kərisə lià púlí tē
yáá con. À lòrì mú, sə n san
ba, sə ba wàní ba kèèní, ba
va ba cwəŋə tē. Fwa nətv, sə
kv pa dun Yɪ nə. 7 Kv ya ba
nan, sə ba swìn Yuu-Tiu yɪrɪ
tē yoo ba bɪrɪ. Yá ba ga wà
won mama jon lià tē con, ba
nə yèrì Zwezi-Kərisə. 8 Nə
mù Kərisə lià tē dàñ nə me,
sə nə san ba mù lià təntə nə,
sə kv pa, nə mù də ba mù me
ya tòtònà Yɪ cígá tē yɪrɪ.

*Diyotərefə də Demetəriyisə
yoo*

*(Likə 20.46-47; 1 Korəntə
tíàn 4.18-21; 1 Piyerə 2.12)*

9 À púpúní sagi kukuə, à
pa *Kərisə lià púlí tē nə. Yá
Diyotərefə, v nə swə, sə v

ya ba yáá tíú tē, vīga, sē v
 zilí nē nii. ¹⁰ Kū mē nē pūn,
 máḡá tē wa, à nē wá bà, à
 wá líí aba tūtunkūkūwīnan tē,
 v nē tūḡa. À wá líí aba sūràn
 tē, dē kunkūn tē dē, v nē
 kūnī v kēnī nē nii nē. Yá
 dē v nē fwa nētū tē mama,
 kū tē wà v fīra yí. Kū mē
 nē pūn, v dān vī, sē v jon lià
 tē duēn tē, ba nē yī nubīa
 Kērisē yīrī, ba nē twī á con,
 v kē v diè wā. Nubīa tē duēn
 nē pià ba jon ba, ba kē ba
 diè wā, v yáá caga ba nii
 nē. Yá v ga dīḡī ba mē lià
 tētē, ba nē pià ba jon ba, v
 li Kērisē lià púlí tē wa.

¹¹ À nubiswēnē, n mē dān
 ká twá n kwē yolwan fāḡú.
 N mē, sē n kwē, kū tē nē zīēn
 fāḡú. Liù tē, v nē fwa zēnī,
 v ya Yū nē tī wá. Yá liù tē,
 v nē fwa yolwan, v yērī Yū
 tētē.

¹² Ba mama swīn
 Demetēriyisē zēnī tē yoo. Yá
 Yū cígá tē dē tētē bīrī v zēnī
 tē. Nē dē swīn v zēnī tē yoo
 nē bīrī. Yá kū tē, nē nē swīn
 tē yī cígá.

Sagī tē yígúré sūràn

¹³ À jē yīēn zēnzēn, à nē
 pià, sē à swīn n con. Yá
 à ga ba pià, sē à púpúní tē
 sagī wa dē púpúná mva. ¹⁴ À
 buḡa dē, à wá na mú síún, sē
 nē swīn duēn con dē níó.

¹⁵ Yū nē wá pa mú bīcan
 síó. N dabara tē dē jūnī mú.
 Vēli nē dabara tē liù mama
 con, n jon wá n pa nēba.

Sagi tə Zwidə nə púpúní Zwidə sagi tə yuu wa sugu

*Lìu tə, v nə púpúní sagi
ku tə*

Ku yi Zwidə nə púpúní ku.
U yi Zwakə nubiu, ku wáa ku
pın v yi Zwezi nyánú.

Lìa tə nə, v nə púpúní

Zwidə púpúní sagi ku tə v
pa *Zwifə-ba nə, ba nə jigə
*Kərisə lià.

Sagi tə wa sugu

Yièn zva *Kərisə lià təntə
tətəŋi wa. Ba wa lià duən yà
kàrì kunkun yièn, ba ga tuŋa
ku tə mama, ba nə swə. Ba
pwèe Kərisə lià púlí tə duən
nə. Ba twın *malike tə, ba
ga vı Zwezi tə, v cıci nə yi
karnyına, v ga yi *Yuu-Tiu
də.

Zwidə piı v kàrì Yuı sagi
nədwan tə wa yièn duən, də
*Zwifə-ba yièn duən, ba nə
yèé tə, ba dwíı tə saga tə wa,
v ma kàrì Kərisə lià təntə, v
nə púpúní ba nə. U bıri nətu
tə, Yuı nə cùgù Sodómə tián
də Gomərə tián *Yızərayelə
lià fuən tə nə. Ku kwa nə,
v danə Kərisə lià tə jiàn, sə
ba bıri də, ba swə lià tə, ba
nə jén tə, sə ba ga dəri ba
yinəgə.

Təntən jùnà bwálí

¹ À mù Zwidə yi Zwezi-
*Kərisə tutunbiu, à ga yi

Zwakə nubiu. À púpúní sagi
ku tə, à pın á mù lià tə nə, nə
nyına Yuı nə kúrí v tún. Yuı
swə aba, v ga cì á nə, v pın
Zwezi-Kərisə nə. ² Yuı nə wá
dəri á yinəgə zənzən, v ga
pa aba bıcan sié. U mù nə
wá pa, v sonu tə ya də aba
zənzən!

*Yoo tə nə wá yí kunkun
karnyına-ba*

(2 Piyerə 2; 3.1-3)

³ À nubisoni-ba, à yà sóní
zəni, sə à púpúní á nə, Yuı
nə jon nə mama nə cuna tə
wa yırı. Yá ku dən yi kálú, sə
à púpúní á nə, sə à ma wàní
à dən á jiàn. Á dən ŋwíán á
yáá, á ta á pa Zwezi suywánú
tə nə, Yuı nə pın nə mù, lià
tə nə yi *Kərisə nə ti nə, naa
nədu, ku ga me nətu. ⁴ Lià
duən twá tıa tıa ba bà á con.
Ba yi lià tə, ba yáá nə təlél də
Yuı. Ba vəvəri nə nyına Yuı
pubwanu sugu tə, sə ba ma
wàní ba tun pupwalan yièn
tə nə jə cavıra. Zwezi-Kərisə
cıci nə yi nə karnyına də nə
*Yuu-Tiu. Ba mù lià tə ga vı
wá. Halı, ku nə ba yigə, Yuı
swın v sagi tə wa də, v wá
bùrì ba bùrà, v cùgù ba. ⁵ Á
yèé ku tə mama, à nə pià,
sə à swın á con zəni zəni.
Yá də ku mama, à tə wá líı
aba yoo ku tə. Yuı-Tiu jon
*Yızərayelə lià tə *Ezwipətə
lbu lià jiàn wa. Ku kwa nə, v
gua ba wa lià tə, ba nə vıga,
sə ba sèe v nii tə. ⁶ Á tə lié
á tián yoo, tə nə yí *malike
duən. Tə malike təntə wá
sèe, tə jəń pəri tə wa, Yuı
nə pın tə. Tə nan bwálí tə

nə, Yü yà nə pın tē. Yü dān ma vwə tē də banzala, v kə yikunu wa, tē nə yī ndə tutun nə, sē tē ya lá, máǵá mama wuu. U ken tē lá, v ma dānì bǹrà dūn nəfaru tē, sē v bǹrì tē bǹrà. ⁷ Á tē kúv lié á tiàn, yoo tē nə tun *Sodómə də Gomórə nə, də tē yira tian tē nə. Tē tian tǽntə fwa cuna yiri nǽv. Tē wa lià tē, yà cwàrì dē duən. Ba yà pəni duən vε vε, də ba pəni wiən, tē nə tà ləzoni tǽtə. Ku mù nə pın, ba ken ba mù lià tǽntə mən wa, tē nə ba dǽǵi mama, sē ba dé càn. Yá ba dān yī won tē, nə nə wáá ku nə, nə twá nə ma lwarì.

⁸ Mə ku yī nǽv á tǽtǽǵi wa. Lià tǽntə yiri wulə dē aba, ba tǹǵa yìèn, ndə tē tian tē lià tē nə. Ba pandwɪa wa, ba yàá buǵa dē, Yü biri ba yìèn, ku ga yī kunkun. Ba dān ga yī lià tē, ba nə pəni duən vε vε, ba ma fwa durən yìèn ba tǽtə yira. Ba goni Yü-Tiu diàn tē. Yá ba ga twın malikə tē, tē nə jə dun. ⁹ Yá malikə pìv Miswelə* dē tǽtə ga wà pìv v twın *Sıtana tǹran tǽntə yiri. U ga tǹtǹnì dē Sıtana *Moyizə tǵı tē yiri. Yá ba ka van duən tǽntə wa,

malika Miswelə wà dǽdén, sē v bǹrì Sıtana bǹrà, v nə twın Moyizə tē yiri. Sugv tē, v nə swın nə yī: «Yü-Tiu nə wá bǹrì n bǹrà, sē v kə mú càn wa!» ¹⁰ Yá ba mù lià tǽntə twın ku tē, ba nə yǽrì tǽtə. Ku tē, ba nə twá ba yidiri tē nə, ba ma yǽə ku yǽnu tǽntə, dē yī ndə vana yǽnu nə, ku nə yī tutv. Yá ku yǽnu yiri tǽntə, tutǹǵi ga yī, sē ku cǹgǹ ba. ¹¹ Càn nə wá yí ba, ba nə zva Kayen† tutvnaa tē wa yiri. Càn nə wá yí ba, ba nə taa səbiu yiri, ba tǹǵa kunkun yìèn, ndə Balamə‡ nə. Càn nə wá yí ba, ba dē nə zàn ba círì, ndə Kore§ tiàn tē nə yiri. Ku mù nə pın, tian wá dé ba dē. ¹² Cíǵá, ba mù nə tǹǵa caviyiən á mù *Kərisə lià tē, wodirən ka dé duən nə máǵá wa. Ba yàá dé, ba nyv, ba ja le tia nə, á wodirən tē máǵá wa. Cavira ga ba ba jə. Ba yī ba cíci yoo nə ba buǵa. Ba yī ndə bakwan nə, tē nə ba dwà nì, voo nə pǽe ku ja kǽn. Ba yī ndə tiàn tē nə, tē nə wà bia zın, tē bia zıv máǵá wa. Tē tiàn tǽntə yī ndə tē tǵa míámíán, tē ǵunən ga gwın, tē nan kàrá wa. ¹³ Ba pın, ba caviyiən tē tà tia mama, ndə muv níá

* **1:9** 1.9 Yoo ku tē yǽbə, ku tǽlǽ Yü sagı tē wa, ku wulə Zwifə-ba saga duən wa.

† **1:11** 1.11 Kayen yī Abelə zunv. Ba mǽ bǽlə yī Adamə dē Evə bia. Kayen yá yī wulwanyiən Yü yáá con. U mù nə gva v nyánú Abelə. ‡ **1:11** 1.11 Balamə yī vuv. Pìv don bon wá, sē v pa v zırı v kə *Yizərayelə lià tē nə, sē Yü cǹgǹ ba. Yá v dān wà wànì v zırı, v kə ba nə. Ku yī v pìv v lǽrì Yü, v pa ba zəni. Ku kwa nə, v kúv pìv v biri conj pìv tē nə, sē Yü cǹgǹ Yizərayelə lià tē. Ku mù nə yī, sē v twá kana nə, dē nǽǵv tē, ba nə gva woǵwanan nə. § **1:11** 1.11 Kore jin Yizərayelə lià duən, v kə v kwa, v ma zıǵı *Moyizə dē *Arən nə, Yü nə kúrí, sē ba ya ba yáá tiàn. Yü ma pa, tia tē súrí ka nii ka ləri Kore dē v diè lià mama.

pùn nə yáá pàlì tə nan, ku bəbərú kası́v yuu nətú. Ba yí ndə kacı́lace nə, tə nə kúv yèrì bwálí tə, tə nə wá va. Yı pìà bwálí v tún ba nə. Ku bwálí təntə yí títın mánjá mama wuuu, ku yikunu tə ga dwə títın mama.

¹⁴ Enokə yí ləzoni nıbara ba nii barpe liú. U mù nə dàà Adamə nə. U dí yáá v swın ba mù lià təntə yoo, v wó: «Á nəjə, Yuu-Tiu nə, v biàn də v malıke miliyón, ¹⁵ sə v bürì lià mama bürà. U wá kə cuna lià tə mama càn wa, ba yokukwınan tə mama yırı, ba nə fwa, ba ma zıgı v nə. U wá kə cuna lià tə, ba nə jə fwiə, càn wa, ba tıran tə mama yırı, ba nə twın ba ma zıgı v nə». ¹⁶ Ba lià təntə mù pwı́i ba poli, abada. Ba mù yí ba zəzən ba kwi wuuu. Ba ga yí ba fıra yokukwınan tə nə, ba twá, ba ma wulə. Ba yáá swın sufaran, ba ga bwı lià tə nə, ba nə yəó də, ba wá na won ku tíán con.

Kərisə lià tə kwiə

¹⁷ Yá á mù, à nə yí à nubisoni *Kərisə yırı, á lie á tíán Yı sùràn tə, nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə *tuntuna tə nə dí yáá, ba swın tə yoo, ba bırı. ¹⁸ Ba swın də, luv zanv mánjá wa, lià wá mún aba. Yá ba dàń wá yà lià tə, ba yáá nə təló də Yı, ba ga twá ba təntın pùé yokukwınan fıra nə. ¹⁹ Mə ba mù nə pwèe Kərisə lià tə duən wa. Ku yí ba tətə pubıjı nə, ba

twá, ba ga ba Yı-*Sıju tə nə twá.

Sagı tə yígúrá sùràn

(2 Pıyerə 3.17-18; Kolosə tíán 2.6-7; 2 Tesalonikə tíán 3.3-5; Zwakə 5.19-20)

²⁰ Yá á mù, á nə yí à nubisoni *Kərisə yırı, ku yí Yı nə pın, á sèe Zwezi svywanjv tə. Á dàń vəli yáá wuuu, ku wa. Á jùnà Yı də Yı-*Sıju tə sanv. ²¹ Á yana Yı sonu tə wa, mánjá mama wuuu. Á jana yala, də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá dəri á yinəgə zənzən. Yá v wá pa aba mı tə, ku nə ba zwèe Yı con. ²² Á dərə ba tə, ba nə wə ba waa mama ken Zwezi nə, yinəgə. ²³ Á jonə ba duən, á vanja ba á li bürà tə wa, ku nə wá pa, ba kə ba mən wa, ndə ba nə van sıstıv ba li mən wa. Á dərə ba duən tə də yinəgə. Á dàń nə cıa á tíán nə, á dàná ká pa ba yokukwınan tə pwarı aba.

²⁴⁻²⁵ Yı cıci nə jə dun. U mù nə me də dun, də pàrì, də diàn də wanv. Ku zıgı síún, ku ja vələ wuuu! U twá nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə, v ma jon nəba nə cuna wa. U wáá á nə v cı, v pın, á ba cuna fwa. U wáá v pın, á twi á nanja v yáá con, də á ba yoo mama jə, ba nə wá caga á nii nə ku yırı, də pupwən, v dun tə wa. Amına!

**Yìèn tə, Yu nə biri
Zwan nə, v ma gúrí
〈Apokalisə〉
Apokalisə sagi tə
yuu wa sugv**

*Liù tə, v nə púpúní sagi
ku tə*

Lià zənzən buŋa də, ku
yí Zwezi karbiu Zwan nə
púpúní ku. Mə v mù Zwan
təntə tətə nə púpúní Zwezi-
*Kərisə suywájú tə. U yà
kwín zənzən mánjá tə wa, v
nə púpúní sagi ku tə. Ba
yà jín wá, ba ja va ba dɔgv
Patəmosə nə, ku nə yí muv
tətəŋi nagwanaa.

Lià tə nə, v nə púpúní

Zwan púpúní sagi ku tə v
pa *Kərisə lià púlé tə nə, lià
tə nə dé càn tə wa, ba nə ken
ba waa Zwezi-Kərisə nə yí. Ku
mánjá tə wa, də *Romə-
ba yà kəni càn Kərisə lià tə
nə.

Sagi tə wa sugv

*Kərisə lià tə v ànà wulə tə
gwàri. Ba ba Kərisə na də v
biàn, sə v dé diàn lwaní yuu
wa.

Zwan púpúní ba nə, sə v
ma dàn ba jìàn zənzən, ba
nə ken ba waa Zwezi-Kərisə
nə, ba ga ja yala də wá yí. Zwan
pià, sə v twá nətv, v
ma biri də lwaní yí, ndə tə
diàn dwə won mama. Yá
Zwezi-Kərisə yí luv mama
piú, v mù cici ga nə yí *Yuu-
Tiu. U pàri tə dwə tia yuu
pègá tə pàri tə. Ku wá twá

də v mù Yu də lià tə, ba
nə yí Yu nə ti ma dé diàn
míamíàn diin don nə. Sagí
ku tə wa yìèn tə Yu nə biri,
ku yí, sə tə san nəba, sə nə
lwaní yìèn tə mama, nə wá
twá Kərisə tutuŋi tə də v ka
bwin ka nan tian wa tə nə,
tə ma bà. Tə wá bà síún nə,
də mánjá tə ka nə biàn, tə
pa lià tə mama nə, ba yí v
nyìən tə.

*Sagi tə yuu wa sugv
(Apokalisə 22.6-10)*

¹ Sagí ku tə yí yìèn tə, Yu
nə pín Zwezi-*Kərisə nə, sə
v biri v tutunbia tə nə, sə
ba ma lwaní, ku tə nə mɛ, sə
ku bà síún síún. Zwezi tun v
*maluka, sə ku swìn tə yìèn
təntə, ku biri à mù Zwan nə,
à nə yí v tutunbiu. ² À mù
Zwan swìn ku tə mama, à nə
ni, à ga swìn Yu sugv tə, v
nə pín Zwezi-Kərisə nə, sə v
biri nə. ³ Pupwən liù nə yí
liù tə, v nə kàri də ba tə, ba
nə cuga sagí ku tə yìèn tə, ba
ga sèe tə sùràn tə nii. Tə yí
Yu nii sùràn. Tə yìèn tə də
mánjá ga bwələ.

*Zwan jùnì Kərisə lià púlé
barpe tə nə wulə Azi nə
(Apokalisə 5.8-13; Matìə
24.30-31)*

⁴ À mù Zwan nə púpúní à
pín á mù, *Kərisə lià púlé
barpe tə nə, tə nə wulə Azi
nagwanaa wa.

Yu nə wá fwa pubwanv á
yíra, v ga pa aba bican sié.
U mù nə yí liù tə, v nə yín lá
fuən fuən, v nə wulə, v ga tə

bìàn. U *Siñen barpe*, tē nē wulə v padav tē yáá con, nē wá fwa pubwanv á yira, kv ga pa aba bican sié dē.

⁵ Zwezi-Kərisə dē wá fwa pubwanv á yira, v ga pa aba bican sié. U mù nē yī liù tē, v nē swìn Yū cígá tē v bīri dē pùé nēdv. U mù nē yī tēntēn liù, v nē nan, v mù ga nē dí yáá v bwin v nan tian wa. U mù dān nē yī tia yuu pèegá mē yuu tíú. Zwezi-Kərisə swə nēba, yá v tiga, v jana ga nan, v ma jon nēba nē cuna wa. ⁶ U dān tē pīn, nē twá nē yī Yū pàrì tē lià. U tē pīn nē jì Yū *jonwana, sē nē tun nē pa v nyina Yū nē. Dun dē diàn mē, sē tē ya v mù Zwezi-Kərisə nyiēn, máǵá dē máǵá, kv nē ba zwèe. Amuna!

⁷ Á cuga zəni, v nan bakwan tē wa, v ma bìàn. Ləzwənə mama wá na wá dē ba tē tətə ba nē zuə wá ba pórí†. Yá dwié tē mama tia yuu wá kwi yinēgə kurə v yiri. Kv yī cígá nē! Amuna!

⁸ *Yuu-Tiu Yū nē swìn, v wó: «À yī Aləfa dē Omega, kv mù nē yī tēntēn dē talikwa liù. À mù nē yī liù tē, v nē yīn lá fuēn fuēn, v nē wulə, v ga bìàn. À mù nē wulə tē mē yuu wa».

Zwezi-Kərisə pīn, Zwan na wá v dun tē wa

⁹ À mù Zwan yī á nubiu *Kərisə yiri, à dē ga dē càn zənzən dē aba. À mù dē aba

yī Yū pàrì tē lià. Á mù dē à mù twá dē Zwezi, nē na pínú wuuu, nē dānà ká pīi nē kē nē kwa. À mù yī ba jin nē, ba ja va, ba dugv Patəmōsə nē muv tətēni wa, à nē swìn Yū svgv tē, Zwezi-Kərisə nē bīri nē tē yiri. ¹⁰ *Yuu-Tiu dūn‡ tē nē, Yū-*Siñu tē twi, kv sú nē, à ga nī kori don à kwa, kv nē swìn dē diàn, ndə nabwana kori nē, ¹¹ kv swìn, kv wó: «Kv tē, n nē na, púpúní kv, n kē sagi wa, n ga tun kv, n pa, kv va Kərisə lià púló barpe tē wa. Kərisə lià púló barpe tēntə wulə: Efezə, dē Səmirənə, dē Pərəgamə, dē Tiatirə, dē Sarədə, dē Filadeləfi, dē Ləwodise tian tē wa».

¹² À pīi à vəvəri, sē à lwarı liù tē, v nē swìn à con. À nē vəvəri à zwèe, à nī síán canzilan barpe tē ziga. ¹³ Yá won dān ziga tē canzilan tēntə tətēni wa, kv nē yīn ndə ləzwənə nē. U yá zva ganzudarv, kv cú kv ja v napira nē, v ga vwə síán voru v nyvni nē. ¹⁴ U yukvran yá yī nəpon ndə gumuə nē, parı tətətə. U yía yá yī ndə mənvoov nē. ¹⁵ U nēy yá yī ndə cūna lugu nē, kv nē siàn, kv nan mən wa. Yá v kori dē yá yī ndə níá nē dáá, tē ga curi nē. ¹⁶ U yá jə kacılacə barpe v jizən jin tē wa. Lagvri siú, kv nē jə níó bələ fula fula, yá nanja v nii wa. U yáá yá yī ndə yū nē bıga, yıcau ga twəñə yía wa

* 1:4 1.4 Kv yī Yū-Siñu nēdv tē dē kv diàn barpe. † 1:7 1.7 Ywān Zwan 19.17-37. ‡ 1:10 1.10 Kv dūn tēntə yī laadi dūn tē.

nøtv.

¹⁷ À nè nɪ wá, à tua v nɛɛ nè ndə à tɪga. U ma tún v jɪzən jɪn tə à yuu wa, v ga swìn, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú! À mù nè yɪ tɛntən də talíkwa liù, ¹⁸ à yɪ liù tə, v nè wulə mɪ wa. Á cɔga zəni, à yà tɪga, yá à dàń pìi à bwìn, à wulə mɪ wa, máńá də máńá, kv nè ba zwèe. Á jə tɪan də tɪga bwálí mimii mɛ borbɪa à jìàn wa». ¹⁹ N dàń púpúní yìèn tə, n nè nɪ n tún. Kv mù nè yɪ kv tə, kv nè wulə kv tɔŋa síún nè, də kv tə nè wá bà, kv tɔn mɛ, n tún. ²⁰ À wá bɪrɪ mú yosəgu tə, kv nè wulə kacɪlace barpe tə, n nè nɪ də, à jə à jɪzən jɪn wa də síán canzɪlan barpe tə yuu wa. Kacɪlace barpe tə bɪrɪ *malíkɛ§, tə nè pìà tə bɪrɪ Kərisə lià púlé barpe malíkɛ tə. Yá canzɪlan barpe tə də yɪ Kərisə lià púlé barpe tə nè kv bɪrɪ.

2

Sagɪ tə, kv nè mɛ, sə kv pa Efezə Kərisə lià púlí tə nè (Tɔtvənan 20.17, 28-31; Efezə tián 1.15-16; 5.2; Ebərə-ba 6.10-12)

¹ Liù tə kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malíkɛ tə nè, ka nè pìà ka bɪrɪ Efezə *Kərisə lià púlí tə.

Púpúní də, sɔgv kv tə yɪ liù tə, v nè jə kacɪlace barpe tə v jɪzən jɪn wa, v ga vəli

síán canzɪlan barpe tə tətəŋɪ wa, nè swìn kv:

² À yèé á tɔtvɛɛ nè yɪ nøtv. À ma yèé á kajaŋa nè yɪ nøtv. À tə ga yèé, á nè jə pínú wuuu, kv pa á wà pìi á kə á kwa nøtv. À yèé də á wàrì wɔlvnyɪna á píní. Á dédəń lià tə, ba nè wú, ba yɪ Zwezi-Kərisə *tɔtvəna, yá ba ga tà kv, á na də, ba yɪ kunkuna.

³ Á jɪn pínú wuuu, kv pa á wà pìi, á kə á kwa. Á dí càn à yɪrɪ, yá á jɪn ga wà gwàrì. ⁴ Yá kv tə, à dàń nè caga á nii nè kv yɪrɪ síún nè, kv mù nè yɪ á nè kúv ba nè swə ndə kv nè yɪn nøtv kv jɪv nè.

⁵ Á pɪrə á líí á tiàn də, á yà fwa zəni jɪv mama, yá á pìi á kə á kwa. Á dàń vəvərə á kwa, á ma sá á cuna tə, sə á ga fwa kv tə, á yà nè fwa kv jɪv mama. Á nè wà lwàń, à wá bà á con, à lɪ á cànú tə kv bwálí tə wa. ⁶ Yá yozəŋu tə, á nè wulə kv wa, nè yɪ, á nè culi Nikolayitə-ba tɔtvɛɛ tə, ndə à də nè culi tə nøtv.

⁷ Liù mama dàń mɛ, sə v kə diàn, v sùrí v zɪan, sə v ma cɔgv kv tə, Yɪ-*Sɪŋu tə nè swìn Kərisə lià púlé tə con. Liù tə nè, v nè wá dé diàn lwanɪ yuu wa, v zv Yɪ sàń tə wa, à wá pa v dé tiú bɪa tə, tə nè pɪn mɪ.»

Sagi tē, kv nē mē sē kv pa Sēmīrēnē Kērisē lià púlí tē nē

(*Matīē 5.10-12; Zwakē 1.12*)

⁸ Liù tē kùv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malíka tē nē, ka nē pià ka bīri Sēmīrēnē Kērisē lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv kv tē yi liù tē, v nē yi tēntēn dē talíkwa liù nē swìn kv. V mù nē yi liù tē, v nē tīga, yá v dàñ pií v bwīn, v wulē mu wa».

⁹ V swìn, v wú:

«À yèé á càn zēnzēn tē dē á zuri tē yoo. Yá á ga yi lià tē, á nē yi jujē tián Yū yáá con. À yèé lià tē nē swìn dē ba yi *Zwifē-ba dwíí, yá ba ga tà Zwifē-ba tē, tījanja tē yoo. Ba mù lià tēntē yi *Sítana kwa lià. ¹⁰ Á wá na càn, yá á nē dàná ká pa fēn ja aba. Á cuga zēni, Sítana wá pa, ba kē á wa lià duēn bāñ diē wa, sē á dé càn, sē v ma na kv tē, á nē yi. Á wá na dian fugē wūwalv. Á dàñ yana pùé nēdv tián, kv ja vèli á tián, á wá na mu tē, kv nē ba zwèe.

¹¹ Liù mama dàñ mē, sē v kē diàn, v sùrí v zīan, sē v ma cugv kv tē, Yū-Sīnju tē nē swìn Kērisē lià púlí tē con.

Liù tē nē, v nē wá dé diàn lwanī yuu wa, nēē bēlē nii tián tē bá yí wá».

Sagi tē, kv nē mē, sē kv pa Pērēgamē Kērisē lià púlí

tē nē

(*Zwidē 3-4, 11*)

¹² Liù tē kùv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malíka tē nē, ka nē pià ka bīri Pērēgamē Kērisē lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv kv tē yi liù tē, v nē jē laguri siù, kv nē jē níó bēlē fula fula, nē swìn kv, v wú:

¹³ «À yèé dē tiv tē, á nē wulē kv wa, yi *Sítana pativ. Bēē don yá wulē, ba nē boṅē Antipasē. V yi liù tē, v nē swìn à yoo v bīri dē pùé nēdv. Ba jin wá, ba gv á tētēni wa Sítana pativ tēntē wa. Mánjá tē kv nē tun, kv tē wá pa, á pií á kē á kwa. Á tē vwē á tián à nē zēni zēni, kv mánjá tēntē wa. ¹⁴ Yá dē kv mē, kv tē à dàñ nē caga á nii nē, kv yiri síun nē, kv mù nē yi á lià tē, ba nē wulē Balamē kàrà cwēṅē tē wa. Balamē yá kwē Balakē fuēn fuēn, sē v pa *Yízərayelē lià tē dé woṅwanan nāṅá, sē v pa, ba pēñ duēn vēē vēē, sē kv kē ba cuna wa. ¹⁵ Lià duēn dē tē wulē á con, ba dē nē wulē Nikolayitē kàrà cwēṅē tē wa, kv nē yi ndē tē yìèñ tēntē nē. ¹⁶ Á dàñ vèvèrē á kwa, á ma sá á cuna tē. Kv nē tà kv mù, à wá bà á con lala, à ga wá ta lià tēntē dē laguri siù tē, nē nanja à nii wa.

¹⁷ Liù mama dàñ mē, sē v kē diàn, v sùrí v zīan, v ma cugv yoo tē, Yū-Sīnju tē nē swìn Kērisē lià púlí

tə con nə. Liù tə, v nə wá dé diàn lwanı yuu wa, à wá pa wá wodiü tə, ku nə sègè, ba nə bonjə «manə». À wá pa wá kapan nəpon, yırı nədün nə púpúní ku yuu wa. Liù mama yèri ku yırı tə də ku nə tà liù tə cıci nə, ba nə pın ku.»

Sagı tə, ku nə me, sə ku pa Tiätirə Kərisə lià púlí tə nə

(1 Tesalonikə tián 1.2-3; Tutunán 15.28-29; 1 Korəntə tián 10.8, 19-22)

¹⁸ Liù tə kúv swın à con, v wú: «Púpúní, n pa *malıka tə nə, ka nə pià ka bıri Tiätirə *Kərisə lià púlí tə. Nəń ku tə Yıı-Bıu tə v yía nə yı ndə mənvoö nə, v nəe ga yı ndə cıııa lugu nə, nə swın:

¹⁹ «À yèé á tutunəe nə yı nətv. À yèé də, á swə duən, yá á ga tə kəni á waa à nə. À yèé, á nə saıa lià duən nə nətv. À yèé, á nə jə pínú wuu, ku nə pın, á ba piı á kəni á kwa nətv. À ga yèé də síún nə, á tutunán tə dáá, tə doni á təntən nyiən tə.

²⁰ Yá à tə jə yoo, à nə wá caga á nii nə ku yırı síún nə. Ku yı kan tə, ba nə bonjə Zwezabele, v nə kını á con də, v yı Yıı nii sısunkana tə yuu wa. Á yáá yá wá, á pa v kàrı à tutunbıa tə, v ma gıgarı ba, v pın, ba pəni duən vee vee də v pın, ba dé woıwanan nənǵá. ²¹ À pın

mánǵa ku mù kan təntə nə, sə v vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tə. Yá v vıga ku nətv tə, v ga pià, sə v tə pəni də lià vee vee, v ja ya lá. ²² Á cıga zəni, ku mù nə pın, à wá pa v tv yayıgv, v pəń tia, v dé càn zənzən. À wá kə ba tə də, ba nə tııa bacwan tə, də wá càn zənzən wa, də ba nə wà ba tiàn lı yokukwınan tə wa, ba ga vı v tutunəe tə. ²³ À wá gv v lià tə də mama, ba nə wulə v tutunəe tə wa. *Kərisə lià púló tə mama dāń wá lwanı də, à mù yı liù tə, à nə yèé ləzoni pubııı, də ku tə nə wulə ba waa con. Yá à ga wá ıwın ku tə nə me də á liù mama tutunı, à pa wá. ²⁴ Yá á mù lià tə duən tə, á nə wulə Tiätirə Kərisə lià púlí tə wa, á nə wà kàrı kukwııı təntə nə twá, á mù wà pià, sə á yəni ku tə ba nə bonjə *Sıtana yosəgən tə dəń. À dāń swın á con də à ba yoo don jə, à swın á con, sə á tvn. ²⁵ Á dāń nə jana ku tə, á nə jə ku yıra zəni, ku ja vələ mánǵa tə, à nə wá bà.

²⁶ Liù tə, v nə wá dé diàn lwanı yuu wa, v nə wá tvn à tutunán tə, ku ja va ku yı luv zanv də v wá yá, à wá pa, v dé diàn luv dwıé tə mama yuu wa. ²⁷ V wá dé pàrı ba yuu wa də diàn. V wá cıgv ba, ndə ba nə lwe tıran nəkəni nətv. Mə nətv nə, à nyına Yıı pın diàn təntə

à tètə nə. ²⁸ Yá à wá pa jju fuən fuən kacɫacɔ tə, nə yáá pən tə, ku tíu nə.

²⁹ Liù mama dān mɛ, sə v kə diàn, v sùrí v zian, v ma cugv ku tə, Yı-Sinju tə nə swìn Kərisə lià púlə tə con.»

3

Sagı tə, ku nə mɛ, sə ku pa Sarədə Kərisə lià púlí tə nə

(Zwakə 2.14; Matıə 7.21-23; 24.42-51)

¹ Liù tə kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malıka tə nə, ka nə pià ka bırı Sarədə *Kərisə lià púlí tə yuu.

Púpúní də, sugv ku tə yı liù tə, v nə jə *Sinjen* barpe tə də kacılacə barpe tə v juın wa, nə swìn ku v wú:

«À yəə, á tutunɛə nə yı nətı. Á yıı nan ku pa lià buɲa də, á yı lià tə, á nə wulə mıı wa. Yá á ga yı lià tə, á nə yı ndə tıga nə, Yı yáá con. ² Á zəɲá dwıan nə, á ga dān lià tə gıganı tə duən jıàn, ba də nə yə wulə ba tı, à nə nı á tutunɛə tə, tə nə wà mɛ à nyına Yı yáá con yıı.

³ Á piı á liı á tiàn nətı tə, á nə nı Yı sugv tə, á ga cugv ku. Á jana ku á bıcan wa, sə á ga vəvəri á kwa, á ma sá á cuna tə. Á nə wà dwıan nə zān, à wá bà, à di á yuu ndə ɲwıàn nə. Á bá yəni máɲá tə, à nə wá bà. ⁴ Yá á lià duən tə wulə

Sarədə wa, ba nə wà sèə, ba zv durən wa. À wá pa ganpwənə lià təntə nə ba zv, ba ga wá va də nə ba nə mɛ də ku nətı tə yıı.

⁵ Mə lià tə mama, ba nə wá də diàn tə lwanı yuu wa tə, wá zv ganpwənə nətı. À bá pupugu ba yıra tə Yı sán mıı sagı tə wa. Yá à dān wá swìn ba yoo də ba yı à mù lià, à nyına Yı də v malıke tə yáá con.

⁶ Liù mama dān mɛ, sə v kə diàn, v sùrí v zian, v ma cugv ku tə, Yı-Sinju tə nə swìn Kərisə lià púlə tə con.»

Sagı tə, ku nə mɛ, sə ku pa Filadeləfi Kərisə lià púlí tə nə

(2 Pıyerə 2.9; 1.10-11)

⁷ Liù tə kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malıka tə nə, ka nə pià ka bırı Filadeləfi *Kərisə lià púlí tə yuu.

Púpúní də, sugv ku tə yı liù tə, v nə ba man don jə, v ga yı cígá tíu tə nə swìn ku.

U mù nə yı liù tə, v nə jə piú *Davidə mimii borbıa tə. U nə sùrí, liù tələ, v nə wáá v sunə. U nə kúv sun, liù tələ, v nə wáá v sùrí».

⁸ Liù tə kúv swìn à con, v wú:

«À yəə á tutunɛə nə yı nətı. Á cuga zəni, à sùrí cwəɲə à pa aba, liù ga tələ, v nə wáá ku nə v cı. Á yəə də á diàn ba dáá, yá á ga twá à sùràn tə nii

* 3:1 3.1 Ku yı Yı-Sinju nədı tə də ku diàn barpe.

nə, á wà swìn də, á yèrì nə. ⁹ Á nənə nətu tə, à nə wá fwa *Sıtana kwa là tə, ba nə wú, ba yí *Zwifə-ba dwíí yá ku ga yí kunkun ba kuni. Á cuga zəni, à wá kálú ba là təntə, à pa ba bà, ba tu ba nadwana yuu á yáá con, sə ba ma lwarı də à swə aba. ¹⁰ Á mù sɛə à sugu zəni zəni, á jun pínú wuuu, á ga wà pií á kə á kwa. Ku mù yırı nə, à də wá cì á nə, máǵá tə wa, yìèn nə wá bà, tə wuwalı aba tıa ka tə yuu wa. Cígá, yìèn wá bà tıa yuu ləzoni tə mama yuu wa, sə tə pa ba lwarı ku tə, liù mama nə yı. ¹¹ À wá bà lala. Á jana ku tə, á nə jə ku nə, zəni zəni, sə liù mama dən ká wàní, v jon á zilé won tə, Yı nə wá pa aba.

¹² À wá pa liù tə, v nə wá dí diàn lwanı yuu wa, jì ndə diè tətəji banja nə à nyına Yı diè tə wa, yá v kúú bá nan abada. Á wá púpúní à nyına Yı yırı tə də v tiv nəfarv tə yırı, à tın v yuu wa. Ku tiv tə nə yı *Zwerizalemə nədvn tə, Yı nə wá pa, ku nan v sən nə, ku cú. Á wá púpúní à yırı nədvn tə də ku mù là təntə yuu wa.

¹³ Liù mama dən mə, sə v kə diàn, v súrı v zıan, sə v ma cugu ku tə, Yı-*Sıju tə nə swìn Kərisə là púló tə con nə».

Sagı tə, ku nə mə, sə ku pa Lawodise Kərisə là púlí

tə nə
(*Likə 14.34-35*)

¹⁴ Liù tə kúú swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malıka tə nə, ka nə pià ka bırı Lawodise *Kərisə là púlí tə yuu.

Liù tə, v yırı nə yı <Amına>, tə nə swìn. V mù nə yı liù tə, v nə swìn à yoo v bırı də pùé nədv, v ga yı cígá tíú. Wiən tə də mama, Yı nə fwa, yı tə nan v mù con.

¹⁵ V swìn, v wú:

<À yèé á tutunεə nə yı nətu. Á yèé də, á ba lıɲa, Yı cwəɲə tə wa, á ma ba zurə də. Á yà mə, á nə tà ku tə, sə á ya ku don.

¹⁶ Yá á dən nə yı ndə níá nə yı pwala pwala, á ba lıɲa, á ma ba zurə tə yırı, à wá tıntı aba à lı à nii wa. ¹⁷ Á swìn də á yı jıjə tíán tə, á nə jə wiən tə mama, tə nə mə də aba, á pa á tíán nə, á ga kúú bá won mama pià. Yá á dən ga yèrì də, Yı yáá con, á yı basarunyına, á yı yinəgənyına, á yı zıra, á yı ndə lılrən nə, á ga yı ndə wala nə, á ba gànú jə.

¹⁸ Ku mù yırı, à dən kwé aba, sə á yè à con síán tə, tə nə twá mən wa, tə pırv tə nan, sə á ma jı cígá cígá jıjə tíán. Á yè ganpwəne də à con, á ma pú á yıra tə nə, sə cavıra kúú dən ká ja aba, á nə yı wala tə yırı. Á yè yıá tania də à con, á kə á yıá tə wa, sə á wàní á na lá zəni. ¹⁹ Liù tə mama, à

mù nè swə, mə ba mù nè à yáa caga ba nii nè, à ga firu ba. Á wəwərə á kwa, á ma sá á cuna tə, á ga ja yawala. ²⁰ Á nəŋə, à ziga mimii nè, à ga mà ku nè. Liù tə, ʋ nè nì à kori, ʋ ga súrí mimii tə, à wá zu ku tíú con, à dé də wá, yá ku tíú də wá dé də nè.

²¹ Á wá pa liù tə, ʋ nè wá dé diàn lwanı yuu wa, jəń à yura, à padav tə yuu, ndə à də nè dí diàn lwanı yuu wa, yá à ga jəó à nyina Yı yura, ʋ padav tə yuu nətu tə.

²² Liù mama dān mə, sə ʋ kə diàn, ʋ súrí ʋ zian, ʋ ma cugv ku tə, Yı-**Siŋu* tə nè swın Kərisə lià púlé tə con nè.»

4

Yı padav tə də nəkwina sapva də banıa tə yoo

¹ Ku kwa nè, à mù Zwan kúv ywāń. Nəń à nı mimii, ku nè súrí Yı sán nè. À kúv nì təntən kori tə, ku nè dí yáa, ku swın à con, ku ga yı, ndə nabwana kori nè tə. Ku swın à con, ku wú: «Dì yəbə, sə à biri mú yoo tə, ku nè biàn, sə ku tun ku kwa nè».

² Yı-**Siŋu* tə zəzən ku bà, ku sú nè. Nəń à dān nı padav, ku tégé Yı sán tə wa. Yá liù yá jəó ku padav təntə yuu. ³ Liù tə, ʋ yá nè jəó ku yuu, yá pıplı, ndə kapan yiri don də nè, ku nè tıŋə mən, ba nè ma boŋə <zwəsəpə>, ʋ ga tə pıplı ndə kapan yiri don də nè, ba nè boŋə <sarədvənə>. Padav

tə yı ku kıkarı də dwà sù, ku nè yı ndə kapan don nè, ku də nè tıŋə mən, ba nè ma boŋə <emerodə>. ⁴ Padεε sapva də banıa kıkarı ku mù padav təntə. Yá **nəkwina* sapva də banıa dān jəó tə yuu wa. Ba zva ganan nəpwənə. Ba ga pú sían dun yupurən ba yun nè.

⁵ Yá dwà baa, ka pıplı, kwərə duən də dān yá naŋa padav tə con. Yá mənvoobarpe tə nè sɔrv, yá wulə tə pıplı padav tə yáa con. Mə tə mù mənvoobarpe tə, nè yı Yı-Siŋu tə də ku diàn dəkurən barpe tə.

⁶ Padav tə yáa con, ku yı ndə mɔnaa nè tégé lá nè, ku nè ga tunə mən ndə zəŋə nè. Wiən banıa yá kıkarı padav tə, tə kə tətəŋi wa. Tə wiən təntə yáa də tə kwa mama yá yı yía cıci. ⁷ Təntən won tə yı ndə gəru nè. Bələ nii won tə yı ndə nabıə nè. Batwa nii won tə yáa yı ndə ləzwənə yáa nè. Banıa nii won tə yı ndə zunpuu nè, ku nè pəri yı nè. ⁸ Tə wiən banıa tə, nədv mama jə vānà bardv, tə nè wāa tə pəri. Yá tə ga jə yía, tə nè kıkarı tə mama, yía duən ga tə wulə vānà tə dēń də. Tıtın də yıcau, tə wiən banıa tə mù yı tə swın máŋá mama, tə wú: «Yı dwə won mama! Yı dwə won mama! Yı dwə won mama! **Yuu-Tiu* Yı nè jə diàn tə mama yuu wa. ʋ mù nè yın lá fuən fuən, ʋ nè wulə, ʋ tə ga wá biàn».

⁹ Mə nətɔ nə wiən təntə dān pɪn dun, liù tə nə, ɔ nə jèé padav tə yuu wa də tə zilí ɔ nii də tə kəni ɔ lèèè. Ʋ mù nə yɪ liù tə, ɔ nə wulə mi wa, máŋá də máŋá, kɔ nə ba zwèè.
¹⁰ Máŋá mama, wiən tə nə fwa nətɔ, nəkwɪna sapɔa də banɪa tə də yáá tɔ ba nadwana yuu liù tə yáá con, ɔ nə jèé padav tə yuu wa, ba ga pɪn wá dun. Ʋ mù nə yɪ liù tə, ɔ nə wulə mi wa, máŋá də máŋá, kɔ nə ba zwèè. Ba dān yáá lɪ ba dun yupurən, ba tún padav tə yáá nə, ba ga swɪn, ba wú:
¹¹ «Nə *Yuu-Tiu Yɪ, n yɪ liù tə, n nə mɛ, sə nə pa mú dun, sə nə zilí mú. Dìàn tə mama wulə n con, n nə fwa wiən tə mama yɪɪ. Yá kɔ yɪ kɔ twá n tətə fira nə, n ma fwa tə, n pa tə wulə».

5

Zwezi-Kərisə wáa sagɪ tə nii ɔ lwàrì
(Romə tián 11.33-34;
Filipə tián 2.5-11; Apokalisë 1.5-6; 7.9-12)

¹ Kɔ kwa nə, à nɪ liù tə, ɔ nə jèé padav tə yuu wa, də ɔ jə sagɪ ɔ jɪzən jɪn wa. Sagɪ tə yáá bələ tə mama yà púpúní, ba ga pípírí kɔ, ba kə duən nə. Kɔ nii yà marɪ bwálá barpe də mɔɔ tanpɔnan barpe. ² Yá à dān nɪ *malɪka, ka nə jə dìàn də ka baa, ka kəni yɪ nə, ka swɪn, ka wú: «Wáa nə wulə,

ɔ nə mɛ, sə ɔ lwàrì kɔ mɔɔ tanpɔnan barpe tə, sə ɔ súrí sagɪ kɔ tə?» ³ Yá liù mama dān təlél, ɔ nə nan Yɪ sàñ, nə à yèé tia yuu, nə à yèé tɪga bwálí nə, kɔ tíú nə mɛ, sə ɔ súrí sagɪ tə, ɔ ywàñ kɔ wa. ⁴ Yá à dān kwi zənzən, liù nə təlél, ɔ nə mɛ, sə ɔ súrí kɔ, ɔ ywàñ kɔ wa tə yɪɪ. ⁵ *Nəkwɪa tə don dān ma swɪn à con, ɔ wú: «Dān ká kwi! Nəñ più *Davidə nàù tə, *Zwida dwíí dəkúu tə wa, yɪ ndə gəru nə, ɔ nə dí dìàn, won mama yuu wa. Ʋ wá lwàrì sagɪ tə tɪran mɔɔ tə də kɔ tanpɔnan barpe tə, ɔ ga súrí kɔ».

⁶ Kɔ kwa nə, à nɪ liù də ɔ zɪga padav tə, də wiən* banɪa tə də nəkwɪna sapɔa də banɪa tə tətəŋɪ wa. Ka yà yɪ *pabiə nə, ba nə ken sùú ka bɪan nə. Ka yà jə nyɔran barpe də yíá barpe. Yíá barpe tə nə yɪ *Siŋən† də barpe tə, Yɪ nə tɔn tia tə mama yuu wa. ⁷ Ʋ mù liù təntə twi, ɔ jon sagɪ tə, kɔ nə wulə liù tə, ɔ nə jèé padav tə yuu, jɪzan jɪn wa. ⁸ Máŋá tə wa, ɔ nə jon kɔ sagɪ təntə, wiən banɪa tə, də nəkwɪna sapɔa də banɪa tə tɔa ba nadwana yuu, ɔ yáá con. Ba liù mama yà jə kunkolu də síán wùrú zɔŋɪ tə nə súé də tɪralɪ, sə ba sɔrɔ tə. Tə mù nə bɪɪ lià tə, ba nə yɪ Yɪ nə tɪ, yɪjɔnɪ tə. ⁹ Ba dān wulə ba nuŋə nundɔn, ba wú:
 «N yɪ liù tə, n nə mɛ, sə

* 5:6 5.6 Kɔ yɪ ləzwənə. † 5:6 5.6 Kɔ yɪ Yɪ-Siŋu nəɔv tə də kɔ dìàn barpe.

n ti sagı tē, n lwàrì kú tıran mɔɔ tē dē kú tanpɔnan barpe tē, n nə yı ba ken sù n bıan nə, sə kú twá n jana tē nə, n ma yè lià n jon, n pa Yı nə tē yırı. N yè dwíé dəkurən yiri mama lià, dē nəndəli yiri mama lià, dē lıv nii mama lià, dē lıv dwíé tē mama wa n jon ba cuna wa, n pa Yı nə. ¹⁰ N tē pın ba jì n pàrì tē wa lià. N tē pın ba jì Yı *jonwana, sə ba tun, ba pa nə Yı tē nə, yá ba ga wá dé pàrì tia yuu wa».

¹¹ À kúv ywàń, à ga na malıke nə dáá zənzən, à ga nì tē kwəre. Tē yá yı tē kıkarı padau tē, dē wiən banıa tē, dē nəkwına sapva dē banıa tē. Tē yá yı miliyın dē miliyın dē mürv dē mürv. ¹² Tē baa tē kə yı nə, tē swın, tē wú:

«Pabiə, ba nə ken sù kə bıan nə, tē me, sə ka na pàrì, dē jıjə, dē wubıja, dē diàn, dē zilé, dē dun, dē bürà».

¹³ Yá à dän nì dē wiən tē mama, Yı nə fwa, tē nə wulə Yı sàń, dē tia yuu, dē tıga bwálı nə, dē muv wa swın, tē wú:

«Bürà, dē zilé, dē dun, dē pàrì wulə, mánjá dē mánjá, kú nə ba zwèe, tē pa liù tē, v nə jəé padau tē yuu dē liù tē,

v nə yı ndə pabiə tē nə».

¹⁴ Yá wiən banıa tē dän swın, tē wú: «Amına!»

Yá nəkwına tē dē dän tua ba nadwana yuu, ba dē wulə ba pın ba dun Yı nə.

6

Təntən mɔɔ tanpɔnan tē, ka lwàrì yoo

(Matıə 24.6-8; Likə 18.7-8; Apokalisë 7.13-14)

¹ À ywàń, à na liù tē, v nə yı ndə *pabiə nə dē v lwàrì sagı tē təntən mɔɔ tanpɔn tē. Kú mánjá tē wa, à nì dē wiən banıa tē wa wɔn don swın dē kori, kú nə dáá, ndə dwà nə baa nə, kú wú: «Bàá yəbə!» ² À kúv ywàń, dē nən sısan nəpon. Liù tē, v nə dıgà ka yuu, yá jə tuan. Ba pın wá dun yupuu, yá v dän nan dē barı, sə v ta v dé.

³ Kú kwa nə, liù tē, v nə yı ndə pabiə nə tē, kúv lwàrì bələ nii mɔɔ tanpɔn tē. Yá à kúv nì dē wiən banıa tē wa bələ nii nyiən tē dē kúv swın, kú wú: «Bàá yəbə!»

⁴ Yá sısan don, kú nə yı nəsıan, ndə mən nə, twi kú nan. Liù tē, v nə dıgà kú yuu tē, nı cwəjə, sə v pa sié dän ká ya tia yuu wa, sə ləzoni kə sian duən bıan nə, Yá ba dän pın wá lagırtı sù nəfarı.

⁵ Kú kwa nə, liù tē, v nə yı ndə pabiə nə tē, kúv lwàrì batwa nii mɔɔ tanpɔn tē. À kúv nì dē wiən banıa tē wa batwa nii nyiən tē dē kúv swın, kú wú: «Bàá yəbə!» À ywàń dē nən, sısan nəzonu ka twi ka nan.

Liù tē, v nē dīgā kv yuu, yā jē sēkəri v juun wā. ⁶ Yā à nì sūgv ndē kori nē, kv nē nan wiēn banīa tē tētēji wā, kv wú: «Mīna zūja yi cīnīa sēbikūlv* nēdv. Yā mīna yiri don zūji batwā yi sēbikūlv nēdv. Dān kā sūrī nūga tē dē swana tē mù sēbiu!»

⁷ Kv kwa nē, liù tē, v nē yi ndē pabiē nē tē, kúv lwarī banīa nīi mōv tanpon tē. Á kúv nì dē wiēn banīa tē talikwā nyiēn tē, swīn, kv wú: «Bāā yēbē!» ⁸ Á ywān dē nēn sīsan, kv nē yi ndē pupóv nē. Liù tē, v nē dīgā kv yuu wā, yiri nē yi <tīan>. Yā liù tē, ba nē bojē <tīga bwálí> yā nē kwēn wá. Ba yā nī diān, sē ba gv tīa ka tē lēzoni pwiú banīa vān nēdv. Ba jē diān, sē ba pa lēzoni gv duēn, dē laguri sūv, dē niēn, dē yayipwaran, dē tīa ka tē yuu wojankadirēn gv liā.

⁹ Kv kwa nē, pabiē tētē kúv lwarī bonu nīi mōv tanpon tē. Á kúv nī *jōji kūrī, yā liā jēri dān tégē kv sēpuni nē. Jēri tētē yi liā tē, ba nē ken sūv ba bian nē, ba nē twá Yu sūgv tē nē, ba ga swīn kv ba buri tē yiri. ¹⁰ Ba mà nīi, ba kē yi nē, ba wú: «N yi nē *Yuu-Tiu Yu tē, v nē ba man don jē, v ga yi cīgá tíú. Máná kvkaa wā nē, n wá buri liā tē, ba nē gva nēba tīa yuu wā bura, sē n kē ba cān wā, kv yiri?» ¹¹ Ba pūn ganpon ba liù mama nē, yā ba ga swīn ba con, ba wú:

«Á tē dānā mancūn, á tē wā cé. Kv mē, sē ba tē gv á duēn tē, ba nē yi á nubīa *Kērisē yiri, dē ba tē ba nē yi á tutunduēn tē, ba sūrī á nē».

¹² Kv kwa nē, à kúv ywān, pabiē nē tē kúv lwarī bardu nīi mōv tanpon tē. Tīa tē vīvaga zēnzēn. Yīcav tē jigē nēzonu ndē ganzonu nē. Cānā tē dē mama jigē nēstīan ndē jana nē. ¹³ Yā kacīlace nan yū, tē twī tīa, ndē voo nēfarv nē vūvūgv kapīrv, kv bīa ga twī nētv. ¹⁴ Lanworu tē pēpēni kv tiān, ndē ba nē pēpēni sara nētv. Yā pēēn tē mama dē tīa tē mama, ka nē wulē tētēji wā, dān zān tē yīpēē nē. ¹⁵ Tīa yuu pēēgá tē, dē lēzwēnfaran tē, dē pamana yūn tiān tē, dē jūē tiān tē, dē lūv ladīra tē, dē ywējē tē mama, dē liā tē nē tī ba tiān tē dēri, ba sēgē pēēn buran dē pīrān kwēlēn wā. ¹⁶ Yā ba dān swīn pēēn tē dē pīrān tē con, ba wú: «Á twīa nē yuu wā, sē á sēgē nēba, sē nē ya yījūnī, liù tē yāá nē, v nē jēē padav tē yuu. Á sēgē nēba, sē pabiē tē, dān kā cūgv nēba dē v lūja tē. ¹⁷ Kv yi cīgá, ba lūja dūn nēfarv tē twī, yā liù tēlō v dān nē wá wānī v jōn v tiān?»

7

*Yu liā tē yoo
(Apokalīsē 14.1-5; 21.3-4; Zwan 10.16; Romē tiān 11.25-26; Apokalīsē 21.3-4)*

* 6:6 6.6 Cīnīa sēbikūlv nēdv yi yitūri nēdv tutōji ŋwírān.

¹ Ku kwa nə, à nı *malıke banıa də tə zıga yı nə, tıa tə sapara banıa tə wa. Tə cıgà voo tə nə nanıa sapara banıa tə wa, sə ku dän ká fulu tıa tə, də muv tə, də tıú mama yuu wa. ² Yá à tə kúv nı malıka don, ka nan yı yıptıan con, ka dı yı də ka jıın wa, won, ba nə fwa mıınan, ku nə yı Yı tə, v nə wulə mıı wa, nyıən. Ka zın ka kori, ka kə yı nə, ka swın malıke banıa tə con, ba nə pın tə diàn, sə tə cıgù tıa də muv tə, ka wú: ³ «Á tə dänà ká cıgù tıa tə, də muv tə, də tıán tə. Á yá, sə nə dí yáá nə fwa mıınan, nə Yı tutınbıa tə tólé nə». ⁴ Yá à dän nı də ba swın là tə nıı, ba nə ken mıınan tə ba tólé nə. Ba yı là mùrò bıfı də mùrò sapwılə də mùrò banıa (144 000), yá ba mama ga yı *Yızərayelə dwıé tə wa ləzwənbıa.

⁵ *Zwıda dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000, ba mà tanpon tə ba tólé nə.

Rıbən dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

Gadə dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

⁶ Azərə dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

Nefətali dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

Manase dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

⁷ Sımeyon dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

*Levi dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

Yısakarə dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

⁸ Zabılon dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

Zwızeıə dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

Benzwamən dwıé dəkuu tə wa, yı là 12 000.

Ba là təntə mama yı, ba mà tanpon ba tólé nə.

⁹ Ku kwa nə, à tə ywàńá də nən là kapııı, liú nə wàrı ba nıı v gəlı. Ba yı lıı dwıé tə mama wa, də dwıé yırı mama là, də lıı nıı mama là, də nəndəlı yırı mama là. Ba yá yı ba zıga padav tə də liú tə, v nə yı ndə *pabıə nə tə, yáá con. Ba yá zıa ganpwənə, ba ga jə kùrı nēe ba jıàn wa. ¹⁰ Yá ba dän baa ba kə yı nə, ba swın, ba wú: «Ku yı Yı tə, v nə jəé padav tə yuu də pabıə tə, nə jon nəba nə cına tə wa».

¹¹ Yá malıke tə mama dän zıga, tə kıkarı padav tə, də *nəkwına tə, də wıən banıa tə. Malıke tə tua tə yáá yuu padav tə yáá con, tə wulə tə pın dun Yı nə, ¹² tə swın, tə wú:

«Ku yı cıgá! Nə *Yuu-Tıu Yı nə me, sə ba bu v nə, v me, sə v na bırà, də zılé, də wıııııı, də lēēē kənu, də dun, də pàrı, də diàn. U mù nə me də tə yıèn təntə, máńá də máńá, ku nə ba zwēe. Ku yı cıgá».

¹³ Nəkwıa tə don dän ma swın à con, v wú: «Lıà tə, ba nə zıa ganpwənə tə, nə yı labərə? Ba yı ba nan yèn?»

¹⁴ À mù Zwan ma le wá, à

wó: «À Yuu-Tiu, n mù nè yèé kú swìn, nè bırı nè!» U dån ma swìn à con, v wó: «Kú yí lià tē, ba nè dí càn zēnzēn talíkwa mánjá tē wa. Ba sún ba ganan pabiē tē jana wa, tē ga pìrì.

¹⁵ Mē kú mù nè pín, ba wulē Yu padav tē yáá con, ba pín wá dun yícau dē títún, v *diē tē wa. Liù tē, v nè jèé padav tē yuu, wá pú ba yuu nè. ¹⁶⁻¹⁷ Pabiē tē, v nè wulē padav tē tētēñi wa, wá yìrì ba, v ga wá ja ba, v ja va nabuliyá tē bwálí nè, tē níá nè pín mu. Kú mù nè pín, niēn kùbù bá ja ba, nanyùnì dē bá ja ba. Yícau kùbù bá mà ba nè, liñi dē bá yí ba. Yá Yu wá mùrì ba yíniá tē mama».

8

Moo tanpon barpe nii nyien tē ka lwàrì yoo
(Apokalisë 5.8)

¹ *Pabiē nè tē kùbù lwàrì moo tanpon barpe nii nyien tē. Kú mánjá tētē wa, kú ken siii Yu sán nè, kú ja va ndē lugu nēdv dē fan nè.

² Yá à dån nì *malíke barpe, tē nè zíga Yu yáá con, yá ba dån ga pa tē nabwanan barpe.

³ Kú kwa nè, malíka don dån twi, ka zíga *jonji kúrí tē yíra. Yá síán kurpotu, ba nè ma suri tiralí, ga wulē ka jun wa. Ba pín ka tiralí zēnzēn, sē ka suru tē, ka pa

Yu nè. Ka mù ga nè wá tí lià tē dē, ba nè yí Yu nè tí tē, yíjùnì tē dē ka pa Yu nè, kú mù síán jonji kúrí tē yuu, kú nè wulē padav tē yáá. ⁴ Tiralí tē nywìñ dē lià tē, ba nè yí Yu nè tí yíjùnì, twá malíka tē jun nè, tē dì Yu yáá con. ⁵ Malíka tē tí tiralí kurpotu tē, ka kē jonji kúrí tē mēn, ka sú ka nii, ka díli tíá yuu wa. Kú nētv tē pín, dwà baa, ka píplí, kwērē duēn dē yín lá, tíá tē dē ga vívaga.

Tētēn nabwanan bania tē wúrú yoo

⁶ *Malíke barpe tē, tē nè jē nabwanan barpe tē, dån ken tē sírí, sē tē wúrú tē. ⁷ Tētēn malíka tē wúrú ka nabwana tē. Dwà kafina dē mēn tē nè gùlí dē jana nan, tē lwá tíá yuu. Yá tíá tē pwìú batwa vān nēdv tē don, dē tíán tē, dē pwìú batwa vān nēdv, dē galu tē mama dí mēn.

⁸ Malíka bēlē nii nyien tē dē wúrú nabwana tē. Ba díli won don mūnaa tē wa, kú nè yí ndē paan nēfaru nè, kú mama nè kwé mēn. Mūv tē pwìú batwa vān nēdv jigē jana. ⁹ Wiēn tē, Yu nè fwa, nè wulē mūnaa wa, tē ga jē mu tē síí, pwìú batwa vān nēdv tíga. Níá yuu bwērē tē dē pwìú batwa vān nēdv cùgò.

¹⁰ Malíka batwa nii nyien tē wúrú ka nabwana tē. Kacilacō nēfaru, kú nè kwen mēnvoo, ndē malí mēn nè, nan lanworu tē wa, kú tv. Kú tvā mūnēē nēfaran tē pwìú batwa vān nēdv dē nabuliyá wa. ¹¹ Kacilacō

təntə yiri nə yi <wocıcau>. Níá tə pwíú batwa, vən nədu lwán ku jì wocıcau. Yá níá təntə dān jigə nacıcau. Ku mù nə pın, tə gu lià zənzən, ba nə nyua tə.

¹² Malıka banıa nii nyiən tə wúrú ka nabwana tə. Yıcau tə pwíú batwa, vən nədu jigə yikunu. Ku yoo tə tun cànà tə yira, ku ga tun kacılacə tə də yira. Ku nətv dān pın, tə nədu mama pwíú batwa, vən nədu jigə nəzonu. Yá yıtıri pwíú batwa, vən nədu jigə yikunu. Tıtın də pwíú batwa, vən nədu jigə yikunu.

¹³ À kúò ywàń à na zunpuu, ku wulə yi nə ban ban, ku pəri. À ni də ku baa ku kə yi nə, ku wú: «Mánjá tə, malıke batwa tə duən tə nə wá wúrú tə nabwanan batwa tə, ləə wá bà, ləə wá bà, ləə wá bà, tıa yuu ləzoni yuu wa».

9

Bonu nii nabwana tə wúrú yoo

(Apokalisè 16.10-11)

¹ *Malıka bonu nii nyiən tə wúrú ka nabwana. À ni kacılacə, ku nan yi nə, ku tv tıa. Ba pın ku bvu tə, ku dən nə lù zənzən tə borbiu. ² Ku súrı bvu təntə, nywìń ga nan ku wa, tə di yi nə. Tə nywìń tə yi ndə mənvoò nəfaru nywìń nə. Bvu tə nywìń tə pın, yıcau tə də lanworu tə jì yikunu. ³ Jərən nan nywìń

tə wa, tə sú tıa. Yá ba dān pın tə cwan, ka nə yi ndə nuɲa cwan nə. ⁴ Ba dān ga swın tə con, tə dān ká fwa lwanı tıa yuu gau tə yira, nə à yèò wolıv nədu yira, nə à yèò tíú nədu yira. Yá tə dān nə wáá lwanı tə fwa lià tə yira, ba nə ba Yu tə jə ba télé nə. ⁵ Ba wà tə diàn pın, sə tə gu lià təntə, ba dān nə pın tə cwəɲə, sə tə kə ba càn wa, cànı bonu. Yá càn təntə, tə nə wá kə ba nə, wá yà ndə nən nə dıɲa liù nətv. ⁶ Ku mánjá təntə wa, ləzoni wá pià tıan, yá ba ga bá na tə, abada. Ba wá pià, sə ba tı, tıan ga wá dəri, tə va yıɲıni, tə yá ba. ⁷ Tə jərən təntə yi ndə səsen nə, ba nə tanı, sə ba ja va kùò. Tə yun wa, wiən duən ya wulə lá, tə nə yi ndə síán yupurən nə, tə yee ga yi ndə ləzoni yee nə. ⁸ Tə yukıran tə yi ndə kana yukıran nə, yá tə yelə ga yi ndə gərən yelə nə. ⁹ Tə nyuna tə yi ndə pamana lugu gànù nə. Yá tə vànà tə kwirə yi ndə kùò bwərə tə, səsen nə dáá nə yáá vaɲa, tə ja dəri, tə vələ kùò. ¹⁰ Tə yá jə dəbələ də tə suran ndə nuɲa nə. Ku ga yi tə dəbələ tə wa nə, tə diàn tə naɲa, tə ma kəni càn ləzoni nə, ku ja vələ cànı bonu. ¹¹ Tə piú nə yi *Sıtana malıka tə, ka nə ywàńá bvu tə, ku dən nə lù zənzən, tə yuu. Ebərə-ba sugv wa, ba boɲə ka <Abadun* >, *Gərekə-ba də sugv wa, ba boɲə ka

* 9:11 9.11 Ku yiri təntə dān nə yi cıcuranyiən liù.

⟨Apulɔn⟩.

¹² Təntən ɛɛ tə kɛɛn. Nɛn, ɛɛ bɛlə duən, tə nə wá bà ku kwa nə.

Bardu nii nabwana tə wúru yoo

(Apokalisë 16.12-16)

¹³ *Malika bardu nii nyiən tə wúru ka nabwana. À dān ma ni kori don, ku swìn, ku naɲa síán *joŋi kúrí nanyɔran banɪa tə con, ku nə wulə Yɪ yáá con. ¹⁴ Kori tə dān swìn malika bardu nii nyiən tə con, ka nə jə nabwana tə, ka wú: «Kùrí malike banɪa tə, ba nə vwə də banzala mɔnaa nəfaru tə nii nə, ba nə boŋə ⟨Efəratə⟩.» ¹⁵ Yá ba dān kùrí malike banɪa tə, tə nə ken tə sírí, tə dānì ku bɪnɪ tə, ku cànà tə də ku máŋá təntə tətə, ku dun tə. Tə ken tə sírí, sə tə gv ləzoni pwù batwa wa vān nədu don tia yuu wa. ¹⁶ À nì də, ba swìn pamana tə nii, ba nə dīgà səsen tə, ba bɪnɪ nə. Ba swìn də ba yɪ lià miliyɔn biələ. ¹⁷ Mə ku tə, Yɪ nə pa, à na tə nə yɪ nətu. À nɪ səsen də lià nə dīgà tə yuu, ba lià tə yà zva pamana lurən ganan. Lurən təntə yɪ nəstɪan, ndə mən nə. Tə ga yɪ pɔpɔ̀ ndə nywìn nə. Tə mù nə yɪ səmun ndə jirəbuu nə də. Səsen tə yun yɪ ndə gərən yun nə. Tə níé wa mən də nywìn də jirəbuu nə naɲa lá. ¹⁸ Tə wiən batwa təntə gva ləzoni pwù batwa vān nədu tə don. Tə gva ba də mən, də nywìn, də jirəbuu tə nə naɲa tə níé wa.

¹⁹ Səsen tə diən yà yɪ tə naɲa tə níé tə də tə dəbələ wa. Tə dəbələ tə yɪ ndə diɲa nə, tə ga jə yun də. Yá ku yɪ tə yun təntə nə, tə ma fwa ku tə nə lwara.

²⁰ Ləzoni tə, ba nə ga lá, wiən təntə nə wà gwɪ, wà sɛə ba vɔvɔri ba kwa, ba ma sá wiən tə ba nə fwa də ba juɪn. Ba tə pɪn dun *zinə tə nə də woɲwanan tə nə, ba nə fwa də ba tətə juɪn. Tə woɲwanan təntə yɪ ba fwa də síán, nə à yèé də cɪnɪa, nə à yèé də kapana, nə à yèé də daran. Tə woɲwanan təntə yíá ba na, tə zɪan ba nɛn, tə ga wàri tə vɛli. ²¹ Ba mù ləzoni təntə wà ba kwa vɔvɔri, ba ma sá ba lagɔri tə, nə à yèé ba cɪri tə, nə à yèé ba ka pɛn duən vɛɛ vɛɛ tə, nə à yèé ba ŋwìràn tə.

10

Sagɪbiə tə, ba nə pɪn Zwan nə tə, yoo

¹ À nɪ *malika don, ka nə jə diən zənzən də ka nan Yɪ sàñ ka cwɪ. Ka yà pɔpɔri ka tiən də bakwan. Ka yuu con kɪkarɪ də dwà siú, ka yáá tə ga yɪ ndə yɪcav nə. Ka nəɛ tə də yɪ ndə ywəŋə nə, tə nə jə mən. ² Ka yà jə sagɪbiə, ku nə súrí ka juɪn wa. Yá ka dān tún ka jɪzən naa tə mɔv yuu wa, ka ga tún ka jɪgwɪə naa tə tia yuu wa. ³ Ka dān ga zɪn ka kori, ka kə yɪ nə, ka bubwi ndə gəru nə yáá baa nətu tə. Ka nə bubwi nətu tə kwa nə, dwà baa nəɛ barpe. ⁴ Máŋá tə, dwà nə baa nəɛ barpe tə, à yà pià à púpúnì,

yá à dàń nì kori, kú nə nan Yü *sàń, kú swìn à con, kú wú: «Dàn ká púpúní kú tẹ, dwà tẹ nə baa nɛɛ barpe ka swìn tẹ, n pa ba lwarı. Ja kú n con nɛ!»

⁵ Yá malıka tẹ, à nə nı dẹ ka zıga yü nə, muv tẹ dẹ tia tẹ yuu wa, dàń zìn ka jızən jün tẹ, ka te yü nə. ⁶ Ka dùè dẹ Yü tẹ, v nə wulə mü wa, mánjá dẹ mánjá, kú nə ba zwèè, v nə fwa lanworu tẹ dẹ wiən, tẹ nə wulə kú wa. U fwa tia dẹ ka yuu wiən, v fwa muv dẹ kú wa wiən. Ka dùè dẹ Yü yırı tẹ ka swìn dẹ, kú kùd ba ja ka lı mánjá, ka ma dàń. ⁷ Yá mánjá tẹ, malıka barpe nii nyiən tẹ nə wá kẹ ka sírí, ka wúrí ka nabwana tẹ, kú mánjá tẹ wa, Yü dàń wá pa, v cígá tẹ, ka nə sègè, tun ka nii sú. U yá swìn kú svywánú təntə, v tütùnà tẹ nə yı v nii *sùsùnà tẹ con.

⁸ Yá kori tẹ, à yá nə nì, dẹ kú nan Yü sàń, kú biàn tẹ, kùd píí kú swìn à con, kú wú: «Vəli, n jon sagıbiə tẹ, kú nə súrí, kú wulə malıka tẹ jün wa, kú nə zıga yü nə, muv tẹ dẹ tia tẹ yuu wa». ⁹ À dàń vəli malıka tẹ con, à ga swìn ka con, sə ka pa nə sagıbiə tẹ. Ka ma swìn à con, ka wú: «Jon kú, n ləri! Kú wá yá lán lán n nii wa, ndə tıran nə. Yá kú ga wá yá càn kwalu kwalu n pùé wa». ¹⁰ À jon sagıbiə tẹ, malıka tẹ jün wa, à ləri. Kú yı lán lán à nii wa ndə tıran nə. Yá à dàń nə ləri kú, kú jigə càn kwalu kwalu

à pùé wa. ¹¹ Ba dàń ma swìn à con, ba wú: «N me, sə n tẹ bwé n swìn Yü nii sùràn tẹ, n bırı luv nii kapırvu lià nə, dẹ luv dwíé kapırvu, dẹ nəndəli yiri kapırvu lià nə, dẹ pèégá kapırvu nə».

11

Lìà bələ tẹ, ba nə swìn cígá tẹ, ba bırı
(Likə 21.24)

¹ Kú kwa nə, ba dàń pın nə müv, ba nə ma maņa wiən, kú nə yı ndə dabiə nə, ba ga swìn, ba wú: «Zàn, n ga man Yü *diè tẹ dẹ kú *jonı kúrí tẹ, sə n gəlì lià tẹ nii, ba nə wulə kú wa, ba pın dun Yü nə. ² Yá Yü dii tẹ yáá tẹ nə dà, kàrá con tẹ mü, dàń ká man kú. Yü pın yáá təntə, luv dwíé tẹ duən tẹ mama, ba nə yəri Zwezi-*Kərisə nə luv wa. Dwíé təntə wá nıņa tiv tẹ, kú nə yı Yü nyiən tẹ dẹ nɛɛ, halı, kú ja vələ cànı sapwilə dẹ bələ». ³ Yü kùd ma swìn, v wú: «À wá tun à lià bələ, ba nə wá swìn à cígá tẹ, ba bırı. Ba lià təntə zva pucıvı ganan. Ba wá swìn à svgv, ba bırı lià nə dıan mùrù dẹ biələ dẹ sapwıtwa (1 260)». ⁴ Kú lià bələ təntə nə yı ndə *oliviye tián bələ tẹ dẹ canzılan bələ tẹ, tẹ nə zıga *Yuu-Tiu yáá con, v nə dé pàrı tia yuu wa. ⁵ Liù nə pià, sə v fwa ba lwanı, mən yáá nan ba nii wa, tẹ dé ba dıņa tẹ, tẹ cùgù. Cígá, liù nə pià, v cùgù ba, kú me, sə ba gv kú tíú nətv. ⁶ Ba jə diàn, sə ba ja, dwà

ka dân ká nà, mánǵá tǝ wa, ba nǝ wá swìn Yıı nii sùràn tǝ. Ba ga jǝ diàn, sǝ ba lwǎn níá, ba pa, tǝ jì jana. Ba jǝ diàn dǝ, sǝ ba kǝ yacara yiri mama là tǝ nǝ, ba nǝ wulǝ tia yuu wa, mánǵá tǝ mama, ba nǝ pìà.

⁷ Mánǵá tǝ wa, ba nǝ wá swìn Yıı sùràn tǝ, ba zwǝe, wojijiru tǝ nǝ naŋa *Sıtana malıke buu tǝ wa, ku dǝn nǝ lu zǝnzǝn tǝ, dân wá zıgı ba nǝ dǝ kùù. Yá ku wá ta ba, ku dǝ, ku ga wá gı ba. ⁸ Ba wá yá ba tıga tǝ kanporu wa, tıv nǝfaru* tǝ tǝtǝŋi wa. Mǝ ku bwálı tǝntǝ wa nǝ, ba paa ba *Yuu-Tiu dagarı yuu wa. Yııra tǝ tǝ nǝ bııı tıv tǝntǝ nyınyıga nǝ yı *Sodǝmǝ dǝ *Ezıwıpǝtǝ.† ⁹ Luu nii mama là, dwıé yiri mama là, dǝ nǝndǝli yiri mama là, dǝ luu dwıé tǝ mama wa, wá ywǎn ba tıga tǝ, ku ja vǝlǝ dıan batwa dǝ fan. Yá ba bá pa cwǝŋǝ, sǝ ba gııı tıga tǝntǝ. ¹⁰ Tıa yuu lǝzoni wá jwe ba mù là bǝlǝ tǝntǝ tıan tǝ yııı, ba ga wá yá pupwǝn wa. Ba wá tıv zilǝ wıǝn duǝn yııra, ba mù Yıı nii *sùsùná bǝlǝ tǝntǝ tıan tǝ yııı, ba nǝ wıwalı tia yuu lǝzoni zǝnzǝn tǝ yııı.

¹¹ Dıan batwa dǝ fan tǝ kwa nǝ, Yıı pın *sıŋı, ku nǝ pın mıı, bà ku zı ba, yá ba dân ga zàn, ba zıga ba nǝe nii nǝ. Fǝn nǝfarı dân zıa là tǝ, ba yá nǝ ywǎŋá ba.

¹² Ba nı korı tǝ nǝ jǝ diàn dǝ ku baa, ku nan yıı nǝ, ku swìn ba con, ku wú: «Á dıa yǝbǝ!» Yá ba dân dıgá yıı nǝ bakwan wa, ba duŋa tǝ ga na ba. ¹³ Ku mánǵá tǝ wa, tia vıvıgu zǝnzǝn, yá tıv tǝ pıwıı fugǝ vǎn nǝdu buburı duǝn yuu wa. Lǝzoni mùrǝ barpe (7 000) tıga, ku mù tia tǝ vıvıgu tǝntǝ wa. Fǝn zıa ba duǝn tǝ, ba ga pa dun Yıı nǝ, v nǝ wulǝ v sǎn nǝ.

¹⁴ Bǝlǝ nii lǝe tǝ kǝeı. Ku kwa nǝ, nǝn, batwa nii lǝe tǝ nǝ, tǝ nǝ wá bà sıún sıún.

Nabwanan barpe nii nyıǝn tǝ yoo

(Apokalisë 12.10; 19.6)

¹⁵ *Malıka barpe nii nyıǝn tǝ wúıı nabwana. Kwǝrǝ tǝ nǝ jǝ diàn baa, tǝ nan Yıı sǎn nǝ, tǝ wú:

«Luu pǎrı tǝ twı nǝ *Yuu-Tiu dǝ *Kǝrıse tǝ, v nǝ tıv wá. U wá dǝ pǎrı, mánǵá dǝ mánǵá, ku nǝ ba zwǝe».

¹⁶ *Nǝkwına sapıa dǝ banıa tǝ, yá nǝ jǝé Yıı yáá nǝ padaran tǝ yuu wa nǝ tǝ, tıa ba yáá yuu, ba wulǝ ba pın dun Yıı nǝ. ¹⁷ Ba swìn, ba wú:

«Nǝ kǝni n lǝeıe Yuu-Tiu Yıı tǝ, n nǝ wulǝ tǝ me yuu wa. N mù nǝ yın lá, n mù ga nǝ wulǝ. Nǝ pın mú dun, n diàn nǝfarı tǝ nǝ pın, n tıv n pǎrı tǝ yııı. ¹⁸ Luu dwıé tǝ

* **11:8** 11.8 Sodǝmǝ yá yı tıkıkıwııv, ku nǝ sùé dǝ là tǝ, ba nǝ tıŋa ku tǝ mama, ba nǝ swǝ, Yıı ma cǝgǝ ku. Yıızǝrayelǝ là tǝ yá yın ywǝŋǝ Ezıwıpǝtǝ nǝ. † **11:8** 11.8 Sodǝmǝ yá yı tıkıkıwııv, ku nǝ sùé dǝ là tǝ, ba nǝ tıŋa ku tǝ mama, ba nǝ swǝ, Yıı ma cǝgǝ ku. Yıızǝrayelǝ là tǝ yá yın ywǝŋǝ Ezıwıpǝtǝ nǝ.

mama luja yà zaŋa Yu yuu wa. Yá Yu luja tɛ twi síún nɛ. Mánǎ dǎn yí, sɛ n bɔ̀rì tɪga bɔ̀rà. N wá ŋwín n tutunbia tɛ, ba nɛ yi n nii *sùsùnà tɛ. N wá ŋwín lià tɛ mama, ba nɛ yi n mù nɛ ti, dɛ ba tɛ mama, ba nɛ zilí mú, dɛ ba lɛzwɛnbii dɛ ba lɛzwɛnfaran. Yá n dǎn wá cùgb lià tɛ, ba nɛ cùgà tia tɛ, ku mánǎ tɛntɛ wa».

¹⁹ Ku kwa nɛ, Yu *diè tɛ Yu sǎn tɛ wa dǎn sùrí. Yu diè tɛ wa, *nimaru daka tɛ nan yíá yuu. Dwà pɪpɪ, ka baa, kwɛrɛ duɛn dɛ yin lá, tia tɛ dɛ ga vɪvaga, dwakafina dɛ ga nan, tɛ lwá dɛ diàn.

12

Kan dɛ tidɛn yoo

(Apokalisë 2.26-27; 1

Piyerɛ 5-8)

¹ Ku kwa nɛ, mɪmɪnɪv nɛfaru don nan yu nɛ. À ni kan don, yɪcav tɛ nɛ pɛpɛri wá ndɛ gǎnɔ̀ nɛ, cǎnà tɛ ga wulɛ v nɛɛ dɛn. Kacɪlace fugɛ bɛlɛ nɛ yi v dun yupuu, ku nɛ púé v yuu nɛ, ku kɪkarɪ. ² Kan tɛ yà jɛ púé v pià, sɛ v lɔ̀ri. Yá v lɔ̀ri tɛ cǎn dǎn pɪn, v bubwi.

³ Mɪmɪnɪv tɛ don kúv nan yu nɛ. Nɛn, ku yi tidɛn nɛfaru, nɛsɪan ndɛ mɛn nɛ, ku nɛ jɛ yun barɛ dɛ nyɔ̀ran fugɛ nan ku zɪga. Dun yupuu yà púé ku yuu tɛ nɛvɔ̀ mama nɛ. ⁴ Ku dɛbɛli bíbalɪ kacɪlace, tɛ nɛ wulɛ

lanworu tɛ wa, pwíú batwa vǎn nɛvɔ̀ don, ku lwá tia yuu wa.

Tɪdɛn tɛ dǎn zǎn ku zɪga kan tɛ, v nɛ pià v lɔ̀ri, tɛ yáá con. Yá mánǎ tɛ wa, v dǎn nɛ lɔ̀ri, ku pià ku dé v biú tɛ. ⁵ V lɔ̀ri biú. V mù bibɛɛ tɛntɛ nɛ wá dé pǎrì lɔ̀v dwíé tɛ mama yuu wa dɛ diàn. Yá ba dǎn jon v biú tɛ, ba ja va Yu con, v padav tɛ nɛ wulɛ lá. ⁶ Kan tɛ ma dɛri, v va kasɔ̀ɔ lanworu wa. Yu yà kwɛn bwálí, v tún v nɛ lá, sɛ v li v nii nɛ, ku ja vɛlɛ diàn mùrɔ̀ dɛ biɛlɛ dɛ sapwɪtwa (1 260).

(Likɛ 10.18-19)

⁷ Kúv dǎn twi ku zǎn Yu *sǎn nɛ. *Malɪke piú Miswelɛ dɛ v malɪke tɛ ta tidɛn tɛ. Tɪdɛn tɛ dɛ dɛ ku malɪke ta ba zɪgɪ ba nɛ. ⁸ Yá tidɛn tɛ dǎn nɛ wá diàn dí ba yuu wa. Ku dɛ ku malɪke tɛ yà kúv ba tɛ bwálí jɛ Yu sǎn nɛ. ⁹ Ba dɪli ku mù tidɛn nɛfaru tɛntɛ dɛ ku malɪke tɛ tia yuu wa. Ku mù nɛ yi dɛn nɛdwan tɛ, ba nɛ bɔ̀nɛ <*zini piú>, nɛ à yèé *Sɪtana. Ku mù nɛ gɪgarɪ lià tɛ nɛ wulɛ tia ka tɛ yuu mama wa.

¹⁰ À dǎn ni kori, ku nɛ jɛ diàn dɛ ku baa, ku nan Yu sǎn nɛ, ku swɪn, ku wú:

«Síún nɛ, mánǎ dǎn yí, yá Yu jon lià Sɪtana jǎn wa. Nɛ nyɪna Yu birɪ v diàn tɛ, dɛ v pǎrì tɛ nɛ yi nɛtv. *Kɛrisɛ tɛ, v nɛ tun tɛ, dɛ ga birɪ dɛ, Yu ken diàn v jɪn wa. Ku yi cígá, ba yigu liú tɛ, v nɛ swɪn v zɪga ba tɛ nɛ, ba nɛ yi

nə nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba lɪ Yɪ sàń nə, ba dɪ tɪa. U mù nə yɪ liù tə, ɒ yà nə swɪn, tɪjaŋa sùràn ɒ ma zɪga ba nə, tɪtɪn də yɪcaɒ, nə nyɪna Yɪ tə yáá con. ¹¹ Nə nubɪa tə dí diàn ɒ yuu wa, liù tə nə yɪ ndə pabiə nə tə jana tə yɪrɪ, tə nə lwá də Yɪ sugɒ tə yɪrɪ, ba nə swɪn ba bɪrɪ lià nə. Ba sɛe, sə ba ja ba mu tə, ba ma lárɪ tɪan. ¹² Kɒ mù tə yɪrɪ, á yana pupwən wa, á mù lià tə, á nə wulə Yɪ sàń tə wa. Yá lɛɛ dǎn wá yà tɪa yuu wa də muɒ wa, Sɪtana nə cuə tə con tə yɪrɪ. U súé də lɪja, ɒ nə yèé də, ɒ máńǎ tə nə ga kúɒ ba dáá yɪrɪ».

¹³ Máńǎ tə, tɪdən tə nə nɪ də kɒ yɪ, ba dɪlɪ kɒ tɪa tə yuu wa, kɒ pe kan tə nə lbrɪ bibɛɛ tə, kɒ kə kɒ yáá. ¹⁴ Ba pɪn zənpurən nəfarɒ vǎnà bələ kan tə nə, sə ɒ ma pəri, ɒ va kasɔɔ lanworu wa. Bwálɪ wulə kasɔɔ lanworu təntə wa, Yɪ nə wá lɪ ɒ nii nə lá, bɪna batwa də fan. Yá ɒ də kɒ mù tɪdən tə kúɒ bá boli duən. ¹⁵ Tɪdən tə tɒnɪ níá kɒ lɪ kɒ nii wa, ndə mɒnaa nə, kan tə kwa con, sə tə pɛe wá tə ja jén. ¹⁶ Yá tɪa tə san kan tə nə, ka súrí ka nii, ka nyɒ mɒnaa tə, tɪdən tə nə tɒnɪ kɒ lɪ kɒ nii wa, kɒ dɪlɪ kan tə kwa tə. ¹⁷ Tɪdən tə lɪja zàn kan tə yuu wa, kɒ dǎn ma piɪ kɒ va kɒ zɪn kúɒ kan tə bɪa gɪganɪ

nə, ba nə yɪ lià tə, ba nə sɛe ba twá Yɪ *nii yìèn tə nə, ba ga swɪn Zwezi sùràn tə, ba bɪrɪ də ba twá tə nə. ¹⁸ Tɪdən tə dǎn ma kèeń kɒ va, kɒ zɪga muɒ tə vǎn nə.

13

Wojjiru tə nə nan muɒ tə wa nə yoo

(Apokalisè 17.3, 7-17)

¹ Kɒ kwa nə, à nɪ wojjiru don də kɒ naŋa muɒ wa. Kɒ wojjiru tə yà jə nyɒran fugə də yun barpe. Nyɒɒ nədu mama yuu yà jə dun yupuu. Yun tə nədu mama yuu wa, yɪra yà púpúná, tə nə twɪn Yɪ.

² Wojjiru tə, à nə nɪ tə, yɪ ndə gwiə nə. Kɒ nɛɛ tə yɪ ndə kanyakuru nɛɛ nə, kɒ nii tə ga yɪ ndə gəru nii nə. Yá tɪdən tə dǎn pɪn kɒ diàn tə, də kɒ padaɒ tə, də pàrɪ nəfarɒ wojjiru tə nə. ³ À nɪ wojjiru tə yuu nədu don, ba nə mà ba tún nɒran kɒ yɪra, ndə kɒ wá tɪ. Yá kɒ nɒran təntə dǎn piɪ tə zùrɪ. Kɒ dǎn gwárɪ tɪa yuu lià tə mama, ba ga dərɪ ba twá kɒ kwa. ⁴ Lià tə mama dǎn tɪa tɪa tɪdən tə yáá con, ba pa kɒ dun, kɒ nə pɪn pàrɪ wojjiru tə nə yɪrɪ. Ba tɪa tɪa wojjiru tə yáá con, ba ga wó: «Liù tɛlɛ, ɒ nə mɛ də wojjiru tə. Liù tɛlɛ ɒ nə wáá ɒ tɛ, ɒ zɪga kɒ nə».

⁵ Ba pɪn cwəŋə wojjiru tə nə, sə kɒ swɪn fwɛə sùràn də yìèn tə nə twɪn Yɪ. Ba tə kúɒ pɪn kɒ cwəŋə, sə kɒ dé kɒ pàrɪ tə, cànɪ sapwɪlə də bələ. ⁶ Kɒ dǎn súrí kɒ nii,

ku swìn yìèn, ku ma twìn Yü dè ku cùgà v yiri tē nē, dè ku twìn v bwálí tē, v nē wulə tē, dè lià tē nē wulə Yü *sàn tē wa. ⁷ Ba pìn ku cwəŋə, sè ku ta ku zigi lià tē nē, ba nē yi *Kərisə nē ti, sè ku ta ba, ku dó. Ba pìn ku cwəŋə, sè ku dó diàn dwíé dəkurən yiri mama lià, luv nii mama lià yuu wa, nəndəli yiri mama lià yuu wa, dè luv dwíé tē mama wa. ⁸ Yá tia yuu lià tē mama, ba yira nē wà púpóní mü sagi tē wa, máǵá tē wa, Yü nē fwa luv, dān wá tu wójijiru tē yáá con, ba pa ku dun. Mü sagi tēntə yi *pabiə tē, ba nē ken sùú ka bian nē tē, nē ti ku.

⁹ Liù mama dān mē, sè v kə diàn, v sùrí v zian, sè v ma cvgə zəni!

¹⁰ Liù tē, v nē mē, sè v duŋa ja wá, ba ma fwa ku tē, ba nē pià, ba wá ja ku tiú tē. Liù tē, v nē mē, sè ba gv də laguri sùú, ba cíǵá wá gv ku tiú də laguri sùú. Ku nətə tē yiri, lià tē nē yi Kərisə nē ti tē mē, sè ba kə ba waa Zwezi-Kərisə nē, ba ga ja pínú wuuu, ba dān ká pií, ba kə ba kwa.

Wójijiru tē nē nan tia tē yoo

(Apokalisè 19.20; 14.9-11)

¹¹ Ku kwa nē, à nı wójijiru don dè ku nan tia ku di. Ku yá jə nyuran bələ, tē nē yi ndə pabiə nyuran nē, ku ga swìn ndə tidən nē.

¹² Ku yá wulə ku tɔŋa də mü wójijiru pàrì tē, ku mù mü wójijiru tē yáá con. Yá

ku dān kálú tia də ka yuu ləzoni mama, ku pa ba tu ku yáá con, də ba pìn dun ku mù təntən wójijiru təntə nē. Mə ku mù mü wójijiru təntə, nē ba mà ba tún nuran ku yira, ndə ku wá ti. Yá nuran təntə dān pií tē zùrì. ¹³ Ku mù bələ nii wójijiru təntə yá fwa diàn muminan nəfaran. Ku yá pìn, mən nan yü nē, tē cú tia yuu, ləzoni tē mama yá yuu. ¹⁴ Ku yá gıgarı tia yuu ləzoni də ku diàn muminan tē, ba nē pìn ku cwəŋə, sè ku fwa mü wójijiru tē yáá con. Ku dān swìn tia yuu ləzoni con, sè ba ma wójijiru təntə, ba nē za də laguri sùú, ba tún nuran ku yira, ku ga pií ku bwin tē nyinyıga. ¹⁵ Ba pìn cwəŋə bələ nii wójijiru tē nē, sè ku pa təntən nyiən tē nyinyıga tē, ba nē ma tē wàní, ku na mü ku sií, sè ku wàní ku swìn yìèn. Ba pìn ku cwəŋə, sè ku pa, ba gv lià tē mama, ba nē ba tia twi, ba pìn ku dun. ¹⁶ Wójijiru tē pìn, ba fwa muminu lià tē mama jızən jìàn nē, nē à yèé ba tólé nē. Ku yın ləzwənbii də ləzwənfaran də jıjə tiàn də zura də lià tē nē ti ba tiàn də ywəŋə. ¹⁷ Yá liù mama bá wàní won v yoli, nē à yèé v jon v yè, də ku tiú tē nē ba ku muminu tē jə. Ku muminu təntə nē biri, wójijiru tē yiri tē nē yi nətə, nē à yèé, nanba tē, ku nē biri ku yiri tē.

¹⁸ Mə yəbə nē wubɔŋa mē,

sə ku ya lá. Liù tə, ʋ nə jə yənu, nə wàá ku nanba təntə dən ʋ jəli ʋ lwarɪ. Ku nanba təntə bɪrɪ bæ ləzoni nanba. Ku yɪ biərdʊ də sapwɪtwa də bardʊ (666).

14

Pabiə tə də ʋ kwa lià tə yoo

(Ebərə-ba 12.22-24; Apokalisè 7.3)

¹ Á cuga zəni, à ywàn də à na, *pabiə tə, ka zɪga yɪ nə paan tə, ba nə boŋə <Siyon* >, tə yuu wa. Lià mürù bíí də mürù sapwilə də mürù banɪa (144 000) yà wulə də wá, ba yà nə jə ʋ yɪ tə, də ʋ nyɪna Yɪ tə yɪ tə, tə nə púpúní ba télé nə. ² Á nì kori, ku nə nan Yɪ sán, ku yɪ ndə níá nə dáá, tə ga dəri tə biàn, ku ga yɪ ndə dwà nə baa də diàn. Ku kori təntə, à nə nì tə, yɪ ndə kunkodurə nə wulə, ba dwí ba kunkolu. ³ Ba dən wulə ba nuŋə nuŋə nədun Yɪ padav tə yáá, də wiən banɪa tə, də *nəkwɪna tə yáá con. Liù təlɛ, ʋ nə wàá ku nuŋə tə ʋ kwè, də ku nə tà ba lià mürù bíí də mürù sapwilə də mürù banɪa (144 000) təntə, Yɪ nə yè lià təntə ʋ jon, tɪa ka tə yuu wa. ⁴ Ba lià təntə yɪ lià tə, ba nə cɪgà ba tiàn nə, ba wà durən yiən fwa. Ba yɪ lià tə, ba nə wà cwàri də duən. Ba yɪ pabiə nə tə kwa bwálí tə mama, ka nə vələ. Yɪ yè lià təntə ʋ jon ləzoni pwərə

wa, sə ba ya ʋ mù Yɪ də nə, tə təntən lià. ⁵ Kunkun wà ba lià tə nii wa nan. Ba yɪ lià tə, ba nə ba yoo jə, ba nə wá caga ba nii nə ku yɪrɪ.

Yɪ bürà tə yoo

(Tɔtɔnan 17.30-31; Apokalisè 18; 19.19, 20)

⁶ Ku kwa nə, à nɪ *malɪka tə don, ka nə pəri, ka nan yɪ nə ban ban. Ka yà jə suywánú, ku nə wulə máŋá mama wuuu, sə ka swɪn ka bɪrɪ tɪa yuu ləzoni nə, də lɔɔ dwíé tə mama wa nə, də dwíé dəkurən yiri mama lià nə, də nəndəli yiri mama lià nə, də lɔɔ nii mama lià nə. ⁷ Malɪka tə zɪn ka kori, ka kə yɪ nə, ka wú: «Á zilé Yɪ, sə á ga pa wá dun, máŋá nə yí, sə ʋ bürì ləzoni bürà yɪrɪ. Á twɪa Yɪ yáá con, á pa wá dun. ʋ mù nə fwa lanworu, də tɪa, də muɔ, də nabuliyɪa».

⁸ Malɪka don, ka nə yɪ bələ nii nyiən, twá təntən nyiən tə kwa, ka bà, ka swɪn, ka wú: «Ku tua, *Babilɔnə tɪv nəfarv tə tua buuu. Babilɔnə tián yà pɪn lɔɔ dwíé tə mama wa, twá ba nə, ba pəni duən vɛɛ vɛɛ, ndə ba nyɔa swana ba bubunɪ».

⁹ Malɪka don, ka nə yɪ batwa nii nyiən, twá təntə nyiən bələ tə kwa, ka bà, ka zɪn ka kori ka kə yɪ nə, ka wú: «Liù tə, ʋ nə tua wojijiru tə də ku nyɪnyɪga tə yáá nə, ʋ pa ku dun, yá ku tíú ga jə wojijiru tə mɪmɪnɔ

* 14:1 14.1 Ku yɪ paan tə, *Zwerizalemə nə lwè ku yuu wa, yɪrɪ nədwan.

υ τήλι νη, νη à γηέ υ jυn νη,
 10 Yυ ληα τη wά zαν υ yυu
 wa zenzən, ndə ba nə lwa
 swana tē nə dá wūrú zəηa
 wa, ba pa υ nyu υ bubunι. Yá
 Yυ dān wά kə ku ləzwənyiri
 tēntə, mən də jirəbuu wa,
 sə tē pa υ dé cən, υ malikε
 tē də *pabiə nə tē yáá con.
 11 Mən tē dān wά kə cən
 ba ləzwənyirə tēntə nə, tē
 nywīn ga zaηa, máηá də
 máηá, ku nə ba zwēe. Yá ba
 ba na sié yicav də titin. Ba
 yι lià tē, ba nə tua wojijiru
 tē də ku nyinyiga tē yáá con,
 ba pa ku dun. Yá ba yι lià
 tē, ba nə sēe, ba pa ba fwa
 wojijiru tē yiri tē miminυ ba
 yira».

12 Ku nətυ tē yiri, lià tē, ba
 nə yι Kərisə nə ti, ba nə twá
 υ *nii yìèn tē nə, ba ga kə ba
 waa Zwezi-Kərisə nə mε, sə
 ba ja pínú wuuu, ba dān ká
 piì ba kə ba kwa.

13 À nì kori, ku nə nan
 Yυ *sàn ku nə swìn, ku wú:
 «Púpúní, ku nə zigι síún nə:
 Pupwən lià nə yι lià tē, ba
 nə ken ba waa *Yuu-Tiu nə,
 ba ga zigι lá ba ti. Yυ-*Sinu
 tē le, ku wú: <Ku yι cigá, ba
 wá siì ba tutuncaran tē jυn
 wa, yá tē mù dān nə biri ku
 tē, ba nə tun>.»

(Matie 13.37-43)

14 À nə ywàηá də nēn,
 bakwan nəpon nə, won yà
 jēé ku bakwan tē yuu wa, ku
 yι ndə ləzwənə nə. U yà púé
 síán yupuu υ yuu nə, υ ga
 jə sɪkwara, ku nii nə yι fɪla
 fɪla, υ jɪn wa. 15 *Malika
 don nan Yυ *diè tē wa, ka

zìn ka kori, ka kə yυ nə,
 ka swìn liù tē con, υ nə jēé
 bakwan tē yuu wa, ka wú:
 «Tia yuu wiən tē biga tē mε,
 sə ba gian tē. Máηá yí, sə
 ba gian tē! Ja n sɪkwara tē,
 n ma gian tia yuu wiən tē!»
 16 Liù tē, υ nə jēé bakwan tē
 yuu wa, dān ma ja υ sɪkwara
 tē, υ ma gian tia yuu wiən,
 tē nə biga tē mama, υ zwēe.

17 Malika don də tē nan
 Yυ diè tē wa, ku nə wulə
 Yυ sàñ nə. Ka də yà jə
 sɪkwara, ku nii nə yι fɪla
 fɪla. 18 Malika don də ka
 nə jə diàn mən yuu wa, nan
 *jonι kúrí tē con, ka zìn ka
 kori, ka kə yυ nə, ka swìn
 ka tē nə jə sɪkwara tē, ku
 nii nə yι fɪla fɪla tē con,
 ka wú: «Ja n sɪkwara tē,
 ku nii nə yι fɪla fɪla tē, n
 ma pùrí kacan, tē nə biga,
 tē wulə tia yuu kacan kárá
 tē wa!» 19-20 Malika tē dān
 ma ja ka sɪkwara tē, ka ma
 pùrí kacan, tē nə wulə tia
 yuu wa, Ka ti tē, ka lwá
 zɔɔ nəfarυ wa, sə ka kaηa
 tē, ka ma fwa swana, sə ku
 biri Yυ ληα nə zaηa zenzən
 nətυ. Ba titaga kacan tē. Zɔɔ
 nəfarυ tē wa ku yà nə wulə
 tɪv tē nii nə. Jana nan ku
 bwálí tē wa, tē dəri tia, tē
 va kilomētərə biətwa (300).
 Kacan níá tēntə yι jana, tē
 dān ga ληə zenzən. Sisan
 nə zua tē wa, tē wá di, tē yí
 ka nii kwíón.

15

*Malikε barpe tē də
 yacara yirə yirə tē yuu yoo
 (Apokalisè 19.1-4; 11.19;*

16.1)

¹ Ku kwa nè, à ni muminu don lanworu të wa, ku yi nefaru, ku ga yi wobalu. À ni *malike barpe, të nè wàá yacara dækurèn barpe të kèni lià nè. Mə të mù talikwa yacara barpe të nè Yu wá twá, v ma tun v lja të, v pa të sú.

² Ku kwa nè, à të ni won ndə muv nè, ku nè yi ndə zəhə nè, ku nè gùlí də mən. À ni ba të, ba nè dí diàn wojijiru të də ku nyinyiga të yuu wa də won të, ku yiri të nè yi nanba të, yuu wa. À ni ba də ba ziga ku mù muv të, ku nè yi ndə zəhə nè të, yuu wa, ba ga jə kunkwələn të, Yu nè pin ba. ³ Ba wulə ba nuhə Yu tutunbiu *Moyizə nuhə të, të nè yi liù të, v nè yi ndə *pabiə nè të də nuhə, Ba nuhə ba wú:

«Nə *Yuu-Tiu Yu, n wulə të mə yuu wa, ku të n nè fwa dáá, ku ga jə fira. N yi dwíé të mama pìù luv wa. N conji të yi mənə mənə, të ga yi cígá conji də. ⁴ Yuu-Tiu, lià të mama zilí mú, ba ga bwí n yiri të nè. N mù cíci nè yi Yu. N dwə won mama. Luv dwíé të mama wa wá bà, ba tu n yáá con, ba pa mú dun, ba nè wá na n tutunan, të nè yi cígá të yiri».

⁵ Ku mù təntə kwa nè, à ni Yu *diè të, ka súrí Yu *sàñ nè, yá Yu *nimaru gansili të ga wulə ka wa.

⁶ Malike barpe të nè kèni yacara dækurèn barpe lià nè të, nan Yu diè të wa. Tə zva ganpwənə, të nè tunə mən, të ga vwa síán vwərən të nyuna nè. ⁷ Wiən bania të wa won don pin síán wùrú zuhə barpe, malike barpe të nè. Ku të nè wulə wùrú zuhə təntə wa, biri Yu lja të. V mù Yu nè wulə mu wa, mángá də mángá, ku nè ba zwèe. ⁸ Yu dun të də v diàn të pin, nywín sú Yu diè të. Liù mama yà kùd wàri diè təntə wa v zwí, ku jə vələ mángá të, malike të yacara dækurèn barpe të mə nè wá bà të tun të zwèe.

16

Malike barpe të də càn yirə yirə të yoo
(Apokalise 8.6-9.21)

¹ À ni kori, ku nè jə diàn də ku baa, ku nan Yu *diè të wa. Kori të swìn *malike barpe të con, ku wú: «Á vələ, á lwá ku të nè wulə wùrú zuhə barpe të të wa, ku nè biri Yu lja të, tia yuu wa».

² Təntən malika të vəli, ka lwá ka wùrú zuhə të tia yuu wa. Nuran kəkwinan, të nè wùri báá báá báá, zən, të tu lià të yira, ba nè jə wojijiru të muminu të ba yira, ba ga twí ku nyinyiga të yáá con, ba pin ku dun.

³ Bələ nii malika të lwá ka wùrú zuhə të muv të wa. Níá të zən të jì jana, ndə tigi jana nè. Yá muv të wa wiən të də mama tiga.

⁴ Batwa nii malika të lwá ka wùrú zuhə të mənə də

nabuliyá wa. Tə də níá tə zən tə jì jana. ⁵ À dàń nì də malíka tə, ka nə ywàńá níá yuu wa, swìn, ka wú:

«N mù nə yí cígá tíú. Yá n ga tə wulə wuu. N mù nə yín lá fuən fuən. N mù cíci nə yí Yí, n nə dwə won mama. Kú yí cígá, n búrì yìèn tə tə búrà, ndə kú nə me nətú. ⁶ Ba mù lià təntə gua lià tə, ba nə yí *Kərisə nə tí, də n nii *sùsùnà tə jana ga lwá tí. Yá síún nə, n dàń pín níá tə jì jana, sə ba nyú. Kú mù nə me də ba».

⁷ À dàń nì kori, kú nə nan jónjì kúrí tə con, kú swìn, kú wú:

«Kú yí cígá, *Yuu-Tiu Yí tə, n nə wulə tə me yuu wa. N búrà tə yí cígá cígá búrà, kú ga me, sə kú ya nətú».

⁸ Baniá nii malíka tə lwá ka wúrú zɔɲa tə yícau tə yuu wa. Yícau tə ma ní cwəɲə, sə kú dé lià tə də kú mən tə. ⁹ Kú bári tə dàń dí lià tə zənzən, yá də kú nətú me, ba twín Yí də ba swìn sùkúkwínan ba pín v yíri tə nə. Yí təntə nə jə diàn, v mù nə pín yacara təntə yí ba. Yá ba lià tə ga wà sèe ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tə, sə ba pa dun Yí nə.

¹⁰ Bonu nii malíka tə lwá ka wúrú zɔɲa tə wojjírú tə padau tə yuu wa. Kú payuu tə zən kú jì yíkunu bwálí. Lià tə dàń ga dɪɲi ba nəndələ ba yíra nə wùrì

yíri. ¹¹ Ba wulə ba twín Yí tə, v nə wulə v sán nə, yawurə tə də ba yíra nɔran tə yíri. Yá ba ga bá sèe, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba tótunkúkwinan tə.

¹² Bardv nii malíka tə lwá ka wúrú zɔɲa tə Əfəratə mɔnaa nəfarv tə wa. Kú níá tə zən tə dàń wú, sə tə yá cwəɲə, tə pa pègá tə nə, ba nə naɲa yí yípian con ba biàn. ¹³ À ní *zinə batwa, tə nə yí ndə nyənswərən nə, də tə naɲa tídən tə, də wo-jjírú tə, də kúnkún sùsùnù nii nə. ¹⁴ Tə yí *zinə tə nə jə *Sítana diàn tə ma tɔɲa v diàn mɔmɔv. Tə mù zinə batwa tə vèli tía mama yuu pègá tə con. Tə vèli, sə tə kə ba duən yáá, sə tə ma ta kùd də Yí tə, v nə wulə tə me yuu wa, dɪɲ nəfarv tə nə, v nə lí v tún.

¹⁵ Yá Zwezi swìn à con, v wú: «Á cuga zəni, à biàn, sə à di á yuu ndə ɲwìàn nə. Pupwən liù nə yí liù tə, v nə ba dwèe kú máńá tə wa, v ga jə v ganán v yíra nə, v dàń ká va də yaswələ, sə ba na v cavíra». ¹⁶ Zinə tə dàń ken pègá tə duən nə, bwálí tə wa, ba nə boɲə də *Ebərə sugv, ba wú: «Arəməgedon».

¹⁷ Barpe nii malíka tə lwá ka wúrú zɔɲa tə lanworu tə wa. Kori tə, nə jə diàn zən kú baa, kú nan Yí diè tə wa, padau tə con, kú swìn, kú wú: «Kú fwa, kú zwèe!» ¹⁸ Dwà pípíli ka baa, kwərə duən də yín lá, tía tə ga vuvugu. Kú nə zígí máńá tə mama, ləzoni

nə wulə tia yuu wa, tia yà tə wà vuvugu zənzən ku yí nətú. ¹⁹ Tíu nəfaru tə, ba nə bonjə *Babilonə tə, dàń pwèe twərə batwa, yá dwíé tə luv mama wa tifarən tə mama dàń tva. Yíu wà ku tə, Babilonə tiàn nə fwa tə yoo swèéé, yá v cùgò ba. U lɛɛ tə zàn ba yuu wa zənzən, ndə ba nə lwá swana ba sú wùrú zɔɛɛ, ba pa ba nyu ba bubuni. ²⁰ Muv tətəɛɛ wa tian tə mama jén, yá pɛɛn tə də kùb ba na. ²¹ Dwakafina nəfaran nan yíu, tə twí lià tə yuu nə. Tə dwakafina təntə nədu mama yà yí kilo də kilo. Yá ləzoni tə dàń wulə ba twín Yíu, dwakafina tə nə kəni yacara ba nə yírí. Ba twín wá, tə yacara təntə nə dáá zənzən tə ja lɛ tə yírí.

17

*Kacwaran yáá tíú tə yoo
(Apokalisè 16.19, 18)*

¹ Ku kwa nə, *malíke barpe, tə nə jə wùrú zɔɛɛ barpe tə wa, malíka don twí ka swín à con, ka wú: «Bàá yəbè! À wá bırı mú bürà tə nə wá ja kacwaran yáá tíú tə nətú. Ku mù kacwaru təntə yí tív tə, ku nə lwè naconj kapupu nii nə. ² Tia yuu pèegá tə fwa bacwan də ku mù kan təntə. Ku twá də v mù kacwaran yáá tíú təntə, tia yuu lià ma zɔ bacwan wa, ndə ba nyua swana ba bubuni».

³ Yíu-*Sínú tə cuə à yuu wa, malíka tə ga tí nə, ka ja va ka tún kasɔɔ lanworu wa.

Ku bwálí tə wa, à ní kan də v jəə wojjiru don nəstian mwín yuu wa. Ku yà jə yun barpe də nyuran fugə. Ku yira mama yá súé də yira tə nə púpúná, tə nə twín Yíu. ⁴ Ku kan tə zua ganstian mwín də ganstian. U nán v tiàn də síán də kapana wonanən də zanan. U yà jə síán wùrú zɔɛɛ v jìàn wa. Ku síán wùrú zɔɛɛ təntə yá súé də caviyiən də durən, tə nə nan v kacwan tə wá. ⁵ Yírí don púpúní kan tə təlí nə, ku nə yí yosəgu. Ku yírí təntə nə yí *Babilonə tíu nəfaru. Ku mù nə yí kacwaran tə də tia yuu caviyiən tə dəkuu. ⁶ À ní ku kan təntə də v nyua jana v sú, ndə swana nə jə wá. Jana təntə yí lià tə, ba nə gva ba nə yí *Kərisə nə tí, tə yírí, də ba nə swín Zwezi cígá tə, ba bırı tə yírí. À nə ní wá, ku gwárí nə. Ku cígá gwárí nə zənzən.

⁷ Malíka tə dàń ma swín à con, ka wú: «Bèèèe nə pín, ku gwárí mú? Ku nə yí wojjiru tə nə jə yun barpe, də nyuran fugə tə, də kan tə, v nə jəə ku yuu wa yoo, à mù wá bırı mú ku yosəgu tə.

⁸ Wojjiru tə, n yà nə ní də ku wulə tə, kùb təlé. Ku dàń nə wá píi ku nan buu tə, ku dèń nə lù zənzən, tə wa, ku va jíún bwálí nə ku cùgò míámíán. Yá ku wá gwárí tia yuu ləzoni tə, Yíu nə wá ba yira púpúní mú sagí tə wa, ku nə zígí máńá tə, v nə fwa luv. Ku wá gwárí ba, də ba nə wá na wojjiru tə, də

ku yin lá, ku ga kúù tǎlé, yá ku tǎ wá pií ku bà ku nan.

⁹ Mǎ yǎbǎ nǎ yǎnu dǎ wǒbǒŋǎ mǎ tǎ ya lá. Yun barpe tǎ biri pǎen barpe tǎ, kan tǎ nǎ jǎé tǎ yuu wa. Yá tǎ mù tǎtǎ nǎ kúù biri pǎegá barpe tǎ dǎ. ¹⁰ Ba pǎegá barpe tǎ wa, pǎegá bonu tua. Bardu nii piú tǎ tǎ wulǎ v dǎ v pǎrì síún. Ba talíkwa piú tǎ tǎ wǎ twi. Yá mǎŋǎ tǎ, v dǎn nǎ wá bà, v wá dǎ v pǎrì tǎ mǎŋǎ mancín wa. ¹¹ Wójjiru tǎ, ku yǎ nǎ yin lá, ku ga kúù tǎlé tǎ dǎ tǎtǎ biri nana nii piú don. Ku dǎ tǎtǎ yǎ pǎegá barpe tǎ wa piú don. Yá mǎŋǎ tǎ wa, ku mù nǎ wá bà, ku wá va jíún bwǎlǎ nǎ, ku cǔgǔ míámíán. ¹² Nyǒran fugǎ tǎ, n nǎ ni tǎ, biri pǎegá fugǎ tǎ, ba tǎ nǎ wǎ pǎrì ni, sǎ ba dǎ. Yá ba wá na pǎrì, ba dǎ lugu nǎdǎ dǎ wójjiru tǎ. ¹³ Ba pubǒŋǎ yoo yǎ nǎdǎ, ba dǎn ga pǎn ba diàn tǎ, dǎ ba pǎrì tǎ wójjiru tǎ nǎ. ¹⁴ Ba wá zìn kúù dǎ liù tǎ, v nǎ yǎ ndǎ *pabiǎ tǎ nǎ. Yá v wá ta ba v dǎ, v nǎ yǎ yun tián tǎ mǎ *Yuu-Tiu, dǎ pǎegá tǎ mǎ Piú, tǎ yǎri. Yá v mù dǎ lià tǎ, v nǎ kúrí v li v tún, ba nǎ sǎe v nii dǎ pùǎ nǎdǎ, wá dǎ diàn pǎegá tǎ yuu wa dǎ wǎ».

¹⁵ Malíkǎ tǎ kúù pií, ka swǎn à con, ka wú: «Níá tǎ, n nǎ ni dǎ kacwarǎ tǎ jǎé tǎ yuu wa, lǎv nii mama lià, dǎ púlǎ tǎ mama, dǎ lǎv dwíé tǎ mama, dǎ swyírǎ mama lià nǎ tǎ biri. ¹⁶ Yá nyǒran

fugǎ tǎ, n nǎ ni dǎ wójjiru tǎ wá ti dǒŋǎ dǎ kacwarǎ tǎ. Tǎ wá jon ku tǎ mama, kacwarǎ tǎ nǎ jǎ, tǎ ga wá yá wá yaswǎlǎ. Tǎ wá dǎ v yǎra nǎŋú tǎ, tǎ ga dilǎ ku gǎganǎ mǎn wa. ¹⁷ Yu ken tǎ pubǒŋǎ wa, sǎ tǎ tun, tǎ twá ku tǎ nǎ, v nǎ dí yáá v tanǎ v tún, sǎ tǎ tun dǎ pubǒŋǎ nǎdǎ. Yá tǎ dǎn wá pa tǎ pǎrì tǎ wójjiru tǎ nǎ, ku ja wǎli mǎŋǎ tǎ, Yu sǎrǎn tǎ mama nii nǎ wá bà, tǎ sú. ¹⁸ Kan tǎntǎ, n nǎ ni tǎ, nǎ biri tǎfarǎ tǎ, ku nǎ dǎ diàn, tia pǎegá tǎ mǎ yuu wa».

18

Babilǒnǎ tǎri tǎ yoo

¹ Ku kwa nǎ, à ni *malíkǎ don, ka nan Yu *sǎn nǎ, ka cú. Ka malíkǎ tǎntǎ yǎ diàn nǎfarǎ tiú. Yá tia tǎ dǎn pǎrv dǎ ka dun tǎ. ² Ka zìn ka kori ka kǎ yǎ nǎ, ka wú:

«Ku tua, *Babilǒnǎ tiv nǎfarǎ tǎ tua buuu. Ku jigǎ *zinǎ diǎ, ku jigǎ bwǎlǎ, zinǎ yiri mama, dǎ zǎŋǎ kǒkwǎnan yiri mama, ba nǎ culǎ, zwǎ tǎ sǎgǎ ku wa. ³ Babilǒnǎ tǎfarǎ tǎ tua, ku tiv tǎntǎ tián pǎn, dwíé tǎ lǎv mama wa twá ba nǎ, tǎ zv bacwan wa, ndǎ ba nyǎ swana ba bubǒni. Yá ba pǎn, tia yuu pǎegá tǎ twá, ba zv bacwan wa. Ba tǎ pǎn, tia yuu baywǎlǎ tǎ dǎ twá ba jǎjǎ nǎfarǎ tǎ nǎ, ba jǎ jǎjǎ tián».

⁴ Á nì kori don, ku nè nan
Yü sàñ, ku bà, ku wú:

«Á naŋa, á yá ku tiv tǝntǝ,
á mù lià tǝ, á nè yí á
mù lià. Á naŋa lá, sǝ
á dànà ká twá á tun ba
cuna tǝntǝ. Á naŋa lá,
sǝ á dànà ká twá á dé
ba yacara tǝ. ⁵ Cígá,
cuna tǝ, ba nè fwa,
tǝ dáá zǝnzǝn duǝn
yuu, tǝ dì tǝ jǝ yí nè.
Yü wà Babilonǝ tián
kunkun yìèn tǝ swèéé.

⁶ Á fwa ku tǝ, tiv tǝntǝ
tián nè fwa á yira, á
ma ŋwín ba. Á ŋwíán
ba cuna tǝ, ba nè tun
á yira nǝé bǝlǝ, á pa
ba. Ba jǝ swana wùrú
zǝŋi, ba nè ma pín
aba swana á nywìn.
Á lwíá swana tǝ nè
dáá, tǝ doni ba swana
tǝ nǝé bǝlǝ, á kǝ ba
wùrú zǝŋi tǝntǝ wa,
á pa ba dǝ nè, sǝ ba
nyu. ⁷ Nǝtv tǝ, ba
nǝ biri ba dun, ba
ga tunja jǝ jǝ yìèn, mǝ
nǝtv nè, á mǝ, sǝ á
kǝ ba cǝn dǝ pucǝni
wa. Á mǝ, sǝ á fwa ba
nǝtv. Ba swìn ba waa
con nè, ba wú: <Nǝ
yí ndǝ pakan nè, v nè
tà kadǝnu, v ga wàri
pucǝni v ní abada.>

⁸ Ku mù tǝntǝ yí nè,
ku yacara tǝ mama
wá bà naa nǝdv. Tǝ
cǝn tǝntǝ nè yí tián,
pucǝni, niǝn dǝ mǝn,
tǝ nè wá dé ku tiv tǝ.
Ku wá fwa nǝtv, *Yuu-
Tiu Yü tǝ, v nè bǝri ku

bǝrà, sǝ v cǝgǝ ku, nè
yí dián tiú tǝ yí».

⁹ Tia yuu pǝégá tǝ mama,
ba nè fwa bacwan, dǝ ku mù
tiv tǝntǝ tián, ba nè ní tori
ba jǝ wǝn tǝ wa, wá kwi
yina, ba ga ya pucǝni wa tiv
tǝ tǝri tǝ yí. Ba wá fwa
ku nǝtv tǝ, máŋá tǝ wa, ba
nǝ wá na mǝn, tǝ nè dé tiv
tǝ, nywìn dǝ tǝ zaŋa, tǝ dì
yí. ¹⁰ Ba wá zǝgǝ kwa kwa,
tǝ cǝn tǝ fǝn nè jǝ ba yí.
Ba wá swìn, ba wú:

«Lǝé yí, lǝé yí Babilonǝ
tǝfarv tǝ! N yí tiv tǝ,
ku nè jǝ dián, yá n
bǝrà twi, ka bǝri naa
nǝdv».

¹¹ Yá tia yuu baywǝlǝ tǝ dǝ
wá kwi yina, yá ba ga ya
pucǝni wa, ku mù tiv tǝ yí,
liù nè kúv tǝlǝ, v yǝ ba yolu
zila tǝ yí. ¹² Tǝ zila tǝntǝ
yí: síán, dǝ cǝniá, dǝ kapana
wonanan zila, tǝ yoo nè cǝ,
dǝ zanan, dǝ gankikalǝ yiri
mama tǝ duǝn, dǝ ga yí
nǝstǝn mwin dǝ wǝn tǝ, ba
nǝ fwa dǝ dǝv, tǝ nè zǝn.
Dǝ tǝ tǝ, ba nè fwa dǝ tún
yelǝ, dǝ tǝ tǝ, ba nè fwa dǝ
tǝv dǝv tǝ, ku yoo nè cǝ, dǝ
wǝn tǝ, ba nè fwa dǝ cǝniá,
dǝ tǝ tǝ, ba nè fwa dǝ lugu,
dǝ kacǝncǝnpwǝn, wǝn ba
nǝ mà. ¹³ Ku súri wǝn tǝ,
nǝ yí tǝralǝ yirǝ yirǝ nè, dǝ
wǝn duǝn, ba nè sǝri, tǝ
lwán nè ywán, dǝ swana,
dǝ nuga, dǝ dipen mun, dǝ
pamuna, dǝ nián, dǝ pee,
dǝ sǝsen, dǝ tǝrǝkorǝn, dǝ
ywǝŋǝ. ¹⁴ Baywǝlǝ tǝntǝ
dǝn wá swìn, ba wú:

«N puswǝn wǝn tǝ vǝli

yijəni, tə ga yá mú.
Tə wiən tə mama, tə
yoo nə cà, nə à yəə, tə
nə ziən yii wa, n kwìn
tə nə. Yá tə kúð təlél».

¹⁵ Baywələ tə də nə yoli ku
tu tə wa, ba jì jijə tián tə,
wá zigi kwa kwa, tə càn tə
fən nə jə ba, sə tə dàn ká yí
ba, tə kə lá yiri. Ba wá kwi
yinta, ba ga wá yà pucəni
wa. Yá ba dàn wá swìn, ba
wú:

¹⁶ «Lɛɛ yí, lɛɛ yí tɪfaru
tə. Tɪfaru təntə yà
yí ndə kan nə ɔ zwa
gankikalɪ, tə duən də
ga yí nəstian mwìn.
U yà kwən ɔ tián də
sían, də kapana wo-
nanan tə yoo nə cà,
də zanan. ¹⁷ Yá ɔ
jijə wiən tə mama dàn
nywa lá, naa nəðv ciɪ
wa».

Là tə mama, ba nə viri
níá yuu bwərə tə, də ba yun
tián, də là tə nə wulə tə
wa, də là tə mama nə tɔja
mɔv tə yuu wa, dàn yà ziga
yijəni. ¹⁸ Ba ywán, ba na tu
tə, nə dé mən tə nywín, də
tə zaɲa, tə di yí nə. Yá ba
dàn wá bubwi ba swìn, ba
wú: «Tu yà təlél, ku nə wáá
ku maɲa də tɪfaru ku tə.»
¹⁹ Ba là tə dàn pɛe purən,
ba lwá ba yun wa, ba kwi,
ba bubwi, ba ga kə ba tián
pucəni wa. Ba dàn bubwi,
ba wú:

«Lɛɛ yí, lɛɛ yí tɪfaru ku
tə. Ku yí ku twá ku
mù tɪfaru tə nə, ba tə
mama nə jə níá yuu
bwərə mɔv tə yuu wa,

ma jì jijə tián. Yá
ku zəzən ku cùgò, ku
jì tutu, naa nəðv ciɪ
wa».

²⁰ Yu sán là-ba, á yana
pupwən wa, ku tu tə tɔri
tə yiri. Á mù là tə, á nə
yí Kərisə nə ti, də á mù
Zwezi *tɔntɔna-ba, də á mù
Yu nii *sùsùnà-ba, á də yana
pupwən wa. Yu nə bùrì tu
bùrà, ɔ ma pa aba cígá yiri.

²¹ Ku kwa nə, malika don,
ka nə jə dián, ti kapan, ku nə
yí ndə kapan nəfaru nə, ba
ma gá mun. Ka di ku mɔv
tə wa, ka ga wú:

«Mə nəv nə, ba wá yigu
Babilonə tu nəfaru
tə, ba di tia də dián.
Yá ku kúð bá pií ku
na. ²² Ba kúð bá ni
kondurə tə konkolu
kori, də gwaga tə
gwaran kori Babilonə
wa. Ba ma kúð bá ni
wii tə də nabwanan
tə kori ku wa. Ba
kúð bá na jɔn tutɔɲi
liù mama, ɔ nə fwa
tutɔnyiri mama ku
wa. Ba kúð bá ni
mun gárán kori ku wa.
²³ Cànú mən poni kúð
bá ya ku tu tə wa. Ba
kúð bá ni fúru zəzugu
ku wa. Ku wá yà nəv,
ku baywələ tə yà nə
dwə tia yuu baywələ
tə mama yiri. Ku
mù tu təntə tián ga
nə tɔn ba ciɪ tə, ba
ma gɪgarɪ dwíé tə lu
mama wa, ba dɔgɔ.
²⁴ Yá ku mù tu təntə
waa nə, ba ni Yu nii
sùsùnà tə jana, də là

tə, ba nə yɪ Yɪ nyiən
jana, də lià tə mama,
ba nə ken sùú ba biən
nə tia yuu wa, jana».

19

*Nətv lià nə bwɪ Yɪ nə Yɪ
sàń tə wa*
(Apokalisë 18.20-24;
11.15-17; 21.1-5)

¹ Kɪ kwa nə, à nì kori, kɪ
nə jə diàn, kɪ nə yɪ ndə
lakapupu nə swìn Yɪ *sàń
nə, kɪ wú:

«Alɪbya! Nə nyina Yɪ nə
jon nəba nə cɪna wa.
U mù nə tɪ dun, ɸ ga
jə diàn də. ² U bɪrà
tə yɪ cígá bɪrà, kɪ mɛ,
sə kɪ ya nətv. U bɪrì
kacwaran yáá tíú tə
bɪrà, ɸ yà nə cùgà tia
yuu lià tə də, ɸ nə pɪn
ba pəni duən vɛɛ vɛɛ
tə. Yá ɸ dàń fwìn ɸ
liɲa kɪ kan tə yuu wa,
ɸ ga cùgù wá ɸ tɪtùnà
tə yɪrɪ, ɸ ga bwe ɸ
tɪtùnà tə jana tə bwɪə
ɸ con».

³ Ba lià təntə nə wulə Yɪ sàń
nə tə, kúú pií ba swìn nɛɛ
bələ nii nə, ba wú:

«Alɪbya! Tɪv tə nə dé mən
tə, nywìń yɪ tə zaɲa,
máńgá də máńgá, kɪ nə
ba zwèe».

⁴ *Nəkwina sapva də
bania tə, də wiən bania tə
dàń tua Yɪ yáá con, ba pa
wá dun, ɸ nə jəə padau tə
yuu wa, ba swìn, ba wú:

«Alɪbya, kɪ yɪ cígá!»

⁵ Kori don nan padau tə
yuu, kɪ wú:

«Á bwɪa nə nyina Yɪ tə nə,
á mù lià tə mɛ, á nə
yɪ ɸ tɪtɪnbɪa, á nə zìlí
wá! Á ləzwənbii də
ləzwənfaran pɪan dun
Yɪ nə!»

⁶ Yá à nì kori, ndə
lakapupu kori nə, kɪ ga yɪ
ndə níá nə dáá, tə ga dəri tə
biàn, kɪ ga yɪ ndə dwà nə
baa də diàn nə də kɪ swìn,
kɪ wú:

«Alɪbya! Nə *Yuu-Tiu Yɪ
tə, ɸ nə wulə tə mɛ
yuu wa, tún ɸ pàrì tə.
⁷ Nə pwələ nə pùé, nə
yana pupwən wa, sə
nə ga pa dun *pabiə
tə, ka fúru tə máńgá nə
yí yɪrɪ. Ka fúru kan
tə tanɪ ɸ tiàn, ɸ dàní
ka. ⁸ Yá ba dàń pɪn,
ɸ zɸ gankɪkala kɪ nə
yɪ pari, kɪ ga pɪpɪlɪ.
Kɪ ganzəɲu tə bɪrɪ lià
tə, ba nə yɪ *Kərisə nə
tɪ, tɪtɪnan tə, tə nə yɪ
cígá cígá yìèn».

⁹ *Malɪka tə swìn à con nə,
ka wú: «Púpúní yìèn tə tə:
Pupwən wulə də ba tə, ba
nə bon ba, ndə pabiə nə tə,
fúru tə wa!» Ka tə ma kúú
swìn à con, ka wú: «Tə yɪ
cígá sùràn, tə nə naɲa Yɪ
con». ¹⁰ À dàń ma tɪv ka nɛɛ
nə, sə à pa ka dun. Yá ka dàń
swìn à con nə, ka wú: «Cɪ n
tiàn nə, dàń ká fwa kɪ yoo
təntə! À də yɪ Yɪ tɪtɪnbɪa,
ndə n nə, à ga yɪ ba tə, ba nə
yɪ n nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba nə
swìn ɸ sɸgɸ tə ba bɪrɪ lià nə,
tɪtɪndon. N mɛ, sə n pa dun
Yɪ nə mùú!» Kɪ yɪ Zwezɪ-
Kərisə sɸywáńɸ tə nə pɪn,

Yü nii sùsùnà tē swìn v nii sùràn tē.

Liù tē, v nē digà sisanpon tē yoo

(Zwidē 15; 2 Tesalonikē tián 2.8)

¹¹ Kū kwa nē, à ywàń, dē nēń, Yü *sàń tē kū sùrí, sisanpon ga ziga lá nē. Ba boŋə liù tē, v nē jèé ka yuu, pùé nēdv tíú dē cígá tíú. V mù nē bǔrì bǔrà dē cígá, v ga yí cígá, v ma te dē. ¹² V yíá yí ndē mēnvoo nē, dun yupurən, tē nē dáá, yà púé v yuu nē. V jə yiri don, kū nē púpúní v yira, liù don nē yèrì, dē kū nē tà v tətə. ¹³ Yá v yà zva gandarv, kū nē swē dē jana. V yiri nē yí <Yü Sugv>. ¹⁴ Kwatara tē nē wulə Yü sàń nē púé v kwa sēsenpwənə yuu wa. Ba zva gankíkalan nēpwənə, tē nē yí parí. ¹⁵ Laguri sùú, kū nē jə nii fùla fùla, naŋa liù tē, v nē jèé sisanpon tē yuu, nii wa. Kū mù nē wá ta luv dwié tē mama wa. V wá dē parí ba yuu wa dē diàn. V wá pa Yü tē, v nē wulə tē mē yuu wa, lɪŋa zàn ba yuu wa, ndə ba nē titagi kakan zov nēfarv wa, sə ba li tē níá nətə. ¹⁶ Yiri púpúní v gandarv tē dē v ciin yira, kū wú, v yí: «Pèégá mē Pìú, yun tián mē *Yuu-Tiu».

¹⁷ À nı malıka don dē ka ziga yıcau tē wa. Ka zın ka kori, ka kə yı nē, ka swìn zunjı tē mama con, tē nē pəri yı nē ban ban, ka wú: «Á biàn yəbə, á kun duən nē, á dē Yü cànà nēfarv tē! ¹⁸ Á biàn, á dē pèégá nənǔ, dē

pamana yun tián nənǔ, dē ladıra nənǔ, dē sēsen, dē lià tē nē digà tē nənǔ! Á biàn á dē ba tē nē ti ba tián, dē ba tē nē yı ywəŋə nənǔ, dē ləzwənbii nənǔ, dē ləzwənfaran nənǔ!»

¹⁹ Yá à dāń nı wojjiru tē, dē tia yuu pèégá, dē ba kwatara, ba twi ba kun duən nē, sə ba mù dē liù tē, v nē digà sisan tē, dē v dē kwatara tē, ta kǔd dē duən. ²⁰ Ba dāń ma ja wojjiru tē dē kunkun sùsùnə. Liù tēntə fwa diàn mımıv wojjiru tē yáá con. V gıgarı lià tē, nē pın ba fwa wojjiru tē mımıv tē ba yira, ba ga twi kū nyınyıga tē yáá con, ba pın kū dun. Ba dıı tē mama bələ mēnvoo nēfarv wa dē tē nəŋə. Bwálı tēntə wa, mən tē yı tē dē dē tē wa jirəbuu. ²¹ Ba kwatara tē gıganı tē mù yı liù tē, v nē digà sisan tē, laguri sùú tē nē naŋa v nii wa tē, nē gva ba. Zunjı tē mama dāń ma zovzv ba nənǔ, tē sù.

20

Bina mǔrǔ pàrì tē yoo
(Apokalisë 5.9-10)

¹ Kū kwa nē, à nı *malıka, dē ka nan Yü sàń ka cú. Ka jə buv tē, kū dēń nē lù zənzən, borbiu dē banzala nēfarv ka jun wa. ²⁻³ Malıka tē jun tıdən tē, kū nē yı dən nədwan tē, kū nē yı <*zinə pìú> kǔkwıbn, ka mù ga nē yı <*Sıtana>, ka vwa. Ka dāń dıı kū Sıtana malıke buv tē wa, kū dēń nē lù zənzən tē, sə kū fwa bina mǔrǔ. Ka

tagv buv tē nii dē borbiu, ka ga mà tanpon lá nē. Ku nētv dān wá pa, ku kùv bá pií, ku gıgarı dwíé tē luv mama wa, ku ja vèlè bına mùrù (1 000) tē, ka zwèe. Ku kwa nē, ku mē, sē ba kùrì ku, ba dıgv máńá mancın wa nē.

⁴ À nı padaran, lià nē jèé tē yuu wa. Lià tēntē yà nı cwəŋə, sē ba bùrì lià bùrà. À nı lià, ba nē tıga, jèrì. Ba lià tēntē yı ba za ba gv, ba nē swın Zwezi-^{*}Kerisē soywájú tē, ku nē yı Yu sıgv tē, ba bırı, tē yırı. Lià tēntē vıga, sē ba tv wıjıjıru tē dē ku nyınyıga tē yáá con, ba pa tē dun. Ba lià tēntē vıga, sē ba kē wıjıjıru mımınan tē ba télé dē ba jun nē. Yá ba lià tēntē dān nē pií ba bwin ba wulè mı wa, ba ga wulè, ba dé pàrì dē Zwezi-Kerisē, ku ja vèlè bına mùrù. ⁵ Mē tēntēn tıga ka bwin ka nan tē nē. Tıga tē duən tē mù bá pií ba bwin, ku ja vèlè bına mùrù tē ka zwèe. ⁶ Lià tē, ba nē twá ba wulè tēntēn tıga tē ka bwin ka nan tē wa, yı pupwən lià, ba ga yı ^{*}Kerisē nē tı ba. Bèlè nii tıan tē ba diàn jē ba mù yuu wa. Yá ba dān ya Yu dē Kerisē ^{*}jonwana, ba ga wá yà dē wá, ba dé pàrì, ku ja vèlè bına mùrù tē ka zwèe.

Sıtana tvrı tē yoo

⁷ Máńá tē, bına mùrù tē nē wá zwèe, ba wá kùrì ^{*}Sıtana, ba lı v buv tē wa, ku yà nē

yı v bān diè. ⁸ Yá v dān wá nan v va, sē v gıgarı dwíé tē luv mama wa, ba nē wulè tıa tē sapara banıa tē wa. Luv níé tēntē yıra nē yı Gıgə dē Magıgə^{*}. V ken duən yáá nē, sē ba ta kùv. Ba nii wá yà dání, ndē muv nii kasıv nē. ⁹ Ba dān nan bwálá mama ba bà, ba kun duən nē bwálá nēdv. Yá ba dān vèli ba kıkarı lià tē, Kerisē nē tı ba, bwálı tē wa, ba nē wulè tıv tē, Yu nē swə zənzən tē wa. Yá mən dān nan yı nē tē cú, tē dé ba mù lià tēntē, Sıtana nē ken duən yáá nē, tē gv. ¹⁰ Ba dıh Sıtana, v nē gıgarı ba tē, mənvoov nēfarv dē tē wa jırebıu wa. Mē bwálı tēntē wa nē ba dıh wıjıjıru tē dē kınkın sùsùndē. Ba mama dān wá dé cın yıcav dē tıtın máńá dē máńá, ku nē ba zwèe.

Talıkwa bùrà ka bùrì yoo

(2 Pıyerə 3.7-12; Zwan 5.26-29; Tvıtvnan 17.30-31)

¹¹ Ku kwa nē, à nı padav nēpon nēfarv dē liù, v nē jèé ku yuu. Tıa tē dē lanworu tē dəri tē jén v yáá con. Tē yà kùv tèlé. ¹² Yá à dān nı tıga tē mama, ləzwənbıi dē ləzwənfaran, ba zıga padav tē yáá con. Ba súrú saga, ba ga súrı sagı don dē, ku sagı tē nē yı mı sagı. Ba twá ku tē nē púpúnı saga tē wa nē, ba ma bùrì tıga tē bùrà, ndē ba tvıtvnə tē nē bırı nētv. ¹³ Muv pın tıga, ba nē mé ku wa, tıan dē tıga bwálı dē pın tıga, tē nē wulè

^{*} **20:8** 20.8 Mē nētv ba bonjè lià tē, ba nē yı Yu lià tē dıjıa tē.

tə con. Ba dān twá ba tɪga tə tutunan nə, ba ma b̀̀r̀i nə ba liù mama b̀̀rà. ¹⁴ Ba dilu tian də tɪga bwálí nə mənvoov nəfaru wa. Mə ku mù yɪ nɛɛ bələ nii tian tə. ¹⁵ Ba dilu liù mama, v yɪri nə wà p̀̀p̀úní mu sagɪ tə wa, mənvoov nəfaru tɛntə wa.

21

Lanworu nədun də tia nədun tə yoo

(2 Piyerə 3.13-14; Romə tian 8.17-18)

¹ Təntən lanworu tə də tɛntən tia tə nyua lá. Muv də yà k̀̀v̀̀ t̀̀l̀̀. Yá à dān ni lanworu nədun də tia nədun. ² Ku kwa nə, à ni tuv tə, ku nə Yu nyiən, ku nə yɪ *Zwerizalemə nədun tə, də ku nan yɪ nə Yu *sàń nə, ku cwi. Yu yà kwen ku ndə fúru kan nə kwen v tian nɛtv, sə v ma jəri v bari.

³ À ni kori, ku nə jə diàn, də ku baa, ku nan padav tə con, ku wú: «Nəń, Yu dān wulə ləzoni tətəni wa. U wá yà də ba, ba ga wá yà v mù lià, ba nə nan dwié tə mama wa. Yu tətə dān wá yà də ba, v ga wá yà ba Yu. ⁴ Yá v wá mùrí ba yinia mama. Tian, də pucvni, də bubwiə, də càn k̀̀v̀̀ bá ya lá, tɛntən wodvra tə mama nə nyua lá yɪri».

⁵ Liù tə, v nə jəə padav tə yuu, ma swin, v wú: «Nəń, wiən tə mama yɪ wodvra nə à píi à fwa». U tə ma swin, v súrí lá nə, v wú: «P̀̀p̀úní s̀̀r̀àn tə tə n tún. Tə yɪ cígá s̀̀r̀àn, tə ga mɛ, sə lià twá

tə nə». ⁶ U swin à con, v wú: «Ku fwa ku zwèe. Á yɪ Aləfa də Omega, ku mù nə yɪ à yɪ tɛntən liù, à ga yɪ yígúré liù də. Liù tə nanyvni nə jə, à wá pa wá nabuliyia tə ku níá nə pin mu, sə v nyu tvtv. ⁷ Liù tə nə wá ta v dé diàn lwanɪ yuu wa. Á wá yà v Yu, v ga wá yà à biú. ⁸ Yá lià tə, ba nə ba cwəŋə nədv ti, də lià tə, ba nə dvgv Yu cwəŋə tə, də lià tə, ba nə tvŋa caviyiən, də lagvra, də lià tə nə cwàri, də lià tə nə fwa curi yìèn, də lià tə nə bwi wonwanan nə, də kunkvna tə mama, ba mù lià tɛntə bwálí yɪ ku wulə mənvoov nəfaru də ku wa jirəbuu tə wa nə. Mənvoov nəfaru tɛntə nə yɪ nɛɛ bələ nii tian tə».

Zwerizalemə nədun tə yoo

(Ebərə-ba 11.10, 16)

⁹ Ku kwa nə, *malika don twi à con. Malika tɛntə nan malike barpe tə nə jə wùru zvni barpe tə, tə nə súé də talikwa yacara barpe tə wa. Ka swin à con, ka wú: «Bàá yəbə! À wá bɪri mú fúru kan tə, liù tə, v nə yɪ ndə *pabie nə, nə kúrí v swe».

¹⁰ Yu-*Sɪŋu tə cuv à yuu wa. Malika tə k̀̀v̀̀ ti nə, ka ja di paan nəfaru, ku yuu nə dara də tia.

Malika tə dān ma bɪri nə tvv tə, ku nə yɪ Yu nyiən. Ku mù nə yɪ tvv tə, ku nə yɪ *Zwerizalemə tə, ku nə nan yɪ nə Yu *sàń nə, ku cwi. ¹¹ Yu dun tə yà píri ku. Tvv tə yà píri ndə kapana, ba nə ma

nàṅà, kú dè nè pípíli, ndè zəṅə nè, kú yoo nè cà, ba nè ma boṅə <zwəsəpə>. ¹² Béré nəfaru, kú yuu nè dara dè tia, yà kíkari tiv tə. Kú yà jə mimie fugə bələ. Malike fugə bələ yà cì mimie tə nè. Yira yà púpúní tə mimie tə yuu, tə nè yí *Yizərayelə lià dwié dəkuren fugə bələ tə yira. ¹³ Yí yipian con mimie batwa, jigwiə saparu tə con mimie batwa, jizən saparu tə con mimie batwa, Yí yizwía con mimie batwa. ¹⁴ Béré tə yà yí ka ziga pìràn fugə bələ yuu wa. Tə pìràn təntə lwiu tə nədú mama yuu wa nè, ba púpúní pabie tə tuntu na fugə bələ tə yira lá nè.

¹⁵ Malika tə nè swìn à con yà jə síán miu, kú nè maṅa wiən, sə v ma man tiv tə, də kú mimie, də kú bérí. ¹⁶ Malika tə man tiv tə dāni də kú wani kú na də tə mama me duən. Kú man tiv tə dāni də dō tə, kú yà dwə kilometərə mùrù bələ (2 000). Tiv tə wani də kú yuu tia ziga yà me də kú dāni tə. ¹⁷ Malika tə man béré tə, kú ní də kú yí metərə 72. Malika tə yí ləzoni nè maṅa wiən nətú nè kú man.

¹⁸ Béré tə yí kapan tə, ba nè ma boṅə <zwəsəpə>, tə nè ba ma lwà kú. Tiv tə mama yí síán pari, nè ba ma fwa kú, kú ga yí ndə zəṅə nè, kú nè pípíli. ¹⁹⁻²⁰ Tiv tə dəkúu più kapana tə yí ba nən tə də kapana yirə yirə, tə mama yoo nè cà. Tiv tə dəkuren fugə bələ

tə nədú mama yà jə kapan yiri don. Kapana təntə yira nè yí: zwəsəpə, safirə, kaləsıdvanə, emerodə, sarədonikəsə, sarədvanə, kərisolitə, berilə, topazə, kərizopərazə, dirəkuazə, ametisətə. ²¹ Mimie fugə bələ tə yí kapana fugə bələ tə yoo nè cà. Mimi mama yí kú fwa də zəṅú nədú. Tiv tə kanporu yà yí, kú fwa də síán tə nè yí pari, kú nè yí ndə zəṅə nè, kú nè pípíli.

²² À wà Yí *diè ní tiv tə wa. *Yuu-Tiu Yí tə, v nè wulə tə me yuu wa, də pabie nè tə, nè wulə kú wa, yà lià tə ga pin ba dun. ²³ Tiv tə ba yıcau də cànà pìà, sə tə pa kú poni. Yí dun tə də yí liù tə, v nè yí ndə pabie nè tə, nè pìrì kú mama də poni. ²⁴ Dwíé tə luv mama wa wá yà kú poni tə wa. Tia yuu pèegá tə də wá ja ba jje tə, ba bà kú wa. ²⁵ Kú mimie tə bá sun yıcau wa, abada. Tıtin bá yà lá, kú mù nè pin, tə bá sun. ²⁶ Kú hwálí tə wa nè, ba wá ja dwíé tə luv mama wa jje, də ba dun ba nè pin, ba ja bà. ²⁷ Won tə, kú nè jə durən bá zú lá. Liù tə nè tuṅa caviyiən də liù tə nè kuni kunkun də bá zú lá. Kú yí lià tə cıci, ba yira nè púpúní pabie nè tə miu sagı tə wa, nè wá zú lá nè.

22

¹ Kú kwa nè, malika tə biri nè munaa tə, kú níá nè pin mi. Kú níá tə yí napwənə pírí pírí pírí, ndə zəṅə nè pípíli nətú. Munaa

tə níá yí, tə dəri tə naŋa Yú də pabiə tə padav tə con.
² Tíu tə kanporu tətəŋi wa də múnna tə bəbərən bələ tə yuu wa nə, tíú tə, ku yáá nə pín mu yà wulə lá. Ku tíu tə zínja bíá nɛɛ fugə bələ bíni wa. Cànà mama, ku yáá zín bíá. Tíú tə vóran tə yí ba ma ywarí dwíś tə lúv mama wa, tə ga nə pín ba yazurə.
³ Won mama kúò bá ya lá, Yú nə wá cùgù. Yú də pabiə nə, padav tə wá yà tíu tə wa. Yú tótunbíá tə nə wá pa wá dun. ⁴ Ba wá na v yáá, v ga wá púpúní v yírí ba tɛlé nə. ⁵ Títún kúò bá ya lá, yá ba kúò bá píà cànú mən, nə à yəə yícau poni, Yuu-Tíu Yú nə wá pa poni píri ba yírí. Yá ba dān ga wá twá ba dé pàri də Yú, ku nə ba zwèe mánjá də mánjá.

Zwezi túrí tə yoo

(*Apokalisë 1.1-3, 7-8; Matíə 16.27; Galasi tíán 6.7-8*)

⁶ *Malíka tə swín à con nə, ka wú: «Sùrán tə, tə yí cígá sùrán, tə ga mɛ, sə lià twá tə nə. *Yuu-Tíu tə, v pín v *Sínju tə v níi *sùsùnà tə nə. V mù ga nə tun v malíka, sə ka bíri v tótunbíá tə yìèn tə, nə mɛ, sə ku bà síún síún». ⁷ Zwezi swín, v wú: Á cuga zəni, à bíàn síún síún. Pupwən liù nə yí liù tə, v nə jə sagí ku tə sùrán tə, tə nə yí Yú níi sùrán v wa con.

⁸ Ku yí à mù Zwan nə nì, à ga na tə wíən təntə. Mánjá tə, à nə nì, à ga na tə wíən təntə, malíka tə nə bíri nə

à zwèe, à tua tíá ka nɛɛ nə, sə à pa ka dun. ⁹ Yá ka dān swín à con nə, ku wú: «Cí n tíàn nə, dān ká fwa ku yoo təntə! À də yí Yú tótunbíu ndə n nə, à ga yí ba tə, ba nə yí n nubíá *Kərisə yírí, ba nə yí Yú níi sùsùnà tə wa liù. À yí ba tə nə jə sagí ku tə wa sùrán tə ba waa con tə liù don. Pa dun Yú cíci nə!»

¹⁰ Malíka tə kúò swín à con, ka sùrí lá nə, ka wú: «Dān ká sègə sagí ku tə sùrán, tə nə yí Yú níi sùrán tə, mánjá tə nə bwələ yírí, swín tə n bíri. ¹¹ Liù tə, v nə tɛlé cígá wa, mɛ, sə v kwen v nan cígá wa, v sùrí lá. Liù tə, v nə beri v tíàn cuna wa, mɛ, sə v kwen v beri v tíàn, v sùrí lá. Liù tə də v nə wulə cígá wa, mɛ, sə v kwen, v ya cígá wa, v doni. Liù tə, v nə yí Yú nyiən, mɛ, sə v kwen, v tun Yú fira, v doni». ¹² Zwezi swín, v wú: «Á cuga zəni, à bíàn síún síún. À ja liù mama tótunjí ŋwírán, à bíàn, sə à ma ŋwín wá. ¹³ À yí Aləfa də Omega, ku mù nə yí təntən də talíkwa liù. À yí təntən liù, à ga yí yígúré liù də.

¹⁴ Pupwən lià nə yí lià tə, ba nə sún ba ganzwíran, ku pa ba na cwəŋə, ba dé tíú tə bíá, tə nə pín mu, ku tə pa ba na cwəŋə, ba twá Yú tíu tə mimiə, ba zv ku wa. ¹⁵ Yá lià tə, ba nə tɔŋa cavíyíən tə, ndə kukuri nə, də ba tə nə fwa círi yìèn, də lià tə, ba nə cwàri də duən vɛɛ vɛɛ, də lagura tə, də lià tə nə

bwɪ wɔŋwanan nə, də lià tɛ mama nə swə kɔnkɔn, ba ga tɔŋa kɔnkɔn yìèn, ba lià tɛntɛ ba bwálí jə ku tɪv tɛ wa. Ba lià tɛntɛ wá mé kàrà wá».

¹⁶ Zwezi kúb swìn, v wú: «À mù Zwezi nə tɔŋ à malíka tɛ, sə ka swìn tɛ yìèn tɛntɛ à lià tɛ púlé tɛ wa. À yɪ piú *Davidə dwíí tɛ wa biú. À mù nə yɪ jɪv nanɔn tɛ, ku nə pɛn ku pipli tɛ».

¹⁷ Yɪ-*Siŋu tɛ də fúru kan tɛ dān swìn, ba wú: «Bàá!» Liù tɛ, v nə nɛn tɛ sùràn tɛntɛ mɛ, sə v swìn, v wú: «Bàá yəbə!» Liù tɛ nanyɔni nə jə, ku tíú mɛ, sə v bà v nyv níá. Liù tɛ, v nə pià níá tɛ nə pin mi, ku tíú mɛ, sə v na tɛ tɔtɔ!

¹⁸ À mù Zwan nə swìn liù tɛ mama con, v nə nɛn Yɪ *nii sùràn tɛ, sagɪ ku tɛ wa, à wú: «Liù tɛ, v nə sùrí yoo tɛ nə, Yɪ wá kə wá yacara wa, ndə sagɪ ku tɛ nə bɪri, càn yirə yirə tɛ nɛtv. ¹⁹ Yá liù nə kúb li Yɪ nii sùràn tɛ sagɪ ku tɛ wa, v dɔgv, Yɪ bá pa wá cwəŋə, sə v twá v dé tíú tɛ bia tɛ nə pin mi tɛ. Yá Yɪ bá pa wá cwəŋə, sə v twá v zv tɪv tɛ wa, ku nə yɪ Yɪ nyiən, ndə ku nə púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa». ²⁰ Zwezi tɛ, v nə swìn tɛ yìèn tɛntɛ v bɪri, nə swìn v sùrí lá, v wú:

«Cígá, à biàn síún síún».

Amuna! Bàá Yuu-Tiu Zwezi!

²¹ Yuu-Tiu Zwezi nə wá fwa pubwanv á mama yira.